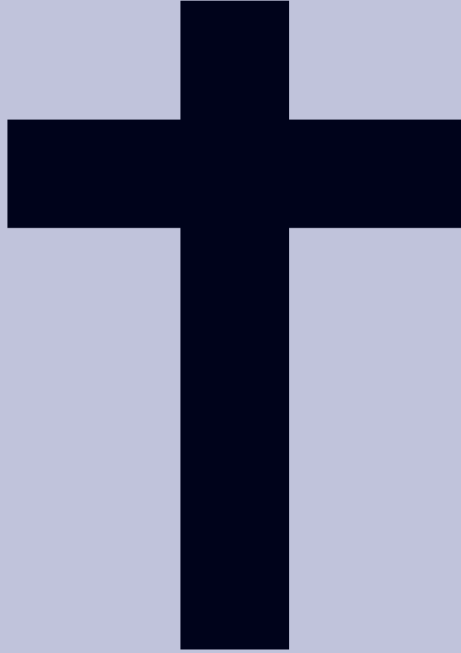

Bafut

Bafut: Ntoò Kristo yî Nsigìnè: mìkàà yî mfiì New
Testament

Bafut

Bafut: Ntoò Kristo yî Nsigìnè: mìkàà yî mfiì New Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-10-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 27 Oct 2022
5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271

Contents

Mateo	1
Mark	52
Lukas	87
Jɔn	140
Ifà'à	180
BaRoma	228
1 BaKorinto	250
2 BaKorinto	271
BaGalatia	285
BaEfeso	293
BaFilipi	301
BaKolosi	307
1 BaTesalonika	312
2 BaTesalonika	317
1 Timoti	320
2 Timoti	326
Titus	331
Filemon	334
BaHeber	336
Jɛms	353
1 Peta	359
2 Pita	366
1 Jɔn	371
2 Jɔn	377
3 Jɔn	379
Jude	381
Ìnnù nlwí'ìnjìm	383

Ntoo yì Nsigìnè yìi MATEO à le ñhàwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ñhàwà'ànə Mateo, ñgàṅtoo Kristo yìi mə ikùm yi yì mɔ'ɔ le mbə Levi aà. Ntoo yì ñsigìnè yìi mə Mateo à le ñhàwà'ànè aa i swonə ni mə Yesu à nî Ayo'ò Nwĩ wa mə Nwĩ à le ñkà'à mə yu ka yì too tâ à zi nyweensə bə aà. Nswonə ni mə ìnnù tsim jii mə i le mfè'è a nu Yesu bo bì jii mə à le ñghirə aa, i le nyonə aa ajàn yìi mə bi leè nte'è mfoo ñhàwà'ànè tètè a mum Mikàà yì Lwèn, ìnnù tsim i fe'è mboontə aa a mfigitə tâ bè zi mə Yesu à ni tsi'ĩ Ayo'ò Nwĩ wá.

Mateo à naṅsə ntaṅtə ìnnù jii mə Yesu à le si dì'ì aa a ni mánjì yìi mə ndì'ìnnù a kòṅə ni mə tâ bì ghotə ìnnù jii mə a dì'ì aà. A ghìrə a naṅsə ñlaa mə Yesu à le mbə Rabbi, Ndì'ìnnù yì ñwè yìi mə à le si ghàà nî adà'a aà. Bìma bi ìnnù bì mɔ'ɔ bìi mə Yesu à le ñghàà ghu aa a bə ànnù Nwĩ a atu nta'a (5-7), ànnù ntoo bè a múm mbi tâ bì aa nseensə nî ntoo yì ñsigìnè (10), ànnù nli'ìnə ifansənnù bè a múm ñghòtè, ànnù mbə ñgǎṅyogənnù (18) ìnnù nli'ìnə jii mə bi ànnù ajàn mə ànnù nifò Nwĩ a zì aà (24-25).

Mateo à naṅsə ndì'ì tsi'ĩ sigìnè mə Yesu à nî mifò, ñki ntigə nlogə noò ñghaa nlonə ànnù nifò aburə. (Mateo, tsò mə à le mbə ñhàwà'ànə baYuda, ñhàwà'ànə aa a mbo baYuda ya'a aa, a gha'a ntwonə nî ànnù nifò Nwĩ aa nî ànnù nifò aburə. Aburə a təə aa ni ñkùm Nwĩ yìi mə bo le si bɔ'ɔ a ntwonə aà.) Ñghirə bi yə mə Yesu à lògə noò ndì'ì bə ghu ajànə mə bi tswe a múm ànnù nifò Nwĩ aà. 'Mburə naṅsə nloo ni mə tâ bè bítim a nî itoò tsim bì zì ntoo yì ñsigìnè ya nlonə ànnù nifò aburə (24.14). Mateo à lwĩ'isə nî ndì'ì yì ñwè ya mə tâ bi ñghèè ñghirə tâ ñgwè'è mu ñhàwà'ànə fàa mbi tigə ñgǎṅyogənnù Kristo tá ki tigə yu'unə nii a nî ìnnù jii mə à le ndì'ì aà (28.18-20).

Bi yatə aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Ñwè'è Yesu Kristo bo bì ajàn mə bi le njwe yi aà 1.1—2.23
2. Afà'à Jon Ngàṅmùrə bə ñki 3.1-12
3. Ajàn mə bi le mmurə Yesu a ñki bo ajàn mə bi le ñkwà'ànè yi aà 3.13—4.1
4. Afà'à Yesu a Galilea 4.12—18.35
5. Ajàn mə à le nlo a Galilea ñkɔ'ɔ ni Yerusalem aà 19.1—20.34
6. Ñgyà yì ñli'ìnə jii mə bi maa mbèè àla'a 21.1—27.66
7. Ajàn mə à le nyweenə ni nìwo ndì'ì ibi'ìnú yi a mbo bè aà 28.1-20

Ñgàṅətsə Kristo

(Lk. 3.23-28)

¹ Bi sən bítà bi atsə bi Yesu Kristo, yìi mə à le mfè'è a atsə David, mu Abraham aa mə:

² Abraham à le mbə ta bì Isaac,

Isaac a bə ta bì Yakob,

Yakob a bə ta bì Yuda bo bì bɔɔ bi maà bi bi mbàṅnè,

³ Yuda a bə ta bì Perez bo Zerah yìi ndè wàà à le mbə Tamar aa,

Perez a tigè mbə ta bì Hezron,

Hezron a tigè mbə ta bì Ram,

⁴ Ram a bə ta bì Amminadab,

Amminadab a bə ta bì Nashshon,

Nashshon, abə ta bì salmon,

⁵ Salmon a bə ta bì Boaz, yïi mə òdè yï à lɛ mbə Rahab aa,
Boaz a bə ta bì Obed yïi òdè yï à lɛ mbə Ruth, mbə ta bì Jesse, ⁶ Jesse tigè mbə ta
bì Mfò David.

David, yïi mə à lɛ mbə ta bì Solomon yïi òdè yï à lɛ mbə ɲgwɛ Uriah aà,

⁷ Solomon a bə ta bì Rehoboam,

Rehoboam a bə ta bì Abijah,

Abijah a bə ta bì Asa,

⁸ Asa a bə ta bì Jehoshaphat,

Jehoshaphat a bə ta bì Joram,

Joram a bə ta bì Uzziah,

⁹ Uzziah a bə ta bì Jotham,

Jotham a bə ta bì Ahaz,

Ahaz a bə ta bì Hezekiah,

¹⁰ Hezekiah a bə ta bì Manasseh,

Manasseh a bə ta bì Amos,

Amos a bə ta bì Josiah,

¹¹ Josiah a bə ta bì Jechoniah, yïi mə à lɛ ɲjwe waa bì bɔɔ bì maà bì fyâ noò mə bì
lɛ ɲlògè baYuda ɲghɛɛ ɲi bu a ala'a Babylon tsò ibù'u ntsò aà.

¹² Bo ghèè mē òtswe a ala'a Babylon aa,

Jechoniah a bə ta bì Shealtiel,

Shealtiel a bə ta bì Zerubabel,

¹³ Zerubabel a bə ta bì Abiud,

Abiud a bə ta bì Eliakim,

Eliakim a bə ta bì Azor,

¹⁴ Azor a bə ta bì Zadok,

Zadok a bə ta bì Achin,

Achin a bə ta bì Eliud,

¹⁵ Eliud a bə ta bì Eleazar,

Eleazar a bə ta bì Matthan,

Matthan a bə ta bì Yakob,

¹⁶ Yakob a bə ta bì Joseph, yïi à lɛ mbə ndoo Mary, Mary mə à lɛ ɲjwe Yesu yïi bì
twoɲə ɲi Kristo aà.

¹⁷ Ma la a bə mə bìta bì atsə bì Yesu, ɲlɔgɪnə a nu Abraham ɲkɔ'ɔ nywe'e a nu
David, bì lɛ mbə ɲighùm òtsò ɲikwà, m̀bu ɲlò a nu David ɲkɔ'ɔ nywe'e fyâ noò mə
bì lɛ ɲlògè waa ɲghɛɛ ɲi bu a ala'a Babylon tsò ibù'u ntsò aa, bo kî mbə ɲighùm
òtsò ɲikwà, ɲki m̀bu ɲlògɪnè wa noò ibù'u ntsò ɲkɔ'ɔ nywe'e a nu Kristo bo kî mbə
ɲighùm òtsò ɲi kwà.

Ajàɲ yïi mə bì lɛ ɲjwe Yesu aà

(Lk. 2.1-7)

¹⁸ Bì lɛ ɲjwe Yesu Kristo aa laà mə: Joseph à lɛ kosə Mary, òdè bì Yesu ɲi ɲgwê yï,
lâ m̀bɔɲ tâ noò ɲiɔ'ò yï à ku'u, Mary a yə mə Azwĩ Nwĩ a b̀ɲnè mē ɲghirə yu tswɛ
ɲi mú! ¹⁹ Tsò mə Joseph à lɛ mbə ɲi yï m̀ɲnù mi mi tsinə aa, kaa à lɛ ɲwa'a kòɲ mə
yu òrɪsɛ atu Mary a ɲsi bə. A lɛ ɲtigè ɲlɔɔ ɲi m̀ɲɲi yïi mə yu ka ɲe'esə tuu Mary
ghu. ²⁰ A kà mē aa kwa'atə ɲi àtu ɲi ma yû ànnù, Angel Mmà'àmbi a zĩ ghu mbo ɲi
a ɲjèè, ɲswɔɲ mə: "Joseph, mú m̀fɔ David, tsuu ló bɔ'ɔ a lògè Mary ɲi ɲgwê ghò bē,
ɲlɔɲ mə mu wa mə à tswɛ ɲi ghu aa a fâ Azwĩ Nwĩ yïi mə a laa m̀ɲsə aà. ²¹ A ka
jwe m̀mb̀ɲnè tâ ò tswɛ ikùm yi ɲi Yesu* ɲlɔɲ mə à ka yï yweensə bē bì ɲi ibi waa
aà."

* **1:21** Nji'ĩ Yesu ì bə aa "Nğanywèensə bə."

²² Ma yû ànnù a le mfè'è tsi'i tsim ma mùu ajàṅ aa, tâ ànnù yîi mē Mmà'àmbî à le ghìrè ṅgàṅntoò yî a swonṅ aa, tâ à fè'ε mbòòntè tsi'i maa ajàṅ mē:

²³ “Yê nî, Múṅgòò mǎṅgyè à ka yî tswe ni mu, i jwe múmbâṅnè, tâ bì tswe ikùm yi ni Emmanuel,”

(ṅji'i ikùm ma ghû i bē mē, “Nwî à tswe bi'inè”).

²⁴ Joseph à bhìnè mē wa njèè, ṅyɔ'ɔ Mary tsi'i wa ajàṅ mē Angel Mmà'àmbi wa à le nswonṅ ghu mbo mē tâ à ghìrè aà. ²⁵ Lá kaa à le ṅwa'à ni ghu nōṅ ṅywe'e a noò yîi mē Mary à le njwe mú yî yî mbâṅnè wa aà. A jwè mē aa Joseph a tswé ikùm yi ni Yesu.

2

Ajàṅ yîi mē ṅgǎṅnlii mǎṅjònṅ i le nzî ṅkwe'etē Yesu aà

¹ Bì le njwe Yesu aa a ala'a Bethlehem a mbù'ù Yudea, wa noò wa yîi mē Herod à le mbē Mfò aà. Ma mùu noò, bē bí mɔ'ɔ bìi mē bì le si lîi ni mǎṅjònṅ aa, bì le nlò a mbi nsa'a nòò, nzi a Yerusalem. ² Bo zî mē aa, n̄betē mē: “Bì jwe mu wa mē à ka yî bē Mfò baYuda aa fē aa ε? Bì'i le nyē fīnjònṅ fi a ajàṅ yîi mē fi le mfè'è a mbî nsa'a nòò wa nòò yîi bì le njwe yi aà. Bì'i zi aa a mmü yi.”

³ Mfò Herod à yù'ù mē laà, n̄tōṅ yi i lwî, nú yî i tsigìnè, ìdìgè i kii n̄tigē n̄tsiginē tsi'i tsigìnè a Yerusalem. ⁴ A le n̄twonṅ bilii bì ṅgǎṅmaa'anwî bì tsim bo bì ṅgǎṅndî'i n̄ṅgsè tsim bì zî a betē a mbo bo mē: “Bì le n̄tswe n̄i ṅjwe Nyɔ'ò Nwî wa aa a fē aa ε?” ⁵ Bo kwi'i mē, “A njò'ò àla'a Yerusalem a mbù'ù Yudea. Yulà à n̄i ànnù yîi mē ṅgàṅtoò Nwî à le ṅṅwà'ànè aà:

⁶ ‘Wò, àla'a Bethlehem, a mbù'u Yudea, wò, kaa ò si kə'ətè bē, a titii ila'a jî wè jii mē i tswe a mbù'ù Yudea aà; ṅlōṅ mē n̄tsyàsè bē à ka yî fè'è a titii wò; ṅù yîi mē à ka yî ki tsisè n̄i bē bā, baIsrael aà.’ ”

⁷ Herod à yù'ù mē lâlà, n̄twonṅ ṅgǎṅnlii mǎṅjònṅ jya bo bo tswé ṅṅe'esē ṅghaanē, a betē waa bo n̄ṅsè n̄swonṅ noò wa yîi mē bo le nyē fīnjònṅ fya ghu aà. ⁸ A yù'ù mē, n̄tigē n̄too waa a wa Bethlehem n̄swonṅ mē: “N̄i ṅhē n̄ṅsè n̄lɔɔ mu wā; bē n̄i lɔɔ nyē, n̄i tigē m̄bu mbii n̄swonṅ a mbo mē, ta mē ki ṅhē mmii yi.” ⁹ Bo yù'ùtè mē ànnù ya mē mfò wa à swònṅ aa, n̄tigē mfè'ε ṅghèè waa. Fīnjònṅ fya mē bo le nyē a mbî nsa'a nòò aa, fi tigē ṅhē ni mbii bo, ṅhē n̄təə wa adigē yîi mē bì le njwe mu wa a tswe ghu aà. ¹⁰ Bo yè mē fīnjònṅ fya mburē ndoritē tsi'i a mbē ànnù. ¹¹ Bo ṅhē ṅkuu wa nda, ṅyē mu wa bo n̄dè yi Mary, ṅwo ghu nsi, m̄mii yi. Bo m̄i mē yi, ṅṅa'a ìbāà jya m̄fi'i njoo jii mē bo le nzî a n̄tsà'àtē mu wa n̄i ju aa, mfa n̄təṅṅ yi ghu; bo le mfa aa gold, ni frankinsense a bò'ɔ ni mēə ghu mbò. ¹² Bo fè'è mē ṅka mbii waa fu mbanṅ n̄tigē n̄tsya ni m̄anjî yî d̄ṅ ṅlōṅ mē à le si bē aa bonṅ ṅjèè ì lè mē waa, Nwî a swonṅ a mbo bo mē tâ bo tsuu b̄i bìi ṅhèè fu wa a mbē mfò Herod.

Ajàṅ yîi mē bì le nlògè Yesu ṅkhē ṅghèè ni ghu a ala'a Egipto aà

¹³ Nòò yîi mē bo le mmà'àtē ṅhē waa laa, angel Mmà'àmbi a zî a mbo Joseph a m̄m ṅjèè n̄swonṅ ghu mbo mē, “Wa Herod à ka ki lòò mu wa mē yu zwitē, bhìnē nlògè yi bō n̄dè yî, ṅkhē ṅghèè ni ghu a ala'a Egipto, n̄tigē n̄tswe ghu nywe'e a noò yîi mē ka yî b̄i swonṅ a mbo wò aà.”

¹⁴ Joseph à le mbhìnè n̄lōgē mu wa bō n̄dè yî tsi'i n̄tugē, ṅghèè a ala'a Egipto, ¹⁵ n̄tigē n̄tswe ghu nywe'e a noò yîi mē Herod à le ṅkwo aà. Ma yû ànnù a le mfè'è aa a n̄l̄wensē ànnù yîi mē Mmà'àmbî à le ghìrè ṅgàṅntoò yî a foò n̄swonṅ aa mē, “Mē le n̄twonṅ m̄i ṅhà a fè'è aa a ala'a Egipto.”

Ajàṅṅə bi le nzwitə bôṅkhə àà

¹⁶ Nòò yïi mə Herod à le nyə mə bè bya mə bi le nlò a mbi nsa'a nòò bi bwe'esə yi aa, ìntōṅ i le nlwī tsi'ī si'ī si'ī. A too bè mə tá bì ghεε nzwitə bɔɔ mbáṅnə bitsim a ala'a Bethlehem bo bì ni a ìla'a jïi i le ntswe ghu mbèè aa, ìlòginə ni bɔɔ bìi bi le mbə ilòò ji baa aa ntigə nsigə, ìnyonə aa wa ni nòò wa mə bè bya le nswon mə fɪnjòn fya le mfè'è aà.

¹⁷ Ma yú ànnù a le mfè'è ìlwensə aa ànnù yïi mə ṅgàṅntoò Nwī Yeremiah à le nswon aa mə:

¹⁸ “Nù a yè'ə a Rama,

nlərə nî àkhì yi,

Rachel a yè'ə bɔɔ bi;

kaa wa'à bìi ni mə mbə ṅù tsimsə yi,

ìlɔṅ mə bi kwòkè mē aà.”

¹⁹ Nòò yïi Herod à le ṅkwo aa, Angel Mmà'àmbi a zī a mbo Joseph a mûm ñjèè a ala'a Egipto nswon mə, ²⁰ “Bìinə ñlɔgə mu wa bô ñdè yï, mbiì ala'a Israel, ñlɔṅ mə bè bya mə bi le si lɔɔ nzwitə mu wa aa bo kwòkè mē.” ²¹ A le mbìinè ñlɔgə mu wa bo ñdè yï, mbiì a ala'a Israel. ²² La à bìi mē ñyu'u mə Archelaus à le è ñji ndā taà yï ñtigə mfɔ a ala'a Yudea aa, le mbo'ɔ a ṅghèε ghu. Nwī à le mbu ndi'itə yi a mûm ñjèè mə tá à ghεε a mbu'u ala'a Galilea. ²³ A le ṅghèè ñtigə ṅka ntswe aa a njò'ò àla'a Nazareth, tá lwensə ànnù yïi ṅgàṅntoò Nwī à le nswon aa, mə, “Bì ka yï ki twonə nii ni ṅù baNazareth.”

3

Ajàṅ yïi mə Jɔn ṅgàṅmùrə bə ṅkì à le si swon ànnù Nwī aà

¹ A le mbə maa noò, Jɔn ṅgàṅmùrə bè a ṅkì a zī a atu nta'a miwèè miwèè yïi i le ntswe a mbu'u Yudea aa, ñlɔginə ṅka nswonə nî ànnù Nwī ghu. ² A le si swonə ni mə, “Nì bəṅkə mîntiì muu, mma'atə ibi ghuu nlon mə ànnù nifɔ aburə a tigə a abô.

³ “Jɔn à le mbə aa ṅù wa mə ṅgàṅntoò Nwī Yesaiah à le nswon nlon yi mə,

‘Nji ṅù i tɔṅnə ni a atu nta'a miwèè miwèè ñswonə ni mə,

Nì nanşə a mânji Mmà'àmbi,

ñnanşə iyaà ji tá i tsinə!’ ”

⁴ Jɔn à le si wε'ε itsè'è jïi bi le nanşə nî ìnòṅ kamel aa, ṅkii ṅwε'ε nî ìkò ṅgùu a atii yu; miji mi mi le mbə ṅgweenə bo nwu yï ñtā'à. ⁵ Bè le si zī ghu mbèè ñlò ni a Yerusalem, bo bī a mbù'ù Yudea ntsim, bo bì nî ìla'à tsim jïi i le ntswe ṅkarisə ṅkì Jordan aà. ⁶ Bo le si bìi nî ìfansənnù jyaa, Jɔn a tigə ñmùrə nî waa a ṅkì Jordan.

⁷ Là nòò yïi mə à le nyə baFarisai bì ghà'atə bo bì baSadukai bi zī ghu mbo mə tá à murə waa a ṅkì aa, a le nswon a mbo bo mə, “Bù bɔɔ bi nô! A ghuu aa a wà'àsə wò mə tá nì khè àlwintɔṅə Nwī yïi mə a zī aa ε? ⁸ Nì ka ṅkoonə mîntà mii mə mi dī'ì ni mə nì bəṅkə mē mîntiì muu, mma'atə ibi ghuu aà. ⁹ Nì tsee ki mòòntè ni mə mbə nì yī ṅkhə njo Nwī ñlɔṅ mə ni swonə ni mə, ‘Taà yī'ī à ni aa Abraham.’ Mè swon a mbo bù mə mbə Nwī à zī àjàṅ mə mbə yu bəṅkə ṅgò'ò jùlā i tigə bɔɔ bi Abraham! ¹⁰ Tsi'ī tsitsòn wa bi nòṅsə mē ñjàà ñlɔɔ nî ṅwā itī ghu tsi'ī mīṅgàṅ! Itī tsim jïi mə kaa i si mîntà mī siginè koonə aa, bi ka wā mmà'a a mɔ'ɔ tá i khi.

¹¹ “Mə murə ghuu aa a ṅkì a ndi'ì mə nì bəṅkə mē mîntiì muu, là ṅù yï mò'ɔ a yonə a njim mə, yïi mə à kò'ònə ntsyàtə ghā, kaa mə wa'à kù'ùnə tsi'ī tugitə ìbaakòrè ji. A ni yu wa yïi à ka yï ki murə ghuu a mûm Azwī yī Làà ni a mum mɔ'ɔ aà. ¹² Ayoo nsəgə mîsàn a tswe ghu abo, à ka səgə mîsàn mya i tii ntsà'a tsim fi'isə i tigə ghotə

misànj mya a mûm àta yu, i bànjnè tɔɔ ntsà'à jya a ni mɔ'ɔ yii mɛ i khi kaa wa'à m̀m̀è aà.”

Ajànj mɛ bi lɛ mmurɛ Yesu a ñkì aà
(Mk. 1.9-11; Lk. 3.21-22)

¹³ Yesu à lɛ ntigɛ nlo a Galilea nzi a mbɛɛ Jɔn a ñkì Jordan mɛ tâ à murɛ yi a ñkì.
¹⁴ Jɔn à lɛ ñka nloɔ ntuù, ñswonɛ ni mɛ, “A ku'unɛ mɛ boɔ a mùrɛ wò m̀m̀urɛ gha a ñkì, ò bànjnè m̀bu nzi bɛ a mbo m̀è aa ɛ?” ¹⁵ Yesu a kwi'i ghu mbo mɛ, “M̀à'atɛ tâ à bɛ laà tsitsɔnjɛ; ñlonj mɛ àà àjànj yii mɛ a ku'unɛ mɛ tâ bì ghìrɛ tâ ìnnù tsìm ì tsinɛ aà.” Jɔn à lɛ ntigɛ mbii mmurɛ yi a ñkì.

¹⁶ Nòò yii bi lɛ mmurɛ Yesu a ñkì aa, à lɛ ñghɛsɛ m̀fɛ'ɛ wa m̀m̀m̀ ñkì ñkɔ'ɔ ntɛ a nta'à. Abùrɛ a lɛ ñja'anɛ a yɛ Azwì Nwì a sigɛ, mbɛ tsɔ bugirɛm̀ikuu ntɛ ghu atù. ¹⁷ Njì Nwì i tigɛ ñghaa nlo a aburɛ nswonj mɛ, “Aa mù ghà yì m̀b̀ànjnè yii mɛ m̀è kònjɛ aa à ghulà, mɛ nanjsɛ ndoritɛ nlonj yì.”

4

Ajànj yii mɛ Satan à lɛ ñkwà'ànɛ Yesu aà
(Mk. 1.12-13; Lk. 4.1-13)

¹ Ma yaa ànnù a ghè mɛ kì tsyà, Azwì Nwì a tsyàsɛ Yesu a atu nta'a miwɛɛ miwɛɛ mɛ tâ Devil à kwa'anɛ yi ghu. ² A lɛ ntswe ghu mitugɛ mi njwi m̀ighum mi ñkwà, a si'inɛ bo bì a tìtugɛ, ñtuu njì, njì i yanjɛ yi. ³ Ngànkwà'ànɛ bɛ wa a zì ghu mbo nswonj mɛ, “Mbɛ ò bɛ Mu Nwì, ò swonj a mbò ñgò'ò jù mɛ tâ ì bɛnjɛ ntigɛ abaà.”

⁴ Yesu a kwi'i mɛ, “Bì ñwa'anɛ a m̀m̀m̀ ànjwà'ànɛ Nwì mɛ,
'Kaa ñù à si ntì tswe nlonj aa tsi'ì àbaa yu yu bɛ,
a kii nloɔ m̀ighàà mi tsìm m̀ii mi fɛ'ɛ a ntsu Nwì aà.' ”

⁵ Devil a bù ñlogɛ Yesu ñghɛɛ ni ghu wa njò'ò àla'a yì ñlàà manjsɛ, ñtɛ'ɛ yi wa atu ñidòò ni ndàmà'anwì, ⁶ ñswonj ghu mbo mɛ, “Mbɛ ò bɛ Mu Nwì, ò tɔ'ɔnɛ ñlo fàa atu nda nnànjɛ a nsyɛ; ñlonj mɛ bi ñwa'anɛ m̀m̀m̀ ànjwà'ànɛ Nwì mɛ,
'Nwì à ka swonj annù a mbo baangel bi nlonj ghò.’

Mbu nswonj mɛ,
'Bo ka tigɛ ñɛɛ gho i tugitɛ a mbo bo a ndɛj
mbì'ì ò tumè àkòrɛ yo a ñi ñgò'ò.’ ”

⁷ Yesu a kwi'i mɛ, “Bì bù ñwà'ànɛ a m̀m̀m̀ ànjwà'ànɛ Nwì mɛ, 'Tsùu Mm̀à'àmbì Nwìngònj ghò kwà'ànɛ.’ ”

⁸ Devil a ku'ùsɛ m̀bu ñlogɛ Yesu ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni ghu a atu nta'a yii a lɛ ñkɔ'ɔ njɔnjɛ aa, ñdì'ì itoò tsìm jii mɛ bifò bi mbi bù sa'a aa bo bì ñgha'à nyaa ghu mbò. ⁹ Nswonj ghu mbo mɛ, “M̀è ka fa ñgònj ñjoo ma jù tsìm a mbo wò mɛ mbɛ ò wo a nsyɛ mmii ghà.” ¹⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mɛ, “Lò ñghèé, Satan! Bì ñwa'anɛ a m̀m̀m̀ ànjwà'ànɛ Nwì mɛ,

'Ka mii tsi'ì Mm̀à'àmbi Nwìngònj ghò,
ñkii ñka mfa'a tsi'ì ghu mbo yuyu.’ ”

¹¹ Devil à lɛ ntigɛ mma'atɛ Yesu, baangel bi zì m̀fa'a ghu mbò.

Ajànj yii mɛ Yesu à lɛ ñlògìnɛ afà'à yi a Galilea aà
(Mk. 1.4-15; Lk. 4.14-15)

¹² Yesu à yù'ù mɛ mɛ bi ñnjɛ Jɔn Ngàn mùrɛ bɛ a ñkì a atsanj, ñtigɛ nlo ñghèè a Galilea. ¹³ A ghèè m̀è ghuu aa, mma'atɛ Nazareth ñghɛɛ ntigɛ ntswe a Kapernaum, a mbèè àtsumɛ Galilea, a mbù'u Zebulem bo Naphtali. ¹⁴ A lɛ m̀fɛ'è laa a ñlwensɛ annù yii mɛ ñgànntoò Nwì Yesaiah à lɛ nswonj aa mɛ,

15 “Ala'a Zebulum ni ala'a Naphtali,
jii mə i tswe a mbèe ɲkɪ miyaa, a njii ɲkɪ Jordan,
Galilea, wò àla'a bítizi Nwí!

16 Bè bii mə bi le si tswe a múm m̄fi ìdìgè aa
bi yè mə ɲkà'à yí wè,

bè bii mə bi le si tswe a ala'a yii mə àliləŋə niwo a le ntswe ghu aa,
ɲkà'à i tà mə a nu bo.”

17 Nloginè maa noò Yesu a loginè ɲka nswonə n̄ ànnù Nwí n̄swonə ni mə, “N̄i bəŋkə m̄ntī muu, mma'atə ibī ghuu, n̄lon mə annù nif̄ aburə a tigə a abô.”

*Ajàŋ yii mə Yesu à le ntwon ɲgǎŋkô mbwè ji nikwà aà
(Mk. 1.16-20; Lk. 4.14-15)*

18 Yesu à kà mē aa ntə nzi a aghəŋə ɲkɪ miyaa Galilea nyə ɲgǎŋkômbwè ji baa, a bə Simon yii bi le si twonə ni Peta aa, bo mumaà yí Andrew, bi tswé wa múm ɲkɪ n̄lə n̄i mbwè n̄i àmbunja. 19 Yesu a swonə a mbo bo mə, “N̄i zi ɲka nyonə n̄aà, mə ka ghìrə t̄a n̄i tigə mbə ɲgǎŋko bə.” 20 Bo k̄i ɲghesə mmà'atə mbunjā jyaa jya nyonə yi.

21 Bo bo kà mē aa ɲghentə a bú nyə bɔɔ bi ma b̄i mɔ'ɔ bi baa, a bə Jems bo Jon, bɔɔ bi Zebedee. Bo bi taà wàà Zebedee le ntswe a múm àkànu'u ɲkɛɛ n̄i mbunjā jyaa. Yesu a twonə waa. 22 Bo k̄i ɲghesə mmà'atə akànu'ù yaa ya bo bi taà wàà nyonə yi.

*Ajàŋ mə Yesu à le ɲka ndi'i n̄i ànnù, n̄swonə n̄i ànnù Nwí ɲkii ɲghurə n̄i ɲgàŋ mighòò aà
(Lk. 6.17-19)*

23 Yesu à le ntigə ɲkarə ni ala'a Galilea tsim̄ ndi'i n̄i innù a ndāghòtə baYuda, ɲkii nswonə n̄i n̄too yí n̄siginè ya nlonə annù nif̄ aburə. N̄ghurə ni mighòò mi tsim̄ bo bi ìlò'ɔ tsim̄ jii i le ntswe a nu bə aà. 24 Annù n̄lon ɲgaa yí a le ntigə n̄sɛɛnə a múm àla'a Syria tsim̄. Bè tigè n̄logə n̄i ɲgàŋmighòò jyaa tsim̄, tsi'í bə bii bi le si ghòò ni mighòò a mbuu mbuu, bo bə bii mə bi le si yu'u nyanə a mbuu mbuu aa, bə bii mə bi demon le ntswe a nu bo aa, ɲgǎŋwo abùbùrè, bo bi b̄bwèn̄kè n̄zi ni bo, a k̄i ɲghurə waa. 25 M̄innòò m̄i ghà'atè le ntigə n̄lo a mbù'u Galilea bo bi ni a Decapolis, n̄lo a Yerusalem, ni a Yudea, ni a njii ɲkɪ Jordan nyonə n̄i.

5

*Annù Nwí yii mə Yesu à le nswonə a atu nta'a aà
(Lk. 6.20-23)*

1 Yesu à yè mə nnòò bē wa ntigə ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ a atu nta'a, ntswe a nsyɛ, ɲgǎŋyɛḡənnù ji i yòŋ n̄tswe ghu mbèè. 2 A loginè ɲka ndi'i waa mə:

3 “Mbɔɔnə a mbo bə bii mə bo fumə a múm Azwí aà, n̄lon mə annù nif̄ aburə à n̄i à yaa.

4 “Mbɔɔnə a mbo bə bii mə m̄ntī myaa luu n̄i àjəŋnè aà, n̄lon mə bi ka tigə b̄risə m̄ntī myaa.

5 “Mbɔɔnə a mbo bə bii mə bi bɔnə aà, n̄lon mə bo ka yí ji mbi yù aà.

6 “Mbɔɔnə a mbo bə bii mə ɲi i yanə n̄i waa, m̄ntī myaa k̄i n̄loo nlon innù jii i tsinə aà, n̄lon mə bo ka yí ywurə.

7 “Mbɔɔnə a mbo bə bii mə bi ko m̄l̄ɲnè bə bi mɔ'ɔ aà, n̄lon mə bi ka yí k̄i ko m̄l̄ɲnè wàà.

8 “Mbɔɔnə a mbo bə bii mə m̄ntī myaa mi laa aà, n̄lon mə bo ka yí yə Nwí.

9 “Mbɔɔnɔ a mbo bè bii mə bi fà'à a nghìrɔ mə tâ m̀bɔɔnɔ tswe a titii bè aà, nlon mə baa yí tigə twonɔ waa ni bɔɔ bi Nwí.

10 “Mbɔɔnɔ a mbo bè bii mə bi tso'ɔ akòrê yaa nlon mə bo ghìrɔ annù yíi a tsinɔ aà, ànnù nifɔ aburɔ a nî à yaa.

11 “Mbɔɔnɔ a mbo bù mə mbə bè ka mbəgite nî ghuu, n̄tso'ɔ nî àkòrê yuu, nkii nswonɔ nî m̀buu innù jì bî tsim, tsi'í àdànɛ d̀ànɛ, a atu bù nlon ngaa yà aà. 12 Nì ka ndoritɛ nkii n̄wye nsəgite nlon mə m̄tso'ɔnɛ mi afà'à m̄i mi gha'a aa mi tswe a mbo bù a aburɔ aà. Nlon mə à ki mbə ajàn yíi bi lɛ si tso'ɔ akorɛ ngǎntoo Nwí jii i lɛ ntswe a mbii bù aà.

Mbə fɛngwan bô nkà'à
(Mk. 9.50; Lk. 14.34-35)

13 “Nì laa mbə fɛngwan a mbô m̀bî. Lâ mbə fɛngwan fɛ tuu n̄i b̄ ki l̄i bon bi ka tigə b̄ ghìrɔ aa mə akə tâ fɛ b̄ ka n̄lii aa ɛ? Kaa fɛ s̄ n̄i afà'à b̄ ntswe, ntigə mbə aa mə tâ b̄i me'e tâ bè tigə ntəntə ghu ni m̄kòrɛ.

14 “Nì laa mbə nkà'a mbi ghù. Kaa mbə bi wa'á n̄jò'ò àla'a yíi i təə a atu nta'a aa lò'òsɛ. 15 Kaa bè si lâm kosə n̄n̄ɛ ni a m̄m̄ àntòò nkusɛ, bi b̄ànɛ n̄tɛ'ɛ aa bə a atu atɛtɛ, nkà'á yi wa i tigə n̄ta nkɛ'etɛ ni bè b̄itsim a m̄m̄ n̄dâ. 16 Ma mùu ajàn, n̄i ghìrɔ tâ nkà'á ghuu ka nta a n̄si mi'i bè, tâ bo ka nyə innù jì siginè jii ni ghìrɔ aa ta tigə gha'asɛ Taà ghùu yíi à tswe a aburɔ aà.

Ajàn yíi mə Yesu a tɔ'ɔtɛ n̄ɔnsɛ Nwí aà

17 “Nì tsee wa'atə mə mə z̄i aa a mbwɛsɔ n̄ɔnsɛ yíi à tswe a m̄m̄ n̄ɛwà'ànɛ Moses kə ànnù yíi a tswe a m̄m̄ ànwà'ànɛ ngǎntoo Nwí aà. Kaa mə s̄i z̄i aa a mbwɛsɔ n̄ɔnsɛ, mə z̄i aa bə a n̄lwensɛ. 18 Mə swon tsi'í annù n̄n̄kon a mbo bù mə kaa n̄li'i n̄i ànwà'ànɛ n̄i f̄ùrɛ kə àntsò'ònɛ yí f̄ùrɛ kaa ka yí wa'à bwɛ wa n̄i ànwà'ànɛ n̄ɔnsɛ n̄ywe'e a noò yíi mə aburɛ bo n̄syɛ ka yí t̄s̄yà aà; bi ka yí ghìrɔ innù jii i tswe ghu aa tsi'í tsim ya'a. 19 Nù tsu yíi mə a wò tsi'í n̄di'i yí kəgə yí mò'ɔ a n̄i n̄di'i ma j̄u, nkii ntigə n̄di'i ni a mbo bè b̄i m̄ɔ'ɔ mə b̄i ka nghìrɔ mala aa, bi ka yí twonɔ yi ni n̄u yí kə'ətɛ nsigə n̄lwi'i a m̄m̄ ànnù nifɔ aburɛ. Lâ n̄u yíi mə a ləə n̄di'i mà j̄u nkii mm̄risɛ ni bè b̄i m̄ɔ'ɔ mə b̄i kii nkɛ n̄ləə aa, bi ka yí twonɔ yi ni n̄u yí n̄wè a m̄m̄ ànnù nifɔ aburɛ.

20 “Mə swon a mbo bù mə, mbə innù juu tsuu tsinɔ i tsyatə ji ngǎndi'i n̄ɔnsɛ bo b̄i ji baFarisai, bəə bon kaa n̄i ka yí wa'á a mum annù nifɔ aburɔ kuu.

Annù nlonɔ alwintɔ bo n̄zwitɔ n̄u

21 “Nì yu'u mə bi lɛ si swonɔ a mbo bè a mbii mə, ‘Tsee n̄u zwitɛ; n̄u yíi mə à ghìrɔ ma la aa bi ka lògɛ yi ghèè ni ghu a ndantsò'òtɛ m̄isa'á.’ 22 Lâ, mə swonɔ a mbo bù mə, ‘N̄u yíi mə à lwisɛ n̄ton a n̄u n̄dim yí aa,* a bon mə b̄i n̄i isa'a ghu n̄u.’ N̄u yíi mə à twonɔ n̄dim yí n̄i àt̄irɛ aa, a bon mə b̄i lògɛ nḡhèè ni ghu a n̄si ngǎnsa'a m̄isa'á. N̄u yíi mə twonɔ n̄dim yí n̄i àj̄ntɛ ayoo d̄ànɛ d̄ànɛ aa, a ku'unə mə tâ b̄i ma'a yi a mum m̄ɔ'ɔ ti m̄ɛ.*

23 “Mbə ò yí n̄z̄i n̄i n̄joo mmà'anwí jo a n̄si n̄ikɛntɛ ni m̄ɔ'ɔ ni mmà'a Nwí, n̄wa'atə mə ò f̄ansɛ annù a mbo n̄dim ghò, 24 ò ma'atɛ n̄joo mmà'anwí jya wa mbè n̄ikɛntɛ ni m̄ɔ'ɔ, m̄foo nḡhèè b̄i n̄dim ghò wa m̄ansɛ ànnù ya, m̄bon tâ ò zi m̄fa n̄joo mmà'anwí jo jyá.

25 “Mbə n̄u yíi à n̄n̄ isa'a a nu wò a lògɛ gho nkɛ nḡhɛ ni wò a k̄orɛ, ò swon bu yu m̄ansɛ isa'a wa a m̄anj̄i m̄bon ghèè kuu wá k̄orɛ; nlon mə bu yu bə ghèè kuu ghu, bon à ka ghèè fa gho a mbo ngǎnsa'a m̄isa'a tâ à tigə m̄fa gho a mbô nḡan̄mbɛ

* 5:22 N̄n̄wa'anɛ ji m̄ɔ'ɔ i kù'ùsə a yuà annù mə, “T̄i ghè mə à ghìrɛ ànnù tsu aa” * 5:22 “Raca” à ni n̄ighàà ni baGrikia (m̀bègìtɛ)

àtsañè tâ à ghεε nniṅə gho a atsaṅè. ²⁶ Mè swōṅ tsi'ï ànnù nīkoṅ a mbo wò mē ò bē kuu wa atsaṅ boṅ ò ka tigə tswe ghu i ywe'e a noò yī ò ka yī mǎṅsə tu ṅkabə yī mē ò tswa nii ghu aa tsi'ï ntsim, i sigə ywe'e nī ànini yī a lwi'i aà.”

Annù nlonḡ annū mǎghàbè

²⁷ “Nì lε nyu'u bi swoṅ a mbī mē, ‘Tsee annū mǎghàbè ghìrè.’ ²⁸ Là mè swōṅ a mbo bù mē, ṅù yī mē à lèntə mǎṅgyè ñy'ətə yi aa, à ghìrè mē annū mǎghàbè bo yu a mūm nti yu. ²⁹ Maa ajaṅ mbə nli'ï no nī mà'à nī ghìrə mē tâ ò wo a mūm innù jī bi, ò twe'è mme'e! A boṅ mē tâ ò bwe adigə nū yo yī mō'c ntsyatə mē tâ bi yi mmà'a ibiinnū gho tsim a mum mō'c Satan.* ³⁰ Mbə abō yo yī mà'à a ghìrə mē tâ ò wo a mūm innù jī bi, ò kwyê mme'e! A boṅ mē tâ ò bwe nīkwèè no nī mō'c ntsyatə mē tâ bi yi mmà'a ibi nū gho tsim a mum mō'c Satan.

Annū nsà'a nìy'c'ò

(Mt. 19.19; Mk. 10.11-12; Lk. 16.18)

³¹ “Bi lε swoṅ mē, ‘ṅù yī à fi'i ṅgwé yī a nda yu aa, tâ à yə mē yu fa àṅwà'ànə nsà'ànə nìy'c'ò ghu mbô.’ ³² Là, mè swōṅ a mbo bù mē, mbə ṅù a fi'i ṅgwé yī a nda yu, ntsuu nlon aa annū atsùrə bə, bə boṅ à ghìrə aa mē tâ à tigə mǎṅgyà àjirè; ṅumbāṅnè yī à y'c'ò yi aa, a ghìrə aa annū mǎghàbè bo mǎṅgyè ma wā.

Annù nlonḡ annū ṅka ṅkàâ

³³ “Nì yu'u mē bi lε si swoṅ a mbī mē, ‘Nì tsuu ki kàà annù a mbwe'esə bə, là mbə ò tε'ε ṅkaa a mbo Mmà'àmbi mē ò ka ghìrə annù, ò ghìrə ànnù ma yā.’ ³⁴ Là mè swōṅ a mbo bù mē, nì tε'ε tsuu burə ki kaa kàà. Nì yī ti kà'a annù nì tsuu ki kàà. Nì tsee nī àbùrè kàà, nlon mē àa adigə yī mē àbèrè Nwī a tswe ghu aà; ³⁵ kě a nsyε, nlon mē àa adigə yī mē Nwī a tətə mikòrə mi ghu aà; kě nī Yerusalem, nlon mē àa ṅj'ò'ò àla'à Mfò yī ṅwè aà. ³⁶ Nì tsee ki kàà nī àtú yuu, nlon mē kaa mbə nì wa'ă inūṅ yī mfu'ù kə yī mfi ghìrə aà. ³⁷ Tā ànnù yī mē nì ka ki swoṅ aa tâ bə tsi'ï ‘ñṅə’ kə ‘ṅṅaṅ’; ànnù yi dàṅ yī nī bù nswoṅ aa a tigə nlo aa a mbo ṅù yī mbi wā.

Annù nlonḡ annū ṅkwi'inə ànnù yī bī

(Lk. 6.29-30)

³⁸ “Nì lε nyu'u mē bi lε nswoṅ mē, ‘Nli'i a atu nli'ï, bo bi nìsòṅə a atu nìsòṅə.’ ³⁹ Là mè swōṅ a mbo bù mē, tsuu ibi yī ṅù yī mbi a ghìrə a nu bù ki tuu. Là mbə ṅù a fε nigha'à no ni abō mà'à, ò bəṅkə nī mō'c mfa ghu mbô. ⁴⁰ Mbə ṅù a lɔc gho nì isa'a ṅka nɔc mē yu kwere ats'è'è yo yī mà'à, ò kī mfa akutə yo ghu mbô. ⁴¹ Mbə ṅù a gaansə gho mē tâ ò kwetə yi tâ bu yu ghεε malə yī mfu'ùrè, ò bii bu yu bāṅnè ṅghεε bi baà. ⁴² Mbə ṅù a yi nɔc ayoo a mbo wò, ò fā, ntsée tuu a nts'c'osə ṅù nī àyoò.

Annù a ṅka ṅkōṅ ṅḡàṅ kibàà

(Lk. 6.27-28,32-36)

⁴³ “Nì lε nyu'u bi swoṅ mē, ‘Ka kòṅə a ndim ghò, ṅka mbaa ṅḡàṅkibàâ ghò.’ ⁴⁴ Là mè swōṅ a mbo bù mē, nì ka ṅkoṅ ṅḡàṅkibàâ juu, ṅka ntsa'atə nī Nwī a atu bə bii bi tso'c akòrə yuu aa, ⁴⁵ tǎ tigə bə bɔc bi Taà ghùù yī à tswe a aburə aà; nlon mē a ghìrə nìnòò yī a tâ nī a atu bə bī bi bo bi bī sigìnè, ṅghìrə mbèṅ i loò nì bə bii annū yaa a tsinə aa bo bi bii annū yaa sī tsinè aà. ⁴⁶ Mbə nì ka ṅkoṅ aa tsi'ï bə bii bi kòṅə ghūu aa, boṅ mbə Nwī a bù nts'c'ò ifà'à ghūu aa a ya aa ε? Tsi'ï ṅḡàṅkwere bītax, bi si ma mùu ajaṅ ghìrə aa ε?

* **5:29** Mō'c Satan, “Gehenna” a nì nighàà nì baGrikia, a bə àdìgə mō'c ti mè.

47 “Mbə nì ka ntwoŋtə aa tsi'í bɔɔ bi maà buu, boŋ kwensə nî ànnù yîi ni ghìrè aa à nî àkè aa ε? Tsi'í bítizi Nwî, bi si maa ajàn kii ŋghìrə aa ε?”

48 “Nì ghìrə tâ ìnnù juu ì boŋ mǎnsə tsi'í àjàn mə Taà ghuu a aburə à bǔŋ mǎnsə aà.”

6

Innù òlɔŋ ŋghìrə ibòŋə

1 “Nì ka ntsyəsə ghuu ntsuu ìnnù jii mə i tsinə aa a nsi mi'i bə ki ghìrè bə mə tâ bì ka nyə ghuu. Nlɔŋ mə nì bə ki ghìrè maa ajàn boŋ kaa nì ka wa'ǎ mitsɔ'ɔnə mi ifà'à a mbo Taà ghùu yîi à tswe a aburə aa kwèrə.

2 “Maa ajàn, nì yi ti fa ayoo a mbo ŋgǎŋəfɔmə nì tsuu ntàn ki tɔŋə, tsi'í tsǔ ajàn mə ŋgǎŋəbagilə i ghìrə a ndaŋghotə bo bì a ni mǎmfǎŋnə mə tâ bì ka ŋgha'asə waa aà. Mə swòŋə a mbo bù tsi'í annù nîkɔŋ mə bo kwèrə mə mitsɔ'ɔnə mi ifà'à myaa mitsimə. 3 Lâ nì yi mbàŋnə ti fa ayoo a mbo ŋgǎŋəfɔmə, nì tsuu ghìrə mə tâ àbô yuu yî ŋkwàbə à zi ayoo yîi mə àbo yî mà'à a tugitə aà. 4 Tǎ tâ n̄joo jya mə ni fa aa tâ ì tswe a alò'òsə, boŋ Taà ghùu yîi mə a yə idigə a alò'òsə aa, à ka tso'ɔ ifà'à ghuu.

Annù òlɔŋ annǔ ntsà'atə Nwî

(Lk. 11.2-4)

5 “Nì yi ti tsà'atə Nwî, nì tsuu bə tsi'í tsǔ ŋgǎŋəbagilə mə bo kòŋə mə bo ki biinə təə ni a ndaŋghotə kə a mbèè mǎmfǎŋnə mə bə ka nyə waa aà. Mə swòŋə a mbo bù tsi'í annù nîkɔŋ mə bo kwèrə mə mitsɔ'ɔnə myaa. 6 Lâ nì yi mbàŋnə ti tsà'atə Nwî, nì kuu ŋghèè a mûm n̄ja'à n̄da bù, ìtsetə abà'à, m̄bu'u mbo a mbo Taà ghùu yîi à tswe alò'òsə aa, boŋ Taà ghùu yîi a yə idigə a alò'òsə aa, à ka tso'ɔ ifà'à ghuu.

7 “Nì yi ti tsà'atə Nwî, nì tsuu bu'usə ki ghàà m̄ghàà bə àdànə d̄anə tsi'í tsǔ ajàn yîi mə bítizi Nwî bi ghìrə aà. Nlɔŋ mə bo wa'atə ni mə Nw̄ŋgòŋ à ka yu'u niyè'ə nyaa i yòŋə aa m̄ghàà mya m̄i ghà'à ŋgha'a. 8 Nì tsuu tsǔ bo bə, òlɔŋ mə Taà ghùu à zi n̄joo jya jii mə ni boŋə aa mbɔŋ tâ nì ka mbetə. 9 Nì tigə ŋka ntsa'atə Nwî aa laə mə:

Taà yi'i a aburə,
ghìrə tâ bì ka ŋgha'asə f̄kûm ghô.

10 Tǎ ànnù nifɔ yo á zi,

Ta bǎnsyɛ aa nyu'u ndi'ì jo tsǔ bǎburə.

11 Fa mijjì m̄ii mə mi ku'unə a mbo b̄i'í sii aà.*

12 L̄i'ínə ifansənnù j̄i'i a ajàn mə b̄i'í kii nli'inə n̄i j̄i b̄i b̄i f̄ansə a nu b̄i'í aà.

13 Ntsuu bii b̄i'í kwo a ŋk̄irə Satan bə. Lâ yweensə yi'i n̄i ìnnù j̄i b̄i.*

14 “Nlɔŋ mə nì bə ki l̄i'ínə ifansənnù bə, bəə boŋ Taà ghùu yîi à tswe a aburə aa à ka kii l̄i'ínə juu. 15 Lâ mbə nì tsuu ifansənnù bə ki l̄i'ínə bəə boŋ kaa Taà ghùu kaa à ka wa'à juu ka nli'inə.

Annù òlɔŋ annǔ nsi'isə ibii nu tì j̄i

16 “Nì yi ti si'isə ibiinnù ghuu ti j̄i, nì tsuu ki jəŋnə tsi'í tsǔ ŋgǎŋəbagilə òlɔŋ mə bo tsuŋ m̄ins̄i myaa mə tâ bə ka nyə mə bo si'isə ibii n̄u waa ti j̄i. Mə swòŋə a mbo bù tsi'í annù n̄iŋkɔŋ mə bo kwèrə mə mitsɔ'ɔnə mi ifa'à myaa mitsimə. 17 Lâ nì yi mbàŋnə ti si'isə ibii n̄u ghuu ti j̄i, nì ka nsi'itə m̄ins̄i muu n̄yɔ'ɔ, 18 tâ bə tsee yə mə nì si'isə ibiinnù ghuu ti j̄i. Tǎ Taà ghùu yîi à tswe alò'òsə aa, tâ yə. Boŋ Taà ghùu wa mə a yə idigə a alò'òsə aa, à ka tso'ɔ ifà'à ghuu.

* 6:11 Kè àbaa yii b̄i'í ka lǔ j̄i a yɔɔ aà. * 6:13 Kè ŋgǎŋmbù'ú ìnnù j̄i bi wá.

Afù'ù a aburə
(Lk. 12.33-34)

¹⁹ “Nì tsuu afù'ù yuu a ità fàa nsye ki lèè, a adigə yï mə mbə ñsəgè ì kurə kè ntsəbè ì kô, kè biyərə bəgə nyərə aà. ²⁰ Nì banə ñka nləə afù'ù yuu bə a atə aburə, a adigə yï mə mbə ñsəgè ì wa'a kurə, kaa ntsəbè wa'a kì ñko, kaa biyərə wa'a kì mbəgə nyərə. ²¹ Nlon mə adigə yï mə afù'ù yo a tswe ghu aa, ntiì gho i ka kii tswe aa ghu.

Ñkà'a ibii nú.
(Lk. 11.34-36)

²² “Nìli'í no laa mbə lám ibiinú ghó. Nìli'í no bə tswe siginè, bəə bon mbii nú yó ntsim ì luu nì ñkà'à. ²³ Lá nìli'í mo bə tsuu ì siginè tswe bon mbii nú yó ntsim ì luu nì mfi idigè. Mbə ñkà'à yï mə ì tswe a nu bù aa ì bə mfi idigè bəə bon à nì mfi idigè yí ñswèrè ñswerə.

Nwĩngòŋ bo bi njoo
(Lk. 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Kaa mbə ñu à wa'a a mbo bità bi afà'à bi baa ka mfa'a; ñlon mə à ka bàà yí mò'ò ì banə kòŋ yí mò'ò; kə a ká mfa'a a mbo yí mò'ò nì ntiì yi tsim, mbanə ntsa'a nì yí mò'ò. Kaa mbə ò wa'á a mbo Nwĩ bo bi a mbó ñkabə ka mfa'a.”

²⁵ “Ma mùu ajàn, mè tigè ñswòŋ a mbo bù mə nì tsuu innú ki wa'a nlon ntswèntii yùu, mə nì ka jì aa àkè, kə no aa àkè le, kə ñlonə ibiinú ghuu, mə nì ka wε'ε aa àkè le. Ntswé ntiì yùu, ì sì miji tsyatə aa ε? Mibiminú muu mi wa'a itsè'è ki ntsyatə aa ε? ²⁶ Nì lentə bisiŋ bii bi dàrə a ndəŋ aà. Kaa bi si waa njoo bwe'e, kaa wa'a kii mfu'u nlèè nì a atà. Lá Taà ghùu yï à tswe a aburə aa, a jε'è nì waa. Ndùu ghuu ì sǐ ì waa tsyatə aa ε? ²⁷ Mbə ñu nìbú ghùu yí tsu a ku'ùsè múbàntə a nì ntswèntii* yí ñlon mə a wa'a innu aa ε? ²⁸ Nì wa'a nì innu ñlon itsè'è aa aya aa ε? Nì lentə ibwĩ'í ngèè jii ì kwe a ngèè aà. Kaa ì si nwùgìnè, kaa kii nì àsisi kii mba'a. ²⁹ Mè swòŋə a mbo bù mə tsi'í mfi Solomon, a mum ñgha'à nì nì tsim, kaa à le ñki'í atsè'è yí tsu wε'ε tâ à bon mbə tsi'í tsò jyaa. ³⁰ Lá mbə Nwĩngòŋ a ka nwe'ε itsè'è a nú ngèè a itu mint'a, yï mə ì kwe sii a lo ti bə a yoo bi tòò a abu aa, bon mbə a kii itsè'è a nu bù nanşə ñwε'ε ntsyatə aa ε? Abiintii yuu a kə'ə bi laa aa a ya ε? ³¹ Ma mùu ajàn, a ku'unə mə nì tsuu innu ki wa'a, ì betə nì mə, ‘Bĩ'í ka jì aa àkè, kə bĩ'í ka no aa àkè, kə bĩ'í ka wε'ε aa àkè le?’ ³² Nlon mə bitizi Nwĩ bi lòò ma jù njoo tsimè; lá Taà ghùu a aburə à zi mə nì bon njoo mà jù tsi'í tsimè. ³³ Lá tâ nì foo ñka nləə bə ànnu nifò Nwĩ bo bi ànnu yi yï mə a tsinə aà, bon à ka kii fa njoo mà jù tsi'í tsim a mbo bù.

³⁴ “Ma mùu ajàn, nì tsuu innu ki wa'a nlon annu ayoo bə, ñlon mə iyòò ka ló tswe nì ì jii innu. Tá ngi'í yí sii tâ ì ku'unə sii.”

7

Annú ñka ntwi milò'ò mi bə bĩ mɔ'ò
(Lk. 6.37-38,41-42)

¹ “Tsuu milò'ò mi bə ki twi tâ bi tsuu mo ì kii twi. ² Nlon mə àjàŋ yï mə o twi milò'ò mi bə aa, à nì àjàŋ yï mə bi ka yí kii twi mò. Figè yï mə o fa nì a mbo bə aa, à nì figè yï bi ka kii fa nì a mbo wò aà. ³ A ghìrè àkè mə ò ka nyə nì abà'a ati yï mə a tswe nìli'í ndim ghò kaa ñki'í nì koonə yï mə à tswe a nìli'í wò aa yə aa ε? ⁴ Kè mbə ò tsyà aa la nswon a mbo ndim ghò mə, ‘Zi ta mè fi'í abà'a ati a nìli'í wò’, mə koonə à banə ntswe a nìli'í wò aa ε? ⁵ Wò ngànàbagilè, foo ntyá mbii mfi'í koonə wa a nìli'í wò, bon ò ka nanşə yə abà'a ati ya a nìli'í ndim ghò ì fi'í.

* 6:27 Kè a nì nsà'atə yí.

6 “Nì tsuu njoo j̄i i laa mànsè aa a mbô m̄bu ki fa boŋ i ka b̄ɛŋkə i w̄o a nu bù. Nì tsuu njoo at̄indùù juu a mbo b̄ikwiŋyàm ki fa boŋ bi ka n̄ɛŋtè i ta ŋgi'i ghu.

Mbetə, n̄lòc b̄o ñkwèntə

(Lk. 11.9-13)

7 “Nì ka mbetə boŋ bi ka ki fa a mbo bù. Nì ka n̄lòc boŋ nì ka yə. Nì ka ñkwèntə boŋ bi ka ŋa'a a mbo bù. 8 Nlon mə ñù n̄tsim ȳi a betə aa, a kwɛrə, ñù n̄tsin ȳi a kii n̄lòc aa, a yə. Nù ȳi mə a kwèntè aa, bi kii ñŋa'a ghu mbô. 9 Kè à n̄i m̄buu ñù ghuu ȳi mə à tswe a atit̄i bù mə mbə mú ȳi à betə yi mə tâ à fa abaa a mbo yu a b̄aŋnè m̄fa b̄ə ñgò'ò ghu mbo aa ε? 10 Kè b̄ɛɛ mə a betə yi mə à fa fibwè a mbo yu a b̄aŋnè m̄fa b̄ə no aa ε? 11 Mbə bù b̄ii mə n̄i ñi ŋḡaŋghirə innù j̄i bi, n̄i zi aj̄aŋ mə mbə n̄i ka mfa njoo j̄i siginè a mbo b̄òc buu, boŋ mbə Taà ghùù ȳi à tswe aburə aa a ki'i njoo j̄i siginè a mbo b̄è b̄ii mə bi betə aa ka mfa aa mə akə aa ε?

12 “Ka ŋghirə a nu b̄è i innù jya j̄i mə o kòŋə mə bi ka ŋghirə a nu w̄o aà. Nlon mə aà ànnù ȳi mə n̄òŋsè bo bi n̄ighàà ñi ŋḡaŋntoo Nw̄i swonə aa a yulà.

Ntsù ñkya ȳi kəgə

(Lk. 13.24)

13 “Nì tsya ñi n̄tsù ñkya ȳi kəgə wa ñkuu, nlon mə n̄tsù ñkya mà wa i jwaanə ntə, m̄anj̄i ȳi a k̄i m̄fwaatə, i ghèè aa a n̄tsù n̄wo ñi n̄lw̄i'ï ñj̄imè, b̄è kii ñzwu nyonə ghu ŋgha'a. 14 Là n̄tsù ñkya ȳi mə i ghèè a m̄um n̄tswènt̄i aa i kə'ətə; m̄anj̄i ȳi mə a kii ŋghɛɛ ghu aa a tsyànə, a b̄ə tsi'ï m̄b̄umtè b̄ə mə mbə bi ȳə.

Ati bo f̄int̄a fi

(Lk. 6.43-44)

15 “Nì ka n̄tsyəsə ghuu ñi ŋḡaŋntoo Nw̄i m̄bwe'esè, j̄i i z̄i a mbo bù m̄ma'a ñgùù m̄b̄inj̄èrè a nu bo, là m̄baŋnè mbə naàŋgwyè m̄itsə'è aà. 16 Wa ñi ka ȳi zi waa aa a ñj̄im m̄int̄a myaa. Mb̄ə àt̄i ñj̄oŋ ñj̄oŋ a koonè maŋgòlè aa ε? Kè n̄tsib̄inj̄oŋ i koonè àj̄òc aa ε? 17 Wa àt̄i ȳi siginè a koonə aa m̄int̄a m̄i siginè, àt̄i ȳi bi a ñkoonə aa m̄int̄a m̄i b̄i. 18 Kaa mbə àt̄i ȳi siginè a ki'i yi m̄int̄a m̄i bi koonè. Kaa ȳi bi a wa'ă m̄int̄a m̄i siginè ki ñkoonə. 19 Àt̄i tsim ȳi kaa a si m̄int̄a m̄i siginè koonə aa, bi wà m̄ma'a a mum m̄o'ò. 20 Wa ñi ka ȳi ki zi waa i yòŋə aa a ñj̄im m̄int̄a myaa.

Annù n̄lon b̄ə b̄ii bi bwe'esə ib̄inù waa aà

(Lk. 13.25-27)

21 “Kaa à s̄i ñù n̄tsim ȳi mə a twonə nàa mə, ‘Mmà'àmbi, Mmà'àmbi’, aa b̄ə mə à ka ȳi kuu a m̄um ànnù n̄if̄o aburə. A ka ȳi kuu tsi'ï b̄è b̄ii mə bi ghirə annù ȳi mə Taà ghà a aburə a lòc aà. 22 A ka ȳi b̄ə wa ñjwi n̄tsò'òtə m̄isa'a, tâ b̄è b̄i ghà'atè zi nswon a mbo m̄ə mə, ‘Mmà'àmbi, Mmà'àmbi, b̄i'ï l̄ɛ si swon n̄tooȳi ñsiginè ñi ñkùm gho, m̄fi'i ñi ñzw̄i j̄i bi ñi ñkùm gho, ñkii ŋghirə ñi innù j̄i ȳeyerə j̄i ghà'atè ñi ñkùm gho.’ 23 Tâ m̄ə swon a mbo bo ñi ñsi ñi ñsi mə, ‘Wa m̄ə l̄ɛ wa'à ghuu z̄i. Nì lo ghuu a mb̄ɛɛ m̄ə ñghɛɛ mba a ŋḡaŋghirè innù j̄i b̄i!’

B̄ib̄o bi nda bi baà

(Lk. 6.47-49)

24 “Nù n̄tsim ȳi a yu'u m̄ighàà ma mù m̄fa ñi mu aa, à b̄è aa tsi'ï ts̄o ñù m̄itsyè ȳi mə à b̄òc nd̄a ȳi a at̄u àl̄aŋsə ñgò'ò; 25 b̄ɛɛ mb̄əŋ i zi nloo, ñk̄i i luu, àfisè a ki n̄tsya ntum nda ya, kaa i ki'ï yi w̄o, nlon mə à l̄ɛ mb̄o a atu al̄aŋsə ñgò'ò aà. 26 Là ñù ȳi mə a yu'u m̄ighàà ma mú kaa wa'à ñi mu fa'a aa, à b̄ə aa tsi'ï ts̄o àj̄ɛŋtè ñù ȳi mə à l̄ɛ ghurə nd̄a ȳi a at̄u àwàŋè. 27 Nòc ȳi mb̄əŋ i l̄ɛ nloo, m̄iŋk̄i luuŋk̄ə, à fisè a kii n̄tsya ntumə ñi nda ya aa, i w̄o tsi'ï ñi n̄wò ñi wè.”

*Adà'a Yesu
(Mk. 1.21-22)*

²⁸ Nòò yïi Yesu à le mmànsè a nswon ma jù innù aa, ìkùrè nnòò bē wa i yerè àjàn yïi mē à le si dī'i ànnù Nwī aa, ²⁹ Nlon mē à le si dī'i waa aa tsō nù yïi à tswe nī adà'a, kaa wa'a aa tsi'i tsō ñgāñndi'i nōnsè jyaa di'i bē.

8

*Ajàn yïi mē Yesu à le ñghùrè ñú àkìkwen aà
(Mk. 1.40-45; Lk. 5.12-16)*

¹ Yesu à lò mē wa atu nta'a nsigē mábēm ñnòò i yonè yi. ² Nù àkìkwen yī mò'ò à le ñki nzi ntsi'i yi, nswetē miku'utē mi ghu nsi, ñswon mē, “Mmà'àmbi, ò bē kōñ, bon ò ghìrè nù yà i laà.”

³ Yesu a nāsè àbō yi mmōontē yi ghu, ñswon ghu mbo mē, “Mè kōñê, tâ nù yò laa.” Akìkwen ya a le kī mburē ñghesē nsigē ghu nu, a laà. ⁴ Yesu a tīgè ñswon ghu mbo mē, “Yê, ò gheε, ò tsuu annù tsu a mbo nù lõ swonê, la mbàñnè ñghε ndi'i ibii nù gho a mbō ñgāñmà'anwī, ñki mfa ayoo mma'anwī yïi mē Moses à le lèè aa, tâ dī'i a mbo bē mē nù yò i làà mē.”

*Ajàn yïi mē Yesu à le ñghùrè ñgàñfà'à àtu bìsogyε ñkhì ñú baRoma aà
(Lk. 7.1-10)*

⁵ Nòò yïi mē Yesu à le ñghèè ñkuu a Kapernaum aa, àtu bìsogyε ñkhì a le nzi ntsi'i yi, m̀bu'u mbo ghu mbo mē à kwetē yi. ⁶ Nswon mē, “Mmà'àmbi, ñìghòò bwentē a ñgàñfà'à ghà, à nōñē a ndā tsi'i nì ñgì'ì.”

⁷ Yesu a tīgè ñswon mē, “Wa mè ka zī i ghùrè yi.”

⁸ Atu bìsogyε ya a kwi'i mē, “Mmà'àmbi, kaa mè sī ku'ùnè mē mbē ò zī ñkuu a nda mè; lâ, ghènsē ñghàà tsi'ì ñìghàà nī fùùrè bon ñgàñfà'à ghà ghù à ka tii. ⁹ Nlon mē mè laa mbē ñú, ñtswe nī bē bii mē bi tswe nī ada'a a atu mè ñsa'a nī ghà, mè kī ñtswe nī adà'a a atu bìsogyε bii mē mē sa'a aà: Mè bē swon nī yī mò'ò mē, ‘Ghèè!’, bon à ghèè; mè kī nswon nī yī mò'ò mē, ‘Zi!’ a kī ñzi; Bεε mè kī nswon a mbo àbù'ù ya mē ‘Ghìrè yulà ànnù!’ a kī ñghìrè.”

¹⁰ Yesu à yù'ù mē ànnù ya yïi mē à le nswon aa, nyerē, nswon a mbo bē bya mē bi le si yonè nii aa mē, “Mè swon tsi'ì annù ññkon a mbo bù mē, tsi'ì a ala'a baIsrael, kaa mè leè ñkì'ì abēñē abiiintii mà yū yê. ¹¹ Mè swon a mbo bù mē bē bī ghà'atè ka yī lò a mbi nsà'a nòò, nī a mbi ntso nòò, i zī tswe a atu atetè bo bī Abraham, Isaac, nī Yakob wa a mùm annù nifō aburē, ¹² lâ tâ bī bañnē mmè'e bibon bi annù nifō Nwī a mùm mfiì idìgè a abεε; tâ bo tīgē ny'è ghu ñkurē nī m̀sōñê myaa.” ¹³ Yesu a tīgè m̀bu nswon a mbo atu bìsogyε ya mē, “Ka ñghèè; wa ànnù ya mē ò bii aa a ka ghìrè ñgàñfà'à ghò wá.” Ñgàñfà'à yī wa à le ñki ntii tsi'ì maa noò.

*Ajàn yïi bi le mbù ñghurē bē bī ghà'atè aà
(Mk. 1.29-30; Lk. 4.38-41)*

¹⁴ Yesu à le ñghèè ñkuu a nda Peta ñyē nōñsē yī a nōñ ñghōò nī fibà. ¹⁵ A ghensē àbō yi mmōontē ghu, fibà wa a ma'atè yi, a biiñnè ñtīgē nlōò mijì mfa a mbo bo bo jī.

¹⁶ A bē mē a noò ñkwéfō bī zī nī bē bī ghà'atè bii mē ñzwī jī bī i le ntswe a nu bo aà. Yesu a ghèsē ñghaa ñìghàà nī fùùrè m̀furē ñzwī jya, ñki ñghurē bē bitsim bii bi le si ghòò aà. ¹⁷ A le ghìrè ma yū ànnù aa a lwensē ànnù yïi mē ñgàñntoò Nwī Yesaiah à le nswon aa mē,

“A le ñkwērē ilò'ò jì'inè ñki be'e mighòò m̀inè m̀tsimè.”

*Annù bê bi baa bë bi le si lòo a ñka nyòñè Yesu àà
(Lk. 9.57-62)*

¹⁸ Ajàñ mæ Yesu à le nyø mînnò mî ghà'à ñgha'a mîi mæ mi le karisø yi aa, ñswonø a mbo ñgãnyøgënnù ji mæ tâ bì too ñghæ wa njii àtsùm yî mò'ò.

¹⁹ Ñgãñndi'i nòñsè yî mò'ò, à le nzî ñswonø ghu mbo mæ, “Ndî'innù, mè ka ki yòñè ñî gho a ñî ñgòñ ìdìgè tsim jii mæ o ghèè ghu aà.”

²⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Itso i tswe nì mîmborè myaa, bìsiñ kî ñstwe ñî ñdâ jyaa; la kaa Mu Nù à sî ñî àdìgè yîi mæ mbø a nòñsè àtù yi ghu mmîntø aa tswê.”

²¹ Ñgãnyøgënnù yî yî mò'ò à le ñki nswonø ghu mbo mæ, “Mmà'àmbî, lèø tâ mè bìi ñghèè mfoo ntwinø taà ya'a.” ²² La Yesu a swonø ghu mbo mæ, “Zî ñka nyòñè nàâ, mma'atø tâ biku ka ntwinø bikû bi bê byaa.”

*Ajàñ yîi mæ Yesu à le ñghirø afisè a borè àà
(Mk. 4.35-41; Lk. 8.22-25)*

²³ Yesu à le ntigø ñkuu a mûm àkànu'u, ñgãnyøgënnù ji jya i kî ñyonø yi ñkuu ghu.

²⁴ Bo kà mê aa ñghæ, afisè yî tîi a le ñghèsè mbe'enø ñka ntsya wa mûm ñkî. Ìkàñø ñkî i tumè ñî àkànu'u ya a tigè ñlòo ñî mbwæ wa mûm ñkî. La Yesu à le mbàñnè ñnøn mbwii. ²⁵ Bi le ñghèè ñtsigatø yi nswonø mæ, “Yweensø yi'i, Mmà'àmbî; wa bì'i tigè ntswe aa a ntsu nì wô.” ²⁶ Yesu a kwi'i mæ, “Ñî nanşø mbø'ò aa àkè laà aa ε? Abiintîi yuu a kø'ø bi laa a ya aa ε?” A le ntigø mbiinø, ñwenø afisè ya bo bì ñkàñnø ñkî jya, ìdìgè i mborø mæ tük ñtigø ñghæ nì mæ swee.

²⁷ Bè bìtsim le nyerø ntigø nswonø nì mæ, “Aâ mbbuu ñu akø à ghuà aa ε? Tsi'i afisè bo bì ñkàñnø ñkî i yu'unè nii aa ε?”

*Ajàñ mæ Yesu à le ñghùrø bê bi baa bë bi le ntswe ñî bìdemon àà.
(Mk. 5.1-20; Lk. 8.28-34)*

²⁸ Yesu à tòo mæ atsum ya, mfe'ε a ala'a Gadara mbàñnè ji baa jii mæ bìdemon le ntswe a ito'ò bo aa, bì lô a itu misyè ñzi ntsi'i yi. Bè ma bù le ntsø'è si'i ñghirø mæ tâ ñu tsee maa mânji ki tsya. ²⁹ Bo ghèsè mê nyø Yesu aa, ñka ntønø nswonø nì mæ, “Bì'inè tswe aa nì àkè aa ε, a Mu Nwî? Ó zî faa mæ o zî nninø ñgi'i a nu bì'i tighø nòo à kù'ù aa ε?”

³⁰ Akàrø bìkwiñyàm a le ntswe maa mbèè àdìgè ñji. ³¹ Bìdemon bya bì tigè mbbu'u mbo a mbo Yesu mæ, “Mbø ò ka mfi'i yi'i, ò toò yi'i bì'i ghèè ñkuu a nu àkàrø bìkwiñyàm yî.”

³² Yesu a swonø a mbo bo mæ, “Ñî ghæ.” Bo le mfè'è ñghæ ñkuu a nu àkarø bìkwiñyàm yâ tsim, a ju'ù ñsigø mbaa yâ; ñtigø ñkonø wa a mûm ñkî.

³³ Bè bìi bì le si be bìkwiñyàm bya aa, bì le ñlò ñkhø ñkuu wa ñjò'ò àla'à ñtigø nswonø innù tsim bo bì ànnù yîi a le mfè'è a nu bè bya bi baà. ³⁴ Bè bitsim le mfè'è wa ñjò'ò àla'a nzî ñtsi'i Yesu. Bo yê mê yi aa mbbu'u mbo ghu mbo mæ tâ à ma'atø mbù'ù àla'à yàa ya mburø ñghæ yi tâ àgha'a sa'a.

9

*Ajàñ mæ Yesu à le ñghùrø mbwenkø àà
(Mk. 2.1-12; Lk. 5.17-26)*

¹ Yesu à le ñkuu a mûm àkànu'u ntoo ñghæ a ñjò'ò àla'a bo. ² Bè le mbè'e a mbwenkø yi mò'ò ñî ñkùu yi nzi nì ghu ghu mbo. Yesu, à yè mæ abiintîi yaa, nswonø a mbo mbwenkø wa mæ, “Tswa ntîi gho mbá mú ghà; wa bì lî'inè mæ ibî ghó.”

³ Ñgãñndi'i nòñsè jya ji mò'ò i yu'u nswonø bo nì bo mæ, “Mbâ ghù a bègìtè aa Nwî.”

⁴ Yesu à le nzi annù yïi mæ bo le si mòòntè aa nswon mæ, “Ni mòòntè ijän innù jï bi juà a múm mîntii bù aa a ya aa ε? ⁵ A wanşə aa a swon mæ, ‘Bi li’i mæ ifansənnù jo,’ kè a nswon mæ, ‘Bîinè nka ntəə ghèè aa ε?’

⁶ “Lâ mè ka di’i a mbo bù mæ Mu Nù à tswe nì àdà’ à fàa atu nsye a li’inê ìbî.” A tigè n̄bu nswon a mbô mbwènkè wa mæ, “Bîinè mbè’e ikuu gho nghèè gho a ndùgè.”

⁷ A le mbîinè ñghεε yi a ndùgə yu. ⁸ Ajàn yïi mæ nnòò bē bya le nyə laà aa, bo le mbo’o, ñtigə n̄gha’asə nî Nwî, nlon mæ à fâ ajànə ada’a ma ya a mbo bē aà.

Ajàn yïi mæ Yesu à le ntwonə Mateo aà

(Mk. 2.13-17; Lk. 5.27-32)

⁹ Yesu à lò mé maa adigə nka ntsya, nyə Mateo, n̄ nkwērə b̄tax a tswé a ndâfà’a yu. A swon ghu mbo mæ, “Ka nyòñè nàà.” A le mbîinè ñyonə yi.

¹⁰ Yesu à ghèè mē ñtswe nka n̄ji a nda Mateo, ñgänkwērə b̄tax j̄i ghà’atè bo b̄i ñgänghirə innù j̄i bi i z̄i ñtswe bo b̄i Yesu n̄i ñgänjyögənnù ji wa atu atetè. ¹¹ Bafarisai yè mē aa, mbetə ñgänjyögənnù ji mæ, “Nd̄i’innù ghùu a j̄i bo b̄i ñgänkwērə b̄tax n̄i bē b̄i bi aa a ya?” ¹² Yesu a yu’u, ñswon a mbo bo mæ, “Kaa bē b̄i mæ bi tswe b̄it̄i aa si dokta loo, lâ a lòo ñgänmighòò.

¹³ “Lâ n̄i ghεε n̄lòò ñji’i ñighàà n̄i Nwî nya mæ n̄i swon mæ: ‘Mè lòò aa annù ñko m̄l̄iñnè, kaa mè si aa ñjoo mmà’anwî loo.’ Kaa mè le n̄wa’ à z̄i aa a ntwon bē b̄i mæ m̄innù myaa mi tsinə aà, mè le n̄zi aa a ntwon bē b̄i bi gh̄irə innù j̄i bi aà.”

Abetè ñlonə annù nsi’isə nu t̄i j̄i

(Mk. 2.18-22; Lk. 5.33-39)

¹⁴ Ngänjyögənnù Jon i le n̄zi mbetə Yesu mæ, “B̄i’i b̄i baFarisai si’isə mib̄i mi n̄u mi’i t̄i j̄i, kaa ñgänjyögənnù jo wa’ à si’isə aa a ya le?”

¹⁵ Yesu a kwi’i mæ, “Mbə bē b̄i bi twonə waa a adigə niyo’o kâ ñjəñə wā noò mæ ñdoo m̄ñgèn à tswe bo bo aa ε? N̄gan! Lâ nòò à ka ȳi z̄i ȳi mæ bi ka ȳi lògə ndoo m̄ñgèn wa i lò’òsə a mbèε bo aa, tâ bo b̄imbəñ tigə ki si’isə mib̄i mi n̄u myaa t̄i j̄i.

¹⁶ “Kaa n̄u laa wa’ à lògè n̄i àsà’a atsə’è ȳi fii a nn̄ñə n̄i àbù’u àtsə’è ȳi lwèn ñtatə; à bə gh̄irə ma mùu ajàn boñ a satə atsə’è ȳi fii ya a ka swùnə ȳi lwèn ya i sà’atə abù’u yā tâ à gha’atə. ¹⁷ Kaa bi si kii n̄logə n̄i m̄l̄u’ù m̄i fii nn̄ñə n̄i ñgùu m̄l̄u’u j̄i lwèenè; bi bə ñiñ, bəə boñ ñgùu jya i ka bwi’ikə, tâ m̄l̄u’ù mya saa, tâ b̄i ki nta ñgi’i n̄i ñgùu jyā. Lâ bi bə ñiñ m̄l̄u’ù m̄i fii a n̄i ñgùu j̄i fii, bəə boñ ñgùu jya ka tswe siḡinè tâ m̄l̄u’ù mya ki ntswe ghu.”

Ajàn mæ Yesu à le ñgh̄irə m̄angyè wa mæ à le mmòòntə atsəñə atsə’ə yi ñki b̄iñsə m̄u ñtsyàsə n̄u baYuda ȳi m̄angyè a niwo aà

(Mk. 5.21-43; Lk. 8.40-56)

¹⁸ Nòò yïi mæ Yesu à le si swonə ma ya ànnù aa, ñtsyàsə baYuda ȳi mò’o a z̄i ghu mbô, ñswetə miku’utè mi ghu nsi, nswon mæ, “Mú ghà ȳi m̄angyè à gh̄ensə ñkwo; lâ z̄i nnòñsə abò yo ghu nu ta tâ à bu ntswe nt̄i.” ¹⁹ Yesu à le mbîinè bo b̄i ñgänjyögənnù j̄i, ñghεε bo bo.

²⁰ M̄angyè ȳi mò’o yïi mæ à le ñghòò ñighòò n̄i b̄angyè n̄i ìlòò ñighûm ñtsò baa, n̄i z̄i t̄si’i n̄it̄i kaa wa’ à kentè aa, à le nyòñ m̄mòòntə atsəñə atsə’è Yesu; ²¹ ñlon mæ à le nswonə a múm ñt̄i yu mæ, “Mè bə t̄ε’ε mòòntè t̄si’i atsə’è yi boñ mè ka t̄i.”

²² Yesu à le ñkarikə, ñyè yi, nswon mæ, “Tswa nt̄i ghô m̄ba mú ghà ȳi m̄angyè; wa àb̄iint̄i yo a gh̄irè mē ò t̄i.” M̄angyè wa à le mburə ñki nt̄i t̄si’i maa noò.

²³ Yesu a ghèè ñkuu wa ndâ ñtsyàsə baYuda wa, ñyè ñgänmbu’u m̄ikòò bo b̄i ñnòò ñgänjyè’ə niwo wa i tsigè n̄i id̄igè, ²⁴ ñswon mæ, “Bè bitsim lòkè n̄i! Wa m̄m̄angyè gh̄u kaa à s̄i aa kwò kwò; a bwii aà bwii.” A swòn mē laa aa bo kâ ñwye yi. ²⁵ Lâ bi gh̄irè mē ñnòò wa i fε’è ñghεε a abεε, a kuu ntswa abo mu wa, a b̄iñè.

²⁶ Ngàn nlon ma yaà ànnù ì le nsèèné òghèè idigè tsim wa ala'à.

Ajàn yii Yesu à le nghurè bifè'èné bi baa aà

²⁷ Yesu à mà'atè mē adigē ma ya ŋka ŋghèè, bifè'èné bi baa kà nyonē nii, ntōŋnē nswonē ni mē, “Ko milèŋnē yí'í mbá mu David.”

²⁸ Yesu à ghèè mē ŋkuu a mūm nda aa, bì fè'èné bya bi baa bi zí ntsi'i yi. Yesu a betè waa mē, “Nì bii mē mbē mē ghurè ghuu aa ε?” Bo kwi'i mē, “fìŋē, Mmà'àmbí.”

²⁹ Yesu a tigè m̀m̀wontē mi'í myaa nswonē mē, “Annù ya mē nì bii aa, tã à ghire ghuu.” ³⁰ Mi'í myaa mya le nlaa, bo kà nyē idigē. Yesu a wa'àsè waa tsi'í niti nswonē mē, “Nì tsee annù yú a mbo nù swonē.”

³¹ Lá bo le nlò òghèè ntigē nseensē annù nlon Yesu wa mbù'à àla'à ntsimè.

Ajàn yii mē Yesu à le nghurè a tighàà aà

³² Nòò wa yii mē bi fè'èné bya le mfè'è ŋka ŋghèè aa, bè bí m̀w'̀c le nzí ni nù yii mē àzwí yí bi a le nghirè kaa a wa'à ghàà aa a mbo Yesu. ³³ Yesu à fi'í mē àzwí yí bi ya, nù wa a logìnè ŋka ŋghaa; ǹǹòò bē wa ì le nyerē mbu'u nì ògòò mē, “Kaa bí'í leè òwa'á mbuu annù yulà a ala'a Israel yē.”

³⁴ BaFarisai bāŋnē nswonē mē, “A fi'í bidemon aa nì m̀f̀ò̀ bìdemon wa mē à tswe ni ghu aà.”

Ajàn mē Yesu à le ŋko milèŋnē bè bya aa

³⁵ Yesu à le si tigē ŋkarē a mūm ǹj̀ò'̀c ala'a bo bì b̀òc bi ala'a, ǹd̀i'̀i nì nìghàà ni Nwí a mūm ndan̄ghotē nswonē nì ǹt̀òo yí ǹs̀ìg̀ìnè ya nlonē annù nif̀c̀ aburē, òkii nghurē ni m̀ìgh̀ò̀ò m̀s̀ìm̀ bo bì ìl̀'̀c̀ tsim jii ì le ntswe a nu bè aà. ³⁶ Nòò yii à le nyē m̀ìǹò̀ò myaa, à le ko milèŋnē wàà nlon mē bo le si tsinē ŋkarē nì ògì'̀i kaa wa'à nì àkwetē tswē tsó m̀b̀ìǹj̀èrè jii mē kaa ì si nì ǹt̀s̀èè tswe aà. ³⁷ Yesu a tigē nswonē a mbò ògānyēgēnnù ji mē, “Miji mi bè mē a nsoo gha'a lá bifù'ù bāŋnē òkē'ətē; ³⁸ nì ka ntsa'atē Nwí mē tã Mmà'àmbí m̀b̀ṑŋ̀ ǹs̀ò̀ò à too ògānfà'à tã ì ghèè mfù'ù mijí mi myá.”

10

Ajàn mē Yesu à le ntoo ògāntoò jii jya nìghum ntsò baa aà

(Mk. 3.13-19; Lk. 6.12-16)

¹ Yesu a twōŋ ògānyēgēnnù ji jya nìghum ntsò baa mfa ada'a a mbo bo mē bo ghèè ŋka mfi'í nì ìzwí jí bi òkii nghurē ni m̀ìgh̀ò̀ò m̀s̀ìm̀ bo bì ìl̀'̀c̀ tsim a nu bè.

² Aa m̀ìk̀ù̀m mi ògāntoò Kristo jya mi muà: Ntsyāmbì à le mbē Simon, yii mē bi kii ntwonē ni Peta aà; nì Andrew yii mē à le mbē muma bì Peta aà; Jems bo mumaà yí Jōn, b̀òc̀ bi Zebedee; ³ Philip bo Batholomew; Thomas bo Mateo, yii à le mbē ògāŋkwērē tax aa; Jems mu Alfeus, bo Thaddaeus, ⁴ Simon nù Cananaan, nì Judas Iscariot, yii à le mfèè Yesu aà.

Ifà'à yii mē bo bya nìghum ntsò baa le mfà'à aà

(Mk. 6.7-13; Lk. 9.1-6)

⁵ Yesu à le ntoo waa ma bú nìghum ntsò ji baa nswonē a mbo bo mē: “Nì tsee ala'a b̀ìt̀ìz̀ì Nwí ì l̀õ̀ kuu, kē a ǹj̀ò'̀ò̀ àla'a Samaria yí tsù. ⁶ Nì ghèè tsi'í a mbo m̀b̀ì njèrè Israel jya mē ì bwe aà. ⁷ Ŋghèè ŋka nswonē ni mē, ‘Wa ànnù nif̀c̀ aburē a tigē a abò.’ ⁸ Nì ka nghurē ògān̄m̀ìgh̀ò̀ò, m̀b̀ììnsē nì bìku bi bē, òghurē nì ògāŋakikwen, òkii mfurē nì ìzwí jí bi a nu bè. Nì kwērē aa tì òkabè, nì ki mfa tì òkabè. ⁹ Nì tsuu a gold, kē silver, kē òkabè koper l̀õ̀ l̀ò̀gè; ¹⁰ Nì tsee abāa nniŋ njoo, kē itsè'è ji baa, kē nta, kē ati yí tswè'è l̀õ̀ l̀ò̀gè. A ku'unē mē bì ka mfa mijí a mbo ògānfà'à.”

11 “Nì yí n̄ghèè ñkuu a n̄jò'ò àla'a yí tsù, kè a nì àla'a yí kègè, nì lòo ñù yíi à kù'ùnè aa, ñka n̄tswe bu bo nywe'e a noò yíi nì ka mmà'atè aà. 12 Nì yi ñkuu a nda yíi nì kùu ghu aa, nì swon̄ m̄, 'Mb̄oon̄ a mbo bù.’ 13 B̄εε m̄ banda bya bi ku'un̄, bon̄ m̄b̄oon̄ ya ì ka lwĩ'í ghu; b̄εε m̄ nda ya ì s̄i ku'un̄, m̄b̄oon̄ yùu ya ì bú m̄b̄ii fu a nu bù. 14 B̄εε nì yí n̄ghèè ñkuu a adigè ñù tsuu ghuu kw̄er̄, kè ñtsuu annù yíi m̄ nì swon̄ aa yu'ut̄, nì yet̄ abir̄ yíi m̄ a tswe a mikòr̄ bù aa mf̄'e ghuu maa nda kè maa n̄jò'ò àla'a. 15 M̄ swon̄ a mbo bù tsi'í annù n̄ñkon̄ m̄, à ka yi b̄e wa njwĩ ñtsò'òt̄ m̄sa'a tâ Nwĩ à ko mil̄ñn̄ Sodom bo Gomorrah n̄tsyat̄ yí ñjò'ò àla'a ma yá.

*Ajàn̄ yíi m̄ bi ka yí ki tso'ò akòr̄ ñḡañmbii Kristo aà
(Mk. 13.9-13; Lk. 21.12-17)*

16 “Ȳè nì, m̄ too ghuu aa tsi'í tsò bi too mbinj̄er̄ a tit̄i bit̄akur̄. Maa ajàn̄ nì t̄sȳes̄ tsi'í tsò no, ñki m̄b̄on̄ m̄b̄e tsò b̄ibugil̄m̄ikuu. 17 Nì ka n̄tsȳes̄ ghuu, bi ka yí ki lògè n̄i ghuu ì ghèè nì bù a mbo ñḡañsa'a m̄sa'a, tâ bi gh̄oo n̄i ghuu a nd̄an̄ghòt̄. 18 Bi ka yí ki swon̄ n̄i ghuu z̄i nì bù a n̄si b̄iḡum̄n̄a bo bi b̄if̄ò ñlon̄ ik̄um̄ gh̄a, m̄ tâ nì z̄i n̄swon̄ n̄too yí ñsiḡin̄ ya a mbo bo bit̄iz̄i Nwĩ. 19 B̄εε bi yi ñlògè ghuu ñgh̄εε nì bù, nì t̄see ki wa'a ñlon̄ annù yíi nì ka swon̄, kè m̄anj̄i yíi nì ka swon̄ ghu aà. Wa nòò à b̄e kù'ù bon̄ bi ka fa annù yíi nì ka swon̄ aa a mbo bù. 20 Wa kaa à ka wa'a bu ka ñghaa. M̄igh̄aà m̄ii nì ka ki gh̄aà aa, mi ka ki lò aa a mbo Azwĩ Taà ghùu tâ à ka ñghaa n̄tsyà nì a nu bù.

21 “Ñù à ka yí ki fa nì mumaà yí m̄ bi zwit̄, tâ tà à ka m̄fa nì m̄u yí m̄ bi zwit̄, tâ b̄oo fa n̄i bit̄aa byaa bo bi b̄iamaà byaa m̄ bi zwit̄.

22 “B̄è bit̄sim̄ ka yí ki bàà ghuu ñlon̄ ik̄um̄ gh̄a. L̄a ñù yíi m̄ à t̄swa nt̄i yi nywe'e a n̄lwĩ'í aa, à ka yi yween̄. 23 B̄εε bi yi ti tso'ò akòr̄ yuu a m̄um̄ ñjò'ò àla'a yí tsù, nì kh̄è ñgh̄εε nì yí d̄an̄. M̄ swon̄ tsi'í annù n̄ñkon̄ a mbo bù m̄, nòò yíi m̄ Mu Ñù à ka yí bú b̄ii aa, kaa tâ nì bur̄e ti a m̄um̄ ñjo'ò ìla'a baIsrael̄ tsim̄ kuu.

24 “Kaa ñḡañȳoḡenn̄u kaa à si nd̄i'í yí t̄sya, kaa ñḡañaf̄a'á a wa'a nì ta af̄a'á yí k̄ii n̄tsyat̄. 25 Ñḡañȳoḡenn̄u à b̄e b̄e tsi'í tsò nd̄i'í yí bon̄ a ku'un̄, ñḡañaf̄a'á a ki m̄b̄e tsò ta af̄a'á yí a ku'un̄. M̄b̄e bi ka n̄twoñ a tâ ñd̄uḡè nì Beelzebul, bon̄ bi ka t̄ε'ε twoñ band̄uḡè bya n̄i ik̄um̄ yíi ì bi'í n̄tsyà ma w̄a.

*Ñù yíi m̄ a ku'un̄ m̄ bi ka mbo'ò aà
(Lk. 12.2-7)*

26 “Maa mùu ajàn̄, nì tsuu b̄e ki b̄o'ò; ànnù tsim̄ yíi m̄ bi b̄oon̄t̄ aa, a ka yí f̄è'ε yent̄, kè yíi m̄ bi lo'os̄ aa, a ka f̄è'ε bi ȳ.

27 “Ànnù yíi m̄ m̄ swon̄ a mbo bù a m̄fi ìd̄iḡè aa, nì swon̄ a n̄laa ìd̄iḡè, ànnù yíi m̄ m̄ ts̄um̄t̄ a mbo bù aa, nì tiḡè nt̄è a atu ñid̄òò nì nda ñk̄è'èn̄. 28 Nì t̄see ñù yíi m̄ m̄b̄e a zwit̄ ìb̄iin̄u ghuu l̄a kaa wa'á n̄zwit̄ ñt̄i ghuu z̄i aa ki b̄o'ò; nì ka mbo'ò ñù yíi m̄ m̄b̄e a ts̄è ñḡi'í a n̄i ñt̄i ghuu n̄i ìb̄iin̄u ghuu m̄ma'a a m̄um̄ m̄o'ò ti m̄.*

29 “Tiḡè bi f̄èe nda'a ji baa aa nì kabà aa ε? La kaa m̄b̄e nda'a yí m̄f̄uùr̄è wa'á a n̄sȳe wò t̄igh̄è Taà ghùu à b̄ii. 30 L̄a ñgh̄εε nì yùu ñgaa, tsi'í ñn̄on̄ atu j̄ii ì t̄swe a itu bù aa, à s̄on̄ m̄è tsim̄. 31 Maa ajàn̄, nì t̄see ki b̄o'ò; wa ñd̄uù ghuu ì t̄ii n̄tsyat̄è yi nda'a j̄i gh̄a'at̄è!

*B̄è b̄ii bi b̄ii, bo bi b̄è b̄ii bi tuu Kristo aà
(Lk. 12.8-9)*

32 “Ñù yíi m̄ a b̄ii gha nì ñsi nì n̄si f̄aa m̄bi aa, m̄è ka yí ki b̄ii yi a n̄si mi'í Taà yíi à t̄swe a abur̄è aà; 33 l̄a ñù yíi m̄ a tuu n̄a a n̄si mi'í b̄è aa, m̄è ka yí k̄ii tuu yi a n̄si mi'í Taà yíi à t̄swe a abur̄è aà.

* 10:28 Kè “Gehenna” a nì n̄igh̄ àà nì Grikiá aà.

Kaa m̀è s̀ì aa ǹì m̀b̀òòǹə z̀ì, m̀è z̀ì aa ǹì munẁì ǹts̀ò
(Lk. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Ǹì tsee wa'atə mə m̀è z̀ì aa a mf̀â m̀b̀òòǹə a mb̀ô m̀b̀ì; k̀aa m̀è s̀ì z̀ì aa a mf̀â m̀b̀òòǹə, m̀è z̀ì aa a ngh̀ìr̀ə mə b̀è ka nto ǹì munẁì ǹts̀ò. ³⁵ M̀è z̀ì aa a ngh̀ìr̀ə mə tâ m̀ûmb̀ầǹǹə bo taà ỳì tig̀ə mfuǹə it̀ú jyaa, tâ mum̀àngỳè bo ǹd̀è ỳì tig̀ə mfuǹə ǹì it̀ú jyaa, tâ m̀àngỳè bo maǹè ỳì k̀ii mfuǹə ǹì it̀ú jyaa; ³⁶ T̀â ǹg̀à̀ǹk̀ib̀aa ǹú ì baǹǹə mb̀ə aa b̀è ǹg̀à̀ǹgẁè'è j̀ì.

³⁷ “Ǹù ỳì à k̀ò̀ǹə taà ỳì k̀ě nd̀è ỳì ǹtsyate gha aa, kaa à s̀ì ku'ùǹə a mb̀ə ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù ghà. Ǹù ỳì a k̀ò̀ǹə m̀ú ỳì ỳì m̀b̀ầǹǹə k̀è ỳì m̀àngỳè ǹtsyate gha aa, kaa à s̀ì ku'ùǹə a mb̀ə ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù ghà. ³⁸ Ǹù ỳì mə kaa à s̀ì ati ab̀à̀ǹǹə b̀à̀ǹǹə ỳì be'è ǹka nyoǹə ǹaa aa, kaa à s̀ì ku'ùǹə a mb̀ə ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù ghà.

³⁹ “Ǹù ỳì mə a lò̀o ǹl̀ə̀ə ǹtsẁènt̀ì ỳì aa, à ka b̀à̀ǹǹə bwe, ǹù ỳì mə à bwe ǹtsẁènt̀ì ỳì ǹl̀oǹə ǹgaa ỳà aa, à ka b̀à̀ǹǹə l̀ə̀ə.

Anǹù ǹl̀oǹə m̀ìts̀o'̀oǹə m̀ì if̀à'a
(Mk. 9.41)

⁴⁰ “Ǹù ỳì mə a kwèr̀ə ǹì ghuu laa, a kwèr̀ə aa ghà; ǹù ỳì mə a kwèr̀ə naa laa, a kwèr̀ə yu wa ỳì mə à l̀e ǹtoo gha aà.

⁴¹ “Ǹù ỳì mə à kwèr̀ə ǹg̀à̀ǹtoò Nẁì ǹl̀oǹə mə à ǹì ǹg̀à̀ǹtoò Nẁì aa, à ka ka ỳì k̀ii kwèr̀ə m̀ìts̀o'̀oǹə m̀ì if̀à'a m̀ì à ǹì m̀ì ǹg̀à̀ǹtoò Nẁì aà; ǹù ỳì à kwèr̀ə ǹù ỳì mə ànǹù ỳì tsiǹə ǹl̀oǹə mə a gh̀ìr̀ə inǹù j̀ì ì tsiǹə aa, à ka ỳì kwèr̀ə m̀ìts̀o'̀oǹə m̀ì if̀à'a m̀ì à ǹì m̀ì ǹù ỳì mə ìnǹù j̀ì ì tsiǹə aà.

⁴² “Ǹù ỳì mə à fa tsi'ì ǹd̀ồǹə ǹk̀ì ỳì fwèt̀ə a mbo m̀ûnts̀ìr̀è ǹù gh̀ù ỳì mò'ò ǹl̀oǹə mə à ǹì ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù ghà aa, m̀è swò̀ǹə tsi'ì ànǹù ǹǹk̀oǹə mə kaa à ka ỳì wa'a m̀ìts̀o'̀oǹə m̀ì if̀à'a m̀ì saà.”

11

Ǹg̀à̀ǹtoò j̀ì mə J̀on Ǹg̀à̀nm̀ur̀ə b̀ě ǹk̀ì à l̀e ǹtoo aà
(Lk. 7.18-35)

¹ Yesu à m̀à̀ǹs̀è mə a nd̀ì'it̀ə ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù j̀ì jya ǹìgh̀ù̀m ǹts̀ò baa, ǹl̀o ǹkuu ǹgh̀èè ǹtig̀ə nd̀ì'ì ǹì ìnǹù ǹk̀ii ǹswoǹə ǹì ànǹù Nẁì a m̀û̀m ǹj̀o'ò ìla'a jyaa maa k̀è'è àd̀ìg̀è.

² Nòò ỳì mə J̀on Ǹg̀à̀nm̀ur̀ə b̀ě ǹk̀ì à l̀e ǹtswe a nd̀à̀tsaǹ nyu'u inǹù tsim̀ j̀ì Kristo à l̀e s̀ì gh̀ìr̀è aa, ǹtoo ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù j̀ì a mbo Yesu. ³ Mbet̀ə ỳì mə, “O ǹì yu wa ỳì mə à tswe ǹì ǹz̀ì aa è? K̀è b̀ì'ì ka nyu'ut̀ə ỳì dàǹ aa è?” ⁴ Yesu a kẁì'ì a mbo bo mə, “Ǹì gh̀èè ǹswoǹə a anǹù ỳì mə ǹì nyu'u ǹk̀ì ỳè aa a mbo J̀on; ⁵ mə b̀ìf̀è'è̀ǹè b̀ì ỳè ìd̀ìg̀è, b̀ìbwèǹk̀è t̀è̀, nu ǹg̀à̀ǹầk̀ìkwèǹə ì laà, ìkwotu yu'ù ǹì inǹù, b̀ì b̀ìns̀è ǹì b̀ìku b̀ì b̀è a ǹìwo, ǹk̀ii ǹswoǹə ǹì ǹtoo ỳì sig̀ìǹè ya a mb̀ô ǹg̀à̀ǹêf̀um̀ə. ⁶ M̀b̀òòǹə a mbo ǹù ỳì mə à s̀ì ǹù ỳì mə m̀è ǹì gh̀u aa j̀ìǹk̀è aà!”

⁷ Ǹg̀à̀nỳèg̀ə̀nǹù J̀on jya ì m̀à'at̀è m̀è ǹl̀o ǹka ǹgh̀èè aa, Yesu a l̀og̀ìǹè ǹka ǹswoǹə a mbo ǹǹò̀ò b̀è wa ǹl̀oǹə J̀on mə: “Ǹì l̀e mf̀è'è ǹgh̀èè wa atu ǹta'a m̀ìẁèè m̀ìẁèè laa a nyè àk̀è? A nyè ǹk̀ìǹk̀à'a ỳì mə f̀ìf̀èr̀è a tsìg̀è aa è? ⁸ Ǹì l̀e ǹnaǹs̀è mf̀è'è ǹgh̀èè aa a nyè wò aa è? A nyè ǹù ỳì à wè'è its̀è'è ǹìf̀ò a nu yu aa è? Ỳè ǹì, b̀è b̀ì b̀ì wè'è ìj̀à̀ǹ its̀è'è ma jya aa, b̀ì tswe aa a ǹt̀o'ò. ⁹ Ǹì l̀e ǹtig̀è mf̀è'è ǹgh̀èè aa a ya aa è? A nyè ǹg̀à̀ǹtoò Nẁì aa è? Ìǹj̀ə, m̀è swò̀ǹə a mbo bù mə, ǹì l̀e nyè aa ǹù ỳì à tsyàt̀ə ǹg̀à̀ǹtoò Nẁì aà. ¹⁰ Wa àa yu wa ỳì b̀ì l̀e ǹjwà'àǹè ǹl̀oǹə ỳì aà, mə, 'Ỳê, m̀è ka too ǹg̀à̀ǹtoò ghà a mb̀ì wò, ỳì à ka gh̀èè ǹnaǹs̀è m̀âǹj̀ì a mbo wò aà.”

¹¹ M̀è swoǹə tsi'ì ànǹù ǹǹk̀oǹə a mbo bù mə, a tit̀ì b̀è b̀ìtsim̀ b̀ì mə b̀àngỳè b̀ì jwe aa, kaa ǹù tsù à s̀ì gh̀u tswè ỳì à k̀ò'ò̀ǹə ǹtsyàt̀è J̀on Ǹg̀à̀nm̀ur̀ə b̀è a ǹk̀ì; lá ǹù ỳì à k̀è'è

wa yĩ mɔ'ɔ ɲkure. ² Bi kà mə aa ɲghirə aa baFarisai yê waa, nswon a mbo Yesu mə, “Yê, ɲgãnyəgənnu jo i ghirə annu yĩ kaa a si ku'unə a ɲghirə a ɲjwĩngɔŋ aà!”

³ A swon a mbo bo mə, “Nì lèè ɲwa'ă annu ya mə David à le ɲghirə aa twonə aa ε? Wá noò yĩ mə ɲjĩ le si yanə nii bo bì bə bii bo bo le ntswe aa. ⁴ Mə à le ɲkuu a ndânwĩ bo bì bə bi bya ɲkure àbaa ya mə bi le nlèè a mbo Nwĩ, ka mə nòŋsə à le ndi'i mə kaa mbə bo wa'à kurə aà, nlon mə a abaa mà yu aa a le si kurə tsi'i ɲgãŋmà'a Nwĩ aà.

⁵ “Kè nì lèè ɲwa'à kì ntwonə a mùm àɲwà'ànə mə, a yi mbə a ɲjwĩngɔŋ aa, tsi'i ɲgãŋmà'a Nwĩ i wó nĩ nòŋsə la kaa bi wa'à lògè ni mə bo wò aa annu aa ε? ⁶ Lá mə swon a mbo bù aa mə wa àyoo yi mɔ'ɔ a tswe faà mə a tsyatə ndâmà'anwĩ. ⁷ Nì le mbaa kii zi yuà ànnu mə, ‘Wa mə kòŋ aa annu ɲko mɪlèŋnə ntsyatə a annu ntòo ɲjoo mmà'anwĩ,’ bon kaa nì si isa'a a nu bə bii bi sɪ annu wó aa ɲiŋə. ⁸ Wa Mu Nù à nì Mmà'àmbi yĩ a sa'a ɲjwĩngɔŋ aà.”

Ajàŋ yĩ mə Yesu à le ɲghurə ɲu yĩ mə àbô yi a le ɲkwo aà
(Mk. 3.1-6; Lk. 6.6-11)

⁹ Yesu a tigè mbu nlò ɲghɛɛ ɲkuu a ndânghotə bo. ¹⁰ Nù yĩ mɔ'ɔ yĩ mə àbô yi a le ɲkwo aa, à le ntswe ghu. Bi tigè mbetə Yesu mə, “Nòŋsə à di'i mə mbə bi ghurə ɲu a ɲjwĩngɔŋ aa ε?” Bi le mbetə laa aa a ɲkwà'ànə yu tâ tsyà ghu i ɲiŋ isa'a ghu nú.

¹¹ Yesu a kwi'i mə, “Mbə ɲu nì bù a tswe nì mbĩ yĩ, i wó a mùm ɲibirə a ɲjwĩngɔŋ, a wa'à swun ɲfi'isə aa ε? ¹² Nù à si mbi tsyatə aa ε? Tsó mə a bə laa aa, nòŋsə à di'i mə, tâ bi'inə ka ɲghirə ibon a ɲjwĩngɔŋə.”

¹³ A tigè nswonə a mbo ɲu wa mə àbô yi ya a le ɲkwo aa mə, “Səntə abô yo yá.” Nù wa à le səntə abô yi ya a tiĩ ntiŋə mbə tsó yi mɔ'ɔ yá.

¹⁴ BaFarisai le mfè'è ɲghɛɛ ntiŋə ntaŋə minəŋ a jəŋə mbə bi zwiŋə yi aà.

Ngàŋafà'a Nwĩ yĩ mə à tsò'ɔ aà

¹⁵ Yesu à yu'ù mē mə bi taŋə minəŋ a atu yu aa nlò maa adigə ɲghɛɛ yi. Nnòo bə yĩ ghà'àtə i le nyonə yi. A ghurə bə bitsim bii bi le si ghòò aà, ¹⁶ nswonə a mbo bo mə tâ bo tsuu lõ ghirə tâ bə zi. ¹⁷ A le ɲghirə ma yuà ànnu aa a lwensə ànnu yĩ ɲgàŋntoònwĩ Yesaiah à le nswon aa mə:

¹⁸ “Yê nì, àà ɲgàŋafà'à ghà yĩ mə mə tsò'ɔ aa à ghuà,
yĩ mə mə kòŋə, ntiĩ gha i kii ndoritə ghu nú aà.

Mə ka ɲiŋ Azwĩ ya ghu nú,

tâ à ka ɲkɛ'enə annu Nwĩ yĩ mə a zĩ nĩ ànnu yĩ tsinə aa a mbo bitizi Nwĩ.

¹⁹ Kaa à ka yi wa'à bo bì bə ka nyonə, kə ka ɲghaa nĩ tiĩ,

kə tâ ɲu tsu à yu'u ɲjĩ yĩ a mfəŋnə;

²⁰ Kaa à ka yĩ wa'ă ɲkĩŋkà'à yĩ i yəŋnə aa bəgè;

kə fə'ə a lām yĩ a tigə mbwenə aa i bwetə,

nywe'e a noò yĩ mə annu a tsinə aa a ka yĩ fè'ε laa;

²¹ Bitizi Nwĩ bitsim ka yĩ tigə tɛ'ε atú yaa ki bɛ nii.”

Yesu bo mɔ'ɔ bɪdemon

(Mk. 3.20-30; Lk. 11.14-23)

²² Bə bĩ mɔ'ɔ le nzi nĩ ɲu yĩ mə demon à le ɲghirə a fə'è, kaa a wa'à kii ɲghaa aa a mbo Yesu mə tâ à ghurə yi. A le ɲghurə a tigə ɲghaa ɲkii nyə nĩ idigə. ²³ Bə bitsim le nyerə nlon annu ya yĩ à le ɲghirə aà. Ntiŋə mbetə ni mə, “Mbə a bə mə àa Mu David wa à ghuà aa ε?”

²⁴ Nòo yĩ baFarisai le nyu'u ma yu ànnu aa, bi le ɲkwi'i mə, “Mbà ghù a fi'i ni bɪdemon aa nĩ àdà'a Bezebul, mɔ'ɔ bɪdemon wa.”

²⁵ Yesu à le nzi annù yïi mæ bo le si mòòntè aa, òswonø a mbo bo mæ, “Atoò yïi mæ a yatæ a akürø kürø, ntigø nto nî waa bo bimbøn aa, kaa a ka wa'à tìgìtè a mbwè. Njò'ò àla'a kè ñgwè'è yïi ì ki nyatè ntigø ntonø bo ni bo aa, ì ka jà'ànè.

²⁶ “Mbø a bø mæ a mûm ànnù nifõ Satan, Satan à tìgê mífurø ni yï mow, bøe bon ànnù nifõ yi ya a yatè mæ mbèè ji baa; mbø Satan a bú ntøe aa mæ akø aa ε? ²⁷ Mbø a bø yïi mæ mæ fi'i nî bidemon aa nî àdà'a Beezebul, bøe bon bòò buu bàñnè mfi'i aa nî àdà'a wo aa ε? Maa ajàn tá ànnù yïi mæ bòò buu ghìrè aa tá à tìgø ntsò'otè isa'à ghuu. ²⁸ Mbø mæ ka mfi'i bìdemon aa nî àdà'a Azwì Nwì, a di'ì aa mæ ànnù nifõ Nwì à zì mē ntswe a titiì bù.

²⁹ “Mbø nù a kuu mfu'u ndâ ntiì nù ti ghê à foo ntswa ntiì nù wa ñkwerø aa ε? A bø kwerø bon à ka bõñ fu'u ndâ yï yâ.

³⁰ “Nù yïi à sî bi'iyu tswê aa, à bø aa ñukibàà ghà, nù yïi à si bi'iyu ghotæ aa, a jà'à aa jà'à. ³¹ Mè swon a mbu bù mæ, bi ka yï lî'inø ibi tsim bo bì mbègìtè yïi bõ bègìtè Nwì ghu aa, la kaa bi ka yï wa'á mbègìtè yïi bi bègìtè Azwì Nwì ghu aa lî'inè. ³² Bi ka yï lî'inø ibi nù yïi mæ à swonø annù yï bi a atu Mu Nù aà; la kaa bi ka yï wa'a ibi nù yïi mæ à swonø annù a atu Azwì yï Làa aa lî'inè, kè bø fàa mbi, kè nî mbi yïi ì ka bú yï zì aà.

*Ati bo mintà mii a koonø aà
(Lk. 6.43-45)*

³³ “Ghìrè tá àti tá à bon, tá tá mintà mi ki mbonø; kè ò ghìrè àti ya a bi'i, mintà mi kî mbi'i; ñlon mæ bi zi ati nyonø aa ni mintà mii mæ a koonø aà. ³⁴ Bù bõ bi nô! Mbø nî kâ ñghaa innù jì siginè aa mæ akø tsõ mæ nî bø aa bè bi bi aa ε? Nù ghàa aa ànnù yïi a luu ghu ntiì aà. ³⁵ Nù yï ñsiginè a fi'isø aa innù jì siginè jii ì lò nî àtã innù jì jì siginè jya aà, nù yï mbi a kii mfi'isø aa innù jì bi jii ì lò nî àtã innù jì bi jì jya aà.

³⁶ “Mè swon a mbo bù mæ, à ka yï bø wa njwì ntsò'otè misa'a tá nù ntsim à swonø annù ñlon mighàa mi adànè dånè mitsim mii à leè ñghaa aà. ³⁷ Bi ka yï lògè aa mighàa muu ì tso'otè misa'a muu ghu. A ka yï ghìrè mighàa muu mæ tá nî jì isa'a kè ñki ñwo isa'a.”

*Ajàñ mæ bi le si betø mæ tá Yesu à ghìrè annù yï yeyerø aà
(Mk. 8.11-12; Lk. 11.29-32)*

³⁸ Ngãñndi'ì inõnsè bo bì baFarisai bì mow le ntigø mbu nswon ghu mbo mæ, “Ndì'innù, bi'i lòò mæ tá ò ghìrè alènsè bi'ì yø.”

³⁹ A kwi'ì a mbo bo mæ, “Aa tsi'ì nìwàà ni bê bii bi ghìrè ibi ñki mme'e Nwì aa mæ bi lòò ilènsè; la kaa mbø bi wa'á alènsè a mbo bo fa ntsyatø ya ñlon ngãñntoò Nwì Jona. ⁴⁰ Tsõ ajàn yïi mæ Jona à le ntswe njwi jì tarø, nitugø nî àsi'inè, fya mum àtò'o fibwè fi wè fya aa, àa ajàn mæ Mu Nù à ka yï kii tswè njwi jì tarø, nítugø nî àsi'inè, a nibùm nsyè. ⁴¹ Aa yï bø a njwì ntsò'otè misa'a tá baNineveh biinè nniñ isa'a a nu bù, nìwàà ni mbi nulà, ñlon mæ bo le nyu'u annù Nwì yïi mæ Jona à le nswon aa mbønke mîntiì myaa, mme'e ibi waa. La tsitsøn, àyoo yï mow yïi a tsyatø Jona aa, a tswè faa!

⁴² Aa yï bø a njwi ntsò'otè misa'a tá mfi'ò manganjyè yïi mæ à lõ a Sheha aa, tá à biinè bo bì nìwàà ni bê bulà nniñ isa'a a nu bo; ñlon mæ à le nlõ a ala'a yu nzi a nyu'u annù ñlon mitsyè mi Solomon aà. Là tsitsøn àyoo yï mow a tswè faa mæ a tsyatø Solomon!

*Annù ñlon Azwì yï bi yïi mæ mbø a fe'è a ntiì nù mbu mbiì ñkuu ghu aà.
(Lk. 11.24-26)*

⁴³ “Azwì yï bi a yi mfi'è a nu nù aa a, tøe ñkarø a idigø jii mæ kaa ñki sî ghu tswè aa, ñlõ nî àfwetø kaa wa'à yø. ⁴⁴ Ntigø nswon mæ, ‘Mè ka bii ghèè wa nda mæ mè ghìrè mfi'è ghu aà.’ A bu mbiì nyø nda ya ì tswè ñe'è, bi ye'è ñki nanjøn ntañntø, ⁴⁵ bon à ka bú ghèè ì lòò izwì jì mow jì sãmbaa, jii ì bi'ì ntsyatø yi aa, tá bo bo yi ñkuu

ntswe wa ndâ. Bεε a ghîrə laa, ànnù ñû wa a tigè m̀bi'i ntsyatə ajàn yïi a le mbə a mbïi aà. Aa ajàn yïi a ka yï kii fè'è a nu nìwàà ni bē bī bi nulà aà.”

*Ndè bî Yesu bo bî bɔɔ bimaà yï
(Mk. 3.31-35; Lk. 8.19-21)*

⁴⁶ Nòò yïi mə Yesu à le mburə ka ki ghàà bo bî bə bya aa, ndè yï bo bî bɔɔ bimaà yï le nzï, ntəə a abεε, n̄lɔɔ ni mə tâ à zi bo bo ghaanə. [⁴⁷ Nù wa yï m̀'ɔ à le ntigə nswon̄ ghu mbo mə, “Yê, ndè gho bo bî bɔɔ bimaà ghò təə a abεε, n̄lɔɔ ni mə bŭ bo ghaanə.”] * ⁴⁸ A kwi'i ghu mbo mə, “Ndè ghà aa wò aa ε? Bɔɔ bimaà aa b̄wò aa ε?” ⁴⁹ Ntigə nnansə abô yi, ndi'i ngǎnyөгênnù ji nswon̄ mə, “Aâ ndè ghà bo bî bɔɔ bimaà ba bi buà! ⁵⁰ Nù n̄tsim̄ yïi mə a ghîrə annù yïi mə Taà ghà a aburə a l̀òò aa, àa mumaà yï m̀bân̄nè, ni yï m̀angyè, ni ndè ghà.”

13

*Nìghàà n̄i n̄anaa nlon̄ ñû m̀m̀à'á ñjoo
(Mk. 4.1-9; Lk. 8.4-8)*

¹ Tsi'i maa njwi, Yesu à le mfè'ε a nda nghèè n̄tswe a mbèè àghəŋə ñk̄i miyaa, ² n̄nòò bē a kùrə kùrè i le ñghotə ñkarisə yi. A tigè n̄lɔgə akànu'u ñkuu ghu ntswe a m̄m̄ ñk̄i. N̄nòò bē wa i b̄an̄nè ntəə wa aghəŋə ñk̄i. ³ A lɔḡinè n̄naa innù j̄i ghà'atə a mbo bo a ni m̀ighàà m̄i n̄anaa. Nswon̄ə ni mə, “Ñgàn̄m̀à'a ñjoo, à le mfè'è ñghεε a mà'a ñjoo yu. ⁴ A kà mə aa mma'a ñjoo jya aa, m̄bum̄ ñjoo jya j̄i m̀'ɔ i wò a ndôm̄anj̄i. B̄is̄iñ z̄i m̀bwεentə. ⁵ J̄i m̀'ɔ i wò a atù àl̄ansə ñgò'ò yïi mə n̄syê i le mbɔɔ ntswe ghu tsi'ï muntsirê. I wansə n̄too ñk̄'ɔ nlon̄ mə kaa m̄an̄j̄i yïi mə mbə m̄inḡan̄ mi kuu a n̄syε aa kaa à le ñwa'à bē aà. ⁶ Lâ àjàŋə mə nòò yï n̄t̄ansə à le nta aa, à le ntɔɔ ñjoo jyâ. Tsò mə i le ñwa'à ni m̄inḡan̄ tswé aa i gh̄ensə ñyoo yi. ⁷ J̄i m̀'ɔ i le ñwò a t̄it̄i b̄ik̄èrè k̄erə. B̄ik̄èrè k̄erə bya kwe nzwitə ñjoo jyâ. ⁸ J̄i m̀'ɔ i wò n̄i àbwènə n̄syε yï siḡinè. Ntigə ñkwe, n̄tigə mbaa, j̄i m̀'ɔ i baa ansan̄ ñk̄h̄i yï fùùrè, j̄i m̀'ɔ i baa m̄ighum̄ mi nto'o, j̄i m̀'ɔ i baa m̄ighum̄ mi ntarê. ⁹ Nù yïi à tswe n̄i àton̄nè aa, tâ à yu'u.”

*Nj̄i'ï ànnù yïi Yesu a ghàà ni m̀ighàà m̄i n̄anaa aà
(Mk. 4.10-12; Lk. 8.9-10)*

¹⁰ Ngǎnyөгênnù ji i le nzï ghu mbo mbetə yi mə, “O ghàa a mbo bo ni m̀ighàà m̄i n̄anaa aa aya aa ε?” ¹¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nw̄i à fa m̄itsyè a mbo bù mə tâ n̄i zi innù j̄i l̀'òsə n̄lon̄ə annù nif̄ɔ aburə. La, kaa wa'à a mbo bo fá. ¹² Nlon̄ mə a mbo ñù yïi à tswe ni yu aa, bi ka kù'ùsə ta tâ à tswe ni ju i gha'atə. Lâ a mbo ñù yïi à s̄i ni yu tswe aa, tsi'ï m̄u àt̄i yïi à tswe ni yu aa, bi ka kwèrə. ¹³ A bə ñj̄i'ï ànnù yïi mə mə ghàà ni a mbo bo ni m̀ighàà m̄i n̄anaa aà. Ta tâ bo nan̄sə ñka n̄lii n̄l̄i kaa wa'à yê. Nnan̄sə ñka nyu'utə nyu'utə kaa wa'à yu'ù tâ atù yaa a laa ghu. ¹⁴ Tã tâ à lwensə annù yïi mə ñgàn̄ntoò Nw̄i Yesaiah à le nswon̄ nlon̄ ñgaà yàà aa mə, ‘N̄i ka yï ki nan̄sə yu'u lâ kaa atù yuu wa'a ghu ka n̄laa,

i kii ki nan̄sə yə kaa tâ mi'ï muu wa'a ghu laà.

¹⁵ Nlon̄ mə m̄int̄i mi bē bú luu n̄i àj̄in̄tə.

B̄i jesè ìt̄on̄nè jyaa kaa bo wa'à n̄i ìnnù bú ñyu'u.

Ñk̄i ñkusə mi'ï myaa

mb̄i'ï bo lô ñyè ni mi'ï myaa,

ñk̄i yu'u n̄i ìt̄on̄nè jyaa,

ñk̄i nyu'u m̄int̄i myaa laa ghu,

mbən̄kə waa, n̄zi a mbo m̄è, m̄è ghurè waa.’

* **12:47** Kaa bē bī m̀'ɔ s̄i at̄i yuà n̄iñə. **13:15** Yes. 6.9-10

¹⁶ “Lâ, m̀bɔɔnə a mbo bù nlon mə mi'í muu mi yə idigə, itòɔnə juu i yu'ù nı́ ìnnù aà. ¹⁷ Mè swɔɔn a mbo bù tsi'í annù nı́nkoɔn mə ɔ̀gãntoo Nwí jı́ ghà'atè bo bì bə bii mə annù yaa a tsinə aa bo le si yè'ètè ni a nyə ànnù yii ni yə aa, lá kaa ɔ̀ki'í yé. Nyə'ətə ni a nyu'u ànnù yii ni yu'u aa la ɔ̀kaa ɔ̀ki'í yu'ù.

Ajàn mə Yesu à le nto'ɔtə nighàà ní nãnaa nya aà
(Mk. 4.13-20; Lk. 8.11-15)

¹⁸ “Nı́ nanşə nyu'utə la nyəgə annù yii mə nighàà ní nãnaa nlon ɔ̀gãnmà'á njoo ghù swonə aà. ¹⁹ Bè bii mə bì yu'u nighàà nlon annù nifɔ́ Nwí kaa ni wa'ă ni a atu bo laa, ɔ̀u yı́ mbi wa a ghênsè nzi nswà ni a mbo bo ɔ̀ghɛɛ ni nu aa, bì bə aa tsi'í tsɔ́ mbũm njoo jya mə i le ɔ̀wò wa ndômânjı́ aà. ²⁰ Mbũm jya jii i le ɔ̀wò a atú àlãşə ɔ̀gò'ò aa, i bə aa tsi'í tsɔ́ bə bii mə bì yu'u nighàà ni Nwí ɔ̀wanşə ɔ̀kwɛrə ni nı́dorè. ²¹ Lá kaa ni wa'á mı́ngãɔ̀n mi a nu bo twinə, bo bɔ́ò nı́tswa ntugitə tsi'í a ni mú àtiı́ noò. Ngi'ı́ i yi ɔ̀ghênsè ghèə ki zı́ nlon nighàà ni Nwí nya, kè bɛɛ bi ti tso'ɔ́ àkòrè yaa aa, bo burè m̀ma'atə ɔ̀khè. ²² Mbũm njoo jya jii i le ɔ̀wò wa múm bìkèrè kərə aa, i təə a atu bə bii mə bì yi nyu'u ntoo yı́ nşigınè ya, ànnù ɔ̀ka nwùgə nu nlon ntswèntı́ yàà kè ànnù ɔ̀ka ɔ̀kɔ́n ɔ̀kabə, a fumsə àzwı́ ntoo yı́ nşigınè ya, kaa bo wa'á mı́ntà koonè. ²³ Mbũm njoo jya jii i le ɔ̀wò wa abwenə nşye yı́ sigınè yaa, i təə aa a atu bə bii bì yu'u ntoo yı́ nşigınè ya i laa a atu bo, bo tigè ɔ̀koonə mı́ntà, bí mɔ'ɔ́, ɔ̀khı́ yı́ fùurè, bí mɔ'ɔ́, mı́ghum mi nto'o, bí mɔ'ɔ́, mı́ghum mi ntarê.”

Nighàà ní nãnaa nlon ɔ̀gwenə

²⁴ Yesu à le ɔ̀kù'ùsè naa nighàà ní nãnaa a mbo bo mə, “Annù nifɔ́ aburə a bə aa laa mə: Nù yı́ mɔ'ɔ́ à le mbwe'e nsoo mı́kuu yi. ²⁵ A bə mə nı́tugə a noò yii bə bwiınkə aa, ɔ̀gãnkı́bàá yı́ a ɔ̀esè nzi m̀mà'á bınèghè ghu ɔ̀ghɛɛ yi. ²⁶ Nòo yii mə mı́kuu mya mi le ɔ̀ka ɔ̀kwi aa, nòò ɔ̀kòònə a ku'ù aa, ɔ̀gwen ya i kı́ ɔ̀kɔ'ɔ́ tsɔ́ mı́kuu myá. ²⁷ Nğãɔ̀fà'á ɔ̀hú wa i le nzi m̀betə yi mə, ‘Taà, ò le mbwi'ı́ aa mı́kuu mı́ sigınè fàa múm nşòò, bınèghè bú ntigə nlo aa a fə ghu aa ɛ?’ ²⁸ A kwi'ı́ a mbo bo mə, ‘Wa ma yú ànnù aa a ghı́rè ɔ̀gãnkı́bàá.’ Bo betə yi mə, ‘Bı́'ı́ ghɛɛ ndwèn bınèghè bya aa ɛ?’ ²⁹ A kwi'ı́ a mbo bo mə, ‘Nğãɔ̀n, nı́ tsuu ghèè, nlon mə m̀bə nı́ ghèè ɔ̀ka ndwenə, nduntə mı́kuu mya mi mɔ'ò. ³⁰ Nı́ ma'atə tá mı́kuu mya bo bì bınèghè bya ka ɔ̀kwe, nywe'e a noò ɔ̀kyá. Boɔ̀n mə ka swon a mbo ɔ̀gãɔ̀fà'á jya mə, tá bo foo ntsyá mbı́ nı́dwen bınèghè bya ɔ̀kwɛrə a nı́bı́nə nı́bı́n, ntòò, m̀baɔ̀nə ɔ̀kya mı́kuu mya nı́n a atá mə.’ ”

Nighàà ní nanaa nlon aburə mı́ghumə
(Mk. 4.30-32; Lk. 13.18-19)

³¹ Yesu a bú nnaa nighàà ní nãnaa a mbo bo mə, “Annù nifɔ́ aburə a bə aa tsi'í tsɔ́ aburə mı́ghum yii mə ɔ̀u à le nlògè m̀bwe'e a múm nşòo yu. ³² Aburè ma yú, à ni fı́ntà fı́ mɔ'ɔ́ fı́ fı́ kə'ə nşigə nlwi'ısə. Lá fı́ yi ntoo aa, fı́ kwe ntigə mbə ati yii mə a faɔ̀ ntsyatə iti tsım aà, bı́şı́n tigè ɔ̀ghurə ní ndá jya ghu.”

Nighàà ní nana nlon mbè'è àbaa
(Lk. 13.20-21)

³³ Yesu a ku'ùsè m̀bu nnaa nighàà ní nãnaa a mbo bo nşon mə, “Annù nifɔ́ aburə a bə aa lálà: M̀ngyè à le nlògè a múnkùgè m̀bè'è àbaa, nı́n a ní àkan abaa, a tigè m̀morə ɔ̀kɔ'ɔ́ nluu idigə.”

Njı́'ı́ ànnù yii Yesu à le si naa mighàà ghu aà
(Mk. 4.33-34)

³⁴ Yesu à le nlogə aa mighàà mí nānaa ndi'i nî ìnnù ma jû ghu a mbo nnòò bê byâ. Kaa à le ŋki'i annù tsu di'i ti ghê mə à nàa a ni nìghàà. ³⁵ Ma yû a le nlwensə aa nìghàà nîi mə ñgànntoò Nwî à le nswonj aa mə, “Màa ŋa'a ntsú gha a ni mighàà mí nānaa, i swonj innù jîi i le ntswe a alò'òsə, nloginə a noò ñnànjsə mbi aà.”

Yesu a tɔ'ɔtə nìghàà nî nanaa nya nlonj ŋgwenə

³⁶ Yesu à le mmà'atə nnòò wa ntigə mbu mbi fu a ndâ. Ngǎnyəgənnù ji i zî ghu mbèè ñzi nswonj ghu mbo mə, “Tɔ'ɔtə nji'î nìghàà nî nānaa nlonj ŋgwen ya a mbo bi'î.” ³⁷ A kwi'i a mbo bo mə, “Nù yîi mə a bwe'e mikuu mya aa à laa mbə Mu Nù. ³⁸ Nsòò wa a bə mbi yù. Mikuu mya, a bə bè bi annù nifò Nwî. Ngwen ya a bə bè bi ŋù yî mbi wâ. ³⁹ Ngànkbàà wa mə a bwe'e waa laa, a bə Devil. Nòò m̀fù'u m̀ji wa, a bə nòò ñlwî'î m̀bî. Bìfù'ù bi m̀ji bya, a bə baangel. ⁴⁰ Tsi'î tsǒ ajàn mə bi le ndwèn bìnəghè bya ŋkwerə ntɔɔ aa, àà ajàn mə a ka yî kii bə a ñlwî'î m̀bî aà. ⁴¹ Mu Nù à ka yî too baangel bi tâ bì ghɛɛ a múm ànnù nifò yî, m̀fi'i bə bii bi ghìrə bè bî mɔ'ɔ bi ghìrə nî ìnnù jî bi aa tsi'î bitsim, bo bì ñgǎmbù'u innù, ⁴² tâ bì ma'a waa a mum mɔ'ɔ yî tii ntii wa, tâ bo tigə nyə'ə ŋkure ni m̀sɔŋə myaa, ⁴³ tâ bè bii innù jyaa i tsinə aa bì banjə ŋka nta tsi'î tsǒ nìnnòò a múm ànnù nifò Taà wàà. Nù yîi à tswe nî itòŋnə aa tâ à yu'u.

Nìghàà nî nānaa nlonj afù'ù yî lò'òsə

⁴⁴ “Annù nifò aburə a bə aa lâlà: Nù yî m̀ɔ'ɔ à le ŋghèè m̀fɛ'ɛ ni afù'ù a ni nsòò yî mɔ'ɔ. Mbɔɔ mbɔɔntə fu, ñnanjsə nluu ni nìdorə, ŋghèè ñghɛɛ mfèè ŋgòŋ ñjoo tsim jîi à tswe ni juu aa, ŋghɛɛ nyuu nsoo wâ.

Nìghàà nî nānaa nlonj ayoo tìndùù

⁴⁵ “Mbə bi kî mbu m̀figinə annù nifò aburə lâlà: Nù ñtanm̀tàà yî m̀ɔ'ɔ à le ŋka nɔɔ a ayoo tìndùù, ⁴⁶ à ghèè m̀ɛ nyə à yîi a le nanjsə m̀bɔŋ a nu yu, ŋghɛɛ mfèè njoo ji tsim, ŋghɛɛ nyuu ghu.

Nìghàà nî nanaa nlonj fìlwà'à

⁴⁷ “Mbə bi bú m̀figinə annù nifò aburə aa laà mə: A bə aa tsi'î tsǒ fìlwà'à fii mə ŋǎŋkò m̀bwè i mà'a a ŋki, ñko mbwè ghu a mbuu, mbuù. ⁴⁸ Nòò yîi mə filuu aa, bo swúnj m̀fɛ'ɛsə a ŋki, ñyarə mbwè mí siginə mya nniŋə a múm ñjoo bo, ñtigə m̀mɛ'e mí bi myâ. ⁴⁹ Aà ajànə mə a ka yî kii bə a ñlwî'î m̀bi aà. Baangel ka yî fɛ'ɛ i ghɛɛ yàrə bə bî bi fi'isə a tii bè bii mə annù yaa a tsinə aa, ⁵⁰ i mà'à waa wa mum mɔ'ɔ yî tii wa, tâ bo tigə nyə'ə ghu, ŋkure ni m̀sɔŋə myaa.

Ìnnù nîŋkonj jî fii bo bì jî lwènə

⁵¹ “Nî yu'ù ìnnù jû ì tsim aa, itù juu i laa ghu aa ɛ?” Bo bii ghu mbo mə, “Fìŋə.” ⁵² A tigə ñswonj a mbo bo mə, “Tsǒ mə a bə laa, ñündi'i bìnòŋsə ntsim yîi mə bi mirisə a ni ànnù nifò aburə aa, à bè aa tsi'î tsǒ m̀bɔŋndùgə yîi mə a fi'isə njoo jî fii bo bì jî lwèn a atã yu.”

Ajàn mə bi le ntuu Yesu a ala'a Nazareth aà

(Mk. 6.1-6; Lk. 4.16-30)

⁵³ Ajàn mə Yesu à le m̀ansə mighàà mí nānaa ma mú aa, à le mmà'atə ñghɛɛ. ⁵⁴ A ghèè m̀ɛ nywe'e a ala'a bo, ŋkuu a ndânghòtə, ñdi'i annù ghu. Annù a gha'a bè bya, bo tigə m̀betə ni mə, “Nù ghú à nanjsə nlogə mulà m̀tsyè bo bì ìnnù jî wè juà aa a fə? ⁵⁵ A si mu kabindà wa à ghuà bə aa ɛ? Bì si a ndè yî aa a ni Mary twonjə le?

Jems, Joseph, ni Simon, ni Yuda, à si bɔɔ bimaà bi bə aa ε? ⁵⁶ Bìjàantê bi bi sî a titîi bî'inè tswê aa ε? Nù ghú a tigè ñlogə mbuu innù jú aa a fə aa ε?" ⁵⁷ Mìntòṅê myaa le ñlwinè ghu nú. Lá Yesu a swon a mbo bo mə, "Bi ghu'usə ṅgəṅntoo Nwî a idigə tsim lá kaa wa'à nîi a ala'a bo kə a nda bo ghu'usə. ⁵⁸ Kaa à le ṅkî'i innù jî wè jî wè jî ghà'àtè ghu bú ṅghirə, ñlon mə kaa bo le ṅwa'à nî àbîintîi tswê aa."

14

Ajàṅ yîi mə Herod à le nzwitə Jɔn ṅgəṅmurə bə ṅkî àà
(Mk. 6.14-29; Lk. 9.7-9)

¹ A bə maa noð Herod yîi à le mbə mfò, nsa'a nî mbù'u Galilea aa, a yu'ù ànnù ñlon ikum Yesu. ² Ntigə nswon a mbo ìtsendâ jî mə, "Wa à ni Jɔn ṅgəṅmurə bə ṅkî mə bi bu nyweensə ni ñiwô. A bə ṅjî'i ànnù yîi mə mîdà'à muà mi fà'à ghu nu aa." ³ Nlon mə à le ti bə maa noð aa bon Herod à bəṅṅnè mē Jɔn ṅkwerə yî, nniṅ yî a ndàtsaṅ, mbi'i ṅgaa Herodias, ṅgwe ndîm yî Philip. ⁴ Nlon mə Jɔn à le si ghèè ghu mbo nswonə ni mə, "Kaa a sî ku'ùnè a mbo wò a nyo'ò mənṅgyè ghú." ⁵ Ka mə à le si lòc mə bon yu zwitə Jɔn aa, à le mbo'ò mi'i mi bə bya nlon mə bi le bii mə Jɔn à nî ṅgəṅntoo Nwî aa. ⁶ Lá noð yîi mə ṅjwî ṅjwe Herodias ì le mbòontè aa, mu Herodias yî mənṅgyè à le nanse nzi mben ikòò a nsi bə bii bi le twonə waa aa. Ntiṅ Herod ì doritè. ⁷ A tigè ṅkaa, ṅka'a mə yu ka fa a ayoo yîi mə à bètə aa. ⁸ Ndè yî a tintè yî, nswon mə tâ à swon a mbo Herod mə, "Fa a atu Jɔn ṅgəṅmurə bə ṅkî a mbo mē a múm àkanè." ⁹ Nú mfò wa ì le mbi'i tsi'i nî mbə ànnù. Lá àjàṅ mə à le ṅkaa a nsi mi'i bə aa, à le nswon mə tâ bi fa. ¹⁰ A le ntoo bə bi ghèè ṅkwyə atu Jɔn wa ndàtsaṅ, ¹¹ ñlogə atu ya nniṅ wa múm àkan, mfa a mbo múmənṅgyè wa a ghèè mfa a mbò ndè yî. ¹² ṅgəṅyèṅṅnù Jɔn ì le nyu'u, ṅghèè ñlogə akú yî ṅghèè ntwiṅ, ntigə ṅghèè ṅkè'ènè a mbo Yesu.

Ajàṅ mə Yesu à le nje'ε bə ṅtsù'ù jî ntaà aa
(Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Nòò yîi mə Yesu à le nyu'u ma yú ànnù ñlon Jɔn aa, à le mmà'àtè adigə ma ya ṅkuu a múm àkanu'u ṅghèè a adigə yî mō'ò yîi bə sî ghu tswe aa, mə yu tswe ghu tsi'i yùyu. Nòò yîi mə nnòò bə wa le nyu'u maa ajàṅ aa, bi le mfè'èkə a njò'ò ìla'a jyaa ntəə ni mîkòrè ṅyonə yî ghu. ¹⁴ Yesu à ghè mē mə yu kî fè'è wa a múm àkanu'u, nyə nnòò bə wá. Ntiṅ yî ì luu ni àjəṅnè ñlon ṅgaa yàà. A tigè ṅghurə ṅgəṅmighòò a titîi bo.

¹⁵ A bə mə a ṅkwêfò tsi'i maa njwi, ṅgəṅyèṅṅnù jî ì zî nswon ghu mbo mə, "Wa nòò à tigè ṅtsya, àdigə yú a kî mbə àfumnə adigə. Ghirə tâ bə bú sɛɛnə mə mbə bo ghèè ñlɔc ayoo niji yaa ni ìla'a itoo jî mō'ò nyuu nji." ¹⁶ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Kaa bo sî nî mē'atə tswê, bumbon, nî fa ayoo a mbo bo bə jî." ¹⁷ Bo kwi'i ghu mbo mə, "Ayoo yîi bî'i tswe ni yu faà, à ni tsi'i ṅkya ibaa jî ntaà ni mbwè mi mbaa." ¹⁸ Yesu a swon mə bi zi ni mu a mbo yu. ¹⁹ A swon a mbo nnòò bə wa mə tâ bo tswetə a nyə nî ṅgèè yá. Bi tswè mē aa, a logə ṅkya ibaa jya jî ntaà bo bi mbwè mya mi mbaa, ṅṅentə mi'i mi a ndəṅ, mfa mbi'ikə a mbo Nwî, mbatə abaa ya mfa a mbo ṅgəṅyèṅṅnù jî mə tâ bo fa a mbo bə byá. ²⁰ Nù ñtsim à le nji nyurə, ṅgəṅyèṅṅnù jî jya ì bú ntigə nsyə abùgè miji jya a luu a nî ṅkyè nighúm ñtsò baà. ²¹ Nduu mbəṅṅnè yîi ì le nji miji myaa, ì le mbə tsò ntsù'ù jî ntaà; kaa bi le ṅwa'à bəṅgyè bo bəṅkhə səṅè.

Ajàṅ yîi mə Yesu à le ṅka ntəə a atu ṅkî àà
(Mk. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Yesu à le swon ɲǎɲyɛgɛnnù ji i kuu a múm àkànu'u mbu ntoo ɲghɛɛ fu a ɲjii yí mò'ò. Yu mbon a tigè mbaɲnə ntswe a ɲjìm ɲswon nnòò bɛ wa i sɛɛnə. ²³ Nnòò bɛ wa i sɛɛnə mɛ, a kò'ɔ ɲghɛɛ wa atu nta'a tsi'i yù yù a ntsà'atə Nwĩ. Nòò ɲkwɛfò à le ɲkù'ù a tswé ghu tsi'i yù yù, ²⁴ le bon àkànu'u ya a bùrè mɛ ɲghɛɛ a múm ɲkĩ àgha'a a sa'à. Ikàɲnə ɲkĩ i tumè ɲghɛɛ, ntumə mbiì nlon mə àfisè a le ɲgha'a a múm ɲkĩ. ²⁵ A bɛ mɛ a ni nòò ɲjwi a zì a mbo bo, ntəə ni a atu ɲkĩ. ²⁶ Nòò yìi ɲǎɲyɛgɛnnù ji i le nyə yi a təə wa atu ɲkĩ aa, ɲìbò'ɔ ɲì wè tswá waa, bo tigè ɲtɔɲnə nswonə ni mə, “A ɲì ɲkù!” ²⁷ Yesu a wɔɲsə ɲghaa a mbo bo nswon mə, “Tswa ni ntìi ghuu, à wa ni mɛ. Nì tsuu bò'ɔ.”

²⁸ Peta a swon ghu mbo mə, “Mmà'àmbi, mɛə a bə wò, ò swon mɛ zì a mbɛɛ wò fya múm ɲkĩ.” ²⁹ Yesu a swon ghu mbo mə, “Zì!” Peta à le mfè'è wa múm àkànu'u, ntəə wa atu ɲkĩ ɲghɛɛ a mbɛɛ Yesu. ³⁰ Là, àjàɲ mə à le nyə afisè ya aa, ɲlògìnə ɲka mbo'ɔ, ntigə mbwɛ nsigə ɲghɛɛ wa múm ɲkĩ. Ntɔɲnə nyə'ə mə, “Mmà'àmbi, yweensə ghá.” ³¹ Yesu a wɔɲsə ɲnasə abò yi ɲtswa yi ghu, nswon mə, “Abiintìi yo a kə'ə bə laà aa a ya aa ɛ? O ghìrè ɲjɲkə aa a ya?” ³² Nòò yìi bo le ɲkò'ɔ ɲkuu wa múm àkànu'u aa, àfisè ya a kentə. ³³ Bè bii bi le ntswe wa múm àkànu'u aa, bi mii yi nswon mə, “Aà ànnù ɲìkɔɲə, ò ni Mu Nwĩɲgɔɲə.”

Ajàɲ yìi mə Yesu à le ɲghùrə ɲgàɲmighòò a ala'a Gennesaret aà
(Mk. 6.53-56)

³⁴ Bo tòò mɛ ɲghɛɛ a ala'a Gennesaret. ³⁵ Badigə bya le nyə yi nzi, ɲtsyasə ɲkìi tsi'i a idigə idigə maa mbɛɛ àla'a mə bi ghotə ɲgàɲmighòò ɲzi ni ju ghu mbò. ³⁶ Bo le mbu'u mbo ghu mbo mə tâ à ma'atə tâ ɲgàɲmighòò jyá bɔɔ mɔontə tsi'i àtsəɲ atsə'ê yi. Bè bitsim bii bi le mmòontə aa, bi le ntìi nighòò.

15

Ajàɲ yìi mə Yesu à le ɲwenə baFarisai ɲlon bìnɔɲgɔɲ bi bîtà bi bîtaà byaa aà
(Mk. 7.1-13)

¹ BaFarisai bo bi ɲǎɲndi'i nòɲsə le ɲlɔ a Yerusalem nzi mbetə Yesu mə, ² “Kaa ɲǎɲyɛgɛnnù jo i si bìnɔɲgɔɲ bi bîtà bi bîtaà bi'i ləə aa a a ya aa ɛ? Nlon mə kaa bi si mbò myaa si'i a ni mánjì yìi a kù'ùnə nsì'i mbon ki ji.”

³ Yesu a kwi'i mə, “Kaa ni si ndi'i Nwĩ yu'unə, mbaɲnə yòɲə bɛ bìnɔɲgɔɲə bu aa a ya aa ɛ? ⁴ Nlon mə Nwĩ à le ndi'i mə, ‘Ka nyu'unə a taà ghò bo ɲdè ghò,’ ɲkĩ ndi'i mə, ‘Nù yìi à bəgìtə a taà yì kə ndè yì aa, a ku'ùnə mə tâ bi zwiətə yi.’ ⁵ Nì bɔɲnə ɲswonə ɲì yùu ɲgaa bə mə, Mbə ɲù a swonə a mbo taà yì kə ndè yì mə, ‘Wa àyoo yìi mə bon mɛ fa ɲkwetə ghò ghu aa, mɛ fà mɛ a mbo Nwĩ,’ ⁶ bon kaa à si ɲì ɲyù'ùnə taà yì bú ntswe. Ma yù a di'i aa ajàɲ mə ni tigə mbwɛsə ɲì nòɲsə Nwĩ mbaɲnə ɲka nyon ɲì bìnɔɲgɔɲə buu aà. ⁷ Bù ɲgàɲabagilè! ɲgàɲntò Nwĩ Yesaiah à le nyə aa tsi'i sigìnə ɲɲwà'ànə ànnù yìi mə Nwĩ à le nswon nlon ɲgaa yùu aà, mə,

⁸ ‘Bè buà, bi ghu'usə ɲì gha aa tsi'i ɲì ɲghon ntsù jyaa, là mìnntìi myaa bɔɲnə ntswe a ndìsyà;

⁹ Bo mii ɲì gha laa tsi'i àdàɲə àdàɲə

ɲlon mə bo bɔɲnə ɲdi'i bə bìnɔɲsə bi bɛ tsò ɲdi'i jyá! ”

Njoo jii mə ghìrə mə tâ ɲù tsuu laa aà
(Mk. 7.14-23)

¹⁰ Yesu a tigè ɲtɔɲnə nnòò bɛ wa i zì ghu mbɛɛ a swon a mbo bo mə, “Nì ɲɔɲsə nyu'u tâ à laa a atu bù: ¹¹ Ayoo yìi mə ɲù a ji a ntsù yu aa kaa a si ma ya ghìrə mə

tâ à tsuu laa, a ajàŋ yï mē nòŋsè à dì'ì aà, a bàŋnè ñghirè ayoo yï mē a fè'è ghu ntii aa mē tâ à tsuu laa."

¹² Ngǎnyөгǎnnù ji i zî nswon ghu mbo mē, "O zî mē baFarisai ghirè nlwisè nton a nu wò ñlon annù ya mē ò ghirè nswon aa ε?"

¹³ Yesu a kwi'i mē, "Ayoo yï mē a sî Taà ghà a aburè bê aa bi ka yï dù lò'òsè. ¹⁴ Nì ma'atè waa; bo bē aa bifè'ènnè mē bi tsyàsè bî m'ò. Mfè'ènnè à bē kî tsyàsè yï mò'ò bon bo bitsim ka wǒ a ataà."

¹⁵ Peta a swon ghu mbo mē, "Tò'otè nji'î ñghàà nî nàà ma nù a mbo bî'î." ¹⁶ Yesu a swon mē, "Mala a bē mē, tsi'î bù, kaa nì sî kî nzi aa ε? ¹⁷ Nì sî zi mē ayoo yï mē ñù ji a ntsù yu aa, a sigè aa ghu ato'ò a kî m̄bu nyi aa ε? ¹⁸ Là ayoo yï mē a fè'è a ntsù ñu aa a fè'è aa ghu ntii, ñghirè nî mē tâ à tsuu laa. ¹⁹ Nlon mē a ntii ñu aa a fè'è imòontè jî bî, ànnù nzwitè ñu, ànnù mǎghàbè, ànnù ajirè, iyèrè, ñswonjê àbaŋnennù a atu ñu, bo bî ñswonjê ànnù yï bi a atu ñu. ²⁰ Aa ma jù ñnnù mē i ghirè mē ñù à tsuu laa aà; kaa ñji tì sî'î m̄bo tsǒ mē bo swonjè aa, kaa a sî ghirè mē ñu à tsuu laa."

Màŋgyè yï à le ntswe nî àb̄intii aà

(Mk. 7.24-30)

²¹ Yesu à le ntigè mma'atè adigè ma ya ñghèe a mbù'u Tai bo Sidon. ²² Màŋgyè baKana yï mò'ò, yï à le ntswe maa mbù'ù aa, à le nzi nyè'è nswonjè nî mē, "Ko m̄l̄ŋnè ghà, m̄bâ Mmà'àmbî Mu David! Demon yï mò'ò à nanjè ntswe a ato'ò m̄ ghà yï màŋgyè ñdî nî ñgi'î ghu nu si'î."

²³ La kaa Yesu kaa a wa'ǎ yi kwè'è. Ngǎnyөгǎnnù ji i tigè ñzi mbu'u mbo ghu mbo nswonjè mē, "Furè màŋgyè ghù tâ à bi a ñjim bî'inè! Wa a yè'è ñyon aa nzwî nî àtu ñù."

²⁴ Yesu a kwi'i mē, "Bi le ntoo gha aa tsi'î a mbo mbinjèrè jii i bwe a ñgwè'è nda baIsrael aà."

²⁵ Maà noò màŋgyè wa a zî ñswetè miku'utè mi ghu nsi, nswonjè mē, "Mmà'àmbî, Kwetè ghà."

²⁶ Yesu a kwi'i mē, "Kaa a sî ku'ùnè a nlògè àbaa boo mbàŋnè m̄ma'a a mbô m̄bù."

²⁷ Màŋgyè wa a kwi'i mē, "ŋjè, Mmà'àmbî, là m̄bu jya i syè nî ñkùgè abaa jya mē i lò wa atu atetè taà wàà ñwokè aa ñkurè."

²⁸ Yesu a tigè ñkwi'î ghu mbo mē, "Oh! Màŋgyè, ò tswe nî àb̄intii si'î! Wa ò ka tswe nî ànnù ya yï o lò'ò aà." Mù yï wa à le ñghènsè ñki ntii tsi'î maà noò.

Ajàŋ yï Yesu à le mbù ñghurè bê bî ghà'atè aà

²⁹ Yesu à le ntigè nlo maa adigè ñghèe ntsyǎ a mbèe àtsùmè Galilea. Nko'ò ñghèe a atu nta'a, ñtigè ntswe a nsyè. ³⁰ Mâ m̄bêm ñnò'ò à le nzi ghu mbèe nî b̄itsèŋkèrè, b̄ibwènkè, bifè'ènnè, b̄itighàà, nî ñgàn̄mighò'ò jî mò'ò tsi'î jî ghà'atè, ñnòŋsè a mikòrè Yesu a ghurè waa. ³¹ Bè bya le nyèrè si'î a ajàŋ yï mē bo le nyè b̄itighàà ghaà, b̄ibwènkè tiè, b̄itsèŋkèrè tè, bifè'ènnè kii nyè nî ñdìgè aà; bo le ntigè ñgha'asè Nw̄ŋgòŋ baIsrael.

Ajàŋ yï mē Yesu à le nje'è mbàŋnè ntsù'ù ji ñikwà aà

(Mk. 8.1-10)

³² Yesu à le ntigè ntonjè ñgǎnyөгǎnnù ji jya nswonjè a mbo bo mē, "Mē ko m̄l̄ŋnè bè bù, ñlon mē bi tswè mē bi'ibo ts̄ts̄s̄ŋ njwi ji tarè kaa wa'à nî ayoo yï jì tswè aà. Kaa mbè mē wa'à swonjè mē tâ bo lo ñghèè nî ñjì ñlon mē mbè bo ghirè ñghèe ñwokè a m̄an̄jì."

³³ Ngǎnyөгǎnnù ji i betè yi mē, "Mbè b̄i'inè logè abaa aa fè fàa a atu nta'a miwèè a ku'ùnè a nje'è m̄ambêm ñnò'ò ghù ghu aa ε?"

³⁴ Yesu a betè waa mæ, “Nì tswe nì ñkya abaa aa ji sægə aa ε?” Bo kwi'i mæ, “I ni ji sàmbaa nì bɔɔ bi mbwè bî mɔ'ô.”

³⁵ Yesu a swonj mæ tâ ñnòò bē wa tswe a nsyê. ³⁶ A tigè ñlɔgə ibaa jya ji sàmbaa ni mbwè mya, mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ, mbatə, mfa a mbô ñgǎnyəgənnù ji bo yatə a mbo bə byá.

³⁷ Bè bya bĩtsim le nji nyurə; bĩ bwɛè àbùgè miji ya, ìbà'a abaa jya bo bĩ ìsà'a mbwè jya, i luu nĩ ñkyè ji sàmbaa. ³⁸ Ndùu mbàñnè jii i le nji aa le mbə ntsù'ù ji ñikwà; kaa bĩ le wa'à bǎngyè bo bĩ bõñkhə səñè.

³⁹ Yesu à le ntigè nseensə bē bya, ñkuu a múm àkànu'u ntoo ñghɛɛ a mbù'ù àla'a Magadan.

16

Ajàñ mæ bĩ le mbetə alənsə a mbo Yesu aà
(Mk. 8.11-13; Lk. 12.54-56)

¹ BaFarisai bĩ mò'ɔ bo bĩ baSadukai bi le nzĩ a bo Yesu nɔɔ mæ bi kwà'ànè yi, mbetə yi mæ tâ à ghìrə alənsə yii mæ a lo a aburə aa a ndi'i mæ Nwĩ à tswe bo yu. ² Yesu a kwi'i waa nĩ àbetə mæ, “A yĩ mbə a ñkwɛfò aa nì swonjè ni mæ ‘fdìgè ka ghìrə bõñè ñlonj mæ mbà'à àbùrə i bǎñè.’” ³ A yĩ ñki mbə a títugə aa nì swonjè ni mæ, ‘Sii à ka ghìrə bə njwĩ àfisè ñlonj mæ mbà'à àbùrə i bǎñè ñki mbose nĩ ìdìgè.’ Nì zĩ àjàñə mæ mbə nì ká nyə nĩ ìnnù a ajàñ mæ mbà'à àbùrə i dì'i aà. Lâ kaa mbə nì wa'ǎ ìlensə noò ñgù'u mbi yulà zĩ. ⁴ Bũ ñgǎñghìrə ìnnù jii bi bitibiĩ Nwĩ bĩ ñgù'ù bulà, ni betə nàa mæ mè dì'i alensə annù a mbo bù aa ε? Njanj, àlensə yii mæ mbə mè dì'i a mbo bù à ki mbə aa tsi'ĩ yĩ Jɔna.” A swonj mē laa ntigè mma'atə waa ñghɛɛ yi.

Mbè'è àbaà baFarisai bo bĩ baSadukai
(Mk. 8.14-21)

⁵ Nòò yii mæ ñgǎnyəgənnù ji i le ntoo ñghɛɛ nywe'e wa mbèè àtsùm ya yĩ mò'ɔ aa, bo le yə mæ bo li'inə a ñlɔgə àbaà. ⁶ Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Nì ka ntsyəsə ghuu, ntsee nĩ àtù yuu nlonj mbè'è abaa baFarisai bo bĩ yĩ baSadukai.” ⁷ Bo lɔgìnè ntigè ñghaa a atitii bo nswonjè ni mæ, “A swonj laa aa nlonj mæ kaa bĩ'inè ghìrə ñwa'ǎ abaa lɔgè aà.” ⁸ Yesu a zĩ ànnù yii mæ a le ntswe a ntii bo, ntigè nswonj mæ, “Bù bē bii mæ àbiiintii yaa a kə'ətə, a ghìrə àkè mæ nì ka ñghaa a titii bù mæ nì sɪ nĩ àbaa tswe aa ε? ⁹ Nì sɪ annù zi tâ àtù yuu laa ghu aa ε? Nì sɪ burə ki wa'atə ajàñ mæ mè kì jè'ε bē bya ntsù'ù ji ntaà nĩ ñkya ibaa jya ji ntaà aa ε? Nì le nsyè ñkugə ji i luu aa a nĩ ñkyè ji sægə aa ε? ¹⁰ Nì sɪ ki ñwa'atə ñkya abaa jya ji sàmbaa mæ mè kì jè'ε bē ntsù'ù ji ñikwà ghu aa ε? Nì le ñki nsyè ñkùgə ji i luu aa a nĩ ñkyè ji sægə aa ε? ¹¹ A tigè ñghìrə akə mæ nì bu ñka njinje, kaa ñki'ì zi mæ mè sɪ aa annù nlonj abaa ghàa aa ε? Nì ka ntsyəsə ghuu nĩ mbè'è àbaà baFarisai ni baSadukai.” ¹² Bo tigè ñzi maa noò a laa mæ kaa à sɪ a mbo bo ghaa mæ tâ bo ka ntsyəsə nlonj aa mbè'è àbaa. A bǎñnè ñghaa nlonj aa ìnnù jii mæ baFarisai bo bĩ baSadukai le sɪ dì'i aà.

Ajàñ mæ Peta à le nswonjə a ñú yii mæ Yesu à ni ghu aà
(Mk. 8.27-30; Lk. 9.18-21)

¹³ Yesu à le ñghèè ñka ñkoontə a mbèè Kaisaria Filipi, mbetə ñgǎnyəgənnù ji mæ, “Bē swonjè ni mæ Mu Nù à bə aa wo aa ε?” ¹⁴ Bo kwi'i mæ, “Bĩ mɔ'ɔ swonjè ni mæ, Jon Ngànɔmùrə bē ñki, bĩ mɔ'ɔ swonjè ni mæ, Elijah, bĩ mɔ'ɔ kii m̀bu nswonjè ni mæ, Yeremiah, kè ñgànntoò Nwĩ wa yĩ mò'ô.” ¹⁵ A betə waa mæ, “Lâ nì swonj yuu ñгаа mæ mè laa mbə wo aa ε?” ¹⁶ Simon Peta a kwi'i mæ, “O nĩ Ayo'ò Nwĩ wá, mbə Mu Nwĩngòj yii mæ à tswe ntii aà.” ¹⁷ Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Mbɔɔnə a mbo wò mbá Simon mu Jɔna nlonj mæ a ma yú ànnù ññkɔj a mbo wò aa kaa a sɪ ñúmìsòj

di'i. A di'i Taà ghà a aburə a mbo wò. ¹⁸ Mè swònjə a mbo wò mə, ò laa mbə Peta*, mə ka bɔɔ ŋghotê yà ma mùu atú àlànşə ŋgò'ò. Kaa tâ tsi'i nìwo, tâ nì wa'à tì ntsya. ¹⁹ Mè ka fa bìkey bi annù nifɔ aburə a mbo wò. Annù yìi mə ò kwerə fàa nsye aa boŋ baa kii kwerə a aburə. Annù yìi mə ò fèe fàa nsye aa boŋ baa kii fèe a aburə.” ²⁰ A tigè nnanşə ŋkwantə ŋgənyəgənnù ji mə tâ bì tsuu a mbo njũ lö swonj mə yu laa mbə Ayɔ'ò Nwĩ wá.

Ajàn mə Yesu à le ŋghàà nlonj ŋg'i'ì yìi yu ka yə i kwo aà
(Mk. 8.31—9.1; Lk. 9.22-27)

²¹ Nloginə maa noò Yesu a lòginè n̄di'ì a mbo ŋgənyəgənnù ji mə, yu tswe nì n̄lìginə ŋko'ɔ ŋghèe a Yerusalem i ghèe i yə mbuu ŋg'i'ì jì ghà'atè ghu a mbo bità bi ala'a, bo bì bilii bi ŋgənmà'anwĩ n̄i ŋgəndi'ì n̄nşə, tá bì zwitə yi, a ti bə n̄i njwi ji tarə bi bu nyweensə yi fu ni n̄iwò. ²² Peta à le nswuntə yi ŋghentə ni ghu, n̄loginə ŋka ŋghaantə nii nswonjə ni mə, “Wa mbə Nwĩ wa'ă ma yû ànnù bii, Mmà'ambĩ. Wa kaa mbə ajànə annù ma yû a wa'ă a nu wò fè'è.” ²³ A bəŋkè yi nswonj a mbo Peta mə, “Tsyă mbii a njim mə, mbá Satan! Ò nì m̄fànsə m̄anjì a mbo mə nlonj mə kaa ò s̄i aa a njim Nwĩ təè, ò bəŋnə ntəə aa a njim bə.”

Bè bii mə bi ni ŋgənyəgənnù Yesu aà

²⁴ Yesu a tigè n̄swonj a mbò ŋgənyəgənnù ji mə, “Mbə njũ tsu a ka nlɔɔ a ŋka nyònjə a njim mə, a tuù ibii nú yi, mbe'e abəŋnə bəŋnə yi ŋka nyonjə nàá. ²⁵ Nlonj mə njũ yìi mə a lòɔ mə yu yweensə ibii nú yi aa, à ka bəŋnə bwɛ. Njũ yìi mə a bəŋnə mbwɛ ibii nú yi nlonj ŋkwi atú gha aa, à ka bəŋnə tswe ni ghu. ²⁶ Mbə a kwetə njũ tsu aa n̄i àkè mə mbə a tswe n̄i mbi yũ ntsim m̄baŋnə mbwɛ n̄swənt̄i yì aa ɛ? Kè mbə njũ a fa aa àkè ŋkwensə n̄tswənt̄i yì ghu aa ɛ? ²⁷ Nlonj mə Mu Njũ à ka yì zì bo bì baangel bi a m̄úm n̄gha'a ni Taà yì i tso'ɔ ifà'ə njũ n̄tsim i yònjə n̄i àfà'ə yìi mə à le mfà'ə aa. ²⁸ Mè swònjə a mbo bù tsi'ì annù n̄ŋkoŋ mə bə bí m̄ɔ'ɔ bi təə faà bii mə kaa bo ka yì wa'à niwo ywe'etè ti yə noò wa mə Mu Njũ à ka yì zì a m̄úm ànnù nifɔ yu aà.”

17

Ajàn yìi mə Yesu à le mbəŋkə yi ntigə ŋjweenə aà
(Mk. 9.2-13; Lk. 9.28-36)

¹ Njwi i tsyà m̄ê ji nto'o, Yesu a lògə Peta bo Jems ni mumaà yì Jɔn bo bo kɔ'ɔ ghèè a atu nta'a yì syà yì m̄ɔ'ɔ, n̄tswe ghu tsi'ì bò bo. ² Nú yì i bəŋkè a nsi bo, n̄s̄i yi i tigè n̄ta tsi'ì tsò n̄nòò, ìtsə'è jì i fu'ù n̄jɛɛŋkə. ³ Bo ghəə ki yə Moses ni Elijah wi'ikè m̄fè'ɛ ntigə ŋghaanə bo bì Yesu. ⁴ Peta a swonj a mbo Yesu mə, “Mmà'ambĩ, a boŋ mə bì'inè tswe faà aà. Ò bə k̄ɔŋ boŋ mə ka ghùrè m̄intàŋ mi ntarə faà, tâ yì fùùrè i tswe a mbo wò, yì m̄ɔ'ɔ i tswe a mbo Moses, tâ yì m̄ɔ'ɔ i tigə n̄tswe a mbo Elijah.”

⁵ Ajàn mə à le mburə ki ghàà aa mbà'ə yì n̄tə yì m̄ɔ'ɔ i wi'ikè ŋkusə waa, n̄jì njũ i fè'è wa m̄úm mbà'ə n̄swonj mə, “Aa m̄ú ghà yì m̄bāŋnə yìi mə mə kònjə aa à ghulà, mə nanşə ndoritə nlonjə yì. Nì ka nyu'u annù yìi a swonjə aà.”

⁶ Nòò yìi ŋgənyəgənnù ji i le yu'u lálàà aa, bo le njwò a nsye àkùu kuu, nluu ni n̄bɔ'ò. ⁷ Lá Yesu à le n̄zi n̄zi m̄mòòntè waa nswonj mə, “B̄innè n̄i, n̄i tsuu ki bɔ'ɔ.”

⁸ Bo ŋentè mi'ì myaa ntigə yə tsi'ì Yesu, kaa ŋki'ì njũ dàn bũ nyə.

⁹ Ajàn mə bo le nlò wa atu nta'a ŋka nsigə aa, Yesu a swonj a mbo bo mə, “N̄i tsuu annù nlonj njèè təə təə ma yû a mbo njũ lö swonjə, i ywe'e noò yìi mə Mu Njũ à ka yì yweenə ni n̄iwò aà.” ¹⁰ ŋgənyəgənnù ji jya i betə yì mə, “ŋgəndi'ì n̄nşə i nswonjə ni mə Elijah à tswe n̄i m̄fòò n̄tsyă mbii i zì aa a ya aa ɛ?”

* 16:18 Nji'ì Pita, “Petros” ni n̄ghàà ni baGrikia, i bə aa àlànşəŋgò'ò.

¹¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Elijah à tswe nî zî, ñki tswe nî ñzî tsisè ìnnù tsim fu ì bînsè a ajàñ mæ ì le ntswe aà." ¹² La mæ swòñə a mbo bù mæ Elijah à tè'è mæ ñzi, kaa bo wa'à yi zî, mbañə ñghirə annù yî mæ bî kòñə aa ghu nú. A kî mbə a ñgǽñgǽñ a ajàñ mæ Mu Nù à ka yə ñgi'i a mbo bo aà.

¹³ Ñgǽñyəgǽnnù jî jya ì tigè ñyu'u a laa atu bo maa noò mæ a swonə aa ànnù ñlon ɱgaa Jɔn Ñgǽñmùrə bə ñkî.

Ajàñ mæ Yesu à le ñghùrə mùmbâñnè yî mæ à le ntswe ni demon aà
(Mk. 9.14-29; Lk. 9.37-43)

¹⁴ Nòò yî mæ bo le mbù mbiî ntsi'i nnòò bə wa aa, ñumbâñnè yî mò'ò à le nzi ñswetə miku'utə mi a nsi Yesu, ñswonə mæ, ¹⁵ "Mmà'ambî, ko mîlîñnè mù ghà ghù, ñlon mæ a wǒ àbùbùrè ñnañsə nyə nî ñgi'i tsi'i nî mbə ànnù. A yi mbə noò mò'ò a wô a mum mò'ò, a bə a noò mò'ò a wô a mùm ñkî. ¹⁶ Mè ghirə nzi nî ghu a mbô ñgǽñyəgǽnnù jò kaa bo kî'ì ajàñ mæ mbə bo ghurè yi zî." ¹⁷ Yesu a swonə mæ, "Oò, bú ñiwaa nî bə bî bî sî nî àbîintî tswé, ñghirə nî ñnnù jî ì sî tsinè aa, mæ ka tswe bi'inè ì ywe'e aa a noò àkè aa ε? Mè ka kî tswa ntî gha ñlon ɱgaa yùù ì gheε ywe'e aa a noò àkè aa ε? Nî zi nî ghu a mbo mæ."

¹⁸ Yesu a wenè demon wa, a burè mfe'ε ghu nu, mu wa a ghesè ñtî.

¹⁹ Ñgǽñyəgǽnnù Yesu ì le ntigə nzi ghu mbo a alò'òsè mbetə yi mæ, "Bî'î ghirə ñkî'ì a mfi'ì demon wa zi aa a ya aa ε?"

²⁰ A kwi'i a mbo bo mæ, "Ñlon mæ àbîintî yuu a kə'ə aà. Mè swǒñ a mbo bù tsi'î annù ññkəñ mæ, mbə nî tswe nî àbîintî a tε'ε ñkə'ə mbə tsi'î tsǒ àbùrə mǽghum, bəə bonə mbə nî swonə a mbô ñta'a ghù mæ, 'Bîñnè faà ñghεε ntəə fî' ì kî mbiinè. Maa mùu ajàñ bonə kaa mbə ànnù tsu a wa'à ghuu tsyâ. [²¹ Mbuu demon ma ghù a lòò aa mæ mbə nî si'isè ìbîi nú ghuu ti jî ñtsa'atə Nwî mbonə fi'i.]"*

Ajàñ mæ Yesu à le mbu ñghaa annù ñlonə annù ñiwô yi aà

²² Nòò yî mæ ñgǽñyəgǽnnù jî ì le mbù ñghotə a ala'a Galilea aa, Yesu a swonə a mbo bo mæ, "Bî ka fa Mu Nù a mbo bə, ²³ tâ bî zwitə yi, a ti bə a nî ñjwi jî tarè bî bú mbiinsə yi fu a ñiwô." Nù yàà ì le nnañsə mbi'ì tsi'î nî mbə ñnnù.

Ajàñ mæ Yesu à le ntu tax ñdâmà'anwî aà
(Mk. 9.30-32; Lk. 9.43-45)

²⁴ Nòò yî bo le nzi ñku'u a Kapernaum aa, ñgǽñkwεrə tax ñdâmà'anwî bo zî a mbo Peta mbetə yi mæ, "Ndî'innù ghùù ghù, à si tax ñdâmà'anwî tu aa ε?"

²⁵ Peta a kwi'i mæ, "A tu."

Nòò yî mæ Peta à le ñkuu a nda aa, Yesu a betə yi mæ, "Simon, àmòòntə yo a nî mæ akə aa ε? A tax a mbo bîfò bî fàa nsyε aa a tu wo aa ε? Bə bî ala'a bya, kə bîgǽ aa ε?"

²⁶ Peta a kwi'i mæ, "Bîgǽ."

Yesu a tigè ñswonə mæ, "Mbə a bə la bonə kaa bǽla'a bya sî nî ñtù tswé. ²⁷ Lâ kaa bî'inè sî lòò mæ mbə bî'inè lwísè mîntôn myaa. Tsǒ mæ a bə laa aa, ghèè fîi atsùm mma'a ñsa'a ghu. Fîbwè fî mbîi fîi ò ko aa, ò ña'atè ñtsù yi, bonə ò ka fi'ì abàtə ñkabə ghu tâ à ku'u a ntu tax ñdâmà'anwî ghà bo ghu. Lògə ñghèε ntu tax yî'ò ghu a mbo bo."

18

Abetə ñlonə ñu yî mæ à kò'ò ntsirə a mùm ànnù nifò Nwî aà
(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

* 17:21 Kaa bə bî mò'ò sî atîi yuà ññə.

1 A bə maa noò, ñgǎnyəgənnù Yesu zî ghu mbo mbetə yi mə, “Nù yîi mə à kò'ò ntsirə a mûm ànnù nifɔ aburə aa à nî wò aa ε?” 2 Yesu a twonjə mûnkhə nzî ñtɛ'ε a titii bo 3 ñswonj mə, “Mè swonjə a mbo bù tsi'î annù ñnjkonj mə mbə ñi tsuu ghuu bənkə i bə tsi'î tsɔ bônkhə bonj kaa ñi ka yî wa'à a mûm ànnù nifɔ aburə kuù. 4 Nù ñtsim yîi mə à sigisə ibii nù yî a nsye tsɔ mu ghulà aa, àa bə ñù yîi à kò'ò ntsirə a mûm ànnù nifɔ a aburə.

5 “Nù ñtsim yîi mə à kwere ajàn mu mà yû nî ñkûm gha aa bonj à kwèrə aa ghâ. 6 Lâ ñù yîi mə à ghìrə mə ajànə mu ma yû yî mɔ'ɔ mə à ñnjkonj yî a nu mə aa tâ à wo a mûm ñnnù jî bi, a bonj mə tâ bi kwere ñgò'ɔ abaa yî ñwè ghu ntonj, mma'a yî a mûm ñkî miyaa tâ à bwe nsigə ñghεε a nsyε ñkî.

Ikwa'ànè jii mə i ghìrə bè wò nî ñnnù jii bi aà
(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

7 “Ñgi'î yî ñwè a mbô mbî mə i zî nî ñkwa'ànè jii mə bə wò ghu aà. Ikwa'ànè i tɛ'ε ntswe nî ñzî, lâ ñgi'î yî ñwè a nu ñù yîi mə ñkwa'ànè ma jya i tsya ghu ñjm ñzi aà. 8 Mbə abô yo kə àkòrə yo a ghìrə mə tâ ò wo a mûm ñnnù jî bi, ò kwyé mme'e. A bonj mə ta ò bə abô mɔ'ɔ kə àkòrə mɔ'ɔ ñtsyatə a ntswe ñi mbo mi mbaa kə mîkòrə mi mbaa, tâ bi yî mbànə mma'a gho a mum mɔ'ɔ ti mè. 9 Mbə ñli'î no ñi ghìrə mə ò wo a mûm ñnnù jî bi, ò twe'è mme'e. A bonj mə tâ ò bə ñli'î mɔ'ɔ nyi ñkuu a mûm ñtswëntii, ñtsyatə a ntswe ñi mi'î mi mbaa tâ bi yî mbànə mma'a gho a mum mɔ'ɔ Satan.

Ñghàà nî nanaa nlonj annù mbînjèrə yîi mə i bwe aà
(Lk. 15.3-7)

10 “A ñi yə mə kaa ñi si bɔɔ bi kəgə tsɔ buà bù tsa'a. Mè swonjə a mbo bù tsi'î annù ñnjkonj mə baangel byaa bi təə a nsi mi'î Taà a ñgòj bìnòò bitsim a aburə. [11 Nlonj mə Mu Nù à lɛ nzî aa nyweensə bè bii mə bi bwe aà.]* 12 Nî wa'atə mə akə aa ε? Mbə ñù à tswe ñi mbi ñjèrə jii ñkhi, bεε yî mɔ'ɔ i fa'anə mbwε, a wa'à jii mɔ'ɔ jya mighum mi bù'u ntsò bù'u a atu nta'a mmà'atə ñghεε nlòò ya mə i fà'a a mânjii aa ε? 13 Bε lə mə a yə, bonj mè swonjə a mbo bù nî annù ñnjkonj mə àa ki doritə nlonj ñgaa mbî mà ya i tsyá ajàn mə a doritə nlonj ñgaa jya mighum mi bù'u ntsò bù'u mə kaa i ghìrə wa'á a mânjii fa'à aà. 14 A ki mbə a ñgîj ñgîj ajàn mə Taà ghùù yîi à tswe a aburə aa, kaa à si kòj mə tâ mûntsirə mu ghulà yî mɔ'ɔ tâ à bwe.

Ndim ghò yîi à wo annù aà

15 “Mbə ndim ghò ghìrə annù yî bi a nu wò, ò ghεε ghu mbèè, bu yu tswé tsi'î bú yu bi baa, ò di'î ñbî yî ghu mbô. Bεε a yu'utə bəə bonj ò bù mē ntswe nî ñdim ghò wa fu. 16 Bεε a tsuu yî nyu'utə, ò bù ñtwonjə a ñù yî ñfùùrə kə bə bi baa, bi zî ñi ghεε bú bo, ta tâ ñnnù tsim jii mə bi swonj aa tâ tswe ñi biyəfə bi baa kə bi tarə bii bi beentə. 17 Bεε mə a ki mbu ntuu yî a nyu'utə annù yîi mə bú bo swonj aa, ñi logè yî ñghεε ñi ghu a nsí ñghòtə. Bεε a ki mbu ntuu annù yîi mə ñghòtə i swonjə aa, ñi lèntə yî tsi'î tsɔ tizî Nwî kə ñgànkwerə tax.

Annù yîi mə bè beentə aa bo bi à yîi bè tuu aà

18 “Mè swonjə a mbo bù tsi'î annù ñnjkonj mə, annù yîi mə ñi kwere fàa nsye aa bonj baa kii kwere a aburə, yîi mə ñi fεε fàa nsye aa bonj baa kii fεε a aburə. 19 Mə ku'üsə mbu nswonj a mbo bù tsi'î annù ñnjkonj mə, mbə bù bi baa beenə fàa nsye a nlɔɔ ayoo bonj Taà ghà yîi à tswe a aburə aa à ka fa a mbo bù. 20 Nlonj mə àdìgè yîi mə bè ghotə ntswe ghu bi baa kə bi tarə nî ñkûm gha aa, mè tswe a titii bo.”

Ñghàà nî nanaa nlonj ñgàjàfà'à ti lî'ìnə àfansənnù

* 18:11 Kaa bè bi mɔ'ɔ si atii yuà ñnjkonj.

²¹ Peta à le nzì a mbo Yesu mbetə yi mə, “Mmà'ambî, m̀bə ndim ghà a ghirè ànnù yí bi a nu m̀ə aa ngàà ji sigə m̀ə kî nli'inə i tsim aa ε? Mbə ngàà ji sàmbaa i ku'ù aa ε?” ²² Yesu a kwi'i ghu mbo m̀ə, “Kaa m̀ə ka wa'à a mbo wò swon m̀ə ngàà ji sàmbaa, m̀ə ka bàṅnə swon m̀ə, ṅgàà miḡhum mi sàmbaa ngàà ji sàmbaa.* ²³ Ma mùu ajàn, m̀bə b̀i'inə figinè ànnù nifɔ aburə tsɔ mfɔ yí mò'ɔ yii m̀ə à le nlòò m̀ə yu sèntə innù ṅkabə ji bo b̀i ṅgàṅfà'à ji, ²⁴ Nòò yii m̀ə bi le nlòḡinè ṅka nlentə aa, bi zì ni nù yí mò'ɔ yii à le si tswa nù ni bi milion bi francs bi niḡhumè. ²⁵ Tsɔ m̀ə kaa à le ṅki'i ajàn yii m̀ə mbə yu t̀u ṅkabə ya zi aa, m̀fɔ wa a swon m̀ə b̀i tswa yi mfee a b̀ò'ɔ b̀i ṅgwé yí ni b̀òò bi, ǹi ṅḡòṅ njoò tsim jii à tswə ni ju aa ntu ṅkabə yí ya ghu. ²⁶ Ngàṅfà'à wa a swétè m̀ikù'utè mi a nsye, mbu'u mbo ghu mbo, nswon m̀ə, “Mmà'ambî, tswa ntii gho a nu m̀ə, wa m̀ə ka yí tu njoò tsimè.” ²⁷ Mfɔ wa a kò milinè yí, m̀ma'atə yi, nswon m̀ə t̀a à tsuu ṅkabə ya b̀u tu.

²⁸ “Tsi'í ma waa ṅgàṅfà'à à ghè m̀ə yu ki fè'ε, m̀boo ṅù nìbò waa yí mò'ɔ yii à le si bàṅnè ntswa nii ni ntsù'ù ji niḡhum, m̀fan a ntɔṅ, nswon m̀ə, ‘Tu ṅkabə yà yá.’ ²⁹ A wò ghu nsi, ǹyə'ə m̀ə, ‘tswa ntii gho a nu m̀ə, wa m̀ə ka yí tu ṅkabə yò yá.’ ³⁰ A tuu yi, ǹswun yi ṅḡεε ni ghu, ṅḡεε nniṅə a ndatsan m̀ə t̀a à tswə ghu nywe'e a noò yii à ka yí tu nìkarè ni nya aa. ³¹ Nòò yii m̀ə ṅgàṅfà'à jya jì mò'ɔ i le nyə ma ya ànnù aa, nù yaa i bi'i tsi'í ǹi m̀bènnù. Bo ghèè ṅke'enə ṅḡòṅ innù tsim jii i le mfè'è aa a mbò mfɔ wá. ³² Mfɔ wa à le ntwonə yi a zì a swon ghu mbo m̀ə, ‘Wò ṅgàṅfà'à àb̀i'intii, m̀ə k̀i le mmà'atè nìkarə nya ǹi tsim nù ò le ntswa gha ghu aa, nlon ajàn m̀ə ò le nyè'è a mbo m̀ə aa. ³³ O k̀i wa'à zì àjàṅə m̀ə mbə ò ko m̀ilìṅnè ndim ghò, tsi'í tsɔ ajàn m̀ə m̀ə le ṅko ghò aa ε?’ ³⁴ Mfɔ wa à le nlwĩnsə ntɔṅ, ntwon ṅgàṅmfii b̀è, m̀fa yi a mbo bo m̀ə b̀i ghεε mfii yi nywe'e a noò yii à ka yí tu nìkarè ni nya ǹitsimè.

³⁵ “Aa ajànə m̀ə Taà ghà m̀ə à tswə a aburə aa, aa yi ghìrə a nu bù bitsim, m̀ə mbə ǹi tsuu ifansənnù bilim buu a mùm ǹtii bù i ki l̀i'inè.”

19

*Ajàṅ m̀ə Yesu à le ndi'i annù nlon annù nsà'anə ǹyɔ'ɔ aa
(Mk. 10.1-12; Lk. 16.18)*

¹ Nòò yii m̀ə Yesu à le m̀anşə nswon ma jù innù tsim aa, à le m̀à'atə ala'a Galilea ṅḡεε a mbu'u Yudea a njii ṅk̀i Jordan, ² M̀inòò mi b̀è m̀i ghà'atè le nyonə yi, a ghurè m̀ìghòò a nu bo maa adigə.

³ BaFarisai b̀i mò'ɔ bi le nzì, a ṅkwà'anə yi, mbetə yi m̀ə, “Nòṅsə a b̀ii m̀ə mbə ṅù a fi'i ṅgwé yí nlon annù tsu m̀ə à ghìrə aa ε?” ⁴ A betə waa m̀ə, “Ǹi leè ṅki'i twon m̀ə, ṅù yii à le nanşə waa nloginə a nlòḡinə aa, à le nanşə waa aa ṅumbāṅnè bo m̀anşyè aa ε? ⁵ Ntigə nswonə ni m̀ə, ‘Tsɔ m̀ə a b̀ə laà, ṅumbāṅnè à ka ki m̀à'atè taà yí b̀ò ndè yí, i zì b̀ònsə b̀ò ṅgwé yí, t̀a bo bi baa tigə mbə ǹyānu yí m̀fùùrè aa ε?’ ⁶ Maa ajàn kaa t̀a bo wa'à b̀è bi baa bù m̀bə, ǹtigə mbə ǹyānu yí m̀fùùrè. Ayoo yii m̀ə Nwĩḡòṅ à b̀ònsə m̀ə aa, t̀a ṅù tsu à tsuu l̀ɔ yàtè.” ⁷ Bo bú mbetə yi m̀ə, “Moses à le ǹtigə nswon m̀ə mbə ṅù à tse fa aṅwà'anə nsà'a ǹyɔ'ɔ a mbo ṅgwé yí, i fi'i yi aa a ya aa ε?” ⁸ A kwi'i a mbo bo m̀ə, “Moses à le m̀beentə m̀ə mbə ṅù k̀a m̀fi'i ṅgwé yí aa nlon ajàn m̀ə m̀intii muu tii aa. L̀a kaa a wa'á aa ajàn m̀ə a le ntswe a nlòḡinə aa b̀è. ⁹ M̀ə swon a mbo bù m̀ə mbə ṅù a fi'i ṅgwé yí a nda yu, ntsuu nlon aa annù atsùùrè b̀è, m̀bu ǹyɔ'ɔ yí dàn, b̀əə bon à ghìrə aa annù m̀aghàbè.”

¹⁰ Ngàṅyəḡənnù ji i betə yi m̀ə, “Mbə a b̀ə ma mùu ajàn a titii ṅumbāṅnè b̀ò ṅgwé yí a k̀i'ì k̀ù'ùnə aa b̀ə m̀ə t̀a ṅumbāṅnè wa a tswə yi t̀i yɔ'ɔ aa ε?” ¹¹ L̀a a kwi'i a mbo bo m̀ə, “Annù ma yú m̀ə m̀ə d̀i'ì aa, kaa mbə a k̀i'ì a mbo ṅù ǹtsim ghèè. Mbə a k̀i

* **18:22** Kè ṅgàà miḡhum mi sàmbaa ntsò sàmbaa. **19:4** Gen. 1.27; 5.2 **19:5** Gen. 2.24

ngheε aa tsi'i a mbo bè bii mē Nwĩngòŋ à tsò'ò mfa a mbo bo aà. ¹² Nlon mē bè bii mò'ò à ni bìsòŋ aa a njwē, bii mò'ò, bii ghìrè nî mbô, bii mò'ò bi ghìrè ìbìinú waa maa ajàn mbi'i aa annù nifò aburə. Nù yii mē mbə kwērə annù ma yû mē mē dì'i aa, tâ à kwērə.”

Ajàŋ mē Yesu à le nniŋ mbəwə a nu bōŋkhə aà

(Mk. 10.13-16; Lk. 18.15-17)

¹³ Bè bii mò'ò le nzi ni bōŋkhə ghu mbo mē tâ à nɔŋsə mbô mi a atu bo ntsa'atə Nwĩ. Ngǎnyəgənnù ji i wenè bê byā. ¹⁴ Lâ Yesu a swon mē, “Nì ma'atə bə bya tâ bì zi a mbo mē, ntsuu waa ki kìnè bə; nlon mē annù nifò aburə a tswe aa a mbo bè tsò bo.” ¹⁵ A swòŋ mē laà aa ntigə nɔŋsə mbô mi a atu bo, ngheε yi.

Annù mûŋgwà'à ìgàŋkabə

(Mk. 10.17-31; Lk. 18.18-30)

¹⁶ Nù yii mò'ò à le nzi ghu mbo mbetə yi mē, “Ndì'innù, ànnù yii sigìnè yii mbə mē ká ìghìrə nyi ŋkuu a mûm ntswéntì yii ì lwĩ'i nĩŋkoŋ aa à ni yu aa ε?” ¹⁷ Yesu a betə yi mē, “O bətə gha nlon annù yii sigìnè aa a ya aa ε? Wa nù yii à bòn aa, à ni tsi'i nù yii mfuùrè. Mbə ò ka ŋkoŋ mē o kuu a mûm ntswéntì, ò ká ìləè ndi'i Nwĩ jyā.” ¹⁸ A betə Yesu mē, “I juu aa ε?” Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Tsèè ŋù zwitə. Tsèè annù mǎghàbə ghìrè. Tsèè yèrè. Tsèè abàŋnənnù tswεε. ¹⁹ Ka nyu'unə taà ghò bô ndè ghò. Ka ŋkòŋè ni ndim ghò tsò ìbii nù ghò.”

²⁰ Mûŋgwà'à wa a kwi'i ghu mbo mē, “Mè lèè mē ndi'i ma jû tsi'i tsimè, a tìgə mboŋ akə a mbo mē aa ε?”

²¹ Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Mbə ò ka ŋkoŋ mē ò bǎŋ mǎŋsə, ò ghèè mfee ngòŋ njoò tsim jii ò tswe ni ju aa, mfa a mbo ngàŋəfumə, nzi ŋka yonə naa, boŋ ò ka tswe nî àfù'ù a aburə.”

²² Mûŋgwà'à wa à yù'ù mē ma yû ànnù aa, nlo ìghèè yi nî àjəŋnè nlon mē njoò ji i le ŋgha'a.

²³ Yesu a tigè ìswon a mbô ìgǎnyəgənnù ji mē, “Mè swòŋ tsi'i annù nĩkoŋ a mbo bù mē a tsyanə a mbo ìgàŋkabə a ŋkuu a mûm ànnù nifò aburə. ²⁴ Mè bu ŋkù'ùsə ìswon a mbo bù tsi'i annù nĩŋkoŋ mē, a fwaatə a mbo kamel a ntsurə a nĩli'i ni nsa'a, ntsyatə a mbô ìgàŋkabə a ŋkuu a mûm ànnù nifò Nwĩ.”

²⁵ Ngǎnyəgənnù ji yù'ù mē ma yû ànnù aa, ànnù a tsyā waa tsi'i mbənnù. Bo tigè mbetə yi mē, “Nù yii mbə a yweenə aa a tigè mbə aa wò aa ε?”

²⁶ Yesu a lĩ nsi waa nswon a mbo bo mē, “A tsyā aa ìmìsòŋ, lâ a ghèè ni Nwĩ, mbə à tse ghìrə innù tsimè.”

²⁷ Peta à kwi'i nswon mē, “Yê, bii bii bii mà'atə mē ngòŋ njoò tsim nyonə gho aa, bii ka yi tigə nnaŋsə tswe aa nì àkə aa ε?”

²⁸ Yesu a swon a mbo bo mē, “Mè swòŋ a mbo bù tsi'i annù nĩkoŋ mē wa a mûm mbi yi mfi, wa a noò yii mē Mu Nù à ka yi ŋaŋnə a nî àbèrè nìgha'a yu aa, bù bya bii mē nì le ŋka nyonə nàa aa, nì ka yi kii ŋaŋnə nî ìbèrè nìghûm ntsò baa, i tigə sa'a itsə baIsrael jya nìghûm ntsò baa. ²⁹ Nù ntsim yii à mà'atə mila'à mi, kè bìlìm bi, kè bìjàantə bi, kə taà yi, kə ndè yi kə bə bi, kə ìbwènə nsyê ji, nlon ikûm gha aa, à ka yi bú tswe nî njoò mà jya ìgàa ŋkhi; i ki bú tswe nî ntswéntì yii ì lwĩ'i nĩŋkoŋ aa. ³⁰ Lâ bè bii ghà'atə bii mē à ni bìtsyà bi mbii tsitsòŋ aa, bi ka yi tigə bə bitsirə bi nìmè, tâ bitsirə bi nìm tigə mbə bitsyà bi mbii.”

20

Annù nlon ìgǎnyəfà'à a akò milù'ù

1 “Nlonj mə ànnù nifò aburə a bə aa tsi'í tsǒ ajàn yí mə nù yí mò'ɔ à lə mfɛ'è tsi'í a títugə a mbà'a mbà'à ñghɛɛ a nlòò bə mə bì zi mfà'à a akǒ mlù'u yu. 2 A lə mbii mə yu ka tu waa nı ñkabə yí ì kù'unə nı ìfà'a njwi yí mfuùrè aà, ñtigə ntoo waa wa múm àkò mlù'u yu. 3 A bù mē mbə a nlòontə nòò, a bú mfe'ɛ ñghɛè ñyə bə bì mɔ'ɔ bi təə a nsaanə mitaa tsi'í àdàjà dàjà; 4 a swonj a mbo bo mə, ‘Nì ki ñghɛɛ wa múm àkò, wa mē ka ghìrə fa ayoo yí mə a ku'unə aa a mbo bù.’ 5 Bo tigə ñki ñghɛɛ. A bú mfe'ɛ a nsi'i nòò bo bì a nyəñ nòò, ñki ñghɛɛ ñghìrè tsi'í wa ajàn mə à lə ñghìrə a mbii aà. 6 A bə mə a mbǎñ nòò, a bú ñghɛɛ nyə bə bì mɔ'ɔ bo təə, a swonj a mbo bo mə, ‘Nì si'i ntəə faà mbwesə nı ñjwi yú a adàjà dàjà aa a ya aa ɛ?’ 7 Bo kwi'i ghu mbo mə, ‘Kaa nù tsù à ghìrə wa'à yí'i logè mə bí'í zi mfà'à a mbo yu.’ A swonj a mbo bo mə, ‘Nì ki ñghɛɛ ñka mfa'a wa múm àkò.’

8 “Nòò ñtso nòò à kù'ù mē mbonə àkò mlù'ù wa a swonj a mbô ñgàñnlèntə ñjoo yí mə, ‘Twonj ñgǎñfà'à jya ntu ñkabə yàà, ñloginə ni bí nlwí'í ñjìm bya, ñkɔ'ɔ mmànjsə ni bí ntsyambii byá.’

9 “Bə bya mə bi lə nlògè waa a noò mbanj nòò aa bi zı mē, nù yí mò'ɔ yí mò'ɔ a kwèrə ñkabə yí mə ì kù'unə a ntú ñgàñfà'à ghu a atú ñjwi aà. 10 Nòò yí mə bìtsyà bi mbii bya bi lə nzi aa, bo lə ñwa'atə mə ì yàa ñkabə ì ka gha'atə; la nù ñtsim a kí ñkwèrə tsi'í ñkabə yí mə bi tu nù ghu a atú ñjwi aà. 11 Bo kwèrə mē, ñloginə ñka nwurikə a mbônj àkò wá, 12 ñswonjə ni mə, ‘Bə bi nlwí'í ñjìm bú bi fa'a aa tsi'í a atu mu fibàntə, lá bí'í bǎñnè ñsi'i nyo'ɔ ñnòò mfa'a njwi yú ntsim, ò tú ñkabə yí'ibo ì ku'unə!’ 13 Mbônj àkò wa a kwi'i a mbo nù ñbô wàà yí mò'ɔ mə, ‘Nsúkà'a ghà, kaa mē sǐ annù a mbo wò fǎnsè; ò ghìrə wa'à bii aa mə ò ka kwèrə aa ñkabə yí mə ì kù'unə nı ìfà'a njwi yí mfuùrè aa a mbo mə aa ɛ? 14 Lògə ñkabə ò ya ñghèè ghò; à wa a kǒñ mē ñkɔñ a ñki mfá àyoo yí mə mē fa a mbo wò aa a mbo nù ñlwí'í ñjìm ghú.’

15 “Mbə mē wa'ǎ annù yí mə kòñ aa ni ñjoo jii mə à nı ì ja aa ghìrə aa ɛ? Kè ni ghè'ənə aa gha nlonj mə mə fa aa ɛ?”

16 Yesu a tigə ñlwí'isə nswonj mə, “Ma mùu ajàn, bìlwí'í bi ñjìm ka yí bə bìtsyà bi mbii, tá bìtsyà bi mbii tigə mbə bí lwí'í bi ñjìmè.”

*Ajàñ mə Yesu à lə ñghàa ñgaa yí ì ywe'e ji tarə nlonj annù ñiwô yi aà
(Mk. 10.32-34; Lk. 18.31-34)*

17 Yesu à kà mē aa ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a Yerusalem, ñlogə ñgǎñyègəñnù ji jyá ñtsò baà, a tswé tsi'í bò bo. Bo kà mē aa ñghɛɛ a mǎñjì a swonj mbo bo mə, 18 “Yə nı, àjàñə mə bí'inə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni a Yerusalem làa aa, bi ka tswa Mu Nù ì fa a mbo bìlìi bi ñgǎñmà'anwí bo bì ñgǎñdì'i nòñsə tá bo tso'otə isa'à yi ñtsərə mə bì zwitə yi, 19 tá bì fa yi a mbo bìtizi Nwí tá bo wye yi, ñghɔɔ yi, ñkweentə yi a atu atibàñnè bǎñnè; lá a tí bə nı ñjwi ji tarə bi bú mbiinsə yi ñiwô.”

*Annù yí mə ndè bì bɔɔ bi Zebedee lə mbetə nlonj bɔɔ bí aà
(Mk. 10.35-45)*

20 Ndè bì bɔɔ bi Zebedee à lə ñtigə nzi a mbo Yesu bo bì bɔɔ bi, ñswetə miku'utə mi ghu nsi, ñlɔɔ annù yí mò'ɔ ghu mbô.

21 Yesu a betə ghu mbo mə, “O lòò aà àkè aa ɛ?”

A kwi'i ghu mbo mə, “Bii mə tá bɔɔ aa bù bi baa bì yi ntswe a múm ànnù nifó wò, tá yí mò'ɔ a tswe a abo wò yí mà'à, tá yí mò'ɔ a tswe a abo wò yí ñkwàbè.”

22 Yesu a kwi'i a mbo bɔɔ bya mə, “Kaa nı sǐ annù yí mə ni betə aa zı. Mbə nı nó ñdɔñ yí mə mē ka no aa ɛ? ”

Bo kwi'i gho mbo mə, “Mbə bí'í nó.”

²³ Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Tsi’i annù nîḥkonjè, nî ka no ndonj yîi mæ mè tswe nî nno aà, tâ bì ki mmurè ghuu a mûm ñkî a ajàn yîi mæ bi tswe nî mûmùrè mè ghu aà. La kaa a si adigè ya bê a ntsɔ’ɔ bè bîi mæ bi ka yî tswe a mbèè nîkwɛɛ mè nî mà’â kè nî ñkwàbè aà, a nî idigè ma jû aa a ka yî tswe bê bîi mæ Taà ghà à nàḥsè nlèè a mbo bo aà.”

²⁴ Abùgè ḡǎḡyègènnù jya nìghum i yù’ù mē ànnù ma ya, ñlwisè ntɔḡ a nu bo bya bi baà. ²⁵ Lâ Yesu a twonjè waa bitsim, ñswonj mæ, “Nî zi mæ bè bîi mæ bi sa’a bitizi Nwî aa, bi nɔḡ aa atu bo, m̄bu’utè nî waa; bè bî wè byaa bi tswé nî adà’â a atu bo. ²⁶ Kaa mbè wa’ă maa ajàn a titi bù bê; ñù yîi mæ a lòɔ mbè ñù yî ñwè a titi bù aa, tâ à bè ḡǎḡàfâ’â ghùù, ²⁷ tâ ñù yîi mæ a lòɔ mbè ñtsyàmbîi aa, tâ à bè abù’û yuu; ²⁸ ñlonj mæ, tsi’i Mu Nù, kaa à le ḡwa’â zî aa mæ tâ bì ka mfa’a ghu mbô. A le nzi aa a mfa’a a mbo bè, i kii fa ntswèntî yî a ntsu’u atu bê bî ghà’atè ghu.”

Ajàḡ yîi mæ Yesu à le ḡghùrè bifè’èḡnè bi baà
(Mk. 10.46-52; Lk. 18.35-43)

²⁹ Yesu bo bì ḡǎḡyègènnù jî kà mē aa mfe’è a Jericho, mām̄bêm ñnòò a kâ ñyonjè waa. ³⁰ Bifè’èḡnè bi baa le ntswe a mbèè m̄anji ñyu’u mæ Yesu a tsyà. Nlòginè ntigè ntɔḡḡnè nswonjè nî mæ, “Ko m̄l̄ḡḡè yî’i, Mu David!” ³¹ Ñnòò wa i wenè waa nswonj mæ tâ bo kutè ntsù waa; la bo b̄an̄ḡnè ñku’use ntɔḡḡnè nswonj mæ, “Mmà’ambî, ko m̄l̄ḡḡnè yî’i, Mu David!”

³² Yesu à le ntæè ntwonjè waa mbetè mæ, “Nî lòò aa mæ tâ mè ghìrè mæ akè nî bù aa è?”

³³ Bo kwi’i mæ, “Mmà’ambî, ghìrè tâ bî’i bu ḡka nyè idigè.”

³⁴ Yesu à le ḡko m̄l̄ḡḡnè wàà, m̄m̄ɔontè mi’i myaa, bo ghèsè ñlòginè ḡka nyè idigè, ñlo ntigè nyonjè nii.

21

Ajàḡ yîi mæ Yesu à le ḡkuu a Yerusalem tsô m̄fò aà
(Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Bô ghèè mē ḡka ywe’e a Yerusalem ḡkuu a Betfage yîi à le ntswe a nji’i ñta’a Olive aà. Yesu a toò ḡǎḡyègènnù jî jî baa a mbîi ² ñswonj a mbo bo mæ, “Nî ghɛɛ fii a nî mú àla’a yî a mbîi bù, ajàn yîi nî ka ghèè ki kuu aa, i yè jàkasî yîi bi t̄ḡḡnè bo mu yî. Nî yè, nî fèè ñzi nî ju mfa a mbo mæ. ³ Bɛɛ ñù a betè annù a mbo bù, nî swonj ghu mbo mæ, ‘A lòɔ Mmà’ambî,’ bonj à ka t̄ḡḡ ghèsè swonj tâ ñ lɔgè.”

⁴ Ma yú ànnù a le mfe’è aa a nlwensè ànnù ya yîi mæ ñtoò Nwî à le nswonj aa mæ, ⁵ “Swonj a mbo bɔɔ bi Zion mæ, ‘Yê ñè, m̄fò ghùù à ghuà mæ a zî a mbo bù aà!’ A s̄ḡs̄è ìb̄inù yî a nsyè, ḡkɔ’ɔ a atu jàkâsî, a bè tsi’i mu jàkâsî yî ḡkègâ.”

⁶ ḡǎḡyègènnù jî jya i le ntigè ghɛɛ ḡki ḡghìrè tsi’i ànnù ya mæ à le nswonj mæ tâ bo ghìrè aà; ⁷ Bo le nzi nî jàkâsî wa bo mú yî, ñnɔḡsè itsè’è jyaa a ñj̄im nnàà jya a t̄ḡḡ ñkɔ’ɔ ntswe ghu. ⁸ Bè bî ghà’atè wa a titi nnòò wa le ns̄an̄tè itsè’è jyaa a m̄an̄jî, bî m̄ɔ’ɔ kwyè ñtaa iti ḡki san̄tè wa a m̄an̄jî. ⁹ Ñnòò yîi i le si ghèè a mbîi bo bì yîi i le si yòḡè a ñj̄imè aa i le nlòginè ḡka ntɔḡḡnè mæ, “Hosiana, a mbo Mu David! Bî’inè gha’asè yu wa yîi mæ a zî nî ñkûm Mmà’ambî aà! Hosiana a mbô Nwî Akò’òntsirè!”

¹⁰ Yesu à kò’ò mē ḡkuu a mûm ñjò’ò àla’â Yerusalem aa, idigè tsim ghu i t̄ḡḡ tsiginè tsi’i ñts̄ḡḡnè, bè t̄ḡḡ m̄betè nî mæ, “Aâ wòò ghùlà aa è?”

11 Nnòò wa i kwi'i mæ, "Aa Yesu, ñgàñntoò Nwĩ yĩ mæ à lo a Nazareth a mbù'u Galilea aà."

Ajàñ mæ Yesu à le ñkuu a múm ndâmà'anwĩ aà
(Mk. 11.15-19; Lk. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Yesu à le ñghèè ñkuu a múm ndâmà'anwĩ, m̄fure bē b̄tsim b̄ii b̄i le ntswe ghu mfee n̄i ñjoo ñkii nyuu aà. A le ntii itetē bē b̄ii mæ b̄i le si kwense n̄i ñkabē bo b̄i ìlèn bē b̄ii mæ b̄i le si fèè n̄i b̄i bugirəm̄ikuu aa mmà'anè a nsyē. 13 Nswon a mbo bo mæ, "B̄i ñwa'anè a múm àñwà'anè Nwĩ mæ, 'B̄i ka yĩ ki twon ndâ yà aa n̄i ndâ ñtsà'atè Nwĩ.' Lâ n̄i gh̄irè mē i tigè mbē a adigè nlèèntè b̄iyèrê!"

14 B̄ifè'anè bo b̄i b̄ibwènkè le nz̄i ñtsi'i yĩ wa ndâmà'anwĩ, a ghurè waa. 15 B̄ilii b̄i ñgãñmà'anwĩ bo b̄i ñgãñndi'i n̄oñsè yè mæ ñnnũtsyambo jya j̄ii mæ à le gh̄irè aa, ñki nyè b̄oo bya mæ b̄i le ntswe wa ndâmà'anwĩ ñt̄on̄nè n̄i mæ, "Hosiana a mbo Mu David!" aa m̄it̄on̄j̄e myaa b̄añnè ñlwi lw̄i, 16 bo swon a mbo Yesu mæ, "O yù'ú ànnù yù mæ b̄oo bù swon̄j̄e aa ε?"

Yesu a kwi'i mæ, "ñ̄ñ̄; n̄i leè ñwa'à twon, a múm àñwà'anè Nwĩ mæ, 'Wò Nwĩ ò gh̄irè mæ mæ tâ b̄oo b̄i b̄orè bo b̄i b̄ii b̄i burè aa ki n̄oñsè aa tâ b̄i ka mfa ñgha'a n̄ii n̄i b̄on̄j̄e m̄ansè aa a mbo wò' aa ε?"

17 Yesu à le ntigè mma'atè waa, m̄fè'ε ñghèε a ala'a Bethany, ñle ghu.

Ajàñ yĩ mæ Yesu à le ñniñ ndòò a atu àt̄i figè aà
(Mk. 11.12-14,20-24)

18 A bē mæ a t̄itugè a noò yĩ mæ à le mbù ñka ñkuu ñghεε a Yerusalem aa, ñj̄i i yanè yĩ. 19 A yē àt̄i figè yĩ m̄o'ò a mbèè m̄añj̄i, ñghεε ghu, kaa wa'à f̄intà ghu yè a n̄j̄i, a b̄añnè ñluu tsi'i ñyèñ ghu. A swon a mbò àt̄i ya mæ, "Tâ ò yĩ ntsùu f̄intà i l̄ó b̄u koonè!" Àt̄i ya le ki mburè ñghensè nyoo ñkwo.

20 Ñgãnyeḡannù j̄i i le nyè ma yaà ànnù, ñyerè, ñswon mæ, "A gh̄irè àkè àt̄i yù a burè ñghesè ñkwo tsi'i lâ aa ε?"

21 Yesu a kwi'i a mbo b̄o mæ, "Mè swon̄j̄e tsi'i ànnù ññkon̄j̄e a mbo bù mæ, n̄i bē tswe n̄i àb̄iint̄ii i tsuu ki j̄iñkè b̄eè bon̄j̄e mbē n̄i gh̄irè ànnù yù mæ mè gh̄irè a nù àt̄i figè yù aà. Kaa wa'á aa tsi'i ma yù gh̄irè bē, bon̄j̄e mbē n̄i t̄e'è ñswon̄j̄e bē a mbò ñta'a gh̄u mæ, 'Tso'one n̄lò faà ñghεε nnàn̄j̄e a múm ñk̄i miyaa,' bon̄j̄e wa i ka k̄ii l̄ó gh̄εε nnàn̄j̄e ghu. 22 N̄i bē tswe n̄i àb̄iint̄ii bon̄j̄e n̄i ka ki kwèrè n̄i ñḡon̄j̄e ñnnũ tsim̄ j̄ii mæ n̄i betè n̄i a múm àtsà'atè Nwĩ aà."

Abetè ñlon̄j̄e ada'a yĩ Yesu à le ntswe n̄i yu aà
(Mk. 11.27-33; Lk. 20.1-8)

23 Yesu à ghèè mē ñkuu a ndâmà'anwĩ b̄ilii b̄i ñgãñmà'anwĩ bo b̄i b̄it̄a b̄i ala'a z̄i ñtsi'i yĩ ghu a noò yĩ à le si d̄i'i annù Nwĩ aà, m̄betè yĩ mæ, "O gh̄irè ñnnù juà j̄ii mæ o gh̄irè aa n̄i ada'a wo aa ε? A adà'à ma yù a mbo wò aa, a fa wò aa ε?"

24 Yesu a kwi'i mæ, "Mè ka k̄ii betè gh̄uu n̄i àbetè, b̄εε mæ n̄i fa akwi'i a mbo mè b̄eè bon̄j̄e mè ka k̄ii swon̄j̄e a adigè yĩ mæ mè l̄ogè ada'a ya mæ mè tswe n̄i yu a ñka ñgh̄irè ñnnù j̄u ghu aà.

25 "Jon̄ à le n̄lògè ada'a aa fè a ñka mmurè b̄é ñk̄i aa ε? A le n̄lò aa a mbo Nwĩ kè a mbo b̄eè aa ε?"

Bo le n̄lòḡinè ñka nswon̄j̄e bo n̄i bo nswon̄j̄e n̄i mæ, "Mbē b̄i'inè swon̄j̄e mæ 'A le n̄lò aa a mbo Nwĩ,' bon̄j̄e à ka swon̄j̄e a mbo b̄i'inè mæ, 'N̄i leè ñtigè wa'á annũ yĩ mæ àle si swon̄j̄e b̄ii aa a ya aa ε?' 26 Kè mbē b̄i'inè swon̄j̄e mæ 'A le n̄lò aa a mbo b̄eè,' bon̄j̄e b̄i'inè

aa ki bo'ɔ nnòò bê bù; òlɔŋ mɛ bè bítɔ̀m bii mɛ Jɔn à lɛ mbə aa ñgàŋntoò Nwí.”
²⁷ Maa ajàŋ bo lɛ ntigə ñkwí'i mɛ, “Kaa bí'i sɪ zí.”

A tigè ñswon a mbo bo mɛ, “Kaa mɛ ka wa'à ñú yíi mɛ à fa ada'a mɛ ghirè ñi ñnnù jù ghu aa a mbo bù ki nswonɔ.”

Nìghàà ní nàà ñlɔŋ bɔɔ mbàŋnè bi baà

²⁸ “Ní mɔ̀ntɛ mɛ akə aa ɛ? Nù yí mɔ̀'ɔ à lɛ ntswe ní bɔɔ mbàŋnè bi baa, ñghɛɛ nswon a mbo yí ñtsyàmbíi mɛ, ‘Mú ghà, ghèɛ mfà'à wa múm àkò mìlùlù sɪi.’ ²⁹ Mu wa a kwí'i mɛ, ‘Kaa mɛ ka wa'à ghèɛ.’ Lâ mbu ñkwà'àtə atú yí ñghɛɛ. ³⁰ A lɛ mbù ñghɛɛ ntoo mu yí yí à ywe'e bi baa tsi'i maa ajàŋ; a kwí'i mɛ, ‘Wa mɛ ka ghèɛ, taà,’ la kaa wa'à yí bāŋnè ñghɛɛ. ³¹ Aa ghuu mu a titi bɔɔ bya bi baa mɛ à lɛ ñghirè annù yíi mɛ taà yí à lɛ sɪ lɔ̀ɔ aa ɛ?”

Bo swon mɛ, “Aa yí ñtsyàmbíi wá.”

Yesu a swon a mbo bo mɛ, “Mɛ swɔŋ tsi'i ànnù ñiŋkon a mbo bù mɛ, ñgǎŋkwɛrə bítax bo bí ñkwà'rè ka yí fɔ̀o kuu a múm ànnù ñifɔ̀ Nwí tí bù. ³² Nlɔŋ mɛ Jɔn à lɛ nzi a mbo bù ñdi'i ní mánji yíi à tsinè aa kaa ní wa'ǎ annù yí bíi. Lâ ñgǎŋkwɛrə bítax bo bí ñkwà'rè i bāŋnè mbii. Ka mɛ ní lɛ nyə annù ma yú aa, kaa ní lɛ ñwa'à mînti muu ki mbəŋkə mbii annù yí.

Nìghàà ní nānaa nlon bìlensə bi akò mìlù'ù

(Mk. 12.1-12; Lk. 20.9-19)

³³ “Ní yu'utə nìghàà ní nanaa ní mɔ̀'ɔ. Nù yí mɔ̀'ɔ à lɛ mbě akò mìlù'ù yí, ñji'i ñkya ñkarisə ghu, ñki ton nigho ní ñiŋ mìlù'ù wa múm ñkyâ, mɛbɔɔ ndānìkàn yíi bí ka ki tswe ghu i bɛ ní àkò ya aà. A lɛ ntigə ñlensə akò ya a mbo bè, mɛf'ɛ ñghèè yí a atoo dàŋ. ³⁴ Nòò ñkya mîntà mí ati mìlù'u mya à kù'ù mɛ a toò ñgàŋəfà'á jì mɛ tá bí ghɛɛ ñkwɛrə mîntà mí ati mìlù'ù mya mí mɔ̀'ɔ a mbo bìlensə bí akò byâ. ³⁵ Bìlensə bí akò bya lɛ ntswa ñgàŋəfà'á jì jya, ñghɔɔ yí mɔ̀'ɔ, ñzwitə yí mɔ̀'ɔ, ñki ntumntə yí mɔ̀'ɔ ní ñgò'ò. ³⁶ A lɛ mbù ñtoò ñgàŋəfà'á jìi i lɛ ñgha'atə ntsya jì mbíi jya. Bo bú ñghirè tsi'i ñgíŋgíŋ a nu bo. ³⁷ A ñlwí'isə, a tigè ñtoò a mú yí mɛbāŋnè, ñswonɔ ní mɛ, ‘Bo ka bo'ɔtə mú ghà ghú.’ ³⁸ Lâ bè byâ yè mɛ mu wa, nswon bo ní bo mɛ, ‘Aâ ñjîndâ yí à ghúlà mɛ, ní zì bí'inè zwitə yí tá tigə jì njoò jì jù.’ ³⁹ Bí lɛ ntigə ñlogə mu wa mma'a a abɛɛ wa ñjîm ñkya mìlù'ù ñzwitə yí.

⁴⁰ “Ma mùu ajàŋ ní mɔ̀ntɛ mɛ nòò yíi mɛ mbɔŋ akò mìlù'ù wa à ka yí bɛi aa, àa yí ghirè mɛ akə ní bìlensə bí akò bya aa ɛ?”

⁴¹ Bo kwí'i mɛ, “Tsi'i annù ñiŋkonè, à ka yí ñansə zwitə bíku bí kwe'èfɔ̀ ma bya, i tigə lensə akò mìlù'ù ya a mbo bādàŋ bíi mɛ bí ka ki fa mii mîntà mí ati mìlù'ù mya a ní nòò yíi à kù'ùnə aà.”

⁴² Yesu a bú ñswon a mbo bo mɛ, “Ní lɛɛ wa'ǎ nìghàà ní Nwí nya twon mɛ ní swonɔ mɛ:

‘Tsi'i ñgò'ò ya mɛ bíbɔɔ bí nda bí lɛ ntuu aa,

ì bɛŋ mɛ ñtigə ñgò'ò ñibuu ní nda yí ñwè;

a ma yú ànnù aa a ghirè Mmà'àmbi,

a bê ànnù yí yéyerə a mbo bí'i.’

⁴³ “Ma mùu ajàŋ mɛ tigè ñswon a mbo bù mɛ, ‘Bí ka yí kwɛrə annù ñifɔ̀ Nwí a mbo bù, i fa a mbo bè bí atoo dàŋ bíi bí ka ki koonə mîntà mii mí ku'unə a múm ànnù ñifɔ̀ aà.’ [⁴⁴ Nù yíi à ka wɔ̀ a ní ñgò'ò ma yú aa, à ka bəgikə; kè bɛɛ mɛ i wo a nu ñù bəə bon i ka ghò'ò yí.]”*

⁴⁵ Bìlii bi ngǎŋmà'anwĩ bo bì baFarisai le nyu'u mighàà mí nàà mú aa, òzi mē Yesu à le si nghàà òlɔŋ aà ògàà yàà. ⁴⁶ Bo le ntigē ŋka òlɔɔ a ntswā yi, lâ mbɔ'ɔ nnòò wa, òlɔŋ mē nnòò wa i le mbii mē Yesu à bē aa òtoò Nwĩ.

22

Nìghàà nĩ nǎnaa òlɔŋ adina òiyɔ'ò (Lk. 14.15-24)

¹ Yesu a ghèè nĩ mbĩ òghaa a mbo bo ni mighàà mí nanaa, òswon mē, ² “Annù nifō aburē mbē bi figinē aa a ni mfò yĩ mò'ɔ yĩ mē à le ŋkà'a adina òiyɔ'ɔ ni mú yĩ yĩ mbāŋnē, ³ òtoo ngǎŋfà'á ji mē tã bì ghèe ntwon bē bii mē à le ntwonē waa wa adigē adina òiyɔ'ɔ aà; lâ bē bii mē à le ntwonē waa aa kaa bo wa'à kōŋ a nzĩ. ⁴ A bú òghèe nĩ mbĩ òtoo ngǎŋfà'á ji ji dāŋ, òswon a mbo bo mē, ‘Nĩ ghèe nswon a mbo bē bii mē mē twonē waa wa adigē adinā aa mē, Yē nĩ, nòò adinā wa à kù'ù mē, mē wā mbōŋ bo bì bikaù bii bi jē'ε bi nanse mfanke aà, bì kì mē òtanŋē njòò tsim òlō; nĩ zi wa adigē adinā òiyɔ'ò.’ ⁵ Lā bē bya mē bi le ntwonē aa, kaa bi le ŋwa'à waa lanŋtē. Mbanŋē òghèè nĩ waa bē a adigē bo, yĩ mò'ɔ a ghèè yi a nsoo yu, yĩ mò'ɔ a ghèè yi a adigē mitaa yu, ⁶ Abùgē yaa, bi tswā ògǎŋfà'á jya òghɔɔ waa tsi'ĩ a mbē ànnù òzwitē. ⁷ Ntōŋ mfò wa i lwĩ si'ĩ si'ĩ, a too bìsogye, bi ghèè òta ŋgi'ĩ a nu bē bya mē bi le òzwitē ngǎŋfà'á ji jya aa, ŋkì ntɔɔ òjò'ò àlā'á yàà. ⁸ Mfò wa a òghèè nĩ mbĩ òswon a mbō ògǎŋfà'á ji mē, ‘Nòò òjì adinā òiyɔ'ɔ wa à kù'ù mē, lâ bē bii mē mē twon mē bì zi fāa adigē adinā òiyɔ'ɔ aa, à ni bitizi òbōŋē. ⁹ Nĩ tigē òghèe la a atu mĩmfāŋnē òtwon bē bitsim bii mē nĩ yē aa, mē bì zi fāa adigē adinā òiyɔ'ò.’ ¹⁰ Ma jyā ògǎŋfà'á i fē'è òghèe a atu mĩŋfāŋnē, òghotē bē bitsim bii mē bo le nyē aa, bì bi, bo bì bĩ siginē; maa ajāŋ òdā adinā òiyɔ'ɔ ya i luu nĩ bìgĩ.”

¹¹ “Lā mfò wa à kù'ù mē a òlētē bìgĩ bii bi le ntswe wa òdā adina aa, òyē òyē yĩ mò'ɔ yĩ mē kaa à le ŋwa'á atsē'ē adinā òiyɔ'ɔ mà'à; ¹² mbetē yi mē, ‘Nsúkà'á ghā, ò tsi'ā aa mē akē, ŋkuu a adigē adinā òiyɔ'ɔ tĩ atsē'ē òiyɔ'ɔ aa ε?’ Kaa òyē wa a wa'á nĩ ànnù yĩ àkwĩ'ĩ tswē. ¹³ Mfò wa a swon a mbo bitsē bì òdā bi mē, ‘Nĩ kwērē mbō mĩ bo bì mĩkōrē mĩ, mma'a yi a abee a múm mĩfĩ òdìgē; a adigē yĩ mē bē ka yĩ kì yē'è ghū i kurē nĩ mìsōŋē myaa aà.’ ¹⁴ Òlɔŋ mē bi twon aa bē bĩ ghā'atē, mbanŋē ntso'ɔ tsi'ĩ mbùmtē.”

Abetē òlɔŋ annù ntu bitax (Lk. 20.20-26; Mk. 12.13-17)

¹⁵ BaFarisai bi ghèè òtan mināŋ a ntswā yi a ni òghāà nĩ. ¹⁶ Bo toò ògǎŋyēgēnnù jyaa jĩ mò'ɔ bo bì ògǎŋnjĩm Herod ghū mbo, bi betē yi mē, “Ndi'innù, bĩ'ĩ zi mē, ànnù yĩ mē o di'ĩ aa, à nĩ ànnù òŋkonē, òkii nanse òdi'ĩ nĩ mājĩ yĩ mē Nwĩ a lòɔ mē bē ka ntswe ghū aa tsi'ĩ ànnù òŋkonē, òkaa wa'à nĩ òsi òyē lĩ; òlɔŋ mē kaa ò si abwarē bē lanŋtē. ¹⁷ Tsĩtsōŋ, swon a mbo bĩ'ĩ, àyòò àmòòntē a ni mē akē . A ku'unē nĩ òŋsē yĩ'inē a ntu bitax a mbo Kaisa kē ògāŋ aa ε?” ¹⁸ Lā Yesu à zĩ àtanŋtē yĩ bi yaa, òkwĩ'ĩ a mbo bo mē, “Nĩ lòɔ òkwā'ànē a ghā aa a ya aa ε, a ògāŋabagilē. ¹⁹ Nĩ di'ĩ aba'atē òkabē yĩ mē ni tu tax ghū aa a mbo mē.” Bo zĩ nĩ yĩ mò'ɔ mfa ghū mbō? ²⁰ Yesu a betē waa mē, “A tswē àtu wo bo bì òkũm wo fāa nĩ òkabē aa ε?” ²¹ Bo kwĩ'ĩ mē, “Aa yĩ Kaisa.” Yesu a tigē òswon a mbo bo mē, “Mala a bē mē nĩ ka mfa njoo jii mē à ni jĩ Kaisa aa a mbo Kaisa òkii mfa nĩ njoo jii mē à ni jĩ Nwĩ aa a mbo Nwĩ.” ²² Bo yù'ù mē mala aa, ànnù a tsi'ā waa; bo ma'atē yi, òghèe waa.

Annù òlɔŋ annù nyweenē nĩ nìwò (Mk. 12.18-27; Lk. 20.27-40)

²³ A bə tsi'í maa njwi, baSadukai bíi mə bí swonə ní mə kaa bè si a ní nìwo yweenə aa, bí zí a mbo Yesu, m̀betə yi mə, ²⁴ “Ndi'innù, Moses à le nswonə mə, ‘Mbə nù a kwo tí mu, ndím yí a logè ñkwi'í yí, ñjwe bɔɔ bo yu a mbo ndím yí wa.’ ²⁵ Tsítsòn bɔɔ bíma bí mbànè bí sàmbaa bí le ntswe ghu faà; yí ntsyàmbí a yɔ'ò mánjyè ñkwo yí tighè bo yu tswe ní mú, m̀ma'atə mánjyè wa a mbô ndím yí. ²⁶ Abùgè bilím bí bya bí nto'o bí logè mánjyè wa yí m̀'ò yí m̀'ò, ñki ñkwokə waa tí mú. ²⁷ Mbànè jya tsím i kwòkè m̀ aa, mánjyè wa a kí ñkwo yí ngaa a ñím. ²⁸ Nòò yíi mə bè ka yí yweenə ní nìwo aa ta mánjyè ghú à bə aa ngwé wò a titíi bɔɔ bí ma bú bí sàmbaa aa ɛ? Nlonə mə bo bitsím bí le nyɔ'ò yi aà.”

²⁹ Yesu a kwi'í a mbo bo mə, “Annù yíi mə ní swonə aa kaa a sì ku'unè nlonə mə kaa ní sí annù yíi mə a tswe a múm ànwà'ànə Nwí aa zi, kaa wa'à mída'a mí Nwí kí nzi aà. ³⁰ Nlonə mə nòò yíi bè ka yí yweenə ní nìwo aa, kaa baa yí wa'à kà nyɔ'ò, kaa wa'à bánjyè a nda nyɔ'ò ka mfa, i bànə bə aa tsi'í tsó baangel a aburə. ³¹ Lá ñghɛ ní ànnù a nyweenə ní nìwo, ní lèè ñwa'a a annù yíi mə Nwí à le ñwà'ànə a mbo bú aa twonə, à ajàn mə a swonə mə, ³² ‘Mè laa mbə Nwíngòn Abraham, mbə Nwíngòn Isaac, ñki mbə Nwíngòn Yakob aa ɛ? Kaa à laa wa'à Nwíngòn bíku bí bə bə, à bə aa Nwíngòn bè bíi bí tswe bitíi.” ³³ Nnòò bə wa i yù'ù m̀ aa, ñyerə a ní innù jii à le sí dì'í aà.

Ndi'í yí ñwè yá

(Mk. 12.28-34; Lk. 10.25-28)

³⁴ Nòò yíi mə baFarisai le nyu'u mə à kùtə m̀ m̀intsù mí baSadukai aa, bo ghotè nzi. ³⁵ Nù nìbò yí m̀'ò, mbə ndí'í nònşə, a betə yi ní àbetə a ñkwà'ànə yu. ³⁶ “Ndi'innù, ndí'í yí àkò'ò ntsirə a mum bìnònşə àa yu aa ɛ?”

³⁷ Yesu a kwi'í ghu mbo mə, “Tigə kònə a Mmà'àmbí Nwíngòn ghò ní nti ghò i tsím, ní ntswèntí yó ntsím, ní m̀tsyé mo m̀tsím. ³⁸ Aa ndí'í yí àkò'ò ntsirə ñki mbə yí ntsyàmbí. ³⁹ Yíi mə i yòntə aa, i kí mbə ñgí ñgí tsó ma yú. Tigə kònə a ndím ghò tsó íbì nù ghò. ⁴⁰ Bìnònşə bitsím, ní innù tsím jii mə ntoo Nwí le ñgwà'ànə aa, i tsuginə aa a ní ndí'í mà jù jì baà.”

Abetə nlonə Ayo'ò Nwí wá

(Mk. 12.35-37; Lk. 20.41-44)

⁴¹ Tsó mə baFarisai le ñghotə ntswe aa, Yesu a betə waa ní àbetə yuà: ⁴² “Ní m̀òntə mə akə nlonə Ayo'ò Nwí wa aa ɛ? A bə aa mú wò aa ɛ?”

Bo kwi'í ghu mbo mə, “A bə aa mu David.”

⁴³ Yesu a betə waa mə, “A tigə ntsya aa mə akə mə David, ñyonə ajàn mə Azwí Nwí a le ntintə yi aa, mə tá à twonə yi ní Mmà'àmbi aa ɛ? Nlonə mə à le nswonə mə,

⁴⁴ ‘Mmà'àmbi a swonə a mbô Mmà'àmbí ghà mə,

tswe a mbèè ñkwɛɛ m̀ ní mà'à,

nywe'e a noò yíi mə m̀ ka yí nònşə ñgàñkibàà jò a nji'í m̀kòrə wò aà.’

⁴⁵ “Ma mùu ajàn mbə David a ka ntwonə yi ní Mmà'àmbi, a tigə m̀bu ntsya aa la mbə mu David aa ɛ?”

⁴⁶ Kaa nù nìbò yí tsù à le wa'à ní ànnù a ñkwi'í tswé, kè nloginə maa njwi, kaa nù a wa'à ní yi ní ànnù yí tsu bú m̀betə ní àbetə.

23

Ajàn yíi mə Yesu à le ñwà'àsə ñgàñndí'í nònşə bo bí baFarisai aà

(Mk. 12.38-39; Lk. 11.43,46; 20.45-46)

¹ Yesu a bɛŋkɛ a mbo ñnɔ̀ò bɛ wa bo bi ñgǎnyɛgɛnnu ji ñswon a mbo bo mɛ,
² “Ñgǎŋndi'i nɔ̀ŋsɛ bo bi baFarisai, bi tswe nɛ ɔ̀lɛŋɔ̀ Moses. ³ Maa ajɔ̀n a ku'unɛ mɛ
 tɛ ni ka nyu'unɛ ni waa ñkii ñghirɛ nɛ ñnnu tsim jii bi swon a mbo bu aà, lá ñtsuu nɛ
 ñnnu jii mɛ bo ghirɛ aa ki ghirɛ; ñlon mɛ bo di'i nɛ ñnnu la kaa wa'à bɔ̀ŋnɛ ñghirɛ.
⁴ Bo kwɛrɛ nɛ ibɛ'è jii mɛ i dirɛ aa ñnɔ̀ŋsɛ ni a mbìgìnɛ bɛ; la kaa bo bɛmbɔ̀ŋ wa'à
 ni a muswɛbo ghu nɔ̀ŋsɛ a ñkwɛtɛ abɛ'è yá. ⁵ Bi ghirɛ ñnnu tsim aa bɛ mɛ bɛ ka
 nyɛ waa; jyaa ibàa ñguu jii mɛ bi ñwà'ànɛ ñghàà ni Nwɛ ninɛ ghu aa bo bi i jyaa
 itsɛŋɛ itsɛ'è, bo ghirɛ i nanɛsɛ mɛfan ñkii nsa'a! ⁶ Bo kɔ̀ŋɛ nɛ ìlɛŋ jii i kɔ̀'ɔ̀nɛ aa, a
 adigɛ àdinà, ñkɔ̀ŋ a ntswe a nɛ ìlɛŋ jii i tswe a mbii a ndáŋghòtɛ, ⁷ ñkii ñkɔ̀ŋɛ ni mɛ
 tɛ bɛ ka ntsa'atɛ waa nɛ àghu'usɛ a nsaanɛ mitaa, ñkii ñkɔ̀ŋɛ ni mɛ bi ka ntwonɛ ñ
 waa nɛ ‘Rabbi.’

⁸ “Lá ni tsuu lɔ̀ bii tɛ ñu à twonɛ ghuu nɛ ‘rabbi,’ ñlon mɛ ni tswe ni Ndì'innu aa
 tsi'i yɛ mɛfùurɛ, bu bitsim bɔ̀ŋnɛ mbɛ aa bɛ bilim bilimɛ. ⁹ Ni tsuu ñu tsu fàa a atu
 nsysɛ ni taà ghùu kii twonɛ, ñlon mɛ ni tswe ni Tà aa tsi'i yɛ mɛfùurɛ, yɛ mɛ à tswe a
 aburɛ aa. ¹⁰ Ni tsuu kii bii tɛ baa ntwonɛ ghuu ni bimasà, ñlon mɛ ni tswe ni Masà
 aa tsi'i yɛ mɛfùurɛ, a bɛ Ayo'ò Nwɛ wá. ¹¹ Nju yɛ mɛ à kò'ɔ̀nɛ a titi bu ñtsyatɛ abùgɛ
 bɛ aa, tɛ à bɔ̀ŋnɛ bɛ ñgàŋfà'á ghùu. ¹² Nju yɛ mɛ a ñentɛ ni mbii nú yɛ aa, baa sigitɛ
 ni ghu, lá ñu yɛ mɛ a bɔ̀ŋnɛ ñsigisɛ nɛ mbii nú yɛ a nsysɛ aa, baa bɔ̀ŋnɛ ñentɛ yɛ.

Yesu à tuu àbagilè yaa

(Mk. 12.40; Lk. 11.39-42,52; 20.47)

¹³ “Lá ñgi'i yɛ ñwɛ a mbo bu, mba ñgǎŋndi'i nɔ̀ŋsɛ, bo bi ba Farisai, ñgǎŋabagilè!
 Nlon mɛ ni tsetɛ abà'a annu nifɔ̀ aburɛ a nsi bɛ. Kaa bu bumbɔ̀ŋ kaa ni wa'à ghu
 kuu, kaa wa'à ki mma'atɛ bɛ bii mɛ bi kɔ̀ŋɛ ñkuu aa mɛ bi kuu ghu! [¹⁴ Ñgi'i yɛ
 ñwɛ a mbo bu mba ñgǎŋndi'i nɔ̀ŋsɛ bo bi baFarisai, ñgǎŋabagilè! Ni ni'i ni bikwi'i
 bi bɔ̀ŋgyɛ, ñkwɛrɛ nɛ ñjoo jyaa ni mɛla'à myaa, mbagilɛ ntsa'atɛ nɛ Nwɛ nɛ idanɛ
 mighàà. Ma mùu ajɔ̀n, wá ñgi'i yɛ i ka yɛ kuu a nu bu aa i ka yɛ swèrɛ!”*]

¹⁵ “Ñgi'i yɛ ñwɛ a mbo bu mba, ñgǎŋndi'i nɔ̀ŋsɛ bo bi baFarisai, ñgǎŋabagilè! Bu
 bii mɛ ni too ni bi mɛyàà, ñghɛɛ ni a itoo itoo, a nyɛ mɛ mbɛ ni ghirɛ ñu yɛ mɛfùurɛ a
 bii ànnunwɛ yuu, nòò yɛ mɛ ni ghirɛ mɛ a bɛŋkɛ mbii aa, ni bɔ̀ŋnɛ ñghirɛ a ku'unɛ
 bɛ ñkuu a mɔ̀'ɔ̀ Satan, ñtsyatɛ ghuu.

¹⁶ “Ñgi'i yɛ ñwɛ a mbo bu mba, bɛtsyàsɛ bii bi fɛ'ə aà, ni di'i mɛ, ‘Ñu à bɛ kàa nɛ
 ñkùm ndámà'anwɛ, bɔ̀ŋ ñkàa mà ya i tsyá àdàŋɛ dɔ̀ŋɛ; lá ñu à bɛ kàa ni ñkùm atii
 gold yɛ a tswe a ndámà'anwɛ aa, bɔ̀ŋ à tswe ni ñlèə akàà ma yá.’ ¹⁷ Bù itirɛ jii i ki
 mfɛ'ə aa! Ni zi mɛ a kò'ɔ̀nɛ yuu aa ε, àtɛ gold ya kɛ ndámà'anwɛ ya yɛ mɛ i ghirɛ
 atii gold ya a tigɛ àyoo aba'atɛ aa ε? ¹⁸ Ni kii nswonɛ ni mɛ, ‘Ñu à bɛ kàa ni ñikɛntɛ
 ni mɔ̀'ɔ̀ ni mà'anwɛ, bɔ̀ŋ akàà ma ya a tsya yi a dɔ̀ŋɛ dɔ̀ŋɛ; la mbɛ ñu a bɔ̀ŋnɛ ñkàà
 nɛ ñjoo mmà'anwɛ jii mɛ i nɔ̀ŋ wa ñikɛntɛ aa, bɔ̀ŋ à tswe ni ñlèə akàà ma yá.’ ¹⁹ Bù
 bifɛ'èñnɛ! Ayɛ mɛ a kɔ̀'ɔ̀nɛ aa, à ni yuu aa ε, àyoo mmà'anwɛ ya, kɛ ñikɛntɛ ni mmà'a
 Nwɛ nya mɛ ni ghirɛ àyoo mmà'anwɛ ya a tigɛ àyoo yɛ a laa màŋsɛ aa ε? ²⁰ Maa
 ajɔ̀n, ñu yɛ mɛ a kàa ni ñikɛntɛ ni mmà'anwɛ aa, a kàa aa ni ñikɛntɛ nya bo bi ñjoo
 tsim jii mɛ i nɔ̀ŋ ghu aà; ²¹ Nju yɛ mɛ a kii ñkaa nɛ ndámà'anwɛ aa, a kàa aa ni ñda
 ya bo bi yu wa yɛ à tswe ghu aà; ²² ñu yɛ mɛ a kii ñkaa nɛ àbùrɛ aa, a kàa aa ni
 àbèrɛ Nwɛ bo bi yu wa yɛ mɛ à ñàŋnɛ wa nɛ àbèrɛ aà.

²³ “Ñgi'i yɛ ñwɛ a mbo bu ñgǎŋndi'i nɔ̀ŋsɛ bo bi baFarisai, ñgǎŋabagilè! Ni yàtɛ
 bɔ̀mbɔ̀rɛ bi kɛ'ə kɛ tsi'i tsɔ̀ bi mint, ni dill, ni cumin, jii à nɛ ñjoo àghò'ò aa, itii ñghum,
 mfa nɛ atii yɛ fùurɛ a mbo Nwɛ, mbaŋnɛ mmà'atɛ nɛ ñnnu ji wɛ jii mɛ i tswe a mum
 nɔ̀ŋsɛ, tsi'i tsɔ̀ annu yɛ mɛ atsinɛ aa, bo bi ñko mɛlɛŋnɛ, nɛ àbiiintɛ; bɔ̀ŋ ni laa mfà'á

* **23:14** Kaa bɛ bi mɔ̀'ɔ̀ sɛ atii yuà ñiŋɛ.

nî ìnnù ma jû tsi'í tsím kaa wa'a nî ji mɔ'ɔ mà'atè. ²⁴ Bìtsyàsè bii bi fə'ə aà! Nì kɛɛ firínjǐ a nì mɪlù'ù mbaɲnə nno nî ləɲə ghu bò'ò!

²⁵ “Nǵi'í yǐ ɲwè a mbo bú ɲǵǵɲndǐ'í nòɲsè bo bì baFarisai, ɲǵǵɲabagilè! Nlɔɲ mə nì lògè nî noò n̄sǐ'í n̄ òdɔɲ bo bì àkan tsi'í a abɛɛ abɛɛ, lá múm yǐ i bǵɲnè òluu n̄ ìyèrə bo bì àghè'ènè. ²⁶ Bú baFarisai, bìfè'ènè, nì foo nlògìnè n̄sǐ'í múm òdɔɲ ya bo bì àkan ya ya'a, boɲ ɲìm àbèè ì ka bǔɲ laa.

²⁷ “Nǵi'í yǐ ɲwè a mbo bú ɲǵǵɲndǐ'í nòɲsè bo bì baFarisai, ɲǵǵɲabagilè! Nì bə aa tsi'í tsǒ m̄syè m̄i mə bi yɔ'ɔ n̄ m̄bèè yǐ m̄fù'ù, m̄bɔɲə n̄ a ɲkírə tsi'í àbèɛ abɛɛ, la ò tì kuu ghu mum, m̄i bǵɲnè òluu n̄ ìkwèɛ ìku bē bo bì ɲjoo j̄i mə i s̄i laa aà. ²⁸ Aa ɲǵǵɲ ɲǵɲ àjàɲ ȳi mə nì kírə abɛɛ aà, tsi'í tsǒ bè bii mə ànnù yaa a tsinə, lá bi tì kuu a múm n̄t̄i b̄i, nì luu n̄ àbagilè n̄ ìnnù j̄i b̄i.

Yesu à swǒɲ ɲǵi'í ȳi ì ka z̄i a mbo bo aà

(Lk. 11.47-51)

²⁹ “Nǵi'í yǐ ɲwè a mbo bú ɲǵǵɲndǐ'í nòɲsè bo bì baFarisai, ɲǵǵɲabagilè! Nlɔɲ mə nì bɔɔ nì m̄syè m̄i ɲǵǵɲntoo Nwí, ɲk̄i n̄n̄ɲsə n̄lɔɲtə nì m̄syè m̄i bē bii ìnnù jyaa i tsinə aa, ³⁰ nswonə n̄i mə, ‘Bǐ'í lɛ mbaa tswe aa a noò bità bi b̄itaà bi'í boɲ kaa bǐ'í lɛ wa'ǎ abò yǐ'í n̄iɲ a nsaansə àləɲ ɲǵǵɲntoo Nwí.’ ³¹ Ma mùu àjàɲ n̄i f̄iḡitè aa mə nì b̄iyəfè buu búmbɔɲ mə nì laa mbə bɔɔ bi bē bii mə bi lɛ nzwitə ɲǵǵɲntoo Nwí aà. ³² Nì ghɛɛ la nì m̄b̄i n̄m̄ɲsə afà'a ȳi mə bità bi b̄itaà buu lɛ nlògìnè aà. ³³ Bú nò, bú bɔɔ bi b̄imwe'enə, mbə n̄i tsyá aa mə akə ɲkhə a ɲkuu a mɔ'ɔ Satan aa ɛ? ³⁴ Mbə ȳi mə a bə ma mùu àjàɲ aa, mə too n̄i ɲǵǵɲntoo Nwí bo bì ɲǵǵɲm̄tsyè, n̄i ɲǵǵɲndǐ'í nòɲsè, b̄i mɔ'ɔ bii mə n̄i ka zwitə a àjàɲ mə n̄i ka kwèntè waa a ati bǵɲnè bǵɲnè aa, i bǵɲnə ghòò b̄i mɔ'ɔ a ndǵɲghòtə bù, i k̄i k̄i tso'ɔ n̄i àkòrè yaa, i yòɲè n̄i waa a n̄i ìla'a j̄i bo khè ɲghɛɛ ghu aà, ³⁵ tǎ tǎ àləɲ bē bii ànnù yaa a tsinə, mə n̄i lɛ nzwitə waa tì ghè bo fansə ànnù aa, òlɔgìnə n̄i yǐ Abel ɲghɛɛ nywe'e n̄i yǐ Zacharias mu Barachiah, ȳi mə n̄i lɛ nzwitə, a t̄it̄i ndámà'anwí bo bì n̄kèntè n̄i mà'anwí aa, tǎ à kuu a atu bù. ³⁶ Mè swǒɲ a mbo bù tsi'í annù n̄iɲkɔɲ mə, ɲjɔ ìnnù ma jû ì ka kuu a atu n̄iwàà n̄i bē buà.

Ajàɲ ȳi mə Yesu à lɛ ɲkòɲə Yerusalem aà

(Lk. 13.34-35)

³⁷ “Wɛɛ! Yerusalem, Yerusalem! O zwitə n̄i ɲǵǵɲntoo Nwí, n̄tumntə n̄i bē bii mə bi too a mbo wò aa n̄i ɲgò'ò! Nǵǵǵǵì ghà'atè mè lóò m̄ə mə ghotə bɔɔ buu, tsǒ mə m̄ɲɲgu a ghotə bɔɔ bi a ɲjǐ'í m̄ibǎ yu aà. Lá kaa n̄i wa'à bii! ³⁸ Yè n̄i bi mè'è mə ndá yùu ì tigè ɲghɛɛ n̄i m̄fùmndùgè. ³⁹ Mè swǒɲ a mbo bù mə kaa n̄i ka wa'à gha bù ɲyə, i ywe'e a noò ȳi mə n̄i ka yǐ tigə swonə n̄imə ‘Bǐ'inè gha'asə yu wa ȳi mə a z̄i n̄i ìk̄m̄ M̄mà'àmbi aà!’ ”

24

Ajàɲ ȳi mə Yesu à lɛ ɲghàà òlɔɲ annù nsà'a N̄dámà'a Nwí aà

(Mk. 13.1-2; Lk. 21.5-6)

¹ Yesu à fè'è m̄ə wa ndámà'anwí ɲka ɲghɛɛ, ɲǵǵɲyèḡənnù j̄i i z̄i, n̄dǐ'í ndámà'anwí ya mə tǎ à yə àjàɲ ȳi mə bi lɛ n̄ɲsə mbɔɔ tsi'í sigìnè aà. ² A bǵɲnè ɲkwí'í a mbo bo mə, “Tigè n̄i n̄ɲsə nyə, kè a s̄i la bə aa ɛ? Mè swǒɲ tsi'í ànnù n̄iɲkɔɲ a mbo bù mə, Kaa tsi'í ɲgò'ò yǐ m̄fù'ùrè kaa ì ka yǐ wa'à a atu yǐ mɔ'ɔ bú nɔɲə. Bi ka yǐ sà'à tsi'í tsím mà'ànə a nsyè.”

Annù nyə ɲǵi'í bo bì àjàɲ mə bi ka yǐ k̄i tso'ɔ akorə bɔɔ bi Kristo aà

(Mk. 13.3-14; Lk. 21.7-19)

³ Yesu à ghèè mē ntswe a nsyε a atu nta'a Olive, ñgǎnyǎgǎnnù jì jya i zì ghu mbèè a tswé tsi'í bo bo, mbetə yi mə, “Nanşə nwoŋ tâ bǐ'í yu'u, ìnnù ma jù i ka yǐ fè'è aa a noò àkè aa ε? Alènsè yǐi mə a ka yǐ dǐ'í a noò ñzi ghò bo bì nòò ñlwǐ'í mǐbi aa à ka yǐ bə aa akè aa ε?”

⁴ Yesu a kwi'í mə, “Nì ka ntsyεsə ghūu ntsee lõ lèè tá nù tsù à bwe'esə ghūu. ⁵ Bè bì ghà'atè ka yǐ kǐ zǐ a nǐ ñkùm gha i swonə ni mə, ‘Wa mē bè aa Ayo'ò Nwǐ wá,’ i bwe'esə nǐ bè bì ghà'atè. ⁶ Nì ka yǐ kǐ yu'u mə bì mà'a ntsò, i kǐi yu'u nǐ fiswonə ñlon mǐntsò. Lá nǐ yi tǐ yu'u, nǐ tsuu kǐ bə'ɔ, ñlon mə ma jù ìnnù i tswe nǐ mǐfè'è, lá kaa a wa'à bə aa mə nòò ñlwǐ'í mǐbi wa à kù'ù mǐ. ⁷ Nlon mə ìtoo i ka yǐ kǐ mà'a ntsò bo bì jǐ mǔ'ɔ, tâ ìtoo jǐi mə bifò bu'utə aa tâ ì kǐ ŋka ma'anə bo bì jǐ mǔ'ò; tâ mǐkwenè à kuu a ala'à. Tâ ñsyε i tsiginə nǐ a idigə idigə. ⁸ Ma jù ìnnù tsim i ka yǐ bə aa tsǒ ajàn yǐi maburə à lògìnə a nyu'u nyanə a noò yǐi à tsigè aà.

⁹ “Bì ka yǐ tswa ghūu i fa a mbo bè tá bì ñin ŋgǐ'í yǐ ñwè a nu bù kè i zwitə ghūu. Mǐbi ñtsim i ka yǐ kǐ bàà ghūu ñlon ñkùm ghá. ¹⁰ Bè bì ghà'atè ka yǐ mà'atə abǐintǐi yaa, i fèè nǐ waa bo ni bo, i kǐi bànè nǐ waa. ¹¹ Ngǎŋntoo Nwǐ mbwe'esə jǐ ghà'atè i ka yǐ fè'ε i kǐ bwe'esə nǐ bè bì ghà'atè. ¹² Ìbi i ka yǐ gha'a si'í tâ àkòŋnè bə bì ghà'atè à bərə. ¹³ Lá nù yǐi à tswa ntǐi yi nywe'ə a ñlwǐ'í aa, à ka yǐ yweenə. ¹⁴ Bì ka yǐ swonə ntoo yǐ sigìnə yú ñlon annù nifò aburə a mbô mǐbi ñtsim, tâ ì bə àyəfə a mbo ñgwè'è mu ñj ntsim, mboŋ tâ nòò ñlwǐ'í mǐbi à zi.

*Annù yǐ ñswèrè ñswerə yá
(Mk. 13.14-23; Lk. 21.20-24)*

¹⁵ “Nì ka yǐ yə annù yǐ swèrè ñswerə ya mə ñgǎŋntoo Nwǐ Daniel à lε nswonə aa tâ à tswe wa Adigə yǐ Làà manşə. (Tâ nù yǐi a twonə annù yuà aa tâ à nanşə nyu'u nzi.) ¹⁶ Bεε mə nǐ yə ma mùu ajàn, tâ bè bǐi mə bì tswe a ala'a Yudea aa bì fε'ε ŋkhəkə ñkə'ɔ ŋghεε a itu mǐnta'à. ¹⁷ Tâ nù yǐi à tswe a atu nda aa, tâ à tsee lõ bǔ sigə i kuu a ñlògə ñjoò jì jǐi i tswe a mùm ñda aà. ¹⁸ Tâ nù yǐi mə à tswe a mùm ñsòò aa tâ à tsuu bǔ bǐi a ñlògə àkutè yi. ¹⁹ Wεε! Ŋgǐ'í bǐmaburə bì ato'o bo bì yǐ bǐi mə bì nənşə bə maa nǐ ñjwi ma jya aà! ²⁰ Nì ka ntsa'atə Nwǐ tâ ìnnù ma jù ì yi ntsuu fè'ε aa a noò mǐfə'ə, kè a ñjwǐŋgòŋè. ²¹ Nlon mə ŋgǐ'í yǐi ì ka yǐ tswe maà noò aa ì ka yǐ swèrə i tsyǎ ŋgǐ'í ñtsim yǐi ì lèè mǐfè'ε ñlògìnə a noò yǐi mə Nwǐ à lε nanşə mǐbi, i kə'ɔ ywe'e tsitsòŋè. Kaa yǐ dàn i ka yǐ wa'à bù mǐfè'ε tsǒ ma yú. ²² Lá Nwǐ à ka yǐ kwyètə ndùu ñjwi mà jù ñlon ŋkwitu bə bì bǐi à tsò'ò aà. A sǐ laa bə boŋ kaa nù tsù à ka yǐ wa'a yweenə.

²³ “Mbə nù a zi tǐ swonə a mbo bù mə, ‘Yê, Ayo'ò Nwǐ wa à ghuà!’ kè ‘Yê, à wǐi!’ nǐ tsee annù yǐi a swonə aa lõ bǐi. ²⁴ Nlon mə bAyo'ò Nwǐ bì mbwe'esə bo bì ñgǎŋntoo Nwǐ mbwe'esə i ka yǐ fè'ε i kǐ ghìrè nǐ ilensə ìnnù jǐ wè bo bì ñnnǔsyámbo a mbwe'esə bè ghu, i tε'ε kǐ ywe'etə ni a mbwe'esə tsi'í bè bǐi mə Nwǐ à tsò'ɔ aà. ²⁵ Yê nǐ, wa mē swonə mē a mbo bù mboŋ tâ nòò ma wa a ku'u.

²⁶ “Maa ajàn, mbə bè yi ka nswonə ni a mbo bù mə, ‘Yê, wa à tswe a atu nta'a mǐwèè mǐwèè,’ nǐ tsee ghu ghèè; kè bì swonə mə, ‘Yê, à tswe a mùm ñja'a nda jǐ mum,’ nǐ tsee lõ bǐi. ²⁷ Nlon mə ànnù nzi Mu Nù a ka yǐ bə aa tsi'í tsǒ ajàn mə mbəŋ ŋwà'à a mbǐ nsà'a nòò ñkà'à yi wa i ta ŋghèè ñywe'e a mǐbi ntso nòò aà.

²⁸ “Adigə yǐi mə àkwo ayoo a nən ghu aa, bǐbu'ùmbìrè ghotə ghu.

*Ajàŋ mə Mu Nù à ka yǐ bǔ bǐi aà
(Mk. 13.24-27; Lk. 21.25-28)*

²⁹ “Njwi ŋgǐ'í mà jya i ka yǐ ghèsè kǐ mē aa, tâ ñnòò à fǐi, kaa tâ sàŋ à wa'à bù ñka nta, tâ mǐnjoŋ mǐ ka nlo a aburə ŋwokə ni a nsyè, tâ bì tsigə ida'a tsim jǐi i tswe a aburə aà. ³⁰ Maa noò tâ àlènsə Mu Nù tâ à fε'ε a aburə, tâ ñgwè'è mu nù ñtsim a

nsye tâ à yə'ə, nyə Mu nù tâ à zi ni a mûm mbà'à àbùrè ni mîdà'à ni nìgha'a nî wè.
³¹ Ntàn Nwî ì ka yî ghàà nî tî, tâ à too baangel bi a nî mbèè mbi ji nîkwà mə tâ bo
 ghèe n̄ghotə bē bi bii mə à tsò'ò aa, n̄loginə a mbèè mbî yî mò'ò n̄ghèe n̄lwî'isə ni yî
 mò'ò.

Annù yîi mə mbə bi yəgə nî àti figè aà
 (Mk. 13.28-31; Lk. 21.29-33)

³² “Tâ nî yəgə annù a nî àti figè. A yi mbə a noò yîi ntaà ji i fi'isè mə iyən̄ jî fii aa,
 nî zi mə noò n̄tsū mbə̄n̄ à tìgə a abô. ³³ A kî mbə ni a n̄gî̄n̄ n̄gî̄n̄ mə, mbə nî yî nyə
 innù juà tsim, nî zi mə à zî mē n̄koontə, n̄tigə aa tsi'î a n̄tsúbù'ù. ³⁴ Mè swon̄ tsi'î
 annù n̄n̄kon̄ a mbo bù mə, kaa n̄iwàà ni bē nuà ni ka wa'à tsyà ti ghə mə innù ma
 jû tsim i fè'è mē. ³⁵ Abùrè bô n̄sye ka yî tsyà, lâ kaa tâ n̄ghaà na nî wa'à tsyà.

Kaa nù tsù à si njwi ya kè noò ma wa zî.
 (Mk. 13.32-37; Lk. 17.26-30,34-36)

³⁶ “Kaa nù tsù à si njwi kè noò wa zî, kaa tsi'î baangel bii bi tswe a aburə aa, kè
 Mû. A ki nzi tsi'i Tà yuyu. ³⁷ Ajàn̄ yîi mə a le mbə wa noò Noah aa, àa ajàn̄ yîi a ka
 yî kii bə a noò yîi mə Mu Nù à ka yî ki zî aà. ³⁸ Tsi'î tsò mə a le mbə wa noò mbə̄n̄
 m̄iyàa mbə̄n̄ wa a fè'è aa, bē le si ji n̄kii nno, nyò'okə ni b̄angyè, n̄kii mfa nî b̄oo byaa
 a nda n̄yò'ò, n̄ywe'e wa njwi mə Noah à le n̄kuu wa mûm àban̄ aà, ³⁹ kaa wa'a annù
 tsu zî, n̄ywe'e wā noò mə m̄iyàa mbə̄n̄ wa à le n̄zî n̄yè'è waa aà. Aà ajàn̄ yîi mə a ka
 yî kii bə a noò yîi mə Mu Nù à ka yî zî aà. ⁴⁰ Mb̄an̄nè ji baa i ka yî ki fà'à a afò tâ bì
 yi n̄lògè yî m̄fùurè m̄ma'atə yî mò'ò. ⁴¹ B̄angyè bi baa ka yî tswe adigə n̄ghò'ò àbaa
 tâ bì zi n̄lògè yî m̄fùurè m̄ma'atə yî mò'ò. ⁴² Maa ajàn̄, nî ka n̄tsyəsə ghūu nlon̄ mə
 kaa nî si njwi ya yîi mə Mmà'àmbi ghùu à ka zî ghu aa zî. ⁴³ Nî zi tâ à laa mə, mb̄on̄
 ndā wa à le mbaa zi a noò yîi mə nyèrə à ka zî ghu n̄tugə aa bon̄ à tswe n̄ikerə n̄ka
 bē ndā yî ya mə tâ nyèrə wa à tsee zî bəgə i kuu ghu. ⁴⁴ Maa ajàn̄, nî ka n̄kii n̄tan̄tə
 nú juu, nlon̄ mə Mu Nù à ka yî zî aa a noò yîi mə kaa nî si zî aà.

Annù n̄lon̄ n̄gàñàfà'à yîi mə fà'à nî n̄tî̄ yi tsim bo bì n̄gàñàfà'à yî mbî
 (Lk. 12.41-45)

⁴⁵ “N̄gàñàfà'à yîi a fà'à nî n̄tî̄ yi tsim n̄ki n̄tswe ni m̄itsyè aa, yîi mə masà yî à lèè
 mə tâ à ka n̄lentə ndā yî, n̄ka mfa ni m̄jî̄ a mbo banda bya a ni noò yîi a kù'ùnə aa,
 à ni wò aa ε? ⁴⁶ Mb̄oonə a mbo n̄gàñàfà'à ma wa mə mbə masà yî a ka mbii nyə
 a ghìrə maa ajàn̄. ⁴⁷ Mè swon̄ tsi'î annù n̄n̄kon̄ a mbo bù mə, taà yî wa à ka tìgə
 ghìrə mə à ka n̄lentə n̄jòè ji tsi'î tsimè. ⁴⁸ Lâ mbə n̄gàñàfà'à yî mbî wa a swon̄ a mbo
 ibii nú yi mə, ‘Masà ghà à ka tìgə’ ⁴⁹ n̄loginə n̄ka n̄ghòò n̄gàñàfà'à jya ji mò'ò, n̄jî, nno,
 mbaanə, ⁵⁰ bon̄ masà yî wa à ka zî a njwi yîi à si nii yu'utə aa, bo a ni noò yîi kaa à
 sî zi aa, ⁵¹ i n̄n̄ n̄jò ghu nu, i lògè yi i lèè bo bì n̄gàñabagilè; maa adigə b̄ə yè'è ghu
 n̄kii kurə ni m̄is̄on̄ə myaa.”

25

Nìghàà nî n̄anaa nlon̄ b̄oo n̄gòò bi n̄ighumè

¹ “Bì'inè figinə annù n̄f̄ aburə ni b̄oo n̄gòò bi n̄ighum bii bi le n̄lògè b̄ilām byaa
 n̄ghèe a mbòò ndòò n̄yò'ò ghu. ² Bì bi ntaà le n̄j̄ntə, bì bi ntaà bi b̄an̄nè n̄tsyəsə. ³ Bì
 aj̄ntə bya le n̄lògè b̄ilām byaa kaa kî'î b̄iywe'e bi mighurə bi d̄an̄ bú n̄tugitə. ⁴ Lâ b̄i
 tsyèsè bya le n̄tugitə b̄iywe'e bi mighurə bi d̄an̄. ⁵ Tsò mə ndoo n̄yò'ò wa à le n̄tìgè
 a nzi aa, bo bitsim le n̄tsin̄ filò mbwīnkə. ⁶ Lâ à bē mē nî n̄tî̄ itugə, bē t̄on̄nè n̄swon̄
 mə, ‘Wa ndoo n̄yò'ò wa à zî mē, nî ghìrə bì'inè fè'è n̄tsi'i yi.’ ⁷ B̄oo n̄gòò bya bitsim
 le mb̄inè, n̄kò'otə ni m̄n̄k̄irè mi b̄ilām byaa. ⁸ Bì j̄ntə bya swon̄ a mbo b̄i m̄itsyè bya
 mə, ‘Fa nî yi'i ni m̄ighurè n̄lon̄ mə b̄ilām bi'i bwənə n̄ghèe.’ ⁹ Lâ b̄i m̄itsyè bya kwi'i

a mbo bo mæ, 'Mbæ bǐ'í fa boŋ kaa mi ka wa'à a mbo bǐ'inè bitsim ku'ùnè. Nǐ ghæ a mbô ñgànmitaa nyuu muu ghu.' ¹⁰ Bô lò mē ñghæ a nyuu, ñdoo ñyɔ'ɔ wa a zǐ. Nlogæ bê bǐi bi le ntaŋtə nú yáà ñtigə nyu'utə aa bo bo kuu ñghèè waa wa adigə nǐ ñyɔ'ɔ ntsetə ntsündá. ¹¹ Abàŋtə a bè mē, bɔɔ ñgòò bya bǐ mɔ'ɔ kǐ ñzi, ñtigə ntwoŋə nswoŋə ni mæ 'Mmà'àmbí, mà'àmbí, ña'a ntsündá a mbo bǐ'í.' ¹² Lá ñdoo ñyɔ'ɔ wa a kwi'í a mbo bo mæ, 'Mè swǒŋ annù ñkoŋ a mbo bù mæ kaa mè sǐ ghuu zǐ. ¹³ Ma múu ajàŋ nǐ tswe ñkærè ñka mbe nloŋ mæ kaa nǐ sǐ njwi ya kǎ abàŋtə noò ya zǐ.'

Nǐghàà nǐ nǎnaa nloŋ ñgǎŋfà'à ji tarè
(Lk. 19.11-27)

¹⁴ "Maà noò a ka yǐ bæ aa tsǒ ñú yǐ à le sǐ ghèè a nǐghaa a ndisyà ñtwoŋ ñgǎŋfà'à ji, mfa njoò ji a mbo bo. ¹⁵ A mbo yǐ mò'ɔ, a fa bǐtalent bi ntaà.* Ñghæ a mbo yǐ mò'ɔ mfa bi baa, ñki ñtigə mfa yǐ mò'ɔtə a mbo yǐ mò'ó. Nyatə nyòŋ aa a nǐ mǐtǐ myaa, ñtigə ñghæ yi wa a nǐghaa. ¹⁶ Nù wa mæ à le ñkwærə bǐtalent bi ntaà, à le mburə ñghæ ñka ntaŋə mǐtaa ni bu. Abǐi a yoŋ ghu mbæ bǐtalent bi ntaà. ¹⁷ Wa yǐ à le ñkwærə bǐtalent bi baa aa, à le ñki ñghæ ntaŋə mǐtaa ni bu, àbǐi a kǐ ñyoŋ ghu, mbæ bǐtalent bi baa. ¹⁸ La wa yǐ mæ à le ñkwærə talent yǐ mǐfùùrə aa, à le mbàŋŋnə ñghæ ntoŋ nsye ntwiŋ ñkabè taà yǐ ya ghu. ¹⁹ Agha'a a lèè ñsa'a, taà wàà wa a bǐi wa a nǐghaa, ntwoŋə waa mæ bo bo tswe a nsye nǐntə annù ñkabə yá. ²⁰ Wa mæ à le ñkwærə bǐtalent bi ntaà aa, à le ntsyà ñtəə a nsye nswoŋ mæ, 'Taà, ò le mfa aa bǐtalent bi ntaà a mbo mè, mè fù'ù mē bi ntaà ñku'usə ghu.' ²¹ Taà yǐ wa a swoŋ ghu mbo mæ, 'O ghǐrə sigǐnə mǐbǎ ñgànàfà'à ghá yǐ sigǐnə yǐ à tsyèsə aà. Ajàŋə mæ ò lèntə ayoo yǐ kè'ètə nǐ ñtǐi gho tsimè aa, mè aa lèè gho tâ ò ka nǐntə jǐ ghà'atè. Tigə ñkuu nǐ tâ sǐ ka ndoritə.' ²² Wa yǐ à le ñkwærə bǐtalent bi baa aa, à le ñki ntsyà ntəə yǐ ñgaa nswoŋ mæ, 'Taà ghà, ò kǐ fa aa bǐtalent bi baa a mbo mè, mè bù mē mǐfù'u bi baa ñkù'usə ghu, bi bulà.' ²³ Taà yǐ wa a swoŋ ghu mbo mæ, 'Wa ò ghǐrə sigǐnə mǐba ñgànàfà'à ghà yǐ ñsigǐnə yǐ à tsyèsə aà. Ajàŋə mæ ò kǐ lèntə ayoo yǐ kè'ètə nǐ ñtǐi ghò tsimè aa, mè aa tigə lèè gho tâ ò tigə nǐntə jǐ ghà'atè. Kuu nǐ tâ sǐ ka ndoritə.' ²⁴ Wa yǐ mæ à le ñkwærə a talent yǐ mǐfùùrə aa, à le ntsyà ñtəə, nswoŋ mæ, 'Taà, mè zi gho mæ ò nǐ àtintə ñú, mǐfù'u nǐ mǐji a adigə yǐ kaa ò sǐ ghu bê, ñkǐi kya ti ghə ò bwǐ'í. ²⁵ Mè kǐ sǐ bɔ'ɔ nǐ ghò, ñghèè ñtoŋ nsye nniŋə a talent ghò wa ghu. Kò, àyoo yǐ à nǐ à yo aa a yúlà.' ²⁶ Lá, tâfà'à yǐ wa a swoŋ ghu mbo mæ, 'Abɔrikə ñgànàfà'à yǐ mǐbǐ! O le nzi mæ mè fù'ù ti ghə mè be, ñkǐi ñkya ti ghə mè bwǐ'í, ²⁷ boŋ ò le mbaa ñghèè ñləə ñkabè yá ya a ndánlèə ñkabè, tà mè ti bǐi, mè kwærə ayoo yǐ a nǐ àyaa nǐ àbǐi ghu. ²⁸ Tsǐtsòŋ, tâ nǐ kwærə a talent gha wa ghu mbo mfa a mbo ñù wa mæ à tswe nǐ bǐtalent bi nǐghum aà. ²⁹ Nloŋ mæ, a mbo ñù ñtsim yǐ à tswe nǐ ñjoo aa, bi aa kù'usə tâ à tswe nǐ ju ñ gha'a. Lá, ñù yǐ mæ à sǐ nǐ ñjoo tswé aa, bi ka kwærə, ñ kwærə mǐntsirè yǐ à tswe nǐ ghu aà. ³⁰ Ñghæ nǐ ndě abɔrikə ñgànàfà'à ghú, nǐ ma'a yi a abæ a múm mǐfǐi ñdǐgè; a adigə yǐ mæ bæ yè'è ñkurə nǐ mǐsòŋə myaa ghu aà.'

Annù ntsɔ'ɔtə mǐsa'a a noò ñlwǐ'í ñjǐmè.

³¹ "Nòò yǐ mæ Mu Nù à ka yǐ zǐ, a mum nǐgha'a yu bo bǐ baangel bitsim aa, à ka yi ñaŋŋə nǐ àbèrə nifò yǐ wè. ³² Itoo itsim ñ ka yǐ tigə ghotə tswe ghu nsi, tâ à yatə waa mbèè baa tsi'í tsǒ ajàŋ mæ ntseèmbi a yàrə mbinjèrə mǐfǐ'isə nǐ a tǐtǐ mbindoŋ aà. ³³ I tigə lèə mbinjèrə jya a abo yu yǐ mà'à, ñ bàŋŋə lèə ji ndoŋ jya a abo yu yǐ ñkwàbè. ³⁴ Tâ mǐfò wa a tigə nswoŋ a mbo bè bya mæ bi tswe a abo yu yǐ mà'à aa mæ, 'Nǐ zi mbá bê bǐi mæ Taà ghà à ñŋ mbɔɔnə a nu bù aà, ñzi nǐ nǐ annù nifò yǐ bi le ntaŋtə nǐləə a mbo bù ñlogǐnə a nlogǐnə mǐbi aà. ³⁵ Nloŋ mæ nǐ ñ le sǐ yaŋə nàa, nǐ fa mǐji a mbo mè. Nǐi ñkǐ ñ ká yaŋə nàa, nǐ fá ñkǐ à mbo mè. Mè bê ñgǐi, nǐ kwærə ghá.

* **25:15** Talent yǐ mǐfùùrə à le ntsyàtə 500,000 frs.

³⁶ Mè tswê ñswèrè ñswèrè, nì fâ àtsè'è a mbo mè. Mè kâ ñghoo, nì lèntè ñighòô nâ. Mè tswê a ndâtsañ, nì lèntè ghâ.' ³⁷ Maa noò, tâ bè bya mæ ànnù yaa a tsinè aa tâ bì betè yi mæ, 'Mmà'àmbî, bî'î le nyè gho aa a fè, ñjî i kâ ñyanè noo, bî'î jè'è gho, kè ñki mfa ayoo yî nò a mbo wò a janè ñjî ñki le si yanè nò aa ε? ³⁸ Bî'î le nyè gho aa fè ò bê ñghî bî'î kwèrè gho, kè ò tswê ñswèrè bî'î wè'è àtsè'è a nu wò aa ε? ³⁹ Bî'î le ñlèntè ñighòô no aa fè, kè ñki lentè gho a ndâtsañ aa fè aa ε?' ⁴⁰ Tâ m̀fò wa a kwi'i a mbo bo mæ, 'Mè swòñ a mbo bù tsi'î annù ññkonè mæ, àjàñè mæ nì le ñghìrè ma ya annù a nu mumaà ghà ghù yî mò'ò yî à kè'è ñsigè ñlwi'i aa, nì le ghìrè aa a nu mè.'

⁴¹ "A ñghèè a nì bè bya bii mæ bi tswe a abo yu yî ñkwàbè aa, â swonè a mbo bo mæ, 'Lò nì ghuu a mbèè mè mba ñgãñdòò, ñghèè ñkuu nì mò'ò ti mè wa yî bì ñanşè a mbo Devil bo bì baangel bi aà. ⁴² Nlonè mæ ñjî i le si yanè nàa kaa nì wa'á miji a mbo mè fá; ñjî ñki i kâ ñyanè nàa, kaa nì ki'í ayoo yî nò a mbo mè fá. ⁴³ Mè le mbè ñghî kaa nì ki'í gha kwèrè; mè tswê ñswèrè ñswèrè kaa nì wa'á àtsè'è a nu mè wè'è. Mè ghòò kaa nì ki'í ñighòô na lèntè. Mè tswê a ndâtsañ, kaa nì ki'í gha ghantè.' ⁴⁴ Tâ bo ki mbetè yi mæ, 'Mmà'àmbî, bî'î le nyè gho aa fè, ñjî i yanè noo, kè ñjî ñki i yanè noo, kè ò kî mbè ñghî, kè ò kî ñtswe ñswèrè ñswèrè, kè ñkii ñghoo, kè ñki ñtswe a ndâtsañ kaa bî'î ki'í annù tsu a nu wò ghìrè aa ε?' ⁴⁵ Bonè à ka kwi'i a mbo bo mæ, 'Mè swòñ a mbo bù tsi'î annù ññkonè mæ, àjàñè mæ nì le ñki'í a nu ghùlà yî mò'ò yî à kè'è ñsigè ñlwi'isè aa ghìrè aa, kaa nì le ñki'í aa a nu mè ki ñghìrè.' ⁴⁶ Tâ bo tigè nlo ñghèè, ñghèè ñkuu a nì ñjo tì mè ya. Tâ bè bii mæ ànnù yaa a tsinè aa tâ bo bañè ñkuu a mùm ñtswèntii yî i lwi'í ññkonè aà."

26

Ajàñ yî mæ bi le ñtañ ànnù atu Yesu aà
(Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Yesu à màñsè mè a ndi'í ñnnù ma jù, ñswonè a mbò ñgãñyègènnù ji mæ, "Nì zi mæ ² ñjwî Passa i tswe aa a ñjîm ñjwi ji baà. Bi ka fa Mu Nù, tâ bì logè ñghèè ñkwèèntè a ati bàñnèbàñnè."

³ Maà nòò, bìlii bi ñgãñmà'a Nwî, a bò'ò nì bità bì ala'a bo le mbòontè a ntò'ò ñgãñmà'anwi yî ñwè mæ bi le si twonè nì Kaifas aa, ⁴ a ñtañè a ajanè mæ bo ka ñè'esè tswa Yesu ghèè zwitè aà. ⁵ Lâ bo le ñswonè mæ, "A bonè mæ tá bî'inè tsuu ma yuà ànnù fàa ñjwî Passa ghìrè ñlonè mæ mbè bî'inè tswa yi bonè fìkòrè ka fè'è a titii bè i bùrè idigè."

Ajanè yî mæ màngyè yî mò'ò à le nyò'ò Yesu nì mighurè aà
(Mk. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Yesu à le ñtswe a Bethany a nda Simon yî mæ à lèè mbè ñùkikwen aa ñka ji, ⁷ màngyè yî mò'ò a zî ghu mbèè, nì mighurè mî lùmtè mî antindùú mî siginè nì ñtsinè ñghò'ò alabasta. A zî mæ aa, ñlògè mighurè mya ñtswèntè nyò'ò atu Yesu ghu. ⁸ ñgãñyègènnù Yesu bo yè, m̀ntônè myaa mî lwî, bo betè mæ, "A ñanşè nta ñgi'í nì mighurè mù laà aa a ya?" ⁹ Nlonè mæ mbè bì logè mighurè mà mù m̀fee nì ñkabè yî ñwè m̀fa a mbo ñgãñm̀fumè aa ε?

¹⁰ Yesu a yu'ù à àjàñ yî mæ bo ghàà laà aa, ñswonè a mbo bo mè, "Nì fa ñgi'í a mbo màngyè ghù aa a ya ε? Nì sî zi mæ à nì ànnù yî siginè mè à ghìrè a nu mè aa ε? ¹¹ ñgãñm̀fumè i tswe a titii bù aa bìnòò b̀tsimè, lâ kaa mè ka wa'a a titii bu aa a ñgòñ bìnòò b̀tsimè tswè. ¹² A yò'ò gha nì mighurè mù, ñnanşè aa nù yà mbonè tâ nòò ñtwinè ghà à ku'u. ¹³ Mè swonè a mbo bù tsi'î annù ññkonè mæ, a nì ñgòñ idigè tsim jii mæ bì ka yî ki swonè nì ñtoo yî ñsiginè yù ghu fàa mbi aa, bì ka yi kii ki swonè nì ànnù yuà mè màngyè ghua à ghìrè a nu mè aà, ñwa'atè nì yi."

Ajàn yïi mæ Judas a le mbii mæ yu ka fèè Yesu aà
(Mk. 14.10-11; Lk. 22.3-6)

¹⁴ Ma mùu noò nù yï mò'ò a titii ngǎnyөгѳnnù Yesu jya nìghùm ntsò baa mæ bi le si twonjə ni Judas Iscariot aa, a ghèè a mbèè bìlìi bi ngǎnmà'a Nwĩ ¹⁵ nswonj a mbo bo mæ: “Mbə mè fee Yesu a mbo bù bonj nì ka fa akə a mbo mè aa ε?” Bìlìi bi ngǎnmà'a Nwĩ bya bo lòò ìbà'atə n̄kabə Silva mighum mi ntarə mfa ghu mbô. ¹⁶ Nloginə maà noò Judas à le si tigə n̄lɔɔ n̄i m̄anjì yïi mæ mbə yu tsyâ ghu mfee Yesu.

Ajan yïi mæ Yesu bo bi ngǎnyөгѳnnù ji le nji miji mæ Passa aà
(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14,21-23; Jn. 13.21-30)

¹⁷ A bə a njwi yï n̄tsyà m̄b̄i a njwi n̄kurê àbaa ti kò'ò, ngǎnyөгѳnnù Yesu i zì m̄betə ghu mbo mæ, “O lòò mæ bi nanjə aa yuu adigə a mbo wò tǎ tǎ ò ji miji mi Passa ghu aa ε?”

¹⁸ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “N̄i ghèè a mbèè nù k̄kyè a m̄m àla'a, n̄swonj ghu mbo mæ, 'Nd̄i'innù à swonj mæ nòò ghà à kù'ù m̄. Wa mè ka ji miji mi Passa b̄i'ì bi ngǎnyөгѳnnù ja aa a nda wò.’ ”

¹⁹ Ngǎnyөгѳnnù Yesu jya i k̄i nḡhèè nḡh̄rè tsi'ì wa ajàn mæ Yesu à swonjə aà, n̄nanjə njoo nji Passa jyâ.

²⁰ Nòò n̄kwêfò à kù'ù m̄, a tswe a atu atetə n̄ka ji bo bi ngǎnyөгѳnnù ji jya nìghùm ntsò baà. ²¹ Bô kà mæ aa nji, Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Mè swonjə a mbo bù tsi'ì annù n̄i n̄konj mæ, nù yï mò'ò a titii bù à ka gh̄rè fèè ghâ.”

²² Bo le mburə njənjə si'ì si'ì a nyu'u annù ma yu, n̄tigə nloginə n̄ka mbetə n̄i Yesu yi mò'ò, yi mò'ò mæ, “M̄mà'àmbi, à n̄i mè aa ε?”

²³ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “N̄ù yïi mæ b̄i'ì yu ji, a n̄jə n̄i àbô yi bi'iyu a akanj yï fùurə aa, à ka gh̄rè fèè ghâ. ²⁴ Lâ ànnù ma yû a ka yə Mu N̄ù aa tsi'ì à àjàn yïi mæ bi n̄wa'anə a m̄m ànjwà'ànə Nwĩ n̄lonj n̄gaa yï aà. N̄gi'ì yï n̄swèrə n̄swerə a nu nù yï à fèè Mu N̄u aà. Lâ a le mbaa mbonj mæ tǎ bi tsee ajàn n̄u ma yû lô burə jwe, jwe b̄. ”

²⁵ Judas mæ a le n̄tswe n̄i m̄fèè yi aa, a k̄i m̄betə yïi n̄gaa mæ, “Rabbi, tigə kaa ò si aa gha swonjə aa ε?” Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “O swonj m̄!”

Ntarə Mmà'àmbi
(Mk. 14.22-26; Lk. 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

²⁶ Bo kà maa nji, Yesu a logè àbaa, mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ, m̄batə, mfa a mbô ngǎnyөгѳnnù ji jya, n̄swonj mæ: “Kò n̄kurə n̄i; à n̄i ìb̄i n̄u gha i ghuà.”

²⁷ Mbu n̄tigə nlogə n̄d̄onj m̄lù'ù, m̄fa mbi'ikə a mbo Nwĩ, m̄fa a mbo bo, nswonj mæ, “Kò n̄ò n̄i bu bitsimè. ²⁸ A n̄i àləə n̄u ya á yuà, àləə n̄wàrə àkàà yïi mæ bi ka saansə atu bə b̄i ghà'atə aà. ²⁹ Mè swonj a mbo bù tsi'ì annù n̄n̄konj mæ, n̄loginə tsitsonj, kaa mè ka yi wa'à m̄lù'ù b̄i n̄no, nywe'e a njwi yïi mæ mè ka yï b̄i no m̄lù'ù m̄i fii b̄i'ìnə a m̄m ànnù n̄ifò Taà ghà a aburə aà.”

³⁰ Bo yəə ìkòò, m̄fè'ε n̄kò'ò nḡhèè a atu n̄ta'a Olive.

Ajàn yïi mæ Yesu à le nswonj mæ Peta à ka tuu yi aà
(Mk. 14.27-31; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³¹ Bo kò'ò m̄ nywe'e ghu, Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Bù tsi'ì bitsim, n̄i ka gh̄rè m̄'atə gha khèkè n̄tugə s̄i, n̄lonj mæ a tswe a m̄m ànjwà'ànə Nwĩ mæ, 'Mè ka zwitə n̄tsèmbi tǎ àkàrə m̄binjèrə yi tǎ à ja'anə.’ ³² Lâ nòò yïi mæ mè ka yï yweenə ni n̄wo aa, mè ka yï tsyâ a mb̄i bù, i fòò nḡhèè a Galilea.”

³³ Peta swonj ghu mbo mæ, “Mbə bə bitsim t̄'ε ki m̄'atə n̄i ghô m̄'atə khè bonj kaa mbə mè wa'à gho m̄'atə b̄.”

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mè swõŋ a mbo wò tsi'i ànnù nîŋkon mə, tsi'i nîtugè sîi, m̀bõŋ tâ àŋkəgè tâ à tɔŋ bõŋ ò tuù mē ghà ñgàà ji tarè.”

³⁵ Peta a kwi'i mə, “A tē'ε ki bə bē ànnù nìwo bõŋ mə ka kwo bi'ò; kaa m̀bə mə wa'à gho tuù.”

Ngǎnyəgənnù Yesu jyâ tsim bo le ŋki nswon tsi'i maa ajàŋè.

Ajàŋ yïi mə Yesu a le ntsà'atè Nwî a Getsemane aà

(Mk. 14.32-42; Lk. 22.39-46)

³⁶ Yesu a bɔ'ɔ ni ngǎnyəgənnù ji jya ghèè mē nywe'e a adigə yî mò'ɔ yïi mə bi le si twonə ni Getsemane aa, Yesu a swon a mbo bo mə, “Nì tswè faà, tâ mē ghεε ntsà'atè Nwî fiï.” ³⁷ Yesu à kà mə aa ŋghεε aa, ǹlògè Peta a bɔ'ɔ ni bɔɔ bi Zebedee bya bi baà. Nù yï ì le ǹlògìnè ñka mbi'i, ǹtìi yi i luu nî àjəŋnè. ³⁸ Yesu a swon a mbo bo mə, “Ajəŋnè a luu a ntii mē si'i mburə m̀bə tsi'i a nzwitə mē; nì tswè faà, ǹtswè nìkirè bi'inè.”

³⁹ A ma'atè waa, ŋghentə a mbïi, ñwo nnõŋə a nsye a kuu kuu, ǹtsa'atə Nwî nswon mə, “Taà ghà, m̀bə m̀anji a tswè ghu, O ghìrè mē tá ndõŋ ñgi'i yuà i tsyá. Lá mə kòn aa ŋghìrè annù yïi mə o lòò aà, kaa wa'ǎ bē ànnù yïi mə mē lòò aa bē.”

⁴⁰ A biinè m̀bii ŋghèè a mbεε ngǎnyəgənnù ji jya ñyè bo bitsim bwii. A twonɔtə Peta m̀betə ghu mbo mə, “M̀bə nì wa'à nìkərè bi'inè a nì àbàŋtè noò yî fùùrè tswé aa ε? ⁴¹ Nì ka ntswe nìkərè ǹtsa'atə nî Nwî ta wa'ǎ a ñkìrè Satan lô ñwo; mē zi mə ntii ghuu i lòò ŋghìrè ànnù yïi a ku'unə aà, lá ǹjyǎnú yùu i b̀aǹnè m̀bɔrə.”

⁴² Yesu a ma'atè waa, m̀bu ŋghèè ǹtsa'atə Nwî mə, “Taà ghà, m̀bə a bə yïi mə m̀anji kaa à sî ghu tswé a ñkwərə ndõŋ ñgi'i yu a mbo mē, tá tâ mē tsuu no, O tigè ñghìrè bē ànnù yïi mə o lòò aà.” ⁴³ A bú m̀bii ŋghèè, ñyè ngǎnyəgənnù ji jya i burè ki bwii tsi'i bwii, ǹlon mə fiło le nluu a mi'i bo aà.

⁴⁴ A ma'atè waa m̀bu ŋghèè ǹtsa'atə a Nwî a nî ñgàà yïi mə ì ywe'e ji tarə aa, m̀bu nswon tsi'i ànnù ya yïi mə a le mfòò nswon a mbïi aà ghu mbô. ⁴⁵ A m̀ansè mē, m̀bu m̀bii wa a mbεε ngǎnyəgənnù ji jya, nswon a mbo bo mə, “Nì burə ka ki bwii tsi'i bwii, m̀miintə nî ghuu aa ε? Wa nòò à tigə a abô; bi fèè mə Mu Nù a mbo bə bî bî. ⁴⁶ Bìnə nì tâ bi'inè ghεε, wa ñu yïi mə à fèè gha aa, à zï mē.”

Ajàŋ yïi mə bi le ntswa Yesu aà

(Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà mə aa ŋghaa laà, kaa mburə ti m̀ansè, Judas, ñu yï mò'ɔ wa a titii ngǎnyəgənnù Yesu jya nìghùm ǹtsò baa, a burè ñzi bo bi ǹnòò bē yî ghà'atè mē bìlii bi ngǎnmà'a Nwî nî ngǎndi'i ǹnõsè bo bi bità bi ala'a bo le ntoo. Bo le ntugitə nwi ǹtsò ni m̀bu'u. ⁴⁸ Judas, yïi mə à le mfèè yi aa, à le mfa alènsè a mbo bo mə, “Nù yïi mə mē ka ghèe non mighègè mi aa, bõŋ à nì ghu; nì baŋnè yi.”

⁴⁹ A zï mē, m̀burə ntsinè ŋghεε a mbεε Yesu, ǹnon mighègè mi, nswon ghu mbo mə, “Rabbi, mə tsà'atè nî ghó.”

⁵⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Nsú ghà, ghìrè annù yïi mē ò tswè nî ñghìrè aà.” Bè bya mə bo bi Judas le nzï aa, bo tigè m̀baŋnə Yesu. ⁵¹ Bo b̀aǹnè mē yi aa, ñgànyəgənnù yï wa yï mò'ɔ a tsɔ'ɔ munwi yï ñkwye atõŋnə abù'u ngǎnmà'a Nwî yî ñwè ghu ǹlɔ'osè.

⁵² Yesu a swon ghu mbo mə, “Nìŋə munwi ghò wa fu a mba'à, ǹlon mə ñu yïi mə à sòŋə munwi a mba'a aa, a ka yï kii kwo aa tsi'i nìwo ni munwi. ⁵³ O sî zi mə m̀bə mē betè Taà ghà a tsyàsè nda bîm̀aǹjõŋ bi baangel bii mə bi tsyatè ntsù'ù nìghùm ǹtsò baà aa, tsi'i tsìtsòŋ tâ bi zi ñkwetə gha aa ε? ⁵⁴ M̀bə mē ghìrè ma mùu ajaŋ bõŋ kaa ànnù yïi mə àŋwà'ànə Nwî a swon aa, kaa a ka wa'à nî ànnù nîkon fè'è.”

⁵⁵ Yesu à ghàà mē laà aa, m̀bõŋ m̀betə nòò bē bya mə, “Nì zi nì nwi ǹtsò a bò'ɔ ni m̀bu'u aa a ntswa mē tsó nì zi a m̀baŋnə àŋgàmigheε aa ε? Tigə mē kì si tswè bi'inè

a Ndâma'anwĩ aa a njwi njwi ndì'ì ni ghuu, kaa nì wa'à gha tswa aa a ya aa ε? ⁵⁶ Lá ìnnù ma jù tsìm i fe'ε aa, a nlwensə nìghàà nñi mə ñgǎñntoo Nwĩ i le ñwà'ànə aà."

Ñgǎnyөгəñnù Yesu jyâ tsìm i tigè m̀ma'atə yi ñkhəkə waa.

Ajàñ yïi mə ñgǎñndasa'a le ntsə'otə isa'a Yesu aà
(Mk. 14.53-65; Lk. 22.54-55,63-71; Jn. 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Bè bya mə bi le ntswa Yesu aa le ntigə nlogə yi ñghεε ni ghu a nda Kaifas, ñgǎñmà'a Nwĩ yï ñwè, a adigə yïi mə ñgǎñdì'i nònşə ni bità bi ala'a le ñghotə ghu aà. ⁵⁸ Peta à le si tigə nyonə a njim, ntəə nii ni a sà'a agha'à. A yon mē ñywe'e a ndugə Kaifas laa, ñkuu ntswe a nsàñàbèè bo bi ñgǎñmbé ndâmà'anwĩ a nyê ànnù yïi mə bi ka ghìrə a nu Yesu aà. ⁵⁹ Bìlìi bi ñgǎñmà'a Nwĩ bo bi ñgǎñndasa'a le si loo ni mǎnjì yïi mə mbə bè swonə ìbàñnənnù a atu Yeesô tâ bo tsya ghu nzwitə yi. ⁶⁰ Lá kaa wa'à yê, ka mə biyəfə bi abǎñnənnù bì ghà'àtə le mfè'è ntsweε ìbàñnənnù ghu atu aà. Ñgǎñabañnənnù jya jï m̀'ə ji baa i fe'è ntəə nswonə mə: ⁶¹ "Mbâ ghulà à le nswonə mə yu tswə nì àdà'à a nsà'a ndâmà'anwĩ i bú ghùrə fu a njim njwi ji tarè."

⁶² Ñgǎñmà'a Nwĩ yï ñwè a biñnə ntəə mbetə Yesu mə, "O si nî ànnù yï tsu a kwi'i tswé? O swonə mə akə nî ìnnù jù mə bi swonə a atu wò aa ε?" ⁶³ Yesu a təə kaa wa'à yi kwè'è. Kaifas a bú nswonə ghu mbo mə, "Kàà nî Ìkùm Nwĩ yïi à tswə ntìi aa mə o swonə aa tsi'ì ànnù nìkonə mə ò nî Ayo'ò Nwĩ wa mə à ni Mu Nwĩ aa le?"

⁶⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "O swonə mē. A ñghεε ghu, mə swonə a mbo bù mə, ñloginə tsitsonə, nì ka yə Mu Nù tâ à tswə a mbèè ñikwεε Nwĩ yïi mə à tswə nî m̀dà'à aa ni mà'à, ñlo a aburə nsigə ni a m̀m m̀bà'à."

⁶⁵ A kwĩ'ì mē laà, ñgǎñmà'a Nwĩ yï ñwè wa a satə itsə'ə ji, nswonə mə, "A bègìtə Nwĩ! Nì yù'ù àjàñ yïi mə à bègìtə Nwĩ aà. Bì'inə bù ñloo nî biyəfə aa, a ya aa ε? ⁶⁶ Kè nì wà'àtə mə akə le?"

Bo bitsim bo kwi'i mə, "A ku'unə mə tâ à kwo."

⁶⁷ Bo swonə mē laà aa, ñloginə ntigə tsee m̀twyε ghu nsi, ñghoo nii, bí m̀'ə bi feè nii, m̀betə nii ni mə: ⁶⁸ "Tsó mə ò swonə mə ò ni Ayo'ò Nwĩ aa, twi ñù yïi mə à fèε gho aà."

Ajàñ yïi mə Peta à le ntuu Yesu aà
(Mk. 14.66-72; Lk. 22.56-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Maa noò Peta a tswé wa nsàñàbèè. Ñgǎñàfà'a Kaifas yï mǎngyè yï m̀'ə a zì ñyə yi, m̀betə yi mə: "Tigə ò ghìrə mbaa ñki ntswe bu Yesu mu baGalilea wa aa ε?"

⁷⁰ Peta a tuu a nsi mi'i bo bitsim, nswonə mə, "Kaa mə sǐ annù yïi mə o swonə aa zì." ⁷¹ Peta à ghàà mē mùu ajàñ aa, m̀fè'è ñghεε a ntsübù'ù. A fè'è mē, ñgǎñàfà'à yï mǎngyè yï dàn a bú ñyə yi, nswonə a mbo bè bya mə bo bo le ntəə aa mə, "Nù ghulà à ghìrə ntswe bo Yesu mu Naaserə wâ."

⁷² Peta a ku'ùsə ntuu, ñkaa nswonə mə, "Kaa mə sì ñù ma wì zì."

⁷³ Mu fibàñtə à bù mē ñghəə ki bə, bè bya mə bo bi Peta le ntəə aa, bú nswonə ghu mbo mə, "O lòò aà nswonə mə kaa ò si ñgǎnyөгəñnù Yesu yï m̀'ə bə? Mǎnjì yïi mə o ghàà ghu aa, a d̀'ì mə bu Yesu lo aa adigə yï fùùrə."

⁷⁴ Peta a loginə ntigə ñkaa nswonə ni mə, "Kaa mə sì ñù yï zì. Bεε a bə yïi mə mə swonə aa abǎñnənnù, Nwĩ nñ ñdòò a atu mə."

Tsi'ì maa noò àñkəgə a tɔñ. ⁷⁵ Àñkəgə wâ à tɔñ mē, Peta a wa'atə ànnù ya yïi mə Yesu à ghìrə nswonə ghu mbo aa mə, "Mbonə tâ àñkəgə à tɔñ, le bonə ò tùù mē ghà ñgàà ji tarè". A wà'àtə mē, m̀fè'ε ñghèè ñyə'ə tsi'ì a mbē ànnù.

27

Ajàn yïi mæ bì le nghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mk. 15.1; Lk. 23.1-3; Jn. 18.28-32)

¹ Abèè fù'ù mæ, bìlìi bì ngǎŋmà'a Nwĩ bitsim a bò'ò ni bità bi ala'a bitsim bo boontè a ntaŋtə ajàŋ yïi mæ bo ka zwitə Yesu aà. ² Bô tãŋtə mæ nìmanşə, ñkwerə mbô mi Yesu, ñlogə yi nghɛɛ mfa a mbo Pilato, mæ à le mbə Gúmnaà aà.

A ajàŋ yïi mæ Judas à le ñkwo aà

³ Judas mæ à le mfèè Yesu aa, à yè mæ ajàŋ yïi mæ bi swonj mæ bi ka zwitə Yesu aà, ñtìi yi i sa'à yi, a logè ìbàtə ñkabə silva jya mighum mi ntarə nghèè mfa fu a mbo bìlìi bì ngǎŋmà'a Nwĩ a bò'ò ni bità bi ala'a, ñswonj a mbo bo mæ, ⁴ “Mè ghìrê ìbì ñlonj mæ mè fèe ñù tighê mæ à ghìrê ànnù yï bi yï tsu aà!” Bo kwi'i ghu mbo mæ, “Ma ya a yə yi aa ni àkè? Á ka zi wô zi annù yïi mæ ò ka ghìrè ni yu aà.”

⁵ Judas a ma'à ñkabə ya a mûm ndâmà'anwĩ, mfe'ɛ nghèè ñlənə.

⁶ Bìlìi bì ngǎŋmà'a Nwĩ bya bi bwèè ñkabə ya nswonj mæ, “Nòŋsè yï'inè à dì'i mæ kaa à sî ku'unè mæ tâ bì ləə ajàŋə ñkabə ma yù a mûm àbàa ñkabə ndânwĩ ñlonj mæ à ñi ñkabə àləə aà.” ⁷ Bo swòŋ mæ laà aa, ñtswe a nsye nghàànè, ñlogə ñkabə ya nghèè ñyuu adigə ñù mbòò bantòò ghu, tâ bì ka ntwinə ñi bìgìi ghu. ⁸ Nzi nywe'e sii, bì twonjə adigə mayú aa ni Adigə Aləə.

⁹ Ma yù ànnù a kî mfe'ɛ mbòontè ñi ànnù yïi mæ ñgàŋntoò Nwi Jeremiah à le nswonj aà, mæ, “Bi le ñlogə ìbàtə ñkabə silva jya mighum mi ntarə mæ boò bi baIsrael le ntaŋ mæ bi ka yi tu a atu yu ma wa aa, ¹⁰ nghèè ñyuu adigə ñù mbòò bantòò ghu, tsi'í a ajàŋ yïi mæ Mmà'àmbi à le nswonjə a mbo mè aà.”

Pilato à betə ìnnù a mbo Yesu

¹¹ Bìlìi bì ngǎŋmà'a Nwĩ bya ni bì bità bi ala'a bya bo tigè ñlogə Yesu ñghɛɛ ni ghu a nsi Gúmnaà. Gúmnaà a betə yi mæ, “O bə aa mfo baYuda aa ɛ?” Yesu a kwi'i mæ, “O swòŋ mæ!” ¹² Bìlìi bì ngǎŋmà'a Nwĩ a bò'ò ni bità bi ala'a bo le niŋ innù a nu Yesu a nsi Pilato. La Yesu a na'à waa bitsim.

¹³ Pilato a tigè mbetə ghu mbo mæ, “O sî ndùu innù jù mæ bi swonjə ni mæ ò ghìrə aa yu'u?”

¹⁴ Annù a le mburə ntsya Gúmnaà tsi'í tsyà a nyə mæ kaa Yesu à le ñwa'à ànnù yï tsu burə ñkwikwi'i bə aà.

A jàŋ yïi mæ bì le ntsèrè mæ bì zwitə Yesu aà

(Mk. 15.2-5; Lk. 23.13-25; Jn. 18.28-38)

¹⁵ A le mbə nòŋsè Gúmnaà mæ a yi mbə ñjwĩ Passa aa a fi'isè ñgàŋàtsaŋ yï mfuùrè yïi mæ bè le ñkòŋ aa mfa a mbo bo. ¹⁶ Ma mùu noò ñgàŋàtsaŋ yï mò'ò à le ntswe a atsaŋ mæ bè bì ghà'àtè bi le nzi yi, bì twonjə nii ni Barabas. ¹⁷ Nnòò bə bya bì ghòtè mæ aa, Pilato a betə waa mæ, “Nì kòŋ mæ tâ mè fi'isə aa wò mfa a mbo bù, Barabas kè Yesu mæ bi twonjə ni Ayo'ò Nwĩ aa le?” ¹⁸ Pilato à le mbetə ma mùu ajàŋ aa, ñlonj mæ à le nzi mæ à le nghìrè àghè'ènè mæ tâ baYuda tswa Yesu ñzi mfa ghu mbo aà.

¹⁹ Pilato à tswè mæ a aləŋə nsa'a mîsa'a, ñgwé yï a toò ñkìi ghu nu mæ, “Sì'i mbô mo wa a nu ñù wá, ñlonj mæ kaa à sî annù yï tsu fânsə aà. Mè swonj laà aa ñlonj mæ ñjèè yï mbì ì ghìrə ñle gha sii a ñгаа yu.”

²⁰ Lá bìlìi bì ngǎŋmà'a Nwĩ a bò'ò ni bità bi ala'a bi totə bə bya mæ tâ bì betə Pilato tâ fi'isə Barabas tá tâ bì baŋnə nzwitə Yesu. ²¹ Gúmnaà a bú ñku'usə mbetə waa mæ, “A titìi bə buà bi baa, ni lòo mæ tâ mè ma'atə aa ghuu?” Bo kwi'i bitsim mæ, tâ bì fi'isə Barabas.

²² Pilato a bû nîbetə waa mə, “Ni lɔc mə tã mɛ tige ŋghirə aa mə akə ni Yesu ghú mə bi twonə ni Ayo'ò Nwĩ aa ε?” Bo tɔŋnɛ nswon mə, “Ta bi kweentə yĩ a ati bannəbannə.”

²³ Pilato betə mə, “Ni lɔc mə bi kweentə yi aa a ya? Annù yĩ bi yĩi mə à bù'ù aa à nĩ àkə aa ε?” Lã bo bû ŋku'usə ntɔŋnɛ ghaa bə nĩ mĩtĩ nswon mə tã bi ghɛɛ ŋkwɛɛntə Yesu.

²⁴ Pilato à le nyə mə yu ghɛnsə aa nòc yĩ, ŋki nzi mə yu bə ghɛɛ nĩ mĩbĩ bon fĩkòrɛ fĩ ka fɛ'ɛ. Nswon bi zĩ nĩ ŋkĩ, a si'ĩ mĩbô mi ghu a nsi bə bitsim, nswon mə, “Kaa àbô ya kaa a sɪ a nĩ àləə nu ŋú ghú mə nĩ lɔc a nsaansə aa tswé. A annù yĩi mə nĩ lɔc a ŋghirə aa, a zi tsi'ĩ bù.”

²⁵ Bə bitsim bi kwi'i mə, “ŋŋə, tã àləə nũ yi tã kuu a atu bĩ'ĩ bo bi a atu bɔc bi'ĩ.”

²⁶ Pilato a fi'isə Barabas mfa a mbo bo, ŋghirə bi ghɔc Yesu, a fã yi mə tã bi tige nlogə ŋghɛɛ ŋkweentə a ati bannəbannə.

Ajàŋ yĩi mə bĩsogyɛ le si wyɛ nĩ Yesu aà.

(Mk. 15.16-20; Jn. 19.2-3)

²⁷ Bĩsogyɛ bi Pilato tige nlogə Yesu ŋkuu ŋghɛɛ nĩ ghu a múm ntɔ'ɔ Gúmnaà (mə bi le si twonə ni Praetorium aà), ntwon bĩsogyɛ bitsim bi zĩ ŋghotə ghu nsĩ. ²⁸ Bo tso'otə itsə'ə ji, nɔc atsə'ə yĩ ghə'ə bɔc ŋwɛ'ɛ ghu nũ. ²⁹ Bi wɛ'ɛ mɛ, nɔc mĩndigə mi njɔŋ njɔŋ mba'a tsɔ atsə'ətu nifɔc n̄sɔsə ghu atú. ŋki mfa ŋkĩŋkà'a ghu abo yĩ mà'a. Ntígə ŋwye nii nsigítə ŋwo ghu nsi nswonə nĩ mə, “O lele leɛ! Mfɔc baYuda à kĩ kwɛɛ! A kwɛɛ!” ³⁰ Bo le si kii ntsee nĩ mĩtwye ghu nu, ŋkii ŋghɔc nĩ atú yi nĩ ŋkĩŋkà'a yã. ³¹ Bĩsogyɛ bya bi n̄nsə mɛ ŋwye yi laà aa, ntso'ɔ atsə'ə yĩ bagítə ya ghu nu, m̄bu ŋwɛ'ɛ jii itsə'ə jya fu ghu nu, ntígə nlogə yi mə bo ghɛɛ kwɛɛntə a ati bannəbannə.

Ajàŋ yĩi mə bi le ŋkwɛɛntə Yesu a ati bannəbannə aà

(Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Bo kã mə aa ŋghɛɛ a m̄njĩ, nyə ŋú baCerene yĩ mɔ'ɔ, ikũm yi i bə Simon, n̄tswa yi nĩ àdà'a mə tã à be'e ati bannəbannə Yesu yã. ³³ Bo ghɛɛ mɛ nywe'e wa adigə yĩi bi le si twonə ni Golgota aa, (n̄jĩ'ĩ ikũm ma ghú i bə mə, àdigə akwɛɛ atu ŋú) ³⁴ nɔc mĩlù'ù mii bi le m̄forinə nĩ àfù yĩi bi twonə ni gall aa mfa ghu mbo mə tã no. Yesu a ywe'etə n̄tuu yi a nnô.

³⁵ Bĩsogyɛ bya kwɛɛntə yi a ati bannəbannə, m̄ma'a ibirə a nyə bə bii mə bi ka jii itsə'ə ji jyã. ³⁶ Bi ghirə mɛ laà aa, n̄tswe nsye ntígə mbe nii. ³⁷ Bi le ŋwà'ànə annù yĩi mə à le ŋghirə bi n̄ŋ isa'a ghu nu aa m̄bɛɛ wa ati bannəbannə ghu atu mə, “A nĩ Yesu, Mfɔc baYuda à ghuà mə.” Ma yú a di'ĩ nĩ ànnù yĩi mə à le ŋghirə bi kweentə yi aà. ³⁸ Bi le ŋki ŋkweentə b̄yərə bi baa bo bi Yesu, ŋkweentə yĩ m̄fũurə ghu mbɛɛ a abo mà'a, ŋki tige ŋkweentə yĩ m̄'ɔ ghu mbɛɛ a abô ŋkwàbè.

³⁹ Bĩtsyà bi m̄njĩ bi le si wyɛ nĩ Yesu n̄sigə nĩ itú jyaa nswonə ni ghu mbo mə, ⁴⁰ “Wò yĩi mə ò le nswon mə ò ka sà'a ndàmà'anwĩ i bú bɔc fu a j̄m njwi ji tarə aa, yweensə itu ib̄inũ gho lá. Mbə a bə annù n̄ŋkonə mə ò nĩ Mu Nwĩ, ò sigə la fya atu ati bannəbannə bĩ'ĩ yê.”

⁴¹ Bĩl̄i bi ŋgãŋmà'a Nwĩ, bo bi ŋgãŋd̄i'ĩ n̄ŋsə nĩ bità bi ala'a bo le ŋkii ŋwye nĩ Yesu tsi'ĩ mùu ajàŋ mə, ⁴² “A le si yweensə badàn, tã wa'ã ib̄i nũ yi yumbon tsitsòn yweensə la tã bĩ'inə yə. A nĩ yu yĩi mə à nĩ Mfɔc baIsrael aà. Tã à sigə la fii atu ati bannəbannə bon bĩ'inə ka bii annù yi. ⁴³ A le n̄n̄ŋ n̄tswɛnt̄i yĩ n̄tsim a mbo Nwĩ; tã Nwĩ à wa'à yi tsitsòn zĩ ŋkwetə la, mə mbə a kɔŋə yi. A le mbaa tɛ'è wa'à swonə nĩ mə yu nĩ Mu Nwĩ aa ε?”

⁴⁴ B̄yərə bya mə bi le ŋkwɛɛntə waa bo aa, bo le si kii mbəgítə nĩ Yesu tsi'ĩ mùu ajàŋ.

Ajàn yïi mæ Yesu à le ñkwo àà
(Mk. 14.33-41; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Itugè i le mfii ñkusè ala'à tsim, ñloginè ni nòò ñsi'i nòò ñghèe nywe'e ni nòò nyèñ nòò. ⁴⁶ Nòò nyèñ nòò à kà mæ aa ñku'u, Yesu tònè nyè'è nswon mæ, "Eli, Eli, lama sabachthani?" Ma la a bè mæ, "Nwĩngòn ghà, Nwĩngòn ghà, ò mè'e gha aa a ya aa è?"

⁴⁷ Bè bya bí mæ'ò mæ bi le ntəntə maa adigə aa bi yu'u nswon mæ "Nù ghù a twon aa Elijah." ⁴⁸ Nù yí mæ'ò a titi bo a burè ñghèe ñlòò kúntsa ntsu ni mlù'ù mí tsè'è, ñsò'ònə a nî ñkìkà'á, ñkò'osə mfa mæ tá Yesu à no.

⁴⁹ Lá bi mæ'ò bi swon mæ "yu'utə tá bí'inə yə mæ Elijah à ka zi kwetə yi le."

⁵⁰ Yesu a bú ñku'usə ñgentə nji yí nyè'è mburə ntsii.

⁵¹ Maa noò, àtsè'è ya yïi mæ a le ñkwàsə múm ñdámà'anwĩ aa, a le mbò'ònə a titi, ñloginè a ndəñ nsigə nywe'e a nsyè, idigè i tsigènə, ñlànşəngò'ò i ba'akè. ⁵² Misyè mi ña'akè bè bi Nwĩ bí ghà'atə mæ bi leè ñkwokə aa, bi bìnè niwó. ⁵³ Bè ma bú bi le mfè'èkè a misyè, ñkuu ñghèe wa múm ala'a yí làà, bè bí ghà'atə bi yé waa a nòò yïi mæ Yesu à le nyweenə niwo aà.

⁵⁴ Atu bísogyè ya bo bi bísogyè bya bítim mæ bo le ntswe mbe nî Yesu aa, bô yè mæ a ajàn yïi mæ ñsyè i tsigìnə aa, a bò'ò ni ñnnù tsim jii mæ i le mfè'è aa, ñbò'ò ni tswá waa, bo swon mæ, "Tsi'í ànnù ñkòñə, ñù ghuà à bə aa Mu Nwĩ."

⁵⁵ Bàngyè bí ghà'atə bi le tswe ghu, ntə a sà'a agha'a, ñlii. A le mbə bāngyè ma bú mæ bi le ñlò a Galilea ñyonə nî Yesu, ñkwetə nii aà. ⁵⁶ A titi bāngyè ma bú, Mary Magdalene, Mary ñdè bi Jems ni Joseph, a bò'ò ni ñdè bi bə bi Zebedee, bo le ntswe ghu.

Ajàn yïi mæ bi le ntwiñə Yesu àà
(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Nòò ñkwèfò à kù'ù mæ, ñgànkabə yí mæ'ò, mæ à le nlo a ala'a Arimathea, bi twonè ni Joseph, ñki mbə ñgànyəgənnù Yesu yí mæ'ò aa, a zí ⁵⁸ ñghèe a mbèe Pilato a mbetə aku Yesu ya mæ yu lògè i ghèe twiñə. Pilato a fà àdà'á mæ tá bí fa ghu mbò. ⁵⁹ Joseph a tigè ñghèe ñlògə aku Yesu ya ñlim nî àtsè'è yí fù'ù yí sigìnə yí fii, ⁶⁰ ñghèe niñ a mum nisyè ni nî fii nii mæ à le nton a múm àlànşəngò'ò aà. A niñ mæ aa, ñtii alànşəngò'ò yí mæ'ò ntsetə ntsu nisyè nya ghu, ñtigə nlo ñghèè yi. ⁶¹ Mary Magdalene ni Mary yí mæ'ò wa bo le nzi ñtswe nlii ni nisyè nyá.

Ajàn yïi mæ bi le si be nisyè ni Yesu àà

⁶² Njwĩ ñnànşə ñjoo njwĩngòn ya i tsyà mæ, àbèè a fu'u, bílii bi ñgāñmà'a Nwĩ a bò'ò ni baFarisai bo ghotè ñghèe nyè Pilato, ⁶³ ñswon ghu mbo mæ, "Taà, bí'í wa'atə mæ nòò wa yïi mæ ñgāñmbwe'esə wa, mæ à kì swon mæ yu ni Mfò baIsrael à kì burə aa, à kì swon mæ yu ka bìnè niwo a njim njwi ji tarè. ⁶⁴ Bí'í zi aa a nswon a mbo wò mæ tá ò too bē tá bí ghèe ñka mbe nisyè nya a atú ñjwi ji tarè. Bí'í swon laà aa nlon mæ bí'í bə'ò mæ ñgānyəgənnù ji jya i ka zí yèrə akú yi ya ghèè ni yu i bāñnə tigə swon a mbo bə mæ à ywèenə mæ niwó. Mbə bo ghìrə ma múu ajàn bon àbāñnənnù ma yú a ka bāñnə bí'í tsyàtə yi ntsyambii yá." ⁶⁵ Pilato a swon a mbo bo mæ, "Nì lògə bísogyè tá bí ghèe ñka mbe nisyè nyá." ⁶⁶ Bo fè'è ñghèe nsìntə nisyè nya ni mànji yïi mæ mbə bi ña'a, bi zí, ñki ñləə bísogyè mæ tá bí ka mbe.

28

Ajàn yïi mæ Yesu à le nyweenə ni niwo aà
(Mt. 28.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Njwĩngòŋ ya ì tsyà m̄ê, àbèè fu'u, a bə tsi'ĩ a t̄itugə t̄itugə a njwĩ yĩ n̄tsyambĩi a m̄úm n̄gyà, Mary Magdalene, a bò'ò ni Mary yĩ mò'ò wa bo le mfè'è n̄ghɛɛ a lèntə n̄isyè ni Yesu nyá. ² Nsyɛ ì le n̄tsìgìnè tsi'ĩ n̄it̄i, angel Nwĩ a lô a aburə nsigə ntii ngò'ò ya mə bi le ntsetə n̄isyè ni Yesu nya ni yù aa nlò'òsè, ñkò'ò n̄tswe ghu atú. ³ Nsí yi ì le si n̄wàŋkè tsó mbəŋ yĩ n̄wà'ákə, ìtsè'ê ji ì fu'ù tsi'ĩ fù'ù mə buu. ⁴ Nìbò'ò ni le n̄tswa b̄isogyè bya mə bi le si be n̄isyè nya aa, bo tigè n̄tsiginə, mbəŋ ntigə tsó b̄iku bi b̄ê.

⁵ Angel wa a swon̄ a mbo b̄angyè bya mə, “N̄i tsuu ki bò'ò. Mə zi mə ni lò'ò aa Yesu mə bi k̄i kwèentə yi atu ati b̄aŋnəb̄aŋnə aà. ⁶ Wa kaa à si faà mə tswé. A b̄innè m̄ê a niwo tsi'ĩ wa ajàn mə à le n̄swon̄ aà. N̄i zi nyə adigə ȳi mə à k̄i n̄ŋ ghu aà. ⁷ N̄i wanjə n̄ghèè n̄swon̄ a mbo n̄ḡaŋyeḡənnù ji mə wa à b̄innè m̄ê niwô. A tsyà mə a mb̄ii bo n̄ghɛɛ ni a Galilea. Bo bə ghèè boŋ bo ka tigə yə yi ghu. N̄i ka n̄wa'atə ni ànnù ma yù mə mə swon̄ a mbo bù aà.”

⁸ M̄int̄i mi b̄angyè bya mi le n̄luu ni n̄idorè, n̄bò'ò ni k̄i n̄tswa waa, bo fè'è n̄tigə ñkhə ghèè a ñkè'ènə a mbo n̄ḡaŋyeḡənnù Yesu jya.

⁹ Yesu yumbəŋ a z̄i m̄boo b̄angyè bya, n̄tsà'atə waa. Bo z̄i n̄wo ghu n̄si, n̄tswa m̄ikòrə mi mm̄ii yi. ¹⁰ Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “N̄i tsee ki bò'ò. N̄i ghɛɛ n̄swon̄ a mbo bò'ò bi maà ba mə tâ bo ghɛɛ a ala'a Galilea tâ b̄i'ibo boontə ghu.”

Ajàŋ ȳi mə baYuda bi le n̄tsweɛ àb̄aŋnənnù n̄lon̄ annù nyweenə Yesu ni n̄wo aà

¹¹ B̄angyè bya bi kà mə aa n̄ghɛɛ laa, b̄isogyè bya b̄i mò'ò bi k̄i n̄lo ñkuu n̄ghɛɛ a m̄úm àla'a a ñkè'ènə ìnnù jyá tsim̄ j̄ii mə ì fè'è aa, a mbo b̄il̄i bi n̄ḡaŋmà'a Nwĩ.

¹² B̄il̄i bi n̄ḡaŋmà'a Nwĩ bya bo twon̄ bità bi ala'a bo tswe a nsyɛ n̄ghàànə, n̄lòo ñkabə ȳi n̄ghà'atə n̄fa a mbo b̄isogyè bya ¹³ n̄swon̄ a mbo bo mə, “Bɛɛ bi betə ghuu n̄i ànnù, n̄i swon̄ mə, ‘B̄i'ĩ k̄i si bwii aà bwii n̄ḡaŋyeḡənnù Yesu jya ì z̄i n̄itugə, n̄z̄i n̄yərə aku yi yá.’ ¹⁴ Gúmnàà à bə tɛ'ɛ yuyu'u, wa boŋ b̄i'ĩ ka zi m̄an̄j̄i ȳi mə b̄i'ĩ ka tsyà ghu ì ghìrə tâ ñḡi'ĩ ȳi tsù tâ ì wa'à a nu bù kuu b̄ê.”

¹⁵ B̄isogyè bya bi kwèrə ñkabə ya ntigə n̄ghɛɛ n̄ghìrə wa ajàn ȳi mə b̄il̄i bya bi le n̄swon̄ aà. N̄zi nywe'e sii, baYuda bo burə ki bii mə à ni ànnù ȳi mə a le mfè'è aà.

Ajàŋ ȳi mə Yesu à le z̄i n̄tsi'ĩ n̄ḡaŋyeḡənnù ji m̄fa ndi'ĩ ȳi n̄wè ya a mbo bo aà

¹⁶ N̄ḡaŋyeḡənnù Yesu jya n̄ighum n̄tsò mò'ò ì le mfè'è n̄ghɛɛ a ala'a Galilea wa a atu n̄ta'a mə Yesu à le m̄figitə mə tâ bobo zi mbòontə ghu aà. ¹⁷ Bò yè m̄ê Yesu aa, mm̄ii yi, ka mə kaa bo b̄i mò'ò bi le wa'à bii mə, tsi'ĩ a annù n̄ñkon̄, à ni Yesu aà. ¹⁸ Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Nwĩ à f̄a àdà'a tsim̄ a aburə bo bi a nsyɛ a mbo m̄è: ¹⁹ N̄i ghɛɛ lá a mbo n̄gwè'è mu ñ n̄tsim̄ f̄aa a atu nsyɛ, n̄ghìrə waa tâ bo tigə n̄ḡaŋyeḡənnù j̄a; ñka mm̄urə n̄i waa a ñk̄i n̄i ñk̄um Ta, n̄i yi Mu n̄i yi Azwĩ ȳi Làà. ²⁰ N̄k̄ii ndi'ĩ n̄i waa mə tâ bo ka nyu'u ñk̄ii n̄ləə n̄i n̄d̄i'ĩ tsim̄ j̄ii mə m̄è k̄i fa a mbo bù aà. Tâ n̄i zi mə m̄è ka tswe a mbo bù a ngòŋ b̄innò b̄i tsim̄ ì ywe'e a noò n̄lwĩ'ĩ m̄b̄i yù.”

Ntoo yì Nsigìnè yìi MARK à le ñwà'ànè aà

NJ'I'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A ñwà'ànè yŷ aa a le ñwà'ànə Jɔn Mark, mŷngwà'à, ñù baYuda yìi mə bi ghaa nloŋ ñgaà yi a mum Ifà'à 12.12 aà; ñdè yì a bə Mary yìi mə bɔɔ bi Kristo le si ghotə ghu nda ntsà'atə nŷ Nwŷ aà. A le mbə ñgàŋàkòrə Peta yìi mə à le si twonə ni mŷ yì aà (1 Peta 5.13). Ma mùu ajàŋ mbə a tse bə mə à le nswonə Peta ghu mbo nswonə innù jii mə Yesu à le ñghirə ñki nswonə aa, Mark a tigə ñŷwa'anə. Jɔn Mark à le ñkii nyonə nŷ Paul bo Barnabas ñkwetə nŷ waa a noə yìi mə bo le ñka ñghɛɛ a akòrə nitəə ni ifà'à yi ntsyàmbŷi aà (Ifà'à 13.5), Barnabas a logə yi a noə ñjìm bo yu tigə ñkarə a ñgaa jì mɔ'ɔ (Ifà'à 15.36-39). Kaa Mark à le ñwa'a ñù yì mɔ'ɔ a titii ñgàŋyəgənnù Yesu jya ñghŷm ñtsò baa bə.

Ntoo yì ñsigìnè yìi mə Mark à le ñwà'ànè aa i dŷi nŷ Yesu tsə ñù yìi mə fà'à, ñghirə nŷ innù nŷ àdà'à bo bi mɔdà'à. Bi yə nŷ àdà'à yi bo bi mɔdà'à mii mə à le si fà'à ni muu aa a noə yìi mə à le si dŷi nŷ ànnù Nwŷ, ñghurə nŷ bə, mfi'i nŷ ñzwŷ jì bi a ato'o bə, ñta nŷ ñgi'i a nu bŷdemon, ñli'inə nŷ ñfansənù bə. Mark à ñwà'ànə ñgàŋ Yesu aa a ni mánji yìi ñ ghù'ùtə, ñghirə mə bi ka nyə nŷ ifà'à yìi mə à le si fà'à tsə ñgàŋgàfà'à aa ntsyàtə ajàŋ yìi mə à le mbə Ndŷ'innù aà. Yesu a twonə ñ ñbŷinù yi ni Mu Nŷ, (yə Nji'i Mŷghàà) ñkŷm yìi mə i dŷi ni mə, ka mə Kristo à le nzi tsə ñmŷsɔŋ a mŷm ñjyànu aa, à le mbə aa Mu Nwŷ, Ayo'ò Nwŷ wa mə bi le ñkà'à mə à ka yì zŷ a nyweensə mbi aà. Ma ñghàa àŋwà'ànə Mark à nŷ àtŷi ya mə Yesu a swonə ghu mə Mu Nŷ à nŷ ñgàŋàfà'à yìi aa yə ñgi'i i fa ntswəntŷi yì i tsu'u atù bə ghu aà (10.45).

A mbo Mark, Ntoə Yesu yì Nsigìnè i yə aa ñù ñtsim a nŷ ñtswəntŷi yì tsimə: Yesu à le si swonə nŷ ànnù Nwŷ, Nŷghàa ni ñtswəntŷi nŷi ni fa ñlòŋ ñkwetə nŷi a mŷm Azwŷ, ñdŷitə nŷi ñkii nŷl'ətə nŷ ñtŷi yi. Yesu à le si ghùrə mŷghòò mi bə, ñkwetə nŷ ñgàŋəfŷmə bo bi bŷi à yaa a mbonə aa, mfa nŷ mŷji a mbo bo. Yesu à le si fi'i nŷ ñzwŷ jì ñbi a ato'o bə, ñghirə mŷtsyé myaa mi laà, ñtŷi waa i doritə. Mark a ñwa'ànə mə ñù ñtsim yìi mə à ñŷ ñtŷi yi a nu Yesu, mŷbii ntoo yì ñsigìnè ya aa, à ka yweenə, i tigə kii ghirə nŷ innù jì wè jii mə Yesu yumbɔŋ à le si ghirə aà (16.16-18).

Mark à zŷ ñtswàntə innù, ñdŷi nŷ Yesu a ghirə ñ ñnnù ñtswa'atə, a yi nŷ ni yuà, a danə a ni yì mɔ'ɔ, Azwi Nwŷ a tintə nŷi a wàŋsə ñghirə nŷ innù ñkhənə ghu, ñywe'e noə yìi mə à ka kɔ'ɔ ghɛɛ mmàŋsə ifà'à yi a Yerusalem aà. A Yerusalem, Mark a logə noə mŷfigitə ñgi'i yìi mə Yesu à yə ghu a mbo baYuda ni bŷtsyàsə byaa a nsi mi'i Pilato, bi kweəntə yi a kwo mbù ñyweenə, Taà yi a tigə mbu lògə yi ñkɔ'ɔ ntswesə a mbèè ñkwɛɛ yu nŷ mà'à, a ndŷi àdà'à yi, ni ñgha'a nŷi mə à kwɛrə a ñjìm ifà'à yìi mə à màŋsə aà.

Bi yatə àŋwà'ànè yŷ aa laà:

1. Nlòŋinə ntoo yì ñsigìnè yà 1.1-13
2. Ifà'a Yesu a Galilea 1.14—9.50
3. Nlò a Galilea ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni a Yerusalem 10.1-50
4. ñgyà yì ñlwŷ'ìnjìm a Yerusalem bo bi maa mbèè àla'à 11.1—15.47
5. Ajàŋ mə Yesu à le nyweenə ni ñwo aà 16.1-8
6. Ajàŋ mə Mmà'àmbi à le ndŷi ñbŷinù yi a mbo bə ñtigə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a aburə aà 16.9-20

Ajàn yï mæ Jɔn Ngàŋmùrə bǎ ɲkì le si swonɔ annù Nwĩ àà
(Mt. 3.1-12; Lk. 3.1-18; Jn. 1.19-28)

¹ Ntoò yï òsigìnè òlɔŋə Yesu Kristo Mu Nwĩngòŋ ì lògìnə aa faà. ² Ntoò mà yú ì lògìnə aa tsi'í a ajàŋ yï mæ Ngàŋntoò Nwĩ, Yesaiah à le ɲŋwà'ànə àà;

“Nwĩ à swɔŋ mæ: ‘Yê nì, mè ka too ɲgàŋntoò ghà a mbii wò mæ à ka naŋsə mánjì ghò’.

³ Njì ɲú yï mæ a tɔŋə à nta'a miwèè miwèè òswonɔ ni mæ: ‘Nì naŋsə mánjì Mmà'àmbi ònaŋsə iyàà ji tâ ì tsinə.’ ”

⁴ Ma mùu ajàŋ Jɔn Ngàŋmùrə bǎ ɲkì a le ntigə nzi a nta'a miwèè miwèè òswonɔ nì ànnu Nwĩ ghu, òswonɔ ni a mbo bè mæ bì bəŋkə mĩntiì myaa mma'atə ibi waa, ɲkwɛrə ɲkì tâ Nwĩ à li'inə ifansə innù jyaa.

⁵ Bè bìtsim le si fè'è ni a ɲò'ɔ ala'a Yerusalem bo bí a mbù'u Yudea ntsim ɲghɛɛ ni a mbèè Jɔn, m̀bii ni ìfansə innù jyaa ghu mbo, a tigè m̀murə nì waa a ɲkĩ Jordan.

⁶ Jɔn à le si wɛ'ɛ itsə'ə jii mæ bì le nnaŋsə ni ìnòŋ naà yï mæ bì twonɔ ni kamel aà; ɲkii ɲwɛ'ɛ nì ìkò ɲgùù, a atii yu, ɲkurə nì ɲgwèenə ɲkii nji ni nwu yï òtà'à. ⁷ A le si swonɔ ni mbo bè mæ: “Nù yï mò'ɔ a yòŋə a ɲjĩm mæ yï mæ à kò'ònə ntsyàtə ghà, m̀bə a ajàŋ yï mæ, tsi'í mæ, kaa mæ sì kù'ùnə a ntunɔ m̀fɛɛ ɲkìrə ibaamikòrə ji.

⁸ Mə murə ghuu aa tsi'í a ɲkì, lá yu à kà yi kì murə ghuu nì Azwĩ yì Làà.”

Ajàn yï mæ Yesu à le ɲkwɛrə ɲkì Satan kî ɲkwa'anə yi àà
(Mt. 3.13—4.11; Lk. 3.21-22; 4.1-3)

⁹ A le mbə tsi'í maà noò Yesu a fè'è a Nazareth a mbù'u Galilea òzi, Jɔn a murə yi a ɲkĩ Jordan. ¹⁰ Yesu à fè'è mē wa ɲkì ɲghèə kì təə a nta'a, ɲyə aburə a ɲa'anə, Azwĩ Nwĩ a sigə ntəə ghu atu, mbə tsǒ bugirəm̀kuu. ¹¹ A sigə mē ntəə ghu tu aa, ɲjì i lô a aburə ɲghaa nswonɔ mæ: “O ni Mú ghà yì m̀bàŋnə yï mæ mæ ɲkòŋə aà, mæ naŋsə ndoritə òlɔŋə ghò.”

¹² Azwĩ Nwĩ a burə òlogə yi ɲghɛɛ ni ghu a nta'a miwèè miwèè. ¹³ A le ɲghèè ntswe wa a anta'a miwèè miwèè a titiì naà m̀tsə'ə ɲjwi m̀ghum mi nìkwà, Satan kwa'anə yi. A nì ɲjwi mà jù; baangel bì le nzi m̀fa'a ghu mbô.

Ajàn yï mæ Yesu à le ntwonɔ Ngǎŋkòmbwè ji nìkwà àà
(Mt. 4.12-22; Lk. 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Nòò wà mæ bì le ntswa Jɔn nniŋ a andàtsaŋə aa, Yesu à le nzi a Galilea òswonɔ nì òtoò Nwĩ yì òsigìnə ghu. ¹⁵ A le si swonɔ ni mæ: “Nòò à kù'ù mē; ànnù nifò Nwĩ a tigə a abô. Nì bəŋkə m̀intiì muu, m̀ma'atə ibi ghuu, mbii ntoo yï òsigìnə yà.”

¹⁶ Yesu à kà mē aa ntsya a aghəŋə ɲkì miyaa Galilea, ɲyə ɲgǎŋkòmbwè ji baa, Simon bo mumaà yi Andrew, bo lê nì m̀bwè nì àmbunja. ¹⁷ Yesu a swonɔ a mbo bo mæ, “Nì zi ɲka nyonə nàà, mæ ka ghìrə tâ nì tigə mbə ɲgǎŋko bè.” ¹⁸ Bo kî ɲghensə m̀mà'atə mbunja yaa jya ɲyonə yi.

¹⁹ Bo bo kà mē aa ɲghentə, a yə Jems mu Zebedee bo mumaà yì Jɔn bo tswé a múm àkànu'ù yaa, ɲkɛɛ nì m̀bunja yaa. ²⁰ A yè mē waa, m̀burə ntwonɔ waa, bo ma'atə taà wàà Zebedee wa múm àkànu'u bo bì ɲgàŋəfà'á ji òtigə nyonə nì Yesu.

Nù yì mò'ɔ yï mæ à le ntswe nì àzwì yì bì àà
(Lk. 4.31-37)

²¹ Bo lô ɲghɛɛ ɲkuu a ala'a Kapernaum. A bè mæ ɲjwĩngòŋ Yesu a ghèè ɲkuu a ndàŋghòtə òlogìnə ɲka ndi'i nì ànnù Nwĩ ghu. ²² Bè yerə ajàŋ yï mæ à le si di'i ànnù Nwĩ aa, òlɔŋ mæ à le si di'i waa aa tsǒ ɲù yï à tswè nì àdà'à, kaa wa'à aa tsi'í tsǒ ɲgǎŋndi'i òŋsə di'i.

²³ Tsi'i maà noò, nù yí mò'ò yíi mē a le ntswe wa ndânghòtē ntswe nî àzwí yí bi aa, a tōjnè tsi'i nì tìi mbetē mē: ²⁴ “O tswē aa nì àkè bi'inē a Yesu mu Nazareth ? O zǐ aa a ntá ñgi'i a nu bǐ'i aa ε? Wa mē zi nù yíi mē ò nì ghu aà. O bē aa Yu wa yíi mē à Laa mànsē, ñlo a mbo Nwǐ aà.”

²⁵ La Yesu a wenē yi nswon mē, “Kutē ntsū gho wá, mǐfē'ε ghu nú.”

²⁶ Azwí yí bi ya a tsigē ñú wa, ñyē'ē tsi'i nì mǐtìi mǐfē'ε ghu nú. ²⁷ Bē bitsim bii mē bi le ntswe wa nda aa bi yerē ñtigē mbetē nî waa bo nì bo mē: “Ma yuù ànnù a lo aà fē aa ε? Aa ànnù yí fii yi mò'ò mē a lòò ndi'i aa ε? A wenē nî ìzwí jǐ bi nî àdà'à, ñghirē i yu'unē nii!”

²⁸ Nloginē maà noò ñgàn Yesu i burē ñsēenē a idigē tsim a mbù'ù àla'a Galilea.

*Ajàn yíi mē Yesu à le ñghùrē bē bǐ ghà'àtē aà
(Mt. 8.14-17; Lk. 4.38-41)*

²⁹ Yesu bo bǐ ñgǎnyēgǎnnù jǐ, Jems nì Jon le mburē nlo ñghēē ñkūu a nda bǐ Simon bo Andrew. ³⁰ Nōñsē Simon à le nnōñ a ikūu ñghōō nì fibà. Yesu à kùù mē bi burē ñswon ghu mbō. ³¹ A ghēē ghu mbēē, ñtswa abō yi, ññεε yi, mǐbǐnsē. Fibà wa a burē ñma'atē yi, a bǐnē ñlōō mǐjǐ mfa a mbo bo.

³² A bē mē a ñkwēfō, a nì nōò ñtso nōò, bi logē ñgàn mighòò a b'ò nì bē bii mē bi le ntswe nì bǐdemon aa bitsim ñzi nì bo a mbo Yesu. ³³ Bē bitsim ma mùu ñj'ò àla'a bi le mburē mǐfē'ε nǐ ghotē wa ntsū ndá. ³⁴ Yesu à le mburē ghurē waa bii mē bi le si ghòò aa tsi'i bǐ ghà'àtē; bo le ntswe nì mǐghòò tsi'i ibōñ ibōñē. A le ñki mǐf'i bǐdemon bǐ ghà'àtē a ato'o bē, kaa wa'à lò mǐbii nì mē tâ demon wa yǐ tsù à ghaa, ñlon mē bi le zi ñú yíi mē Yesu nì ghu aà; kaa Yesu yumboñ kaa a wa'à bànñē ñlōō mē tâ bo ghirē tâ bē zi.

*A àjàn yíi mē Yesu à le nswonē annù Nwǐ a Galilea aà
(Lk. 4.42-44)*

³⁵ Yesu à le nle mǐnē mǐfē'ε tsi'i tǐtugē tǐtugē, nōò a burē nsa'atē mboñ tâ àbēē fu'u, a ghēē a adigē yíi mē kaa bē le wa'à ghu tswē aa a ntsà'atē Nwǐ ghu. ³⁶ Lá Simon bo bǐ ññàñakòrē jǐ le mǐfē'ε ñka nloō yi nyonē. ³⁷ Bo yē mē yi, ñswon mē: “Bē bitsim bi lòò nòò!”

³⁸ A swonē a mbo bo mē: “Nì zi tâ bǐ'inē fē'ε faà ñghεε ila'a jǐ mò'ò jǐi mē i tswē ñkòontē fàa a mbēē àla'a yua aà, tâ mē ki nswonē annù Nwǐ ghu, ñlon mē a nì annu yíi mē ma le nǐ a ghirē aa.”

³⁹ A fē'ε ñtigē ñkūu nî ìdìgē tsim jǐi mē i le ntswe a Galilea aa, ñswonē nî ànnu Nwǐ a ndânghotē, ñkii mǐf'i nì bǐdemom a ato'o bē.

*A àjàn yíi mē Yesu à le ñghùrē ñú àkikwen aà
(Mt. 8.1-4; Lk. 5.12-16)*

⁴⁰ Nù àkikwen yí mò'ò à le nǐ a mbēē Yesu ñswetē mǐku'utē mi ghu nsi, mǐbu'u mbo ghu mbo mē tâ à kwetē yi; ñswon mē: “O bē kōñ boñ ò ghirē nú yà i laà.”

⁴¹ Yesu à le ñko mǐlǐññē yǐ ñnāsē abō yi, mǐmōontē yi ghu nswon mē: “Mē kōñē; tâ nú yò ya laa!” ⁴² Àkikwen ya a le ñki mburē ñghensē nsigē ghu nú, nú yǐ ya i kǐ ñtigē nlaa. ⁴³ Yesu a tigē ñnāñsē ñghaa ghu mbo tsi'i siginē ñswon mē tâ à lo ñghēē yi ⁴⁴ ñki nswon mē: “Yê, ò ghεε, ò tsuu annù tsu a mbo nù lō swonē, lá mǐbànñē ñghεε ndi'i ibii nú gho a mbō ñgàn mǐ'a Nwǐ, ñki mfa ayoo mma'anwǐ yíi mē Moses à le lèè aa, tǎ dǐ'i a mbo bē mē nú yò i làà mē.” ⁴⁵ Lá nù wa a bǐññē ñghεε ñka lensē nî àjàn yíi mē Yesu à le ñghùrē yi aa a mbo bē bitsimē, a tigē ñghirē a tsyânē a mbo Yesu mē tâ à bu ñka ñkūu ala'a yǐ tsu nî nsí. Ma mùu àjàn, Yesu a tigē ñtswe tsi'i a idigē jǐi mē bē le wa'à ghu tswē aà, bē tigē ñlo nì idigē idigē nzi ghu mbēē.

2

A àjàn yïi mæ Yesu à le nghùrə mbwenkə aà (Mt. 9.1-8; Lk. 5.17-26)

¹ Njwi jï tsu le nghèə ki tysa Yesu a bù mbii fu a ala'a Kapernaum; à bìi mē bē burè nlaansə mæ à kwèè mē ntswe a ndùgè. ² Bè le nyu'u nzi nghotə a ntsūnda yïi mæ Yesu à le ntswe ghu aà, mburə ngha'a nluu idigə, kaa àbwarə wa'à bù mbə a ntsya ŋkuu a mūm ndā. Yesu a tigè nswonə nī ànnu Nwi a mbo bo. ³ A kà mē aa nswonə aa bē bī mɔ'ɔ bi nikwà bi be'ě mbwenkə nzi ni ghu ghu mbô. ⁴ Tsǒ mæ kaa àbwarə a le ŋwa'ă wa ntsūnda tswe aa, bo le kɔ'ɔ a atunda, nlobitə nnaŋsə abù'ù ghu, a kə'è àdìgè ya yïi mæ Yesu a le ntswe ghu aà. Bo màŋsè mē nlogə mbwenkə wa nī ikùù yïi mæ bo le mbè'è ghu aa, ntsurisə wa nī abù'ù n̄sigisə a nsi Yesu. ⁵ Yesu à yè mæ abiiintii yïi mæ bo le ntswe ni yu aa, nswonə a mbo mbwènkə wa mæ: “Mú ghà, wa bi lĩ'inè mæ ifansənù jô.”

⁶ Ngǎŋndi'i nòŋsè jï mɔ'ɔ le ntswe ghu, ntigə mbetə ni a mūm n̄itii bo mæ: ⁷ “Nù ghù à tsyà aa la ŋka nghaa fàa ajàn aa ε? A ghàà laà mbəgītə aa Nwī! Kaa nù tsu kaa sī ghu tswé mæ mbə li'inè ifansənnù bē ntsyatə Nwī yuyu.”

⁸ Yesu à le mburə ŋghesə nzi innu ma jū mæ bi le si kwà'atə ni a atu bo aà, ŋwa'asə waa, mbetə mæ: “Ni kwa'atə ijan innu ma jū a atu bù aa a ya aa ε? ⁹ A laà wəŋsə aa a nswonə a mbo mbwènkə ghuà mæ, ‘mè lĩ'inè ifansənnù jô,’ kè mæ: ‘Bìinè nlogə ikuu gho wa ŋka ghèè noè le?’ ¹⁰ Wa mè ka dī'i a mbo bù mæ Mu Nù à tswe nī àdà'à fàa mbi a lĩ'inè ifansənnù bē.” A ghàà mē laà aa ntigə nswonə a mbo mbwènkə wa mæ: ¹¹ “Mè swonə a mbo wò, bìinè nlogə ikuu gho wa nghèè gho a nda wò.”

¹² Mbwènkə wa a bìinè, mburə nlogə ikuu yi wa, ntəə tsya mfè'è yi a nsi bē bya b̄itsim; a burè mbə tsi'ĩ ànnu yī yeyerə a mbo bo. Bo tigè ŋgha'asə nī Nwī nswonə ni mæ, “Kaa b̄i'ĩ leè wa'ă annu tsu laà yô!”

A ajàn yïi mæ Yesu le ntwonə Levi aà (Mt. 9.9-13; Lk. 5.27-32)

¹³ Yesu à le mbù ŋghɛɛ fu a aghəŋə ŋkì miyaa Galilea; àkürǒ bē a zī ŋkarisə yi, a tigè nloginə ŋka ndi'i waa. ¹⁴ A màŋsè mē nlo ŋka ghɛɛ wa aghəŋə ŋkì, nyə ŋgəŋkwɛrə bitāx, Levi, mu Alfeus a tswé a ndā ŋkwɛrə bitāx. Yesu a swonə ghu mbo mæ: “Zī ŋka nyonə nāā.” Levi a burè mb̄iinə ntigə nyonə nii.

¹⁵ A gha'à a bòò mē n̄sa'atə, Yesu bo bì ŋgǎnyəgənnù ji ghèè a nda Levi a nji ghu. Ngəŋkwɛrə bitāx bo bē bī bi bī ghà'atə le ntswe bo bo ntigə nji; nlonə mæ bē bī ghà'atə le si yonə Yesu maa noè. ¹⁶ Ngǎŋndi'i nòŋsè jï mɔ'ɔ jii mæ i le mbə baFarisai aa i le nyə a ajàn yïi mæ Yesu le si ji bo bì ŋgəŋkwɛrə bitāx bo bì bē bī bi aa, mbetə a mbo ŋgǎnyəgənnù ji mæ: “Taà ghùù a ji bo bì ijàn bē ma ju aa a ya ε?”

¹⁷ Yesu a yu'ù ànnu yïi mæ bo le si ghàà aa, nswonə mbo bo mæ: “Bə b̄ii mæ bi tswe bit̄ii aa, kaa bi si dɔgità lɔɔ, a dɔgità aa a lɔɔ ngəŋmighòò. Kaa mè le wa'à aa a ntwonə bē b̄ii mæ ànnu yaa a tsinə aa zī, mè le zī aa a ntwonə bē bī b̄i.”

Annù nlonə nsi'isə ibii nu tì jì (Mt. 9.14-17; Lk. 5.33-39)

¹⁸ A le mbə maà nòò ŋgǎnyəgənnù Jon bo bì baFarisai le si si'isə ibiinu waa tì jì ntsa'atə nī Nwī; bē bī mɔ'ɔ zī mbetə Yesu mæ: “Ngǎnyəgənnu Jon bo bì jì baFarisai bi si'isə ibiinu tì jì ntsa'atə nī Nwī lâ kaa b̄ə wa'à ma mùu ajàn ghìrè aa a ya aa ε?”

¹⁹ Yesu betə waa mæ: “Mbə bē b̄ii mæ bi twonə waa a adigə niyɔ'ɔ bi tuu miji, n̄si'isə ibiinu waa tì jì, n̄lii nī ndoo m̄ŋgèn wa yïi mæ bo tswe ghu mbèè aa ε? Ajànə mæ ndoo m̄ŋgèn wa à tswe bo bo aa, kaa mbə bo wa'à miji tuu n̄si'isə ibiinu waa tì

jî. ²⁰ Lâ nòò yî mɔ'ò à tswe ghu mə bi ka yi lògè ndoo múnghèn wa ghèè ni ghu, maa noò, mbə bo tse bɔŋ tuu mijî, i si'isə ibiinu wa ti jî.

²¹ “Kaa mbə nù tsù wa' à kà nlogə asà'a atsə'ə yî fii a nkéé atsə'ə yî lwèn ghu; mbə a ghirə ma mùu ajàn bɔŋ, àdìgè ya mə bi kee aa a ka bu sà'anə lò yi, tá àbà'a atsə'ə yî fii ya tá à yənə nlò yi, mbəŋnə ntigə niŋə abù'ù yi ghà'atə a ni atsə'ə yî lwèn yá.

²² A kî mbə ngǎŋgǎŋ mə kaa mbə nù a wa' à mǐlù'ù mǐ fii lògè nniŋə nǐ ngùu mǐ lù'ù jǐ lwènə, à bə niŋ bɔŋ mǐlù'ù mya mǐ ka bwǐ ngùu jya, tá mǐlù'ù mya saa, tá ngùu jya kǐ mbi'i. Bi niŋ mǐlù'ù mǐ fii aa a nǐ ngùu jǐ fii.”

Abetə nlon njwǐngɔŋə

(Mt. 12.1-8; Lk. 6.1-5)

²³ Yesu bo bi ngǎŋyɛgənnù ji le si tsyà a múm nsòo ànsaŋ a njwǐngɔŋ, bo kà mə aa tsya, ngǎŋyɛgənnù ji i ká nti nǐ ànsaŋ wa yǐ mɔ'ɔ nkurə. ²⁴ BaFarisai bǐ mɔ'ɔ le nyə, nswon ghu mbo mə: “Yê, kaà sǐ ku'unə a ni nɔŋsə mə tá ngǎŋyɛgənnù jo i ka ngħirə laà, a njwǐngɔŋə.”

²⁵ Yesu a kwi'i a mbo bo mə: “Nǐ lɛè wa' à ànnù ya yǐi David le ngħirə aa twon, wa noò yǐi mə à le si lòo ayoo yǐ jǐ, a ajàn yǐi mə nǐ i le yanə yi bo bi bə bi aa ɛ?”

²⁶ David à le nkoo a ndàmà'anwǐ, a noò yǐi mə Abiata a le mbə ngànma'a Nwi yǐ nǐwè aa, nkurə abaa Nwǐ, nkǐ mfa yǐ mɔ'ɔ a mbo bə bǐi mə bo bo le ntswe aà. Nǐ zi mə a ni nɔŋsə yǐ'inə mə a abaa mà yǐ aa mbə a kurə tsi'i ngǎŋəmà'a Nwǐ.”

²⁷ Yesu a lwǐ'isə nswon a mbo bo mə: “Bi le ləə njwǐngɔŋ aa nlonə bə, kaa bi le nwa' à ləə aa mə tá njwǐngɔŋi ka nsa'a nǐ bə. ²⁸ Wa Mu Nju a nǐ Mmà'àmbǐ yǐi a sa'a njwǐngɔŋə aà.”

3

Ajàŋ yǐi mə Yesu à le ghùrə nù yǐi mə nǐkwèè ni nǐ le nkwo aà

(Mt. 12.9-14; Lk. 6.6-11)

¹ Yesu à le mbù ngħe nkoo a ndánghòtə. Nù yǐ mɔ'ɔ à le ntswe ghu mə nǐkwèè ni le nkwo. ² Bə bǐ mɔ'ɔ le ntswe ghu nǐwə nǐ nniŋə ànnù a nu Yesu. Bo le nnaŋsə ntigə nlii ni a nyə mə kə à ka ghùrə nù wa a njwǐngɔŋ le. ³ Yesu à le nswon a mbo nju wa mə nǐkwèè ni le nkwo aa mə: “Fè'ɛ nzi ntəə a mbǐi faà mə!” ⁴ A fè'ɛ mə nzi ntəə, Yesu a bəŋ mbetə a mbo bo mə: “Nɔŋsə yǐ'inə a dǐ'i mə tá bi ka ngħirə aa ibon kə ibi a njwǐngɔŋ aa ɛ? A bǐi mə bi yweensə nù kə mə bi zwitə a njwǐngɔŋ aa ɛ?”

A bətə mə laà aa kaa bo tswə wa' à kwè'è. ⁵ A lii waa ntsya nkarisə nǐ afii mi'i, la mbəŋnə nǐŋə si'i nlon mə bo le nkii mǐnti myaa aà; nswonə a mbo nù wa mə: “Səntə nǐkwèè nǐ.” A səntə nǐkwèè ni nya, ni burə nti. ⁶ BaFarisai bya bi biinə mfe'ɛ wa ndánghòtə ngħe bo bi bə bi Herod burə boontə a ntaŋə ajàn yǐi mə bo ka tsyá ghu zwitə yi aà.

Nnòò bə yǐi mə i le nyonə Yesu wa aghəŋə nkǐ miyaa aà

⁷ Yesu bo bi ngǎŋyɛgənnù ji le mfè'è ngħe a nkǐ miyaa Galilea. Nnòò bə bǐ ghà' à ngħa'a bǐi mə bi le nló a Galilea bo bi a Yudea aa i burə mfe'ɛ ntigə nyonə nii. ⁸ Bǐ mɔ'ɔ bi lô a Yerusalem, bi mɔ'ɔ bi fè'è a mbèè àla'a Idumia, bo bǐ mɔ'ɔ bi lô a njǐ nkǐ Jordan, nkǐ lo a mbèè ìla'a Tai bo bi Sidon. Nnòò bə yǐ ngħà' à ngħa'a ma ghú i le mfè'è nzi ghu mbèe aa nlon mə bi le nyu'u innù jǐi mə à le si ghirə aà. ⁹ Yesu à yə mə nnòò bə wa i zǐ ntigə mburə ngħa'a bə si'i; a swon a mbo ngǎŋyɛgənnu ji mə tá bi lòo akànu'u mfa tá yù kuu ghu mum tá bə bya wa' à yi lô nncrə. ¹⁰ A le si bə aa bɔŋ à ghùrə mə bə bi burə ngħa'a tsi'i annù, ma yǐ a tigə ngħirə mə tá ngànmişò

tsim tigə nzwu nyonə ni a mməontə yu. ¹¹ Βεε mə izzwĩ jĩ bi i yĩ nyə yi, i wô ghu nsi ntəɲnə nswon mə: “O ni Mu Nwĩ wâ.”

¹² A bânɲnè nswon a mbo i ɲkwantə mə tâ bo tsuu lõ ghìrè tâ bi zi nũ yĩ mə yu ni ghu aà.

Ajàɲ yĩ mə Yesu à le ntsɔ'ɔ ɲgǎɲtoò ji nighúm ntsò baa aà
(Mt. 10.1-4; Lk. 6.12-16)

¹³ Yesu à le ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ a atu nta'a, ntwon bē bĩ mə à le nɔc ntwonə aà; à twòn m̄, bi tigè nzi ghu mbèè. ¹⁴ A le ntsɔ'ɔ bē nighúm ntsò baa a titii bo mə tâ bo bo tswe, tá tâ yù too waa a nswonə ànnù Nwĩ, ¹⁵ tâ yù ki mfa ada'a a mbo bo a mfurə bīdemon a ato'o bē.

¹⁶ Bē bĩ mə à le ntsɔ'ɔ waa à le mbə: Simon yĩ mə è le mfa m̄kè'èsè mi ni Peta aà. ¹⁷ Jems ni mumaà yĩ Jon, bɔc bi Zebedee bĩ mə Yesu à le twon ɲkɛ'esə ni Boanarges, ɲji'i ikùm ma ghú i bə mə, “bɔc bi mbəɲə.” ¹⁸ Andrew, ni Philip, ni Batolomeo, ni Mateo, ni Tomas, ni Jems mu Alfeus, ni Thadeus, ni Simon mu Kana. ¹⁹ A bɔ'ɔ ni Judas Iskariot mə le mfèe Yesu aà.

Ajàɲ mə bi le nswon mə Yesu à tswe ni Beelzebul a ato'o yu aà
(Mt. 12.22-32; Lk. 11.14-23; 12.10)

Yesu à le ntigə nlo ɲkwɛɛ yi fu a ndùgə. ²⁰ A kwèè m̄ ɲkuu a nda, àkùrè bē a bú ɲghotə nzi ghu mbèè a tigè ntsyanə ghu mbo bo bi ɲgǎɲyɛgənnu ji a nji mú àyoò. ²¹ ɲgwè'è yĩ i le nyu'u, m̄fɛ'ɛ nzi a ntswa yu nlon mə bē le si tigə nswonə ni mə: “A baanə aà bāànə.”

²² ɲgǎɲd̄i nɔɲsə jii mə i le nlo a Yerusalem n̄sigə aa, i le si swonə n̄ mə: “A tswe ni Beelzebul a ato'o yu. A fi'i n̄ izzwĩ jĩ bi a ato'o bē aa n̄ àdà'a m̄fò bīdemon mà ghú.”

²³ Bi kà m̄ aa nswonə laà aa, Yesu a twonə waa ɲghaa a mbo bo ni nighàà n̄ nàà, m̄betə waa mə: “M̄bə Satan a bú m̄furə Satan yumbɔɲ aa mə a kə aa ɛ?” ²⁴ M̄bē àla'a a yātè yi n̄tswe itu itu, ɲka nto n̄ waa bo ni bo boɲ m̄bə a tigè m̄bu ntəə aa la aa ɛ? ²⁵ Kè m̄bē n̄da i yātè yi n̄tswe n̄sũtsù, n̄tigə nto n̄ waa bo ni bo boɲ m̄bə i tigè m̄bu ntəə aa mə a kə aa ɛ? ²⁶ Ma la a bə mə, m̄bə Satan a b̄inè ɲka nto n̄ ɲgwè'è yĩ, ɲja'a ndā yĩ yumbɔɲ, bo tigè n̄tswe n̄sũtsù, bəə boɲ kaa m̄bə i wa'à təə, a bāɲnè n̄cɔc aà m̄bò'ò ɲkwè'è yĩ.

²⁷ A k̄i m̄bə ɲḡɲ ɲḡɲ mə kaa m̄bə ɲù tsù wa'à ghèè ɲkuu a nda ɲù m̄it̄i, m̄fu'u ndā yĩ ti fùù n̄tswa yi ɲkwɛrə m̄bɔɲ fu'u nda yā.

²⁸ “M̄ə swɔɲ a mbo bù tsi'i annù n̄ɲkɔɲ mə m̄bə Nwĩ à tse l̄'inə ifansənnù bē tsi'i tsim bo bi m̄bèḡitə n̄tsim yĩ bi bèḡitə nii ghu aà. ²⁹ Lā ɲù n̄tsim yĩ mə à ghàa nighàà m̄bèḡitə Azwĩ Nwĩ yĩ mə a laa m̄ɲsə ghu aa, kaa Nwĩ à ka yĩ wa'ă ib̄i yi li'inè bē, nlon mə à ghìrə aà ib̄i yĩ i lwi'i n̄ɲkɔɲ aà.” ³⁰ Yesu le nswonə ma mùu ajàɲ aa nlon mə bo le swɔɲ mə: “A tswe ni àzwĩ yĩ bi a ato'o yu.”

Ndè bi Yesu ni bɔc bi maà bi
(Mt. 12.46-50; Lk. 8.19-21)

³¹ Ndè bi Yesu ni bɔc bi maà bi bi mbāɲə le nzi ntəə a abɛɛ, n̄too bē mə bi twonə yi. ³² Nnòò bē le n̄tswe n̄tsya ɲkarisə yi; bi kuu nswonə ghu mbo mə: “Ndè ghò bo bi bɔc bi maà bo b̄i mbāɲnè bi təə a abɛɛ n̄cɔc nòò.”

³³ Yesu a kwi'i mə: “Ndè ghà ni bɔc bi maà ba b̄i mbāɲnè, à ni b̄iwò aa ɛ?” ³⁴ Mbəɲkə yi, n̄lii bē bya mə bi le n̄tswe n̄tsya ɲkarisə yi aa, n̄swonə mə: “Aa ndè ghà bo bi bɔc bi maà ba b̄i mbāɲnè buà mə! ³⁵ ɲù n̄tsim yĩ mə a ghìrə annù yĩ mə Taà ghà a lòò aa, à ni mumaà ghà yĩ m̄bāɲnè bo mumaà ghà yĩ m̄ɲgyè n̄ ndè ghà.”

4

*Nìghàà nî nàà nlonḡ ḡgàḡmbwe'è n̄joo**(Mt. 13.1-9; Lk. 8.4-8)*

¹ A le mbù mbə a njwi yĩ mò'ò Yesu a logìnè ḡka di'i nî ànnù a mbo bè a mbèe ḡkì miyaa Galilea, ònòò bē i nzi ḡkarisə yi mburə ḡgha'a ḡgha'a; a tigè ḡkuu a múm àkanu'u, ḡkuntə ḡghèe wa múm ḡki, ònòò bē bya i tigè mbanḡnə ntswe a nta'a wa aghəḡ ḡkì.

² A di'i nî ònnù jì ghà'atə a mbo bo nî mìghàà mí nānaa, òswon a mbo bo mə: ³ “N̄ù yĩ mò'ò à le ḡghèe mbwe'è n̄joo ḡgwè'è jì, ⁴ àkà mē aa mbwe'e aa, n̄joo jya j̄i mò'ò i wó a ndómàn̄j̄i, bìs̄iḡ bì z̄i òsyə ḡkurə. ⁵ J̄i mò'ò i wó a adigə nsyè ȳi mə a le mbə tsi'ì ḡḡò'ò ḡḡò'ò, kaa òsyè i wa'à ḡhu tswé ḡgha'atə. N̄joo jya i wāḡsè n̄too, nlonḡ mə kaa òsyè ȳi mə i le ntswe wa atu ḡḡò'ò aa kaa i le ḡwa'à tsotə aà. ⁶ I tòò mē, ònòò a tòò m̄j̄i mya mi yorè, nlonḡ mə kaa m̄ḡḡḡḡ myaa kaa mi le ḡwa'à a nsyè tsotə aà. ⁷ N̄joo j̄i mò'ò i le wó a tit̄i kərəkərə. I tòò mē, kərəkərə wa a kò'ò limtə ḡkwerə i kwo, kaa i wa'à m̄intà koonə. ⁸ N̄joo jya j̄i mò'ò i le ntigə ḡwó a adigə nsyè ȳi sigìnè, ḡkò'ò nsensə ḡwè'è i gha'atə: J̄i mò'ò koonə m̄b̄um m̄ighum mi ntarə, j̄i mò'ò koonə m̄ighum mi nto'o, j̄i mò'ò koonə ḡkh̄i ȳi fùùrè.”

⁹ Yesu à ghàà mē m̄man̄sə, òswon mə: “N̄ù ȳi à tswe n̄i itòḡnə aa t̄a à yu'u.”

*N̄j̄i'ì nìghàà nya n̄i mə Yesu à le nnaa aà**(Mt. 13.10-17; Lk. 8.9-10)*

¹⁰ Nòò ȳi mə Yesu à bìi mē tswe tsi'ì yù yù aa, bè bya bìi mə bo bo le ntswe a bò'ò n̄i ḡḡḡḡḡḡḡḡ jì jya n̄ighum n̄tsò baa aa, bì z̄i ḡhu mbèè, m̄betə yi mə t̄a à t̄ò'otə n̄j̄i'ì nìghàà nya mə à le nnaa aa a mbo bo. ¹¹ Bì bètə mē aa, a swon a mbo bo mə: “Nw̄i à fa m̄tsyè a mbo bù mə t̄a n̄i z̄i annù ȳi àlò'òsè nlonḡ annù n̄ifò yi. L̄a a ḡghèe a n̄i bè bìi mə bì s̄i a tit̄i bù tswe aa, bì yu'u ònnù tsim aa n̄i nìghàà n̄i nānaa.

¹² “Ta bo nan̄sə n̄lii n̄l̄i, kaa wa'à yê; ònan̄sə yu'utə yu'utə, kaa wa'à ban̄nə yu'u t̄a à laa a atu bo; m̄b̄i'ì bo ló m̄bən̄kə m̄int̄i myaa t̄a t̄a Nw̄i à li'inə ifansənnù jya.”

*Yesu à tò'òtə n̄j̄i'ì nìghàà n̄i nàà nya nlonḡ ḡgàḡmbwe'e n̄joo w̄a**(Mt. 13.18-23; Lk. 8.11-15)*

¹³ Yesu a betə a mbo bo mə: “N̄i s̄i n̄j̄i'ì nìghàà n̄i nānaa ma n̄u z̄i aa ε? Mbə n̄i tuu ma nuù nìghàà yu'u bon̄ mbə n̄i tigè n̄tsya aa la mbon̄ z̄i n̄j̄i'ì m̄ighàà mí nānaa mí mò'ò aa ε? ¹⁴ ḡḡḡḡḡḡ'è n̄joo w̄a a bè aa N̄ighàà n̄i Nw̄i. ¹⁵ Bè bì mò'ò bì bə aa tsó n̄joo jya mə i le ḡwó a ndómàn̄j̄i aà. A ḡghèe n̄i ma buù bè, bì ȳi mbè nìghàà n̄i Nw̄i nya a nt̄i bo aa, bo yu'ù, l̄a Satan a burè n̄zi m̄f̄i'ì n̄lo n̄i nu. ¹⁶ Bè bì mò'ò bù mbə tsi'ì tsó n̄joo jya mə i le ḡwó wa adigə nsyè ḡḡò'ò ḡḡò'ò aà; ma buù bè, bì ȳi nyu'u annù Nw̄i ya aa, bo burè ḡghesə ḡkwerə tsi'ì n̄i n̄idorə. ¹⁷ A kuu a atu bo, l̄a kaa wa'à n̄i m̄ḡḡḡḡ tswé, ḡghesə ntswa ntugitə tsi'ì n̄i mu àt̄i noò; b̄e mə ḡḡi'ì ȳi m̄f̄'è kè b̄e bì logìnə ḡka n̄tsò'ò n̄i àkòrə yaa nlonḡ ànnu Nw̄i ya aa, bo burè m̄b̄ò'ò m̄ma'atə àb̄iint̄i yaa.* ¹⁸ Bè bì mò'ò bì tigè k̄i mbu mbə aa tsi'ì tsó n̄joo jya mə i le ḡwó a tit̄i kərəkərə aà. Ma buù bè a n̄i bya bìi mə bì ȳi nyu'u annù Nw̄i aa, ¹⁹ annù nwùḡə nu nlonḡ n̄joo m̄bi j̄u, bo bì ànnù ḡk̄on̄ ntswe n̄i ḡkabə si'ì si'ì, k̄ə annù nyè'è n̄joo j̄i mò'ò, ònnù ma j̄u, i kuu a atu bo m̄fem nìghàà nya n̄i kwo kaa wa'à m̄intà koonə. ²⁰ L̄a bè bì mò'ò tigè mbə aa tsi'ì tsó n̄joo jya mə bì le bwe'e wa n̄i àd̄igə nsyè ȳi sigìnè ya aà. Ma buù bè, bì ȳi nyu'u nìghàà n̄i Nw̄i aa, bo bìi n̄lèə a atu bo, n̄i tigè ḡḡh̄irə bo koonə m̄intà; bo bì mò'ò bì koonə m̄intà m̄ighum mi ntarə, bì mò'ò bì koonə m̄ighum mi nto'o, bì mò'ò tigè ḡkoonə m̄intà ḡkh̄i ȳi fùùrè.”

Lâm yïi mæ bi kosə mbaŋnə ŋkusə nî àntòò aà
(Lk. 8.16-18)

²¹ Yesu bú mbetə waa mæ: “Bi yi ŋkosə lâm ŋkuu ni ghu a mûm nda aa bi niŋə aa a mûm àntòò ŋkusə kə bi tɛ'ɛ aa a nji'i ìkùù lɛ? Tigə bi kosə lâm nɛ'ɛ aa a atu atətə tã tá bì ka nnaŋsə nyə aa ɛ? ²² Kaà ànnù yï lò'òsə yï tsu kaa a sɪ ghu tswé mə a ka yï wa'à fɛ'è nyentə a nsi mi'i bə. Bi bə lò'òsə annù boŋ a ka yï ya'a fɛ'ɛ yentə a nsi mi'i bə. ²³ Nù yï mē à tswe nî itôŋnə a ŋka nyu'ù ànnù aa tá à yu'u.” ²⁴ A bú nswon a mbo bo mæ: “Nì ka ntsyəsə nî ghuu nî ànnù yï mæ ni yu'u aà. Fìgè yïi mæ ni fa nì a mbo bə aa, à ni fìgè yï bi ka kii ki fa ni a mbo bù aà, i bú kù'ùsə. ²⁵ Nù yï mē à tswe nî njoò aa bi ka bú kù'ùsə tá à ku'usə ntswe nî ju tá ì gha'atə. Lâ nù yï mē à sɪ nî àyoo tswé aa, bi ka bəŋnə bú kwɛrə, i kwɛrə kwere mû àyoo yïi mæ à tswe ni ghu aà.”

Nìghàà nî nàà nlon njoò jii mæ bi bə aà

²⁶ Yesu a bú nswon mæ: “Annù nifò Nwí a bə aa tsò mæ nù a bwe'e njoò a mûm n̄sòò yu aà. ²⁷ A yï mbwe'e njoò jya aa, a ghɛɛ n̄tswe yi, n̄lɛ n̄nɔŋə nii, àbɛɛ a fu'ù, a tigè n̄ghɛɛ n̄ghìrè n̄i ìnnù ji ji dāŋ; njoò jya mæ à bwè'è aa, i toò ŋkɔ'ɔ. Lâ kaa a wa'ă ajāŋ yïi mæ njoò jya i tsya mbɔŋ ki kwe kɔ'ɔ aa zì! ²⁸ N̄syɛ ya yï mæ bi bwe'è njoò jya ghu aa, i ghìrè ni mæ tá ì too. I lɔgìnə, i fi'isè ìyèŋə ji, n̄too mbərə n̄tigə ŋkɔ'ɔ ŋkoonə m̄intà m̄ii mæ mi burə n̄gha'atə aà. ²⁹ Bɛɛ mæ njoò jya i tii, bi tigè n̄ghɛɛ ŋkya, nlon mæ nòò m̄fù'u m̄iji à kù'ù mē aà.”

Nìghàà nî nàà nlon aburə m̄aghumə
(Mt. 13.31-32; Lk. 13.18-19)

³⁰ Yesu a bú mbetə mæ: “Mbə bi bú m̄figinə annù nifò Nwí aa nî àkə aa ɛ? Mbə b̄i'ìnə bú naa aa nuu nìghàà tã ghìrə à fɛ'ɛ n̄laa atu bə aa ɛ?” ³¹ Annù nifò Nwí a bə aa tsò àbùrə m̄aghum yïi mæ a burə ŋkə'ə n̄tsyatə mb̄um njoò tsim jii mæ bi bwe'e aà. ³² Lâ bi yi mbwe'e abùrə ati ma yû aa, a too ŋkɔ'ɔ, àt̄i yi a tigè m̄baŋnə m̄fan n̄tsyatə n̄gɔŋ it̄i tsim jii mæ bi bə aà. Bɛɛ mæ a kɔ'ɔ, n̄taà ji i burə m̄fan̄kə mbə ajāŋ yïi mæ mbə bisin̄ bi tigè n̄zi n̄ghùrè n̄i n̄dā jya a ghu aà.

³³ Yesu à lɛ mbù nswonə annù Nwí a mbo bə ni m̄ìghàà m̄i n̄anaa m̄i ghà'atə tsò ma mû. A lɛ mburə nswonə innù j̄i ghà'atə, n̄yonə aa ajāŋ yïi mæ bə bya lɛ ŋkii ŋkɔŋə n̄i n̄yù'ù ànnù ya yïi mæ à lɛ sɪ swonə aà. ³⁴ Kaa à lɛ sɪ wa'à ànnù tsu a mbo bə ghaà t̄i n̄ìghàà n̄i n̄anaa, lâ a yi mbù m̄bi n̄tswe tsi'ï yù bo bi n̄ḡänyəḡənnù ji jya aa, a bú n̄naŋsə n̄tɔ'otə n̄ji'ï innù tsim a mbo bo.

Ajàŋ yïi mæ Yesu à lɛ n̄ghìrè àfìsə bɔrə aà
(Mt. 8.23-27; Lk. 8.22-25)

³⁵ A bə mē a kwɛfò tsi'ï maa njwi, Yesu a swon a mbó n̄ḡänyəḡənnù ji mæ: “Nì zi tá b̄i'ìnə too ŋkì ghú n̄ghɛɛ fii njii.” ³⁶ N̄ḡänyəḡənnù ji jya i tigè m̄ma'atə nnòò bə wa wa aghəŋə ŋkì ŋkuu ŋkwetə Yesu wa mûm àkànu'u, n̄lɔgə yi bo bo tigè n̄too n̄i ŋkì wā. Ibaŋ j̄i mɔ'ɔ i lɛ sɪ yòŋə n̄i waa. ³⁷ Bo kà mē aa n̄too n̄ghɛɛ, àfìsə yï t̄i n̄t̄i a lɔgìnə ŋka n̄tsya, m̄be'e n̄i ìkàŋə ŋkì m̄ma'a wa mûm àkànu'u; ŋk̄i i kuu n̄tigə n̄lɔɔ n̄luu ghu mum. ³⁸ Lâ Yesu a bāŋnə n̄nɔŋə yi wa n̄jim àkànu'u n̄l̄iḡisə atu yi ni pilò m̄bwii n̄ii; n̄ḡänyəḡənnù ji jya i ghèè n̄yəə yi, mbetə ghu mbo mæ: “N̄d̄i'innù, ò tswe kaa wa'à n̄i gho kwɛ'è! O sɪ zi mæ mbə b̄i'ìnə kwo fàa mûm ŋkì?”

³⁹ Bò bətə mē làà aa, Yesu a biinə n̄wenə afisə ya, nswon a mbo m̄iyàà wa mæ, “Kɛntə! Tsuu bú ki jù'ù!” Afisə ya a burə ŋkɛntə a n̄tsyá, ìd̄igə i m̄bɔrə mæ t̄uk, n̄tigə n̄ghɛɛ ni mæ swee. ⁴⁰ Yesu a bəŋkə yi n̄ghaa a mbó n̄ḡänyəḡənnù ji jya mbetə mæ, “Nì bɔ'ɔ aa àkə? Nì sɪ n̄i àb̄iint̄i tswé aa ɛ?”

⁴¹ Nibɔ'ɔ ni burè ntswa waa si'i si'i, bo tigè nswonɔ bo ni bo mɔ, “Ghuà nù à lò aà fè? Yê nì àjàn yî mɔ tsi'i àfisè bo bì mîyàà yu'unə nî!”

5

Ajàn yî mɔ Yesu à lɛ mfi'i ìzwî jî bi a ato'o nù yî mò'ɔ aà
(Mt. 8.28-34; Lk. 8.26-39)

¹ Bo lɛ ntoo mfe'ɛ a njî ñkî mîyaa wa a mbèè àla'a Gerasenes. ² Yesu a fè'è mɔ wa mûm àkànu'u nghèè ki tɔ, nù yî mò'ɔ yî mɔ àzwî yî bi a lɛ ntswe ghu ato'o aa, a lô a itu misyè mfe'ɛ nzî ntsitɔ yi. ³ Nù ma ghû à lɛ si tswɛ aa wa itu misyè. A lɛ mburɛ ntsyanɛ a mbo bè bîtsim a ntswâ àbarɛ mà yû ñkwerɛ ni mînkîrè ⁴ ñlon mɔ, a ngaa jî ghà'atè, bè lɛ si tswa nii, ñkwerɛ ni mîkòrè mi bo bì mbô mi, kè ñkîi nniɛ nî mîka'a ghu mîkòrè, lâ tsi'i a ngòɛ bìnòò bîtsim, a bânɛ n̄tentɔ ni mînkîrè mya, kè ñkîi mbatɔ ni mîka'a myâ. Kaa nù tsù kaa à lɛ n̄wa'à ni mîtî tswɛ ntsyàtɔ yi a ajàn yî mɔ mbɔ a tswâ yi nghirɛ mɔ tâ à n̄'esɛ ntswe. ⁵ A lɛ si karɛ wa itu misyè bo bì a itu mînta'a, a si'inɛ bo bì a n̄tugè, ñlwugè, ñwatɛ nî nù yî nî ìbà'a ngò'ò.

⁶ A yè mɔ Yesu a sà'a agha'a, mburɛ ñkhè nzî ñwo ghu nsi mmii yi; ⁷ n̄tɔɛnɛ nswon mɔ, “Sì tswè aa ni àkè aa ɛ, Mu Nwîngòɛ Akò'òtsirɛ? Mè bu'ù mbo a mbo wò nî ìkùm Nwî, tsù ngi'i nu mɔ lɔ n̄n̄ b̄.” ⁸ A lɛ ngàà ma mùu ajàn aa ñlon mɔ Yesu à lɛ mfòò nswon mɔ, “Azwî yî bî, fè'è ghu ato'o!”

⁹ Yesu a betɔ yi mɔ, “ìkùm ghô nî wò?” A kwi'i mɔ, “ìkùm ghâ ni Nnòò ñlon mɔ bî'ì burɛ gha'atɔ fàa a ato'o nù ghû.” ¹⁰ A tigè n̄nan̄sɛ mbu'u mbo a mbo Yesu mɔ tâ à tsuu waa lɔ furɛ tâ bo fè'ɛ maa mbèè àla'a.

¹¹ A lɛ si bɛ aa àkàrè bî kwînyàm a jî ni a mbî mbaa maa adigè; ¹² ìzwî jî bi jya i bu'ù mbo a mbo Yesu nswon mɔ, “Tsyàsɛ yi'i tâ bî'ì kuu fii nu naà jî mɔ.” ¹³ Yesu a yu'u mbii; i tigè mfe'ɛ wa nu nù wa ñkuu wa nu naà jyâ. Akàrè bîkwînyàm ma yû a lɛ mbɔ tsò ntsù'ù ji baà. Ìzwî jya i kùu mɔ ghu nu aa, i tigè mburɛ nlo ñkhè mɔ kàrè, ñsigè mbî mbaa ya, ñsigè ñwokɛ wa mûm ñkî mîyaa ñkonɛ.

¹⁴ Bè bîi mɔ bi lɛ si jɛ'ɛ nî naà jya aa, bo lô mburɛ ñkhè nghèè nswon a mbo bè a mûn àla'a bo bi a afò. Bi tigè mfe'ɛkɛ nzî a nyɛ annù yî mɔ a lɛ mfè'ɛ wa adigè aà.

¹⁵ Bô zî mɔ, ñghɛɛ a mbèè Yesu, nyɛ ñu wa mɔ ìzwî jî bi jya lɛ ntswe ghu ato'o aa, a tswè ghu mbèè, ñwɛ'ɛ itsè'è ji, mîtsyê mi mi kî ntswe ghu tsi'ì mîtsim, bi yê a kî mbɔ tsi'ì nù wa mɔ n̄n̄ò ìzwî jî bi jya i lɛ ntswe ghu ato'o aà. Bi yè mɔ laà aa, n̄bɔ'ɔ ni tswâ waa. ¹⁶ Bè bîi mɔ bi lɛ nyɛ annù ma yû yî mɔ a lɛ mfè'è wa nu nù wa bo bì a nu naà jya aa, bo lɛ si tigè nswonɛ ni a mbo bè.

¹⁷ Bo lɛ si tigè ntsa'asɛ nî Yesu mɔ tâ à ma'atɔ mbèè àla'a yàà ma ya nlo ñghɛɛ yi.

¹⁸ Yesu a lô ñka ñkuu a mûm àkànu'u mɔ yu ghèè yi; nù wa mɔ ìzwî jî bi jya lɛ ntswe ghu ato'o aa, a bu'ù mbo ghu mbo mɔ tâ à ma'atɔ yi tâ yù ka nyonɛ nî.

¹⁹ Là Yesu a tuu, nswon ghu mbo mɔ, “Kwɛɛ ñghɛɛ a ndùgè, a mbèè b̄ b̄, nswon annù yî mɔ Mmà'àmbî à ghìrɛ a nu wò aà; a ajàn yî mɔ à ko mîl̄n̄nè ghò, ñkwetɔ gho aà.”

²⁰ Yesu à swòɛ mɔ ghu mbo laà, a lô ñghɛɛ ntigè nswonɛ ni annù yî mɔ Yesu à ghìrɛ ghu nu aa, a mbo bè wa mbù'u Dekapolis. Bè bi tsim yu'u, a burè mbɔ tsi'ì annù yî yɛyɛrɛ a mbo bo.

Ajàn yî mɔ Yesu à lɛ ngùrɛ m̄ngyè wa mɔ à lɛ mmòòntɔ atsɛnɔ atsè'è yi ñkî mbiinsɛ mu Jairius yî m̄ngyè a niwo aà

(Mt. 9.18-26; Lk. 8.40-56)

²¹ Yesu à bù mɔ ntoo ñkî wa a mûm àban̄ ya ñghɛɛ mfè'è a aghɛnɛ ñkî, n̄n̄ò b̄ i burè ñzi ngaha'a ngaha'a, n̄tɔ ntsya ñkarisɛ yi. ²² Ndî ñdâ ñghòtɔ baIsrael maa adigè, ìkùm yi i bɛ Jairius, a kî ñzi yî ngaa. A yè mɔ Yesu, ñwo ghu mîkòrè, ²³ m̄bu'u

mbo ghu mbo, òswonj mæ, “Mûntsîrê mû ghà yî mànɣyè, a ghòò, òtigè tsi'î a ñkwô. Zî nònɣsə mbô mo ghu nú tá tá à fwetə òtswe ntîi.”

²⁴ A swònj mæ laa, Yesu a yònj yi bo yu tigè ñghɛɛ. Bo kà mæ aa ñghɛɛ aa, ònòò bə yi wè i kî òtigè nyonə nii, òtsya ñkarisə yi, bo bo tigè ñghɛɛ.

²⁵ Mànɣyè yî mò'ô à le òtswe a titîi ònòò bə wâ. Aləə a le si zî ghu nú. A le si bə maa noò aa bonj ñghòò ma nú ni tswè mæ ghu nu ilòò ñghúm òtsò baà. ²⁶ Le bonj à yè mæ ñgi'î ni ñghòò nya si'î si'î, ñghɛɛ ni nu a mbɛɛ bîdogita bî ghà'atə, m̀bwesə ñkabə yîi mæ à le òtswe ni yu aa tsi'î òtsimə. Kaa ñghòò nya ni wa'à tîi, m̀banjə ñkù'ùsə ñgha'atə nî ghà'atə. ²⁷ Mànɣyè ma ghú à le nyu'u ñgàn òlonjə Yesu. A yè mæ Yesu aa, òtigè nyonə nii bo bî ònòò wâ, òyonj mfaatə ghu ñjim, ñghesə abô yi mmòontə atsə'è Yesu ghu. ²⁸ A le si wa'atə ni a múm òtîi yu mæ, “Mbə mæ tɛ'è ñghensə mmòontə tsi'î itsə'è ji bonj mæ ka tîi ñghòò ma nú.”

²⁹ A mòontə mæ aa, àləə ya a burè ñghesə ñkentə a nzi ghu nú. A kî m̀burə nzi a múm òtîi yu mæ ñghòò ni nya ni fwetə mæ! ³⁰ Maa noò, Yesu a yə mæ m̀dà'à mi fɛ'ɛ a nu yu; m̀bənjkə yi, m̀betə a mbô ònòò bə wa mæ le si yònjə nii aa mæ, “A itsə'è ja aa a mòontə wò aa ɛ?”

³¹ Ngǎnyəgənnù ji i swonj ghu mbo mæ, “O yə mæ ònòò bə i ywu nyonə nî gho, m̀bù m̀betə ni mæ itsə'è jo aà mòontə wò le aa a ya?”

³² Yesu a ku'ùsə òlii nî bə bya tsi'î lîi, mæ yu ka yə ñú yîi mæ à mòontə yi aa le.

³³ Lá mànɣyè wa à le m̀banjə òzi annù yîi mæ a ghìrə yi aà; òtigè m̀fɛ'ɛ nzi, nú yî i tigè m̀benə ba'à bà'à ni òbò'ɔ, a wò a ñji'î m̀kòrə Yesu, ñkɛ'ɛnə ònnù tsim ghu mbô.

³⁴ Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Mû ghà, wa àbîintîi yo a ghìrə mæ mæ ta ò tîi. Tigè òlò ñghèè gho la ni m̀bòonə, tá ñghòò nya ni fwetə.”

³⁵ A ghàà mæ a mbo mànɣyè wâ ñghəə ki m̀ansə, bə bî m̀ɔ'ɔ bi lô wa ndùgə òndî òndànghotə nzi òswonj ghu mbo mæ, “Wa mú ghò wâ à kwò mæ! O tigè mbu mfa nî ñgi'î a mbo Taà ghú aa a ya?”

³⁶ Yesu a foonsə waa, òswonj a mbo òndî òndànghotə baIsrael wa mæ, “Tsèe ki bò'ɔ bə, ònj tsi'î òtîi gho a nu mæ.” ³⁷ A swònj mæ maa ajàn, òlò ñka ñghɛɛ wa ndá òndî wa, kaa wa'à bii mæ tá ñù tsù à bu nyònjə yi òtsyatə Peta, ni Jems a bò'ɔ Jon, muma bî Jems. ³⁸ Bo ghèè mæ ònywe'e wa ndùgə òndî òndànghotə baIsrael wa, ònyə òdìgə i burè ñju'u tsi'î jù'ù, bə yə'ə, m̀burə mbo'o tsi'î òtîi. ³⁹ Yesu a kuu ñghèè a nda, m̀betə a mbo bo mæ, “Ni yə'ə aa àkə, ñghìrə òdìgə i tigè ñju'u laà? Wa kaa mu ghù kaa à si aà kwò kwô! Wa a bwii aà bwîi.”

⁴⁰ A swònj mæ laa, bə bya b̀anjə ñka wye nî yi bə wye. A furə waa tsi'î b̀tsim mæ tá bî fɛ'ekə ñghèè a abɛɛ. M̀banjə òlògə ta bî mu wa bo bî òndè yî a bò'ɔ bə bya mæ bo bo le nzi aa, bo bo tigè ñkuu ñghɛɛ wa adìgə mæ mu wa à le ònònj ghu aà. ⁴¹ Bo kùù mæ, a tswa ñkwɛɛ ni mu wa, òswonj ghu mbo mæ, “Talita koumi,” a bə aa mæ, “Mûntsîrê mumànɣyè, mæ swònj a mbo wò mæ tá ò bîinə ntəə a òdənjə.”

⁴² A swònj mæ ma mùu ajàn, mumànɣyè wa a burè m̀bîinə òlò ñka ntəə ñkarə. (Flòo mu mà ghú i le mbə aa ñghúm òtsò baà.) Bə bya bi lîi ònyə, ànnù a burè òtsya waa tsi'î tsyà.

⁴³ Yesu a swonj a mbo bo ñkwantə mæ tá bo tsuu ló ghìrə tá ñù tsù à zi; ñkî òswonj mæ tá bo lóo ayoo mfa a mbo mu wa tá à ji.

6

*Ajànj yîi mæ bî le ntuu Yesu a Nazareth àà
(Mt. 13.53-58; Lk. 4.16-30)*

¹ Yesu bo bî ñgǎnyəgənnù ji bo le òlò maa adìgə òtigè m̀fɛ'ɛ ñghèè a Nazareth, a ala'a bo. ² A bə mæ a ñjwîngònj a ghèè a ndànghotə, ñka òndî'î nî ànnù Nwî ghu, a

ki mburə mbə tsi'í ànnù yí yëyerə a mbo bè bì ghà'atè bii mə bi le ntswe ghu aa a nyu'ù ànnù yii mə à le si dì'ì aà. Bo le si tigə mbetə bo ni bo mə, “Mbâ ghú à lògə yulà ànnù aa fə le? Mulà mitsyè ghu atu mi lo aa fə? Yê nî innù jî wè jî wè jii mə a ghìrè aà! ³ A sî kabindà wa à ghuà bə, là'à yu wa mə à ni mu Mary ñki mbə, muma bì Jems, ni Joses a bo'ɔ Judas ni Simon aa ε? Bɔɔ bi maà bi bì bāngyè bì sî faà a titii bì'inè kî ntswe ε?” Bô swon̄ mē laà, n̄tigə ntuu yi.

⁴ Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Bì ghu'usə ngànntoò Nwî a idigə tsim, lâ kaa wa'à nii a ala'a bo, kè a ngwè'ε yu, kè a ndügə yu bāñnè ghu'usə.” ⁵ Tsó mə a le n̄tigə mbə maa ajàn aa, kaa à le n̄wa'ă innù jî yëyerə jî ghà'atè ghu ghìrè n̄tsyatə ajàn yii mə à le nn̄nsə mbô mi a atú ngàn̄mighò mbùmtə jî tsu, ñghurə waa. ⁶ Ajàn yii mə bè bì ala'à bi bi le n̄wa'ă nî àb̄intiì tswé aa, a le mburə n̄sya Yesu tsi'í tsyà.

Ajàn̄ yii mə Yesu à le n̄toò ngānyəgōnnù jì a abε aà
(Mt. 10.5-15; Lk. 9.1-6)

A le n̄tigə nlo ñka karə nd̄i'ì nî ànnù Nwî a ila'a jì mɔ'ɔ jii mə i le ntswe wa mbèè àla'a bo aà. ⁷ Yesu à le n̄twon̄ ngānyəgōnnù jì jya n̄ighum̄ n̄tsò baa, n̄loginə ñka n̄toò nî waa bi baa bi baà; n̄fa ada'a mbo bo mə ta bo ka mfi'ì nî izwî jî bì a ato'o bè. ⁸ N̄swon̄ a mbo bo mə bæε bo ti ghèε, bo tsuù àyoò tsu ló lògè, n̄tsyatə it̄i jyaa. N̄swon̄ mə tâ bo tsuu abaa kə abàà ló lògè; n̄tsuu ñkabə a abàa bo ló nin̄ə bē. ⁹ N̄swon̄ mə mbə bo tse wε'ε ibaa mikòrè, lâ kaa wa'ă itsè'è jì baa lò m̄ma'a bē. ¹⁰ A bú n̄swon̄ a mbo bo mə, “Bεε n̄i ghεε ñkuu a nda yii mə n̄i kuu ghu aa, n̄i tswé ghu nywe'e a noò yii mə ni ka mà'atè a adigə ma ya ló ghèè aà. ¹¹ Bεε n̄i ghεε a adigə yí tsu, bæε mə bè bii mə bì tswe ghu aa, bì tsuu ghuu kwεrə, n̄tuu a nyu'ù ànnù yii mə ni swon̄ə aa, n̄i mà'atè waa, nlo ghuu. Bεε mə n̄i ti fè'è maa adigə, n̄i bu'utè àb̄irè yii mə a tswe a mikòrə bu aà, tá tâ à bə alènsè a ajàn mə bo tuu ghuu aà.”

¹² Bo tigè n̄fε'ε nḡhèè ñka n̄swon̄ə ni mbo bè mə tâ bo bəñkə m̄intiì myaa, m̄ma'atə ib̄i waa. ¹³ Bo le mfi'ì izwî jî bì jî ghà'atè a ato'o bè, n̄yɔ'ɔ ñkan̄mighò jî ghà'atè ni m̄ghurə, ñghurə waa.

Ajàn̄ yii mə Jɔn Ngānm̄urə b̄ε ñkì à le ñkwo aà
(Mt. 14.1-12; Lk. 9.7-9)

¹⁴ Mfò Herod à le nyu'u ma juù innù, n̄lon̄ mə à le si bə aa bon̄ bè bì ghà'atè bì b̄urè mē nzi Yesu. Bè bì mɔ'ɔ bi le si tigə n̄swon̄ə n̄i mə, “A ni Jɔn Ngānm̄urə b̄ε ñkì mə à bù mē m̄biinə niwô. A n̄i annu yii mə a ghìrə mə tâ à tswe ni m̄idà'à a nḡhìrè innù jî yëyerə ma jú ghu aà.”

¹⁵ Là, bè bì mɔ'ɔ bi bāñnè n̄swon̄ə ni mə, “A ni ngàn̄ntoò Nwî, Elijah.” Bì mɔ'ɔ bì swon̄ə ni mə, “A ni ngàn̄ntoò Nwî tsó ngāntoo Nwî jì mb̄ii mb̄ii jyá.” ¹⁶ Là Herod à yu'ù mē aa, n̄swon̄ yii ngaa mə, “Jɔn wa mə mē le ñkwyě atú yi aa, à b̄innè mē niwô.” ¹⁷ A le ti bə maa noò aa le bon̄ Herod à zwitè mə Jɔn. A le nḡhìrè bì tswâ Jɔn, ñkwεrə nn̄i a nd̄atsan̄ nlon̄ə Herodias, ñgwε mumaà yí Philip, yii mə à le ñkwεrə aà. ¹⁸ Jɔn à le ñka ghaantə n̄i Herod, n̄swon̄ ghu mbo mə, “O lògə ngwε mumaà ghò laa kaa a wa'à kù'ùnè a ni n̄nsə.”

¹⁹ Tsó mə Jɔn à le si ghàà ma mùu ajàn aa, Herodias à le si lwisè n̄i n̄ton̄ ghu nú, n̄lɔɔ n̄i m̄anj̄i yii mə mbə yu tsyá ghu nzwitə yi, kaa wa'à z̄i, ²⁰ n̄lon̄ mə Herod à le si bo'ɔ n̄i Jɔn, n̄zi mə Jɔn à le mbə ñú Nwî, ànnù yi a tsinè. A le n̄tigə n̄logə yi n̄lɔ'ɔsə mə tâ ànnù tsu tsuu yi ló ghìrè. A le si doritə a nḡon̄ b̄inòò b̄itsim a yu'ù ànnù yii mə Jɔn à le si swon̄ə aà, ka mə a yi nyu'u, a wa'à n̄i ànnù yii mə yu ka ghìrè aa k̄i kan̄ aà.

²¹ Là a yí mbə ni a njwi yí mò'ɔ, Herodias a tswé n̄i àb̄warə a nḡhìrè ànnù ya yii mə à le si tε'ε n̄lɔɔ ni a nḡhìrè aà. Mfò Herod à le ghìrè àdinà a mbo bìkum̄ bi bo

bì bitamândoo bi, ni bə bî wè bî wè bii mə bi le ntswe a ala'a Galilea aà, nlon mə à le mbə njwî njwé yî aà. ²² Mu Herodias yî mən̄gyè à le ŋkuu zi nnaŋsə mben ikòò tsi'î siginè, nù Herod bo bì yî bə bya bii mə à le ntwonə aa, i naŋsə m̄bɔŋ bɔŋ. Mfò Herod a swon a mbo mumàngyɛ wa mə, “Betə ayoo yîi mə ò kɔŋ aa a mbo mə, bon mə ka fa a mbo wò.” ²³ Ntigè ŋkaa nswon ghu mbo mə, “Ayoo yîi mə ò betə a mbo mə aa bon mə ka ya'a fa, ò bə te'ɛ kɔŋ bə mbèè àla'à yà yî mfùùrè bon mə ka kii fa tsi'î fà.”

²⁴ A swon mə laà aa, mumàngyè wa a fe'è ñghɛɛ mbetə ndè yî mə, “Mə betə akə ghu mbò?”

A kwi'î mə, “Betə atu Jon Ngàn̄mùrə bə ŋkì.”

²⁵ Mu wa a tigè mfe'ɛ ñhèè tsi'î n̄t̄t̄, ñzi ŋkuu nswon a mbo m̄fò wa mə, “Mə lòo mə ta ò fa atu Jon Ngàn̄mùrə bə ŋkì a m̄m akaŋ, a mbo mə tsi'î ts̄ts̄ɔŋhè.”

²⁶ A ajàn mə à bètə mə atu Jon laa, ma yû a ghìrə mə tâ nù m̄fò Herod ì burə mbi'î bi'î. Lâ, mbə yîi mə à le m̄fò m̄bii a mbo mumàngyè wa a nsi bə bya bii mə à le ntwonə aa, à le nlòò a ñghìrə tsi'î wa ajàn mə à le ŋkà'à mə yu ka ghìrə aà. ²⁷ Mfò wa a tigè m̄burə ntoo n̄j̄u sogyè yî m̄ò'ò a tit̄t̄ bii mə bi le si be n̄i yî aa, nswon mə tâ à ghɛɛ nzi n̄i àtu Jon. A ghèè ñkwɛɛ atu yî a ndàtsaŋ, ²⁸ n̄lògè ñn̄iŋ a m̄m akaŋ nzi m̄fa a mbo mumàngyè wà. A tigè n̄lògè ñghèè m̄fa a mbò ndè yî.

²⁹ Nḡanjyèḡənnù Jon, i yù'u mə, ñtigè nzi n̄lògè akù Jon ñtigè ñghɛɛ twinə.

Ajàn yîi mə Yesu à le nje'ɛ bə ñtsù'u ji ntaà aà

(Mt. 14.13-21; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Nḡanj̄ntoo Yesu jya i le mb̄i ñswon ñgɔŋ ñnnù ts̄m̄ j̄i mə bo le ñghìrə ñkì ndi'î aa ghu mbò. ³¹ Bè bî ghà'àtè le si burə ŋkuu ñkii mfe'ɛ, a ghìrə mə tâ Yesu bo bì ñḡanjyèḡənnù ji wa'à n̄i nòò a n̄j̄i m̄u àyoo burə ntswe tswe. Yesu a tigè ñswon a mbo ñḡanjyèḡənnù ji mə, “N̄i zi b̄i'ìnè ghɛɛ a adigə yîi mə mbə b̄i'ìnè tswé ghu tsi'î b̄i'ìnè tā m̄ntè.” ³² A swon mə laà bo bo tigè n̄lò ñghèè ñkuu a m̄m àkànu'u ntoo ñghɛɛ a adigə yîi mə kaa bə s̄i ghu tswé aa tā tswe ghu tsi'î bo bo.

³³ Lâ bə bî ghà'àtè le nyə ajàn yîi mə bo le nlò ñka ñghɛɛ aà, ñzi bə bii mə bo ni bu aà, m̄burə mfe'ɛkə a m̄ikurə m̄ikurə, ñkhə ntsyá mb̄i ñghɛɛ ntswe wa adigə mə bì Yesu le ŋka ñghɛɛ ghu aa, mbon tâ bo zi ŋkuu ghu. ³⁴ Yesu à tòò mə ñka mfe'ɛ wa m̄m àkànu'u, nyə akùrè bə a tswé wa aghəŋə ñkì m̄burə ñgha'a ñgha'a; a ko m̄l̄iŋnè wàà si'î si'î, nlon mə bə bya bi le ntswe ts̄ɔ m̄binj̄èrè j̄i mə kaa i s̄i n̄i ntsèè tswé aà. A le ñtigè n̄lòginə ŋka ñdi'î waa n̄i ñnnù j̄i ghà'àtè. ³⁵ Nḡanjyèḡənnù Yesu jya i yə mə nòò à ghèè mə, ñtigè ntsya ñzi ñswon ghu mbo mə, “Adigə yû à n̄i àdìgè yîi mə kaa bə si ghu tswé, nòò à k̄i mə ñghɛɛ ñghèè; ³⁶ ghìrə tâ bə bú ghɛɛ waa, ta tâ bo ghɛɛ ŋkuu a ifò bo bi a m̄mè ila'a j̄i i tswe faa mbèè àdìgè, ñyuu m̄j̄i ghu n̄j̄i.”

³⁷ Lâ Yesu a b̄aŋnè ñkwi'î a mbo bo mə, “N̄i lòo ayoo m̄fa tâ bo j̄i.”

A swon mə laà, bo betə yî mə, “O lòo mə tâ b̄i'î naŋsə n̄lògè bìfrancs ntsù'u ñkh̄i ji baa* ñghɛɛ nyuu tsi'î àbaa ni yù ta j̄e'ɛ bə bú ghu aa ɛ?”

³⁸ A bú ñswon a mbo bo mə, “N̄i ghɛɛ n̄lèntè mə ñi tswe ñi ìbaa ji sègə le?” Bo ghɛɛ n̄lèntè, mb̄i ñswon ghu mbo mə bo tswe ñi ìbaa aa ji ntaà, abo'ò ni m̄bwè mi mbaà.

³⁹ Yesu a tigè ñswon a mbo bo mə tâ bo ghotə bə bya ñghìrə tâ bo tswe a ìbwen ìbwen, a atu ñgèè. ⁴⁰ Bè bya bi tigè ñghotə waa ntswetə a ìbwen ìbwen, ñtswe ni a abwen yî fùùrè ñkh̄i yî fùùrè, kə m̄ighum mi ntaà. ⁴¹ Yesu a lògè ìbaa jya ji ntaà n̄i m̄bwè mya mi mbaa, ñŋentə atù yî a ndəŋ, ñlii aburə, m̄fa m̄bi'ikə a mbo Nw̄i, m̄batə ìbaa jya, m̄fa a mbo ñḡanjyèḡənnù ji mə tâ bo yatə a mbo bə byà. A le ñkì

* 6:37 200 denarii; denarius yî mfùùrè à le mbə ñkabè ñgàn̄afà'à a atù njwî.

nyatə mbwè mya mi mbaa a mbo bè byâ bitsimè. ⁴² Bè bitsim bi le nji nyurə. ⁴³ Bi le nghotə abugə ibaa jya bo bi àbùgə mbwè mya mə bi le nyatə aa, a lwensə ñkyè ñghùm ntsò baà. ⁴⁴ Mbânè jii mə i le ñkurə ibaa jya aa, i le mbə ntsù'ù ji ntaà.

Ajàn yii mə Yesu à le ñka ntəə ni a atu ñkì aà
(Mt. 14.22-33; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Yesu à le mburə ñghirə ñgǎnyəgənnù ji jya i bú ñkuu fu wa mûm àban, ntsya mbii ñka ntoo ñghɛɛ a njii ñkì a Betsaida. Bo kà mē aa ntoo ñghɛɛ aa a swon a mbo bè bya mə tâ bo tigə nlo ñkwɛɛnkə waa. ⁴⁶ A fà mē filô fyaa, ñkɔ'ɔ ghɛɛ a atu nta'a a ntsà'atə Nwĩ ghu. ⁴⁷ Itugə le mfii ñkwetə àkànu'u ya wa mûm ñkì; Yesu a bânè ntswe a abɛɛ wa atu nta'a tsi'ì yù yù. ⁴⁸ Nyə mə a le ntsyànə a mbo ñgǎnyəgənnù ji jya a tii àban ya nlon mə àfisə a le si tsyà ntii nî waa mbinsə ni njiimə. A bè mē a ni nòò ñjwi a lô ñka ntəə wa atu ñkì nzi ni a mbɛɛ bo. A le ñka zi aa ñwa'atə ni mə yu ka zì kwaatə tsyà yi a mbɛɛ bo. ⁴⁹ Lâ ñgǎnyəgənnù ji jya i yè mə ajàn yii mə à le si təə nzi wa atu ñkì aa, mmòontə mə à le mbə ñkù; mburə ntɔɔnə mbo'o tsi'ì ni tii, ⁵⁰ nlon mə nìbɔ'ɔ le ntswa waa.

Lâ Yesu a burə wanjə ghàà ñswon a mbo bo mə, “Tswâ nî ntii ghuu, ntsuu ki bɔ'ɔ bê, nlon mə à ni mə aà.” ⁵¹ A swon mə laa, ñkɔ'ɔ ñkuu wa mûm àkànu'u, àfisə ya a kentə a ntsyâ. A tigə mburə mbə tsi'ì ànnù yî yeyerə a mbo ñgǎnyəgənnù ji jyâ, ⁵² nlon mə, kaa bo le ñwa'à ñji'ì ànnù yî yeyerə yî mɔ'ɔ ya mə Yesu à le ñghirə aa zì, a ajàn yii mə a le jɛ'ɛ bê bya nî ibaa jya aà; bi le mfii atú yaa!

Ajàn yii mə Yesu à le ñghurə ñgànmişòò a Gennesaret aà
(Mt. 14.34-36)

⁵³ Yesu bo bi ñgǎnyəgənnù ji bo le ntoo ñkì wa ñghèè nfe'ɛ a Gennesaret, ntiɔnə akànu'u ya a aghəɔnə ñkì. ⁵⁴ Bo ghèsə mē ñghəə ki fè'è wa mûm àkànu'u, bè burə nyə Yesu nzi. ⁵⁵ Bè le si ntigə ñkhənə ñkarə nî àla'a ya bo bi a mbù'ù ma yâ ntsim, nlogə nî ñgànmişòò jyaa, mbe'e a ni mikkù nzi ni ju ghu mbo a nî ñgɔɔn idigə tsim jii mə bi le nyu'u mə Yesu à tswe ghu aà. ⁵⁶ A nî ñgɔɔn idigə tsim jii mə Yesu à le ghèè ghu aa, a ila'a, a mûm ila'a kə a ifò aa, bè bi le si lògə nî ñgànmişòò nzi ni ju a nsàanə mitaa, mbu'u nî mbo ghu mbo mə tâ à ma'atə tâ ñgànmişòò jya i ghəsə mbô myaa mmòontə tsi'ì àtsəɔn atsə'ê yi. Nğon bè bitsim bii mə bi le mmòontə yi aa bo le ntii.

7

Ajàn yii mə Yesu à le wenə baFarisai nlon nòɔsə bità bi bîtaà byaa aà
(Mt. 15.1-9)

¹ BaFarisai bo bi ñgǎndi'ì nòɔsə jì mɔ'ɔ jii mə i le nlo a Yerusalem nzi aa, le nzi ñghotə a mbɛɛ Yesu. ² Bo bo tswè mē, bo yè ñgǎnyəgənnù Yesu jì mɔ'ɔ i jì nî mbo mii mi le ñwa'à laà, ma la a bə mə kaa bo le ñwa'ă mbô myaa si'ì nyonə a ajàn yii mə baFarisai le si lòò mə bi ka nsi'ì aà.

³ Nlon mə kaa mbə baFarisai, bo bi baYuda bitsim kaa mbə bo wa'à ji ti ghê mə bo si'ì mbô myaa, nyonə aa ni nòɔsə bità bi bitaà byaa. ⁴ Bɛɛ mə bo yi ñki mbii a mitaa, kaa bo wa'à lò mbii nji ti ghê mə bo si'ì nù jyaa mə tâ i laa. Bìnòɔsə bî ghà'atə bî mɔ'ɔ bi ki mbu tswe ghu mə bo le si yonə, tsi'ì tsó nnànşə nsi'ì ndon jì nò ghu, ni bantòò bo bi njoo nnîɔ njoo jii bi nanşə nî atii bronze aà.

⁵ BaFarisai bya bo bi ñgǎndi'ì nòɔsə jya bô yè mē laà aa, mbetə Yesu mə, “A ghirə àkə kaa ñgǎnyəgənnù jò wa'à nî nòɔsə bità bi bîtaà bi'ì lèè, mbanə nji tsi'ì tì si'ì nî mbô myaa mi laa aa ɛ?”

⁶ A kwi'i mæ, "Nḡaḡntoò Nwĩ Yesaiah à le nyə aa tsi'ĩ sigìnè òḡwà'ànə annù yĩ mæ Nwĩ à le nswonḡ nlonḡ ḡgaà yùù aa, bũ ḡḡḡabagilè, mæ, 'Bè buà, bi ghu'usə nĩ gha aa tsi'ĩ nĩ ìḡhonḡ ntsũ jyaa, lâ mĩntiḡ myaa bāḡnè òtswe a ndĩsyà;

⁷ Bo mii nĩ gha laa tsi'ĩ àdāḡè àdāḡè òlonḡ mæ bo bāḡnè òdĩ'ĩ bə bìnòḡsə bi bē tsǒ òdĩ'ĩ jyá!'

⁸ Nì mà'atè òdĩ'ĩ Nwĩ, mbaḡnə ntswa nòḡsə bə a tĩnsə."

⁹ Yesu a bú òswonḡə a mbo bo mæ, "Wá nì nāḡsə nzi a ntuu òlèè òdĩ'ĩ Nwĩ tá bāḡnə ki lèè nĩ nòḡsə ḡhùù! ¹⁰ Moses à le nswonḡə mæ, 'Ka yu'unə taà ḡhò bo maà ḡho.' Nḡki mbu nswonḡ mæ, 'Nù yĩ mæ à bəḡitə taà yi kǎ ndè yi aa, a ku'unə mæ tá bì zwitə yi.'

¹¹ Lâ nì bāḡnè òswonḡə nĩ yùu ḡgaà mæ mbə ḡù a swonḡə a mbo taà yĩ kè ndè yĩ mæ, 'Wa àyoo yĩ mæ bonḡ mè fa ḡkwètə ḡho ghu aa a nĩ Corban,' (mala a bə mæ mè fà mē a mbo Nwĩ) ¹² bəə bonḡ kaa à sì nĩ ḡkwètə taà yĩ, kǎ ndè yi bú òtswe. ¹³ Ma mùu ajāḡ, nì bwesə aa òḡhàà nĩ Nwĩ, òlonḡə nòḡsə ḡhùù yĩ mæ nì dī'ĩ nĩ a mbo bə aà. Nḡkii ḡḡhirə nĩ ònnù jì ḡhà'atè jì mō'ò jìi mæ i bə tsǒ ma jū aà."

Njoo jii mæ i ḡhirè nĩ mæ tá ḡù tá à tsuu laa aà
(Mt. 15.10-20)

¹⁴ Yesu a bú òtswonḡ bē bya nswonḡ a mbo bo mæ, "Bù bitsim nì yu'utə nĩ annù yĩ mæ mæ swonḡ aa, tá à laa a atu bù. ¹⁵ Kaa àyoo yĩ tsu kaa a sì a abεε tswé mæ mbə ḡù a jì a kuu ḡḡhirè mæ tá à tsuu laa; lâ a ḡù aa a bāḡnè òḡhirə nĩ ònnù jì bì jii mæ i lò ḡhu ato'ò mfε'ε aa mē à tsuu laa. [¹⁶ Nù yĩ mæ à tswe nĩ òtòḡnè a nyu'u annù aa, tá à yu'u annù yĩ mæ mæ swonḡə aà.]"

¹⁷ A mà'atè mē bē bya òlò ḡkuu ḡḡhεε a mùm ònda, ḡḡḡyḡḡəḡnnù jì i betè òjii'ĩ òḡhàà nĩ nānaa ma nũ ḡhu mbó. ¹⁸ Bó bètè mē aa, a swonḡ a mbo bo mæ, "Ma la a bə mæ kaa nì sǐ yùu ḡgaà ki nyu'u aa ε! Nì sǐ zi mæ ayoo yĩ mæ a lò bə a abεε ḡkuu nĩ a nu ḡù aa, kaa mbə a wa'à yi ḡhirè mē à tsuu laa aa ε? ¹⁹ Nlonḡ mæ kaa a sǐ aa ḡhu ntii kuu; a bāḡnè ḡkuu aa ḡhu ato'ò, i kii bũ tsyǎ mfε'ε fu." (Ma mùu ajāḡ à le nswonḡ mæ wa mǐjì mĩtsim mĩ laà, ḡku'unə a nḡi.)

²⁰ A bú òswonḡ mæ, "A ḡù aa a sǐḡ njoo jii mæ i fε'è ḡhu nũ aà, ḡḡhirə nĩ mæ tá à tsuu laa. ²¹ Nlonḡ mæ ònnù jì bì tsim i lò aa a mùm òtii ḡù mǐfε'è: Nwà'atè ònnù jì bì, ànnũ ajirè, òyèrè, òzwitə bə, ànnũ máḡhàbè, ²² òyè'ətè njoo bē; àbì'intii, mǐbwè'èsə bə, òbuurənnù, àḡhè'èḡnè, òswonḡḡ ònnu jì bì a atu bə; ḡḡḡee nú, nĩ òḡḡtə ònnù. ²³ ònnù jì bì mà jū tsi'ĩ tsim i lò aa a nu ḡù, a mùm òtii yu, mǐfε'ε nsìḡè nĩ ḡù, ḡḡhirə nĩ mæ tá à tsuu laa."

Abiintii mǎḡgye baSirofonisia
(Mt. 15.21-28)

²⁴ Yesu a le òlò ḡḡhεε a mbǐ Tai bo Sidon. A ḡhèè mē ḡhu, ḡkuu ntswe a mùm ònda yi mò'ò, kaa wa'à lòò mæ tá bə zi; lâ a bāḡnè òtsyanə a ḡḡhirə mæ tá bì tsuu lò zi.

²⁵ Mǎḡgyè yĩ mò'ò yĩ mæ mù yi yĩ mǎḡgyè à le ntswe nĩ àzwĩ yĩ bì a ato'ò yu aa, à le nyu'u mæ Yesu à tswe wa ndá. A yù'ù mē, mǐburə mfε'ε nzi a mbεε Yesu, ḡwo ḡhu mǐkòrè. ²⁶ Mǎḡgyè ma ḡhù à le mbə mǎḡgye Griki, yĩ mæ bì le njwe aa a ala'a Sirofonisia. A wò mē a mǐkòrə Yesu aa, mǐbu'u mbo ḡhu mbo mæ tá à fi'ĩ azwĩ yĩ bì ya a ato'ò mù yĩ wá. ²⁷ Yesu a swonḡ ḡhu mbo mæ, "Lèè tá bì foo nḡε'ε bɔɔ ya'a, òlonḡ mæ kaa a sǐ ku'unə a òlòḡḡ àbaa bɔɔ mbāḡnè mǐma'a a mbó mǐbú."

²⁸ Lâ Mǎḡgyè wa a kwi'i ḡhu mbo mæ, "ḡḡḡḡ, Mmà'àmbí, lâ tsi'ĩ mǐbu jii mæ i òḡḡè a nḡi'ĩ àtətè aa, i kii mǐbwεε nĩ ònùḡə abaa bɔɔ bya nḡi."

²⁹ Yesu a tigè ònswon ghu mbo mæ, “Nlon mæ ò nansæ nghàa ma mùu ajàn aa, tigè nlò nghèè gho mbà. Wà demon wa a mà'atè mæ mu ghò wâ.”

³⁰ A yù'ù mæ laà aa ntigè nlo mbì yi a ndùgè yu. A bì mæ òkkuu a nda, nyæ mu wa a nòn a ikkuu, le bon demon wa a fè'è mæ ghu ato'o.

Yesu A ghurè àkwo atu yii mæ a le òki mbæ ti ghàa aà

³¹ Yesu a le ntigè nlo wa mbù'ù àla'a Tai òghæ ntsya a ala'a Sidon, òghæ a òki miyaa Galilea, nlo ghu òghæ ntsya a mbù'ù àla'a Dekapolis. ³² A kà mæ aa ntsya ghu, bì zì ni nù yì mò'ò mæ atú yi a le òkwo, a kii mmi nì òghàa kì kan, mbu'u mbo a mbo Yesu mæ tâ à nansæ mbô mi ghu nu nghurè yi. ³³ Bì swòn mæ laà aa, Yesu a logè òn wa bo yu mà'atè àkùrè bē ya nghèè a adigè dan, bo yu ghèè mæ aa, a ni òn bīswæbibo bì ghu itònnè, ònwutè mitwye a abo yu, mmoontè alè òn wa ghu; ³⁴ ògentè mi'ì mi òka lii aburè, òtsaa nù yì, ònswon a mbo nù wa mæ, “Efata”, ònswon aa mæ, “òa'anê!”

³⁵ A swònè mæ laà aa, itònnè òn wa i burè òòanè, àlèè yi a kii mburè mfeenkè, a ghaà tsi'ì siginè. ³⁶ Yesu a swon a mbo bē bya mæ tâ bo tsuu a mbo nù tsù ló swonè. Là a yi nswon mæ tâ bo tsuu kii swonè aa, bo bānnè òku'usè nghèè bē nì mbū a kè'ènè a mbo bē bì mò'ò. ³⁷ Annù a le mburè ntsya bē bitsim bì mæ bì le nyu'u aa, bo tigè ònswonè nì mæ, “A fà'a mæ mbuu innù tsi'ì tsim, òki nansæ mfa'a; òkii ghìrè nì mæ tâ ikwotu i tigè nyu'u nì innù, òghèè nì mæ tâ bitighàa bì ghaa!”

8

Ajàn yii Yesu à le nje'è bē òtsù'ù ji òkwà aà (Mt. 15.32-39)

¹ A le mbæ nì ònwi mà jya, ònòò bē i bù mboontè ghu mbèè. Kaa àyoo ni jì yì tsu kaa a le òwa'a a mbo bo tswè a òn. Yesu a twon ògānyègānnù ji nswon a mbo bo mæ, ² “Mæ kò mīlīnnè bē bù òlon mæ bo tswè mæ bì'i bo tsitsōn ònwi ji tarè kaa wa'a nì àyoo yì jì tswè aà. ³ Mbæ mæ swon mæ tâ bo lo nghèènkè a mīla'a bo nì òn bon bo ka ghìrè ghèè wòkè a mājī, òlon mæ bì mò'ò a titi bo bì lo aa a sà'a agha'a aà.”

⁴ Ògānyègānnù ji jya i betè yi mæ, “Mbæ bì nansè òlogè abaa aa fè fāa atu nta'a mīwèè mīwèè a nje'è òdùù bē waà ghu aa è?”

⁵ Yesu a betè waa mæ, “Nì tswe nì òkya abaa aa Ji sègè aa è?”

Bo kwi'ì mæ, “ji sāmbaa.”

⁶ A tigè ònswon mæ tâ ònòò bē wa i tswe a nsyè. Bì tswè mæ, a logè òbaa jya jì sāmbaa, òtsa'atè Nwī, mbatè mfa a mbô ògānyègānnù ji jya mæ ta bì yatè a mbo bē byā. ⁷ Bo le òki ntswe nì mbūmtè mbwè mī kè'èkè mī mò'ò; Yesu à òn mæ mmoontè ghu, nswon mæ tâ bì òki nyatè a mbo bē byā. ⁸ Bo le òn nyurè; bì bwèè àbùgè miji ya, òba'a abaa jya bo bì òsà'a mbwè jya, i luu nì òkyè jì sāmbaa. ⁹ Bē bya bitsim le mbæ tsi'ì tsò òtsù'ù ji òkwà. ¹⁰ Yesu à le ntigè nswon mæ tâ bo lo nghèènkè waa, mburè ntigè òkkuu a mūm àkànu'u bo bì ògānyègānnù ji òghæ a mbù'ù àla'a Dalamana.

A àjàn yii mæ baFarisai bì le si lòò a nyè àlènsè aà (Mt. 16.1-4)

¹¹ BaFarisai le nzi òtsi'ì Yesu bo bo kà ònswonè bo lòò òkwà'anè yu, ònswon ghu mbo mæ tâ à ghìrè alènsè yii mæ a lo a aburè aa tâ di'ì mæ Nwi à tswe bo yu. ¹² Bò swon mæ laà, a nansè òso ònwi yi, a tsaa nù yì, mbetè mæ, “Bè bù bì lòò alènsè aa a ya è? Mæ swon a mbo bù tsi'ì ànnù òkon mæ kaa mbæ mæ wa'á alènsè yì tsu a mbo bù bē bì faa ngù'ù di'ì.”

¹³ A swon mæ laà, mma'atè waa, mbu nlò òghæ òkkuu yi fu wa mūm àkànu'u, òtoo òghæ a ònwi òkii.

*Mbè'è àbaa baFarisai bo bì yì Herod
(Mt. 16.5-12)*

¹⁴ Ngǎnyəgənnù Yesu jya i le nli'ìnè a nlògè àbaa; nyə mə bo le ntswe tsi'i nì àbaa yì fùurè wa mùm àkànu'u. ¹⁵ Yesu a logìnè ñka di'itè nì waa nswonə ni mə, “Nì ka ntsyəsə nì ghuu, ñtsee nì àtù yuu nlonə mbè'è àbaa baFarisai bo bì yì Herod.”

¹⁶ Bo tigè nlogìnə ñka ñghaa bo ni bo, nswonə ni mə, “A swonə laa nlonə mə kaa b'i'ìnè sì nì àbaa tswè aà.”

¹⁷ Yesu à le nzi annù yìi mə bo le si ghàa aà, mbetə waa mə, “Nì bù ñghaa àkè, mbu nswonə ni mə nì sì nì àbaa tswè aa ε? Nì burə tì zi, kè nyu'u tâ à laa a atu bù ε? A atù yuu laa a fi'è àkè ε? ¹⁸ Nì tswè nì mi'i aa kaa wa'à nì idigè yè aa ε? Kè nì si innù nì itòñnè juu yu'u le? Kè kaa nì si annù kii mbu ñwa'atè le? ¹⁹ Mè kì bàtè ìbaa jya ji ntaà mfa wa mbo bè bya ntsù'ù ji ntaà aa nì bwèè ìbà'a abaa jya i luu aa nì ñkyè ji sègə aa ε?”

Bo swonə mə, “Nìghùm ntsò baà.”

²⁰ A bù mbetə waa mə, “Mè kì bàtè ìbaa jya ji sàmbaa mfa wa mbo bè bya ntsù'ù ji nìkwà aa, nì ghotè ìbà'á ji i kî nluu aa nì ñkyè ji sègə aa ε?”

Bo kwi'i ghu mbo mə, “Ji sàmbaa.”

²¹ A tigè mbu mbetə waa mə, “Kaa nì wa'á annù yì tsu ghu kî nyəgə nzi aa ε?”

A àjàn yìi mə Yesu à le ñghùrə mfè'ènè a Bethsaida aà

²² Bo le nlò ñghèe a Bethsaida. Bo ghèè mē ñkuu ghu, bè bì mɔ'ɔ bì zi nì mfè'ènè ghu mbo, mbu'u mbo ghu mbo mə tâ à mɔontə yi. ²³ A tswá àbo mfè'ènè wa, nlogè yi bo yu fè'è wa mùm àla'à. Bo yu fè'è mē ñghèe, a tutè mètweye ghu mi'i, ñnɔñsə mbo mi ghu, mbetə ghu mbo mə, “O yə ayoo yì tsu aa ε?”

²⁴ A nɛntè mi'i mi a ñdəñ, nswonə mə, “Mə yə bē, lâ bì bāñnè mbə bə tsi'i tsò itì jii mə i təə ñghèe.”

²⁵ Yesu a bù ñnɔñsə mbô mi ghu mi'i, mfè'ènè wa a nanɔsè ñsanɔtə mi'i mi nlii idigè ghu, mi laa, a yè ñjòè tsim tsi'i sigènè. ²⁶ Yesu a swonə ghu mbo mə tâ à lo ñkwèe ghèe yi a ndùgə yu, mbu nswonə ghu mbo mə, “Bèe ò tì kwèe, ò tsuu a mùm àla'a bŭ kuu.”

*Ajàn yìi mə Peta a le nswonə a ñù yìi mə Yesu à nì ghu aà
(Mt. 16.13-20; Lk. 9.18-21)*

²⁷ Yesu à le mbù nlo bo bì ngǎnyəgənnù ji ñka ñghèe a ìla'a Kaisaria a mbù'u Filippi. Bo kà mē aa ñghèe, a betə ngǎnyəgənnù ji mə, “Bə swonə ni mə mè bə aa wo aa ε?”

²⁸ Bo kwi'i ghu mbo mə, “Bè bì mɔ'ɔ bì swonə ni mə ò ni Jon Ngànɔmùrə bə ñkì, bì mɔ'ɔ bì swonə ni mə ò ni Elijah, bì mɔ'ɔ bì swonə ni mə ò ni ñgànɔtoò Nwì yì mò'ò.”

²⁹ A bù mbetə waa mə, “Lâ nì swonə yuu ñgaa mə mè laa mbə wo aa ε?”

Peta a kwi'i ghu mbo mə, “O ni Kristo, Ayo'ò Nwì wâ.”

³⁰ Yesu a tigè ñkwantə waa, nswonə mə tâ bo tsuu a mbo ñù tsù ló swonə.

*Ajàn yìi mə Yesu à le ñghàà nlonə ñgì'i yìi yu ka yə i kwo aà
(Mt. 16.21-28; Lk. 9.22-27)*

³¹ Yesu à le ntigè nlogìnə ñka tɔ'ɔtə a mbô ngǎnyəgənnù ji mə Mu Nù à tswè nì nyə mbuu ñgì'i jì ghà'atè. Bità bì ala'a nì bìlìi bì ngǎnmà'a Nwì, bo bì ñgǎñndì'i nòñsə ka yì tuu yi. Bì ka yì zwitè yi, lâ tâ yù bu yweenə nìwo a ñjìm ñjwi ji tarè. ³² A le nanɔsə nswonə ma yuù annù aa mə tâ à fè'e nlaa a atu bo. A swonə mē laà, Peta a logè yi bo yu ghèntè, a logìnè ñka ñghaantə nìi. ³³ Là Yesu a bəñkè yi nlii ñjìm, nyə ngǎnyəgənnù ji, ñghaantə Peta, nswonə mə, “Tsyá mbìi a ñjìm mè mbâ, Satan! Nlonə mə kaa ò si aa ñjìm Nwì təə, ò bāñnə ntəə a ñjìm bè.”

³⁴ Yesu à le ntigə twon nnòò bə bya a bò'ò nî ñgǎnyəgənnù ji bi zî ghu mbèè, a swon a mbo bo mə, “Mbə nù tsù à ka nloò a ñka nyonə a ñjīm mə, à tuù ìbìi nù yi, mbe'e atì bəñnə bəñnə yi ñka yonə nàà. ³⁵ Nlon mə nù ntsīm yīi mə a lòò a nyweensə ìbìinù yi aa, à ka bəñnə bwε; lâ nù ntsīm yīi mə a lòò a mbwε ìbìinù yi nlon ñkwitù gha aa, kə ñlon ntoo yī ñsigìnə ya aa, a ka bəñnə yweensə. ³⁶ Mbə a kwetə nù tsù aa nî àkə mə mbə a tswe nî mbi yū ntsīm mbañnə mbwε ntswəntī yī aa ε? ³⁷ Kə mbə nù a fa aa àkə ñkwensə ntswəntī yī ghu aa ε? ³⁸ Mbə nù tsù à ka ndirə atu nlon ñgaa yà, kə ñlon ànnù yīi mə mə swonə aa, a titī bə bú fàa ñgù'ù mbi yu mə i tuu Nwī, bo bì nìwàà nì bə bù bīi bi ghìrə innù jī bi aa, bon Mu Nù à ka yī kīi dirə nî àtu nlon ñgaa yī a noò yīi mə à ka yī bú bìi a mum nìgha'a nì Taà yī bo bì baangel bīi mə bì laa mmànşə aà.”

9

¹ Yesu a bú ñswon a mbo mə, “Mə swon a mbo bù tsi'i ànnù nî ñkon mə bə bī mō'ò bi tswe faà mə kaa bo ka yī wa'à kwo ti ghə mə bo yè mē ànnù nifò Nwī a zī tsi'i nì adà'a.”

*Ajàñ yīi mə Yesu à le mbəñkə yi ntigə ñhweenə aà
(Mt. 17.1-13; Lk. 9.28-39)*

² Njwi i tsyà mē ji nto'o, Yesu a logə Peta, ni Jems, a bō'ò nì Jɔn bo bo kō'ò ñghèè a atu nta'a yī syā yī mō'ò, ntswe ghu tsi'i bo bo. Nù yī i bəñkə a nsi bo, ³ ìtsè'ə ji i bəñkə ntigə ñhweenə tsi'i ñwèènə, ntigə mfu'u nì mə buu, mfu'u ntsyatə ajàñ yīi mə mbə nù tsù fàa mbi a ghìrə ìtsè'ə i kâ mfu'u aà. ⁴ Ngǎnyəgənnù ji jya i yē Elijah bo Moses bo zī ñka ñghaanə bo bì Yesu. ⁵ Peta à yè mē laà, ñswon a mbo Yesu mə, “Rabbi, a bon mə bī'inə tswe faà aà. Tā bī'i ghurə mīntāñ mi ntarə, tā yī fùurə i tswe a mbo wò, yī mō'ò i tswe a mbo Moses, tā yī mō'ò i tigə ntswe a mbo Elijah.” ⁶ Peta à le nswon ma mùu ajàñ aa nlon mə nìbō'ò nì le nnañşə ntswa waa, kaa a wa'a annù yīi mə mbə yu swon aa bù ñzi.

⁷ Bo ghè mə ki yə mbà'à i fε'è ñkusə waa, ñjī nù i fε'è wa múm mbà'à ñswon mə, “A nì Mú ghà yī mbāñnə yīi mə mə kōñə aa à ghulà; nì ka nyu'unə nii.” ⁸ Bo yù'ù mə ñjī ya aa, ñkarikə waa, ñlii idigə, la kaa wa'à nù dāñ bú ñyə ntsyatə Yesu yīi mə à le ntswe bo bo aà.

⁹ Bò lò mē wa atu nta'a ñka nsigə, Yesu a swon a mbo bo mə tâ bo tsuu annù ya mə bo ghìrə nyə aa, a mbo nù tsù ló swon bə, ñywe'e a nì noò wa yīi mə Mu Nù à ka yī yweenə nì nìwo aà.

¹⁰ Bo le nyu'u annù ya mə Yesu à le nswon aa, a kī ntigə nlwi'i tsi'i a mbo bo. Lâ bo le mbāñnə ntigə mbetə nî waa bo nì bo mə, “Ñji'i ñywèènə nìwo, i bə aa àkə le?”

¹¹ Bo le mbetə Yesu mə, “Ngǎñdi'i nòñşə i swonə nì mə Elijah à tswe nì mfòo nzi ya'a aa a ya?”

¹² A swon mə, “A nî ànnù nñkonə, Elijah à ka fòo zī a ntsisə innù tsīmè. Lâ nì kī ñwa'atə mə àñwà'ànə Nwī a swonə nì mə Mu Nù à ka yī yə mbuu ñgi'i jī ghà'àtə tâ bə tuu yi. Nì mō'òntə mə a swonə laà aa a ya? ¹³ Lâ mə swon a mbo bù mə wa Elijah à leè ñzi, lâ bə bāñnə ñghìrə ghu nu a ajàñ yīi mə bo kōñ aà, tsi'i a ñgǎng ñgìñ wa ajàñ yīi mə àñwà'ànə Nwī a le nswon nlon ñgaa yī aà.”

*Ajàñ yīi mə Yesu à le ghùrə múmbāñnə yīi mə à le ntswe nî àzwī yī bi aà
(Mt. 17.14-21; Lk. 9.37-43)*

¹⁴ Bo sīgə mē ntsi'i ñgǎnyəgənnù Yesu jya jī mō'ò, ñyə mə nnòò bə yī ghà'à ñgha'a i le ntswe bo bo, ñgǎñdi'i nòñşə i betə nî innù a mbo bo, bo bo swūñnə. ¹⁵ Bə bya bi ghè mē mə bì kī lèntə, ñyə Yesu, ànnù a tsyā waa bo burə ñkhə ñghèè a ntsà'àtə yi.

16 A betè waa mæ, “Nì swùnjnè aa nî ànnũ akè bu bo aa ε?”

17 Nù yî mò'ɔ a titii bo a kwi'i mæ, “Ndi'innù, mè ghìrè nzì nî mù ghà a mbo wò, nlon mæ à tswe nì àzwì yî bi yîi mæ a ghìrè mæ tá à tsuu ki ghàà. 18 Azwì yî bi ya a yî ntswa yi aa, a ma'à yi nsye, nghìrè àjwò'ò a ka mfe'ε ghu ntsù, a tigè ñkurè nî mìsõnj mi, nù yî tsim i têtè. Mè ghìrè nswonj a mbô ñgãnyөгênnù jo jù mæ tá bo fi'i azwì ya ghu ato'o kaa bo wa'ã mfi'i zî.”

19 Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Oò, bù, nìwaa nì bê bii mæ kaa bì sî nî àbiintii tswé! Mè ka tswe bi'inè i ywe'e aa a noò àkè aa ε? Mè ka ki tswa ntii gha nlonj ηgaa yùu i ywe'e aa a noò àkè aa ε? Zî mfa nǎ mu wa a mbo mè!”

20 Bè bya bi yu'u, nzì mfa mu wa ghu mbô. Azwì ya a ghèsè mê ghèò ki yø Yesu, mburè ntswa mu wa ntsigè, a wô a nsye, ntigè mbinjke ghu, àjwò'ò a fe'è ghu ntsù.

21 Yesu a betè ta bì mu wa mæ, “Nìghòò nù nî tswè mê ghu nu aa ìlòò ji sөгè?”

A swonj mæ, “Nloginè a mùnkhé. 22 Azwì yî bi yù a burè mæ nloɔ a nzwitè mu ghù tsi'i a nî ñgàà jì ghà'atè, ntswa mma'a nì a mum mò'ɔ bo bì a mùm ñkì. Tsò'ò tsò'ɔ Taà, mbè ò zì ñghìrè ànnù tsu, ò kò mìlìnjnè yî'i, ñkwetè yi'i.”

23 Yesu a swonj ghu mbo mæ, “O swõnj bè mæ, ‘Mbè ò zì ñghìrè ànnù tsu!’ Kaa mbè ànnù yî tsu a wa'à ñù yîi mæ à nǎj ntii yi a nu Nwì aa tsyà bê.”

24 Ta bì mu wa a burè ñtojnè ηghaa tsi'i nètì nswonj mæ, “Wa mè nǎj nètì gha a nu wò, lâ kaa àbiintii ya kaa a wa'à kù'ù, kwetè ghà ta mè ku'usè nniñ ntii gha a nu wò.”

25 Yesu a yø ñnòò bê wa i ka nzwunè nzi ghu mbèè, mburè ηwenè azwì yî bi ya, nswonj ghu mbo mæ, “Wò, àzwì yîi mæ a ghìrè nì mæ tá mu ghù à tsuu ki ghàà, ñkì ηghìrè mæ tá àtù yi kwo aa, mè swonj a mbo wò mæ ta ò fe'ε ghu ato'o, ñyi tsùu ghu nu burè bú kuu kuu.”

26 A swonj mê laà, àzwì ya a yø'è, ñnanjse ntsigè mu wa tsi'i nì mètì, mfe'ε ghu nù. Mu wa à tigè mbè tsò àku ñù. Bè bì ghà'atè bii mæ bì le nyø yi aa, bì le nswonj mæ, “A kwò mê.” 27 Lâ Yesu a tswá àbò yi, ñjεε yi mbiinsè, a biinè ñtø.

28 Yesu a tigè ñlo ηghèè ñkuu a ndâ, à kùu mê bo bì ñgãnyөгênnù ji tswè tsi'i bò bo, bo betè ghu mbo mæ, “A ghìrè ηghìrè akè kaa bì'i wa'ã mfi'i azwì ya zî aa ε?”

29 Yesu a kwi'i mæ, “Kaa mbè bi wa'ã mbuu azwì ma yù nî àyoo danj fi'i ntsyàtè atsà'atè Nwì.”*

Ajànj yîi mæ Yesu à le mbù ñghaa nlonj annù niwô yi àà

(Mt. 17.22-23; Lk. 9.43-45)

30 Bo le mmà'atè adigè ya, ñlo ηghèè ntsya a mùm àla'a Galilea. Kaa Yesu à wa'à kònj mæ tá ñù tsù à zì 31 nlonj mæ à le si di'ì innù a mbo ñgãnyөгênnù ji aà; nswonj nì a mbo bo mæ, “Bì ka fa Mu Nù a mbo bè tá bì zwitè yi, bæε mæ bì zwitè yi bonj a ka bú biinè fu niwo a ñjìm njwi ji tarè.”

32 La kaa bo le ηwa'ã nji'ì ànnù ma yù mæ à le ηka di'ì aa zì, la mbànjnè mbò'ɔ nì a mbetè yi.

Abetè nlonj Nù yîi mæ à kò'ɔ ntsirè aà

(Mt. 18.1-5; Lk. 9.46-48)

33 Bo zì mê ñywe'e a Kapernaum, ñkuu ntswe a mùm ñda, Yesu a betè waa mæ, “Nì ghìrè ñghaa aa ànnũ akè a mânji aa ε?” 34 A betè mê aa, kaa bo wa'à waa bàjnè ñghaa nlonj mæ bo ghìrè ntswe a mânji ñghaa nswùnjnè bo nì bo, ñloɔ nî ñzi ñù yîi mæ à kò'ɔ ntsirè a titii bo aà. 35 Yesu, a tswé a nsye, ñtwoj ηgãnyөгênnù ji jya nighùm ntsò baa, nswonj a mbo bo mæ, “Nù yîi mæ a lòô a mbè ntsyambii aa, à tswe nì mbøn i tigè bè nlwì ñnjìm a titii bè bìtsim, ñki ntswe nî mbè ηgànjafà'a a mbo bè bì tsimè.”

* 9:29 Ìdigè anwà'ànè jì mò'ɔ i kù'ùsè nî yuà: “bo bì ñs'i'sè nu tì jì”

³⁶ A swonj mē laà, nlogə múnkhə nte'ε a titii bo, ñhεε mu wa ntukitə a mbo yu, ñswonj a mbo bo mə, ³⁷ “Nù ntsim yii mə à kwèrə múnkhə yí tsù tsó ghuà nî ìkúm gha aa, à kwèrə aà ghá. Nù ntsim yii mə à kwèrə gha aa, kaa à sî aa tsi'í gha kwèrə, à ki ñkwèrə aa yu wa yii mə à lε ntòo ghá aà.”

Nù à bə tsuu annù yi'inè ki tuu bonj à bii aà ñjim yí'inè
(Lk. 9.49-50)

³⁸ Jon a swonjə a mbo Yesu mə, “Ndi'innù, bi'í ghirə nyə ñú yí mɔ'ɔ a fi'í ni ñzwí jî bi a ato'o bə nî ìkúm gho, bi'í tsu'unè yi nlonj mə kaa à sî ñú àkòrə yí'inè yí mɔ'ɔ bə aà.” ³⁹ Yesu a swonj mə, “Nî tsuu nîi ki tsu'unə bə, nlonj mə ñú à bə ghirə annù yí yeyerə nî ìkúm ghà bonj kaa m̀bə wa'à bù ñzi a wànjsə a ñghàa ànnù yí bi a noò ñjim a ngaa m̀.” ⁴⁰ Nlonj mə ñú yii mə kaa à sî annù yí'inè tuu aa, à bii aà ñjim yí'inè. ⁴¹ Mè swonj a mbo bù tsi'í annù ññkonj mə, ñú yii mə à fa ndónj ñkí mə tá nî no nlonj mə ni bii nî ìkúm Kristo aa, kaa à ka yí wa'à tswé ti kwèrə m̀tsɔ'ɔnè mi afà'á mi.

Akwà'ànə a ñghirə ibí
(Mt. 18.6-9; Lk. 17.1-2)

⁴² “Nù yii mə à ghirə mə ta mu yí mɔ'ɔ fàa titii boo bi kəgə buà bii mə bi ññ ǹtì waa a nu m̀ aa, ñú yii mə a ghirə a ghirə ànnù yí bi ñwò aa, a bonj mə tá bi kwèrə ñgò'ò àbaa yí ñwé ghu ntəj ñghεε mmà'à a ñkí miyaa.” ⁴³ Mbə àbò yo a ghirə mə tá ò wo a m̀m innù jî bi, ò kwyé ñlɔ'ɔsə. A bonj mə ta ò bə abò mɔ'ɔ nyi ñkuu a m̀m ǹtswèntì, ǹtsyatə a ǹtswe nî mbo mi mbaa nyi mbàñnè ñghεε a mum mɔ'ɔ Satan, a adigə yii mə mɔ'ɔ i khi ghu, kaa ki'í bwenə aà. [⁴⁴ Ma mùu adigə kaa m̀wí'í mii mə mi kurə bə aa, kaa mi si kwokə, kaa mɔ'ɔ yii mə i tòò bə ghu aa kaa wa'à kii m̀bwenə.] ⁴⁵ Kì bεε mə àkòrə yo a ghirə mə ta ò wo a m̀m innù jî bi, ò kwyé ñlɔ'ɔsə. A bonj mə ta ò bə ntá mɔ'ɔ nyi ñkuu a m̀m ǹtswèntì, ǹtsyatə a ǹtswe nî m̀kòrə mi mbaa tá bi yi mbàñnè m̀ma'a gho a mum mɔ'ɔ Satan. [⁴⁶ Ma mùu adigə kaa m̀wí'í mii mə mi kurə bə aa, kaa mi si kwokə, kaa mɔ'ɔ yii mə i tòò bə ghu aa, kaa i wa'à kii m̀bwenə.]* ⁴⁷ Bεε mə ñlì'í no ni ghirə mə tá ò wo a m̀m innù jî, bi ò twe'è m̀me'e. A bonj mə ta ò bə ñlì'í mɔ'ɔ nyi ñkuu a m̀m ànnù ñifò Nwí, ǹtsyatə ǹtswe nî mi'í mi mbaa tá bi yi mbàñnè m̀ma'a gho a mum mɔ'ɔ Satan. ⁴⁸ Ma mùu adigə kaa m̀wí'í mii mə mi kurə bə aa, kaa mi si kwokə, kaa mɔ'ɔ yii mə i tòò bə ghu aa, kaa i wa'à kii m̀bwenə.

⁴⁹ Bi ka yí nanjsə ñú ǹtsim ni mɔ'ɔ, [a ñgñgìj a ajàn yii mə bi nanjsə nî ñjoo mmà'anwí tsim ni fñgwanj aà.]*

⁵⁰ Fñgwanj fi bonjə, Lâ m̀bə fñgwanj fi tuu nîi bũ ki lîi, bonj bi ka tigə bũ ghirə aa mə akə tá fi bũ ka nlii aa ε?

A bonj mə tá nî ghirə tá fñgwanj tswe a nu bù tá tá ni tswe nî m̀boonə bù ni bù.

10

Yesu à di'í ànnù nlonj nsà'ànə ñiyɔ'ò
(Mt. 19.1-12; Lk. 16.18)

¹ Yesu à lε mbù ñlo maa adigə ñghεε a mbù'u Yudea, ñtoo ñghεε a njii ñkí Jordan. A ghèè mē ǹtswe ghu, àkùrə bə a bú m̀boontə ghu mbèè. A bú ñka ndi'í waa nî ànnù Nwí tsi'í ajàn yii mə à lε si ghirə a ñgaa ñgaa aà.

² BaFarisai bi lε nzi ǹtsitə yi, ñlɔɔ mə bi kwà'ànə yi, m̀betə yi mə, “Nòñsə à bii mə tá ñú à fi'í ñgwé yí a nda yu aa ε?”

³ A betə waa mə, “Moses à lε nswonj a mbo bù mə akə nlonj ma yu ànnù aa ε?”

* **9:46** Kaa adigə yuà kaa a sî nî ñwà'ànə jî mɔ'ɔ tswé. * **9:49** Ma yú àtìi a yòn aa “bi ka yí ññ fñkwán a nî ñjoo mmà'a Nwí tsim,” (Lev. 2.13) yii kaa a sî m̀m ñwà'ànə jî mɔ'ɔ tswé.

⁴ Bo swonj mæ, “Moses à le nlèə mæ mbə nù a tswe nî mfi'i ñgwê yï a nda yu, a ñwà'ànè àñwà'ànè nsà'a nìyò'ò m̀bɔŋ furə yï.”

⁵ Lâ Yesu a swonj a mbo bo mæ, “Moses à le ñwà'ànè nòŋsè mà ghu a mbo bù aa nlonj mæ m̀nt̀t̀t̀ muu le nt̀t̀t̀ aà. ⁶ Lâ ñlɔgìnə a noò yï mæ Nwĩ à le nnanjə mbi yù aa, àñwà'ànè Nwĩ a swonj mæ, ‘Nwĩ à le nnanjə waa aa, ñumbâŋnè ni m̀aŋgyè.’ ⁷ ‘Tsɔ mæ a bə laà aa, ñumbâŋnè à ka ki mà'atè taà yï bô ndè yï, i zï b̀ò̀nsè bó ñgwê yï, tâ bo bĩ baa tigə mbə nɔyãnu yï m̀f̀ùr̀è. ⁸ Maa ajàn kaa tá bo wa'a bə bĩ baa bù mbə, ntigə mbə nɔyãnu yï m̀f̀ùr̀è.’ ⁹ Ma mùu ajàn àyoo yï mæ Nwĩŋgɔŋ à b̀ò̀nsè mē aa, tâ nù tsù à tsuu lɔ yàtè.”

¹⁰ Yesu à bù mē ñlo ñkuu ñghɛɛ a nda, ñgãŋyɛgənnù ji i bù mbetə innù ghu mbo nlonj annù ma yù. ¹¹ A kwi'i a mbo bo mæ, “Mbə ñumbâŋnə a fi'i ñgwê yï a nda yu mbu nɔyò'ò yï dàŋ bɔŋ à ghìrə aa annù m̀aŋhàbè; m̀fansə annù a mbô ñgwê yï. ¹² Kè bɛɛ mæ m̀aŋgyè a tuu ndoò yï, m̀f̀e'ɛ ñghèè ñyò'ò yï dàŋ bɔŋ à ghìrə aa annù m̀aŋhàbè.”

Ajàŋ yï mæ Yèeso à le nniŋ mbɔɔnə a nu b̀ŋkhə àà

(Mt. 19.13-15; Lk. 18.15-17)

¹³ Bè bĩ m̀ò'ò bi le nzĩ ni b̀ŋkhə ghu mbo mæ tâ à nɔŋsə mbô mi a atu bo, lâ ñgãŋyɛgənnù ji i wenè waa. ¹⁴ Bi kà mē aa ñwenə waa aa, Yesu a yə, ǹt̀ŋjə yi i lwĩ, a swonj a mbo bo mæ, “Nì ma'atə bɔɔ bya tâ bì zi a mbo mē, ǹtsuu waa ki kɔŋè bə; ñlonj mæ ànnù nifò Nwĩ a tswe aa a mbo bə tsɔ bo. ¹⁵ Mè swòŋə a mbo bù tsi'i annù ǹkɔŋ mæ, nù yï mæ à si annù nifò Nwĩ tsi'i tsɔ m̀ŋkhə kwɛrə aa, kaa à ka yï wa'à ghu kuù.” ¹⁶ A swòŋ mæ laà aa, ñghɛɛ bɔɔ bya ñkwe'e, ǹnɔŋsə mbô mi a atu bo, ǹniŋ mbɔɔnə a nu bo.

Annù M̀ŋgwà'à ñgàŋkabè

(Mt. 19.16-30; Lk. 18.18-30)

¹⁷ Yesu à le m̀f̀e'ɛ ñghèə ki ghèè nighaa, ñumbâŋnè yï m̀ò'ò a khè ñzi nswèètə m̀ku'utə mi ghu nsi, mbetə yi mæ, “Ndi'innù yï ñsigìnə, mbə mē ghìrə aa mæ akə m̀bɔŋ ji ìlɔŋ yï mæ i tswe ǹkɔŋə aa ɛ?”

¹⁸ Yesu a betə ghu mbo mæ, “O twòŋə gha ni nù yï ñsigìnə aa a ya aa ɛ? Kaa nù yï ñsigìnə à si ghu tswè, ǹtsyatə Nwĩ yuyu. ¹⁹ O zï ñdi'i Nwĩ: ‘Tsuu nù zwitə. Tsùu annù m̀aŋhàbè ghìrə. Tsùu yèrè. Tsùu abãŋnənnù tswɛɛ. Tsùu ñkòbè a nu nù jìtə. Ka nyu'unə taà ghò bo ñdè ghò.’ ”

²⁰ Nù wa a swonj a mbo Yesu mæ, “Ndi'innù, mæ lèə mæ ñdi'i mà jù tsi'i tsimè, ñlɔgìnə aa a m̀ŋkhə.”

²¹ Yesu a lii yi, ñkɔŋə yi, ǹswonj ghu mbo mæ, “Ayoo yï f̀ùr̀è a bɔŋə a mbo wò: Ghèè m̀f̀eə ǹjòè tsim jii mæ ò tswe ni ju aa, ñlɔgə ñkabə yï mæ ò f̀eə ghu aa, nyàtə a mbô ñgàŋəfumə, bɔŋ ò ka b̀aŋnə tswe nî àf̀u'ù a aburə. O ghɛɛ ñghìrə ma mùu ajàn, ò bù m̀bii nzĩ ñka nyoŋə nàà.” ²² A yu'ù ànnù ma yù, nú yï i b̀ɔrə, a lô ñtigə ñghɛɛ nî àjəŋnè, ñlonj mæ a le mburə mbə ñgàŋkabə yï ñwè aà.

²³ Yesu a karikə yi nlii ñgãŋyɛgənnù ji nswonj mæ, “A burə ǹtsyànə si'i a mbo ñgàŋkabə a ñkuu a m̀m̀m̀ ànnù nifò Nwĩ.”

²⁴ Annù ma yù a le mburə ñgha'a ñgãŋyɛgənnù Yesu. La a bù ñku'usə nswonj a mbo bo mæ, “Bɔɔ bâ, a burə ǹtsyànə si'i si'i a ñkuu a m̀m̀m̀ ànnù nifò Nwĩ. ²⁵ A fwaatə a mbo kamel a ntsurə a nili'i ni sa'a ǹtsyatə a mbo ñgàŋkabə a kuu a m̀m̀m̀ ànnù nifò Nwĩ.”

²⁶ Bo yù'ù mē nuà ñghàà ni burə ǹtsya waa tsi'i a mbənnù bo tigə mbetə bo ni bo mæ, “Nù yï mbə a yweenə aa a tigə mbə aa wò aa ɛ?”

²⁷ Yesu alii waa nswon mæ, “Annù a tsya aa bə nùmìsòṅhè, kaa a si Nwí tsya, ñlon mæ mbə Nwí à tse ghìrè innù tsimè.”

²⁸ Peta a ləginè ṅka nswon ghu mbo mæ, “Tigə ò yə mæ bii mmà'atə njoò tsim tá ki yòṅhè nòò?”

²⁹ Yesu a swon mæ, “Mè swon tsi'i ànnù nṅkonṅ a mbo bù mæ, nù ntsim yii mæ à mà'atə nda yi, kə bɔɔ bi maà bi bi mbàṅnè kè bii bāṅgyè, kə ndè yí, kə taà yí, kə bɔɔ bi, kə ibwensye ji nlon ṅгаа yà kè ñlon ntoo yí n̄siginè aa, ³⁰ à ka yi kwere, tsítson fàa atu nsye, nda bo bi bɔɔ bi maà bii bi mbàṅnè bo bi bii bāṅgyè, ni b̄indè, ni bɔɔ, n̄ ibwensye, ṅгаа ṅkhi, tá bè kii ntsɔ'ɔ n̄ àkòrè yi. Lâ bæ a yi ti bə a noò n̄jim, a j̄i ìlòṅ yii mæ i lwi'i nṅkonṅ aà. ³¹ Lâ bə bii ghà'atə bii mæ bi ni bitsyà bi mbii tsítsòṅ aa ka yi tigə bə bitsirə bi n̄jimè, tá bitsirə bi n̄jim tá bi yi mbàṅnè n̄tigə bitsyà bi mbii.”

Ajàṅ mæ Yesu à le mbù ṅghaa a ṅгаа yii i ywe'e ji tarə nlon annù niwô yi aà.
(Mt. 20.17-19; Lk. 18.31-34)

³² Yesu à le nswon ma juù innù aa a noò yii mæ bo le ntswe a mânji, ṅkɔ'ɔ ṅghæ ni a Yerusalem aà. A le si ghèè ni a mbii ṅgāṅyegənnù ji jya i yonè ni a n̄jim, ànnù a burè n̄tsya waa tsi'i tsyà; n̄bɔ'ɔ ni tswâ bə bya bii mæ bi le si yòṅhè n̄ waa laà. Yesu a ləgè ṅgāṅyegənnù ji jya n̄ghum n̄tsò baa bo bo ghèntə a mbii, a bú ṅka ṅkwatə nswon n̄ innù jii mæ i ka fè'è a nu yu aà. ³³ A swon a mbo bo mæ, “Yê n̄, tsò mæ bii'inh̄ kɔ'ɔ ṅghæ a Yerusalem aa, bii'inh̄ ka kɔ'ɔ ghæ ghu, tá bii tswa Mu N̄u m̄fa a mbo b̄ilii bi ṅgāṅmà'a Nwí bo bi a mbô ṅgāṅndi'i n̄òṅsè tá bo tso'otə isa'à yi n̄tsərə mæ tá bii zwiṭə yi. Bæ bo tsərə laà bon bo ka tigə ləgè yi fa a mbo bitizi Nwí, ³⁴ tá bo ka ṅwye n̄ii, ntutə m̄twye ghu nu, ṅghɔɔ yi, m̄bon nzwitə yi. Bæ m̄ n̄jwi i tsya ji tarə, a bú m̄biinə niwô.”

Annù yii mæ Jems bo Jɔn le mbetə a mbo Yesu aà
(Mt. 20.20-28)

³⁵ Jems bo Jɔn, bɔɔ bi Zebedee, bo le nzi n̄tsi'i Yesu n̄swon ghu mbo mæ, “N̄d̄i'innù, bii'ì l̄ɔ mæ ta ò ghìrè annù yí m̄ɔ'ɔ a mbo bii'ì.”

³⁶ A betə a mbo bo mæ, “N̄i l̄ɔ mæ ta mè ghìrè aa annù kə a mbo bù aa ε?”

³⁷ Bo swon ghu mbo mæ, “Bii'ì l̄ɔ mæ ta ò bii mæ, nòò yii mæ ò ka yí kuu a m̄m̄ annù n̄if̄ò wò aa, ta bi'ì bi baa tswe, yí m̄ɔ'ɔ a mbèè n̄ikwæ wò n̄i mà'à, yí m̄ɔ'ɔ, a mbèè abô ṅkwàbè.”

³⁸ Lâ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Kaa n̄i s̄i annù yii mæ ni betə aa z̄i. Mbə n̄i n̄ò ñd̄on yii mæ mè tswe n̄i n̄no aa, kè mbə n̄i bii mæ bi m̄murə ghuu a m̄m̄ ṅk̄i a ajàṅ yii mæ bi tswe n̄i m̄murə mè ghu aa ε?”

³⁹ Bo bii mæ, “ṅṅhə.”

Yesu a swon a mbo bo mæ, “Tsi'i annù nṅkonṅhè, n̄i ka no ndon yii mæ mè tswe n̄i n̄no aà, tá bii ki m̄murə ghuu a m̄m̄ ṅk̄i a ajàṅ yii mæ bi tswe n̄i m̄murə mè ghu aà. ⁴⁰ La kaa à si adigə ya b̄è a ntsɔ'ɔ b̄è bii mæ bi ka yí tswe a mbèè n̄ikwæ mè n̄i mà'à kè n̄i ṅkwàbè aà, a n̄i ìd̄igè ma j̄u aa a ka yí tswe b̄è bii mæ bi nan̄sə iləṅ ghu a mbo bo aà.”

⁴¹ Abùgə ṅgāṅyegənnù jya n̄ghum b̄o yù'ù mæ annu ma ya, n̄lwisə n̄ton a nu Jems bo Jɔn. ⁴² Yesu a twonè waa bitsim, bo zi a mbèe yu, a swon mæ, “N̄i zi mæ b̄è bii mæ bi sa'a bitizi Nwí aa, bi n̄on aa atu bo, m̄bu'utə n̄i waa; b̄è bii wè byaa bi tswé n̄i àdà'à a atu bo. ⁴³ Kaa mbə wa'ă maa ajàṅ a tit̄i bù b̄è; n̄u yii mæ a l̄ɔ mbə n̄u yí ṅwè a tit̄i bù aa, tá à bə ṅgāṅfà'á ghùù, ⁴⁴ tá n̄u yii mæ a l̄ɔ mbə n̄tsyamb̄ii aa, tá à bə abù'ù yuu bitsimè. ⁴⁵ Nlon mæ, tsi'i Mu N̄u, kaa à le ṅwa'à z̄i aa mæ tá bii ka m̄fa'a ghu mbô. A le nzi aa a m̄fà'a a mbo b̄è, i kii fa n̄swènt̄i yí a n̄tsu'u atu b̄è bii ghà'atə ghu.”

Ajàn yìi mæ Yesu à le nghùrè mfè'ènnè Batimeo aà
(Mt. 20.29-34; Lk. 18.35-43)

⁴⁶ Yesu bo bì ñgǎnyəgənnù ji bo le zì nywe'e a Yeriko, bô lò mē ghu ŋka mfe'e bo bi àkùrè bē bī ghà'atè, nyə Batimeo, mfè'ènnè mu Timeo, a tswé a mbèè mánjì, ñlòò nī ñjoò. ⁴⁷ A yù'ù mē mæ à nī Yesu mu Nazareth, ñloginè ŋka ntəŋnə nswonə nī mæ, “Yesu, Mu David, ko mīlìŋnè ghà!”

⁴⁸ A kà mē aa nghaa laà, bē bī ghà'atè bi ka nghaantə nswonə ghu mbo mæ tâ à kutə ntsù yi; la a bāŋnè ñku'usə nghèè bə nī mbīlì ñtəŋnə nswonə nī mæ, “Mu David, ko mīlìŋnè ghà!”

⁴⁹ Yesu a təə, ñswonə mæ, “Nì twonə yi tâ à zi.”

Bi twonə mfè'ènnè wa nswonə ghu mbo mæ, “Gaansə mitì mō mbìinè, wá a twonə nòò!”

⁵⁰ A burè m̄furə atsə'è yìi mæ à le ŋwabətə a nu yu aa, mma'a, ñli mbìinè ŋghèe a mbèè Yesu.

⁵¹ Yesu a betə ghu mbo mæ, “O lòò mæ tâ mē ghìrə aa akè a mbo wò?”

Mfè'ènnè wa a swonə mæ, “Taà, ghìrə tâ mē bu ŋka nyə idigè!”

⁵² Yesu a swonə ghu mbo mæ, “Tigə ñlǒ ŋka nghèè nòò mbà, wa àbìintiè yo a ghìrə mē ò tì.”

A swonə mē laà, mi'i mi mfè'ènnè wa mi kī ŋghensə nlaa, ñtigə nyə nī idigè, a tigə ñlò ŋka nyonə nī Yesu.

11

Ajàn yìi mæ Yesu à le ŋkuu a Yerusalem tsò m̄fò aà
(Mt. 21.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Bô ghèè mē ŋka ŋkuu a Yerusalem, ŋghèe nywe'e a Betfage bo a Bethany, a mbìlì ñta'a Olive, Yesu a toò ñgǎnyəŋənnù ji ji baa ² ñswonə a mbo bo mæ, “Nì ghèe ŋkuu a m̄m̄ m̄ àla'a yì, a mbìlì bù. Nì bə ghèe kī kuu ghu boŋ nī ka yə mu nàà jākàsì yìi mæ kaa ñù à leè mburitè ghu atu kò'ɔ aa, tâ bì tìŋnə. Nì yə, nì fèè ñzi mfa nī mē. ³ Bèe nì ti fèè ñù a betə ghuu mæ nī fèè aa a ya le, nì swonə ghu mbo mæ, ‘A lòò Mmà'àmbì. Wá à ka wàŋsə bènsə fu.’ ”

⁴ Bô ghèè mē nyə jākàsì wa bī tìŋnè a ntsúnda a mbèè mánjì, bo tigè ŋghèe ŋka mfe'e. ⁵ Bo kà mē aa mfe'e aa, bē bīlì mæ bi le ntəə maa adigə aa, bi betə waa mæ. “Nì ghìrə aa àkè? Nì fèe mu jākàsì wa aa a ya?”

⁶ Bi bètè mē laà, bo kī ñkwi'i tsi'i wa ajàn yìi mæ Yesu à ghìrə nswonə mæ tâ bo kwi'i aà. Bè bya bi tigè m̄ma'atə waa bo ghèè nī nàà yá. ⁷ Bo zì nī jākàsì wa a mbo Yesu, ñlogə ìtsè'ə jyaa nnəŋsə wa ñjìm nàà, Yesu a tigè ñkò'ɔ ntswe ghu. ⁸ Bè bī ghà'atè bi logè ìtsè'ə jyaa nsantə a mánjì, bē bī m̄'ɔ bi ghèè ñlòò ijanə a m̄m̄ m̄insòò ñkì nzi nòŋsə wa mánjì. ⁹ Yesu à kà mē aa ŋghèe, bē bīlì mæ bi le si ghèe a mbìlì aa, bo bì bīlì mæ bi le si yonə ghu ñjìm aa, bi tigə ñtəŋnə nswonə nī mæ, “Hosiana! Bì'inè gha'asə yu wa yìi mæ a zì a nī ìkũm Mmà'àmbi aà.”

¹⁰ Bì'inè gha'asə annù nifò taà yì'inè David yìi a zì aà.

Hosiana a mbo Nwì Akò'òntsirə.

¹¹ Yesu à kuu mē a Yerusalem, ŋkuu ŋghèe a ndàmà'anwì, ñlii nyə ŋgòŋ ñjoò tsìm jìi mæ i le ntswe ghu aà. Tsò mæ à le ti bə aa boŋ nòò à ghèè mē aa, bo bì ñgǎnyəgənnù ji jya ñìgh̄m̄ ñtsò baa bo tigè ñlò m̄bu mbìlì fu a Bethany.

Ajàn yìi mæ Yesu à le nnìŋ ndòò a atu àti fig aà
(Mt. 21.18-22)

¹² Abèè a lò mē m̄fu'u bo lô a Bethany ŋka mbii, ñjì i kâ nyanɔ Yesu. ¹³ A təə a sà'a agha'a nyə ati fig, iyəŋ ji i nanɔsə m̄fwe m̄fwe ntigə m̄fi ni mə tsɔŋ, a ghèè ghu mbèè mə mbə yu yə àyoo ghu tã kya ji lɛ. A ghèè mē nyə tsi'i ifu fù kaa wa'à ayoo ghu yə, ñlɔŋ mə kaa à lɛ ŋwa'à noò m̄ntà mi fig bə aà. ¹⁴ A yə mē laà, ñswon a mbo atɔ fig ya mə, “Nlɔginə sii, kaa ò ka yɔ wa'à m̄ntà bú ŋkoonə tâ bə ji.”

Ŋgãnyəgənnù ji jya lɛ yu'u annù ya mə à lɛ nswonə aà.

Ajàŋ yii mə Yesu à lɛ mfurə ŋgãntaŋ m̄ntà a m̄m ñdāmà'anwĩ aà
(Mt. 21.12-17; Lk. 19.45-48; Jn. 2.12-22)

¹⁵ Bô ghèè mē nywe'e a Yerusalem, Yesu a kuu a m̄m ñdāmà'anwĩ. A kùù mē, nyə bē bi tswé ghu, m̄fee ŋkii nyuu n̄ njoo. A tigè ñlɔginə ŋka mfurə n̄ waa ma byá bii mə bi lɛ si tanə m̄taaa ghu aà. Ntii itetə bē bii mə bi lɛ si kwensə n̄ ŋkabə ghu aa, bo bi ñlən bē bii mə bi lɛ si fèè n̄ bi bugirəm̄kuu aa, mmà'ànə a nsyɛ. ¹⁶ Kaa wa'à lò mbii mə tâ ñù ñbò wàà yɔ tsù tâ à be'e njoo ŋkuu ntsya ni ju wa ñdāmà'anwĩ.

¹⁷ A ghìrè mē laà, ñtigə ñlɔginə ŋka ndi'i waa, ñswon mə, “A tswe a m̄m àŋwà'ànə Nwĩ mə, 'Bi ka yɔ tigə twonə n̄ ñdà yà n̄ ñda yii mə bə bi itoò tsim ka yɔ tigə zɔ tsà'àtə n̄ Nwĩ ghu'.

Lâ n̄ b̄an̄nə mē mbəŋ i tigè àdìgə ñlèntə b̄yèrə.”

¹⁸ Bili bi ŋgãnmà'a Nwĩ bo bi ŋgãndi'i n̄n̄sə lɛ nyu'u annù yii mə à lɛ ŋghìrə aa, ñtigə ñlɔ ni m̄an̄ji yii mə mbə bo tsyá ghu nzwitə yɔ. Bo lɛ si b̄ɔ'ɔ ñii ñlɔŋ mə nnòò bē wa tsim lɛ mburə yerə n̄ ñnnù jya yii mə à lɛ si d̄i'ì aà.

¹⁹ A bē mē a noò ŋkwêfò Yesu bo bi ŋgãnyənənnù ji bo fè'è wa m̄m àla'a Yerusalem, ŋghɛ waa.

Annù yii mə Yesu à lɛ ndi'ì ñlɔŋ ati Fig ya aà
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Abèè a fù'ù mē bo ka n̄tsya a t̄itugə, nyə mə atɔ fig ya a yòò mē tsi'i tsim ñsigə nywe'e ni m̄ngãŋ mi. ²¹ Peta a yə ŋwa'atə annù ya mə Yesu à lɛ nswon aà, ñswon ghu mbo mə, “Rabbi, yə atɔ fig ya mə ò k̄ ñn̄ŋ ndòò ghu atu aà. A yòò mē!”

²² Yesu a swon a mbo bo mə, “N̄i ñiŋ ntii ghuu a nu Nwĩ.” ²³ Mə swon tsi'i ànnù ñiŋ a mbo bù mə, “N̄ù ñtsim yii mə à swon a mbô ñta'a ghulà mə, 'Tso'ɔnə ŋghɛɛ nn̄nə a m̄m ñk̄i miyaa,' ñswonə aa kaa ŋk̄i'ì j̄ŋkè a m̄m ñtii yu, mbii ni mə ànnù yii mə yu swon aa, a ka fè'è tsi'i maa ajàŋ, boŋ Nwĩ à ka ghìrə annù ma ya fa ghu mbô.” ²⁴ Ma mùu ajàŋ, mē swon a mbo bù mə, “Ŋgòŋ ñnnù tsim jii mə ni lɔ ni a m̄m àtsà'àtə Nwĩ aa, n̄ bii mə n̄ kwèrə mē, boŋ Nwĩ à ka fa a mbo bù. ²⁵ Ŋgòŋ b̄inòò b̄itsim bii mə ni təə a n̄tsa'atə Nwĩ aa, tâ n̄ n̄li'inə ifansənnù bē b̄itsim bii mə bi fansə ñnnù a mbo bù aà, tâ tâ Taà ghùu a aburə tâ à k̄i n̄li'inə juu ifansənnù. [²⁶ Mbə n̄ tsuu ifansənnù bē b̄i m̄ɔ'ɔ k̄i l̄i'ìnə boŋ Taà ghùu a aburə kaà mbə a wa'a juu ifansənnù k̄i n̄li'inə.]”*

Ajàŋ yii mə bi lɛ mbetə annù a mbo Yesu ñlɔŋ ada' à yi aà
(Mt. 21.23-27; Lk. 20.1-8)

²⁷ Bo lɛ mbù ñzi fu a Yerusalem. Bo zɔ mē, Yesu a ka ŋkarə ni a m̄m ñdāmà'a Nwĩ, bili bi ŋgãnmà'a Nwĩ, n̄ ŋgãndi'i n̄n̄sə bo bi bità bi ala'a bo zɔ ghu mbèè.

²⁸ Mbetə ghu mbo mə, “O ghìrə ñnnù juà jii mə o ghìrə aa n̄ àda'a wo aa ɛ? A adà'à ma yú a mbo wò aa, a fa wò aa ɛ?”

²⁹ Yesu a swon a mbo bo mə, “Mə ka k̄i betə ghuu n̄ àbetə, bɛɛ mə n̄ fa akwi'i a mbo mē boŋ mē ka b̄ɔŋ swon adigə yii mə mē lògə ada'a yii mə mē ghìrə ñnnù ma

11:17 Yes. 56.7 * **11:26** Kaa adigə yuà kaa a s̄i n̄ ñwà'ànə j̄i m̄ɔ'ɔ tswé.

jû ghu aà. ³⁰ Jɔn à ɛ nlògə ada'a aa fə a ŋka mmurə bə ŋkì aa ɛ? A ɛ nlò aa mbo Nwĩ kə a mbo bə aa ɛ? Nì kwi'i tâ mè yu'u."

³¹ A bətə mē laà, bo logìnə ñtigə nswuŋə bo ni bo nswonə ni mə, "Mbə bĩ'inə kwi'i mə a lo aa a mbo Nwĩ bon à ka betə mə, lâ nì tigə wa'ă annù yĩ mə à ɛ si swonə bii aa a ya aa ɛ? ³² Kə mbə bĩ'inə swonə bə mə, 'A lo aa a mbo bə ɛ?' " Bo ɛ ŋka mbo'ɔ a nswonə ma mùu ajàn aa nlon mə bo ɛ si bo'ɔ ni bə bya aà. Bə bĩtsim bi ɛ mbii tsi'ĩ ànnù nĩŋkonə mə Jɔn à ɛ mbə aa ñgànntoò Nwĩ. ³³ Bo tigə ŋkwi'i a mbo Yesu mə, "Kaa bĩ'ĩ sè zĩ."

Yesu a kī ŋkwi'i a mbo bo mə, "Kaa mè ka wa'à ŋù yĩ mē à fa ada'a mè ghirə nī ìnnù jû ghu aa a mbo bù kī nswonə."

12

Nìghàà nī nàà ñlon bĩlensə bi akò mìlù'ù
(Mt. 21.33-46; Lk. 20.9-19)

¹ Yesu a logìnə ŋka ŋghaa a mbo bo ni mìghàà mī nānaa nswonə mə, "Nù yĩ mò'ɔ à ɛ mbə akò mìlù'ù yĩ, ñji'i ŋkya ŋkarisə ghu, ŋkì ton ñigho ni nĩŋ mìlù'ù wa mùm ŋkyà, mbɔɔ ndānìkàn yĩ bi ka kī tswe ghu i bə nī àkò ya aà. A ɛ ñtigə ñlensə akò ya a mbo bə, mfe'ɛ ñghèè yĩ a atoo dāŋ. ² Nòò ŋkya mĩntà mī ati mìlù'ù mya à kù'ù mē a toò ñgànàfà'á yĩ yĩ mò'ɔ mə tâ à ghèe ŋkwerə mĩntà mī ati mìlù'ù mya mī mò'ɔ a mbo bĩlensə bi akò byà. ³ Bo tswà yĩ ñghɔɔ, ntsyàsə yĩ a bĩ tsi'ĩ mbò mbò. ⁴ A bú ñtoo ñgànàfà'á yĩ yĩ mò'ɔ, bə bya bi ghɔɔ atú yĩ nĩŋ ala'a ghu, ñdirisə atú yĩ. ⁵ A bú ñtoo ñgànàfà'á yĩ yĩ mò'ɔ, bo zwitə yĩ. A bú ñtoo bĩ mò'ɔ bĩ ghà'atə, bi kī ñghirə nī bo tsi'ĩ maa ajàn, ñghɔɔ bĩ mò'ɔ, ñzwitə bĩ mò'ɔ. ⁶ Nù yĩ mə à ɛ ñtigə mburə ghu mbo aa, à ɛ ñtigə mbə aa tsi'ĩ mù yĩ yĩ mə a ɛ nnaŋsə ŋkɔŋ kòŋ aà. A logè mù yĩ ma ghù ŋkì ntoo a mbo bə bya, nswonə ni mə, 'Bo ka bo'otə mú ghà ghù'. ⁷ Lā bĩlensə bi akò bya bi yè mə mù yĩ wa nswonə bo ni bo bə mə, 'Aà ñjĩndá yĩ à ghulà mə, nì zì bĩ'inə zwitə yĩ tã lògə njoò jì tâ ñ tigə mbə jĩ'inə.' " ⁸ Bo ɛ ñtigə ntswa mù wa nzwitə yĩ mmà'a a abeɛ wa ñjìm ŋkya mìlù'ù.

⁹ Yesu a betə mə, "Mbə mbòŋ àkò mìlù'ù wa a ghirə aa mə akə a nu bə bya ɛ? A ka ghèe zwitə bĩlensə bi akò bya i lògə akò mìlù'ù ya i fa a mbo bādāŋə. ¹⁰ Kə nì ɛlè ñwa'ă a mùm àŋwà'ànə Nwĩ twonə mə,

'Tsi'ĩ ñgò'ò ya mə bĩbɔɔ bi nda bi ɛ ntuu aa,

ì bəŋ mē ñtigə ñgò'ò nĩbuu ni nda yĩ ñwè;

¹¹ a ma yù ànnù aa a ghìrə Mmà'àmbĩ,

a bē ànnù yĩ yēyerə a mbo bĩ'ĩ." "

¹² Bĩtsyàsə bi baYuda bya bi yù'ù mə annù ya mə Yesu à ɛ nswonə aa nlòò a ntswà yĩ nlon mə bo ɛ nyə mə Yesu a ɛ nnaa ñghàà nya aa nlon ŋgaà yàà, lâ kaa wa'ă ajàn yĩ mə mbə bo tswà yĩ aa zĩ ñlon mə bo ɛ si bo'ɔ nnòò bē wa mə bi ɛ ñghotə ghu aà. Bo ɛ ñtigə mma'atə yĩ nlo ñghèè waa.

Annù ntu bĩtax Kaisa
(Mt. 22.15-22; Lk. 20.19-26)

¹³ Bi ɛ ntoo baFarisai bĩ mò'ɔ bo bĩ ñgànjìm Herod jì mò'ɔ a mbèe Yesu mə ta bo zì ntswa yĩ ni ñghàà ni. ¹⁴ Bo zĩ ghu mbèe ñswonə mə, "Ndì'innù, bĩ'ĩ zì mə annù yĩ mə o dì'ĩ aa à nī ànnù nĩŋkonə, kaa wa'à nī ñsi ŋù lĩ, ñlon mə kaa ò si abwarə ŋù laŋtə, lâ ñdì'ĩ aa tsi'ĩ mānjì yĩ mə Nwĩ a lòò mə tâ bə ka ntswe ghu aà. A ku'unə ni nòŋsə yĩ'inə a ntu tax a mbo Kaisa kə ŋkàn aa ɛ? Bĩ'ĩ ka mma'a tax kə bĩ'ĩ tsuu kī mà'à ɛ?"

¹⁵ Lâ Yesu a zî àbagilê yaa, m̀betə waa mə, “Nì l̀ò a ñkwà'ànə a gha aa a ya aa ε? Fâ n̄ ñkabè silva a mbo m̀è tâ m̀è yə l̄.”

¹⁶ Bo fâ ñkabə ya ghu mbô, a betə waa mə, “A tswé àtu wo bo bì ìkùm wo fàa n̄ ñkabə aa ε?”

Bo kwi'i ghu mbo mə, “Aà yi Kaisa.”

¹⁷ Yesu a tigè n̄swon̄ a mbo bo mə, “Nì ka mfa njoo j̄i mə à n̄ j̄i Kaisa aa a mbo Kaisa ñkii mfa n̄ njoo j̄i mə à n̄ j̄i Nwĩ aa a mbo Nwĩ.”

Bo yù'ù m̀è ànnù a burè n̄tsya waa tsi'ĩ tsyà.

Abetè n̄lon̄ annũ nyweenə n̄ n̄wò

(Mt. 22.23-33; Lk. 20.27-40)

¹⁸ BaSadukai b̄i mə bì swon̄ə n̄ mə kaa bè si a n̄wo yweenə aa, bì l̄e n̄zì a mb̄eε Yesu, m̀betə yi mə, ¹⁹ “N̄d̄i'innù, Moses à l̄e ñwà'ànə nd̄i'i a mbo b̄i'ĩ mə, m̀bè n̄d̄im ñù a kwo mma'atə ñgwê ȳi t̄i b̄oo, mumaà ȳi wa a l̄oḡə ñgwê ȳi wa jwe b̄oo bo yu a mbo n̄d̄im ȳi w̄a. ²⁰ B̄oo bì ma bì mb̄an̄nè bì l̄e n̄tswe ghu bì S̄ambaà; ȳi n̄tsyamb̄i a l̄oḡə ñgwê ȳi, ñka ñkwo kaa wa'a b̄oo jw̄i. ²¹ Ȳi mə à ȳon̄tə aa a l̄oḡè m̄angyè wa, lâ ñki ñkwo tsi'ĩ t̄i b̄oo; muma ȳi mə à l̄e nywe'e bitarə aa, à l̄e ñki n̄yo'ò m̄angyè wa, ñki kwo ȳi ñgaa tsi'ĩ t̄i b̄oo. ²² B̄oo bì ma bya bì s̄ambaà bì yo'ò m̄angyè wa ñki ñkwo tsi'ĩ b̄itsim̄ t̄i b̄oo. M̄angyè wa yu mb̄on̄ a ȳi ñki ñkwo ȳi ñgaa a n̄j̄im. ²³ A noò ȳi bè ka ȳi yweenə n̄ n̄wo aa tâ m̄angyè wa tâ à b̄ə aa ñgwê wò, ts̄o mə bo bya bì s̄ambaà bì l̄e n̄yo'ò yi aa ε?”

²⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nì s̄i zi mə n̄ f̄ansə aa ànnù laà ε? N̄i f̄ansə ànnù aa n̄lon̄ mə kaa n̄ s̄i annù ȳi mə a tswe a m̄um̄ àñwà'ànə Nwĩ aa zi, kaa wa'ă m̄ida'a m̄i Nwĩ ki n̄zi aà. ²⁵ N̄lon̄ mə noò ȳi bè ka ȳi b̄innə n̄wo aa, kaa baa yi wa'à kà n̄yo'ò, kaa wa'à n̄ b̄angyè a nd̄a n̄yo'ò kii mfa, bì ka ȳi b̄an̄nə b̄ə aa ts̄o baangel a aburə. ²⁶ Lâ ñgh̄eε n̄i ànnũ nyweenə b̄iku bì b̄ə, n̄i l̄eε ñwa'ă adigə ya a m̄um̄ àñwà'ànə Moses, n̄lon̄ atsugə iti ya mə mo'ò l̄e si khi ghu aa, twon̄ aa ε? Nwĩ à l̄e n̄swon̄ a mbo Moses mə, ‘Mè laa mb̄ə Nw̄inḡon̄ Abraham, m̀bè Nw̄inḡon̄ Isaac, ñki mb̄ə Nw̄inḡon̄ Yakob.’ ²⁷ Kaa à laa ñwa'ă Nw̄inḡon̄ b̄iku bì b̄ə b̄ə. A b̄ə aa Nw̄inḡon̄ bè b̄i bì tswe bì t̄i. Wa n̄i burə mf̄ansə aa ànnù.”

N̄d̄i'ĩ Nw̄i ȳi ñwè ȳa

(Mt. 22.34-40; Lk. 10.25-28)

²⁸ Nḡand̄i'i n̄on̄sə ȳi mò'ò à l̄e n̄tswe a tit̄i bo, ñyu'u aj̄an̄ ȳi mə bo l̄e si gh̄àa aà. A yè m̀è mə Yesu à kw̄i'i abetə yaa ya tsi'ĩ siḡinè aa, m̀betə yi mə, “N̄tsyamb̄i n̄d̄i'ĩ Nw̄i ì b̄ə aa yuu aa ε?”

²⁹ Yesu a kwi'i mə, “N̄d̄i'ĩ ȳi n̄tsyamb̄i ì b̄ə aa mə, ‘N̄i yu'u mb̄a, baIsrael! M̀mà'àmb̄i Nw̄inḡon̄ ȳi'inè, M̀mà'àmb̄i à n̄i tsi'ĩ yù yu ȳi m̄f̄uùrè. ³⁰ Tigə ñk̄on̄ə M̀mà'àmb̄i Nw̄inḡon̄ ghò n̄i n̄t̄i ghò ts̄imè, n̄i n̄tswènt̄i yò ì ts̄im, n̄i m̄itsȳé mo m̄itsim̄, n̄i m̄idà'â mo m̄itsim̄.’ ” ³¹ Ȳi mə ì ȳon̄tə aa, ì b̄ə mə, “Tigə ñk̄on̄ə a nd̄im ghò ts̄o ìb̄i n̄u ghò. Kaa n̄d̄i'ĩ ȳi d̄an̄ kaa ì si ghu bú n̄tswe mə ì tsyàtə ma j̄u j̄i baà.”

³² Nḡand̄i'i n̄on̄sə wa a swon̄ ghu mbo mə, “N̄d̄i'innù, O swon̄ aa ànnù ȳi mə a ku'unè, O swon̄ aa tsi'ĩ ànnù n̄ñkon̄ mə M̀mà'àmb̄i Nw̄inḡon̄ à n̄i aa tsi'ĩ yù yu ȳi m̄f̄uùrè, kaa ȳi d̄an̄ kaa a wa'à ghu bú n̄tswe n̄tsyatə yi. ³³ A ñka ñk̄on̄ə n̄i n̄t̄i ghò ts̄im, n̄i m̄itsȳé mo m̄itsim̄, n̄i m̄it̄i mo m̄itsim̄, a ñka ñk̄i ñk̄on̄ə n̄i n̄d̄im ghò ts̄o ìb̄i n̄u ghò, a n̄l̄ə n̄d̄i'ĩ ma j̄u, a burə mb̄on̄ n̄tsyatə a mfa nnaà tâ bì t̄oo ì ts̄im m̄ma'a Nw̄i ghu, k̄é njoo m̀mà'anw̄i j̄i mo'ò tsi'ĩ ts̄imè.”

³⁴ Yesu à yè mə aj̄an̄ ȳi mə à kw̄i'ĩ siḡinè aa n̄swon̄ ghu mbo mə, “Kaa àgha'a a s̄i bú n̄sa'atə a mbo wò a ñkuu a m̄um̄ ànnù n̄ifò Nw̄i.”

Nloginè maà noò kaa nù tsù kaa a wa'à bù nywe'etè a mbetè Yesu nî àbetè.

Abetè nlon Ayɔ'ò Nwĩ

(Mt. 22.41-46; Lk. 20.41-44)

³⁵ Yesu à le nka ndi'i nî ànnù Nwĩ a múm ndámà'anwĩ, mbetè mè, “mbè ngǎndi'í nònsè i swon mè Ayɔ'ò Nwĩ à ni mu David aa mè akè aa è? ³⁶ Azwĩ yí Laa a le ntintè David yumbon a ghaà swon mè:

‘Mmà'ambi a swon a mbô Mmà'ambí ghà mè:

Tswe a mbèè nìkwèè mè nî mà'à,

nywe'e a noò yí mè mè ka yí nònsè ngànkibàà jò a nji'i mikòrè wò aà.’

³⁷ “Mbè David yumbon a ka ntwonè yi nî Mmà'ambi, a tigè mbu ntsyà aa la mbè mu David aa è?”

Ajàn yí mè Yesu à le nwà'àsè bè nlon ngǎndi'í nònsè aà

(Mt. 23.1-36; Lk. 20.45-47)

Akùrè bè yí ghà'à ngha'a yí mè a le bòontè a mbèè Yesu aa a le nkòn a nyu'u ànnù yí mè à le si swonè aà. ³⁸ Yesu à kà mè aa ndi'i nî ànnù Nwĩ a mbo bo, nswon mè, “Nì ka ntsyèè ghuu nlon ngǎndi'í nònsè; bo kòhè nî nwè'è ndànè itsè'è nkarè ni ju, nkii nkonè ni mè tâ bè ka ntsa'atè nî waa ni àghu'usè a mitaa. ³⁹ Bo kii nkonè nî ntswe nî ilèn jii mè i tswe a mbii a múm ndànghotè aà, nkonè nî ntswe a nî ilèn jii i kò'ònè aa a idigè àdina. ⁴⁰ Bo nì'i ni bìKwĩ'í bi bánygè, nkwerè nî njòò jyaa ni mla'à myaa, mbagilè ntsa'atè nî Nwĩ nî ndànè mighàà. Wà ngi'í yí i ka yí kuu a nu bo aa i ka yí swèrè!”

Nkabè ntsà'atè Nwĩ nkwi'í Màngyè wà

(Lk. 21.1-4)

⁴¹ Yesu à le ntswe a mbèè nkòm nnìj nkabè ntsà'atè Nwĩ, nlii nî ajàn yí mè bè le si niñè nî nkabè wa múm nkòm aà. Ngǎnkabè jì ghà'atè i le si niñè nî nkabè yí nwè wa múm nkòm. ⁴² Nkwĩ'í màngyè yí mò'ò yí mè à le mbè ngànfum aa, à le nzì nnìj ibà'atè nkabè copper ji baà, nduú yi i bè tsò kabà yí mfùùrè. ⁴³ Yesu a twòn ngǎnyègènnù ji bo zì ghu mbèè, a swon a mbo bo mè, “Mè swòn a mbo bù tsi'í ànnù nìnkon mè nkwi'í màngyè ghú mè à ni ngànfum aa, à nìj nkabè fàa múm nkòm ntsyatè bè bítim bìi mè bi ma'à nkabè ntsà'atè Nwĩ ghu aà. ⁴⁴ Nlon mè bo swatè aa tsi'í múntsirè a nî nkabè yí bo luu ni yu aa mma'a Nwĩ ghu, lá màngyè ghú mè à ni ngànfum aa, à kòontè aa nkabè ntsim yí mè à tswe ni yu aa mfa, à sòrètè aa ndá yí.”

13

Ajàn yí mè Yesu à le nghàà nlon annù nsà'a ndámà'anwĩ aà

(Mt. 24.1-2; Lk. 21.5-6)

¹ Yesu bo bì ngǎnyègènnù ji bo kà mè aa mfe'è wa ndámà'a Nwĩ, ngǎnyègènnù yí wa yí mò'ò a swon ghu mbo mè, “Ndi'innù, yè ajàn yí mè ngò'ò jù i burè mbòn mbon nghirè nda jii mè bi bɔɔ ghu aa i ki mbon mbònè!”

² Yesu a swon ghu mbo mè, “Ò yè nda jì wè jì wè jú? Kaa tsi'í ngò'ò yí mfùùrè kaa i ka yí wa'à a atu yí mò'ò bú nɔɔ. Bi ka yí sà'à tsi'í tsim mà'anè a nsyè.”

Annù nyè ngi'í bo bi ajàn mè bi ka yí ki tsɔ'ò akòrè bɔɔ bi Kristo aà

(Mt. 24.3-14; Lk. 21.7-19)

³ A kò'ò nghèè ntswe nsyè a atu nta'a Olive, mè i tswe nlii nî ndámà'anwĩ aa, Peta ni Jems, ni Jɔn, a bò'ò ni Andrew, bo betè Yesu a noò yí mè à le ntigè ntswe tsi'í bo bo

aa mə, ⁴ “Naņsə nwoŋ tã bĩ'ĩ yu'u, ìnnù ma jũ i ka yĩ fè'è aa a noò àkè aa ε? Alènsè yĩ mə a ka yĩ dì'ì mə nòò à kù'ù mē a nyə ìnnù ma jũ aa a ni aa akè ε?”

⁵ Yesu a lɔgìnè ñka nswonə ni a mbo bo mə, “Nì ka ntsyəsə ghuu tsee lǒ lèè tã ñù tsù à mbwe'esə ghuu. ⁶ Bè bĩ ghà'atè bi ka yĩ zĩ nĩ ìkũm ghâ, i ki swonə ni mə, ‘Mè nĩ yu!’ i bwe'esə nĩ bè bĩ ghà'atè. ⁷ Bεε mə nĩ yu'u mə bi mà'a ntsò, kè bεε mə nĩ yu'u fiswon nlon ntsò, nĩ tsuu ki bɔ'ɔ bē. Ma juù ìnnù i tswe nĩ m̄fè'è, la kaa a wa'à bəə mə nòò ñlwi'ĩ m̄bi wa à kù'ù mē. ⁸ Itoo i ka yĩ ki mà'a ntsò bo bi jĩ mɔ'ɔ, tã itoo jĩ mə bifò bu'utə aa tã i ki ñka ma'anə bo bi jĩ mɔ'ɔ. Nsyê i ka yĩ ki tsìgìnè a idigè idigè, tã m̄kwènè tã à kuu ala'à. Kaa ma juù ìnnù kaa i ka yĩ wa'à kà ñdĩ'ĩ aa mə nòò ñgĩ'ĩ à mè mē, ñgĩ'ĩ mà yũ i ka yĩ bə aa tsǒ ajàn yĩ maburə à lɔgìnə a nyu'u nyanə a noò yĩ à tsigè aà.

⁹ “Nì ka ntsyəsə nĩ ghuu nlon mə bi ka yĩ ki tswatə nĩ ghuu fa ni a mbo ñgãnsa'a m̄isa'a; i kii ghòò nĩ ghuu a ndãnghotə. Nĩ ka yĩ ghèe təə a nsi b̄gũmnàa bo bi bifò ñlon ñgaa yà, i swonə annũ yã a mbo bo. ¹⁰ Lã mbɔŋ tã nòò ñlwi'ĩ mbĩ à ku'u, bi tswe nĩ m̄fòo nswonə ntoo yĩ ñsigìnè ya a mbo itoo tsimè. ¹¹ Bεε mə bi yi ntswa ghuu ñghεε ni bù a nsi ñgãnsa'a m̄isa'a, nĩ tsuu ki wa'a nĩ ànnù yĩ mə nĩ ka ghεε swonə aà. Bεε mə nòò ñghàa a ku'u, nĩ swonə ànnù yĩ mə a zi a atu bù aà, ñlon mə kaa à s̄i bu swonə, a swonə nĩ Azwi Nwi. ¹² Nù à ka yĩ ki fa nĩ mumaà yĩ mə bi zwitə, tã tã à ka mfa ni mù yĩ mə bi zwitə, tã bɔɔ bi biinə ntswatə b̄itaà byaa bo bi b̄imaà byaa nĩ isa'a, i lògè waa fa mə bi zwitə. ¹³ Bè b̄itsim ka yĩ ki bàà ghuu nlon ìkũm ghâ. Lã ñù yĩ mə a tswa nt̄i yi mbii ñgĩ'ĩ nywe'e a ñlwi'ĩ aa, à ka yĩ yweenə.

*Annù yĩ swèrè ñswerə yã
(Mt. 24.15-28; Lk. 21.20-24)*

¹⁴ “Lã bεε mə ni yi nyə annù yĩ swèrè ñswerə ya a tswe a adigè yĩ mə a s̄i nĩ ñtswe ghu tswe aa, (tã ñù yĩ mə a twonə annù yuà aa tã naņsə nyu'u nzi,) tã bè b̄ii mə bi tswe a ala'a Yudea aa bi fè'ε ñkhəkè ñkɔ'ɔ ñghεε a itu m̄inta'à. ¹⁵ Tã ñù yĩ mə à tswe a atu nda aa tã à tsuu lǒ bũ sigè, tã à tsuu a nda yu a ñlògè àyoò tsu bũ kuu bē. ¹⁶ Tã ñù yĩ mə à tswe a m̄um ñsòò aa tã à tsuu bũ b̄ii a ñlògè àkutè yi. ¹⁷ Wεε! Ñgĩ'ĩ b̄imaburə bi ato'o bo bi yĩ b̄ii mə bi nɔŋsə bɔɔ maa nĩ ñjwi ma jya aà! ¹⁸ Nĩ ka ntsa'atə nĩ Nwi mə tã ìnnù ma jũ i yi ntsuu fè'è a noò m̄fə'è. ¹⁹ Nlon mə ñgĩ'ĩ yĩ mə i ka yĩ tswe maa noò aa i ka yĩ tsyàtə ñgĩ'ĩ ñtsim yĩ mə i lèè m̄fè'ε ñlògìnè a noò yĩ mə Nwi à lè nnaņsə mbi yu aa i kɔ'ɔ ywe'e ts̄itsòŋə. Kaa yĩ dàn i ka yĩ wa'à bù m̄fè'ε tsǒ ma yũ. ²⁰ Lã Nwi à kwyètè mə nduu ñjwi mà jũ ñlon ñkwitu bē bi b̄ii mə à tsɔ'ɔ aà. A s̄i laa bə boŋ kaa ñù tsù à ka yĩ wa'à yweenə.

²¹ “Mbə ñù a zi ti swonə a mbo bù mə, ‘Yê, Ayo'ò Nwi wa à ghuà!’ kè ‘Yê, à wiil!’ nĩ tsee annù yĩ a swonə aa lǒ bii. ²² Nlon mə bAyo'ò Nwi bi mbwe'esè bo bi ñgãntoo Nwi mbwe'esè i ka yĩ fè'ε i ki ghìrè nĩ ilensə ìnnù bo bi ìnnũsyambo a mbwe'esè bə ghu, i tɛ'ε ki ywe'etə ni a mbwe'esə tsi'ĩ bə bii mə Nwi à tsò'ɔ aà. ²³ Nĩ tigè ñka ntsyəsə ghu; wa mə swònə mə ìnnù tsim a mbo bù mbɔŋ tã nòò ma wa à ku'u.

*Ajàŋ mə Mu Nù à ka yĩ bũ b̄ii aà
(Mt. 24.29-31; Lk. 21.25-28)*

²⁴ “A ka yĩ bə ni a ñjim, a nĩ ñjwi j̄ii mə i ka yĩ ki yònè noò ñgĩ'ĩ wa aa, ta ñinnòò à fii, kaa tã s̄an à wa'à bù ka nta. ²⁵ Tã m̄injòn m̄i ka nlo ni a aburə ñwokə ni a nsyê, tã bi tsigè ida'a tsim j̄ii i tswe a aburə aà. ²⁶ Maa noò tã bi tigè nyə Mu Nù tã à ka nzi ni a m̄um m̄bà'à ni m̄idà'à m̄i wè ni ñghà'à. ²⁷ Bεε a sigè, a tigè ñtoo baangel bi a nĩ mbèe mbi ji ñkwà mə tã bo ghεε ñghotə bē bi b̄ii mə à tsò'ò aa, ñlògìnə a mbèe m̄bi yĩ mò'ɔ ñghεε ñlwi'isə ni yĩ mò'ò.

Annù yïi mæ mbæ bə yəgə ni àtì fig aà
(Mt. 24.32-35; Lk. 21.29-33)

²⁸ “Tà ni yəgə annù a ni àtì fig. A yi mbæ noò yïi mæ ntaà ji i fi'isè mæ iyèŋ jì fii aa, ni zi mæ noò ntsù mbəŋ à tìgə a abô ²⁹ A kî mbə ni a ŋgîŋ ŋgîŋ mæ, ni bə yə tá innù juà ì ka mfe'ε, ni zi mæ à zì mē ŋkoontə, ntiŋgə aa tsi'ï a ntsübù'ù. ³⁰ Mè swōŋ tsi'ï annù nîŋkoŋ a mbo bù mæ, kaa nìwàà ni bē nuà ni ka wa'à tsiyà tì ghə mæ innù ma jù tsim i fè'è mē. ³¹ Abùrè bô nsiyε ka yì tsiyà, lâ kaa tá nìghaà na ni wa'à tsiyà.

Kaa nù tsù à sî njwi ya kə nòò ma wa zî.
(Mt. 24.36-44)

³² “Kaa nù tsù à sî njwi kə nòò wa zî, kaa tsi'ï baangel bii bi tse a aburə aa, kə Mú. A ki nzi tsi'ï Tà yuyu. ³³ Ni ka ntsyεsə nî ghuu, ŋka ntswe nìkərè ñlon mæ kaa ni sî noò ma wa zi aa. ³⁴ A bə aa tsò nù à fè'ε mæ yu ghèè a nighaa, à kà mē aa mfe'ε, ntwonŋ ŋgəŋfà'á ji mfa ifà'à yïi mæ bo ka ki fà'à aa, a mbo bo yì mò'ɔ yì mò'ɔ, nswonŋ a mbó ŋgəŋmbē ntsūnda mæ ta à tse tsi'ï nìkərè ŋka mbe nii. ³⁵ A bəŋ mæ tá ni tse nìkərè ŋka mbe nî mbōŋ ndùgè ñlon mæ kaa ni sî noò yïi mæ à ka yì bii ghu aa zi aà. Mbə a tse bə a noò ŋkwé'fò, nî nti'í itugə, ni noò n̄jwi, kə a t̄itugə. ³⁶ Ta bæε mæ à bu'unə nzi, kaa a wa'à zì n̄yə mæ ni bwii. ³⁷ Annù yïi mæ mæ swonŋ a mbo bù aa, à ki mbə yïi mæ mæ swonŋ ni a mbo bə bitsimə: ‘Nì ka ntswe nìkərè.’ ”

14

Ajàŋ yïi mæ bi lε ntaŋ annù atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ A lε ntiŋgə mburə njwi ji baa mbəŋ tá n̄jwi Passa bo bi n̄jwí n̄jî ábaa ti kò'ò ì ku'u. Bii bi ŋgəŋmà'a Nwi bo bi ŋgəŋdì'i nòŋsè bo lε ŋka n̄lɔɔ ni ajàŋ yïi mæ mbə bo ŋe'esè ntswa Yesu ghu nzwitə. ² Bo lε sî swonŋ ni mæ, “A bəŋ mæ tá b̄i'ìnè tsuu ma yuù ànnu fàa njwi Passa ghìrè ñlon mæ mbə b̄i'ìnè tswa yi bəŋ fìkòrè ka fè'è a titi bə ì bùrè idigə.”

Ajaŋ yïi mæ m̄angyè yì mò'ɔ à lε nyɔ'ɔ Yesu ni m̄ighurə aà
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Yesu a lε ntswe a Bethany a nda Simon yïi mæ à lε m̄bə n̄k̄ikwen aa ŋka n̄ji. A kà mæ aa n̄ji, m̄angyè yì mò'ɔ a zi ni m̄ighurə m̄i lùmtè mi at̄indùu m̄i mæ mi lε nan̄sə mbə tsi'ï m̄i narda aa, a n̄i n̄tsîŋ ŋgò'ò alabasta. A zì mē, n̄zwi m̄ighurə mya ntswentə nyɔ'ɔ atu Yesu ghu. ⁴ M̄int̄on̄ mi bē b̄i mò'ɔ bii mæ bi lε ntswe ghu aa, mi lw̄inè, bo t̄igè m̄betə n̄i waa bo ni bo mæ, “A nan̄sə nta ŋḡi'ì ni m̄ighurə mù laà aa a ya aa ε? ⁵ Nlon mæ mbə bi feè m̄ighurə ma mú ndùu yi tsiyâtè iba'atə ŋkabə silva ŋk̄h̄i ji tarə* bi logè ŋkabə ya mfa a mbo ŋgəŋf̄umə.” Bo ghaantè m̄angyè wa mfa af̄rè yi.

⁶ La Yesu a swonŋ a mbo bo mæ, “Nì ma'atə yi; ni fa ŋḡi'ì a mbo m̄angyè gh̄u aa a ya aa ε? Nì s̄i zi mæ à ghìrə aa ànnù yì siḡinè a nu mē aa ε? ⁷ ŋgəŋf̄umə ì tse a titi bù aa b̄inòò bitsimə, m̄bə ni tse kwetə waa a noò yïi mæ ni kòŋə aà, lâ kaa mē ka wa'á titi bù aa a ŋgòŋ b̄inòò bitsim tswé. ⁸ A ghìrə aa annù yïi mæ mbə a ghìrè. A yò'ɔ gha ni m̄ighurə mù, n̄nan̄sə aa n̄u ya mbəŋ tá noò n̄twiŋê ghà à ku'u. ⁹ Mè swōŋ a mbo bù tsi'ï ànnù n̄iŋkoŋ mæ, a n̄i ŋḡon̄ idigə tsim jii mæ bi ka yì ki swonŋ n̄i n̄too yì n̄siḡinè yù ghu fàa mbi aa, bi ka yi kii ki swonŋ n̄i ànnù yuà mæ m̄angyè ghua à ghìrə a nu mē aà, n̄wa'atə n̄i yi.”

* **14:5** 300 denarii, ŋkabə baGrikia, denarius yì n̄f̄uùrè a lε mbə ŋkabə ŋgəŋf̄à'á a at̄u n̄jwí.

*Ajàn yïi mə Judas a le mbii mə yu ka fèè Yesu aà
(Mt. 26.14-16; Lk. 22.3-6)*

¹⁰ Judas Iskariot, mə le mbə nù yï mɔ'ɔ a titi ngănyəgənnu Yesu jya nighum ntsò baa aa, à le nghèè a mbèè bìlii bi ngănmà'a Nwĩ a mfèe Yesu a mbo bo. ¹¹ Bo le mburə ndoritə a nyu'u annu yï à le nzi a nswonə a mbo bo aa, mbii mə bo ka fa ŋkabə ghu mbô. Judas a tigè ñlɔɔ ni mânji yï mə mbə yu tsyâ ghu mfee Yesu.

*Ajàn yïi mə Yesu bo bi ngănyəgənnu ji le nji miji mə Passa aà
(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14,21-23; Jn. 13.21-30)*

¹² A bə a njwi yï ntsyambii, a njwi ñkurê àbaa ti kɔ'ɔ a noò yïi mə bi wà ní mú mbinjərə Passa aa, ngănyəgənnu Yesu bo betə ghu mbo mə, “O lɔɔ mə bi'i ghèe nanşə aa yuu adigə a mbo wò tâ ò ji miji mi Passa ghu aa ε?” ¹³ A toò ngănyəgənnu ji ji baa nswonə a mbo bo mə, “Nĩ kuu nghèe a múm àla'a, bon nĩ ka yə nũ mbânɔnè yï mɔ'ɔ yïi mə a bè'e àntòò ñkĩ aa tâ zi ntsi'i ghuu. Bèe a zi ntsi'i ghuu, ¹⁴ nĩ ká nyonə nĩ nghèe ŋkuu a nda yïi mə a kuu ghu aà, nswonə a mbo mbôn nda wa mə, ‘Ndĩ'innu à bètə mə, nja'à nda yïi mə bi'i bi ngănyəgənnu ja ka ji Passa ghu aa ì fè aa ε?’ ¹⁵ Bon à ka di'i nja'à nda yï nɔwè yï mɔ'ɔ a ndəŋ bi nĩ njoò ghu mum ŋki nanşə aa a mbo bu. Bèe a di'i, nĩ tigè nanşə njoò jii mə bi'inə ka ghìrə ji Passa ghu aa ghu.”

¹⁶ Ngănyəgənnu Yesu jya ghèè wa múm àla'a nyə a bə tsi'i maa ajàn mə à swonə aa, ñtigə nanşə njoò nji Passa jyâ.

¹⁷ Nòò ñkwêfò à kù'ù mē Yesu a ghèè ghu bo bi ngănyəgənnu ji jyâ. ¹⁸ Bo ghèe ntswe ŋka nji atu atetè. Bo ká maa nji, Yesu a swonə mə, “Mè swonə a mbo bù tsi'i annu nĩkonə mə nù yï mɔ'ɔ a titi bù à ka ghìrə fèè ghâ, nù ma ghù a ji bi'i yu.”

¹⁹ Bo loginè ñtigə njoŋnə, mbetə yï mɔ'ɔ yï mɔ'ɔ mə, “A ni mè aa ε?”

²⁰ A swonə a mbo bo mə, “A nĩ nù yï mɔ'ɔ a titi bù nighum ntsò baa mə a tsütə abaa bi'i yu a múm àkan yï fùurè aà. ²¹ Lâ ànnu ma yú a ka yə Mu nù aa tsi'i ajàn yïi mə bi ŋwa'anə a múm àŋwà'anə Nwĩ ñlonŋ ngaà yï aà. Ngi'i yï swèrè nswerə a nu nù yïi mə à fèe a Mu Nù aà! A le mbaa mbôn mə bi tsee ajànə nũ ma yú lö burə jwe jwe bē.”

*Ntarə Mmà'ambĩ
(Mt. 26.26-30; Lk. 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)*

²² Bo ká maa nji, Yesu a logə àbaa, mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ, mbatə mfa a mbo bo, nswonə mə, “Kó nĩ; à ní ìbii nú gha ghuà.” ²³ A kí ñlogə ndón mĩlù'ù, mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ, mfa a mbo bo, bo bitsim nò. ²⁴ Bô nò mē, a swonə a mbo bo mə, “A ní àləə nú ya á yuà, àləə ŋwàrê àkàà yïi mə bi ka saansə atu bè bi ghà'àtə aà. ²⁵ Mè swonə a mbo bù tsi'i annu nĩkonə mə kaa mə ka yï wa'a mĩlù'ù bú ñno, nywe'e a njwi yïi mə mə ka yï bú no mĩlù'u mĩ fii a múm ànnu nifò Nwĩ aà.”

²⁶ Bo yəè ìkòò ñtigə mfe'ε ŋkɔ'ɔ nghèe a atu nta'a Olive.

*Ajàn yïi mə Yesu à le nswonə mə Peta à ka tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)*

²⁷ Yesu a swonə a mbo bo mə, “Bù tsi'i bitsim, nĩ ka ghìrə mà'àtə gha khèkè, ñlonə mə a tswe a múm àŋwà'anə Nwĩ mə, ‘Mè ka zwitə ntsèembi tâ mbinjərə jya ì ja'anə.’ ²⁸ Lâ nòò yïi mə mə ka yï yweenə ni nìwo aa, mə ka yï tsyâ a mbii bù fòò ghèè a Galilea.”

²⁹ Peta a swonə ghu mbo mə, “Mbə bè bitsim tɛ'ε ki mà'àtə ní gho mà'àtə ŋkhə bon kaa mbə mə wa'à gho mà'àtə bē.”

³⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mè swonə a mbo wò tsi'i ànnu nĩkonə mə, tsi'i nìtugə sii, mbon tā àŋkəgè tā à tɔŋ ngaà ji baa, bon ò tùu mē ghâ ñgàà ji tarè.”

³¹ Lâ Peta a swon ghu mbo nìtì mə, “A t'è'ε ki bə bə ànnù niwo bon mə ka kwo bi'ò; kaa mbə mə wa'à gho tuù.”

Ngǎnyəgənnù Yesu jya tsim bo le ŋki nswon tsi'i maa ajəŋə.

Ajəŋ yii mə Yesu a le ntsà'atə Nwī a Getsemane aà

(Mt. 26.36-46; Lk. 22.39-46)

³² Bo le ŋghèè nywe'e a adigə yī mɔ'ɔ yii mə bi le si twonə ni Getsemane aa, Yesu a swonə a mbo ŋgǎnyəgənnù ji mə, “Nì tswə faà tā mə ghεε ntsà'atə Nwī.” ³³ Nlogə Peta ni Jems a bɔ'ɔ Jon mə tā bo bo ghεε, nū yī i loginè ŋka mbi'i, nìtì yi i luu nì ajəŋnè. ³⁴ A swonə a mbo bo mə, “Ajəŋnə a luu a ntii mə si'i mburə mbə tsi'i a nzwitə mə; nì tswə faà mə, ntswe nikərə.”

³⁵ A ghèntə a mú ntsirè, ŋwo a nsyə ntsa'atə Nwī nswon mə, mbə mânji a tswə ghu a ghirè nòò ŋgi'i ma wa a tsyá tā yù wa'à lò nyə. ³⁶ Nswon mə, “Abba, Taà ghà, mbə O ghirè innù tsi'i tsimè, ghirə mə tā mə tsuu ndon ŋgi'i yuà mə no; lá mə kòn aa a ŋghirə tsi'i ànnù yii mə o lòò aà, kaa wa'à bə à yii mə mə lòò aa bə.”

³⁷ A lò mē mbii, nyə waa bo bwii, a betə a mbo Peta mə, “Nì bwii aà bwii, Simon? Mbə nì wa'à nikərə a nì àbàntə noò yī fùurè tswé aa ε? ³⁸ Nì ka ntswe nikərə ntsa'atə nī Nwī tá wa'à ŋkìrə Satan lô ŋwo. Ntìi ghuu i lòò ŋghirə annù yii mə a ku'unə aa lá n̄jyá nū yùu i bāŋnè mbərə.”

³⁹ A bú nlo ŋghèè a ntsà'atə Nwī ŋki mbu nswon tsi'i ànnù ya mə à le mfòò nswon a mbii aà. ⁴⁰ A bú mbii ŋghèè nyə ŋgǎnyəgənnù ji jya i burə ki bwii tsi'i bwii nlon mə filo le nluu a mi'i bo aà; kaa bo wa'à annù yii mbə bo swonə ghu mbo zī.

⁴¹ A bú mē mbii nī ŋgàà yii mə i ywe'e ji tarə aa nswon a mbo bo mə, “Nì burə ka ki bwii tsi'i bwii, m̄miintə nī ghuu aa ε? Wa á kù'ù mē lá; nòò à kù'ù mē; bi fèè mē Mu Nù a mbo bə bī bī. ⁴² Nì biinə tá b̄'inè ghεε. Yə nì, wa nù yii mə à fèe gha aa à zī mē.”

Ajəŋ yii mə bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Lk. 22.47-53; Jn. 18.3-12)

⁴³ Yesu à kà mə aa ŋghaa laà, kaa mburə ti m̄nsè, Judas, nù yī mɔ'ɔ wa atitii ŋgǎnyəgənnù Yesu jya n̄ghúm ntsò baa, a burə n̄zi bo bi n̄nɔɔ bə mə bìlì bi ŋgǎnmà'a Nwī nī ŋgǎndi'i n̄nsè bo bi bità bi ala'a bo le ntoo. Bo le ntugitə nwi ntsò ni m̄bu'ù. ⁴⁴ Judas, yii mə à le mfèè yi aa, à le mfa alènsè a mbo bo mə, “Nù yii mə mə ka ghèε n̄on m̄ghègə mi aa, bon à ni ghu. Nì bāŋnè yi; n̄logə ŋghèè ni ghu. Bεε nì ti ghèε, nì n̄nsè m̄be yi.”

⁴⁵ A zī mē, mburə ntsya ŋghèè ghu mbèè n̄n̄on m̄ghègə mi, nswon mə, “Rabbi!” ⁴⁶ Bə bya bi tigè ŋghεε m̄bāŋnə yi. ⁴⁷ Nù yī mɔ'ɔ yii mə a le ntəə a titii bo aa a tso'ɔ munwī yī ŋkwye atōŋnə abù'u ŋgǎnmà'a Nwī yī ŋwè ghu nlo'osə. ⁴⁸ Yesu a betə waa mə, “Nì zi nì nwi ntsò a bɔ'ɔ ni m̄bu'u aa a ntswa mə tsó ni zi a m̄bāŋnə àŋgāmighee aa ε?” ⁴⁹ Tigə mə k̄i si tswə bi'inè a ndāma'anwī aa a njwi njwi ndi'i ni ghuu, kaa nì wa'à gha tswa aa a ya aa ε? Lá ma yū ànnu a tswə ni mfè'è tá lwensə annù yii mə aŋwà'ànè Nwī a swonə aa.

⁵⁰ Ma mùu noò ŋgǎnyəgənnù ji jya tsi'i tsim i tigè m̄ma'atə yi ŋkghəkə waa.

⁵¹ Mújòn yī mɔ'ɔ a ka nyonə n̄ii, ŋwε'ε tsi'i àbà'a atsè'è yī fù'ù a nu yu. Bə bya bi ma'à m̄bò myaa ghu nu mə bi tswa yi m̄bāŋnə tswa atsè'è yi. ⁵² Lá a bāŋnè m̄ma'atə abà'a atsè'è yī fù'ù ya ŋkhə yi tsi'i n̄swèrè n̄swèrè.

Ajəŋ yii mə ŋgǎndasa'a le ntsɔ'ɔtə isa'a Yesu aà

(Mt. 26.57-68; Lk. 22.54-55,63-71; Jn. 18.13-14,19-24)

⁵³ Bi logə Yesu ŋghεε ni ghu a mbèε ŋgǎnmà'a Nwī yī ŋwè. Bìlì bi ŋgǎnmà'a Nwī bitsim bo bi bità bi ala'a bo bi ŋgǎndi'i n̄nsè bo le ŋghotə ntswe bo bo. ⁵⁴ Peta à le si

yònè ni a njim Yesu a sà'a agha'à. A yònè mē ñkuu nghεε ntswe a nsàñàbèε ngànjà'a Nwĩ yĩ ñwè bo bi ñgǎñmbè ñdama'anwĩ ñyò'otè nĩ mɔ'ɔ. ⁵⁵ Bìlì bi ñgǎñmà'a Nwĩ bo bi ñgǎñndasa'a tsim bo le ñka nloɔ nĩ mánjĩ yĩ mē mbə ñù a swón ǎnnù yĩ tsu a atu Yesu yĩ mē mbə bo tsyá ghu nzwitə yi, lá kaa wa'à yĩ tsù yê. ⁵⁶ Bè bí ghà'àtè bi le si tswεε nĩ ìbǎñnənnù a atu Yesu, kaa mighàà myaa mi wa'à bàñnè mboontə.

⁵⁷ Bè bí mɔ'ɔ bi bìnè ñtswεε nĩ ìbǎñnənnù ghu atu ñswonə ni mə, ⁵⁸ “Bì'ĩ le nyu'u a swon mə yu ka yĩ sà'a ndámà'anwĩ yuà mə bi bɔɔ nĩ mbo aa i bú ghùrè yĩ dàn fu yĩ mə kaa bi sè aa nì mbo bɔɔ aa, a njim ñjwi ji tarè.” ⁵⁹ Lá a ñki nghèε a ni ma buù bè, kaa ñtsù waa kaa wa'à kì mboontə.

⁶⁰ Ngànjà'a'anwĩ yĩ ñwè wa a bìnè ñtəə a titi bo mbetə Yesu mə, “O si nĩ ǎnnù yĩ tsu a kwĩ'i tswé? O swón mə akə nĩ ñnnù jù mə bi swonə a atu wò aa ε?”

⁶¹ La a təə kaa wa'à yĩ kwε'è. Ngànjà'a'anwĩ yĩ ñwè wa a bú mbetə ghu mbo mə, “O nĩ Ayo'ò Nwĩ, Mu Nwĩ yĩ mə bi gha'asə aa ε?”

⁶² Yesu A swonə mə, “A ni mē, nì ka yi yə Mu Nù tá à tswε a mbèè ñkwεε Nwĩ yĩ à tswε ni mǐdà'à aa nì mà'à ñlo a aburə nsigə ni a múm mbà'à.”

⁶³ A kwĩ'ĩ mə laà, ñgànjà'a Nwĩ yĩ ñwè wa a satə ìtsè'è ji, nswonə mə, “Bì'ině bù ñloɔ ni bìyɛfə aa a ya aa ε? ⁶⁴ Nì yù'ù àjàñ yĩ mə à bègìtə Nwĩ aà. Kè nì wà'àtə mə akə le?”

Bo bitsim tsərə ìsà'a yi nswonə mə a ku'unə mə bì zwitə yi.

⁶⁵ Bo bí mɔ'ɔ bi tigè ñloginə ntigə ntsee ni mǐtwyε ghu nu, nlogə nĩ ìtsè'è mboɔ nĩ mĩ'i mi ghu, ñghoɔ nĩ yi, ñswonə ghu mbo mə, “Twi ñù yĩ mə à ghòo gho aà.” Bi le ntigə mbu nlogè yi nghεε mfa a mbo ñgǎñmbe ñdámà'anwĩ bi logè yi ntigə ñku.

Ajàñ yĩ mə Peta a le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.69-75; Lk. 22.56-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Peta à tswè mē wa nsàñàbèε a mbĩ ñtii ñka yo'otè nĩ mɔ'ɔ aa ñgànjàfà'a ngànjà'a Nwĩ yĩ ñwè yĩ mǎngyè yĩ mɔ'ɔ a zĩ ⁶⁷ ñyə Peta ñlii yi nswonə mə, “Tigə ò ghìrə mbaa ñki ntswe bu Yesu mu Nazereth wa aa ε?”

⁶⁸ Peta a tuu nswonə mə, “Kaa mē sè yi zĩ, kaa wa'ǎ ñnnù yĩ mə o swonə aa kì nzi.” A swònè mē laà aa ñlò wa nsàñàbèè mfe'ε nghèè a ntsùbù'ù. [Tsi'ĩ maa noò, àkègè yĩ ñtsyàmbĩ a burè ñtə.]*

⁶⁹ A fè'è mē, mu mǎngyè wa a yə yi, mibu mbè'ènè ñka nswonə a mbo bè bìi mə bi le ntəə wa ntsùbù'ù aa mə, “Nù ghuà à ni ñù ñbò wàà yĩ mɔ'ò.” ⁷⁰ Lá Peta a bú ñkwatə ntuu yi.

Mu fìbàñtə à bù mē ghèə kì bə, bə bya mə bi Peta le ntəə aa bú ñswonə ghu mbo mə, “Tsi'ĩ ǎnnù ññkonə, ò ni ñù ñbò wàà yĩ mɔ'ɔ nlonə mə ò ni mu Galilea.”

⁷¹ Peta a loginè ñtigə ñkaa nswonə ni mə “Kaa mē sè ñù yĩ mə ni swonə aa zĩ. Bεε a bə yĩ mə mə swonə aa àbǎñnənnù, Nwĩ a ññ ñdòò a atu mē.”

⁷² Tsi'ĩ maa noò, àkègè bú ñkwatə təñ, Peta a wa'atə ajañ yĩ mə Yesu à ghìrə nswonə ghu mbo mə, “Mbəñ tá àkègè à təñ ñgaa ji baa le bonə ò tùù mē gha ñgaa ji tarè.” A wà'àtə mə laà aa mburə ñansə yə'ə.

15

Ajàñ yĩ mə bì le nghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mt. 27.1-2; Lk. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Abèè a ghèsə mē mfu'u, bìlì bi ñgǎñmà'a Nwĩ, ni bità bi ala'a, nĩ ñgǎñdì'ĩ nòñsè, bo bi ñgǎñndasa'a tsim, bo tswá ñghòtə ñghàànə, ñtigə ntswa yi, ñkwere mbo mĩ,

* **14:68** Kaa adigè yuà kaa a sè nĩ ñwà'ànè jì mɔ'ɔ tswé.

̀nlogə nghèè mfa a mbo Pilato. ² Bi ghèè mē ni ghu a mbèe Pilato, a betè yi mē, “O bē aa mfò baYuda aa ε?”

A kwi'i ghu mbo mē, “O swòŋ mē!”

³ Bìlì bi ngǎŋmà'a Nwi bi le mbù ònŋ innù jì ghà'àtè ghu nú. ⁴ Pilato a bú mbetə ghu mbo mē, “O sì nì ànnù yì tsu a kwi'i tswé aa ε? Yə innù jìi mē bi swon ni a atu wò i burè gha'a laà aà!”

⁵ Lā kaa Yesu a wa'à yi annù yì tsu burè mbu kwikwi'i. Ma mùu ajàn annù a kī mburə ntsya Pilato tsi'i tsa.

*A jàn yìi mē bi le ntsərè mē bì zwitə Yesu aà
(Mt. 27.15-26; Lk. 23.13-25; Jn. 18.28-38)*

⁶ A le mbə nŋsə Pilato mē a yi mbə a njwí Passa aa, a fi'isə ñgàŋàtsaŋ yì m̀fùurè yìi mē bē betə aa mfa a mbo bo. ⁷ A le mbə ma mùu noò aa, ñù yì m̀'ò mē ìkùm yi le mbə Barabbas, a tswe a atsaŋ a titì ngǎŋmbùurè àla'à. Ma ghuù ñù à le nzwitə ñù a noò yìi mē bo le si bùurə ala'a aà. ⁸ Nnòò bē wa i le nzì ñswon a mbo Pilato mē tâ à ghìrə a ajàn yìi mē a tɛ'ε nghìrə a alòò lòò aà. ⁹ A betə a mbo bo mē, “Nì lòò mē tâ mē fi'isə aa mfò baYuda a mbo bù aa ε?” ¹⁰ A le mbetə ma mùu ajàn aa nlon mē à le zi mē à le nghìrə aghè'ènè mē tâ bìlì bi ngǎŋmà'a Nwì bya bì tswa Yesu ñzi mfa ghu mbo aà.

¹¹ Lā bìlì bi ngǎŋmà'a Nwì bya bo totè ñnòò bē wa mē tâ bo ghìrə tâ Pilato à banə fi'isə bə Barabas mfa a mbo bo. ¹² Pilato a bú mbetə a mbo bo mē, “Nì lòò mē tâ mē tigə nghìrə aa mē akə ni ñù ghù mē ni twonə nì mfò baYuda aa ε?”

¹³ Bo bú ñtəŋnə nswon tsi'i nì tì mē, “Kwèentè yi a ati bəŋnəbəŋnè.”

¹⁴ Lā Pilato a bú mbetə waa mē, “Nì lòò mē bì kweentə yi aa a ya? Annù yì bi yìi mē à bù'ù aa à nì àkè aa ε?”

Lā bo bú ñku'usə ntəŋnə ghaa bə nì m̀tì ñswon mē, “Kwèentè yi a ati bəŋnəbəŋnè.”

¹⁵ Pilato a lòò mē yu ghìrə tâ nú ñnòò bē wa i bon, ñtigə mfi'isə Barabbas mfa a mbo bo, ñghìrə bi ghòò Yesu a fā yi mē tâ bì tigə nlogə ghèè ñkweentə a ati bəŋnə bəŋnè.

*Ajàŋ yìi mē bìsogyè le si wyè nì Yesu aà.
(Mt. 27.27-31; Jn. 19.2-3)*

¹⁶ Bìsogyè bya bi tigə ñlogə Yesu ñkuu ngheε ni ghu a m̀m̀ ñt'ò Gũmnàà (bi le si twonə aa ni Pretoriun) ñtwon bìsogyè bitsim bìi mē bi le ntswe maa nt'ò aa bi ghotè. ¹⁷ Bo le nlogə atsə'è yì bàgìtə yi atindùù ñwε'ε ghu nu tsò mfò, ñlòò m̀ndìgə mi njòŋ njon mba'a tsò àtsə'ətu nifò ñsosə ghu atù; ¹⁸ ñloginə ntigə ntsa'atə ñii, m̀bitə ñswonə ni mē, “O le lele leè! Mfò baYuda à kì kwèè! À kwèè!” ¹⁹ Bo tigə ñtsya yì m̀'ò yì m̀'ò, nghòò nì àtù yi nì àtì, ñtutə ni m̀twyε ghu nu, ñswetə ni m̀kù'ùtə myaa ghu nsi a mm̀i yi. ²⁰ Bo nàŋsə mē ñwyε yi laà, ñts'ò atsə'è yì bàgìtə ya ghu nu, mbu ñwε'ε jìi itsə'è jya fu ghu nu, ñtigə nlogə yi mfe'ε ghèè a ñkweentə a ati bəŋnə bəŋnè.

*Ajàŋ yìi mē bi le ñkweentə Yesu a ati bəŋnəbəŋnə aà
(Mt. 27.32-44; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

²¹ Nù yì m̀'ò yìi mē ìkùm yi le mbə Simon, mbə mu baCyrene, ñki mbə ta bì Alexander bo Rufus aa, a le nłó a afò ñka ñkwεε, à zì mē ñka ntsya, bi tswā yi nì àdà'à mē tâ à be'e ati bəŋnə bəŋnə Yesu yā. ²² Bi gheè ni Yesu wa adigə yìi mē bì le si twonə ni Gologota aà (ñji'i ìkùm ma ghù i bə àdigə akwèetú ñù). ²³ Bo fa m̀lù'ù m̀i mē bi le mforinə ni àfù yìi mē bi twonə ni mēè aa mē tâ à no, a tuù yi. ²⁴ Bi kweentə yì wa ati bəŋnə bəŋnè; ñlogə itsə'è ji a nyàtə a titì bo, mma'a ìbìrè tã zi a

ajàn yïi mæ bo ka yàtè itsè'è jya a titii bo bîtsim aà. ²⁵ Bi le ñkwèentè yï aa a ni bìnòò bi bù'ù a tìtugè. ²⁶ Ñwa'anə annu yïi mæ à le ñghirè bi nîñ isa'a ghu nu aa, mbæ wa ati bəñnè bəñnè ghu atu mæ, “Mfò baYuda.” ²⁷ Bi le ñki ñkwèentè bîyèrè bi baa bo bi Yesu, ñkweentə yï m̄fùrè ghu mbèè a abô mà'à, ñki ntigə ñkweentə yï mò'ò ghu mbèè a abô ñkwàbè. ²⁸ A ki mfe'ε mbòontè nî ànnu yïi mæ àñwà'ànè Nwî a le nswon nlon ñgaà yï aà, mæ, “Bi le nniñ yï a titii ñgǎñghirè ìnnu jî bî.”

²⁹ Bîtsyà bi mǎñjî bi le si wyè nii, n̄tsigə nî ìtù jyaa, n̄swonə ni ghu mbo mæ, “Wò yïi mæ ò le nswon mæ ò ka sà'a ndàmà'anwî i bú bɔɔ fu a n̄jîm n̄jwi jî tarə aa, ³⁰ yweensə itu ibîi nú gho lâ, n̄sigə wa atu ati bəñnèbəñnè bî'ï yə!”

³¹ Bîlîi bi ñgǎñma'a Nwî bo bi ñgǎñndî'i n̄onsè bo le si kii ñwyε nî yi, n̄swonə bo ni bo mæ, “A le si yweensə nî badāñ, tâ à wa'á ibîinú yi yumbon̄ tsîtson̄ yweensə tâ bî'inè yə! ³² Tâ Ayo'ò Nwî, Mfò baIsrael, tâ à lo fii atu ati bəñnè bəñnè n̄sigə tâ bî'ï yə mbon̄ bii annú yi.”

Bè bya bi baa mæ bi le ñkwèentè waa bo aa, bo le si kii mbəgitə nii yàa ñgaà.

Ajàñ yïi mæ Yesu à le ñkwo aà
(Mt. 27.45-56; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Nòò à sî'ï m̄ itugə i fii ñkusə ala'à tsim ñghεε nywe'e ni nòò ñyən̄ nòò. ³⁴ A bə m̄ ni nòò ñyən̄ nòò, Yesu a tɔñnè ñyè'ə nswon̄ mæ, “Eli, Eli, Lama Sabachthani?” Ma la a bə mæ, “Nwîñgòn̄ ghà Nwîñgòn̄ ghà, O mè'e gha aa a ya aa ε?”

³⁵ Bè bya bî m̄'ò bîi mæ bi le ntəontə maa adigə aa, bi yu'u laà, n̄swon̄ mæ, “Yu'u ni, a twon̄ə aa Elijah.” ³⁶ Nù yï mò'ò a khè ñghεε mmurə kũntsa a mum m̄lù'ù m̄ tsè'è, n̄sɔ'ɔnə a n̄ ñk̄ñkà'à, ñkɔ'ɔsə mfa ghu mbo mæ tâ à no. A fà m̄, n̄swon̄ mæ, “N̄i yu'utə tâ bî'inè yə mæ Elijàh à ka z̄i gh̄irə tâ à lo fii atu ati bəñnèbəñnè sigə le.”

³⁷ Yesu à le nyè'è tsi'ï ni t̄i m̄burə n̄tsii.

³⁸ Atsè'è ya yïi mæ a le ñkwàsə m̄m̄ n̄dàmà'anwî aa, a le mbò'ònè a titii, n̄loginə a n̄d̄ñ̄ n̄sigə nywe'e a nsyê. ³⁹ Atu b̄isogyè ya mæ à le ntəə n̄lii n̄i Yesu aa, à yè m̄ m̄ñjî yïi mæ Yesu à le ñkwo ghu aa, n̄swon̄ mæ, “Tsi'ï ànnu n̄ikon̄, n̄u ghuà à bə aa Mu Nwî!”

⁴⁰ Bàngyè bî m̄'ò bi le n̄tswe ghu, ntəə a sà'a agha'a n̄lîi. Atitii bo, Mary Magdalene, ni Mary, ndè bi bi Jems yï ñkəgə, bo bi Jose, a b̄'ò Salome le n̄tswe ghu. ⁴¹ Bo le si yòn̄è n̄i Yesu wa noò wa mæ à le n̄tswe a Galilea aa, ñkwetə nii. Bàngyè bî m̄'ò bî ghà'àtè bii mæ bo bi Yesu le ñkɔ'ò nzi a Yerusalem aa, bo le ñki ntəə ghu.

Ajàñ yïi mæ bi le n̄twiñə Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Tsó mæ à le mbə ñjwî n̄n̄ans̄ə ñjoo nlon̄ ñjwîñgòn̄ aa, a bə m̄ a ñkwéfò maa ñjwi mæ àbèè a kà l̄ fu'u a ñjwîñgòn̄ aà, ⁴³ Joseph mæ à le nlo a ala'a Arimathea, ñyu'utə n̄i ànnu n̄ifɔ Nwî, ñki mbə ñu yïi mæ bə le si le si b̄'ò n̄i, mbə ñu yï mò'ò a titii ñgǎñndasa'a aa, à le nt̄ñ̄ n̄ti ñghèè a mbèε Pilato a mbetə aku Yesu ya mæ yu l̄gə i gh̄εε twiñə. ⁴⁴ A ghèè m̄ Pilato a betə mæ Yesu à kwò m̄ le, n̄twon̄ə atu b̄isogyè ya mbetə yï mæ à ni tsi'ï ànnu n̄iñkon̄ mæ Yesu à kwò m̄ le. ⁴⁵ A yù'ù mæ mæ Yesu à kwò m̄ aa, mbii mæ tâ Joseph à ghεε n̄l̄gə akû yi ya ñghèè n̄tswiñə. ⁴⁶ A ghèè ñyuu atsè'è yï fù'ù yï siginè, n̄zi n̄l̄gə Yesu n̄sigisə, n̄lim nú yï n̄i àtsè'è yá. A lim̄ m̄, n̄tigə n̄l̄gə yi ñghεε n̄niñ a m̄m̄ n̄isyè n̄i mæ bi le nton̄ a m̄m̄ àl̄ans̄əñgò'ò aà. A n̄iñ m̄, n̄tii ñgò'ò ñghεε ñkusə n̄tsu n̄isyè wa ghu. ⁴⁷ Mary Magdalene bo Mary, ndè bi Joses le nyə adigə ya yïi mæ bi lə n̄twiñə yï ghu aà.

16

*Ajàŋ yïi mə Yesu à le nyweenə ni nìwo aà
(Mt. 28.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)*

¹ Njwĩŋɔŋ ya ì tsyà m̄, Mary Magdalene, bo Salome ni Mary, ndè bi Jems, bo yuu mighurə mi lùmtè m̄ bo ghèe yɔ'ɔ nú Yesu ghu. ² A lò m̄ mbə a njwĩ yĩ n̄tsyambĩi a m̄m ñgyà, tsi'ì a t̄itugè t̄itugè, a noò n̄sa'a nòò, bo fè'è a ñghèe wa n̄tsù n̄isyè. ³ Bò fè'è m̄ ñka ñghèe a m̄n̄j̄i n̄tigè mbetə n̄i waa bo ni bo m̄, “A ñgò'ò ya wa n̄tsù n̄isyè aa a ka tii wo lò'òsè a mbo b̄i'ìnə aa ε?” ⁴ Bò ghèe m̄ ñywe'e wa n̄tsù n̄isyè, ñghèə ki ñentə mi'ì myaa, ñyə m̄ bi t̄i m̄ ñgò'ò ya n̄lò'òsè. Ñgò'ò ma yú ì le mburə mbə tsi'ì ñgò'ò yĩ m̄f̄an̄ m̄fan̄ə. ⁵ Bo kuu ñghèe wa m̄m n̄isyè. Bò kuu m̄, ñyə m̄j̄ɔŋ yĩ mò'ɔ a wè'è àdan̄ə atsè'è yĩ fù'ù, n̄tswe a mbèè àbò m̄'a; m̄bè myaa m̄ syənè.

⁶ A swon̄ a mbo bo m̄, “Tá m̄bè muu m̄i tsuu l̄ɔ syənə b̄. Ni lòò aa Yesu mu Nasareth wa m̄ bi k̄i kwèentə a ati b̄an̄nè b̄an̄nè aa ε? Wá à b̄in̄nè m̄ a n̄iwò. Wa kaa à s̄i faà m̄ tswè! Yê n̄ àd̄igə yï m̄ bi k̄i n̄on̄sə yi ghu aà. ⁷ N̄i ghèe n̄swon̄ a mbò ñḡan̄yən̄n̄n̄u ji bo b̄i a mbo Peta, m̄ Yesu à tsyà m̄ a mb̄ii bù ñghèe ni a Galilea. N̄i ka ghèe ghu, ì yə yi tsi'ì wa ajàŋ yïi m̄ à le n̄swon̄ a mbo bù aà.”

⁸ Bo fè'è wa m̄m n̄isyè ñkhəkə n̄lon̄ m̄ nú jyaa ì le n̄swèrè, n̄tigè m̄benə ba'à bà'a. Bo kà m̄ aa ñghèe a m̄n̄j̄i kaa wa'à ànnù a mbo ñu tsù burə swoswon̄ə, n̄lon̄ m̄ n̄b̄ɔ'ɔ ni le n̄tswa waa aà.

*Ajàŋ yïi mə Yesu à le nd̄i'ì ib̄i n̄u yi a mbo Mary Magdalene aà
(Mt. 28.9-10; Jn. 20.11-18)*

⁹ Nòò wa m̄ Yesu à le nyweenə a n̄iwò a njwi yĩ n̄tsyambĩi a m̄m ñgyà aa, à le mfòò nd̄i'ì ib̄in̄n̄u yĩ aa a mbo Mary Magdalene, wa yïi m̄ à le m̄fi'ì izw̄i j̄i bi jya ji s̄ambaa ghu ato'o aà. ¹⁰ Mary Magdalene a tigè ñghèe n̄swon̄ annù yïi m̄ a le mfè'è aa a mbo bè bya m̄ bo b̄i Yesu le s̄i karə aà, n̄lon̄ m̄ bo le n̄tswe tsi'ì n̄i àjəŋnè, ñyə'ə. ¹¹ Bo yù'ù m̄ m̄ Yesu à b̄in̄nè m̄ ni n̄iwò Mary Magdalene a yê yi aa, ñka liḡitə, kaa wa'à waa b̄i.

*Ajàŋ yïi mə Yesu à le nd̄i'ì ib̄i n̄u yi a mbò ñḡan̄yən̄n̄u ji ji baa aà
(Lk. 24.13-35)*

¹² Ma yú à tsyà m̄, a bú n̄zi nd̄i'ì ib̄in̄n̄u yi a mbo bo b̄i mò'ɔ bi baa, m̄ bi le mfè'è a Yerusalem n̄tigè m̄fu ñghèe n̄i waa a afò. Ma mùu noò Yesu a b̄an̄nè n̄tigè nd̄i'ì aa bə ñk̄ir̄ə yĩ yĩ dàn̄ a mbo bo ma bú. ¹³ Bò b̄i m̄, n̄swon̄ a mbo àbùgè yaa b̄i m̄ bo le n̄tswe a Yerusalem aa, kaa bo wa'à waa b̄i.

*Ajàŋ yïi mə Yesu à le nd̄i'ì ib̄i n̄u yi a mbo ñḡan̄yən̄n̄u ji jya n̄igh̄um n̄tsò mò'ɔ aà
(Mt. 28.16-20; Lk. 24.36-49; Jn. 20.19-23; If̄a'à 1.6-8)*

¹⁴ A bè m̄ a noò ñj̄im̄ Yesu a z̄i n̄tsi'ì ñḡan̄yən̄n̄u ji jya n̄igh̄um n̄tsò mò'ɔ bo tswè ñji, a ghaantè waa n̄lon̄ m̄ kaa bo le ñwa'a n̄i àb̄iint̄i tswè, ñki ñk̄i m̄int̄i myaa, kaa wa'à ànnù yïi m̄ bè bya m̄ bi le nyə yi a noò yïi m̄ à le nyweenə ni n̄iwò aa b̄i aà. ¹⁵ A swon̄ a mbo bo m̄, “N̄i ghèe a mbo mb̄i n̄tsim̄, ñka n̄swon̄ə n̄i n̄toò yĩ ñsiḡən̄ə ya a mbo bè b̄i tsim̄. ¹⁶ Ñu yïi m̄ à yù'ù, n̄niñ n̄t̄i yi a nu m̄, bi murè yi a ñk̄i aa, à ka yĩ yweenə, ñu yïi m̄ kaa à s̄i n̄t̄i yi a nu m̄ n̄iñ aa, Nw̄i à ka yĩ n̄iñ isa'a ghu nú. ¹⁷ Bè b̄i m̄ bi n̄iñ n̄t̄i waa a nu m̄ aa, bi ka yĩ tswè n̄i ñlensè juà: Bo ka yĩ ki fi'ì n̄i b̄idemon a nto'o bè n̄i ik̄um̄ gh̄a. Bo ka yĩ ki gh̄a m̄igh̄a m̄i f̄i ¹⁸ bo ka yĩ ki bwèe n̄i no tuḡitə n̄i a mbo bo kaa tá ì wa'á annù a nu bo gh̄irè; kè b̄e m̄ bo t̄e'è n̄no b̄è ñl̄i'ì, kaa ì wa'á annù tsu a nu bo gh̄irè b̄. Bo ka yĩ ki n̄on̄sè n̄i mb̄ò myaa a nú ñḡan̄m̄igh̄òò tá bo ka m̄fwetè.”

*Ajàn yù mə Yesu à ɛ ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ a aburə aà
(Lk. 24.50-53; Ƴfà' à 1.9-11)*

¹⁹ Mmà'àmbi Yesu à ghàà mə a mbo bo laà aa, Nwĩ a ɔgè yi ɲkɔ'ɔ ghɛɛ ni ghu a aburə, ɲghirə a tswé a mbèè nìkwɛɛ yu nĩ mà'à. ²⁰ Bo fɛ'è ɲghɛɛ ntigə nswonə nĩ n̄too yĩ n̄sigìnè ya a idigə tsim; Mmà'àmbi a fa'à bo bo ɲghirə nĩ ìlènsè tâ bè zi mə bo ɛ si swon aa tsi'ĩ ànnù n̄ɲkonə. Amen.

Ntoo yì Nsigìnè yìi LUKAS à le ñwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'ànè yū aa a le ñwà'ànə Lukas, mə à le mbə docta aà. Kaa à le ñwa'à ñù yì mò'ɔ a titi ngǎntoo Kristo jya bê, kaa ñki'i ñù baYuda ki mbə. A le mbə ñù àkòrə Paul, Paul a kî nanşə ñkɔŋə yi, bo yu karə ñghɛɛ ni a nitəə a idigə jì ghà'atè (Ifà'a 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28).

Lukas à swòŋ mə yu ñwà'ànə aa a mbo Theophilus tă tâ à nanşə nzi annù ñikon yìi mə bi di'i ghu mbo, bo bi àjàŋə mə ìnnù ma jù i le mfè'è aà. Annù ñikon ma yū a bê ntoo yì ñsigìnè ya nlon Yesu Kristo, yìi mə Azwì Nwì a le ntsɔ'ɔ yì mə tâ à zi nswonə ntoo ma yū a mbô ñgàŋəfumə, ñke'enə ajàŋə mə Nwì à ka yweensə bê aà (4.18-19). Lukas a di'i nî àjàŋə mə annù ñgàŋəmfumə, à yì bê bî kəgə, bo bi à yì bê bî bi, a le nanşə ntswe a nu Yesu aà. Yesu à le ntwon Mateo ñkàŋkwɛrə bitax, nswon mə kaa yu le ñwa'ă aa a ntwon bè bii annù yaa a tsinə aa zì, yu le mbàŋŋè ñzi aa a twon ngǎŋghirè ìnnù jì bî (5.32); ntwonə a Zacchaeus aa nlon mə yu le nzi aa nlòɔ bè bii mə bi bwɛ aa, i yweensə waa (19.10). Ngàn mûŋgwà'à wa mə à le mbwɛ aa, i di'i nî ìbòŋ Nwì bo bi ñko mîlîŋŋə Taà yì'inə a mbo bɔ̀ bi (15.11-32).

Lukas à di'i tsi'à ànnù ñikon mə ntoo yì ñsigìnè ya kaa i si aa tsi'i a mbo baYuda tswé. I tswɛ aa a mbô mbi ñtsimə, mbə “ñkà'à...a mbo bè bi atoo dāŋə” (2.32). Yesu à zì aa a ñghirə “tā mu ñù ñtsim à yə ajàŋ mə Nwì a yweensə bê aà” (3.6).

Lukas a kî ndi'i abwarə bāŋgyè a nsi mi'i Yesu; ñghaa nlonə Mary ndè yì, Elizabeth, Martha bo Mary, bìsubika'à bi (10.38-40), bāŋgyè bî ghà'atè bii mə bi le si kwɛtə nîi, mfa'a ghu mbo aà (8.2-3). Ñki ndi'i ajàŋə mə Yesu à le mbəŋkə yi ñghaa a mbo bāŋgyè bya bii mə bi le si yè'è ñyonə nîi a mânjî Golgotha aà (23.27). Bāŋgyè bî ghà'atè le si yòŋə Yesu, ñloginə a Galilea, ñtswe bo bo a Yerusalem, ñtəə nyə ajàŋə mə bi le si kwèentə yi aa (23.40), bo bi àdigə yìi bi le ntwiŋə yi ghu aà (23.55-56), ñyi mfòð ñghɛɛ nyə mə Yesu à ywèenə mē ni nìwo (24.1-80) ñtigə ñghɛɛ nswon a bó ñgǎnyəgənnù ji jya ñìghùm ñtsò mò'ɔ (24.9-10).

Lukas à nanşə ñkwèè fîmfaa a nî ànnù ntsà'atə Nwì (3.21; 5.16; 6.12; 11.1; 22.32; 23.34,46). Ka mə Yesu à le mbə Mu Nwì aa, à le si lògè nî noð ntsa'atə nî Nwì ghu tă zi annù yìi mə Taà yì a lòð aa, i kii kwɛrə mitsyè bo bi mîdà'à a mfà'a ifà'â yi ghu. Bî'inə yə mə, mbon tā à tsɔ'ɔ ngǎntoo ji jya a titi ñgǎnyəgənnù ji jì ghà'atè, a le ñghèè ñle ñka ntsa'atə Nwì àbèè fu'ù (6.12).

Lukas a ghirə bi yə nidorə nîi mə ntoo yì ñsigìnè nlonə Yesu Kristo i zi ni nu aà, ñloginə a ni ikòð baangel wa a noð yìi bi jwe yi aa (2.14) ñghɛɛ nywe'e a noð yìi mə Yesu à mǎŋsê ifà'â yi ntigə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni a aburə fu a mbèɛ Tà aà. Ngǎnyəgənnù ji i “tigè ñgha'asə nîi, ñtì waa i luu ni nidorə, bo tigè mbu mbì waa fu a Yerusalem. Ntigə ntswe ni a ndàmà'anwì a ngòŋ bìnòð bitsim, ñgha'asə nî Nwì.” (24.52-53).

Bi yatə àŋwà'ànə yū aa laà:

1. Nji'i ànnù àŋwà'ànə yū 1.1-4
2. Ajàŋ mə bi le njwe Yesu bo bi Jon Ngàŋmürə bə ñki bo bi nòð yìi bo le mburə bōŋkhə aà 1.5—2.52
3. Ifà'a Jon Ngàŋmürə bə ñki 3.1-20
4. Ajàŋ mə bi le mmurə Yesu ñki bo ajàŋ mə bi le ñkwà'ànə yi aà 3.21—4.13
5. Ifà'a Yesu a Galilea 4.14—9.50

6. Nlǒ a Galilea ηκω'ο ηγηεε ni a Yerusalem 9.51-19.27

7. Ngyà yí n̄lwi'ínjīm a Yerusalem bo bì maa mbèè àla'à 19.28—23.56

8. Ajàn mē Mmà'àmbi à le nyweenə ni n̄wo, n̄di'i ibīnū yi a mbo bè n̄tigē ηκω'ο ηγηεε a aburə aà 24.1-53

Innū n̄tsyàmbū

¹ Taà Theophilos, bè bī ghà'atə bi gaansə m̄t̄ī myaa a ηηwà'anə innū j̄i mē i le mfè'è a tit̄ī b̄i'ī aà. ² Bo ηwa'anə aa ajàn mē bè b̄i mē bi le nyə innū ma j̄u n̄loginə a noò n̄lòginə ηk̄ī n̄sɛnsə n̄i n̄too ya aa, bi swon a mbo b̄i'ī aà. ³ Ajànə mē a bē laa aa, Taà, mē n̄ansə mē n̄lògə noò n̄yogə innū ma j̄u m̄be'enə a lòginə, ηwa'atə mē a ku'unə mē t̄a mē n̄ansə n̄tsisə ηηwa'anə ajàn mē innū ma j̄u i le mfè'è aa a mbo wò. ⁴ Mē gh̄irə mùu ajàn aa mē t̄a ò n̄ansə n̄zi annū n̄ikon ȳi mē a tswe ghu nlon ηgòn̄ innū tsim̄ j̄i bi swon a mbo wò aà.

Ajàn ȳi mē bi le ηkè'ènə ànnū n̄lon ηgaa Jon N̄gàn̄m̄urə bè a ηk̄ī aà

⁵ Nòò ȳi mē Herod à le mbə mfò a ala'a Yudea, ηgàn̄m̄a' Nw̄i ȳi mò'ο à le n̄tswe ghu, mfè'ε aa a tit̄ī àkh̄irə bē b̄i mē bi le si fà'à bo bi bè bi ηḡaj̄m̄a' Nw̄i Abija aà, ik̄um ηgwê ȳi i le mbə Elizabeth, ηki mfè'ε aa a ηgwè'ε Aaron ηgàn̄m̄a' Nw̄i wa. ⁶ Akòrə n̄izi yaa bo bitsim a le n̄tsinə a n̄si mi'i Mmà'àmbi, kaa bo wa'à n̄i àlò'ò tswé nlon mē bo le si lèò b̄in̄onsə bi Nw̄i ηk̄ī nyu'unə n̄i n̄di'ī j̄i t̄si'ī tsim̄. ⁷ La kaa bo le ηwa'à ni mu b̄an̄nə tswe nlon mē Elizabeth à le mbə afirə, bo k̄i n̄tigə bilwèn aà.

⁸ A lèè mbə a njwi ȳi mò'ο, a bē njwi ȳi mē ηḡaj̄m̄a' Nwi Abija i tswé n̄i m̄fà'a a m̄um n̄dāmà'anw̄i, Zechariah a k̄a m̄fà'a ifà'á yi a m̄um n̄dāmà'anw̄i, ⁹ nyonə n̄i n̄onsə ηḡaj̄m̄a' Nw̄i maa noò, bi le mmà'a ib̄irə n̄tsò'ο yi mē t̄a à t̄o alùmtə a n̄ikentə n̄i mò'ο n̄i m̄a' Nw̄i. A tigə ηkuu ηγηεε a m̄um n̄dāmà'anw̄i. ¹⁰ Nnòò bē bitsim b̄i le n̄tswe a abεε aa bi le si tsà'atə Nw̄i maà noò ȳi mē à le mbə noò ntò'ò alùmtə aà. ¹¹ Angel Mmà'àmbi à le ηwi'ikè m̄fè'ε ghu n̄si, ntəə a mbèè àbò amà'a n̄ikentə n̄i mò'ο n̄i alùmtə nyá. ¹² Nòò ȳi mē à le nyə angel wa aa, m̄ibē mi le n̄syənə, n̄ibo'ο tswá yi. ¹³ Angel wa a swon ghu mbo mē, “Tsùu bo'ο mb̄a Zechariah. Wa Nw̄ingon̄ à yù'ù mē at̄sà'atə yò. N̄gwê ghò Elizabeth à ka jwe m̄umb̄an̄nə t̄a ò tswe ik̄um yi n̄i Jon.

¹⁴ A ka ȳi bē annū n̄idorə a mbo wò t̄a n̄u yò i n̄ansə mbon̄, bè bī ghà'atə k̄ī ndoritə nlon mē bi jwe yi aà.

¹⁵ Nlon mē à ka ȳi bē ηū ȳi ηwè a n̄si mi'i Mmà'àmbi, kaa wa'á milù'ù ka nno, kè m̄i b̄on̄ kè m̄i t̄ī. Azw̄i Nw̄i a ka ȳi lwensə yi l̄oginə a ato'ο n̄dè ȳi.

¹⁶ A ka ȳi gh̄irə t̄a baIsrael b̄i ghà'atə t̄a bi b̄u mb̄i fu a mbo Mmà'àmbi Nw̄ingon̄ wàà.

¹⁷ A ka ȳi tsyá a mb̄i Mmà'àmbi n̄i àzw̄i n̄toò Nw̄i Elijah bo bi m̄idà'á mi.

A ka ȳi b̄on̄sə bità bo bi b̄òò,

i b̄en̄kə ηḡan̄at̄ī atu t̄a bo tswe n̄i m̄itsyē tsò b̄ī innū jyaa i tsinə aà.

A ka ȳi tan̄tə bē t̄a bi ku'unə a mb̄o Mmà'àmbi.”

¹⁸ Zechariah a betə Angel wa mē, “Mè ka zi aa mē akə mē ma yù ànnū a ka fè'è aa ε? Nlon mē mè tigə n̄lwen̄ ηù, ηgwê ghà a k̄i n̄lwen lwen aa ε?”

¹⁹ Angel wa a kwi'i ghu mbo mē, “Mè ni Gabriel ȳi mē a t̄əə n̄i a n̄si mi'i Nw̄i, yu wa ȳi mē à too gha mē t̄a mē zi ηkè'ènə n̄too ȳi n̄siginə ma yù a mbo wò aà. ²⁰ Lá, tsò mē kaa ò si n̄too ȳi n̄siginə yù mē i ka ȳi fè'ε n̄i nòò ȳi mē à kù'unə aa b̄ī aa, kaa ò ka wa'à bù ηghaa. O ka ghèε n̄i t̄ighàà i ywe'e wa noò ȳi mē innū ma j̄u i ka ȳi fè'ε laa aà.”

²¹ Bè bya mē bi le ntəə a abεε aa, bi le nyu'utə Zechariah ki kaŋ ntigə ŋwa'a ni mē a ghìrē àkə a tigè ntigə a múm ndámà'anwĩ ntigə aa ε? ²² Nòò yĩ mē à le mfè'è aa, kaa à le ŋki'ì a ŋghàa a mbo bo bú ñzi. Bo tigè ñzi mē ñjèè təə təə ì le yi wa múm ndámà'anwĩ. A le ntigə nseεnsə waa nĩ mbo, ntigə ntswe ni tìghàa.

²³ Nòò yĩ mē à le mmànjsə afà'á yi a múm ndámà'anwĩ aa, a tigè ñlo mbii yi a ndùgə yu. ²⁴ A tì mē bə ni mú àtìi noò, ñgwé yĩ Elizabeth a tswé ni mú, ntigə tswé tsi'í a nda mē bì tsuu yi lǒ yə atu bìsàn bintaà. ²⁵ Ntigə nswon ni mē, “Mmà'àmbi à lèntè mē ñghìrə ma yú ànnù a nu mē aa, a mfi'ì ñdiré atu a atu mē a tìtì bə.”

Ajàŋ yĩ mē bi le ñkè'ènè a mbo Mary mē à ka jwe Yesu àa.

²⁶ Bìsàn bi le ntsyà bi nto'o ajàŋ yĩ mē Elizabeth à le ntswe ni mu aà, Nwĩ a too angel Gabriel a njò'ò àla'a Nazareth a ala'a Galilea. ²⁷ A le ntswe nĩ ñkìi a mbo múngòò mǎngyè yĩ mē ñù yĩ mò'ò yĩ mē ñkúm yi ì le mbə Joseph, ñlo a atsə Mfò David aa, à le ñkosə. ñkúm múngòò mǎngyè ma ghù ì le mbə aa Mary. ²⁸ Angel wa à le nzi ghu mbo nswon mē: “Mə tsà'àtè ghò! Mmà'àmbi à tswé bu yu, à kì mē ñniŋ mbəonə yĩ ñwè a nu wò.”

²⁹ Mary à le mbə'ò tsi'í ànnù ñiŋkonə a ajàŋ yĩ mē à le nyu'u annù ya mē angel wa à le nswon aà, ntigə ŋwa'a ni mē ma yú m̀buu atsà'àtə a di'ì aa àkè le. ³⁰ Angel wa a swon ghu mbo mē: “Tsuu bə'ò mbá Mary, wa ñbòn Nwĩngòn ñ tswé a mbo wò. ³¹ O ka tswé ni mu ì jwe múmbànñè ì tswé ñkúm yi ni Yesu.

³² A ka yĩ bə ñù yĩ ñwè tá bì ka twonə nii ni Mu Nwĩngòn Akò'òntsirə.

Yaweh Nwĩngòn à ka yĩ ghìrè yi nĩ m̀fò tsi'í tsò ta bì taà yĩ David.

³³ A ka yĩ bə Mfò a ñgwè'ε Yacob, ì lwĩ'ì ñiŋkonə, kaa tá ànnù nifò yi tá wa'à nĩ ñlwĩ'ì tswé.”

³⁴ Mary a betə angel wa mē: “Mə bürə ni múngòò mǎngyè, kaa mē leè ñwa'à ñumbànñè zi, mbə ma yú ànnù a fè'è aa mē akə le?”

³⁵ Angel wa a kwi'ì ghu mbo mē, “Wa Azwĩ Nwĩ a ka kusə gho

tá àdà'a Akò'òntsirə tá à kuu a nu wò.

Ma múu ajàŋ, mu wa mē ò ka jwe aa, wa yĩ mē à làa mǎnsə aa, bi ka yĩ tigə twonə yi ni Mu Nwĩ.

³⁶ Wa'atə ñù ñgwè'è ghùù, Elizabeth. Bì swonə ni mē kaa mbə a wa'à bəə jwé. La tsítsòn, yumbon à tswé mē ni mu a ni bìsàn bi nto'o, ka mē à lwèn mē si'ì si'ì aà.

³⁷ Kaa ànnù yĩ tsu sè ghu tswé mē mbə Nwĩ a wa'à ghìrè.”

³⁸ Mary a kwi'ì mē, “Yê, mē laa mbə abù'u Mmà'àmbi, tá a fε'ε a nu mē wa ajàŋ mē ò swonə aà.” Angel wa a tigè m̀ma'atə yi ñghεε yi.

Ajàŋ mē Mary, à le ñghè a ñghantə Elizabeth àa

³⁹ Tsi'ì maa noò Mary a burə ñtanjtə njòò ji mmà'àtə ñghèè a njò'ò àla'a yĩ mò'ò yĩ mē ì le ntswe a atu nta'a a Yudea aà. ⁴⁰ A ghèè mē aa, ñghèè ñkuu a nda Zechariah ntsa'atə Elizabeth. ⁴¹ Mary à yù'ù mē atsà'àtə Elizabeth aa, mu wa a litè ñnaŋ ghu ñibùm, Azwĩ Nwĩ a lwensə Elizabeth ⁴² a tɔŋnè ñswon mē, “Nwĩ à nǎnsə ñniŋ mbəonə a nu wò a tìtì bǎngyè, mbəonə ì kì ntswe a nu mu wa yĩ mē ò ka jwe aà! ⁴³ Ma yú ànnù yĩ wè, ajàŋ mē ndè bì Mmà'àmbi ghà à zi ñghantə gha aa, a fε'ε a nu mē aa a ya aa ε? ⁴⁴ Nlonə mē ajàŋ mē mē ghìrə nyu'u atsà'àtə yo aa, mu ghù a ñibùm m1ə à ghìrə ñlitə ñnaŋ ni ñidorè. ⁴⁵ Mbəonə a nu wò mbá mǎngyè, yĩ ò le mbii mē ànnù ya yĩ mē Mmà'àmbi à le nswon a mbo wò aa, mē a ka fè'è tsi'ì maa ajàŋ aà.”

Ìkòò yĩ mē Mary à le nyəə àa

⁴⁶ Mary a swon mē, “Ìbii nú gha tsim ì gha'asə Mmà'àmbi;

47 òtìi gha i doritè nlon Nwĩngòŋ ngàŋnyweensê gha
 48 nlon mē à wà'atè mē gha, àbù'ú yi yĩ mē à ni tìkùm aà.
 Nlon mē, òloginè tsìtsòŋ, bē bitsìm ka tìgè twon nĩ gha ni òtì yĩ mboonè i tswe ghu
 nu aà,
 49 nlon innù jì wè jìi mē Mmà'àmbì yĩ à nĩ Ntìi aa à ghìrè a nu mē aà, ìkùm yi i laa
 màŋsè aà.
 50 A ko mìlìŋnè bē bii mē bi bō'ò nii aa miwaa miwaa.
 51 A nàsè mē òkwèè òndi'i ada'a yi,
 òsèensè ngàŋŋee nu bo bi innù jìi mē bo mòòntè a múm òtìi bo aà.
 52 A sìgìsè mē bifò bì wè a ìbèrè bo,
 òŋentè bítìkùmè.
 53 A jè'è mē ngàŋŋjì, òlwensè waa nĩ òjoo jì sigìnè,
 mbaŋŋè mfurè bē bii mē bi tswe nĩ òjoo aa bi kwèŋkè nĩ àbo ŋe'è.
 54 A zì mē a òkwetè ògàŋàfà'á yì Israel,
 òwa'atè òko mìlìŋnè yĩ mē à le kà'à òlon ŋgaà yàà
 55 òswon a mbo bitaà bi'inè,
 a mbo Abraham bo bi ògwè'è yì, òlwi'i òŋkonè.”
 56 Mary à le ntswe bo Elizabeth bisàŋ bi tarè mbu mbii yi fu.

Ajàŋ mē bi le njwe a Jon Ngàŋmùrè bē a òkì aà

57 Nòò njwe Elizabeth à le òkù'ù, a jwe múmbàŋnè. 58 Ngàŋmbèè ndugè jyaa nĩ
 ògwè'è yàà bi le nyu'u ànnù yì wè yĩ mē Nwĩngòŋ à le òghìrè ghu nu aa, bo bo
 bitsìm tìgè òdoritè.
 59 A bē mē nĩ òjwi jì nifwaa aa, bi zì a òŋètè mu wa, òlòò mē bi tswè ìkùm yi nĩ
 Zechariah, ni yì taà yì, 60 lá òdè yì a tuu tsi'ì òtìi, òswon mē, “Ngàŋ, ìkùm yi à ni
 Jon.”
 61 Bē bya swon ghu mbo mē, “kaa òtì tsù a ògwè'è bù kaa à sì nĩ ìkùm ma ghù
 tswè.” 62 Bo tìgè òghaa a mbo Zechariah nĩ mbo mbetè yi mē à kòŋ mē bi tswe ìkum
 mu wa nĩ wò aa ε?
 63 Zechariah à le mbetè taafèrè òŋwa'anè ghu mē, “Ìkùm yi à ni Jon.” Ànnù a le
 ògha'a waa bo bitsìmè. 64 Tsi'ì maa noò, òtsù Zechariah i òa'anè, àlèè yi a fèèŋkè, à
 bú òka òghaa fu, òtìgè ògha'asè Nwĩ. 65 Nìbō'ò le ntswa bambèè òdùgè bi bya, ògàŋ
 ya i sèèŋè fya ala'a nta'a Yudea tsi'ì tsimè. 66 Nù òtsim yĩ mē à le nyu'u ògàŋ ya aa,
 a le si mòòntè atù yi ghu òtìgè mbetè ni mē, “Mu mà ghù à ka yì bē aa àkè aa ε?”
 Nlon mē a le nlaa mē àdà'a Mmà'àmbi a le ntswe ghu nú.

Ntoò yìi mē Zechariah à le òkè'èŋè aà

67 Azwĩ Nwĩ a le òlwensè Zechariah ta bi Jon, a tìgè òswonè nĩ òtoò Nwĩ mē,
 68 “Tà bì'inè ka ògha'asè a Mmà'àmbi Nwĩngòŋ baIsrael,
 nlon mē à zì mē òkwetè bē bi, ntsu'u atù yaa.
 69 A fi'isè mē a Ngàŋnywèensè bē yìi mē à tìi aa a mbo bì'inè,
 a bē òtì àtsè ògàŋàfà'á yi David
 70 tsi'ì ajàŋ yìi à le òkà'à òtsya a òjìm ògàŋntoò jì jìi laa aa a ògu'u,
 71 mē yu ka yì yweensè yi'inè a mbo ògàŋkìbàà jì'inè,
 i kwèrè yi'inè a mbo bē bii mē bi naa yi'inè aà,
 72 i dī'i ìbòŋè yi yìi mē à le òkà'à a mbo bità bi bitaà bi'inè aà,
 i kii wa'atè a akàà yi yì làà yà,
 73 là'a akàà ya mē à le òwàrè bo taà yi'inè Abraham aà.
 74 A le òkà'à mē yu ka kwèrè yi'inè a mbo ògàŋkìbàà jì'inè,
 tà bì'inè tìgè mfa'a ghu mbo kaa wa'à bō'ò,

⁷⁵ ni mânji yï à laa mmanşə ŋki ntsinə a nsi mi'i yu a ni nòò yi'inè ntsim faa atu nsyê.

⁷⁶ Wò, mú ghà, bi ka yï tigə twonə ní gho ni ngàŋntoò Nwĩngòŋ Akò'òntsirə. Nlon mə ò ka yï ghèe a mbii Mmà'àmbi, a nnanşə mânji yï.

⁷⁷ I tigə ghìrə tâ bè bi zi mə bo ka yï yweenə aa mə mbə bi li'inə ifansə innù jyaa,

⁷⁸ i tsyà aa a nĩm ŋko mĩlĩŋnè Nwĩngòŋ yi'inè, a ajàn mə àbèè a ka yï lǒ a aburə i fu'u sigə a nu bĩ'inè,

⁷⁹ a mfa ŋkà'à a mbo bè bii mə bi tswe a múm mĩfi idìgè, a adìgə àliləŋə niwo aa,

i ki tsisə mĩkòrè mi'inè tâ mĩ ka ntəə ni mânji mbòonê."

⁸⁰ Mu wa à le ŋkwe, ntii a múm Azwĩ Nwĩ, ntswe ni a nta'a miwèè miwèè, nywe'e a noò yï mə bi le ndi'i yi a mbo baIsrael aà.

2

Annù ajàn yï mə bi le njwe Yesu aà (Mt. 1.18-25)

¹ A bə maa noò Mfò Kaisa Augustus a swon mə tâ bi sən bə tsi'i bi tsim a itoo itoo jii mə baRoma bi le si bu'utə aà. ² Nòò wa mə ànnù sən bə ma yú yï mə a le mbə yi ntsyambii a le mfè'è aa, Kwirinius à le mbə Gúmnaà a mbù'u Syria. ³ Nù ntsim à le ntigə ŋghèe mə yu ŋwà'ànə ikúm yi a nikurə bo.

⁴ Joseph à le nlò a njò'ò ala'à Nasareth yï i le ntswe a Galilea aa, ŋki ŋkò'ò ŋghèe nikurə ni Bethlehem nii mə ni le ntswe a ala'a Yudea aa, a bə adìgè yï mə bi le njwe Mfò David ghu aà. Joseph à le ŋghèè ghu aa nlon mə à le mbə nù àtsə David aà. ⁵ A le ŋghèè ghu mə yu ghèe ŋwà'ànə ikúm yi bo yï Mary yï mə à le ŋkosə ní ŋgwé yï aà. Mary à le ntswe ni mú. ⁶ Ajàn mə bo le ntswe a Bethlehem aa, a tsigè mu wá; ⁷ njwe mú yï yï ntsyambii yï mbàŋnè, nlimtə yi ní ibà'a itsə'è, nncəşə yi ní àkhì miji naà nlon mə kaa adìgè a le ŋwa'à a mbo bo wa ndà bìgì tswé aà.

Bìtsèè bi mbi bo bi baangel

⁸ Bìtsèè bi mbi bĩ mò'ò bi le ntswe maa mbèè àla'a, a atu nta'a, mbe ní mbĩ jyaa. ⁹ Bo kà mē aa mbe ní mbĩ jyaa jya aa, Angel Mmà'àmbi a wi'ikè mfe'ε a nsi mbo. Ŋkà'a Mmà'àmbi yï mə i ŋwèènè tsi'i ŋwèènè aa, i ta ŋkarisə waa, nìbò'ò nĩ wè ni tswá waa, ¹⁰ la angel wa a swon a mbo bo mə: "Nì tsuu bò'ò bē, wa mē zĩ aa nì ntoo yï nsiŋinè a mbo bù, yï mə i ka zĩ ni nìdorə nĩ wè a mbo nù ntsimè. ¹¹ Bi jwè mə Ŋgànywèènsə ghùù, mə ni Kristo Mmà'àmbi aa, a itugə mbi sii, a nikurə Mfò David. ¹² Alènsè yï mə a ka dè'i a mbo bù aa, a bə mə, nì ka ghèe yə mu yï mbòrə tâ bi limtə yi ni ibà'a itsə'è, nniŋ yi ni àkhì miji naà."

¹³ A ghèə ki mənşə, ntsũntsò baangel yï wè bi lô a aburə nsigə, nyəə ní ikòò ŋgha'asə ní Nwĩ ghu, nswonə ni mə,

¹⁴ "Nìgha'a a mbo Nwĩngòŋ yï mə à tswe a aburə ŋkò'ò ntsirə aà, mbòonə a mbo bè fàa nsyè bii mə Nwĩngòŋ a doritə nlon ŋgaa yàà aà."

¹⁵ Nòò wa mə baangel bya bi le mbù mma'atə waa ŋkò'ò ŋghèe a aburə aa, bìtsèè bi mbi bya bi tigè ŋghaa bo ni bo mə, "Nì ghìrə bĩ'inè ghèe a Yerusalem, ŋghèe nyə ànnù yï mə a fe'ε ghu, Mmà'àmbi a ke'enè a mbo bĩ'inè aà."

¹⁶ Bo le ntswa'atə ŋghèe nyə Mary ni Joseph ni mu wa a nŋ a akhi miji naà. ¹⁷ Bìtsèè bi mbi bya bi yə mu wa ŋkè'ènə a mbo bo ajàn yï mə baangel bya bi le nswon nlon mu wa aà. ¹⁸ Ŋgòŋ bè bìtsim bii mə bi le nyu'u aa, bi le nyerə ànnù ya mə bìtsèè bi mbi bya bi le nswon aà. ¹⁹ Mary à le nlògə innù jyá tsim nìləə a ntii yu

ntigə mməontə nî àtû yi ghu. ²⁰ Bìtsèè bi mbi bya bi le mbù ñlo ntigə mbii nghèè waa, nyəə nî ìkòò ñgha'asə nî Nwî ghu nlon ànnù yîi mə bo le nyu'u ñki nyə a boontè tsi'î wa ajàn yîi mə baangel bya bi le nswon aà.

Ajàn yîi mə bi le ntswe ikum Yesu aà

²¹ Njwî i tsyà mə ji nifwaa, a ajànə mə bi le ñjetə yi aa, bi tswé ìkùm yi ni Yesu, ìkùm wa mə angel wa le mfa mbon tã bì tswe ni yu a ato'o aà.

²² Nòò à le ñkù'ù mə tá taà yi bó ñdè yi ghìrə annù nsî'î waa tá bo laa nyonə ni nòñsə Moses, bo lògè Yesu mə tá bo bo kò'ò nghèe a Yerusalem, tá bo ghèe ndi'î yi a mbô Mmà'àmbî, ²³ ñyonə ajanə mə a le ntswe bi ñwà'ànə a ni nòñsə Mmà'àmbî aà, "Mfòò àjèè mángyè ntsim yîi à ni múmbànə aa, bi ntswe nî ñlèə yi nî àyərə ayoo a mbô Mmà'àmbî." ²⁴ Bo le nghèè aa ta i kii mà'à Nwî, "ni bìbugirəmikuu bi baa bo bì bítso'ò bì kègə bi baà." I yòñə nî ajàn yîi mə nòñsə Nwî à le ndi'î aà.

²⁵ Nù yî mò'ò à le ntswe a Yerusalem, ìkùm yi i bə Simon, a bə ñù yîi mə mìnñù mi le ntsinə, a kii bə'ò nî Nwî. Azwî Nwî a tswé ghu nu, a yu'utə nî noò yîi mə Nwìngòn à ka yî lə'ətə mintii mi baIsrael aà. ²⁶ Le bon Azwî Nwî a leè ndi'î ghu mbo mə à ka yî yə Ayò'ò Nwî Mmà'àmbi wa i bõñ kwo. ²⁷ Azwî Nwî a le tintə yi mə tá à zi a ndàmà'anwî maa njwi mə bi le nzî ni mu wa aà. Ta bì Yesu nî ñdè yî bi zî mē ni ghu a nlwensə nòñsə aa ²⁸ a ñèè yi ntugitə a mbo yu, ñgha'asə Nwî ñswonə mə,

²⁹ "Mmà'àmbî, mà'atə tá àbù'ú yô tá à ghèe ní mbəonə nyòñə ni ñghàa nò;

³⁰ ñlonə mə mi'î ma mi yè mē ànnù nyweensə bə,

³¹ yîi mə ò tantə mē ñlèə a nsi mi'î bə bítسیمə aà,

³² a bə ñkà'à a ñka ndi'î mánjî ghò a mbo bə bi itoo dən, i zî ni ñgha'a a mbo bə bo baIsrael aà."

³³ Taà yî bó ñdè yî bi le nyerə nlonə annù yîi mə bi le nswon mbi'î ñgaa yî aà.

³⁴ Simon a tigè ñniñ mbəonə a nu bo nswonə a mbo Mary, ndè yî, mə, "Mu ghulá à ka yî ghìrə tá bə bì ghà'atə wo, i ki ñentə bì ghà'atə a ala'a baIsrael.

A ka yî bə alənsə yîi mə bə ka yî tigə ñghàa nlonə ñgaa yî, i tuu nî ànnù yi,

³⁵ tá munwi ñtsò tá à ki nso ntiì ghò.

Tá ñnnù jii mə bə bì ghà'atə mòontə a mîntii bo aa, tá bì ghìrə tá i fè'ε nlaa."

³⁶ Ngàntoò Nwî yî mángyè yî mò'ò à le ntswe ghu, ìkùm yi i bə Anna, a bə mu Fanuel, yîi mə à le nló a ñgwè'ε Asher aà. A ti bə aa bon à lwèn mē. A le nyo'ò ntswe bó ñdoò yî tsi'î ìlòò ji sàmbaa a kwô. ³⁷ A tigè ñtswe tsó ñkwî'î mángyè i ìlòò mighum mi nifwaa ñtsò ji ñikwà. Kaa à le ki'î nii ndàmà'anwî mmà'atə, ñgha'asə nî Nwî, ñsi'isə nî ìbiiñù yi ti ji, ntsà'atə nî Nwî a ñtugə bo bì a si'inə. ³⁸ A le ñki nzi tsi'î maa bantə noò, mfa mbi'ikə a mbo Nwî, ñghaa nlonə ñgaa mu wá, a mbo bə bítسیم bii mə bi le si be ni mə tá Nwìngòn à tsu'u atu Yerusalem aà.

³⁹ Nòò yîi mə bo le ñghìrə ñnnù tsim ñyonə ni nòñsə Mmà'ambi aa, bo le mbù mbii fu a Galilea, nghèe a ñikurə bo a Nazareth. ⁴⁰ Mu wa à le ntigə ñkwe, ntswe ni mîtiì, ñki nluu ni mitsyè; ìbòn Nwî i tswé ghu nú.

⁴¹ Taà yî bó ñdè yî le si kò'ò ni a Yerusalem a atú àlòò a atú àlòò a noò ìkòò Passa.

⁴² Nòò yîi à le mbə ìlòò ñghùm ñtsò baa aa, bi lògè yi bo bo kò'ò nghèè ghu tsi'î ajàn yîi bi le si ghìrə aà. ⁴³ Bo mánjsə mə ìkòò wa ñka ñkwèe, mu wa, là'à Yesu, a benè ñtswe a ñjim a Yerusalem, kaa taà yî bó ñdè yî wa'à zî. ⁴⁴ Là bo le si wa'atə ni mə à tswe a titii bə bii mə bo bo le si zínə aà, ntigə nghèe, ntəə nitəə ni jwi yî mfuùrè; ñlòò yi a mbèe ìkà'à jyaa bo bì ñgǎngwè'ε jyaa. ⁴⁵ Bo lòò mē yi kaa wa'à yə, mbu mbii fu a Yerusalem a nlóò yi ghu. ⁴⁶ Njwî i tsi'î mē ti tsyà ji tarə, bi yə yi a ndàmà'anwî a

tswê a titii bìdì'ì bì ìnnù, nyu'utə nî ànnù yîi mə bo le si swon aa, nkii mbetə nî ìbetə a mbo bo. ⁴⁷ Bè bitsim bìi mə bi le nyu'u ànnù yîi mə à le si ghàa aa, bi le nyerə nlon mitsyè mii mə à le ntswe ni mu aa, bo bì ìkwi'i jii à le si fa aà. ⁴⁸ Nòò yîi mə bi le nyə yi aa, ànnù le ntsyà waa, ndè yî a swon ghu mbo mə, “Mù ghà, ò ghìrə nì bî'î lálà aa a ya le? Ye ajàn mə ò fa ngi'ì a mbo bî'ì taà ghò, bî'î ghaà nìlòò nî ghò aà.”

⁴⁹ A kwi'ì a mbo bo mə, “Nì ghìrə ñghaa nìlòò nî gha aa a ya le? Nì sî zi mə a ku'unə a mbo mə mə tá mə tswè a nda Taà ghà aa ε?” ⁵⁰ Là, kaa bo le nwa'á nji'ì ànnù yîi mə à le si swonə a mbo bo aa nanşə ñzi.

⁵¹ A le nìlò nyonə waa bo bo sigə nghèè fu a Nazareth. A tigə nyu'unə nî waa. Ndè yî à le nanşə nìlòò innù ma jû tsi'î tsim a múm nti yu. ⁵² Yesu à le ntigə nkwe ni mitsyè bo bì àjìñə nú, Nwìngòñ bo bì bə kòñə ni yi.

3

*Ajàñ mə Jon Ngàn mùrə bə a nkì à le si swon annù Nwì aà
(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Jn. 1.19-28)*

¹ A le mbə nî ìlòò jii mə i le nywe'e nighúm ntsò ntaà a noò yîi mə Tiberias à le mbə Kaisa aa, Pontius Pilate a bə Gumnaa a Yudea, Herod a sa'à nî Galilea, mumaà yi Philip a sa'à nì Ituria, ni Trachonitis Lysanias a sa'à nì Abilene, ² Annas bo Kaifas bə ñgǎñmà'a Nwì jì wè; ñghàà ni Nwì ni le nzì a mbo Jon mu Zecharias a nta'a miwèè miwèè, ³ a tigə ñkarə ìbu'ù itoò tsim jii i le ntswe a Jordan aa, ñswonə ni mə tá bə bəñkə mîntiì myaa, nkwerə nkì tá bì li'inə ifansənnù jyaa. ⁴ A le si ghìrə ma laà a bə aa ajàn yîi mə bi nwa'anə a múm àñwà'ànə ngànntoò Nwì Yesiah aa mə, “Njì nù i tɔñə nì a nta'a miwèè miwèè ñswonə ni mə,

‘Nì nanşə a mânjì Mmà'àmbi,
ñnanşə iyaà jì tá ì tsinə,

⁵ Nwì à ka tsirə idigə miborə ì tsim,
i kii sigisə mintà'a mî wè bo bì mî kègə mitsim,
i ghìrə tá ìdìgè jì ñòrìkè tsim tá ì tsinə.

I lwensə mibirə mitsim tá mânjì à laanə.

⁶ Tá mu nù ntsim tá à yə ajàn mə Nwì a yweensə bə aà.’ ”

⁷ Nnòò bə yî ghà'atə i le si zì a Jordan mə tá Jon à murə waa a nkì. A swon a mbo bo mə, “Bù bɔɔ bì nò, a ghuu aa a wà'asə wò mə tá nì khə alwintɔñə Nwì yîi mə a zì aa ε? ⁸ Tá nì ka nkoonə mîntà mii mə mî dî'ì mə nì bəñkə mē mîntiì muu mma'atə ìbì ghuu. Ntsuu i ki swonə ni mə, ‘Taà yî'ì à nì aa Abraham’. Mè swon a mbo bù mə Nwì à zì ajàn mə mbə yu bəñkə ñgò'ò jû i tigə mbə bɔɔ bi Abraham. ⁹ Tsi'î tsitsòñ wa bi nòñsə mē ñjàà nìlòò nî ñwá itì ghu tsi'î mîngàn! Itì tsim jii mə kaa i si mîntà mî sigìnə koonə aa, bi ka wǎ mmà'a a mɔ'ɔ tá ì khi.”

¹⁰ Nnòò bə wa i betə yi mə, “Bî'î ka tigə ghìrə aa mə akə aa ε?”

¹¹ A kwi'ì a mbo bo mə, “Nù yîi mə à tswè nì itsè'è jì baa aa, tá à fa yî mɔ'ɔ a mbo nù yîi mə kaa à sî nî yi tswè aà. Nù yîi à ki ntswe ni mîjì aa, tá à ka nyatə a mbo bə.”

¹² Ngǎñkwerə tax i le nkì nzi mə bì murə waa a nkì, mbetə yi mə, “Ndì'innù, bî'î ghìrə yî'ì ngaa mə akə le?”

¹³ A kwi'ì a mbo bo mə, “Nì ka nkwerə tsi'î àyoo yîi nì tswè nî ñkwèrə aa, ntsuu ki kwèrə i tswà.” ¹⁴ Bìsogyè le nkì mbetə yi mə, “Ngaà yî'ì ì bə la aa ε? Bî'î ka ghìrə mə akə aa ε?”

A kwi'ì a mbo bo mə, “Nì tsuu njoo bə nì fikòrè i ki twèè kwèrə. Ntsuu ìbanñənnù a atu bə ki tswèè, i kwèrə nî njoò jyaa, nkì mbeentə mə ñkabə yîi mə bi tu ghuu ghu aa ì kù'unə.”

¹⁵ Ajàṅ mē bē bya bi lē si wa'atē mē ànnù yī wè yī mō'ō a ka fè'è aa, bo bitsim lē si tigē mbetē nī ìbetē nlon ṅгаа Jōn mē à laà mbē yu mbē Ayō'ò Nwī wa aa ε? ¹⁶ Jōn a fā àkwi'i a mbo bo bitsim mē, “Mē murē ghuu aa a ṅkì, lá ṅù yī mō'ō à tswe ghu yīi mē a yòṅē a ṅjīm mē, à kò'òṅē ntsyà gha, kaa mē tē'è kī'ì kù'ùnē mē mbē mē fèè mṅkìrè mi ntām mi bē. A ka yī kī murē ghuu aa a mūm Azwī bo bì a mum mō'ō. ¹⁷ Ayoo nsēgē mīsàṅ a tswe ghu abo, à ka sēgē mīsàṅ mya i tii ntsà'a tsim fi'isē i tigē ghotē misàṅ mya a mūm àta yu, i bàṅṅē tōō ntsà'à jya a ni mō'ō yīi mē i khi kaa wa'à nṁè aà.”

¹⁸ Ma mùu ajàṅ Jōn à lē si di'itē waa ni bīmāṅjī bì ghà'àtē nswōṅē nī ntoo yī ṅsigìnē ya a mbo bē. ¹⁹ Lá, Jōn à lē ṅghààntē Herod yīi à lē mbē Gúmnàà aa nlon mē à lē ṅkwērē Herodias, ṅgwē òdīm yī, ṅkī ṅghirē innù jī bi jī ghà'àtē jī mō'ò. ²⁰ Herod a ku'ùsē mbu ṅghirē bē ànnù yī tìnsē, ṅtswa Jōn mṁi a ndàtsāṅē.

Ajàṅ yīi mē bi lē mmurē Yesu a ṅkì aà

(Mt. 3.13-17; Mk. 1.9-11)

²¹ Nòò yīi mē bi lē murē bē bitsim a ṅkì aa, Yesu à lē ṅkī nzi bi murē yi a ṅkì. Bì murē mē yi a kà ntsa'atē Nwī, àbùrē a ṅa'anē. ²² Azwī Nwī a lô a aburē nsigē ntē ghu atu mbē tsō bugirēmikuu. Njī i lô a aburē ṅghaa nswōṅ mē, “O ni mū ghà yī mbāṅṅē yīi mē mē kòṅē aà, mē naṅsē ndoritē nlonṅ ghō.”

Nkàṅətsə Kristo

(Mt. 1.1-17)

²³ Yesu à lē ṅka nloginē ifà'à yi aa bonṅ à bē mē ìlòò mighum mi ntarē, bē wa'atē ni mē à ni mu Joseph yīi mē

à lē mbē mu Heli.

²⁴ A bē mu Matthat,

a bē mu Levi, a bē yī Melchi,

mbē yī Janni, mbē yī Joseph.

²⁵ A kī mbē yī Mattias, a bē yī Amos,

mbē yī Nahum, yīi à lē mbē mu Esli,

mbē yī Naggai,

²⁶ a bē mu Maaf,

a bē mu Mattathias, mbē mu Semein,

mbē yī Josech, mbē yī Joda,

²⁷ a bē mu Joanan, mbē yī Rhesa

ṅkī mbē mu Zerubabel, mbē mu shealtiel,

mbē mu Neri,

²⁸ mbē yī Melchi,

mbē yī Addi, mbē yī Cosan,

mbē yī Elmadam, mbē yī Er,

²⁹ mbē yī Joshua, mbē yī Eliezer,

mbē mu Jorim, mbē mu Matthat

mbē mu Levi,

³⁰ a bē yī Simeon,

mu Yuda, mu Joseph,

mu Jonam, mu Eliakim,

³¹ a bē mu Melea, a bē yī Menna,

a bē yī Mattatha, mbē mu Nathan,

mbē mu David

³² a bē mu Jesse,

mbē mu Obed, mbē mu Boas,

mbē mu Sala, mbē mu Nahshon

³³ mbə mu Amminadab, mbə mu Admin, mbə yî Arni,
 mbə yî Hezron, mbə mu Perez,
 mbə mu Yuda
³⁴ mbə mu Yakob,
 mbə mu Isaac, mbə mu Abraham,
 mbə mu Terah, mbə yî Naho,
³⁵ a bə mu Serug, mbə mu Reu,
 mbə mu Peleg, mbə mu Eber,
 ŋki mbə mu shela,
³⁶ mbə mu Cainan,
 mbə mu Arfaxad, mbə mu Shem,
 mbə mu Noah, mbə mu Lamech,
³⁷ a bə mu Methuselah, mbə mu Enoch,
 mbə mu Jard, mbə mu Mahalaleel,
 mbə mu Cainan,
³⁸ a bə mu Enos,
 mbə mu Seth, mbə mu Adam,
 Mbə mu Nwĩ.

4

Ajàŋ yï mə Devil à ɛ ŋkwà'ànè Yesu aa
(Mt. 1.1-11; Mk. 1.12-13)

¹ Yesu a lô wa ŋkĩ Jordan, Azwĩ Nwĩ a luu ghu nu, nlogə yi ntsyasə a nta'a miwèè miwèè ² a tswê ghu mitugə mi njwi mighum mi nɪkwà, Devil a kwà'ànè yi. A ni ndùu njwi mà jû, kaa à ɛ ŋwa'ă ayoò tsu jî; njwi jya mighum mi nɪkwà kà maa ntsya, nji i yanə yi. ³ Devil a swon ghu mbo mə, “Mbə ò bə Mu Nwĩ, ò swon a mbô ñgò'ò yú mə tâ ì bəŋ ntigə abaà.” ⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'ànè Nwĩ mə, 'kaa nù à si ntì tswe nlon aa tsi'ì àbaa yuyu bə.' ”

⁵ Devil a bú nlogə yi ŋkò'ò ŋghɛɛ ni ghu a ndəŋ, ndi'i itoo tsim jii mə bifi bi mbi bù sa'a aa ghu mbo tsi'ì ni mû ntsirè nòò, ⁶ nswon ghu mbo mə, “Mè ka fa ada'a a mbo wò mə tâ ò ka mbu'utə itoo mà jû tsi'ì tsim tâ ì ki ŋka ŋgha'asə nî ghô; nlon mə bi fà mə itoo mà jû tsi'ì tsim a mbo mə, mə tswê ni midà'à a mfa a mbo nù yii mə mə kəŋə aà. ⁷ Tsitsən, mbə ò bii mə ò ka mii gha, bon mə ka fa itoo mà jû tâ ò tige mbu'utə.” ⁸ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'ànè Nwĩ mə, 'Ka mii tsi'ì Mmà'àmbi Nwĩŋgòn ghò, ñkii ŋka mfa'a tsi'ì ghu mbo yuyu.' ”

⁹ Devil a bú nlogə Yesu ŋghɛɛ ni ghu a Yerusalem, nte'ɛ yi wa atu nidòò ni ndàmà'anwĩ, nswon ghu mbo mə, “Mbə ò bə Mu Nwĩ, ò tso'onè nlo fàa atu nda nnàŋə a nsyê; ¹⁰ nlon mə bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'ànè Nwĩ mə, 'Nwĩ à ka swon a mbo baangel bi nlonə gho mə tâ bi ka mbe nî ghô,'

¹¹ ŋki mbu nswon mə,
 'Bo ka tige ŋɛ gho i tugitə a mbo bo a ndəŋ
 mbì'ì ò tumə àkòrə yo a nî ñgò'ò.' ”

¹² Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Àŋwà'ànè Nwĩ a swon mə, 'Tsùu a Mmà'àmbi Nwĩŋgòn ghò kwà'ànè.' ” ¹³ Nòò yii mə Devil à ɛ mànşə a ŋkwà'ànə Yesu aa, à ɛ mmà'àtə yi ŋghɛɛ yi, nywe'e a noò yii mə à ɛ mbù ntswe nî àbwarə yî dàn aà.

*Ajàn yïi mæ Yesu à le nlògìnə afà'á yi a Galilea aà
(Mt. 4.12-17; Mk. 1.14-15)*

¹⁴ Yesu a mà'atè m̀bu mb̀i fu a Galilea, nluu ni m̀dà'à mi Azwĩ Nwĩ. Ngàn nlon ngaa yĩ i gheè nĩ idigè tsim jii mæ i le ñkarisə Galilea aà. ¹⁵ Yesu a gheè nĩ mb̀i n̄tigè ndi'i nĩ ànnù Nwĩ a ndànghòtə baYuda, bə bitsim bi gha'asè n̄i.

*Ajàn yïi mæ bi le ntuu Yesu a Nazareth aà
(Mt. 13.53-58; Mk. 6.1-6)*

¹⁶ Yesu a gheè a Nazareth a adigè yïi mæ à le ñkwe ghu aà; à ghèè m̄ aa ñkuu a ndâghòtə a ajàn yïi mæ à le si gha'asə ñghirə a njwĩngòñ aà, m̀biinə ntəə a ndəñ a ntwon n̄ghàà ni Nwĩ, ¹⁷ bi fà àñwà'ànə ñgàñntoò Nwĩ Yesaiah ghu mbo, a ña'à àñwà'ànə ya, nyə adigè ya yïi mæ bi le ññwà'ànə ghu mæ,

¹⁸ “Azwĩ Mmà'àmbi a tswe a nu mè,

nlon mæ à tsò'ɔ gha mæ mè mè ka nswon ntoo yĩ n̄sigìnə a mbò ñgàñəf̄um.

A tòo gha mæ tâ mè ke'ənə a mbo ñgàñətsan mæ bi ka fi'isə waa,

i kii swonə a mbo b̄ifə'ənə mæ tâ bi ka nyə idigè.

Bè b̄ii mæ bi ni'i nĩ waa laa bi ka kentə a n̄i bo,

¹⁹ i kii kè'ənə a mbo bə mæ nòò yïi mæ Mmà'àmbi à ka ghìrə ibòñ a nu bo aà à kù'ù m̄.

²⁰ A mànsə m̄ aa, ñkusə àñwà'ànə ya mfa fu a mbo ñgàñafà'à ndànghotə wá, n̄tigè ntswe a n̄syé. Mi'i mi b̄e bitsim wa nda mi b̄əñkè n̄tigè n̄lii n̄i. ²¹ A lògìnə n̄tigè nswon a mbo bo mæ, “Sii, ànnù yïi mæ bi ñwa'anə fàa adigè àñwà'ànə aa, a fè'è m̄ mboontə n̄i yu'ù.” ²² Bè bitsim bi le si tigè nswon innù j̄i sigìnə nlon ngaa yĩ. Ñkii yerə ni m̄ghàà mi m̄b̄onə m̄i le si fè'è ghu ntsù aà; n̄tigè nswon ni mæ, “A si tsi'ĩ mu Joseph wa à ghuà bə aa ɛ?”

²³ Yesu a swon a mbo bo mæ, “ Mè zi mæ n̄i ka swon n̄ghàà n̄i n̄anaa nuà a mbo mè, 'Dokta, tsu'u ib̄inú ghò; i ghèè n̄i mb̀i swon mæ tâ mè ki ñghirə innù j̄i ȳyerə j̄i mæ n̄i k̄i yu'u mæ mè k̄i ghìrə a Kapernaum aa, fàa ñikurə bù.’ ” ²⁴ Yesu a gheè n̄i mb̀i n̄swon mæ, “Tsi'ĩ annù n̄ñkòñ, mè swon a mbo bù mæ kaa bi si ñgàñntoo a ala'a bo bii. ²⁵ La mè swon tsi'ĩ ànnù n̄ñkon a mbo bù mæ, b̄ikwĩ'ĩ bi b̄angyè b̄i ghà'atè bi le ntswe a ala'a Israel wa noò Elijah, mæ Nwĩ a le ntsetə aburə atu ilòò j̄i tarə ni b̄isàn bi nto'o, kaa mb̄əñ wa'à loo, m̄ikwenə ȳi n̄t̄i a kuu wa ala'à. ²⁶ Kaa Nwĩ à le wa'á Elijah a mbo ñù dàn too ntsyatə m̄angyè Zarephath yuyu yïi mæ à le ntswe a ala'a Sidon, mbə ñkwĩ'ĩ m̄angyè aà. ²⁷ Ngàñək̄ikwen i le ntswe a ala'a Israel ñgha'a wá noò ñgàñntoò Nwĩ Elisha; a k̄i m̄m̄e tsi'ĩ Naaman, ñù baSyria yïi mæ bi le ghùrə ak̄ikwen ȳi.”

²⁸ Bè bitsim b̄ii mæ bi le ntswe wa ndànghòtə aa, bi yù'ù mæ annù yïi mæ Yesu à swon aa, n̄tòñə waa i nan̄sə n̄lwi, ²⁹ bo b̄in̄ə, n̄tii ȳi m̄f̄e'ɛ ni ghu wa m̄um ala'a bo, n̄logè ȳi ñkò'ɔ ñghɛɛ ni ghu a mb̄èè nta'a yïi mæ bi le m̄b̄o ala'a ya ghu aà, a adigè yïi mæ mbaa i le ntswe ghu aa mæ bi b̄in̄sə ȳi ghu. ³⁰ La Yesu a b̄an̄nə n̄tsya a tit̄i bo ñghɛɛ ȳi.

*Ñù ȳi m̄'ɔ yïi mæ à le ntswe n̄i àzwĩ ȳi b̄i aà
(Mk. 1.21-28)*

³¹ Yesu a mà'atè n̄sigè ñghɛɛ a Kapernaum, yïi mæ à ni njò'ò ala'a ȳi m̄'ɔ a Galilea aà. A bə a njwĩngòñ a gheè ñka ndi'i n̄i ànnù Nwĩ. ³² Bè yerə a ajàn yïi mæ à le si d̄i'ì aà, nlon mæ n̄ghàà ni ni le ntswe ni àdà'à. ³³ Ñù ȳi m̄'ɔ à le ntswe wa ndànghòtə mæ à le ntswe n̄i àzwĩ demon ȳi b̄i. A yè m̄e Yesu aa, nyə'ə tsi'ĩ n̄i n̄j̄i ȳi n̄t̄i, n̄swon mæ, ³⁴ “Ah! Mà'atè ȳi'ì! Ò tswe aa n̄i àkè bi'inə, a Yesu, mu Nazareth? Ò zi aa a ntá

ngi'i a nu bĩ'i aa ε? Wa mē zi n̄u yĩ mē ò ni ghu aà. O bē aa Yu wa yĩ mē à Laa m̄ansē, n̄lo a mbo Nwĩ aà."

³⁵ La Yesu a wenē yi nswon̄ mē, "Kutē n̄sú ghô, fē'è ghu n̄u!" Azwĩ yĩ bi ya a ma'à n̄u wa a n̄syē a tit̄i bo, m̄fē'ε ghu n̄u, la kaa wa'à yi b̄an̄nē n̄l̄oensē.

³⁶ Bē b̄its̄im̄ b̄ii bi le n̄tswe wa nda aa, bi yerē n̄tigē nswon̄ bo ni bo mē, "Aa aj̄an̄ mbuu n̄igh̄aa akē a yuà aa ε? Nlon̄ mē à wenē izwĩ j̄i bi ni àd̄a'á bo bi m̄it̄i i fē'èk̄è."

³⁷ Nḡan̄ yĩ ì le nḡh̄èè a idigē ts̄im̄ maa mb̄u'ù àlà'à.

Aj̄an̄ yĩ mē Yesu à le nḡh̄urē b̄ē b̄i gh̄à'at̄è aà

(Mt. 8.14-17; Mk. 1.29-34)

³⁸ Yesu a ma'at̄è nd̄an̄gh̄ot̄ē ya nḡh̄èè n̄kuu a nda Simon. Maa noò n̄ōnsē Simon a tswē ni fib̄a yĩ n̄t̄i. Bi twon̄ē yi mē tā à zi n̄kwet̄ē yi. ³⁹ Yesu a z̄i n̄t̄ē wa mb̄èè ìk̄uu m̄an̄gyē wa, n̄wenē fib̄a wa nswon̄ mē tā à ma'at̄ē yi. A swon̄ mē ti m̄ansē aa fib̄a wa a ma'at̄ē m̄an̄gyē wa a burē m̄b̄īn̄ē n̄tigē n̄l̄o m̄ij̄i fa a mbo bo.

⁴⁰ Nòò à k̄a mē aa ntso, bē b̄its̄im̄ b̄ii mē bi le n̄tswe ni nḡan̄m̄igh̄òò, j̄ii mē i le tswe ni m̄igh̄òò tsi'ì ib̄on̄ ib̄on̄ aa, bi loḡē n̄zi ni ju a mbo Yesu; a n̄ōnsē m̄b̄ó mi a atu bo yĩ mò'ò yĩ mò'ò, nḡhurē waa. ⁴¹ Izwĩ j̄i bi i le n̄ki m̄fē'ε a ato'ò b̄i gh̄à'at̄è, n̄yē'ōnē mē, "O laa mb̄ē Mu Nwĩ!" L̄a Yesu a wenē waa kaa wa'à m̄a'at̄ē mē tā bo gh̄aa nlon̄ mē izwĩ j̄ya i le n̄zi mē Yesu à laa mb̄ē Aȳ'ò Nwĩ w̄a.

Aj̄an̄ mē Yesu à le si d̄i'ì ann̄u a nd̄an̄gh̄ot̄ē aà

(Mk. 1.35-39)

⁴² Ab̄èè a k̄a mē aa m̄fu'u Yesu a ma'at̄è m̄m̄ àla'a ya nḡh̄èè a adigē yĩ kaa bē le n̄wa'à ghu tswē. Bē bya bi tigē n̄l̄o n̄ii, nḡh̄èè nyē adigē yĩ mē à le n̄tswe ghu aa, kaa wa'à b̄u mb̄ii mē à ma'at̄ē waa. ⁴³ La Yesu a swon̄ a mbo bo mē, "Mē tswe ni n̄ka n̄s̄ènsē n̄toò yĩ n̄siḡin̄ē n̄lon̄ ann̄u n̄if̄ò Nwĩ ya a mikurē mi mò'ò; n̄lon̄ mē à n̄i n̄j̄i'ì ann̄u yĩ mē bi le n̄toò gh̄a f̄aa m̄bi ghu aà."

⁴⁴ Maa aj̄an̄ a tigē nḡh̄èè n̄tigē nswon̄ n̄i ann̄u Nwĩ a m̄m̄ nd̄an̄gh̄ot̄ē j̄ii i le n̄tswe a Yudea aà.

5

Aj̄an̄ yĩ Yesu à le n̄twon̄ Nḡan̄ȳoḡann̄u j̄i j̄i n̄tsȳamb̄ü aà

(Mt. 4.18-22; Mk. 1.16-20)

¹ Yesu à le n̄t̄ē a mb̄èè àts̄um̄ n̄ta'a a Gennesaret, bē tin̄ē n̄zi ghu mb̄èè a nyu'u n̄igh̄aa ni Nwĩ. ² A yē ìkanu'u j̄i baa i tswe wa agh̄on̄ n̄ki j̄ii mē nḡan̄nl̄ōmbwē j̄ii i le n̄tswe ni juu aa, i le m̄m̄a'at̄ē m̄fē'ε nḡh̄èè a n̄s̄i'ì mbun̄j̄ȳa j̄yaa. ³ Yesu a kuu wa m̄m̄ àkanu'u ya yi mò'ò yĩ mē a le mb̄ē yĩ Simon aa, n̄swon̄ ghu mbo mē tā à tintē n̄lo ni yu wa agh̄on̄ n̄ki n̄kuntē ni yu. Yesu a tigē n̄tswe wa m̄m̄ àkanu'u n̄tigē nd̄i'ì n̄i bē bya ghu.

⁴ A m̄ansē mē a nd̄i'ì waa laa, n̄swon̄ a mbo Simom mē, "Gh̄entē a adigē yĩ tsot̄ē m̄ma'a mbun̄j̄ya yo ya ghu t̄a ko mbwē."

⁵ Simon a kwi'ì ghu mbo mē, "Masa, b̄i'ì gh̄irē nzwi n̄u yĩ'ì n̄itugē k̄aa tsi'ì n̄k̄ò àyòò! L̄a mb̄ē yĩ mē à swon̄ w̄o aa, mē ka m̄a'á mbun̄j̄ya ȳa." ⁶ Bo m̄a'á mē mbun̄j̄ya ya maa noò aa, m̄bwē m̄i gh̄à'at̄ē mi kwo ghu, m̄bun̄j̄ȳa j̄yaa j̄ya i tigē n̄l̄o n̄aà n̄t̄ēn̄k̄ē. ⁷ Bo tigē n̄twon̄ nḡan̄ak̄òr̄ē j̄yaa j̄ii mē i le n̄tswe n̄i àkanu'u j̄i mò'ò j̄yaa mē ì zi n̄kwet̄ē waa. Bo z̄i bo bo lwensē àkanu'u j̄ya j̄i baa i luu, n̄tigē n̄l̄o ni bē n̄sigē n̄kon̄ē a m̄m̄ n̄k̄i. ⁸ Simon Peta, à yē mē ma la, n̄kenē a n̄si Yesu n̄swon̄ mē, "L̄ò gh̄o a mb̄èè mē m̄b̄á M̄m̄a'amb̄i n̄lon̄ mē mē ni n̄u nḡh̄irē ìnn̄u j̄i b̄i."

⁹ A le nswon̄ laa nlon̄ mē ann̄u k̄ōnts̄u a le n̄tswa yi bo bi bē b̄i mò'ò bya b̄ii mē bo bo le n̄tswe aa, n̄lon̄ nd̄uu mbwē mya m̄ii mē bo le n̄ko aà. ¹⁰ Ma ȳu a le n̄ki mb̄ē

annũ kòntsù a mbo Jon ni Jems, ñgǎñakòrè Simon ji mɔ'ɔ, bii mə bi le mbə boɔ bi Zebedee aà. Yesu a swon a mbo Simon mə, “Tsùu ki bo'ɔ bē; ñloginə tsítsòñ, ò ka tigə koo aa bē.” ¹¹ Bo le nswon ikànu'u jyaa jya mfè'èsə a nta'a mmà'atə njoò tsim ñtigə nyoñə nì Yesu.

Ajàñ yii mə Yesu à le ghùrə ñù àkikwen aà
(Mt. 8.1-4; Mk. 1.40-45)

¹² Yesu à kà mē aa ñghɛɛ wa njò'ò àla'a ya yì mò'ɔ, ñù mò'ɔ a zì, yii mə nú yì ì le nluu nì àkikwen aà. A yè mē Yesu aa, ñwò ghu nsi à kùu kuu. Mbu'u mbo ghu mbo nswon mə, “Mmà'àmbi, ò bə kòñ boñ, ò ghìrə nú yà ì laà.” ¹³ Yesu a nàsè àbò yi mmòontə yi ghu, ñswon ghu mbo mə, “Mè kòñê; tá nú yò ì laa.” Akikwen ya a le ñki mburə ñghensə nsigə ghu nú. ¹⁴ Yesu a wa'asə yi mə tá tsuu a mbo ñù ló swonə; lá mbañnə nswon ghu mbo mə, “Ghèe ndi'ì ibiinù gho a mbo ñgànma'anwì. Mfa ayoo mmà'a Nwì yii mə Moses à le nlèè aa tá di'ì a mbo bə mə nú yò ì laà mē.”

¹⁵ Ka mə Yesu à le nswon ma mùu ajàñ aa, ñgàn ya ì le bāñnə m̄bu sèènə sèènə. Nnòò bē ì le si tigə nzi a nyu'utə ànnù yii mə à le si di'ì aa, bo bi mə tá à ghurə mighòò myaa. ¹⁶ Lá Yesu a ma'atə waa ñghɛɛ a nta'a miwèè miwèè a ntsà'atə Nwì ghu.

Ajàñ mə Yesu à le ñghùrə mbwenkə aà
(Mt. 9.1-8; Mk. 2.1-12)

¹⁷ A bə mə a ñwi yì mò'ɔ, Yesu a kà ndi'ì annù Nwì, baPharisai bo bi ñgǎñndi'ì bìnòñsè bii mə bi le nló a mikurə m̄ tsim a Galilea ni Yudea, bo bi Yerusalem aa, bi tswé ghù. Yesu à le nluu ni m̄dà'à m̄ Mmà'àmbi a ñghurə m̄ghòò ghu. ¹⁸ Bi tì mē ti yə bē bì mɔ'ɔ bi zì, m̄be'e ñù yì mò'ɔ yii mə à le mbwenkə aa ni fikuù. Bo le si lòò mánjì yii mə mbə bo tsyá ghu nte'ε ñù ñìghòò wa a nsi Yesu.

¹⁹ Mbə yii mə ñnòò bē ì le ntswe nluu idigə, kaa mánjì yii mə mbə bo tsyá ghu a wa'à bə aa, bo le ñkɔ'ɔ a atu nda, ñsaa ñikàn, ñtsurisə fikuu fya nsigisə nte'ε ñù ñìghòò wa a nsi Yesu. ²⁰ Yesu à yè mə ajàñə ab̄int̄ii yii mə bə bya le ntswe ni yu aa, nswon mə, “Ñumbāñnə, wa bi li'inə mə ifansə innù jò.” ²¹ Ñgǎñdi'ì bìnòñsè bo bi baFarisai bo loginè ñtigə mbetə mə, “Ghuù ñù mə a ghàa mighàa m̄bègitə nì Nwì ghu aa à ni wò aa ε? Ñù tsù à tswe ghu mə mbə a li'inə ibi bē ñtsyatə Nwì aa ε?”

²² Yesu a zì innù jii mə bo le si betə nì waa bo ni bo aa, ñkwi'i a mbo bo mə, “Ni betə ibetə jú a m̄m̄ ñt̄ii bù aa a ya? ²³ A laà ñyañsə aa a nswon mə, ‘Bi li'inə ñfansənnù jò,’ kè a nswon mə, ‘B̄inə ñka ntəə aa ε?’ ²⁴ Lá mē ka ghìrə tá nì zi mə Mu Ñù a tswe nì àdà'à fàa atu nsyə a nli'inə ñfansənnù bē.” A ghàa mē laà ñtigə nswon a mbo mbwènkə wa mə, “Mè swòñ a mbo wò, b̄inè, m̄be'e fikuu fo fya ñghèè gho a nda wò.” ²⁵ Mbwènkə wa a k̄i m̄burə m̄biinə a nsi bo, m̄be'e fikuu fya mə à ghìrə nnòñ ghu aa, ñtigə ñghɛɛ n̄ii a nda yu, ñgha'asə nì Nwì. ²⁶ Annũ kontsù a kò waa bitsimè. Bo tigə ñgha'asə nì Nwì, ñbo'ɔ ni tswá waa, bo tigə ñswonə ni mə, “B̄i'ì yè innù jì swèrè ñswerə s̄ii.”

Ajàñ yii mə Yesu à le ntwonə Levi aà
(Mt. 9.9-13; Mk. 2.13-17)

²⁷ Ma yú ànnù a tsyá mē a kà m̄fɛ'ε nyə ñù ñkwèrə bitax yii mə ñkūm yi ì le mbə Levi aa, a tswé a nda ñkwèrə bitax. Yesu a swon ghu mbo mə, “Zì ñka nyòñə nàá.” ²⁸ A b̄inè m̄ma'atə njoò tsim, ñka yoñə n̄ii.

²⁹ Levi a ghèè ñghìrə ad̄inà yì wè a nda yu a mbo Yesu. Ñgǎñkwèrə bitax bí ghà'atə ni bə bi mɔ'ɔ bi le ñki nzi ghu bo bo tswé a atu atetə ñji. ³⁰ BaFarisai bo bi ñgǎñdi'ì nòñsè a bo loginè ñka nnurəkə nlon ñgǎnyèḡənnù Yesu, ñswonə ni mə, “A ghìrə àkè mə tá ò ka ñji ñk̄ii nno bu bi ñgǎñkwèrə bitax bo bi ñgǎñghìrə innù jì bi aa ε?”

³¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Bè bii mæ bi tswe bitii aa, kaa bi si docta loo, a docta aa a lòò tsi'i bè bii mæ bi ghòò aà. ³² Kaa mè sè zi aa a ntwon bè bii mæ innu jyaa i tsinè aà, mè banjə nzi aa a ntwon ngəngħirə innu ji bi mæ tâ bo bəŋkə mîntii myaa.”

Abetə nlonə annū nsi'isə ibiinu ti ji
(Mt. 9.14-17; Mk. 2.18-22)

³³ BaFarisai bya bi swon ghu mbo mæ, “Ngənyegənnu Jon i gha'a si'isə mibii mi nu myaa ti ji nkii ntsa'atə nî Nwi. Ngənyegənnu baFarisai i kii ngħirə malâ, lâ i jo i banjə nji nkii nno.” ³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Mbə ò ghirè bè bii mæ bi zi a adigə niyo'ò aa bi si'i nî nji wa noò mæ ndoo mungən wa à tswe a titii bo aa ε? ³⁵ Nòò a zi mæ bi ka lògə ndoo mungən wa lò'òsè tâ bo tigə nsi'isə ni mibii mi nu myaa ti ji maà noò.”

³⁶ A le ngħèè nî mbi nki nswon nighàà nî nānaa a mbo bo: “Kaa nù à si asà'a àtsè'è nî àtsè'è yî fii sàtə nkεε nî yî lwèn ghu; à bə ghirè maa ajən bon à sàtə àtsè'è yî fii ya, kaa asà'a àtsè'è yî fii ya bo bi yî lwèn ya kaa wa'à bəontə. ³⁷ Kaa nù a wa'à nî mlù'ù mî fii kii nlogə nniə nî nguù mlù'ù yî nllwenə; à bə ghirə ma la bon mlù'ù mî fii mya ka bwi nguù ya, i saa, le bon mi kî mē nta ngi'i nî nguù yâ. ³⁸ Bi banjə nniə nî mlù'ù mî fii laa a nî nguù mlù'ù yî mfi. ³⁹ Annu yî mo'ò a kî mbə mæ Kaa nù yî mæ à no mlù'ù mî lwènə aa, kaa à si mlù'ù mî fii bù nloo; nlon mæ a nswonə nî mæ, ‘Mî lwèn mya mi bonjə.’ ”

6

Ajən yii mæ bi le mbetə Yesu nî abetə nlon njwīngon aà
(Mt. 12.1-8; Mk. 2.23-28)

¹ A le mbə a njwīngon baYuda, Yesu bo bi ngənyegənnu ji kâ ntsya a mûm nsòò misən, ngənyegənnu ji i kyâ nî misən mya mi mo'ò, nnwugə nkurə. ² BaFarisai bi mo'ò bi betə waa mæ, “Nî ghirə annu yii mæ nonjə à sè bii mæ bi ka ngħirə a njwīngon aa a ya?” ³ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Nî lèè njwa'ă annu ya mæ Mfò David a le ngħirə a noò yii mæ nji i le nyanə yi bo bi bè bii mæ bo bo le ntswe aa twon aa ε? ⁴ Ajən à le nkuu a ndānwī nlogə abaa a Nwi ya nkurə nki mfa yî bē bii mæ bo bo le ntswe aa ε? Lâ bi'inè zi mæ nonjə à di'i mæ mbə a kurə tsi'i ngənmə'anwi nkurə abaa ma yâ!” ⁵ Ntigə nswon a mbo bo mæ, “Wa Mu Nù à ni Mmə'àmbi yii a asa'a njwīngonə aà.”

Ajən yii mæ Yesu à le ngħurə nū yii nikwèè ni le nkwo aà
(Mt. 12.9-14; Mk. 3.1-6)

⁶ A bû mbə a njwīngon yî mò'ò, Yesu a kuu a ndāngħotə nka ndi'i ànnu Nwi ghu. Nù yî mo'ò a tswe ghu mæ nikwèè ni nî mà'à ni le nkwo. ⁷ Ngəndi'i nonjə bo baFarisai bi lii mæ bo ka yə tâ à ghurə nū a njwīngon tâ bo niə ànnu ghu nu le. ⁸ Lâ à le nzi immòntə jyaa, ntigə nswon wa mbò àku nikwεε wa mæ, “Zi ntə faà.” A kî mbiinə nzi ntə ghu. ⁹ Yesu a tigə mbetə waa mæ, “Nonjə à laa mbii aa mæ mbə bi ngħirə aa ibon a njwīngon kè ibi aa ε? Mæ bi yweensə nù kè mæ bi zwitə aa ε?” ¹⁰ A tigə mbəŋkə yi, nlii waa ntsya nkarisə, nswon mæ, “Sintə abô yô.” A kî ngħirə tsi'i maa ajənə. Abô yi ya a ti. ¹¹ Bi yè mē laà, mîntōn myaa mi lwīnə bo tigə ngħaa bo ni bo njwa'a ni mæ bo ka ghirə ni Yesu mæ akə le?

Ajən yii mæ Yesu à le ntsò'ò ngəntoò ji nighum ntsò baa aà
(Mt. 10.1-4; Mk. 3.13-19)

¹² A bə a nî njwi mà jya Yesu a kò'ò ngħèè a atu nta'a a ntsaətə Nwi ntigə ngħεε nle a ntsà'atə Nwi ntsà'atə. ¹³ Abèè a fù'ù mē, a twon ngənyegənnu ji, ntsò'ò waa nighum ntsò baa, ntwonə waa nî ngəntoò ji. ¹⁴ A le ntwon Simon yii mæ à le ntswé ikum yî ni Peta aa, bo Andrew, mumaà yî, ni Jems abò'ò Jon, ni Philip bo Batholemiah,

¹⁵ ni Mateo bo bi Thomas, ni Jems yïi mæ à le mbæ mu Alfeus, ni Simon yïi mæ bi le si kii ntwonø ni Zealot aa, ¹⁶ a bò'ò Judas mu Jems, ni Judas Iscariot, wa yïi a le mfèè Yesu aà.

Ajàn mæ Yesu à le nka ndi'i nî innu ñkii nghuræ nî ngànmiğhòò aà
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ A tigè ñsigè bo bo nsigè ntø a adigè niborè, bo bi ñnòò ngǎnyөгênnu ji nî ñnòò bê yi gha'atè yïi i le nlò a ala'a Yudea bo bi a ala'a Yerusalem tsi'i tsim, bo bi itoo jii i le ntswe a aghenø ñkii Tai bo bi a Sidon aà. Bè ma bù le nzì aa mæ bi zì a nyu'u annu yïi à le si swonø aà, mæ tâ à ki ntsu'u miğhòò myaa. ¹⁸ A le ñki mfi'i izwì jì bi a ito'o bè bii i le si fa ngi'i a mbo bo aà. ¹⁹ Nnòò bê bya le si to nî a mmòòntè yi nlon mæ adà'a a le si fè'è ghu nu ntsu'u nî waa.

Nìdorè bô àjəjnə
(Mt. 5.1-12)

²⁰ A nentè mi'i mi nlentè ngǎnyөгênnu ji ghu, nswon mæ, “Mbòonø a mbo bù bii mæ ni fumø aa, nlon mæ ànnu nifò a aburè à nî à yuu.

²¹ “Mbòonø a mbo bù bii mæ ñjì i yanø ghuu tsìtsòn aa, nlon mæ ni ka ji i yurè. Mbòonø a mbo bù bii mæ ni yè'è tsìtsòn aa nlon mæ ni ka yì wyètè aà.

²² “Mbòonø a mbo bù mæ mbæ bè kâ mbaa nî ghuu, nka mfurè nî ghuu, ñkii mbөгitè nî ghuu, mme'e nî mìkùm muu mæ ni ni ngǎnghirè innu jì bi nlon ngaa Mu Nù aà.

²³ Nì ka ndoritè nlitè nnanø ni nìdorè maa njwì nlon mæ mìtsò'ònø mi afà'á muu a aburè mi gha'a. A nî àjàn mæ bità bi bitaa buu le si ghirè a nú ngǎntoo Nwì aà.

²⁴ “Lâ ñgi'i i tswe a nu bù bya bii ni ni ngǎnkabè aa, nlon mæ ni kwèrè mæ njoo jya jii i ghirè ni doritè aà.

²⁵ “Ñgi'i i tswe a nu bù bya bii ni ni nyurè aa, nlon mæ ni ka yì tigè ntswe nî ñjì.

“Ñgi'i i tswe a nu bù bii mæ ni wyè tsìtsòn aa nlon mæ ni ka yì tigè jəjnə i yè'è.

²⁶ “Ñgi'i i tswe a nu bù mæ mbæ bè bitim ka swonø nî innu jì sigìnè nlon ngaa yùu nlon mæ a ni ajàn mæ bità bi bitaa byaa bi le si ghirè a nu ngǎntoo Nwì ji mbwe'esè aà.”

Nka ñkòñ ngǎnkîbââ jô
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Lâ ni nanø yu'utè annu yïi mæ swon a mbo bù aa mæ, “Ka ñkòñ nî ngǎnkîbââ juu, ñkii nghirè nî ibòn a nu bè bii bi bàà ghuu aà. ²⁸ Ka niñ mbòonø a nu bè bii mæ bi niñ ndòò a atu bù aa, nka ntsa'atè nî Nwì a atu bè bii mæ bègìtè nî ghuu aà.

²⁹ Mbæ nù à fεε gho faa niğha'a lâ, ò ku'ùsè mbəntə mbèè yì mò'ò mfa ghu mbo mæ tâ à fεε. Belè mæ nù à kwèrè akutè yo ò tso'ò àtsè'è yo yì mà'à nyon ñkù'ùsè ghu.

³⁰ Ka mfa njoo a mbo nù ntsim yïi mæ a lontè a mbo wò aa. Bεε mæ nù a zi nlògè ayòò yo, ò tsuù gho bú betə kwèrə. ³¹ Ma mùu ajàn ka nghirè a nu bè i innu jya jii mæ o kòñè mæ bi ka nghirè a nu wò aà.

³² “Mbæ ò ka ñkòñ tsi'i bè bii mæ bi kòñè nî gho aa, bon Nwì à ka tso'ò ifà'à gho aa mæ akè aa ε? Nlon mæ tsi'i ngǎnghirè innu jì bi i kii ñkòñè nî bê bii mæ bi kòñè waa aà. ³³ Mbæ ò ka nghirè ibòn tsi'i a nu bè bii mæ bi ghirè ibòn a nu wò aa bon Nwì à ka tso'ò ifà'á gho aa mæ akè aa ε? Nlon mæ tsi'i bè bii mæ bi kii nghirè maa ajànè. ³⁴ Mbæ ò ka ntsò'osè ñkabè tsi'i a mbo bè bii mæ ò zi mæ bo ka bú fa fu aa, bon Nwì à ka tso'ò ifà'á gho aa mæ akè aa ε? Tsi'i ngǎnghirè innu jì bi i tso'osè ñkabè a mbo ngǎnghirè innu jì bi ji mæ'ò ta bú kwèrè nduù ma wa fu. ³⁵ Lâ ni banø nka ñkòñ ngǎnkîbââ juu, nka nghirè nî ibòn a nu bo. O yi ti tso'osè nù nî ñkabè ò tsuu ki wa'atè mæ ò ka bú kwèrə fu bèə bon mìtsò'ònè mi ifà'á mo mi ka yì gha'a tâ ni tigè mbæ bòò bi Nwìngòn Akò'òntsirè. Nlon mæ Nwì a ghirè ibòn a nu bè bii mæ kaa bi si miyà fa aa

⁶ Yesu a yònɛ waa bo bo gheè. Bo ghèè mē òtigə ŋku'u a nda aa, àtu bìsogyè ya a too bìsubika'á bi mē bì gheɛ nswon ghu mbo mē, “Mmà'ambí, tsuu ŋg'i yə a nzí bē, òlon mē kaa mē sì ku'ùnè mē mbə ò zí ŋkuu a nda mē. ⁷ Kaa mē ghírə wa'á kí mməontə mē mē kù'ùnə a nzí a mbè wò. Lá, ghènsə ŋghàà tsi'í nighàà ní fùurə bon ŋgànfà'á ghà ghú à ka tii. ⁸ Nlon mē mē laa mbə ŋú, òtswe ní bē bíi mē bi tswe ní ada'a a atu mē nsa'a ní ghà, mē kí òtswe ní ada'a a atu bìsogyè bíi mē mē sa'a aà: Mē bə swon ní yí mò'ɔ mē, ‘Ghèé!’ bon à ghèé; mē kí nswon ní yí mò'ɔ mē, ‘Zí!’ a kí òzì; Bè mē kí nswon a mbò àbù'ú ya mē ‘Ghírə yulà ànnù!’ a kí ŋghírə.”

⁹ Yesu à yù'ù mē ànnù ya yíi mē à le nswonə aa, nyərə, mbəŋkə yi nswon a mbo nnò bē wa mē i le sì yònɛ yi aa mē, “Mē swonə a mbo bù mē, tsi'í a ala'a baIsrael, kaa mē leé ŋk'i'í abəŋə abiintii mà yú yə.”

¹⁰ Bè bya mē bi le ntoo aa i le mbù mbii ŋghèè fu a nda, mbii nyə mē ŋgànfà'á wa à tii mē.

Ajàŋ mē Yesu à le nyweensə mú ŋkw'i mənɔgɔyè aà

¹¹ Abəŋtə a tsyà mē, Yesu a gheè a níkurə ní mò'ɔ mē bi le sì twonə ní Nain. Ŋgənyəgənnù ji bo bì nnò bē le ŋghèè bo bo ghu. ¹² A ghèè mē ŋka ŋku'u a ntsübù'ù yí i le sì kuu wa níkurə, nyə bi be'è àku ŋumbəŋnè yí mò'ɔ yí à le mbə tsi'í yùyu a mbò ndè yí, ndè yí wa a kí mbə ŋkw'i'í mənɔgɔyè, nnò bē i yonə nii. ¹³ Mmà'ambí a yə yi, ŋko mliŋnè yí, nswon ghu mbo mē, “Tsèe kí yə'ə.” ¹⁴ Ŋghèe mmòontə fikuu fii bi le mbè'e aku ŋú wa ghu aa, bìbè'e bya bi təè tsi'í la, a swon mē, “Mújɔŋ, mē swonə a mbo wò mē tá ò biinə!” ¹⁵ Ŋku wa a biinè òtswe, nloginə ŋka ŋghaa. Yesu a fā yi fu a mbò ndè yí.

¹⁶ Nìbò'ɔ le ntswa ŋú òtsim, bo gha'asə Nwí nswonə ní mē, “Ŋgəŋntoò Nwí yí òwè à fè'è mē a titii bí'inè;” ŋkí swon mē, “Nwíŋɔŋ à kí mē nzi ŋghantə bē bi.” ¹⁷ Ŋgəŋ ma yú mbí'í ŋgàà yí i le nseənə a mbù'u Yudea tsim bo bì itoo jì i le ntswe ŋkoontə ghu aà.

Ntoò jii mē Jɔn Ŋgəŋmùrə bə ŋkí à le ntoo aà (Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ŋgənyəgənnù Jɔn i le nswon innù ma jù tsi'í tsim ghu mbò. ¹⁹ Jɔn a twon ŋgənyəgənnù ji ji baa ntoo waa a mbò Mmà'ambi mē bì gheɛ mbetə mē, “O ní yu wa mē à tswe ní òzi aa, kè bí'i ka nyu'utə aa yí dən aa ɛ?” ²⁰ Ŋgəŋntoo ji jya i gheè nyə yi mbetə yi mē, “Jɔn Ŋgəŋmùrə bə ŋkí à toò yí'i a mbo wò mē tá bí'í zi mbetə gho mē, ‘O ní yu wa yí à tswe ní òzi aa ɛ? Kè bí'í ka nyu'utə yí dənə aa ɛ?’ ”

²¹ A ti bə tsi'í maa noò aa Yesu à ghurə mighòò mí ghà'atə a nu bē bo bì mighòò mí ŋkwon bə; mfi'í izwí jì bi a ato'o bə, ŋkí ŋa'a mí'í mí bifè'ənə. ²² A tigə ŋkw'i'í a mbo bo mē, “Nì ŋghèe nswon ànnù yíi mē ní yə ŋkí nyu'u aa a mbo Jɔn. Bifè'ənə yə idigə, bìbwenkə bi təè, àkikwenə a sigè ní a nu ŋgəŋakikwenə, ikwotu i yu'ù ní innù, bíku biinè ní nìwó, bí swonə ní ntoo yí siginè a mbo ŋgəŋəfumə. ²³ Mbəonə a nu nù yíi mē kaa à sì ŋú yíi mē mē ní ghu aa jìŋkə aà.”

²⁴ Nòò yí mē ŋgəŋntoo Jɔn jya i le mbu ŋghèe waa laa, a lòginə ŋka ŋghaa ànnù òlon ŋgaa Jɔn nswonə ní mē, “Nì le ŋwa'atə mē ní ghèè a nyə aa akə a nta'a miwèè miwèè aa ɛ? I ŋkìŋkà'á yíi mē fífərə a tsikə aa ɛ? ²⁵ Nì le mfè'è ŋghèe aa a nyə akə aa ɛ? A ŋú yíi mē à le ŋwɛ'ɛ itsè'è jì siginè aa ɛ? Bè bíi mē bi wɛ'ɛ ijən itsè'è majya nnaŋsə ntswe ní siginè aa, i tswe aa a ntò'ò bifò. ²⁶ Lá ní le nnaŋsə ŋghèe aa a nyə akə aa ɛ? A nyə ŋgəŋntoò Nwí aa ɛ? Ìŋə, lá mē swonə a mbo bù mē à tsyàtə ŋgəŋntoò Nwí. ²⁷ A ní yu wa yíi mē bi le ŋwà'anə òlon ŋgàà yí aa mē, ‘Yé, mē ka too ŋgəŋntoò ghà a mbii wò,

yii mē à ka ghèe nanşə mânji ghò aà.’

²⁸ Mē swòŋə a mbo bù mē kaa nù tsù à sì ghu tswé a titii bē bii mē mǎngyè à jwe aa, mē à kò'òŋə ntsyà Jòn. Lâ nù yii mē à kè'ə nsigə nlwi'i a múm ànnù nifò Nwí aa, à kò'òŋə ntsyà yi.”

²⁹ Bē bitsim bo bì ngǎŋkwere tax bii bi le nyu'u annù ma yú aa, bi le mbeentə mē Nwí à ghìrē ànnù yii atsinə aà, nlon mē a waa a ŋkì aa a le mmurə Jòn aà. ³⁰ Lâ baFarisai bo bì ngǎŋndi'i nòŋsə bi le ntuu waa ŋkà'a Nwí ya yii à le ŋkà'a nlon ŋgaa yàa aà, nlon mē bi le ntuu mē tâ Jòn à wa'a waa a ŋkì murə aà. ³¹ Yesu a ghèe nî n̄bii n̄swon mē, “Mbə mē figinè n̄wàa ni bē b̄l̄à aa a n̄i àkè le? Bo nanşə mbə aa tsi'i tsó àkè aa ε? ³² Bo bə aa tsi'i tsó b̄ŋkhə bii bi sigitə ntswe a nsaanə mitaa, b̄i m̄o'c bi twonə n̄i b̄i m̄o'c nswonə ni mē,

‘B̄i'i bu'ù ìkòò niyo'c a mbo bù kaa n̄i wa'a benə,

b̄i'i yə'ə, n̄ma'a atsàa niwo, kaa n̄i wa'a k̄i n̄yə'ə.’

³³ Mē swon laa aa nlon mē Jòn ngàn̄murə bē a ŋkì à le nz̄i kaa wa'a n̄i abaa kurə kaa wa'a n̄i milù'ù n̄o, n̄i swon mē, ‘A tswè n̄i demon.’ ³⁴ Mu Nù à z̄i mē n̄ji ŋkii nno, n̄i swon mē, ‘Yə n̄i! A ni leènàa, m̄bə àbàrə milù'ù! Ŋkì mbə nsùkà'a ngǎŋkwere bitax bo bì ngǎŋghirə innù j̄i b̄i!’ ³⁵ Lâ b̄o b̄i mē m̄itsyè mi Nwí mi jwe aa, bi di'i mē innù Nwí i tsinè.”

Ajàŋ mē Yesu à le ŋghèe a dugə Simon nù baFarisai aà

³⁶ Nù baFarisai ȳi m̄o'c à le ntwonə yi mē tâ à zi n̄ji a nda yu. ³⁷ Nòò yii mē à le z̄i n̄tswe ŋka n̄ji aa, mǎngyè n̄ikurə wa ȳi m̄o'c yii à le mbə n̄j̄i nḡhìrə innù j̄i bi aa, à le nyu'u mē à tswè n̄ji wa nda nù baFarisai w̄a, n̄zi n̄i mighurə m̄i lùmtə a n̄i n̄tsin̄ ngò'ò àlàbasta, ³⁸ A z̄i mē ŋghèe ntəə a n̄jim Yesu, a mbèe m̄ikòrə yu ŋka nyə'ə, n̄tswu n̄i m̄ikòrə mi ni m̄ilàa, n̄lògə in̄òŋtú ji nye'ε ni m̄ikòrə mi mya ghu, ntigə n̄n̄onə n̄i m̄ikòrə mi, ŋkii nyo'c ni m̄ighurə m̄i lùmtə myā. ³⁹ Nù baFarisai wa mē à ghìrə ntwonə Yesu aa, à yè mē annù ya mē mǎngyè wa à le si ghìrə aa, nswon a múm n̄tīi yu mē, “Nù ghú à ghìrə mbaa bə ngàn̄ntoò Nwí bon̄ à zi n̄j̄i yii à ni ghu aa, n̄zi mbuu mǎngyè ghú mē a m̄òòntə yi aà, nlon mē à n̄i ngàn̄ghirə innù j̄i b̄i.”

⁴⁰ Yesu a swon ghu mbo mē, “Simon, mē tswè n̄i ànnù a swon a mbo wò.”

A betə yi mē, “A n̄i àkè le ndi'innù?”

⁴¹ Yesu a swon ghu mbo mē, “Ŋgàn̄tsò'òsə ŋkabə ȳi m̄o'c à le ntswe ni ngàn̄m̄ikarə ji ji baa, ȳi m̄o'c a tswā n̄i, ni ibà'atə ŋkabə silva ŋkh̄i ji n̄taà,* ȳi m̄o'c a k̄i n̄tswa n̄i ni ibà'atə ŋkabə silva m̄ighum mi n̄taà, ⁴² Tsó mē a le ntsyànə a mbo bo a ntu aa, a ma'atə waa bitsimə. Swon a mbo mē, ò m̄òòntə mē, a ka k̄on̄ ghuu i k̄on̄ yi i tsyàtə ȳi m̄o'c aa ε?”

⁴³ Simon a kwi'i mē, “Mē wà'atə mē, nù wa mē n̄i n̄ikarə nya ni le nḡhà'atə aà.” Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Wa ò kwi'i tsi'i siginè.” ⁴⁴ Ntigə mbəŋkə a nu mǎngyè wa, nswon a mbo Simon mē, “O yə mǎngyè ghú aa ε? Nòò yii mē mē ghìrə ŋkuu a nda wò aa, kaa ò ghìrə wa'ă ŋkì fa mē tâ mē si'i m̄ikòrə ma ghu. Lâ à b̄an̄nè mē n̄si'i m̄ikòrə ma n̄i m̄ilàa mi, nye'ε n̄i in̄òŋtú ji. ⁴⁵ Kaa ò ghìrə ŋwa'ă m̄ighègə ma n̄onə, lâ n̄lòginə ni nòò yii mē ghìrə nz̄i ŋkuu faa aa kaa à ghìrə ŋwa'ă kentə a n̄on̄ m̄ikòrə m̄a. ⁴⁶ Kaa ò ghìrə ŋkì'i atú ya n̄i m̄ighurə yo'ò. Lâ, à b̄an̄nè mē nyo'c m̄ikòrə ma n̄i m̄ighurə. ⁴⁷ Ma mùu ajàn̄ mē swon a mbo wò mē, innù j̄i bi ji jya mē i gha'a aa, bi li'inè mē. A laa ma mùu ajàn̄ nlon mē à ghìrə ndi'i àkòŋnè ȳi wè aà. Lâ nù yii mē bi li'inè innù j̄i b̄i ji ji kə'ətə aa, a k̄i ndi'i n̄i àkòŋnè ȳi kə'ətə.”

⁴⁸ Ntigə mbəŋ nswon a mbo mǎngyè wa mē, “Bi li'inè mē ifansennù jò.”

7:27 Mal. 3.1 * 7:41 500 denarii, ŋkabə baGrikia, denarius ȳi n̄fùurə a le mbə ŋkabə ngàn̄afà'a a atú n̄jwi.

⁴⁹ Bè bii mē bi lē si ji bo bo aa, bi lē nlògìnè òtigē nswonə bo ni bo mē, “Ghuù nù à bə aa wò mē a l’ìnə ifansənnù bē aa lē?” ⁵⁰ Yesu a swonə a mbo mənɔgɔyè wa mē, “Abiintii yo a ywèensè mē ghò, ghèè nī mbɔɔnâ.”

8

Bàngyè bī Mò'ɔ bii bi lē si yònə Yesu aà

¹ A kà mē aa manşə ŋkuu wa múm nǝ'ò àla'a bo bì m̀kure, òtigē ndi'i nī ànnù Nwí òkii nzi ni ntoo yí òsigìnè òlon annù nifò Nwí. A lē mbə bo bì ŋgǎnyəgənnù ji jya nìghùm ntsò baa mē à lē ntsɔ'ɔ nī ŋgǎntoò ji aà ² bo bì bàngyè bī mò'ɔ bii mē à lē ŋghùrè waa nī izwí jī bi bo bì m̀ghòò myaa: Mbə Mary yii bi lē si twonə ni Magdalene aa, yii mē à lē mfi'i izwí ji sàmbaa ghu ato'o aa, ³ ŋki mbə Juana, ŋgwe Tsuzə, yii mē à lē si lèntə njoo Herod aà, ŋki mbə Susana, bo bì bī mò'ɔ bī ghà'atə. Bàngyè ma bù bitsim bi lē si fa nī njoo ŋkwetə nī waa ghu.

Nìghàà nī nàà òlonə nù mbwe'è njoo

(Mt. 13.1-9; Mk. 4.1-9)

⁴ Nòò yii mē nnòò bē i lē nzi ŋghotə, òlo aa a idigə idigə nzi ghu mbèè aa, a ghaà a mbo bo ni nìghàà nī nàà: ⁵ “Nù mbwè'è njoo à lē ŋghèè a mbwe'e njoo ji; njoo jya jī mò'ɔ i wò a ndò mánjī, bə təontə ghu, bìsɪŋ bi kī òsye jī mò'ɔ ŋkurə. ⁶ Jī mò'ɔ i wò a atú àlànşə ŋgò'ò; i tòò mē aa, mbù òyɔrə òlon mē kaa i lē wa'à nī ŋkì tswé. ⁷ Jī mò'ɔ i wò a titii kèrè kərə; i kà mē aa ŋkò'ɔ aa kèrè kərə wa a limtə i kwò. ⁸ Jī mò'ɔ i lē ŋki wo nī àdìgə nsye yí sigìnè, ŋkò'ɔ tsi'í sigìnè, ŋki mfa ŋgwè'è miji i gha'à.” A swonə mē manşə aa, òtɔŋnə nswonə mē, “Nù yii mē à tswe ni òtɔŋnə aa, tá yu'u.”

Nji'í ànnù yii mē Yesu à lē si ghàà ni m̀ghàà mī nǎnaa aà

(Mt. 13.10-17; Mk. 4.10-12)

⁹ Nòò yii mē ŋgǎnyəgənnù ji i lē mbetə yi nī nji'í nìghàà nī nǎnaa ma nù aa, ¹⁰ a swonə mē, “Nwí à fa m̀tsyè mē tá nī zí innù jī lò'òsə òlon annù nifò yi; la a mbo bè bī mò'ɔ, bi naa a mbo bo aa nàà, tá bo ti yə, kaa bo wa'à kà òyə, kə ti yu'u, kaa a wa'à a atu bo ka nlaa.

Yesu à tò'òtə nji'í nìghàà nī nǎnaa ma nù

(Mt. 13.18-23; Mk. 4.13-20)

¹¹ “Nji'í nìghàà nī nǎnaa ma nù i bə aa mē: ‘Njoo ŋgwè'è jya à ni nìghàà ni Nwí. ¹² Jya jii mē i lē ŋwò a ndòmánjī aa à ni bè bya mē bi yu'u; Satan a zí mfi'i nìghàà ni Nwí nya a ntii bo, tátá bo tsuu bii i yweenə. ¹³ Jya mē i lē ŋwò a atu alànşə ŋgò'ò aa a bə bè bii mē bo ki nyu'u nìghàà ni Nwí aa, bo kwere ni nìdorə; kaa ajàn bē ma bù kaa bi sè ni m̀gaŋ tswé. Mbi aa tsi'í ni mú àtii noò. La nòò yii mē àkwà'ànə Satan a zi aa, bo wò. ¹⁴ ŋghɛ nī njoo jya mē i lē wò a titii kèrè kərə aa, à ni bè bya mē bi yu'u nìghàà ni Nwí, la a múm ntswéntii yaa, njoo mbi bo bì ŋkabə, ni innù yii mē òjyá nù jya i yè'ətə aa i fém ŋghirə kaa m̀ntà mii mi koonə kaa mi wa'à tii. ¹⁵ Ntigə ŋghɛ nī njoo jya mē i lē ŋwò a adigə nsye yí òsigìnè aa, à ni bè bya mē bi ki nyu'u nìghàà ni Nwí bi tswa ntugitə a mum òntii yii i laa ŋki mbon aà, òtigə ŋkoonə m̀ntà a njim àtəŋntii.’

Lám yii mē bi kosə mbanə ŋkusə nī àntòò aà

(Mk. 4.21-25)

¹⁶ “Kaa nù à laa ŋwa'à nī lám kosə m̀bu nlògè nī àntòò òkusə ghu, kaa ki'í kii ŋkosə nniŋə ni a nji'í òkùù. Nù a kii ŋkosə lám, a tɛ'ɛ aa a atu atətə tà nù ti kuu a nda a yə òkà'à wá. ¹⁷ Nlon mē kaa àyòò tsu a sǐ alò'òsə tswé mē a ka yí wa'à fè'è nyentə. Kaa ànnù yí lèntə yí tsu a wa'à kì ntswe ghu yii mē kaa bi ka yí wa'à zí. ¹⁸ Maa ajàn, ni

ka ntsyese nî ghuu ajàn yîi mæ ni yu'u aà; nlon mæ nù yîi mæ à tswe nî ju i gha'atè aa, bi ka bû kù'ùsè, lâ nù yîi à tswe ni ju i kə'ətè aa, tsi'î jya mæ à mòontè mæ yu tswe nî ju aa, baa bânɲə bû kwerə ghu mbô."

Ndè bì Yesu bo bì bɔɔ bi maà yî bi mbânɲə

¹⁹ Ndè bì Yesu bo bì bɔɔ bi maà bi bî mbânɲə bi zî wa adigə mæ à le ntswe ghu aa, kaa mânjî yîi mæ mbə bi zî ghu mbèè kaa wa'ə ghu tswé nlon mæ bè le ntswe ntsya ŋkarisə yi. ²⁰ Bi kè'ènè ghu mbo mæ, "Ndè ghò bo bɔɔ bi maà bî mbânɲə bi təə a bæ nloɔ nî nyə wò." ²¹ A bânɲə ŋkwî'i a mbo bo mæ, "Ndèghà bo bì bɔɔ bi maà ba bî mbânɲə, à ni bè bîi mæ bi yu'u nighàà ni Nwî ŋkiî ŋghirə nî ànnù yîi mæ a swon aà."

Ajàn yîi mæ Yesu à le ŋghirə Afisə a bɔrə aà

(Mt. 8.23-27; Mk. 4.35-41)

²² A bè mæ a njiwi yî mɔ'ɔ Yesu a kuu a mum àkànu'u bo bì ŋgǎnyəgənnù ji nswon a mbo bo mæ, "Nî ghirə bî'inè dan ghèè fii njii àtsùmənta'ə." A swon mæ aa, bo bo kuu ntigə ŋghɛɛ. ²³ Bo kà mæ aa ŋghɛɛ aa, a wò filô. Afisə yî tîi yî mɔ'ɔ a ká ntsya wa àtsùmənta'a, ikànə ŋkî i tigə ŋkuu wa mûm àkànu'u nloɔ nî ŋkònsə, bo tigə tsi'î a ntsù nìwô. ²⁴ ŋgǎnyəgənnù Yesu i ghɛè ntsigə yi nswon mæ, "Masa, Masa, wa bî'inè ka kwokè!"

Yesu a bîinè wenə afisə ya bo bì ikànə ŋkî jî tîi jîi mæ i le si zî nloɔ nî ŋkònsə àkànu'u yâ aà; i burə kentə, idigè i bɔrə mæ tük. ²⁵ Yesu a betə waa mæ, "Abiintîi yuu a fè aa ɛ?"

Nîbɔ'ɔ le ntswa waa bo kî nyerə ntigə nswonə bo ni bo mæ, "A nî ajàn ŋù kə à yuà mæ a ghàantè nî àfisə bo bì ikanə ŋkî i yu'unè nii aa ɛ?"

Ajàn yîi mæ Yesu à le ŋghurə ŋù yîi mæ à le ntswe ni bîdemon aà

(Mt. 8.28-34; Mk. 5.1-20)

²⁶ Bo lô ntigə ŋghɛɛ a ala'a baGerasens yîi a le ntswe a ndansə Galilea. ²⁷ Ajàn mæ bo le nzî mfe'ɛ wa mûm àkànu'u aa, nù yî mɔ'ɔ yîi mæ à le nlo wa mûm nɲò'ò ala'a ntswe ni bîdemon, à le nzî ntsi'i waa; nù ma ghú à le si karə tsi'î nswèrə nswèrə a nî àndanə noò. Kaa wa'ə ni a nda lê, mbanɲə nletə ni aa itu misyè a adigə yîi bi le si twiŋ bê ghu aà. ²⁸ Nòò yî mæ à le nyə Yesu aa, nyə'ə tsi'î nîti, ŋwo ghu nsi, ntɔŋnə nswon mæ, "Bî'i ò tswe aa nî àkə, a Yesu, Mu Nwîngon yî Ako'òntsirə? Mè bu'u tsi'î mbo tâ ò tsuu ŋgi'i a nu mè ló di." ²⁹ A le ti bə aa bon Yesu à swon mæ a mbo àzwî yî bi ya mæ tâ à fe'ɛ wa nu nù wá. (Nlon mæ àzwî yî bi ma yû a le si tswa nî ŋù wa mà'ə ni a nsyə ngàà jî ghà'atè; bi tigə mbe nii, ŋkoo nii nî àtsanə bo bì mfika'ə. Ka mæ bi le si ghirə maa ajàn aa, a tentè nî àtsanə ya, izwî jya i ghirə a khê ŋghɛɛ ni nta'a miwèè miwèè.)

³⁰ Yesu a ghèè nî mbîi mbetə yi mæ, "Ikûm gho à ni wò aa ɛ?" A kwî'i mæ, "Nnòò." A le nswon laa nlon mæ izwî jî bi jî ghà'atè i le ŋkuu ghu nú. ³¹ Izwî jya i bu'ù mbo ghu mbo mæ tâ tsuu ló swon mæ tâ bo fe'ɛ ghèè ŋkuu a mûm àtaa yi tsò ntso.

³² Akàrə bîkwinyàm yî mɔ'ɔ a le si ji maa kə'ə adigè; izwî jya i tigə mbo'u mbo a mbo Yesu mæ tâ à ma'atə tâ bo kuu wa nu bîkwinyàmə. A beentə. ³³ Izwî jî bi jya i tigə mfe'ɛ wa nu nù ntigə ŋkuu wa nu bîkwinyàmə. Akàrə bîkwinyàm ya a tigə mbiŋkə wa mbaa, nsigə ŋkuu wa mûm àtsùmənta'a ŋkonkə.

³⁴ Nòò yîi mæ bè bîi mæ bi le si tsè akàrə bîkwinyàm bya bi le nyə annù yîi mæ a le mfè'è aa, ŋkhè ŋghɛɛ nswon a mûm nɲò'ò ala'a bo bì ala'a ya tsim. ³⁵ Bè tigə mfe'ɛ ŋghɛɛ a nyə ànnù yîi mæ a le mfè'è aà. Bo ghèè mæ aa nyə Yesu bo bì nù wa mæ izwî jî bi jya i le mfè'è ghu nu aa, a tswé a nsyə a mikòrə Yesu, ŋwe'ɛ atsə'ə, mîtsyé mi mi kî ntswe siginè; nîbɔ'ɔ ni tswá waa. ³⁶ Bè bîi mæ bi le ntswe ghu wa noò mæ Yesu à le ŋghirə izwî jî bi jya i fè'è a nu nù wa aa, bi tigə ŋke'enə nî a mbo bo a ajàn yîi

Yesu à le nghùrè yi aa. ³⁷ Bè bya bitsim bii mē bi le nlò wa mbù'ù àla'a Gerasens aa, bi swon a mbo Yesu mē tâ à ma'atə waa nghɛɛ yi; nlon mē nìbɔ'ɔ nì wè nì le ntswa waa; maa ajàn a bú ñkuu wa múm àkànu'u mbii yi. ³⁸ Nù wa yìi izwì jì bi jya i le mà'atə yi aa, a bu'ù mbo mē yu yònə Yesu. La, a tuu, nswon ghu mbo mē, ³⁹ “Bii nghèè a nda wò, ntigè ñkè'ènè nì innù jì yěyərə jì mē Nwì à ghìrə a nu wò aà.” Nù wa a nghɛɛ yi ntigè nlaansə nì ànnù yìi mē Yesu à ghìrə a nu yu aa wa njò'ò àla'à tsimè.

Mu Jairus yì mǎngyè bo bì mǎngyè wa yìi mē à le mmòntə atsəŋə atsə'ə Yesu aà (Mt. 9.18-26; Mk. 5.21-43)

⁴⁰ Nòò yìi mē Yesu à le ntoo ñkì wa mbii aa, nnòò bē i le nzì mboò yi, nlon mē à le ti bə aa bon bo tigè nyu'utə nni. ⁴¹ Nù yì mò'ɔ yìi mē ìkùm yì i le mbə Jairus aa, yìi mē à le mbə ndii a ndānghòtə aa, a zì a mbo Yesu. A zì mē aa ñwò ghu nsi, mbu'u mbo ghu mbo mē tâ à yonə yi tâ bo yu ghɛɛ a nda yu, ⁴² nlon mē à le ntswe nì njon mumang yé yì yìi mē à le mbə ilòò nighúm ntsò baa, a ghòò ñkwo nghɛɛ nni aà.

Ajàn mē bo yu le si ghèè aa, nnòò bē wa i le si yònə ntigə ntii nì Yesu. ⁴³ Mǎngyè yìi mē àləə a le si zì ghu nu a ñjím ilòò nighúm ntsò baa, kaa ñu yìi mē mbə a tswaa wa'à bə aa, ⁴⁴ a yòntə a ñjím Yesu, mmòntə a atsəŋə atsə'ə yi; à mòntə mē ñka mǎnsə aa, àləə ya mē a le si zì ghu nu aa, a tswanə.

⁴⁵ Yesu a betə mē, “Nù yìi mē à mòntə gha aa, àà wò aa ɛ?” Tsò mē kaa ñu tsù à le wa'à bii mē yu mòntə yi aa, Peta a tigè nswon mē, “Masa, nnòò bē ghù i gha'a si'i, ntinə nì ghò!”

⁴⁶ Lá Yesu a swon mē, “Nù yì mò'ɔ à mòntə ghá; mē yu'u midà'à mi fè'ɛ a nu mē.” ⁴⁷ Mbə yìi mē mǎngyè wa à le nyə mē kaa mbə yu wa'à lèntə aa, a tigə mfɛ'ɛ, ntsigìnə, ñwo a nsi Yesu, ntigə nghaa a nsi bē bitsim ñkè'ènə annù yìi a ghìrə nghìrə yu mòntə yi aa, bē bitsim bii mē bi le ntə ghu aa bi yu'ù. A tigè nswonə ajàn yìi mē yu le mburə ntii wa noò mē yu mòntə mē atsəŋə atsə'ə Yesu ya aà. ⁴⁸ Yesu a tigè nswon a mbo mǎngyè wa mē, “Mú ghà, wa àbiiintì yo a ghurə ghò; tigə nghèè nì mbòonə.”

⁴⁹ Ajàn yìi mē à le mburə ka ki ghàà aa, ñu a lô wa nda ndii ndāghotə wa nzì nswon ghu mbo mē, “Wa mú ghò wa à kwò mē; tsuu ñgì'i a mbo Ndì'innù bú ki fa.”

⁵⁰ Yesu à yù'ù mē aa ñkwi'i mē, “Tsuu bɔ'ɔ bē, bii tsi'i bii bon à ka tti.” ⁵¹ Nòò wa mē à le nghèè ñku'u wa nda aa, kaa à le wa'à bii mē tâ ñu dàn à bu ñkuu ntsyatə Peta nì Jon nì Jems bo bì ta bì mu wa nì ndè yì. ⁵² Bè bitsim bii mē bi le ntswe ghu aa bi le si yè'ə mbu'u nì nù jyaa nlonə mu mǎngyè wá; la Yesu a swon a mbo bo mē, “Nì tsuu ki yè'ə; nlon mē kaa à sè aa kwò kwò, a bwii aa bwii.” ⁵³ Bo wyé yi, nlon mē bo le nzi mē mu wa à kwò mē aà. ⁵⁴ La Yesu a tswa ñkwɛɛ nì mu wa, nswon mē, “Mu, binnə.” ⁵⁵ Azwì mu wa a bú mbii fu, a burə mbiiinə ñgaa yì mò'ò; Yesu a swon mē tâ bì lɔɔ ayoo niji mfa ghu tâ à jì. ⁵⁶ Taà yì bó ndè yì nansə nyerə tsi'i mbènnù; lâ a kwántə waa mbii bo lɔ nswonə annù yìi mē a fè'ɛ a mbo ñu.

9

Ajàn mē Yesu à le ntoo Ngǎnyəgənnù jì nighúm ntsò baa a abɛɛ aà

¹ Yesu a twon ngǎnyəgənnù jì jya nighúm ntsò baa mfa mitii bo bì àdà'à mē, bo ka mfi'i izwì jì bi ñkii nghurə nì mighòò. ² Ntigə ntoo waa mē tâ bo ghɛɛ ñka nswonə annù nlon annù nifò Nwì ñkii nghurə nì mighòò. ³ A kà mē aa ntoo waa nswon mē, “Nì tsuu ayoo tsu lɔ lògè, kə ati yì tswì'i, kə abàà, kə miji, kə ngabə, ntsuu itsə'ə jì baa lɔ lògè. ⁴ Nì ghɛɛ nghèè ñkuu a nda yìi nì kuu ghu aa, nì tswé ghu, nywe'e noò yìi mē nì ka lə bú fè'ɛ ghèè. ⁵ Bɛɛ nì ghɛɛ ñkuu a adigə bi tsuu ghuu kwerə, nì ghìrə ti fè'è ghu, nì yètə àbìrə yìi mē a tswe a mikòrə bù aa, a ndi'i mē kaa bú bo sè nì ànnù

tsũ burè.”⁶ Bo tigè m̄ma'atè ṅghèè ñtsya ni a itoo itoo nswon̄ə n̄i ñtoo yĩ sigìnè ya, ṅkiì ṅghurè ni b̄ə a idigè tsimè.

Ajàṅ m̄ə atu Herod a le mbùurè àà
(Mt. 14.1-12; Mk. 6.14-29)

⁷ Nòò yĩ m̄ə Herod yĩ m̄ə à le mb̄ə Mf̄ò a ala'a Galilea aa, à le nyu'u innù ma jũ aa, àtũ yĩ a le mbùurè, ñb̄o'ò tswá yi, nlon̄ m̄ə b̄è bĩ m̄o'ò le si swon̄ə ni m̄ə Jon ṅgàṅmùrè b̄ə a ṅkì à bù m̄ə m̄b̄iìnè ni ñw̄ò.

⁸ Bĩ m̄o'ò swon̄è ni m̄ə, Elijah à bù m̄ə m̄b̄iì fu, bĩ m̄o'ò k̄i ñswon̄ə ni m̄ə ṅgàṅntoò Nwĩ yĩ m̄b̄iì m̄b̄iì yĩ m̄o'ò à bù m̄ə m̄b̄iì fu. ⁹ Herod a swon̄è ni m̄ə, “Mè k̄i kwyê àtu Jon, ghuù ñù m̄ə m̄ə bù ñtigè nyu'u n̄i ànnù ñlon̄ ṅgàà yĩ aa à ni ghuu aa ε?” Ntigè n̄lòò ni m̄ə yu ligìnè yè yi.

Ajàṅ m̄ə Yesu à le n̄j̄ε'ε b̄ə ñtsù'ù ji ntaà àà
(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Nòò yĩ m̄ə ṅgàṅntoo jya i le mbù m̄b̄iì aa, bo le k̄è'ènè innù j̄i m̄ə bo le ṅghìrè àà a mbo Yesu, A swũṅtè waa, ñlògè waa bo bo lô ṅgh̄εε n̄tswe a ala'a Bethsaida. ¹¹ Nòò yĩ m̄ə b̄è bĩ ghà'atè le nyu'u m̄ə bo tswe ghu aa, bi yon̄è yi ghu. A kwèrè waa ghu ñtigè ṅghaa a mbo bo nlon̄ annù ñif̄ò Nwĩ ṅkì ṅghurè b̄ə b̄iì m̄ə ñìghòò le n̄tswe a nu bo àà.

¹² Itugè i lògìnè m̄ə ṅka mf̄i, ṅgàṅyèḡənnù ji jya ñìghũm ñtsò baa i z̄i ghu mbo nswon̄ m̄ə, “Mà'atè nnòò b̄ə ghũ tá bo ṅgh̄εε m̄ə mb̄ə bo kuu a múm m̄ikurè bo bi a mb̄èε if̄ò jũ m̄ə mb̄ə bi yê àyoo ghu n̄ji k̄è ṅkì nyè adigè yĩ lè ghu, ñlon̄ m̄ə àdìgè yũ m̄ə b̄i'ìnè tswe ghu aa kaa b̄è si ghu ghurè àà.”

¹³ Yesu a kwĩ'i a mbo bo m̄ə, “Bù bumbon̄ ñi fa ayoò bo j̄i.”

Bo swon̄ ghu mbo m̄ə, “Kaa b̄i'ì si ñi m̄iji m̄i d̄an̄ tswê, ñtsyatè ṅkya abaa ji ntaà ni m̄bwè mi mbaà. Mb̄ə a b̄ə yĩ m̄ə b̄i'ìnè tswe n̄i ñj̄è'è b̄è bú b̄itsim̄ bon̄ b̄i'ìnè tswe ñi ṅgh̄εε nyuu m̄iji a mbo bo.” ¹⁴ Bè b̄iì m̄ə bi le n̄tswe ghu aa le mb̄ə mb̄āṅnè n̄tsù'ù ji ntaà.

A swon̄ a mbo ṅgàṅyèḡənnù ji jya m̄ə, “Ñi ghìrè tá bo tswe a nsyε ñk̄irè ñk̄irè, tá b̄è tswe n̄i àk̄irè yĩ f̄uùrè m̄ighum mi ntaà.”

¹⁵ Bo le ṅghìrè tsi'ì maa ajàṅ b̄è bya b̄itsim̄ tswê a nsyê. ¹⁶ A logè ṅkya baa jya ji ntaà bo bi m̄bwè mya mi mbaa, ṅj̄entè mi'ì mi a ndon̄, n̄tsa'atè Nwĩ, ñniṅ mb̄ōonè ghu, mbatè mfa a mbo bo m̄ə bi fa a mbo b̄è byá. ¹⁷ Bè b̄itsim̄ le ñji nyurè, bi ghotè àbùgè, ñwùk̄è ji i luu ṅkyè ñìghũm ñtsò ji baà.

Ajàṅ m̄ə Peta à le ṅk̄è'ènè ṅũ yĩ Yesu ni ghu àà
(Mt. 16.13-19; Mk. 8.27-29)

¹⁸ A b̄ə njwi yĩ mò'ò Yesu a k̄a ñtsa'atè Nwĩ tsi'ì yù. ṅgàṅyèḡənnù ji i tswê ghu mb̄èè, a betè waa m̄ə, “Bè bi swon̄ ni m̄ə m̄ə b̄ə àà wò aa ε?”

¹⁹ Bo kwĩ'i m̄ə, “Jon ṅgàṅmùrè b̄ə ṅkì.” Bi m̄o'ò m̄ə, “Elijah.” Bĩ m̄o'ò swon̄è ni m̄ə, “ṅgàṅntoò Nwĩ yĩ m̄b̄iì m̄b̄iì wa yĩ mò'ò.”

²⁰ A betè waa m̄ə, “Lá ñi swon̄ yuu ṅgaa m̄ə m̄ə laa mb̄ə wo aa ε?”

Peta a kwĩ'i m̄ə, “O ni Ayò'ò Nwĩ wá.”

Ajàṅ m̄ə Yesu à le ṅghàà ñlon̄ ṅgĩ'i yĩ yu ka yè i kwo àà.
(Mt. 16.20-28; Mk. 8.30—9.1)

²¹ Yesu a kwántè waa nswon̄ m̄ə tá bo tsuu a mbo ñù tsũ lõ swon̄ə. ²² ṅkì mbu nswon̄ a mbo bo m̄ə, “Mu Ñù à ka yè mbuu ṅgĩ'i j̄i ghà'atè tá bità bi ala'a, b̄iì bi ṅgàṅmà'a Nwĩ, ni ṅgàṅnd̄i'ì ñon̄sè, tá bi tuu yi, ñzwitè yi, a ti b̄ə n̄i ñjwi ji tarè, a bú ñyweenè ni ñw̄ò.”

²³ A swonj a mbo bè bitsim mə, “Mbə nù tsù à ka nlɔɔ a ŋka nyonjə a nɔ̃m mə a tuu ibii nù yì, mbe'e ati bə̀nɔ̀nə bə̀nɔ̀nə yi ŋka nyonjə nàa tsi'í nɔ̃wí tsimə. ²⁴ Nlonj mə nù ntsim yìi mə a lɔɔ a nyweensə̀ ibiinú yi aa, à ka bə̀nɔ̀nə bwɛ; lá nù ntsim yìi mə a lɔɔ a mbwɛ̀ ibiinú yi nlonj ŋkwitú gha aa, a ka bə̀nɔ̀nə yweensə̀. ²⁵ Mbə a kwetə̀ nù tsù aa nì àkè mə mbə a tswe nì mbi yù ntsim mbanjə̀ mbwɛ̀ ibiinú yì kè yì nyə̀ ŋgi'í aa ɛ? ²⁶ Mbə nù tsù a ka ndirə̀ atu nlonj ŋgaa yà bo bì nìghàà na, bə̀ə bonj Mu Nù à ka yì kii dirə̀ atu mbi'í ŋgaa yì a noò yìi à ka yì zì a mum nìgha'á ni, ni nìgha'a ni Ta bo bì baangel bi bii bi laa mən̄sə̀ aà. ²⁷ A mbù ŋghèè ghu, mə swonj a mbo bù tsi'í annù nìkonj mə, bè bì mɔ'ɔ̀ bi tə̀ə faà bii mə kaa bi ka yì wa'á kwo, nywe'e noò yìi mə bi ka yì yə̀ annù nifò Nwí aà.”

Ajànjə mə Yesu à le mbə̀njə̀ yì aà
(Mt. 17.1-8; Mk. 9.2-8)

²⁸ Njwi i tsyà mə̀ ji nifwaa, a ajànj mə̀ à le nswonj innù ma jù aa, a logè Peta, ni Jems ni Jɔ̀n, bo bo kɔ'ɔ̀ ŋghèè a atu nta'a a ntsà'atə̀ Nwí ghu. ²⁹ Bo kà mə̀ aa ntsa'atə̀ Nwí aa, n̄sí yì bo bì ñkèrə̀ yì i ñkwensə̀, itsə̀'ə̀ ji i tigə̀ m̄fu'u n̄jɛɛŋkə̀. ³⁰ Bò ghè mə̀ aa kii yə̀, bè bi baa bi tigə̀ ñghaa bo bo. A bə̀ Moses bo Elijah ³¹ bii mə̀ bi le nzi a mùm nìgha'a, ñjweenə̀, ñka ñghaa bo bo, nlonj ajànjə̀ à ka yì mən̄sə̀ ifà'á yi mà'atə̀ mbi yu a Yerusalem aà. ³² Fìlo fì le nnan̄sə̀ ntswe a mi'í Peta bo bì bè bya mə̀ bo bo le ntswe aà. Bo ghè mə̀ ki wí'ìnə̀, nyə̀ nìgha'á ni bo bì bè bya mə̀ bo bo tə̀ə aà. ³³ Ajànj mə̀ bè bya le ŋghèə̀ mmà'atə̀ Yesu i lɔ aa, Peta a swonj mə̀, “Taà, a bonj mə̀ b̄'ìnə̀ tswe faà aà. Tà b̄'í'í ghurə̀ m̄intàn̄ mi ntarə̀, tã yì fùurə̀ ì tswe a mbo wò, yì mɔ'ɔ̀ ì tswe a mbo Moses, tã yì mɔ'ɔ̀ ì tigə̀ ntswe a mbo Elijah.” (Kaa à le ŋwa'ằ annù yìi mə̀ yu swonjə̀ aa zì.)

³⁴ Ajànjə̀ à le mburə̀ ki ghàà aa, mbà'á i wí'íkè nzi ñkusə̀ waa. Nìbɔ'ɔ̀ ni tswa ŋgə̀njyogə̀nnù jyá. ³⁵ Bo yu'ù ñj̄ i ghaà wa mùm mbà'á n̄swonj mə̀, “A ni Mú ghà yìi mə̀ tsò'ɔ̀ aa à ghulà; nì ka nyu'u annù yìi a swonjə̀ aà.”

³⁶ Nòò yìi mə̀ ñj̄ ya ì le ñkentə̀ aa, bo tigə̀ nyə̀ Yesu tsi'í yùyu. Bo le ñkutə̀ m̄intsú myaa, kaa ñki'í annù yìi mə̀ bo le nyə̀ aa a mbo nù tsù maa noò swonjə̀.

Ajànj mə̀ Yesu à le ŋghurə̀ m̄umbə̀njə̀ yìi mə̀ a le ntswe n̄i à zwí yì bi aà
(Mt. 17.14-18; Mk. 9.14-27)

³⁷ Abèè a fù'ù mə̀, Yesu bo bì ñgə̀njyogə̀nnù ji jya bi sigə̀ wa atu nta'a, n̄nòò bē yì wè i zì n̄tsi'í yi. ³⁸ Nù yì mɔ'ɔ̀ wa a tit̄i n̄nòò a tɔ̀njə̀ n̄swonj mə̀, “N̄d̄i'innù, mə̀ bu'ù mbò, kwetə̀ a mú ghà ghú, nlonj mə̀ à ni tsi'í mu yìi mə̀ mə̀ tswe ni ghu aà. ³⁹ Azwí yì bi a yi nan̄sə̀ ñko mu ghù m̄ma'a a nsyɛ, ŋghirə̀ a wí'íkè m̄bo'o, a tsigə̀ yi, àjwò'ò a tigə̀ m̄fɛ'ɛ ghu ntsù. A nan̄sə̀ ñwukə̀ yi kaa wa'á wən̄sə̀ mbii m̄ma'atə̀ yi. ⁴⁰ Mè ghirə̀ mbu'u mbo a mbò ñgə̀njyogə̀nnù jo mə̀ tã bi fi'í azwí ya, kaa bo wa'ằ mfi'í zì.”

⁴¹ Yesu a swonj mə̀, “Oò, bù bē bii mə̀ bi s̄i n̄i àb̄iint̄i tswé, kaa innù jyaa i wa'á tsinə̀ aa, mə̀ ka b̄i tswe bi'ìnə̀ i kii ki tswa nt̄i gha nlonj ŋgaa yùu i ywe'e aa a noò àkè aa ɛ? Zì ni mu ghò wa faà.”

⁴² A kà mə̀ aa zi ni ghu, àzwí yì bi ya a kó yi m̄ma'a a nsyɛ n̄tsigə̀ ntigə̀ n̄lɔɔ tsi'í n̄sàtə̀. Yesu a wenə̀ àzwí yì bi ya, ŋghurə̀ mu wa mfa a mbo taà yì. ⁴³ Bè bitsim le nyerə̀ a ajànjə̀ mə̀ bi le nyə̀ m̄ida'a mi Nwí aà.

Ajànj mə̀ Yesu à le mbù ñghaa annù nlonjə̀ ànnù n̄iwò yi aà.
(Mt. 17.22-23; Mk. 9.30-32)

Ajànj mə̀ bo le mburə̀ ki wa'a ma jù innù mə̀ à le ŋghirə̀ aa, a swonj a mbo ŋgə̀njyogə̀nnù ji mə̀, ⁴⁴ “N̄i nan̄sə̀ nyu'utə̀ nìghàà nù ta nì kuu a atu bù. Bi ka fa Mu Nù a mbo bè.” ⁴⁵ Lá kaa bo le ŋwa'á yu'u tã àtù yaa a laa ghu. Nlonj mə̀ bi le n̄lò'òsə̀ a mbo bo mə̀ tã bo tsuu zi; bo kii m̄bɔ'ɔ̀ ni a mbetə̀ yi.

Nù yïi à kò'ɔ ntsirə aa à nî wò?

(Mt. 18.1-5; Mk. 9.33-37)

⁴⁶ Bo le nlògìnè ñka nswuɲnə, mbetə nî waa bo ni bo mə nù yïi mə à kò'ɔ ntsirə a titii bo aa à nî wò aa ε? ⁴⁷ Yesu a zî ànnũ yïi mə bo le si wa'atə ni a ntii bo aà, ñlogə mûnkhə nte'ε a mbèε yu, ⁴⁸ ñswon a mbo bo mə, “Nù ñtsim yïi mə à kwèrə mu ghù ni ìkũm gha aa, à kwèrə aa ghâ. Nù ñtsim yïi mə à kwèrə gha aa, à ki ñkwèrə nù yïi mə à le ntoo ghâ aà. Nlon mə aa yu wa yïi à kè'ə a titii bù ñsigə nlwĩ'ï aa, à bəɲnə mbə aa yu yïi à kò'ɔ ntsirə aà.”

Nù yïi mə kaa à si annũ yï'inè tuu aa, à bii aà ñjim yï'inè

⁴⁹ Jon a swon mə, “Taà bii'ï ghirə nyə nù yï mɔ'ɔ a fi'ï ni ìzwĩ jï bi a ato'o bə nî ìkũm gho, bii'ï tsu'unə yi nlon mə kaa à si nù àkòrə yï'inè yï mɔ'ɔ bə aà.” ⁵⁰ Yesu a swon mə, “Nì tsuu nii ki tsu'unə bə, ñlon mə nù yïi mə kaa à si annũ yï'inè tuu aa, à bii aà ñjim yï'inè.”

Ajàn mə ñikurə ni Samari ni mɔ'ɔ ni le ntuu a ñkwèrə Yesu aà

⁵¹ Ajàn mə nòò à le ñkòontə mə bi ka bũ kwèrə Yesu fu a aburə aa, a kwèrə ñtii yi, ñtanɲə mə yu ghèε a Yerusalem. ⁵² Ntoò bə a mbii yu mə tá bii ghèε nnaɲsə ñikurə ni Samaria ni mɔ'ɔ a mbo yu. ⁵³ La bə bya bi tuu ñkwèrə yi, ñlon mə bo le nzi mə à le si tsyà aa bə tsyà ñghèε ni a Yerusalem aà. ⁵⁴ Ngǎɲyɛgənnù ji, Jon bo Jems, yè mē maa ajàn, mbetə yi mə, “Mmà'àmbi, ò bèentə mə tá bii'ï twon mɔ'ɔ tá ì lo a aburə ñsigə ntɔɔ waa aa ε?” ⁵⁵ Yesu a bəɲkə yi nwenə waa.* ⁵⁶ Bo tigè ñlo ñghèε a ñikurə ni dàn.

Annũ bə bii mə bi tswe nî ñka nyonə Yesu aà

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ Ajàn mə bo le si ghèε a mánjï aa, nù yï mɔ'ɔ a swon mə, “Mə ka ki yonə nî gho a nî ñgòn ìdìgə tsim jii o ghèε ghu aà.”

⁵⁸ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Ìtsò ì tswe nî mimbərə myaa, bisiɲ bi kî ñtswe nî ñdā jyaa, la kaa Mu Nù à si nî àdìgə yïi mə mbə a nōɲsə átú yi ghu mmiintə aa tswé.”

⁵⁹ A mbo nù yï mɔ'ɔ a swon mə, “Zi ñka nyonə nàâ.”

A bāɲnə ñkwi'i mə, “Mmà'àmbi, lèə tá mē bii ñghèε mfoo ntwiɲə taà ya'a.” ⁶⁰ A swon ghu mbo mə, “Mà'àtə tá biku ka ntwiɲ biku bi bə byaa. Lā a mbo wò, ghèε ñka nswon ntoò ànnũ nifò Nwĩ.”

⁶¹ Yï mɔ'ɔ a swon mə, “Wa mē ka ki yonə noo Mmà'àmbi. La mà'àtə tá mē foo ñghèε mfa filo fi bə a ndùgə ya'a.”

⁶² Yesu a swon ghu mbo mə, “Nù yïi mə à tswa aso afà'à mbu mbəɲkə yi ñka nlii ñjimə aa, kaa à si ku'unə a ñkuu a múm ànnũ nifò Nwĩ.”

10

Ajàn mə Yesu à le ntoo bə bi mɔ'ɔ mighum mi sàmbaa ntsò baa mə bii tsya mbii yaa laa

¹ Ma ya à ghəə ki tsyā Mmà'àmbi a bú ñtsɔ'ɔ bə bi mɔ'ɔ mighum mi sàmbaa ntsò baa ntoo waa mə tá bo tsya mbii yï ñka nzinə bi baa bi baa ñghèε nî ìtoo nî ìdìgə tsi'ï tsim jii mə yu ka bōɲ zï ghu aà. ² A kà mē aa ntoo waa nswon mə, “Miji mi bə mē a nsoo gha'a lá bifù'ù bāɲnə ñkə'ətə; nì ka ntsa'atə Nwĩ mə tá Mmà'àmbi mbōɲ ñsòò à too ngǎɲfà'à tá ì ghèε mfù'ù mijï mi myá. ³ Nì ghèε lá, a ajānə mə mē too ghuu aa, nì ghèε tsi'ï tsò mbinjərə a titii bitakurə. ⁴ Nì tsuu mú àbāa ñkabə tugitə,

* **9:55** ñwà'ànè jï mɔ'ɔ ì ku'usə yuà ànnũ: “Kaa nì sï mbuu azwĩ yïi mə nì tswe nì yuu aa zï; ñlon mə kaa Mu Nù à le ñwà'à zï aa a ta ngi'ï a nu bə, à le mbāɲnə zì aa a nyweensə bə.”

ntsuu abàà kii tugitè, ntsuu ntam kii tugitè, ntsuu ki təə a ntsà'atè nù tsù a mánjì. ⁵ Bεε nì yi nghèè ñkúu nì nda yìi nì ñkúu ghu aa nì fòò ñswonə mə, 'A Mbɔɔnə kuu fàa nda laa.' ⁶ Bεε mə nù mbɔɔnə a tswe ghu bonə mbɔɔnə ya ì ka kuu ghu nú, a tsuu ghu tswe bonə mbɔɔnə yùu ya ì ka bìi kuu fu a nu bù. ⁷ Bεε nì ghεε ñkúu nì nda yìi nì kuu ghu aa, nì lwi'í maa nda ñka ñji ñkii nno nì àyoo yìi bì fa a mbo bù aà. Nlonə mə wa bì tswe nì ñka ntú ñgàñàfà'à. Nì tsuu a mīla'a ki kuu ghεε, ì kuu bìi. ⁸ Bεε nì yi nghèè ñkúu a atoo, bεε bì kwεrə ghu sigìnè, nì ka ñji ayoo yìi bì fa a mbo bù aà. ⁹ Nì ghurè mighòò mii mi tswe a nu bə ghu aa, ntigə nswonə ñkε'εnə a mbo bo mə, 'Wa annù nifò Nwí a zì mē ñkoontə a nu bù.' ¹⁰ Lâ, mbə nì yi ñkúu nì atoo bì tuu ghuu ghu kwεrə, nì fe'è ñghεε a mīmfâñnè ñswonə mə, ¹¹ 'Abìrə ala'a yuu yìi mə a ghìrə mbanə a mikòrə bí'í aa, bí'í yètè, a ndi'í mə kaa bí'inè sì nì ànnù tsu tswé. Lâ bí'í swonə a mbo bù mə ànnù nifò Nwí a zì mē ñkoontə a nu bù.' ¹² Mè swonə a mbo bù mə ñgi'í àtoo mà ya a njwí ntsò'òtə mīsa'a ì ka yì tsyàtə yì Sodom.

Njò'ɔ ɪla'a jii kaa i le ñwa'ǎ ntoò Kristo bii aà
(Mt. 11.20-24)

¹³ "Ñgi'í yì ñwè ì tswe a mbo wò mbá Chorazin, bo bì a mbo wò mba Bethsaida, nlonə mə bì le mbaa bə ghìrə innù jì wè jì wè jù mə bì ghìrə a ala'a bù aa a ala'a Tai kè Sidon bonə bì leè mbəñkə mīntii myaa tetè, ntigə ñwε'ε itsə'ə ñgi'í ñki mfu'u atú yaa nì àbù. ¹⁴ Lâ a ka yì swèrə a mbo bù wa jwí ntsò'òtə mīsa'a ì tsyàtə a mbo Tai bo Sidon. ¹⁵ Nɔaa yò ì bə mə akə aa ε, a Kapernaum? O ghìrə ñwa'atə mə bì ka ñentə ibii nú ghoi kɔ'osə gho a aburə aa ε? Wa bì ka yì mà'à gho ò sigə ñghεε a bāñnsyê."

¹⁶ Yesu a swonə a mbo ñgǎñyégənnù jì jya mə, "Nù yìi mə a bíi ànnù yìi nì swonə aa, à bíi aa annù yâ. Nù yìi a ntúú ànnù yìi nì swonə aa, a ki ntuu aà ghâ. Nù yìi mə à tùu gha aa, à ki ntuu aa yu wa yìi mə à le ntoo gha aà."

Ajàñə mə bə bya mighum mi sàmbaa ntsò baa le mbù mbii aà

¹⁷ Bə bya mighum mi sàmbaa bì le mbii nì nìdorə nswonə mə, "Mmà'àmbi tsi'í bìdemon bì ghìrə ñyu'unə nì yi'í nlonə ikúm ghò."

¹⁸ A swonə a mbo bo mə, "Mè ghìrə nyə Satan a lô a aburə ñwo tsi'í tsó mbəñ yì ñwà'àkè. ¹⁹ Yê nì, mə fà mē àda'a a mbo bù mə nì ka ntəontə a atu no bo bì bāngaa bí bí, ñkii ñgha'a nì àdà'a ñgàñkìbàà wa kaa tâ àyoo tsu wa'à ghuu lənsè. ²⁰ Lâ ta nì tsuu ki doritə bə mə ìzwí jì bì yu'unə nì ghuu, nì ka ndoritə nì bə mə bì ñwà'ànè mē mikúm muu a aburə aà."

Ajàñ mə Yesu à le ndoritə aà
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A bə maa noò, Yesu a doritə a mūm Azwí Nwí ñswonə mə, "Taà, mə fà mbì'ikə a mbo wò a Mmà'àmí àbùrə bə ñsye nlonə mə ò lò'osə innù jùla a mbó ñgàñmitsyè bo bì bə bíi bì zi annù aa, mbàñnè ndi'í a mbo bɔɔ bí bɔrè. ññə, Taà ghà, a bə àjàñ yìi mə a le mbòñè gho mə tâ ò ghìrə aà.

²² Taà ghà à fà mə innù tsim a mbo mə. Kaa mbə nù wa'ǎ nù yìi Mu à nì ghu aa zi ntsya a Ta. Kaa nù a wa'ǎ a Ta ñki nzi ntsya Mu, mə mbə a tsuu ñú yìi mə Mu à tsò'ɔ mə yu dì'í a Ta ghu mbo aa bə."

²³ Yesu a bəñkə yi nswonə a mbo ñgǎñyégənnù jì jya mə, "Mbɔɔnə a mbo mi'í mii mə mi yə annù yulà mə nì yə aà, ²⁴ nlonə mə mə swonə a mbo bù tsi'í annù nìkonə mə, ñgǎñntoo Nwí jì ghà'atè bo bì bìfò bí ghà'atè bì le si yè'ètè a nyə ma juu innù mə nì yə aa, la kaa wa'à yê. Nyə'ətə nì a nyu'u innù jù mə nì yu'u aa kaa wa'à yu'ù."

Nìghàà nì ñnanaa nlonə ñú baSamaria ñgàñàbòñenti

²⁵ Ngànjndi'i nòh̄sè yĩ mò'ɔ à le ñkwà'ànè yi nswon̄ m̄, “Ndì'innù, m̄bè m̄è ghìrè m̄è akè mbɔ̄n̄ ji ilò̄n̄ aa ε?”

²⁶ A betè yi m̄, “O twon̄ə nyə m̄è bi ñwa'anə a m̄m̄ àñwà'ànè nòh̄sè aa m̄è akè aa ε?”

²⁷ A kwi'i m̄, “Tigə ñkò̄n̄ə Mmà'àmbi Nwĩngò̄n̄ ghò n̄i n̄t̄i ghò tsim, n̄i n̄tswènt̄ī yò i tsim, ni m̄it̄ī mo m̄itsim bo bì ni m̄itsyê mo m̄itsimè. I kii tigə kò̄n̄ə nd̄im ghò tsò ìbii n̄u ghò.”

²⁸ Yesu a swon̄ ghu mbo m̄, “O kwi'i tsi'ĩ sigìnè. Ka ñghìrè ma mùu ajàn̄ bōn̄ ò ka tswe nt̄ī.”

²⁹ Ajàn̄ m̄ è le si lò̄o ndì'i m̄ è ànnù yi a tsinə aa, a bú m̄betə Yesu m̄, “Nd̄im ghà aa wò aa ε?”

³⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo m̄, “N̄u yĩ mò'ɔ à le nl̄ò a Yerusalem ñka nsigə ñghèe a Yeriko, bìyərə bi tswā yi, n̄tsɔ'ɔtə itsè'è ghu nu, nan̄sə ñghɔ̄ɔ yi tsi'ĩ sigìnè, a tigə ñkwò, bo ma'àtè n̄lo waa, ³¹ Ngà̄n̄mà'a Nwĩ yĩ mò'ɔ à le ñka nzi maa m̄an̄j̄i, à z̄i m̄è m̄fè'ε ghu nu aa, ndan̄sə mbèè, n̄stya yi. ³² Mu Levi yĩ mò'ɔ à le ñki nzi nyə, ñghìrè tsi'ĩ maa ajàn̄, ndan̄sə mbèè n̄stya yi, ³³ Lâ n̄u baSamaria yĩ mò'ɔ ȳi à le ñka ñghèe a ñghaa yu aa, à le nzi nyə, ñko m̄il̄ñnè ȳi. ³⁴ Ñghèe ghu mbèè, n̄si'i ìla'à ji jya, n̄ñiñə afù ghu ñkwèrə, n̄tswesə yi a atu n̄aa yu, n̄lɔgə yi ñghèe ni ghu a nda bìḡī, a n̄lèntè yi ghu. ³⁵ Bo yu le ghu, àbèè a fù'ù m̄è, a ghè yu ki ghèè, m̄fi'i ibà'atə ñkabə silva ji baa,* m̄fa a mbo n̄u n̄lèntè n̄dā bìḡī wa, n̄swon̄ m̄, ‘Ka n̄lèntè n̄i, b̄eε m̄è a lɔgə ñkabə n̄tsyà yulà, bōn̄ maa bú bènsè fu, a noò ȳi m̄è bìi aà.’ ”

³⁶ Yesu a betè ndì'i nòh̄sè wa m̄, “O wà'atə m̄ è nd̄im n̄u wa m̄ è bìyərə bya le ñghò̄o yi aa, a t̄it̄i b̄è buà bi tarə, à ni wò aa ε?”

³⁷ A kwi'i m̄, “N̄u wa m̄ è le ñko m̄il̄ñnè ȳi aà.” Yesu a swon̄ ghu mbo m̄, “Ghèe ñki ñka ñghìrè maa ajàn̄è.”

Ajàn̄ m̄è Yesu à le ñghantə Martha bo Mary aà

³⁸ Yesu bo bì ñḡanjyèḡənnù ji i le ghèè ñkuu a ñikurə n̄i mò'ɔ, m̄an̄gyè ȳi mò'ɔ, ìk̄m̄ yi i b̄è Martha, a twon̄ə yi a nda yu, ³⁹ Muma bì m̄an̄gyè wa, ìk̄m̄ yi i b̄è Mary a tswé bo yu. Yesu à z̄i m̄è aa, a z̄i n̄tswe yi tsi'ĩ a mbèe mikòrə Yesu, ñyu'utə n̄i ànnù ȳi à le si d̄i'ĩ aà. ⁴⁰ Lâ Martha à le si nwùgə n̄u yi, ñwa'a tsi'ĩ annù a ñghìrè m̄j̄i a mbo bìḡī byà. A le nzi n̄swon̄ a mbo Yesu m̄, “Mmà'àmbi, ò s̄i yə m̄ è n̄i ànnù ȳi bi m̄è mumaà à ghìrè, m̄ è m̄à'atə gha tsi'ĩ m̄è m̄è, m̄ è yə n̄i ñgi'i a ni m̄j̄i mù aa ε? Ghàantè yi t̄a à zi ñkwetə ghà.”

⁴¹ Yesu a swon̄ ghu mbo m̄, “Martha, Martha! O nwùgə n̄u yò si'i a ni ìnnù j̄i ghà'atè! ⁴² Ayoo ȳi fùùrè a ku'unə a n̄tswe n̄i yù. Mary à tsò'ò m̄ è mbèè ȳi sigìnè kaa mbè n̄u a wa'à ghu mbo kwèrè.”

11

Yesu à d̄i'ĩ Nḡanjyèḡənnù ji m̄an̄j̄i n̄tsà'atə Nwĩ (Mt. 6.9-13; 7.7-11)

¹ Yesu à le si tsà'atə Nwĩ a adigə ȳi mò'ɔ, à m̄an̄sè m̄è aa, ñḡanjyèḡənnù ȳi ȳi mò'ɔ a swon̄ ghu mbo m̄, “Mmà'àmbi, d̄i'ĩ n̄tsà'atə Nwĩ a mbo bì'ĩ, tsò m̄è J̄on̄ à le ndì'i a mbo ñḡanjyèḡənnù ji aà.” ² Yesu a swon̄ a mbo bo m̄, “N̄i kii t̄i tsà'atə Nwĩ n̄i swon̄ m̄: ‘Taà ȳi'ĩ, ghìrè t̄a bì'i ka ñgha'asə ìk̄m̄ ghò. T̄a ànnù nif̄o yo à zi. ³ Ka m̄fa m̄j̄i m̄i m̄è mi ku'unə a mbo bì'ĩ aa a ñjwi ñjwĩ; ⁴ ñki ñka n̄l̄'ìnè n̄i ìfansènnù ji'i, n̄lon̄ m̄ è bì'i ñkii n̄l̄'inè n̄i j̄i b̄è bìi m̄ è bi f̄ansə a nu bì'ĩ aà; n̄tsuu ki bii bì'ĩ ka ñwo n̄i àkwà'ànè b̄è.’ ”

* **10:35** 2 denarii, ñkabè baGrikia, ndùu yi ibè tsò ñkabè ñḡanjafà'à ñjwi ji baà.

⁵ A bû ñswon a mbo bo mæ, “Mbæ ñù ñibô ghùù a ghèè a mbo nsûkà'â yî ñî ñtîi itugè nswon ghu mbo mæ, ‘Nsû ghà, tso'osè gha ñè ñkya abaa ji tarè; ⁶ ñlon mæ ñsû ghà yî mò'ò à lo nighaa a asà'a agha'a nzi, kaa mæ wa'à ñî àyoo ñiji a mfa ghu mbo tswè.’ ⁷ Mbæ nsû yî wa a nonè a ikuu ñkwi'i ghu mbo mæ, ‘Tsùu ñgi'i a mbo mæ fa; mæ tsètè mæ abà'â yâ, bî'i bî bôò ba nônètè; kaa mbæ mæ wa'à bù mbiinè a mfâ àyoo a mbo wò.’ ⁸ Mæ swon a mbo bù mæ, mbæ tuu bìnè fa ayoo ghu mbo mæ à ñî nsûkà'â yî aa, lâ ñyonè ajàn yîi mæ à ghèè ñî mbiï ñka mbetè kaa wa'à lò aa, à ka bìnè fa njoo tsim jîi mæ a lòò aà.

⁹ Ma mùu ajàn, mæ swon a mbo bù mæ: Ñî ka mbetè bon bi ka fa a mbo bù; ñî ka ñlòò bon ñî ka yè; ñî ka ñkwentè bon bi ka ña'a fa a mbo bù. ¹⁰ Ñlon mæ ñù ñtsim yîi a betè aa, a kwèrè; ñù ñtsim yîi mæ a kii ñlòò aa a yê. Ñù yîi mæ a kwentè aa bi kii ñna'a ghu mbô. ¹¹ Tâ yî tsù à tswè a titi bù mæ mbæ mú yî a betè fibwè, a tswè tî fa fibwè mbanè mfa bè no ghu mbo ¹² kã a betè ñibòò ñî ñgu ghu mbo a bânè mfa bê àngaa ghu mbo aa è? ¹³ Mbæ bù bii mæ ñî ñî ñgãnghirè innù jî bi aa, ñî zi ajàn yîi mbæ ñî ka mfa njoo jî siginè a mbo bôò buu, ñî sî wa'atè mæ mbæ Taà ghùù yîi mæ à tswè a aburè aa a nanse ñkontè a mfâ Azwî yi a mbo bè bii mæ bi betè ñî yi ghu aa è?”

Yesu bo Beezebul, mfò bidemon
(Mt. 12.22-30; Mk. 3.20-27)

¹⁴ Yesu à le si fi'i azwî yî bi yîi mæ a le mbæ yî ti ghàà; nòò yîi mæ àzwî yî bi ya a le mfè'è aa, àkiko'o ya a lòginè ñka ñghaa bè bii bi le nyè aa bi yerè tsi'i mbè ànnù. ¹⁵ La bo bî mò'ò bânè ñswon mæ, “A fi'i ñî izwî jî bi ntsyà aa a ñjim Beezebul, mfò izwî jî bi wâ.” ¹⁶ La bè bya bî mò'ò, a ñkwà'anè yu, bi bânè ñswon mæ, tâ à ghirè annù yî yèyerè a ndi'i mæ Nwî à tswè bo yu. ¹⁷ Mbæ yîi mæ Yesu à le nzi mmòontè jyaa aa, a swon a mbo bo mæ, “Ala'a yîi mæ a yatè waa ntè a atutu, nto ñî waa bo ñî bo aa, a wansè ñwo. Ñgwè'è yîi mæ ñî ki nyàtè waa laa, ñî kii ñwanse ñwò.

¹⁸ Mbæ a bè mæ Satan à ki nyàtè yi, bon à ka ki to ñii yumbon, tâ ànnù nifò yi tæ mæ akè aa è? Ñlon mæ ñî swon mæ mæ fi'i izwî jî bi aa ñî mîdà'à mi Beezebul. ¹⁹ Mbæ mæ ka mfi'i izwî jî bi aa ñî mîdà'à mi Beezebul, bon bôò buu tigè mfi'i aa ñî mîdà'à mi wo aa è? Mbæ mæ a bè maa ajàn aa, à ñî bo bii mæ bo ka yî tigè tsèrè ñ sa'à ghuu. ²⁰ Lâ mbæ a bè mæ mæ fi'i izwî jî bi aa ñî mîdà'à mi Nwî bon ànnù nifò Nwî à zî mæ a mbo bù.

²¹ “Nòò yîi mæ ñtî ñù, yîi mæ à tswè ñî njoo mitsè'è a bè ndugè yî aa, njoo ji ñ tswè ñî mbòonè; ²² Lâ mbæ nyèrè yîi mæ à tinsè ntsyàtè yi aa, mbæ a zi bon à ka kwèrè njoo mitsè'è jya mæ à ñij ntii yî ghu aa, ñ se'è njoo ji tsi'i tsim ñ yatè. ²³ Ñù yîi mæ à si ñjim yà bii aa, à bii aa ñjim ñgãnkibàà yà. Ñù yîi mæ à si ghotè aa, a bânè ñja'a aa jà'à.

Ajàn yîi mæ mbæ àzwî yî bi a fè'è mbu ñkuu fu aà
(Mt. 12.43-45)

²⁴ “Nòò yîi mæ àzwî yî bi a fè'è a nu ñù aa, a karè a ñî àdìgè yîi mæ kaa ñkî ñ sî ghu tswè aa, ñlòò ñî mæ mbæ yu mîntè ghu le; a tuu yè aa, a swon mæ ‘mæ ka bù bii gha fu a nda yîi mæ mæ fè'è ghu aà.’ ²⁵ A ti bii nyè mæ bi yè'è mæ nda ya ñ laa ñkù'ùnè, ²⁶ bon à ka ghèè bû bii ñî izwî jî sàmbaa jî bi jî dàn jîi ñ bi'i ntsyàtè yi, ñ zî ñku'usè yi ghu tâ bo bo kuu ñkuu ntswe ghu; bèè ñ kuu maa noò bon ñtswè ñù wa ñ ka bi'i tsyàtè ajàn yîi à le mbæ a mbii aà.”

Ñidorè ñii mæ ñî ñî annù ñîkonè aà

²⁷ Ajàŋ mə Yesu à le mmànɔsə nswonə ma jù ìnnù aa, mənɔgyè yí mò'ɔ wa atitii nòò a swon ghu mbo mə, “Mbɔɔnə a mbo mənɔgyè yii mə à le nɔwe gho aa bo bi a nî mbii mii mə mi le nɔɔsə gho aà!”

²⁸ La Yesu a bāŋnè ñkwi'i mə, “Mbɔɔnə ì bāŋnè ñtswe aa a mbo bè bii mə bi yu'u nighàà ni Nwí ñlèè aà!”

*Bè bya lɔɔ mə tâ Yesu à ghirə annù yí yeyerə
(Mt. 12.38-42)*

²⁹ Nòò yii mə nnòò bē wa i le nlògìnè ñka ñgha'atə aa, Yesu a be'enè ñka nswonə mə, “Nìwàà ni bē buà tsítɔŋ à ni nìwàà nî bî; bi lɔɔ nyê àlènsè, la kaa mə ka wa'ă alènsè yi dàŋ a mbo bo fa ntsya alènsè Jonah. ³⁰ Nlon mə ajàŋ yii mə Jonah à le mbə alènsè a mbo baNineveh aa, àà ñgĩŋ ñgĩŋ ajàŋ yii mə Mu Nù à ka bə alènsè a mbo nuà nìwàà. ³¹ Mfò mənɔgyè wa yii mə à le nlò a mbù'ù ñtii aa, à ka yí bìnə a noò ñtsò'òtə misa'a bo bi nìwàà ni bē bú tsítɔŋ i ñiŋə wa a isa'à. Nlon mə à le nlo a nlwí'í mbi yù, ñzi a a nyu'u nighàà ni mitsyè a mbo Mfò Solomon, lá yê nì, ñù yii mə à kò'ònə ntsyatə Solomon aa, à ghuà a titii bù. ³² Bè bi Nineveh ka yí bìnə a noò ñtsò'òtə misa'a, i təə bo bi nìwàà ni bē buà tsítɔŋ, i ñiŋə waa a isa'a à; ñlon mə baNineveh le mbəŋkə mĩntii myaa wa noò mə Jonah à le ñghàà a mbo bo aà, lá yè nì, ñù yii mə à kò'ònə ntsyatə Jonah aa, à ghuà mə a titii bù.”

*Ñkà'a ibii nú
(Mt. 6.22-23)*

³³ “Kaa ñù à laa ñwa'à nî lám kosè ñghɛɛ nniŋə ni a atà, kè m̄bu nlògè nî àntòò ñkusə ghu, kaa k̄i'ì k̄ii ñkosə nniŋə ni a ñji'í ñkùù. Nù a k̄ii ñkosə lám, a tɛ'ɛ aa a atu atetè tà ñù ti kuu a nda a yê ñkà'à wá. ³⁴ N̄li'í no laa mbə lám ibiinú ghò. N̄li'í no bə tswe siginè, bəə bon mb̄inú yò ntsim ì luu nì ñkà'à. Lá ni bə tsuu i siginè tswe bon mb̄inú yò ntsim ì luu nì m̄fi ñdìgè. ³⁵ Mbə yii mə a bə ma mùu ajàŋ aa, nì ka ntsyəsə tâ ñkà'à yii mə i tswe a nu bù aa, i tsuu bāŋnə bəŋ tigə itugè. ³⁶ Mbə ibiinú ghuu tsim ì luu nî ñkà'à, ñtsuu nî àdìgè yí fii tswe, bon i ka k̄i nanɔsə ta, tsi'í tsó lám yii mə a ta ni a nu bè m̄fa nì ñkà'à aà.”

*Yesu a firə baFarisai bo bi ñgāŋndi'i nòŋsè
(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)*

³⁷ Yesu a burə k̄i ghàa ñù baFarisai yí mò'ɔ a twonə yi mə tâ à zi ñji a nda yu; Yesu a ghɛè ghu nda bo yu j̄i. ³⁸ Annù a tsyá ñù baFarisai wa ajàŋ yii mə à le nyə Yesu a j̄i t̄ghè à fòò ns̄i'ì mbô mi aà. ³⁹ Yesu a swon ghu mbo mə, bù ba Farisai, ni s̄i'ì ndon bo bi ñkaŋ tsi'í a abɛɛ abɛɛ, la a mum, nì bāŋnè ñluu nî ñnnù j̄i bi, ñk̄ii mbanə n̄i ñjoo bē ñkwɛrə, ⁴⁰ it̄rə ndə j̄i tsu! N̄i s̄i zi mə ñù yii mə à le nanɔsə abɛɛ laa, a ni yu mə à le ñki nnanɔsə mum aa ɛ? ⁴¹ Lá tâ nì bāŋnə m̄fa n̄joo tsim ghu mum a ñkwetə ñgāŋf̄um ghu, nì bə gh̄rə ma mùu ajàŋ, bon a ka bə annu yii a ku'unə aà, tâ ñjoo tsim a mbo bù ì laa.

⁴² “Lá ñḡi'í yí ñwè a nu bù mb̄a baFarisai! Nlon mə ni lògè n̄i ñjoo aghò'ò bo bi bāmbòrè buu ñyatə n̄i n̄i it̄ii ñighum, m̄fa n̄i àt̄ii yí fùurè a mbo Nwí, lá kaa wa'à n̄i ànnù yii mə a tsinə aa gh̄rə, kaa wa'à n̄i Nwí k̄ii ñkɔŋə; bon ni gh̄rə n̄i ñnnù ma j̄u tsi'í tsim, kaa wa'à n̄i j̄i mò'ɔ mà'atè.”

⁴³ Ñḡi'í yí ñwè a nu bù mb̄a baFarisai! Nlon mə ni kòŋə a ntswe n̄i ñlèn j̄ii mə i kò'ònə aa a m̄m̄ ndan̄ghòtə bù, ñkɔŋə ni mə tâ bè ka nzi ntsà'atè n̄i ghuu a idigè m̄itaa, ⁴⁴ Ñḡi'í yí ñwè a nu bù! Nlon mə ni bə aa tsi'í tsó m̄isyè m̄ii mə kaa bi s̄i lènsè, kaa bè wa'à yê, ñtsya ghu itu t̄i z̄i.”

⁴⁵ Nù yí mò'ɔ a titii ñgāŋndi'i nòŋsè jya a kwi'i a mbo Yesu mə, “N̄d̄i'innù, ò swon ma mùu ajàŋ ñk̄ii mbəḡitə aa yi'í.” ⁴⁶ Yesu a swon mə, “Ñḡi'í yí ñwè a nu bù mb̄a

ngǎṅndì'i nòṅsè! Nlonṅ mə ni bè'èsè bē nî àbè'è yîi mə a tsya waa a mbè'è. Kaa bù búmbonṅ kaa ni wa'à zî àjàṅ yîi mə mbə ni tɛ'è ṅkoontə abè'è ma yû kě ṅkwətə waa tâ bo be'e. ⁴⁷ Ndòò a atu bù! Nlonṅ mə ni bɔɔ misyè mi ṅǎṅntoo Nwî jîi mə bitaà buu le nzwitə aà. ⁴⁸ Maa ajànṅ ni ni biyəfə ṅkii mbeentə ni innù jîi mə bitaà buu le mbù'ù aà; nlonṅ mə bo le nzwitə waa, ni bāṅnè mbiinə mɔɔ misyè myaa. ⁴⁹ Mbə yîi mə a bə ma la aa, mitsyè mi Nwî mi swonṅ mə, 'Mè ka too ṅǎṅntoo jya, bo bi ṅǎṅnswonṅ annù Nwî tâ bo zwitə bî mɔ'ɔ ṅki ṅka ntsɔ'ɔ akòrè bî mɔ'ɔ,' ⁵⁰ ta tâ àləə ṅǎṅntoo Nwî tsim, yîi mə bi le nsaansə nloginə a nloginə mbi aa, ta bi betə a mbo nìwàà ni bē buà, ⁵¹ nloginə nî àləə Abel ṅghɛɛ nywe'e nî à yî Zechariah yîi mə bi le nzwitə a titi nìkèntə ni mà'anwî bo bi Adigə ya yîi mə a laa mǎṅsə aà. Ìṅṅ, mə swonṅ a mbo bù mə bi ka yî betə aləə yaa a mbo nìwàà ni bē buà.

⁵² ṅgi'i yî ṅwè a nu bù mbá ṅǎṅndì'i nòṅsè, nlonṅ mə ni kwèrè mē bîkey bi mitsyè bii mə bi ṅa'a mǎṅjî; ni tuu ṅkuu, ṅki ṅkinṅ bē bî mɔ'ɔ mə tâ bi tsuu kii kuu."

⁵³ Ajànṅ yîi mə Yesu à le mmà'atə waa ṅka ṅghɛɛ nii aà, ṅǎṅndì'i nòṅsè bo bi baFarisai loginnè ṅka ligitə nî innù jya mə Yesu à le nswonṅ aa tsi'i ni mǎṅṅ ṅkii mbetə nii nî innù jî ghà'atə, ⁵⁴ mə mbə a swonṅ ànnù yî bi yî tsu tâ bo tswa yi.

12

Nî tsuu ki bɔ'ɔ a nswonṅ ànnù nṅkonṅ (Mt. 10.26-27)

¹ Ajànṅ mə nnòò bē wa ṅkam ni ṅkam i le nzi ṅghotə, ntigə ntinə waa ntinə ṅghɛɛ aa, Yesu a ləginə mfoo nswonṅ a mbo ṅǎṅyəgənnù ji mə, "Nî ka ntsyəsə ghuu nî mbè'è abaa baFarisai, yîi mə à ni abagilə aà. ² Kaa àyoò yî tsu a sî ghu tswè mə bi bɔontə mə kaa bi ka yî wa'à fùrè, kə mə a ləontə yîi mə kaa a ka yî wa'à fè'è yentə tâ bi zi. ³ Innù tsim jîi mə ni swonṅ a mûm itugə aa, bi yu'u a nlaà idigə. Innù jîi mə ni ki ntsumtə a adigə yî lò'òsə aa, ba yî tigə təə a itu mila'a i kè'ènə.

Nù yîi mə mbə bi kâ mɔ'ɔ aà (Mt. 10.28-31)

⁴ "Mè swonṅ a mbo bù, ìka'á jâ, mə, ni tsuu ki bɔ'ɔ bē bii mə mbə bi zwitə tsi'i mbiinu, kaa wa'à annù dànṅ bù ṅghirə aa bē. ⁵ La mə ka bāṅnə ṅwà'àsə ghuu nlonṅ ṅù yîi mə mbə ni bāṅnə ṅka mɔ'ɔ aà: Nî ka mɔ'ɔ yu wa yîi mə a zwitə, ṅki ntswe ni mǎdà'a a mmà'a a mum mɔ'ɔ Satan; Ìṅṅ, mə swonṅ a mbo bù mə nàa mɔ'ɔ nii. ⁶ Tigə bi fèe nda'a ji ntaà aa ni bîkabə bi baa aa ε? Kaa Nwî a wa'à nî nda'a ma yû tsi'i yî fùrè li'inè. ⁷ Yə mbà, à zi ndùu inonṅtu jîi i tswe a atu bù aa tsi'i tsim; tsuu ki bɔ'ɔ, ni tswe ni ndùu, ntsyatə nda'a a nnòò.

Annù mbii kě annù ntuu Kristo (Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Mè ghɛɛ ni mbiin a nswonṅ a mbo bù mə, ṅu yîi mə à bii gha a nsi mi'i bə aa, Mu Nù à ka yî kii bii yi a nsi mi'i baangel bi Nwî; ⁹ la ṅù yîi à tuu gha a nsi mi'i bə aa, bi ka yî kii tuu yi a nsi mi'i baangel. ¹⁰ Nù ntsim yîi mə à ghàa ànnù yî bi nlonṅ Mu Nù aa bi ka yî li'inə ifansənnù ji; lâ ṅù yîi mə à bəgətə Azwî Nwî aa, kaa bi ka yî wa'à ifansənnù ji li'inè.

¹¹ "Nòò yîi mə bi lògè nî ghuu nzi ni bù a ndāṅghotə bo bi a nsi bîsa'a bi ala'a bo bi bità bi ala'a aa, ni tsuu ki wa'a annù yîi mə ni ka swonṅ kə ajànṅ yîi mə ni ka kwi'i aà; ¹² nlonṅ mə Azwî Nwî a ka dî'i annù yîi mə ni ka swonṅ aa maa noò."

Nìghàà nî nānaa nlonṅ ṅǎṅkabə yîi mə à le mbə ajṅṅtə aà

¹³ Nù yî mò'ɔ wa atitii nnòò a swonṅ a mbo Yesu mə, "Ndì'innù swonṅ a mbo mumaà tâ à yatə njoo jîi mə Taà à le mmà'atə aa a titi bî'iyu." ¹⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə,

“Mbâ ghû, a gha nî ñsa'a mîsa'a kè ñyâtê ñjoo a titîi bù aa a tsò'c wò lɛ?” ¹⁵ Yesu a ghèè nî mbîi ñswonə a mbo bo mə, “Nî ka ntsyəsə ñkîi ntsu'utə nî ghuu nlon agh'ənə tsim yîi mə a ghîrə bè y'ətə nî ñjoo aà; ñlon mə ntswëntîi ñù kaa à laa ñwa'a aa ñjoo jî wè jîi mə à tswe nî ju aa bê.”

¹⁶ A ghèè nî mbîi ñswonə ñighàà nî ñānaa a mbo bo mə, “Abwènə nsyə ñgànkabə yî mò'c a lɛ fi'isə mîji tsi'î a mbə nù; ¹⁷ a nañsə ñtswe ñwa'atə annù yîi mə mbə yu ghîrə aa, m̄betə mə ‘Mè ka nañsə ghîrə aa mə akə i tswe nî ità jîi mə i gha'atə mə mbə m̄ fu'ù m̄ji ma mù ñləə ghu aa ε.’ ” ¹⁸ A swonə a atu ibîinû yi mə, “Annù yîi mə m̄ ka ghîrə aa a nî mə: M̄ ka sà'a ità jya tsi'î tsim bu ghîrə jî wè, jîi mə mbə logè m̄ji aa mya bo bì ñjoo jyâ tsim. ¹⁹ M̄ ghîrə ma la, bon m̄ ka tigə swonə a mbô ñtîi gha mə, ñtîi ghâ, wa ò ləə ñjoo a atà i gha'a ñgha'a ajàn mə mbə ò jî a atu ilòò ilòò; lòc lâ àdìgè ñtswe ghu, ntigə ñji ñkîi no, ñkîi ndoritə.” ²⁰ Lâ Nwî a swonə ghu mbo mə, “Atîrə ndə yî tsu! M̄ ka twonə ntîi gho ñitugə sii, tâ ñjoo jya mə ò fù'u ñghotə aa tâ i tigə mbə jî wo aa ε? ²¹ A nî ñgîñ ñgîñ a mbo ñù yîi mə a ghotə nî ñjoo, ñlèè nî a ata ñlon ibîinû yi, kaa wa' à nî ñjoo a mbèε Nwî bāñnè ñtswe.”

*Annū nnîñ ntîi a nu Nwî
(Mt. 6.25-34)*

²² A bù ñswonə a mbo ñgāñyogēnnù jî mə, “Ma mùu ajàn m̄ tigè ñswōñ a mbo bù mə nî tsuu innù kî wa'a nlon ntswëntîi yùu, mə nî ka jî aa akè, kè ñlon ibîinû ghuu, mə nî ka wɛ'ε aa akè lɛ. ²³ Nlon mə ñtswëntîi i tsyātə m̄ji, ibîi nu i kî ñtsyatə its'è'è. ²⁴ Nî wa'atə ñîñyâ, kaa i si ñjoo bwe'e, kaa wa' à nî m̄ji kîi mfu'u, kaa wa' à nî m̄ntàn kè nî ità tswé, lâ Nwîñgòñ a jɛ'ε nî waa. Nî sî nî ñduù tswé ñtsyatə bîsîñ ma bù aa ε? ²⁵ Mbə ñù ñbù yî tsu a ku'usè m̄bàñtè a nî ñtswëntîi yî ñlon mə a wa'a innù aa ε? ²⁶ Ma mùu ajàn, mbə nî tsuu zi ajàn yîi mə mbə nî nañsə ñku'usə tsi'î m̄ntsîrê àyoo tsi'î tsó ma yú, nî bù ñtigə wa'a nlon ñjoo jî m̄'c aa a ya aa ε? ²⁷ Nî lentə ibwî'i ñgèè, ñyə a ajàn mə i kwe aà; kaa i si nwùgîñè kaa wa' à nî àsîsî kîi mba'a; la m̄ swonə a mbo bù mə, tsi'î m̄fò Solomon a m̄m ñigha' à nî nî tsim, kaa à lɛ ñkî'i ats'è'è yî tsu wɛ'ε tâ à bon mbə tsi'î tsó jyaa. ²⁸ Lâ mbə Nwî a ka ñwɛ'ε its'è'è a nù ñgèè yîi mə i kwe nî a atu m̄nta'a sîi a lo ti bə a yoo bi toó a abu aa, nî sî m̄òntè mə mbə a wɛ'ε its'è'è a nu bù ñtsyatə aa ε? Abîintîi yuu a kə'ə bə laa aa a ya ε? ²⁹ Maa ajàn, nî tsuu kî betə mə, nî ka jî aa àkè, kè nî ka no aà àkè lɛ, tâ m̄ntîi muu tsuu innù i kî wa'a. ³⁰ Nlon mə à nî innù jîi mə bîtîzî Nwî bi si'isə nî m̄bîmîinû myaa nlɔc aà; la Taà ghùu à zi mə nî bon ñjoo mà jû. ³¹ Lâ tâ nî bāñnə ñka nlɔc annù ñifò Nwî bon à ka fa ñjoo mà jû a mbo bù.

*Afù'ù a aburə
(Mt. 6.19-21)*

³² “Nî tsuu kî bɔ'c mbâ bɔc bi m̄bîñjèrè bâ, ñlon mə, Taà ghùu a doritə a mfâ ànnù ñifò aburə a mbo bù. ³³ Fèè nî ñjoo juu mfa a mbô ñgāñəfumə tã tswe nî ibàà ñkabə jîi mə kaa i si sà'akè aà, i ləə afù'ù yùu a atà a aburə, a adigə yîi kaa ñkabə i si ghu mɛ, kaa bîyərə wa' à ghu kuù. Kaa nsèbè wa' à nî ñkabə ghu kîi ñji aà. ³⁴ Nlon mə adigə yîi mə afù'ù yo a tswe ghu aa, ñtîi gho i ka kîi tswe aa ghu.

Ñgāñəfà' à jîi mə a tswe ñikərè aà

³⁵ “Nî ka kwərə mîkò muu ñkîi ñkosə nî bîlām buu bì ka ñkhi, ³⁶ mbə tsi'î tsó ñgāñəfà' à jîi mə a yu'utə masa wàà yîi mə à tswe a adigə adîna ñiyò'ò aa, mə mbə a ghîrə mbîi ñkwentə abà' à bo wāñsə ññà'a a kuù. ³⁷ Mbɔcɔnə a mbo ñgāñəfà' à jîi mə masà wàà a bîi ñyə waa bi tswé ñikərè aà; m̄ swonə tsi'î ànnù ñîkonə a mbo bù mə, tâfà' à wàà wa à ka bāñnə wɛ'ε ats'è'ə afà' à yi, i ghîrə tâ bo tswe a atu atətə tâ à tsyasə m̄ji a mbo bo. ³⁸ A ka bə annù ñidorə a mbo ñgāñəfà' à jîi mə mbə a ka mbîi

nî ntiî itugè kè nî ntsyàtê ntiî itugè bo tswê nikèrè aà! ³⁹ Lâ tâ nî zi mē, mbôn ndâ à laa bē zi noò yîi mē nyērê à ka zî ghu aa boŋ kaa à sî mà'atè mē bì zi mbègè ndâ yî. ⁴⁰ Nî kî ŋka ntswe nikèrè; ñlon mē Mu Nù à ka yî zî aa a noò yîi mē nî sî wa'atè mē à ka zî ghu aà.”

Ngàŋàfà'à yîi mē a fà'à nî ntiî yi tsim aà
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Peta a betè Yesu mē, “Mmà'àmbî, o swon nighàa nî nānaa nū aa a mbo bî'i kè a mbo bē bîtsimè aa ε?” ⁴² Yesu akwi'i ghu mbo mē, “Yu'u nî annù ñlonè ŋgàŋàfà'à yîi a fà'à nî ntiî yi tsim ŋkî mbē yî mîtsyè yîi mē mbē masà yî a lèè mē tâ a ka nlentè njoò jî, ŋkîi nyatè nî mîjî a noò mîjî aà. ⁴³ Mbōonè a mbo ŋgàŋàfà'à ma ghú yîi mē mbē masà yî a bîi nyè a fa'à maa ajàŋ aà. ⁴⁴ Mè swon tsi'i annù ñikon a bo bù mē à ka tigè nlèè ŋgàŋàfà'à ma wa mē tâ à tigè nlentè nî njoò jî tsimè. ⁴⁵ Lâ mbē ŋgàŋàfà'à wa a baŋnè nswon a mbo ìbînù yi mē, ‘Masà ghaà ka tigè a mbîi,’ mbaŋnè ŋka ŋghoo nî ŋgàŋàfà'à jya jî mbàŋnè bo bì jî bāŋgyè, ŋkîi nji, nno, ntigè mbaanè nîi, ⁴⁶ boŋ masa ŋgàŋàfà'à jya à ka zî a nî ñjwi bo bì noò yîi mē kaa à sî wa'atè mē à ka bîi ghu aà. Bεε a bîi aa boŋ à ka tsè ŋgi'i ghu nu, kîi niŋè yi a titîi ŋgàŋàfà'à jîi mē kaa bì sî nî mîntîi myaa mîtsim fa'a. ⁴⁷ Ngàŋàfà'à yîi mē à zi annù yîi mē masà yî a lòò aa, la kaa wa'à nū yî taŋtè kè ŋkîi mfa'a annù yîi mē a lòò aa, bì ka yî naŋsè ghòò yi.

⁴⁸ “Lâ ŋgàŋàfà'à yîi mē kaa à sî annù yîi mē masà yî a lòò zi aa, mfa'a annù yîi mē boŋ bì ghoo yi ghu aa, bì ka yî ghòò yi tâ à kè'ètè. Nù yîi mē bì fâ àyoo ghu mbo a gha'atè aa, bì ka yî kîi lòò a ŋkwèrê àyoo ghu mbo tâ à gha'atè; nù yîi mē bē fa njoo jî ghà'atè ghu mbo aa, bì bε mē à ka bînsè jîi mē jî gha'atè ntsyà.

Ayàtè yîi mē a kuu a titîi bē ñlonè Yesu
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Mè lε nzî aa a ŋghìrè mē tâ mbi ŋka ŋkhi; nyè'ètè nî mē boŋ i lèè mbàa nte'ε nloginè ŋka ŋkhi! ⁵⁰ Mè tswè nî ŋkî yîi mē mē tswè nî ŋkwèrè aà; kaa mbē ntîi gha i wa'à nî mbōonè tswè nywe'e a noò yîi mē mē ka yî màŋsè aà! ⁵¹ Nî laà mōontè nî mē mē sigè fàa a atu nsyè aa a mfa mbōonè aa ε? Ngan, mē swòŋè a mbo bù mē mē bāŋnè nzî aa nî àyàtè; ⁵² ñlon mē, ñloginè tsîtsòŋ, a nda yîi bē tswè ghu bì ntaà aa, bì ka yàtè tâ bì bì baa ka tonè nî bì bì tarè; ⁵³ bì ka yàtè waa, tâ tà bo mú yî yî mbāŋnè ka ntonè, tâ ma bo mú yî yî màŋgyè ka ntonè, tâ manè bo ŋgwè mú yî kî ŋka ntonè.”

Annù ñlonè nzi bìnòò bì mbî
(Mt. 16.2-3)

⁵⁴ Yesu a gheè nî mbîi nswonè a mbo ñnòò bē wa mē, “Nî bē yè tâ mbà'à i ka ŋko'ò a mbî ntso noò boŋ nî burè nswon mē, ‘mbèn i ka loo’; nî swòŋè a kî mfe'ε maa ajàŋè. ⁵⁵ Nî bē yè tâ àfîsè à ka nzi a mbi ntii, boŋ nî swonè mē, ‘àbabè yî tîi a ka zî’; a kî mfe'ε maa ajàŋè. ⁵⁶ Ngàŋabagilè! Nî zi aa tsi'i nto'otè ìlènsè jîi mē nî yè i fè'è nî a nsyè bo bì a mbà'à àbùrè, a ghìrè akè mē tâ nî tsuu a nto'otè innù jîi mē i fè'è fàa nî yulà ñgù'ù aa zi aa ε?

Annù ŋka mmàŋsè ànnù bu bì bē bîi mē bŷ bo tswè nî isa'a aà
(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ “Nî tuù ñlòò ànnù jî tsinè a ŋghìrè aa a ya? ⁵⁸ Bu nù yîi mē à ñŋè isa'a a nu wo aa, mbē bù yu ka ŋghè a nsi ŋgàŋnsa'a mîsa'a, ò ywe'etè mē mbē bŷ yu màŋsè a mánjî. Tâ à wa'à gho a mbo ŋgàŋnsa'a mîsa'a wa fa, tâ ŋgàŋnsa'a mîsa'a wa tâ à fa gho a mbo nù bîburèsî tâ nù bîbùrèsî wa à niŋè gho a atsaŋè. ⁵⁹ Mè swòŋ tsi'i annù ñikon a mbo wò mē ò bē kuu wa atsaŋ boŋ ò ka tigè tswè ghu i ywe'e a noò yîi ò ka

yï mànşə tu ŋkabə yï mə o tswa n̄i ghu aa tsi'ï n̄tsim, i sigə ywe'e n̄i ànini yï a lwi'i aà."

13

N̄i bəŋkə m̄ntī muu, m̄ma'atə ib̄i ghuu, kə boŋ n̄i ka kwo

¹ A le mbə maà noò aa, bə b̄i m̄o'ɔ le nswon a mbo Yesu àjàŋ yï mə Pilato à le nswon bi zwiətə baGalilea b̄i m̄o'ɔ a noò yï mə bi le nzi ŋka nzwitə njoo mmà'anw̄i aà. ² Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "N̄i m̄òntə mə ma buù baGalilea le ŋkwo aa nlon mə bo le mbə ŋgāŋghir̄ə innù j̄i bi ntsyatə baGalilea b̄i m̄o'ɔ b̄itsim aa ε? ³ Mè swonə a mbo bù mə, Ŋgaŋ; mə swon a mbo bù mə n̄i bə tuu m̄ntī muu bəŋkə mmà'atə ib̄i ghuu boŋ bù bi tsim n̄i ka yï k̄ii kwo tsɔ bo. ⁴ Kè n̄i wà'atə mə akə nlon baSiloam bya n̄ighum ntsò j̄i nifwaa, b̄ii mə àtu nda n̄ikāŋ ya a le ŋwò n̄zwitə aa, n̄i m̄òntə mə bo le mbə ŋgāŋghir̄ə innù j̄i bi ntsyatə bə b̄itsim b̄ii bi le ntswe a Yerusalem aa ε? ⁵ Mè swonə a mbo bù mə, "Ŋgaŋ." N̄i bə tuu m̄ntī muu bəŋkə boŋ n̄i ka yï k̄ii kwo maa ajāŋə."

N̄ighàà n̄i nanaa nlonə ati ti koonə

⁶ A bú n̄swon n̄ighàà n̄i n̄anaa a mbo bo mə: "N̄ù yï m̄o'ɔ à le mbə ati ajòò a m̄um ŋkya yu; à leè n̄zi a lèntə, nyə mə kaa a le wa'à koonə. ⁷ A swon a mbo n̄ù lèntə ŋkya wa mə, 'Yê, àa ilòò j̄i tarə mə mə z̄i m̄ê n̄lèntə ati yû, kaa wa'ă ajòò ghu atu yê. Wă mmà'a a nsyê; a tàsə adigə nsyè yù aa a ya aa ε?' ⁸ Ŋgāŋnlèntə ŋkya wa a kwi'i mə, 'Taà, mà'atə tá yuà àlòò a ku'usə ntsyà, mə ka toŋ mfəŋ i karisə i niŋ ntsà'à ghu. ⁹ Bèè mə a bə fii alòò, s̄i yə mə a ka koonə m̄ntà le, bèè a tuu koonə, boŋ ò ka tigə wă mmà'a a nsyê.' "

Ajàŋ mə Yesu à le ŋghurə m̄angyè yï mə à le ŋgəmkə a njw̄iŋgòn aà

¹⁰ A le mbə a njw̄iŋgòn yï m̄o'ɔ Yesu a tswè a m̄um n̄dāŋghòtə ŋka ndi'i n̄i ànnù Nw̄i ghu. ¹¹ M̄angyè yï m̄o'ɔ à le ntswe ghu yï mə àzw̄i yï bi a le ntswe ghu nu, ŋghir̄ə a ghòò a atù ilòò n̄ighum ntsò j̄i nifwaa; n̄tigə ŋgimnə ntə, kaa wa'ă a sentə ib̄i n̄u yi z̄i. ¹² Nòò yï Yesu à le nyə yi aa, nswon mə, "M̄angyè, wa n̄i ghòò no nya n̄i mà'atə m̄ê ghô." ¹³ A le ŋghensə abò yi n̄nɔŋsə ghu nu, a burə n̄tigə n̄sentə n̄u yï, n̄tsinə ntə, n̄tigə ŋgha'asə n̄i Nw̄i.

¹⁴ N̄d̄i n̄dāŋghòtə à le nlw̄isə n̄ton nlon mə Yesu à le ŋghurə m̄angyè wa a njw̄iŋgòn aà, n̄tigə nswonə a mbo bə b̄ii bi le ntswe ghu aa mə, "N̄jwi ifà'à i tswè ghu aa j̄i nto'o; n̄i ka nzi n̄i n̄jwi mà j̄u tá b̄i ghurə ghuu, ntsee bə a njw̄iŋgòn ki z̄i."

¹⁵ Mmà'àmbi à le ŋkwi'i ghu mbo mə, "Wò ŋgāŋabagilè! N̄ù n̄bù yï tsù à si mbòn yï kə jākās̄i yï fèè mfi'isə a abù'ù a njw̄iŋgòn, ŋghèè n̄i yu a ntsù ŋk̄i mə tá i no ŋk̄i aa ε? ¹⁶ Lâ, yê n̄i, a n̄i mu Abraham yï m̄o'ɔ à ghua yï mə Satan à le ŋkòò n̄i àtsaŋ, ilòò n̄ighum ntsò nifwaa, a s̄i ku'unə mə mbə bi ketə atsaŋə yi ya a njw̄iŋgòn aa ε?" ¹⁷ A kw̄i'ï m̄ê ma mùu ajāŋ aa, atu ŋgāŋk̄ib̄aà j̄i jya a le ndir̄ə; bə bya b̄itsim bi tigə n̄doritə nlon innù j̄i ȳeyerə jya mə à le ŋghir̄ə aà.

N̄ighàà n̄i nanaa nlon aburə m̄aghumə

(Mt. 13.31-32; Mk. 4.30-32)

¹⁸ Yesu a tigə n̄swon mə, "Annù nif̄ɔ aburə a bə aa tsɔ àkè aa ε? Kè n̄bə mə figinə aa n̄i àkè aa ε? ¹⁹ A bə aa tsi'ï tsɔ aburə m̄aghum, yï mə n̄ù à le nlògè ŋghèè mbwe'e a m̄um ŋkya yu; a too ŋk̄o'ɔ n̄tigə mbə ati, b̄is̄iŋ bi tigə n̄zi ŋghurə n̄i ndā jyaa n̄i n̄taà j̄i."

N̄ighàà n̄i nanaa nlon mbè'è àbaà

(Mt. 13.33)

²⁰ Yesu a ku'ùsè òswon mæ, “Mbê mè figìnè ànnù nifò Nwí aa nî àkè aa ε? ²¹ A bə aa tsi'í tsò mbè'è àbaa yí mæ mànɣyè à le nlògè ònɲə a mum àbaa yí ghà'atè a ghirè àbaa ya a tigè òkò'ɔ ŋgha'a ŋgha'a aà.”

Ntsunda yí kè'ətè wá
(Mt. 7.13-14,21-23)

²² Yesu à le mbù òghɛɛ ntsyà a múm òla'a jì wè bo bì jì kəkê, òndi'i nì nìghàà nì Nwí ghu, a ajàn mæ à le si kò'ɔ ŋghɛɛ nì a Yerusalem aà. ²³ Nù yí mɔ'ɔ a betè ghu mbo mæ, “Taà, á ka yí yweenə tsi'í mbùmtè bə aa ε?” Yesu a kwi'i mæ, ²⁴ “Nì ka ŋgaansə mihí muu a ŋkuu nî òtsú nda yí kè'ətè wá; òlɔŋ mæ bə bí ghà'atè ka yí kɪ ywe'etə a ŋkuu ghu, kaa wa'à bəŋnè òzi a ŋkuu. ²⁵ Nòò yí mæ mbòŋ òda à bìnè mē òtsetə abà'à aa, bəə bɔŋ nì ka tigə təə a abɛɛ tigə kwɛntè nî abà'à ya i swonə nì mæ, ‘Taà, ŋa'à bí'í kuu!’ Tá à kwi'i a mbo bù mæ, ‘Kaa mè sɪ adigə yí nì lo ghu aa zɪ.’ ²⁶ Tá nì lɔgìnə ŋka nswonə nì mæ, ‘bí'í le si jì ŋkii nno bí'inè, ò kii òndi'i nî ànnù Nwí a múm àla'a bí'í.’ ²⁷ Lá tá à swonə a mbo bù mæ, ‘Kaa mè sɪ adigə yí nì lo ghu aa zɪ. Nì lo ghuu a mbèè mè òghɛɛ mba ŋgǎŋmbu'u ònnù jì bì!’ ²⁸ Nì ka yí tigə yə'ə i kurə nî mɪsɔŋə muu, a noò yí mæ nì ka yí yə Abraham bo Isaac nì Yakob, nî ŋgǎŋntoo Nwí tsim tá tswe a mum òfò nì Nwí. Tá bì bəŋnə ntii ghuu mfɛ'ɛsə a abɛɛ! ²⁹ Bə ka yí lo a mbi nsa'a noò bo bi a mbi ntso nòò, a mbèè mbitu bo bì mbintii, i zɪ tswe a atu atətə, i tigə jì nî àdinà a múm ànnù nifò Nwí. ³⁰ Yê, bə bí mɔ'ɔ bíi à nì bílwí'í bí òjɪm tsítsɔŋ aa ka yí tigə bə bɪtsyà bí mbii, tá bə bí mɔ'ɔ bíi mæ à nì bɪtsyà bí mbii tsítsɔŋ aa tá bì tigə bílwí'í binjímè.”

Ajàŋ yí Yesu à le ŋkòŋə Yerusalem aà
(Mt. 23.37-39)

³¹ Tsi'í maa noò baFarisai bí mɔ'ɔ bí le nzɪ a mbèè Yesu, òswon ghu mbo mæ, “Lò faà mæ ŋghɛɛ a adigə yi dàŋ òlɔŋ mæ Herod a lòc nzwitə wò.”

³² Yesu a kwi'i a mbo bə mæ, “Nì ghɛɛ nswonə a mbo nìman ma nya mæ, ‘Yê, sɪi mæ fi'i izwí jì bí a ato'o bə, ŋkii ŋghurə nì mighòò myaa, i ghɛɛ ywe'e a yɔɔ, a tɪ bə nî òjwi jì tarə, mè mǎŋsə ifà'á ghá.’ ³³ Lá mè tswe nì òghɛɛ nì mbii sɪi, bo a yɔɔ, nî òjwi yí ò yòntə aà; kaa a sɪ tsinè mæ mbə bí zwitə ŋgǎŋntoo Nwí a adigə dàŋ òttsyatə a Yerusalem. ³⁴ Wɛɛ, Yerusalem! Yerusalem! O zwitə ŋgǎŋntoo Nwí, òtumtə nî bə bíi mæ bí too a mbo wò aa nì ògò'ò! Nğàà jì ghà'atè mè lòc mē mæ mæ ghotə bɔò buu tsò mæ mǎŋgu a ghotə bɔò bí a nji'i mibá yuu aa, kaa nì wa'à bíi. ³⁵ Yê nì, bí mè'è mæ ndá yùù. Mè swonə a mbo bú mæ, kaa nì ka wa'à gha bù òyə nywe'e a noò yí mæ nì ka yí tigə swonə nì mæ, ‘Bí'inè gha'asə yu wa yí mæ a zɪ nî òkúm Mmà'àmbi aà!’ ”

14

Ajàŋ mæ Yesu à le ŋghurè ŋú yí mɔ'ɔ yí mæ nú yí ò le ŋkò'ɔkə aà

¹ A bə nî òjwɪŋgòŋ yí mɔ'ɔ Yesu a ghɛɛ a nji a nda òsa'à àla'a yí mɔ'ɔ mæ à le mbə ŋú baFarisai, à tswè mē ghu aa, bí ka ŋkəənsə nni. ² Nù yí mɔ'ɔ à le ntswe ghu mæ nú yí ò le ŋkò'ɔkə, ³ Yesu a betè ògǎŋdi'i ònɲsə bo bì baFarisai bíi mæ bí le ntswe ghu aa mæ, “Nòŋsə à laa òndi'i mæ mbə bí ghurè ŋú a òjwɪŋgòŋ kè òŋaŋ aa ε?” ⁴ Bo tswé waa atsitsi kaa wa'à akwi'i fá. Yesu a lògè ŋú òghòò wa ŋghurè yi ntigə nswonə mæ tá à ghɛɛ yi. ⁵ Yesu a tigè òswonə a mbo bo mæ, “Nù ònbù à tswè ghu mæ mbə mú yí kè ònbòŋ yí wò a mún àtaa a òjwɪŋgòŋ kaa a wa'à bùrè òwǎŋsə ŋghèè mfi'isə aa ε?” ⁶ Kaa bí le ŋwa'à nî àkwi'i nî àbetə ma yú tswé.

Annú nsigisə ibii nu a nsyə bo bì ŋka ŋkwɛrə bígì.

⁷ Yesu a ghɛɛ nî mbii ònaa òghàà nî nǎnaa a mbo bə bya bíi bí le ntwonə waa wa nda aa, òyonə ajàn yí mæ à le nyə bo tso'ò nî òlən jì kò'ònə a ntswe ghu aa, nswonə a

mbo bo mæ ⁸ “Mbə nù a twonə gho a adigə adinà niyɔ'ɔ, ɔ tsuu ghɛɛ tswe nî àlən yî kò'ònə, mbi'ì nù yîi mæ à kò'ònə ntsyàtə gho aa, a bú nyon; ⁹ bon nù wa mæ à kà'a adinà ya ntwonə ghuu yu bitsimè aa, à ka zî a mbo wò swon mæ, ‘Bìnə mfa aləŋ ya a mbo ghuà nù’, bon ɔ ka bìnə maà noò nî àdìrə atu a ntswe nî àlən yîi mæ kaa a sî kò'ònə aà. ¹⁰ Lâ mbə bi twonə gho a adigə adinà, ɔ ghɛɛ ɔ tswé nî àlən yîi mæ a tswe a njim kaa wa'à kò'ònə aà, ta bæɛ mæ mbonə àdinà wa a zi nyə gho, bon à ka swon a mbo wò mæ, ‘Nsú ghà, kò'ɔ ntswe nî àlən yî nènə yî’; maa noò bon bi ka fa aghu'usè a mbo wò a titi bə bii mæ bú bo ka tswe wa atu atətə aà. ¹¹ Nlon mæ nù ntsim yîi mæ a nɛɛ nî nù yî aa, bi ka sigisə yi, nù yîi mæ a bəŋnə n̄sigisə nî ibii nù yi a nsyɛ aa, bi nɛntə yi.”

¹² Yesu a ghèè nî mbii nswon a mbo nù wa mæ à lɛ ntwonə yi mæ tâ à zi nji aa mæ, “Mbə ɔ ka ntwonə bə a adigə adinà, ɔ tsuu tsi'ì ikà'â jo, kə bɔɔ bi maà bo, kə ngəŋgwè'ê jo, kə ngəŋmbè'ê ndùgə jo jî wè i twonə. Nlon mæ ɔ bə ghìrə ma la bon bo kî nkà'â yaa adinà n̄ki ntwonə ghò, tâ ma ya a bə mitunì mô. ¹³ La mbə ɔ ka'a adinà, ɔ twonə ngəŋəfum, bitsəŋkərə, bibwènkə bo bi bifə'ənə. ¹⁴ O bə twonə ijən bə ma jû bon ɔ ka tswe nî mbɔɔnə, nlon mæ kaa mbə bi wa'à nî àyoo tsu a ngɛrə a ntwu wò ghu aà. O ka yî kwɛrə mituni mi afà'â mo wa noò mæ bə bii mæ innù jyaa i tsinə bi ka yî yweenə ni n̄wo aà.”

*Nìghàà nî nanaa nlon adinà yî wè
(Mt. 22.1-10)*

¹⁵ Nù yî mɔ'ɔ yîi mæ bo bi Yesu lɛ ntswe wa atu atətə nji aa à yù'ù mæ annù ya mæ Yesu à lɛ nswonə aa, nswon a mbo Yesu mæ, “Mbɔɔnə a mbo nù yîi mæ à ka yî jî abaa a mùm ànnù nifò Nwî aà!”

¹⁶ Lâ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Nù yî mò'ɔ à lɛ nkà'a adinà yî wè ntwon bə bî ghà'atə; ¹⁷ njwî adinà ya i kù'ù mē, a toò ngəŋəfà'â ji nswon mæ tâ bo ghɛɛ a mbo bə bya mæ bi twonə waa wa adigə adinà aa, nswon mæ, ‘Zî n̄; noò n̄jî adinà ya à kù'ù mē.’ ¹⁸ La bo bitsim, yî mò'ɔ, yî mò'ɔ, bi ləŋinə n̄ka nswonə n̄ innù jii mæ i ghìrə mæ kaa mbə bo wa'à zî aà. Yî n̄tsyambii a swon ghu mbo mæ, ‘Mə yuu àbwènə nsyê yâ, n̄tswe nî ngɛɛ n̄lèntə; mē bù'ù mbo mæ tâ ɔ ghɛɛ nswon a mbo Taà ghò mæ kaa mē ka wa'à zî.’ ¹⁹ Yî mò'ɔ a swon yîi ngaa mæ, ‘Mə yuu bîkau bi n̄ligè n̄sòò bi n̄ghum n̄tswe nî ngɛɛ n̄lèntə; mē jəŋnə, ghèɛ nswon ghu mbo mæ kaa mē ka wa'à zî.’ ²⁰ Yî mò'ɔ a swon mæ, ‘Wa mē yò'ɔ ngwê ghà, kaa mánjî n̄zi kaa a wa'à bə.’

²¹ Ngəŋəfà'â wa a bi n̄kɛ'ɛnə innù tsim a mbo Masà yî, n̄tɔŋ yî i lwî, a swon a mbo ngəŋəfà'â wa mæ, ‘Wəŋsə mfɛ'ɛ ngɛɛ a itu m̄ŋfəŋnə bo bi a itəè ndorə itsim a mùm n̄jò'ɔ àla'a, ntwonə ngəŋəmfum ni bitsəŋkərə, ni bifə'ənə, bo bi bibwènkə.’

²² Ngəŋəfà'â wa à ghèè mē mbii nswon mæ, ‘Taà, wa ànnù yîi mæ ɔ swon mæ tâ mē ghɛɛ ngɛrə aa, mē ghìrə mē, lâ àbwarə a burə a mbo bə bî ghà'atə.’ ²³ Masà wa a ghèè nî mbii nswon a mbo ngəŋəfà'â yî wa mæ, ‘Ghèè nî iyàa itsim bo bi a mum m̄fu'u m̄tsim, n̄gaansə bə bii mæ ɔ yə aa mæ tâ bo zi, ta tâ ndá yà i luu.’ ²⁴ Mə swon tsi'ì annù n̄ikon a mbo wò mæ, kaa nù wa yî tsù mæ bi kî fòò ntwonə aa kaa à ka wa'á ayoo wa adigə adinà mē ywè'etə.”

*Ajən yîi mæ a tsyanə a mbə ngəŋyegənnù Yesu aà
(Mt. 10.37-38)*

²⁵ Nnòò bə i lɛ si yonə ni a njim Yesu; a karikə yi nswon a mbo bo mæ, ²⁶ “Nù à bə kî yonə nàa, i tuu taà yî, nî ndé yî, nî ngwê yî, ni bɔɔ bim ni bɔɔ bi maà yi bî bəŋnə ni bî bəŋgyè i tuu, i tuu ibii nù yi yumbon, i kii tuu bon kaa mbə wa'á ngəŋyegənnù ghà bə. ²⁷ Nù yîi mæ à s̄i ati bəŋnə bəŋnə yi be'è n̄ka nyonə nàa laa, kaa mbə wa'á ngəŋyegənnù ghà bə.”

²⁸ Nlon mə nù nìbù yìi mə a lòc mboc ndânìkàn kaa wa'à fòò ntswe a nsye, ntañtə nduu njoo jii mə yu ka mənşə nda ya ghu mbon nlogìnə aa, à nî wò lə? ²⁹ A bə tuu maa ajən tañtə, i bəñnə fòo tumə atsənda, tsuu nghèè nì mbīi a mənşə nda ya i zi, bon bə bītsim bīi mə bi yə nda ya aa bi ka ki wye nīi, ³⁰ i swonə ni mə, 'Nù ghù à kè lògìnə nğhùrə ndā, i tsyà mē yi a mmənşə.'

³¹ Kè mfò yì mò'c à tswe ghu mə mbə a ka nghèe a mmà'á ntsò bô mfò yì mò'c, kaa wa'à a nsye tswé, ntañtə mə mbə yu logə bə ntsù'ù nighum mmirə nğha'a a mfò yì mò'c yìi mə à tswe nì bə ntsù'ù mighum mi mbaa aa ε? ³² Mbə a yə mə mbə yu wa'à gha'a, bon à ka too bē a noò yìi mə mfò yì mò'c wa à bürə a sà'a agha'a aa, mə mbə yu tsu'unə ntsò wa, tâ bo yu tswe nî mbocnə. ³³ Mè tigə nswonə ni a mbo bù aa mə, nù tsù yìi mə à sī njòc tsim jii mə à tswe ni ju tuu aa, kaa mbə wa'à nğənyəgənnù ghà bē.

Fingwan fi mə kaa fi si līi àà
(Mt. 5.13; Mk. 9.50)

³⁴ "Fingwan fi bonə; Lā mbə fingwan fi tuu nīi bū ki līi, bon bi ka tigə bū ghirə aa mə akə tâ fi bū ka nlii aa ε? ³⁵ Fi bə tuu bū ki līi bon kaa fi sī nī àfà'à bū ntswe; kaa wa'à kè nku'unə a nniñ a nsye bo bi a bo'ò ntsà'à. Nù yìi mə à tswe nī itōñnə a nyu'u aa, tâ à yu'u."

15

Mbinjərə yìi mə i bwè àà
(Mt. 18.12-24)

¹ A lə mbə a njwi yì mò'c, ngəñkwərə bītaksi bo bi nğəñghirə innù jī bi zī ntswe a mbèe Yesu a nyu'u innù jii à lə si swonə aà. ² BaFarisai bo bi nğəñndi'ì nōñsə ká nnurəkə nswonə ni mə, "Mbā ghù à lōgə nī nğəñghirə innù jī bi bo bo jī!" ³ Maa ajən, Yesu a tigə nnaa nighàà nuà a mbo bo:

⁴ "Aa ghuu nù nìbù yìi mə mbə a tswe nī mbinjərə jī nkhì yì fùùrə, bεε mə yì mò'c bwε, bon à ka wa'à mà'atə jya mighum mi bù'ù ntsò mbù'ù a atu nta'a, nghèe nka nloc ya mə i bwε aa, nywe'e noò yìi mə à ka yə ma ya aa ε? ⁵ Bεε mə a yə, a ηεε nnōñsə a abè'e yu, ntigə ndoritə. ⁶ Ntigə nkwεε a ndùgə, ntwon ika'à jī bo bi bambèe ndugə bi, nswonə a mbo bo mə, 'Bī'inə ka ndoritə nlon mə mē yə mē mbi yà ya mə i lə mbwε aà'. ⁷ Mè swonə a mbo bù mə a ki mbə aa tsi'ī ma mùu ajən, nidorə nī ghà'atə ka tswe a aburə mə mbə nù yì mbi yì mfùùrə a bəñkə ntii yi, ntsyatə ajənə bi doritə nlon bē mighum mi bù'ù ntsò bù'u bīi mə ànnù yaa a tsinə kaa bo wa'à nī mbəñkə mntii myaa bú ntswe aà.

Aba'atə nkabə yìi mə a lə mbwε aà

⁸ "Kè à ni ghuu mənşyè mə à tswe nī ibà'atə nkabə jī jī nighum, bεε mə yì mò'c a bwε, a wa'à lām kosə nyè'e ndā yì, nnañsə nka nloc nywe'e noò yìi à ka yə aa ε? ⁹ Bεε mə a yə, a twōñ ikà'á jī bo bi bambèe ndugə bi bi zī, a swonə a mbo bo mə, 'Bī'inə ka ndoritə nlon mə mē yə mē nkabə yà ya mə i lə mbwε aà.' ¹⁰ Mè swonə a mbo bù mə à ki mbə tsi'ī a ngñ nğñ mə, nidorə ni tswe a aburə a mbo baangel bi Nwī nlon nù nğhìrə innù jī bi yì mfùùrə yìi mə à bəñkə ntii yi aà."

Mûmbâñnə wa yìi mə à lə mbwε aà

¹¹ Yesu a bú nghèe nī mbīi nswonə mə, "Nù yì mò'c à lə ntswe ni boc mbâñnə bi baà. ¹² Yì nğkəgə a swonə ghu mbo mə, 'Taà, yàtə njòc jo mfa jii mə ò tswe nī mfa a mbo mē aa tsītsōñə.' Taà waa wa a tigə nyatə njoo jya a titii bo. ¹³ Njwi jī tsu i ghè mə kə tsyā, mu yì kəgə wa a ghotə jii njoo jya mfèè, nlogə nkabə yì mfe'e nghèè yi

a atoo asà'a agha'à, nta ngi'i nî ñkabè yî ya, nji nî mbi ghu. ¹⁴ Nòò yîi mæ ñkabè yî ya ñtsim i le mmè aa, mikwenè yî ñtîi a kuu wa ala'a, a tigè ñkarè nloò nî àyoo yî jî kikan, ¹⁵ ñghæ ntsi'i ñû ala'a wa yî mò'ò, mbu'u mbo ghu mbo mæ tâ à logè yî nî ñgàñàfà'à yî. Nù wa a logè yi ntoo a múm ñsòo yu mæ à ghæ ñka nje'è bîkwinyàmé bi. ¹⁶ A le si yè'ètè mæ bon yu jî ntsà'à bî kwinyàm jyâ, la kaa ñu wa'à ghu mbo fâ. ¹⁷ A leè mbè nî a njwi yî mò'ò, àtú yi a tɔŋ, a swon mæ, 'Ñgãñəfà'à Taà tsi'i tsim i tswe nî miji a nji mi gha'à nî waa, lá mæ tswé faà mbañnè ñkwo nî ñji ghu! ¹⁸ Mæ ka bìnè i kwæ ghèè a mbèè Taà ghà, i swon gho mbo mæ, "Taà, mæ ghìrè ìbi a nsi mi'i Nwî bo bì a mbo wò: ¹⁹ Kaa mæ sî ku'unè mæ mbè ò twonè gha nî mú ghò yî mbàñnè; tigè nlogè gha bè tsi'i tsò ñgàñàfà'à ghò yî mò'ò." ' ²⁰ A le ntigè mbìnè ñka ñghæ a mbèè Taà yî wâ. Lá nòò yîi mæ à le mburè tsi'i a sà'a agha'a aa, Taà yî wa a yè yi, ñko milìñnè yî, ñkhè ñghèè ñkotè yi a ntsüntii yu, ñnɔŋ miğhèñê mi.

²¹ Mu wa a swon ghu mbo mæ 'Taà ghà, mæ ghìrè ìbi a nsi mi'i Nwî a aburè, ñki ñghìrè a nu wò; wa kaa mæ sî ku'unè mæ tâ ò ka ntwonè nàa nî mú ghò.' ²² La taà yî wa a bânè ñswon a mbò ñgãñəfà'à jî mæ, 'Nî wansə nzi nî àts'è yî bòn bòn ya, mmà'à ghu nù; ñki ñwè'è nî a karè ghu mbo, nî ñtam ghu mikòrè; ²³ Zi nî nî kau wa mæ bi nanşə nje'è a fañ mfañ aa, ñwa, tâ bî'inè jî, ñka ndoritè; ²⁴ ñlon mæ mú ghà ghú à le ñkwo, à bú ntswe fu ntii; à le mbwè, bi bù mæ ñyè yi fu.' Bo le ntsu'u ntigè nji ndorè.

²⁵ "A le mbè maa noò aa, mu yî ndii wa a tswé a afò; nòò yîi mæ le ñkwæ ñka nywe'e a mbèè ñdùgè bo aa, nyu'u ajàn mæ bi yè nî ñkòò mbu'u nî ñgòò.

²⁶ "A twonè ñgàñàfà'à wa yî mò'ò mbetè yi mæ, a fè'è ànnù akè le. ²⁷ A swon mæ, 'Mu maà ghò wa à ghìrè ñkwæ, taà ghò a tigè ñwa a kau wa mæ bi le nnanşə nje'è a fañ aa, ñlon mæ à le mbù ñkwæ ñkuu sigìnè aa.'

²⁸ "Mu yî ndii wa à le nlwìsə nton, ntuu ñkuu a ndùgè bo. Taà yî wa a fè'è ñghæ ntsi'i yi ñka nlètè mæ tâ à kuu. ²⁹ A kwi'i a mbo Taà yî mæ, 'Yê, mæ nwùgè mæ nù ya mfa'a a mbo wò nî ñdùu ilòò jî ghà'atè, kaa mæ leè ñwa'á atu a mbo wò tii; lá kaa ò leè ñwa'à tsi'i mú mbi yî ñkè'ètè a mbo mæ fa mæ ta mæ wa ta bî'i bì ñkà'á jya kurè ñka ndoritè. ³⁰ Lá mú ghò ghú, mæ à le nlogè njòò jo ñghèè bo bì ñkwàrè tá ñgi'i ghu aa, à tì mæ ti kwæ aa, ò wâ kau wa mæ bi le nje'è a fañ fañ aa!' ³¹ Taà yî wa a swon ghu mbo mæ, 'Mú ghà, ò tswe aa tsi'i bî'ò binòò bîtsimè, njòò jyâ tsim i kî mbè jó. ³² A ghìrè mbòn mæ tá bì jî ñka ndoritè, ñlon mæ mumaà ghò ghú à le ñkwo, à bu ntswe ntii; à le mbwè bi bú ñyè yi.' "

16

Ñgàñnlènté ñjoo yî ñtsyèsè

¹ Yesu à ghèè nî mbii ñswon a mbò ñgãñəgəñnù jî mæ, "Ñgàñkabè yî mò'ò à le ntswe ghu, yîi mæ à le ntswe nî ñgàñàfà'à a léntè nî ñjoo jî. Bi zî ñkè'è nè a mbo ñgàñkabè wa mæ kaa ñgàñàfà'à wa kaa à le si wa'à nî njòò jî jya sigìnè léntè, ñkii nta nî ñgi'i nî ñkabè yî. ² A twonè ñgàñnlènté ñjoo yî wa mbetè yi mæ, 'Yuà ànnù mæ mæ yù'u nlon ngaà yò aa à nî àkè aa è? Zi nî àñwà'ànè ñdii'è ajàn mæ o lèè njoo jya, nniñtè ghu aa tâ mæ yè. Kaa ò ka wa'à nî mbii ghèè a nlèè njòò já.' ³ Ñgàñnlènté ñjoo wa a swon a atu yu mæ, 'Mæ ka ghìrè aa mæ akè mæ Taà ghà a lòò ñkwèrè àtú àfà'à yù a mbo mæ aa è? Kaa mæ sî nî mîtii tswé a nton idigè; àtú ya a kii ñdirè mæ mbè mæ ghèè ñka nloò nî ñjoo. ⁴ Mæ zî ànnù yîi mæ mæ ka ghìrè, mæ tâ bè ka ñkwèrè gha a mila'a bo ajàn mæ mbè bi fi'i gha a afà'à.'

⁵ Maa ajàn, a twon ñgàñmikarè mi taà yî wa yî mò'ò yî mò'ò. Mbetè a mbo yî ñtsyambii mæ, 'O tswa Taà ghà aa nî àkè aa è?' ⁶ A kwi'i mæ 'Nî ñkà'à miwurè ñkhè yî fùurè.' A swon ghu mbo mæ, 'Aà àñwà'ànè yò a yuà, wansə nzi ntswe a nzyè,

i lõ kii dānə zĩ faà.' ²⁷ Ngāṅkabə wa a swonə mə, 'Taà ghà, mbə a bə la bonə mə bù'ú mbo a mbo wò mə ta ò too yi a mbo bɔɔ bi maà, ²⁸ ñlonə mə mə tswe nì bɔɔ bi maà bi ntaà, mə mbə a ghèè ṅwa'asə waa, mbì'ì bi yĩ ṅki zi ṅkuu fàa adigə ṅgi'i mə mə tswe ghu aà.' ²⁹ La Abraham a kwi'i ghu mbo mə, 'Bo tswe nì àṅwà'ànə Moses bo bì jĩ ṅgāṅntoo Nwĩ, a bonə mə tâ bo ka nyu'u annù yĩ mə i swonə aà.' ³⁰ Ngāṅkabə wa a ghèè nì mbĩ ñswonə mə, 'ṅgaṅ, Taà Abraham; ṅù à bə lõ fàa ala'a bìku bi bə ghèè a mbo bo bonə bo ka bəṅkə mĩntĩ myaa.' ³¹ A kwi'i ghu mbo mə, 'Mbə bo tuu annù yĩ mə Moses bo bì ṅgāṅntoo Nwĩ jya swonə aa ki yu'u, bonə kaa mbə bi wa'á kì mbii, mə mbə ṅù à tɛ'ɛ nlo bə a ala'a bìku bi bə ñzi ṅghàà a mbo bo.' "

17

Nù yĩ mə à ghìrə ibi aà

(Mt. 18.6-7,21-22; Mk. 9.42)

¹ Yesu a bu nswonə a mbo ṅgāṅyogəṅnù ji mə, 'ṅnù jii mə i kwà'ànə bə mə bì ka ṅghìrə ibi aa i tswe nì ñzĩ, lā ṅgi'i yĩ ṅwè a a nu ṅù yĩ mə i tsyà ghu ṅjìm ñzĩ aà! ² A bonə aa mə bonə bi kwerə ṅgò'ò àbaa ghu ntəṅ, mma'a yi a ṅkì miyaa, ntsyatə ajāṅ yĩ mə mbə bi ma'atə a ghìrə, ṅù yĩ ṅkəgə ghu yi mò'ɔ a ghìrə ìbì. ³ Maa ajāṅ, nì ka ntsyəsə ghuu.

"Mbə mumaà ghò a fansə annù a mbo wò, ò wenə yi, a bəṅkə ntĩ yi, ò li'ìnə ìbì yi. ⁴ Mbə a fansə annù a mbo wò ṅgaa ji sàmbaa a njwi yĩ m̄fùùrə, ṅki ṅka nzi tsi'ĩ ṅgaa tsim ñswonə nì mə, 'Mè jəṅnə, mə ka kwensə, li'ìnə ifansənnù jyá,' bonə ò tswe nì ñli'ìnə ìfansənnù ji."

Annù abiiintĩ

⁵ Ngāṅntoo Mmà'àmbi jya i le swonə ghu mbo mə, "Ghìrə mə tâ àbiiintĩ yĩ'i a ku'usə ṅgha'atə!" ⁶ Mmà'àmbi a swonə a mbo bo mə, "Nì le mbaa ntswe nì àbiiintĩ tâ à gha'atə mbə tsi'ĩ tsò àbùrə māghum, bəə bonə mbə nì swonə a mbo àtĩ ajòò yũ mə, 'Dunə nlo ntigə ṅghɛɛ ntəə a m̄m ṅkì miyaa!' A yu'unə ghuu.

Annù yĩ ṅgāṅfà'à à tswe nì ṅka ṅghìrə aà

⁷ "Mbə ṅù nìbù yĩ mò'ɔ a tswe nì ṅgāṅfà'à yĩ yĩ mə a ligə nsoò yĩ, kè ñtsee nì mbì ji, mbə a lo a afò ṅkwɛɛ, bonə à ka swonə ghu mbo aa mə tâ à wāṅsə nzi ñji aa ɛ? ⁸ O ka wa'á bāṅnə ñswonə aa bə mə, 'Wāṅsə nlaa miji ma mĩ ṅkwɛfò, ṅwɛ'ɛ atsə'ə afà'à ñzi ntsyàsə miji mya ta mə ji ṅki nno mbonə tâ ò ghɛɛ nji moò miji ṅki nno aa ɛ?' ⁹ O ka tɛ'ɛ baa fa tsi'ĩ miyà ghu mbo ñlonə mə à ghìrə nyu'unə gho, ṅghìrə annù ya mə ò ghìrə nswonə aa ɛ? ¹⁰ A ki mbə aa tsi'ĩ ma mùu ajāṅ a mbo bù; nì yi ṅghìrə innù tsim jii mə bi swonə mə tâ ñ ghìrə aa, nì swonə bə mə, 'Bì'ì bə aa tsi'ĩ ṅgāṅfà'à; bì'ì ghìrə aa tsi'ì ànnù yĩ mə bì'ì tɛ'ɛ ntswe nì m̄fà'a aà.' "

Ajāṅ yĩ mə Yesu à le ṅghùrə ṅgāṅkikwen ji nighum aà

¹¹ Nòò yĩ mə Yesu à le si kò'ɔ ṅghɛɛ nì a Yerusalem aa, à le ntsyá a titĩ Samaria bo Galilea. ¹² A le ṅghèè ṅka ṅkuu a mum ala'a yĩ mò'ɔ ṅgāṅkikwen ji nighum i zĩ ñtsi'ì yi, ñtəə a sà'a agha'a, ¹³ ñtəṅnə nswonə mə, "Yesu, Masa, ko mĩṅnə yĩ'ì!"

¹⁴ Nòò yĩ mə à le nyə waa laa nswonə a mbo bo mə, "Nì ghɛɛ ndì'i mibbì mi nú muu a mbò ṅgāṅmà'a Nwĩ." Bo kà mē aa ṅghɛɛ aa mibbì mi nú myaa mi laà.

¹⁵ Nù yĩ mò'ɔ a titĩ bo, à tì mə yə mə nú yĩ ì làa aa, mbu ṅkarə mbii, ntəṅnə ṅgha'asə nì Nwĩ. ¹⁶ Nsìgə ṅwo a mikòrə Yesu, mfa mbi'ikə ghu mbò. Nù ma ghù à le mbə ṅù baSamaria. ¹⁷ Yesu à yè mē laà aa mbetə mə, "Tigə mə ghìrə ṅghùrə aa bə bi nighum aa ɛ? Bè bi bù'ú bi fə aa ɛ? ¹⁸ A ghìrə àkə mə tâ à tigə mbii tsi'ì ṅù atoo ghù a mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ aa ɛ?"

19 Yesu à le ntigè mbu nswon a mbo nù àtoo wa mæ, “Bìnnè ñka ñghèè ghò; wa àbìintii yo a ghìrè mè ò tii.”

Nòò yii mæ ànnù nifò Nwí a ka yí zì ghu aà
(Mt. 24.23-28,37-41)

20 BaFarisai bí mɔ'ɔ le mbetə noò yii mæ ànnù nifò Nwí a ka yí zì ghu aa a mbo Yesu, a kwi'i a mbo bo mæ, “Kaa annù nifò Nwí a ka yí wa'à kà ñzi aa nì ìlènsè jii mæ bi yə ni mi'í. 21 Kaa nù tsù à ka yí wa'à kà ñswonə ni mæ, ‘Yê, á yuà!’ kè, ‘Yé nì, á yii!’ ñlon mæ ànnù nifò Nwí a tswe a titii bù.”*

22 Yesu a bú ñswon a mbo ñgǎnyəgənnù ji mæ, “Nòò yí mɔ'ɔ a zì mæ nì ka yí kii yè'ətə a nyə Njwi Mu Nù ya yí mɔ'ɔ kaa wa'à yê. 23 Bè ka yí tswe ghu mæ bi ka yí tigə swonə a mbo bù mæ, ‘Yə fií!’ kè ‘Yə faà!’ Lâ nì tsuu waa yonə mæ nǐ ghèe a nyê. 24 Nlon mæ tsó ajàn yii mæ mbəñ ñwà'ákè ñke'etə nì mbèè àbùrè ñghèe mfè'è nì mbèè yí mɔ'ɔ aa, à nì ajàn yii mæ Mù Nù à ka yí bə wa Njwi yu aà. 25 Lâ à tswe nì mfòo yə ñgi'í yí ñghà'ətə, ta ñwàà nì bə buà kii ntuu yi. 26 Tsó ajàn yii mæ a le mbə a noò Noah, a nì ajàn yii mæ a ka yí kii bə a noò Mu Nù aà. 27 Bè le si ji, ñno, ñyɔ'ɔkə, mǐfakə nì bɔɔ byaa a nda ñyɔ'ɔ, ñghèe nywe'e wa njwi mæ Noah à le ñkuu wa múm àban, mbəñ yí ñtii ya i tigè ñzi mbwesə waa bitsimè aà. 28 A le ñki mbə aa tsi'í maa ajàn wa noò Lot, bo le si ji, ñno, ñyuu, mǐfee, mbe nì mǐji, ñghurə nì mǐla'à. 29 Lâ ñjwi ya mæ Lot à le mfè'è a ala'a Sodom aa, mɔ'ɔ bo sulfur le nlò a aburə nsigə ñghɔ'ɔ waa bitsimè. 30 A nì ajàn mæ a ka yí bə wa njwi mæ Mu Nù à ka yí fè'è yentə aà.

31 “A yí mbə maa njwi, tâ nù yii mæ à tswe a atu nda, ñjoò ji i tswé a múm ñda aa, tâ tsuu ló bú sigə a nlògè; tâ nù yii mæ à tswe a múm ñsòò aa, tâ à tsuu a ndùgə bú bì. 32 Nì wa'atə annù ya mæ a le ñghìrə ñgwɛ Lot laà. 33 Nù yii mæ a lòo nyweensə ñtswèntii yí aa, à ka bwesə; nù yii mæ a bwesə ñtswèntii yí aa, à ka bàñnə tswe nì yu. 34 Mè swonə a mbo bù mæ, à ka yí bə ñitugə maa le tâ bə bi baa nɔñə a ikuu yí fùurè, tâ bì zi nlògè yí mǐfùurè, mǐma'atə yí mɔ'ɔ. 35 Bàngyè bi baa ka yí tswe kii ghò'ɔ abaa, tâ bì zi nlògè yí mǐfùurè mǐma'atə yí mɔ'ɔ. [36 Mbàñnə ji baa i ka yí tswe a múm ñsòò tâ bì zi nlògè yí mɔ'ɔ, mǐma'atə yí mɔ'ɔ.]”*

37 Ñgǎnyəgənnù Yesu jya i betə yi mæ, “Ma juù ñnnù i ka yí fè'è aa fə, Mmà'àmbi?” Yesu a kwi'i mæ, “Adìgè yii mæ àku nù a nɔñ ghu aa, bìmaghoo ghotə ghu.”

18

Ñghàà nì nǎnaa nlonə ñkwi'i màngyè bo Mfò kɔrè

1 Yesu a naa ñghàà a mbo ñgǎnyəgənnù ji a ndi'í mæ bo tswe nì ñka ntsà'atə Nwí ñgòñ bìnnò bitsim ti kaà. 2 Nnaa nswon a mbo bo mæ, “Mfò kɔrè yí mɔ'ɔ a ala'à àtoo yí mɔ'ɔ, kaa à le ñwa'à nù Nwí bɔ'ɔ, kaa ñki'í nù ikum a nu nù kii ntwonə. 3 Ñkwi'í màngyè yí mɔ'ɔ à le ñki ntswe maa ala'a, ñzì ghu mbo nyè'è ñswonə ni mæ, ‘Kwerə atú ya a mbo ñgàñkibàà jyá.’ 4 Kaa mǐfò kɔrè wa a wa'à yu'utə. Atii noò yí mɔ'ɔ a tsyà mé, màngyè wa a kii ñzi tsi'í zì, a swon mæ, ‘Ka mæ kaa mè si naa Nwí bɔ'ɔ kaa kii'í nì ikum a nu nù twonə aa, 5 mè ka kwetə màngyè ghú ñlon mæ a fa ñgi'í a mbo mè aà, mè bə tsuu kwetə bon à ka kii di'í nàâ tâ mè wa'à kwànə.’ ”

6 Mmà'àmbi a swon mæ, “Nì yu'u ànnù yii mæ mǐfò kɔrè tì bɔ'ɔ Nwí ma ghú à swonə aa ε? 7 Mbə Nwí a tigə ña'á bə bi bii mæ bi yè'è a mbo yu ñitugə nì àsi'ínə kwetə aa mæ akə aa ε? Mbə a swon nù yí a ñkwetə bo aa mæ akə le? 8 Mè swonə a mbo bù mæ à ka wàñsə kwetə waa. Lâ, noò yii Mu Nù à ka yí zì aa, à ka yí yə àbìintii fàa nsyɛ aa ε?”

* 17:21 kè “a mum bù” * 17:36 Kaa àtii ma yú a si a múm ññwà'ànè ji mɔ'ɔ tswé.

Nìghàà nî nǎnaa nlon ñu baFarisai bo ngàṅkwere tax

⁹ Yesu a naa nìghàà nî nǎnaa a mbo bè bii mē bi kwèè nî ñtìi waa, nswonə ni mē à ni bo bii mē bo bon ntsyà bí m'ò aa, nswonə mē, ¹⁰ “Bè bí m'ò bi baa bi le ngèè a ndàmà'anwî a ntsà'atē Nwî ghu, yî mò'ò a bē ñu baFarisai, yî mò'ò a bē ngàṅkwere tax.

¹¹ Bi ghèè mē, ñu baFarisai wa, a nanşə nloɔ adigə yi ntəə ghu, ntsa'atē Nwî ñswonə mē, 'Nwî, mē fá m̀bi'ikə a mbo wò mē kaa mē sî gha tsi'î tsó bè bí m'ò bí bē, bii mē bo twɛɛ nî ñjoo bè ṅkwere, mbə ngǎṅntswèè ibanṅennù, ṅki mbə ngǎṅəjirè aà, kè tsi'î tsó ngàṅkwere tax wi mē à təə filì aà. ¹² Mē si'isə ibiñù gha tì jî a njwi ji baa a atú ṅgyà. Nyatə nî ñjoò ja itii ji nìghum, mfa nî yî fùurè a mbo Nwî.'

¹³ Ngàṅkwere tax wa a burè ṅghentə yi àgha'a a sa'à, a təə ghu, kaa nte'ɛ wa'à mi'î mi a ndəṅ ṅgentə, ñnɔṅsə abô yi a ntsù mibě yu, ñswonə mē, 'Nwîṅɔṅ, ko mîlîṅnè ghà ṅgàṅghirè innù jî bí.' ¹⁴ Mē swɔṅ a mbo bù mē, Nwî à le mbàṅnè ñlogə aa ma ghuu ñu ni ñu yîi mînnù mi tsinə aa ntsyatə yî m̀bii wâ. Nlon mē ñu yîi mē a ṅɛɛ ibiñù yi a ndəṅ aa, bi sigisə yi a nsyê. Ñu yîi a bāṅnè sigisə ibiñù yî a nsyɛ aa, bi ṅentə ñii a ndəṅə.”

Ajàṅ mē Yesu à le niṅ mbòɔnə nu bōṅkhə aà

¹⁵ Bè bi m'ò le nzi ni bōṅkhə mē tá à nɔṅsə mbô mi a atu bo, lá ṅgǎṅyogəñnù ji i yə ṅwenə waa. ¹⁶ Lá Yesu a bāṅnè twonə waa mē tá bí zi ni bɔɔ bya a mbo yu, ñswonə mē, “Nî ma'atə bɔɔ bya tá bí zi a mbo mē, ñtsuu waa ki kîṅè bē; ñlon mē annù nifò Nwî a tswe aa a mbo bè tsó bo. ¹⁷ Mē swɔṅə a mbo bù tsi'î annù nîkonə mē, ñu yîi mē à si annù nifò Nwî tsi'î tsó múnkə kwere aa, kaa à ka yî wa'à ghu kuù.”

Annù mûṅgwà'à ṅgàṅkabè

(Mt. 19.13-15; Mk. 10.13-16)

¹⁸ Ntsyàsə baYuda yî mò'ò a betə Yesu mē, “Ndi'innù yî siginè, mbə mē ghirè mē akə yî nji ilon yî i lwi'i nîṅkonə aa ɛ?”

¹⁹ Yesu a betə ghu mbo mē, “O twonə gha ni ñu yî siginè aa a ya aa ɛ? Kaa ñu yî siginè à sî ghu tswe, ntsyatə Nwî yuyu. ²⁰ O zî ndi'i Nwî jyâ, mē, 'Tsee annù mǎghàbè ki ghirè. Tsee yèrè. Tsee ṅû zwitə. Tsee abāṅnəñnù tswɛɛ. Ka nyu'unə taà ghò bo ndè ghò.' ”

²¹ A swonə a mbo Yesu mē, “Mè lèè mē ndi'i mà jû tsi'î tsim, ñloginə a noò yîi mè le mburə mûṅkhə aà.”

²² Yesu à yù'ù mē maa ajàṅ aa, ntigə nswonə ghu mbo mē, “Annù yî fùurè a bonə a mbo wò. Fèè njoò tsim jii ò tswe ni ju aa, nyatə ṅkabə ya a mbo ngàṅəfɔm, bonə ò ka tigə tswe nî àfù'ù a aburə. Nzi ṅka nyonə nàâ.” ²³ A yù'ù mē laà, nú yî nanşə mbi'î nlon mē à le nanşə mbə ṅgàṅkabə yî ṅwè aà.

²⁴ Yesu a lii yi nswonə mē, “A tsyanə a mbo ngàṅkabə a ṅkuu a mûm ànnù nifò Nwî. ²⁵ A fwaatə a mbo kamel a ntsurə a nîli'i ni nsa'a, ntsyatə a mbo ngàṅkabə a ṅkuu a mum ànnù nifò Nwî.”

²⁶ Bè bii bi le nyu'u ma yû ànnù aa, bi le ntigə mbetə ni mē, “Ñu yîi mbə a yweenə aa a tigə mbə wo aa ɛ?”

²⁷ A swonə a mbo bo mē, “Annù yîi mē a tsyanə a mbo bè aa, kaa a sî a mbo Nwî tsyânè.”

²⁸ Peta a swonə mē, “Tigə ò yə mē bí'î ma'atə ndùgə ji'i ntigə nyonə nò?”

²⁹ A kwi'i a mbo bo mē, “Mē swɔṅ a mbo bù tsi'î annù nîkonə mē, ñu ñtsim yîi mē à mà'atə ndâ yî, nî ṅgwê yî, ni bɔɔ bi maà bi, ni taà yî, nî ndè yî, ni bɔɔ bi, nlon annù

nifò Nwí aa, ³⁰ à ka yí bú kwere njoo mà jû tâ ì kò'ò ntsya ndùù yíi mæ à mà'àtè aa, ì kii bú tswe nî ntswèntì yíi ì lwí'ì nîjkonj aa a noò nîjmè.”

Ajàn mæ Yesu à le mbù ñghaa ñгаа jii ì ywe'e ji tarè nlonj annù niwô yi aà
(Mt. 20.17-19; Mk. 10.32-34)

³¹ Yesu à le nswùntè ñgâyègènnù ji jya ñìghùm ntsò baa, bo bo ghèntè a swonj a mbo bo mæ, “Yê nî, àjànè mæ bí'inè kò'ò ñghæ a Yerusalem laà aa, ñgòñ ñnnù tsim jii mæ ñgãntoo Nwí ì le ñwà'ànè ñlonjè Mu Nù aa ì ka fè'è bòontè. ³² Nlonj mæ bí ka tswa yi ì fa a mbo bitizi Nwí tâ bí tigè ñwye nîi, ñniñè nî àdìrè atu ghu atu, ntutè nî mìtwye ghu nù. ³³ Bí ka ghòò yi, ì zwitè yi, lâ a ti bè nî ñjwi ji tarè a bú mbiinè a niwô.”

³⁴ Kaa ñgãnyègènnù ji le ñwa'á annù ya yí tsu yíi mæ à le nswonj aa yu'ù. Bí le nlò'òsè nji'ì mighàa ma mú a mbo bo. Kaa bo wa'à waa annù yíi mæ à le si ghàa aa burè ñzi zi.

Ajàn mæ Yesu à le ñghùrè mfè'ènnè yíi mæ à le si lóo njoo aà
(Mt. 20.29-34; Mk. 10.46-52)

³⁵ Yesu à le nzi ñka ñku'u a Yeriko, mífè'ènnè yí mò'ò a tswé a mbèè mánjì, ñlòo nî njoo. ³⁶ A yu'ù mæ àkùrè bè a kâ ñju'u ntsya aa, a betè mæ, “Aa ghìrè akè aa è?”

³⁷ Bí swonj ghu mbo mæ, “Yesu mu Nazareth a tsyá.”

³⁸ A tònè nswonj mæ, “Yesu, mu David, ko mìlìñnè ghà!”

³⁹ Bè bíi mæ bí le ntèntè ghu mbíi aa, bí wenè yi nswonj mæ tâ à kutè ntsù yi. Lâ a ku'ùsè ñghæ bè nî mbíi ntonjè nswonj mæ, “Mu David, ko mìlìñnè ghà!”

⁴⁰ Yesu a tigè ntè nswonj mæ tâ bí zi nî mífè'ènnè wá. Bí zì nî ghu, Yesu a betè yi mæ, ⁴¹ “O lòò mæ mæ ghìrè aa àkè a mbo wò aa è?”

A kwi'ì mæ, “Mmà'àmbí, mæ lòò mbù ñka nyè idigè.”

⁴² Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Ka nyè idigè! Wá àbìintì yo a ghìrè mæ ò tiè.”

⁴³ A kî ñlòginè ñka nyè idigè, ñtigè nyonjè nîi, ñgha'asè nî Nwí. Bè bitim bíi bí le nyè yi aa bí gha'asè Nwí.

19

Yesu bo Zacchaeus

¹ Yesu à le ñkuu ñka ntsya a múm àla'a Yeriko, ² ñdì ñgãñkwere bitaksì yí mò'ò à le ntswe ghu, ñkùm yí a bè Zacchaeus, a bè ñgàñkabè. ³ A le ñka ñlòo a nyè nù yíi mæ Yesu à nî ghu aà, la kaa wa'à yê, ñlonj mæ à le mbè ñù yí ñghù'ù ñghu'u, ntswe a titì nnòò bè ì kìnè nîi aà. ⁴ A le ntsya ñtigè ñkhè ñghèè nî mbíi, ñghæ ñkò'ò a atu ati sycamore tá yè Yesu ñlonj mæ à le ntswe nî tsyá aa maa mbèè àdigè. ⁵ Yesu à zì mæ ñywe'e maa adigè, ñlentè ñdèj nswonj a mbo Zacchaeus mæ, “Zacchaeus, wàñsè nsigè a nsyè ñlonj mæ mæ ka le a nda wò sîi.”

⁶ Zacchaeus a tigè nlo wa atu ati wàñsè sigè, ñkwere Yesu nî ñìdorè. ⁷ Bè bya bitim bí yè mæ, ñlòginè ñka nwurèkè mæ, “A ghèè ñkuu a nda nù ñghìrè ñnnù jì bí a ghantè yu!”

⁸ Zacchaeus à le ñtigè mbiinè ntè a ndèj nswonj a mbò Mmà'àmbi mæ, “Yè mbá Mmà'àmbi, mæ ka yàtè njoo ja ì fa atii yí fùurè a mbò ñgàñèfum; bæ a bè mæ mæ le ñjitè ñkòbè a nu nù tsù ñkwere ayoò yi bonj mæ ka bènsè fu ñгаа ji ñikwà.” ⁹ Yesu a tigè ñswonj ghu mbo mæ, “Bè bí nda buà bí ywèènnè mæ ñlonj mæ ñù ghú à kî mbè mu Abraham. ¹⁰ Nlonj mæ Mu Nù à le nzi aa a nlòò bè bíi mæ bí le mbwe aa ì yweense waa.”

Ñìghàa nî nàa nlonj mfò wa mæ bè bí le ntuu yi aà
(Mt. 25.14-30)

11 Ajàñ mæ bè bya bi le si yu'utè innù ma juà aa, a tigè ònaa nighàà nî nãnaa a mbo bo, òlon mæ à le ti bæ aa bon à ghèè mæ òtigè òkuu a Yerusalem, bè kii òmòòntè nî mæ ànnù nifò Nwî ya a ka burè zî tsi'î maa noò. 12 A le nswon mæ, "Múntò'ò yî mò'ò à le ntswe nî òghèè a ala'a yî mò'ò tá bì yò'ò yi nî m̀fò tá à bon mbù bì. 13 Mbón tá à fè'è, a le ntwon ògãnfà'á ji ji nighum, mfa abà'atè òkabè gold* a bo yî mò'ò yî mò'ò, òswon a mbo bo mæ, 'Nî ghèè òka ntañè mîtaa nî ju nywe'e a njwi yî mæ ka bú bì aà.' 14 Lá ògãñala'á ji jya i le si bàà yi. A fè'è mæ òghèè, bo tigè òtoo bè mæ bì yòñè yi nswon mæ, 'Kaa bí'î si kòñè mæ tá m̀bâ ghù à bè m̀fò yî'î.'

15 "Bi le nyò'ò mbâ wa a nî m̀fò, a bú m̀bì fu. A bì mæ aa òtigè nswon bi ntwon ògãnfà'á ji jya mæ à le mfa òkabè ya a mbo bo aa a nzî òjì m̀ m̀táà yî mæ bi le ntañ m̀táà ntswe nî yu aà. 16 Yî òntsyàm̀bì a zî òswon ghu mbo mæ, 'Taà, mæ tàn mæ m̀táà nî òkabè ya àbì a yòñ m̀bè òba'atè òkabè ji nighumè.' 17 A swon ghu mbo mæ, 'Wa ò ghìrè sigìnè mbâ ògãñafà'á yî òsigìnè! Tsò mæ ò fà'a nî òtì ghò tsì m̀ nî múntsi'è òkabè aa, mæ ka ghìrè tá ò tigè nsa'a njò'ò ala'a ji nighumè.' 18 Ògãñafà'á wa yî à ywè'e bi baa aa a zî òswon mæ, 'Taà, mæ tàn mæ m̀táà nî òkabè yò ya àbì a yòñ m̀bè òba'atè òkabè ji ntaà.' 19 A swon ghu mbo mæ, 'Ò ka tswe a atu njò'ò ala'a ji ntaà.'

20 Ògãñafà'á yî à ywè'e bi tarè aa a zî òswon mæ, 'Taà, òkabè yò ya ò yuà, mæ le òkwerè a múm àsà'a atsè'è òghèè nanse òlè; 21 mæ le si bò'ò nî ghò òlon mæ ò nî òy yî mæ ò tsè'è si'î; òlogè nî òjoo jii kaa ò le òwa'á lèè aa, òkii mfu'u nî m̀jì m̀i kaa ò le òwa'á bè aà.' 22 A swon ghu mbo mæ, 'Mæ ka lògè aa tsi'î òghèè nî nî fè'è a ntsù wò aa, i sa'a ghò ghu mba abù'ù yî bí! Ò le nzi mæ mæ tsè'è, òlogè nî òjoo a adigè yî mæ mæ le òwa'á ghu lèè, òkii mfu'u nî m̀jì a adigè yî mæ mæ le òwa'á ghu bè aa è? 23 Ò lèè òghèè òtigè wa'á òkabè yà ya a bank ghèè òlè, mæ mæ ti bì mæ kwerè òkabè ya bo bì òjì m̀ yî aa a ya è?'

24 A tigè òswon a mbo bè bya mæ bi le ntèè wa adigè aa mæ, 'Kwerè òkabè ya ghu mbo mfa a mbo òy wa yî à tswe nî òbà'atè òkabè jya ji nighum aà.' 25 (Bo swon ghu mbo mæ, 'Taà, wa à tswe nî òbà'atè òkabè ji nighumè!') 26 'Mæ swòñè a mbo bú mæ, òy yî mæ à tswe nî òjoo aa, bi ka kù'ùsè; lá òy yî mæ à si nî òjoo tswe aa, bi ka m̀anse kwerè, i kwerè múntsi'è yî mæ à tswe nî ghu aà. 27 A òghèè nî ògãñkìbàà ja jù, jii mæ bo le si lòò mæ mæ tsuu m̀fò wàà bè aa, nî logè waa nzi nî bo, nzwitè a nsi mæ.' "

*Ajàñ yî mæ Yesu à le òkuu a Yerusalem tsò m̀fò aà
(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Jn. 12.12-19)*

28 Yesu à swòñ mæ laà òntsyà mbì òtigè òkò'ò òghèè a Yerusalem. 29 A ghèè mæ òka nywe'e a mbèè Betfage bo Bethany, wa atu nta'a mæ bi le si twonè nî Olive aa, ntoo ògãnyègènnù ji ji baa, 30 òswon mæ, "Nî ghèè fii nî mú àla'a mæ a tswe a mbì bú aa, nî bæ ghèè kî kuu bo nî ka yè mu jàkàsì tá bì tìñè, tá à bæ yî kaa òy à lèè òwa'á ghu atu kò'ò aà; nî yè, nî fèè nzi nî ghu faà. 31 Bèè òy tsù a betè ghuu mæ, 'Nî fèè mu jàkàsì ghua aa a ya aa è?' nî swon mæ, 'A lòò Mmà'àm̀bi.' "

32 Bo bya bì mæ à le ntoo aa bi le òghèè ònnù kî m̀fè'è tsi'î wa ajàñ mæ à le nswon a mbo bo aà. 33 Bo ghèè mæ òka m̀fèè mu jàkàsì wa, m̀bòñ yî a zî m̀betè waa mæ, "Nî fèè mu jàkàsì ghù aa a ya aa è?"

34 Bo swon mæ, "Mmà'àm̀bi a lòò."

35 Bo le òlogè nzi nî ghu a mbo Yesu, ònòñsè itsè'è jyaa wa njì m̀ mu jàkàsì, òghìrè Yesu a kò'ò ntswe ghu. 36 A kà mæ aa òghèè bo tigè òsan'è itsè'è jyaa wa m̀anjì. 37 A ghèè mæ òka nywe'e a ajàñ yî mæ à ka tigè sigè nta'a Olive aa, nnoò ògãnyègènnù ji jya tsì m̀ i logìnè òka ndoritè, ntòñè ògha'asè nî Nwî òlon ònnù jì wè jì wè jii à le òghìrè bo yè aà, 38 òswonè nî mæ,

* 19:13 mina: òkabè baGrikia. Mina yî m̀fùrè a le mbè tsi'î tsò 10,000 frs. cfa.

“Bì'inè gha'asè Mfò yï mē a zï nî ìkũm Mmà'àmbi aà!
Mbɔɔnə a aburə, tâ nìgha'a tswe a mbo Nwĩ!”

³⁹ BaFarisai bì mɔ'ɔ bìi mē bi le ntswe wa atitii nnòò bē aa swon ghu mbo mē,
“Ndi'innu, wenə ngānyəgēnnu jo jù.”

⁴⁰ A kwi'i mē, “Mè swon a mbo bù mē, ‘A le mbaa bə yï mē bo ma bù kutə mintsu
myaa bəə bon tsi'i ngò'ò jù ka banə tīgə tɔnə n̄gha'asə n̄ Nwĩ.’ ”

Yesu à yə'ə nlonə atu Yerusalem

⁴¹ A zï mē n̄ka n̄koontə, nyə m̄m àla'a ya, nyə'ə nlonə atu ala'a ya, ⁴² n̄swon mē,
“O le mbaa ghəè zï, sii, ayoo yï mē a zï n̄ m̄bɔɔnə aà! La tsitsɔn a ləontə a nsi mi'i
wò! ⁴³ Nòò a zï mē ngānkibāā jo ka yï j̄i n̄kya i karisə gho ghu, i k̄n̄ə gho ghu a
mbèè tsim ⁴⁴ i zwitə ghuu bu bì bɔɔ buu, kaa wa'ă ngò'ò yï tsu bù m̄ma'atə tā i n̄ɔnə
a atu yï mò'ò; nlon mē kaa ò le nyə noò wa yï mē Nwĩ à le nzi a nyweensə wò ghu
aa, kaa wa'à zi aà!”

Ajàn mē Yesu à le nghèè n̄kuu a ndāmà'anwĩ aà

(Mt. 21.12-17; Mk. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ A le ntigə nghɛɛ n̄kuu a ndāmà'anwĩ n̄loginə n̄ka mfurə bē bìi bi le si fèe njoo
ghu aa, ⁴⁶ n̄swonə n̄ mē, “Bi n̄wa'anə a m̄m àn̄wà'ànə mē,
‘Ndā yà i ka yï bə aa àdigə ntsà'atə Nwĩ’;
lā n̄ gh̄rə mē i tigə m̄bə adigə n̄l̄əntə biyərə.”

⁴⁷ A le si tigə ndi'i n̄ ànnu Nwĩ wa m̄m n̄dāmà'anwĩ a n̄jwĩ tsimè. Bìl̄i bi ngānmà'a
Nwĩ bo bì ngāndi'i n̄n̄sə, n̄ bitsyāsə, bi le n̄ka n̄lɔɔ yi mē bi zwitə, ⁴⁸ lā kaa wa'à
mānj̄i yə nlon mē bə bì ghà'atə le si yonə n̄lɔɔ n̄ nyù'ù innu j̄i mē à le si swonə aà.

20

Ajàn mē bi le si ligitə ada'a Yesu aà

(Mt. 21.23-27; Mk. 11.27-33)

¹ A bə njwi yï mò'ɔ Yesu a kuu a ndāmà'anwĩ, n̄ka ndi'i n̄ ànnu ghu a mbo bə, n̄kii
n̄sɛnsə n̄ n̄toò yï n̄siginè, bìl̄i bi ngānmà'a Nwĩ bo bì ngāndi'i n̄n̄sə bo bì bità bi
ala'a bi zï m̄betə yi mē, ² “Nan̄sə n̄swon a mbo b̄i'i, O gh̄rə innu juà j̄i mē o gh̄rə aa
n̄ àdà'a wo ε? A ada'a ma yū a mbo wò aa, a fā wò ε?” ³ A kwi'i a mbo bo mē, “Mè
ka kii betə ghuu n̄ àbetə: Swonə n̄ ghā, ⁴ Jon à le n̄lògə ada'a aa fə a n̄ka mmurə b̄
n̄k̄i aa ε? A le n̄lò aa mbo Nwĩ kə a mbo bə aa ε? N̄i kwi'i tâ mē yu'u.” ⁵ Bo ghaànə
a titii bo n̄swon mē, “Mbə bì'inè kwi'i mē a le n̄lò aa a mbo Nwĩ bon à ka betə yi'inè
mē, ‘N̄i leè n̄tigə wa'ă annu yï mē à le si swonə bìi aa a ya aa ε?’ ⁶ Lā m̄bə bì'inè
swon mē a le n̄lò aa a mbo bə bon bə bù bitsim ka tumntə yi'inè n̄ ngò'ò, nlon mē
bo nan̄sə mbii mē Jon à laa mbə ngān̄toò Nwĩ.” ⁷ Maa ajān bo tigə n̄kwi'i mē kaa
bo le n̄wa'ă adigə yï mē a le n̄lò ghu aa zï. ⁸ Yesu a tigə n̄swon a mbo bo mē, “Kaa
mè ka wa'à n̄j̄i yï mē à fa ada'a mē gh̄rə n̄ innu j̄i ghu aa a mbo bù ki n̄swonə.”

N̄ghàà n̄ nānaa nlon b̄lensə bi akò milù'ù

(Mt. 21.33-46; Mk. 12.1-12)

⁹ Yesu a naa n̄ghàà n̄ nānaa a mbo bo mē, “N̄j̄i yï mò'ɔ à le mb̄ akò milù'ù yi,
n̄lɛsə a mbo bə, m̄fɛ'ɛ nghèè n̄tswe a atoo dān̄ àgha'a a sa'à ¹⁰ nòò n̄kyā m̄ntà mi ati
milù'ù mya à kù'ù mē, a too ngān̄fà'ā yï mē à ghɛɛ n̄kwɛrə m̄ntà mi ati milù'ù mya
m̄ m̄'ɔ a mbo b̄lensə bi akò byā, lā b̄lensə bi akò bya bi tswā yi nghɔɔ, n̄tsyāsə yi
a bìi tsi'i m̄bò m̄bò. ¹¹ A bù n̄toò ngān̄fà'ā wa yï mò'ɔ, bi k̄i n̄ghɔɔ yi, n̄niñ n̄d̄r̄ə
ātu ghu atu, n̄tsyāsə yi a bìi tsi'i m̄bò m̄bò. ¹² A ku'ùsə mbo n̄toò ngān̄fà'ā yï mē à

ywe'e ji tarè, bi tswâ ma ghû ñniñ ila'a ghu nu mma'a yi a abεε. ¹³ 'Mbôn̄ àkò wa a swon̄ mē, 'Mè ka ghìrè aa mē akè tsítsòn̄ aa ε? Mè ka too mú ghà yî mbân̄nè ghû mē mē nân̄sə ñkòn̄ aà, nòò tsù bi yé yi mbo'otè.' ¹⁴ Lá bìlensə bi akò bya bi yè mē yi, ñswon̄ bo ni bo mē, 'Aâ ñjînda yî à ghûlâ, bî'inè zwitè yi tâ ñjoo jù ì tigè mbè jî'inè.' ¹⁵ Bo le ntigè ntswa yi, mma'a a abεε wa ñjîm ñkya milù'ù ñzwitè yi. Ma mùu ajàn̄ ñi mòòntè mē mbôn̄jè àkò milù'ù wa à ka ghìrè mē akè a nu bo aa ε? ¹⁶ A ka zî zwitè bìlensə bi akò ma bya, i lensə akò yi ya a mbo badàn̄." Ajàn̄ mē bè bya le nyu'u ma mùu ajàn̄ aa, ntigè nswon̄ mē, "Kaa mbè Nwîngòn̄ a wa'à bîi."

¹⁷ Yesu a lèntè waa mbetè mē, "Nìghàà ñi Nwî nulà ñi tigè ñswon̄ aa mē akè aa ε? 'Tsi'î ñgò'ò ya mē bìbòò bi nda bi le ntuu aa, ñ bèn̄ mē ñtigè ñgò'ò ñibuu ñi nda yî ñwè.'"

¹⁸ Nù ñtsim̄ yîi mē à wo a ñi ñgò'ò ma ya aa, à ka bəgikè; lâ bεε mē i wo a nu ñù bəə bon̄ ñ ka ghò'ò yi."

Abetè ñlon̄ annù ntu bitax

(Mt. 22.15-22; Mk. 12.13-17)

¹⁹ Nğāñndi'i Nòñsè ñi bìlîi bi ñgāñmà'a Nwî ghèə i tswa yi maà noò, lâ mbāñnè mbo'ò mi'i mi bē byā. Bo le nzi mē à le nnaa ñighàà nya aa ñlon̄ ñgaà yàà. ²⁰ Bo tigè ñlòò ñi àbwarə, ñtigè ñlòò bìtswèrè, ñtoo ghu ñjîm mē bì zi ñka mbagìlè mbetè ñi ñi mighàà tâ tsyà ghu i tswa yi i fa a mbo Gûmnàà yîi à le ntswe ñi àdà'à a atu bo aa tâ à sa'a yi. ²¹ Bi tigè ñzi mbetè yi mē, "Ndi'innù, bî'î zi mē annù yîi o ghàà ñkii ndi'i aa a ku'unə, ñki nzi mē kaa ò si nāndènə a titi bè tε'ε, ñdi'i aa tsi'î mājji yîi mē Nwî a lòò mē bè ka ntswe ghu aà. ²² A ku'unə ñi nòñsè yi'inè a ntu tax a mbo Kaisa kè ñgañ aa ε?"

²³ Lâ à le nzi mitsyè mii mē bo le si lobitè aà, ñswon̄ a mbo bo mē, ²⁴ "Nì zi ñi ñkabè silva tâ mē yə." Bî zî ñi yu, a betè waa mē, "A tswè àtu wo bo bì ñkùm wo fàa ñi ñkabè aa ε?"

Bo kwi'i mē, "Aa yî Kaisa."

²⁵ A swon̄ a mbo bo mē, "Ma la a bə mē ñi ka mfa njoo jîi mē à ñi jî Kaisa aa a mbo Kaisa, ñkii mfa ñi njoo jîi mē à ñi jî Nwî aa a mbo Nwî."

²⁶ Kaa bo le ñwa'ă ajàn̄ mē mbè bi tsyà ñtswa yi a nsi bè ñlon̄ annù yîi mē à swòn̄jè aa zî, ànnù a gha'à waa, bi kutè mintsü myaa.

Abetè ñlon̄ annù nyweenə ñi ñiwò

(Mt. 22.23-33; Mk. 12.18-27)

²⁷ BaSadukai bî mō'ò bîi mē bi swon̄jè ñi mē kaa bè si a ñi ñiwò yweenə aa, ²⁸ bo le nzi mbetè yi mē, "Ndi'innù, Moses à le mfa ndi'i a mbo bî'î mē, mbè ñdîm ñù a kwo ti mu, mumaà yî a logè ñgwê yî wa njwe bòò bo yu a mbô ñdîm yî wâ. ²⁹ Bòò bi ma bî mō'ò le ntswe ghu bi sàmbaa, yî ñtsyambîi a yò'ò mājgyè ñkwo ti mu; ³⁰ yî àyòntè a bú ñyon̄ ñyò'ò mājgyè wa, ³¹ yîi à ywe'e bi tarè aa, a kî ñlogè mājgyè wa, bo bya bi sàmbaa bi kî logè mājgyè wa tsi'î bìtsim̄ ñki ñkwokè ti mú. ³² A tì mē tì bə a ñjîm mājgyè wa a kî ñkwo yîi ñgaà. ³³ Tsó mē a le mbè ma mùu ajàn̄ aa, nòò yîi bè ka yî yweenə ñi ñiwò aa, mājgyè ghû à ka yî tigè bə aa yî wò aa ε? Tsó mē bo bya bi sàmbaa le nyò'ò yi aa ε?"

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, "Bè bî fàa ngù'ù bi yò'òkè, bi fâ ñi bòò bāngyè a ndā ñiyò'ò; ³⁵ lâ bè bîi mē bi ku'unə a mbîñnè ñi ñiwò i tswè ntîi maa ngù'ù mbi yîi mē i zî aa, kaa baa yî wa'à kà ñyò'ò, kaa wa'ă bāngyè a ndā ñiyò'ò ka mfa. ³⁶ Bo ka yî bə aa tsi'î tsó baangel kaa kî'î kà ñkwo. Bo bə aa bòò bi Nwî ñlon̄ mē bo bîinè ñiwò aà. ³⁷ Lâ a ñghèε ñi ànnù nyweenə ñiwò, Moses à le mfigitè wa ñi àdìgè aṅwà'ànè

ya mə a ghàà òlonə atsiğə iti ya mə mɔ'ɔ i le si khi ghu aà, òlon mə maa adigə, à le ntwoŋə Mmà'àmbi a ni Nwĩngòŋ Abraham, ni Nwĩngòŋ Isaac, bo bì ni Nwĩngòŋ Yakob. ³⁸ Kaa à laa wa'à Nwĩngòŋ biku bi bê bê, à bə aa Nwĩngòŋ bə bii bi tswe bitii. Nlon mə bə bitsim bi tswe bitii aa ghu mbô.”

³⁹ Ngəŋdì'i nòŋsə jya jĩ mɔ'ɔ bi le ntigə nswon mə, “Ndì'innù, ò fà àkwi'i yĩ sigìnè.”

⁴⁰ Nlon mə bo le ntigə mɔ'ɔ a mbũ nghèe ni mbii a mbetə yi nĩ innù.

Abetə òlonə Ayɔ'ò Nwĩ wà

(Mt. 22.41-46; Mk. 12.38-40)

⁴¹ Yesu a betə waa mə, “Mbə bi swon mə Ayɔ'ò Nwĩ wa à ni mu David aa mə akə aa ε? ⁴² Nlon mə David yu mbon à swonə a múm àŋwà'ànə bi Psalm mə, 'Mmà'àmbi a swon a mbô Mmà'àmbi ghà mə:

Tswe a mbèè nìkwεε mē nĩ mà'à,

⁴³ òywe'e a noò yii mə mē ka yĩ ghìrə ngàŋkibàà jò nĩ àtetə mikòrə mo aà.’

⁴⁴ Ma mùu ajàn mbə David a ka ntwoŋə yi nĩ Mmà'àmbi, a tigə mbu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?”

Ajàŋ yii mə Yesu à le ŋwà'àsə bê òlonə ngəŋndì'i nòŋsə aà

(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)

⁴⁵ Ajàn mə bə bitsim le si yu'utə annù yii à le si swonə aa, Yesu a swon a mbo ngəŋyegənnù ji mə, ⁴⁶ “Nĩ ka ntsyəsə ghuu nlonə ngəŋndì'i nòŋsə, bo kòŋə nĩ òka ŋwε'ε òdànə itsə'è òkarə ni ju, òkii òkòŋə ni mə tâ bə ka ntsa'atə nĩ waa nĩ àghu'usə a mitaa; òkòŋə a ntswe nĩ òlən jii i tswe a mbii aa a ndànghòtə, òkii òkòŋə nĩ òlən jii i kò'ɔnə aa a adigə adinà. ⁴⁷ Bo nĩ'ì ni bikwi'ì bi bāŋgyè, òkwεrə nĩ òjò jyaa ni mla'à myaa, mbagilə ntsa'atə nĩ Nwĩ nĩ ndanə mighàà. Wa ŋgì'i yii i ka yĩ kuu a nu bo aa i ka yĩ swèrə.”

21

Ŋkabə òtsà'atə Nwĩ òkwi'i mənɔyè wà

(Mk. 12.41-44)

¹ Yesu a tswè a múm ndàmà'anwĩ òŋentə atú yi nlentə nyə ajàn yii mə ngəŋkabə i le si niŋə nĩ òkabə a múm òkòm mmà'anwĩ aà. ² A le òki nyə òkwi'i mənɔyè yĩ mò'ɔ yii mə à le mbə ngàŋàmfiim aa a tsyà òniŋ ibà'atə òkabə copper ji baà, òdúú yi i bə tsò kabà yĩ mfiùrè. ³ Yesu a swon mə, “Mè swon tsi'ì annù òŋkòŋ a mbo bù mə, òkwi'i mənɔyè ghú mə à ni ngàŋàmfiim aa, à niŋ òkabə fàa múm òkòm òtsyatə bê bitsim; ⁴ òlon mə bo swatə aa tsi'ì mùntsirə a ni òkabə yii bo luu nĩ yù aa mma'a Nwĩ ni yu. Lá mənɔyè ghú mē à ni ngàŋàmfiim aa, à kòòntə aa òkabə òtsim yii mə à tswe ni yu aa mfa.”

Ajàŋ yii mə Yesu à le ŋghàà òlonə annù nsà'a Ndàmà'anwĩ aà

(Mt. 24.1-2; Mk. 13.1-2)

⁵ Bo bì mɔ'ɔ bi le si ghàà nĩ ànnù òlonə ajàn yii mə bi le nghùrə ndàmà'anwĩ nĩ ògò'ò jii i le nanşə mbon mbon aa, bo bì ni njoo jii mə bə le mfa a mmà'a Nwĩ ghu aà. Bo kà mē aa ghaa laa, Yesu a swon mə, ⁶ “Njoo mà jù tsim mə ni yə aa, òjwi yĩ mò'ɔ i zì mə Kaa tsi'ì ògò'ò yĩ mfiùrè kaa i ka yĩ wa'á a atu yĩ mò'ɔ bú nòŋə. Bi ka yĩ sà'à tsi'ì tsim mà'ànə a nsyè.”

Annù nyə ŋgì'i bo bi ajàn mə bi ka yĩ kɔ'ɔ akorə bɔɔ bi Kristo aà

(Mt. 24.3-14; Mk. 13.3-14)

⁷ Bo bətə yi mə, “Ndì'innù, nanşə nwon tā bì'ì yu'u, ònnù ma jù i ka yĩ fè'è aa a noò àkə aa ε? Alənsə yii mə a ka yĩ dì'ì mə noò mfi'è'è ònnù ma jù à tigə òku'u aa, a

ni aa akə aa ε?" ⁸ A swon a mbo bo mə, "Nì ka ntsyesə ghuu tsee lõ lèè tâ nù tsù à bwe'esə ghuu; nlon mə bè bǐ ghà'atè ka yǐ zǐ nǐ ìkùm gha, i ki swonə ni mə, 'Mè ni yu wâ!', 'Nòò wa à kòontè mǎ!' Nì tsuu waa ki yònə. ⁹ Bεε mə ni yu'u mə bi mà'a ntsò, kè bεε mə ni yu'u annù nlon ìyòn, nì tsuu ki bo'ɔ si'i si'i bē; nlon mə innù ma jù i tswe nì mfòò mfè'ε ya'a; kaa mbǐ i ka yǐ wa'a aa tsi'i ma mùu noò ghensè ìlwi'i."

¹⁰ Yesu a gheè nǐ mbǐi a nswon a mbo bo mə, "Itto i ka yǐ ki mà'a ntsò bo bì jǐ mɔ'ɔ, tâ itoo jǐi mə bifò bu'utə aa tâ i ki nka mma'anə bo bì jǐ mɔ'ɔ; ¹¹ nsyê i ka yǐ ki tsìgìnè tsi'i nì mǐtǐ, tâ mǐkwenè à kuu ala'a, tâ mǐghòò mi nkwǒn bè tâ mǐ fè'ε a idigè idigè; innù jǐ swèrè nswerə bo bì ìlènsè jǐ wè i ka yǐ ki fè'ε a mbà'à nìkàn. ¹² Mbɔn tâ ma juù innù i ka mfe'ε, boɲ bi ka yǐ ki banɲə nǐ ghuu, i kii tso'ɔ nǐ àkòrə yuu. Bi ka yǐ ki tswatə nǐ ghuu i fa ni a ndanɲhotə tâ bì ka nsa'a, i kii mà'à nǐ ghuu a ndátsanə. Bi ka yǐ ki ghèè nǐ bù a nsi bifò bo bì Gúmnaà nlonə annù ìkùm ghá. ¹³ Ma yú a ka yǐ fa abwarə a mbo bù mə nǐ swon annù yá. ¹⁴ Mbə a fè'ε ma mùu ajàn nǐ tsuu ki tanɲə annù yǐi mə nǐ ka ghìrə swon fi'isə ibǐi nǐ ghuu ghu aa mbɔn tâ nòò à ku'u; ¹⁵ nlon mə mə ka yǐ fa nǐghàà bo bì mǐtsyè a mbo bù, a ajàn yǐi mə kaa mbə bè bǐi mə bi nǐn isa'a a nu bù aa kaa mbə bi wa'à lìgǐtə kè ki ntuu. ¹⁶ Tsi'i bǐtaà buu ni bǐndé buu, ni boɔ bi maà buu, ni bǎngwè'è buu, bo bì ìkà'á juu, bi ka yǐ fèè ghuu. Bi ka yǐ tswatə ghuu bì mɔ'ɔ fa mə bì zwitə. ¹⁷ Bè bǐtsim ka yǐ bàà ghuu nlon ìkùm ghá. ¹⁸ Lâ kaa tsi'i ìnònətú yùu yǐ mfùùrə kaa mbə yi wa'à bwé. ¹⁹ Nǐ bə tanɲti i bi nǐgǐ'ì boɲ nǐ ka yweensə mǐbǐi mi nú muu.

Yesu a ghaà ànnù nlon ajàn yǐi mə bi ka yǐ ta nǐgǐ'ì nǐ àla'a Yerusalem àà
(Mt. 24.15-21; Mk. 13.14-19)

²⁰ "Mbə nǐ yǐ nyə nǐgǐ'ntsò i karisə Yerusalem, nǐ zǐ mə nòò nta nǐgǐ'ì ghu à kòontè mǎ. ²¹ Maà noò tâ bè bǐi mə bi tswe a ala'a Yudea aa bi fè'ε nkhəkə nkw'ɔ nɲhεε a itu mǐnta'à, tâ bǐi mə bi tswe a mǐm nǐjò'ò àla'a aa bì fè'ekə, tâ bǐi mə bi tswe a mbèε ifò aa tâ bì tsuu bu nkuu a mǐm nǐjò'ò àla'a; ²² nlon mə nǐjwi mà jù à ka yǐ bə aa noò yǐi Nwǐ à ka yǐ ndǐ nǐgǐ'ì a nu bè bi, a nlwensə innù tsim jǐi mə bi nwa'anə a mum nǐghàà ni Nwǐ aà. ²³ Wεε! Nǐgǐ'ì bǐmaburə bi ato'o bo bì yǐ bǐi mə bi nɔɲsə boɔ maa nǐ nǐjwi ma jya aà! Nlon mə nǐgǐ'ì yǐ nǐwè i ka yǐ tswe fàa atu nsyê, tâ Nwǐ à dǐ'ì alwintonə yi a nu bè ma bú. ²⁴ Bi ka yǐ zwitə bē bì ghà'atè ni munwǐ ntsò, i tigə tswatə waa nǐ ìbù'u ntsò, i ghèè ni bo itoo itoo; tâ bǐtǐzǐ Nwǐ bi kuu Yerusalem i nanɲsə ki kwàrə, i tigə nni'ì nǐ bə, i ywe'e noò yǐi mə Nwǐ à lèə mə tâ bo ghìrə ma yú ànnù aa, à zi mmè.

Ajàn yǐi mə Mu Nù à ka yǐ bǐ bǐi aà
(Mt. 24.29-31; Mk. 13.24-27)

²⁵ "Flènsè i ka yǐ ki fè'ε a ni nìnòò, bo bì a ni sàɲ bo bì ni mǐnɲòn. Tâ bē a itoo itoo bì tswe a mǐm nǐgǐ'ì tâ ìtu jyaa buurə a ajàn yǐi mə bi yə miyaa bo bì ìkànə nki i tigə burə ju'u aà. ²⁶ Bè ka yǐ tigə bo'ɔ nlon ìnnù jǐi mə i fè'è a mbi aa, i tigə wòkə tsi'i tsó ìku njoò; nlon mə bi ka yǐ tsìgè ida'a tsim jǐi i tswe a aburə aà. ²⁷ Maà noò tâ bì yə a Mu Nù tâ à ka nzi ni a mǐm mbà'à ni mǐdà'à ni nǐgha'a nǐ wè. ²⁸ Mbə nǐ yi nyə ma juù innù i lɔgìnə nka mfe'ε, nǐ bǐinè n̄tə n̄ɲentə itú juu a ndəɲ nlon mə nòò n̄tsù'ú àtú yuu à kà mē aa nkoontə aà."

Ànnù yǐi mə mbə bi yəgə nǐ àtǐ figè aà
(Mt. 24.32-35; Mk. 13.28-33)

²⁹ Yesu a gheè nǐ mbǐi nnaa nǐghàà nuà a mbo bo: "Lèntə nǐ àtǐ figè bo bì itǐ jǐ mɔ'ɔ; ³⁰ a yi mbə noò yǐi ntaà jǐ i fi'isə mə ìyən jǐ fi aa, nǐ zi mə nòò n̄tsù mbəɲ à tigə a abó. ³¹ A kǐ mbə ni a nǐgǐ' nǐgǐ' mə, nǐ bə yə tâ ìnnù juà i ka mfe'ε boɲ nǐ zi mə nòò ànnù nifò Nwǐ à kòontè mǎ. ³² Mè swon tsi'i annù nǐnɲkon a mbo bù mə, kaa nǐwàà

ni bê nuà ni ka wa'à tsyà ti ghê ìnnù ma jù tsim i fè'è mê. ³³ Abùrè bo ònsyê ka yí tsyà, lâ kaa tâ nìghàà na nì wa'à tsyà.

A ku'unə mə ta nì ka ntswe nìkərè

³⁴ “Nì ka ntsyēsə ghuu ntsuu mibì mī nū muu bo bì noò ghùù si'i si'i ki fa nlon annū miji bo bì a nka nnô, bo bì ìnnù jii mə i nwùgè nî ghuu fàa mûm ntswêntì aa bon n̄jwi mà ya ì ka yí wí'íkě tswa ghuu tsó mátaà. ³⁵ Nlon mə n̄jwi mà ya ì ka yí zì aa a mbo bè bìtsim bìi mə bì tswe fàa atu nsyè aà. ³⁶ Nì ka nstwe nìkərè a ngòṅ bìnòò bìtsimè, n̄tsa'atə nî Nwī mə mbə a fa mītì m̄i mə mbə nì yí n̄khə ìnnù ma jù tsim mə i ka yí ki fè'è aà, tã b̄an̄nə təə a nsi Mu Nù.”

³⁷ Yesu à le si d̄i'ì nì nìghàà nì Nwī a ndàmà'anwī a njwī tsimè. Mban̄nə nḡhèè n̄le n̄i n̄ta'a ȳi mə bì le si twon̄ə nì Olive aa n̄itugè. ³⁸ Tsi'ì a mbà'a mbà'à bè bìtsim le si zì a ndàmà'anwī a nyu'u ànnù ȳi mə à le si d̄i'ì aà.

22

Ajàṅ ȳi mə bi le n̄taṅə annū atu Yesu aà

(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Nòò n̄kùrè àbaa ti kò'ò wa, noò wa ȳi mə bì le si twon̄ə nì Passa aa, à le n̄kù'ù, ² bìlìi bi nḡāṅmà'a Nwī bo bì nḡāṅndì'ì n̄on̄sè bì k̄a m̄bo'ò bè bya n̄tigè n̄lɔɔ n̄i àjàṅ mə bì ka n̄e'esə zwitə Yesu.

Ajàṅ ȳi mə Judas a le mbii mə yu ka fèè Yesu aà

(Mt. 26.14-16; Mk. 14.10-11)

³ Satan à le n̄kuu a ato'ò Judas wa ȳi mə bì le si twon̄ə nì Iscariot aà, m̄bə n̄ḡāṅyèḡənnù Yesu wa ȳi mò'ò a titìi bya n̄ìghùm n̄tsò baa aà. ⁴ Judas à le n̄lò n̄ghèe ȳi, n̄ghèe n̄taṅtə bo bì bìlìi bi nḡāṅmà'anwī bo bì bìlìi bi nḡāṅmbè n̄dàmà'a Nwī a ajàṅ ȳi mə yu ka fèè Yesu a mbo bo aà. ⁵ Bo le n̄naṅsə ndoritə tsi'ì m̄bè ànnù, m̄bii mə bo ka fa n̄kabə ghu mbô. ⁶ Judas à le n̄ki mbii, n̄tigè n̄loginə n̄ka n̄lɔɔ n̄i m̄ānj̄i ȳi mə mbə yu fèè Yesu a mbo bo ti ghè mə bè z̄i.

Ajàṅ ȳi mə Yesu bo bì n̄ḡāṅyèḡənnu ji le n̄ji miji mə Passa aà

(Mt. 26.17-25; Mk. 14.12-21; Jn. 13.21-30)

⁷ N̄jwi ì le n̄kù'ù àjàṅ mə bì taṅtə annū njwī Abaa ti kò'ò, n̄wa n̄i mú m̄b̄in̄jèrè Passa aa, ⁸ Yesu a too Peta bo Jon, n̄swon̄ a mbo bo mə, “Nì ghèe n̄taṅtə miji mi Passa, a ajàṅ mə b̄i'inè ka ji aà.”

⁹ Bo betè ȳi mə, “B̄i'ì ghèe taṅtə aa fə ε?”

¹⁰ Yesu a kwi'ì a mbo mə, “A ajàṅ mə nì ka ki kuu ghèe a njò'ò àla'a aa, nì ka yə n̄ù tâ à be'e àntòò n̄k̄i, nì yə, nì yon̄ə ȳi nyon̄ n̄kuu a nda ȳi à ka kuu ghu aà. ¹¹ Nì kuu nì swon̄ a mbo m̄b̄on̄ n̄da wa mə, ‘N̄d̄i'innù à bètə mə, n̄ja'à n̄da ȳi b̄i'ì bì n̄ḡāṅyèḡənnù ja ka ji Passa ghu aa ì fè aa ε?’ ¹² Bon̄ à ka d̄i'ì n̄ja'à n̄da ȳi n̄wè ȳi mò'ò a ndəṅ ȳi mə n̄joo ì tswe ghu aa tâ n̄i naṅsə.”

¹³ Bo le nḡhèè n̄yə ngòṅ ìnnù tsim tsi'ì wa ajàṅ mə Yesu à le n̄swon̄ a mbo bo aa, n̄tigè n̄naṅsə njoo n̄ji Passa jyà.

Ntarə Mmà'àmbī

(Mt. 26.26-30; Mk. 14.22-26; 1 Kor. 11.23-25)

¹⁴ Nòò n̄ji Passa wa à kù'ù mê, Yesu bo bì n̄ḡāṅyèḡənnù ji bo tswè a atu atètè, ¹⁵ a swon̄ a mbo bo mə, “Mè gh̄irə naṅsə n̄lɔɔ mə mə ji miji mi Passa b̄i'inè ì b̄on̄ yə nḡi'ì. ¹⁶ Mè swon̄ a mbo bù mə kaa mə ka ȳi wa'à miji mà mù bù n̄ji ì ywe'e a noò ȳi mə ànnù n̄fò Nwī a ka ȳi z̄i tâ n̄ji'ì ànnù ȳi bì ji ghu aa tâ ì naṅsə n̄laa.”

¹⁷ Υεεσô à logè ndôn mlù'ù mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ nswon mə, “Nì ko nno ñkwerinə nì yu. ¹⁸ Mè swon a mbo bù tsi'ĩ annù nikon mə, kaa mə ka yĩ wa'a mlù'ù bú nno, ñywe'e noò yĩ mə ànnù nifò Nwĩ a ka yĩ zĩ aà.”

¹⁹ A tigè m̀bu nlògə abaa, mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ, m̀batə mfa a mbo bo, nswon mə, “A nĩ ìb̀inù gha i ghuà, yĩ mè ka fa a atu bù aà. Nì tigè ñghirə ma mùu ajàn ñwa'atə nĩ ghá.” ²⁰ Tsi'ĩ maa ajàn, a kĩ mfa ndon ya a mbo bo a noò mə bo jì mē mijì mya m̀nsə aa, nswon mə, “Ndon yulà, à nĩ àkàà yĩ fii yĩ mə Nwĩ à wàrə bú bo nĩ àləə nú ya yĩ mə bi ka saansə a atu bù aà.

²¹ “Lá, yê nì, ñù yĩ mə à fèe gha aa, à tswe fàa atu atetè ñji bi'i yu, ²² Lá ànnù ma yú a ka yə Mu ñù aa tsi'ĩ ajàn yĩ mə bi lèè nte'ε ntañtə nləə aà, lá ñgi'i yĩ nswèrə a nu ñù yĩ mə à fèe yi aà.”

²³ Bo logìnè ñtigə mbetə nlɔɔ a titì bo mə m̀bə a nañsə m̀bə aà wò yĩ mə m̀bə à ghirə ma yu ànnù aa lè!

A jàn yĩ mə àswuñnè à lè mfè'è ñlon ànnù ñù yĩ mə à nì ñù yĩ ñwè aà

²⁴ Àswuñnè a lè mfè'è a titì ñgãnyəgənnù Yesu, bo lɔɔ nì ñzi mə ñù yĩ mə à nì ñù yĩ ñwè àkò'òntsirə a titì bo aa nĩ wò ε? ²⁵ Yesu a swon a mbo mə, “Bifò bi b̀tizì Nwĩ bo bu'utə b̀ byaa laa bù'utè. Bi twonè nì b̀tə bi ala' à byaa laa nĩ ñgãñghirə ìb̀onè. ²⁶ Lá tâ à tsuu maa ajàn bə a mbo bù. A ku'unə mə ñù yĩ mə à nì akò'òntsirə a titì bù aa tâ à bə tsi'ĩ tsó múñkhə yĩ mə à kə'ə nsigə nlwi'isə. Tâ b̀tsyàsə a titì bù b̀ bə tsi'ĩ tsó ñgànəfà' à. ²⁷ A ghà'atə wò aa ε? ñù yĩ mə à tswe a atu atetè ñji aa kè ñù yĩ mə a tsyàsə mijì aa ε? A laa mə à nì ñù wa mə à tswe ñji aà. Lá mè b̀añnə ntswe a titì bù aa tsi'ĩ tsó ñù ntsyàsə mijì.

²⁸ “Nì tswè mē bi'inè a múm ñgi'ĩ ntsim yĩ mə mə yə aà. ²⁹ Tsó mə Taà ghà à fà mē mida'a a mbo mè mə tâ mè ka nsa'a mbi yù aa, mè ki mfa ma myaà midà' à a mbo bù. ³⁰ Nì ka yĩ ki jì kii nno a atu atetè mə a múm ànnù nifò mə. Nì ka yĩ kii ñañnə nĩ ìb̀èrè i ki sa'a nĩ ìtsə baIsrael jya ñìghúm ntsò baà.

Ajàn yĩ mə Yesu à lè nswon mə Peta à ka tuu yi aà (Mt. 26.31-35; Mk. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ “Simon, Simon, yu'utè! Satan à lè mbetə mə yu ywe'etə ghuu tã səgə ghuu tsó abaa, ³² lá mè tsà'atè mē Nwĩ a atu wò, Simon, mə tâ àb̀intiñi yo tsuu ló b̀orə. Bε ε ò b̀əñkə gho mb̀i a nu mə, ò ligìnè ñniñ mida'a a nu b̀l̀m b̀o.”

³³ Peta a kwi'i mə, “Mmà' àmbi, mè tãñtə mə mè ka kuu atsan b̀'io, i kii kwo bi'io.”

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mè swon a mbo wò Peta mə, m̀bon tā àñkəgè à tən n̄itugə s̄i, bon ò tuù mē gha ñgàà jì tarə nswon mə kaa ò s̄i gha z̄i.”

Annù yĩ mə m̀bə bi ghirə a noò ñgi'i aà

³⁵ Yesu a betə ñgãnyəgənnù jì mə, “Nòò wa mə mè lè ntoo ghuu nswon a mbo bù mə nì tsuu abòsà lògə, n̄tsuu abàà lògè, ñki tsuu n̄tam nlògə aa, nì lè mbaa m̀bonə ayòò yĩ tsu aa ε?”

Bo kwi'i mə, “Ñgan.”

³⁶ Yesu a swon a mbo bo mə, “Lá, tsĩtsòn ñù yĩ mə à tswe nĩ àbòsà yi nĩ àbàa yi aa, tâ à ligìnə nlògè. ñù yĩ mə à s̄i nì munwĩ n̄tsò tswe aa, tâ à fee akútè yi nyuu ghu.

³⁷ Nlon mə, mè swon a mbo bù mə, annù yuà yĩ mə añwà'ànè Nwĩ a swon aa mə: ‘A yê ñgi'i tsi'ĩ tsó ñgànmbù'ù ìnnù j̄i bi' aa, ka b̀òontè m̀bi'i ñgàà yà, ñlon mə ñgòn ìnnù tsim j̄i mə bi lè ñwà'ànè m̀bi'i ñgàà yà aa i kà mē aa mfè'ε m̀b̀ontè.”

³⁸ Ñgãnyəgənnù jì i swon mə, “Yê, b̀imunwi bi n̄tsò bi baa b̄i bulà, Mmà' àmbi.”

A kwi'i mə, “Wa a kù'ù mē.”

A àjàn mə Yesu à le ntsà'atə Nwĩ a atu Nta'a Olive aà.

(Mt. 26.36-46; Mk. 14.32-42)

³⁹ Yesu à le mà'atə njò'ò àla'à Yerusalem m̀fɛ'ɛ yi, tsi'ĩ ajàn yĩ mə à le si gha'asə nghirə aà, m̀fɛ'ɛ nghèè yi a atu nta'a Olive. Ngǎnyəgənnù ji i le nyòhè yi bo bo kò'ò nghèè ghu. ⁴⁰ A kò'ò m̀hê ñkuu ghu, nswoŋ a mbo bo mə, “Nì ka ntsa'atə Nwĩ tǎ wa'à a ñkìrè Satan lô ñwo.”

⁴¹ A swòŋ m̀hê laà, m̀ma'atə waa nghentə, àgha'a a boò nsa'atə tsi'ĩ m̀untsĩrê, ñswetə miku'utê mi a nsyɛ, ntsà'atə Nwĩ ⁴² ñswòŋ mə, “Taà, m̀bə ò bii boŋ ò tse kwɛrə ndòŋ ñgĩ'i yù a mbo m̀hê ñlò'osə. Lâ mə kòŋ aa a nghirə b̀hê ànnù yĩ mə o lòò aà; kaa wa'à bə à yĩ mə m̀hê lòò aa b̀hê.” ⁴³ Angel à le nlò a aburə nsigə m̀fa mitì ghu mbô, [⁴⁴ Tsó mə ntii yi i le mburə nluu n̄i àjəŋnə aa, a b̀u ñgaansə mitì mi ñku'usə ntsà'atə Nwĩ tsi'ĩ n̄tì n̄tì, ñliginə, àliginə yĩ mə a le m̀fɛ'è ghu nu aa a tigè ñsigə ntsiŋkə, m̀bə tsó itàa aləè.]*

⁴⁵ A lò m̀hê wa adigə ntsà'atə Nwĩ m̀bii n̄zi fu wa mbɛɛ ngǎnyəgənnù ji jya, ñyə waa bi bwii nloŋ mə àjəŋnə yĩ mə a le nluu a ntii bo aa a le nghirè bo b̀rè. ⁴⁶ A betə a mbo bo mə, “Nì bwii aa àkè aa ɛ? Nì biinə ntswe ñka ntsa'atə Nwĩ tǎ wa'à a ñkìrè Satan lô ñwo.”

Ajàn yĩ mə bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà m̀hê aa nghaa laà, kaa mburə ti m̀ansə, ñnòò b̀hê i ywunə ñzi, Judas, ñù yĩ mò'ò wa titii ngǎnyəgənnù Yesu jya ñghùm n̄tsò baa, à le mbə yu yĩ mə à le ntsyǎ mbii yàà, ñd̄i'i n̄i m̀an̄ji a mbo bo. Judas à zì m̀hê, n̄tsya nghèè a mbɛɛ Yesu mə yu nɔŋ mighègè mi. ⁴⁸ La Yesu a betə ghu mbo mə, “Judas, ñn̄ŋ mighègè mi Mu Nù à laa mbə m̀an̄ji yĩ mə ò tse tsysà ghu i fèè yi aa ɛ?”

⁴⁹ Ngǎnyəgənnù jya jii mə bo bi Yesu le ntswe aa, bi yè mə annù yĩ mə a le ntswe ghu aa, mbetə yi mə, “M̀mà'amb̄i, o lòò mə tǎ bi'ĩ to waa ni b̀oonwi bi'i aa ɛ?” ⁵⁰ Nù ñib̄ò wàà yĩ mò'ò a burə ñlogə munwi ñkwye atòŋnə abù'u ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè yĩ mà'à ghu nlo'osə.

⁵¹ Lâ Yesu a swòŋ a mbo bo mə, “Wa a kù'ù m̀hê!” Nghensə abò yi m̀m̄ontə atòŋnə ñù wa ghu ñghurə yi.

⁵² Yesu a tigè ñswòŋ a mbo b̀l̄i bi ngǎŋmà'a Nwĩ bya bo bi a mbo b̀itsyàsə bi ngǎŋmbê ñd̄àmà'anw̄i bya ni a mbo b̀it̄a bi ala'a bya b̀ii mə bi le n̄zi a ntswa yu aa mə, “Nì zi n̄i nwi n̄tsò a b̀ò'ò ni m̀bu'u aa a ntswa m̀hê tsó n̄i zi a m̀ban̄nə àngàmighee aa ɛ? ⁵³ Tigə m̀hê k̄i si tswè bi'inə a ndàmà'anw̄i aa tsi'ĩ njwi njwi aa ɛ? Tigə boŋ n̄i le m̀baa ntswa gha aa maà noò. Lâ tsitsòŋ à ni nòò ghùù, nòò yĩ mə ñù wa yĩ mə a sa'a mfii idigè à fa m̄ida'a a mbo bù aà.”

Ajàn yĩ mə Peta à le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.57-58,69-75; Mk. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Bi le ntswa Yesu ñlogə yi nghɛɛ ni ghu a ndùgə ngàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè. Bi lògè m̀hê yi ñka nghɛɛ ni ghu aa, Peta a tigè ñyonə, ñyonə aa tsi'ĩ a sà'a agha'à. ⁵⁵ Bi le ñjètə mò'ò a titii ñsàŋàbèè yà, Peta a yòŋ ñtigə nghɛɛ tsitə b̀hê bya b̀ii mə bi le ntswe ghu aa, bo bo tigè ñyò'otə. ⁵⁶ Ngàŋàfà'a ngàŋmà'a Nwĩ wa yĩ m̀angyè yĩ mò'ò à yè mə yi a tswè wa adigə mò'ò aa, ñtɛ'ɛ mi'ĩ mi ghu nu n̄l̄i, ñswòŋ mə, “Nù ghulà mə, à ghìrə ñki tswè bo bi Yesu!”

⁵⁷ Lâ Peta a tuu nswoŋ mə, “M̀angyè, tsi'ĩ n̄z̄i yi, kaa m̀hê s̄i yi burə nzi zi!”

⁵⁸ Mu fibàntə à bù m̀hê ñghèè k̄i bə, ñù yĩ mò'ò a yè Peta, ñswòŋ mə, “Tigə ò bə aa ñù ñib̄ò wàà yĩ mò'ò aa ɛ?”

* **22:44** Kaa àt̄i ma yù a s̄i m̀m̄ ñwà'ànè j̄i mò'ò tswè.

Lâ Peta a kwi'i mæ, "Mbâ ghulà, wa kaa mæ sî ghu bê!"

⁵⁹ Nòò à bù mæ ntsya yî mfuùrè, nù yî mò'ò a bù nzi nligìnè nswon tsi'î nìtì mæ, "Tsi'î annù nîŋkonè, nù ghúlà à ghìrè ntswe bo bì Yesu, ònlon mæ à nì mu Galilea aà!"

⁶⁰ Lâ Peta a kwi'i mæ, "Kaa mæ sî annù yî mæ o ghàà nswon aa zî!"

Tsi'î maa noò mæ à kà mæ aa kwi'i laa, àŋkègè a tɔŋè. ⁶¹ Mmà'àmbi a karikè yi nte'è mi'î mi ntsinè nlii Peta, Peta a wa'atè ànnù ya mæ Mmà'àmbi à ghìrè nswon ghu mbo aa mæ, "Mbɔŋ tâ àŋkègè à tɔŋ ŋgaa ji baa nîtugè sii, le boŋ ò tùu mæ ghà òghàà ji tarè!" ⁶² Peta à le mfè'è òghèe a abee, ònansə nyə'ə tsi'î mbê ànnù.

A àjàŋ yîi mæ bì le ŋka ŋwye nî Yesu òghòò nî yi aà
(Mt. 26.67-68; Mk. 14.65)

⁶³ Bè bya bii mæ bì le si be nî Yesu aa bì le si tigè ŋwye nîi òkii òghòò nîi. ⁶⁴ Nlogè atsè'è òkwerè mi'î mi ghu, mbetè nîi mæ, "A gho aa a ghòò wò? Twi nù yîi mæ à ghòò gho aà!" ⁶⁵ Bo le ŋki mbu nswon innù jî ghà'atè mbègìtè yi ghu.

Ajàŋ yîi mæ bì le nlogè Yesu òzi nî ghu a nsi ŋgãŋdasa'a aà
(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Abèè a fù'ù mæ bità bì ala'a nî bìlîi bì ŋgãŋmà'a Nwî a bò'ò nî ŋgãŋndi'i nòŋsè boòntè, bì logè Yesu òzi nî ghu a nsi ŋgãŋdasa'a. ⁶⁷ Bo betè ghu mbo mæ, "O laa mbè Ayo'ò Nwî wa aa è? Bè è bə aa ghu, ò swon bì'î yu'ù!"

A kwi'i mæ, "Mè tè'è swon a mbo bù boŋ kaa nî sî bìi. ⁶⁸ Kè mbə mè tè'è mbetè ghu nî àbetè boŋ mbə kaa nî wa'à kî òkwi'i. ⁶⁹ Lâ òlogìnè sii, Mu Nù à ka tswe a mbèè nìkwèe Nwî yîi à tswe nî mîdà'à aa nî mà'à."

⁷⁰ Bo bitsim bì betè mæ, "Ma la a bə mæ ò nî Mu Nwî aa è?"

A kwi'i mæ, "Nî swon mæ!"

⁷¹ Bo tigè nswon mæ, "Kaa bì'î si bîyèfè bi dàn bu nòò! Tsi'î bì'î, bì'î yù'ù mæ yî'î ŋgaa annù yîi mæ à swon aà."

23

Ajàŋ yîi mæ bì le ŋghèè nî Yesu a nsi Pilato aà.
(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Nnòò bê bya bitsim i bîinè òlogè Yesu òghèe mfa a mbo Pilato ² òlogìnè òka nîŋ innù ghu nù: "Bî'î le ntswa mbâ ghú a buurè nî àla'a, nswonè nî a mbo bè mæ tâ bo tsuu bîtâx a mbo Kaisa kî tu; òkii nswonè nî mæ yu laa mbè Ayo'ò Nwî wa yîi à nî mfò aà."

³ Pilato a tigè mbetè yi mæ, "O bə aa mfò baYuda aa è?"

Yesu a kwi'i mæ, "O swon mæ maa ajàŋè!"

⁴ Pilato a bù nswon a mbo bìlîi bì ŋgãŋmà'a Nwî bo bì nnòò bê wa mæ, "Kaa mæ sî nji'î ànnù yîi mæ mbə mè nîŋ isa'a a nu nù ghu aa zî."

⁵ Bo bù òkweensə nswon tsi'î nìtì mæ, "Innù jii mæ a dî'î aa, i ghìrè mæ bè tigè òyɔŋè mbùùrè nî òdìgè a mbù'ù àla'a Yudea ntsimè. A le òlogìnè aa a Galilea, à kî mæ òtigè nzi faà tsîtsòŋè."

A àjàŋ mæ bì le nlogè Yesu òghèe nî ghu a mbo Herod aà

⁶ Pilato à tì mæ yu'u maa ajàŋ, mbetè mæ, "Nù ghuà à nî mu Galilea è?" ⁷ A tì mæ yu'u mæ Yesu à le nlo aa wa mbù'ù àla'a mæ Herod à le si sa'a aa, òtoo yi a mbo Herod, yîi mæ à le ntswe a Yerusalem maa noò aà. ⁸ Herod à le ndorìtè sî'i a nyə Yesu, ònlon mæ à lèè nte'è nyu'u innù tsi'î tètè ònlon ŋgaa yî òtigè nloò nî nyè yi aà. A le si wa'atè nî mæ Yesu à ka ghìrè alènsè yî mò'ò. ⁹ Maa ajàŋ, Herod a tigè mbetè ibetè jî ghà'atè a mbo Yesu. Kaa Yesu a wa'à yî tsu kwi'î. ¹⁰ Bìlîi bì ŋgãŋmà'a Nwî bo bì ògãŋdî'i nòŋsè bì fè'è òzi ntəə a mbîi, ònansə nniŋ innù jî tîi tîi a nu Yesu. ¹¹ Herod

bo bì bìsogyè bi bi logìnè ntigè ntsa'a nî Yesu ñkii ñwye nii; ñlogè atsè'è yî sigìnè mma'a ghu nu, m̄bu ntoo yi fu a mbo Pilato. ¹² Nlogìnè maa njwi, Herod bo Pilato bo boònsè ñtigè mbè ika'a, ñlon m̄ à le ti b̄è aa bo b̄anè.

Ajàn yîi m̄ bi le ntsèrè m̄ bi zwitè Yesu aà
(Mt. 27.15-26; Mk. 15.6-15; Jn. 18.28-38)

¹³ Pilato a tigè ñtwoṅ bilii bi ṅgǎṅmà'a Nwĩ, bo bì bìsa'a bi ala'a bo bì b̄è bya, ¹⁴ ñswon a mbo bo m̄, “Bù ghìrè nzi ni ñù ghú ñswon m̄ a buùrè idigè. Tsítsòn, m̄ lèntè m̄ annù yi faà, a nsi bù, ñyè m̄ kaa à s̄ annù ya yî tsu m̄ b̄ ñiṅè ghu nu aa fànsè. ¹⁵ Herod à le ñki nyè m̄ kaa à s̄ annù yî tsu fànsè, m̄bu ntoo yi fu a mbo b̄i'ìnè. Kaa ñù ghú à s̄ annù yî tsu yîi m̄ a ku'unè m̄ mbè bi zwitè yi ghu aa fànsè. ¹⁶ Maa ajàn, m̄ ka ghìrè bì ghoo yi ntigè mma'atè yi tâ à ghèè.” ((¹⁷ A le swon laa ñlon m̄ a yi mbè ma mùu njwĩ ìkòò aa b̄è betè a fi'isè ṅgǎṅatsan yî m̄fùùrè m̄fa a mbo bo.))*

¹⁸ Nnòò wa tsi'ĩ tsim i yè'è ñswon m̄, “Zwitè yi! Fi'isè Barabas, m̄fa a mbo b̄i'ĩ.” ¹⁹ (Bi le ñiṅè Barabas a ndátsan aa ñlon m̄ à le ghìrè àla'a a buùrè, b̄è tigè ñto ntuu nî Kaisa, a k̄i ñzwitè ñù.)

²⁰ Pilato à le ñlòò m̄ yu fi'isè Yesu; maa ajàn, a bù ntsa'asè nnòò w̄a. ²¹ Bo b̄anè ñtwoṅ nswon m̄, “Kwèentè yi! Kwèentè yi!”

²² Pilato a swon a mbo bo a nî ṅgaa yîi m̄ ì ywe'e ji tarè aa m̄, “Ni lòò m̄ bì kweentè yi aa a ya? Annù yî bi yîi m̄ à bù'ù aa à nî àkè aa è? Kaa m̄ s̄i ghá ànnù yîi m̄ à ghìrè m̄ mbè bi zwitè yi aa yê! M̄ ka ghìrè tâ bì ghoo yi mma'atè.”

²³ L̄a bo bù ñku'usè ñtwoṅ ghaa b̄è ñi m̄t̄i ñswon m̄ tâ bì kweentè Yesu, bo ghèè nî m̄b̄i ñka ñtwoṅ nywe'e a noò yîi m̄ Pilato à le mbii m̄ bì kweentè yi aà. ²⁴ Pilato a tigè ñswon m̄ tâ bì ghìrè annù ya yîi m̄ bo le si betè aà.

²⁵ A fi'isè ñù wa m̄ bo le si betè aa, wa yîi m̄ bi le ñiṅ a ndátsan ñlon m̄ à le ṅghìrè àla'a a buùrè, a k̄i ñzwitè ñù aà, m̄banè m̄fa Yesu a mbo bo m̄ bo ghìrè ajàn yîi m̄ bo le si lòò aà.

Ajàn yîi m̄ bi le ñkwèentè Yesu a ati b̄anèb̄anè aà
(Mt. 27.32-44; Mk. 14.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Bìsogyè bi le ñlogè Yesu ṅghèè ni ghu, bi k̄a m̄è aa ṅghèè aa, mbòò Simon ñù Cyrene, yîi à le si kwèè n̄i a afò aà. Bo le ntswa yi, m̄be'esè yi n̄i àb̄anè b̄anè Yesu ya, ṅghìrè a tigè ñyoonè ghu ñim.

²⁷ Nnòò b̄è b̄i ghà'atè bi le si k̄i ñyoonè nii; b̄an̄gyè b̄i m̄'ò bi le ntswe a tit̄i bo, ñyè'è n̄i Yesu, ñtwoṅ mbo'o tsi'ĩ n̄it̄i. ²⁸ Yesu a b̄en̄kè yi nyè waa nswon m̄, “B̄an̄gyè bi Yerusalem! N̄i tsee b̄è gha ki yè'è, n̄i ka nyè'è b̄è ìb̄iin̄ú ghuu bo bì b̄òò buu. ²⁹ Nlon m̄ noò yî m̄'ò a z̄i m̄ b̄è ka yî tigè swonè ni m̄, ‘A b̄onè ànnù b̄an̄gyè b̄i m̄ bi le è ṅwa'à ni b̄òò tswè aà, tsi'ĩ b̄i m̄ bi le è ṅwa'à b̄òò b̄i b̄orè kwe'e aà, kè ki ñnoṅsè aà!’ ³⁰ A ni nòò wa m̄ b̄è ka yî tigè swonè ni a mbo m̄inta'a m̄, ‘Wò a nu b̄i'ĩ!’ I k̄i swonè ni a mbo m̄inta'a m̄ k̄ègè m̄, ‘Lò'òsè yi'ì!’ ³¹ Nlon m̄ mbè bi ka ṅghìrè laa n̄i àt̄i yî fwe, bon̄ bi ka yî tigè ghìrè aa m̄ a k̄è a noò yîi m̄ àt̄i ya a yòò m̄è aa è?”

³² Bi le ñki m̄fi'isè ṅgǎṅf̄anè ji baa a ñkwèentè waa bì Yesu. ³³ Bi ghèè m̄ ñywe'e wa adigè m̄ bi le si twoṅ ni “Akwèè atu” aa, ñkwèentè Yesu ghu bo bì ṅgǎṅf̄anè jya ji baà, yî m̄fùùrè ghu mbèè a b̄ò ñkwàbè, yî m̄'ò ghu mbèè a b̄ò m̄'è. ³⁴ Yesu a swon m̄, “Taà, l̄i'ìnè ifansènnù jyaa! Nlon m̄ kaa bo s̄ annù yîi m̄ bo ghìrè aa z̄i aà.”

Bi le nyàtè itsè'è ji a tit̄i bo ñtumè n̄i ìb̄irè ghu. ³⁵ B̄è bya bi le ntèè wa adigè nyè n̄i ìnnù j̄i i le si f̄è'è aà; la bìsa'a bi ala'a bi baYuda bi le si b̄an̄nè ñwye n̄i nswonè ni

* **23:17** Kaa àt̄i ma yú a s̄i m̄úm ṅwà'ànè j̄i m̄'ò tswè.

mə: “A le nyweense nî badan, tâ à yweense ibiinû yi la tsitsòñè mə mbə a bə Ayo'ò Nwĩ yĩ mə Nwĩ à le ntso'ò aà!”

³⁶ Bisogyè bya bi le si kii nywe nî yi; ntigə nghεε mfa milù'ù mĩ tsè'è ghu mbò, ³⁷ ñswon mə, “Yweense ibii nû ghò mə mbə ò bə Mfò baYuda!”

³⁸ Bi le nywà'ànə annù mbεε wa atu ati bannè bannè ghu atu mə: “A ni Mfò baYuda à ghuà.”

³⁹ Ngànàfànə wa yĩ mò'ò a kî mbəgitə Yesu ñswon mə: “O laa wa'ă Ayo'ò Nwĩ wa bə aa ε? Yweense ibiinû gho ñki nyweense yi'!”

⁴⁰ Yĩ mò'ò wa à bannè nywənə yi, ñswon mə, “O si Nwĩ bo'ò aa ε? Bi ghire ntsərə isa'a gho aa a ngān ngān tsò yi. ⁴¹ Bi ghire ntsərə yi'io isa'a aa i ku'unə nî annù yĩ mə si le ngħirə aà; lá nghεε ni yu, kaa à sɿ annù fānsə.” ⁴² A tigə mbu nswon a mbo Yesu mə, “O yi ò wa'atə gha mbă Yesu, wa noò yĩ mə ò ka yĩ zĩ tsò mfò aà!”

⁴³ Yesu a swon ghu mbo mə, “Mè swòñə a mbo wò tsi'ĩ annù nikon mə, tsi'ĩ sɿi, ò ka ghirə tswe a paradisò bi'io.”

Ajan yĩ mə Yesu à le ñkwo aà

(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴ Nòò à sɿ'ĩ mē, itugə i fii ñkusə ala' à tsim ngħεε nywe'e a ni nòò nyon nòò. ⁴⁵ Atsè'è ya yĩ mə a le ñkwəsə múm ndámà'anwĩ aa, a le mbò'onə a titi. ⁴⁶ Yesu a tɔñnə nyə'ə nî tii ñswon mə, “Taà, mè nin mə azwĩ ya a mbo wò!” A swon mə laà, ntigə ntsii.

⁴⁷ Atu bisogyè ya a yè mə annù yĩ mə a fe'ε aa, ngħa'asə Nwĩ, ñswon mə, “Tsi'ĩ annù ninkonə, à le mbə aa nyū yĩ innū ji tsinə!”

⁴⁸ Bə bya bitsim bii mə bi le mbò a nyə annù yĩ mə à le mfè'è aa, bi le nlò ntigə ñkwεε waa a ndugə bo, nywetə mbò myaa nlon mə minti myaa le nluu nî ajəñnə aà.

⁴⁹ Bə bitsim bii mə bi le nzi Yesu aa, bo bi banygè bya mə bi le nlò a Galilea nyonə yi aa, bi le ntə a sà'a agha'a nyə annù ma yā.

A ajan yĩ mə bi le ntwinə Yesu aà

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Nyū yĩ mò'ò à le ntswe ghu, ikūm yi i bə Joseph, mbə nyū yĩ mò'ò a titi ngāñndasa'a, mbə nyū yĩ siginè yĩ mə annù yi le ntsinə, bə kii mbo'ò nni. ⁵¹ Kaa à le nywà'ă annù ya mə bi le ntsərə ñki ghire aa, bii. A le nlò a ala'a Arimathea, a mbù'u Yudea, nyu'utə nî annù nifò Nwĩ. ⁵² A le ntigə nghεε a mbεε Pilato, mbetə aku Yesu ya mə yu lògə i ghεε twinə. ⁵³ Ntigə nsigisə akū yi ya a nsyε, nlim nî atsə'è yĩ fù'ù yĩ siginè, ngħεε nniñ yi a mum nisyè nni mə à le nton a mum alānsə ngò'ò, kaa bi burə tì nyū ghu twin aà. ⁵⁴ Njwi mà yū i le mbə aa njwi yĩ bə le si nanse nî njoo nlon mə njwīngon i le ntigə ñku'u aà.

⁵⁵ Banygè bya mə bi le nlò a Galilea nyonə Yesu aa, bi le ngħèè bo bi Joseph, nyə nisyè nya mə bi le nniñ aku Yesu ghu aa bo bi ajan yĩ bi le nlèè yi aà. ⁵⁶ Bo le ntigə ñkwεε nghεε a ndugə, ntantə mighurə mĩ lùmtè nî njoo aghò'ò ngħεε a nò'ò ibiinû Yesu wa ghu.

A bə mē wa njwīngon bo mintè, a ajan yĩ mə nòñsə à le ndi'è aà.

24

Ajan yĩ mə Yesu à le nyweenə ni nìwo aà

(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ A lò mē mbə tsi'ĩ a titugə a mbà'a mbà'a a njwī yĩ ntsyāmbii a múm ngya banygè bya bi fe'è ngħεε wa ntsù nisyè, bo kà mē aa ngħεε aa, ntugitə mighurə mĩ lùmtè mya mii bo le nnanse aà. ² Bo ghèè mē, nyə mə bi tii mē ngò'ò ya mə i le ntswe wa ntsù nisyè aa nlò'òsə. ³ Bo le ntigə ñkuu ngħεε wa a múm nisyè la kaa wa'ă aku Yesu

ya ghu yê. ⁴ Bo le ntigê mbu mfè'è ntəə wa adigê, ànnù a tsyâ waa. Bo təə mə ntigê ŋwa'a nî ànnù ma yú aa, mbânɲnè ji baa jii mə i le ŋwɛ'ɛ itsə'è jî fù'ù jii mə i le si ŋwèènè tsi'í ŋwèènè aa, i wi'íkè nzi ntəə a mbɛɛ bo. ⁵ Nìbɔ'ɔ nì wè ni tswá bāngyè byá, bo tigè ŋwo nsigítə a nsi mbânɲnè jyá; bo betè waa mə, “Nì lòò ŋú yii mə à tswe ntì a titì biku bi bê aa a ya aa ɛ? ⁶ Wa kaa à sɪ faà mə tswê; à bìnè mə a niwô. Nì sɪ annù ya yii mə à le nswon a mbo bù wa noò mə à le ntswe a Galilea aa burə ki wa'atə aa ɛ? ⁷ A le nswon mə, ‘Bi tswe nì mfa Mu Nù a mbo bè bì bì, tâ bì kweentə yi a ati bāɲnè bāɲnè, lâ tâ à bu mbìnè fu a niwo a nî ŋjwi ji tarè.’ ”

⁸ Bāngyè bya bi yù'ù mē laà, ntigê mbɔɲ ŋwa'atə annù ma ya yii mə Yesu à le nte'ɛ nswon aà. ⁹ Ntigê nlo wa ntsù nisyè mbu mbì nswon innù tsim a mbo ŋgāɲyɛgānnù Yesu jya nìghùm ntsò mò'ɔ bo bí a mbo àbùgè bê bi mò'ò. ¹⁰ Bāngyè ma bù, à le mbə aa, Mary Magdalene, ni Joanna, abò'ɔ ni Mary ndè bì Jems. Bo ma bù ni bāngyè bì mò'ɔ bii mə bi le ntswe bo bo aa, le ntigê nswon innù ma jù a mbo Nğāɲntoo Kristo jya. ¹¹ Lâ bo bāɲnè nìlentə innù jya mə bāngyè bya le nswon aa tsó itirè innù, kaa wa'a waa bii. ¹² Lâ Peta a bìnè ŋka ŋkhə tsi'í khə, ŋghɛɛ wa nisyè; ŋghɛɛ nsigítə nlii ghu mum, nyə tsi'í itsə'è jî fù'ù jya mə bi le twin yi ghu aà. Nlo ntigê mbu ŋka mbii nii fu, atú yi a burə mburə nlon annù ya yii mə a le mfè'è aà.

*Ajàɲ mə ŋgāɲyɛgānnù Yesu ji baa i le nye yi a māɲjì Emmaus aà
(Mk. 16.12-13)*

¹³ Tsi'í maa njwi, ŋgāɲyɛgānnù Yesu ji baa i le si ghèè a nìkurə nì mò'ɔ mə bi le si twonə ni Emmaus aà; a nlo a Yerusalem i ghèè kù'u a Emmaus à le mbə tsó bì malè bi sāmbaà. ¹⁴ Bo kà mē aa ŋghɛɛ aa, ntaɲə nî ŋgān nlon innù jya jii i le mfè'è aà. ¹⁵ Bo kà mē aa ntaɲ ŋgān ya aa, Yesu yumbɔɲ a zì bo bo tigè ŋghenə, ¹⁶ Nwì à le ŋkɪɲ mi'í myaa mə tâ bo tsuu zi mə à ni yu. ¹⁷ A betè mə, “Nì zìnè ntaɲə nî ŋgān nswonə aa mə akə aa ɛ?”

Bo tigè ntəə nî àjəɲnè. ¹⁸ Nù nìbò waa yí mò'ɔ, ìkùm yi i bə Cleopas, a betè yi mə, “O bə aa ŋgì a Yerusalem mə ò sɪ annù yii mə a kì fè'ɛ ghu a ni mītugə mi njwi mulà zi aa ɛ?”

¹⁹ A betè waa mə, “Là'a annù akə aa ɛ?” Bo kwi'i ghu mbo mə, “Annù nlonə Yesu mu Nazareth wa, mə à kì bə ŋgāɲntoo Nwì, ŋghirə nî innù jî wè ñkii nswonə nî innù jî wè a nsi mi'i Nwì bo bì bè. ²⁰ Bìlii bi ŋgāɲmà'a Nwì bi'i bo bì bɪsa'a bi ala'a bi kì fa yi, bi tsərə isa'à yi mə tâ à kwo, ŋkweentə yi a ati bāɲnè bāɲnè. ²¹ Bì'í le si wa'atə ni mə a ka yí tsu'u yu i tsu'u atu baIsrael. A bè mə njwi ji tarə ajāɲ mə yulà ànnù a kì fè'ɛ aa. ²² A mbu ŋghèè ghu, bāngyè bì mò'ɔ a titì bí'í bi swon annù yí mò'ɔ a tsyâ yi'i. Bo ghirə ŋghèè wa ntsù nisyè a titugə a mbà'a mbà'à, ²³ Kaa ŋkì'í akú yi ghu yê. Mbu mbì ntigê nswonə ni mə ñjèè təə təə ì ghirə nle waa bo yê baangel bi swon a mbo bo mə à tswèntì. ²⁴ Bè bì mò'ɔ a titì bí'í kì ŋghɛɛ wa ntsù nisyè ŋkì nyə tsi'í wa ajāɲ mə bāngyè bya ghirə nswon aa, la kaa wa'á Yesu bāɲnè nyə.”

²⁵ A swon a mbo bo mə, “Nì tsintə aà àkè bə laà aa ɛ? Kaa mbə nì wa'à kì ŋwanse mbii ḡɔɲ innù tsim jii ŋgāɲntoo Nwì i le nswon aa ɛ? ²⁶ A le ŋwa'a bə aa mə Kristo wa à tswe nì nyê ḡgì'i a ni ma juu innù i kuu a múm nìgha'a yu aa ɛ?” ²⁷ A tigè nloginə a nî àɲwà'ànə Moses, nî ḡɲwà'ànə ḡgāntoo Nwì tsim, ntɔ'ɔtə innù jii mə bi le ḡɲwà'ànə a múm àɲwà'ànə Nwì tsim nlon ḡgāà yí aà.

²⁸ Bo ghèè mē ŋku'u wa nìkurə nii bo le si ghèè ghu aa, a ghirè tsi'í tsó yu ka kì ghèè nî mbii, ²⁹ bo tswá yi nswon ghu mbo mə, “Le bi'inè nlon mə noò ŋkwêfò à kù'ù mē, noò a tsyâ aà.” A tigè ḡkuu bo bo tswé. ³⁰ Noò yii bo bo kà mē aa nji aa, a logè àbaa, nniḡ mbɔɔnə ghu, mbatə mfa a mbo bo. ³¹ Mi'í myaa ḡa'anə bo zi mə à ni yu Yesu, a wi'íkè mbwe yi. ³² Bo tigè nswonə bo ni bo mə, “Mintì mi'inè ghirə mbaa

ki'ì khî wâ noò mə a ghìrè ñghaa a mbo bì'inè a mânji, ñto'otə ni ñìghàà ni Nwî aa ε?"

³³ Bo biñnè tsi'í maa noò mbii ñghèè fu a Yerusalem, ñghε ntsi'í ñgǎnyəgəñnù ji jya ñìghùm ñtsò mò'ɔ bo bì bè bii bo bo le tswe aà.

Ajàñ mə Yesu à le ñwì'íkè nzi a mbô ñgǎnyəgəñnù ji aà

(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Jn. 20.19-23; Ifà'à 1.6-8)

³⁴ Bo swon a mbo bo mə, "Wa Mmà'àmbi à biñnè mē tsi'í ànnù ññkonè, à zì mē ñdi'í ibii nú yi a mbo Simon."

³⁵ Bo le ñki ntigə nswon innù jya mə i le mfè'ε a mânji aa, bo bì àjàñ mə bo le mbù ñzi yi wâ noò mə à le mbàtə abaa ya mfa a mbo bo aà. ³⁶ Ajàñ mə bo le mburə ki ghàà aa, Yesu yumbon a wi'ikè ñtəə a titii bo ((ñswon mə, "Mbɔɔnə a mbo bù")).*

³⁷ Bo le ntsìgìnè, ñbɔ'ɔ ni tswá waa, bo wa'atə mə bo yə aà ñkú. ³⁸ Yesu a betə a mbo bo mə, "Ni bɔ'ɔ aa àkə aa ε? Alìgìtə a burə a mîntii bù aa a ya aa ε? ³⁹ Yê ñ mbô ma bo bì mîkòrê mâ. Yê ñ mə à ni tsi'í mē. Mòòntə ñ gha bon ñ ka zi, ñlon mə kaa ñku à sî ñi ñjyǎnu bo bì ñkwèè tswé tsi'í tsò mə ñi yə mē tswé ñi ju aà."

⁴⁰ A le nswon maa ajàñ aa ñdi'í mbô mi bo bì mîkòrê mi a mbo bo. ⁴¹ Nìdorə le nluu a ntii bo si'í si'í bo wa'a mə à laà mmirə mbə annù aa ε! Yesu a betə waa mə, "Ni tswe ñi àyoo tsu faà a ñi aa ε?" ⁴² Bo fa fìbwè fi làà ghu mbo, ⁴³ a kwerə ñkurə a nsi bo.

⁴⁴ Nswon a mbo bo mə, "Tigə àa tsi'í innù jya mə mē le nswon a mbo bù wa noò mə bì'inè le ntswe aà. Ñgòn ñnu tsim jii mə bi ñwa'anə nlon ñgaà yà a múm àñwà'anə Moses, ñi ñwà'anə ñgǎñntoo Nwî ni bìPsalm aa, i tswe ñi mē'ε mbòòntə."

⁴⁵ A tigə ñña'a mîntii myaa, ànnù Nwî a ñansè ñlaa a atu bo. ⁴⁶ A swon a mbo bo mə, "Bì le ñwà'anə aa mə, Ayɔ'ò Nwî à ka yí yə ñgi'í, i yweenə ñi ñwo a ñi ñjwi ji tarê. ⁴⁷ Tá bì tigə swonə ñi ànnù Nwî ñkè'εnə ñi mə tá bè bəñkə mîntii myaa, tá Nwî à li'inə ifansənnù jyaa ñi ñkùm yi, ñlogìnə a Yerusalem ñghε nywe'e a itoo itoo. ⁴⁸ Wa ñi ñi bîyəfə ñi innù ma jú. ⁴⁹ Mē, ñi àtu ibii nú gha, mə ka too a ayoo ya mə Taà ghà à le ñkà'à mə a ka yí sigə kuu a nu bù aà. Lá ñi ka lìgìnə tswe a ñjò'ò àla'a ki be i ywe'e noò yii mə àdà'à a ka lô a aburə i sigə i kuu a nu bù aà."

Ajàñ mə Yesu à le ñkɔ'ɔ ñghε a aburə aà

(Mk. 16.19-20; Ifà'à 1.9-11)

⁵⁰ Yesu a logə waa bo bo fè'è wa ñjò'ò àla'a ñghε nywe'e a ala'a Bethany, a sântə mbô mi, ñniñ mbɔɔnə a nu bo. ⁵¹ A kà mē aa ñniñ mbɔɔnə a nu bo aa, bì tigə ñlogə yi ñkɔ'ɔ ñghε ñi ghu a aburə. ⁵² Bo tigə ñgha'asə ñi, ntii waa i luu ñi ñdorə, bo tigə mbù mbii waa fu a Yerusalem. ⁵³ Ntigə ntswe ñi a ndàmà'anwî a ñgòn bìnòò bitsim, ñgha'asə ñi Nwî.

* 24:36 Kaa àtii ma yú a sî múm ñwà'anə jì mò'ɔ tswé.

Ntoo yì Nsigìnè yìi JON à le ηηwà'anè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A ηηwà'anè yù aa a le ηηwà'anè Jon mu Zebedee. Yesu à le ntwoŋə yi bo mumaà yi Jems aa a aghəŋə ηki miyaa Galilea, a ajən mə bo bi taà wàà le si lə nî mbwè aà. A bə tsǒ ndè yì à le mbə Salome (Mk. 15.40). Bi le si twoŋə nî Jon bo mumaà yì Jems aa ni “bɔɔ bi mbəŋə”. Jon à le mbə “ηgənyəgənnu wa mə Yesu à le kəŋə aà.” Jon ni mumaà yì Jems a bɔ'ɔ ni Peta, bi le mbə bē bi tarə a titi bo bya ntsò baa mə Yesu à le si gha'a nlogə bo bo ηghèè ηghirə nî innu aà. Paul a twoŋə Jon nî ntə'ə ηghòtə yì mò'ɔ a titi jì ji tarə (Gal. 2.9-10).

Jon à dī'i Yesu tsi'i a nlogìnə mə à ni Nìghàà ni Nwī nīi ni lwi'i nīŋkoŋə aà, nlo aa a aburə nsigə, mbəŋ ntigə ηūmìsòŋ, ntswe a titi bə (1.14). A le ηηwà'anə ntoo yì nsigìnə ma yù aa mə tā bə bii mə bi twoŋə aa tā bi bii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwī, Nğənywèensə bə wa mə Nwī à le ηkà'a mə yu ka yì too aà, nñŋ ntii waa ghu nu tǎ tswe nî ntswèntii (20.31).

Jon à ni yu yìi mə à nənşə ndi'i ηú yìi mə Yesu à ni ghu aà. A mbo bə bii mə bi nīŋ ntii waa a nu Yesu aa, bo bi a mbo bii mə bi lòɔ a nzi yi aa, Yesu à nənşə mbə aà wò aa ε? Jon a swəŋə ni mə à ni Nìghàà ni Nwī (1.14); mbə Mú 'Mbīnjərə Nwī (1.29); Ayo'ò Nwī wā (1.41); Mu Nwī (1.49); 'Mfò baIsrael (1.49); Nğənywèensə mbī (4.42). Thomas a nənşə mfi'isə annu yìi a kɔ'ɔ ntsirə a ni ηú yìi mə Yesu à ni ghu aa nswəŋ mə: “ 'Mmà'a mbī ghà ni Nwī ghà.” Jon a swəŋə ni mə innu jì yēyerə bo bi innūtsyambo jii mə Yesu à le ηghirə aa i le mbə aa ilənsə, ndi'i nî ηú yìi mə à ni ghu aa tǎ tā bə yə nñŋ ntii waa ghu nu i yweenə (12.37-43). Jon à ηwà'anə ilənsə jì sàmbaa jii mə Yesu à le ηghirə aà.

Jon a kī ηηwa'anə bī “Mè ni” bī wè bi sàmbaa bii mə Yesu à le ηghàà nswəŋə nî ηú yìi mə yu ni ghu a mbô mbi aà. Yesu a swəŋə mə “Mè ni,” “àbaa ntswèntii” (6.35); “ηkà'a mbī” (8.12); “ntsūnda mbīnjərə” (10.7); “ntsèembī yì nsigìnə” (10.11); “nywèenə ni nìwo ηki mbə ntswèntii” (11.25); “mānjī, mbə annu nīŋkoŋ ntswèntii” (6.14); “ātī milù'u yi annu nīŋkoŋə” (15.1).

A nī ηηwà'anə ma yù Jon a ghirə bi yə a laa mə Yesu a nī Ndì'innu yìi mə bo bi ηgənyəgənnu jì bònsə ntswe nī annu mò'ɔ aà. A logə nī waa ndi'i nī annu jì tsò ntso a mbo bo. Nloginə a ni ilənsə 13-17, Yesu a ghotə ηgənyəgənnu jì ndi'i nī waa, ntaŋtə nī waa nloŋə noò yìi yu ka mà'atə wa i bú bii fu a mbèε Taà yì. Nswəŋə ni mə tā bo tsuu ki jəŋnə kǎ ki bɔ'ɔ (14.1-6) nloŋə mə yu ghèε a mbèε Taà yì aà. Nghaa a mbo bo, ndi'i nī waa nī annu ntsà'atə Nwī, mburə nlogə noò ηghaa a mbo bo nloŋə Azwī Nwī (14-16), Azwī yì Làà yìi mə yu ka yì too tā à lo a mbo Tà nzi aà. A ka yì tigə lògə abwarə yi, i ki lə'ətə ntii waa, i ki dī'i innu tsim a mbo bo. Bo ka yì ki ghirə nī innu jii mə yu ghirə aa, i tε'ε ghirə tsyàtə. Annu yìi mə a ka ghirə tā mbi bii ntoo yì nsigìnə ya aa, à nī ajəŋə mə mbə bo bònsə waa ntswe nī annu yì mò'ɔ (17.20-26) ηkii ηka ηkoŋə waa bo ni bo aà (13.34-35).

A múm ηηwà'anə ntoo yì nsigìnə i tsim bi dī'i ajəŋə mə baYuda le si swūŋnə bo bi Yesu, bo tuù nīi aà, là bi nənşə yə àyòŋ yìi mə a le ntswe a titi bo aa a múm ηηwà'anə Jon. Bo le si lòɔ a ηгаа jì ghà'atə a nzi ηú yìi mə à ni ghu aà (7.26; 8.25).

Lâ a nanşə n̄tsyanə a mbo bo a mbii mə Yesu à n̄i Ayo'ò Nwĩ wá, n̄lon mə à le ñkwo aà (12.34).

Akòñnè à n̄i n̄t̄ii annù ȳii mə a tswe n̄i n̄too ȳi n̄sigìnè, ñki mbə ayoo ȳii mə a le ñghirè Tà a toò yi aà. Nwĩ à le ñkõñ mbi si'i si'i, n̄too n̄jon Mũ ȳi mə à sigə nyweense bè b̄ii bi n̄in n̄t̄ii waa ghu nu aà (3.16). A n̄i àkòñnè ȳii mə à tswe ni yu a nu Tà aa mə a k̄ii ntintè n̄ii mə tâ yù yu'unə Taà ȳi, m̄fa n̄igha'a ghu mbô. Aà ñji'ĩ ànnù ȳii mə yu le n̄zi ghu aà (12.27), a ñghirè annù ȳii mə Tà à le si lòò aà, ñkwo a atu bè, n̄tsya Satan ȳii mə a sa'a mbi yù aà (12.23-33). Nòò ȳii mə bi ka ȳi ñεε yi a ndəñ i kwèentè yi aa, yu ka swùntè bê b̄itsim i fa a mbo Tà (12.32). Ma la a bə mə ànnù niwo Kristo à ni m̄a ànnù a m̄um n̄too ȳi n̄sigìnè Jon. Ma mùu ajàn a tigè n̄nanşə n̄logə noò, a n̄lwĩ'isə, ññwa'anə ajàn ȳii mə Yesu à le nyə ñgi'i, bi zwitè yi a Yerusalem aa (18-19), bo b̄i a ajàn mə à le mbù m̄biinè, n̄di'i ibiinu yi a mbô ñgãnyəgənnù ji, ñku'usə niñ m̄intiì myaa aà (20-21).

Bi yatè àñwà'ànè yù aa laà:

1. Nji'ĩ ànnù àñwà'ànè yù 1.1-18
2. Jon Ñgàñmùrə b̄é ñki n̄i ñgãnyəgənnù ji n̄tsyamb̄i 1.19-50
3. Ifà'à Yesu a tit̄ii bè 2.1—12.50
4. Ngyà ȳi n̄lwĩ'injim a Yerusalem bo bi maa mbèè àla'a 13.1—19.42
5. Ajàn mə Mmà'àmbi à le nyweenə ni n̄wo, n̄di'i ibiinu yi a mbo bè aà 20.1-31
6. Nlwĩ'isə ànnù: ajàn mə à le mbu n̄di'i ibiinu yi a Galilea aà 21.1-25

Nìghàà n̄ii mə ni fa n̄tswènt̄ii aà

¹ Nìghàà le n̄tswe a n̄lògìnè, nìghàà ma nù ni le n̄tswe aa bo Nwĩ a n̄lògìnè. Nìghàà nya ni k̄i mbə Nwĩ. ² Nìghàà nyà le n̄tswe bo Nwĩ a n̄lògìnè. ³ Nwĩ à le n̄nanşə n̄joò tsim n̄tsya aa a n̄jim nìghàà ma nù. Kaa àyoò tsu a si tswé mə Nwĩ à le nanşə ti nu. ⁴ N̄tswènt̄ii i le si fè'è aa a ni nìghàà ma nù. N̄tswènt̄ii ya i z̄i n̄i ñkà'à a mbo bè. ⁵ Ñkà'à wa i ta a m̄um m̄fi ìdìgè, lâ kaa m̄fi ìdìgè i leè wa'à bwetè.*

Ifà'à Jon Ñgàñmùrə b̄é ñki

⁶ Nwĩ à le n̄too ñu ȳi mò'ò ñkũm yi i bə Jon. ⁷ A le n̄zi a mbə ayəfə n̄lon ñkà'à wá bo bi a n̄swon ànnù ȳii mə yu le n̄zi n̄lon yi aa, tâ bè b̄itsim yu'u, n̄tsya ghu ñjim niñ m̄intiì myaa ghu nù. ⁸ Yu yumbon kaa à le wa'à ñkà'à wa bê, lâ ñzi aa a mbə àyəfə a mbo ñkà'à wá. ⁹ Ñkà'a annù n̄ikon wa i ghùlà, mbə ñkà'à ȳii mə i z̄i a m̄um m̄bi, n̄ta ñke'etə n̄i bè b̄itsimè aà.

Ajàn ȳii mə Yesu Kristo à le n̄zi fàa mbi bi tuù yi aà

¹⁰ Nìghàà nya ni le n̄tswe a m̄um m̄bi, la ka mə Nwĩ à le n̄nanşə n̄joò tsim n̄tsya aa ghu nu aa, kaa m̄bi i wa'à yi b̄añnè ñzi. ¹¹ A le n̄zi a ala'a yu, la kaa bè bi bi wa'à yi kwèrè. ¹² A mbo bè b̄ii mə bi le ñkwèrə yi, ñki niñ m̄intiì myaa ghu nu aa, a f̄a àdà'à mə tâ bo tigə mbə b̄oo bi Nwĩ b̄i jwè jwe. ¹³ Kaa bi le wa'à b̄oo bi Nwĩ bə aa ajàn ȳii mə ñu m̄isòn a jwe mu a m̄um ñjyānu aa, k̄é ajàn ȳii mə ñumbāñnè a lòò aa bê, n̄lon mə Nwĩgòn yumbon à le ntigè ñghirè mə tâ bo bè b̄oo b̄i.

Nìghàà n̄ii mə ni le mbəñ ntigə ñum̄isòn aà

¹⁴ Nìghàà nya le mbəñ ntigə ñum̄isòn, ñluu n̄i ibòn bo bi ànnù n̄in̄kon, ntigə n̄tswe a tit̄ii b̄i'ĩ. Bi'ĩ le nyə n̄igha'a ni n̄i ñwèenè, n̄igha'a n̄ii mə à le ñkwèrə a mbo Tà, Nwĩgòn, tsi'ĩ tsó n̄jon Mũ yi aà.

* 1:5 Kè "i leè ñwa'à tsyàtə"

15 Jon à le mbə ayəfə, nswonə nî ànnù nlon ɲgaà yî, ntonə tsi'î nîti nswon ni mə, “à ni yu wa yîi mə mə le si ghàà a mbo bù nlon yi, nswonə ni mə, yu yîi mə a yonə a nɲim mə aa, à kò'ɔnə ntsyàtə ghâ, nlon mə à le mfòò ntswe mbonj tâ bì jwe ghâ.”

16 Nyonə nî àjàn yîi mə à lùu nî ìbòn aa, à nɲn mə mbɔɔnə a nu bì'inè bi tsimè. Mfa nî mbɔɔnə a mbo bì'inè a ayòɲnè ni àyòɲnè.

17 Nwî à le ntsyà aa a mbo Moses mfa nɔnsè a mbo bì'inè, lâ ìbòn bo bì ànnù nɲkon a bânɲnè nzi aa a nɲim Yesu Kristo. 18 Kaa ɲù tsù à leè wa'à Nwî yê. A ki mmé tsi'î njon Mû yî yîi mə, à tswe a mbèè nɲkwɛ Taà yî aa, mə à ghirə mə tâ bì zi yi.

Ntoo yîi mə Jon ɲgànɲmùrə bə a ɲkì à le nzì ni yu aà

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Lk. 3.1-18)

19 Yulà à nî innù yîi mə Jon à le nswon tsò àyəfə a noò yîi mə bìtsyàsə bi baYuda bìi mə bi le ntswe a Yerusalem bi le ntoo ɲgànɲmà'a Nwî jî mɔ'ɔ bo bì bɔɔ bi Levi mə tâ bì gheɛ mbetə Jon mə, “O bə aa wò aa ε?”

20 Jon à le mfa àkwi'i a mbo bo a fè'è nlaa. ɲghaa tsi'î nî nsi nî nsi nswon mə, “Kaa mè sí Ayo'ò Nwî wa bə.”

21 Bo gheè nî mbîi mbetə yi mə, “O tigè mbə aa wò aa ε? O bə aa Elijah aa ε?” Jon a kwi'i mə, “ɲganj kaa, mè sî yu bə.” Bi bù mbetə yi mə, “O bə aa ɲgànɲntoo Nwî wa mə bi yu'utə aa ε?” Jon a kwi'i mə, “ɲganj.”

22 ɲgànɲntoo jya i gheè nî mbîi nswon mə, “Tigə nswon ɲù yîi mə ò ni ghu aà nlon mə bì'î tswe nî mbîi nî àkwi'i ɲkì a mbo bə bìi mə bi too yi'i aà. O swɔn mə akə nlon atu ìbînù gho aa ε?”

23 Jon a fa àkwi'i a mbo bo nyonə nî ànnù yîi mə a tswe a múm àɲwà'anə ɲgànɲntoo Nwî Yesaiah aà:

“ ‘Mè nî ɲjî ɲù mò'ɔ yîi mə a tonə a atu nta'a miwèè miwèè nswonə ni mə, Nî nanşə mánjî Mmà'àmbi ɲghirə tâ à tsinè!’ ”

24 Ntoo jya mə baFarisai le ntoo a mbo Jon aa, 25 i tigè mbetə yi mə, “Mbə ò tsuu aa Ayo'ò Nwî wa bə, ntsuu Elijah bə, ntuu ɲgànɲntoo Nwî wa kii bə, ò tigè mɲmurə nî bə a ɲkì aa a ya aa ε?”

26 Jon a kwi'i a mbo mə, “Mə murə bə aa tsi'î ɲkì, lâ yu wa mə à təə a titi bù aa, kaa nî sî yi zî. 27 Ka mə à yonə a nɲim mə aa, kaa mè sî ku'unè mə mbə mə fèè mɲkìrè mi ntâm mi.”

28 Innù ma jû i tsim i le mfè'è aa a ala'a Bethany, a mbèè àghonə ɲkì Jordan, a njii nsà'à nòò, a adigə yîi mə Jon à le si murə bə ghu a ɲkì aà.

Mûmbînjèrə Nwî wâ

29 Abèè a kà mə aa mfu'u Jon a yê Yesu a zî ghu mbèè, a swon mə, “Nî yə Mûmbînjèrə Nwî wâ, yîi mə a bè'e ìbi mbî ntsimè nlo'osə aà! 30 A ni yu wa yîi mə mə le si ghàà nlon ɲgaa yî aà, mə, ‘Nù mò'ɔ a yonə a nɲim mə yîi mə à tsyàtə ghâ, nlon mə à le ntswe mbonj tâ bì jwe gha aà.’ 31 Tsi'î mèmbonj kaa mè le wa'à yi zî, ka mə mè le nzì mɲmurə nî bə a ɲkì a ɲghirə mə tâ baIsrael bì zi yi aà.”

32 Jon a gheè nî mbîi a mbə ayəfə a nî ànnù yîi mə a le mfè'è nlon Yesu aà: “Mè yê Azwî Nwî a lô a aburə tsi'î tsò bugirəmàkuu nsigə ntswe ghu nù. 33 Kaa mè le ɲwa'à zi mə à le mbə yu ma wâ, lâ Nwî yîi mə à le ntoo gha mə tâ mè ka murə nî bə a ɲkì aa, bonj à leè nswon a mbo mè mə, ‘Nù yîi mə ò yə Azwî Nwî a lo a aburə nsigə ntswe ghu nu aa, à ni yu wa yîi mə à ka ki murə bə aa bə a múm Azwî Nwî.’ ” 34 Jon a tigè ɲghɛ nî mbîi nswon mə, “mè yè mē, ɲkì mbə ayəfə mə à laa mbə Mu Nwî.”

A ajàn mə Yesu à le ntsɔ'ɔ ɲgànɲyogânnù ji ji ntsyàmbii aà

³⁵ Abèè a lò mē mfu'u, Jon a bú ntəə bô ñgǎnyəgənnù ji ji baa, ³⁶ nyə Yesu a kâ ntsya a swonj mə, “Nì yə Mú Mbînjerè Nwĩ wá!”

³⁷ Ñgǎnyəgənnù Jon jya ji baa bi yù'ù mē a swonj ma laà aa, nlo nghèè ntigə nyonjə Yesu. ³⁸ Yesu à kà mē aa ñkarikə, nyə ajàn mə bi yònjə n̄i aa, mbetə waa mə, “Nì lòò aa àkè aa ε?”

Bo kwi'i ghu mbo mə, “Rabbi” (ñji'ĩ nìghàà ma nù i bə aa Ndì'innù), “o tswe aa a fə aa ε?”

³⁹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nì zi nyə.” Bo tigè nyonjə yi nghèe nyə adigə ȳi mə à lə si tswe ghu aa, bo bo tigè ñsi'i maa njwĩ, ñlonj mə à lə ti bə aa bonj nòò à tigə ñyənə.

⁴⁰ Njù ȳi mɔ'ɔ a titi bo ma bya mə bi lə nyu'u annù ya ȳi mə Jon à lə nswonj a mbo bo aa à lə mbə Andrew, muma bi Simon Peta. ⁴¹ Andrew à lò mē a mbèe Yesu aa, mfòò nyə mumaà ȳi Simon, ñswonj ghu mbo mə, “Bĩ'ĩ yè mē Ayo'ò Nwĩ wa.” (Ayo'ò Nwĩ a bə aa Kristo ni nìghàà ni Grikia.) ⁴² Andrew à kà mə aa manjə aa, ntigə nlogə mumaà yi Simon ñghèe ni ghu a mbo Yesu. Yesu à yè mē yi aa, ñlii yi a nsi siginè, ñswonj mə, “ìkùm gho à ni Simon, mu Jon, lâ ñloginə tsitsònj, bi ka tigə twonjə n̄i gho ni Cephas.” (Cephas ghù à ki mbə aa Peta, ñji'ĩ ìkùm ghù i bə aa “ñgò'ò.”)

Ajànj ȳi mə Yesu à lə ntwonj Philip bo Nathanael aà

⁴³ Abèè a kà mē aa mfu'u, Yesu a tanjtə a nghèe a Galilea. A kà mə aa nghèe aa, nyə Philip a mânji, ñswonj ghu mbo mə, “Ka nyònjə ghá.” ⁴⁴ Philip à lə nlò aa a Bethsaida, àla'a ȳi mə Peta bo Andrew lə ñki mfe'ε ghu aà. ⁴⁵ Philip a ghèe nyə Nathanael, ñswonj gho mbo mə, “Bĩ'ĩ yè mē ñu wa mə Moses à lə ñjwà'ànè ñlonj ñgaa ȳi a n̄i ànjwà'ànè n̄njsə aà, ñgǎntoo Nwĩ i k̄i ñjwà'anə annù ñlonj ñgaa ȳi aà. Aa Yesu mu Joseph ñu Nazareth.”

⁴⁶ Nathanael a betə ghu mbo mə, “Mbə ànnù ȳi siginè ȳi tsu a fe'è a ala'a Nazareth aa ε?” Philip a kwi'i ghu mbo mə, “Zi nyə.”

⁴⁷ Yesu à yè mē Nathanael a kâ ñzi a mbèe yu aa, a swonj nlonj ñgaa Nathanael mə, “Nì yə mu baIsrael ȳi ànnù n̄nkonjə, ȳi mə kaa àbañnənnù kaa a si ghu nu tswə aà!”

⁴⁸ Nathanael a betə yi mə, “O tsyà aa mə akə nzi gha aa ε?” Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mè ghìrə nyə gho wa noò mə ò ghìrə ntswe wa a nji'ĩ àt̄i figè mbənj tâ Philip à zi ntwonjə gho aà.”

⁴⁹ Nathanael a swonj gho mbo mə, “Rabbi, wa ò ni Mu Nwĩ! O ni Mfò baIsrael!”

⁵⁰ Yesu a swonj ghu mbo mə, “O bii maa ajàn aa nlonj bə mə mè swonj mə mè ghìrə nyə gho wa noò mə ò ghìrə ntswe wa a nji'ĩ àt̄i figè aa ε? O ka yə innù ji wè j̄i mə i tsyatə ma ȳu!” ⁵¹ A ghèe n̄i mb̄i ñswonj a mbo bo mə, “Mə swonj tsi'ĩ ànnù n̄ikonj a mbo bù mə, n̄i ka yə tâ àbùrè à ña'anə, tâ baangel bi Nwĩ tâ bi ka ñko'ɔ ñk̄i nsigə a nu Mu Njù.”

2

N̄iyɔ'ɔ nya a Cana

¹ Njwĩ i tsyà mə ji baa, n̄iyɔ'ɔ ni tswé a Cana a ala'a Galilea. Ndè bi Yesu à lə ntswe wa adigə n̄iyɔ'ɔ. ² Bi lə ñki ntwonjə Yesu bo bi ñgǎnyəgənnù ji ma mùu adigə n̄iyɔ'ɔ. ³ Bi nò mē mìlù'ù m̄i mi lə ntswe wa adigə n̄iyɔ'ɔ aa manjə, ndè bi Yesu a swonj ghu mbo mə, “Kaa bo si ni mìlù'ù bú ntswe.”

⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Màngyè, kaa ò si n̄i ñswonjə ànnù ȳi mə mè ka ghìrə aa tswé. Kaa nòò ghà à burə t̄i kù'ù.”

⁵ Ndè bi Yesu a swonj a mbo bə b̄i mə bi lə si je'ε n̄i bə wa adigə n̄iyɔ'ɔ aa mə, “Bee a swonjə annù ȳi mə à swònj aa, n̄i ghìrè.”

⁶ Bântòò bii mæ bi le nanşə nî ñgò'ò aa, bi le ntəəntə ghu; àntòò wa yí m̀fùurè a burè m̀fan mbə ajàn yii mæ mbə ñkĩ i kuu ghu bîgallon tsi'í tsó m̀ghum mi mbaa, kè m̀ghum mi ntarə mbə nluu. Nlon mæ annù Nwí baIsrael a tswe nì bìnòşə nlon ajàn yii mæ bi si'itə nù jyaa aà. ⁷ Yesu a swon a mbo bə bya mæ bi le si je'ε nî bə aa mæ, “Lwensə nì bântòò bù nî ñkĩ!” Bo lwensə bântòò bya nì ñkĩ i kò'ò nluu ntigə nlerə. ⁸ A bú nswon a mbo bo mæ, “Tsítsòñ, tu'utê nì ñkĩ wa yí m̀'ò nghèè m̀fa nì a mbo nù yii mæ a tanţə niyò'ò nù aà.” Bo tigè ntu'utə nlogə nghèè m̀fa ghu mbó. ⁹ A ywe'etə ñkĩ wá, yii mæ a ti bə aa bon i bəñ mē ntigə m̀lù'ù aà, ñywe'etə, kaa wa'á adigə yii mæ m̀lù'ù mya mi lo ghu aa zî (lá bə bya mæ bi le ntu'u ñkĩ wa aa le nzi). A ywè'etə mē, ntwonə ndoo m̀ngèn wa ¹⁰ nswon ghu mbo mæ, “Bi fòò m̀fa aa m̀lù'ù mii mæ mi nanşə mbəñ aa mæ tá bì no, bæ mæ bə ghìrə nanşə nno nyurə, bi tigè mbəñ lògè mii mæ mi si nanşə mbəñ aa nzi ni mu. Lá ò ghìrə mē m̀banşə nleè m̀lù'ù mii mæ mi bon mbəñ aa, mbəñ ntigə zî ni mu bə tsítsòñ!”

¹¹ Yesu à le nghìrə alənsə ma yú, mæ a le mbə alənsə yi yí ntsyambii aa, a Cana, a ala'a Galilea. A le ghìrə ma yuà alənsə laa ndi'í nigha'á ni, ñgãnyəgənnù ji i niñ m̀ntii myaa ghu nù.

¹² Ma yú a tsyà mē, Yesu, nî ndè yí ni bə bi maà bi bi mbàñnè, a b'ò'ò nî ñgãnyəgənnù ji, lô nşigə nghεε a Kapernaum, ntswe ghu njwi jì tsu mbəñ bú ló kò'ò ghèè a Yerusalem.

*Ajàñ mæ Yesu à le ñkò'ò ghεε a ndàmà'anwì aà
(Mt. 21.12-13; Mk. 11.15-17; Lk. 19.45-46)*

¹³ Njwí ñji Passa baYuda ì le ntigə a abó, Yesu a tigè nlo ñkò'ò ghεε a Yerusalem. ¹⁴ A kò'ò mē, ñkuu ghεε a múm ndàmà'anwì, ñyə bə bi feè nî nàà, nî m̀binjèrè nì b̀bugirəm̀kuu ghu; ñgãkwensə ñkabə i kî ntswe ghu yaa ngaa nî ñkabə yàà a atu itetè. ¹⁵ Yesu a ghèè nlo m̀ndigə, ntwεε, nghìrə ankaantə ghu, ñghεε mfurə naà jya ghu mæ tá ì fe'ekə wa a ndàmà'anwì. Mfurə m̀binjèrè jya bo bì nnàà jya, ntii itetə ñgãkwensə ñkabə jya mmà'anè, nja'a ñkabə yàà yá. ¹⁶ Nswon a mbo bə bya bii mæ bi le si feè nì b̀bugirəm̀kuu aa mæ, “Nì logə mfè'è nì bu! Nì tsuu tigə ghìrə tá ndá Taà tigə adigə mitaa!” ¹⁷ Ngãnyəgənnù ji i yè mæ annù yii mæ Yesu à le nghìrə aa, ñwa'atə annù yii mæ a tswe a múm anwà'anè Nwí aa mæ, “Taà Nwìngòñ, mē nanşə ñkòñə annù ndá yò, a tswe a ntii mē m̀bərə ghu tsó m̀'ò!”

¹⁸ Bìtsyàsə bi baYuda bya bii mæ bi le ntswe ghu aa, betə Yesu mæ, “Alənsə yii mæ mbə ò ghìrə a ndi'í a mbo bí'í mæ ò tswe nî adà'á a nghìrə ànnù yuà yii mæ ò ghìrə aa, a ni yuu aa ε?”

¹⁹ Yesu a kwi'í a mbo bo mæ, “Sà'á nì ndàmà'anwì yulà, bon mē ka bú b̀insə fu a njim njwi ji tarè.”

²⁰ Bo betə yi mæ, “Bì'í logə aa ilòò m̀ghum mi nikwà ntsò nto'ò a mbə ndàmà'anwì yulà ghu! O swon mæ mbə ò logə njwi ji tarə a mbú m̀insə ghu fu aa ε?”

²¹ Lá ndàmà'anwì yii mæ Yesu à le si swon aa ì le mbàñnè mbə aa ibiinú yi. ²² Nòò wa yii mæ Yesu à leè m̀binə niwo aa, ñgãnyəgənnù ji i tigè ñwa'atə mæ à le mbaa nswonə malá; ma yú a tigə ñghìrə mæ tá bo bii annù yii mæ anwà'anè Nwí a swon aa, ñki mbii annù ya yii mæ Yesu à le nswon aà.

Yesu à zi ajàñ mæ bə b̀tsim bə aà

²³ Nòò wa yii mæ Yesu à le tswe a Yerusalem a njwí ñji Passa aa, bə bí ghà'atə bi le nniñ m̀ntii myaa ghu nù nlon mæ bo le nyə ilənsə jii mæ à le nghìrə aà. ²⁴ Lá Yesu kaa le wa'á ibii nù yi a mbo bo fá, nlon mæ à le nzi ajàñ mæ bə b̀tsim bə aà. ²⁵ Kaa nù tsu à le ñwa'á bù ntswe nî nswonə ànnù tsu ghu mbo nlon ñm̀sòñ, nlon mæ à le nzi annù yii mæ a le ntswe a ntii nù ntsimè aà.

3

Yesu bo Nicodemus

¹ Ntsyàsè baYuda yí mò'ò à le ntswe ghu yíi mæ ìkùm yi le mbæ Nicodemus, a kí mbæ ñú baFarisai. ² A le nzí a mbèè Yesu nítugè yí mò'ò nswon ghu mbo mæ, “Rabbi, bí'í zi mæ ò laa mbæ ñdì'innù yíi mæ Nwí à le ntoo aà. Kaa mbæ ñù wa'á ilènsè juà mæ o ghìrè aa ka ñghìrè ti ghê Nwí à tswe bo yu.”

³ Yesu à le ñkwi'i mæ, “Mè swon tsi'í annù ñìkon a mbo wò mæ kaa mbæ ñù wa'á annù nifò Nwí yè ti ghè bi bu ñkwatè njwe yi.”*

⁴ Nicodemus a betè mæ, “Mbæ bi bú ñjwe a ndii yíi mæ à kwí mæ aa mæ akè le? Kaa mbæ a wa'à bù ñkwatè ñkuu a to'o ñdè yí tá bì bu njwe yi!”

⁵ Yesu a kwi'i mæ, “Mè swon tsi'í annù ñìkon a mbo wò mæ kaa mbæ ñù tsù a wa'à a múm ànnù nifò Nwí kuu ti ghè mæ bi jwe yí ñì ñkí bo Azwí. ⁶ Ñù yíi mæ bi jwe yi a múm ñjyànù aa, à ñì ñjyànù, lá ñù yíi bi jwe yi a múm Azwí aa à ñì àzwí. ⁷ Tsuu yerè mæ mè swon mæ bi tswe ñì mbù ñkwatè njwe ghuu bitsimè aà. ⁸ Fìfèrè a tsyà ñghèè aa a adigè yíi mæ à kònè aà; a yi ti tsyà aa, ò yu'ù ñì ñkòò yí, kaa wa'á adigè yíi mæ à lo ghu aa, kè adigè yíi mæ a tsyà ñghèè ghu aa zí. A kí mbæ aa tsi'í maa ajàn ñì ñù yíi mæ Azwí a jwe yi aà.”

⁹ Nicodemus a betè mæ, “Mbæ ajànè annù ma yú a fè'è aa mæ akè aa è?” ¹⁰ Yesu a kwi'i mæ, “O ñì ñgànndì'innù baIsrael yí ñwè kaa wa'à ma juù innù zi aa è? ¹¹ Mè swon tsi'í ànnù ñìkon a mbo wò mæ, bí'í swon aa annù yíi mæ bí'í zi, ñkii ñkè'èné ñì ànnù yíi mæ bí'í yè aa, kaa ñù ñbù kaa wa'à kònè ñì ñyu'u ntoo yí'í yá. ¹² Mbæ mè ka nswon innù jii mæ i tswe fàa mbi aa, ñì tsuu bii, bon mæ ñì tigè mbii innù aburè jii mæ mæ swon aa mæ akè aa è? ¹³ Kaa ñù tsù à lèè ñwa'à yi a aburè kí ñkò'ò, ntsyatè Mu Ñù, yu wa yíi mæ à le nlò a aburè nsigè aà.”

¹⁴ Tsó mæ Moses à le lógè no ya mæ bi le ñghìrè ñì àtì ñkò'ò mbenè a atu ati a nta'a miwèè aa, a ñì àjàn yíi mæ bi ka yí kii ñghèè Mu Ñù a ndonè, ¹⁵ mæ tá ñù tsim yíi mæ à ñì ñtì yi ghu nu aa, tá à tswe ñì ñtswèntì yíi mæ i lwí'í ñìkon aà. ¹⁶ Nlon mæ Nwíngòn à le ñkòñ mbi si'í si'í, mfa njon Mú yí yí mò'òtè, mæ ñù ñtsim yíi mæ à ñì ñtì yi ghu nu aa, tá à yi ntsee ló kwo, lá mbanè ntswe ñì ñtswèntì yíi mæ i lwí'í ñìkon aà.

¹⁷ Kaa Nwí à le ñwa'á Mú yí fàa mbi too aa mæ tá à zi ñka sa'a mbí, à le ntoo aa mæ tá à zi nyweense mbí.

¹⁸ Ñù yíi mæ à ñì ñtì yi a nu Mu Nwí aa kaa bi sí isa'a ghu nu ñìñè; lá ñù yíi mæ kaa à sí ñtì yí ghu nu ñìñè aa, bi ñìñ mæ isa'a ghu nú, ñlon mæ kaa à sí ñtì yí a nu njon Mu Nwí wa ñìñ aà. ¹⁹ Ísa'a i kuu a nu bè aa laa: Mæ ñkà'à i zì mæ a múm mbi, la bè bânè ñkon itugè ntsyatè ñkà'à, ñlon mæ bo ghìrè innù jì bi aà. ²⁰ Ñù ñtsim yíi mæ a ghìrè innù jì bi aa, a bàa ñkà'à, kaa wa'à kòn ñì m'è'è nzí a mbèè ñkà'à, ñlon mæ kaa à sí kònè mæ tá bì yè innù jì bì jì jya aà. ²¹ Lá ñù yíi mæ a ghìrè innù ñìkon aa, a fè'è ñìzi ñì a mbèè ñkà'à mæ tá bì ñansè nyè mæ yu ghìrè innù jì nyu'unè aa Nwí.

Yesu bo Jon

²² Yesu à mànsè mæ, bo bì ñgányègènnù jì ñghèè a mbù'u ala'a Yudea, bo bo tswe ghu ñì ñdùù noò yí mò'ò, a murè ñì bè a ñkí. ²³ Jon à le sí kii mmurè ñì bè a ñkí maa noò a ala'a Aenon yíi mæ a le ntswe ñkoontè a mbèè àla'a Salem aa, ñlon mæ ñkí yíi mæ i le ntswe maa adigè aa i le ñgha'atè. Bè le sí tigè ñghèè ghu mbo, a murè ñì waa a ñkí. ²⁴ Maa noò kaa bi burè tì Jon a atsan ñìñè.

* 3:3 Kè “ñkwatè njwe yi a aburè.”

²⁵ Maà noò ñgǎnyөгѣnnù Jɔn i le ñka nswuɲnə bo bì nù baYuda yí mò'ɔ nlon ajàn mə nɔnsə baYuda à le nlèè mə bì ka nsi'itə nú aà. ²⁶ Bo mà'atè mē nù wa, ntigə nlo ñghèe a mbèe Jɔn, ñswon ghu mbo mə, “Rabbi, nù wa mə bú yu le ntswe a mbèe ñkì Jordan, a mbí nsà'a nòò aà, mə ò le ñka nswonə nì ànnù ñlon ñgaà yí aa, a tigə mmurə nì bə a ñkì tsítsɔnə, bə bìtsim bì tigə ñghèe ghu mbô!”

²⁷ Jɔn a kwi'i mə, “Kaa mbə nù a wa'à nì ànnù tsu tswé ti ghě mə a lo aa a aburə. ²⁸ Bù bumbon nì laa mbə bíyəfə bá, a ajàn mə mə le nswon mə, ‘Kaa mə sɪ Ayo'ò Nwí wa bē. La bi le ntoo gha aa mə tâ mē tsya mbí yí.’ ²⁹ Múnghen à tswé aa a mbo ndoo múnghen, lâ ñsúkà'a ndoo múnghen wa yí mə à təə ghu mbèè nyu'u a ghaà aa, a doritə nì a nyu'u ñjì ndoo múnghen wá. Maa ajàn ñidorə ná nì kì mē ñluu. ³⁰ Nlon mə ñgha'à nì nì tswé nì ñka ñghèè nì mbí tá mə banə ñka mbintə nì a ñjímə.”

Nù yíi mə à lo a burə nsigə aà

³¹ Nìgha'a nì nù yíi mə à lo a aburə nsigə aa, nì tsyatə nì bē bìtsimə. Nù yíi mə à lo fàa nsyɛ aa, à tswé aa fàa nsyɛ, ñkii nswon aa ñnnù jii mə i tswé fàa nsyɛ aà, lâ nù yíi mə à lo a aburə nsigə aa, à tsyatə bə bìtsimə.

³² A swonə aa ñnnù jii mə à yə ñkì yu'u aà, lâ kaa tsi'í nù yí m̀fùurə kaa a wa'à nì ñtoò yí ya kwèrə. ³³ Lâ nù yíi mə à kwèrə ntoo yí ya mbii aa, a d̀intə aa mə Nwí a swonə aa annù ññkonə. ³⁴ Nù wa yíi mə Nwí à le ntoo aa, a swonə aa ñghàà nì Nwí, ñlon mə Nwí a nanse nlwensə ñii nì Azwí yí kaa wa'à lɪnə. ³⁵ Nwí a kɔnə Mú yí. A kì mē ññjì ñnnù tsim ghu mbô.

³⁶ Nù yíi mə à ññjì nti yí a nu Mu Nù aa, à tswé mē nì ñntswènti yá yíi mə i lwí'í ññkonə aà. Nù yíi mə à sɪ yí yu'unə aa, kaa à ka yí wa'à nì ñntswènti tswé, ñtɔn Nwí i ka yí kì lwí ghu nú.

4

Yesu bo màngyě Samaria wá

¹ BaFarisai bo le nyu'u mə bə bí ghà'atè le sɪ yònə nì Yesu, a kii m̀murə nì bə bí ghà'atè nì a ñkì ñtsyatə nì Jɔn ² (A nsswonə ànnù ññkonə, kaa Yesu à le ñkì'í nì nù tsu a ñkì murə. A le sɪ murə tsi'í ñgǎnyөгѣnnù jì murə nì bə a ñkì.) ³ Ajàn mə Yesu à le yu'u bì ká ñswonə maa ajàn aa, a mà'atè àla'a Yudea ñghèe fu a Galilea. ⁴ A le ntswe nì ñtsyà aa nì àla'a Samaria a ñghèe ghu.

⁵ A ghèè mē ñka ntsya a ala'a Samaria, ñkuu a ñikurə Sychar, ñii mə nì le ñkòontə a mbèe nsòò wa yíi mə Yakob à le mmà'atè a mbo mù yí Joseph aà. ⁶ Nkì yí ntɔn Yakob wa i le ntswe maa adigə. A tì mə tì bə a nsi'í nòò, Yesu a kaa a nì nìtəə nya, ñsigitə ntswe maa mbèè ñkì yí tɔn ñka miintə.

⁷ Màngyè Samaria yí mò'ɔ à le nzi a ntu'u ñkì. Yesu a swon ghu mbo mə, “Fa ñkì a mbo mə tâ mē no.” ⁸ A le tì bə aa bon ñgǎnyөгѣnnù jì i kùù mē ñghèe a m̀m ñikurə a nyuu m̀jì ghu.

⁹ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mə, “O nì nù baYuda, mə bə nù baSamaria, ò tigə ñlɔ ñkì a mbo mə aa mə akə aa ɛ?” A le nswon laa nlon mə baYuda bo bì baSamaria kaa bo le sɪ wa'à jinə aà.

¹⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “O ghìrə baa zì ayoo yíi mə Nwí a fa aa, i kii zì nù yíi mə a betə ñkì a mbo wò aa, bon ò laa mbetə yí mə tâ à fa ñkì ñntswènti mbo wò.”

¹¹ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mə, “Taà, kaa ò sɪ nì àbɔke tswé, ñkì yí tɔn ghú i kì ñtso sɪ'í, ò ka lògə ñkì ñntswènti aa fə aa ɛ? ¹² I ñkì yí tɔn ghú aa a le mfa Ta bì taà yí'í, Yakob a mbo bí'í, yumbon nì bɔò bi, a bò'ɔ bì nàà jì, bo le nno ñkì ghú. O lòò ñswǒn mə ò kò'ɔnə ntsyà a taà yí'í Yakob aa ɛ?”

¹³ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Nù yï mə à no ñkì ghùlà aa, ñjï ñkì ì ka yï bú yanə yi. ¹⁴ Lâ, ñù yï mə à no ñkì yï mə mə ka fa ghu mbo aa, kaa ñjï ñkì ì ka yï wa'à yi bú ñyanə. Ñkì wa yï mə mə ka fa ghu mbo aa, i ka bəŋ i tigə nanəbirə ghu nu, i tigə jwe nî ñkì yï mə i fa nî ñtswénttì yï mə ì lwï'i nîkonə aa ghu mbô.”

¹⁵ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mə, “Taà fa ñkì ma wa a mbo mə; tã tâ ñjï ñkì ì yi ñwa'à gha bù ñyanə, tâ mə wa'à faà bú ñka nzi a ntu'u ñkì.”

¹⁶ Yesu a swonə ghu mbo mə, “Ghèe ntwonə ndoò ghò tâ bu yu zi.”

¹⁷ A kwi'i a mbo Yesu mə, “Kaa mə sî nî ñdoo tswé.”

Yesu a swonə ghu mbo mə, “O swonə aa tsi'ï ànnù nîŋkonə mə kaa ò sî nî ñdoo tswé. ¹⁸ O yò'ò mē aa mbāŋnè ji ntaà, lâ ñumbāŋnè yï mə bù yu tswe tsitsònə aa, kaa à sî ndoò ghò bē. O swonə aa tsi'ï ànnù nîkonə a mbo mə.”

¹⁹ A swonə a mbo Yesu mə, “Taà, mə yê. O ni ñgànntoò Nwï. ²⁰ Bità bi bîtaà bi'i a Samaria, bi le si gha'asə Nwï aa fàa atu nta'a laà, lâ bù baYuda, nî swonə mə bi ka ñgha'asə Nwï aa tsi'ï a Yerusalem.”

²¹ Yesu a swonə ghu mbo mə, “Bii annù yï mə mə swonə aa mba mângyè. Nòò à ka yï kù'ù mə kaa ni ka yï wa'ă Taà aa fàa a atu nta'a bù ñka ñgha'asə, kaa wa'ă aa a Yerusalem kii mbu ñgha'asə. ²² Bù baSamaria, kaa nî sï ñù yï mə ni gha'asə aa nanşè ñzi. Lâ bï'ï baYuda, bï'ï zi ñù yï mə bï'i gha'asə aà ñlonə mə annù nyweensô mbi a tsyà aa a ñjïm baYuda ñzi. ²³ Lâ nòò a kù'ù ñzi, kè à kù'ù mē, mə, bə bii mə bi nanşə ñghà'àsə Nwï aa, bi ka yï tigə gha'asə Ta aa a mûm Azwï, i ki gha'asə nii aa tsi'ï annù nîŋkonə. Ma yû a bē mbuu bē bii mə Nwï a kònə mə tâ bi ka ñgha'asə nii laà. ²⁴ Nwïŋgònə à laa mbə Azwï, mbə bə kî ñka ñgha'asə yi aa tsi'ï a mûm Azwï bo bi annù nîŋkonə.”

²⁵ Màngyè wa a swonə ghu mbo mə, “Mè zi mə Ayo'ò Nwï wa (mə bi twonə ni Kristo aa) à ka yï zï, bεε a zi aa bonə à ka swonə ñgònə ñnnù tsim a mbo bï'ï.”

²⁶ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “A ni mə, mə ghuà yï mə ghàà a mbo wò aà.”

²⁷ A tì mə ti bə maa nòò aa, ñgǎŋyègənnù ji jya i biì. Annù nanşè ñgha'a waa ajàn mə bo le nyə Yesu a ghaànə bo mângyè aà. Lâ, kaa ñù ñbò wàà a le ñwa'ă ntsù yi ñŋa'a a mbetə mə, “O lòò aa àkè aa ε?” Kè ñkì mbetə yi mə, “O ghàà bu yu aa a ya aa ε?”

²⁸ Maà noò, mângyè wa à le mmà'atə antòò ñkì yï wa, mbu ñkuu ñghεε fu a mûm nìkurə, ñswonə a mbo bə bii mə bi le tswe ghu aa mə, ²⁹ “Nî zi nyə ñù yï mò'ò mə à swonə ñgònə ñnnù tsim jii mə mə leè ñghirə fàa atu nsyè aà! A laà mbə Ayo'ò Nwï wa aa ε?” ³⁰ Bo le mmà'atə nìkurə nya ntigə ñghεε nyə Yesu.

³¹ Maa noò ñgǎŋyègənnù Yesu i le si lətə nî Yesu, ñswonə ni mə, “Rabbi, bɔɔ ñji mù àyòò!”

³² A kwi'i a mbo bo mə, “Mè tswe nî mǎji a ñji mii mə kaa nî sï annù tsu zi ñlonə mijji mà myá.”

³³ Ñgǎŋyègənnù ji i logìnè ñtigə mbetə nî waa bo ni bo mə, “Nù tsù à ghìrə mbàà ñzi mfa mijji ghu mbo aa ε?”

³⁴ Yesu a swonə a mbo bo mə, “Mijji ma à nî ñka yu'unə annù yï mə ñù yï à tòò gha aa a lòò aà; ñkì mbə mmāŋsə ifà'à yï mə à fa a mbo mə mə fa'a aà. ³⁵ Nî swonə ñghàà nî mò'ò mə, ‘Bisàn bi burə bi nìkwà tâ bi fu'u mijji.’ Lâ, mə swonə a mbo bù mə nî ñentə mi'ï muu, nlii mînsòò ghu. Mijji mi bə mē, nòò mîfù'u a ku'ù.

³⁶ Nù yï mə a fù'ù mijji aa, bi twu nîi, a ghotè nî mǎji mya ñlonə aà ñtswénttì yï mə ì lwï'i nîŋkonə aà. Ma yû a bə mə ñù yï mə a bə mijji aa, bo ñù yï mə a fù'ù aa, bo doritə bitsimə. ³⁷ Nìghàà nulà ni swonə aa tsi'ï ànnù nîŋkonə mə, ‘Nù yï mò'ò a bē, ñù yï mò'ò a bāŋnè mîfu'u.’ ³⁸ Mè tòò ghuu mə tâ nî ghεε mîfù'ù mijji nî mînsòò mii mə kaa nî le ñwa'à ghu fa'à. A le mfà'à badànə ghu. Nî ka tigə ji abii afà'à yaa.”

³⁹ BaSamaria bî ghà'atè maa mûm ñikurè le nniṅ mîntîi myaa a nu Yesu, ñlonṅ mæ mànṅyè wa à le nswonṅ mæ, “A ghîrè nswonṅ ṅgòṅ ìnnù tsim jîi mæ mè leè ṅghîrè fàa a atu nsyè aà.” ⁴⁰ BaSamaria bya bi zî mæ ñyè yi aa, mbu'u mbo mæ tâ Yesu à tswe bo bo. Yesu a tswe bo bo njwi ji baà.

⁴¹ Bè bî ghà'atè ku'ùsè niṅ mîntîi myaa ghu nu nlonṅ ntoo yîi mæ à le si swonṅ aà. ⁴² Ntigè nswonṅ a mbo mànṅyè wa mæ, “Bî'i bii tsîtsòṅ aa kaa wa'â bù ñyonṅ aa bè nî ànnù ya mæ ò ghîrè nswonṅ aà, bî'i bii aa nlonṅ mæ ìtu bînnù yi'i, bî'i yù'ù mæ ñighââ ni, ñnanṣè nzi mæ à laa mbè ṅgàṅyweensê mbi.”

⁴³ Njwi jya ji baa i tsyà mæ, Yesu a bù mma'atè ṅghèè a Galilea. ⁴⁴ Nlonṅ mæ yumbonṅ à leè nswonṅ mæ, “Kaa bi sî ṅgàṅntoò Nwî a mûm àla'a bo ghu'usè.” ⁴⁵ A zî mæ ṅkuu a Galilea, bè kwerè yi tsi'i sigîṅè ñlonṅ mæ nòò yîi mæ bo le ṅghèè a adigè Passa a Yerusalem aa, bo le nyè ṅgòṅ ìnnù tsim jîi mæ à le ṅghîrè maa noò Passa aà nlonṅ mæ bobimbonṅ, bo le ṅki ṅghèè ghu.

⁴⁶ Maa noò Yesu bù mbi fu a Cana, a mbù'u Galilea, fya adigè mæ à le mbonṅ ṅki ghu i tigè mìlù'ù aà. ṅgàṅàfà'a gûmnàà yî mò'ò à le ntswe a Kapernaum, mú yî a ghòò. ⁴⁷ A yù'ù mæ mæ Yesu à lò mæ a Yudea ñzi a Galilea aa, ṅghèè ghu mbèè ñtwonṅè yi mæ tâ bo yu ghèè a Kapernaum, tâ à ghurè mú yî wa mæ à le si ghòò ñtigè tsi'i a ṅkwo aà. ⁴⁸ Yesu a swonṅ ghu mbo mæ, “Kaa mbè ṅù ñibó ghùù a wa'â bii tî ghè mæ à yè ìlènsè bo bî ñnnütsyâmbô.”

⁴⁹ ṅgàṅàfà'â yî ṅwè wa a bù ṅku'usè nswonṅ ghu mbo mæ, “Taà, zî si ghèè mbonṅ tâ mú ghà ghù à kwo.”

⁵⁰ Yesu a swonṅ ghu mbo mæ, “Ghèè, wa mú ghò wa à ka tswe ntîi.”

A bii ñighââ ni Yesu nya, ṅghèè. ⁵¹ Nòò yîi mæ à le ntswe a mânjî ṅghèè ni a ndugè yu aa, ṅgàṅàfà'a yî a zî mbo yi nî ṅkî mæ, “Wa mú ghò wa à tîi mæ.”

⁵² A betè ṅgàṅàfà'â yî wa mæ, “A kî lòṅinè ṅka mfwetè aa a noò àkè aa è?”

A kwi'i ghu mbo mæ, “A kî bè aa a yoo, a noò yîi mæ nòò à kî bòò yèṅtè aà.” ⁵³ Ta bî mu wa a wa'atè mæ à kî bè aa maa àbàṅtè noò mæ Yesu à kî swonṅè a mbo yu mæ, “Wa mú ghò wa à ka tswe ntîi.” Yu bô ṅgwè'è yî, bo tigè niṅ mîntîi myaa a nu Yesu.

⁵⁴ Ma yû à le mbè àlènsè ìnnù yîi mæ i ywe'e ji baa, jîi mæ Yesu à le ṅghîrè a noò yîi mæ à le mbù ñlo a Yudea, ñzi a Galilea aà.

5

Ajàṅ yîi mæ Yesu à le ṅghîrè ṅù yî mò'ò a atsùmè nta'a aà

¹ Ma yû a tsyà mæ, ñjwî ñjî ìkòò baYuda i ku'ù, Yesu a kò'ò ṅghèè a Yerusalem. ² Atsùmè nta'a yî mò'ò à tswe a Yerusalem, a kè'è Ntsùbù'ù Mbinjèrè, ñtswe ni ìdigè ṅkuu ghu jîi mæ bi le ṅghîrè nî ñtè'è aa, ji ntaà. Bi twonṅè nî ṅkî ma wa ni ñighââ ni baHeber aa ni Bethzatha. ³ ṅgàṅmighòò jî ghà'atè i le mburè lùù ghu, ñnòṅkè nnòṅkè wa nî mîntsù mi àbù'ù myá, bîfè'èṅè, bîbwènkè, bo bii mæ ìdigè nû jyaa i le ṅkwokè aà. [Bi le ntswetè ghu nyu'utè ni mæ tâ ṅkî wa i ka njwu'u, ⁴ ñlonṅ mæ angel Mmà'ambi à le si sigè nzi ni a ṅgaa ṅgaa ṅkuu ntsigè nî ṅkî wa i tigè njwu'u. Nù yî ñtsyâmbîi yîi mæ à le nsigè ṅkuu wa a mûm ṅkî wa noò mæ i lòṅinè mæ ṅka jwu'u ṅghèè aa, ñighòò nîi ni le ntswe ghu nu aa, kè t'e mbè aa mbuu ghuu, ni le mfwetè.]* ⁵ Nùmbâṅnè yî mò'ò à le ntswe ghu mæ à le tî bè aa bonṅ à ghòò mæ a atû ìlòò mîghum mi ntarè ntsò ñifwaa. ⁶ Yesu à yè yi ajàṅ mæ à le nnòṅ ghu aa, nzi mæ ñùmbâṅnè wa à ghòò mæ àgha'a a burè ñsa'a. A yè mæ laà, mibetè ghu mbo mæ, “O lòò mæ tâ bî ghurè gho aa è?”

* 5:4 Kaa àdìgè ma yû a si a mûm ṅṅwà'ànè jî mò'ò tswè.

⁷ Nù nìghòò wa a kwi'i mē, “Taà, kaa mē sì nì nù faà tswé mē mbē a nìñè gha fàa mùm àtsùm a noò yìi mē ñkì wa i lōginē ñka ñju'u aà. Mē yi ñghèə mē mē kwè'ètē kì kuu ghu aa boñ nù yì dāñ à bàñnè mē m̄foo ntsyāmbīi ñkuu ghu ti mē.”

⁸ Yesu a swon ghu mbo mē, “Bìinē ntəə mbwεε matà gho wa ñka ntəə ñghèè nòò.”

⁹ Nùmbāñnè wa a burè ñghensə ntìi tsi'ì maà noò, m̄bwεε matà yì wa ntigē ntəə nìi.

Ma yuà ànnù a le mfè'è aa a ñjwīngōnè. ¹⁰ Ma mùu ajāñ, bītà bi ala'a bi baYuda bi tigē nswonə nì a mbo ñu wa mē bi le ñghùrè aa mē, “Sii à laa mbē ñjwīngōnə, kaa nōñsè yì'inè à si bii mē tã ò be'e matà gho.”

¹¹ A kwi'i mē, “Nù wa mē à ghìrə ñghùrə gha aa, a ghìrə nswon a mbo mē mē, 'Bwεε matà ghò wa ñka ñghèè nòò.' ”

¹² Bo betè ghu mbo mē, “Mbā ma ghū yìi mē à ghìrə nswon a mbo wò mē tã ò bwεε a matà gho ñka ntəə ñghεε noo laa, à ghìrə mbē aa wò aa ε?”

¹³ Lā kaa nù wa mē bi ghìrə ñghurə yi aa, kaa wa'à yi nù yìi mē à le mbē ghu aa zì, ñlon mē nnòò bē le ntswe maa adigə, Yesu a tigē ñtsuritə yi a titìi bo mfe'ε ñghèè yi.

¹⁴ A ti bē nì a ñjìm, Yesu a yē yi a ndāmà'anwì ñswon ghu mbo mē, “Yə ajāñ mē ò tìi mē tsìtsōñ laà aà! Tsuu innù jì bi bũ kì ghìrè tã tã ñgi'i yìi mē ì bũ ntsyātə aa tã ì tsuu gho bũ tsi'i.”

¹⁵ Nù wa a tigē ñlo ñghèè ñswon a mbo bītà bi ala'a bi baYuda bya mē a yi aa a ghìrə ñghùrə Yesu.

¹⁶ Ma yuà ànnù a ghìrə mē tã bi tigē nloginē ñka ntso'ɔ nì àkòrə Yesu, ñlon mē à le ñghùrè ñù a ñjwīngōn aà. ¹⁷ Yesu a kwi'i ambo bo mē, “Taà ghà a fà'à tsi'ì ñgōñ binòò b̄tsim, nyi nywe'e s̄i, mēmbon, mē kii mfa'a yaa ñgaa.”

¹⁸ Ma nuà ñìghàà nì ghìrə mē tã bītà bi ala'a bi baYuda bya tã bo bu ñkù'usè ñlìgìtə nù yàà a n̄lòɔ a nzwitə yu, mbi'i mē kaa à le ñkì'i aa tsi'ì nōñsè ñjwīgōñ wò, à le ñkì ntwonə Nwì nì Taà yì, ñdi'i nì mē yu bē aa ñgñ ñgñ bo Nwì.

Adà'à yìi Yesu à tswé nì yu tsò Mu Nwì aà

¹⁹ Yesu a swon a mbo bo mē, “Mē swon a mbo bù tsi'ì ànnù ññkon mē, kaa annù yìi tsu a s̄i ghu tswé mē mbē Mu Nù a ghìrə tsi'ì nì atú yi yumbonə, mbē a kii ñghìrə aa tsi'ì ànnù yìi mē à yə Taà yì a ghìrə aà. Annù yìi mē Tà a ghìrə aa, à kì mbē tsi'ì ma ya mē Mú yì a ghìrə. ²⁰ Nlon mē Tà à kōñə a Mú yì, ñdi'i nì innù tsim jii mē yumbon yu ghìrə aa ghu mbò. A ka ghèè nì mb̄i a ndi'i innù jii mē ì bu mburə mbē jì wè jì wè ñtsyātə a yulà aa, tã à ka ñghìrə, tã nì yə, tã ànnù a tsya ghuu. ²¹ Tsò ajāñ mē Tà a yweensə biku bi bē, m̄fa nì ñtswéntìi a mbo bo aa, à kì mbē ñgñ ñgñ a ajāñ mē Mu Nwì a fa nì ñtswéntìi a mbo bē a ajāñ mē yu lòò aà. ²² Tà yumbon kaa s̄i ñù tsu sa'a, lā à bàñnə mfa ada'a a mbo Mú yì mē tã à tigē nsa'a bē b̄tsimè ²³ tã tã bē b̄tsim tã bi tigē mbɔ'ɔ nì Mu a ñgñ ñgñ a ajāñ mē bi kii mbɔ'ɔ nì Ta aà. Nù ntsim yìi mē à si a Mu bɔ'ɔ aa, kaa si Ta wa yi mē à le ntoo yìi aa kii mbɔ'ɔ.

²⁴ “Mē swōñ a mbo bù tsi'ì ànnù ññkon mē, ñù ntsim yìi mē à yù'u ñìghàà na ñññ ntìi yi a nu yu wa yìi mē à le ntoo gha aa, à tswé nì ñtswéntìi yìi mē ì lwì'i ññkon aà, kaa bi wa'à isa'a ghu nu ñññ, la à bàñnè mē m̄fe'a ntsū niwo ñkuu a mùm ñtswéntìi.

²⁵ Mē swōñ a mbo bù tsi'ì ànnù ññkon mē, nòò à tswé ghu mē a zì, wa à tè'è mē nzi, mē biku bi bē ka yì yu'u ñjì Mu Nwì, tã bē b̄i mē bi yu'u aa, tã bi tswé ntìi. ²⁶ Tsò ajāñə mē Tà yumbon à tswé nì tswéntìi m̄fa nì a mbo bē aa, à kì ñghìrə mē tã Mu, yumbon à tswé nì ñtswéntìi ñkii mfa nì a mbo bē. ²⁷ A kì mē m̄fa ada'a ghu mbo mē tã à ka nsa'a nì bē ñlon mē à nì Mu Nù aà. ²⁸ Nì tsuu kì yerə ñlon yuà ànnù, ñlon mē nòò a tswé ghu mē a zì, mē bē b̄tsim b̄i mē bi tswékə a misyè aa, bi ka yi yu'u ñjì yì, ²⁹ bεε mē bi yu'u aa, bi fe'èkə a misyè. Bya b̄i mē bi le ñghìrə innù jì sigìnè

aa, tâ bì biinè ntswe bitii, tâ bya bii mē bi le nghirè ibi aa, tâ bì biinè tâ bì nin̄ isa'a a nu bo.

Bayəfə bi Yesu

³⁰ “Kaa mēmbōŋ, kaa mbə mē wa'ă annū tsu ghirè tsi'ī a atu mē, mē sa'a ni misa'a nyoŋ aa tsi'ī ajāŋ mē Nwī a swōŋə ni a mbo mē aà, ma yū a ghirè ni mē tâ mē ka ntsərə misa'a ni mânjī yīi mē à kù'ùnə aà, ñlon mē kaa mē si ghirè aa bə annū yīi mē mē lòò aà, mē ghirè aa tsi'ī annū yīi mē yu yīi mē à le ntoo gha aa, a lòò aà.

³¹ “Mbə mē ka nswōŋə nī ñnnū ñlon ŋgaa yà mēmbōŋ, a mfigitə ñu yīi mē mē ni ghu aa, boŋ mbə bi tse swōŋə mē kaa annū ya yīi mē mē swōŋə aa kaa a sī annū ññkoŋ bē. ³² Lā ñu yī mō'ɔ à tswe ghu mē à ni àyəfə ñlon ŋgaa yà, mē zī ni mē annū yīi mē a swōŋə ñlon ŋgaa yà aa, a nī ànnū ññkoŋə. ³³ Būmbōŋ, tigə nī le mbaa ntoo bē a nu Jon, a swōŋə ànnū a mbo bù ñlon annū ññkoŋə? ³⁴ Kaa a sī bə aa bə mē ñùmìsòŋ à tswe nī mbə ayəfə ñlon ŋgaa yà; mē swōŋə laà aa tá tâ nī yu'u nyweenə. ³⁵ Jon ma ghū a le mbə aa ñkà'à, ñkhi, nta, nī le ñka ñkoŋə nī ntswe ñka ndoritə wa a mūm ñkà'a yu a ni mū àtīi noò. ³⁶ Lā mē tswe nī àyəfə yīi mē a tinsə ntsyātə annū yīi mē Jon à le si swōŋə ñlon ŋgaa yà aà. Mifà'à mīi mē mē fà'à aà, mifà'à mīi mē Taà ghà à fà àdà'à mē mē ka mfa'a ghu aa, ma mū mī figitə nī ñu yīi mē mē ni ghu aà, mē á too Tà ñtoo ghá. ³⁷ Tà yīi mē à le ntoo gha aà, yumbōŋ à kī mē ñswōŋə annū ñlon ŋgaa yà. Kaa nī le è ñwa'ă ñjī yī yu'ù, kaa wa'ă nsī yī kī nyə. ³⁸ Kaa ñighàà na nī si a mūm bù lwi'i aa ñlon mē kaa nī sī ntīi ghūu a nu yu wa yīi mē à le ntoo aa nin̄ə aà. ³⁹ Nī nan̄sə nyəgə nī àŋwà'ànə Nwī aa ñlon mē nī mōòntə nī mē à nī nu mē nī fa nī ñtswèntīi yīi mē ì tswe ññkoŋə aa a mbo bù. Lā a bə nu mē nī ghàà ñlon ŋgaa yà aà, ⁴⁰ nī bāŋnə ntuu a nzi a mbo mē mē tâ mē fa ntswèntīi a mbo bù.

⁴¹ “Kaa mē si ñigha'à na aa a mbo bə kwərə. ⁴² Lā mē zi ghūu, mē zi mē kaa nī si Nwī nan̄sə ñkoŋə. ⁴³ Mē zī aa nī ñkūm Taà ghà la kaa nī wa'à gha kwərə; ñu dan̄ à bə bāŋnə zī nī ñkūm yī yumbōŋ boŋ nī ka bāŋnə kwərə yī. ⁴⁴ Bù bii mē nī koŋə nī ñkwərə ñigha'a bə a mbo bù ni bù aa, kaa wa'à bāŋnə lan̄tə nī ñigha'a nīi mē ni lò nī aa a mbo Nwī yīi mē à kī mbə tsi'ī yū mē mē aa, mbə nī tigə ñtsya aa la nnin̄ ntīi ghūu a nu mē aa ε? ⁴⁵ Nī tsuu lõ kī mmōòntə nī mē mē ka nin̄ ghūu a isa'a a nsī mī'i Tà; à nī Moses mē à ka nin̄ ghūu a sa'à, là'à Moses wa yīi mē nī bii yī, ñwa'atə nī mē à ka kwetə ghūu aà. ⁴⁶ A le mbaa mbə mē nī nan̄sə mbii a Moses boŋ nī kī mbii ghá, ñlon mē àŋwà'ànə yīi mē à le ñwà'ànə aa, a ghàa annū ñlon ŋgaa yà. ⁴⁷ Lā, mbə nī tsuu annū yīi mē à le ñwà'ànə aa i bii, boŋ mbə nī tigə ñtsya aa la mbii annū yīi mē mē swōŋə aa ε?”

6

Ajàŋ mē Yesu à le nje'ε bē ntsù'ù ji ntaà aà

(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17)

¹ Ma yū a ghè mē kī tsyă, Yesu a toò àtsümə nta'a Galilea, ñghεε fii njii. Bi le si kii ntwōŋə aa nī atsumə nta'a Tiberias. ² Nnòò bē yī ghà'atə i le si yònə nīi, ñlon mē bi le nyə ilensə jii mē à le si ghirè ñghurə nī mighòò a nu bə aà. ³ Yesu a kɔ'ɔ ñghèè a atu nta'a nsigitə ntswe ghu bo bì ñgānyəgānnū ji. ⁴ Nòò ñji Passa, àdina baYuda ya, à le ñkòòntə. ⁵ Yesu a karikè yī, nyə nnòò bē wa mē i le si yònə nīi aa, mbetə Philip mē, “Mbə bī'inè yuu miji aà fə, ñje'ε bē buà ghu bitsim aa ε?” ⁶ A le mbetə maa ajāŋ aa tsi'ī a ñkwà'ànə Philip ñlon mē à le nzi annū yīi mē yu tswe nī ñghirè aà.

⁷ Philip a kwi'i mē, “A mbo bī'inè a nyuu abaa tâ à ku'unə ajāŋ mē mbə ñu a bɔɔ nywe'etə tsi'ī mū ñkùgə, bī'inè ka kī lòò ibà'atə ñkabə silva ñkhì ji baa* mbōŋ tâ à

* 6:7 200 denarii, ñkabə baGrikia

ku'u." ⁸ Ngànyègênnù yí yí mò'ò, yíi ikùm yi i le mbə Andrew, a bə muma bi Simon Peta aa, ⁹ a swon mə, "Múmbâñnè yí mò'ò à tswe falà nî ñkya abaa misan ji ntaà, nî mbwè mi mbaà. Lâ kaa mbə ma yú wa'à bə bú bitsim jé'è." ¹⁰ Yesu a swon mə, "Ghìrè tá bo tswe a nsyè." (Ñgèè yí ñghà'atè ì le ntswe maa adigə.) Bè bitsim bii mə bi le ntswe a nsyè aa, bi le mbə mbâñnè ntsù'ù ji ntaà. ¹¹ Yesu a tigè ñlogə abaa ya, ntsà'atè Nwí, nyatə a mbo bə bya mə bi le ntswe a nsyè aa, ñki ghìrə a ñgĩñ ñgĩñ nî mbwè mya, ñù ntsim a ji nywurə. ¹² Nòò yíi mə bi mǎnsè mə a ñji aa, a swon a mbó ñgǎnyègênnù ji mə, "Nì ghotə ñnwùgè jii i tigə mburə aà, ñlon mə kaa a sɪ bôn tá bí'inè mme'e yí tsu." ¹³ Bo le ñghotə ñnwùgə abaa misan jya ñkya ji ntaà mə bə bya le ñji aa, i luu ñkyè ñghùm ntsò baà. ¹⁴ Bi yè mə alènsè ma yú mə Yesu à le ñghìrè aa, ñtigə nswonə ni mə, "Tsi'í ànnù ññkonə, à ni ñgànntoò Nwí wa mə à le ntswe nî ñzì fàa mbi aa à ghulà mə." ¹⁵ Yesu à le nzi mə bo le ntswe nî ñzì ntswá yi, i gaansə yi i yò'ò nî ñfò, ñtigə mbu ñkò'ò yi fu wa atu nta'a tsi'í yùyu.

*Ajàñ mə Yesu à le ñka ntəə a atu ñkì aà
(Mt. 14.22-33; Mk. 6.45-52)*

¹⁶ Nòò ñkwêfò à le ñkù'ù ñgǎnyègênnù Yesu jya i bú ñsigə ñghèe waa fu wa atsùmə nta'à. ¹⁷ Ñkuu a múm àkànu'u mbu ntoo mbii fu a mbèè Kapernaum. Itugə i le mfii ti ghè mə Yesu à bù mē ñzi ntsi'i waa. ¹⁸ A bə maa nòò, àfisè yí wè a kâ ñtsya ntsigè nî ñkì wá. ¹⁹ A ti bə aa le bon ñgǎnyègênnù ji jya i kùù mə wa múm ñkì ñghèe nywe'e ni bìkilo metres bi ntaà kè bi nto'o, ñyə Yesu a ká ñtəə a atu ñkì ñzi, à zì mē ka ñkoontə wa mbèe àkànu'u, ñbò'ò nì wè ni tswá waa. ²⁰ "Nì tsuu ki bò'ò bē, wá à ni mē," Yesu a swon a mbo bo. ²¹ Bo yè mē mə à laa mbə Yesu aa, ñtigè ñlogə yí wa a múm àkànu'u, bo bo tigè ñghəə ki wí'íkə ñywe'e wa adigə yíi mə bo le sɪ ghèè ghu aà.

Ajàñə mə bə bya le sɪ tigə ñlɔɔ nî Yesu aà

²² Abèè a fù'ù mē, ñnòò bē wa mə i le mburə wa ñji ñkì yí mò'ò aa i yə mə àkànu'u a le ñtigə ntswe wa adigə aa tsi'í yí fùùrè, ñki nyə mə kaa Yesu à le ñwa'à wa a múm àkànu'u bo bì ñgǎnyègênnù ji kuù; ñyə mə ñgǎnyègênnù ji jya i le mbâñnè ñtoo ñghèe waa tsi'í bò bo. ²³ Ìkànu'u jì mò'ò i le mbù ñlo a Tiberias ñzì a aghəñə ñkì, wa mbèè àdigə mə Mmà'àmbi à le mfa mbi'ikə a mbo Nwí, ñjé'e nnòò bē nî àbaa ya ghu aà. ²⁴ Ajàñ mə ñnòò bē wa i le wa'á Yesu yə, kaa wa'á ñgǎnyègênnù ji jya ki nyə aa, bo le ñtigə ñkuu ikànu'u ma jya nyonə a Kapernaum a ñlɔɔ yu.

Yesu, àbaa, yíi a fa ntswèntì aà

²⁵ Bi tòò mē ñghèe ñghèè ñyə Yesu wa ñji yí mò'ò aa, ñswon ghu mbo mə, "Rabbi, ò tsysà aa mə akə ñtigə bə faà aa ε?"

²⁶ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Mè swon a mbo bù tsi'í annù ññkonə mə ni lòò nàa laa ñlon aa abaa ya mə nì kì kùrə nywurə aà, kaa nì sɪ nàa lòò aa ñlon mə nì ki yè àlènsè ya mə mē kì ghìrə aà. ²⁷ Nì tsuu ki fà'à ñlonə aa bə mǎji mii mə mbə mi bí'i aa bē, nì ka mfa'a ñlon bə mǎji mii mə mi lwí'i ññkonə aà. Mamú a bə mǎji mii Mu Nù à ka fa a mbo bù aà, ñlon mə Nwĩngòn Tà à ññ mə awenè yi ghu nu, mbeentə yi."

²⁸ Bo tigè mbetə yi mə, "Mbə bí'i ghìrə aa mə akə tá ki fà'a afà'à Nwĩngòn aa ε?"

²⁹ Yesu a kwi'i mə, "Afà'à Nwĩngòn à ni mə tá nì ññ ntì ghuu a nu yu wa yíi mə yu too aà."

³⁰ Bo betə yi mə, "Alènsè yíi mə ò ka ghìrə aa, à ni yuu, mə mbə bí'i yə mbii gho aa ε? O ka ghìrə aa akə aa ε? ³¹ Bità bi bítàa bí'i bi le ñji mana a nta'a miwèè miwèè

a ajàŋ mə àŋwà'ànè Nwĩ a swoŋə ni mə, 'A le mfa abaa yĩ mə a le lò a aburə nsigə aa a mbo bo.' "

³² Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Mè swõŋ a mbo bù tsi'ĩ annù nĩŋkoŋ mə kaa a si bə aa mə a le mfa Moses mfa abaa ya mə a le nlõ aburə nsigə aà. A baŋnə mbə aa mə a abaa yĩ mə à nĩ àbaa tsi'ĩ annù nĩŋkoŋ, òlò a aburə aa, a fa Taà gha a mbo bù. ³³ Nloŋ mə abaa yĩ mə Nwĩ a fa aa, à ni yu wa yĩ mə à lo a aburə nsigə mfa nĩ ntswèntì a mbò mbi aà."

³⁴ Bo swoŋ ghu mbo mə, "Taà, tigə mfa nĩ àbaa mà ya a mbo bĩ'ĩ a ŋgòŋ bìnòò bitsimè."

³⁵ Yesu a swoŋ a mbo bo mə, "Mè laa mbə abaa ntswèntì, nù yĩ mə à zi a mbo mə aa, kaa òjì ì ka yi wa'à yi bú nyanə. Nù yĩ mə à nĩŋ ntì yi a nu mè aa, kaa òjì òkì ì ka yĩ wa'à yi bú nyanə. ³⁶ Mè kì baa nswõŋ a mbo bú mə, nì yè mè ghá, la kaa ŋkì'ì ghuu bĩ. ³⁷ Nù ntsim yĩ mə Taà a fa a mbo mə aa, à ka zĩ a mbo mə. Kaa mbə mə wa'à nù tsù yĩ mə a zĩ a mbè mə aa furè bə. ³⁸ Nloŋ mə kaa mə sĩ aburə lò nsigə aa a ŋghìrə à yaà annù yĩ mə mə lòò aà. Mè baŋnə nsigə aa a ŋghìrə annù yĩ mə yu wa yĩ mə à tòò gha aa a lòò aà. ³⁹ Annù yĩ mə nù yĩ mə à tòò gha a lòò aa, à ni mə, tâ mè tsuu lò mmà'atə tâ nù wa yĩ tsù mə à fa a mbo mə aa tâ à bwε. Mè baŋnə ntswe nì nywèensə waa ni nìwo a nkwĩ òlwĩ'ĩ òjìmə. ⁴⁰ Nloŋ mə annù yĩ mə Taà ghà a lòò aa, a bə aa mə ŋgòŋ nù ntsim yĩ mə à yə Mu yĩ ònĩŋ ntì yi ghu nu aa, a ka tswe nĩ ntswèntì yĩ mə ì lwĩ'ĩ nĩŋkoŋə aà, tâ mə yi nyweensə yi ni nìwo a nkwĩ òlwĩ'ĩ òjìmə."

⁴¹ Bè bya bi le nlògìnè òtigə nnurəkə nloŋ mə à le nswoŋ mə, "Mè nĩ àbaa yĩ mə a lo a aburə nsigə aà." ⁴² Bo logìnè òtigə mbetə ni mə, "Nù ghù à si Yesu mu Joseph wa bə aa ε? Bĩ'inè zi a Taà yĩ òkì nzi ndè yĩ, a tigə ntsya aa mə akə nswoŋ mə yu lo aa a aburə nsigə aa ε?"

⁴³ Yesu a swoŋ a mbo bo mə, "Kentə nì a annurəkə ya mə ni nurəkə a titì bù aà. ⁴⁴ Wa mbə nù a wa'á a mbo mə zì ti ghě mə Tà yĩ mə à too gha aa à swùŋtə yi, tâ mə yi ntigə nyweensə yi ni nìwo a nkwĩ òlwĩ'ĩ òjìmə. ⁴⁵ Ngəŋntoo Nwĩ i le ŋwà'ànə mə, 'Nwĩŋgòŋ à ka yi tigə kì d'ì waa bitsimè.' Nù ntsim yĩ mə à yù'u annu yĩ mə Taà a swoŋ, nyəgə aa, à ni yu yĩ mə à ka zĩ a mbo mə aà. ⁴⁶ Kaa a sè bə aa mə nù tsù à leè nyə Ta bə. Yu wa yĩ mə à lo a mbo Nwĩ aa, a kì mbə tsi'ĩ yù yĩ mə à leè nyə Ta. ⁴⁷ Mə swoŋ a mbo bù tsi'ĩ annù nĩkoŋ mə nù yĩ mə à bii aa, à ka yi tswe nĩ ntswèntì yĩ mə ì lwĩ'ĩ nĩŋkoŋə. ⁴⁸ Mè nĩ àbaa ntswèntì. ⁴⁹ Bità bi bítaa buu bi le nji mana wa a nta'a miwèè miwèè, lá òkì ŋkwokə. ⁵⁰ Abaa ya mə a lò a aburə nsigə aa, à ni m̀buu yĩ m̀w'w yĩ mə nù à bə kurə boŋ kaa à ka yĩ wa'à kwò. ⁵¹ Mè nĩ àbaa ntswèntì ya yĩ mə a lo a aburə nsigə aà. Nù yĩ mə à kùrə abaa mà yù aa, a ka tigə tswe ntì i lwĩ'ĩ nĩ ŋkoŋə. Abaa yĩ mə mə ka fa aa, à ni n̄jyànù yà yĩ mə mə ka fa mə tâ mbi tswe ntì."

⁵² Ma yù a ghìrè mə tâ àswùŋnə òlwĩntòŋ tâ à loginə a titì bo. "Mbə nù ghù a nansè mfa n̄jyà nú yĩ mə tâ bĩ'inè kurə aa mə akə aa ε?"

⁵³ Yesu a swoŋ a mbo bo mə, "Mè swõŋ a mbo bù tsi'ĩ annù nĩŋkoŋ mə, mbə nì tsuu n̄jyànù Mu Nù i kurə i kii nno a aləè yi, boŋ kaa mbə nì wa'à nĩ ntswèntì a mùm nu bù tswé. ⁵⁴ Nù ntsim yĩ mə à kurə n̄jyànù yà, òkì nno aləè nú ya aa, à tswe nì ntswèntì yĩ mə ì tswe nĩŋkoŋə aà; mə ka yĩ kii yweensə yi a nkwĩ òlwĩ'ĩ òjìmə. ⁵⁵ Nloŋ mə n̄jyànù yà ì laa mbə ŋgòtə mijì, àləè nú ya a kì mbə ŋgòtə ayòò yĩ nò. ⁵⁶ Nù yĩ mə à jì n̄jyànù yà òkì nno àləè ya aa, à lwĩ'ĩ a mùm nu mə, mə kì òlwĩ'ĩ ghu mùm nú. ⁵⁷ Tà yĩ mə à tswe ntì aa, à tòò ghá, mə kì ntswèntì òlloŋ ŋgaa yĩ. A kì mbə ŋgĩŋ ŋgĩŋ mə nù yĩ mə à kùrə gha aa, à kì ntswe ntswèntì mbi'ì ŋgaa yà. ⁵⁸ Abaa ya yĩ mə a lo a aburə nsigə aa kaa a sè bə aa tsi'ĩ tsó àbaa ya yĩ mə bità bi

bîtaà buu bi le ñkure ñki mbu ñkwo aà. Nù yîi mæ à kùræ abaa mà yû aa, a ka tswe ntîi i lwî'i nîñkonè."

⁵⁹ Yesu à le nswonæ ma yû aa a noò yîi à le si dî'i annù a ndânghotè a Kapernaum aà.

Nîghàà ni ntswëntîi yîi mæ i lwî'i nîñkonè aà

⁶⁰ Ngǎnyægênnù ji jî ghà'àtè jîi mæ i le nyu'u ma yû ànnù aa, bi le nlògìnè ñka nswonæ ni mæ, "Ajàn annù yulà mæ a dî'i aa, a tîi si'i; mibæ wò tse yu'utè aa ε?"

⁶¹ Yesu à zi mæ bo le si nurækè nlonæ annù ma yû. Mbetæ waa mæ, "Mâ yû a ka ghîræ mæ tâ nî lwisæ nton mma'atè gha aa ε? ⁶² Mbæ nî ghîræ ntigè nyæ Mu Nù a bu ñkwo'c ñghæε fu a adigè yîi mæ à le nte'ε ntswe ghu a mbîi aa, nî bu mæ akæ aa ε? ⁶³ Ayoo yîi mæ a fa ntswëntîi aa, à nî Azwî Nwî. Kaa mîdà'à mi nnyǎnu kaa mi si annù tsu buræ ñkwetè nî kwètè. Mîghàà mú mæ mè ghàa a mbo bù aa, mi nî Azwî ñki mbæ ntswëntîi. ⁶⁴ Lâ kaa bù bî mwo'c, nî wa'à bîi." Yesu le nswonæ ma laa nlonæ mæ, nlògìnè a nlògìnè, à le nzi bê bîi mæ kaa bi ka yi wa'à yî bii aà, ñki nzi ñû yîi mæ à le ntswe nî mfee yi aà. ⁶⁵ A ku'ùsè nswonæ mæ, "A nî ñji'î ànnù yîi mæ mè ghîræ nswonæ a mbo bù mæ kaa mbæ ñû a wa'ǎ a mbo mè zî ti ghè mæ Tà à fa àbwaræ ghu mbô aà."

⁶⁶ Nlonæ ma yû ànnù, ñgǎnyægênnù Yesu jî ghà'àtè i le mbîi waa, kaa ñki'î bo bo bù ñkaræ. ⁶⁷ Yesu a bù ñkarækè yi mbetæ ñgǎnyægênnù ji jya nîghûm ntsò baa mæ, "Ngàà yùu i bæ la aa ε? Nî ka kîi mmà'àtè gha aa ε?"

⁶⁸ Simon Peta a kwi'i ghu mbo mæ, "Mmà'àmbî, bî'î ka tigè mmà'àtè gho, i ghèè a mbo wò aa ε? O tswe nî nîghàà nya mæ ni fa ntwëntîi yîi mæ i lwî'i nîñkonè aà. ⁶⁹ Tsîtsòn jî bî'î bîi mæ, ñki nzi mæ, ò laa mbæ Yu wa yîi mæ à Laa mànsè, nlo a mbo Nwî aà."

⁷⁰ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "A le ñki'î mæ tso'c ntswo'c ghuu nîghûm ntsò baa aa ε? Lâ ñû yî mfuùrè a titîi bù à nî Devil." ⁷¹ A le si ghàa annù ma yû nlonæ aa Judas mu Simon Iscariot, nlonæ mæ, ka mæ Judas à le mbæ ñû yî mò'c a titîi ñgǎnyægênnù ji jya nîghûm ntsò baa, à le ntswe nî mfeè yi.

7

Yesu bo bwo bi maà bi

¹ Ma yû a kâ mæ aa ntsya, Yesu a lô, ñghèè a Galilea ntigè ñkaræ ghu. Kaa wa'à kònè ki karæ a Yudea, nlonæ mæ bità bi ala'a bi baYuda bi le si lòc nzwîtè yi aà. ² Ma mùu noò Njwî ñji ñkòò mîntàn baYuda i le ntigè a abo, ³ bwo bi ma bi Yesu bi swonæ ghu mbo mæ, "Lò faà, ñghæε a Yudea, tâ tâ ñgǎnyægênnù jo i ka nyæ innù jû mæ o ghîrè aà. ⁴ Nlonæ mæ ñû yîi mæ a lòc mæ tâ bi zi yi aa, kaa à si aa a adigè yî lèèntè fa'a. Tsò mæ o ghîrè innù jû aa, ghîrè tâ mbi yè ghô." ⁵ Bo le nswonæ laa nlonæ mæ tsi'î bo bwo bi maà bi bya kaa bo le ñwa'à nti waa ghu nu nîjè. ⁶ Yesu a swonæ a mbo bo mæ, "Kaa ghàa nòc à burè tî kù'ù, lâ nòc tsim à kù'ùnè a mbo bù a mfà'a annù. ⁷ Kaa mbæ mbi wa'à ghuu ka mbaa, lâ i bàà nàà, nlonæ mæ mæ swonæ ni mæ bi ghîrè nî innù jî bî aà. ⁸ Nî kwo'c ñghæε wa adigè dinà; Kaa mè ka wa'à ghu ghèè nlonæ mæ ghàa nòc à burè tî kù'ù." ⁹ A swonæ mæ laa, ntigè ntswe yi tsi'î a Galilea.

Ajànæ Yesu à le ñghèè a adigè ñkòò ñghurè mîntàn aà

¹⁰ Bwo bi maà bi bi kò'ò mæ ñghæε wa adigè ñkòò aa, Yesu a tigè mbu ñjè'esè nyon, kaa wa'à ghîrè bè yè yi. ¹¹ Bità bi ala'a bi baYuda bi le si lòc nîi wa adigè ñkòò. Bo le si betè ni mæ, "Yesu à fè aa ε?"

¹² Nnòc bê wa i le si tsutè ñghaa nlonæ ñgàa yî. Bè bî mwo'c bi le si swonæ ni mæ, "A ni ñû yî ñsigìnè." Bî mwo'c swonè ni mæ, "Njan, a bwe'esè aa bè." ¹³ Lâ kaa ñû tsu à

mə à n̄ɲ n̄t̄i yi a nu mə aa, m̄ɲk̄i mi tsw̄ɛnt̄i m̄i ghà'à ògha'a, mi ka tigə f̄è'è ghu n̄t̄i.' "

³⁹ Yesu à le nswonə ma yû ànnù aa nlon Azwî Nwî yîi mə bè b̄i mə bi le n̄ɲ m̄int̄i myaa ghu nu aa, bi le ntswe n̄i òkw̄èrə aà. A le ti bə maà noò aa, kaa Nwî a burè ti Azwî yi f̄a, n̄lon mə kaa Yesu à le mburə ti k̄o'ò òkw̄èrə annù nif̄o yi a mbo Nwî aà.

Ajànə n̄òò b̄e bya i le ntigə nyatə waa aà

⁴⁰ Bè b̄i m̄o'ò wa atit̄i n̄n̄òò b̄e bya yù'ù m̄e laa, nswonə mə, "N̄ù gh̄ulà a ni tsi'ï òḡan̄toò Nwî wa!"

⁴¹ Bo b̄i m̄o'ò swonə mə, "A ni tsi'ï Ayo'ò Nwî w̄a." La b̄i m̄o'ò b̄an̄n̄è n̄swonə mə, "Kaa Ayo'ò Nwî wa kaa à ka ȳi wa'ǎ aa a Galilea ló! ⁴² A tswe a m̄um̄ àn̄wà'ànə Nwî mə Ayo'ò Nwî à ka ȳi lò aa a ògw̄è'è Mf̄ò David, tâ b̄i jwe yi aa a Bethlehem, wa ala'a David." ⁴³ Maa ajàn, n̄n̄òò wa i le ntigə nyatə waa nlonə Yesu. ⁴⁴ Bo b̄i m̄o'ò bi le si lòo ntsw̄a yi, la kaa n̄ù tsù wa'à yi n̄i àbo m̄ònt̄è.

Ajànə mə bit̄a bi ala'a bi baYuda bi le wa'ǎ Yesu b̄i aà

⁴⁵ Nòò ȳi mə òḡan̄mb̄è n̄d̄am̄à'anw̄i jya i le mbù m̄b̄i aa, b̄i b̄i bi òḡan̄m̄a'a Nwî bo b̄i baFarisai bo bet̄è mə, "N̄i gh̄irə wa'à yi tswa n̄z̄i ni ghu aa a ya aa ε?"

⁴⁶ Òḡan̄mb̄è n̄d̄am̄à'anw̄i jya i kwi'i mə, "kaa b̄i'ï leè wa'à n̄ù tsù ȳè mə gh̄àà tsi'ï ts̄o n̄ù ma gh̄u!"

⁴⁷ BaFarisai bya swonə a mbo bo mə, "A bə mə à k̄i m̄e m̄bwe'esə a ghuu aa ε? ⁴⁸ Kè n̄i yə mə n̄ù tsù a tit̄i bit̄syàsè kè baFarisai à n̄ɲ n̄t̄i yi ghu nu aa ε? ⁴⁹ Nn̄òò b̄e gh̄u mə kaa s̄i n̄òɲsè Moses zi aa bi tigə m̄e m̄be'e nd̄òò Nwî!"

⁵⁰ N̄ù baFarisai wa ȳi m̄ò'ò a tit̄i bo à le mbə Nicodemus, wa mə à le òghèè n̄yè Yesu n̄tugə aà. A tigə n̄swonə a mbo bo b̄i m̄o'ò bya mə, ⁵¹ "N̄òɲsè ȳi'inè à laa nd̄i'ï mə mbə bi tsər̄ə isa'a n̄ù ti yu'u ànnù ȳi mə à sw̄on, kè n̄l̄o nyə annù ȳi mə à gh̄irə aa ε?"

⁵² Bo kwi'i mə, "H̄i! O ki n̄l̄o aa a ala'a Galilea aa ε? Nan̄sə nyəgə n̄igh̄àà ni Nwî b̄əə boɲ ò ka yə mə kaa òḡan̄toò Nwî kaa à leè wa'à a Galilea ló." ⁵³ Bi m̄ansè m̄e, bè bit̄sim tigə n̄l̄o òghèèk̄è a ndugə bo.

8

¹ Yesu a b̄an̄n̄è n̄l̄o òk̄o'ò òghèè a atu n̄ta'a Olive.

M̄an̄gyè wa mə bi le ntswa adigə m̄agh̄ab̄è aà

² Abèè a f̄ù'ù m̄e, a bə tsi'ï a tit̄ugə, Yesu a bú òghèè fu a nd̄am̄à'anw̄i. Bè bit̄sim z̄i n̄tswe òkarisè yi, a tswè a n̄syè n̄l̄oḡinè òka nd̄i'ï waa. ³ Òḡan̄d̄i'ï n̄òɲsè bo b̄i baFarisai z̄i ni m̄an̄gyè ȳi m̄ò'ò ȳi mə bi le ntswa a adigə m̄agh̄ab̄è, n̄zi n̄t̄e'è a n̄si Yesu. ⁴ Nswonə ghu mbo mə, "N̄d̄i'inn̄ù, b̄i'ï gh̄irə ntswa m̄an̄gyè ghuà a gh̄irè n̄i ànnù m̄agh̄ab̄è. ⁵ N̄òɲsè Moses à le nswonə mə tâ bi tumtə ajàn m̄an̄gyè ma yû n̄zwit̄è. O sw̄on òḡaa yò mə bi gh̄irə ghu mə akə aa ε?" ⁶ Bo le nswonə laà aa a òkw̄à'ànə Yesu t̄a tswe n̄i ànnù ȳi mə mbə bi tsȳa ghu m̄fa afir̄è yi. B̄i sw̄on m̄e laà aa, Yesu a b̄an̄n̄è n̄tun̄n̄ə òka n̄wa'anə ni musw̄êb̄o yi a n̄syè. ⁷ Bi gh̄èè m̄e n̄i m̄b̄i òka bet̄è n̄i n̄i b̄et̄è aa, a b̄inn̄è n̄t̄əə nswonə a mbo bo mə, "N̄ù n̄ib̄ù ȳi mə à leè n̄wa'ǎ annù tsu f̄ansè aa, tâ foo ntumə yi n̄i òḡò'ò." ⁸ A sw̄on m̄e laa, mbu n̄tun̄n̄ə mbu òka n̄wa'anə ni musw̄êb̄o yi fu. ⁹ Bo yù'ù mə annù ya mə à gh̄irə nswonə aa, n̄tigə m̄f̄e'ek̄e ȳi m̄ò'ò ȳi m̄ò'ò, n̄l̄oḡinè ni b̄i b̄i b̄i mə bi le ntswe a tit̄i bo aà. N̄tigə m̄ma'at̄e Yesu tsi'ï yù'ù, m̄an̄gyè wa a burè n̄t̄əə ghu n̄s̄i. ¹⁰ Yesu a n̄ɲent̄è àt̄u yi n̄swonə ghu mbo mə, "M̄an̄gyè, bè by bi f̄è aa ε? N̄ù tsù à s̄i ghu bú n̄tswe a n̄n̄i'ï isa'a anu wò aa ε?"

¹¹ M̄an̄gyè wa a kwi'i mə, "Kaa n̄ù tsù à s̄i ghu tswè, M̄m̄à'amb̄i."

Yesu a tigè òswonj mæ, “Kaa mè ka wa'ă isa'a a nu wò ki nniņ. Lâ, ghèè ghô, òtsuu innù jî bi bũ ki ghìrè.”

Yesu à laa mbø ñkà'a mbî

¹² Yesu a bú òswonj a mbo bè ma bya mæ, “Mè laa mbø ñkà'a fàa mbî. Nù òtsim yïi mæ a yòņè nî gha aa, kaa à ka wa'ă a múm ñfii idìgè ka ntø, à ka bàņņø i tswe nî ñkà'a ntswènti.”

¹³ BaFarisai swonj ghu mbo mæ, “O bæ ki swonj annù òløj ñgaa yò wò m̀bøj boņ annù yïi mæ o swonj aa, kaa a s̄ annù ñiņkoņ bē.”

¹⁴ Yesu a kwi'i mæ, “Ka mæ mæ swonj annù òløj ñgaa yà aa, annù yïi mæ mæ swonj aa, à nî annù ñiņkoņ, òløj mæ mè zî àdìgè yïi mæ mè lo ghu aa, ñki nzi adìgè yïi mæ mæ ghèè ghu aà. Lâ kaa bù s̄ adìgè yïi mæ mè lo ghu aa, k̄ adìgè yïi mæ mæ ghèè ghu aa zî.

¹⁵ “Nì tsèrè m̄isa'a aa tsõ bè; lâ, kaa mè si isa'a ñu tsèrø. ¹⁶ Lâ mè bæ t̄ε ki tsèrø isa'à tsèrø boņ mè ka tsèrø aa tsi'ï annù ñiņkoņ, òløj mæ kaa mè s̄ aa tsi'ï mè mè tsèrø, mæ tsèrø aa b̄i'ï yu wa yïi mæ à le ntoo gha aà. ¹⁷ Bi ñwa'anø a mum òņsø bù mæ, annù yïi mæ biyøfø bi baa bi bii aa, à nî annù ñiņkoņ. ¹⁸ Mæ swonj nî annù òløj ñgaa yà aa, Taà ghà yïi mæ à le ntoo gha aa, a k̄ ñswonj nî annù òløj ñgaa yà.”

¹⁹ Bi betè yi mæ, “Taà ghò à tswe aa fø aa ε?” Yesu a kwi'i mæ, “Kaa nì s̄ gha zî, kaa nì s̄ Taà ghà ki nzi; nì laa bæ zi gha boņ nì ki nzi Taà.”

²⁰ Yesu à le nswonj ma jû ònnù aa wa noð mæ à le si d̄i'ï annù Nwî a múm ñdâmà'a Nwî, ntswe aa a mbèè ñja'à ñda yïi mæ ñkòm ñkabè m̀mà'anwî i le ntswe ghu aà.

Kaa mbø bu b̄i nì s̄ m̄inti muu a nu mæ ñiņø aa wa'ă wa adìgè mæ mæ ghèè ghu aa ghèè

²¹ Yesu a bú òswonj a mbo bè bya mæ, “Mæ ka lõ ghèè ghâ, tâ nì tigè nlø nî gha k̄iķ, i yi kwo a múm ìbi bù; àdìgè yïi mæ mæ ghèè ghu aa, kaa mbø nì wa'à ghu ghèè.”

²² B̄it̄a bi ala'a bi baYuda bya swonj mæ, “A ka baa zwitø aà ìb̄i nù yï, òløj mæ a swonj nì mæ àdìgè yïi mæ yu ka ghèè ghu aa, kaa mbø b̄i'ìnø wa'à ghu ghèè aa ε?”

²³ A swonj a mbo bo mæ, “Nì lò aa fàa atu nsyê, lâ mè bàņņè ñlo aa a aburø, nì lò aa fàa mbî, kaa mè wa'ă aa fàa mbi lò. ²⁴ Mè swonj mæ, nì ka kwo a múm ìbi bù aa òløj mæ nì bæ tsuu bii mæ ‘mè nì ghu wa mæ mè nì ghu aa,’ bæ boņ nì ka kwo a múm ìbi bù.”

²⁵ Bo betè Yesu mæ, “O bæ aa wò aa ε?”

A kwi'i mæ, “Yu wa mæ, mè t̄è'è mæ ñswonj ñloginø a mb̄i aà. ²⁶ Mè tswe nì ònnù jî ghà'àtè a nswonj òløj ghuu, ònnù jî ghà'àtè òløj annù ñiņ isa'a a nu bù. La, yu wa yïi mæ à le ntoo gha aa, a swonj aa tsi'ï annù ñiņkoņ, mè k̄ ñswonj aa annù yïi mæ mè yu'u ghu mbo aa, a mbø mbî.”

²⁷ Yesu à le nswonj ma laa kaa bo wa'à zi mæ à le si ghàa a mbo bo òløj aa ñgaa Nw̄iņgøņ Tà. ²⁸ A tigè òswonj a mbo bo mæ, “Nòð yïi mæ nì ka yi ñε Mu Nù a ndøņ aa, nì ka yï zi mæ ‘mè nì ghu wa mæ mè nì ghu aà.’ Nì ka yï zi mæ kaa mè si annù tsu nì àdà'â ya ghìrè, i k̄i zi mæ mæ swonj aa tsi'ï annù yïi mæ Taà ghà à d̄i'ï mæ tâ mè swonj aà. ²⁹ Nù wa yïi mæ à le ntoo gha aa, à tswe b̄i'ï yu, kaa à si gha mà'àtè mæ tâ mè tswe tsi'ï mè mè, òløj mæ mæ ghìrø aa, tsi'ï annù yïi mæ a bònjè nî yi aà.”

³⁰ Bè b̄i ghà'àtè b̄i mæ bi le nyu'u innù jya j̄i mæ Yesu à le nswonj aa, bo le ñiņ m̄inti myaa ghu nú.

Bè b̄i mæ kaa bi s̄ ìbù'ù bæ aa bo bi ìbù'ù

³¹ Yesu a tigè òswon a mbo baYuda bya bëi mē bi le nniŋ mînti mya ghu nu aa mē, “Nì bē ki yu'u nighàà na i lwĩ'i ghu mum, bēə bon nì ka tigē bē ngānyegēnnu jya tsi'i ànnu nīnkoŋ; ³² i nanse zi annu nīnkoŋ, tá ànnu nīkoŋ ya à ghìrē tá nì tsuu ibù'ù bũ bē.” ³³ Bo kwi'i mē, “Bĩ'i lo aa a ngwè'è Abraham, kaa bĩ'i lèè ñwa'á ibù'ù ñú tsu ki mbē. O tsya aa la ntigē nswon mē, ‘Kaa nì ka wa'á ibù'ù bũ mbē aa ε?’ ”

³⁴ Yesu a swon a mbo bo mē, “Mè swon tsi'i ànnu nīkoŋ a mbo bù mē, ‘Nù yii a ghìrē innu jĩ bi aa, à nĩ àbù'ù a mbô innu jĩ bĩ. ³⁵ Kaa àbù'ù a sĩ a múm ñgwè'è nīkoŋ tswe, a ngwè'è aa a lwĩ'i jwe jwe ñgwè'è wá. ³⁶ Ma mùu ajàn wa Mu à laa bē fi'i gho a ndá àbù'ù bēə bon kaa ò ka wa'á abù'ù bù mbē bē. ³⁷ Mē zi mē nì fè'è aa a ngwè'è Abraham. Lâ nì lòo nzwitē mē aa lon mē kaa nì si annu yii mē mē dī'ì aa kwèrē aà. ³⁸ Mē swon aa ànnu yii mē mē yē a mbo Taà aà. La nì bāñnē ñghìrē aa annu yii mē taà ghùù a swonē nì a mbo bù aà.’ ”

³⁹ Bo kwi'i ghu mbo mē, “Taà yĩ'ì à nì aa, Abraham.”

Yesu a kwi'i mē, “À laa mbē mē nì bē aa bōo bi Abraham, bon nì ghìrē mbuu innu jii mē à le sĩ ghìrē aà. ⁴⁰ Lâ nì bāñnē ñlōo nĩ ñzwitē mē, nù yii mē mē nì ghu wa yii mē mē swon annu nīnkoŋ ya mē mē le nyu'u a mbo Nwĩ a mbo bù aà! Ma yū kaa à sĩ annu mē Abraham à le ñghìrē bē! ⁴¹ Nì ghìrē aa annu yii mē taà ghùù à le ñki ñghìrē aà.”

Bo kwi'i mē, “Kaa bĩ'ì sĩ bōo bi àkwàrē bē, bĩ'ì tswe aa tsi'i nì Tà yĩ mò'otē, a bē Nwĩ.”

⁴² Yesu a swon mē, “À laa bē mē Nwĩ à nanse mbē aa tsi'i Taà ghùù, bēə bon nì kōŋē nĩ ghá, ñlon mē mē lò aa a mbē Nwĩ nzi ntswe faà tsìtsōŋē. Kaa mē le ñwa'á aa nì àtū ya zĩ, a gha aa a le ntoo Nwĩ. ⁴³ Nì sĩ annu yii mē mē swonē zi aa a ya aa ε? Tigē a ghìrē aa mē kaa nì sĩ lòo a nyu'u nighàà na aa ε? ⁴⁴ Nì bē aa bōo bi taà ghùù, Satan, nì kii ñlōo ñghìrē aa annu yii mē taà ghùù a ghìrē aà. Nloginē tsi'i a mbii mbii, taà ghùù à le mbē aa ñgāñnzwitē bē. Kaa bo ànnu nīnkoŋ sĩ nĩ ànnu tsu tswē, ñlon mē kaa annu nīnkoŋ kaa a sĩ ghu nu tswē. A yi ti swonē abāñnēnnu aa, a ghìrē aa tsi'i annu yii mē a tswe ghu nú aa, ñlon mē à bē aa ñgāñabāñnēnnu, ñki mbē aa tá bĩ ñbāñnēnnu. ⁴⁵ La tsō mē mē swon aa annu nīnkoŋ aa, kaa nì wa'á bii. ⁴⁶ Nù ñbù yii mē à tse swon mē mē ghìrē annu yĩ bi aa, à nì wò aa ε? Mbē mē ka nswonē aa ànnu nīnkoŋ nì tigē wa'á bii aa a ya aa ε? ⁴⁷ Nù yii mē à tswe bo Nwĩ aa, a yu'u nighàà nì Nwĩ, lâ, kaa nì sĩ aa bũ bĩ Nwĩ tswē, à nì annu yii a ghìrē kaa nì wa'á nì Nighàà nì Nwĩ yu'ù aà.”

Yesu bo Abraham

⁴⁸ BaYuda betē Yesu mē, “Bĩ'ì ghìrē ñtē'è mbaa wa'á swon mē, ò nì nù Samaria, àzwĩ yĩ bi a kī ntswe a ato'o wò aa ε?”

⁴⁹ Yesu a kwi'i mē, “Kaa àzwĩ yĩ bi kaa a sĩ a ato'o mē tswē. Mē gha'asē aa bē Taà, lâ nì bāñnē ñtsa'a nĩ ghá. ⁵⁰ Kaa mē sĩ aa ñgha'á na lòo. La nù yĩ mò'c à tswe ghu mē a lòo ñgha'á na ñkii nsa'a nĩ isa'á ghá. ⁵¹ Mē swon tsi'i ànnu nīnkoŋ a mbo bù mē, nù yii mē a lēə nighàà na aa, kaa à ka yĩ wa'á niwo bure nyē yē.”

⁵² BaYuda bya bi swon ghu mbo mē, “Bĩ'ì nanse mē nzi tsìtsōŋ mē demon à tswe a to'o wò. Abraham à le ñkwo, ñgāñntoo Nwĩ i ki ñkwokē, lâ ò bāñnē ñswonē nì mē, nù yii mē a lēə nighàà no aa, kaa à ka yĩ wa'á niwo ywe'etē! ⁵³ Taà yĩ'ì Abraham à lèè ñkwo, o lòo aà ñswon mē ò tsyàtē Abraham aa ε? Ñgāñntoo Nwĩ tsim i lèè ñki ñkwokē. O mòntē mē ò bē aa wò aa ε?”

⁵⁴ Yesu a kwi'i mē, “Mē laa ki lòo aà ñgha'á na mēmbon bon ñgha'á na nya nì ka tsyà tsi'i àdāŋē àdāŋē. Nù yii mē a gha'asē nĩ gha aa, à laa mbē aa Taà, wa yii mē nì twonē nì Nwĩŋgōŋ ghùù aà. ⁵⁵ Kaa nì tē'è wa'á yi zĩ, la mē zi yi. Mbē mē swon mē, mē sĩ yi zi, bon mē bē aa ñgāñabāñnēnnu tsō bù. Lâ mē zi yi, ñkii ñlōo nì ñghàà nì.

⁵⁶ Taà ghùu Abraham à le ndoritə a nyə nòò yïi mə mè le ntswe nî zi ghu aà; à le ŋki nyə, ŋki ndoritə.” ⁵⁷ Bo swon ghu mbo mə, “Kaa ò burə ti ilòò mighum mi ntaà bə, mbaŋnə nswon mə, ò lèè nyə Abraham aa ε?”

⁵⁸ Yesu a kwi'i mə, “Mè swon tsi'i annu nikon a mbo bù mə, 'mbon tâ bì jwe Abraham bon mə ni yu wa mə ni ghu aà.' ”

⁵⁹ A swon mə laà, bi bwèè ñgò'ò ñlɔɔ mə bi tumtə yi ghu, a bəèrə mbwɛ yi, ntigə mfe'ε yi wa mûm ndâmà'anwî.

9

Yesu à ghurə ñu yïi mə bi le njwe a fə'ə aà

¹ Yesu à kà mə aa ntsya, nyə ñu yïi mə bi le njwe a fə'ə aà. ² Ngənyəgənnu ji i betə yi mə, “Rabbi, àa ibi wo mə i le ŋghirə bi jwé ñu ghú a fə'ə aa ε? Ibi i le mbaa aà mbə aà i yi kə yï taà yï bó ndè yï aa ε?” ³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Kaa afə'ə yi a si nî annu tsu tswé ñlon ibi yi kə yï taà yï bó ndè yï bə. A fə'ə aa mə tâ bì tsya a njim afə'ə yi, nyə mida'a mi Nwî. ⁴ Tsó mə nòò à burə a si'inə aa, a ku'unə mə tâ bi'inə ka mfa'a ifà'à yu wa yïi mə à too gha aà; itugə i fii nzi ajən yïi mə kaa ñu à kaa wa'ă ifà'à bú ñka mfa'a. ⁵ Mbə yïi mə tswé fàa mûm mbi aa, mə nî ñkà'a mbî.” ⁶ Yesu à swon mə ma mùu ajən aa, ñtwu mitwye a nsye, nta'anə atsitsa'a ghu; ñlogə atsitsa'a ya, nyo'ɔ mi'i mi ñu wa ghu, ⁷ ñswon ghu mbo mə, “Ghɛɛ nsi'i nsi' gho a mûm atsòòlè Siloam.” (Nji'i ikum ma ghú i bə aa mə “ntoò.”) Maa ajən, ñu wa a ghɛɛ, nsi'i nsi' yi, mbu ñka mbii ntigə nyə nî idigə.

⁸ Bámbeè ndugə bi bo bì bə bii mə bi le si yə ñii, a lóò nî njoo a mbii aa, bi betə mə, “A si ñu wa mə à kə si tswé ni a mbèè mánji ñlɔɔ nî njoo aa à ghuà bə aa ε?” ⁹ Bî mo'ɔ bi kwi'i mə, “A ni ghu,” la bî mo'ɔ bi swon mə, “Ŋgan kaa à si ghu bə; à bə aa bə finə.” La ñu wa yumbon a bəñnə ñswon mə, “Mè bə aa ñu ma wà.” ¹⁰ Bo betə yi mə, “O tsya aa mə akə mbon mi'i mo ña'anə tsitsəñə aa ε?” ¹¹ A kwi'i a mbo bo mə, “Ñu wa mə bi twonə ni Yesu aa, à ghirə ŋghirə atsitsa'a, nyo'ɔ mi'i ma ghu, ñswon mə tâ mè ghɛɛ nsi'i nsi' gha a atsòòlè Siloam. Mè ghèè mə, ñghesə nsi'i nsi' gha aa, ñlògìnə ntigə nyə idigə.” ¹² Bi betə yi mə, “Yesu ghuu, à fə'ə aa ε?” A kwi'i mə, “Kaa mə si zî.”

A ajənə BaFarisai le ntigə ñlɔɔ annu ñlon annu ŋghurə mfə'əñə wa aa

¹³ Bi logə ñu wa mə à le mfə'ə ñloginə a mborə aa, ŋghèè ni ghu a mbo baFarisai. ¹⁴ Njwi ya mə Yesu à le nta'anə atsitsa'a ŋghurə mfə'əñə wa ghu, a logìnə ntigə nyə idigə aa, i le mbə aa njwɔngonə. ¹⁵ BaFarisai, yaa ŋгаа, bi ghɛɛ nî mbii ŋki mbetə ñu wa mə à tsyà aa mə akə mbon ki yə idigə le. A kwi'i a mbo bo mə, “A ghirə nyo'ɔtə mi'i ma nî atsitsa'a; à yò'òtə mə aa, mə si'i nsi' gha, ntigə nyə nî idigə tsitsəñə.”

¹⁶ BaFarisai bî mo'ɔ bi swon mə, “Kaa ñu yïi mə à ghirə annu ma yú aa kaa mbə wa'à aa mbo Nwî lô, ñlon mə kaa à si nòñsə njwɔngonə ləə aà.” La bo bî mo'ɔ bi betə mə, “Mbə ñu yïi mə à ni ŋgəñghirə innu ji bi a ká ŋghirə ilensə tsi'i tsó juà aa mə akə aa ε?” Ma mùu ajən, àyàtə a le ntigə mfè'è a titi bo.

¹⁷ BaFarisai bú ŋghɛɛ nî mbii mbetə ñu wa mə, “Tsó mə à ghirə ña'a mi'i mo aa, ò swon mə akə ñlon ñgaà yï aa ε?” Ñu wa a kwi'i a mbo bo mə, “A ni ñgəñntoò Nwî.”

¹⁸ Kaa Bìsa'a bi ala'a bi baYuda bi le wa'à kòn mə mbə bi bii mə ñu wa à le mfòò mfə'ə mbon bú ki yə idigə i ywe'e a noò yïi mə bi le ntwonə taà yï bó ndè yï, ¹⁹ mbetə waa mə, “Ñu ghú àa tsi'i mú ghùu aa ε? Nî swon mə bi le njwe yi aa a fə'ə, à tigə ntsya aa la tsitsəñə mbon ki yə idigə aa ε?”

²⁰ Taà yï bó ndè yï kwi'i mə, “Bî'i zi mə à ni mú yï'i, ŋki nzi mə bî'i le njwe yi aa a fə'ə, ²¹ lá kaa bî'i sɛ ajən yïi mə à tsya mbon ki yə idigə tsitsəñə aa zî. Kaa wa'ă ñu yïi

mə à nà'a mi'i mi aa ki nzi. Nì betə yi; à tigê ndîi, mbə à tse kwi'i yumbəŋè!" ²² Taà yì bô ndè yì le nswəŋ ma mùu ajàŋ aa nloŋ mə bi le si bə'c bɪsa'a bi ala'a bi baYuda, nloŋ mə à le ti bə aa, bəŋ bô tãntè mē mə, nù tsù yìi mə à bii, nswəŋ mə Yesu à nì Ayo'ò Nwĩ wa aa, bəŋ bi ka fi'i yi a mùm ndânghòtə bo. ²³ A bē nji'i ànnù yìi mə taà yì bô ndè yì le nswəŋ mə, "A tigê ndîi; nì betə yi aà."

²⁴ Bo bú ñkwatə ntwəŋə nù wa mə bi le njwe a fə'è aa ŋgaa yìi mə ì ywe'e ji baa aa, nswəŋ ghu mbo mə, "Gha'asə Nwĩ, ñswəŋə annù nñkəŋə yò! Bì'i zi mə nù ghù mə à ghìrə ŋghìrə gho aa, à nì ñgànghìrə ìnnù jì bî."

²⁵ Nù wa a kwi'i mə "Kaa mē sɪ gha zi mə nù ghù à nì ñgànghìrə ìnnù jì bi kè à sɪ ghu bē. Annù yì fùurè yìi mə mē zi aa a nì mē; mē le mfè'è, lâ, tsitsòŋ, mə yə idigə."

²⁶ Bo betə mə, "A ghìrə ŋghìrə aa mə akə a nu wò aa ε? A ghìrə ŋŋa'a mi'i mo aa mə akə aa ε?"

²⁷ A kwi'i a mbo bo mə, "Tigə mē bà mə aa nswəŋ a mbo bù, kaa nì wa'à nì ghuu kəŋə nì a nyu'utə! Nji'i ànnù yìi mə nì bù nloŋ mə mē kwatə aa, à nì àkè aa ε? A bə tsò nì kii nloŋ nì mbé ñgənyəgənnù ji aa ε?"

²⁸ A kwĩ'i mē laà aa, bi bəgìtè yi, ñswəŋ mə, "O nì ñgənyəgənnù mbà ma wa yì mò'ó; la a mbo bii, bii bə aa ñgənyəgənnù Moses. ²⁹ Bii zi mə Nwĩ à le ŋghàa a mbo Moses; lâ ñghɛɛ nì mbà ghù, kaa bii'ì tɛ'ɛ wa'ă adigə yìi mə à lo ghu aa zì."

³⁰ Nù wa a kwi'i a mbo bo mə, "Annù muu à nì annu mə a tsya ghà. Kaa nì sɪ adigə yìi mə à lo ghu aa zi, la a bəŋnè ñghurə gha nì àfè'è ya!"

³¹ "La bii'ìnè zi tsi'i sɪgìnè mə kaa Nwĩ à sɪ annù a mbo ñgànghìrə ìnnù jì bi yu'utə; La nù yìi mə a bə'c nii ñkii ŋghìrə nì ìnnù jii mə a lòò aà, Nwi a yu'utə annu ghu mbò."

³² "Nlogìnə a mbè'ènə mbi, kaa nù tsù à leè ñwa'à yu'u mə nù tsù à leè ñŋa'a mi'i mi nù yìi mə bi le njwe a fə'è aa a kâ ñyè idigə! ³³ Mbə nù ghù a tsuu aa a mbo Nwĩ ló, bəŋ kaa mbə a wa'à zì àjàŋ yìi mə mbə yu ghìrə ànnù tsi'i tsó yuà."

³⁴ Bo kwi'i ghu mbo mə, "Bi le njwe gho aa a mùm ìbi yìi i swerə, ò tigè nloŋ aà ñka ndîi yi'i aa ε?" Bi swòŋ mē laa aa, mfurə yi a mùm ndânghòtə bo.

Afè'è Azwĩ

³⁵ Yesu à yù'ù mə annù yìi mə a le mfè'è aa, nloŋ nù wa, mbetə yi mə, "O nñŋ ntiŋ gho a nu Mu Nù aa ε?"

³⁶ Nù wa a kwi'i ghu mbo mə, "Swəŋə nù yìi mə Mu Nù à nì ghu aa, a mbo mē, Taà ghà, tá tá mē bii yi."

³⁷ Yesu a swəŋ ghu mbo mə, "O yè mē yi, wa à nì yu yìi mə a ghàa a mbo wò tsitsòŋ aà."

³⁸ Nù wa a swètè mìkù'ùtè mi a nsi Yesu ñswəŋ ghumbo mə, "Mmà'àmbi, mē bii!"

³⁹ Yesu a swəŋ mə, "Mè le nzi fàa mbi aa mə bi ka nsa'a bē, mə tá bífè'ènnè ka nyè idigə, tá bē bii mə bi bəŋnè ñyè idigə aa, tá bì fə'è."

⁴⁰ BaFarisai bii mō'c bii mə bi le ntswe ghu nyu'u ajàŋ yìi mə à swəŋ ma mùu ajàŋə aa, mbetə ghu mbo mə, "Bii'ì mòòntə mə kaa ò sɪ lòò aà ñswòŋə mə bii'ì ki mfè'è aa ε?"

⁴¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "A laa bə mə nì fə'è bəŋ kaa ìsa'a i sɪ a nu bu kuu; la mbə yìi mə nì bəŋnè nmmòntə nì mə nì yə idigə aa, àa nji'i ànnù yìi mə ìsa'a ìburə a nu bù aà."

10

Nìghàa nì nānaa nloŋə ntsèèmbi

¹ Yesu a swəŋ mə, "Mə swəŋ aa tsi'i annù nñkəŋə a mbo bù; nù yìi mə à sɪ bə a ntsũ ñkya tsyà ñkuu nì a ñkya mbìnjèrè, mbaŋnə ñkə'c nì bə a atu ñkya ñkuu aa, à

nî nyèrê, ñki mbə aŋgâmighee. ² Nù yîi mə a tsyă a ntsü ñkya, ñkuu ni a ñkya mbi aa, à nî ntsèembî. ³ Nù yîi mə a be ntsü ñkya aa, a ña' à nî ntsü ñkya ghu mbô; mbi jya i yu'ù nî ñjî yî, a twon nî waa a kumə; ñtigə ntsyasə nî waa i fè'è. ⁴ Nòò yîi mə à fi'isè mē waa laa, a kâ ñghεε ni a mbîi, mbi jya i tigə ñyonə, ñlonə mə i zî ñjî yî aà. ⁵ Nğì à bə zî bonə kaa i sî yi yonə, mbanə ñkhè nî yi khè, ñlonə mə kaa i sî ñjî ñğì zi aà.”

⁶ Yesu à le nswon nighàà nî nānaa ma nū a mbo bo, la kaa bo wa'ă annu yîi mə à le si swon a mbo bo aa zî.

⁷ Yesu a bú ñkwatə nswon mə, “Mə swonə aa tsi'î annu ññkonə a mbo bù: Mè ni ntsübù'u mbînjèrè. ⁸ Bè bîtsim bîi mə bi le ntsyă mbîi yà aa, à ni bîyèrə ñki mbə bāngâmighee. La kaa mbi jya i le wa'ă ñjî yàà yu'utè. ⁹ Mè nî ntsübù'ù. Nù yîi mə à tsyà ni mē ñkuu aà, à ka yweenə; àa kî kuu i kii fè'ε, i kii yə nî ñgèè yî ñsigìnə a ñkurê. ¹⁰ Nyərə a kii nzi aa tsi'î a nyərə, i zwitə, i kii ta ñgi'î ghu. Lá mē zî aa mə tá bî tswe ni ñtswëntîi, ñtswëntîi yîi mə i luu aà.

¹¹ “Mè ni ntsèembî yî ñsigìnə. Ntsèembî yî ñsigìnə a kòŋə nî mfâ ñtswëntîi yî mbi'î ñkwitu mbinjèrê ji. ¹² Nğàñàfà' à yîi mə bi twu ñii twu, kaa a wa'ă ntsèembî bə, kaa wa'ă mbôŋ mbi kî mbə aa, à bə yə naangwyè tá i ka nzi, bonə à mà'atè mbi jya ñkhè yi; naangwyè ya i kô mbi jya, àbùgə a kî ñja'anə.

¹³ “Nù wa mə bi twu ñii twu aa, a khè ñii aa ñlonə mə kaa mbi jya sî ji bə, kaa a wa'ă kî ñlanə nî ànnu ñlonə ñgaa yàà aà.

¹⁴ “Mè nî ntsèembî yî ñsigìnə, mē zi mbî jâ, i kî ñzi ghâ, ¹⁵ a kî mbə ajàn yîi mə Taà ghâ à zi gha mē kî ñzi Taà ghâ aà. Mè kòŋə mfâ ñtswëntîi yà i kwo mbi'î ñkwitù waa. ¹⁶ Mbî ja jî mɔ'ɔ i tswe ghu jîi mə kaa i sî mûm àkàrə mbi yulà tswé. Mè tswe nî ñki ñlògè waa i kii zî ni ju; i ka tigə yu'ù nî ñjî yà, i tigə bə akàrə mbi yî fùùrè, i kii tswe nî ntsèembî yî mfuùrè.

¹⁷ “Njî'î ànnu yîi Taà ghâ à kòŋə gha aa à ni mə mə kòŋə mfâ ñtswëntîi yà tá bõŋ bú kwèrə fu. ¹⁸ Kaa ñù tsù mbə wa'ă ñtswëntîi yà a mbo mē kwèrè. Mè aa fa ñtswëntîi yà aa tsi'î a ñkòŋə mē. Mə tswe nî mîdà' à mə mbə mē fâ, ñki ntswe ni mîdà' à mə mbə mē bú ñkwèrə fu. Aà ànnu yîi mə Taà ghâ à swõŋ mə ta mē aa ñghirə aà.”

¹⁹ Ma nuà ñighàà ni bú ñzi nî nyàtə a titîi baYuda byâ. ²⁰ Bo bî ghâ'atè le si swonə ni mə, “A tswe nî àzwî yî bî! A baanə aà bàànè! Nî yu'utə nî ànnu yîi mə a swonə aa a ya aa ε?”

²¹ La bî mɔ'ɔ bi swonə ni mə, “Nù yîi mə à tswe nî àzwî yî bi aa kaa mbə wa'ă lalà ka ñghaa! Mbə àzwî yî bi a ghirè bîfè'ènè ka ñyè idigə aa ε?”

Ajàŋə mə bi le ntuu Yesu aà

²² A le mbə maà noò laa, a bə nòò mîfè'è, ñki bə noò yîi mə bi le si ji ikòò Nsî'itè ñdâmà'anwî a Yerusalem aà. ²³ Yesu à le si ghanə ntəə ñkɔ'ɔ mbu nsigə wa adigə mə bi le si twonə nî Ntsübu'u Solomon aà. ²⁴ BaYuda bi ghotè ñkarisə yi mbetə yi mə, “O ka lèè yî'î a ñjim i ywe'e aa a noò àkè aa ε? Swonə tá à laa atu bî'î: O bə aa Ayɔ'ò Nwî wa aa ε?”

²⁵ Yesu a kwi'î a mbo bo mə, “Mè fòò mē ñswonə a mbo bù la kaa nî wa'ă annu yîi mə mē swonə aa bîi. Mîfà' à mîi mə mə fà'a nî ikûm Taà ghâ aa, mî dî'î nî ñù yîi mə mē ni ghu aà; ²⁶ la kaa nî wa'ă bîi ñlonə mə kaa nî sî mbînjèrê ja bə aà. ²⁷ Mbinjèrê ja i yu'ù nî ñjî yà; mē zî waa, i kii ñyonə nàà. ²⁸ Mè fa nî ñtswëntîi yîi mə i lwî'î ññkonə aa a mbo bo, kaa tá bo yi wa'ă kwô bē. Kaa ñù tsù kaa a yî wa'ă waa a mbo mē twεε ñkwèrə. ²⁹ Taà ghâ yîi mə à fa waa a mbo mē aa, à tswe nî àdà' à ñtsyatə njòò itsimè, kaa ñù tsù sî ghu tswé yîi mə mbə a twεε waa a mbo Taà ghâ ñkwèrə. ³⁰ Mè ni Taà ghâ, bî'î yu bə aa ayoo yî fùùrè.” ³¹ BaYuda bya bi yù'ù mē ma la aa, mbwεε ñgò'ò mə bi bú tumtə yi ghu. ³² Yesu a swonə a mbo bo mə, “Mè ghirè mə ñnnu jî ghâ'atè jî

sigìnə a nsi mi'i bù, jii mə Taà ghà à fa mə tâ mè ghìrə; àa yuu annù a titii ìnnù ma jù yii mə a ghìrə ntònê ghuu i lwî nì tigè nìlɔɔ a tumtə gha aa ε?"

³³ Bo kwi'i ghu mbo mə, "Kaa bi'i si lòò a ntumtê gho aa nlonə ànnù yî sigìnə ma yû yî tsu mə ò ghìrə aà. Là bi'i lòò ntumtê gho aa nlonə mə ò bègìtə Nwî! O bə aa tsi'i ñùmìsòn lá mbanə ntigə nìlɔɔ nî nìlògê ìbìnnù gho mə ò bə aa Nwî!"

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Tigə bi ñwa'anə a múm àñwà'ànə nòñsê buu mə Nwî à le nswonə mə, 'Nì nì bìnwî'? ³⁵ Bi'inè zi mə kaa mbə bi wa'ă annù yii mə a tswe a múm àñwà'ànə Nwî aa kwensè; mbə Nwî a twonə bè bya mə à le mfa ntoò yî a mbo bo aa nì bìnwî, ³⁶ a tsyâ aa mə akə nì swonə a mbo yu wa yii mə Tà a tso'ɔ nî àyoo afà'â yi, ntoo fàa múm mbi aa, mə a bègìtə Nwî, nlonə mə à swonə mə, 'Mè nì Mu Nwî' aa ε? ³⁷ Mbə a bə yii mə kaa mə si ìnnù jii mə Taà ghà à swonə mə tâ mè ka ñghìrə aa ghìrè, nì tsuu mîntii muu a nu mè nniñə. ³⁸ Là mbə mè ka ñghìrə aa ma juù ìnnù, ka mə nì sî gha bii aa, a ku'unè mə bonə nì laa mbii ìnnù jii mə mə ghìrə aà, tá zi ñgaa yî mò'ɔ mə Taà ghà à tswe a múm mè, mè kí ntswe a mum Taà."

³⁹ Bi bú nìlɔɔ mə bi banə yi, a wi'lkè mbwe yi a titii bo.

⁴⁰ Yesu a bú nìlɔɔ ndàñsè ntoo a njii ñkî Jordan, wa adigə mə Jon à le si murə bê ghu a ñkî aà, ntigə ntswe ghu. ⁴¹ Bè bí ghà'àtè le nzi ghu mbô. Bo le si swonə nì mə, "Jon, kaa à le wa'ă ìlènsè ghìrè, lá ìnnù tsim jii mə à le nswonə nlonə ñgaa ñù ghuà aa, i fè'è mé nìlɔɔ." ⁴² Bè bí ghà'àtè bii mə bi le nzi ghu aa bi ñiñ mîntii myaa ghu nù.

11

Nìwo ni Lazarus

¹ Nù yî mò'ɔ à le ntswe ghu, ìkúm yi i bə Lazarus, ntswe nì a ala'a Bethany, ñghìrə ñwò ñìghòò. Bethany ghú à le mbə ala'a yii mə Mary bo mumaà yî Martha le si tswe ghu aà. ² (Mary ma ghú, à nì wa mə à le ñkùrè mighurə mi àtìndùù mya a mikòrə Yesu ntigə nys'ε nî ìnòñtù ji aà. Lazarus ghú mə à le si ghòò aa, a le mbə mumaà yî yî mbànə.) ³ Bìjàantè bi bya bi le ntoo ñkî a mbo Yesu nswonə ghu mbo mə, "Mmà'àmbî, nìsúkà'á ghò wa mə ò kònə aa a ghòò."

⁴ Nòò yii mə Yesu à le nyu'u ñkî ghu aa, nswonə mə, "Kaa ñìghòò nì Lazarus nù kaa nì ka wa'ă aa nì nìwo lwî'isè; ñìghòò nù nì zi aa mə nì zì nì ñìgha'a a mbo Nwî, i kii bə mânji yii mə Mu Nù a ka kii kwerə nii ñìgha'a ghu."

⁵ Yesu à le ñkònə Martha nì mumaà yî Mary nì Lazarus. ⁶ Ka mə à le ñkònə waa tsi'i annù aa, à kwèrè mə ñkî ñìghòò Lazarus wa aa, mbu ntswe maa adigə njwi ji baà. ⁷ Njwi jya ji baa i tsyâ mə aa, a swonə a mbo ñgǎnyəgənnù ji jya mə, "Nì ghìrə bi'inè bu mbii ñghεε fu a ala'a Yudea."

⁸ ñgǎnyəgənnù ji jya i kwi'i ghu mbo mə, "Rabbi, ò wà'àtə mə kaa agha'a a burə tì sà'àtə mə, bè bi adigə ma bya ki lòò ntumtə wò nî ñgò'ò, ò bú nìlɔɔ nî mbii ghèè ghu aa ε?"

⁹ Yesu a swonə a mbo bo mə, "Tigə ìbàñtè noò i tswe nî ñjwi aa ñìghúm ntsò baa aa ε? Maa ajàn, ñù ntsim yii mə a karə a si'inə aa, kaa à si mikòrê mi tumtə ñwo, nlonə mə a yə nî ñkà'a mbi ghù aà. ¹⁰ Là ñù yii mə a zì nî ìtugə aa, a fìñkè ñwo, nlonə mə kaa à sî nî ñkà'ă tswé." ¹¹ Yesu à swonə mə ma la aa, mbu ñku'usə mə, "Nìsúkà'a yì'inè Lazarus a bwii aa bwii, lá mə ka ghèè i tsigìtə yi tá à biiñə filô." ¹² ñgǎnyəgənnù ji i kwi'i ghu mbo mə, "Mmà'àmbî, mbə a ka mbwii aa bwii bonə à ka bú biiñə i tswe fu ntii."

¹³ Yesu à le si lòò aà nswonə mə Lazarus à kwô aa kwò, lá ñgǎnyəgənnù ji i bânə mòmòontə mə Yesu a swonə aa tsi'i filô fi bwii. ¹⁴ Yesu a tigə ñghεε nì mbii nìlaansə a

mbo bo mæ, “Lazarus à kwò mæ, ¹⁵ lâ ñlon ɲkwitû ghuu, mæ dòrètə mæ kaa mæ ghìrə ɲwa'à bi'i yu tswé aa, tá tá nì tsya ghu mbii. Tsítsòn ɲì ghìrə bǐ'inè ghɛɛ ghu mbèè.”

¹⁶ Thomas, wa mæ bi le si twonə ni mu binwǐ aa, a swon a mbo ɲgǎɲyɛgənnu Yesu jya jǐ mɔ'ɔ mæ, “Nì ghìrə tá bǐ'inè yonə ndì'innu yi'inè tá bǐ'inè nìbo ghɛɛ tà a bə nìwo, bǐ'inè nìbò kwô!”

Yesu à nǐ ɲywèènə nì nìwo ɲki mbə ntswèntì

¹⁷ Nòò yǐi mæ Yesu à le nzi ɲku'u a Bethany aa, nyə mæ à le ti bə aa bon Lazarus à kwò mæ, bi twinè yi, ɲjwi i tsyá ji nìkwà. ¹⁸ A nló a Bethany ɲghɛɛ nywe'e a Yerusalem à le mbə tsó bimalə bi baà, ¹⁹ maa ajàn baYuda bí ghà'àtə bi le nzi a mbèe Martha bo Mary a nlə'ətə mǐntì myaa nlon annu nìwo mumaà wàà wá.

²⁰ Nòò yǐi mæ Martha à le nyu'u mæ Yesu a zǐ aa, mfè'è ɲghɛɛ a mbòò yi, la Mary a bǎɲnè ntswe a ndá. ²¹ Martha à ghèè mæ mboo Yesu aa nswon ghu mbo mæ, “Mmà'ambí, ò kì baa tswe faà bon kaa mumaà gha ghú kaa à sǐ kwô! ²² Lá mæ zi tsi'í annu nǐɲkonə mæ, tsi'í tsítsòn ò bə betə annu yǐi mæ o lòò aa, bon Nwǐ à ka fa a mbo wò.”

²³ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Mumaà ghò ghú à ka bú bǐnè fu.”

²⁴ Martha a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè zi mæ à ka yǐ bǐnè fu a noò yǐi mæ biku bi bə ka yǐ yweenə nìwo a ɲwǐ ɲlwǐ'ɲjɲmè aà.”

²⁵ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Mè nì ɲywèènə nì nìwo, ɲki mbə ntswèntì. Nù ntsim yǐi mæ à nǐɲ ntì yǐ a nu mæ aa, à ka tswe ntì, ka mæ mbə a tɛ'ɛ ɲkwò kwo. ²⁶ Nù ntsim yǐi mæ à ntswe ntì ɲki nǐɲ ntì yǐ a nu mæ aa, kaa à ka yǐ wa'à kwô. O bii ma yú ànnu aa ɛ?”

²⁷ Martha a kwi'i mæ, “ɲɲə, Mmà'ambí, mæ bǐi! Mè bǐi mæ ò laa mbə Ayɔ'ò Nwǐ, mbə Mu Nwǐ, wa yǐi mæ à le ntswe nǐ mfè'ɛ fàa mbi aà.”

Ajàn mæ Yesu à le nyè'ə aa

²⁸ Martha à swon mæ ma mùu ajàn aa, ɲɲə'esə mbii ɲghèe a ntwon mumaà yǐ Mary. A ghèè mæ aa nswon ghu mbo mæ, “Ndì'innu à zǐ mæ, à laa ɲkii mbetə nǐ ghó.”

²⁹ Mary à yù'ù mæ aa mburə mbiinə mfè'è ɲghɛɛ a mbòò yi. ³⁰ (A le si bə maa noò aa bon kaa Yesu kaa à burə tì wa ɲjò'ò àla'a ɲghèè ɲkuu, lá mburə aa tsi'í wa adigə mæ Martha à ghìrə mmà'àtə yi ghu aà.) ³¹ BaYuda bǐi mæ bi le ntswe a mùm ɲda bo Mary wa adigə nìwo aa, bi yè mæ a jàn yǐi mæ à bǐnə ɲka mfe'ɛ ɲghèè aa, m̀m̀ɔ̀ntə mæ a ghèè aa wa atu nisyè a nyè'ə ghu, n̄tigə nyonə n̄i.

³² Mary à ghèè mæ ɲku'u wa adigə yǐi mæ Yesu à le ntswe ghu aa, nyə yi, ɲwò ghu m̀k̀ò̀rə, n̄swon mæ, “Mmà'ambí, ò kì baa bə tswe faà bon kaa mumaà ghà ghú kaa à sǐ kwô!”

³³ Yesu à yè mæ ajàn yǐi mæ Mary bo bi bə bya mæ bo bo zi aa, bi yè'ənə aa ɲjəɲnə ɲki ɲko m̀l̀ɲ̀nə wàà tsi'í annu nǐɲkonə. ³⁴ Yesu a betə waa mæ, “Nì twinə yi aa fə aa ɛ?”

Bo kwi'i ghu mbo mæ, “Mmà'ambí, zǐ nyê.”

³⁵ Yesu a yə'ə. ³⁶ Bè bǐi mæ bi le ntswe ghu aa bi swon mæ, “Nì yə ajàn yǐi à le ɲkòɲə yi aà!”

³⁷ La bo bǐ mɔ'ɔ bi swon mæ, “A le mbaa wa'à ghìrə tá bǐfə'ənə ka nyə idigə aa ɛ? A kì wa'à kì nzi a ajàn yǐi mæ mbə yu ghìrə Lazarus a tswe ti kwo aa ɛ?”

Ajàn mæ Yesu à le nyweensə Lazarus aà

³⁸ Ajəɲnə a bú ntswa Yesu tsi'í mbə ànnu, a ghèè wa atu nisyè mæ bi le ntwon Lazarus ghu aà (n̄isyè ma n̄u le mbə aa àbù'ù mæ bi to a mùm ɲgò'ò, ɲki ɲkusə ntsu yi n̄i ɲgò'ò). ³⁹ Yesu à zǐ mæ ghu aa, nswon a mbo bo mæ, “Nì lɔ'ɔsə ɲgò'ò ya wa ntsu

nìsyè!” Martha, njàantə nkû nù wa, a kwi'i ghu mbo mə, “Mmà'àmbi, àyà'à a ka lùm si'i si'i nlon mə à ni njwi ji nìkwà tsítsòn a jàn yìi mə bi kì twìjə aà!”

⁴⁰ Yesu, a swon ghu mbo mə, “Mè ghìrə mbaa wa'á a mbo wò swon mə, ò ka yə nìgha'a ni Nwì, mə mbə wò bii aa ε?” ⁴¹ Bo lo'òsè ñgò'ò ya mə bi le ñkusə ntsù nìsyè nya ghu aà. Yesu a nentè mi'í mi a ndəj nswon mə, “Taà ghà, mə fa mbi'ikə a mbo wò, nlon mə o yu'utə nì ànnù yìi mə mə swon aà. ⁴² Mè zi mə o yu'utə nì ànnù yìi mə mə swon aa ngòn bìnòò bítسیمè, lá mə lò a nswonə yulà ànnù tsítsòn aa nlon ñkwitu nnòò bē búlà faà, tá tá bo bii mə a gha aa a tòò wò.” ⁴³ A mən̄sə mé a nswon ma mùu ajàn aa, n̄twojə Lazarus tsi'í nì n̄jì yì n̄tì, mə, “Lazarus, fè'ε nzì!” ⁴⁴ Lazarus, a fè'è, m̄burə nì itsè'è jya j̄i mə bi le limtə mbô mi, nì m̄kòrê mi, a bò'c nsì yi ghu m̄bɔj ntwìj aà. Yesu a swon a mbo bo mə, “Nì fεε itsè'è jya ghu nu, m̄mà'atè yi tá à ghεε.”

*Ajàn yìi mə bi le n̄tajə annù atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2)*

⁴⁵ BaYuda bya b̄i ghà'atè mə bi le nzì a mbèε Mary wa adigə niwo aa, bi le nyə annù ya yìi mə Yesu à le nghìrè aa, n̄n̄j m̄intiì myaa ghu nù. ⁴⁶ La bo b̄i m̄'c b̄i ñghεε a mbo baFarisai n̄swonə annù yìi mə Yesu à le nghìrè aà. ⁴⁷ Maa ajàn, baFarisai bo b̄i bil̄i bi nḡan̄mà'a Nwì, bi ghεε m̄boonsə bo b̄i nḡan̄dasa'a, n̄swon mə, “B̄i'inè ka ghìrè aa mə akə aa ε? Nì yə ìl̄ensè j̄i ghà'à ñgha'a mə nù ghù a ghìrè aà!” ⁴⁸ B̄i'inè bə m̄'atè yi tá à ka ghεε nì m̄b̄i ma mùu ajàn boj bə b̄iسیم ka bii annù yi, tá bità bi ala'a bi baRoma b̄i zi n̄ta nḡi'í nì ndàmà'anwì yì'inè bo b̄i àla'a yì'inè!”

⁴⁹ Nù n̄bò yì m̄'c yìi mə ìkùm yi i le mbə Kaifas, m̄bə nḡan̄mà'a Nwì yì ñwè maa alòò aa, a swon mə, “It̄irə ndə j̄i tsu! ⁵⁰ Nì s̄i zi mə a b̄ɔjtə mə tá nì zwitə a n̄u yì m̄fùurè a atu àbùgè bē, n̄tsyatə ajàn yìi mə mbə nì zwitè àla'a tsim aa ε?” ⁵¹ Tsi'í ànnù n̄n̄kojè, kaa à le wa'á annù ma yù swon aa nì ìtu ib̄inù yi b̄e; m̄bə yìi mə à le mbə nḡan̄mà'anwì yì ñwè maa alòò aa, Azwì Nwì a le nghìrè mə tá à f̄i'isə ma yù ànnù n̄swon nlon mə Yesu à le n̄tswe nì ñkwo a atu baYuda aà, ⁵² kaa tá à wa'á aa tsi'í baYuda bobo bē, à le ñkì n̄tswe nì ñghòtə bə bi Nwì b̄i mə bi ja'anə a m̄m̄ m̄bi yù n̄tsimè aa, ta tá bo bə ib̄inu yì fùurè.

⁵³ Nl̄oginə maa njwi, b̄isa'a bi ala'a bi baYuda bi t̄igè n̄taj ajàn mə bi ka zwitè yi. ⁵⁴ Maa ajàn, Yesu kaa à le si wa'á bù ñkarə a tit̄i baYuda nyèntə, à le m̄b̄an̄nè m̄ma'atə ñghèε a mbèè àd̄igè yì m̄'c, a mbèè n̄ta'a m̄iwèè m̄iwèè, bi twojè nì ìkùmə ala'a wa ni Ephraim, bo b̄i nḡan̄yoḡənnù ji bi t̄igè n̄tswe ghu.

⁵⁵ Nòò ìkòò Passa à le n̄tigè ñkoontə, bə b̄i ghà'atè lò a ala'a ñkò'c ghεε a Yerusalem a n̄lè nù jyaa ì laa ajàn mə n̄n̄sə à le nd̄i'í aa, m̄b̄ɔj tá nòò ìkòò wa ku'u. ⁵⁶ Ajàn yìi mə bo le si lòò nì Yesu aa, bo b̄òntè m̄ a ndàmà'anwì aa, n̄tigè mbetə nì waa bo ni bo mə, “Nì m̄òntə mə akə aa ε? Nì laà m̄òntə mə à ka z̄i faa adigə ìkòò aa ε?” ⁵⁷ A le ti bə aa boj bil̄i bi nḡan̄mà'a Nwì bo b̄i baFarisai, bi tsèrè m̄ mə mbə nù tsù a zi adigə yìi mə Yesu à tswe ghu aa, a z̄i ñkε'εnə, ta tá bi b̄an̄nə yi.

12

*A àjàn yìi mə Mary à le nyò'c Yesu ni m̄iwurə a Bethany aà
(Mt. 26.6-13; Mk. 14.3-8)*

¹ Njwi i le n̄tigè m̄burə aa ji nto'o m̄b̄ɔj tá ñjwì Passa ì zi. Yesu à le nzì a Bethany, wa adigə mə Lazarus wa yìi mə à le nyweensə a niwo à le si tswe ghu aà. ² Bi le n̄nan̄sə m̄iji ghu mbô. Lazarus bo Yesu tswè a atu atetè, Martha a t̄igè m̄fa ni m̄iji a mbo bo. ³ Mary à le n̄lògə at̄i n̄tsin̄ m̄ighurə m̄i lùmtè mi at̄indùù m̄i mə mi le

nnaŋsə mbə tsi'i mĩ narda aa, ntswentə a mikòrə Yesu, òlogə inòntû ji ntigə nyɛ'ɛ ghu. Ayà' à mighurə ya a le mfè'è òluu wa mùm òdâ. ⁴ Judas Iscariot, ògànyègènnù yĩ yĩ mò'ò mə à le ntswe nĩ mfèè yĩ aa, a swon mə, ⁵ “Bi ghìrə wa' à mighurə mù logè mifee ni àba'atə òkabə silva òkhì ji tarə,* òlogə òkabə ya òkwetə ògànyèfùmə ghu aa a ya aa ɛ?” ⁶ Kaa à le wa' à ma mùu ajàn swon aa nlon mə à le si ko mìlèhè ògànyèmfùmə, à le swon aa nlon mə à le mbə nyèrə aà. Tsò mə abàa òkabə aa à le si lèhè yu aa, à le si ò'esə mfi'itə ni yĩ mò'ò.

⁷ Yesu a tigè òswon mə, “Mà'atə yi! Mà'atə yi tâ à ləhè mighurə mù a nyò'ò mə ghu a njwi yĩ mə bi ka yĩ twinə gha ghu aà. ⁸ Bu bì ògànyèmfùmə tswe aa tsi'i bìnòò bitsimè, lâ kaa mə ka yĩ wa'a a titii bù aa a ògòn bìnòò bitsim tswè.”

⁹ Nnòò bə yĩ mə i le mburə ògha'a ògha'a aa, i le nyu'u mə Yesu à le ntswe a Bethany, ntigə òghɛɛ ghu. Kaa bi le òwa' à ghu kà òghɛɛ laà aa nlon tsi'i Yesu, bi le òkii òghɛɛ aa a nyə Lazarus, wa yĩ mə Yesu à le nyweensə niwo aà. ¹⁰ Bìlì bi ògànyèmfùmə a Nwĩ bi le ntigə ntanjə nĩ ajàn yĩ mə bi ka kii zwitə Lazarus, ¹¹ nlon mə à le òghìrə yu mə tâ baYuda bì ghà'atə tâ bì ka ma'atə nĩ waa m̀bànyè òghɛɛ ni a mbo Yesu.

A ajàn yĩ mə Yesu à le òkuu a Yerusalem tsò m̀fò aà
(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40)

¹² Abèè a fù'ù mə, ònòò bə yĩ ghà'atə yĩ mə i le nzi a òjì òkòò Passa aa, i le nyu'u mə Yesu a kuu a Yerusalem. ¹³ Bi le ntigə òghɛɛ nòò òjan mighə òghɛɛ ni ju a òkwèrə yu ghu. Bo le si tigè ntənyə òswonə ni mə, “Hosiana! Bì'inè gha'asə yu wa yĩ mə a zĩ nĩ òkùm Mmà' àmbi aà! Bì'inè gha'asə a Mfò baIsrael ma ghù!”

¹⁴ Yesu à le lògə jakasì òkò'ò ghu atù, a fe'è tsi'i wa ajàn yĩ mə bi òwa'anə a mùm ànywà'anə Nwĩ aa mə,

¹⁵ “Tsuu ki bò'ò mbà, wò, òjò'ò àla' à Sion! Mfò ghò à wii mə a zĩ, òkò'ò a atu mu jàkasì aà.”

¹⁶ Maà noò, kaa ògànyègènnù ji kaa i le wa' à òjì'ì ànnù ma yu zĩ. Lâ nòò wa yĩ mə Yesu à lèè nyweenə niwo òkuu a mùm ògha' à ni aa, bo le òwa'atə mə ànywà'anə Nwĩ a le òswon annù ma yù nlon ògà' yĩ, òki tigə òwa'atə ajàn yĩ mə bi le òghìrə ma yù ànnù ghu nù aà.

¹⁷ Bè bya bìi mə bi le ntswe bo bì Yesu wa noò mə à le nzi twonə Lazarus mə tâ à fe'ɛ wa mùm nìsyè, nyweensə yi niwo aa, bi le òghèè òswon annù yĩ mə bo le nyə aà. ¹⁸ A ni ànnù yĩ mə a le òghìrə ònòò bə wa i zĩ a mbòò Yesu aà. Bo le nzi aa nlon àlènsə ma ya mə à le òghìrə aà. ¹⁹ BaFarisai bìi mə bi le ntswe ghu aa, bi le si tigə òswonə bo ni bo mə, “Kaa ànnù yĩ mə bì'inè ghìrə aa kaa a si ni mbii ghɛɛ! Yè nĩ ajàn yĩ mə m̀bì ntsim i yònyè ghu njim lii aà!”

BaGrikia bi lòò a nyə Yesu

²⁰ BaGrikia bì mò'ò bi le ntswe a titii bə bìi bi le òkò'ò òghɛɛ a Yerusalem a mmii Nwĩ wà noò òkòò. ²¹ Bo ghèè òswon a mbo Philip (wa mə à le òlò a Bethsaida a Galilea aà), mə, “Taà, bì'i lòò a nyə Yesu.”

²² Philip a ghèè òswon a mbo Andrew bo bya bi baa kì òghɛɛ òswon a mbo Yesu. ²³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nòò à kù'ù mə mə Mu Nù à ka kwèrə ògha' à. ²⁴ Mè swon tsi'i ànnù ònyon a mbo bù mə, m̀bə bi tuu mbùmə ànsan a nyə bwe'e tâ ò kwo m̀fəərə bon ò ka tswe tsi'i yùyu, kaa wa' à senè. Bɛɛ mə i kwo bon ò ka tigə tən mbùmə ànsan jì ghà'atə. ²⁵ Nù yĩ mə a kɔn ntswèntii yĩ aa à ka bənyè bwesə, lâ nù

* **12:5** 300 denarii, òkabə baGrikia, denarius yĩ m̀fùurè a le mbə òkabə ògànyèfà' à a atù njwi. **12:13** Ps. 118.25-26 **12:15** Zech. 9.9

yii mə a baa ntswêntii yi fàa nsye aa, a bəŋnə ləə aa lèè i yí tswe nî ntswêntii yii ì lwĩ'i nĩkonə aà. ²⁶ Nù yii mə a kón a ŋka mfà'a a mbo mə aa, à tswe nì ŋka nyònə nì ghá, tá ŋgànfà'á ghà a ki ntswe a adigə yii mə mə tswe ghu aà. Taà ghà à ka yí kii ŋentə a ŋù ntsim yii mə a fà'a a mbo mə aà.

Ajàŋ mə Yesu à le ŋghàa annù ñlon annù niwô yi aà

²⁷ “Ntiì gha i luu nì àjəŋnə, mə ka swon aa mə akə aa ε? Mə ka swon aa mə ‘Taà, tsee bii tá ghuà nòò ñgi'i à yə gha aa ε?’ Nŋaŋ mə le nzi ñlon aa nòò ñgi'i mà ghú.

²⁸ Taà, gha'asə f̄k̄um ghô!”

A swon mē laa, ñji i ghaà a aburə nswon mə, “Mə tè'è mē ŋgha'asə, mə ka kù'ùsə bǔ gha'asə.”

²⁹ Nnòò bē wa mə i le ntəə maa adigə aa, i le nyu'u ñji yá, bí mɔ'ɔ swon mə, a k̄um mbəŋə, bi mɔ'ɔ bi swon mə, “Angel à ghàa ghu mbô!”

³⁰ Yesu a swon a mbo bo mə, “Ñji yú kaa ì s̄i ghàa ñlon aa ŋgaa yà, ì ghàa nlon aa ŋgaa yùù. ³¹ Nòò yii mə bi ka sa'a isa'a mbi ghu aa, à kù'ù mē. Bi ka sigisə ŋù yii mə a sa'a mbi yù aa a aləŋə nifò, i furə yi tá à fə'ε. ³² Nòò yii mə bi ka ŋentə ghá a ndəŋə, i lò'òsə aa f̄aa atu nsye aa, mə ka swon bē bitsim tá bí zi a mbo mə.” ³³ A le nswon laa m̄figitə aa ajəŋə niwo yii mə à le ntswe nî ñkwo aà.

³⁴ Nnòò bē wa i kwi'i mə, “Nòŋsə yí'i à swon mə Ayɔ'ò Nwĩ wa à ka yí tswe aa nĩkonə. Ó bú ntsya aa la nswon mə bi ka ŋentə Mu Nù a ndəŋ aa ε? Mu Nù ma ghú à bu mbə aa wò aa ε?”

³⁵ Yesu a kwi'i mə, “Ñkà'à i ka bǔ tswe bu bo aa tsi'í a atu mú àtiì noò. Nì ka ntəə a múm ñkà'à f̄aa noò mə nì tswe nì ghu aa, mə tá ìtugə tsuu ghuu fii; ñlon mə ñù yii mə a təə n̄tugə aa kaa à s̄i adigə yii mə yu ghèè ghu aa z̄i. ³⁶ Nì n̄ŋ m̄intiì muu a n̄ ñkà'à ghú f̄aa noò mə nì tswe nì ghu aa, tá bə bɔɔ bí ñkà'à.”

Yesu à swon mē laa aa, nlo yi a titi bo ŋghε nlèəntə.

Annũ ajàŋ mə bə le wa'à n̄ àb̄iinti tswé aà

³⁷ Ka mə à le ŋgh̄rə ìlensə ji ghà'à ŋgha'a a titi bo aa, kaa bo le wa'ǎ m̄intiì myaa ghu nu n̄ŋə; ³⁸ mə tá ànnù yii mə ŋgàŋntoò Nwĩ Yesaiah à le nswon aa, tá à fə'ε mbòəntə mə,

“Taà, wò à le mbii ntoo ya mə bí'í le nswonə aa ε?

Nwĩ à le nd̄i'í m̄ida'á mi aa a mbo wò aa ε?”

³⁹ Maa ajàŋ kaa bo le ŋwa'à m̄intiì myaa ghu nu n̄ŋə ñlon mə Yesaiah à le ŋki nswon mə,

⁴⁰ “Nwĩ à mà'à mə afə'è a mi'i bo, ŋki mfii mitsyè myaa, mə tá mi'í myaa tsuu idigə ki yə, tá ìtú jyaa ì tsuu innù ki zi, tá wa'à waa lò mbəŋkə nzi ntsi'i gha tá mə ghurə waa.”

⁴¹ Yesaiah à le nswon laa nlon mə à le nyə n̄gha'a ni ñtigə mbon swonə ma yuù ànnù ñlonə yi aà. ⁴² Ka mə à le mbə ma mùu ajàŋ aa, bità bí ala'a bí ghà'atə bí le n̄ŋ m̄intiì myaa a nu Yesu, la kaa wa'à bəŋnə n̄swonə nì a mbo bə ñlon mə bo le si bɔ'ɔ nì mə baFarisai ka furə waa a ndāŋghòt̄. ⁴³ Bo le kòŋ mə tá bə ka mbeentə waa, ntsyatə n̄ò mə tá Nwĩ à beentə waa.

N̄ghàa n̄i Yesu n̄i ka yí sa'a bə

⁴⁴ Yesu a təŋnə n̄swon mə, “Nù yii mə à n̄ŋ n̄tiì yi a nu mə aa, kaa à s̄i aa tsi'í a nu mə n̄ŋə, à ki n̄ŋə aa a nu yu wa yii mə à le ntoo gha aà. ⁴⁵ Nù yii mə à yə gha aa, à yə aa yu wa yii mə à le ntoo gha aà. ⁴⁶ Mə zi f̄aa mbi aa tsi'í tsò ñkà'à, mə ñù n̄tsim yii mə à n̄ŋ n̄tiì yí a nu mə aa tá à tsuu a múm ìtugə lwĩ'í. ⁴⁷ Nù yii mə a yu'u ntoo ya kaa wa'à lèə aa, kaa mə si isa'a ghu nu n̄ŋə, nlon mə kaa mə le ŋwa'à f̄aa mbi z̄i

aa a ntso'otə m̄sa'à, m̄ le nzi aa a nyweense m̄bi. ⁴⁸ Nù yii m̄ à t̄u gha kaa wa'a nighàà na kwere aa, à tswe n̄ ànnù yii a ka sa'a yi, nighàà n̄i m̄ m̄ swòṅə aa, n̄i ka ȳi sa'a yi a njw̄i n̄lw̄i'inj̄im̄. ⁴⁹ A b̄e laà aa nlon̄ m̄ ànnù yii m̄ m̄ swòṅə aa, kaa m̄ si aa n̄i à yaà àdà'à swon̄ə, a fa Taà ghà yii m̄ à le ntoo gha aa mfa n̄i ànnù yii m̄ m̄ tswe n̄i n̄ghàà ṅki swon̄ə aà.

⁵⁰ “M̄è zi m̄ ànnù yii m̄ Taà a swon̄ə aa, a fa n̄tsw̄ent̄i yii m̄ i lw̄i'i n̄iṅkon̄ə aà. Maa ajàn̄ m̄ swon̄ə aa ànnù yii m̄ Taà à swòṅə m̄ tâ m̄ swon̄ə aà.”

13

Ajàṅ yii m̄ Yesu à le ns̄i'i mikòr̄ə mi ṅḡəṅȳəḡənnù ji aà

¹ A le mb̄ə a njwi yii m̄ àb̄èè a ka tiḡə fu'u tâ bì ji miji mi Passa, le bon̄ Yesu à z̄i m̄ m̄ n̄ò ȳi f̄àa mbi à kòont̄ə m̄ a ajàn̄ m̄ yu ka b̄i mm̄à'at̄ə mbi yù i gh̄èè yi fu a mb̄èè Taà ȳi aà. Ajàn̄ m̄ à le si k̄on̄ b̄i bì m̄ à le mb̄ə bi f̄àa mbi aa, à le nan̄s̄ə ṅkon̄ə waa ṅk̄o'ɔ n̄lw̄i'is̄ə.

² Yesu bo bì ṅḡəṅȳəḡənnù ji le si ji miji mi ṅkw̄èf̄ò a atu at̄et̄ə, le bon̄ Satan à n̄iṅ m̄ ad̄i'it̄ə ȳi bi a nt̄ii Yuda mu Simon Iscariot m̄ tâ à fee yi. ³ Yesu à le nzi m̄ Taà ȳi à f̄à m̄ ṅḡon̄ joò ts̄im̄ f̄àa mbi a mbo yu, ṅki nzi m̄ ajàn̄ m̄ yu le nl̄ò a mbo Nw̄i n̄zi aa, yu ka b̄i l̄ò gh̄èè yi fu ghu mb̄èè. ⁴ A le ntiḡə m̄biin̄ə wa atu at̄et̄ə, n̄ts̄o'ɔ akut̄ə ȳi nl̄ə, nloḡə tawòl̄ə n̄lim̄t̄ə a at̄ii yu. ⁵ Nloḡə ṅki n̄niṅ n̄i àkan̄ nl̄oḡin̄ə ṅka ns̄i'i mikòr̄ə mi ṅḡəṅȳəḡənnù ji ghu ṅki n̄ nȳ'e'è n̄i tawòl̄ə wa m̄ à le lim̄t̄ə a at̄ii yu aà. ⁶ A k̄a m̄ aa ns̄i'i laa, n̄zi n̄ywe'e a nu Simon Peta, a bet̄ə m̄, “M̄m̄à'amb̄i o l̄ò aà ns̄i'i mikòr̄ə ma aa ɛ?”

⁷ Yesu a kwi'i ghu mbo m̄, “Kaa ò s̄i ànnù yii m̄ m̄ gh̄ir̄ə aa ts̄its̄on̄ə z̄i, la ò ka ȳi b̄on̄ zi aa a n̄ò n̄j̄im̄.”

⁸ Peta a swon̄ə ghu mbo m̄, “T̄a à tsuu b̄ə m̄ n̄ò tsù à tsw̄é ghu m̄ ò ka ȳi s̄i'i mikòr̄ə m̄a.”

Yesu a swon̄ə ghu mbo m̄, “Mb̄ə m̄ tsuu mikòr̄ə mo s̄i'i b̄ə bon̄ kaa s̄i ka wa'a n̄i ànnù b̄u n̄tswe.”

⁹ Simon Peta a swon̄ə m̄, “M̄m̄à'amb̄i tsuu tsi'i mikòr̄ə ma mumu s̄i'i, ki ns̄i'i mb̄o ma bo bì at̄u ȳa.”

¹⁰ Yesu a swon̄ə ghu mbo m̄, “Nù n̄ts̄im̄ yii m̄ à s̄i'i n̄u ȳi aa, à laà n̄siḡin̄ə kaa ṅki'ì n̄i m̄bu ṅkwat̄ə ns̄i'i b̄u n̄tswe; à tiḡə n̄tswe aa tsi'i n̄i n̄s̄i'it̄ə mikòr̄ə mi. Wa b̄u bits̄im̄ n̄i laà, a k̄i n̄tiḡə m̄m̄e tsi'i n̄u ȳi m̄f̄uùr̄.” ¹¹ A le ti b̄ə aa Yesu à z̄i ṅu yii à ka f̄èè yi aà, a b̄e n̄ji'i ànnù yii m̄ à le nswon̄ə m̄ kaa bo le ṅwa'a bits̄im̄ laa aà.

¹² Yesu à m̄an̄s̄ə m̄ a ns̄i'i mikòr̄ə myaa mya aa, mb̄u ṅw̄e'è akut̄ə yi ya fu m̄biin̄ə mb̄i n̄tswe yi fu wa atu at̄et̄ə. Mbet̄ə waa m̄, “N̄i z̄i n̄ji'i ànnù yù yii m̄ m̄ gh̄ir̄ə a nu b̄u aa ɛ?” ¹³ Nswon̄ə a mbo bo m̄, “N̄i twon̄ə n̄a n̄i n̄d̄i'inn̄u, ṅki n̄ twon̄ə n̄a n̄i M̄m̄à'amb̄i gh̄u, a ku'ùn̄ə maa ajàn̄ nlon̄ m̄ àa n̄u yii m̄ m̄ n̄i ghu aà. ¹⁴ Mb̄ə m̄, M̄m̄à'amb̄i gh̄u ṅki mb̄ə n̄d̄i'inn̄u gh̄u, lâ n̄si'i mikòr̄ə muu, ma m̄u ajàn̄, a ku'ùn̄ə m̄ tâ n̄i ka ns̄i'i mikòr̄ə muu bu n̄i b̄u. ¹⁵ Wa m̄ d̄i'ì aa ànnù a mbo b̄u m̄ tâ n̄i ka m̄fiḡin̄ə ajàn̄ ànnù ma ȳu m̄ m̄ gh̄ir̄ə sii aà. ¹⁶ M̄ swon̄ə tsi'i ànnù n̄ikon̄ə a mbo b̄u m̄ kaa ab̄u'ù a s̄i Masa ȳi tsȳa. Kaa ṅḡan̄ntoo a wa'a ṅu yii m̄ à t̄o yi a k̄i n̄tsya. ¹⁷ Ts̄o m̄ n̄i z̄i m̄ inn̄u m̄ j̄u ts̄its̄on̄ə aa, m̄b̄oɔn̄ə a mbo b̄u m̄ mb̄ə n̄i k̄a m̄fa'a n̄i ju.

¹⁸ Kaa m̄ si inn̄u ma j̄u swon̄ə aa nlon̄ ṅgaa yù bits̄im̄, m̄ zi b̄e bì m̄ m̄ t̄è'è n̄ts̄o'ɔ aà. L̄a n̄ghàà n̄i Nw̄i nya m̄ n̄i swon̄ə n̄i m̄, ‘Nù yii m̄ b̄i'iyu jin̄ə aa, à ka b̄on̄ tiḡə b̄àà n̄àà’ aa n̄i tswe n̄i m̄f̄è'è mb̄òont̄ə. ¹⁹ M̄ swon̄ə a mbo b̄u ts̄its̄on̄ə aa m̄ t̄a b̄e m̄ a gh̄ir̄ə m̄f̄è'è ma la, n̄i b̄ii m̄ m̄ laa mb̄ə yu wa yii m̄ à n̄i ghu aà. ²⁰ M̄ swon̄ə a mbo b̄u tsi'i ànnù n̄ikon̄ə m̄, ṅu yii m̄ à kw̄er̄ə ṅu yii m̄ m̄ t̄o yi aa, à ki

ɲkwɛrɛ aà ghâ, ɲù yï mɛ à kwɛrɛ gha aa, à ki ɲkwɛrɛ aa yu wa yï mɛ à lɛ ntoo gha aà.”

Ajàɲ mɛ Yesu à lɛ nswon ànnù ajàɲ mɛ bi lɛ mfèè yi aà
(Mt. 26.20-25; Mk. 14.17-21; Lk. 22.21-23)

²¹ Yesu à màɲsɛ mɛ a nswonɛ ma juù innù aa, ntiɛ yi i naɲsɛ nluu nî àjɛɲnɛ, a swonɛ nì nsi nì nsi mɛ, “Mè swòɲɛ a mbo bù tsi'í annù nɲɲkonɛ mɛ, ɲù yï mò'ɔ a titiɛ bù à ka ghìrɛ fèè ghâ.”

²² Annù a lɛ ɲgha'a ɲgǎɲyɛgɛnnù ji jya, bi tigɛ ɲlenɛ waa bo ni bo. ²³ ɲgǎɲyɛgɛnnù yi wa yï mò'ɔ, yï mɛ à lɛ nnaɲsɛ ɲkonɛ aa, à lɛ ntswe nnaɲsɛ nyonɛ ɲkòòntɛ ghu mbèè. ²⁴ Simon Peta a tɛ'ɛ mi'í mi ghu nu nswonɛ ghu mbo mɛ, “Betɛ yi mɛ a ghàà aa nlonɛ ɲgaa wò aa ɛ?”

²⁵ Ma waà ɲgǎɲyɛgɛnnù yï, a lô ɲyonɛ nyɛkɛtɛ ghu nu, mbetɛ yi mɛ, “Mmà'àmbi, ɲù ma ghù, a nì wò aa ɛ?”

²⁶ Yesu a kwi'í mɛ, “ɲù yï mɛ mè ka tsùtɛ abaa a nî ɲjyà i fa ghu mbo aa, à ni ghu.” A kwi'í mɛ laà aa, ntigɛ nlogɛ abà'a abaa ntsùtɛ mfa a mbo Judas mu Simon Iscariot. ²⁷ Ajàɲɛ Judas à lɛ ɲghɛsɛ ɲkwɛrɛ abaa ya aa, Satan a kuu ghu ntiɛ. Yesu a swonɛ ghu mbo mɛ, “Wàɲsɛ, ghìrɛ annù yï mɛ o lòɔ ɲghìrɛ aà!” ²⁸ Kaa àbùgɛ bɛ yï a lɛ ntswe wa atu tetɛ aa, kaa bo lɛ wa'á ɲji'í ànnù ma yú yï mɛ Yesu à lɛ nswonɛ ghu mbo aa zì. ²⁹ Tsò mɛ Judas à lɛ si lèə abàa ɲkabɛ aa, ɲgǎɲyɛgɛnnù Yesu jya jì mò'ɔ i wa'atɛ mɛ, Yesu à lɛ ntswe aà ntoo yi aa mɛ tâ à ghɛɛ nyuu njoo jii mɛ bo ka jì ikòò wa aa ghu; kè mɛ tâ à ghɛɛ mfa ayoo a mbo ɲgǎɲɛfùmɛ. ³⁰ Judas à kwɛrɛ mɛ abaa ya aa, mburɛ mma'atɛ tsi'í maa noò mɛ'ɛ. Itugɛ i fiɛ.

³¹ Judas à mà'àtɛ mɛ aa, Yesu a swonɛ mɛ, “Tsìtsòɲ, bi ghà'àsɛ mɛ Mu ɲù. Tsìtsòɲ bi tsyà mɛ ghu nu, ɲgha'asɛ Nwí. ³² Mbɛ bi gha'asɛ Nwí ntsya ghu nu, bɛə bonɛ Nwí à ka kii gha'asɛ yi i tsyà a nu yu Nwíngòɲ, i kii burɛ ghɛsɛ gha'asɛ yi ɲgaa yí mɛfùùrɛ. ³³ Bòò bâ, kaa mè ka wa'á bi'inɛ bù ntswe tâ àgha'a sa'atɛ; mè bɛ lò bonɛ nì ka tigɛ lòò nàà, lâ mè swonɛ a mbo bù tsi'í ajàɲɛ mɛ lɛ nswonɛ a mbo baYuda aa, mè swòɲɛ a mbo bù tsìtsòɲ mɛ, ‘Kaa mbɛ nì wa'á adigɛ yï mɛ mɛ ghèè ghu aa ghèè.’ ³⁴ Mè fá ɲdi'í yï mɛfi a mbo bù. Nì ka ɲkonɛ ghu bo ni bù. A ɲgǎɲ ɲgǎɲ a ajàɲ mɛ mɛ kii ɲkonɛ ghuu aa, nì ka ɲkonɛ ghuu bu ni bù. ³⁵ Nì bɛ ki kòɲnɛ ghuu bu ni bù bonɛ bɛ bìtsim ka zi mɛ nì laa mbɛ ɲgǎɲyɛgɛnnù jyâ.”

Yesu a swonɛ annù ajàɲ mɛ Peta à ka ghìrɛ tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Mk. 14.21-37; Lk. 22.31-34)

³⁶ Simon Peta a betɛ yi mɛ, “Mmà'àmbi, o ghèè aa a fɛ aa ɛ?”

Yesu a kwi'í ghu mbo mɛ, “Kaa mbɛ ò wa'á a adigɛ yï mɛ mɛ ghèè ghu aa tsìtsòɲ yonɛ, lâ à ka yí ki bɛ a ɲjìm tâ ò yonɛ ghâ.”

³⁷ Peta a swonɛ ghu mbo mɛ, “Mmà'àmbi, mbɛ mè wa'á gho tsìtsòɲ yonɛ aa a ya aa ɛ? Wâ à tɛ'ɛ bɛ bɛ ànnù niwo, bonɛ mè ka fa ntswɛntiɛ yà mbi'í ɲkwítù yò.”

³⁸ Yesu a betɛ yi mɛ, “O ka naɲsɛ fa ntswɛntiɛ yò mbi'í ɲkwítù ghâ aa ɛ? Mè swòɲɛ a mbo wò tsi'í annù nɲɲkonɛ mɛ mbɛɲ tâ àɲkègɛ à tɔɲ nítugɛ sii bonɛ ò tùù mɛ gha ɲgàà ji tarɛ.”

14

Yesu à ni mânji yï mɛ a ghèè a mbèè Tà aà

¹ Yesu a swonɛ a mbò ɲgǎɲyɛgɛnnù ji mɛ, “Tâ mɛntiɛ muu tsuu ki tsìgɛnɛ, tâ nì tsuu ki jɛɲnɛ, nì niɲ mɛntiɛ muu a nu Nwí, ɲki niɲ a nu mè. ² Wa ɲja'a nda i burɛ nluu a nda Taà tsi'í mbɛ ànnù. Wa mè ka ghèè i naɲsɛ adigɛ yï nì ka yí yòɲ tswe ghu aà. A sè laà aa bɛ bonɛ kaa mè si swonɛ mɛ mɛ ghèè aa a nnaɲsɛ àdìgɛ a mbo bù. ³ Mè bɛ

ghèe nnaŋsə adigə, boŋ mē ka bŷ bii lògè ghuu tâ bù zi ntswe bi'inè maa adigə mē mē tswe ghu aà. ⁴ Nì zi mânjĩ yĩ mē a ghèè maa adigə aà.”

⁵ Thomas a swon mē, “Mmà'àmbi, kaa bi'i sŷ adigə yĩ mē o ghèè ghu aa zĩ; mbê bi'i tigè nzi mânjĩ yĩ mē a ghèè ghu aa mē akə aa ε?”

⁶ Yesu a kwi'i mē, “Mē ni mânjĩ, mbê annu nŋkon, ŋki mbê ntswētì. Kaa mbê nŷ wa'ă a mbèe Taà ghèe tsi'i tì ghê à tsya a nu mē. ⁷ A le mbaa bē mē nì zi gha, boŋ nì kì nzi Taà. Lâ i lògìnè tsìtsòn nì zi yi, nì kì mē nyə yi.”

⁸ Philip a swon a mbo Yesu mē, “Mmà'àmbi, àyoo yĩ mē bi'i tigè nloo tsìtsònè aa à nì tsi'i mē tâ ò di'i Ta a mbo bi'i tâ nŷ yi boŋ.”

⁹ Yesu a kwi'i mē, “Bi'inè nansə mē ntswe aa a nì nòò yì nŷyà, kaa ò wa'ă gha zi aa ε, Philip? Nŷ yĩ à yə gha aa, à yè mē Taà. O tigè mbu nŷyà aa la nswon mē tâ mē di'i Taà a mbo bù aa ε? ¹⁰ Philip, ò sè bii mē mē tswe aa mum Taà, Taà a kî ntswe a mum mē aa ε? Innù jŷ mē mē swon nì a mbo bù aa, kaa mē si aa nî àtu ya swonə, à nî ifà'ă Taà ghà yĩ mē à tswe a mum mē aà. ¹¹ Bii nì mē mē tswe aa mum Taà, Taà a kî ntswe a mum mē; a tuu laa bē, nì tigè mbii nlon bē mifà'ă mù mē nì yə mē fa'ă aà.”

¹² Yesu a bú nswon mē, “Mē swon a mbo bù tsi'i ànnu nŋkon mē, nŷ yĩ mē à nŋ ntì yi a nu mē aa, a ka kii kì fà'ă mifà'ă muà mē mē fà'ă aà; i tɛ'ε bəŋnè i kì fà'ă innù jii mē i tinsə nŷyà aà, nlon mē mē ghèè a mbèe Taà laa aà. ¹³ Mē bē ghèè boŋ mē ka kì ghìrè nî innù tsim jii mē nì bətə nî Ikŷm gha aà, mē tâ bi yə nigha'a nì Taà nŷyà a nŋim Mŷ yì. ¹⁴ Nì bē bətə annŷ tsu nî Ikŷm ghà bəə boŋ mē ka ghìrè.

Ajàŋə mē Yesu à le ŋkà'ă mē yu ka too Azwĩ Nwĩ aà

¹⁵ “Nì bē kònə gha, boŋ nì ka kì lèə ndi'ì jâ. ¹⁶ Tâ mē bətə a Taà mē tâ à too ŋgəŋkwetè ghùu yì dənə, yĩ à ka tigè lwĩ'i bu bo. ¹⁷ A nî Azwĩ annu nŋkonə. Kaa mbê mbi yŷ wa'ă yi kwèrə; nlon mē kaa mbi yŷ kaa si nŷi yə, kaa wa'ă yi kì nzi. Lâ, nì zi yi, nlon mē a tswe a titì bù, ntswe nì a mum bù.”

¹⁸ Yesu a bú nswon mē, “Mē bē ghèe boŋ kaa mē ka wa'ă ghuu tsi'i bù bu ma'atè; mē ka bŷ bii fu a mbo bù. ¹⁹ A nì mù àtìi noò kaa mbì kaa i ka wa'ă gha bù ŋka nyə, lâ tâ bù ka nyə nî ghà; tsò mē mē tswe ntì aà, nì ka kii tswe bitì. ²⁰ A ka yì bē maa nŷwi, tâ nì zi mē mē tswe aa a múm Taà, nì kî ntswe a mum mē, mē kî ntswe a mum bù.

²¹ “Nŷ ntsim yĩ mē a yu'u ndi'ì ja ŋkii nləə aa, à nì nŷ yĩ mē a kònə gha aà. Taà à ka kii kì kònə nŷ ntsim yĩ mē a kònə gha aa; tâ mē kii ŋkon yi, ŋki ndi'ì ibiinŷ gha ghu mbô.”

²² Judas, (kaa sŷ Judas Iscariot bē) a swon mē, “Taà, mbê ò di'ì ibiinŷ gho aa mē akə a mbo bi'i kaa wa'ă a mbô mbi bəŋnè ndi'ì aa ε?”

²³ Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Nŷ ntsim yĩ mē à kònə gha aa, a yu'unə ndi'ì jâ. Taà a kii ntigə ŋkonə nŷi, Taà nì mē, bi'i zì ŋghurə ndùgè bi'ibo tigè ntswe ghu.

²⁴ “Nŷ yĩ mē à sè gha kònə aa, kaa à si ndi'ì ja lèə; kaa innù jŷ mē nì yu'u aa kaa i sŷ ndi'ì jâ bē, i lo aa a mbo Taà wa yĩ mē à le ntoo gha aà.

²⁵ “Mē swon innù ma jŷ tsim a mbo bù tsìtsòn mē mē bŷrə ntswe bi'inè aà. ²⁶ Lâ ŋkwetè wa, Azwĩ Nwĩ ya yĩ mē a laa mənŷə aa, yĩ mē Taà à ka yì too nî Ikŷm gha aa, a ka yì tigè di'ì innù tsim a mbo bù, i ghìrè nì tigə ŋwa'atə nî innù jii mē mē le nswon a mbo bù aà.

²⁷ “Mē lèə mbəonə a mbo bù, mē fa aa tsi'i mbəonə yà a mbo bù. Kaa mē si fa aa ajàn yĩ mē mbi i fa aà. Tâ mntì mùu tsee ló kì tsìgìnə, nì tsuu kii kì bə'ɔ. ²⁸ Tigè nì ghìrə mbaa nyu'u ajàn mē mē ghìrə nswon mē, Mē ka ghèe i bŷn bŷ bii i zì fu a mbo bù aà. A bē bē yĩ mē nì kònə gha, boŋ nì ka kì doritə nlon mē mē ghèe a mbèe Taà aà; i kì doritə aa nlon mē Taà à tsyətə gha aà. ²⁹ Mē swonə innù jŷ a mbo bù mbəon

tâ ì fε'ε aa mē, βεε ì yi mfè'è, nì yē mbii. ³⁰ Kaa mē ka wa'ă a mbo bù nì nòò yì òsya bú ñghaa, ñlon mē ñù yìi mē a sa'a mbi yù aa, a zì. La kaa à sì nì àdà'à a atu mē tswé. ³¹ Mē ghìrè aa ànnù yìi mē Taà a swon aà, mē tâ mbi zi mē mē kònḡ Taà.

“Nì zi bǐ'inè ma'atə adigə yuà ñlo yi'inè.

15

Yesu à nì àti milù'ù yi annù nḡkonḡ

¹ “Mē nì àti milù'ù yi annù nḡkonḡ, Taà ghà a bē ñù wa yìi mē a fà'à a ñkya milù'ù aà. ² A kwàrə ntaa tsim jii mē ì tswé a nu mē kaa wa'ă nì mǐntà koonè aa, mǐfutə nì ntaa tsim jii mē ì koonə mǐntà aa mē tâ ì koonə mǐntà mǐ ghà'atə. ³ Nìghàà nì Nwǐ nǐi mē mē dǐ'ì mē a mbo bù aa, nì ghìrè mē mē tâ nì laa. ⁴ Nì lwi'i a mum mē tâ mē kǐ ñlwi'i a mum bù. Tsǒ mē kaa mbə ntaa àti milù'ù wa'ă mǐntà koonè tǐ ghē ì tsugìnə nì mǎtǐ aa, a kǐ mbə ḡḡḡ ḡḡḡ mē kaa mbə nì wa'ă mǐntà koonə tighə mē nì lwi'i a mǐm nu mē.

⁵ “Mē nì àti milù'ù, nì bē ntaa jǐ. Nù ñtsim yìi mē à lwi'i a mum mē mē kǐ ñlwi'i ghu mum aa, à ka koonə mǐntà mǐ ghà'atə; ñlon mē kaa mbə nì wa'ă annù tsu ghìrè tǐ mē. ⁶ Mbə ñù tsuu a mum mē lwi'i, bǐ bəḡə ñlò'òsè kaa wa'ă ntaa yà bú mbə; ì tigè ñyoo, bǐ ghotè ñghεε mma'a a mum mǔ'ò a khǐ. ⁷ Nì bē lwi'i a mum mē tâ ñìghàà na kǐ ñlwi'i a mum bù, bon ñì ka betə ḡḡḡ ñjoo tsim jii mē nì lòò aa, ì tswé nì ju. ⁸ Bē yē ñìgha'a nì Taà ñyonḡ aa ajàn yìi mē nì koonə mǐntà mǐ ghà'atə aà; ñtsya ma mùu ajàn, nì tigè mbə ḡḡḡḡḡḡḡḡ jyá. ⁹ Mē kònḡ ghuu a ḡḡḡ ḡḡḡ a ajan yìi mē Taà ghà à kònḡ gha aà; nì lwi'i a mǐm àkònḡnè yá. ¹⁰ Nì bē kǐ yu'u ndǐ'ì ja, bon ñì lwi'i a mǐm àkònḡ yá, a ḡḡḡ ḡḡḡ a ajan yìi mē yù'unə ndǐ'ì Taà ñkǐ ñlwi'i a mǐm àkònḡnè yǐ aà.

¹¹ “Mē swon ñnnù juà a mbo bù aa mē tâ ñìdorè na tâ nì tswé a mbo bù tǎ tâ ñìdorè nuu kǐ ñluu. ¹² Ndǐ'ì yà a mbo bù ì nì mē: Nì ka kònḡnə ghuu bu nì bù a ajan yìi mē mē kònḡnə ghuu aà. ¹³ Akònḡnè yìi mē mbə ñù a tswé nì yu a nú ìkà'á jǐ yìi mē a tsyatə akònḡnə tsim aa, à nì mǐfá ñtswéntǐ yǐ ñlon ñkwitú waa. ¹⁴ Nì nì ìkà'á ja aa a ajan yìi mē mbə nì ka ḡḡḡè ñnnù jii mē mē swon mē tâ nì ka ḡḡḡè aà. ¹⁵ Kaa mē sǐ ghuu aa nì ḡḡḡfà'á bu ñtwoḡ ñlon mē kaa ḡḡḡfà'á kaa à sǐ annù yìi mē tâfà'á yǐ a ghìrè aa zǐ. Mē bǎḡnə ñtwoḡ ghuu aa nì ìkà'á jǎ, ñlon mē mē swon mē ñnnù jii mē mē le nyu'u a mbo Taà ghà a mbo bù. ¹⁶ Kaa a gha aa a le ḡwa'á bu tso'ò; a ghuu aa a le mbàḡnè ñtso'ò mē, ñtoo ghuu mē tâ nì ghεε ñka ñkoonə mǐntà mǐ ghà'atə; tâ mǐ bē mǐntà mǐi mē mǐ lwi'ì nḡkonḡ aà. Ma mùu ajan, tâ Taà ghà à tigə fa nì ñjoo tsim jii mē nì betə nì ìkǔm gha aa a mbo bù. ¹⁷ Ndǐ'ì yìi mē mē fa a mbu bù aa à nì mē, nì ka ñkònḡnə ghuu bu nì bù.

Ajan yìi mē mbi ì ka kǐ bàa ḡḡḡḡḡḡḡ Yesu aà.

¹⁸ “Mbē mbi ì ka mbaa ghuu, nì zi mē ì leè ñfoo mbàà ghá. ¹⁹ Nì le mbaa bē aa bē bǐ mbi bù bon mbi yù ì kònḡ yìi mbuu bē. Lá ñlon mē kaa nì sǐ aa bē bǐ mbi bu bē, mē tso'ò ghu aa a mǐm mbi aa, a bē ñjǐ'ì ànnù yìi mē mbi ì bàà nì ghuu aà. ²⁰ Nì wa'atə annù yìi mē mē le ñswon a mbo bù aà; ‘Kaa mbə ḡḡḡfà'á a wa'ă tâfà'á yǐ tsyátə.’ Mbə a bē mē bǐ le sǐ ñtso'ò akòrə ya, bon bǐ ka yǐ kǐi kǐ tso'ò a yuu; mbə a bē mē bǐ le sǐ yu'unə nì ànnù yìi mē mē le sǐ dǐ'ì aa, bon bǐ ka yǐ kǐi kǐ yu'unə nì ànnù yìi mē nì kǐi ndǐ'ì aà. ²¹ Lá bǐ ka yǐ ghìrè ñnnù ma jú ì tsim a nu bù ñlon ḡgà yà ñlon mē kaa bǐ sǐ ḡú yìi mē à tòò ghaa aa zǐ. ²² Mē le mbaa tuu zǐ ì swon ñnnù jǐ bǐ jyaa bon bo le ñkwo waa mbu'ù; lá, mbə yìi mē mē leè ñzi ḡḡḡè bo zǐ ìbǐ waa aa, kaa mbə bǐ wa'ă bù ñswon mē bo sǐ ìbǐ ghìrè. ²³ Nù ñtsim yìi mē a bàà nàa laa, a kǐi mbaa nì Taà ghà. ²⁴ ñnnù jǐ yēyərə jii mē mē le ḡḡḡè a tǐtǐ bo jii mē ñù dàn a

mbii mē kaa à lèè ñwa' à ghìrè aa, i lè mbaa tuu bə, boŋ kaa bi lè ñwa' à ibi ghìrè. Lâ tsîtsòŋ, bi yè mē innù jî yéyerə jya mē mē lè ñghìrè aa, mbaa gha ŋki mbaa Taà ghà. ²⁵ Ma yuà ànnù a lè ntswe nî mǝ'è tǎ lwensə annù yîi mē bi lè ñwà' ànè a múm àŋwà' ànè nòŋsə yaa aà, mə, 'Bi lè mbàà gha tì ñji'í.'

²⁶ "Lâ ñgàŋkwetə wa mē mē ka too yi tâ à lo a mbo Taà ghà ñzi a mbo bù aa, yu wa yîi mē à ni Azwî annù nîŋkoŋ aa, à bə zǐ boŋ à ka ki swonə nî ànnù ñlonŋ ñgaà yà. ²⁷ Tâ bù búmbonŋ nî kii ntigə nswonə nî innù ñlonŋ ñgaà yà ñlonŋ mē nî tswè bi' inè ñloginə tsi'í ñloginə aà.

16

¹ "Mè swonŋ juà innù a mbo bù aa mē tâ nî tswa abiintii yuu ñtsuu mà' àtè tâ à wo. ² Baa tigə furə nî ghuu a nda ñghotə bù, nòò a kii nzi, yîi mē ñù à bə zwitə ghuu boŋ a bàŋnè mǝwontə bə mə yu fà' à aa àfà' à yí siginè a mbo Nwî. ³ Bə ka yǐ ki ghìrè ma juù innù a nu bù aa ñlonŋ mē kaa bi sǐ Taà ghà zi, kaa wa' à gha ki nzi. ⁴ La mè swonŋ ma juu innù a mbo bù aa mē tà bæe nòò wa a yi ñkù' ù mē bi ka yǐ ki ghìrè ma juù innù a nu bù aa, boŋ nî ka ki wa' atə mē mē lèè mbaa ñkè' ènè a mbo bù.

Afà' à yîi mē Azwî Nwî a fà' à aà

"Kaa mè lè ñwa' à juà innù a mbo bù swonŋ a ñlòginə aa ñlonŋ mē mē lè ntswe bi' inè. ⁵ La tsîtsòŋ mē ghèè fu a mbo ñù yîi mē à lè ntoo gha aà. Lâ kaa ñù nî bù yí tsù à sǐ ghu tswé a mbetə mē mē ghèè aa fə aa ε? ⁶ La tsîtsòŋ mē mè swonŋ mē a mbo bù aa, mǝntii muu mǐ luu nî àjəŋnə. ⁷ Mə swonŋ aa tsi'í ànnù nîŋkoŋ a mbo bù mē, a bəŋtə a mbo bù mē tâ mè ghèe, ñlonŋ mē mē bə tsuu ghèe boŋ ñgàŋkwetə ghùù wa kaa à ka wa' à zǐ. Lâ mè bə ghèe boŋ mē ka too yi tâ à zi a mbo bù. ⁸ Nòò yîi mē Azwî Nwî ka zǐ aa, a ka ghìrè tâ a laa a mbo bə bi mbi bù mē innù jii mē bo wa' atə ñlonŋ innù jî bi bo bi ànnù ñghìrə innù jii i tsinə aa, a bə' ɔ nî àjəŋ yîi mē Nwî à ka yǐ sa' a mbi aa, kaa i sǐ ku' unə. ⁹ Innù jii bo wa' atə ñlonŋ ibi kaa i sǐ ku' unə aa ñlonŋ mē ka bo sǐ mǝntii myaa a nu mè ñiŋ aà; ¹⁰ innù jii mē bo kii ñwa' atə ñlonŋ ñghìrə innù jii i tsinə aa kaa i wa' à kǐ ñku' unə aa ñlonŋ mē mē bù ñghèe nàa fu a mbèe Taà ghà kaa tâ nî wa' à gha bù ñyə; ¹¹ innù jii mē bo kii ñwa' atə ñlonŋ ajəŋ yîi mē Nwî à ka yǐ ki tso' ɔtə misa' a aa kaa wa' à kǐ ñku' unə aa, ñlonŋ mē Nwî à fòò mē ñtsərə isa' a mfò mbi ghù.

¹² "Mè tswè nî innù jî ghà' àtə a nswonŋ a mbo bù, jii mē mē bə swonŋ boŋ a ka tsyanə a nyu' u tâ à kuu a atu bù. ¹³ Lâ nòò yîi mē Azwî annù nîŋkoŋ ya a zi aa, a ka ghìrè tâ nî zi annù nîŋkoŋ tsi'í tsǝmè. Kaa a ka yǐ wa' à kà ñghaa aa nî àtú yǐ, a ka yǐ ki swonŋ aa tsi'í ànnù yîi mē a yù' u aà; i kè' ènè nî innù jii mē i ka yǐ fè' è aa a mbo bù. ¹⁴ A ka yǐ ki gha' asə nî ghá ñlonŋ mē a ka yǐ ki lògə innù jii mē à nî ja aa i tigə kè' ènè nî a mbo bù. ¹⁵ Njoò tsǝm jii mē Taà ghà à tswè ni ju aa, à nî aa mbə jâ; à nî ñji'í ànnù yîi mē mè swonŋ mē a ka yǐ tigə lògə nî innù jii mē à nî jâ aa i tigə kè' ènè nî a mbo bù aà.

Ajəŋnə bo bi nî ñidorə

¹⁶ "A nî mú àbàŋntə, kaa nî ka wa' à gha bù ñyə lâ àbàŋntə a bu ti tsyà nî yə ghà."

¹⁷ Ngənyəgənnù Yesu jî mǝ' ɔ i loginè ñtigə mbetə nî waa bo ni bo mē, "Ñji'í ànnù muu mē à swonŋ aa i bə aa mē akə aa ε? A swonŋ a mbo bi' inè mē a nî mú àbàŋntə kaa tâ bi' inè wa' à yi yə, la àbàŋntə yǐ mǝ' ɔ a bu ti tsyà bi' inè bú nyə yi; ñkii nswonŋ ni mē 'A bə ma múu ajəŋ aa ñlonŋ mē mē ghèe aa a mbo Taà ghà.' ¹⁸ Bo swonŋ mē ñji'í 'mú àbàŋntə ghù' i bə aà àkə aa ε? Kaa bi'í sǐ atú yi' i nî ànnù yîi mē a swonŋ aa zǐ!"

¹⁹ Yesu à lè nzi annù yîi mē bo lè si lòò mbetə yi ghu aà, ñtigə nswonŋ a mbo bo mē, "Mè ghìrə nswonŋ mē, 'a nî mú àbàŋntə kaa tâ nî wa' à gha yə, bæe mē àbàŋntə yǐ mǝ' ɔ

a bu ti tsysà, nì bú òyè gha fu.' A nî ànnù yîi mē bū betə nî ghūu bu nì bù ghū aa ε? ²⁰ Mē swon̄ aa tsi'î ànnù nîḅkon̄ a mbo bù: Nì ka yî ki yè'ə i lî nì mlàà, tâ mbi i ka mban̄nə ndoritə; nì ka yî ki jəḅnə, lâ tâ àjəḅnə yuu tâ à ban̄nə mbəḅkə ntigə nidorə. ²¹ Nòò yîi mē mən̄gyè à tsigə mu aa, a jəḅnə nlon̄ mē nòò ḅgi'î yî à kù'ù mē; la nòò yîi mē à jwè mē mu wa aa, a li'ìnè òyàn̄ê n̄tsim, n̄tigə ndoritə mē yu jwè mē a mu yî m̄fi a m̄m m̄bî. ²² Aa tsi'î ḅḡḅ ḅḡḅ a ajàn̄ yîi mē a tswe a mbo bù aà; tsìtsòn̄ nì jəḅnə, lâ mē ka bū kwatə i zî a mbo bù, ta m̄ntiḅ muu luu nì nidorə, àjàn̄ nidorə yîi mē kaa mbə ḅù tsù a wa'à a mbo bù kwērə aà.

²³ “Nòò yîi mē ḅjwi mà ya i ka yî zî aa kaa nì ka yî wa'ă ayoo yî tsù a mbo mē bū ḅka mbetə. Mē swon̄ aa tsi'î ànnù nîḅkon̄ a mbo bù: Taà ghà à ka fa ḅgòn̄ njoò tsim̄ jii mē nì betə nî ìkūm ghà aà. ²⁴ Nzi nywe'e tsìtsòn̄, kaa nì burə t̄i ayoo tsu betə nì ìkūm ghà; nì bə betə bon̄ nì ka kwērə, t̄a tâ nidorə nuu tâ nì luu.

Ajàḅ mē ḅḡḅyḅḡənnù Yesu mà'a n̄tsò n̄tsya nî m̄bi aà

²⁵ “Mē lògə aa m̄ghàà m̄i n̄naa ḅkə'ənə innù juà ghū a mbo bù. La nòò à tswe ghū mē kaa mē ka wa'ă a mbo bù aa nì m̄ghàà m̄i n̄naa bū ḅka ḅghaa, i tigə ghàà a mbo bù aa n̄i n̄i n̄i nlon̄ə Taà. ²⁶ N̄jwi mà ya i ka yî kù'u aa, tâ n̄i tigə mbetə n̄i n̄i ìkūm ghà; kaa mē si swon̄ aa mē mē ka yî ki betə n̄i a ḅkwitu bù, ²⁷ nlon̄ mē Taà ghà yumbon̄ à kòn̄ə ghū. A kòn̄ə ghū aa nlon̄ mē n̄i ki ḅkòn̄ə ghà, ḅki mbii mē mē le nlò aa ghū mbo n̄zi. ²⁸ Mē le nlò aa a mbo Taà ghà m̄fə'ε fàa m̄bî; tsìtsòn̄, mē mà'atə mbi yù m̄bu m̄b̄i n̄i gha fu a mbo Taà ghà.”

²⁹ ḅḡḅyḅḡənnù ji i tigə n̄swon̄ ghū mbo mē, “Tsìtsòn̄ o ghàà a mbo b̄i'î n̄i n̄i n̄i, kaa wa'à n̄i n̄ghàà bū n̄naa. ³⁰ Tsìtsòn̄ b̄i'î zi mē ò z̄i innù tsi'î tsim̄; kaa bə si n̄i ḅka mbetə ghò n̄i ànnù tswē. Ma yù a gh̄irə mē tâ b̄i'î bii mē ò le nlò aa mbo Nw̄i n̄zi.”

³¹ Yesu a kwi'î a mbo bo mē, “N̄i b̄i'î mē tsìtsòn̄ə aa ε? ³² Nòò à tigə a abò, nòò wa à t̄è'è mē ḅku'u, mē baa jà'à ghūu tâ ḅù à gh̄ε n̄i yîi mbèè, tâ ḅù à gh̄ε n̄i yîi mbèè, i tigə mmà'atə gha, mē mē. Lâ kaa mē si aa tsi'î mē mē nan̄sə n̄tswe, nlon̄ mē Taà à tswe b̄i'î yu. ³³ Mē swon̄ ma juù innù a mbo bù aa mē tâ n̄i tswe n̄i m̄b̄on̄ə, a ajàn̄ yîi mē mbə b̄i'ìnè tswē n̄i ànnù yî m̄'otə aà. Tsò mē n̄i tswē a m̄m m̄bi aa, n̄i ka yə ḅgi'î. Lâ n̄i tan̄ n̄ti! Wa mē tsysà mē m̄b̄i!”

17

Ajàḅ yîi mē Yesu à le n̄tsà'atə Nw̄i a atù ḅḡḅyḅḡənnù ji aà

¹ Yesu à m̄an̄sə mē a n̄swon̄ ma jù innù, ḅḅε mi'î mi, n̄lii aburə, n̄swon̄ mē, “Taà ghà, nòò à kù'ù mē. Gha'asə Mú ghò t̄a tâ Mú ghò à ki ḅgha'asə ghò. ² O le m̄fa m̄ida'a ghū mbo mē tâ à ka mbu'utə ḅgòn̄ mu ḅù n̄tsim, t̄a i fa n̄swēnt̄i yîi mē i tswe n̄ḅkon̄ aa a mbo bo bii mē ò le m̄fa ghū mbo aà. ³ N̄tswēnt̄i yîi mē i lw̄i'î n̄ḅkon̄ aa, i laa mbə a nzi wò, wò Nw̄iḅgòn̄ yî m̄'otə yîi ò n̄i Nw̄iḅgòn̄ tsi'î annù n̄ḅkon̄ aà, ḅki mbə a nzi Yesu Kristo, yîi mē ò le ntoo aà. ⁴ Mē ghà'asə mē ghò fàa atu n̄syé; mē m̄an̄sə mē afà'à yîi mē ò le m̄fa mē tâ mē fa'a aà. ⁵ Taà ghà! Gha'asə a gha tsìtsòn̄ a mbèè wò, tsi'î n̄i n̄gha'a nya mē mē le n̄tswe n̄i nu bi'io m̄bon̄ ta ò nan̄sə mbi aà.

⁶ “Mē gh̄irə mē tâ bə bya bii mē ò le n̄tsò'ə fàa m̄m m̄bi m̄fa a mbo mē aa, mē tâ b̄i zi ghò. Bo le mbə aa bə b̄o, la ò f̄a waa a mbo mē. Bo yu'unə n̄ghàà n̄o, ⁷ Tsìtsòn̄ bo zi mē ḅgòn̄ n̄joò tsim̄ jii mē ò le m̄fa a mbo mē aa i lo aa a mbo wò. ⁸ Mē f̄a mē ntoo yîi mē ò le ntoo gha n̄i yù aa a mbo bo, bo k̄i ḅkwērə; bo zi tsi'î siḡnè mē mē le nlò aa a mbo wò n̄zi, ḅki mbii mē a gha aa a tò wò.

⁹ “Mē tsà'atə n̄o ḅwa'atə n̄i waa, kaa mē si n̄o tsà'atə aa nlon̄ m̄b̄i n̄tsim̄; mē tsà'atə n̄o nlon̄ aa bo bya mē ò fa a mbo mē aà, n̄lon̄ mē bo laa mbə bə b̄o. ¹⁰ Bə b̄i'isim̄ bo b̄i n̄joò tsim̄ jii mē mē tswē n̄i ju aa, à n̄i j̄o, jii mē ò ki n̄tswe n̄i ju aa, i bə

jâ; bi kii ntsya aa a njiim bo nyə nî nigha' à nâ. ¹¹ Tsîtsòŋ mə bù mbii nzi fu a mbo wò; kaa mə ka wa' à fàa mûm mbi bù ntswe, lâ bo ka ghèè nî mbii a ntswe fàa mûm mbi. Taà ghà yii mə à làa mànsè aa, be waa ni midà' à mya müi mə mi tswe a nî ikûm gho aà, ikûm wa yii mə ò le mfa a mbo mə aà, mə tâ bo tswe nî ànnù yî fùùrè, tsò mə sî ki ntswe nî ànnù yî fùùrè aà. ¹² Nòò yii mə mə kî tswe bi' i bo aa, mə kî si be waa ni adà' à yii mə a tswe nî ikûm gho aà, ikûm wa yii mə ò le mfa a mbo mə aà. Mè kî le mbe waa kaa tsi' i nù nìbò wàà yî mfùùrè kaa a wa' à bwé, a kî mme yu wa yî mfùùrè mə à le ntswe nî mbwe aà, mə tâ ànnù yii mə a le ntswe a mûm àŋwà' ànə Nwî aa, tâ à fe' e mbòontè. ¹³ Tsîtsòŋ mə bù mbii fu a mbo wò. Mə swon nî innù juà aa a ajàn yii mə bùrə a mûm mbi aa mə tâ nìdorè na tswe a mûm ntiì bo nluu. ¹⁴ Mè le mfa ntoò yò a mbo bo, lâ mbi i bàà waa, nlon mə kaa bo sî bê bi mbi bù bê aà, tsi' i ajàn yii mə kaa mə si nù mbi ghù kî mbə aà. ¹⁵ Kaa mə si lòo aa mə ta ò fi' i waa fàa mûm mbi nlò'òsè, mə bàŋnè nlòo aa mə tâ ò be a waa a mbo ngàŋmbù'ù innù jî bi wà. ¹⁶ Tsi' i a ngiŋ ngiŋ a ajàn yii mə kaa mə sî nù mbi bù bə aa, kaa bo sî bê bi mbi bù ki mbə. ¹⁷ Tso' o waa nləə tâ bo tigə bê bo a njiim àjàn yii mə bo ka zi annù nîŋkon aà; nighàà no ni laa mbə annù nîŋkonè. ¹⁸ Mè tòò waa a mûm mbi, tsi' i ajàn yii mə ò le ŋki ntoo gha a mûm mbi aà. ¹⁹ Mè tigə ntsò' o ibinù gha nlèè aa tsi' i tsò ayoo mmà' anwî a mbo wò, nlon ŋkwi atù waa, mə tâ bo ki mbə njoo mmà' anwî ji annù nîŋkon a mbo wò.

²⁰ “Kaa mə si nî gho tsà' àtə ŋwa' atə aa tsi' i waa, mə kii ŋwa' atə nî bya bii mə bi ki nniŋ mîntiì myaa a nu mə, ntsya a njiim ntoo yii mə bo yu' u ni a ntsü ngänyəgənnù ja aa. ²¹ Mə lòo ni mə tâ bo tswe nî ànnù yî fùùrè. Taà ghà! Mə kòŋè ni mə tâ bo tswe a mum bi' iò, tsi' i a ajàn yii mə ò tswe a mum mə, mə kî ntswe a mum wò aà. Mə lòo ni mə tâ bo tswe nî ànnù yî fùùrè, tã tâ mbi bii mə a gha aa a too wò. ²² Mè fa nigha' a nya nii mə ò le mfa a mbo mə aa a mbo bo, mə tâ bo tswe nî ànnù yî fùùrè, tsi' i a ajàn yii mə wò ni mə sî ni ayoo yî fùùrè aà; ²³ Mè tswe a mum bo, ò kî ntswe a mum mə, tâ bo nanse mboonse mbə ayoo yî fùùrè, tâ mbi i tsya ghu nzi mə a gha aa a le ntoo wò, ŋki ŋkəŋə waa a ajàn yii mə ò kəŋə gha aà.

²⁴ “Taà ghà! O fa waa a mbo mə, mə kəŋè ni mə tâ bo tswe a adigə yii mə mə tswe ghu aa, tã yə nigha' à nâ, nigha' a nya nii mə ò fa a mbo mə aà; nlon mə ò le ŋkəŋè gha mbəŋ nnanse mbi yù. ²⁵ Taà ghà yii mə innù jo tsinə aa, kaa mbi i si gho zî, la mə zi ghò, buà bú kî nzi mə a gha aa a tòò wò. ²⁶ Mè ghìrə bo zî ghò, màa kii ghèè nî mbii a ngiŋrə mə tâ bo zi ghò, tã tâ àkòŋnè yii mə ò tswe ni yu a nu mə aa, tâ à tswe a nu bo, tã tâ mə ki ntswe a mum bo.”

18

Ajàn yii mə bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53)

¹ Ajàn mə Yesu à le mmànsè a ntsà' àtə Nwî ma mùu ajàn aa, nlo bo bi ngänyəgənnù ji ntoo mutswàgè ŋkî wa yii mə bi twonə ni Kidron aà; ŋkya ati mîntà yî mò' o i le ntswe ghu, Yesu bo bi ngänyəgənnù ji jya bi kuu ngheè wa a mûm ŋkyâ. ² Judas mə à le mfèè yi aa, à le nzi adigə ma yù nlon mə a ni binòò bí ghà' àtə, Yesu bo bi ngänyəgənnù ji le si bòontə ghu. ³ Tsò mə à le nzi aa, à le nlògə akùrè bisogyè bo bi ngäŋmbè ndàmà' anwî jii mə ngàŋmà' a Nwî yî ŋwè bo bi baFarisai le ntoo aa, bo bo gheè ghu, bo kà mə aa ngheè aa, ntugitə njoo mitsə' ə ni bilâm ni mîŋkà' à. ⁴ Tsò mə Yesu à le nzi ngòŋ innù tsim jii mə bo le si lòo a ngiŋrè aà, mma' atə ngänyəgənnù ji jya, mfe' e yòŋtə a mbèè bo, mbetə waa mə, “Ni lòò aà wò e?”

⁵ Bo kwi' i ghu mbo mə, “Bi' i lòò aa Yesu, mu Nazareth wâ.” Yesu a swon a mbo bo mə, “Mè ghulà.” Judas, mə à le mfèè yi aa, à le ŋki ntəò bo bo. ⁶ Ajàn mə Yesu à

le nswon mæ, “Mè ghulà aa,” bo khètè m̀bii nî ñjìm, ñwokə a nsyê. ⁷ Yesu a ku'ùsè mbetə waa mæ, “Baa nì swõñ mæ nì lòò aà wò le?” Bo kwi'i mæ, “A Yesu, mu Nazareth wâ.”

⁸ Yesu a bú ñswon a mbo bo mæ, “Tigə mè bà mē aa nswon a mbo bù mæ ‘mè ghulà.’ Lâ mbə a bə yï mæ nì lòò aà gha, nì ma'atə bulà bə bi gheè.” ⁹ A le nswon ma la aa, tã ghìrə tâ ànnù yï mæ à lèè ñtɛ'ɛ nswon aa, tâ à boontə, mæ “Taà ghà, kaa ñù wa yï tsù mæ ò le mfa a mbo mè aa, kaa yi tsù à sì bwê.”

¹⁰ Simon Peta à le ñwɛ'ɛ munwî ñtsò; à le ntso'ɔ munwi wa a mba'a, ñkwyɛ atòññə àbù'u ngàñmà'a Nwî yï ñwè yï mà'à ñlɔ'osə. Ìkũm àbù'ù ma yû i le mbə Malkus.

¹¹ Yesu a swon a mbo Peta mæ, “So'ɔ munwi ghò wa fu a mba'à! O wà'atə mæ mè ka wa'ă ndòñ ñgi'i yï mæ Taà ghà à fa a mbo mè aa no aa ɛ?”

A àjàñ yï mæ bi le ñghèè nì Yesu a nsi Annas aà

¹² Bìsogyè bya bo bì ñdìi wàà, nì ngǎñmbe ndâma'anwî bi le ntswa Yesu ñkwerə yi. ¹³ Nlogə yi ñghɛɛ nì ghu a mbo Annas. Annas à le mbə ntsi Kaifas yï à le mbə ñgàñmà'a Nwî yï ñwè maa alòò aà. ¹⁴ Kaifas ma ghú à le mbə yu yï mæ à le ndi'itə bîtà bi ala'a bi baYuda mæ a bɔñ mæ tâ ñù yï ñfùùrə à kwo nlon atu nnòò aà.

A àjàñ yï mæ Peta à le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.69-70; Mk. 14.66-68; Lk. 22.66-71)

¹⁵ Simo Peta bo ñgàñyègəñnù Yesu wa yï mò'ɔ bo le nyònə Yesu. Ngàñmà'a Nwî yï ñwè wa à le nanşə nzi ñgàñyègəñnù ma ghú tsi'ï sigìnə. Nyonə Yesu bo yu kuu ñghèè a mùm ñsàñdâ ñgàñmà'a Nwî yï ñwè wâ. ¹⁶ Peta à le mbàñnə ñtəə a mbɛɛ a tsùbù'ù. Ngàñyègəñnù Yesu ma ghú mæ ngàñmà'a Nwî yï ñwè à le nzi aa à le mfè'è ñghaa a mbo mumàñgyè yï mæ à le ntəə wa tsùbù'ù aa, ñlogə Peta bo yu kuu. ¹⁷ Mumàñgyè wa a ntsùbù'ù a betə Peta mæ, “O sï ñgàñyègəñnù mbâ yï kî mbə aa ɛ?” Peta a kwi'i ghu mbo mæ, “Ñgañ, kaa mè sì ghu bə.”

¹⁸ Ajàñ mæ ñfə'ə i le si ko aa, ñgǎñàfà'ă ñgàñma'a Nwî wa nì ñgǎñmbé ìdìgə, bi le ñhètə mò'ɔ nî ñkyɛ, ntəə ghu, ñtigə nyo'ɔtə. Peta à le ñghèè ñtəə bo bo ñkii nyo'ɔtə mò'ɔ wâ yï ñgaa.

Ajàñ yï mæ ñgàñmà'anwî yï ñwè à le mbetə Yesu nî ñnnù aà

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Lk. 22.66-71)

¹⁹ Ngàmà'anwî yï ñwè wa à le mbetə Yesu nì ìbetə ñlon ñgǎñyègəñnù ji bo bì ñlonə ànnù yï mæ à le si dî'ì aà. ²⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè ghàà aa a nsi bə bîtsimə. Ngòn ñnnù tsim jii mæ mæ dî'ì aa, mè le si dî'ì a ndâmà'anwî bo bì a ndâñghotə, a bə ìdìgə tsim jii mæ bə bîtsim bòontə ghu aà, kaa mè lèè ñkì'ï annù tsu a lò'òsə burə swoswon bə. ²¹ O tigə m̀bu mbetə nî gha nì ìbetə aa a ya ɛ? Betə bə bə bulà bii mæ bi le nyu'u annù yï mæ le si swon aà. Wa bo zî ànnù yï mæ mè le si swon a mbo bo aà.”

²² Ajàñ mæ Yesu à le nswon ma mùu ajàñ aa, ñgàñmbe ìdìgə wa yï mò'ɔ a zwî àbo ghu atu, mbetə yi mæ, “A swõñ wò a mbo wò mæ tâ ò ka ñghaa a mbo ñgàñmà'a Nwî yï ñwè ma mùu ajàñ ɛ?”

²³ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Mbə a bə yï mæ mè swònə ànnù yï bi yï tsu, ò ke'ènə a mbo bə bù mæ bi təə faà aà, mbə a bə mæ ñnnù jii mæ mè swònə aa i ku'unə, ò tigə m̀bu mfɛɛ gha aa a ya ɛ?”

²⁴ Ma mùu noò Annas à le ñlògə yi tsi'ï wa ajàñ yï mæ bi le ñkwerə yi aa, ñtsyasə a mbo Kaifas yï mæ à le mbə ñgàñmà'a Nwî yï ñwè aà.

Ajàñ mæ Peta à le ñkù'ùsə ñtuu Yesu aà.

²⁵ Peta à le mburè ntèè wa adigè nyo'otè nî m'ò wa; bè bî m'ò bi betè yi mæ, "O laa ñki'ì ñgànyègènnù mbâ wî yî mò'ò bə aa ε?" Peta a tuù yi nswonj mæ, "Kaa mæ sî ghu bə."

²⁶ Abù'u ngànmà'a Nwĩ ya yî mò'ò, mbə ndim ñù wa mæ Peta à le ñkwyě atòñnè yi aa, a betè mæ, "Mè ghìrè mbaa ki'ì gho yə ò tswè bú bo wa a múm ñkya aa ε?"

²⁷ Peta a ku'ùsè ñtuu yi nswonj mæ, "Ñganj!" Tsi'ĩ maa noò àkègè a tɔñè.

Ajàñ yii mæ bi le ñghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Lk. 23.1-5)

²⁸ Bi le ñlògè Yesu ñghèè ni ghu a ntò'ò Gúmnaà, maa noò a burè aa tsi'ĩ mbà'a mbà'à. BaYuda kaa bo le ñwa'à waa wa múm ntò'ò kuù, ñlonj mæ bi le ñlòò mæ bi ba'atè nî ìbiinù waa lèè tã ì laa a nyòñè ni nòñsè wàà tã jì miji mi Passa. ²⁹ Pilato à le ntigè mbañnè mfè'è a abee mbetè waa mæ, "Nì swòñ mæ ñù ghù à ghìrè aa akè aa ε?"

³⁰ Bo kwi'i ghu mbo mæ, "A ghìrè mbaa tsuu annù fànsè bonj kaa bĩ'ĩ sî ni ghu a mbèè wò zĩ."

³¹ Pilato a swonj ghu mbo mæ, "Mbə a bə la, nì logè yi ñghèè ntso'otè isa'à yi nyonj a ni nòñsè ghùù." Bo kwi'i ghu mbo mæ, "Kaa bĩ'ĩ sî nî àdà'à mæ mbə bĩ'ĩ zwiè ñù tswè." ³² A le mfè'è lá là aa mæ tã à boontè ni ñìghàà nìi mæ Yesu à le sî swonjè ñlonj ajàñè ñiwo yii mæ yu le ntswe nî ñkwo aà.

³³ Pilato à le mbù ñkuu ñghèè fu wa múm ntò'ò, ñtwoñè Yesu mbetè yi mæ, "O bə aa ñfò baYuda aa ε?"

³⁴ Yesu a betè yi mæ, "Nìghàà nù mæ o betè gha ghu aà, à nî no kè a swonj bè ñswonj a mbo wò aa ε?"

³⁵ Pilato a bəñ mbetè yi mæ, "Mè laa mbə ñù baYuda aa ε? A fa bə bo mfa gho a mbo mæ bo bì bìlì bi ñgànmà' Nwĩ. O ñansə mfànsə aà àkè ε?"

³⁶ Yesu a swonj mæ, "Kaa ànnù ñfò ya kaa a sî aa fàa a ni yula mbi tswè. A ghìrè mbaa mbə mæ ànnù ñfò ya a tswe aa fàa ni yulà mbi, bonj ñgàñkòrè jã ì to fìkòrè kaa bi ki'ì gha a mbo bìtã bi baYuda fã. Ñganj, kaa ànnù ñfò ya kaa a sî aa fàa ni yulà mbi tswè."

³⁷ Pilato a betè yi mæ, "La a bə mæ ò ni mfò aa ε?" Yesu a kwi'i mæ, "ò swòñ mæ mæ nî ñfò. Bi le ñjwe gha mæ fè'è fàa mbi aa ñlonj ñkwitu ànnù yî fùùrè, a ñka ñghàà ànnù ñlonjè ànnù ñìkonjè. Nù ñtsim yii mæ à tswe a múm ànnù ñìkonjè aa a yu'utè annù yii mæ mæ swonjè aà."

³⁸ Pilato a betè mæ, "Annù ñìkonjè à nî àkè aa ε?"

Pilato a bú mfe'è ñghèè ñyè bə bya, nswonj a mbo bo mæ, "Kaa mæ sî annù tsu yə mæ mbə a ghìrè mæ tã mæ ñiñ ñgi'ì ghu nú. ³⁹ Lá ñyonjè a ni nòñsè yii mæ ni tswe ni ghu aa, mæ fi'isè ni ñgàñatsañ yî ñfùùrè a mbo bù, a ñjwĩ Passa. Nì kòñ mæ tã mæ fi'isè Mfò baYuda ghù aa ε?" ⁴⁰ Bo tɔñnè ñswonj mæ, "Ñganj, kaa mbə a ki'ì yu bə! Bĩ'ì lòò mæ tã ò fi'isè aa Barabas!" (Barabas à le mbə aṅgámighee).

19

Ajàñ mæ bi le ntsèrè isa'a Yesu mæ à ka wo aà

¹ Pilato à logè Yesu mfa yi bì ghòò yi. ² Bìsogyè bya bi lòò mĩndigè mi ñjòñ ñjonj mba'a tsò àtsè'ètu ñfò ñsòsè ghu atú. Ntigè ñlogè atsè'è yî bagitè yi atìndùù ñwè'è ghu nú. ³ Bo tìgè ñtsya mmii nìi nswonjè ni mæ, "O lèlè lèè! Mfò baYuda à kì kwèè! A kwèè!" Lá mbañnè mfèè ni mighà'a mi.

⁴ Pilato à le bù mfe'è ñghèè a mbo nnòò bə wa nswonj a mbo bo mæ, "Yè nì, mæ ka fè'è zĩ ni ghu a nsi bù tã nì zi mæ kaa mæ sî annù yii mæ à ghìrè mæ mbə ni ñiñ ñgi'ì

ghu nu aa yê.” ⁵ Yesu a tigè m̀fɛ'ɛ ni àtsè'è yí bagitə ya bo bì nî àtsè'ətu njônjon ya a atu yu. Pilato a swon a mbo bè bya mə, “Nù wa à ghulà.”

⁶ Bìlì bi ngǎnmà'a Nwĩ bo bì ngǎmbɛ̀ ñdámà'anwi bi yè mē yi aa, ntɔɔnə nswon mə, “Kwèentə yi a ati bǎɔnə bǎɔnə.”

Pilato a swon a mbo bo mə, “Nì logə yi la ɔkwèentə tsi'ĩ bù, kaa mē sǐ nji'ĩ ànnù yì mə mbə mē niɔ ɔgĩ'i ghu nu aa yê.”

⁷ Nnòò wa i kwi'i mə, “Bì'ĩ tswè nì nɔɔsè yì'ĩ mə a dǐ'ĩ ni mə a ku'unə mə tá à kwo, ñlon mə a swonə ni mə yu ni Mu Nwĩ aà.”

⁸ Pilato à yù'ù mē ma mùu ajàn, nìbɔ'ɔ ni ku'ùsè ñtswá yi. ⁹ A bú ɔkkuu ɔghɛɛ fu wa a múm ñtɔ'ɔ, m̀betə Yesu mə, “Baa ò lò aa fə aa ɛ?”

Kaa Yesu a wa'ǎ akwi'i ghu mbo fâ. ¹⁰ Pilato à swon ghu mbo mə, “O nà'à nàa ɛ? O sǐ zi mə mē tswè nì m̀dà'à m̀i mə mbə mē swon mə tá bì ma'atə gho, kə a nswon mə tá bì kweentə gho a ati bǎɔnə bǎɔnə aa ɛ?”

¹¹ Yesu a kwi'i mə, “A bə aa mə, ò tswè nì m̀dà'à a atu mē aa nlon mə Nwĩ à fa a mbo wò aà. Lá ɔ̀ wə mə à ghìrə mbǎɔnə zi mfa gha a mbo wò aa, à yìi annù a bì'ĩ ntsyá yô.”

¹² Pilato à yù'ù mē ma mùu ajàn aa, nywe'etə a ǹlò mǎnǐ a mà'atə Yesu ghu. Lá ñnòò bē wa i ku'ùsè ñtɔɔnə nswon mə, “O bə mà'atə yi bəə bon kaa ò sǐ nsùkà'a Kaisa bē. Nù ñtsim yìi mə a swonə ni mə yu ni m̀fɔ aa, à nì ɔ̀ àtìi atu a mbo Kaisa.”

¹³ Pilato à yù'ù mē ma muù m̀ghàà aa, ñlogə Yesu m̀fɛ'ɛ ntswe nì àlɔɔnə nsa'a m̀isa'a a sàanə yìi mə bi le ǹlìgè ǹngɔ'ɔ, (a ni ǹghàà ni baHeber, bi twonə ni Gabbatha).

¹⁴ A le sǐ bə maa noò aa a tigè ɔ̀ku'u a ntǐ às'ĩnè m̀bɔɔn tá àbèè fu'u a njwĩ Passa. Pilato a swon a mbo bè bya mə, “M̀fɔ ghùù wa à ghulà.”

¹⁵ Bo ku'ùsè ñtɔɔnə swon mə, “Zwitə yi, zwitə yi ǹlɔ'osə, kwèentə yi a ati bǎɔnə bǎɔnə!” Pilato a betə waa mə, “Nì lɔɔ mə tá mē kweentə m̀fɔ ghùù a ati bǎɔnə bǎɔnə aa ɛ?” Bìlì bi ngǎnmà'a Nwĩ bya bi kwi'i ghu mbo mə, “M̀fɔ yìi mə bì'ĩ zi aa, à kǐ mbə aa tsi'ĩ Kaisa.”

¹⁶ Pilato a tigè ñlogə Yesu m̀fa a mbo bo mə tá bì kweentə yi a ati bǎɔnə bǎɔnə.

A àjàn yìi mə bi le ɔkwèentə Yesu a ati bǎɔnə bǎɔnə aà

(Mt. 27.32-44; Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43)

Maa ajàn bi tigè ñlogə Yesu ɔghɛɛ ni ghu. ¹⁷ A le m̀fɛ'è m̀be'e ati bǎɔnə bǎɔnə yi ya yumbɔɔn ɔghɛɛ ɔ̀kù'ù a adìgə yìi mə bi le sǐ twonə nì àkwɛɛ atu ɔ̀ u aa (a ni ǹghàà ni baHeber, bi twonə ni Golgotha).

¹⁸ Bi tigè ɔkwèentə yi a ati bǎɔnə bǎɔnə maa adìgə bo bì bè bĩ m̀ɔ'ɔ bi baà, ɔ̀ yì m̀ɔ'ɔ a tswé fàa mbèè laà, yì m̀ɔ'ɔ a kǐ ñtswe fàa mbèè laà, Yesu a tigè ñtswe a titìi bo.

¹⁹ Pilato à le ɔ̀wà'ànə wa atu ati bǎɔnə bǎɔnə mə, “Yesu mu Nazareth, M̀fɔ baYuda.” ²⁰ Bè bĩ ghà'atə bi le ntwonə ma yuù ɔ̀wà'ànə ñlon mə àdìgə yìi mə bi le ɔkwèentə Yesu ghu aa, kaa a le ɔ̀wà' à sà' à sǐ' i a ǹlɔ a njɔ'ò àl' à.

Bi le ɔ̀wà'ànə ma yuù aa ni ǹghàà ni baHeber, ni ǹ baRoma a b̀ɔ'ɔ ni ǹ baGrikia.

²¹ Bìlì bi ngǎnmà'a Nwĩ bya bi swon a mbo Pilato mə, “Tsuu ɔ̀wà'ànə mə, ‘M̀fɔ baYuda’ Bǎɔnə ɔ̀wà'ànə bə mə ‘A swon mə yu ni m̀fɔ baYuda.’ ”

²² Pilato a kwi'i mə, “Annù yìi mə mē ɔ̀wà'ànə aa, mē ɔ̀wà'ànə mē!”

²³ Nòò yìi mə bìsogyè bya bi le ɔkwèentə Yesu a ati bǎɔnə bǎɔnə aa, bi le ǹlògə itsè'è ji nyatə mbèè ji ǹkwà, sogyè yì m̀fùurè a logə m̀bèè yì m̀fùurè yì m̀ɔ'ɔ a kǐ ñlogə mbèè yì m̀ɔ'ò. Bo le ɔ̀kǐ ǹlogə m̀andanə atse'è yì mà' à ya mə bi le mba'a kaa adìgə yìi mə bi yàtə ghu kaa a wa' à ghu tswé aa.

²⁴ Bìsogyè bya bi swon nì bò ni bo mə, “Kaa a sǐ ku'ùnə mə tá bì'inə satə, bì'inə tum ibìrè ghu, nyə ɔ̀ u yìi mə à ka jì aà. A le m̀fɛ'è lálà aa mə tá annù yìi bì le ɔ̀wà'ànə a ni ǹghàà ni Nwĩ aa tá à boontə ajàn yìi mə bi le nswon aa mə:

‘Bo le nyatə itsè'è ja a titìi bo,

n̄ma'a ib̄irè ni tògè ghà.*' "

²⁵ Bè b̄i m̄o'c b̄i le nt̄o nyont̄a a mb̄èè àti b̄an̄nè b̄an̄nè Yesu; à le mb̄e aa nd̄e yi, bo b̄i muma b̄i nd̄e ȳi ȳi m̄angȳe, ni Mary, ñgw̄e Cleopas, a b̄o'c b̄i Mary Magdalene. ²⁶ Yesu a ȳe nd̄e ȳi a b̄o'c b̄i ñḡanȳèḡènn̄u ȳi wa m̄e à le ñk̄oñ k̄oñ aa a aj̄an̄ m̄e bo le nt̄o ghu aà. Nt̄iḡe nswon̄ a mbo nd̄e ȳi m̄e, "Nd̄e, m̄u gh̄o ȳi m̄b̄an̄nè à walà."

²⁷ Ñki nt̄iḡe nswon̄ a mbo ñḡanȳèḡènn̄u ȳi wa m̄e, "Nd̄e gh̄o à walà." Nl̄ogin̄e maa n̄ò, ñḡanȳèḡènn̄u ȳi wa a tiḡe ñl̄oḡe yi, bo yu tiḡe ñtswe a nd̄uḡe yu.

A àj̄an̄ m̄e Yesu à le nts̄i aà
(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41)

²⁸ Ma juu ñnnu i tsyà m̄e, ts̄o m̄e Yesu à le nzi m̄e ñḡoñ ñnnu ts̄im i m̄e m̄e aa, a ngh̄ir̄e m̄e tâ ñgh̄àà ni Nw̄i ñi boont̄e, a swon̄ m̄e, "Ñj̄i ñk̄i yan̄e n̄àà."

²⁹ Ba'a ȳi m̄o'c à le nt̄e ghu ñi ñts̄e'è m̄ilù'ù, bi l̄ò k̄ũnt̄sa ñniñ ghu, ñs̄os̄e a at̄u ñk̄iñk̄à' à ñk̄o'os̄e ghu aghon̄e nts̄u. ³⁰ Yesu a no m̄ilù'ù mya, nswon̄ m̄e, "A m̄e m̄e." Nswȳe at̄u yi, ñniñe azw̄i yi a mbo Nw̄i, ñts̄i.

A àj̄an̄ ȳii m̄e bi le ns̄o mb̄èè ñgeè Yesu aà

³¹ BaYuda b̄i le nl̄ont̄e a mbo Pilato m̄e tâ à beent̄e tâ bo gh̄e mb̄egit̄e m̄ika'a mi b̄e bya b̄ii m̄e bi le ñkw̄èent̄e waa aa t̄a l̄oḡe ñk̄u jyaa jya wa ati b̄an̄nè b̄an̄nè i sigis̄e. Bo le mb̄et̄e maa aj̄an̄ aa nlon̄ m̄e ñjwi ya ñ le mb̄e Friday, kaa bo wa' à k̄oñè ni m̄e tâ ñku jya tâ ñ lo ntswe wa ati b̄an̄nè b̄an̄nè a ñjw̄iñḡoñ. Nlon̄ m̄e ma yaà ñjw̄iñḡoñ m̄e ñ le si z̄i aa, ñ le nan̄s̄e mb̄e ȳi làan̄laa a mbo bo aà. ³² B̄isogȳe bya bi le nt̄iḡe ñgh̄e mb̄egit̄e m̄ika'a mi ñu ñtsȳamb̄ii, ñki mbu mb̄egit̄e m̄i ñu ȳi m̄o'c wa ȳii m̄e bi le ñkw̄èent̄e waa bo b̄i Yesu aà. ³³ Là àj̄an̄ m̄e bi le nzi a nu Yesu aa, bo le nȳe m̄e à t̄e'è m̄e ñkwo yi, kaa ñji' ñi m̄b̄egit̄e m̄ik̄à' à mi kaa i wa' à bù m̄b̄e. ³⁴ Ñu sogȳe wa ȳi m̄o'c à le nl̄oḡe ñik̄oñ ni nso m̄b̄èè ñgeè Yesu ghu, ñk̄i bo b̄i àl̄e i bur̄e ñkh̄en̄e nsiḡe m̄f̄e'è ghu. ³⁵ (Ñu wa ȳii m̄e à le nȳe ma yu ànn̄u a f̄e'è aa, à ñi àȳef̄e, ànn̄u ȳii m̄e à le nswon̄ aa à ñi ànn̄u ñiñkon̄e. A k̄i ñzi m̄e yu swon̄ aà ànn̄u ñiñkon̄e. A swon̄e ma yu ànn̄u aa m̄e mb̄e ñi k̄i m̄b̄ii.) ³⁶ Bi le gh̄ir̄e ma la aa m̄e tâ ñgh̄àà ni Nw̄i tâ ñi boont̄e m̄e, "Kaa bi ka ȳi wa' à akw̄e yi ȳi tsu bur̄e mb̄eb̄eḡe." ³⁷ Ñgh̄àà ni Nw̄i ñi m̄o'c ñi k̄i ñswon̄ m̄e, "B̄e ka ȳi k̄i t̄e'è mi' ñi myaa a nu yu wa ȳii m̄e bi le ns̄o aà."

Aj̄an̄ ȳii m̄e bi le nt̄wiñe Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Lk. 23.50-56)

A àj̄an̄ m̄e bi le twiñe Yesu aà

³⁸ Ma ȳu a tsyà m̄e, Joseph ȳii m̄e à le nl̄o a ala'a Arimathea, a bet̄e Pilato m̄e mb̄e yu l̄oḡe àku Yesu le. (Joseph à le mb̄e ñḡanȳèḡènn̄u Yesu ȳi m̄o'c ȳii m̄e à le si ȳon̄e ñii b̄e al̄ò'òs̄e ñlon̄ m̄e à le si b̄o'c b̄it̄a bi ala'a bi baYuda aà.) Pilato à le mbeent̄e m̄e tâ à l̄oḡe aku Yesu. Joseph à tiḡe ñl̄oḡe ñgh̄èè ni yu. ³⁹ Nicodemus wa ȳii m̄e à le nte'è ñgh̄e ñgh̄èè ñȳe Yesu ñt̄uḡe aa, à le nȳon̄e Joseph bo yu gh̄e wa nl̄oḡe àku yi. Bo yu k̄a m̄e aa ñgh̄e aa, ñt̄uḡit̄e b̄ikilo bi m̄ighur̄e m̄i l̄umt̄e m̄ighum mi ntar̄e, m̄ii m̄e bi le nan̄s̄e ñi ñjoo j̄i l̄umt̄e j̄i m̄o'c j̄ii m̄e bi twon̄e ni m̄e ni aloe aà. ⁴⁰ Mb̄an̄nè ma j̄u j̄i baa, bo le ñgh̄èè ñl̄oḡe aku Yesu ñl̄imt̄e ñi àts̄e'è ȳi f̄u'ù ȳi siḡin̄e ñki ñiñ ni m̄iwur̄e m̄i l̄umt̄e, nyon̄e a aj̄an̄ m̄e, a ni ñon̄s̄e baYuda, bi le si nan̄s̄e ñi àku ñu m̄b̄on̄ twiñe aà. ⁴¹ Ñkya m̄int̄a mi ati ȳi m̄o'c i le ntswe wa adiḡe m̄e bi le nzwit̄e Yesu ghu aà. N̄isȳe ñi f̄ii ñi m̄o'c ñi le ntswe wa m̄um ñkya ñii m̄e kaa bi le mbur̄e ti ñu ghu twiñe. ⁴² Ts̄o m̄e àb̄èè à le nt̄iḡe ntswe ñi ñfu'u aa a ñjw̄iñḡoñ aa, ñki nlon̄ m̄e ñisȳe nya ni le ntswe ñkoont̄e maa adiḡe aa, bi tiḡe ñtwiñe Yesu ghu.

* 19:24 Ps. 22.18 A b̄e ànn̄u ȳii m̄e b̄isogȳe bya bi le ngh̄ir̄e aà.

20

*Nìsyè ni ηε'ε**(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Lk. 24.1-12)*

¹ A lò mē mbē tsi'í a titugə a mbà'a mbà'a a njwi yí n̄tsyambīi a m̄m̄m̄ η̄gyà, kaa ìdìgè i burə tì nan̄sə ñlaa, Mary Magdalene a ghεε wa a n̄tsù n̄isyè, ñyə mə bi tīi mə al̄ansə̄nḡò'ò ya yīi mə bi le η̄kusə n̄tsù n̄isyè wa ghu aa, nlò'òsə. ² A khê η̄ghεε nyə Simon Peta bo bi η̄ḡanyəḡənnū Yesu wa yīi mə à le nan̄sə η̄kə̄η aa, ñswon̄ a mbo bo mə, “Bi lògè mē Mmà'àmbi wa m̄m̄m̄ n̄isyè ñlò'òsə, kaa bī'í wa'ă adigə yīi mə bi ləə ghu aa zī.”

³ Peta ni η̄ḡanyəḡənnū Yesu yī mò'ò wa bo yu ghèè wa n̄tsù n̄isyè. ⁴ Bo le si khè bitsimè, lâ η̄ḡanyəḡənnū yī mò'ò wa à khê n̄tsya Peta η̄wan̄sə η̄ghèè ñywe'e wa n̄tsù n̄isyè. ⁵ Nyə̄ntə atú yi n̄lii m̄m̄m̄ n̄isyè ya ghu, ñyə atsə'è yī fù'ù ya yīi mə bi le n̄limtə Yesu ghu aa, lâ kaa η̄ki'í yi wa m̄m̄m̄ n̄isyè kuù. ⁶ Peta a yon̄ə a n̄j̄im̄ mburə n̄tsya η̄kuu wa m̄m̄m̄ n̄isyè, ñyə atsə'è yī fù'ù ya yīi mə bi le n̄limtə nū yī ghu aà, ⁷ bo bi àtsə'è ya yīi mə bi le n̄limtə atu Yesu ghu aà. Kaa a le η̄wa'ă a bò'ò ya yīi mə bi le n̄limtə mbīi nū yī ghu aa n̄n̄ə, bi le η̄kə̄rə n̄n̄ə̄sə tsi'í atu yu. ⁸ N̄ḡanyəḡənnū Yesu wa yīi à le mfòò η̄ghεε nywe'e wa n̄tsù n̄isyè aa, a kī η̄kuu ghu nyə, mbii. ⁹ (Kaa atū yaa a le mburə ti nan̄sə ñlaa wa ni ñìghàà ni Nwī nya mə ni ñswon̄ə ni mə à ka yī b̄ìnnè ni ñiwô aà.) ¹⁰ N̄ḡanyəḡənnū ji jya i le mbù n̄tigə mbīi η̄ghèè waa a ndùgè.

*A àjà̄n̄ yīi mə Yesu à le n̄zì a mbo Mary Magdalene aà**(Mt. 28.9-10; Mk. 16.9-11)*

¹¹ Mary à le ntəə wa n̄tsù n̄isyè a a bεε nyə'ə, à kà mē aa nyə'ə aa, ñyə̄ntə atú yi η̄ka n̄lii n̄i m̄m̄m̄ n̄isyè ya ghu ¹² ñyə baangel bi baa bi wε'è ìtsə'è jī fù'ù n̄tswe wa adigə mə bi le n̄n̄sə̄ aku Yesu ghu aà, yī mò'ò a tswê ghu atu, yī mò'ò a kī n̄tswe ghu mikòrè. ¹³ A betə ghu mbo mə, “O yə'è aà à kè le m̄angyè?”

A kwi'í ghu mbo mə, “Bi lògè mə N̄ḡan̄mà'ă ghà η̄ghεε ni ghu, kaa mē wa'ă adigə yīi mə bi ləə ghu aa zī.”

¹⁴ A ghè mē mə yu ki karətə yi, ñyə Yesu a təə maa mbèè kaa a wa'ă b̄an̄nè ñzi mə à ni Yesu. ¹⁵ Yesu a betə ghu mbo mə, “O yə'è aà à kè ε m̄angyè? O lòò aà wò ε?”

A le si wa'atə ni mə à laa mbə mbō̄n̄ η̄kya wā, n̄tigə η̄kwi'í ghu mbo mə, “Taà mbə a bə yīi mə ò lò'òsə mē yi, ò di'í àdìgè yīi mə ò ləə yi ghu aa a mbo mē tā mē ghεε ñlògè yi.” ¹⁶ Yesu a twon̄tə yi mə, “Mary!”

A karətə yi η̄ka n̄lii Yesu, ñswon̄ ni ñìghàà ni baHeber mə, “Rabboni” (ñji'í ñìghàà ma nū i bə mə “n̄dì'innū”).

¹⁷ Yesu a swon̄ ghu mbo mə, “Tsùu gha lõ mòntè bē, ñlon̄ mə kaa mē burə ti bù mbīi η̄ghèè fu a mbèe Taà. Lâ ghèe a mbo b̄il̄im̄ ba, ñswon̄ a mbo bo mə, mə bù η̄kò'ò η̄ghεε fu a mbo yu wa yīi mə à ni Taà ghà η̄ki mbə Taà ghùu aà, mbə Nwī̄nḡò̄n̄ ghà η̄ki mbə Nwī̄ḡò̄n̄ ghùu aà.”

¹⁸ Mary Magdalene à le mbù η̄ghεε a mbo η̄ḡanyəḡənnū ji jya ñswon̄ a mbo bo mə yu yè mə Mmà'àmbi η̄ki η̄kε'enə ñnnū jya mə à le ñswon̄ ghu mbo aa a mbo bo.

*A àjà̄n̄ yīi mə Yesu à le n̄zì a mbo η̄ḡanyəḡənnū ji aà**(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Lk. 24.36-49)*

¹⁹ A bə a n̄itugə maa njwī n̄tsyambīi, η̄ḡanyəḡənnū ji jya i ghotə a nda yī mò'ò, m̄fīi abà'ă ñlon̄ mə bo le si bò'ò bità bi ala'a bi baYuda aà. Yesu a wi'ikè ntəə a titīi bo ñswon̄ a mbo bo mə, “Mb̄ōonə a nu bù.” ²⁰ A swon̄ mē ma mùu ajàn̄ aa, ndi'í m̄bô mi mya ni mbèè η̄gee yī ya a mbo bo. N̄ḡanyəḡənnū ji jya i le mburə n̄luu ni ñidore a ajàn̄ mə bo le nyə Yesu aà. ²¹ Yesu a ku'üsə ñswon̄ a mbo bo mə, “Mb̄ōonə a nu bù. Ajàn̄ mə Taà ghà à le n̄too gha aa, mə ki n̄too ghuu.” ²² A swon̄ mē ma mùu ajàn̄ aa,

nífə'ə waa nî àzwî ñswonj mə, “Nî kwere Azwî Nwî! ²³ Mbə nî yi nli'inə ifansənnù ñú bonj baa kii li'inə, bæ nî tsuu li'inə bonj kaa baa wa'à kî nli'inə.”

Yesu bo Thomas

²⁴ Thomas yîi mə à le mbə ngənyəgənnù Yesu wa yî mɔ'ɔ a titii bya nighúm ñtsò baa, bi kii ñtwoŋə nîi ni mu bînwî aa, kaa à le ŋwa'ă atitii bo tswê wâ noò mə Yesu à le nzi aà. ²⁵ Ngənyəgənnù Yesu jya jî mɔ'ɔ i le nswonj gho mbo mə, “Bî'î yè mə Mmà'àmbî.”

Thomas a kwi'i a mbo bo mə, “Mbə mè ghîrə tsuu ibù'u mbəe jya ghu mbo yə, i tsuu biswəbimbô ba wa nî ibù'u mbəe mà jya kii niŋ, i tsuu abô ya wa ni àbù'ù ya a mbèè ŋgee yu niŋ, kaa mè wa'à bîi.”

²⁶ Ngya à tsyà mē yî mîfùurè ngənyəgənnù ji jya i bù ñtswe a múm nda ntsetə abà'à, Thomas a kî ñtswe a titii bo. Bi le mfi abà'à. Là Yesu a wi'ikè ñtə a titii bo nswonj mə, “Mbɔɔnə a nu bù.” ²⁷ Ntigə nswonj a mbo Thomas mə, “Niŋə muswəbô ghò falà, ŋki nanşə nlentə mbô mâ! Kî nəsə abô yo nniŋ fàa mbèè ŋgee mə. Kentə nligitə ànnù yo yâ, mbi.”

²⁸ Thomas a swonj ghu mbo mə, “Mmà'àmbî ni Nwîŋgòŋ ghà.” ²⁹ Yesu a betə ghu mbo mə, “Tigə ò bîi aa nlonj mə ò yə gha aà? Mbɔɔnə a mbo bè bîi mə bi bii ti yə gha aa.”

Nji'î ànnù yîi mə bi le ŋwà'ànə yulà àŋwà'ànə ghu aà

³⁰ Yesu à le ngħîrə ilənsə jî mɔ'ɔ jî ghà'àtə a nsi ngənyəgənnù ji, jîi mə kaa bi sî fàa mum yulà àŋwà'ànə ŋwa'ànə. ³¹ Là bi ŋwa'anə julà ñnnù aa mə tâ nî bii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwî, mbə Mu Nwî tă tsyă a njiŋ ajəŋ yîi mə nî bii yi aa i tswe ni ñtswəntii nî ikùm yi.

21

Ajəŋ mə Yesu à le ntsi'î ngənyəgənnù ji ji sàmbaa aà

¹ Ma yû ànnù a kà mē aa ntsya, a bù ndi'î ibiinu yi a mbo ngənyəgənnù ji jî mɔ'ɔ a mbèè ŋki miyaa Tiberias. A le ndi'î yi aa lalà. ² Simon Peta, Thomas yîi mə à le mbə nimfa'a aa, bo bi Nathanael, yîi mə à le nlo a Cana a mbù'u Galilea aa, bɔɔ bi Zebedee, ni ngənyəgənnù ji ji baa, bi le mbòontè ñtswe a adigə yî fùurè. ³ Simon Peta a swonj a mbo bo mə, “Mè ka ghèè gha a ŋkô mbwè.” Bo bîtsim kî ñswonj mə, “Bî'î ka yòŋə gho tâ bî'inə ghèe.” Bo le ntigə ŋkuu abəŋ ngħèè. Bo ghèè mē aa, nle nle nle nîŋgə wa tsi'î tsim kaa wa'ă fibwè kô.

⁴ Abèè a kà mē aa mfu'u, Yesu a zî ñtə a ghəŋə ŋki; la kaa ngənyəgənnù ji jya kaa i wa'à zi mə à bə aa Yesu mə à tə wa aghəŋə ŋki. ⁵ Yesu a swonj a mbo bo mə, “Bòò bâ, nî kò mə mbwè mî tsu aa e?” Bo kwi'i mə, “Ŋŋəŋ.”

⁶ Yesu a swonj a mbo bo mə, “Nî ma'a ambunjyá yuu ya a mbèè àbômə'à, bəə bonj nî ka ko mbwè.” Bo le mmà'à, mbwè kuu nluu ghu, bo tigə ñswonjə kikanj.

⁷ Ngənyəgənnù Yesu wa mə à le ŋkòŋ yi ŋkòŋə aa, a swonjə a mbo Peta mə, “A nî Mmà'àmbî!” Simon Peta à yù'ù mə mə à nî Mmà'ambi aa, ŋwə'e atsə'ê yi yî mà'à (nlonj mə à le sî bə aa a tsɔ'ɔ, wa noò mə à le sî fà'à aà), nnaŋ wa múm ŋki.

⁸ Ngənyəgənnù Yesu jî mɔ'ɔ jya i le ntigə ntii àkànu'u ya, ŋki nswonjə ambunjya ya yîi mə mbwè mya le nluu ghu aa, nzi a mbèè aghəŋə ŋki. A ti bə aa kaa àgha'a aghəŋə ŋki a le ŋwa'à bù nsa'a, a le mbə aa tsi'î tsɔ' bîmetre ŋkħi yî fùurè. ⁹ Bô fè'è mè wa aghəŋə ŋki, nyə mɔ'ɔ, i ghə'è, mbwè bo bi àbaa nòŋtə wa ni mɔ'ɔ. ¹⁰ Yesu a swonj a mbo bo mə, “Nî zi nî mbwè mya mî mɔ'ɔ mə nî ko tsîtsəŋə aà.” ¹¹ Simon Peta a ghèè ŋkuu wa a múm àkànu'u, ñswonjə ambunjya ya ŋkɔ'ɔsə a nta'a, mbwè mî fəŋkə luu ghu, mbə ŋkħi yî mɔ'ɔ ni mighum mi ntaà ñtsò tarə. Ka mə mbwè mya le nluu wa

mûm àmbunja aa kaa a le ñwa'à sà'àkè. ¹² Yesu a swon a mbo bo mæ, “Nì zi mfà'atè ntsú ghuu.” Kaa nù nì bò a le wa'à yi betè mæ, “O bə aà wò aa ε?” Nlon mæ bo bitsim le nzi mæ à nî Mmà'àmbi aà.

¹³ Yesu à le ntigè nlogè abaa ya bô mbwè mya mfa a mbo bo.

¹⁴ Ma mùu noò, à le mbə aa ngàà yïi ì ywe'e ji tarə aa, nloginə ajàn mæ Yesu à le nyweenə niwo aa, mæ à le ndi'i ibiinú yi a mbô ñgənyəgənnú ji.

Yesu bo Peta

¹⁵ Nòò yïi mæ bo le mmənsə a mfà'atè ntsú waa aa Yesu a swon a mbo Simon Peta mæ, “Simon, mu Jon, ò kəŋə gha ntsyàtè bə buà bitsim faà aa ε?”

A kwi'i mæ, “ŋə, Mmà'àmbi, ò zi mæ mæ kəŋə ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ka nje'ε bə bi mbinjèrə jà.” ¹⁶ Yesu a bû nswon ghu mbo a nî ngàà yïi ì ywè'e ji baa aa, mæ, “Simon, mu Jon, ò kəŋə gha aa ε?”

A kwi'i mæ, “ŋə, Mmà'àmbi, ò zi mæ mæ kəŋə ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ka mbe bə bi mbinjèrə jà.” ¹⁷ Yesu a bû nswon ghu mbo ngaa yïi mæ ì ywè'e ji tarə aa, mæ, “Simon, mu Jon, ò kəŋə gha aa ε?”

Peta à le njəŋə nlon mæ à le mbetə yi nywe'e ngaa ji tarə mæ, “O kəŋə gha aa ε?” Ntigè nswon ghu mbo mæ, “Mmà'àmbi, ò zì ìnnù tsi'ì tsimè; ò zi mæ mæ kəŋə ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ka nje'ε mbinjèrə jà. ¹⁸ Mè swonə a mbo wò tsi'ì annù nikon mæ nòò yïi mæ ò le mburə mungwà'à aa, ò le si wε'ε nî itsə'ə jo, ntaŋtə nî nù yò, mbinə nghèè ni adigə yïi mæ ò kəŋə aa; la nòò yïi mæ ò ka yì lwènə aa, ò ka yì ki nəsə mbô mo tâ nù dən à tigə nwe'ε nî itsə'ə a nu wò, nlogə nî gho nghèè ni ghu a adigə yïi mæ kaa ò sè kəŋə aà.” ¹⁹ (Yesu à le swon ma yú annù mfigitə aa mbuù niwo yïi mæ Peta à ka yì kwo ghu a nghirə mæ tâ Nwì à kwərə nigha'a ghu.) Yesu a tigə mbu nswon ghu mbo mæ, “Ka nyonə nî ghà!”

²⁰ Peta a karəkə yi, nyə ngənyəgənnù Yesu yì mò'ɔ wa, wa yïi mæ à le nkənə yi aa, tsi'ì wa yïi mæ à le nyegitə a ntsünti Yesu, wa noò mæ bo le si ji miji mi Pasa mi nlwì'ì n̄im mya mbetə mæ, “Mmà'àmbi, nù yïi mæ à ka fèè gho aa, à nî wò aà?” ²¹ Peta à yè mē yi aa, mbetə Yesu mæ, “Mmà'àmbi, ànnù ghuà nù a ka yì bə aa mæ akə aa ε?”

²² Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mbə mæ kəŋə mæ tâ à tswe nt̄i, nywe'e a noò yïi mæ mæ ka yì b̄ bi aa, boŋ ma ya a yə gho aa n̄i àkè aa ε? Ka nyonə n̄i ghà!”

²³ Ma mùu ajàn, ñgənyəgənnù Yesu jya i le ntigə nlaansə n̄i a tit̄i bə bi Kristo ni mæ kaa ngənyəgənnù Yesu ma ghú kaa à ka yì wa'à bù ñkwo. La kaa Yesu kaa à le ñwa'à swon aa mæ kaa à ka yì wa'à kwô; à le mbəŋnə nswon aa mæ, “Mbə mæ kəŋə mæ tâ à tswe nt̄i nywe'e a noò yïi mæ mæ ka yì b̄ bi aa, ma ya a yə gho aa n̄i àkè aa ε?”

²⁴ Ngənyəgənnù Yesu ma ghú à ni yu yïi mæ à le nswon innù ma j̄u tsǒ ayəfə, ñki ñwa'anə aà; b̄i'ì ki mbii mæ ìnnù ma j̄u mæ à le nswonə aa, à n̄i ànnù nikonə.

Nlwì'isə

²⁵ Yesu à le mbù ñghirə innù j̄i ghà'atè j̄i mæ bi le mbaa ki lòò a ñwà'anə tsi'ì tsim, boŋ kaa mæ s̄i m̄ontə mæ mbə m̄bi yú ntsim i gha'a ñkù'unə a ñkuu ñwà'anə ma jya ghu.

IFA'A Ngǎntoo Kristo

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'anə yū aa a le ηḡwà'anə Lukas, ηù yii mə à le ηki ηḡwà'anə Ntooo yī Nsigìnə Lukas aà. Ifà'a Ngǎntoo Kristo à nī ḡgàn ḡghòtə bɔɔ bi Kristo nlogìnə wa noò mə Yesu à le ηkɔ'ɔ ḡghɛɛ a aburə aa (1.12) ḡghɛɛ nywe'e a noò yīi mə Paul à le ḡghèè ḡswonḡ ntoo yī ḡsigìnə ya a Roma aà (28.30). Lukas à lògìnə nswonḡ innù jii mə Yesu à le ḡghìrə wa ni mītugə mi njwi mya mighum mi nìkwà mə à le mbù ḡtswe fàa atu nsyɛ mbɔḡ kɔ'ɔ ḡhèɛ a aburə aà. A le nanşə migìtə a mbo bo mə yu tswé ntii, ηki ku'usə nanşə ndi'i waa ḡnlonḡ ànnù nifɔ Nwī, ηki mbu ηkwatə mfa ndi'i yī ḡwè ya a mbo bo, ḡswonḡ mə tâ bo yu'utə ηkwɛrə Azwī yī Làà ya mə Nwī à le kà'à aà (1.5,8).

BaYuda le ηwa'atə mə Nwī à le nɔɔ mə yu yweensə aa tsi'i waa, la Nwī a a di'i a mbô ḡgǎntoo Kristo jya mə ḡntoo yī ḡsigìnə ya à le ntswe aa a mbo itoò tsimə (8.4-38; 10.1-48). Ka mə bi le si tso'ɔ nī àkòrə bɔɔ bi Kristo a ḡgaa jī ḡhà'atə aa, Lukas a di'i mə kaa biKrisèn si bē bii mə to nī bīsa'a bi ala'a kè baRoma bii mə bi le si bu'utə nī baYuda maa noò aa bē.

Lukas a tigə ḡḡwà'anə nswonḡ aa ajàn mə ḡgǎntoo Kristo le ηkwɛrə Azwī Nwī, ḡtigə nseensə ntoo yī ḡsigìnə ya, nlogìnə a Yerusalem, ḡghɛɛ nywe'e a nɔwī'i mbi aà. Ka mə bi twonḡ ḡḡwà'anə ma yū nī Ifà'a Ngǎntoo Kristo aa, mbə bi tse bāḡnə swonḡ bə mə à nī ifà'a Azwī Nwī, ḡnlonḡ mə Lukas à nanşə di'i bi yē tsi'i sigìnə ajàn mə Azwī Nwī a le si fà'à a ni bo nlogìnə a Njwī Pentecost aà.

Lukas à di'i innù jī tii jii mə i tswé a nī ḡḡwà'anə yu aa i fɛ'è ḡlaa. Nlogìnə a ajàn mə Azwī Nwī à le nsigə ηkuu a nu ḡgǎntoo Kristo aa, bi yē mə Azwī yī Làà a fa mīda'a a mbo bo, ḡtsyasə nī waa a nī innù tsim. ḡghòtə Kristo à le nlogìnə aa wa Njwī Pentecost. ḡghòtə yī mbii ma yū à le ntswa annù atsà'atə Nwī a tīnsə tsi'i mbənnù (1.14). Bo le ηki mboonsə waa ḡtswé nī ànnù yī fūùrə, ḡnanşə mfa ibiñù waa a nyogə ḡḡhàà ni Nwī, a ajàn mə ḡgǎntoo i le si di'i nī waa aa, ηkii ηkɔḡnə nī waa bo ni bo, ḡji nī tarə ηkii ḡtigə nseensə nī ḡntoo yī ḡsigìnə yā (2.42; 4.32-33). ḡḡwà'anə yū a nanşə ḡhìrə a laa mə ḡghòtə bɔɔ bi Kristo à tswé aa a ηka nsèensò ḡntoo yī ḡsigìnə ya a mbo bə bītsim, a nī idigə tsim. Ndi'i ni mə bo tswé ni ηkwɛrə Azwī yī Làà tâ à ka mfa ni mīdà'à a mbo bo, ηkii ḡtsyasə nī waa a nī àfà'à ma yū (1.4,8; 13.4; 16.6-10). Bi'inə yē ajàn mə ḡghòtə à le si sèensə nī ḡntoo ya ηkii ntoo nī bə a abɛɛ (13.2,3,47). A le ḡghìrə ajàn mə biKrisèn le si sèensə ntoo ya aa mə bi le mbé ḡghotə a mbī ḡtsim, ḡghìrə bə bītsim yu'u nighàà ni Nwī.

Ntii annù yīi mə ḡgǎntoo jya le si swonḡ aa i le mbə aa Yesu, mə à yweenə ni ni wo, ḡtswe ntii, mfa'a nī a titii bo. Ma yū a di'i mə Yesu à nī Ayo'ò Nwī wa mə Nwī à le ηkà'à aà, mbə yu wa yīi mə bə bītsim tswé ni ḡtsyà aa ḡhu njim i yweenə aà (4.10-12,33).

Bi yatə ḡḡwà'anə yū aa laà:

1. Ajàn mə ḡgǎntoo le ηka ntanjə a nsèensə ntoo yī ḡsigìnə aa 1.1-26
 - a. Ndi'i Yesu yī ḡnɔwī'ḡnjim ni ànnù yīi à le ηkà'à aà 1.1-14
 - b. Njīndā Judas 1.15-26
2. Ajàn mə bi le nswonḡ ntoo ya a Yerusalem aà 2.1—8.3
3. Ajàn mə bi le nswonḡ ntoo ya a Yudea ni a Samaria aà 8.4—12.25
4. Ifà'à Paul 13.1—28.31
 - a. Àkòrə nītə Paul yī ḡtsyàmbii 13.1—14.28
 - b. ḡghòtə ḡndānwī a Yerusalem 15-35

c. Akòrè nìtəə Paul yïi a ywe'e ji baa aà 15.36—18.22

d. Akòrè nìtəə Paul yïi a ywe'e ji ntarə aà 18.23—21.16

e. Ajàn mə Paul à le mbə ngànjatsan a Yerusalem, a Kaisaria ni a Roma aà 21.17-28.31

¹ Taà Theophilus, a ni ànjwà'ànè yï ntsyambïi ya mə mə kì le njwà'ànè a mbo wò aa, mə le nswonə innù tsim jii mə Yesu à le nghìrè ñki ndi'i, nloginə a noò yïi mə à le mbè'ènè àfà'á yi ghu aa, ² ñkò'c ywe'e a noò yïi mə Nwí à le lògè yi ñkò'c ghεε ni ghu a aburə aà. Mbɔɲ tá Yesu tá à kò'c nghεε a aburə, à le ndi'itə ngǎntoò ji jya mə à le ntsò'c aa nî Azwí Nwí. ³ Nòò wa mə bi le ndi' ngi'i ghu nu, a kwo mbù nyweenə ni nìwo aa, à le mbù ntswe fàa atu nsye njwi mighum mi ñikwà, ndi'i ibhinú yï a mbo bo ngaa jï ghà'àtè ni mánjï yïi mə kaa mbə bi wa'à manə mə yu le ntswe ntii. Bo le nyə yi a nî ngàà jï ghà'àtè ma jú aa, a swonə nî innù a mbo bo nlon annù nifò Nwí. ⁴ Ma mùu noò yïi mə bo bo le ntswe aa, a swonə a mbo bo ñkwantə mə, “Tá nì tsuu Yerusalem lo mà'àtè bə. Nì tswé ghu ñka nyu'utə nî àyoo ya yïi mə mə le nswonə a mbo bu mə Taà à le ñkà'à mə yu ka fa a mbo bu aà. ⁵ Jɔn à le si murə nî bə aa a múm ñkí, lá a njim njwi jï tsu, Nwí à ka bənjə murə ghu aa bə a múm Azwí Nwí.”

A jàn yïi mə Yesu à le ñkò'c ghεε a aburə aà.

⁶ Yesu bo bi ñgǎntoò ji jya le mbòontə ntswe a adigə yï fùurè. Bo bo tswè mə aa, bo betə ghu mbo mə, “Mmà'àmbi à ka yï bə aa ma mùu noò mbɔɲ tá ò bu mbənsə annù nifò baIsrael a mbo bo tá tá bo ka nsa'a nî mbi yù aa ε?” ⁷ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Kaa à si adigə yuu bə a nzi noò kě njwi yïi mə a ləə bə Taà ghà nî àdà'á yi aà. ⁸ Lá nì ka kwərə mida'a a noo yïi mə Azwí Nwí a sigə ñkuu a nu bù aà. Tá nì tigə bə bïyəfə ba a Yerusalem, ni a abù'u Yudea tsim bo bi a Samaria, nlo ghu nghεε a mbí ntsimə.” ⁹ Yesu à swonə mə ma mùu ajàn, Nwí a ghìrə a tigə ñkò'c ghεε nii a aburə, ñgǎntoò ji jya təə ntigə nlii, mbà'à i tigə nlogə yi a ghεε mbwε a mi'i bo. ¹⁰ Bo tigə ntəə wa adigə ntigə nlii ni aburə, a ajan yïi mə a kò'c ghεε aà. Bo kà mə aa nlii aa, bə bî mɔ'c bi baa bi zî ntəə a mbèε bo njwε'ε itsə'è jï fù'ù, ¹¹ mbètə waa mə “Bè bi Galilea, nì təə faà nlii nî àburə aa a ya aa ε? Yesu ma ghú mə bi logə ñkò'c nghεε ni ghu a aburə aa, à ka yi bu bii tsi'i ma mùu ajàn mə nì yə a kò'c ghεε a aburə aà.”

A ajàn yïi mə bi le ntsò'c Matias mə tá logə adigə Judas aa

¹² Bo le ntigə nlo wa nta'a Olives mbu mbii fu a Yerusalem, a nlo ghu nghεε nywe'e a Yerusalem a bə tsó kilo metre yï mfuurè. ¹³ Bo bii mə ñkuu a Yerusalem, ñkò'c ghεε wa nja'à ndá ñkàn a ndəɲ wa adigə yïi mə bo le si tswé ghu aà. Bo ma bú le mbə aa Peta ni Jɔn ni Jems ni Andrea, Philip ni Thomas, Bartolomeo ni Mateo, Jems mu Alfeus ni Simon yïi mə bi le si kii ntwonə ni Zealot aa, ni Judas mu Jems. ¹⁴ Bo ma bú bi tsim bo le mbòonsə waa mbii bitsim mə bo ka ki tsà'àtè nî Nwí kaa wa'à Kaà, bo bo ni bəngyè bya mə bi le si yonə ni njim Yesu aa, a bò'c Mary, ndè bi Yesu, ni bɔɔ bi ma bi Yesu bi mbənjə.

¹⁵ Ma mùu noò ñgǎmbii Kristo tsó ñkhì ni mighum mimbaa, bo le ngəotə waa ntswe a adigə yï fùurè, bo ghòtə mə waa ntswe aa, Peta a təə a ndəɲ nswonə mə, ¹⁶ “Bɔɔ bi maà, ànnù yïi mə ànjwà'ànè Nwí a swonə aa, a le ntswe nî mfè'ε mbòontə tsi'i a ajan yïi mə Azwí Nwí a le nswonə, mbɔɲ tá à fε'ε, a mbo David mə tá à swonə nlon Judas Iskariot yïi mə à le nghèè ndi'i Yesu a mbo bə bya mə bi le ntswa yi aà. ¹⁷ Judas yumbɔɲ à le mbə njú yï mɔ'c a titii b'i'inè, nlon mə bi le ntsò'c yi mə tá b'i'inè nì bo ka mfa'a aà. ¹⁸ (Judas à le nlogə ñkabə ya yïi mə à le ñkwərə nlonə annù yï bi yïi mə à le nghìrè aa, nghèè nyuu adigə nsye ghu. A le wò ni mĩtumfu'u ma mùu adigə, àtò'ò yi a bwinə a titii, mĩtò mi mĩtsim mi zwu mfè'èkè. ¹⁹ Bè bitsim bii mə bi le ntswe a Yerusalem aà bi le nyu'u annù ma yú, ntigə mfa ikum adigə ma ya ni

nìghàà ni alá'à nyaa ni Akeldama, ma la bə mə, Adìgənsyě Aləə). ²⁰ A fe'è ma mùu ajaŋ aa nlon mə bi le ŋwà'ànə a múm àŋwà'ànə bî Psalms mə,

'Tá ndùgə yí tá ì təə ŋɛ'ɛ,

tá nù tsù tá tsuu ghu yí lǒ ki tswe bə.'

Bi kî m̀bu ŋwà'ànə ghu mə,

'Tá nù dànə à logə adigə afà'á yi.'

²¹ Ma mùu ajaŋ, a ku'unə mə tá bî'inə tso'c nù yí mo'c yíi mə à kî tswe bî'inə nì bə a ŋgəŋ bìnòò bîtsim mə Mmà'àmbi Yesu à kî si fè'è ñkarə ŋghɛ mbù m̀bii nî titii bî'inə fàa atu nsyɛ aa, ²² ñloginə ni nòò wa mə Jon à le si murə nî bə a ŋkî aa, ŋghɛ nywe'e ni noò wa yíi mə bi le nlogə Yesu ñko'c ŋghɛ ni ghu a aburə aa. Nù ma ghú à ka kii bə àyəfə, tsó bî'inə, ki swon ni a mbo bə ajaŋ yíi mə Yesu à le nyweenə ni nìwo aa." ²³ Bo le ndi'ì bə bi baa, Joseph yíi mə bi le si twonə ni Barsabas, ìkùm yi yí mo'c ì kî m̀bə Justus aa, bo Matias. ²⁴ Bo le ntigə ntsa'atə Nwí nswon mə, "Mmà'àmbi, wò yíi mə ò zi m̀ntii mi bə bîtsim aa, tigə m̀figitə nù yíi mə ò tsò'c aa, fàa titii bə bua bi baa ²⁵ mə tá à logə adigə afà'a ŋgəŋntoo Kristo, yíi mə Judas à le mmà'atə a ŋghɛ a adigə yíi mə yu kəŋə aa." ²⁶ Bo tsà'atə m̀ Nwí laa, ntigə m̀ma'a ìbirə a ntsò'c nù yíi mə à ni ghu aa, wa titii bə bya bi baà. Nù yíi mə bi le ntsò'c aa à le mbə Matias. Bi tigə nlogə yi nniŋ mə tá à tigə mbə nù yí mo'c wa titii ŋgəŋntoo jya nìghúm ntsò baà.

2

Ajaŋə yíi mə Nwí à le ntoo Azwí Nwí a sigə ŋkuu a nu Bəc bi Kristo aa

¹ Njwí Pentekost ì kù'ù m̀ə, ŋgəŋmbii Kristo jya ì ghotə waa ntswe tsi'ì adigə yí fùurə. ² Bò tswè m̀ə, ŋghəə ki yə, àyoò tsu a ju'ù a ñkəŋ ñkoo tsó àfisə yí wè yíi mə a tsyà aa, ñzi ŋkuu nlwensə nda ya mə bo le ntswe ghu aa tsi'ì ntsim. ³ Bo yə ñjoo jì mo'c ì zì m̀bə tsó ñlwà mo'c, ñkirə tsó ìləə; ì yàtə waa ŋghɛ ntəntə a nu bo yí mò'c yí mò'ò. ⁴ Azwí Nwí a le ŋkuu nluu a nu bo bîtsim; bo tigə nloginə ŋka ghaa mighàà mi itoo jì dàn, ñyonə ni ajaŋ yíi mə Azwi Nwí a le ndi'ì a mbo bo aa.

⁵ BaYuda bii mə bi le si bo'c nî Nwi aa, bo le nlo a itoò tsim fàa m̀bi ñzi ntigə ntswe a Yerusalem. ⁶ Bo yù'ù m̀ə ñjì ayoo ya a ajaŋ yíi mə a le si jù'ù aa, ñnòò bə bî ghà'à gha'a zì ŋghotə, ànnu a tsyà waa nlon mə nù ntsim yíi mə à le ntswe ghu aa à le nyu'u ŋgəŋmbii Kristo jya ì ghaà ni nìghàà ni alá'à nyaa. ⁷ Annù a le ntsyà waa, a kî m̀burə mbə tsi'ì ànnù yí yəyerə a mbo bo, bo tigə m̀betə ni mə, "bè buà bi tsim mə bi ghàà laà aa bi sè aa baGalilea bə aa ɛ? ⁸ A tigə ntsya aa la nù ntsim a titii bî'inə a yu'ù nì waa bo ghàà ni nìghàà ni alá'à nyaa aa ɛ? ⁹ Bî'inə lo aa a itoo itoò, a Partia, Media, ŋkî lo a Elam; ñlo a Mesopotamia, a Yudea, bo bi a Kapadosia; ñlo a Pontus ni Asia; ¹⁰ a Frigia ni Pamfilia, a Ègipto, ñlo a idigə jì mo'c a Libya, a mbèe Cyrene, bî'inə bî mo'c bi lô a Roma, ¹¹ baYuda bo bi bii mə bo kwensə annunwi yaa ntigə bə baYuda; bî'inə bî mo'c bi lô a Kreta bo bi a Arabia, lâ bî'inə yu'ù bo ghaà ni mighàà mi ìla'a m̀inè, ñswonə nî ñnnù jì wè jii mə Nwí a fà'á aa." ¹² Annù le ntsyà waa bîtsim, ìtù jyaa ì buurə, bo tigə m̀betə nî waa bo ni bo mə, "Ma yuù ànnù a bə àa mə akə?" ¹³ Là bə bî mo'c a titii bo bi bāŋnə ŋka ŋwye nî waa, ñswonə ni mə, "Bo no aa m̀lù'ù m̀ fii si'ì si'ì, mi tigə ñko'c ni atu bo."

Annù yíi mə Peta à le nswonə a mbo àkùrə bə bya aa

¹⁴ Bə byà kà m̀ə aa ŋghaa laà, Peta a təə a ndəŋ bo bî ñgəŋntoo jì mo'c jya nìghúm ntsò mo'c, ñŋentə ñjì yí a ndəŋ ŋghaa a mbo bo nswon mə, "Bù baYuda bo bî bù bə bîtsim bii mə ni tswe a Yerusalem, naŋsə nyu'utə nì tá mà to'otə annu yíi mə a tswe ghu aa a mbo bù. ¹⁵ Kaa bə buà kaa bo si aa m̀lù'ù baanə, a ajaŋ yíi mə ni wa'atə

aà, òlɔŋ mə à nì aa tsi'ì bìnòò bi nibù'u tsitsòŋè. ¹⁶ Tà nì yu'u ànnù yìi mə ògàŋtoò Nwĩ Yoel à le nswon nlon annù ma yù aà,

¹⁷ 'Nwĩ à swon mə, à ka yì bə a noò òjìm
tá mè swi'i Azwi ya a nu bə bítìm.

Bɔɔ buu bi mbàŋnè bo bì bì bāŋgyè tá bo ka nswon nì ìnnù jìi mə mè ka yì kì
nìŋə nì a ntiì bo aà,

tá òjèè təə təə tá ì ka nle nì bɔɔ ŋwa'a buu,
tá òjèè tá ì ka nle nì bìlì buu

¹⁸ òŋə, wa mè ka yì swi'i Azwi ya a nu ìbù'ù ja jì mbàŋnè bo bì jì bāŋgyè a nì
òjwi ma jyá, tá bo ka nswonə nì ìnnù jìi mə mè òŋə a ntiì bo aà.

¹⁹ Mè ka yì ghìrə ìnnù tsyámbo a aburə a ndəŋə,
ì ghìrə ìlènsə fàa atu nsyè, a jì'ì nìkàŋ;

nì ka yì yə aləə bo bì mɔ'ɔ nì mbà'à fìlì.

²⁰ Nìnòò à ka yì bəŋ ì tigə fii tsò ìtugə tá sàŋə tá à bəŋ ntigə mbanə tsò àləə,
m̀bɔŋ tá òjwĩ Mmà'àmbi, là'a njwĩ yì òwè ya mə ka yì tsyá njwĩ tsìm aa, m̀bɔŋ
tá ì zi.

²¹ Maa noò, òjì òtsìm yìi mə ka yì twon ikum Mmà'ambi aa, à ka yì yweenə.'

²² "BaIsrael, yu'utə nì ànnù yìi mə mè ka swon aa. Nì zi mə Nwĩ à le ndi'ì mə Yesu
mu Nazareth à nì òjì yìi mə yu tsɔ'ɔ aa nì ìnnù jì wè bo bì ìnnù tsyámbo bo bì a bɔ'ɔ
ìlènsə jìi mə Nwĩ yumbɔŋ à le ŋghìrə mə tá yu Yesu tá à ghìrə a titiì bù aà. ²³ Nwĩ à
le nanse nləə òkì nzi mə bì ka yì fa Yesu ma ghù a mbo bù. Bì fà mē, nì ghìrə mə tá
bè bì bì tá bì kweentə yi a ati bāŋnè bāŋnè, òzwitə yi ghu. ²⁴ Là Nwĩ a yweensə yi a
nìwo, òketə m̀ŋkìrè m̀ ŋgì'ì nìwo yìi mə à le yə aa, òlɔŋ mə kaa nìwo nì le ŋwa'à
nì àdà'à a ntswa yu nləə a nisyè tswé bē. ²⁵ Nlon mə David à le nswon nlon ŋgaà yì
mə,

'Mè le si yə nì Mmà'àmbi a tswe a mbii mə a ŋòŋ bìnòò bítìm; tsò mə à tswe a
mbèè àbo mə yì mà'à aa, kaa mbə òtìì gha ì wa'à ka ntsiginə bē.

²⁶ Ma mùu ajàn, òtìì gha ì tswe nì òdorə, mè tigə òghaa nì òdorə;

tá òjyànù yà tá ì tswe ntigə nyu'utə nì òkà'a yìi mə Nwĩ à le òkà'à aà,

²⁷ Nlon mə kaa ò ka yì wa'á ntiì gha mà'àtə tá ì tswe a ala'a bìku bì bē àa bē

kaa mbə ò wa'à kì m̀ma'atə ŋgàŋfà'á ghò yìi mə à fà ìbìinù yi a mbo wò aa, tá
à bwe bē.

²⁸ O di'ì mē m̀anji yìi mə mbə mè tsyá ghu ntswe òtìì aa a mbo mè;

ò kà ghìrə tá òtìì gha tá ì luu nì òdorə a noò yìi mə mè tswe a nsi mi'ì wò aà.'

²⁹ "Bɔɔ bì maà, mbə mè tse ghàa a mbo bù tsi'ì nì nsi nì nsi nlonə tātə yi'inè,
David. A le òkwo bì kì òtwinə yi, nìsyè nì nì kì òtswe faà òzi nywe'e sii. ³⁰ David à le
mbə ògàŋtoò Nwĩ òkì nzi mə Nwĩ à lèè òka'a a mbo yu mə yu Nwĩ yu ka yì tswesə
mu David yì m̀ɔ'ɔ ghu aləŋə nifò. ³¹ David à le nyə annù yìi mə Nwĩ à le ntswe nì
ŋghìrə aa, m̀bɔŋ tá à fɛ'ɛ mbòontə, òtigə ŋghaa nlon a ajàn yìi mə Kristo, Ayo'ò Nwĩ
wa, à ka yì yweenə nì nìwo, tá Nwĩ tá à wa'à yi ma'àtə tá à tswe a ala'a bìku bì bē,
kaa wa'à kì mbii mə tá òjyànù yì ì bwe aa bē. ³² Nwĩ a ywèensə mē Yesu ma ghù
nì nìwo. Bì'ì bì tsìm bì'ì yə yi nì mi'ì mi'ì a ajàn yìi mə à le nyweenə nì nìwo aà.

³³ Tsìtsòŋ, Nwĩ à kò'òsə yi a òdəŋ, a adigə nifò, òtswesə yi a mbèè nìkwɛɛ yu Taà yì
nì mà'à, m̀fa Azwi Nwĩ yìi mə à le òkà'à mə yu ka yì fa aa ghu mbò. Ayoo ya mə nì
yə òkì yu'u a koò aa, à bə aa Azwi Nwĩ ma yá mə Kristo à swi'ì a nu bì'ì. ³⁴ Nlon mə
David yumbɔŋ kaa à le ŋwa'à a aburə ko'ɔ ŋghèè, yumbɔŋ à le mbāŋnè òswon mə,
'Mmà'àmbi à swonə a mbo Mmà'àmbi ghà:

Tswe a mbèè nìkwɛɛ mè nì mà'à,

³⁵ ònywe'e a noò yìi mə mè ka ghìrə tá ògàŋkìbàà jo tá ì bəŋ ntigə mbə tsò àkə'ə ntete
m̀kòrə m̀.

³⁶ “Ma mùu ajàn, a bon mē tâ baIsrael bitsim tâ bi nanşə nzi mē Nwĩ à lèè mē Yesu ma ghú mē nì le ñkwèèntè a ati bànñè bànñè aa nĩ Mmà'àmbi bo bì Ayo'ò Nwĩ.”

³⁷ Bè bya bo yù'ù mē laà, ànnù ya a sò ntiì waa, i luu nĩ ajəñnè, bo tigè mbetə Peta bo bì ñgǎñntoo jĩ mɔ'ɔ jya mē, “Bɔɔ bi maà bi'i, mbə bi'i tigè ñghirə aa mē akə ɛ?”

³⁸ Peta a kwi'i a mbo bo mē, “Nì bəñkə mĩntiì muu, ñkwèrə ñkì bu bitsim nĩ ìkũm Yesu Kristo, tâ Nwĩ à li'inə ibi ghuu, ñkì ntəñə ghuu nĩ Azwĩ Nwĩ. ³⁹ Ma yu ànnù à nĩ ànnù yĩ mē Nwĩ à le ñkà'à a mbo bù bo bì a mbo bɔɔ buu, a mbo bè bitsim bii mē bi tswe a sà'a agha'à, bo bì a mbo nù ntsim yĩ mē Taà yĩ'i Nwĩngòñ a twon mē à zi a mbèe yu aà.”

⁴⁰ Peta à le ntigə mbu nswon innù jĩ ghà'àtə a mbo bo a ajàn yĩ mē bo le nyu'u ñkì nyə aa, ndi'itə nĩ waa nswonə nĩ mē, “Tsu'u nĩ atú yuu a mbo nìwàà nĩ bē buà bii mē à nì bē bi bi aà.” ⁴¹ Bè bi ghà'àtə bi le nyu'u ànnù yĩ mē Peta à le swon aa, mbii, ñkwèrə ñkì. Bè bii mē bi le ñkwèrə ñkì maa njwi aa bi le mbə ntsù'ù jĩ tarê, ndùù waa ma bù i tigè ñku'usə ñghotə bɔɔ bi Kristo byá. ⁴² Nloginə maa njwi bo le nniñ atú yaa nĩ innù jii mē ñgǎñntoo jya i le si dì'i aa, ñnanşə nyəgə, mboonsə wa bo ntswé ñghirə nĩ innù jyaa nĩ abo yĩ mɔ'ɔ a múm ñghotə, mbatə nĩ abaa ñkurə bo bitsim, ñkii ntsa'atə nĩ Nwĩ bo bitsimè.

Ajàñ yii mē bɔɔ bi Kristo le si tswe aà

⁴³ Ngǎñntoo Kristo jya bo le si ghirə innütsyâmbô bo bì innù jĩ yeyerə, ma yú a ghirə mē tâ nìbɔ'ɔ nì tswa bē bitsimè. ⁴⁴ Bè bitsim bii mē bi le nniñ ntiì waa a nu Yesu aa, bi le mbòònsə waa, ñghotə nĩ waa ntswe nĩ àdigə yĩ fùùrè, mboonsə nĩ ñjoo jyaa, àyoò yaa a bə yi mɔ'ɔtə. ⁴⁵ Bo le si fentə nĩ idigə nsyê jyaa bo bì ñjoo jii mē bo le ntswe nĩ ju aa, nzi mfakə nĩ ñkabə yii mē bo fentə njoo jyaa jya ghu aa, a mbo bè bii mē bi le si bon nĩ njoo aà. ⁴⁶ Bo bitsim le si ghèè nĩ ndàmà'anwĩ tsi'i ñjwĩ tsim, mbatə nĩ abaa a mila'a bo, nyatə nĩ miji myaa ñji ndoritə nĩ ntiì waa tsim; ⁴⁷ ñgha'asə nĩ Nwĩ, bè bì tsim bi kəñə nĩ waa. Mmà'àmbi a le si yweensə nĩ bè, ñku'usə nĩ ndùù waa ghu tsi'i ñjwĩ tsim.

3

A ajàn yii mē Peta bo Jɔn le ghùrə mbwenkə aà

¹ Peta bo Jɔn le si kɔ'ɔ ñghɛɛ a ndàmà'anwĩ a noò ntsà'atə Nwĩ, a nì bìnòò bi tarə a si'inə a njwi yĩ mɔ'ɔ; ² Bè le mbè'è ñú yĩ mɔ'ɔ yii mē à le mbwenkə nloginə a ato'o aa nzi nĩ ghu. Bi le si zĩ ma'atə nĩ mbwenkə ma ghú tsi'i ñjwĩ tsim a tsùbù'u ndàmà'anwĩ wa yii mē bi le si twonə nĩ Ntsùbù'u yĩ mbon mbon aà mē tâ à tswe ghu ntigə nlonə nĩ ñkabə a mbo bè bii mē bi le si zi a ñkuu a ndàmà'anwĩ aà. ³ Mbwenkə wa à yè mē Peta bo Jɔn bo zĩ ñghəə ki kuu a ndàmà'anwĩ nlonə ñkabə a mbo bo. ⁴ Peta bo Jɔn bo te'ɛ mi'i myaa ghu nu nswon mē, “Ka nlii nĩ yi'i.” ⁵ A tigè nte'ɛ mi'i mi a nu bo ntigə ñwa'atə nĩ mē bo ka fa ñkabə a bo yu. ⁶ La Peta a swon ghu mbo mē, “Kaa mē si nì silva kè nì gold tswé, lá mè ka bànñə fa ayoo yii mē mè tswe nì yu aà: Mè swon a mbo wò nĩ ìkũm Yesu mu Nazareth mē tâ ò biinə ñka ntə.” ⁷ A swon mē ma mùu ajàn, ntswa ñkwèɛ nĩ mbwenkə wa nĩ mà'à a biinə ntə. Mìkà'à mi bo bì mi'i mi mìkòrə mi mi burə ntiì mbə ajàn yii mē mbə a tigè ntə tsi'i siginə. ⁸ A li mbinè ntə, ñlo ntigə ntə nyonə waa bo bo tigè ñkuu ñghɛɛ a ndàmà'anwĩ. A tigè ñlitə ntə ñgha'asə nĩ Nwĩ. ⁹ Bè bì tsim bi yē yi a ajàn yii mē à le si təə ñghɛɛ ñgha'asə nĩ Nwĩ aà. ¹⁰ Bì yē yi, nzi mē à nì nù wa mē à le si tswe wa Ntsùbù'u ndàmà'anwĩ yĩ bon mbon ñlɔɔ nĩ ñgabə aà; ànnù a burə ntigə ntsya waa tsi'i tsyà a nyé ànnù yii mē a le mfè'è ghu nu aà.

Annù yii mē Peta à le nswon a ndàmà'anwĩ aà

11 Tsó mē nù wa a le nyòṅ òtigē mbanē ni njīm Peta bo Jon aa, bē bītsim bi le ntigē nywunē nzi mbòontē a mbèè bo wa ni potico yī mē bi le si twonjē ni yī Solomon aà, mìtsyē myaa mi burē m̀burē tsi'ī burē. 12 Peta à yè mē ma mùu ajàn, òghaa a mbo bē bya òswonj mē, “BàIsrael, ni yerē òlonj annù yuà laa a ya? Ni līi yī'i laa laa a ya? Ni mòontē mē bī'ī ghìrē annù ma yū aa nī àdà'á yī'i, kè ni laa òkì m̀ontē mē bī'ī ghìrē mē tá nù ghú biinē njka ntē aa nlonj mē m̀nnū mi'i mē tsinē aa ε? 13 Nwĩngòṅ bī Abraham ni Isaac ni Jakob, Nwĩngòṅ bī taà yī'inē, à ghà'asē Ngànàfà'á yī Yesu yī mē ni le nlògè yī mfa mē bī zwitē, ntuu yī a nsi Pilato, ka mē Pilato à le nlòò mē yu mà'atē yī tá ghèe yī aà. 14 Ni tuu Mu Nwĩ yī mē à laa mànsē, m̀nnū mi mi tsinē aà, òswonj mē tá bī banjē mfa nù yī mē à zwitē nù aa a mbo bù. 15 Ni zwitē Nù yī mē a fa ntswèntì a mbo bē, Yesu yī mē Nwĩ à le nyweensē niwo aà. Bī'ī ni biyēfē nī ànnù ma yū. 16 Nù ghulà mē ni yē, òkì nzi yī aa, a ghìrē ìkùm Yesu, a ghìrē ajàn yī mē à nīṅ òtì yī a ni ìkùm Yesu aa, mē tá à tswe ni m̀tì. A ghìrē àb̀intì yī mē nù ghú à tswe ni yu nlonj Yesu aa mē tá à tì, m̀burē nanjē nti a ajàn yī mē ni yē a tswē a nsi mi'i bu bītsim laa aà.

17 “Bòò bī maà, lá tsítsòṅ mē zi mē ni le ng̀hìrē annù yī mē ni le ng̀hìrē aa tì zì, a ajàn yī mē bīsa'a bī àla'á buu bi le ng̀hìrē aà. 18 Lá ànnù yī mē Nwĩ à le ng̀hìrē òg̀anjtoò jì tsim i foò nswonj tsi'ī tètē aa, mē Ayo'ò Nwĩ wa à tswe ni nyē òg̀i'á aa, à ni yu mē a kì mē m̀fè'ε mbòontē aà. 19 Tsó mē a bē ma mùu ajàn aa, a b̀onj mē mē tá ni b̀njkē m̀ntì muu, m̀bu mb̀i fu a mbèe Nwĩ, tá à yē'ε ib̀i ghù nlò'osē 20 tá tá Mmà'ambi à ghìrē tá m̀ntì muu m̀i fwetē, tá à kì ntoo Ayo'ò Nwĩ wa yī mē à leè òtso'ò aa, a mbo bu, là'a Yesu 21 yī mē à tswe ni ntswe a aburē i ywe'e a nòò yī mē Nwĩ à ka yī nanjē ònnù, i ghìrē tá m̀bi i bu mb̀onj fu tsi'ī a ajàn yī mē i le mbē a mb̀i aà, i ghìrē tá ònnù tsim i kì m̀fè'ε mbòontē a ajàn yī mē òg̀anjtoò Nwĩ jì i le mfa m̀b̀i mi nù myaa a mbo Nwĩ i le nswonj a ng̀u'u aà. 22 Moses à le nswonj mē, ‘Mmà'ambi Nwĩngòṅ à ka yī ghìrē tá òg̀anjtoò Nwĩ tá à fè'ε a t̀tì b̀òò bī maà buu tsó mē. Ni ka yī kì yu'unē nì, i kì ghìrē nī ònnù tsim jì mē a swonj aà. 23 Nù yī mē à si annù yī mē òg̀anjtoò Nwĩ ma ghú a swonj aa yu'u aa, a ku'unē mē tá bī zwitē, m̀fi'isē yī a t̀tì b̀è bī Nwĩ.’ 24 Òg̀anjtoò Nwĩ tsim, òlogìnē a nu Samuel òghèe nywe'e ni b̀i mē bi le nyòṅ ghù njim aa, bi le ng̀hàà òswonj ònnù njwi mà jù. 25 Ni ni b̀òò bī òg̀anjtoò Nwĩ, Nwĩ à le òkì njwarē akàà ya bo bī b̀itaà buu aa nlonj atù yuu. Nwĩ à le nswonj à mbo Abraham mē, ‘Mē ka yī nīṅ mb̀onj a atu ògwè'è mu nù ntsim fàa nsyē i yòṅè aa a njim b̀òò buu.’ 26 Nwĩ à tsò'ò mē Ngànàfà'á yī, a ajàn yī mē à le nswonj aa, m̀foo ntoo yī a mbo bù, a nniṅ mb̀onj a nu bù, a ng̀hìrē mē tá nù òtsim a t̀tì bù tá à b̀onj nti yī, m̀ma'atē ònnù jì bī jì mē a ghìrē aà.”

4

1 Bo kà mē aa ng̀hàa laa a mbo bē bya, òg̀anjmà'a Nwĩ bo bī tamàndoo òg̀anjmbè òdàmà'anwĩ ni baSadukai zì ntsitē waa 2 Ntòṅà waa i le si lwĩ a nu Peta bo Jon òlonj mē bo le si d̀i'á nī ànnù Nwĩ a mbo bē bya, òswonj ni a mbo bo mē Yesu à le nyweenē niwò, ma la a bē mē bē ka yī k̀i yweenē niwò. 3 Bo le ntswa Peta bo Jon; tsó mē à le mbē noò òkwèfò aa, bī tigē òghèe nniṅ waa a ndàtsan, òlè mē tá àbèè fu'u. 4 Lá bē bī ghà'atē b̀i bi le nyu'u ng̀hàà ni Nwĩ nya aa, bī le b̀i annu ma yá. Nduu mb̀anjē tsítsòṅ i tigē òghèe tsó òtsù'ù jì ntaà.

5 Abèè fù'ù mē, b̀isa'a bī ala'a byaa ni b̀l̀i bī ala'a abò'ò òg̀anjd̀i'á ǹonjē bī ghotē òtswe a Yerusalem 6 bo bī Annas, Ngànàmà'anwĩ yī njwè, ni Kaifas, ni Jon ni Alexander ni bē bītsim b̀i mē bi le m̀fè'è a ng̀wè'ε òg̀anjmà'anwĩ yī njwè aà. 7 Bo ghòtē mē òtswe, òlogē Peta abò'ò Jon òtè'ε a t̀tì bo, m̀betē waa mē, “Ni kì ghìrē ànnù ya aa ni m̀dà'á mi wo, kè, ni kì ghìrē aa ni ìkùm wo aa ε?”

⁸ Azwĩ Nwĩ a kuu nluu a ntiĩ Peta, a swon a mbo bo mæ, “Bìsa'a bi alà'à ni bìlìi bi ala'à, ⁹ Bæ mæ ni ti betø yi'i ni ìnnù sii aa nlon ànnù yĩ sigìnè yĩ mæ bĩ'ĩ ghìrø a nu m̀bwènkè wa aa, bæ ni ti lòò aà nzi a ajàn yĩ bĩ'ĩ tsya mbòn nghìrè tá nù ghù ti aa, ¹⁰ a bøn mæ tá nù ǹtsim, ni bè b̀tsim bii mæ bi tswe a Israel, a ku'unø mæ tá ni zi mæ bĩ'ĩ ghurø nù ghù mæ ni yø a tøø a titiì bù laa, ni ìkũm Yesu Kristo Mù Nazareth yĩ mæ ni le ñkwèentè a ati bàǹnè bàǹnè, yu wa yĩ mæ Nwĩ à le nyweensø niwo aà.

¹¹ ‘A ni ñgò'ò ya mæ bú biboo bi nda ni le ntuu aa, mæ ì bøn mæ ñtigø ñgò'ò nìbuu yĩ ñwè.’

¹² Kaa nù tsù kaa s̀i ghu tswe mæ mbø bi tsyâ ghu ñjìm ñyweenø, ñtsyastø Yesu Kristo, nlon mæ kaa ìkũm yĩ tsu kaa ì s̀i fàa atu nsyè tswê a titiì bē mæ Nwĩ à fa mæ mbø ì tse yweensø yi'inè.”

¹³ Annù le ntsya waa a ajàn yĩ mæ bo le nyø atanø ntiĩ yĩ mæ Peta ni Jon le si ghàa ghu aa, a le mburø gha'a waa tsi'ĩ ghà'à nlon mæ bo le nzi mæ bo le mbø aa tsi'ĩ bè bi adànè adànè bii mæ kaa bi leè ñwa'ã a ndânwà'ànè ghæe aà. Lâ bô yè mē laa aa, ñwa'atø mæ Peta bo Jon le mbaa mbø aa ngànøkòrè Yesu. ¹⁴ Lâ a ajàn yĩ mæ bi le nyø nù wa yĩ mæ bo le nghùrè a tøø a mbèe bo aa, kaa bè bya kaa bi wa'à ni ànnù yĩ adàn a nghàa bù ǹtswe. ¹⁵ Bo le ñtigø nswon a mbo Peta ni Jon mæ tá bo fè'è wa ndâ ñsa'a m̀isa'a, bo fè'è mē, bi tigè ñghaanø bo ni bo ¹⁶ ñswon mæ, “Bì'inè ka ghìrè mæ akø ni bè buà aa ε? Bè b̀tsim fàa Yerusalem bi zi mæ bo ghìrø alènsè yĩ wè, kaa mbø b̀inè wa'ã annù ma yũ tuu. ¹⁷ Lâ a nghìrè mæ tá ànnù ma yũ tá wa'à lò bu nseèø nghæe a titiì bè, a bøn mæ tá b̀inè ghaantø waa, ñwa'asø nswon mæ tá bo tsuu ànnù a mbo nù tsù burø bú ki swoswon ni ìkũm Yesu.”

¹⁸ Bo ghàànè mē laa, ñtwonø waa, ñghaa a mbo bo ñwa'asø nswon mæ tá bo tsuu annù yĩ tsu burø bú ki ghaghàa, kè ki d̀i'ì ni ìkũm Yesu. ¹⁹ Lâ Peta ni Jon kwi'i a mbo bo mæ, “A ka zi tsi'ĩ bù mæ, a nsi mi'i Nwĩ, a ku'unø aa a nyu'unø bù kè Nwĩ le; ²⁰ Lâ a nghæe ni ñgàa yĩ'ì, bĩ'ĩ tswe ni ñkà ñswon aa tsi'ĩ ànnù yĩ mæ bĩ'ĩ yø ñki yu'u aà.” ²¹ Bo bù mē ñka'atø waa, m̀ma'atø waa mæ tá bo ghæe waa; kaa ñwa'à ajàn yĩ mæ mbø bo ñjì isa'a a nu bo aa zĩ, nlon mæ bè bi tsim le si gha'asø nĩ Nwĩ nlon annù ya yĩ mæ a le mfè'è aà. ²² Hòò nù waa yĩ mæ bo le nghùrè ni ànnù yĩ àyèyerø aa ì le ntsyàtø mighum mi ñkwà.

²³ Bi mà'atè mē waa, bo lô ñghæe a mbèe bìlìim byaa nswon annù yĩ mæ bìlìi bi ngåǹmà'a Nwĩ bo bi bìlìi bi ala'a bi le nswon a mbo bo aà. ²⁴ Bo yù'ù mē, ñjìentø ñjì jyaa a ndøn bo b̀tsim, ñtsa'atø Nwĩ ñswon mæ, “Mmà'àmbi yĩ mæ à kò'òntsirø aa, ñnàǹsè àbùrè bô ñsyè ni m̀yàa nĩ ñgòñ ñjoò tsim jii mæ ì tswe ghu aa, ²⁵ Wò yĩ mæ ò le nghìrè taà yĩ'ì David, ñgàǹfà'á ghò a ghàa ñswon annù yĩ mæ Azwĩ Nwĩ a le lensø gho mbo aa mæ,

‘Mintøn muu mi lwĩ, ni kwèè ni m̀ntiì muu aa a ya aa ε, b̀itizi Nwĩ?

Ñgwè'è bē, ni kwà'atè nĩ ìnnù dànè adànè a atu bù aa a ya?

²⁶ Bìfò bi mbi bù bi tanø nù yàa bo bi bìsa'a bi ìla'a, ànnù yaa bo a bē yĩ m̀'ò, nzi a nto Mmà'àmbi bo bi Ayo'ònwĩ wā.’

²⁷ Tsi'ĩ annù ñjìkon Herod ni Pilato a b̀'ò ni b̀itizi Nwĩ bo bi bàIsrael bi le nghotø fàa a m̀m ala'a, ñtan minàn a atu Yesu ñgàǹfà'á gho yĩ mæ à laa maǹsè aa, mbø yu wa yĩ mæ ò le nyo'ò aa, ²⁸ a nghìrè ànnù yĩ mæ ò le ñkà'à nĩ adà'à yo, ñlèè mæ a ka yi fè'è aà. ²⁹ Mmà'àmbi, yø la tsìtsòn a ajàn yĩ mæ bi kà'atè nĩ yi'i aà, fa ataǹentii a mbo bĩ'ĩ, nghìrè tá ñgàǹfà'á jo ì ghaa nĩ m̀idà'à, ³⁰ tá ò ghensø abo yo nghìrè tá adà'à yo tá ghurø bē, nghìrè ìlensø ìnnù a b̀'ò ni ìnnù tsyâmbô nĩ ìkũm Mu gho Yesu yĩ mæ à laa maǹsè aà.”

³¹ Bo mànsè mè a ntsà'àtə Nwĩ laà, àdigè ya yĩ mè bo le nḡhotə ghu aa a tsìgìnè, Azwĩ Nwĩ a kuu nluu a ntii bo, bo ghaà nswonḡ ànnù Nwĩ tsi'ĩ nĩ àtànḡntii.

Ayoo bɔɔ bi Kristo a bə yi mɔ'ɔ

³² Annù bə bya bii mè bi le nniḡ ntii waa a nu Yesu Kristo aa, a le mbə tsi'ĩ yĩ mɔ'ɔ, ntii wa i bə yĩ mɔ'ɔ, kaa nù nìbò yĩ tsù kaa a wa'à lò nswonḡ mè àyoo yi à ni tsi'ĩ yi bə. Bo le mbòonsə njoò jyaa, ayoo yaa a tigè mbə tsi'ĩ ayoo mɔ'ò. ³³ Nḡḡntoo Yesu jya i le nḡhèè nĩ mbĩ a ghàa tsi'ĩ nĩ àdà'à yĩ wè nswonḡ nĩ àjàn yii mè bo zi tsi'ĩ ànnù nḡḡkonḡ mè Mmà'àmbi Yesu à ywèenə nĩ nìwo aà. Ìbòḡ Nwĩ i le tswe a mbo bo bìtsim, mfa nĩ àdà'à a mbo bo. ³⁴ Kaa nù tsù kaa à le nwa'a a titii bo tswe mè à le si bonḡ ayoo, nlonḡ mè bo bìtsim bii mè bi le ntswe nĩ idigè nsyè kì nĩ mĩla'a aa, bo le mfèḡnkè, nlogè ḡkabə yii mè bi fee ghu aa, ³⁵ nzi nnḡḡsə a mikòrə nḡḡntoo Kristo jya, bo tigè nlogè nyàtə a mbo bə bìtsim bii bi le si bonḡ ayoo aà.

³⁶ Ma mùu noò, Joseph, mè bi lə njwe yi a Cyprus, a bə nù nḡwè'è Levi, nḡḡntoo Kristo jya i tswè ìkùm yi ni Barnabas aa (nji'ĩ ìkùm ma ghù i bə mè, Mu yii mè a lə'ətə ntii bə aà) ³⁷ a kì mfee adigè nsoo yi, nlogè ḡkabə ya yii mè à le mfee ghu aa, nzi nnḡḡsə a mikòrə nḡḡntoo Kristo jyá.

5

Annũ Anania bo Safira

¹ Lâ nù yĩ mɔ'ɔ, ìkùm yi i bə Anania, bô nḡwè yĩ, Safira le mfèe adigè nsyè yaa. ² Bo fèè mē, Anania a fi'itè ḡkabə àdigè ya nìlè, nḡwè yĩ wa a kì nzi, à fi'itè mē nìlè aa, nḡḡ nlogè àbùḡḡ ḡkabə ya nḡhèè nḡḡsə a mikòrə nḡḡntoo Kristo jyá. ³ Lâ Peta a betè yi mè, “Anania, a ghìrè àkè ò ma'àtə Satan a kuu a ntii wò nḡḡrè ò swonḡ àbāḡnənnù a mbo Azwĩ Nwĩ, a ajān yii mè ò fi'itə àbùḡḡ ḡkabə adigè ya nìlè aa ε? ⁴ Mbḡḡ tã ò fee adigè ya, tigè a le mbə aa à yò aa ε? Nòò wa mè ò fèè mē aa, ḡkabə ya mè ò fèe ghu aa, i wa'à kì mbə aa tsi'ĩ yò aa ε? A tigè nìlè nḡḡrè akə mè tã ò wa'atə ma yũ àjàn annù a ntii wò aa ε? Kaa ò sɿ àbāḡnənnù aa a mbo bə swonḡ, ò tswèe ìbāḡnənnù aa a mbo Nwĩ.” ⁵ Anania à yù'ù mè annù ma yũ, nwo a nsyè ḡkwo. Bè bìtsim bii mè bi le nyu'u aa, nũ jyaa i swerè si'i si'i. ⁶ Bḡḡḡḡ bi zĩ nlim akú yi ya nḡḡḡ nlogè mfè'è nḡḡe ntwinḡ.

⁷ Bìnòò ghèe kì tsyà bi tarə, nḡwè yĩ a zĩ, kaa wa'à annù yii mè a fè'ε aa zĩ. ⁸ Peta a swonḡ ghu mbo mè, “Mēmbà, nanḡsə nswonḡ ghà, nì kì fèe àdigè nsyè yùu ya aa nĩ nḡḡḡ ḡkabə kikyè aa ε?” A swonḡ mè, “Ìḡḡ, àa tsi'ĩ nḡḡḡ yii mè bĩ'ĩ kì fèe ghu aà.”

⁹ Peta a tigè nswonḡ ghu mbo mè, “A ghìrè àkè mè tã bú nḡḡò ghò tanḡə a kwà'ànə Azwĩ Mmà'àmbi aa ε? Yè mikòrə mi bə bii bi twiḡ mē nḡḡò ghò aà, bo bii a ntsündá, bo ka kii bè'è ghò fè'è nĩ wò.” ¹⁰ A kì mburə wo tsi'ĩ maa noò a nsi mikòrə Peta ḡkwo. Bḡḡḡḡ bya bĩ kùu mē, nḡḡ mè à kwò mē aa, nḡḡḡ ḡkì mbe'e yi mfè'ε nḡḡèè nḡḡḡ a mbèe nḡḡò yĩ. ¹¹ Nìbɔ'ɔ nì wè nì le mburə tswa nḡḡotə bḡḡ bi Kristo bitsim bo bi bə bitsim bii mè bi le nyu'u annù ma yũ aà.

Innũ jĩ yeyerə bo bi innũtsyāmbô

¹² Nḡḡntoo Kristo jya i le si ghìrè nĩ innù jĩ yeyerə bo bi innũtsyāmbô a titii bə. Nḡḡmbii Kristo jyá i tsim i le si bòontə wa a ntsūmbù'ù yii mè bi le nsi twonḡ ni Ntsūbù'ù Solomon aà. ¹³ Kaa tsi'ĩ mè tã nù tsù yii mè à le wa'à nù nìbò wàà bə aa tã à tswe nĩ àtāḡ ntii a nzi ḡkuu wa mĩm nḡḡotə yàà, ka mè bo le si swonḡ nĩ innù jĩ sigìnè nlonḡ nḡḡotə bḡḡ bi Kristo ma yũ aa. ¹⁴ Lâ nḡḡḡ bə bii mè bi le si nḡḡ nĩ ntii waa a nu Mma'ambĩ Yesu aa i le si kù'üsə gha'atə nĩ ghà'àtə nḡḡe nĩ mbii; nḡḡò mbāḡnè bo bi yĩ bāḡgyè i zĩ nkuu ḡku'usə nĩ nḡḡḡ waa. ¹⁵ Innù jya jii mè nḡḡntoo Kristo jya i le si ghìrè aa, i ghìrè bə tigè be'e nĩ nḡḡḡḡḡò mfè'ε nnḡḡsə nĩ a bĩndômānjĩ

a ni mikuu bo bi a ni bìmatà, ta bæε mə Peta a tɛ'ε ti tsyǎ tsyǎ, àliləŋê yi a wô a nu bĩ mɔ'ɔ. ¹⁶ Bè le si kii nlo ni mum ila'a jii mə i le ntswe a mbèè Yerusalem aa mfè'è nzi nĩ ñgànmişòò bo bì bè bii mə bi le ntswe nĩ izwĩ jĩ bì aa, nzi bi ghurè nĩ waa bi tsimè.

A ajàn yii mə bi le tswa ñgǎntoo Kristo ñniñ a atsan àà.

¹⁷ Ngànma'a Nwĩ yĩ ñwè bo bì ñgànəkòrê jĩ, jii mə i le ñki bə ñgǎŋ ghotə baSadukai bii mə bi le tswè maa nikurə aa, le nluu nĩ àghè'èné ñlon ñgǎntoo jyá; ñtigə nloɔ ñghirè ànnù a nu bo. ¹⁸ Bo le ñtigə ntswa ñgǎntoo jya ñghèè ñniñə waa a ndátsanə. ¹⁹ Lá a ghirè mbə ñtugə angel Mmà'àmbi a zĩ ñña'a ibà'a ndátsan ya mfi'isə waa, nswon mə, ²⁰ “Nĩ ghèe ñghèè ñtəə a múm ñdámà'anwĩ ñkè'èné annù tsim nlon ntswènti yĩ mfi yuà mə. ²¹ Bo yù'ù mē laà, àbèè a fu'u, bo tigè ñghèe wa a ndámà'anwĩ tsi'ĩ a títugə títugə, ñka ndi'i nĩ ànnù Nwĩ a mbo bè ghu.”

Ngànma'a Nwĩ yĩ ñwè a zĩ bo bì ñgànəkòrê jĩ tsim twonə ñghòtə bìlii bi àla'a baYuda bitsim, ta tá ñgǎŋSenendrio tsim tá bì boontə. Bi bòontə mē, ntoo bē mə tá bo ghèe mfi'i ñgǎntoo jya wa ndátsan zi ni ju. ²² Ngǎnfà'a jya mə bi le ntoo aa i ghèè mē, ñghèe kaa wa'a ñgǎntoo jya wa a ndátsan yē, ñtigə mbu mbii ñswon mə: ²³ “Bĩ'ĩ ghèe nyə bi ñansə mfi'inkə ibà'a ndátsan jyá tsim, ñgǎmbé idigè i kí ñtəontə ghu mbe ni mintsu mi ibù'ù myá. Bĩ'ĩ ghèe ñña'a ndátsan ya kaa wa'à ñu ghu bāñnè yē.” ²⁴ Tamándoo ñgǎmbé ñdámà'a Nwĩ bo bì bìlii bi ñgànma'anwĩ bo yù'ù mē laà, ànnù a tsyá waa, bo tigè ñwa'a mə kè ma yù ànnù ka yĩ bə aa mə akə le. ²⁵ Nù yĩ mɔ'ɔ a zĩ ñswon a mbo mə, “Bè bya mə nĩ kĩ ññ a atsan aa bo təə a múm ñdámà'anwĩ ñdi'i nĩ ànnù a mbo bè.” ²⁶ Tamándoo wa bo bì ñgǎnbé ñdámà'anwĩ jya bo ghèè ñlogə waa tsi'ĩ à bɔɔ bɔɔ, kaa wa'à bə nĩ midà'à logè bē, ñlon mə bo le si bɔ'ɔ ni mə mbə bè bi tumtə waa nĩ ñgò'ò. ²⁷ Bo tswà mē waa nzi ni bu, ñtɛ'ε wa a nsi Senendrio. Ngànma'a Nwĩ yĩ ñwè a betə waa mə ²⁸ “Tigə bĩ'ĩ kĩ baa nswon a mbo bù, ñkwantə mə tá nĩ tsuu annù nĩ ñkũm ñu ghú ki dī'ĩ aa ε? Yə nĩ a ajàn yii mə ànnù ya mə ni dī'ĩ aa, a bāñnè mə nseə a Yerusalem tsim! Tigə ni lòò aà ñniñè àləə ñu ghú a atu bĩ'ĩ?” ²⁹ Lá Peta bo ñgǎntoo jĩ mɔ'ɔ jya bo kwi'i mə, “A bon a nyu'unə Nwĩ ñtsyatə bē.” ³⁰ Nwĩngon Ta bì bitaà bi'i à le nyweensə Yesu wa yii mə nĩ le ñkwèntə yi a atibāñnèbāñnè ñzwitə yi aà. ³¹ Nwĩ a le ñjentə yi a ndəŋ ntswesə yi a mbèè ñikwèe yu nĩ mà'à, a tigè bē Ngànntsyasə bè ñki mbə Ngānyweensə bè, i ghirə mə tá BàIsrael tá bo bəñkə mĩnti myaa tá Nwĩ à li'inə ifansənnù jyaa. ³² Bĩ'ĩ ni biyəfə nĩ ñnnù ma jù, Azwĩ yĩ Làà yii mə Nwĩ à fa a mbo bè bii mə bi yu'unə nii aa a kí mbə ayəfə.

³³ Bo yù'ù mē laà mĩnton myaa mi lwĩ, bi lòò mə bi zwitə ñgǎntoo jyá. ³⁴ Lá ñu baFarisai yĩ mɔ'ɔ a titi bo ñgànSenendrio, ñkũm yi i bə Gamaliel, ñdi'i nòŋsə Moses yii mə bè bitsim bi le si yu'unə aa, a təə a ndəŋ ñswon bi ghirè ñgǎntoo jya fè'è a abeə a ni mú àti noò. ³⁵ Bo fè'è mē, a swon a mbo ñgǎŋSenendrio bya mə, “BaIsrael, nĩ tsyəsə ghuu nĩ ànnù yii mə ni lòò a ñghirè a nu bè buà aà. ³⁶ A kí le mbə a noò mɔ'ɔ Tadeous a biiñè ñswon mə yu ni ñu yĩ ñwè yĩ tsu, mbāñnè jĩ mɔ'ɔ tsó ñkhi jĩ ni kwà, i ghèè ñsitə yi. Lá bi yĩ ñzwitə yi, bè bya mə bi le si yonə ghu ñjim aa bi sèèné waa, kaa ñghòtə yĩ ya kaa i wa'à nĩ ànnù yĩ tsu fè'è. ³⁷ A ghè mə ti bə a noò ñjim, Judas, mu baGalilea, a kí mfe'ε yii ñгаа, wa noò ñsəŋ bē, ñghirə ñndò bē i kii ñyonə ghu ñjim. Judas ma ghú à le ñkwo, ñndò bē bya mə i le si yonə nii laa i le ñki nseə waa. ³⁸ A ñghèe a ni yuà ànnù, mə swon a mbo bù mə tá nĩ tsuu ànnu yĩ tsu a nu bè bú ló ghirè bē, tá nĩ fi'isə abo yuu a nu bo. Mbə ànnù yii mə bo lòò ñghirə aa, a bə aa ànnù yii mə a kà'a ñumisənə bon a ka wò. ³⁹ Lá bæe a bə yii mə ànnù yii mə bo lòò ñghirə aa, a lo aa a mbo Nwĩ bon kaa mbə nĩ wa'à mājĩ a mbo bo kii bē. Mbə nĩ gha'a ghuu a nu bo bon mbə a tigè mbāñnə mfè'è mə ni to aa bú bì Nwĩ.”

⁴⁰ Gamaliel à ghàà mē laà, baSenendrio bya bi yu'ù àdì'itè yi yâ, òtwonə ngǎntoo jya i kuu nzi, bo ghò waa, òswonə a mbo bo òkwantə mə tâ bo tsuu ànnù nî ìkǔm Yesu bu ki dī'ì bē; òtigə mma'atə waa mə tâ bo ghεε waa. ⁴¹ Ngǎntoo jya bo fε'è wa a titi baSenendrio jya, òtigə ndorə nghεε nlon mə Nwī à le nlentə waa nyə mə bo ku'unə a òkwērə òdìrètù nlon ìkǔm Yesu aà. ⁴² Bo fε'è òghεε nî mbī òtigə ndi'ì nî bē, òsεensə nî òtɔɔ yī nsigìnə òswonə ni a mbo bo mə Yesu à ni yu wa yī mə Nwī à yò'ò aà, tsi'ì òjwī tsim, a mūm òdāmà'anwī bo bì a mila'a bē.

6

A ajàn yī mə bi le ntso'ɔ bē bi sàmbaa mə tâ bi ka nlentə nî ògǎngi'ì aà

¹ Ma mùu noò, òdùu ngǎnyəgənnù Yesu i le si gha'atə nghεε nî mbī. Ayòhə a le mfε'è a titi bo, baYuda bī mə bi le si ghàà òghàà ni Grikia aa bo le si ghàantə nî baYuda bī mə bi le ntswə a ndùgə ònlon mə kaa bi le si wa'à nî bīkwī'ì bi bǎngyè byaa lèntə a mfa myaa mijī bo bì òjòò tsim jī mə bi le si yàtə a òjwī tsim aà. ² Ngǎnyəgənnù jya òghūm òtsò baa i le ngotə ngǎnyəgənnù jya ji mɔ'ɔ ò tsim, òswonə a mbo bo mə, “Kaa a si bōh mə tâ bī'inə ma'atə a nswonə ànnù Nwī mbanə nghè òka nyatə mijī. ³ Bɔɔ bi maà, a ku'unə mə tâ ò lentə a titi bù, òtso'otə mbāhñè ji sàmbaa jī mə bi beentə nî waa, tâ à bə bē bī mə bi luu nî Azwī bo bì ò mītsyè, tâ bī'inə fa ifà'à ma ghū a mbo bo. ⁴ Bī'inə ka bāhñə fa ibīnù yī'inə tsim a ntso'atə Nwī bo bì a nswonə ànnù Nwī.”

⁵ Ànnù ma yū a le mbonə a nu bə bya bì tsim, bo tigə tso'ɔ Stephen, ò yī mə à le nluu nî àbīintii bo bī Azwī Nwī, ni Philip, ni Prochorus, ni Nicanor, ni Timon, ni Parmenas, ni Nicolaus, mu baAntiokia yī mə a le òtigə bəh mbə òh baYuda aà. ⁶ Bī le twonə bē ma bù, òtε'ε waa a nsi ngǎntoo Kristo jya, ònòhñsə mbo a atu bo, ntso'atə Nwī a atu bo. ⁷ Ànnù Nwī a le òtigə nseənə nghè nî mbī, òdùu ngǎnyəgənnù Yesu a Yerusalem i ku'ùsə ògha'atə tsi'ì ànnù, ògǎmà'a Nwī jī ghà'atə i òh mīnti myaa a nu Kristo òtigə yu'unə nî ànnù yī.

⁸ Stephen yī mə à le nluu nî òbōh bo bī mīdà'à mī Nwī aa, à le si ghìrə nî ònñtsyāmbò bo bī òlènsə jī wə a titi bə. ⁹ Là bə bī mɔ'ɔ bi le òlògìnə òka òlìgìtə nî ànnù yī mə Stephen à le si swonə òkii nghìrə aà; bi le mbə bāndānghòtə baYuda (yī mə bi le si twonə ni yī bə bī mə bi fε'ε a ndābù'ù aa), òlò a Cyrene bo bi Alexandria. Ma bù bə ni bī mɔ'ɔ bī mə bi le òlò a Cilicia bo bì a Asia aa, bi le òlògìnə òtigə nyonə bo bì Stephen. ¹⁰ Là Azwī Nwī a le mfa mītsyè a mbo Stephen ni mǎnjī yī mə à le ghàà mburə òkutə mīntsi myaa. ¹¹ Bo tigə òhε'esə nghεε òtə bē mə tâ bì swonə mə, “Bī'ì le nyu'u a ghàà ni òghàà ni atsa'a mbəgìtə nî Moses bo Nwī ghu.” ¹² Bo ghìrə bə bo bì bīlì bi ala'a, ni ògǎndi'ì òhñsə òlwisə òtə òghεε tswa Stephen òlògə nghè ni ghu a nsi baSenendrio ¹³ òlɔɔ bē mə tâ bo zi mbə bīyəfə, òghìrə bo fε'è òtə òtswεε ibāhñənnù òswonə mə, “Nù ghuà a ghàà mīghàà mī bi, mbəgìtə nî àdìgə Nwī yū bo bì òhñsə ghu. ¹⁴ Nlon mə bī'ì le nyu'u a swonə ni mə Yesu mu baNazareth wa a ka yī sà'a adìgə yū, i kii kwensə bīnòhñsə bya mə Moses à le mfa a mbo bī'inə aà.” ¹⁵ Bə bya bītsim mə bi le ntswə wa ndā Senendrio aà, bi le òghə ki lèntə, òyə òsi Stephen i bəh òtigə mbə tso' nsi angel.

7

A ajàn yī mə Stephen à le nswonə ànnù Nwī a mbo baSenendrio aà

¹ Ngǎmà'a Nwī yī òwə a bətə Stephen mə, “Aa tsi'ì ànnù òhñkə mə bi swonə laà le?” ² Stephen a swonə mə, “Yu'utə ò bītaà ni bɔɔ bi maà, Nwī yī mə a òwèè nò aà, à le mfε'è òtsi'ì taà yī'inə Abraham, wa a noò wa mə à le ntswə a Mesopotamia aa,

maà noò kaa a burə tì a Haran ka òntwe, ³ ònswon ghu mbo mə, 'Mà'atə ala'a yuu bo bì òngwè'endā ghō, m̀fɛ'ɛ ònghèè a adigə yì mə mə ka figitə a mbo wò aà.' ⁴ A tigə ma'atə ala'a baKaldea, òghɛɛ ntigə ntswe a Haran. Taà yì à lèè òkwo, Nwì a ghirè yì a fɛ'è òzi fàa ala'a yuà mə ò tswə ghu tsìtsòŋ aà. ⁵ Kaa Nwì kaa à lè òwa'a adigə nsysə ghu mbo fa mə tã à bē yì bē; kàa tsi'ì mù àdìgè yì mə à ghà'atə mbə nte'è àkòrè yì ghu aa bē. Lã Nwì à lè òkà'à mə yu ka yì fa ala'a mà yú ghu mbo tã tigə mbē à yì bo bì à yì bòò bì bìi bì ka yì yòn ghu òjìm aà, ka mə a lè sì bə maà noò kaa a wa'à ò mu tswə aà. ⁶ Nwì à lè nswon ghu mbo aa mə, 'm̀fòrè yì ì ka yì ghɛɛ bə bìgìì a ala'a badàn tã bì ghirè waa ò ìbù'ù jyaa, ì di ògì'ì a mbo bo ìlòò òkhi jì ò kwà.' ⁷ Nwì a swon mə, 'Lã mə ka yì òn isaa a nu bə bìi mə bo ka yì ghirè waa ò ìbù'ù aà, a yì tì bə a òjìm bon bo ka yì fè'ɛ zì mmii gha fàa adigə laà.' ⁸ Nwì a lè òwàrə akàà bo Abraham òləə annù òjètə bəò mbànñə tsò alənsə. Abraham a jwe Isaac òtigə òjètə yì a ò òjwi jì òifwaa. Isaac a jwì Yakob, Yakob yì ògaa a tigə òjwe bìtã bì òngwè'è bì'inè bya òghùm òtsò baà.

⁹ "Bìtabé bì'inè bì lè ntswe ò òghè'è a nu Joseph, m̀fɛɛ yì a ala'a Egipto, lã Nwì a tswè bo yu, ¹⁰ m̀fi'ì yì a mùm ògì'ì, m̀fa m̀tsyɛ ghu mbo òghirə Pharoah Mfò baEgipto a kònè yì òtigə ghirə a bə Gúmnaà, òtigə nsa'a ò àla'a baEgipto bo bì ndã Pharoah ntsim. ¹¹ Njì ì lè òkuu a ala'a baEgipto tsim bo bì a ala'a Cana, ònìŋ ògì'ì yì òwè a nu bə, òghirə bìtã bì'inè bì tigə òlòò ò m̀jì kikan. ¹² Yakob a yu'u mə m̀jì mi lè tswə a ala'a baEgipto, òtoò bìtã bì'inè ghu a ògaa yì òtsyambì. ¹³ Bo bù mə òghɛɛ ghu a ògaa yì ò yòntə aa, Joseph a ghirè bəò bì maà bì bì zì yì, òkì òghirə Pharoah a zì òngwè'è yì. ¹⁴ Joseph a swon mə tã bì ghɛɛ ntwon taà yì Yakob bo bì òngwè'è yì ntsim, òtu bē mighum mi sàmbaa ntsò ntaà. ¹⁵ Yakob a sigə òghèè a ala'a baEgipto, òyi òkwo ghu, yubon bo bì bìtã bì'inè, ¹⁶ bo kwò mə ghu, bì bè'è òkù jyaa òkò'ò ò jì a Shechem, òtwìnə waa wa òisyè nya mə Abraham a lè nyuu ò òkabə a mbo bəò bì Hamor a Shechem aà.

¹⁷ "Lã òò à kà mə òku'u mə tã Nwì tã ghirə ànnù yì mə à lè òkà'à a mbo Abraham aa, òdùù bē bì'inè a ala'a Egipto ì burè ògha'atə tsi'ì ghà'atə òghɛɛ ò m̀bì ¹⁸ òywe'e a noò yì mə mfò yì m̀ò'ò yì mə kaa à lè òwa'à Joseph zì aa, à lè òkò'ò ntigə nsa'a ò àla'a baEgipto. ¹⁹ A lè ntaŋə m̀nàn a atu bē bì'inè, òndì ògì'ì a nu bìtã bì'inè òtswa ò waa ò àdà'à mə tã bo mə'e bəò byaa a abɛɛ mə tã bì kwokə. ²⁰ A lè mbə aa ma mùu noò mə bì lè òjwe Moses, a burè mbə tsi'ì mu yì mə à lè mbon a yə òkì bon a òsi m̀i'ì Nwì aà. Bì lè òkò'ò yì a ndùgə bo a ò bìsàn bì tarè. ²¹ Nòò wa yì mə bì lè òlògè yì a ndùgə bo m̀fɛ'ɛ òghèè òləə a abɛɛ a adigə dàn aa, mu Pharoah yì m̀ngyè a lógè yì ò mù yì òtigə òkò'ò yì. ²² Bì lè ndì'ì yì ò m̀tsyè m̀i'ì baEgipto m̀i'ì tsim, a nanjè òzi òghàà tsi'ì sigìnə òkì òghirə ò ònnù jì wè jì wè.

²³ "Nòò yì mə Moses à yì mə mbə òlòò mighum mi òkwà aa, òwa'atə mə yu ghɛɛ ghantə bəò bì maà bì, bəò bì baIsrael. ²⁴ A ghèè mə, òyè òú baEgipto a kã òku ò mu maà yì yì m̀ò'ò. A yè mə laa, òghɛɛ a òkwi'inè, òtswa òú baEgipto wa òkù òzwitə òlòŋ ògì'ì ya yì mə à lè sì òn a nu mu maà yì òú baIsrael wa aà. ²⁵ A lè sì ghirè laa òwa'atə ò mə bəò bì maà bì bì ka zì mə Nwì ka kwetə tã yù fi'ì waa wa a mùm ògì'ì, lã kaa bo wa'à zì. ²⁶ Abèè fù'ù mə a zì òyè bəò baIsrael bì m̀ò'ò bì kã òyòŋə, a lòò mə yu fàatə waa tã tã bo tsuu kì yòŋə, òswon mə, 'Bìsù bã, ò tsuu kì to, tigə ò laa mbə bəò bì ma aa ɛ?' ²⁷ Lã òú wa yì mə à lè òlògìnə fikòrè fya aa, a tì Moses l'òsè m̀betə ghu mbo mə, 'A ghò aà a lè wò mə ta ò tigə mbu'utə yì'ì òkì ntsò'òtə ò m̀isa'a m̀i'ì aa ɛ?' ²⁸ O bù òlòò aa òzwitə mə tsò mə ò kì zwitə òú baEgipto wa a yòò aa ɛ?' ²⁹ A kwì'ì mə laà, Moses a fè'è wa ala'a baEgipto òkhə òghèè a ala'a Midia òtigə ntswe ghu ò ògì, òjwe bəò mbànñə ghu bì baà.

³⁰ “Hlòò mighum mi nikwà ì tsyà mê, angel Nwĩngòŋ a zĩ òtsi'i Moses, òtswe a mum àtsùgè ìti yĩ mē mō'c ì le si bēre ghu aa, a nta'a miwèè wa a mbèè òta'a Sinai. ³¹ Moses à yè mē, ànnù a burè òtsya yi, a ghētə a ntəə ghu mbèè ta nanşə lèntə yə. A kà mē aa ŋhεε ghu nyu'u nji Mmà'àmbi a swon mē, ³² ‘Mè ni Nwĩngòŋ bì taà buu, Nwĩngòŋ Abraham, yi Isaac, ni yi Yakob.’ Moses yù'ù mē, nú yi ì swerè, a tigè mbenə ba'à bà'à; kaa a wa'à nĩ òtii bu ntswe a lèntə àdìgè yā. ³³ Mmà'àmbi a swon ghu mbo mē, ‘Tso'otə ntam jo jyá, òlon mē àdìgè yuà mē ò təə ghu aa, à nĩ àdìgè nsye yi làà manşə. ³⁴ Wa mē lĩ mē òyə mbuu ŋgĩ'i yĩ mē bē ba a ala'a baEgito bì yə aà. Mē yù'ù àjàŋ yĩ mē bo yè'ə ŋgĩ'i yàà aa, òsigə nzi a fi'i bo wa mùm ŋgĩ'ì. Zi faà la tsĩtsòŋə. Mē ka too gho a ala'a baEgito.’

³⁵ “A lèè ŋki mbə aa tsi'i Moses ma ghú mē bōc bi maà yi le ntuu, mbetə ghu mbo mē, ‘A gho aà a ləə wò mē tã ò tigə mbu'utə yi'i ŋkii ntsə'otə nĩ mĩsa'a mi'i aa ε?’ mē Nwĩ à lèè òtoo mē tã ghεε ŋka nsa'a nĩ bōc baIsrael, ì kii fi'isə waa a mùm ŋgĩ'ì. Angel wa mē à le nzi òtsi'i yi wa mùm àtsùgè ŋgèè mē a le si khi aa, a tswé ghu mbo, ŋkwetə nĩ yi. ³⁶ A ni Moses ma ghú mē à le ghìrə ìlensə ìnnù bo bì ìnnútsyámbo a ala'a baEgito bo bì wa Miyaa yi mbagitə bo ni a anta'a miwèè miwèè a atú ìlòò mighum mi nikwà. ³⁷ A ni Moses ma ghú mē à le nswon a mbo bōc baIsrael mē, ‘Nwĩ à ka yi ghìrə tã ŋgàŋtoò yi yi mō'c tsó mē tã bu mfè'è a titii bōc bi maà buu aà.’ ³⁸ A ni yu mē à le ntswe bo bì ŋghòtə bōc baIsrael bya wa anta'a miwèè miwèè ŋki tswe bo bì bitaà bi'inè, a bō'c angel wa mē à le ŋghàà ghu mbo a nta'a Sinai aà. A le ŋkwere ntoò Nwĩ yĩ mē ì fa ntswèntii a mbo bē aa, a mfa a mbo bi'inè.

³⁹ “Lá bitaà bi'inè bi le ntuu a yu'unə yi, òtuu yi, ŋkwensə ntii waa, mbəŋ mbu tigə nlii nĩ mbii waa fu a ala'a baEgito; ⁴⁰ òtigə nswon a mbo Aaron mē, ‘Ghìrə bĩnwĩ mfa a mbo bi'i tã bì ka ŋhεε ni a mbii bi'i, òtsyasə nĩ yi'i. Kaa bi'i s' annù yĩ mē a ghìrə Moses ghú yĩ mē à le ntsyàsə yi'i bi'i fè'è a ala'a baEgito aa zĩ.’ ⁴¹ Bo tigè mbōc fiŋkobə fi bə tsó mú mbòŋ ma mùu noò, òtigə nzwitə nĩ naà mma'a nĩ fiŋkobə mà fú ghu, òtigə ndoritə nlon fiŋkobə mà fú mē bo le nanşə nĩ mbò myaa aà. ⁴² Laà, Nwĩ a tuu waa, mma'atə waa mē tã bo fa ibii nú waa, òtigə ŋgha'asə nĩ òtsú ntsò yĩ mē ì tswe a aburə aà, ma yú a yon aa àjàŋ yĩ mē bi ŋwa'anə a mùm àŋwà'anə ŋgàŋtoo Nwĩ aà:

‘Nì le mbaa nzwitə nĩ naà a mmà'a mē ghu
wa atú òdùu ìlòò jya mighum mi nikwà mē nì le ntswe ghu wa anta'a miwèè miwèè
aa ε, baIsrael?

⁴³ Tigə nì le si bè'è aa òtàn nwĩ Molok bo bì fiŋjòŋ fi nwĩ Refən,
mìŋkobə mii mē nì le nanşə mē ni ki mii aà;
ma mùu àjàŋ, mē ka fi'i ghuu ì ghìrə tã nì fè'ε ŋghèè a mbii ala'a baBabilon.’

⁴⁴ “Ntàn wa mē ì le si figitè nĩ mē Nwĩ a tswe bo bì bē bi aa, ì le ntswe a mbo bitaà bi'inè wa anta'a miwèè miwèè. Bi le ghùrə òyon aa tsi'i àjàŋ yĩ mē Nwĩ a le mfigitə a mbo Moses mē tã à ghurə aà. ⁴⁵ A yi mē ti bə a nji m bitaà bi'inè bo bì Joshua bi tigè òlogə ntàn ma ghú ŋkuu ni ghu fàa ala'a, wa noò mē bi le ntigə nzi kwere idigə ìla'a itoo jya jii mē Nwĩ à le mfurə waa, bi fè'èkè aà. Ntàn wa ì le ntigə tswe fàa ala'a òlògìnə aa maa noò òzi nywe'e a noò yĩ mē David a le mbə mfò aà. ⁴⁶ Nsi David ì le mbòŋ bo Nwĩ a lontə mē tã Nwĩ tã à ma'atə tã yù bōc nda a mbo yu Nwĩ Yakob. ⁴⁷ Lá à lèè mbəŋnə ntigə mbə aa bə Solomon mē Nwĩ à le mbeentə mē tã à tigə mbōc nda ma yú ghu mbò.

⁴⁸ “Lá Nwĩ yĩ mē nĩ Ako'òntsirə aa, kaa si aa mùm mĩla'a mii mē à bōc bē nĩ mbò myaa aa tswe bē; ma yuù ànnù a yon aa tsi'i ni òghàà nii mē ŋgàŋtoò Nwĩ à le nswon aa, mē,

49 'Mmà'àmbí Nwĩngòŋ à swõŋ mə, àbùrè a nî àbèrè yâ, òsyê i bânŋnè m̀bè akè'ò ntetè ntsa'à já.

M̀bè ò tigè m̀bu nanşə mbɔɔ aà àjàŋə nda yuu a mbo m̀è aa ε?

Adigè yìi mə m̀bè m̀è tswè ghu m̀m̀iintə aa, a fè aa ε?

50 Tigè njoo mà jú tsi'í tsim aa a le nnanşə m̀è aa ε?

51 "Nì burè nanşə ntiì atu bə laà aa a ya aa ε? M̀ntiì muu mi burè m̀bè bə m̀i b̀tizi Nwĩ aa a ya aa ε? Nì kùtè ìtòŋnè juu kaa wa'à kòŋ a nyu'ù ǹtoò Nwĩ aa a ya aa ε? Nì kii ntiì nî àtu a mbo Azwĩ Nwĩ tsìtsòŋ aa tsi'í àjàŋ yìi mə b̀taà buu bi le si ghìrè aà. 52 Ngànntoò Nwĩ yì tsù à tswè ghu mə b̀taà buu le ŋwa'à àkòrè yi ka ntsɔ'ɔ aa ε? Bo le nzwitè ngànntoo Nwĩ jya jii mə i le nswon, àgha'a á b̀rè m̀è nsa'a ǹsà'à aa, mə yu wa yìi mə annù yi a tsinè aa à ka yì zì aà. Tsìtsòŋ nì kì m̀è ǹfèe yi, ǹtswa yi nzwitè. 53 Tigè a le ŋkwèrè bu ŋkwèrè ǹòŋsè Nwĩ wa mə baangel bi le mfa a mbo bu aa ε? Lá a ghìrè àkè kaa nì wa'à yu'unè aa ε?"

Ajàŋ yìi mə bi le ntumtə Stephen nî ñgò'ò aà

54 Ngànşenadrio bya bi yù'ù mə annù yìi mə Stephen à le nswon aa, m̀tòŋ myaa nanşə ǹwinè, bi tigè ñkure ni m̀sòŋè myaa ghu nù. 55 Lá Azwĩ Nwĩ yìi mə a laa m̀anşə aa, a le ŋkuu lwensə Stephen, a tɛ'ɛ mi'í mi ntigè nlii nî àbùrè ghu, à kà m̀è aa nlii, nyè nigha'a ni Nwĩ nii mə ni ŋwèènè aa, ñki nyè Yesu a təə a m̀bèè ǹkwèe Nwĩ nî mà'à. 56 A yè m̀è laà, ǹswon mə, "Yê nì, m̀è yè àbùrè a ŋa'anè, m̀è yè Mu Nù a təə a m̀bèè ǹkwèe Nwĩ nî mà'à!"

57 Bo yù'ù m̀è laà, ǹtòŋnè mbo'o, ǹlògè m̀bò myaa ŋkutè ìtòŋnè jya ghu, ǹywunè ŋkhənè tsi'í bi tsim ŋghèe a m̀bèe Stephen, 58 ǹtswa yi nswon m̀fè'èsè wa a m̀m̀ àla'a ŋghèe mmà'à a abeè, ǹtigè ntumtə yì nî ñgò'ò. Bìyèfè bii mə bi le ntswe ghu aa, bi le ntsɔ'ɔtè itsè'è jya ǹnòŋsə a m̀kòrè m̀jòŋ yì m̀ò'ɔ, ìkùmè yi i bə Saul. 59 Bi kà m̀è aa tumtə nî Stephen aa, a tsa'àtè Nwĩ ǹswon mə, "M̀mà'àmbí Yesu, lògè ntiì ghâ!"

60 Nswetè m̀iku'utè mi a ǹsyè, ǹtòŋnè ŋghaa tsi'í nì m̀tì ǹswon mə, "M̀mà'àmbí, tsùu annù yì bi yuà a nu bo ló niŋ bè." Á ghàà m̀è nswon laà, m̀burè ntsii.

8

Ajàŋ yìi mə bi le si tɔ'ɔ nî àkòrè bɔɔ bi Kristo a Yerusalem aà

1 Saul à le beentə mə tâ bi zwitè Stephen.

Tsi'í maa njwi, bi logìnè ǹtigè ntsɔ'ɔ nî àkòrè ŋghotè bɔɔ bi Kristo a Yerusalem tsi'í nì m̀tì. Bo bitsim bi tigè m̀fè'ekè ŋkhèkè ǹsèenè ŋghèè a mbù'ù àla'a baYudea bo bi yì baSamaria. Ǹtigè mma'atè tsi'í ñgànntoo Kristo a Yerusalem. 2 Bè b́i m̀ò'ɔ bii mə bi le si yu'unè nî Nwĩ aa bi le ǹtigè ǹlògè Stephen ŋghèe ntwiŋ, ñki nyè'è yi tsi'í a m̀bè ànnù.

3 Lá Saul à le mburè ǹlòɔ mə yu burè ta ŋgì'i a nu ŋghòtè tsi'í tà. A le m̀fè'è ñghèe ǹtigè ŋkuu ni mila'a mila'a, m̀fi'i nî bɔɔ bi Kristo ghu, b̀anŋyè bo bi m̀bânŋnè, m̀ma'a nî waa a ndàtsanè.

Ajàŋ yìi mə Philip à le nswon ntoo yì s̀gìnè a Samaria aà

4 Ngànmbii Kristo jii mə bi le mbù'ù waa ǹsèensə aa, bi le ŋghèè ǹtigè nswonè nî ǹtoò yì ǹs̀gìnè ya tsi'í idigè tsim. 5 Philip à le ǹs̀gè ŋghèe a m̀m̀ àla'a baSamaria ǹtigè nswonè nî ànnù a mbo bè ghu ǹlòŋ Ayo'ò Nwĩ wá. 6 Nnòò bè yìi mə i le ntswe ghu aa, i nanşə ǹtigè yu'utè nî ànnù ya yìi mə Philip à le si swon aà nî ǹtiì waa tsim. Bo bitsim le si yu'u annù ya mə à le si swon aa ñkii nyè nî ìlènsè jii mə à le si ghìrè aà; 7 Izwĩ jì bi i le si tigè fè'ekè ni nu bè b́i ghà'àtè bii mə bi le ntswe nî izwĩ jì bi aa,

nyə'ə tsi'í nìtì. Bè bî ghà'atè bii mē ìdigè nū jyaa i le ntìi ñko'onə aa, bo bì bìbwènkè bì kî ntìi. ⁸ Maa ajàn ñidorə nî wè nî le ntswe maa mûm àla'a.

Ajàn yii mē Simon ñùbìsòrè à le mbəñkə ntìi yi aà.

⁹ Nù yí mò'ò à le ntswe a ala'a Samaria, ìkùm yi i bə Simon, a ghirè nì majìkè m̀burə mfumse bē bi tsim ghu, ñswonə ni mē yu ni nù yí ñwè, ¹⁰ Bè bitsim wa ala'a, bî kègə bo bì bî wè, bi bii ànnù yi ñswonə ni mē “Wa nù ghúlà, wá à nì m̀dà'a m̀i Nwí mya mē bi swonə ni mē m̀i tii aà.” ¹¹ Bi le si bii nî ànnù yii mē à le si swonə aa nlonə mē à le mfumse waa ni majìgè yí wa ni nòò yí ñsyà aà. ¹² Nòò wa mē bi le nyu'u ñkì mbii ntoo yí nsigìnə ya mē Philip à le nzi ni yu nlonə annù nifò Nwí bo bì Yesu Kristo aà, bo le ñkwere ñkì, m̀bàñnè bo bì bəngyè. ¹³ Simon, nî àtu ibii nù yi, à le ñkì mbii yii ñgaa bi murè yi ñkì, bì murè mē yi ñkì aa, a tigè ñzinə bo Philip, nyə nî ìlense innù bo bì innù jì yeyerə jii mē Philip à le si ghirè aa, ànnù a tsyá yi.

¹⁴ Ngǎñntoo Kristo jya mē i le ntswe a Yerusalem aa, i yu'u mē bē bii mē bi le ntswe a Samaria bi bii mē nighàà ni Nwí aa, ntigè ntoo Peta bo Jɔn a mbo bo. ¹⁵ Peta bo Jɔn bo ghèè mē ghu, ntsa'atə Nwí a atu bē bya bii mē bi le mbii Yesu aa mē tá bo kwere Azwí Nwí. ¹⁶ A le ti bə ma mùu noò aa bonə kaa Azwí Nwí a burə tí a nu nù nìbò sigè bē. Bi le mmurə waa aa tsi'í ñkì ni ìkùm Mmà'àmbi Yesu. ¹⁷ Peta bo Jɔn nòñsè m̀bò myaa a atu bo,bo kwere Azwí Nwí.

¹⁸ Simon à yè mē mē bē kwere Azwí Nwí a ajàn mē ngǎñntoo Kristo jya i nòñsè nî m̀bò myaa a atu bo aa, m̀fà ñkabə a mbo Peta bo Jɔn, ¹⁹ ñswonə mē, “Nì ki mfa mida'a ma mù a mbo mē, mē nù yí tsù yii mē mē nòñsə maà m̀bo ghu atu aa, tá à ki ñkwere Azwí Nwí.”

²⁰ Peta a kwi'i ghu mbo mē, “Tá ò kwo nî ñkabè yò ya mbwe mē mbə ò m̀ontə mē mbə ò yuu m̀təñnè m̀i Nwí nî ñkabè! ²¹ Kaa ò s̀i nî ànnù tsu a m̀m̀m̀ àfà'a yi'i tswè ñlonə mē kaa ntìi ghò s̀i a nsi m̀i'i Nwí laa aà. ²² Bəñkə ntìi gho lá, m̀ma'atə annù yí bi mà yú mē ò tǎntə aà, m̀bu'u mbo a mbo Mmà'àmbi mē, nòò tsù, m̀bə a li'inè ìfansənnù jo nlonə annù ma yú mē ò wà'atə a ntii wò aà. ²³ Nlonə mē mē yə mē ò tswè nì fibuu fii fi lwí si'i, ò bə ngàñatsanə a mbo innù jì bî.”

²⁴ Simon a swonə a mbo Peta bo Jɔn mē, “Mè bu'u tsi'í m̀bo, tsà'atè Nwíngòñ ñlonə ñkwitú gha mē ànnù ma yú yí tsu mē nì swonə aa, mē tá à tsuu a nu mē ló fè'è.”

²⁵ Peta bo Jɔn bii mē ànnù Yesu nî ñsi ni nsi ñkì manse a nsèensə ntoò ya nlonə Mmà'àmbi, mbù mbii fu a Yerusalem. Bo kà mē aa bii aa, ntigè nswonə nî ntoo yí nsigìnə ya a itoo jì ghà'atè a m̀m̀m̀ àla'a Samaria.

Ajàn yii mē ngàñàfà'a yí ñwè a ntw'ò mfò baEthiopia à le mbəñkə ntìi yi aà

²⁶ Angel Mmà'àmbi a swonə a mbo Philip mē, “Tǎntə nù yò, ñsigè ñghèè nì m̀anjì yii mē à lo a Yerusalem ñghèè nì a Gaza aa,” (m̀anjì ma ghú kaa bi si ghu burə aa ki tsyà). ²⁷ Philip a tǎntə nù yí ñghèè. Sòñ nù bàEthiopia yí mò'ò, m̀bə ngàñàfà'a yí ñwè a mbo Kandese, Mfò m̀angyè baEthiopia, yii mē à le si lèè nî ñkabè yí aa, à le ñghèè a Yerusalem aa a mmii Nwí. A lò mē wa Yerusalem ²⁸ mbu ntigè ñkwere nù fu a ala'a Ethiopia aa ñkuu kaligè. A kà mē aa ghèè wa mum kaligè yi wa aa, ntigè ntwonə nî àdigè aṅwà'ànè yi mò'ò a m̀m̀m̀ aṅwà'ànə ntoò Nwí Yesaiah. ²⁹ Azwí Nwí a swonə a mbo Philip mē, “Khètə nyòntə fii mbèè kaligè.” ³⁰ Philip a khètə mē nyonə aa, nyu'u a twonə nî àdigè aṅwà'ànè yí mò'ò a m̀m̀m̀ aṅwà'ànə ngàñntoo Nwí Yesaiah, m̀betè yi mē, “O yu'u nî ànnù yii mē o twonə aa ε?” ³¹ A kwi'i mē, “Mbə mē yu'u aa mē akè ti ghè mē nù à tò'òtə a mbo mē aa ε?” Nswonə a mbo Philip mē tá à kò'ò ntswe bo yu wa mum kaligè. ³² Adigè aṅwà'ànè Nwí yii mē à le si twonə aa a le mbə yulà, “A le mbə tsò m̀bìnjèrè yii mē bi logè ñghèè a ñwà aà, kè tsi'í tsò mù m̀bìnjèrè yii mē bi kòò inòñè jì kaa a wa'a yè'è aà.”

A ngĩn ngĩn, kaa à le nwa'à ànnù tsu ghaà bē.

³³ Bi le ndirisə atu yi kaa wa'ă isa'à yi nî ànnù nĩkon sa'à.

Mbə wò a swonə ànnù nlonə ñgwè'è yĩ aa ε?

Nlon mə ntswənti yĩ fàa atu nsye i lwĩ'i mē aà."

³⁴ Ngànàfà'a Mfò Ethiopia wa a betə Philip mə, "Ngànətoò Nwĩ ghù a ghàa laa nlon aa wò aa ε? A ghàa aa nlon ngaa yĩ kə nlon ngaa nùdàn aa ε?" ³⁵ Philip a tigə nloginə nka ngaa, nloginə nî àdigə aṅwà'ànə ma yũ a nswon ntoò Yesu yĩ n̄siginə ya ghu mbó. ³⁶ Ajàn mə bo yu le si tigə nzinə nsigə ngheε wa a mánjĩ aa, bo le ngheε ñywe'e a adigə yĩ mə ñkĩ le ntswe ghu, ngànàfà'a Mfò Ethiopia wa a swon a mbo Philip mə, "Ñkĩ ghúlà, àyoo yĩ mə mbə a kii mə tâ bì tsuu a gha a ñkĩ murə aa, à nî à kə aa ε?" [³⁷ Philip a swon ghu mbo mə, "Mbə bi ti murə gho a ñkĩ mə mbə ò bii nî n̄ti ghó tsimə."

A kwi'i mə, "Mə bii mə Yesu Kristo à ni Mu Nwĩ."] ³⁸ A le ntigə nswon kaligə wa a təə, bo Philip fè'è n̄sigə nkuu wa m̄m ñkĩ, Philip a tigə m̄murə yi wa a ñkĩ. ³⁹ Nòò wa mə bi le mfè'è wa a m̄m ñkĩ aa, Azwĩ Mmà'àmbi a logə Philip ngheε ni ghu. Ngànàfà'a Mfò Ethiopia wa a ghə mə yu ki lèntə, kaa wa'à yi bú ñyə, lâ nlo ntigə ngheε n̄i, n̄luu ni n̄dorə. ⁴⁰ Philip à ghə mē mə yu ki yə, ntigə ntswe yi bə a ala'a Azotus. A tsyà mē ghu nka ngheε aa, ntigə nseensə n̄i n̄toò yĩ n̄siginə ya a n̄i itòò tsim jii mə i le ntswe a mánjĩ aa, m̄bɔn ngheε kù'u a ala'à Kaisaria.

9

Ajàn yii mə Yesu à le tsi'i Paul a bəṅkə n̄ti yi aà

¹ Saul à le mbù ngheε n̄i m̄b̄i m̄mi'i tsi'ĩ àtú yi, nka'atə n̄i nḡnyəgənnù Mmà'àmbi jyá, n̄swonə ni mə yu ka zwitə waa. A le ngheε a mb̄e ngànəmə'a Nwĩ yĩ ñwè ² n̄swon ghu mbo mə tâ à nwa'anə aṅwà'ànə yii mə a figitə ñú yii mə yu ni ghu aa, m̄fa mə tâ yù gheε m̄fa a mbo ndaṅghotə baYuda a Damascus; t̄a b̄e mə yu gheε nyə bē b̄i tsu, m̄b̄an̄nə kə b̄an̄gyè, b̄ii mə bi yònə Mánjĩ wa aa, yu tswatə waa, ñkwerə mb̄ii ni bu a Yerusalem tsó ngànətsanə.

³ Saul à fè'è mē nka ngheε a mánjĩ, ngheε ntigə nkuu a Damascus, ngheə ki yə, ñkà'à yĩ m̄'ɔ i wi'ikə nlo a aburə, ñṅwa'akə nsigə nke'e adigə ya mə à le ntəə ghu aa, ñkarisə. ⁴ A wò a nsye nyu'u n̄jĩ ñú i ghaà ghu mbo nswon mə, "Saul, Saul! O tso'ɔ akòrə ya aa nlon akə aa ε?" ⁵ A betə mə, "Áá wò wò le, Mmà'àmbi?"

"A ni mə Yesu wa yii o tso'ɔ akòrə ya aà," ñjĩ ñú wa i kwi'i ghu mbó. ⁶ 'Lá, b̄inə nkuu ngheε wa nj'ò àla'a. Wa bi ka swon ànnù yii mə ò ka ghìrə aa a mbo wò.'

⁷ Bə bya b̄ii mə bo bì Saul le si zìnə aa le ntəəntə tsi'ĩ a ts̄tsi. Bo le nyu'u ñjĩ ñú wa kaa ki'ĩ ñú b̄an̄nə nyə. ⁸ Saul a b̄inə wa a nsye, ṅṅa'a mi'ĩ mi, lâ kaa ñki'ĩ n̄i ñdìgə b̄an̄nə nyə. Maa ajàn bi tigə n̄tswa n̄ikwè ni ngheε ni ghu a ala'a Damascus. ⁹ A le ntswe njwi ji tarə kaa wa'à n̄i ñdìgə yē. A n̄i àti n̄oò ma yũ kaa à le ñki'ĩ ayòò tsũ ji, kaa ñki'ĩ ayòò tsũ ki nno.

¹⁰ Ngànəyègənnù Yesu yĩ mò'ɔ à le ntswe a Damascus, ñkũm yi i bə Ananias. Njèə təə təə i le n̄le yi, a yə Mmà'àmbi a twon̄tə yi mə, "Ananias," a bii mə, "Mə ghuà, a Mmà'àmbi " ¹¹ Mmà'àmbi a swon gho mbo mə, "B̄inə n̄tan̄tə n̄u yò ngheε a Mf̄an̄nə yĩ Ts̄inə, a nda Judas, m̄betə mə, 'Ñu wa mə à lo a ala'a Tarsus, ñkũm yi i bə Saul aa, à fè le?' Wa à tswe ghu, n̄tsa'atə n̄i Nwĩ. ¹² Njèə tətəə i k̄i mē n̄le yi a yē ñú yĩ mò'ɔ, ñkũm yi i bə Ananias, a kuu n̄n̄ɔnsə mbo mi ghu nu mə tâ à bu nka nyə idigə."

¹³ Ananias a kwi'i mə, "Taà, bə b̄i ghà'àtə bi ghàa mə a mbo mə nlonə ñú ma ghù, n̄swonə n̄i m̄buu ngi'ĩ yii mə ñú ma ghù à di a nu bə bo a Yerusalem. ¹⁴ Ts̄its̄on̄ à zi a ala'a Damascus aa n̄i àdà'à yii mə à kwèrə a mbo b̄i bi ngànəmə'a Nwĩ mə yu zĩ

ban̄tə bê b̄tsim̄ b̄ii m̄ə bi twon̄ə n̄i ik̄um̄ gho aà.” ¹⁵ Mmà'ambi a swon̄ ghu mbo m̄ə, “Ghèè! Nlon̄ m̄ə m̄ə tsò'ò m̄ə yi m̄ə tâ à ka mfa'a a mbo m̄ə, a nghìr̄ə m̄ə tâ b̄tizī Nw̄i bo b̄if̄ byaa, bo bi baIsrael, tâ bi zi ik̄um̄ ghà. ¹⁶ Tsi'ì m̄ə, n̄i ìtu ìb̄ii n̄u gha, m̄ə ka d̄i'ì ngòn̄ ngi'ì tsim̄ ȳii m̄ə à ka tiḡə ȳə mbi'ì ñkwit̄u gha aà.”

¹⁷ “Maa ajàn, Ananias a ghèè ñkuu wa a m̄um̄ nda m̄ə Saul à le ntswe ghu aa, ñnon̄s̄ə mb̄o mi ghu nu, ñtwon̄t̄ə yi m̄ə, ‘Nd̄im̄ ghà, Saul,’ Mmà'ambi à too ghà, m̄b̄ə Yesu wa yumb̄on̄ m̄ə à k̄i zi a mbo w̄ò, wa a noò m̄ə ò k̄i si z̄i faà aà. A too gha m̄ə m̄b̄ə ò bú ñȳə idiḡə, tâ Azw̄i Nw̄i k̄i ñlwens̄ə gh̄o.” ¹⁸ Tsi'ì maa noo, ñjoo ji m̄ò'ò, tsi'ì tsò ìb̄ar̄ə mbw̄è, ì lô a mi'ì Saul ñwok̄ə, a bú ñka nȳə idiḡə. N̄tiḡə m̄b̄iin̄ə nt̄ə bi mur̄ə yi a ñk̄i; ¹⁹ ajàn ȳii m̄ə à le ñji mij̄i aa, m̄it̄i mi mi bú ñkuu fu.

Ajàn m̄ə Saul à le swon̄ ann̄u Nw̄i a Damascus aa.

Saul à le ntswe mituḡə mi njwi m̄i m̄ò'ò bo bi ñḡanj̄əḡənn̄u Yesu jya a ala'a Damascus. ²⁰ M̄b̄iin̄ə n̄tsin̄ə ngh̄e a ndan̄gh̄ot̄ə baYuda, ñloḡin̄ə ñka nswon̄ ni m̄ə Yesu à nan̄s̄ə mb̄ə aa tsi'ì Mu Nw̄i w̄a. ²¹ N̄u ñtsim̄ ȳii m̄ə à le nyu'u aa, ànn̄u k̄on̄tsu a k̄o ñts̄u yi, bo tiḡə ñloḡin̄ə ñka mbet̄ə ni m̄ə, “A s̄i yu wa ȳii m̄ə à k̄i si z̄wit̄ə n̄i b̄ə b̄ii m̄ə bi twon̄ə n̄i ik̄um̄ Yesu a Yerusalem aa b̄ə aa ε? Tiḡə à k̄i n̄zi faà aa ñlon̄ aa tsi'ì ànn̄u ma ya, m̄ə yu z̄i ban̄t̄ə b̄ə ma bya ì b̄ii fa a mbo b̄īii bi nḡañma'a Nw̄i aa ε?” ²² L̄a Saul a ku'ùs̄ə n̄n̄it̄ə m̄it̄i mi nswon̄ n̄i ànn̄u Nw̄i tsi'ì n̄i m̄id̄à'à, ìlens̄ə inn̄u j̄ii m̄ə à le si fa, a nd̄i'ì m̄ə Yesu à le nnan̄s̄ə mb̄ə Ayo'ò Nw̄i wa aa, ì le nt̄i si'ì si'ì a mbo baYuda b̄ii m̄ə bi le ntswe a Damascus aa a ñl̄iḡit̄ə.

²³ M̄ituḡə mi njwi m̄i gh̄à'at̄ə m̄i m̄ò'ò mi tsȳà m̄ə, baYuda bi boont̄ə ñtan̄t̄ə a ajàn̄ə bi ka z̄wit̄ə Saul, ²⁴ l̄a bi le ñk̄è'èn̄ə ann̄u ȳii m̄ə bi tan̄t̄ə aa ghu mb̄o. Bo tiḡə m̄b̄e ni n̄ts̄un̄kya njò'ò àla'a wa n̄i tuḡə bo b̄i si'ìn̄ə m̄ə bi z̄wit̄ə yi. ²⁵ A ȳi m̄b̄ə a n̄ituḡə ȳi m̄ò'ò, ñḡañak̄or̄ə Saul, bi loḡə yi m̄bwi m̄bor̄ə a n̄i ñkya wa m̄ə bi le m̄b̄o ñkaris̄ə a ala'a ya ghu aa, ñn̄in̄ə yi a m̄um̄ ñkȳè ñtiḡə m̄f̄e's̄ə nsiḡis̄ə a ñjim̄ ñkȳà.

Saul a Yerusalem

²⁶ Saul a gh̄è a ala'a Yerusalem, ñywin̄t̄ə m̄ə yu kuu a tit̄i nḡanj̄əḡənn̄u Yesu, l̄a kaa bo le wa'à waa b̄ii m̄ə à n̄i ñḡanj̄əḡənn̄u Yesu, bo bi tsim̄ le si bo'ò n̄i. ²⁷ Barnabas à le n̄zi ñkwet̄ə yi, ñloḡə yi ñkuu ni ghu a tit̄i nḡañtoo Kristo jȳà. A kùu m̄ə aa, ñt̄o'ot̄ə a mbo bo a ajàn̄ ȳii m̄ə Saul à le nȳə Mmà'ambi a m̄an̄j̄i aa, ñk̄i nswon̄ ajàn̄ə m̄ə Mmà'ambi à le ngh̄àà ghu mbo aà. A le ñk̄i ñk̄e'èn̄ə a mbo bo a ajàn̄ ȳii m̄ə Saul à le nswon̄ ànn̄u Nw̄i n̄i ik̄um̄ Yesu a mbo bo a Damascus kaa k̄i'ì bo'ò aà. ²⁸ Maa ajàn̄, Saul a tiḡə ñtswe bo bo, ñtiḡə ngh̄aa ñkar̄ə n̄i idiḡè j̄i gh̄à'at̄ə a Yerusalem, ñswon̄ə n̄i ànn̄u Nw̄i ni ik̄um̄ Mmà'ambi kaa k̄i'ì bo'ò. ²⁹ A le si gh̄àà ñk̄ii nswun̄n̄ə bo bi baYuda b̄ii m̄ə bi le si gh̄àà ñgh̄àà ni baGrikia aa, bo le ywin̄t̄ə m̄ə bi z̄wit̄ə yi. ³⁰ Ajàn̄ m̄ə bo bi Kristo bi le nzi ma ȳu aa, bo loḡə Saul, ñsiḡə ngh̄e ni ghu a ala'a Kaisaria, ñtiḡə n̄tsyas̄ə yi a gh̄è a Tarsus.

³¹ A b̄ə ajàn̄ ȳii m̄ə a le ñtiḡə mb̄ə aa, ñgh̄ot̄ə a ala'a Yudea, bo bi a Galilea, ni Samaria, ì tswe ni m̄b̄o'n̄ə n̄i àt̄i noò. Nyon̄ a ñjim̄ a ajàn̄ ȳii m̄ə Azw̄i Nw̄i a le ntswe ghu aà, m̄it̄i mi le ñkuu ghu, ì k̄i ñkwe a n̄i ñd̄uù b̄ə ñgh̄a'at̄ə ngh̄e a ajàn̄ ȳii m̄ə bo le si n̄zi n̄i àk̄or̄ə nit̄ t̄ə yaa m̄ò'ò n̄i Mmà'abi aà.

Peta a ala'a Lydda bo a Joppa

³² Peta à le si gh̄aa ñkar̄ə ni idiḡə tsim̄, a b̄ə a noò m̄ò'ò a gh̄è m̄ə yu gh̄è ghant̄ə b̄ə bi Nw̄i b̄ii m̄ə bi le ntswe a Lydda. ³³ A gh̄è m̄ə ghu aa, n̄tsi'ì ñu ȳi m̄ò'ò ȳii m̄ə ik̄um̄ yi le mb̄ə Aeneas, a b̄ə m̄bw̄enk̄ə, le bon̄ à tsȳà m̄ə ilòò ji ñifwaa kaa a k̄i'ì a m̄b̄iin̄ə a kuu z̄i. ³⁴ Peta a swon̄ ghu mbo m̄ə, “Aeneas! Yesu Kristo à gh̄ir̄ə m̄ə ò t̄i. B̄iin̄ə a nd̄ə n̄nan̄s̄ə ikuu gh̄o.” Tsi'ì maa noò, Aeneas a li m̄b̄iin̄ə. ³⁵ Nḡon̄ b̄ə b̄itsim̄

bii mē bi lē ntswe a ala'a Lydda aa, bo bi a ala'a Sharon aa, bi yē yi, mbəŋkə mîntîi myaa mbii Mmà'àmbî.

³⁶ Màngyè yî mò'ò à lē ntswe a ala'a Joppa, mbə ŋgànyègènnù Yesu, ìkùm yi i bə Tabita, (ìkùm yi ni nìghàà ni bakGrikia i lē mbə Dorcas, nji'î ìkùm yî wa i bə mē ŋgyâ). A lē si nan̄sə ŋghirə nî ìnnù jî sigìnə, mfa ŋgòŋ nòò yi ntsim a ŋkwetê ŋgāŋgi'î. ³⁷ A bə maà noò a wó nìghòò, ñkwo. Bi lē nsî'î yi nn̄ŋsə nî ñdānikāŋ yî mò'ò. ³⁸ Kaa agha'a Joppa kaa a lē wa'à sà'à si'i a nl̄o a Lydda ŋghɛɛ ghu. Ajànə mē ŋgānyègènnù Yesu jya a Joppa i lē nyu'u mē Peta à tswē a Lydda aa, bo lē ntoo mbāŋnə jî baa mē bi ghɛɛ nlensə ñkìi ghulà ghu mbô, “Bî'î bu'û mbô, wāŋsə nzî ntsi'î yi'î.” ³⁹ Maa ajàn, Peta a burè mbiinə ŋghɛɛ bo bo. Bo bo ghèè mē ku'u ghu, bi logè yi ŋkò'ò ŋghɛɛ ni ghu wa a ndanikāŋ. Bìkwî'î bi bāŋgyè bi tsim bi lē nzî ŋkarisə yi, n̄tigè nyə'ə, ñdî'î nî ìtsə'ə jî mà'à, bo bi ìkutè jii mē Dorcas à lē si ta a mbo bo a noò yii mē à lē ntswe ntii aà. ⁴⁰ Peta a furè waa mē tâ bi fè'ekə wa múm n̄ja'ànda ya yii mē bo lē ntswe ghu aa tsi'î bi tsim. Nswetə miku'utê mi a nsyè, n̄tsà'atə Nwî, mbəŋkə nlii aku ŋû ya nswon mē, “Tabitha, b̄inə a ndəŋə!” A ŋa'atə mi'î mi nyə Peta ghu, mbiinə ntswe. ⁴¹ Peta a nānsə abô yi ntswa yi ghu, a b̄inə n̄tə. A tigè n̄twon bē bi Nwî bya bo bi b̄ikwî'î bya, m̄bu ndî'î yi a mbo bo a ajàn yii mē à tswē ntii aà. ⁴² Ŋgān ma yú i lē nsèènə ŋkarisə ala'a Joppa tsi'î tsim. Bè bí ghà'atə bi bii Mmà'àmbî. ⁴³ Peta à lē n̄tigè ntswe mitugə mi njwi m̄i ghà'atə a Joppa bo bi ŋgāŋ n̄gè ŋgùù yii ìkùm yi i lē mbə Simon aà.

10

Peta bo Cornelius

¹ Nù yî mò'ò à lē ntswe a ala'a Kaisaria ìkùm yi i bə Cornelius, mbə atu ndāmānjòn b̄isogyè (tsò 100) bii mē bi lē nlo ala'a Itali aà. ² A lē si gha'asə nî Nwî ñkii mbo'ò n̄ii bo bi ŋgwè'è yî, ñkii ntsa'atə nî Nwî ŋgòŋ b̄inòò bitsim; m̄fa nî ñjoo jî ghà'atə ñkwetə nî baYuda bii mē bə lē mbə ŋgāŋəfumə aà.

³ A lèè mbə ni b̄inòò bi tarə a njwi yî mò'ò, ñjèè tə tə i lē yi a yē angel Nwî a zî n̄twon̄tə yi mē, “Cornelius!” ⁴ A tɛ'ɛ mi'î mi a nu angel wa, mbo'ò, n̄swon mē, “Taà, à nî à kè?”

Angel wa a kwi'î mē, “Wa Nwî à bèentə mē atsà'atə yo yá bo bi ñjoo jii mē o fa ni a mbo ŋgāŋəfumə aà, n̄tigè ŋwa'atə a gho nl̄o nî m̄fâ àkwî'î. ⁵ Ts̄ts̄s̄on̄, too bē a ala'a Joppa a nu n̄u yî mò'ò yii mē ìkùm yi ni Simon Peta aà. ⁶ A n̄i ŋḡi a nda Simon, n̄u n̄gè ŋgùù yii mē ndugè yî i tswē a aghəŋə miyaa aà.” ⁷ Angel wa mē à lē ŋghàà ghu mbo aa à lò mē, Cornelius a twon ŋgāŋəfà'á jî jî baa bo n̄u sogyè yii mē à lē si bɛ n̄ii ŋk̄i mbə ŋû yii à lē si bo'ò Nwî yii ŋgaa aa, ⁸ n̄swon innù tsim a mbo bo, n̄tigè ntoo wa a Joppa.

⁹ Abèè a fù'ù mē aa, bo ghèè, ŋghɛɛ ŋka nywe'e a Joppa, Peta a ŋkò'ò ŋghɛɛ a atunda a noò ñsi'î noò a ntsà'atə Nwî. ¹⁰ A kò'ò mē ŋghɛɛ ŋka ntsa'atə Nwî aa, ñji ka nyan̄ə n̄ii, a ka nl̄o ayoo a n̄jî. Lâ nòò yii mē bi kà mē aa laa mijj̄i mya aa, ñjèè tə tə i kâ ñlè n̄ii. ¹¹ A yē àbùrè a ŋa'anə, a yē àyoo yii mē a lē si kirə tsi'î tsò àbà'a atsə'ə, bi ntswa m̄ibuù mi mi ñkwà aa, a sigè ni atu nsyè ghu nsî. ¹² Mbuu naà ŋgèɛ tsim bo bi ñjoo tsim jii mē i n̄āŋnə a nsyè aa, ni b̄is̄iŋ bitsim bii mē bi darə ñkāŋ aa, i lē ntswe wa ni àbà'a atsə'ə. ¹³ Nj̄i n̄u yî mò'ò i ghaà n̄swon mē, “Peta, b̄inə nzwitə ŋkurè.”

¹⁴ Peta a swon mē, “Ŋŋyâ gha Mmà'àmbî! Kaa mē lèè wa'ă ayoo adāŋə yî tsu kè ñjoo jî fwè ma j̄u j̄i tsu mi s̄i laa aa kurè.” ¹⁵ Nj̄i ya i ku'ùsə n̄swon ghu mbo mē, “Kaa a s̄i b̄on̄ mē tâ ò ka n̄twon ñjoo jii mē Nwî à nan̄sə ŋghirè i laa aa n̄i ñjoo j̄i fwè

bê.” ¹⁶ Ajàṅ annù ma yû a le ṅkwatə ṅghirə ṅгаа ji tarə, bi tigè ñlogə abà'a atsè'è ya ṅkò'ò ṅghɛɛ ni yu a aburə nî ṅkoṅè.

¹⁷ Peta à kà mē aa ṅkwa'atə nî àtu yi nlon ṅji'í ñjèè ma yû aa, bon bə bya mə Cornelius à le ntoo aa, bî lòò mə ndá Simon ya ñzi ñtigə ntəə a ntsü ṅkyá. ¹⁸ Ntwon nî tì, m̀betə mə, “Ngì yí tsù à tswe fàa ndùgè yí mə ìkũm yi à ni Simon Peta aa ɛ?”

¹⁹ A le mbə ma mùu noò aa, Peta a burè ki kwà'atə atú yi nlon ṅji'í ñjèè təə təə yá. Azwí Nwí a swon ghu mbo mə, “Yê, bə bi tarə bi təə a ntsübù'ù ñlɔɔ nî ghó. ²⁰ Biinə la, ñtsuu noò i ghɛnsə, ñyonə waa tá bú bo ghɛɛ, ñlon mə a waa aa tò mē.” ²¹ Peta a biinè m̀fɛ'ɛ ghèè ṅkwetə bê bya nswon a mbo mə, “A ni mē ñu wa mə ni lòò aà. Nì zì aa a ya ɛ?” ²² Bi kwi'í ghu mbo mə, “A too tamánjòn b̀sogyè wa yí ìkũm yi i ni Cornelius aa ntoo yí'í a mbo wò. Tamánjòn ma ghú a ni ñu yí mə innú ji i tsinə a k̀i mbo'ò nî Nwí. BaYuda bitsim k̀i m̀beentə n̄i tsi'í a annù n̄ikoṅè. Angel Nwí yí à laa m̀ansə aa à swon ghu mbo mə tá à twonə gho tá ò zi a nda yu, tá à yu'u ànnù yí mə ò tswe n̄i ñswòṅè aà.” ²³ Peta a logè bə bya bo bo kuu a nda yu ntigə nle ghu.

Abèè a fù'ù mē, a tantə n̄u yí bo bo tigə ṅghɛɛ. Bɔɔ bi Kristo b̄i m̀'ò a Joppa bi le nyòṅə waa bo bo ghɛɛ. ²⁴ Bi logè ṅjwi yí m̀fùùrə ṅghɛɛ ṅkù'ù a Kaisaria, a adigə yí mə Cornelius bo b̄i ṅgwè'è yí ni ìkà'á ji j̄i mə à le twon aa, bi le ntswe ghu nyu'utə aà. ²⁵ Ajàṅ yí mə Peta à le nzi ghə mə yu kuu aa, Cornelius a fè'è mbooyi, ṅwo ghu mikòrə a kuu kuu mmii yi. ²⁶ Lá Peta a ṅɛè yi m̀iinsə swon ghu mbo mə, “Təə a ñdəṅə, m̀embɔṅ m̀e laa ṅki mbə tsi'í ñm̀isòṅè.” ²⁷ Peta a loginè ñtigə ṅghaa a mbo Cornelius a ajàṅ yí mə bo yu tigə ṅkuu ṅghɛɛ wa a nda aà. A kùu mē ñyə mə bə b̄i ghà'atə le ṅghotə ghu, ²⁸ ñswon a mbo bo mə, “Bù bitsim n̄i z̄i siginè mə, ñyonə n̄i ànnù Nwí baYuda, kaa mbə ñu BaYuda a wa'á b̄itizí Nwí ka ṅghantə kə ka mboonsə ntswe a adigə yí fùùrə bo bo. Lá Nw̄iṅɔṅ à d̄i'í mə a mbo mə mə tá m̀e tsuu ñu tsù i lògè ni ñu àdàṅə àdàṅə, kə ni ñu yí à s̄i laa aa bê. ²⁹ A n̄i ṅji'í ànnù yí mə ò ghirə ntoo mə b̄i twonə gha m̀e w̄ansə ñzi kaa wa'á j̄iṅkə bə aà. Mə tigə ñlɔɔ aà m̀bètə wò mə ò tɛ'ɛ ntwon gha aa a ya ɛ?”

³⁰ Cornelius a swon ghu mbo mə, “Ts̄itsòṅ à ni ṅjwi ji tarə a n̄i ajàṅ noò yulà mə m̀e si tsà'atə n̄i Nwí a m̀um ñda m̀e, ni b̄inòò bi tarə a si'inə. M̀e w̄i'kə m̀e ghèə ki yə, ñu a təə a nsi m̀e ṅwɛ'ɛ itsè'è j̄i ṅwèènə ³¹ ñswon a mbo m̀e mə, ‘Cornelius! Nw̄iṅɔṅ à yù'ù mə atsà'atə yò, ṅk̄i nyə n̄i àfà'á yò a ajàṅə mə o fa n̄i ñjoo ṅkwetə bə b̄i mə bi lòɔ ñjoo aà. ³² Too ṅú tá à ghɛɛ a Joppa ñlɔɔ Simon yí bi twonə ni Peta aà. Simon Peta ma ghú à n̄i ṅḡi n̄tswe a nda Simon yí mə a nwugə ṅgùu, ñdá yí i tswé a aghəṅə ṅk̄i aà.’ ³³ A n̄i ṅji'í ànnù yí mə m̀e le mburə ntoo bê ñswon mə tá ò zi aà, ò yu'u ṅk̄i w̄ansə nzi n̄i àbòṅenti. Ts̄itsòṅ b̄i'inè tswe faà bi tsim aa a nsi mi'í Nwí nyu'utə ni a nyu'u ànnù tsim yí mə M̀mà'ambi à figètə a mbo wò mə ta ò swon aà.”

Nìghàà ni Peta

³⁴ Peta a loginè ṅka ṅghaa nswonə ni mə, “M̀e zi tsi'í siginè mə Nw̄iṅɔṅ a lèntə bê bi tsim aa tsi'í ṅḡi ṅḡi. ³⁵ A n̄i itoò tsim a kwèrə n̄i ñu ñtsim yí mə a bo'ò n̄i ṅk̄i ṅghirə n̄i ànnù yí a tsinə aà. ³⁶ N̄i z̄i n̄too yí mə à le ntoo a mbo baIsrael aà, ñsɛnsə n̄i n̄too yí ñsiginè ya yí mə i fa mboonə aa, ntsya a ṅj̄im Yesu Kristo yí mə à n̄i M̀mà'ambi m̀b̄i ñtsim aà. ³⁷ N̄i z̄i ànnù yí wè yí mə a le m̀fè'è a mbù'u Yudea ntsim aà, ñloginə a Galilea w̄a noò mə Jon à le si sèènsə n̄i n̄too ya nswon ni mə tá bə bəṅkə m̀inti m̄yaa ṅkwèrə ṅk̄i aà. ³⁸ N̄i z̄i ànnù ñlonə Yesu mu Nazareth, a ajàṅ yí mə Nwí à le yò'ò yi n̄i Azwí yí Làà ṅk̄i m̄fa m̄ida'a ghu mbo aà. A le si tigə ṅghɛɛ a idigə tsim ṅghirə n̄i innú j̄i siginè ṅk̄i ṅghurə n̄i m̀ighòò a nu bə b̄i mə Devil a le kwèrə waa aà, ñlon mə Nwí à le ntswe bo yu aà. ³⁹ Bi'inè ni b̄iyəfə ni innú tsim j̄i mə à le ṅghirə a ala'a baYuda bo b̄i a Yerusalem aà. Bi le ntigə nzwitə yi, ṅkweentə

yi a ati bànṅnè bànṅnè. ⁴⁰ Lâ Nwĩngòṅ a bú mbiinse yi a ni nìwo a n̄jĩm n̄jwi ji tarè, ñghirè kaa bè bìtsim kaa wa'à yi yè, ⁴¹ a k̄i nyè tsi'ĩ bìyèfè b̄ii mē Nwĩ à lèè m̄foo ntso'ò waa aa, m̄bè bi'inè b̄ii mē bi'inè lè si ji ñkii nno bi'inè bì yù wa noò mē à lè mb̄inè ni nìwo aà. ⁴² A lè mfa ndi'i a mbo b̄i'inè mē tâ b̄i'inè tigè nseense n̄i n̄too yĩ ñsìgìnè ya a mbo bè bìtsim, ñkii mbii n̄i n̄si n̄i n̄si mē à ni yu yũ mē Nwĩ à tsò'ò mē tâ yù à bē ṅṅntso'òtè m̄isa'a mi bē bit̄i bo bì b̄iku bi bē. ⁴³ ṅṅntoo Nwĩ i tsim i lè si ghàa innù ñlon ṅgaà yĩ, ñswonè ni mē, ñù ñtsim yĩ mē à ñn̄ nt̄i yi ghu nu aa, Nwĩ à ka li'inè ib̄i yi, a n̄jĩm ik̄um yi.”

Ajàṅè bit̄izi Nwĩ lè ṅkwèrè Azwĩ Nwĩ aà

⁴⁴ Tsi'ĩ wa a noò mē Peta à lè mburè ki ghàa aa, Azwĩ Nwĩ a sigè a nu bì bi tsim b̄ii mē bi lè ntèè maa adigè nyu'utè n̄i annù yĩ mē à lè si si swonè aà. ⁴⁵ A lè m̄bè annù yĩ ȳeyerè a mbo baYuda b̄ii mē bi lè n̄niṅ nt̄i waa a nu Yesu, ñlo a ala'a Joppa ñyonè Peta aa, a nyè mē Nwĩ à lè ñki nswi'i m̄itèṅnè mi m̄ii mē à ni Azwĩ yĩ Làa aa, a nu bit̄izi Nwĩ. ⁴⁶ Nlon mē bo lè nyu'u bo tigè ñghaa ni m̄ighàa m̄i fii, ñkii ṅgha'asè n̄i Nwĩ. Peta a ghàa n̄it̄i ñswonè mē: ⁴⁷ “Bè bulà bo kwèrè aà Azwĩ Nwĩ, tsi'ĩ wa ajàṅ mē bi'inè lè ñki ṅkwèrè aà. Ñù tsù à tswe ghu mē m̄bè a tsu'unè waa mē tâ bo tsuu ñk̄i kwèrè aa è?” ⁴⁸ Maa ajàṅ a tigè ñswonè a mbo bo mē tâ bo kwèrè ñk̄i n̄i ik̄um Yesu Kristo. A m̄ansè mē aa bi tigè ñswonè ghu mbo mē tâ à bu ntswe bo bo m̄itugè mi jwi mi m̄ò'ò m̄b̄on m̄à'atè.

11

Ajàṅ yĩ mē Peta à lè ntò'òtè annù Cornelius a mbò ñghòtè a Yerusalem aà.

¹ ṅṅntoo Kristo jya a bo'ò bìl̄im byaa a mbù'ù Yudea aa bi lè nyu'u mē bit̄izi Nwĩ bi k̄i mē mb̄ii nighàa ni Nwĩ. ² Peta à bù mē ṅko'ò ghèè fu a Yerusalem, bè bya b̄ii mē bi lè si lòò ni mē tâ bì ka ṅṅetè n̄i bit̄izi Nwĩ aa, bi lè ntigè ntswa yi n̄i isa'a, ñghaantè ³ nswonè ni mē, “A gho aà a k̄i gh̄irè àkè ò ghèè a nda bit̄izi Nwĩ b̄ii mē b̄i s̄i waa ṅhètè aa è? O ghèè mē ghu, mb̄ii ñji m̄iji bu bo!” ⁴ Lâ Peta a logìnè ntò'òtè innù tsim a mbo bo tsi'ĩ ajàṅ yĩ mē i lè m̄fè'è aà:

⁵ “Mè k̄i si tsà'atè Nwĩ a n̄jò'ò ala'a Joppa, mè kà mē aa ntsa'atè aa, ñjèè tèè tèè i lè gha, mè yè àyoò tsu a lô a aburè ñka nsigè, m̄bè tso àbà'a atsè'è yĩ mē a burè ṅgha'atè aa, bi tswa ni m̄ibuù mi mi n̄ikwà, a sigè nz̄i ntèè a m̄bèè mè. ⁶ Mè lèṅtè nyè mbuu naà tsim ghu, naà j̄i m̄à'atè, naà ṅgèè j̄ii mē ni naà m̄itsè'è aa, bo bì ñjoo j̄ii mē i ṅàṅnè a n̄syè aa, bo bì bìsiṅ bitsim b̄ii mē bi d̄arè n̄ikàn aà. ⁷ Mè yè mē aa, nyu'u ñji ñù i ghàa ñswonè a mbo mè mē, ‘Peta, b̄iinè nzwitè n̄kurè!’ ⁸ Lâ mè swonè mē, ‘Ñnyâ ghâ, mè tùu ghâ, Taà. Nlon mē kaa mè lèè ṅwa'ă ayoo adàṅè adàṅè yĩ tsu k̄è njoo j̄i fwè ma j̄i j̄i tsu j̄i.’ ⁹ Lâ ñj̄i ya i bú ñghaa, a aburè, ṅgaa yĩ i ywe'e ji baa aa, nswonè mē, ‘Kaa a s̄i b̄on mē tâ ò ka ntwonè njoo j̄ii mē Nwĩ à n̄ansè, ñghirè i laa aa n̄i njoo j̄i fwè.’ ¹⁰ Ajàṅ annù ma yù a lè ṅkwatè ñghirè ṅgaa ji tarè, bi tigè ñlogè njoo jya tsim m̄bu ṅko'ò ṅghèè ni ju fu a aburè. ¹¹ Mè ghèè ki yè tsi'ĩ maa noò, m̄b̄ànṅnè j̄i m̄ò'ò ji tarè i z̄i ñkuu wa a nda yĩ mē b̄i'ĩ lè ntswe ghu aà, ñlo aa a ala'a Kaisaria, a ajàṅ mē bi too waa a nu mè. ¹² Bo z̄i mē, Azwĩ Nwĩ a swonè a mbo mè mē tâ mè lo ṅghèè, ñtsuu l̄o ki j̄iṅkè bē. B̄il̄im ba buà bi ntò'ò mē bi lo a Kaisaria aa, bi lè nyonè gha b̄i'ibo ghèè ñkuu wa nda ñù wá. ¹³ B̄i'ĩ ghèè mē ñkuu ghu nda, a swonè ajàṅ yĩ mē yu lè nyè angel wa a z̄i ntèè a nda yu, ñswonè mē, ‘Too bē a Joppa tâ bo ghèè ntwonè Simon Peta mē tâ à zi; ¹⁴ à bē z̄i bon à ka swonè ntoo yĩ mē wò n̄i ṅgwè'è ñdâ yò, bù bi tsim ka tsyà ghu i yweenè aà.’ ¹⁵ A swonè mē laà, mè logìnè ñka ṅghaa a mbo bo, mè kà mē aa ghàa, Azwĩ Nwĩ a sigè ñkuu a nu bo, tsi'ĩ wa ajàṅ yĩ mē a lè ñki nsigè ñkuu a nu b̄i'inè a mb̄ii aà. ¹⁶ Ma mùù ajàṅ, mè tigè ṅwa'atè a

ajàn yïi mæ Mmà'àmbi Yesu à le nswon aa, mæ, 'Bè le si kwere aà ñkî a mbo Jon, lâ nî ka yï bânne tigè kwere aa bê Azwî Nwî.' ¹⁷ A nanse nlaa tsi'i siginè mæ à nî aa tsi'i mîtonnè mya mii mæ Nwî à le mfa a mbo bi'inè a noò yïi mæ bi'inè le nniñ mîntii mî'inè a nu Mmà'àmbi Yesu Kristo aa mæ Nwî à kî kî ntəjə bîtizî Nwî bû ghu. Mbə a bə aa mùu ajàn, mè tigè mbu mbə wò yî dənè mæ mbə mè tsyá ñkii annu yïi mæ Nwî à kî ghìrè a nu bo aa, mæ tâ à tsuu ló ghìrè aa ε?"

¹⁸ Ajàn yïi mæ bi le nyu'u Peta a swon lâlà aa, bo le ntigə nkentə waa, kaa wa'a isa'a ghu nu bù nloo. Nloginè ntigə ngha'asə nî Nwî, nswonə nî mæ, "Nwî à kî mē mbii mfa abwarə a mbo bîtizî Nwî mæ tâ bo bənkə mîntii myaa ntswe nî ntswëntii."

Nghotə a Antiokia

¹⁹ Bè bya bii mæ bi le nsèenè nlon mæ bi le ntigə ntso'c nî àkòrè yaa wa noò mæ bi le nzwitə Stephen aa, bi le mfè'èkè nghèenkə a idigə idigə. Bî mō'c bi le nghèenkə a Fonikia, bo bi a Cyprus, bi mō'c bi kî nghèenkə a Antiokia. A ajàn yïi mæ bi le ntigə nseənə nghèè laà aa, bi le ntigə nswonə nî ànnu Nwî nî itoo mà jû, lâ nswonə nî ntoo ma yû tsi'i a mbo baYuda. ²⁰ Lâ bî mō'c a titii bo bii mæ bi le nlò a Cyprus bo bi a Cyrene aa, bi le nghèè a Antiokia, nloginè ntigə ñkii nswonə nî ànnu Nwî a mbo baGrikia, nswonə nî ntoo yî nsigènè ya nlon Mmà'àmbi Yesu a mbo bo. ²¹ Mmà'àmbi à le nniñ abô yi nî ànnu ma yû mæ bo le si swon aa, ñghirè bè bî ñghà'à gha'a bi bənkə mîntii myaa nniñ a nu Mmà'àmbi.

²² Nghotə a Yerusalem i le nyu'u annu ma yû yïi mæ a le mfè'è a Antiokia. Bi yù'ù mē, ntoo Barnabas a Antiokia. ²³ A ghèè mē ghu, nyə ajàn yïi mæ Nwî à le nniñ mbəonə a nu bè ghu aa, ntigə ndoritə; ndi'itə waa bitsim nswon mæ tâ bo te'ε atú yaa nî ànnu Nwî, ñka yonə nî Mmà'àmbi nî nti waa tsimè. ²⁴ Barnabas à le mbə ñû yî nsigènè, nluu nî Azwî yî Lâà, bo bi nî àbiintii. Bè bî ghà'à ñgha'a bi le ntigə mbənkə mîntii myaa, nzi a mbèe Mmà'àmbi.

²⁵ Barnabas à le ntigə mbu nlò ñghèe a Tarsus a nlò Saul ghu. ²⁶ A ghèè mē nlò nyə, ntigə nlogə nzi nî ghu a Antiokia. A atú ilòò yî fùurè bo ma bú bi baa bo le ntigə mboontə bo bi ñghotə ya a Antiokia, ndi'i nî nnòò bē yî ghà'atə ghu. A le mbə aa a Antiokia mæ bi le mfòò nloginè ntigə twonə nî ñgənyəgənnu Yesu jya nî bîKrisènè.

²⁷ Ma mùu noò ñgəntoo Nwî jî mō'c i le nlò a Yerusalem nsigə nzi a Antiokia. ²⁸ Yï mō'c yïi mæ ikum yi i le mbə Agabus aa, a biinè ntə a ndəj nghaa nî adà'a Azwî, nswon annu yïi mæ Azwî a le mîtə ghu mbo aa, nswon mæ mîkwenè yî ñwè à ka kuu a mbî ntsim. (Ma yuù ànnu a le mfè'è aa a noò yïi mæ Klaudius à le mbə Kaisa aà.)

²⁹ Nğənyəgənnu Yesu jya i le nlèè mæ tâ ñu nìbò waa yî mō'c yî mō'c tâ à gaanse mîti mî ntoo ayoo yïi mæ mbə a fa aa, tâ bî kwetə bilim byaa bii mæ bi le ntswe a Yudea aa ghu. ³⁰ Bi le ghìrè ma yuù ànnu, ntigə ntoo Saul bo Barnabas bo ghèè mfa ñkabə yïi mæ bi le ntswa'atə aa a mbo bilii bi ndānwî.

12

Ajàn yïi mæ bi le mbu ñka ntso'c nî àkòrè ndānwî aà

¹ A le mbə ma mùu noò aa Mfò Herod a loginè ñka ntso'c nî àkòrè bè bî mō'c a nghotə. ² A le ñghìrè bi tswà Jems muma bi Jon nzwitə nî munwî ntsò. ³ A yə mæ mayù ànnu a le mbəonə baYuda, mbú ñghirè bi tswà Peta. (Mayù ànnu a le mfè'è aa a noò ñjwî Abaa Tikò'ò). ⁴ Bi tswà mē Peta aa, nghèè nniñ yi a ndātsanə, mfa yi a mbô ñkhirè bîsogyè bi ñkwà ji ñkwà mæ bi ka mbè. Herod à le nlèè mæ yu ka fi'isə yi tâ bî sa'a yi a nsi bè aa a noò yïi mæ bî jî mē Passa aà. ⁵ Ma mùu ajàn, bi le ntigə nlə Peta wa ndātsanə. Lâ ñghotə i le si tsà'atə nî Nwî tsi'i niti ghu atu, kaa wa'a kaà.

Ajàn yïi mæ angel à le mfi'i Peta a tsan aà

⁶ A bè mê nîtuḡə a njwi yîi mē àbèè ka fu'u tâ Herod swonj tâ bì fi'isə yi aa, Peta a nōḡ mbwii a titi bîsogyè bi baa, bi tîḡnè yi ni bîtsên bi baà. Ngāḡmbê àtsan̄ i le ḡki təəntə a tssùbù'ù, mbe nî idigè. ⁷ Angel Mmà'àmbi à le ḡwì'ikè n̄zi ntəə wa ndátsan̄, ḡkà'à i ta ghu, ḡghirə idigè i fu'ù. Angel wa a tswá àbè'è Peta n̄tsigìtə a b̄inè, a swonj ghu mbo mē, “Wàḡsə mb̄inê!” Bîtsên bya bi fèḡḡkè ghu mbo ḡwòkè. ⁸ Angel wa a swonj ghu mbo mē, “Wɛ'ɛ itsə'ê jo bo bì n̄tām jô.” Peta a ḡhìrè tsi'î maa ajāḡ mē à swonj aà. Angel wa a bú n̄swonj ghu mbo mē, “Lim akutə yo ya a nu wò ḡka nyonə nāà.” ⁹ Peta a yonə yi bo yu fè'è wa ndátsan̄. Kaa Peta à le wa'à zi mē ànnù yîi mē a le si fè'è aa a le mbə aa tsi'î ànnù n̄ḡkonə. A le mbāḡnè ḡka m̄əntə bə ni mē à le si le n̄ n̄ḡè təə təə n̄le n̄i. ¹⁰ Bo yu ḡhèè n̄tsya akh̄irè b̄isogyè bi mbè idigè yi mb̄i, ḡki mbu n̄tsya yî àyōḡtə, m̄bōḡ ḡḡhɛ fè'è wa n̄ n̄tsùbù'u at̄i wa yîi mē i le si l̄i ni m̄úm àla'a aà. Bo z̄i mē n̄ywe'e ghu, àbà'à ya a ḡhesə ḡḡa'anə tsi'î yumbōḡ a mbo bo, bo tigè n̄tsya mfè'è ḡkuu a mfāḡnè yî m̄'ò n̄tigə n̄sigə ḡḡhɛ ghu. Bo yu kà mē aa ntəə wa mfāḡnè n̄sigə ḡḡhɛ aa, angel wa a wì'ikè m̄ma'atə yi.

¹¹ Atu Peta a wì'ikè n̄laa, a z̄i ànnù yîi mē a ḡh̄irə yi aa, n̄swonj mē, “Ts̄its̄on̄ mē zi mē à n̄ tsi'î ànnù n̄ḡkonə! A too Mmà'àmbi n̄too angel yî mē tâ à zi ḡkwɛrə gha a mbo Herod, i ḡh̄irə tâ mē tsuu ànnù yîi mē baYuda bi kà'à ni mē bi ka ḡh̄irə a nu mē aa lo yə.”

¹² A yè mē laà, n̄tigə ḡḡhɛ a nda Mary, n̄dè bì Jon wa yîi ik̄úm yi yî m̄'ò le mbə Mark aà. Bè le ḡḡhotə ghu tsi'î b̄i ḡhà'àtə n̄tswe ghu n̄tsa'atə n̄i Nw̄i. ¹³ A ḡhèè mē ghu, ḡkwɛntə n̄tsù abà'à yi abɛɛ, mumāḡḡyè yîi mē à le si fà'à wa nda, ik̄úm yi i bə Rhoda aà, a b̄ii, n̄z̄i a ḡḡa'a abà'à yā. ¹⁴ A z̄i mē n̄yu'u n̄ḡi Peta n̄zi, n̄t̄i yi i burè n̄naḡsə n̄luu ni n̄dorə a bāḡnè m̄ma'atə Peta, kaa wa'á abà'à ya ḡa'a mē tâ à kuu, mbu ḡkhè m̄b̄i fu a n̄swonj a mbo bè bya mē Peta à təə a n̄tsündā. ¹⁵ Bè bya bi yù'ù mē laà, n̄swonj ghu mbo mē, “O baanə aà b̄aanè?” La a ku'usè ḡḡhaa tsi'î n̄i t̄i n̄swonj mē à n̄i tsi'î ànnù n̄ḡkonə. A bù mē n̄swonj laà, bo tigè n̄swonj mē, “A ni angel yî.” ¹⁶ Bo le si ḡhàà laà aa, Peta a bāḡnè n̄təə wa n̄tsünda ḡkwɛntə. Bo ḡh̄irè mē, ḡḡhɛ ḡḡa'a abà'à yā. Bo ḡh̄à'è mē n̄yə yi, ànnù a burè n̄tsya waa! ¹⁷ Peta a k̄'òsè àb̄o yi n̄d̄i mē tâ bo tsuu ki ḡhàà, n̄tigə n̄t̄'òtə a mbo bo a ajāḡ yîi mē Mmà'àmbi à le ḡḡh̄irè angel yî a z̄i m̄fi'i yi wa ndátsan̄ aà. A t̄'òtə mē m̄maḡsə, n̄swonj a mbo bo mē, “N̄i tigə n̄swonj a mbo Jems bo bì a mbo b̄il̄m b̄i'inè.” N̄tigə n̄lo ḡḡhèè yi a adigə dāḡ.

¹⁸ Abèè fù'ù mē, idigè i tigè n̄tsa'a tsi'î tsà'à a titi b̄isogyè bya, bo tigè ḡḡwa'a ni mē a Peta aa a ḡh̄irə àkè le! ¹⁹ Herod a swonj bi l̄ò Peta, n̄l̄ò kaa wa'à yə. A tigè ḡḡh̄irə bi twonj b̄isogyè bya, a betə waa yî m̄'ò yî m̄'ò ànnù yîi mē a ḡh̄irə mē tâ bì wa'á Peta bú n̄yə aà; ḡḡh̄irə bi zwitè waa bi tsim.

Ma yuà ànnù à fè'è mē, Herod a l̄o a Yudea n̄sigə ḡḡhɛ a Kaisaria n̄tswe ghu.

Ajāḡ yîi mē Herod à le ḡkwo aà

²⁰ N̄t̄on̄ Herod i le si naḡsə n̄lwi ni a nu baTai bo bì baSidon, bo tigè ḡḡhotə waa ḡḡhɛ a nyə yu. Bì ḡhèè mē, m̄foo yə mē bo lətə Blastus yîi mē à le mbə ḡḡaḡafà'à yî ḡwè a mbo Herod, n̄lentə n̄i n̄t̄'ò aa, ḡḡh̄irə mē tâ à kwetə waa. Bo ḡh̄irè mē laà, n̄tigə ḡḡhɛ a mbèè Herod mē tâ à ḡh̄irə tâ bo bo tswe n̄i m̄b̄əonə, n̄lon̄ mē m̄iḡi myaa mi le si l̄o aa a ala'a mf̄o Herod aà.

²¹ Bi le ḡkà'a njwi yî m̄'ò Herod a wɛ'ɛ itsə'è n̄if̄o ji, ḡk̄'ò ḡḡaḡnè a abèrə yu, ḡḡhaa a mbo bè byā. ²² A ḡhàà mē aa, bi tigè m̄bwitə n̄i yi, n̄t̄on̄ n̄swonj ni mē, “Kaa à s̄i n̄ḡi n̄u yulà b̄è, à n̄i n̄ḡi n̄w̄i!” ²³ Angel Nw̄iḡḡon̄ à le mburə ḡḡhensə n̄zwitə Herod ḡḡaa yî m̄f̄ùrè n̄lon̄ mē kaa à le wa'à Nw̄i ḡh̄a'asè aà. ḡḡon̄nè i kuu ghu nu, ḡk̄urə yi, a tigè ḡkwo.

²⁴ Annù Nwí a le nghèè nî mbíi òsɛɛnə, bə bî ghà'atə bi bii Nwí.

²⁵ Barnabas bo Saul bi le mmənsə ifà'á waa yii mə bi le ntoo waa mə bi zi mfa'a aa, ntigə nlo Yerusalem nghɛɛ waa. Bo kà mē aa nghɛɛ aa, nlògə Jɔn Mark bo bo ghɛɛ.

13

Ajàn yii mə bi le ntsɔ'ɔ Barnabas bo Saul ntoo waa tsɔ̀ bîmissionari aà

¹ Maa noò a nî ñghotə a Antiokia, ñgǎntoo Nwí bo bî ñgǎndi'í ànnù Nwí jî mɔ'ɔ i le ntswe ghu: Barnabas, Simeon yii mə bi le si twon nîi ni ñngà aa, Lucius yii mə à le mbə ñú Cyrene aa, Manaen mə le ñkwe bo Herod yii mə à le mbə Gúmnàà aa, nì Saul. ² Maa noò bo le si gha'asə nî Nwí ñkii ntswe ti jî, Azwí Nwí a swon a mbo bo mə, “Nì tso'ɔ Barnabas bo Saul mfa a mbo mə a mfà'á àfà'á yii mə mə twonə waa mə tá bo ghɛɛ mfà'á aà.” ³ Maa ajàn bo tigə ntswe ti jî, ntsà'atə Nwí, ñnɔnsə mbô myaa a atu bo, ntigə ntoo waa.

Afà'á yaa a Cyprus

⁴ Azwí Nwí a tòò mē waa laa, Barnabas bo Saul sigə nghèè a Seleucia ntigə ñkuu aban ghu nghɛɛ a kîñ ñkî a Cyprus. ⁵ Bo ghèè mē ñku'u a Salamis aa, ñswon nighàà ni Nwí ghu a mûm ndānghotə baIsrael. Bo le nlògə Jɔn Mark mə tá à ka ñkwetə waa.

⁶ Bi dànsə mē kîñkî wa ñghèè nywe'e a Paphos, ntsi'í ñù majikə yî mɔ'ɔ mə ñkûm yi i le mbə BarJesus, BarJesus ma ghú à le mbə ñú baYuda yii mə à le mbə ñganntoo Nwí mbwe'esə aà. ⁷ A le mbə nsùkà'a Gúmnàà yii mə ñkûm yi i le mbə Sergius Paulus aà, Gúmnàà ma ghú à le mburə mbə tsi'í ñù mîtsyè. A le ntwon Barnabas bo Saul mə tá bo zi nyə yi, ñlon mə à le si lòɔ nyu'u ñghàà ni Nwí aà. ⁸ Lá Elymas, ñù ñghirə majikə wa (ñlon mə à nî ñji'í ñkûm yi ni ñghàà ni Griki aà) a tuu, ñlòò ni mə tá Gúmnàà wa tá tsuu ànnù yii mə Saul bo Barnabas le nzî ni yuu aa bii. ⁹ Lá Saul yii mə bi kii ntwon nîi ni Paul aa, a luu nì Azwí Nwí, nte'e nîli'í ni a nu ñù majikə wa ¹⁰ ñswon mə, “Mu Devil ghulà! O ni ñùkibàa ñnnù tsim jii mə i tsinə aà. O luu nì ñbən mbwe'esə tsim nî àbì'inti, ñlɔɔ nî ñka mbəñkə ànnù ññkon Mmà'àmbi a ni àbāñnənnù! Kaa mbə ò wa'á kentə aa ɛ? ¹¹ Tsítsɔñ, ñdɔɔ Nwí i ka kuu a atu wò; ò ka fə'ə, kaa wa'á ñnòò bú ñka nyə ni nòò yî mò'ò.” A ghèsə mē ñswon laà ñghəə yu ki mǎnsə, àfə'ə a kuu ghu mi'í, a tigə ñmɔɔrə nî ñdìgə ñlɔɔ nî ñù mə tá à tswa abo yi ntigə ntsyasə. ¹² Gúmnàà wa à yè mə ànnù yii mə a le mfè'è aa, ñnñtì yi a nu Kristo ñlon mə à le nyerə si'í si'í a nî ànnù yii mə Paul à le ndi'í ñlonə Mmà'àmbi aà.

Antiokia a mbù'u Pisidia

¹³ Paul bo bî ñgǎnkòrə ji bo bú ñkuu aban ghɛɛ a Perga, yii mə à le mbə mûm àla'a yî ñwè a Pamphilia aà. Bo kùù mē ghu aa, Jɔn Mark a ma'atə waa ghu mbu mbii fu a Yerusalem. ¹⁴ Bo lô a Perga ntigə nghɛɛ nî mbíi ñghɛɛ ñkuu a Perga, a ala'a Pisidia. A bə mə a ñjwíngon àla'a aa, bo ghèè ñkuu a ndānghotə baIsrael, ntswe a nsyè. ¹⁵ Bi twon mə nɔnsə Moses bo bî ññwà'ànə ñgǎntoo Nwí, itu ndānghotə ya i toò ñkii a mbo bo mə: “Bilim bi'í, bî'í lòɔ mə tá nì ghaa a mbo bə bú, mə mbə nì tswə nî ñdi'itə yii mə mbə i kwetə waa.” ¹⁶ Paul a biinə ntəə a ndəñ, ññentə mbô mi, ntsimsə nda, ñlògìnə ñka nghaa, ñswon mə: “Bilim ba baIsrael ni bú bii mə ni bɔ'ɔ nî Nwí aa, nì yu'utə. ¹⁷ Nwíngon baIsrael à le ntsɔ'ɔ bîta bi bîtaà bi'inə, ñghirə bo bə ñgwè'è àla'a yî wè wa noò mə bo le ntswe a ala'a Egipto tsi'í tsɔ̀ bìgì aà. Nwíngon à le mfi'isə waa a ala'a Egipto ni màdà'á mi mya mî wè. ¹⁸ Ntswa ntii yi a nu bo a ñjîm ñlòò mighum mi ñkwà a nta'a miwèè mi wèè. ¹⁹ A le mbwesə itoo ji sàmbaa a ala'a Kanaan, ntigə mfa nsyè itoo mà jya a mbo baIsrael. ²⁰ Bo tswè ghu tsɔ̀ ñlòò ñkhì ji ñkwà ni mighum mi ntaà. A tì mə tì bə a ñjîm a fa bìsa'a bi ala'a a mbo bo ñkɔ'ɔ nywe'e a noò ñgǎntoo Nwí Samuel. ²¹ Ma mùu noò bo le mbetə Nwí mə tá à fa mfò

a mbo bo, a tigè nifa Saul yïi mē à le mbə mu Kish, nlo a ngwè'ε Benjamin aa, mē tâ à bē mfò wàà nī ìlòò mighum mi nìkwà. ²² Nwĩ à leè mfi'i yi aa, ntigè nghirè David nī mfò. Yuà ànnù à nī ànnù yïi mē Nwĩ yumbon à le nswon nlon ngaa yī aà: 'Mē lii nyə mē David mu Jesse à nī nù yïi mē ntiì gha i doritə ghu nu aà, mbə nù yïi mē à ka ghìrè innù tsim jii mē mē lòò aà.' ²³ A le ntigè mbə Yesu yïi mē à le mfè'ε a ngwè'ε David aa, mē Nwĩ à le nghirè a tigè mbə Nganywèensə baIsrael, a ajàn yïi mē a leè mfoo nkà'à aà. ²⁴ Mbən tā Yesu à ka nloginə ifà'á yi, le bon Jon à kà mē aa nswon nī a mbo baIsrael bitsim mē, tâ bo bənkə mīntiì myaa, mma'atə innù jī bī jyaa nkwerə nkì. ²⁵ Nòò yïi mē Jon à le nkā manşə ifà'á yi aa, nswon a mbo bo mē, 'Nī m̀òntə mē mē nī aa wò ε? Kaa mē sī yu wa mē nī yu'utə aa bē. Lā, yē nī! Yu wa mē a yòñə a njīm mē aa, kaa mē sī ku'unə a ajàn yïi mē mbə mē fèè mīkìrə mī ntam jii i tswe ghu mīkòrə aà.'

²⁶ "Bilīm ba baIsrael, bɔɔ bi ngwè'è Abraham nī bù bē bii mē nī bɔ'ɔ nī Nwĩ aà, ntoo mà yū yïi mē i nī yī nywèensə bē aa, i zī mē a mbo bī'inè tsitsɔn. ²⁷ Nlon mē bē bii mē bi le ntswe a Yerusalem aa, nī bitsyāsə byaa kaa bi le wa'à zi mē à nī nù nywèensə bē; kaa wa'à kīi nī ànnù yïi mē nighàà nī ngǎntoo Nwĩ nīi mē bi le si twon a njwĩngɔn tsim nī swonə nlon ngaa yī aa yu'ù. Bi le nghirè nighàà nī ngǎntoo Nwĩ nī fè'è boontə nyonə ajàn yïi mē bi le nzwitə yi aà. ²⁸ Ka mē bi le wa'à annù tsu yə yïi mē Yesu à le fānsə mē mbə bi zwitə yi aa, bi le nswon a mbo Pilato mē tâ à ghìrə tâ bī zwitə yi. ²⁹ Bi manşə mē a ghìrə innù tsim jii mē ànwà'anə Nwĩ a le nswon nlon ngaa yī aa, bi sigisə yi wa ati bāñnə bāñnə ñghεε nlèè yi nisyè. ³⁰ Lā Nwĩ a yweensə yi nī nìwò; ³¹ njwi jī ghà'atə jii mē i le si tigə nyonə aa, a dī'ì ìbìi nū yi a mbo bē bii mē bo bo le nlo a Galilea nkɔ'ɔ a Yerusalem aa, bii mē bo tigə mbə bīyəfə bi a mbo bē bī tsim aà. ³² Bī'i zi aa nī ntoo yī n̄siginə ma yū a mbo bù: Annù ya mē Nwĩ à le nkà'à mē yu ka ghìrə a mbo bità bī bītaà bī'inə aa, ³³ à ghìrə mē a mbo bī'inə bii mē bī'inə nī bɔɔ byaa a njīmə ajàn yïi mē à ywèensə Yesu, a bú ntswe ntiì aà. A ajàn yïi mē bi nwa'anə nī ànwà'anə bīPsalm bi baa, mē,

'O nī mū ghà,

sii mē tigə taà ghò'

³⁴ Yuà a kī mbə annù yïi mē Nwĩ à le nswon nlon ajàn mē yu ka yī yweensə yi nī nìwò, tâ à wa'à a mum n̄isyè bwé aà:

'Ma ka fa mbɔɔnə ya yïi mē i nī yà mbə yī ànnù n̄ñkon yïi mē mē le nkà'à a mbo David aa, a mbo wò.'

³⁵ Tsi'ì ànnù n̄ñkon a ajàn yïi mē à ki nswon a nī àdìgə ànwà'anə yī mɔ'ɔ aa mē, 'kaa ò ka wa'à mà'atə tâ ñgàñàfà'á ghò, yu wa yïi mē à làa manşə aa, tâ à bwε nisyè.'

³⁶ Nlon mē David à le nghirə annù yïi mē Nwĩ a lòò aa, a nī yïi ngù'ù aa, ntigə nkwo, bī twinè yi bo bī bitàà bī, ìbīinú yi i bwé a nisyè. ³⁷ Lā yu wa yïi mē Nwĩ à le nyweensə nī nìwo aa kaa à le wa'à a nisyè bwé.

³⁸ "Bī'i lòò mē tâ nī zi mbā bilīm ba baIsrael, mē bī'ì tsya aa a njīm Yesu ma ghú n̄zi a nswon ànnù a mbo bù nlon ànnù lī'inə ifansə innù. ³⁹ Nlɔɔ nī mē nī zi mē nù n̄tsim yïi mē à n̄ñ n̄tiì yi ghu nu aa, innù tsim jii mē à fānsə a nyòñə nī n̄n̄sə Moses aa, kaa i ka wa'à yi bú ntswa. ⁴⁰ Nī tsyēsə lá mbī'ì innù jii mē ñgǎntoo Nwĩ i le nswon aa, i tswá ghuu;

⁴¹ 'Yē nī, là'à bu bii mē nī tsa'a nī n̄ghàà nī Nwĩ ñwyε aa, nī ka tsin tsin hεε kwo!

Nlon mē ànnù yïi mē mē ghìrə a nsi bù sii aa,

à nī ànnù yïi mē kaa nī ka yī wa'à bii, ka mē nù tε'ε ntɔ'ɔtə tɔ'ɔtə a mbo bù! "

⁴² Nòò yïi mæ Paul bo Barnabas le mànsè ñka mfe'ε wa ndânghòtə aa, bə bya bi swon a mbo bo mæ tâ bo bu mbii a njwîngon yïi mæ i bù ñzi aa, ta bú swon innu ma jû jî ghà'atə a mbo bo. ⁴³ Bi kà mē aa nseənə wa ndânghòtə, baYuda bî ghà'atə bo bî bə bi itoo dàn bii mæ bi le mbii annu Nwî baYuda aa, bi yoně Paul bo Barnabas. Bo tigè ñghaa a mbo bo ndi'itə waa mæ tâ bo gheε nî mbii a múm ibon Nwî.

⁴⁴ Bə bî tsim bii mæ bi le ntswe wa a múm ala'a aa, bi le nzi a nyu'u ñghàà ni Nwî a nî njwîngon yïi mæ i le nyontə aà. ⁴⁵ Nòò yïi mæ baYuda le nyə nnòò bə wa aa, bi le nluu nî aghè'ənə; ñloginə ntigə nligitə nî ànnu yïi mæ Paul à le si swon aa, ñkii mbəgitə nî yi. ⁴⁶ Lâ Paul ni Barnabas bânñè mbu ñghaa bə nî mîti nî àtanjəntii nswon mæ “A le ñkù'unə mæ tâ ñghàà ni Nwî nî foo nzi a mbo bù. Lâ àjàn yïi mæ nî tuu ñki lentə mæ kaa nî si ku'unə a nji ilon yïi mæ i tswe nñkon aa, bî'i ka mà'atə ghuu tigə ghèè tsitson a mbô bitizi Nwî. ⁴⁷ Nlon mæ à ni ndi'i yïi mæ Mmà'ambi à le mfa a mbo bî'i aà, mæ:

‘Mè ghìrə ghuu mæ tâ nî bə ñkà'à a mbo bitizi Nwî,
i tigə ghìrə ni mæ tâ bə bitisim bi yweenə ñghεε nywe'e a nlwî'i mbî.’ ”

⁴⁸ Nòò yïi mæ bitizi Nwî bi le nyu'u ma múu ajàn aa, ñdorə tsi'i mbə ànnu, ñgha'asə Mmà'ambi nlon ñghàà ni ma nú. Bə bii mæ Nwî à leè mfoo ntso'ɔ waa mæ tâ bî yi nji ilon yïi mæ i lwi'i nñkon aa, bi niñ mîntii myaa a nu Kristo. ⁴⁹ ñghàà ni Mmà'ambi ni sɛənə ñghεε idigə tsim maa mbù'ù.

⁵⁰ Lâ baYuda ghèè ñswugitə bità bi ala'a bi baYuda bo bi banygè bî wè bii mæ bi le si bo'ɔ nî Nwî aà. Bo loginə ntigə ntso'ɔ nî àkòrə Paul bo Barnabas, mfurə waa a múm ala'a bo. ⁵¹ Bo tigè nyetə nsyε a mikòrə bo, a ndi'i mæ a fūrə bo fūrə waa, ntigə ñghεε waa a Ikonium. ⁵² Lâ ñgǎnyəgənnu Yesu jii mæ bi le ntswe a Antiokia aa, i le nluu ni ñdorə bo Azwî Nwî.

14

A ala'a Ikonium

¹ Bo le ñghèè nî mbii tsi'i maa ajàn a ala'a Ikonium. Paul bo Barnabas bo ghèè ñkuu a ndânghotə baIsrael ñghaa ni mânji yïi mæ bə bî ghà'atə, baYuda bo bî baGriki, bi le mbii annu Nwî. ² Lâ baYuda bii mæ bi le wa'a waa bii aa, bi le ntotə bitizi Nwî bya, mbisə mîntii myaa a nu bo bi Kristo. ³ ñgǎntoo Kristo jya le ntswe ghu a ni nòò yî ñsyà, ñswonə ni ñghàà ni Mmà'ambi nî àtanjəntii. Mmà'ambi a di'i nî ñsi mæ ñtoò yî yî ñsiginə ya mæ bi le si swon nlon ibon yi aa, à nî ànnu nñkonə. Mfa mida'a a mbo bo mæ tâ bo ka ñghìrə ilensə innu bo bî ñnnutsyâmbô. ⁴ Bə bii mæ bi le ntswe maa njò'ɔ ala'a aa, bi le nyàtə mbèè baa, bî mɔ'ɔ bii ànnu yïi mæ baYuda le si swon aa, bî mɔ'ɔ bi kñ mbii ànnu yïi mæ ñgǎntoo Kristo jya i le si swon aà.

⁵ Bitizi Nwî bî mɔ'ɔ ni baYuda bo bî bilii byaa bi tan minan mæ bi di ñgi'i a nu bo, i tumtə waa nî ñgò'ɔ. ⁶ Bo yu'u ntigə mfe'ε ñkhè ñghεε waa a ila'a Lystra bo Derbe, jii mæ i le ntswe a Lycaonian aa, bo bi nî itoo jii mæ i le ntswe maa mbî àdigə aa, ⁷ ntigə nswonə nî ñtoò yî ñsiginə ya ghu.

A ila'a Lystra bo Derbe

⁸ Numbânñè yî mɔ'ɔ à le ntswe a ala'a Lystra yïi mæ à le mbwenkə ñloginə a noò yïi mæ bi le njwe yi ghu aa, kaa a leè wa'a bürə ntə tə. ⁹ A le ntswe ghu nñanjə nyu'utə ni ñghàà nii mæ Paul à le si swon aà. Paul à le nyə mæ à niñ nti yi ghu, ñki ntswe nî àbiiintii mæ mbə bi tsu'ù yi. Paul à yè mē laa, ntigə nte'ε mi'i mi ghu nú. ¹⁰ Ntonə nswon ghu mbo mæ, “Bîinə ntsinə ntə ni mikòrə mó.” Numbânñè wa a li mbîinə, ntigə ñghantə. ¹¹ Ajànə mæ nnòò bə wa i le nyə annu ya mæ Paul à le ñghìrə aa, bo le ñloginə ntigə ntonə ni ñghàà ni Lycaonian nyaa nya nswonə ni

mə, “Bìnwĩ bə̀nkə mə waa ntigə mbə tsǒ bə̀, òsigə ntigə ntswe a titi bĩ'ìnə.” ¹² Bo fá ìkũm Barnabas mə à ni Zeus, ñki ntigə ntwon Paul ni Hermes, òlon mə à le mbə yu yĩ mə à le mbə ndii wàà, ñghaa ni tsùsə àtú wàà laa. ¹³ Ngə̀nma'anwĩ Zeus wa yĩ mə òdàma'a yĩ ì le ñghèsə òtswe tsi'ĩ wa mbèè àla'a aa, à le nzi nĩ mbòn bo bì nĩkya ni bĩflawa, òlon mə bo bì nnòò bə̀ wa bi le lòò mə bo ma'a ñgə̀ntoo Kristo jya tsi'ĩ tsǒ Nwĩ.

¹⁴ Lá ñgə̀ntoo Kristo jya, Barnabas bo Paul, bi yù'ù mə annù ya mə bi le si lòò a ñghìrə aa, òsatə itsə'ə jyaa, ñkhə ñkuu ntəə wa titi nnòò bə̀ wa, ñgentə nji yàà mbetə waa mə, ¹⁵ “Nĩ ghìrə yulà ànnù aa a ya ε? Bĩ'ĩ ki mbə aa tsi'ĩ bàmìsònə tsǒ bù. Bĩ'ĩ zi faà aa a ñkè'ènə òtoo yĩ òsigìnə a mbo bù, mə tâ ni bə̀nkə ghuu, mma'atə njoo adànə àdànə òzi a mbo Mmà'àmbi yĩ mə à tswe ntii aà. A ni yu yĩ mə à le nnañsə aburə nĩ òsyə, nĩ ñkĩ miyaa, bo bì ñgòn ñjoo tsim jii mə ì tswe ghu aà. ¹⁶ A le mbə mbii aa, a ma'atə bə̀ bi itoo bì tsim mə tâ ñù à ka ñghəe nĩ yĩ mánji, ñù à ka ñghəe nĩ yĩ. ¹⁷ Lá, a di'ì nĩ àlèsə mə yu tswe ghu ñgòn bìnòò bitsim, ñyonə a ñjim ònnù jì sigìnə jii mə a ghìrə aà. A too nĩ mbə̀n a mbo bù, ì lò a aburə òsigə ntsu nĩ miji muu ni nòò yĩ mə à kù'ùnə aà. A fa ni miji a mbo bù ñkii nlwensə ni mìniti muu ni òdorə.” ¹⁸ Ka mə bo le nswon laa, a le ntsyànə a mbò ñgə̀ntoo Kristo jya a ñkìñə mə tâ bì tsuu waa mà'à tsǒ Nwĩ.

¹⁹ BaYuda bĩ mɔ'ɔ bi le nlò a Antiokia yĩ mə à le ntswe a Pisidia aa, bo bì a Ikonium, nzi mbə̀nkə atu bə̀ bya bi bii ñjim yàà, òtigə ntumtə Paul nĩ ñgò'ò, òswunə yi mfe'ε ni ghu a múm àla'a ñwa'atə mə à kwò mə̀. ²⁰ Nòò yĩ mə bɔɔ bi Kristo bi le nzi ntswe ghu mbèè ñkarisə aa, a bìnə̀ mbu ñkuu ñghəe fu a múm àla'à. Abèè a fù'ù mə yu ni Barnabas bo ghèè a ala'a Derbe.

Ajàñ yii mə bo le mbù mbii a Antiokia yii mə à tswe a Syria aà

²¹ Paul ni Barnabas bo le nswon ntoo yĩ òsigìnə ya a ala'a Derbe, ñghìrə ñgə̀nyəgə̀nnù Yesu jì ghà'atə ghu. Ntigə nlo ghu mbu bii a Lystra bo bi Ikonium ni Antiokia yĩ mə à le ntswe a Pisidia aà. ²² Bo le nniñ mìniti a nu bɔɔ bi Kristo bii mə bi le ntswe ghu aa, òdiintə waa mə tâ bo tswa abiintii yaa tsi'ĩ ànnù ññkə̀nə. Nswonə ni mə, “A ku'unə mə tâ bĩ'ĩ tsa a múm ñgi'ì yĩ ñghà'atə mbon ñkuuu a múm ànnù nifò Nwĩ.” ²³ Bo yi ñghèè ni yulà ñghòtə bi tso'otə bii bi ndānwĩ ghu, òsi'isə ibiinu waa ti jì, òtsa'atə Nwĩ, ñniñə waa a mbò Mmà'àmbi yii mə bo le ntswe nĩ ñniñ mìniti myaa ghu nu aà.

²⁴ Bo tsa mə a ala'a Pisidia mmanşə, òtigə ñkuu a Pamphilia. ²⁵ Ma mùu ala'a, bo swon ntoo yĩ òsigìnə ya a ala'a Perga, òtigə nlo ñghèè a ala'a Attalia. ²⁶ Bo lò mə ghu ntigə ñkuu a abanə ñki, mbu mbii ñghəe fu a Antiokia, wa adigə mə bi le nte'ε ntsɔ'ɔ waa ghu, ntsa'atə Nwĩ a atu bo mə tâ à kwetə waa a nĩ ifà'à yii bi le ñghèè mfa'a aà.

²⁷ Bo zĩ mə ñywe'e a Antiokia aa, ñghotə bandānwĩ bitsim, ñkè'ènə ñgòn ònnù tsim jii mə Nwĩngòn à le ñghìrə a nu bo aa, bo bì àjàñ mə à le ñña'a mánji mə tâ bītizi Nwĩ tâ bì bii yii aà. ²⁸ Bo le ntigə ntswe ma mùu ala'a bo bì ñgə̀nyəgə̀nnù Yesu ntigətə.

15

Ñghotə ndānwĩ Yerusalem

¹ Bə̀ bi mɔ'ɔ bi le nlò a Yudea òsigə a Antiokia, òlogìnə ñka ndi'ì nĩ ònnù a mbo bɔɔ bi Kristo bya mə, “Kaa ni ka yĩ wa'à yweenə mə mbə bi tsuu ghuu nətə a nyonə ni òñsə Moses.” ² Paul bo Barnabas bo ligitə, òswunə bo bo tsi'ĩ annù ññkə̀nə. Tsǒ mə a le mbə laa, bi swon mə tâ Paul bo Barnabas bo bə̀ bi mɔ'ɔ a Antiokia tâ bo kɔ'ɔ ñghəe a Yerusalem ñghəe nyə ñgə̀ntoo jya ghu ni bii bi ndānwĩ tâ bo bo ghaanə òlon ma yàà ànnù. ³ Ñghòtə ì le ntigə tsaşə waa mə tâ bo ghəe. Bo kà mə aa

ngheε, ntsya a ala'a Phonisia bo Samaria, ñke'εnə a mbo bè a ajàn mə bitizi Nwĩ bi bəñkə mē mĩnti mya nzi a mbo Nwĩ. Ma yu ànnù a ghìrè nti bɔɔ bi Kristo i luu nì nìdorè. ⁴ Bo ghèè mē ñkuu a Yerusalem, ñghòtə i kwərè waa tsi'ĩ nì nìdorè. Ngǎntoo Kristo ni bìlìi bi ndánwĩ bi kī ñkwərə waa ni nìdorə, bo tigè ñswon ñkòñ ìnnù tsim jii Nwĩ à ghìrə ntsyǎ a nu bo aa, a mbo bo. ⁵ Lâ ñgǎmbii Kristo jĩ mɔ'ɔ jii mē i le mbə baFarisai aa, bo le mbìnnè ntəə a ndəñ nswon mə, “A ku'unə mə tâ bi liginə ñjètə bitizi Nwĩ ñki ñghirə mə tâ bo ka nyu'unə nòñsè Moses.”

⁶ Ngǎntoo Kristo jya bo bìlìi bi ndánwĩ bi tigè mboontə ntswe a nlèntə ma yuù annù. ⁷ Bo swùnnè mē ghu àgha'a a sa'atè, Peta a təə a ndəñ nswon mə, “Bilim bā, nì zi mə àgha'a a sà'à mē a ajàn mə Nwĩ à le ntso'ɔ gha a titi bù ntoo mə tâ mē gheε nswon ntoo yĩ ñsigìnə a mbo bitizi Nwĩ mə mbə bo yu'u mbii. ⁸ Nwìngòn yumbon yii mə à zi mmòntə ñù ntsim aa, a dì'ì mə yu beentə ànnù bitizi yĩ Làà, mfa Azwĩ Nwĩ a mbo bo, tsi'ĩ ajàn mə à le ñki mfa a mbo bĩ'inè aà. ⁹ Kaa à le ñwa'ǎ ndènə a titi bo ni bĩ'inè te'è. A le nsĩ'ì nti waa a ñjĩm àbiiintì yaa. ¹⁰ Tsìtsòn, a tigè ñghirə akə mə tâ nì ka ñkwa'anə Nwĩ, mbe'esə nĩ ñgǎnyəgənnù Yesu nĩ àbè'è yii mə kaa bita bi bitaà bĩ'inə bĩmbon le ñwa'ǎ a mbè'e zi, mə kaa bĩ'inə, nĩ yĩ'inə ñgaa kaa bĩ'inə sĩ a mbè'e ki nzi aa ε? ¹¹ Ngànə ghā, bĩ'inè bii mē bĩ'inə ka yĩ yweenə aa a ñjĩm ibon Mmà'ambi yĩ'inə Yesu tsi'ĩ a ajàn yii bo ka yĩ kii yweenə ghu aà.”

¹² Ngòtə ya tsi'ĩ ntsim i le si'ì mə swee nyu'u annù yii mə Barnabas bo Paul le ñkè'ənə aa, nì ìlensə a bò'ɔ nĩ innũtsyámbo jii mə Nwĩ à le ñghirə a titi bitizi Nwĩ ntsya a ñjĩm bo aà. ¹³ Bo mǎñsə mē ñghaa aa, Jems a ñentə ñjĩ yĩ ñghaa, nswon mə, “Yu'utə nì ànnù yii mə mə swon aa mba bilim bā. ¹⁴ Simon à nǎñsə mē a ntɔ'ɔtə ajàn yii mə Nwĩ à le ndi'ì ajàn yii mə annù bi tizi Nwĩ le nnañsə ntswe a nu yu, nzi mfi'ì bē bĩ mɔ'ɔ a titi bo mə tâ bi bə bi. ¹⁵ Ma yuà ànnù a boontə nĩ ànnù yii mə ntoonwĩ i le nswon a mùm àñwà'anə Nwĩ aa mə,

¹⁶ ‘Mmà'ambi à swon mə, ma yũ ka yĩ tsi'ĩ tâ mə bu mbii, mbìnsə ntǎñ Mfò David yii mə i wò mə aa, i bu ghurə mitsyô mi

i ghìrə tâ mĩ bu nnañsə ntsinə ntəə

¹⁷ Ma mùu ajàn tâ àbùgə ñgwè'è mu ñù ntsim i tigè nloɔ ni Mmà'mbĩ bo bi itoò tsim jii mə bi twonə waa nĩ ñkùmə ghā aà.

¹⁸ A nĩ ajàn yii mə Mmà'ambi yii mə à le'è nte'ε ñghirə bi zĩ ma yuà ànnù a ñgu'u aa, à swòñə.' ”

¹⁹ Jems a ghèè nĩ mbii nswon mə, “A nĩ àmòntə ya mə tâ bĩ'inə tsuu ñgi'ì a mbo bitizi Nwĩ bya mə bi bəñkə waa mbii a mbo Nwĩ aa ki fa. ²⁰ A ku'unə bə mə bĩ'inə ñwa'anə àñwà'anə ntoo a mbo bo nswon mə tâ bo tsuu miji mii mə bi ma'a mĩnkobə ghu aa ki jii. Ñki nswon mə tâ bo ma'atə annù jirə, ñki tsuu naà yii mə bi twεε bē ntòn yi aa ki kure, ntsuu aləə kii ki jii. ²¹ Nlon mə àgha'a a sà'à mē a ajàn yii mə bi twonə nĩ nòñsə Moses a mùm ñghòtə a ñwìngòn baIsrael tsimè, ñkii swonə nĩ ànnù yi a mùm àlā'à tsimè.”

Añwà'anə yii mə bi le ntoo a mbo bitizi Nwĩ aà

²² Ngǎntoo Kristo jya ni bìlìi bi ndánwĩ ni ñghotə ya ntsim bi le ntigə mbii mə bo tso'ɔ bē bĩ mɔ'ɔ a titi bo i too waa bo bi Barnabas ni Paul a Antiokia. Bo le ntso'ɔ bē bi baa bii bi le mbə bĩtsyàsə a titi bo aà, a bə Judas yii mə bi le si twon nii ni Barsabas aa, ñki mbə Silas; ²³ ntigə ntoo waa nĩ àñwà'anə yulà: “Bĩ'ĩ, ñgǎntoo Kristo ni bìlìi bi ndánwĩ ni bilim buu bitsà'atə ghuu bilim bi'ì bi tsim bii mə bi ni bitizi Nwĩ aa, bii mə bi tswe a Antiokia ni Syria bo ni a Cilicia aà. ²⁴ Bĩ'ĩ yu'u mə bē bĩ mɔ'ɔ bi le mfè'è a titi bĩ'ĩ nzi mfa nĩ ñgi'ì a mbo bù, ñghirə mĩnti muu mi tsə'è nlon annù yii mə bi le nswon aà. Lâ kaa bĩ'ĩ le ñwa'à waa too bē, kaa ki'ì ndi'ì yĩ tsu a mbo bo

ki mfa. ²⁵ Nloŋ ma yû ànnù, bí'í bòontè mē m̀biinè tsi'í b̀tsim mē bí'í ka tso'ɔ bē i too a mbo bù, tâ bo ghεε bo bì bilim bi'í Barnabas bo Paul bíi mē bí'inè kɔŋə. ²⁶ Bo fà mē ǹtswēt̄i yàa ǹtsim nloŋ Mmà'ambí yí'inè Yesu Kristo aà. ²⁷ Bí'í too Judas bo Silas a mbo bù mē bo zi nswon a mbo bù n̄ ǹtsũ waa annù yíi mē bí'í ŋwa'anə aà. ²⁸ Bí'í bì Azwĩ Nwĩ biinè mē tâ bí'í tsuu ghuu n̄ àbè'è yi dàn bē'èsə, ǹtsyatə julà itu ndi'ì: ²⁹ N̄i tsuu mijì m̄i mē bi mà'à m̄iŋkobə ghuu aa lɔ jì; ǹtsuu aləə lɔ jì, ǹtsuu naà yíi mē bi twεε ntōŋ yi nzwitə aa lɔ kurə. N̄i kii mba'atə n̄ ibi ghuu nloŋ ajirə. Mbə n̄i ka ǹtsyesə ghuu ǹtsuu ànnù ma yû yí tsu ki ghìrə, bəə bon̄ n̄i ghìrə siginè. Bí'í tsà'atə ghuu.” ³⁰ Bi le ntoo ŋgǎntoo mà j̄u a ala'a Antiokia bì ghèè ghū ŋghotə bɔɔ bì Kristo m̄fa aŋwà'anə ya a mbo bo.

³¹ Bè bya bi twon mē aŋwa'anə ya, n̄tii waa i luu n̄i n̄dorə nloŋ mē ànnù yíi mē a le mfè'è ghū aa a le ndiintə waa. ³² Judas bo bì Silas bíi bi le ŋki mbə ŋgǎntoo Nwĩ aa, bo le ŋghàa bo bo n̄i àdanə noò n̄diintə waa m̄fa n̄i m̄iti a mbo bo. ³³ Bo tswè mē bo bo n̄i àtii noò, bɔɔ bì Kristo bya bù n̄too waa n̄i m̀bɔɔnə mē tâ bo bu mb̄i ŋghεε a mbo bè bya bíi mē bi le ntoo waa aà. [³⁴ Lá Silas à le nlòò mē yu bú tswe yí ghū.]* ³⁵ Paul n̄i Barnabas le mb̄i ǹtswe n̄i àtii noò àla'a Antiokia bo bì bè bí ghà'atə bí m̄ɔ'ɔ, ǹswonə n̄i ànnù Nwĩ, ŋkii ndi'ì n̄i ànnù Nwĩ.

Paul bo Barnabas yatə.

³⁶ Atii noò yí m̄ɔ'ɔ â tsiyà mē, Paul a swon a mbo Barnabas mē, “Sì bu mb̄i ŋghantə bilim bi'io a n̄i itoo j̄i mē s̄i tē'è mē ǹtsya ghū nswon ànnù Nwĩ a mbo bo aà, tâ lentə mē bo ghìrə mē akə le.” ³⁷ Barnabas à le nlòò mē yu lògə Jɔn Mark tâ bo bo ghεε, ³⁸ Lá Paul à le nswon mē kaa a s̄i ku'unə, n̄loŋ mē à le mfòò m̄ma'atə waa wā noò mb̄i ti ghē mē bi man̄sə àkòrə nitəə yaa, a ma'atə waa a Pamphilia, ŋkhə mb̄i n̄i n̄j̄imè. ³⁹ Bo le nswun̄nè ghū si'ì, n̄tigə nyatə. Barnabas a lògə Mark bo yu kuú àban̄ a ŋghèe a Cyprus. ⁴⁰ Paul a b̄an̄nè n̄lògə Silas, bɔɔ bì Kristo bo tsa'atə Nwĩ a atu bo mē tâ Mmà'ambi à ka ghìrə ibon̄ a nu bo. ⁴¹ A tigə ǹtsya a Syria n̄i Cilicia, ndiintə n̄i ŋghotə j̄i mē i le ntswe ghū aa mfa n̄i m̄iti a mbo bo.

16

Ajàŋə Timoti a b̀ɔ'ɔ Paul n̄i Silas le ŋghèe a fà'à

¹ Paul a ŋghεε a ala'a Derbe bo Lystra, ǹtsi'ì ŋgànyègənnù Yesu yí m̄ɔ'ɔ yíi mē ikũm yi i le mbə Timoti aà. Ndè yí à le mbə ŋgambii Kristo, mbə ŋu baYuda, la taà yí a b̄an̄nè mbə ŋu baGrikia. ² Bɔɔ bì Kristo b̀tsim bíi mē bi le ntswe a ala'a Lystra bo a Ikonium aa, bo le s̄i beentə n̄i Timoti. ³ Paul à le ŋwa'atə mē yu lògə Timoti tâ bo yu ghεε. A wà'atə mē laà aa, n̄tigə ŋjetə yi. A le ŋghìrə maa ajàn aa mbi'ì ŋgaa baYuda bíi mē bi le ntswe maa adigə aà, n̄loŋ mē bè b̀tsim bi le nzi mē tã bì Timoti à le mbə ŋu baGrikia. ⁴ Ajàn mē bo le si karə ŋkuu n̄i ibù'u itoo jya aa, bo le si kè'ènè n̄i innù jya mē ŋghotə ŋgǎntoo Kristo bo bì bilii bi ndanwĩ bya a Yerusalem bi le ntsèrə aa a mb̄o ŋgǎmbii Kristo. Ndi'itə n̄i waa mē tâ bo tigə nləə b̄in̄on̄sə ma byá. ⁵ Maa ajàn ŋghotə i le si kwe, n̄tii ŋghèe a múm àzwĩ, ndùú waa i kii ŋgha'atə n̄i n̄j̄wĩ tsimè.

Ajàŋ yíi mē n̄j̄èè təə təə i le nle Paul a Troas aà

⁶ Bo le ghèè ŋkuu ntsya a mb̄u'à àla'a Phrygia bo Galatia n̄loŋ mē kaa Azwĩ Nwĩ kaa a le ŋwa'à bíi mē tâ bo swon ntoo ya a mb̄u'ù àla'a Asia. ⁷ Bo ghèe mē ŋghεε ŋkù'ù a ala'a Mysia aa, n̄ywe'etə mē bo kuu a mb̄u'ù àla'a Bithynia, kaa Azwĩ Yesu kaa a wa'à beentə mē tâ bo kuu ghū. ⁸ Bo tigə ŋkuu ghεε ntsyà Mysia ŋghεε a Troas.

* 15:34 Kaa atii ma yú a s̄i a múm ŋŋwà'anə j̄i m̄ɔ'ɔ tswè

⁹ A ghirè mbè nîrugè, nîjèè təə təə i lê Paul, a yê nî Macedonia a təə mbu'u nî mbo ntwonə nîi, nswonə ni mə, “Too nzi faa nji a Mecedonia, ñkwetə yi'!” ¹⁰ Ajàn mə nîjèè ya i le nle Paul aa, bî'i le tigè ntaŋtə nû yî'i a nlò nghèe a Macedonia nlon mə bî'i le nzi a laa mûm nîi bî'i mə Nwî a twonə nî yi'i mə tâ bî'i zi nswon ntoo yî nîsigènè ya a mbo bê bi maa adigè.

Ajàn yî mə Lydia à le mbəŋkə nîi yi aà

¹¹ Bî'i le nghèè ñkuu aban a Troas ntoo ñkî nîtsinə nghèe a Samothrace. Bî'i ghèè mē nle àbèè fu'u, bî'i ghèè a Neapolis. ¹² Ntigè mbu nìlò ghu ñkuu nghèe a mûm àla'a Filippi, a ala'a yî tsyambîi yî mə a tswe a mbù'ù àla'a Macedonia, mbə atoo yî mə baRoma le si bu'utə aà. Bî'i le mbo ntswetə ndù njwi jî mɔ'ɔ ghu. ¹³ A bə mē a njwîngòn bî'i fè'è wa a mûm àla'a nghèe a mbèè àghəŋə ñkî mə bî'i le njwa'atə mə à nî àdìgè yî mə mbə baYuda ghotə ghu a ntsà'atə Nwî. Bî'i le ntswe a nsye nghàa a mbo banɣyè bîi mə bi le ngshotə ghu aà. ¹⁴ Yî mɔ'ɔ yî mə à le nyu'u annù yî mə bî'i le si swon aa, à le mbə Lydia yî mə à le mbə mu Thyatira aà. A le si fèè nî itsè'ə jî bagitə ji tîndùù. A le mbə mánɣyè yî mə à le si bɔ'ɔ nî Nwî. Mmà'ambi à le njwa'a mîtsyé mi mə tâ nanse nyu'utə annù yî mə Paul à le si swonə aà. ¹⁵ Lydia a bɔ'ɔ ni bə bîi mə bi le ntswe a nda yu aa, bi tigè ñkwèrə ñkî. Bi kwèrè mə ñkî aa, a tigè ntwonə yi'i mbu'u mbo a mbo bî'i nswonə mə, “Nî zi tâ bî'inè ghèe ntswe a nda mē mə mbə nî zi tsi'î annù nîkonə mə mē tìgè ñgànmbii Kristo wa yî mɔ'ò.” A swon laà, nîtigè njgaansè yi'i bî'ibo ghèè.

A ndátsan a ala'a Filippi

¹⁶ A bə a njwi yî mɔ'ɔ bî'i ká nghèe a adigè yî mə bi le si tsà'atə Nwî ghu aa, mbo múnɣyè yî mə à le mbə àbù'ù, Azwî yî bi a tswe ghu nu mbə yî mə a le si ghirè a swonə nî innù jîi mə i ka fè'è aà. Múnɣyè ghù à le si fà'a ñkabə yî ñwè a mbo bə bîi mə bi le nyuu yi aa, nî ajàn mə à le si swonə nî innù jîi mə i ka fè'è aà. ¹⁷ A le si tigè nyonə nî yi'i bî Paul, nîtonə nswonə ni mə, “Bè bulà à ni ñgəŋfà'a Nwîngòn Ako'òntsirə. Bo kè'ènè aa mánjî yî mə mbə bə tsyá ghu nyweenə aa a mbo bù.” ¹⁸ A le si ghirè ma mùu ajàn ni mîrugè mi njwi mî ghà'atè; nywe'e a noò yî mə nîton Paul i le nnanse nlwi ghu nû. Paul a karikè yi nswonə a mbo àzwî yî bi ya mə, “Nî ñkûm Yesu Kristo, mē swonə a mbo wò mə tâ ò fè'è ghu nû.” Azwî yî bi ya a kî ñghesə fè'è yi tsi'î maa noò.

¹⁹ Nòò yî mə bîbôn bi le yə ajàn mə mánjî ñkabè waa wa à bî'ì mē aa, bo banə Paul bo Silas, nswonə waa nghèe ni bo a nsaanə, nte'è waa a tîi bità bi ala'à. ²⁰ Bo logè waa nghèe ni bu a nsi ngansa'a ala'a baRoma nswonə mə, “Bulà bə à ni baYuda, mfa nî ñgî'i a mûm àla'a bî'i. ²¹ Bo dî'ì ni bîngòn bîi mə kaa bi sî bî ala'à bi'i bə. Bî'i laa mbə baRoma, kaa mbə bî'i wa'à bîngòn ma bù bii kè ñka nlə.” ²² Nòò bə wa i yon ñkuu a atu bo, nîtigè nîjə nî ànnù ya a nu Paul ni Silas. Ngansa'a ala'a jya i sàtə itsè'ə a nu Paul ni Silas, nswonə mə tâ bi nanse ngɔɔ waa. ²³ Bi nanse mē ñghɔɔ waa nî ñi jî ghà'atè, nînjə waa a ndátsan, nswonə a mbo ngànmbé ndátsan wa mə tâ à nanse ñka mbe waa. ²⁴ Ajàn mə ñgànmbé ndátsan wa à le nyu'u aa, a le nînjə waa a mûm nja'à ndátsan yî mə i le ntswe a mûm aa, ñghirə bi tswa mîkòrè myaa ñkoo a ni mîka'à.

²⁵ Itugè i tîi mē, Paul bo Silas bo ká ntsa'atə nî Nwî nyəə ni mîkòò ñgha'asə nî Nwî, ñgəŋəsan jya jî mɔ'ɔ jîi mə i le ntswe wa andátsan aa, bo le si yu'utə nî ajàn mə Paul ni Silas le si gha'asə nî Nwî aà. ²⁶ Nsyè i wi'ikè nîsiginə tsi'î ni mîtî, nîsigè ndátsan ya nîsigè nywe'e nî àtsənda, mîntsù mi nda mîtsim mi wi'ikè ñja'akə waa, itsan jya jîi mə bi le ñkòònkè waa ghu aa, i teenkè ñwokə a nsyè. ²⁷ Nòò yî mə ñgànmbé ndátsan wa à le njwî'nè nyə mə ñbà'a ndátsan jya i jwaanə nîtə aa, njwa'atə mə

ngǎnɔtsan jya i khèkè mē tsimè. Ntso'ɔ munwī ntsô yī a mba'a mē yu sò yi ghu kwo. ²⁸ Paul a tɔnɔnè tsi'ī nìtì nswon ghu mbo mē, “Tsèe ibi yī tsu ghirè bē, wa bī'ī tsewe faà tsi'ī bì tsimè.”

²⁹ Ngànmbé àtsan wa a swon bì zī nì lām a khē ñkuu nì ghu, ntsiginè, ñwo a nsi Paul bo Silas. ³⁰ Nlogè waa bo bo fè'è nghentè a bæε, a betè mē, “Bitàà, mbè mē ghirè mē a kə nyweenè ε?” ³¹ Bo kwi'i ghu mbo mē, “Nin ntì gho a nu Mmà'àmbi Yesu, bon ò ka yweenè bu bì ñgwè'è yò.”

³² Bo tigè nswonè annū Mmà'àmbi a mbo bo bo bì a mbo bè bì tsim bìi bi le ntswe wa mùm nda aà. ³³ Tsi'ī maa abantè noò nitugè, ngànmbé àtsan wa a logè waa, nsi'ī ila'à jyaa; yu bo bì ñgwè'è yī bo burè ñkwerè ñkī. ³⁴ A logè Paul bo Silas bo bo kɔ'ɔ nghèè a nda yu, a fa miji a mbo bo tâ bo ji. Yu nì ñgwè'è yī le nluu nì nidorè nlon mē bo le nin ntì waa a nu Nwī aà.

³⁵ Abèè a fù'ù mē bità bì ala'a bi baRoma bi too biburəsī mē tâ bì zi nswon mē tâ bì ma'atè bē bya tâ bì ghεε. ³⁶ Ngànmbé àtsan wa a swon a mbo Paul mē, “Wa bità bì ala'a bi tòò mē ñkì mē tâ bì ma'atè ghuu Silas. Nì tse mà'atè la tsitòn i ghèè ghuu nī mbɔɔnè.”

³⁷ Paul a swon a mbo ntsyàsè biburəsī wa mē, “Kaa bi kī wa'à yè mē bī'ī fansè annū tsu, lâ mbanɔnè nghòò yī'i a nsi bē, bī'ī kī mbè baRoma. Bi mǎnsè mē a nghòò yī'i, mma'a yī'i a ndátsanè. Tsítsòn bì tigè nloɔ mē bi ñɔ'εsè fi'i yī'i bē nī àlò'òsè! Kaa mbè a kī'ī maa ajàn ghεε! Tâ bità bì ala'a bi baRoma bya bo bimbɔn tâ bì zi mfi'i yī'i.”

³⁸ Biburəsī bya bi le nghèè ñkε'εnè a mbo bità bi baRoma byâ. Ajàn mē bi le nyu'u mē Paul bo Silas le mbè baRoma aa, nìbɔ'ɔ nì le ntswe waa, ³⁹ bì tigè ñghεε nghèè mbu'u mbo a mbo bo mē bì li'inè ifansennū jyaa. Ntigè mfi'isè waa wa ndátsan, nswon a mbo bo mē tâ bì ma'atè ala'a ya mfè'è ñghεε waa. ⁴⁰ Paul bo Silas bo mà'atè ndátsan ya nghèè a nda Lydia, ntsi'ī bɔɔ bi Kristo ghu, ñghaa a mbo bo, ndi'itè waa mē bo ka ñgaansè mitì myaa. Ntigè nlo waa.

17

A ala'a Tesalonika

¹ Paul bo bì Silas bo le ntsya a ala'a Amfipolis nì Apollonia nghεε nywe'e a ala'a Tesalonika, a adigè yīi mē ndághotè ì le ntswe ghu aà. ² Ajàn yīi mē Paul à le si gha'asè nghirè aa, à le nghèè ñkuu wa ndánghotè. A le si ghèè ghu a njwíngòn bo bì bè ghàà ligitè nlon nighàà nì Nwī, a nī ñgyà ji tarè. ³ A tɔ'ɔtè nī ñji'ī ànnū Nwī, ndi'ī nì a mbo bè bya mē Ayo'ò Nwī wa à le ntswe nī ñyè ñgi'ī i kii yweenè nì nìwò, nswon mē, “Yesu ghū mē mē kè'ènè a mbo bu aa, à nì Ayo'ò Nwī wâ.”

⁴ Bo bī mɔ'ɔ bi le yu'u a kuu a atu bo, bo bī ànnū ya mē Paul nì Silas le si swonè aà. BaGrikia bī ghà'atè bīi bi le si bɔ'ɔ Nwī aa bo bì banɔgyè bī ghà'atè bīi mē bi le mbè bī dirisè aa, le ñkī mbii.

⁵ Lâ baYuda le ntswe nī àghè'ènè a nu bo, ñghεε a atu mǎmfǎnè ñghotè nnoɔ bē, bībwerè bo bi bè bī bi, ñghirè bo ninè àbùurè wa mùm ñjò'ò àla'a, ñghεε mbù'ù fikòrè a ndugè nù yīi mē bi le si twonè nì Jason, ñwa'atè nì mē bo ka yè Paul nì Barnabas ghu, ì tswa waa ì swunè ghεε fa a mbo bè byâ. ⁶ La kaa wa'à waa yè, ntigè mbanɔnè a Jason bo bì bɔɔ bi Kristo bī mɔ'ɔ, nswonè waa nzi nte'ε a nsi bità bì ala'a, ntonɔnè nswonè nì mē, “Bè bulà mē bi bènkhè mē mbī ntsim nì mǎtumfu'u aa bi kī mē nzi ñkù'ù a njò'ò àla'a bī'inè, ⁷ Jason a kī nlogè waa nləə a mùm nda yu. Bo bitsim wò nì bìnɔnsè bi Kaisa nswonè nì mē mǎfò yī mò'ɔ à bǎ ntswe ghu, ñkùm yi ì bē Yesu.”

⁸ Bè bya a bɔ'ɔ nì bità bì ala'a bi yù'ù mē ma nùu nighàà, nìbɔ'ɔ nì tswâ waa, àtù yaa

a buurè. ⁹ Bità bi ala'a bya bi le nghìrè Jason bo bi àbùgè bê bo twû njò a ni nduu ñkabè yìi mē bi le ntsèrè aa, bi tigè mma'atè waa bi ghèè.

¹⁰ Itugè i ghèsè mē mfi, bɔɔ bi Kristo bya bi too Paul bo Silas bo ghèè a Berea. Bo ghèè mē ñku'u ghu, nghèè a ndânghotè. ¹¹ BaYuda bii mē bi le ntswe a Berea aa bi le ntswe nî ntiî yî sigìnè ñkonè nî nyù'ùtè ànnù, ntsya bê bii mē bi le ntswe a Tesalonika aà. Bo le nyu'utè ntoo ya tsi'î nî nìdorè, ntwonè nî nìghàà ni Nwî tsi'î ñjwî tsim a mfijsè nyè mē ànnù ya mē Paul à le si swon aa à nî ànnù ññkonè kè àbanñennù le. ¹² Bo bî ghà'atè bo le ñiñ mîntiî myaa a nu Kristo, bângyè bi Grikia bî ghà'atè bii mē bi le mbè bî kò'ònè aa, bo bi mbanñè baGrikia bi le ñki mbii. ¹³ Là baYuda bii bi le ntswe a Tesalonika aa bi le nyu'u mē Paul à kî mē ñswon ñìghàà ni Nwî a Berea, ntigè nzi ghu, ntotè bê ñloginè ñgi'î ghu. ¹⁴ Bɔɔ bi Kristo bya le nghèsè ñlogè Paul ntsyasè mē à ghèè a ghonè ñki, là Silas bo Timoti bú ntswe fu a Berea. ¹⁵ Bè bii mē bi le nghèè ntsyasè Paul aa bo le nghèè ñghèè ñkù'ù a ala'a Athens a bú mbenesè waa nî ñjîm a ala'a Berea; ntoo waa a nu Silas ni Timoti mē tâ bi wansè ñzi ñzi ntsi'î yi.

A ala'a Athens

¹⁶ Paul à kà mē aa nyu'utè mē tâ Silas bo Timoti bo zi Athens aa, ntiî yî i luu nî àjønè ñlon mē à le nyè mē ñjò'ò àla'a mà ya i le nluu ni mîkobè aà. ¹⁷ Ma mùu ajàn a tigè ñghèè a ndânghotè ntigè swonè bo bi bè ghu, baYuda bo bi tizînwî bii mē bi le si bo'ò nî Nwî aa. Ñkii nghèè ni idigè mitaa a ngonè mîitugè mî njwi mî tsim, a mbo bè bii mē bi le ntswe ghu aà. ¹⁸ Ngânndi'innù jî mō'ò jii mē bi le si twonè nî waa ni bîEpicurean bo ni bîstoics aa, le nzi ntsi'î yi bo bo tigè ñswonè. Bo bî mō'ò bo betè ni mē, “Ajàn ñu yî tighè mē à zî ànnù a lòo aa ñdì'ì àkè ε?” Bî mō'ò bi kwi'î mē, “A bē tsi'î tsó a swonè ànnù bînwî bi itoo danè.” Bi le nswon ma mùu ajàn aa ñlon mē Paul à le si swonè nî ànnu Yesu a ajàn yii mē à le nyweenè ni nìwo aà.

¹⁹ Nyon maa ajàn bi le ñlogè Paul ñzi ni ghu a nsi ñgânndasa'a jii mē i le ntswe maa ñjò'ò àla'a aà bi twonè ni Arios Pagos aa, nswon mē, “Bî'î lòo a nzi ànnù yî fii yù mē o ghàà ñswonè aà. ²⁰ Innù ma jû jî ghà'atè jii mē o swon aa, i funè yi'î aà fùnè kaa bî'î wa'à nanèsè ñzi nî ànnù yii mē o swon aà. Bî'î lòo a nyu'u annù yii mē o nanèsè swon aà. ²¹ Nlon mē bè bî ghà'atè a ñjò'ò ala'a Athens bo bi bîghè bii mē bi le ntswe ghu aa, bo le ñkōñ a mbwesè nòò wàà a nswon a ñki yu'u innù jî fii jii mē i le si ghèsè mēε aà.”

²² Paul à le ntèè a ndon wa atitiî Arios Pagos, ñswon mē, “Bù bè baAthens, mē yè mē tsi'î ni innù jî ghà'atè mē nî kōñè ànnù Nwî. ²³ Nlon mē ajàn mē mē kî si tsyà a mûm ñjò'ò àla'a bu nlii nî ñjoo jii mē ni mii aa, mē kî yè mē àdìgè ñikentè ni mō'ò ni mà'a Nwî nî mō'ò nî ñwa'anè ghu mē ni tswe aa a mbo nwî yii mē bi sî zî. Nwî wa yii mē ni le si mmii nîi ka mē ni le ñwa'à ghuu zi aa, à ni Nwî ma wa mē mē zi ni ghu tsîtsònè aà.

²⁴ “Nwî wa yii mē à le nnanèsè mbi yù bo bi ñjòè tsim jii mē i tswe ghu aa, à ni yu mbè Mmà'ambî àbùrè bô ñsyè. Kaa mbè a wa'à yi a mûm ñdâmà'anwî yii mē a ghùrè bâmìsòn aa tswè bê. ²⁵ Kaa à si ayòò tsu yii mē mbè bî'inè fà'à ghu mbo ni mbò mi'inè aa lòò bê, ñlon mē à ni yu yii mē a fa ntswèntiî bo bi àzwî a mbo ñgonè ñjòè tsim bo bi a mbo bè bîtsimè. ²⁶ A le ntsyà aa tsi'î a ñjîm ñu mîsòn yî mîfùurè ñnanèsè ñgōñ bê bi tsim bii bi tswe fàa nsyè aa a mbuu mbuù a idigè idigè tsi'î ajàn mē à le ñlèè aà. A kî mbè yu yii mē à lèè a noò yii mē mbè ànnù tsu a fè'è ghu aà. ²⁷ A le nghìrè maa ajàn aa mē mbè bi kà ñlòò nîi, kè nòò mō'ò nghìrè ñsweritè nyè yi. Ka mē kaa à sî nanèsè ntswe tâ àgha'à yi tâ à sa'a aà. ²⁸ Tsi'î tsó mē ñu yî mō'ò à le nswon mē, ‘Bî'inè tswe ntswèntiî yî'inè aa ghu mûm nú, ñkii ñkarè aa tsi'î ghu mum nú.’ A kî ñfinè aa ajàn yii ñgânñwà'anè ñjwà'anè juu jî mō'ò i swon mē, ‘Bî'inè laa

ηκι mbə bɔ̀ bi.' 29 Tsɔ̃ mə bǐ'inè ni bɔ̀ bi Nwǐ aa, tâ bǐ'inè tsuu ki wa'atə ni mə mārè yǐ à ni yǐ fɪŋkobə fi tsu mə bi ghìrə ni gold, kè ni silva kè nǐ ὴgò'ò yǐi mə a lɔ̀bìtə ὴú nnaŋsə aà. 30 A le mbə mbǐi Nwǐ a le si foonse nǐ ànnù jǐi mə bə le si ghìrè nǐ mbu'u aà, kaa bi le ὴki'ì zi aà, la tsítɔ̀ŋ, a swonə ni a mbo bə bǐtsim a ὴgòŋ idìgè tsim mə tâ bo bəŋkə mǐntǐi myaa, mmà'atə ibǐ waa. 31 Nlon mə à kà'à mə njwi yǐi mə yu ka yi tso'otə misa'a mi bə bitsim fàa mbi ghu a ni mǎnjǐ yǐi mə à tsinè i tsiyà aa a njim ὴú yǐ mǐfùurè yǐi mə à tsò'ò aà. A dǐ'i ma yú a laa ni nǐsi nǐ nǐsi nyonə a ajàn yǐi mə à le nyweense yǐ ni nìwo aà."

32 Bo yù'ù mē Paul a ghaà nǐ ànnù nlon ajàn mə bə yweenə ni nìwo aa, bo bǐ ghà'atə le si wyè nǐi, lâ bǐ mɔ̀'ò bi swon mə, "Bǐ'i kǔŋ mə tâ ò ku'usə nswonə annù ma yú a mbo bǐ'ǐ." 33 Paul à ghàà mē laa ntigə ὴghɛɛ yi. 34 Bə bǐ mɔ̀'ò bi le nyonə ntsi'i yi nǐnǐ ntǐi waa a nu Kristo. A titǐi bə ma bú, Dionysius yǐi mə à le mbə ὴú Arios Pagos wa yǐ mɔ̀'ò aa, bo bǐ mǎngyè yǐ mɔ̀'ò yǐi mə ikǔm yi i le mbə Damaris aa, ni bə bǐ mɔ̀'ò bi le ntswe ghu.

18

Ajàŋ yǐi mə Paul à le ntswe a ala'a baKorinto aà

1 Ma jǐi ànnù tǐ mē tǐ tsiyà Paul a lô a ala'a Athens ὴghɛɛ a Korinto. 2 A le ὴghèè aa nyə ὴú baYuda yǐ mɔ̀'ò, ikǔm yi i bə Aquila, a kǐ mbə ὴú Pontus, yǐi à le tǐ bə aa bə ὴgwé yǐ Priscilla ghèsè mē nlo aa a ala'a Itali nzi nlon mə Gúmnaà Claudius à le ntsèrè mə tâ baYuda bitsim bǐ fɛ'ɛ a ala'a Roma. Paul à le ntigə ὴghɛɛ ntsi'i waa. 3 A le ὴghèè ntigə ntswe bo bo fà'à nlon mə bo bo le si fà'à aa àbəŋə àfà'à yǐ fùurè, a bə ifà'a nnaŋsə ìtsè'è jǐi mə bi le si ghùrè mǐntàn ghu aà. 4 A le si tigə ὴghɛɛ ni a ndàghòtə a njwǐŋgòŋ tsim, nswonə nǐ ànnù Nwǐ a mbo baYuda bo bǐ baGrikia, bo bo swúnə a tigə nnaŋsə nto'otə ni a mbo bo.

5 Nòò yǐi mə Silas bo Timoti le nlò a Macedonia nzi ntsi'i yi aa, Paul à le ntigə mfa noò yǐ ntsim a nswonə ànnù Nwǐ, nnaŋsə nto'otə ndǐ'i nǐ nǐsi nǐ nsi mə a mbo baYuda mə Yesu à bə aa Ayo'ò Nwǐ wá. 6 Nòò yǐi bo le ntsu'u ὴka ntuu ntoo yǐ nǐsiginè ya ὴkǐi mbəgìtə nǐ Paul aa, a bu'utə ìtsè'è jǐ nswonə a mbo bo mə, "Alə nǐ yuu a ka kuu tsi'ǐ a atu bù! Nǐ bə kwo a mǐm ibǐ bù boŋ kaa mbə bi wa'à gha firè. Nloginə tsítɔ̀ŋ, mē ka ghèè gha a mbo bǐ tǐ zǐ Nwǐ." 7 A le ntigə nlo ὴghɛɛ a nda Titus, Justus, ὴú àtoo dàn yǐi mə à le si bɔ̀'ò nǐ Nwǐ, ndùgə yǐ i tswé wa mbèè ndàŋghòtə baYuda aa. 8 Krispus, yǐi mə à le mbə ὴú yǐ mɔ̀'ò yǐi à le si lèntè nǐ ndàŋghòtə ya aa, à le mbii Nwǐ bo bǐ ὴgwè'è nda yi tsimè; baKorinto bǐ ghà'atə bǐi mə bi le si yu'u nǐ ànnù ya mə Paul à le si swonə aa le si kǐi mbii bi murè nǐ waa a ὴki.

9 A bə mē nǐtugə a njwi yǐ mɔ̀'ò, Mmà'ambi a swon a mbo Paul nǐ nǐjèè tə tə mə, "Tsee ki bɔ̀'ò, bǎŋnə ka nswonə ntoo ya ntsuu ntsù gho ki kutə; 10 nlon mə mē tswe bǐ'ò, kaa mbə ὴú wa'à gho lò mɔ̀ntə, nlənsə ni a nniŋ ὴgi'ǐ yǐ tsu a nu wò nlon mə mē tswe ni bə bǐ ghà'atə fàa nǐ'ò àla'a." 11 Paul à le ntigə ntswe a ala'a baKorinto alòò yǐ fùurè ni bǐsàn bi nto'o, ndǐ'i ni nǐghàà ni Nwǐ a mbo bo.

12 La nòò yǐi mə Gallio à le mbə atu bǐGúmnaà a mbù'u Achaia aa, baYuda bi le ntaŋtə ὴki mbiinə bitsim, nzi bǎŋnə Paul, ὴghɛɛ ni ghu a ndása'a 13 nswonə ni mə, "Mbá ghú a totə nǐ bə mē tâ bǐ ka ὴgha'asə Nwǐ ni mǎnjǐ yǐi kaa à sǐ ni nòŋsə ku'unè." 14 Paul à nà'à mə ntsǐ yi ὴka nlɔ̀ a ὴkwi'i, Gallio a swonə a mbo bàYudà bya mə, "A ghìrə mbaa mbə mə ὴú ghú à wo aa nòŋsə kə mə à bù'ù aa annù tsu a mǐm àla'a boŋ mə tswe ni nòò a nyu'utə isa'á ghuu ghú mbá baYuda; 15 lâ, tsɔ̃ mə à bə aa ànnù nlon mighàà bo bǐ mǐkǔm ni nòŋsə ghùu aa, ni ghɛɛ nǐlèntè ma yaa ànnù búmbəŋə; mē tuu mə kaa mē ka wa'à ὴú nǐsa'a ijàn innù ma jǐi bə." 16 A le ntigə furə waa mə

bo fe'ε wa ndâsa'à. ¹⁷ Bo bìtsim le mbanjə Sosthen, nù lèntê ndâghotə wa, ñghoo yi tsi'i wa nsí ndâsa'à. Kaa Gallio à le njwa'à yi ma yû ànnù kwε'è.

¹⁸ Ma yá ànnù a tsyà mē, Paul a bú ñtswe njwi jì ghà'àtə, mfa filò fì bɔɔ bi Kristo bya, ntigə ntoo ñkì ñghεε a Syria, à kà maa ñghεε aa, ñlogə Priscili ni Aquilla bo bo ghεè. A le ñghèè ñywe'e a Cenchriya aa, ñkɔɔ atú yi ñlonj mə à le njwàrə akàà yí mɔ'ɔ. ¹⁹ Bo le ntigə ñghεε ñkuu a Ephesus a ma'àtə waa mbanjə ghèè a ndāñghòtə ñka nswonə nì ànnù Nwí ñkii ntɔ'ɔtə nì a mbo baYuda. ²⁰ Nòò yíi mə bi le mbetə yi mə mbə a tswé bo bo àgha'a a sà'àtə le aa, à le ntuu; ²¹ la nòò yíi mə à le si fa filò fyaa laa a swonj mə, “Nwí à bə bii bonj mə ka ghèè bú bìi,” ñtigə mbu nlò wa ala'a Efeso ntoo ghεε yi fu.

²² Nòò yíi à le ntoo mfe'ε a Kaisaria aa, à le ñkɔ'ɔ ñghεε ntsà'àtə ñghòtə bɔɔ bi Kristo a Yerusalem ñtigə mbu nsigə ñghεε a Antiokia. ²³ A tswè mē ghu a nì nòò yí mɔ'ɔ, mmà'àtə ñlo ntigə ñkarə ñghεε nì idigə idigə a mbù'ù ìla'a Galatia ni Frygia, ñdiintə nì ñgǎnyəgənnù Yesu tsim jii i le ntswe ghu aà.

²⁴ Ma mùu noò nù bàYuda yí mɔ'ɔ yíi mə bi le si twonə ni Appolo, bi jwí yi aa a ala'a Alexandria aa, à le nzi a ala'a Efeso. A le mbə ñú yíi mə à le nnanjə nzi ñghàà siginè, ñkì nanjə nzi aɱwà'ànə Nwí. ²⁵ Bi le ñkì nanjə mmirisə yi a nì mánjì Mmà'àmbi; ànnù Nwí a khì ghu ntii, a kii ñghaa ndi'ì nì ànnù Yesu a nì mánjì yíi à kù'unə aà, ka mə à le nzi aa tsi'i ànnù ñkwérə ñkì Jɔn aà. ²⁶ A le nlòginè ñtigə ñghaa tsi'i nì àdà'à a ndāñghòtə; lá nòò yíi mə Priscillia bo Aquilla le nyu'u annù yíi à le si swonə aa, bo le ntwonə yi nnanjə ntigə ndi'ì mánjì Nwí wa ghu mbo tâ à nanjə mbu zi siginè. ²⁷ Nòò yíi mə à le nyè'ətə mə yu too ghèè a njii Achaia aa, bɔɔ bi Kristo le ndiintə yi, ñkì ñjwa'anə aɱwà'ànə ñtoo a mbo ñgǎnyəgənnù Yesu jya jii mə i le ntswe ghu aa mə tâ bì kwérə yi siginè. Nòò yíi mə à le ñghèè ñkuu ghu aa, à le ntigə nnanjə ñkwetə ñgǎmbii Kristo jya, a waa yíi mə à le si bə aa bonj ìbɔn Kristo i ghirè bi bìi ñtoo yí siginè yá aà. ²⁸ A le si tuu nì ànnù yíi mə baYuda le si swonə nì ñsi nì ñsi tsi'i nì àdà'à mbanjə ntɔ'ɔtə nì ñghàà nì Nwí mfigitə nì mə, Yesu à bə aa tsi'i Ayo'ɔ Nwí wá.

19

Ajàn mə Paul à le ntswe a ala'a Efeso aà

¹ Nòò wa yíi mə Apollos à le ntswe a ala'a baKorinto aa, Paul à le ntsyá a ala'a mbù'u atu nzi ñkù'ù a ala'a Efeso, ñtsi'i ñgǎnyəgənnù Yesu jì mɔ'ɔ ghu. ² Mbetə waa mə, “Nì le ñkwérə Azwí Nwí wa nòò mə nì le mbii Yesu Kristo aa ε?” Bo kwi'i ghu mbo mə, “Kaa bí'i leè ñte'ε wa'à yu'u mə Azwí Nwí a tswé ghu.”

³ A bú mbetə waa mə, “Bì le ntigə mmurə ghuu a ñkì aa nì ìkùm wo aa ε?” Bo kwi'i mə, “Bì'i le ñkwérə aa ñkì Jɔn.”

⁴ Paul a tigə ñswonə a mbo bo mə, “Jɔn à le si mmurə bē a ñkì aa mə tâ bì ka mbəñkə mîntii myaa, ñswonə nì a mbo bo mə tâ bo bii ñú wa yíi mə a yonə a njim yu aà, a bə Yesu.”

⁵ Ajàn mə bo le nyu'u ma yú aa, bi murə waa a ñkì nì ìkùm Mmà'àmbi Yesu. ⁶ Nòò yíi mə Paul à le nnɔnjə mbô mi a atu bo aa, Azwí Nwí a sigə ñkuu a nu bo. Bo tigə ñghaa nì mighàà mí fii ñkii ñkε'enə nì ñtoò Nwí. ⁷ Bo bìtsim le mbə tsó ñghúm ñtsò baà.

⁸ Paul à le si tigə ñkuu nì a ndāñghòtə a nì bìsàn bi tarə ñghaa ghu ti bɔ'ɔtə, ñswonə bo bì bə tâ bo zi mə ànnù yíi mə bi swonə nlonj annù nifɔ Nwí aa à nì tsi'i ànnù. ⁹ Bo bí mɔ'ɔ le ntii atu kaa wa'à waa bìi; ñtigə ñghaa nì ñnnù jì bi nlonj ñgaa Mánjì Mmà'àmbi wa a nsí ñghòtə. Paul à le nlògə ñgǎnyəgənnù Yesu jya bo bo

swunṭè waa bo, òtigè ṅghaa bo bì bè òlon ṅghàà ni Nwí a njwí tsim a ndânwà'ànè Tyrannus. ¹⁰ Ma yú a le ṅghèè nî mbîi a njim ilòò ji baà. Bè bitsim bìi bi le ntswe a mbù'ù Asia, baYuda bo bì baGrikia, bi le nyu'u ṅghàà ni Mmà'àmbi.

Bɔɔ bi Sceva

¹¹ Nwĩngòṅ à le ṅghèè innù jì yěyerè jì wè òtsya a njim Paul. ¹² Bè le si tigè nlogè tsi'í òtsè'è nyè'è nsi ji bo bì àtsè'è nnòṅsè a ntɔṅ yu ṅghèè ni ju a mbò ṅgàṅ mighòò, mighòò myaa mi fwetè, òzwí jì bi i kii mfe'ekè ni a nu bo. ¹³ BaYuda bì mɔ'ɔ bìi mɔ bi le si ghaa ṅkarè mfi'í nî òzwí jì bi a nu bè aa, bo le nlogè òtigè ntwon ikum Mmà'àmbi Yesu a atu bè bìi mɔ bi le ntswe nî òzwí jì bi aa, nswonè ni mɔ, “Mè swon a mbo wò nî ikum Yesu wa mɔ Paul a swonè annù òlon ṅgaà yíi aa mɔ tâ ò fè'è.” ¹⁴ Bɔɔ bi ṅú baYuda yí mò'ɔ yíi ikumè yi le mbè Sceva, mbè ṅgàṅmà'a Nwí aa, bo le si ḡhèè maa ajànè.

¹⁵ Lá àzwí ya a betè waa mɔ, “Mè zi Yesu, ṅki nzi Paul. Lá nî bè aa bìwò aa è?”

¹⁶ Nù wa mɔ àzwí ya le ntswe ghu nu aa, a wò a nu bo, ntii ṅgha'a waa, ṅghò waa bitsim, bo khèkè mfe'ekè wa nda ni ilà'à a nu bo ti òtsè'è. ¹⁷ BaYuda ni baGrikia bitsim bìi bi le ntswe a ala'a Efeso aa, bo le nyu'u ma yú ànnù nìbò'ɔ tswá waa, bo ku'usè ṅghu'usè ikum Mmà'àmbi Yesu Kristo. ¹⁸ Bè bì ḡhà'àtè bìi bi le mbii Kristo aa, bo le nzi nî nsi nî nsi mbii innù jii mɔ bo leè mfanse aa. ¹⁹ Bo bì ḡhà'àtè bìi mɔ bi le si ḡhèè majèkè aa, bo le ṅghotè ṅwà'ànè jyaa nzi ntòò a nzi bè. Ndùu ṅwà'ànè jii bi le ntòò aa, à le mbè ibàtè ṅkabè silva ntsù'ù mighum mi ntaà. ²⁰ A bè ajàn yíi mɔ ṅghàà ni Mmà'àmbi ni le nsèè nî mîdà'à ṅkwe ṅghèè nî mbîi.

Fikòrè fii mɔ fi le mfe'è a ala'a baEfeso à

²¹ Ma jú innù i tsyà mɔ, Paul a ka'à a ntii yu mɔ yu ka tsyà a ala'a Macedonia bo bì Achaia i ḡhèè a Yerusalem nswonè ni mɔ, “Mè ka lò ghu, i lìḡinè ṅghèè ywe'e ala'a baRoma.” ²² A le ntigè ntoo Timoti bo Erastus, bè bi baa bìi bi le si kwetè nîi aa, a ala'a Macedonia. Yumbon, à le mbàṅnè mbu ntswe ni mûti noò a mbù'ù Asia.

²³ Ma mùu noò, ṅgi'í yí ṅwè i le mfe'è a ala'a Efeso òlonè Mânji Mmà'àmbi wá. ²⁴ Nù yí mò'ɔ yíi mɔ ikumè yi à le mbè Demitrios, mbè ntwí àlàà silva aa, à le si twí nî nda nwí yíi mɔ bi le si twonè ni Artemis aa, mfi ni a mbo bè, yu bo bì ṅgàṅfà'á ji tswè nî àbii yí wè ghu. ²⁵ A le ntigè ṅghotè ṅgàṅfà'á ji bo bì bè bìi mɔ bi le si fà'a itu mifà'á jì mɔ'ɔ tsó ma jú aa, nswonè mɔ, “Nî zi mɔ bì'inè kì si kwèrè ṅkabè yí'inè aa fàa atu afà'á. ²⁶ Nî yè mɔ ṅki nyu'u mɔ kaa à si aa tsi'í faa a ala'a Efeso tɔè. Paul ḡhú à kàrè mɔ a mbù'ù Asia tsi'í òtsim, m̀bwe'esè nî ònòò bê bì ḡhà'àtè mɔ bi bìi annù yíi mɔ yu swonè aa, nswonè ni mɔ bìnwí bìi bi nanse ni aa nî mbo aa kaa à si bìnwí bê. ²⁷ ṅgi'í yíi i tswe ghu aa à ni mɔ kaa à ka wa'à tsi'í àfà'á yi'inè yú bì'í, bi ka tigè lòḡè ndámà'anwí, nwĩngòṅ m̀ngyè Artemis yí ṅwè yú nî àdànè d̀ànè. Ajàn mɔ bè bitsim a Asia bo bi a mbí òtsim kì si ḡha'asè nîi aa, tâ à mɔ, tâ nifò ni ikum yi tâ nî mɔ.”

²⁸ Nnòò bê wa yù'ù mɔ ma yú ànnù aa, m̀ntɔṅè myaa lwínè, bi logè òtigè nswonè ni mɔ, “Nìgha'a nî wè a mbo Artemis, nwí baEfeso.” ²⁹ Abùurè a le ṅkuu wa njò'ò àlà'a tsi'í tsim. Nnòò bê wa baṅnè Gaous bo Aristarchus, mɔ le mbè bê bì Macedonia bi baa bìi bo bì Paul le si zínè aa, nswonè waa nzwu ṅkuu ṅghèè ni bu a mùm nda yí ṅwè yíi mɔ bi le si ḡhèè nidorè ghu aa. ³⁰ Paul à le ṅghèè mɔ yu yon ṅkuu ghu, bɔɔ bi Kristo bìi mɔ bi le ntswe ghu aa bi tswá yi. ³¹ Bè bì òrìsè bìi mɔ bi le ntswe maa mbù'ù àlà'a mbè ika'á ji, bi le ntoo ṅkii ghu mbo, mbu'u nî mbo ghu mbo mɔ tâ à tsuu lò ywintè mɔ yu kuu wa mùm nda yí ṅwè ya mɔ bi le si ḡhèè midorè ghu aa. ³² Bulà le si tɔṅnè nswonè nî yulà ànnù, bilí tɔṅnè nswonè nî yilí. Nlon mɔ bo bì ḡhà'àtè le ṅwa'á nji'í ànnù yíi mɔ bi le twonè waa ghu aa zí aa. ³³ Bo bì ḡhà'àtè

le mbii mə Alexander à zî nji'i nlon mə baYuda le nghìrə mə tâ Alexander à tsya nghèe a mbii aà. Alexander, à le ntsitè bē nī àbo mə tâ bì yu'utə tâ yù ghaa a mbo bo ntɔ'ɔtə a mbo bo. ³⁴ Ajàn mə bo le nyə yi nzi mə à ni nù baYuda aa bo le nlògə ibàntè noò ji baa, boonse ntɔɔnə nîti tsó nù yí mò'òtə nswonə ni mə, “Nìgha'a nì wè a mbo Artemis, nwì baEfeso.”

³⁵ Nòò yìi mə tanìkurə yì ñwè à le nghìrè ñnòò wa i bɔnə aa, a ghaa a mbo bo nswon mə, “Bìlím bā, baEfeso, nù tsù yìi mə à sè zi mə Efeso, mə à ni njò'ò àla'a aa, à tswe nì ñdāmà'anwì mǎngyè Artemis ni fɛnkobə fɛ ngò'ò fi fya mə fɛ le nlò a aburə ηwo aa à ni wò aa ε? ³⁶ Ajàn mə kaa mbə nù a wa'à ma jù ñnnù ligitə aa, tâ nì bɔrisə nti ghuu, ntsuu atirə annù ló ghìrè. ³⁷ Nlon mə bə bù mə nì zi nì bu faa kaa bô sè bē bii mə bì yèrə njoo a ndāmà'anwì bē, kaa wa'à kì ñghaa ñnnù mbəgitə nwì mǎngyè yì'inə Artemis ghu bē. ³⁸ Mbə a bə yìi mə Demitrios bo bì ñgǎnfà'á ji bì tswe nì ànnù nlonə ηù, bo mintsu mikòrè, mi təə ηɛ'ε, ηgǎnsa'a mɪsa'a tswé ghu, tâ bì ghɛε nsɔmsə waa. ³⁹ Mbə ànnù yì mɔ'ɔ a bu ntswe ghu yìi ni kɔɔ nnaɔsə nzi, bɔɔ bì ka tsisə a noò yìi mə bə bì njɔ'ɔ ala'a yù tɛ'ε mboontə a ntsisə ñnnù aà. ⁴⁰ Nlon mə bì ka firè yì'inə mə bii'nə bii fikòrè a nì ànnù yìi mə a fɛ'ε sii aà. Kaa nji'i fikòrè sii i ghìrə wa'à bē. Mbə bì kì mbetə yì'inə bɔɔ kaa bii'nə ka wa'á annù yì swòɔ zì.” ⁴¹ A swòɔ mə ma la aa ntigə nseense bē byá.

20

Ajànə mə Paul à le nghèe a ila'a Macedonia bo bì a Achaia aà

¹ Nòò yìi mə fikòrè fya le mmè aa, Paul à le ntwon ηgǎnyəgənnù Yesu jya, ñdiintə waa ni ñghàà ntigə mfa filò fyaa. Ntigə mma'atə nghèe a ala'a Macedonia. ² A le ηkarə mbù'ù ma ya ñdiintə nì bē bya ghu nì ñnnù jì ghà'atə ntigə nghɛε ηkù'u a ala'a Grikia ³ ntswe ghu bɪsàn bitarè. Nòò yìi mə à le ntantə mə yu ka ghèe a ala'a Syria aa, à le nyə mə baYuda le ntaɔ minànə àtú yì, ntigə mbu mbii fu, ntsya ni Macedonia. ⁴ Sopata, MuPyrrhus, yìi mə à le nló a ala'a Berea aa, à le nghèe bo yu. Aristarchus ni Secundus yìi mə à le nló a ala'a Tesalonika aa, Gaius yìi mə à le nlò a ala'a Derbe aa, Tychicus bo Trophimus, nlo a mbù'u Asia, ni Timoti le ηki nghɛε bo bo. ⁵ Bo le ntsyá a mbii ñghɛε a nyu'utə bii'i a ala'a Troas. ⁶ Bii'i le ntigə ηkuu a abanə ηki a Filipi, a noò yìi mə ikòo Abaa ti kɔ'ɔ wa i le ntsyá aà. Njwi i ghèə kì tsyá ji ntaà, bii'i tsi'i waa a Troas, bii'i bo tswé ghu ηgyà yì mfuùrè.

Ajàn mə Paul à le nzi a ala'a Troas ni ñgàà yì ñlwii'ì ñjìmə aà

⁷ A bə a njwì ntsyá mbii a múm ηgyà, bii'i boontə mə bii'i ji miji mî àkòɔnè, àjàn mə Paul à le ntswe nì mma'atə a tɪtugə aa, à le ñghàà a mbo bə bya ñghàà nya sa'à si'i nghɛε ηkù'ù nì nti itugè, ⁸ bilám bí ghà'atə le ntswe a nì nja'à ñda yì ñdɔɔn ya mə bii'i le ntswe ghu aà. ⁹ Mújòɔn yìi mə à ikúm yi i le mbə Euticus, à le ntswe a ntsù window. Ajàn mə Paul à le si ghàà nì àdanə ñghàà aa, à logìnə ηka ntsin filò, ntigə mbwii ndəənə, ñlo nì nja'à ñda ya yìi mə i le mbə nja'à ñda ji tarə a ηkɔ'ɔ a ndɔɔn aa, ηwo a nsyé. Bi ghèè ti ηɛε yi bɔɔ à kwò mē. ¹⁰ Paul à le nsigə, ηkwutə yi a nigó yu, nswon mə, “Nì tsuu bɔ'ɔ bē, wá ntswénti yì i bürə ghu nú.” ¹¹ A le mbù ηkɔ'ɔ ghɛε fu wa nja'à ñda mbatə abaa ηkurə, nghɛε nì mbii ηka ñghaa a mbo bo nywe'e ajàn mə àbèè à le mfu'u, a ma'atə ñghɛε aà. ¹² Bi logə mújòɔn wa nghɛε ni ghu nti, ñdorə luu a múm nti bo.

Ajàn mə Paul à le mma'atə Troas, ñghɛε a Miletus aà

¹³ Bii'i le nghèe mbii ηkuu abanə ηki ñghɛε a Assos, a adigə yìi mə bii'i le ntswe nì ñlògə Paul ghu aà. A le swon mə tâ bii'i ghɛε nyu'utə yi ghu, tâ yù banə nzi ni mikòrè. ¹⁴ Nòò yìi mə à le nzi ntsi'i yi'i a Assos aa, bii'i le nlògə yi a múm abanə ηki,

bí'i bo tigè ñghɛɛ a Mitylene. ¹⁵ Bí'i le ntigè ñkuu wa múm aban ñghèè, àbèè tì mē tì fu'u bí'i ghèè ñywe'e a mbii Kios. Njwi yì mò'ò ì ghèè mē kì tsyá bí'i ghèè ñku'u a Sasmos, yìi ì bu nyòntè, bí'i ywe'e Miletus. ¹⁶ Paul à le ñwa'atè mē bon yu kuu a ní àban ñkì a ghèè Efeso ta wa'à noò ma mùu mbù'u Asia ghènsè. A le si khènè mē yu ghèè kù'u a Yerusalem mbon tã Njwí Pentecost tã ì ku'u.

Ajàn mē Paul à le mfa filò fì bilii bi ndânwi a Efeso aà

¹⁷ Paul à le ntswe a ala'a Miletus ntoo ñkii a ala'a Efeso ntwon ni bilii bi ndânwi mē bì zi ntsi'i yì ghu. ¹⁸ Bì zì mē ntsi'i yì ghu aa a swon a mbo bo mē, “Nì zì àjàn mē mē le ntswe a noò ghá ntsim bi'inè aà, ñloginè ní ñjwí ntsyá mbii mē mē le nzi ñkuu fàa mbù'u Asia aà. ¹⁹ Mē le mborisè ibiinù gha, mfa'a ni a mbo Mmà'àmbi tsi'i tsó ñgàñàfà'á yì ni mlàà a mi'i mē. Nkì nzi ñgi'i ya yìi mē mē le nyè a ajàn mē baYuda le ntañè minàn a atu mē aà. ²⁰ Nì zi mē kaa mē le ñkii'ì annù yì tsu yìi mē a le ntswe ní ñkwètè ghuu aa lèè tì ghìrè, ñdi'ì ni ghuu ñkii nswonè ní ànnù Nwí a mbo bù a nsí ñnòò bo bi a ndùgè bù aà. ²¹ Mē le si swonè ni a mbo baYuda, ñkii nswonè ni a mbo baGrikia, ñwa'asè ní waa mē bo bəñkə waa, mma'atè innù jì bì jyaa mbii fu a mbo Nwí, mbii Mmà'àmbi yì'inè Yesu Kristo.

²² “Tsítsòn, a gha aa a tii Azwí Nwí mē ghèè ni a Yerusalem, kaa ñkii'ì annù yìi mē a ka fè'ε a nu mē ghu aa zì. ²³ Annù yìi mē mē zi aa à ni mē, Azwí Nwí a wà'àsè mē gha ñkè'ènè a mbo mē mē, a ní ñjò'ò ìla'a tsim àtsan bo bì ñgi'i i yu'utè nàà. ²⁴ Lã mē lògè ntswéntii ya ní àdànè dānè a mbo mē. Annù yìi mē mē lòò a ñghìrè aa, à ní mmanjsè ifà'à wa yìi mē Mmà'àmbi Yesu à fa a mbo mē mē fa'a aà, a bē ñka nsèensè ntoo yì ñsiginè ya nlon ibon Nwí. ²⁵ Mē kàrè mē a titii bù bitsim, nswonè ní ànnù, ñlon annù nifò Nwí. Tsítsòn, mē zi mē kaa ñù ñbù à ka yì wa'à gha bù nyè. ²⁶ Mē tigè ñnanjsè nswonè ni a mbo bù sii mē, mbə ñù ñbù yì tsu a yì mbwe, bon kaa à si isa'à gha bē. ²⁷ Nlon mē kaa mē le ñkii'ì annù yì tsu yìi mē Nwí à tantè aa a mbo bù l'ò'sè; mē le ñkè'ènè tsi'i tsimè. ²⁸ A ku'unè mē ni ka nlentè ghuu bu ni bù, ñkii nlentè ní àkàrè mbi ya yìi mē Azwí Nwí a niñè a múm nterinèbo bù aà. Tã ni ka nlentè ñghotè Nwĩngon yìi mē à ghìrè ní yì, ntsya a njim nwo ni Mú yì aà. ²⁹ Mē zi mē noò yìi mē mē ka mà'atè aa, nàangwyè mitsye'ε i ka zì a titii bù, kaa ñkii'ì akàrè mbi ya linè. ³⁰ Noò à ka yì kù'u tã bè bí mò'ò a titii bù ka ntswe ní ñbāñnènnù a mbwe'esè ñgānyègānnù Yesu jì mò'ò i swuntè mē bì ka nyonè waa. ³¹ Nì tsysè ghuu maà noò, ñwa'atè ni mē, kaa mē le ñwa'à kentè a ndi'itè ghuu yì mò'ò yì mò'ò ni mlàà a mi'i mē, nìtugè ni àsi'inè, a atú ilòò jì tarè.

³² “Tsítsòn, mē niñè ghuu a múm nterinèbo Nwí, ní ñghàà ni ibonè yì wa, mē mbə ni ko'ò ghuu ni kwe, ntingè mfa njoo jya jii mē Nwĩngon à lèè a mbo bè bitsim bii mē à ghìrè bi laa aà. ³³ Kaa mē le ñkii'ì ni silva, kè gold ñù tsu kè itsè'è jì yè'ètè. ³⁴ Bù bitsim, ni zi mē, mē le si fà'à ní mbo aa mù, a ntswe ni àyoo yìi mē mē ni ñgāñkòrè jya le si bonè aà. ³⁵ Mē di'ì mē a mbo bù, ntsya a ni ñgon innù ma jù tsim mē, ni ka mfa'a ní mii bon ni ka tswe ni mánji a ñkwètè bè bii mē bi borè aà. Ñwa'atè ní ñghàà nii mē Mmà'àmbi Yesu yumbon à le nswon aa mē, ‘A mfa, a zì ní mboonè ntsyatè a ñkwèrè aà.’ ” ³⁶ Noò yìi mē Paul à le mmanjsè aa, à le nswètè mikutu'utè mi a nsye bo bo bitsim tsa'atè Nwí. ³⁷ Bo bistim le si tigè nyè'è ñkotè nii a nigò bo, nnonè ni mighègè mi mfa ni filò fi. ³⁸ Bo le nnanjsè njəñnə si'i si'i aa nlon mē à le nswon mē kaa bo ka yì wa'à yì bù nyè aà. Bo le ntingè ñghèè bo bo wa ntsi abanè ñkii.

21

Ajàn yìi mē Paul à le ñkò'ò ñghèè a Yerusalem aà

¹ Bì'í le mfa fílô fyaa ntigə mma'atə waa, ŋkuu aban, ntigə ntsinə ntoo ŋghɛɛ ŋkuu a Cos; àbèè fu'u bì'í gheè nywe'e a Rhodes, ntigə nlo ghu ŋghɛɛ a Patara. ² Maa ala'a bì'í le nyə aban yí a le si too ŋghɛɛ ni a Fonisia aa, bì'í le ntigə ŋkuu wa a múm àban ya ntoo ŋghɛɛ.

³ Bì'í zǐ mē ntigə nyə nī Cyprus laa, mbànnè mbəŋ nsigə nī mbī òtí, nsigə ŋkuu a ala'a Syria. Bì'í le ntigə ŋghɛɛ mfè'è a aghəŋə ŋkì a Tai, a adigə yí mē bì le ntswe nī mfi'i ñjoo jii i le ntswe wa múm àban ya ghu aà. ⁴ Bì'í le ntigə nloo ŋgǎŋmbii Kristo jii i le ntswe maa adigə aa ntigə ntswe bi'i bo a atú ŋgyà yí mǐfùurè. Azwí Nwí à le ndì'ì a mbo bo bo tigè ñswon a mbo Paul mē tâ à tsee a Yerusalem kò'ò ŋghèè.

⁵ Njwi jii mē bì'í le ntswe nī ntswe bì'ibo ì kà mē aa tsya bì'í tigè mma'atə waa ŋghɛɛ. Bo bitsim ni bāŋgyé byaa bo bì bɔ̀ bɔ̀ byaa le yòŋə yí'ì bì'ibo fè'è wa njò'ò àla'a bo ŋghèè a ntsyaasə yí'ì. Bì'ibo ghèè mē wa aghəŋə ŋkì ntigə nswetə mikú'uté mǐ'ibo ntsa'atə Nwí ghu. Bì'ibo tsà'atè mē Nwí aa ntigə ntsà'ànè, bo fá fílô fi'ì. ⁶ Bì'í le ntigə ŋghɛɛ ŋkuu wa a múm àban bo tigè mbu ŋkwɛɛŋkə waa a mila'a bo.

⁷ Bì'í le nlò a Tai ntigə ŋghɛɛ nī mbíi ŋghɛɛ nywe'e a Ptolemais, a adigə yí mē bì'í le nyə bɔ̀ bi Kristo bí mɔ'ò ghu, ŋghɛɛ ntsà'atə waa, ŋkì ntswe bi'ibo njwi yí mǐfùurè aà. ⁸ Abèè a le mfu'u bì'í ló ŋghɛɛ ŋkuu a ala'a Kaisaria, ntigə ŋghɛɛ ntswe a nda Philip mē à le mbə Evangelis, mbə ŋú yí mɔ'ò a titii ŋgǎŋkwetè jya ji sàmbaa laa. ⁹ A le ntswe ni bɔ̀ bāŋgyè bi tɔ'ò bi sàmbaa, bii mē bì le si yu'u nī ñtoò Nwí ñswonə.

¹⁰ Bì'í tswe mē ghu nī njwi jǐ mɔ'ò, ŋgǎŋntoò Nwí yí mɔ'ò mē bì le si twonə ni Agabus aa, a ló a Yudea ñsigə ntsi'ì yí'ì. ¹¹ A le nlògə ikò Paul, ŋkwerə mikòrə mi bo bì mbò mi ghu, ñswon mē, “Azwí Nwí a swon mē, ‘Aá àjàŋ yí mē baYuda bii mē bi tswe a Yerusalem aa ka kwere mbòŋə ikò ghú, i tigə fa yí a mbò ŋgǎŋtibii Nwí.’ ” ¹² Bì'í yù'ù mē laa, bì'ì bì bə bii bì'ibo le ntswe aa tigè mbu'u mbo a mbo Paul mē tâ tsee a Yerusalem kò'ò ghèè. ¹³ Paul a tigè ŋkwi'ì mē, “Ni ghìrè aà àkè laa, nyə'ə mbəgìtə nī nū ya aa ε? Wa kaa mē si nū yà tantè aa tsi'ì a ŋkuu a ndátsanə, mē kǐ ntantə nū yà aa a ŋkwo a Yerusalem nlon annú ikum Mmà'àmbi Yesu.” ¹⁴ Tsó mē à le nligìnè ñtuu annú yí mē bì'í le si swonə aa, bì'í kentè ntigə nswon mē, “Tá Nwí à ghìrə annú yí mē a ló aà.”

¹⁵ Mayú a tsyà mē, bì'í tigè ñtantə njòò jǐ'ì ŋkò'ò ŋghɛɛ a Yerusalem. ¹⁶ Ŋgǎŋyégənnú Yesu jǐ mɔ'ò i le nlò a Kaisaria ŋkò'ò ŋghɛɛ bi'ibo, ñlogə yí'ì bì'ibo ghèè ŋkuu a nda Mnason ñú Cyprus yí mē à le mbə ŋú yí mɔ'ò a titii ŋgǎŋyégənnú Yesu jǐ mbii aa, ntigə ntswe bi'ibo.

Paul a ghèè ŋghantə Jems

¹⁷ Bì'í kò'ò mē ŋkuu a Yerusalem aa, bɔ̀ bi Kristo bya bii bi le ntswe ghu aa, bi kwere yí'ì tsi'ì nī ñdorè. ¹⁸ Abèè a fù'ù mē, bì'ibì Paul ghèè nyə Jems; bìlìi bi ndánwí bitsim bi kǐ ñzi ntsi'ì yí'ì ghu.

¹⁹ Bì'ibo tsà'ànə mē, Paul a tigè ŋkɛ'ɛnə innú tsim, nìlì'ì nìlì'ì, jii mē Nwí à le ghìrè a titii bitizí Nwí ntsya a njim ifà'á yí aà. ²⁰ Bo yù'ù mē aa, bo bitsim tigè ŋgha'asə Nwí. Bo bú ñswon ghu mbo mē, “Mumaà yí'í, Paul, ò yé àjàŋ yí mē baYuda a tsù'u ntsù'ù bi bii mē Kristo aà; ŋkì yə àjàŋ yí mē bo nanşə nte'ε atú yaa a nləə nòŋsə aà. ²¹ Bi swon mē a mbo bo mē ò kǐ si dǐ'ì nī a mbo bàYuda bii mē bi tswe a titii bitizí Nwí bitsim aa mē tâ bo ma'atə bínòŋsə bi Moses ntsuu kǐ lèè. Nswonə ni a mbo bo mē tâ bo tsee bɔ̀ byaa kǐ nètè, ŋkii tsuu bínòŋgòn bi baYuda i kǐ yòŋə. ²² Mbə bì'inè ghìrè mē akə tsítsòn aa ε? Tsítsòn bo ka yu'u mē ò zǐ mē. ²³ Mamúu àjàŋ, ghìrə annú yí mē bì'í ka swon a mbo wò aà. Bè bí mɔ'ò tswe faà bi níkwà mē bi kàà mē annú a mbo Nwí, ²⁴ ghèè nlògə waa tâ búbo ghèè nsí'tə annú yá tâ búbo laa a nsi mi'ì Nwí, tâ ò kǐ ntwu ayoo yí bo tswe nī ñtwu aà, tâ bo tigə ŋkòò itú jyaa. O bə ghìrè mùu

ajàn bon bè bitsim ka zi mē innu jya mē bi swon atu wò aa à nî àbǎñnennù. Lâ ò bǎñnè ñlèè nî nòñsè a nî àkòrè nizí yò. ²⁵ A ñghèè nî ànnu bítizí Nwí bya mē bi bii mē Kristo aa, bí'í tòò mē aṅwà'ànè a mbo bo ñswonè nî mē bí'í biinè mē tá bo tsuu mijí mii mē bi ma'a mǎñkobè ghu aa kí jí, ñtsuu alèè kí jí, ñtsee naà yíi mē bi twèè ntón yí nzwitè aa kí kure; ñkí tsee kí tsùùrè.”

²⁶ Paul à le ntigè ñghèè ñlògè bē bya, àbèè a fù'ù mē, bo bo ghèè ñsi'itè àkàà yá. Bo le ntigè ñghèè ñkuu a ndámà'anwí ñkè'èñè mē njwi jya mē bo le ntswe nî ñlèè ìbii nú waa tá ì laa aa, bo lèè mē ñkí mfa njoo mmà'anwí jii mē bo le ntswe nî mfa atu bo yí mò'ò yí mò'ò aà.

Ajàñ yíi mē bi le ntswa Paul a múm ñdámà'anwí aà.

²⁷ Njwi jya jí sàmbaa í ghèè mē ñka mmè, bàYuda bí mò'ò bii bi le ñlò a ala'a Asia aa, bii bi le nyè Paul a múm ñdámà'anwí aa, bí le ntotè nnòò bí tigè mbaññè yí, ²⁸ ñtòññè nswonè ní mē, “BaIsrael, nì zì ñkwetè yí'í! Mbá ghúlà a dí'í ní a mbo bè a idigè tsim mē bè ka ntsa'a nî yí'inè, ntèsè nî nòñsè, ñkii ntsa'a nî ñdámà'anwí. A kí mē ñzi ñka ntsuure ñsiñè nî àdìgè yú mē laa aà!” ²⁹ Bo le sí swon ma mùu ajàn aa ñlon mē à le tí bē aa bo yè Paul bo Trophimus, ñu baEfeso, bo yu zinè wa múm àl'à, bo tigè ñmòontè ní mē à le ñlògè aa yí bo yu zì ñkuu wa múm ñdámà'anwí.

³⁰ Idigè í le ntigè mbuure wa múm àl'à, bè tigè ñkhènè nzi ñghotè, mbaññè Paul, ñswon yí mfe'èse wa ndámà'anwí, ñtsetè ibà'à. ³¹ Annù ajàn mē bí le sí tigè ñlò nzwitè yí aa, a le ñghèè ñywe'e a mbo atu bísogyè ntsù'ù baRoma mē àl'à Yerusalem a tsìgìnè. ³² A le mburè ñlògè bísogyè bo bí ñtu bísogyè ntsù'ù bobo khènè ñsigè ñghèè ntsi'í bē byá; bè bya yè mē atu bísogyè ntsu'u ya bo bí bísogyè bya aa, ñkentè a ñghò Paul. ³³ Atu bísogyè ntsù'ù ya a ghèè ntswa Paul, ñswon mē bí kwere yí nî ñtsan jí baà. Mbetè mē à bē aa wò, kè ñkí mfansè aa akè le? ³⁴ Bè bí mò'ò wa titii nnòò wa ká ñtòññè, bí mò'ò swonè ànnu yí mò'ò, bí mò'ò swonè ní yí dàn; kaa a wa'à zì ajàn yíi mē mbè a nañsè yu'u ànnu yí tinsè yíi mē bo le sí nañsè swon ñlon ayòrè yá; ñtigè nswon mē tá bí lógè Paul ñghèè ní ghu a ndùgè bísogyè. ³⁵ Bí zì mē ñka ñkò'ò bísteps bya aa bísogyè bí mò'ò bí tigè mbè'e Paul aa bè'è ñlon mē idigè le sí tigè ntii tsi'í tii ajàn yíi mē nnòò wa í le tigè mbè tsò naà mitsè'è aà. ³⁶ Nnòò wa í le sí zwu yonè nswonè ní mē, “Zwitè ní yí!”

Ajàñ mē Paul à le ñka ñlò a ñkwere àtú yí aà

³⁷ Bísogyè bya ká mē aa ñlò ñkuu ñghèè nî Paul a múm ñdùgè bo, a ghaà a mbò ñtsyàsè wàà mē, “Mbè mē tse swonè annu yí mò'ò a mbo wò aa è?” Ntsyàsè wa a betè mē, “Ò zì ñìghàà ní baGrikia aa è? ³⁸ Ó sí ñú baEgipto wa mē, à gha'à a bòò mē ñsa'atè, mē à kí zì mbùurè ala'a yù ñghotè nnòò 'bìyòñè nífò' ntsù'ù jí níkwà ñlògè waa bo bo fe'è ñghèè atu nta'a miwèè miwèè aa bē aa è?”

³⁹ Paul a kwi'í mē, “Mè ní ñu baYuda, ñlò aa a ala'a Tarsus a mbù'u Cilicia, mbè tsi'í múla'a yíi à lo a njò'ò àl'à mà yú yíi ì tinsè aà. Tsà'à tsà'a ò, bii tá mē ghaa a mbo bè bú.”

⁴⁰ Ntsyàsè bisongyè wa a bii, Paul a tigè ntèè wa atu bísteps, ñtsitè bē bya ní àbó yí bo kentè ñghàa, a ghaà a mbo bo ní ñìghàà ní baHeber ñswon mē:

22

¹ “Bilim bà ní bitàà bà, nañsè yu'utè ní ànnu yíi mē mē aa swon a mfi'isè ìlèè gha ghu a nsi bù tsítsòñ aà.” ² Ajàn mē bo le yu'u ajàn yíi mē à le sí ghaàà ní a mbo bo ní ñìghàà ní baHeber aa bo le ñku'usè ñtaa itonñè jyaa nyu'utè. A swon a mbo bo mē, ³ “Mè laa mbè ñú baYuda, bí jwè gha aa a Tarsus yíi à tswe a ala'a Cilicia, lâ bí bǎñnè ñkò'ò gha aa fàa njò'ò àl'à, mē yègè aṅwà'ànè a jí'í mikòrè Gamaliel, nyonè

ni nònsè bitaà bi'inè a nili'i nili'i, ñkii ntii nî ànnù Nwî tsi'i ajàn mē bù bitsim kii ntii ghu tsítsòn aà. ⁴ Mē le si tso'c akòrè bē bii mē bi yònə Mánjì ghúla aa nzwitə nî waa. Mban̄tə ní mbân̄nè bo bì bāngyè, ñkwerə nî waa, nniñə ni a ndátsan̄è. ⁵ A ni ma yú, ñgàn̄mà'a Nwî yí ñwè bo bì ñgǎñdasa'a tsim, bo nî biyəfə bâ mē mē le si ghìrè maa ajàn. Mē le ñkwerə aṅwà'ànè a mbo bo mē mē ghèe fa a mbo bìl̄m ba bàYuda a ala'a Damascus tá tigə ban̄tə bē ma bù bì mō'c, i kwere waa i zì ni bu a Yerusalem tá bì niñ ñgi'i a nu bo.

Paul à swòhè ajàn yii mē bi le mbəñkə yi aà

⁶ “Ajàn mē mē kà mē aa ñghèe aa, a bə a ntii àsi'inè, le bon̄ mē zì mē ñkoontə a ala'a Damascus, ñkà'à yí jèèñkè i ló a aburə ñwi'ikə ñwà'àkè nta ñkarisə ghá. ⁷ Mē wò a nsye a ndómánjì, nyu'u nji ñu i betə gha mē, ‘Saul, Saul, o tso'c akòrè ya aa a ya ε?’ ⁸ Mē kwi'i, mbetə mē, ‘A ni wò wò aa ε Mmà'àmbi?’ A swon̄ a mbo mē mē, ‘A ni mē Yesu mu Nazareth, wa yii mē o tso'c akòrè yi aa.’ ⁹ Bè bya bii mē bì'ibo le ntswe aa, bi le nyə ñkà'à wá, lá kaa ñki'i nji ñu wa mē à le si ghàa a mbo mē aa ban̄nè ñyu'u. ¹⁰ Mē tigè mbetə mē, ‘Mē aa ghìrè aa mē akə aa ε, Mmà'àmbi?’ Mmà'àmbi a swon̄ a mbo mē mē, ‘Bìinè, ñkuu ñghèe a ala'a Damascus bon̄ baa tigə swon̄ innù tsim jii bi tan̄tə nləə a mbo wò mē tá ò ghìrə aà.’ ¹¹ Ajàn mē kaa mē le si wa'à nì idigə bú nyə nlon̄ ñkà'à wa mē i le nta si'i aa, bē bya mē bì'ibo le ntswe aa, bi le ntigə ntswa ñkwèe na, bì'ibo kuu ñghèe a Damascus.

¹² “Ñu yí mō'c à le ntswe ghu, ñkúm yi i bə Ananias, mbə ñu yii mē à le nan̄sə nte'e atú yi nî ànnù Nwî, ñyon̄ə nî nònsè, mbə ñu yii baYuda bii mē bi le ntswe ghu aa, bi le si ghàa innù jì siginè ñlon̄ ñgaà yí. ¹³ A le nzí ntəə a mbèe mē, ñtwoñtə gha nswon̄ mē, ‘Ndím ghà, Saul, bú ñka nyə idigə fu.’ Mē lòginè maa noò mbu ñka nyə idigə, ñyè yi. ¹⁴ A swon̄ a mbo mē mē, ‘Nwìngòn̄ bitaà bi'inè à tso'c mē gho mē tá ò zi annù yii mē a lòò aà. Mē tá ò yə a yu wa yii mē ànnù a tsinə aa, ñki nyu'u ñghàa ghu ntsù. ¹⁵ Nlon̄ mē ò ka tigə bə àyəfə yí a mbò ñgòn̄ bē bitsim, i tigə swon̄ə nî ñgòn̄ innù tsim jii ò yə ñki nyu'u aa a mbo bo. ¹⁶ Tsítsòn̄, o bù ñyu'utə aa akə aa ε? Bìinè ñkwerə ñki tá bì si'i innù jì bì jo a ajàn mē ò ka twoñ ñkúm yi aà.’

Ajàn mē bi le ntwoñ Paul mē tá à tigə nswon̄ annù Nwî a mbo bì tì zì Nwî aà

¹⁷ “Nòò yii mē le mbù mbii a Yerusalem aa, mē le ñghèe a ndámà'anwî ñka ntsa'atə Nwî ghu, ñjèè təə təə i lê gha, ¹⁸ mē yə Mmà'àmbi a swon̄ a mbo mē mē, ‘Wàn̄sə ntswa'atə, mfè'e a Yerusalem, nlon̄ mē kaa baa ki'i annù yii mē òò ki swon̄ə mbi'i ñgaà yà aa bii.’ ¹⁹ Mē kwi'i mē, ‘Mmà'àmbi, bo tsi'i bitsim bo zi mē mē le si karə ñghèe ni a ndāñghòtə baYuda tsi'i tsim, ñghòc nî bē bya bii bi bii gho aa, ñkii ñkwerə nî waa niñə ni a ndátsan̄è. ²⁰ Nòò wa yii mē bē le saansə aləə ayəfə yo, Stephen aa, mē le ntəə ghu ñki mbeentə, ñki tugitə itsə'è bē bii bi le nzwitə yi aà.’ ²¹ A swon̄ a mbo mē mē, ‘Mà'àtə adigə yuà ñghèe, ñlon̄ mē mē aa too gho a ndisyà, a mbo bitizí Nwî.’ ” ²² Bè bya le nyu'utə ànnù yii mē à le nswon̄ aa ñkò'c nywe'e ma mùu adigə ntigə ñjentə nji jyaa ntəñnə nswon̄ mē, “Lògè n̄ ajànè ñu yú ñlo ni yu fàa atu nsyè, ñlon̄ mē kaa à s̄i ku'unè a ntswènti.” ²³ Ajàn mē bo le si tigə ntəñnə ñghusə nî itsə'è jyaa, ñtsorə nî àbwèrè mma'a ni a ndəñə aa, ²⁴ àtu bisogyè ntsù'ù ya, a tigè nswon̄ mē bì lògə yi ñghèe ni ghu a baligə. Nswon̄ mē bi ghèe, bi ghòc yi, mbetə annù yii mē à tē'e ghìrè mbəñ baa ntəñnə ghu atú aà. ²⁵ Nòò yii bi le nsènè yi ñkwerə ni m̄ñkìrè m̄i bi kərə aa, Paul a betə atu bisogyè ñkhì ya mē à le ntəə ghu aa mē, “A ku'unə a ñghòc ñu baRoma ti ghè mē bi lèntə mē isa'à yi nyə mē à wò ànnù aa ε?” ²⁶ Atú bisogyè ñkhì ya à yù'ù mē ma la aa, ñghèe a mbo atu bisogyè ntsù'ù ya mbetə yi mē, “O ghìrè aà àkè laà aa ε? Wa ñu ghú à ni ñu baRoma.” ²⁷ Atú bisogyè ntsù'ù ya a tigè ñghèe a mbèe Paul, nswon̄ ghu mbo mē “Swon̄ə ghá, ò bə aa ñu baRoma

aa ε?" A bii mē "Ἰηθ." ²⁸ Atu bîsogyě ntsù'ù ya, a tigè òswon mē, "Mè le nyuu annù mbē nù baRoma yú aa ni nìgha'à ñkabè." Paul a swon mē, "Bi le mbàñnè ñjwe gha ni yù aà jwè." ²⁹ Bè bya bii bi le ntswe nî mbètê yi ni nìghàà aa, bi le ghèsè mma'atè yi nlokè. Atu bîsogyě ntsù'ù ya a le ki ntigè mbo'ò, ñlon mē mboñ tâ à zi mē Paul à le mbē aa nù baRoma aa, boñ à kwèrè mē yi aà.

Ajàñ mē Paul à le ntə a nsi ñgàñdasa'a aà

³⁰ Abèè a fù'ù mē a kâ ñlòò a nañsə nzi ñji'ì ànnù yii mē Paul à le nghirè baYuda baà ñniñə annù ghu nu aa, nghirè bi fèè yi, ntwon ñgàñmà'anwi jì wè bo bi basinedrio bi boontè, a sigə nzi ni Paul, nte'ε yi a nsi bo.

23

¹ Paul à zì mē ntə aa nnañsə nte'ε mi'ì mi nlii basinedrio bya ghu nswon mē, "Bilim bâ, ntswê ya ntsim a nsi mi'ì Nwi, nti gha i laa ghu ñkò'ò nywe'e sî" ² Ngàñmà'a Nwi yì ñwè yii ñkùm yi i le mbē Ananias aa, à le nswon a mbo bè bii bi le ntə ghu mbèè aa mē bi tâ àfenè ghu ntsù. ³ Paul a swon ghu mbo mē, "Nwiñgòn à ka yi kii ta gho ni àfenè mbá awuginda yii mē bi yò'ò nî mbèè yì mfu'ù aà. Ó tswè nî àlənə nsa'a mîsa'a, ñswon mē o sa'a nàa nyònè nî nòñsè ñkii mbù ñwò nî nòñsè wa nswon mē bi fεε gha aa ε?" ⁴ Bè bii mē bi le ntə ghu nyu'u aa, bi betè Paul mē, "O bègìtə aa ñgàñmà'a Nwi yì ñwè Nwi lálà aa ε?" ⁵ Paul a kwi'i a mbo bo mē, "Bilim bâ, kaa mè ghìrə wa'à zi mē à laa mbē ñgàñmà'a Nwi yì ñwè ñlon mē a tswè a múm àñwà'ànè Nwi mē, 'Tsuu annù yì bi nlon bîsa'a bi ala'à buu ki ghàà.' "

⁶ Nòò yii Paul à le nyə mē mbèè yì mò'ò i le mbē baSadukai, yì mò'ò ki mbē baFarisai aa, a tənè nî tì wa mum Sinendrio ñswon mē, "Bilim bâ, wa mè laa mbē nù baFarisai, ñki mbē mu nù baFarisai. Bi sa'a nàa laa nlon mē mè bii ñkii mbe mē biku ka yì yweenə ni nìwo aà." ⁷ Ajàñ mē à le nswon ma la aa, àyàtə a fε'ε a titi baFarisai bo bi baSadukai, ñghotə ya ntsim i tigè nyatə. ⁸ Nlon mē baSadukai le si tuu ni mē kaa mbē nù a wa'a a niwo yweenə, kaa baangel wa'à ghu tswè, kaa izwi wa'à ghu ki ntswe. Lá baFarisai bāñnè mbii mē innù majú i tswè ghu. ⁹ Bè le si tigè ntənə tsi'ì nti ñghaa, ñgàñdì'i nòñsè jì mò'ò a titi baFarisai bi biñnè ntə nswon mē, "Kaa bî'ì si annù yì tsu yii mē nù ghú à ghìrə a bî'ì aa yê. Mbə a bə yii mē a ghàà àzwi kè angel ghu mbo ni ghìrə mē akè?" ¹⁰ Nòò yii mē àyàtə ya a le ntigè ñghεε nî àyònè mburə idigə aa, àtu bîsogyè ntsù'ù ya a bo'ò mē bi ka sàtə Paul, ñswon a mbo bîsogyè mē bi sigə nsa'a yi nî tì wa atiti bè bya ñghεε ni ghu a baligə.

¹¹ A bè mē a nîtgə Mmà'àmbi a zì ntə ghu mbèè, ñswon mē, "Tsùu ki bo'ò bē, tsó mē ò swon mē annù ya a Yerusalem nî ñsi nì ñsi aa, ò ka kii bú ghèε bə ayəfə ya a ala'a baRoma."

¹² Nòò yii àbèè a le mfu'u aa, baYuda bî mò'ò bi tanè minàn ñkaa mē kaa bo ka ghìrə wa'à ayoo jì kè no tì ghè mē bo zwitə Paul. ¹³ Bè bii mē bi le ñwàrə akàà ma yú aa bi le ntsyàtə mighum mi nikwà. ¹⁴ Bo le ntigè ghεε a mbo ñgàñmà'a Nwi yì ñwè bo bi bità bi nikurə, nswon mē, "Wa bî'ì nañsə kwèrə ibiñnú yì'ì nî àkàà mē kaa bî'ì ka wa'à ayoo niñi sîi ywe'etè ti ghè mē bî'ì zwitè mē Paul. ¹⁵ Ma mùu ajàñ tâ wò ni ñgàñdasa'a tâ nì too ñkii a mbo àtu bîsogyè ntsù'ù ya mē tâ à logə yi nsigə ni ghu. Nì bagilə nswon mē ni lèntə isa'à yì ni mánjì yii à kù'unə aà. Bî'ì ka zwitə yi mboñ tâ à zi ñkòontə a mbèè wò."

¹⁶ Mu ñjàantə Paul à le nyu'u minàn wa mē bi ka lèntə a ñgèè i zwitə yi aa, ñghεε ñkuu wa baligə ñkε'εnə a mbo Paul. ¹⁷ Paul à le ntwon atu bîsogyè ñkhi ya yì mò'ò nswon ghu mbo mē, "Lògə mù ghù ñghεε ni ghu a mbo àtu bîsogyè ntsù'ù wa ñlon mē à tswè nî ànnù a nswon ghu mbo." ¹⁸ A tigè ñlogə ñghèè ni ghu a nsi atu bîsogyè ntsù'ù ya nswon ghu mbo mē, "Paul, ñgàñatsan wa, à twonə gha nswon mē mè zi

ni mù ghulà a mbo wò ònlon mē à tswe nì ànnù a nswon a mbo wò.” ¹⁹ Atu bîsogyě ntsù'ù ya a tswa nîkwèè ni òswunṭe yi bo yu ghèè a adigè yî lò'òsè mbetè yi mē, “O lòò aà òswon mē akè a mbo mē aa ε.” ²⁰ A kwi'i mē, “BaYuda tanṭe mē bi ka swon a mbo wò tã ò sigè nzi ni Paul a mum Senendrio a yoo tã bo ghìrè tsi'í tsò bo lòò aà òkù'ùsè nanṣe mbetè innù ghu mbô. ²¹ Tsùù gho ló bii, ònlon mē m̀b̀âǹnè a titii bo ntsyatè mighum mi nikwà bii mē bi kwèrè ib̀iǹnù waa a nî àkàà mē bo warè mē kaa bo ka wa'á ayoo ji kè no ti ghè mē bi zwitè yi aa, bi nɔŋ a ngèè m̀be n̄i. Bo tanṭe mē nù yàà a nzwitè yi òtigè nyu'utè aa mē tã ò swonè bi ghèè ni ghu.” ²² Atu bîsogyě ntsù'ù ya a tigè nswon a mbo mu wa mē tã à ghèè yi nswon ghu mbo mē, “Tsuu a mbo n̄ù ló swon mē ò kè'ènè mē annù yù a mbo mē.”

²³ A le ntigè ntwon bē bi baa bii mē à ni itu bîsogyě òkhì òswon a mbo bo mē, “A ghìrè mbè ni b̀iǹdòò bi nibù'u n̄itugè n̄i tanṭe b̄isogyè òkhì ji baa, ni ngãŋkò'ò b̄iləŋə mighum mi sàmbaa, ni ngãŋmbè'è m̄ikõŋ òkhì ji baa mē tã bi ghèè nywe'e a ala'a Kaisaria. ²⁴ N̄i ki n̄lòò aləŋə tã Paul à kò'ò ghu, tã n̄i b̄e yi ngheè mfa a mbo Felix mē à ni Gũmnàà aa.” ²⁵ A le ntigè òŋwa'anə letter òswon mē,

²⁶ “Aŋwà'ànè mē a lo a mbo Claudius Lysias ngheè ni a mbo N̄ù ȳi òwè Gũnàà Felix: Mē tsà'àtè noò. ²⁷ BaYuda k̄i b̄an̄nə n̄ù gh̄ù òghèè bi zwitè, tsò mē mē le nyu'u mē à ni n̄ù baRoma aa b̄i'i b̄isogyè bi tigè òkwèrè yi a mbo bo. ²⁸ Ajàn mē mē le si lòò a n̄z̄i n̄ji'í ànnù ȳi mē bi tswa yi ghu aa, mē le n̄lògè yi nzi ni ghu a nsi sanendrio. ²⁹ Mē lòò n̄yè mē bi n̄iŋ innù ghu nu ònlon aa b̄e innù n̄òŋsè wàà. Kaa òk̄i'ì yè mē à wò ànnù ȳi tsu mē mbè bi zwitè yi kè n̄iŋ yi a tsanè. ³⁰ Lã àjàŋ mē bi k̄i òkè'ènə a mbo mē mē m̄in̄an̄ à tswe ònlon ngaa ȳi aa, mē burè n̄tsyasè yi a mbo wò, òk̄i n̄tsyasè b̄e bii mē bi t̄e'ε n̄tswa yi aa a mbo wò mē tã bo zi nswon annù ȳi mē bo tswa yi ghu aa a mbo wò.”

³¹ B̄isogyè bya bi le ng̀h̄irè tsi'í wa ajàn mē bi le nswon a mbo bo aa, òlògè Paul n̄itugè ngheè ni ghu a ala'a Antipatris. ³² Abèè a fù'ù mē, b̄e bii mē bi le si t̄e ni m̄ikòrè aa bi b̄u m̀b̄i waa fu a baligè, ntigè mma'atè b̄e bii bi le òkò'ò b̄iləŋə aa bi ghèè. ³³ Nòò ȳi mē bi le ng̀h̄èè n̄ywe'e a Kaisaria aa bi fã letter wa a mbo Gũmnàà òk̄i mfa Paul ghu mbô. ³⁴ A twòn mē letter wa aa mbetè Paul mē à lò aa ni mbù'ù yu aa ε? Ajàn mē à le nyu'u mē à lò aa Cilicia aa ³⁵ ntigè nswon ghu mbo mē, “Maa yu'u n̄ighàà a n̄tsù wò a noò ȳi mē b̄e bii bi n̄iŋ annù a nu wò aa bi z̄i mē. Nswon mē bi lògè yi ngheè n̄lèè a n̄tò'ò Herod òk̄a m̀be n̄i ghu.”

24

Ajàŋ ȳi mē baYuda le n̄iŋ innù a nu Paul aà

¹ N̄jw̄i tsyà mē ji n̄taà, ògàn̄mà'a Nw̄i ȳi òwè, Ananias, bo bi bità bi n̄ikurè ni ògàn̄n̄iŋtè isa'a ȳi m̀ò'ò mē bi le si twonè ni Tertullus aa bi sigè ngheè a Kaisaria. Bo sigè mē ngheè aa ntigè n̄iŋtè ànnù isa'a Paul a mbo Gũmnàà. ² A twonè Tertullus, a tigè òlògìnə òk̄a n̄iŋtè isa'a Paul, òswonè ghu mbo mē, “Taa ȳi'í, Gũmnàà Felix, tsò ajànè mē ò tsyàsè ȳi'í ni m̄itsyè aa, ò ghìrè mē b̄i'í tswe n̄i m̀b̄oŋnè nòò sa'à, n̄zi ni b̄ikwensè bii b̄ighìrè b̄i'í tswé sigànè fãa ala'a aà. ³ B̄i'í k̄i òkwèrè n̄i innù majù tsim tsi'í idigè tsim, m̄fa n̄i m̀b̄i'ikè a mbo wò. ⁴ A ŋwa'à bù òk̄a ngheensè noò ghò, mē bu'ù m̀bo mē ò yu'u annù ȳi mē mē ka swon a mbo wò ni n̄ighàà n̄i ghù'utè aà. ⁵ B̄i'í k̄i yè mbà ghù a b̄e n̄ù m̀b̄ùrè idigè ȳi mē à ghìrè òŋi'í i kuù ni àla'a, à k̄i lògìnə òk̄a mbuurè idigè a titii baYuda a mb̄i n̄tsim, òk̄i mbè n̄tsyàsè òghòtè b̄e b̄i m̀ò'ò mē bi twonè n̄i b̄iNazarenes. ⁶ A k̄i k̄i n̄z̄i òk̄uu òk̄a n̄tsuure a m̄um n̄dámà'anw̄i, b̄i'í tigè n̄tswa yi [n̄lòò mē b̄i'í sa'a isa'à yi yònè ni n̄òŋsè ȳi'í. ⁷ Lã n̄tsyàsè b̄isogyè, Lisas, à le nzi mfè'è yi òkwèrè a mbo b̄i'í n̄i àdà'à, ⁸ ntigè nswon mē b̄e bii mē bi n̄iŋ isa'a ghu

nu aa tâ bì zi ntsi'i ghô.]* Ajàn yï ò ka ki betə ibetə ghu mbo aa, ò ka tigə yə nji'ï ànnù yï bì'i niṅ isa'a ghu nú aà.”

⁹ BaYuda bya le ntigə mbeentə innù jyâ tsim mə à le nswonə a atu Paul aà.

Ajàn yï mə Paul à le nto ntsu'u atú yi a nsi Felix aà

¹⁰ Nòò yï mə Gúmnàà wa à le ndi'ï nî àbo mə tâ Paul à ghaa aa, a swon mə,

“Tsó mə mè zi mə ò ni nù yï mə o sa'a misa'a fàa ala'a aa, mè dòrìtə a mfi'isə ilèè gha a mbo wò. ¹¹ O bə ki tò'ònə bon ò ka yə mə a tsyà mé tsi'ï ñjwi ñghúm ntsò baa mə mè kì kò'ɔ nghèè a mmii Nwĩ a Yeresalem laa. ¹² Kaa baYuda bù le ḡwa'à yə tâ bì'i nù tsù ka nswonə a múm ñdàmà'anwĩ, kě tâ mè ma'a nî àbùùrè a titi bə bì tsu kě a ndānghòtə bo, kə a múm àla'à. ¹³ Kaa bi sè ki ntswe nî àlènsə yí tsu a ndi'ï nlon innù jù mə bi swonə ni atu mè tsítsòṅ aà. ¹⁴ La mè bii a mbo wò mə mə mii nî Nwĩ bitaà yí'ï ñyonə aa Mânji wa mə bo swon mə à nî ṅghòtə yï kaa i sè ku'unə aà, ṅkii mbii innù tsim jii mə bi ḡwa'anə ni ḡwà'ànə bìnòṅsè bi Moses bo bì ṅḡṅntoo Nwĩ laa. ¹⁵ Annù yï mə mə be a mbo Nwĩ laa, à nî à yï mə bo ki mbii aà, mə bè bitsim ka yí bìnè ni ñwò, bii ànnù yaa a tsinə aa bo bì bii à yaa a sè tsinə aà. ¹⁶ Maa ajàn mə gaansə ni miti ma a nyə mə, a nî innù tsim, ñti gha a laa a nsi mi'ï Nwĩ bo bì bə.

¹⁷ “Mè le mbù mbii fu a ala'a bì'ï, a Yerusalem, a njim ilòò ji ghà'àtə a mfa ṅkabə yí mò'ɔ a mbo ṅḡṅəfəfum bo bì ñjoo mmà'a Nwĩ. ¹⁸ Bo le nyə gha mè ghìrə aa ma yú ànnù, ajàn yï, a ti bə aa bon mè lèè mə ibi nú gha tâ i laa a ndàmà'anwĩ aa, kaa mè wa'á aa bi'ï bì nòò yí tsu ghu ki ntswe, kaa wa'à nî ìdìgè ghu kii mbuurə. ¹⁹ BaYuda bì mò'ɔ bii mə bi le nló a mbù'ù Asia, ntswe a ndàmà'anwĩ, bii mə a ghìrə mbaa mbòṅ mə bo tswe faà tsítsòṅə, a nswonə ànnù isa'à ya a mbo wò aà. ²⁰ A tuu la bə, bə buà bi nanşə ñswonə afansənnù yï mə bo le nyə mè ghìrə aa a nsi sinedrio; ²¹ ntsyatə ajàn yï mə mè le ntəə a ḡghaa a titi bo ntəṅnə ñti ñswonə mə, ‘Bi niṅ isa'a a nu mè sii a nsi bù aa nlon mə mə swonə a mbo bù mə bə ka yí bìnè ni ñwo aà.’ ”

²² Felix yï mə à le nzi annù nlon annù Mânji wa tsi'ï siginè aa, à le ntigə ntsu'unə waa nswonə mə, “Wa mè ka tigə tsərè isa'a ghù a noò yï mə Lisias, ntsyàsə bisogyè, à lo a Yerusalem ñsigə nzi aà.” ²³ A tigə ñswonə a mbo atu bisogyè ṅkhi wa mə, tâ à ləgə yi ḡghəe nlèè ṅka mbe, lâ mbanə mfa abwarə ghu mbo mə tâ à ka ḡghìrə nî innù ji ṅkii ma'atə tâ ikà'á ji ka nzi mfa nî ñjoo jii mə a bon aa ghu mbò.

Ajàn yï mə Paul à le ḡghèè a nsi Felix ni Drusilla aà

²⁴ Njwi ji mò'ɔ i kà mə aa ntsya, Felix bo ṅgwé yí, Drusilla, yï à le mbə mu baYuda aa, a zì. A le ntoo ṅkii ñtwoṅə Paul, ntigə yu'u ajàn yï mə Paul à le si ghàa annù nlon aa annù àbiintii a nu Kristo Yesu. ²⁵ Ajàn yï mə Paul à le ḡghèè nî mbii ṅka ḡghaa ntò'otə nî innù a ṅka ḡghìrə innù jii i tsinə nî ànnù a ṅka ntswàibinu, nî ànnù nlon Njwĩ ntsò'otə misa'a yï i ka yí zì aa, Felix à le mbò'ɔ nswonə mə, “Tigə mmà'àtə laa tsítsòṅə. Wa mè ka bú lòò noò i twoṅ gho ghu.” ²⁶ A le si tsu'unə laa ṅkii mbe ni mə tâ Paul à zi mfa ṅkabə a mbo yu. Maa ajàn, à le si twoṅə nni a ḡghaa ḡghaa a zì bo yu tanə ni ḡḡàn.

²⁷ Hòò i kà mə aa ntsya ji baa, Porcius Festus a zì ñləgə abwarə Felix tsó Gúmnàà. Felix à le ṅka nló ni mə tâ baYuda kəṅə yi, ntigə ḡghèè nî mbii ñləə Paul a ndátsanə.

25

Ajàn mə Paul à le nlòò mə tâ Kaisa à yu'u isa'à yi aà

* 24:8 ìdìgè jù jii mə i tswe a múm [] aa kaa i si a múm ḡwà'ànə jii mò'ɔ tswé.

¹ Festus à zĩ mē ñtswe wa mbù'u ala'a tsǒ Gúmnaa njwi ji tarə, ñlo a Kaisaria ñkò'ò ñghɛɛ a Yerusalem. ² Bìlìi ñgǎñmà'a Nwĩ jĩ bo bìtsyàsè bi baYuda bi le nzi ghu mbo, nswonj innù a atu Paul, ³ m̀betə yi mə tâ à ghìrə annù a ndì'i mə yu kɔŋə waa, ntsyasə Paul tâ à kò'ò ñghɛɛ a Yerusalem, nlonj mə bi le si tantə mə bi ka lèntə a ñgèè i zwiṭə yi a m̀n̄jĩ. ⁴ Festus à le ñkwi'i a mbo bo mə wa bi ləə Paul a Kaisaria, m̀be nii, ñkì nswonj mə yumbonj yu ka kii ghèè ghu a ni mú àt̄i noò. ⁵ Ñghɛɛ n̄i mbĩ ñswonj mə, “Tsǒ mə a bə la laa, tâ n̄i too bità b̄imò'ò a t̄it̄i bù tâ b̄i'ibo ghɛɛ. Bèlə mə ànnù tsu a tswe a ñiŋə ghu nu, bo ghìrə maa ajàn.”

⁶ Festus à le ntswe bo bo a tigè ñku'u njwi ji nifwaa kè ji nighum, a b̄u ñsigə ñghɛɛ fu a ala'a Kaisaria, àbèè a fù'ù m̄ə, a tswé a ñgò'ò Kɔrè, ñswonj mə tâ bì zi ni Paul. ⁷ Bì zĩ mē ni ghu, baYuda bya mə bi le n̄lò a ala'a Yerusalem ñsigə aa, bi le mb̄in̄nè ñtəə ñkarisə yi nswonj innù ghu atu, nan̄sə nn̄iŋ innù jĩ t̄insè ghu nu, lâ kaa k̄i'ì ni m̀n̄jĩ ȳi mə mbə bi d̄i'ì mə innù jya i n̄i innù n̄iŋkɔŋ tswé. ⁸ Paul à le mb̄in̄nè mə yu fi'i ilèè yi, ñswonj mə, “Kaa m̄ə s̄i gha ànnù tsu a ni n̄on̄sə baYuda w̄o. Kaa m̄ə s̄i a mú ànnù tsu burə ñwo w̄o, kè ñlonjə b̄ə ànnù ndàmà'anw̄i, kè a nu Kaisa.” ⁹ Lâ ajàn mə Festus à le si ghìrə mə tâ baYuda doritə aa, a betə Paul mə, “O k̄onj mə o kò'ò ghèè a Yerusalem tâ bì sa'a gho ghu a n̄i innù j̄u mə bi ñiŋ a nu w̄o aa ɛ?” ¹⁰ Paul a kwi'i mə, “Mè t̄əə aa a ñgò'ò k̄or̄ə Kaisa, a adigə ȳi bi t̄ɛ'ɛ ntswe n̄i ñsà'á isà'á gha ghu aà. A ñghɛɛ a ni baYuda, t̄si'ì w̄ombonj, ò zi a laa mə kaa m̄ə s̄i ànnù tsu a mbo bo w̄o. ¹¹ Mbə a bə ȳi mə m̄ə wo a n̄on̄sə, kè mə m̄ə gh̄ir̄ə ànnù ȳi tsu ȳi mə mbə m̄ə kwo ghu, bonj kaa m̄ə si aa n̄wo khè. Lâ mbə a bə mə kaa ànnù tsu ȳi mə bi ñiŋ a nu m̄ə aa, à s̄i ànnù n̄iŋkɔŋ bə, bonj kaa mbə ñu a wa'à gha a mbo bo f̄a. Mə lòc mə tâ Kaisa à yu'u isa'à ghá.” ¹² Festus à le ntigə ñghaanə bo bì ñgàn b̄oo/ bi mbèè bi ji, ñtigə ñkwi'i ghu mbo mə, “Ajànə mə ò b̄etə mə tâ Kaisa à yu'u isa'à gho aa, ò ka ghèè a mbo Kaisa.”

Ajàn mə Paul à le ntəə a nsi Agripa bo Bernice aà

¹³ At̄i noò ȳi m̄ò'ò a ghè mə a k̄i t̄s̄ȳä mf̄ò Agripa bo Bernice bo z̄i a Kaisaria a ñkw̄erə Festus. ¹⁴ Bo bo tswé ñd̄uù njwi j̄i m̄ò'ò i t̄s̄ȳä, Festus a swonjə ànnù sa'a Paul a mbo bo mə, “Ñgàn̄atsan̄ ȳi m̄ò'ò à tswe faà mə Felix à le m̄à'at̄ə. ¹⁵ Nòò ȳi m̄ə k̄i ghèè a Yerusalem aa, bìlìi bi ñgǎñmà'a Nwĩ bo bì bità bi ala'a bi baYuda bi swonjə ànnù m̄b̄i'ì ñgaà ȳi a mbo m̄ə, m̀betə n̄aa mə tâ m̄ə ts̄erə isa'á yi tâ bì zwiṭə yi. ¹⁶ M̄ə swonj a mbo bo mə kaa à s̄i n̄on̄sə baRoma bə mə, mbə bi f̄a ñu ȳi bi ñiŋə ànnù ghu nu a mbo b̄ə bya mə bi ñiŋə ànnù ya ghu nu aa t̄i gh̄ə mə bi sa'à isà'á yi a k̄i ñtswe n̄i àbwarə ni a ñghàa ànnù ñlonj innù jya mə bi ñiŋ a nu yu aà. ¹⁷ A b̄ə ñj̄i'ì ànnù ȳi mə ajàn mə bo le nzi faà aa kaa m̄ə le ñk̄i'ì noò gh̄es̄ə. T̄si'ì ajàn mə àbèè a le mfu'u aa m̄ə le mburə ntswe a aləŋə n̄sa'a m̄isa'a, ñghìrə bi z̄i ni ghu. ¹⁸ B̄ə bya mə bi le nn̄iŋə ànnù ghu nu aa, bi le mb̄in̄nè ñtəə la kaa ñk̄i'ì ànnù ȳi bi ȳi tsu, t̄si'ì tsǒ ajàn mə m̄i k̄i s̄i wa'atə aa, swonjə. ¹⁹ Bo le mb̄an̄nè ñswonjə b̄ə ànnù j̄i bo bo k̄i si swun̄n̄ə ghu, ñyonjə a ñj̄im̄ə ànnù Nwĩ yaa, bo bì ànnù ñu ȳi m̄ò'ò mə bi twonjə ni Yesu, ȳi mə à lèè ñkwo, lâ Paul a b̄an̄n̄ə ñswonjə ni mə à tswènt̄t̄i. ²⁰ Tsǒ mə m̄ə k̄i wa'à gha ajànə mə mbə m̄ə lèntə majù ñj̄an̄ə innù zi aa, m̄ə betə Paul mə mbə a ghèè a Yerusalem tâ bì lentə ghu aa ɛ? ²¹ Lâ Paul a b̄an̄n̄ə m̀betə mə yu lòc mə tâ Kaisa tâ à sà'a isà'á yi. Nswonj mə tâ bì ləə yi nywe'e noò ȳi mə Kaisa à ka fa akwi'ì aà; m̄ə tigè ñghìrə mə tâ bì tswa yi n̄ləə faà ñywe'e noò ȳi mə m̄ə ka ȳi too yi a mbo Kaisa.” ²² Agripa a swonj a mbo Festus mə, “Mè n̄i àtu ib̄i n̄u gha, m̄ə ka k̄onj mə mə yu'u ñighàa ghu ntsù.” Festus a swonj mə, “Oo l̄o yu'u ñighàa ghu ntsù a yoo.”

²³ Abèè a fù'ù m̄ə, Agripa bo Bernice, bo z̄i t̄si'ì n̄i ñf̄ò, ñzi ñkuu wa a nd̄a ñsa'a m̄isa'a, bo itu b̄isogyè ntsù'ù, ni bità bi ñj̄ò'ò àla'a bya. Festus à le ntigə nla'a bi logè

Paul n̄zi ni ghu. ²⁴ Festus a tigè òghaa a mbo bo nswon̄ m̄, “Mfò Agripa bo bì b̄ bitsim̄ bìi bì tswè faà aa, n̄i ȳ a ghulà ò m̄ a t̄ə a n̄si bù aà, àa ò w̄ a m̄ baYuda l̄ n̄niñ innù ghu nu, òswon̄ a mbo m̄ a noò wa ȳi m̄ l̄ nghèè a Yerusalem, òki mbu z̄i òswon̄ faà, òt̄on̄ n̄i m̄ kaa à s̄i ku'ùn̄ m̄ t̄ā à bu n̄tswe n̄t̄i aà. ²⁵ L̄ kaa m̄ l̄ òki'ì òȳ m̄ a gh̄r̄ è ànnù tsu m̄ mb̄ a kwo ghu b̄. Tsò m̄ yumbon̄ à bèt̄ m̄ yu ghèè a mbo Kaisa aa, m̄ k̄ à m̄ m̄ ka too yi ghu. ²⁶ L̄ kaa m̄ s̄i n̄ ànnù ȳi m̄ mb̄ m̄ nañs̄ è òñwa'an̄ a mbo t̄āf̄ à gh̄ a tsw̄. A b̄ òñi'ì ànnù ȳi m̄ m̄ zi ni ghu a n̄si bù aà, m̄ mb̄ w̄ ò mf̄ Agripa, ò nañs̄ è m̄bet̄ yi a f̄ àkw̄i'ì t̄ā t̄ā m̄ zi annù ȳi m̄ mb̄ m̄ òñwa'an̄. ²⁷ Nlon̄ m̄ à ka b̄ aj̄nt̄ è annù a mbo m̄ a ntoò òḡan̄ats̄an̄ ti gh̄ m̄ m̄ nañs̄ è òñwa'an̄ innù j̄i bi niñ ghu nu aà.”

26

Paul a ghaà ànnù a mfi'ì òlèè yi a nsi Agripa

¹ Agripa a swon̄ a mbo Paul m̄, “Gh̄à ànnù ȳi ò tswè n̄ ògh̄aa nlon̄ òḡaà ȳ aà.”

Paul a tigè òñent̄ è a ab̄ yi a nd̄on̄ òghaa annù a mfi'ì òlèè yi ghu nswon̄ m̄, ² “M̄ w̄ àt̄ è m̄ m̄ ni ò òb̄on̄ è atu nlon̄ m̄ m̄ t̄ə a n̄si w̄ s̄i aà, a mf̄ Agripa, a ògh̄à ànnù òlon̄ òḡon̄ innù tsim̄ j̄i m̄ baYuda niñ è a nu m̄ aà. ³ Nlon̄ m̄ ò z̄i b̄in̄on̄ḡon̄ bì baYuda bitsim̄ òki n̄zi innù j̄i bo swun̄on̄ ghu aà. M̄ tigè m̄bu'u n̄ m̄bo a mbo w̄ m̄ t̄ā ò tswa n̄t̄i gho nañs̄ è nyu'ut̄ è.

⁴ “BaYuda bitsim̄ bì z̄i àk̄or̄ è n̄z̄i ya òl̄oḡin̄ è a noò m̄un̄kh̄ è aj̄an̄ ȳi m̄ m̄ l̄ si tswè bì'ì b̄al̄a' à bì'ì a Yerusalem aà. ⁵ Mb̄ a b̄ m̄ bo swon̄ annù n̄ òk̄on̄ bon̄ bo zi m̄ m̄ laa mb̄ òñ ȳi m̄'ò a tit̄i b̄ è bìi m̄ bì ȳon̄ è annù Nw̄i ȳi'ì n̄l̄i'ì n̄l̄i'ì, òlon̄ m̄ m̄ ni òñ baFarisai aà. ⁶ Bì tigè n̄sa'a n̄aa faà ts̄its̄on̄ è aa nlon̄ m̄ m̄ bìi òk̄a' a ȳi m̄ Nw̄in̄ḡon̄ à l̄ òk̄a' a mbo b̄it̄aa bì'ì ⁷ its̄ è j̄i'ì j̄ya ògh̄um̄ òts̄ò baa i k̄i m̄b̄ è ni m̄ bo ka ȳi kw̄er̄ è aj̄an̄ m̄ bo m̄i Nw̄i n̄ òt̄i waa tsim̄ nit̄uḡ è n̄ s̄i'ìn̄ è aà. Nlon̄ è annù ma ȳi m̄ bì b̄ è aa, baYuda tigè òñniñ innù a nu m̄ mf̄. ⁸ A gh̄r̄ è àk̄ è m̄ t̄ā à b̄ è annù ȳi m̄ a tsyan̄ è a mbo bù a mb̄i m̄ mb̄ Nw̄i a nyweens̄ è b̄ è a niwo aa è?

⁹ “M̄, a n̄ àtu ib̄i n̄ gha m̄ l̄ nañs̄ è mb̄i m̄ a ku'un̄ è m̄ m̄ gh̄r̄ è innù j̄i gh̄à'at̄ è a n̄l̄iḡit̄ è òk̄um̄ Yesu mu Nazareth gh̄. ¹⁰ M̄ l̄ ògh̄r̄ è maa aj̄an̄ a Yerusalem. M̄ l̄ si kw̄er̄ è ni m̄id̄a' à a mbo b̄il̄i bì òḡan̄m̄ a Nw̄i, òtswat̄ è n̄ b̄ è bì Nw̄i bì gh̄à'at̄ è mf̄ è ni a nd̄ats̄an̄ è. Bì yi ti zwit̄ è waa m̄ k̄i m̄b̄ ènt̄ è. ¹¹ A ni òḡà j̄i gh̄à'at̄ è, m̄ l̄ si niñ è n̄ òḡi'ì a nu bo a n̄ òdan̄ghot̄ è, òḡaans̄ è n̄ waa m̄ bì tuu annù ȳi m̄ bo l̄ mb̄i aà. Nt̄on̄ è gha i l̄ n̄nañs̄ è nlwi a nu bo, m̄ tigè òts̄ò'ò ni àk̄or̄ è yaa nyon̄ è n̄ waa a ni nj̄ò'ò òl̄a' a j̄i dàn̄ è.

Paul a t̄an̄ òḡan̄ òlon̄ è aj̄an̄ m̄ Kristo à l̄ mb̄on̄k̄ è yi aà

¹² “M̄ l̄ òkw̄er̄ è ada'a a mbo b̄il̄i bì òḡan̄m̄ a Nw̄i, bo toò gha m̄ m̄ gh̄ è a Damascus m̄ m̄ gh̄ è f̄a' à ma gh̄ òf̄a' à ghu. ¹³ A b̄ è m̄ a n̄t̄i òs̄i'ìn̄ è mf̄, m̄ ȳ è òk̄a' à wa m̄an̄j̄i ȳi i l̄ n̄ta n̄tsya n̄in̄òò, i l̄ò a abur̄ è nsiḡ è, n̄ta òk̄aris̄ è gha bo bì b̄ è bìi m̄ bì'ìbo l̄ si z̄in̄ è aà. ¹⁴ B̄i'ì bitsim̄ l̄ òwòk̄ è a nsȳ è, m̄ yu'ù òñj̄i i ghaà a mbo m̄ ni ògh̄à ni baHeber òswon̄ è ni m̄, ‘Saul, Saul, ò t̄s̄ò'ò ak̄or̄ è yaa aa a ya? O l̄əns̄ è aa ib̄in̄u gh̄ è m̄ mb̄ è ò ka n̄ta ati ȳi ts̄ è'è.’ ¹⁵ M̄ è bet̄ è m̄, ‘A ni w̄ è w̄ è aa è Mm̄ à'amb̄i?’ Mm̄ à'amb̄i a kw̄i'ì m̄, ‘A ni m̄ è Yesu wa ȳi ò t̄s̄ò'ò ak̄or̄ è yi aà. ¹⁶ L̄ à b̄in̄ è nt̄ è ni m̄ik̄or̄ è m̄. M̄ zi a mbo w̄ è aa m̄ m̄ t̄s̄ò'ò gho ni òḡan̄af̄ à' à gh̄. Oo tigè k̄i swon̄ innù j̄i m̄ ò ȳ è nlon̄ òḡaà ȳ s̄i aa bo j̄i m̄ m̄ aa b̄ ò d̄i'ì a mbo w̄ è a n̄jim̄ è aa a mbo b̄ è.’ ¹⁷ M̄ è aa tigè kw̄er̄ è n̄ò a mbo baIsrael bo b̄it̄iz̄i Nw̄i bìi m̄ m̄ aa too gho a mbo bo aà. ¹⁸ M̄ è too n̄ò a mbo bo aa m̄ t̄ā ò òa' a m̄i'ì myaa, mb̄on̄k̄ è waa bì f̄ è' è a m̄um̄ òt̄uḡ è n̄z̄i òkuu a m̄um̄ òl̄aa òd̄iḡ è, i f̄i'ì waa a m̄um̄ m̄id̄a' à m̄i Satan i z̄i ni bu

a mbo Nwĩ tá tá Nwĩ à li'inə ifānsənnū jyaa, tá bo yi ɲkwəɾə abwarə yaa a titii bə bii Nwĩ à ghirə waa bi laa ntsyá a ɲjĩm àbiiintii yaa a nu mə aà.

Paul a ghaà ànnù ñlon ifà'á yi

¹⁹ “Tsó mə a bə la aa, Mfò Agripa, kaa mə le ɲki'i atu tii a ɲghirə ànnù yii mə ɲjèè təə təə ma yú yii mə i le nlo a aburə aa i le nswonə aà. ²⁰ Mə le lògìnə a Damascus, ɲghɛɛ a Yerusalem, ɲkarə a ala'a Yudea tsi'i tsim, ɲki ɲghɛɛ a mbo biiizii Nwĩ, nswonə ni a mbo bo mə tá bo bəɲkə mĩntii myaa, mĩme'e innù jĩ bĩ jyaa, mbəɲ mbii a mbo Nwĩ, ɲka ɲghirə innù jii mə i di'i mə bo bəɲkə mē mĩntii myaa aà. ²¹ Aà ɲji'i ànnù yii mə baYuda le mbaɲnə gha a ndámà'anwĩ ñlòò mə bi zwiətə gha ghu aà. ²² I zĩ kù'ù sii, Nwĩngòɲ a kwetə nàa, àjàɲə mə təə faà aa, mə kè'ənə a mbo bə bii kəgə bo bii bii wè, nswonə aa tsi'i ànnù ya mə ɲgǎɲntoo Nwĩ bo bii Moses le nswonə mə i ka yĩ fè'è aà: ²³ Mə Kristo wa à le ntswe nĩ ɲyè ɲgi'i, ɲki nswonə mə àjàɲə mə à ka yĩ bə ntsyambii a nyweenə ni ɲwo aa, àa tigə kè'ənə ɲkà'a ntswəntii a mbo baYuda bo bii biiizii Nwĩ.”

²⁴ Àjàɲə mə à kà mē aa ɲghaa ma mùu ajàɲ mfi'i nĩ ñlèè yi aa, Festus a tɔɲnə nswonə mə, “Paul, ò baàné. Wa àɲwà'ànə ya mə ò yègə si'i aa, a ghirə ò baanə.” ²⁵ Paul a swonə mə, “Taà ghà ɲù yĩ ɲwè Festus, wa kaa mə sɪ baanə. Mə swonə aa tsi'i ànnù nĩɲkonə yii mə a tswe ghu aà. Mə kii ɲghaa tsi'i tso ɲù yii mə kaa mĩtsyé ma sɪ burə. ²⁶ Nlonə mə mfò ghú à zĩ innù jũ tsimə, mə tigə ɲghaa ghu mbo tì bɔ'ò. Nlonə mə mə zĩ mə kaa annù yú yĩ tsu a sɪ ghu tswè tighə à zĩ, mbi'i mə kaa bi le ɲki'i yĩ tsu a alò'òsə ghirə.

²⁷ “Mfò Agripa, ò bii annũ ɲgǎɲntoo Nwĩ jya aa ε? Wa mə zĩ mə ò bii.” ²⁸ Agripa a betə Paul mə, “O wà'àtə mə mbə ò logè tsi'i mĩtii noò ghulà, ɲghirə gha ni Krisən aa ε!” ²⁹ Paul a kwi'i mə, “Kè a logè àtii noò kə andanə noò, bəɲ ɲiyè'è na a mbo Nwĩ à ni mə wò ni bə bitsim bii mə bi yu'ù ànnù yii mə swonə sii aa tá bo bə tsi'i tsó mə, lá kaa wa'à nĩ àtsanə yù tswè.”

³⁰ Mfò wa ni Gúmnaà wa, ni Bernice bo bii bə bya mə bo le ntswe aa, bi le mbiiñnə. ³¹ Bo ghèntə mē, ɲtigə nswonə a titii bo mə, “Kaa ɲù ghú à si annù yĩ tsu ghirə mə mbə bi zwiətə yi kə ɲiɲə yi a ndátsanə.” ³² Agripa a swonə a mbo Festus mə, “A ghirə mbaa tuu betə mə yu ghèè a mbo Kaisa bəɲ bii'inə mà'àtə yi.”

27

Ajàɲ yii mə Paul à le ɲkuu abanə ɲki ɲghɛɛ a Roma aà

¹ Nòò yii mə Festus à le mbii mə tá bii'ĩ kuu abanə ɲki ɲghɛɛ a Itali laa, bi tigə mfa Paul bo bii ɲgǎɲatsanə jĩ mɔ'ɔ a mbo Julius, atu biiɔgyè baRoma yii à le si tsyàsə ntsũ ntsò Kaisa yĩ wè laa. ² Bii'ĩ le ɲtigə ɲkuu abanə a Adramyttium, yii a le si ghèè ni a idigə aghəɲə ɲki a mbù'u Asia aa, ɲtigə ntoo ɲghɛɛ. Aristacus, ɲù Macedonia yii mə à le nlo a Tesalonika aa à le ɲghèè bi'ibo. ³ A bə mə a ɲjwi yii i le nyòɲtə aa bii'ĩ ghèè ɲkuu a Sidon. Julius à le nlentə Paul siginə ɲtigə mma'atə yi mə tá à ghɛɛ ɲghantə ika'á ji tá bo tigə nlentə yi siginə mfa ɲjoo jii mə i le si wɛ'ɛ ghu mbo aà.

⁴ Bii'ĩ le mbù ɲghɛɛ ɲkuu abanə ɲki ya, lá tsó mə àfisə a le si tsyà ɲzi nàa a nu bii'ĩ aa, bii'ĩ le ɲtigə mbəɲ ɲghɔɲtə ɲghɛɛ ntsyà a nĩ mbèè kĩɲki a Cypres yii a le ɲkĩɲtə afisə aà. ⁵ Bii'ĩ le ɲtigə ɲka ntoo ɲki miyaa wa ɲghɔɲtə ni a mbèè àla'a Cilicia, bo Pamphylia, ɲtigə ɲghɛɛ ɲkuu a Myra a mbù'u Lysia. ⁶ Maa adigə atu biiɔgyè ya a le nyə abanə yĩ mɔ'ɔ mə a le nlo a ala'a Alexandria, ntoo ɲghɛɛ ni Itali, ɲniɲə yi'i ghu.

⁷ Bii'ĩ le si tigə ɲghɛɛ tsi'i àbɔò bɔɔ a nĩ ɲjwi jĩ ghà'àtə, nanə nyə ɲgi'i mbəɲ tigə zĩ ghɔɲtə tsysa a mbèè ɲjò'ò àla'a Nidus, kaa fifèrə wa kaa à le wa'à bii mə bii'ĩ ghɛɛ maa mbèè, bii'ĩ tigə ɲghɔɲtə nsigə a mbèè kĩɲki Crete, mbəɲ ɲghɔɔ ghèè tsysà a mbèè

Cape Salmone. ⁸ Bì'í lè nghèè nî m̀b̀iì a nyê ñgi'i, ñghon̄tə ñghɛɛ wa mbèè ñkì, ñghɛɛ nywe'e a adigə yí m̀ɔ'ɔ m̀ə b̀i lè si twon̄ə ni Safe Harbors aa, adigə yí m̀ə kaa àgha'a a lè ñwà'à sà'à a nlò ghu ñghɛɛ a ala'a Lasea aa.

⁹ Akòrè nitəə ya a lè ntigə ntsyanə si'i tsó m̀ə à lè ti bə maa noò aa lè nòò ñghɛɛ a nighaa a múm ñkì à tsyà m̀ə ñlon̄ m̀ə b̀i'í lè ntigə m̀an̄jì si'i, lè bon̄ njwí Nsì'ítə ìbì* ì k̀i m̀ə ñtsya aa, Paul a tigè ñdì'itə waa, ¹⁰ nswon̄ m̀ə, “Bìtaà, m̀ə yə m̀ə àkòrè nitəə yù, ñloginə faà, a ka zì nî ñgi'i si'i si'i; b̀i ka bwe njoo bo b̀i àban̄ yù tá b̀ə k̀i ñkwokə.”

¹¹ Lâ atú bisogyè ya kaa à lè ñwa'á annù ya m̀ə Paul à lè swon̄ aa yu'utè m̀ban̄nə nan̄sə nyu'utə aa b̀ə ànnù yí m̀ə ñtsyàsə aban̄ ya bo b̀i m̀b̀on̄ aban̄ ya bo lè nswon̄ aà. ¹² Kaa adigə ntəə aban̄ ma ya a lè wa'à k̀i m̀b̀on̄ə a ntswe ghu a noò m̀fə'ə. Bè b̀i ghà'atə tigè ñswon̄ m̀ə tá bo ghɛɛ nî m̀b̀iì, ñka ñgaansə ada'à yaa m̀ə mbə b̀i ghɛɛ ñywe'e a Fonix, yí m̀ə à lè mbə adigə ntəə aban̄ a Crete, ñlii nî mb̀i ñsa'a nòò a b̀o ñkwàb̀ə, ñyu'utə ghu tá nòò m̀fə'ə wa tá à m̀ə.

Afisè yí tii a ñkì miyaa

¹³ Afisè yí b̀on̄ə a lè ñka ntsya nlo ni mbèè mb̀i n̄tii ñka ntsya, bo m̀on̄tə m̀ə mbə bo ghɛɛ nî m̀b̀iì, ñtigə mbwɛɛ atii ntwá aban̄ ya, ñloginə ñka ñghon̄tə ñghɛɛ ni a mbèè ala'a Crete. ¹⁴ Tsi'í maa nî àt̄ii noò, àfisè yí wè yí m̀ə b̀i lè si twon̄ə ni “northeaster” a lô wa k̄iñk̀i nzwu nsigə; ¹⁵ n̄tii aban̄ ya b̀i'í tigè m̀ma'atə a tigə n̄tii ñlon̄ m̀ə kaa b̀i'í lè wa'à zi a mbu ñka ñghèè nî m̀b̀iì aà. ¹⁶ Bì'í zì ñywe'e a k̄iñk̀i Cauda ñtigə ñghon̄tə ntsya a mbèè yí m̀ə àfisè a lè m̀b̀on̄ə ghu aa, nyə ñgi'i m̀b̀on̄ swun̄ə akànu'u aban̄ ya k̀ɔ'ɔsə ghu mumə kwɛrə. ¹⁷ Bo k̀ò'òsə m̀ə aa ñk̀i tigə kwere ìb̀ii aban̄ wa n̄i m̀iñk̀irè. Ajàn̄ yí m̀ə bo lè si b̀ɔ'ɔ m̀ə mbə aban̄ ya a zì ñkuu a múm àwàn̄ a ghən̄ə ñk̀i Lybia aa, b̀i lè sigisə ayoo yí m̀ə a ghìrə m̀ə tá aban̄ ya a tigə nlərə ñghɛɛ tsi'í àb̀ɔ̀ɔ̀ àb̀ɔ̀ɔ̀, ajàn̄ yí m̀ə àfisè ya a lè si tii aà. ¹⁸ Abèè a f̀ù'ù m̀ə, bo tsu'u ñka fi'i nî àb̀è'è m̀ma'a wa múm ñk̀i ñlon̄ m̀ə àfisè ya a lè si tsigə aban̄ ya si'i si'i aà. ¹⁹ A b̀ə m̀ə a njwi yí ì yòntə aa, bo k̀i ñtsu'u ñka m̀ma'a nî ñjoo aban̄ jya ji m̀ɔ'ɔ a múm ñk̀i. ²⁰ Afisè ya a lè ñghèè nî m̀b̀iì a nî ñjwi j̄i ghà'atə kaa ñu wa'a noò k̀ə f̀iñj̀on̄ ni ñli'i yə. Bì'í lè nyə m̀ə kaa m̀an̄jì ñkhə ñiwo kaa à lè ñwa'à b̀ə.

²¹ Tsó ajàn̄ m̀ə à lè si baa bon̄ b̀ə bya tswe m̀ə a njwi j̄i ghà'atə ti ji aa, Paul à lè ntəə a tit̄ii bo nswon̄ a mbo bo m̀ə, “B̀il̄m̄ bâ, a lè mbaa m̀b̀on̄ m̀ə bon̄ n̄i lè nyu'u annù ya m̀ə m̀ə lè nswon̄ aa, kaa wa'á a Crete mà'atə, b̀əə bon̄ kaa àfisè ya a s̄i ñgi'i nî aban̄ yù tá, kaa b̀i'inə wa'á ndùu njoo ghù m̀ə b̀i'inə mà'à m̀ə a ñk̀i aa bwé. ²² La ts̄its̄on̄, m̀ə bù'u mbo m̀ə tá n̄i tswa m̀int̄ii muu, ñlon̄ m̀ə kaa ñu yí m̀f̀ùù kaa à ka wa'á ntswènt̄ii yí bwé. A ka k̄ii bwe tsi'í aban̄ yù. ²³ Nlon̄ m̀ə à ghìrə mbə ñitugə tsi'í s̄ii aa, angel Nw̄i, wa m̀ə m̀ə gha'asə aa, a zì a mbo m̀ə, ²⁴ ñswon̄ m̀ə, ‘Tsee k̀i b̀ɔ'ɔ̀ mbá Paul, wa ò tswe n̄i ñghɛɛ ntəə a nsi Kaisa; yə, Nw̄i, a nj̄m̄ àb̀on̄ənt̄ii yí, à k̀i m̀ə m̀fa ntswènt̄ii b̀ə bù bits̄im̄ b̀ii m̀ə bùbo tswe aa a mbo wò.’ ²⁵ N̄i tigə ntswa m̀int̄ii muu mbá b̀il̄m̄ bâ ñlon̄ m̀ə m̀ə ññ̄ ñt̄ii ghá a nu Nw̄i, m̀b̀ii m̀ə ànnù yí m̀ə à swon̄ a mbo m̀ə aa a ka f̀è'è tsi'í maa ajàn̄. ²⁶ La b̀i ka tigə tii yí'inə ì ghɛɛ fi'isə a mbèè k̄iñk̀i yí m̀ò'ò.”

²⁷ A b̀ə m̀ə n̄i ñt̄ii ñtugə n̄i ñjwí yí ì lè ntigə nywe'e n̄ighúm ñtsò ji ni kwà aa, afisè ya a lè mburə k̀i tii yí'i wa múm ñk̀i Miditer̄inea, ñḡan̄nt̄ii aban̄ jya yə m̀ə b̀i'í ghèè m̀ə ñka nywe'e a mbèè àghən̄ə ñk̀i. ²⁸ Bo lè ntigə m̀figə ntsotə ñk̀i ya, nyə m̀ə à lè mbə tsó b̀imeta m̄ighum mi ñkwà. Abàn̄tə atsyá a bù m̀figə nyə m̀ə à lè mbə b̀imeta m̄ighum mi ntarə. ²⁹ Bo k̄á m̀b̀ɔ'ɔ̀ ni m̀ə à ban̄ ya a ka yí f̀ùu alañsə ñg̀ò'ò ñtigə m̀ma'a it̄ii ntswá aban̄ ji ñkwà wa nj̄m̄ aban̄, ñtswe ntigə ntsa'atə Nw̄i m̀ə àb̀èè à fu'u. ³⁰ N̄ḡan̄nt̄ii aban̄ jya ì lè ntigə nlobitə m̀ə b̀i khè waa, lè bon̄ b̀i sigisə m̀ə

* 27:9 Njwí Nsì'ítə ìb̀i k̀ə ñjwí ñs̄i'isə nu t̄i j̄i (Lev. 16.29-34)

mûntsîrê àkànu'u wa mûm ñkî, m̀bagilè ni m̀ bo tsyà ñghɛɛ a mmà'a àyoo ntswá àban̄ ya yí m̀'ò wa nsi aban̄. ³¹ Paul a tigè ñswon̄ a mbo ñdî b̀sogyè wa bo bì a mbo b̀sogyè bya m̀, “Wâ ñgãntiì aban̄ jù b̀ tuu fàa mûm aban̄ tswe, bon̄ kaa mbè nì wa'à yweenè.” ³² B̀sogyè bya tigè ñkwye ñkirè akànu'u wa a tigè ñlèrè ñghɛɛ.

³³ Abèè a kà m̀ aa ñwanè, Paul a bu'ù m̀bo a mbo bè bya b̀tsim m̀ bo jì ayòò, ñswon̄ ni m̀, “Sii àà ñjwi ñìghùm ñtsò jì ñikwà m̀ nì tswe ñb̀'ò nyu'utè, ntswe tsi'ì tì jì. ³⁴ M̀ gaansè ghuu m̀ nì jì ayoo nì jì tá b̀'ò tswe ntì. Wa kaa tsi'ì nònè àtù ñù yí ñfùurè a titì bù kaa ì ka wa'à bwè.” ³⁵ Nòò yí m̀ Paul à lè nswon̄ laa a aa, ñlogè abaa, mfa mbi'ikè a mbo Nwí a nsi mi'ì bo b̀tsim, m̀batè ñkurè. ³⁶ Bo b̀tsim lè ntigè ntswa m̀ntì myaa, ñkì ñlòò m̀jì nji. ³⁷ Bè lè ntswe wa mûm aban̄ ñkhì jì baa nì m̀ghum mi sambaa ntsò ñto'o. ³⁸ Bo b̀tsim jì m̀ ñyurè, ntigè mfi'ì misàn̄ m̀tsim m̀i mi lè mburè aa mma'a a ñkì m̀ tá àban̄ ya yan̄sè.

Ajàn̄ afisè ya a lè nsàtè aban̄ ya àà

³⁹ Abèè a fù'ù m̀, kaa bo wa'á adigè ya m̀ bo lè ntswe ghu aa nan̄sè nzi. Nyè adigè yí m̀'ò a b̀ tsò àghèñè ñkì yí m̀ àwàn̄ a lè ntswe ghu aa, ntigè ñlòò m̀ bo ywe'etè swun̄ aban̄ ya ì ghèè nì yu maa adigè, ⁴⁰ Bo lè ntigè ñkwye itii ntswá àban̄ jya mà'anè a ñkì, ñkì ntentè m̀ñkirè m̀i m̀ bi lè ñkwerè mb̀ àban̄ ya ghu àà; ntigè ñkò'osè atsè'è ntii àban̄ ya yí a lè ntswe a nsi aa mma'atè, àban̄ ya a tigè ñghɛɛ wa aghèñè ñkì. ⁴¹ Aban̄ ya a lè mbàn̄nè ghɛɛ mfuu yi wa ñ àwàn̄ ñtso nsigè ñghɛɛ a nsyè. Nsi aban̄ wa lè ñkuu wa mûm àwàn̄ kaa wa'à bù ñtsiginè. ñkàn̄nè ñkì ì b̀àn̄nè ntigè m̀batè ñjì m̀ à ban̄ ya a bà'a bà'à.

⁴² B̀sogyè bi lè ñlòò m̀ bi zwiwè ñgãñetsan̄ jya tá bì tsuu yò'ò ñkì wa ì khèkè. ⁴³ Tsò m̀ atu b̀sogyè ya a lè si lòò nyweensè Paul aa, à lè ñkii m̀ bi tsuu ma ya ànnù ló ghìrè. Mban̄nè nswon̄ m̀ bè bì m̀ bi zì nyò'ò ñkì aa, tá bì fuu nyò'ò ñghɛɛ mfè'è a aghèñè, ⁴⁴ tá àbùgè b̀ tigè ntswa plank bo bì ìbà'à plank aban̄ jya ntigè nyò'ò ñghɛɛ mfè'è a nta'à. Ma mùu nì m̀anjì bè b̀tsim lè ntigè nyò'ò ñghɛɛ mfè'è wa aghèñè ñkì siginè.

28

A ala'a Malta

¹ Ajàn̄ yí m̀ bì'ì lè ñkhè ñiwo ntigè nzi ñkuu a aghèñè ñkì siginè aa, bi lè nswon̄ a mbo bì'ì m̀ kùm k̀ñkì wa, à ni Malta. ² Bala'a bya lè nan̄sè ntswe ñ àb̀ñentii a nu bì'ì ntigè ñghìrè ñ ñnnù jì siginè a nu bì'ì. Ajàn̄ m̀ mbèn̄ ì lè si loo, idigè ì fwe aa, bo lè ñhètè m̀'ò ñkwerè yi'ì ghu. ³ Paul, à lè ñghotè itii ñkwee jì m̀'ò a ntòò wa nì m̀'ò. À kà m̀ aa ntòò aa, tsò m̀ m̀'ò wa ì lè ì lòò aa, no ì fè'è wa ñ ñkwee nloo abò yi ñjèñnè ghu. ⁴ Ajàn̄ m̀ bala'a bya bi lè nyè no ya ì jèñnè ghu abo aa, bo tigè ñswon̄ ni a titì bo nì m̀, “Kaa àjìñkè a s̀ ghu tswé wa ñù ghùlà à nì ñzwitè ñù. Ka m̀ à khè ñiwo nì ñkì aa kaa b̀nwí bi wa'à bì m̀ tá à tswe ntì.” ⁵ La Paul a mi'ì no ya ì wò wa nì m̀'ò, kaa ñkì'ì ñ ñgì'ì yí tsù tswé. ⁶ Bo lè si tigè nyu'utè nì m̀ idigè nù jì ì ka kò'okè, kè m̀ à ka wí'ikè wò ì kwo. Lâ, àjàn̄ m̀ bo lè ntigè nyu'utè nyu'utè kaa annù yí bì yí tsu ka kì'ì fè'è aa, bo tigè ñkwensè m̀ntì myaa ntigè nswon̄ ni m̀ à nì nwí yí mò'ò.

⁷ Nyon̄tè maa adigè k̀ñkì, àdigè nsyè yí m̀'ò a lè ntswe ghu, mbè yi mfò yí à lè ntswe maa k̀ñkì, ñkùm yí ì b̀ Publius, à lè ñlògè yi'ì, ñlentè yi'ì tsi'ì siginè a ñjì ñjwi jì tarè. ⁸ Ta bì Pablius à lè nnòn̄ ñghòò nì fibà bo bì àtoonsè. Paul à lè ñghèè ñghantè yi, ñtsa'atè Nwí, ñn̄ñsè mbò m̀ ghu atu a tì. ⁹ Ajàn̄ m̀ a lè mfè'è laa, àbùgè bè bì bi lè ntswe wa k̀ñkì ntswe nì m̀ghòò a nu bo aa, bo lè ñkì nzi bì ghurè waa. ¹⁰ Bo lè ntigè ntèñè yi'ì ñ ñjoo jì ghà'àtè a ñghu'usè yi'ì ghu. Nòò yí bì'ì lè mbù ñkuu aban̄

ηκι mə bi ki ghèè aa, bi nîη ñjoò tsim jii mə i le mboη a mbo bii'aa wa mûm àbaηè.
 11 Bìsàn tsyà mē bi tarə, bii'aa tīgè ηkkuu a mûm àbaη yii mə a le nlò a ala'a Alexandria, bi twonè nì ikùmə aban ya nì “Mimfa'a mi Nwî” mə a le ηkhə mfə'ə yì tii wa, ntəə wā kîηkî. 12 Bii'aa le ηghèè nywe'e a Syracuse mife'e ntswe ghu njwi ji tarə. 13 Bii'aa lò mē ghu ηkarə ηghèè nywe'e a ala'a Rhegium mife'e ntswe ghu, ηjwî i tsyà mē yì mfuùrè àfisè a lô a mbù'untii ηkò'ò, à tì mē tì bə nî ηjwi ji baa, bii'aa ηghèè ηku'u a Puteoli. 14 Bii'aa le nyə bə bi Kristo ghu. Bi tīgè ñlogə yii bii'aa tswé ghu njwi ji sàmbaà. Ma mùu ajàn bii'aa lò ghu mbu ntīgə ηghèè a ala'a baRoma. 15 Ajàn mə bə bi Kristo bii'aa bi le ntswe ghu bi le nyu'u mə bii'aa zì mē aa, bo le nlò nì idīgè tsi'aa tsò mītaa Appius bo bii'aa àdīgè yì mə'ò mə bi le si twon nì Nda bīgè ji Tarə, nzi mbòò yii'aa. Nòò yii mə Paul à le nyə waa laa, à le mfa mbi'ikə a mbo Nwî, nti yì i kuù.

Ajàn mə Paul à le ntswe a ala'a baRoma aà

16 Nòò yii mə bii'aa le ηkkuu a ala'a baRoma aa, bi le mmà'atè Paul mə tã à ghèè ηka ntswe tsi'aa yù, mfa sogyè yì mfuùrè a bē nii.

17 Njwî i tsyà mē ji tarə, a twon bitsyàsè bi baYuda bii'aa bi le ntswe wa adīgə aa tã bii'aa zi. Bo zì mē, a swon a mbo bo mə, “Bilim bâ, ka mə kaa mē le ηki'aa annū tsu ghìrè a nu bē bi'inè, kē nì nòηsè bitaà bii'aa, bi le ntswa gha tsi'aa tsò ηgànàtsan, ñlogə gha a Yerusalem nzi mfa a mbo baRoma. 18 Ajàn mə bi le nlèntè gha ghè mə bi mē'atè ghà ñlon mə kaa bo le ηki'aa annū tsu a mûm isa'a mē yə mə mbə a ghìrè bii'aa zwi'tè gha aà. 19 Lã ajàn mə baYuda le ntuu aa, kaa annū yì ghìrè yì dāη a le wa'ã a mbo mē bē, ma mùu ajàn, mē tīgə mbetə mə bii'aa tsyasə gha a mbo Kaisa, ka mə kaa mē sè nî annū dāη a nīη a atu bāla'aa ba tswé aà. 20 A bə nji'aa annū yii mə mē twonə ghuu mə mə yə ghuu i kii ghàa a mbo bù aà. Nlon mə àtsan yù a tswè a mbo mē aa nlon ηkwitu annū yii mə baIsrael bē aà.”

21 Bo le ηkwi'aa ghu mbo mə, “Kaa bii'aa sī anwà'anè yì dāη mbi'aa ηgaà yò a Yudea kwèrè. Kaa ndim yii'aa yì tsu yii à lo a ndugè nzi aa, kaa kii'aa annū yì bii'aa yì tsu nlon ηgaà yò ki nswonə. 22 La bii'aa ka kòηtə nyu'u joò mòmòntè. Nghèè nì ndámánjòn ma yù mə o swonə nî annū yì aa, bii'aa zì mə idīgè tsim jii mə bo ghèè ghu aa, bē ghàa ntuu nî annū yì fii yii bii'aa dè'aa.”

23 Bo le nlèè ηjwi bo bii'aa ghà'aa ηgha'a zii'aa ntsi'aa yì a nda yii mə à le si tswè ghu aa, a tīgè ñnanşə ηghaa a mbo bo, ñloginə tsi'aa a titugə a mbà'aa mbà'aa nywe'e a ηkwèfò. Ntò'òtə nî annū ñlonə annū nifò Nwî. Nywe'etə nì a ηghìrə mə tã bo bii'aa Yesu Kristo, nyonə nì ajàn mə bi le ηηwà'anə nì nòηsè Moses ηghèè nywe'e a nì ηgànntoo Nwî. 24 Bo bii'aa mə'ò le nyu'u annū ya mə à le nswonə aa mbii, bii'aa mə'ò bi tuù. 25 Bo le ntīgə nlo ntīgə ηghèè nî waa kaa wa'aa biinè, àswùηnè a fè'e a titii bo, a noò yii mə Paul à le nswonə annū yùlā mə, “Azwi Nwî a le nswonə tsi'aa annū nikon a mbo bità bii'aa bitaà buu ntsya a njim ηgànntoo yì Yesaiah mə,

26 ‘Ghèè a mbo bē buà nswonə a mbo bo mə,
 Nii ka yì ki nanşə yu'u lâ kaa atú yuu wa'aa ghu ka nlaa.

Nii ka yì ki nanşə yə kaa mi'aa muu wa'aa ghu laa.

27 Nlon mə miantii mi bē bù luu nì ajìηtə.

Bi jesè itòηnè jyaa kaa bo wa'aa nì innù bù nyu'u,
 ηkusə mi'aa myaa,

mbii'aa bo lô nyə nì mi'aa myaa,

ηki nyu'u nî itòηnè jyaa,

ηki yu'u miantii myaa laa ghu,

mənəkə waa, nzi a mbo mē, mē ghurè waa.

²⁸ “Tâ à nanṣə nlaa atu bù mə wa bi tòò mə annǔ ajàṅ mə Nwĩ yweensə bê aa a mbo bìtìzì Nwĩ; bo ka yu'utə.” [²⁹ A swòṅ mə ìnnù ma jù aa, baYuda bya bi tigè òlò ṅghèè waa, ntigè ṅghaa tsi'í mbə ànnù a nî ìnnù ma jù j̄i mə à le nswon aà.]*

³⁰ Paul à le ntigè ntswe ghu ilòò ji baa i kɔ'ɔ nluu, ntswe ni a nda ȳi mə a le nlòò tsi'i yù ntigè ntu, ṅkwerə ni bè bitsim b̄i bi z̄i a nyə yu aa, ³¹ nswonə nî ànnù nlon annù nifò Nwĩ, ṅkii ndi'i nî ìnnù òlon Mmà'àmbi Yesu Kristo ni n̄si n̄si, kaa wa'à bɔ'ò, kaa n̄u tsù a ki'ì n̄ ṅgi'ì ghu mbo fâ.

* **28:29** ìdìgè jù j̄i mə i tswe a m̄m [] aa kaa i si a m̄m ṅwà'ànè j̄i mɔ'ɔ tswé.

Anwà'anè Paul a mbô ñghòtê BaROMA

NJ'IINNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'anè yū aa a le ñhwà'anə Paul a mbo ñghòtə a Roma. A le ñhwà'anə aa a nswon mə yu lɔɔ nzi nyə waa, tá bo bo fa'atə, lá mbɔɔj tá à zi nyə waa, à le ñhwà'anə annu ñlon ntoo yí ñsigìnə ya mə Mmà'ambí à le ntwonə yi mə yu ka nseense aà. A ñghotê BaRoma aa a le ntswe BaYuda bo bitizi Nwí bii bi le nlò maa ala'a bo bì a itoo dāɔ. Ma la a bə mə Paul à le si ghàa aa a mbo bàYuda (2.17-4.25) bo bì a mbo bitizi Nwí (1.13-15; 11.13).

Paul à fā àtu annu yíi mə yu lɔɔ ñghàa ghu aa tsi'í a nlògìnə (1.16-17). Ntooo yí ñsigìnə ya ì tswé nì mǐdà'à a nyweense bə bitsim bii mə bi bii Kristo aà, baYuda bo bì bitizi Nwí. Ntigə nanşə nlogə noò ma mùu nì anwà'anə ntw'otə annu yíi mə a tswé a nì ntw'otə yí ñsigìnə aà. 'Mfoo nswonə a ajāɔ mə bə bitsim bi ghìrə mə ibi, ntigə tswé a sà'a agha'a bo bì Nwí aà. Kaa mbə nòɔsə a wa'à bə yweense. Nwí a ghìrə annu bə a tsinè ntsya aa a njim àbiiintii a nu Kristo. Paul a tigə ñghɛ nì mbii ghaa nlon ntwèntii yíi mə ñu à tswé ni yu a múm Kristo aà. Nganmbii Kristo à tswé nì mbɔɔnə bo Nwí. Azwí a ghìrə kaa wa'à àbù'ù a mbo nòɔsə bo nìwo mə ni bu'utə nì bə aa bù mbə (7.24-8.3). Paul à ghàa ntw'otə nji'í annu yíi mə nòɔsə à tswé ghu aà (5-7), ntigə nanşə ñghaa sigìnə nlon ntwèntii a múm Azwí, ndi'í ifà'a Azwí a múm ntwèntii Krisèn. A ghìrə Azwí Nwí ñu tigə ntswe nì ntwèntii yí mfi (11). Bə bii mə bi tswé nì Azwi yí Làa aa a tsyàsə nì waa a nì innu tsimè. Nù yíi mə à si nì Azwí Kristo tswé aa, kaa à si Krisèn bə (8.9).

Ñghɛ a nì annu baYuda bo bì à yi bitizi Nwí, nswon mə a le ntantə Nwí ñghìrə mə tá baYuda tuu Kristo tá fa abwarə a mbo ñhwè'è mu ñu ntsim tá ì zi Nwí a njim ibɔɔj yi a mum Kristo. Lá à ka yí ti bə ni a njim tá baYuda bəɔkə waa mbii Kristo nyweenə. Paul a tigə mbu ñghèè nì mbii nswonə ajāɔ mə bə bii mə bi tswé nì ntwèntii yí mfi a múm Azwi bi tswé nì ñka nzi nì àkòrə nizí yaa laa. Bi tswé nì mfa mibiminú myaa a mbo Nwí i ki fà'à ghu mbô. Bi tswé nì àkòɔnə, mbɔ'otə nì bisa'a bi ala'a, nlogə nì innu jì sigìnə ntsya nì ibi ghu, nɔɔ ni bimanji bitsim a ntswe nì mbɔɔnə bo bì bə bitsimè.

Bi yatə anwà'anè yū aa laa:

1. Nji'í annu anwà'anè yū bo bì àtu annu 1.1-17
2. Ajāɔ mə ñu a lɔɔ mə Nwí à yweense yi aà 1.18—3.20
3. Ajāɔ mə Nwí a yweense bə aà 3.21—4.25
4. Ntwèntii yí mfi a mum Kristo 5.1—8.39
5. Israel a múm àtantə Nwí 9.1—11.36
6. Akòrə nizí bɔɔ bi Kristo 12.1—15.13
7. Innu ntsirə njim bo bì àtsà'atə Paul 15.14—16.27

¹ Aa mə Paul àbù'ù Yesu Kristo yíi mə à le ntwon gha a nì ñgāntoò yí, ntw'otə nɔɔ mə mə ka nseense ntoo Nwí yí ñsigìnə ² yíi mə à le ñkà'a a mbo ba mbii ñnɔɔj a ntii ñgāntoò ji bo ñwà'anə a múm anwà'anə Nwí aà. ³ Ntoò Nwí yí ñsigìnə ma yū i tswé aa nlonə Mú yí Yesu Krsito Mmà'ambí yi'inè yíi mə, a múm ñjyānu, à le mbə ñu àtsə David aà. ⁴ Lá a múm Azwí Nwí, Nwí à le ndi'í nì mǐdà'à mí wè mə à ni Mú yí a ajāɔ yíi à le nyweense yi ni nìwo aà. ⁵ Ntsya ghu njim Nwíngonə a tigə mfa abwarə a mbo bii'í mə tá bii'í kwere ibɔɔj Nwí ñki ntigə mbə ñgāntoo Kristo, nlon aa ñgaa Kristo, mə mbə a tigə nlogə bə a nì itoò tsim nzi ni bu mə bì bii yi ñka nyu'unə nii. ⁶ Bù

bii mæ nì tswe a Roma aa, bii mæ Yesu Kristo à ki ntwonɔ ghuu mæ tâ nì bə bē bi aa, nì ki ntswe ghu abò'ò. ⁷ Mè tigè ntoo nî àŋwà'ànè yû a mbo bù bitsim bii nì tswe a ala'a baRoma bii mæ Nwĩngòn à kònɔ ghuu, ntwonɔ ghuu mæ tâ nì bə bi aa. Tá ìbòn Nwĩ bo bì m̀b̀òònè yĩ ì lo a mbo Nwĩngòn Taà yĩ'inè bo bì Yesu Kristo Mmà'àmbi aa, tâ ì tswe a mbo bù.

Paul à fâ m̀b̀i'ikè a mbo Nwĩ

⁸ A ntsyambii, mæ fa m̀b̀i'ikè a mbo Nwĩngòn ghà ntsya a njim Yesu Kristo nlonɔ ghuu bitsimè, nlonɔ mæ bi yù'ù mē ànnũ abiiintii yuu a mbí ntsimè aà. ⁹ Nwĩngòn wa yii mæ mæ fà'à ghu mbo nì nti ghá tsim, a ajàn yii mæ mæ sèensè ntoo yì ìnsigìnè ya m̀b̀i'ì Mũ yĩ aa, à nî àyèfè ghà mæ mæ swon aa annũ nĩkonɔ mæ, mæ wa'atè nî ghuu a m̀m̀m̀ àtsà'atè Nwĩ a ngòn bìnòò bitsim kaa ki'ì kaa. ¹⁰ Ngòn bìnòò bitsim mæ yi ti tsà'atè Nwĩ aa, mæ betè nî Nwĩ mæ a nî ìkònɔ yì, tâ à ghìrè tâ mæ zi ajàn yii mæ mbè mæ zì ìghantè ghuu tsìtsònè. ¹¹ Nlonɔ mæ mæ nanse nyè'atè nì a nyè bù, mæ mbè mæ zì ìghìrè nì tĩnsè ntsya nì m̀t̀t̀h̀nè mii mæ Azwĩ a tənɔ gha ghu aà. ¹² Mæ swon aa mæ, mbè bĩ'inè diintè a yi'inè bi'inè nì bi'inè a njimè abiiintii, mæ mbè àbiiintii yuu a diintè gha, àya akĩ n̄diintè ghuu.

¹³ Bilim bá mæ lòo mæ nì nanse nzi mæ a nî ìgàà jì ghà'atè, mæ kà'a mæ mæ zì yè ghuu, (là nzi ywe'e tsìtsòn bi kii ìkìhè naa tsi'ì kìhè). Mæ lòo nzi mæ mbè mæ logè bè a titii bù bo bĩ atitii bì tizì Nwĩ bì m̀o'̀c̀ mfa a mbo Kristo le. ¹⁴ Mè tswe nì àbè'è nlon ngaa baGrikia, bo bì bitizì ànnũ, ntswe nî àbè'è nlon ngàn mitsyè bo bì ìjìntè bē. ¹⁵ Tsò mæ a bə laa, mæ tigè ìnanse nyè'atè nì a ìki nswon ntoo yì ìnsigìnè ya a mbo bù a ala'a baRoma.

Mìdà'à mi ntoo yì ìnsigìnè yá

¹⁶ Kaa mæ si atu dirè nlon ntoo yì ìnsigìnè yá, nlon mæ ì laa mbè mida'a mi Nwĩ mii mæ mi yweense bē bì tsim bii bi tswe nî àbiiintii aà; baYuda a ntsyambii, ìki ntigè mbon yòntè a nu baGrikia. ¹⁷ Nlon mæ ntoo yì ìnsigìnè ya ì ghìrè a laa a nì a mbo bè a ajàn yii mæ Nwĩngòn a ghìrè ànnũ yaa bì bè a tsinè aa a njim àbiiintii, a ìlògìnè ì ghèe lwĩ'isè. Àŋwà'ànè Nwĩ a swonè nlon abiiintii mæ, “Nù yii bi ghìrè ànnũ yi tsinè bo Nwĩ a njim àbiiintii aa, àa yì tswe ntii.”

Ajàn mæ ìn̄sòn à wo annũ aà

¹⁸ Nwĩngòn a aburè a di'ì àfiintii yi a nu bè m̀b̀i'ì ngòn ìbì waa tsimè. Kaa bo si Nwĩ b̀o'̀c̀, ìbì waa yii mæ bo ghìrè aa ì kìhè nì mæ tâ bè tsuu annũ nĩkonɔ ì zi. ¹⁹ Nlon mæ annũ yii mæ bè tswe nî ìzi m̀b̀i'ì ngaa Nwĩ aa a laa a mbo bo, nlon mæ Nwĩngòn à di'ì mē a mbo bo. ²⁰ Nlogìnè ajàn mæ bi le nanse mbi aa, m̀r̀è Nwĩ yii mæ kaa bi si yè aa, bo bì m̀t̀t̀t̀ mii mya mæ mi tswe nĩkonɔ aa, bo bì tsi'ì ajàn yii mæ à nì Nwĩ aa, a nanse mfè'è ìlaa a mbo bè, a ajàn bo yè njoo jii Nwĩngòn yumbon à nanse aà. Kaa bo si nî ànnũ dànɔ a nswon ì fi'ì ìlèè waa ghu tswé. ²¹ Ka mæ bo le nzi Nwĩ aa, kaa bo le ìki'ì nii tsò Nwĩ ghu'usè, kaa ìki'ì nì m̀b̀i'ikè ghu mbo kii mfa. Bo b̄h̄nè ìlogè n̄ m̀tsyè myaa ŋwa'atè n̄ bē ìnnũ dànɔ dànɔ ghu. ì finsè m̀nt̀t̀t̀ mii myaa. ²² Ajàn mæ bo swonè nì mæ bo nì ìngànmitsyè aa a b̄h̄nè ìghìrè bo tigè mbè ìjìntè. ²³ A mbo bo a ìka mmii Nwĩngòn wa yii à lwĩ'ì n̄konɔ aa, bo b̄h̄nè ìka mmii n̄ njoo jii bo nanse ì finè ìn̄sòn yii a kwo aa, m̀finè b̄s̄in̄, m̀finè nnaà, ìki m̀finè b̄majùgè.

²⁴ Maa ajàn, Nwĩngòn a tigè m̀me'e waa mæ bo bwe a nî ìjoo nsin jii mæ m̀nt̀t̀t̀ mii myaa yè'atè aa ìtigè ìghìrè n̄ ìnnũ adìrètu bo nì bo. ²⁵ Bo logè ànnũ n̄konɔ nlon ngaa Nwĩ m̀b̀h̄kè a tigè àbanennũ. Bo k̄ ìtigè mmii ìkii mfa'a nì a mbò njoo jii Nwĩ à nanse mbanne mmà'atè a yi Ngànansè njoo wa yii bi tswe nì ìka ngaha'asè a ngòn bìnòò bitsimè aà. Amen.

²⁶ Nlonj ma jû innù mē bo ghìrè aa, Nwĩngòŋ a me'è waa a mbo innù adìrētu jĩ mē bo yè'ètè aà. Bànjyè byaa bi ma'atè mbânghè òtigè nlogè ni bànjyè. ²⁷ Mbânghè i kí òtigè mma'atè bànjyè òtigè nlogè ní mbânghè. Mbânghè i bu'u ní innù adìrētu jĩ swèrè òswerè bo bì mbânghè jĩ mō'ò, òtigè nniŋè ní njo Nwĩ yĩ òtì a nu bo nlonj innù jyaa jya mē bo bù'ù aà. ²⁸ Ajàn yĩ mē bo le ntuu mē kaa mbè bo ki'ì ànnù nĩŋkoŋ mbi'ì ŋgaa Nwĩ a múm òtì bo lèè aa, Nwĩngòŋ a mme'e waa a múm innù nsĩŋ, mmòòntè jyaa bo bì a ni àkòrè nizì yĩ bì. ²⁹ Bo le òtigè nluu ní mbuu innù ibi'ìntì, òluu ní ibi, ni òtì yĩ i yè'ètè njo aa, ni innù jĩ bì. Nluu ni àghè'ènhè, ni annù nzwitè bè, ni fikòrè, ní mbwe'esè, ni mìnàn, ni fiswoŋ, ³⁰ òtswe ní ŋghàa a nĩm, mbaa ní Nwĩ, mbègìtè ni bè, ntøerè, ŋjee ní nu, mforè ní innù jĩ bi, òtì ní àtu a mbo bitàa byaa bo bìmaà byaa, ³¹ mbè ijìntè, mbè bē bii kaa bi si ŋkà'á yàa lèè, mbè bitìkò mĩlìŋghè, mbè bāwà tìghègè. ³² Ka mē bo zi mē òŋsè Nwĩ à swòŋ mē, òtì yĩ mē a tswe mbuu ntswèntì ma ghù à ka kwo aa, bo ghèè ní mbii a ŋghìrè ma jyaa innù òkii mbeentè mē tá bè bì mō'ò ka ŋghìrè.

2

Ajàŋ yĩ mē Nwĩ a niŋ isa'a a nu bè òlonj ibi'ì waa aà

¹ Tsò mē a bē laà aa, kaa mbè ò wa'a ilèè gho fi'isè mē mbè ò ka ntwitè mĩlò'ò mĩ bē bì mō'ò, kè ò te'è mbè bē wò, òlonj mē, ò yi ti ghìrè laa, ò kii òtì'òtè aa ghò isa'á, òlonj mē, wò yĩ o tso'òtè mĩsa'a mĩ bē aa, o kii ŋghìrè innù jĩ bo ghìrè aà. ² La bĩ'ìnè zi mē njo Nwĩ yĩ mē ò kù'ùnè aa, i kuu a nu bè bitìsim bii bi ghìrè innù tsi'ì tsò ma jû aà. ³ Ndim ghà, ò mòòntè mē ò bē ki tso'òtè mĩlò'ò mĩ bē bì mō'ò, lá i kii ghìrè ní innù jya mē bo ghìrè aa, bēè boŋ njo Nwĩ yĩ i kuu a nu bè bì mō'ò aa ò ka wa'á a nu wò kuu aa ε? ⁴ Kè kaa ò si lanŋè ní àjàŋ yĩ mē Nwĩ a nanŋsè ŋghìrè ní òbòŋ a nu wò, mfoonsè ní innù jĩ o ghìrè kaa wa'a kù'ùnè, òkii ntswa ní òtì yi aa ε? Ó sè zi mē Nwĩ a ghìrè òbòŋ ma ghù a nu wò ònyu'utè aa mē ò bēŋkè òtì gho aa ε? ⁵ Lá àjàŋ yĩ mē o ghèè ní mbii tsi'ì a òtì àtu aa, o lòò aa mē tá àlwìntòŋ Nwĩ yĩ tì ya tá à yi ŋkuu a nu wò a noò yĩ mē Nwĩ à tso'òtè aa, wa njwi yĩ à ka yĩ ki tso'òtè mĩsa'a ni mánjì yĩ à tsìnè aa ε?

⁶ Maa njwi à ka yi niŋ njo a nu òtì òtì i yòŋè aa ni mĩghìrìnè mĩ innù mĩ. ⁷ A mbo bè bii mē bi tswa mĩntì myaa ŋghìrè ní innù jĩ i tsìnè aa, nloò ni mē tá Nwĩ à ŋentè waa mfa niŋha'a a mbo bo ŋki ŋghìrè tá bō yi ntswe ní ntswèntì yĩ ò lwì'ì nĩŋkoŋ aa, Nwĩ à ka yĩ fa ntswèntì yĩ ò lwì'ì nĩŋkoŋ aa a mbo bo. ⁸ Lá ŋghèè a ni bè bii mē bi lòò tsi'ì àyaa annù kaa wa'a ni ànnù nĩŋkoŋ yu'unè, ŋghìrè tsi'ì innù jĩ bi aa, Nwĩ à ka yĩ swì'ì alwìntòŋè yi a nu bo. ⁹ Nwĩ à ka yi niŋ ŋgì'ì yĩ òwè a nu bè i ghìrè tá bè bitìsim bii bi ghìrè innù jĩ bi aa bi nanŋsè nyu'u nyanŋ, i lògìnè a nu bàYuda i ghèè a ni bè bii kaa à sè baYuda bē aà, ¹⁰ lá i ŋentè òtì òtì yĩ a ghìrè annù yĩ a tsìnè aa, i fa niŋha'a bo mbòòŋ ghu mbo, ò lògìnè a nu baYuda i ghèè a nu bitìzì Nwĩ. ¹¹ Nlonj mē Nwĩ a tso'òtè mĩsa'a mĩ bē bitìsim aa tsi'ì ŋgìŋ ŋgìŋè.

¹² Bè bitìsim bii mē bi ghìrè innù jĩ bi kaa wa'a bè bii mē bi lèè òkwerè òŋsè Nwĩ bē aa, bi ka yĩ kwo bwe kaa tá Nwĩ à wa'a isa'á waa tso'òtè ònyòŋ aa òŋsè; lá bè bitìsim bii mē bi ghìrè ibi, òzi a òŋsè Nwĩ aa, Nwĩ à ka yĩ tso'òtè isa'á waa i yòŋè aa òŋsè. ¹³ Nlonj mē kaa sè aa bè bii mē bi yu'u òŋsè aa bē mē annù yaa a tsìnè a nsì mĩ'ì Nwĩ. Lá à bànghè mbè aa bè bii mē bi lèè òŋsè wa aa mē Nwĩ à bii mē ànnù yaa a tsìnè. ¹⁴ Bitìzì Nwĩ bii mē bi le ŋwa'á òŋsè Nwĩ kwerè ntsyá a nĩm Moses aa, bo bē ki ghìrè annù yĩ mē òŋsè a lòò aa, a ajàn mē mĩntì myaa dè'ì aa, boŋ a dè'ì aa mē bo tswe ò òŋsè, ka mē kaa bo lèè wa'a òŋsè Nwĩ kwerè aà. ¹⁵ Bo tìgè òndi'ì mē bi ŋwà'ànè mē innù jya jĩ mē òŋsè a lòò aa a múm mĩntì bo. Mĩghìrènè mĩ innù myaa tìgè mbè ayèfè, mĩntì myaa sa'á ní waa mē kè bo ghìrè aa annù yĩ a ku'unè

aa kè mæ a sî ku'unè le. ¹⁶ Ma yû ànnù a ka yî fè'è aa wa njwi mæ, nyoŋə nî ñtoo yî sigìnè ya mæ mæ swon aa, Nwî à ka yî sa'a ìnnù tsim jii mæ bɛ ghìrə a adigə alò'òsə aa i tsyà aa a nĵim Yesu Kristo.

Annù baYuda bo bì nŋsə

¹⁷ Nŋhɛɛ ni wò, mbə ò ka ntwonə ni gho ni nù baYuda; mbə ò tɛ'ɛ atú yo ni nŋsə, nĵii ntərə ni mæ ò nansə nzi Nwî; ¹⁸ mbə ò zi annù yii mæ Nwî a lòò aa, nĵii mbeentə nî ànnù yii mæ a bon mansasə nlon mæ nŋsə à dì'i mē a mbo wò aa; ¹⁹ mbə ò nansə mbii mæ ò ni ntsyasə bifè'ènə, mbə nka'à a mbo bə bii bi tswe a mûm mĵii idigə aa, ²⁰ mbə ndi'innù a mbo ìjntə bə, mbə ndi'innù a mbo bŋkhə, nlon mæ ò bii mæ nŋsə wa à tswe ni mitsyè mitsim bo bì ànnù nŋkon, ²¹ tsi'í wò yii mæ o dì'i nî bə bí mɔ'ɔ aa, ò dì'i mæ ibiinnù gho aa ɛ? Wò yii mæ o swonə ni mæ bə tsuu ki yərə aa, ò si yərə aa ɛ? ²² O swonə ni mi bə tsuu mǎghabə ki ji, ò si mǎghabə ji aa ɛ? Wò yii mæ ò nansə mbàà annù mŋkobə aa, o yərə njoo idigə mmà'a binnwî aa ɛ? ²³ Wò yii mæ o tərè nlon nŋsə aa, o tsa'a Nwî ajàn yii o wò nŋsə aa ɛ? ²⁴ Anwà'ànə Nwî a laa nswon mæ “Bìtizi Nwî bəgitə nî Nwî nlon ngaa yùu.”

²⁵ Tsítsɔŋ ànnù nĵetə nù à nî ànnù yî tinsə aa mæ mbə ò ká nyu'unə nî nŋsə, ànnù ajàn mæ bi nĵetə gho aa a tigə mbə tsi'í tsó kaa bi sî gho nĵetə. ²⁶ Maa ajàn mbə nù yii ka bi sî yi nĵetə a ka nləə nŋsə, bəə bon bi ka wa'à tigə nyə yi aa tsó nù yii bi nĵetə yi aa ɛ? ²⁷ La a bə mæ bə bya mæ kaa bi sî waa a nĵǎnu nĵetə bi bǎnə nləə nî nŋsə aa, bi ka bǎnə sa'a ghuu i nŋ ngi'í a nu bù bii mæ ni tswe ni nŋsə wa yii mæ bi le nĵwà'ànə ñləə, bi ká nĵetə ghuu, la nî bǎnə wo nî nŋsə aà. ²⁸ Nlon mæ nù yii mæ a dì'i ni aa a abɛɛ abɛɛ mæ yu ni nù baYuda aa, kaa à sî nù baYuda nansə mbə, kaa ànnù nĵetə nù yi annù nŋkon kaa wa'á aa ànnù abɛɛ abɛɛ bó ànnù nĵǎnu ki mbə. ²⁹ Ànnù a mbə nù baYuda yii bi nĵetə yi aa, à bə aa annù a mûm ñtii bo ànnù yii a ghìrə Azwî, kaa wa'á aa ànnù nŋsə wa mæ bi nĵwà'anə bə. Kaa a nù ma ghú laa a wa'à nî bə beentə, a bǎnə mbeentə bə Nwî.

3

¹ Tsó mæ a bə laa, baYuda tswe aa nî àkə mæ a kwetə waa ntsyatə bìtizi Nwî aa ɛ? Kè ànnù yî sigìnə yî tsu a tswe ghu nlon ajàn mæ bi nĵetə nî nù ghu aa ɛ? ² Ìnĵə, ìnnù jî ghà'àtə i tswe ghu a ni bímánjî bí ghà'àtə. Ànnù yi ntsyambii a bə mæ Nwî à le mfòò mfa nighàà ni aa a mbo baYuda. ³ Mbə a bə yii mæ bo bí mɔ'ɔ bi le nĵwà'à nŋsə wa nansə mbii nka yonə, àkə a ghìrə aa ɛ? A tigə mbə aa mæ Nwî à ka tuu yii ngaa a nĵhìrə ànnù yii mæ à le nswonə aa le? ⁴ Kaa mbə a wa'à la bə! Bì'inə zi mæ Nwî a swon aa tsi'í ànnù nŋkonè yi ka mæ nù mîsɔŋə ntsim à ni nĵǎnswon abǎnənnù aà. Aá ajàn yii mæ bi nĵwà'anə a mûm anwà'ànə Nwî aà, mæ:

“Mə tá bì dì'i mæ ìnnù jii mæ o swonə aa i tsinə,
Bɛɛ bi ki ntso'otə isa'à gho, ò jî.”

⁵ Lá mbə ìnnù jî bi jii mæ bì'inə ghìrə aa i bǎnə nka ndi'í ajàn mæ ìnnù Nwî i tsinə aa, bì'inə tigə mbu nswon aa mæ akə le? Mə mbə Nwî a lwisə nton a nu bì'inə nlon ìnnù jî bí jì'inə, a ghìrə aa annù yii a sî tsinə a nĵhìrə aa ɛ? (Wa mæ ghàà laa aa tsó mæ bə ghàà aà.) ⁶ Kaa mbə a wa'à ma la bə! A laa bə aa maa ajàn bon mbə Nwî à yî ñtigə mbu tso'otə mîsa'a mi bə bí faa mbi aa mæ akə aa ɛ?

⁷ Mbə a bə yii mæ ajàn mæ mæ sî nŋsə Nwî wa nansə mbii nĵii ghìrə aa, a bǎnə ndi'í aa ajàn mæ Nwî a ləə nka'á yî nku'usə nzi nî nigha'a ghu mbo, bi tigə mbu nŋnə nî isa'a a nu mæ tsó nù yî mbi aa a ya aa ɛ? ⁸ Bì'inə tse swon mæ tá bì'inə aa nĵhìrə ìnnù jî bi ta tá ìnnù jî sigìnə i ka nzi aa ɛ? Tsó ajànə mæ bə bí mɔ'ɔ tɛ'ɛ nŋnə

nî ìnnù a nu bǐ'í m̀b̀əgítə nî yí'ínè ñswòŋə aà. Nwǐ à ka yǐ ñiŋ isa'a a nu bo a ajàn m̀ə a ku'unə aà.

Kaa ñù tsù à sǐ ghu tswê m̀ə ànnù yí a tsinə

⁹ Ma mùu ajàn a tigè m̀b̀ə aa m̀ə akə aa ε? Bǐ'í baYuda b̀əŋtə ntsyà b̀ə bi m̀ə'ə aa ε? Nŋaŋ, kaa tsi'í mutsírô. Bǐ'í tɛ'ɛ m̀ə ñswon m̀ə b̀ə bitsim tswə aa a m̀m̀m̀ ìb̀i, k̀ə b̀ə baYuda k̀ə baGrikia, ¹⁰ Bi ŋwa'anə a m̀m̀m̀ àŋwà'anə Nwǐ m̀ə:

“Kaa ànnù ñù tsù kaa a sǐ tsinè, ìŋə, kaa tsi'í yǐ m̀fùùrè!

¹¹ Kaa ñù tsù à sǐ a Nwǐ zǐ, ìŋə, kaa ñù tsù à sǐ Nwǐ loo.

¹² B̀ə bitsim fùrè m̀ə ñjìm yàà a nu Nwǐ, bo bitsim fànsè m̀ə annù ñtigè m̀b̀i'i; kaa ñù yǐ m̀fùùrè kaa à sǐ annù yǐ sigìnə ghirə, kaa tsi'í yǐ m̀fùùrè.”

¹³ “M̀ìntòŋə myaa mi b̀ə aa tsǒ ñìsyè ñi ñi ŋa'anə ntə m̀fi'isə nî àyà'a yǐ bi aa, ìlèè jyaa i luu nî ìb̀aŋnənnù.”

“M̀ìghàà m̀i m̀ə mi f̀è'ɛ a ntsu bo aa mi b̀ə tsǒ ñlǐ'i yǐ m̀ə i f̀è'ɛ a ntsù g̀h̀i aà.”

¹⁴ “A ntsù bo aa a f̀è'è tsi'í m̀b̀əgítə jǐ bi ñlon m̀ə bo luu nî àlwintòŋə aà.”

¹⁵ “Bo tswa'atè ñi a ŋghɛ nzwitə b̀ə,

¹⁶ bo yǐ ntsyà a adìgə aa adìgə ya a tigè ñluu nî ñgǐ'i bo b̀i àjənə.

¹⁷ Kaa bo wa'ǎ ajàn yǐ m̀b̀ə bo ghirè ñtswe ñi m̀b̀əonə aa zǐ.”

¹⁸ “Kaa bo wa'ǎ annù m̀b̀ə'otə Nwǐ tɛ'ɛ nzi.”

¹⁹ Tsítsòŋ bǐ'ínè zi m̀ə annù yǐ m̀ə nòŋsè a swon aa, a ghàa aa a m̀bo b̀ə b̀i nòŋsè a sa'a waa aà, m̀ə tâ ñù tsù à tsee nî ànnù a nswon ŋkwɛrə àtú yǐ ghu bú ñtswe tǎ tâ ñù ñtsim f̀aa m̀bi à zi m̀ə yu ka yǐ fa akwi'i ñghàa a m̀bo Nwǐ. ²⁰ Nlon m̀ə kaa ñù tsù à sǐ ghu tswə m̀ə ìnnù ji i tsinə a nsi mi'í Nwǐ aa m̀ə a yòŋə nòŋsè; lâ nòŋsə a b̀aŋnə ñghirə aa b̀ə m̀ə tâ b̀ə zi ìb̀i.

Ajàŋ m̀ə Nwǐ a ghìrə ànnù yǐ'ínè a tsinè ñi a nsi mi'í yu aà

²¹ Tsítsòŋ Nwǐ à d̀i'í m̀ə a m̀anji yǐ m̀ə a ghìrə annù b̀ə a tsinè ñi a nsi mi'í yu aà; kaa à sǐ tsysà aa a ñjìm nòŋsè, tsǒ ajànə m̀ə aŋwà'anə nòŋsè bo b̀i ñgǎntoo Nwǐ swonə aà. ²² Nwǐ a ghìrə ànnù b̀ə bitsim a tsinè ñi a nsi mi'í yu ntsya aa a ñjìmə àb̀iintì yaa a nu Yesu Kristo, k̀ə bo b̀ə baYuda k̀ə b̀itizǐ Nwǐ, ²³ ñlon m̀ə b̀ə bitsim ghìrə m̀ə ìbi kaa wa'à ñi ñgha'a ñi Nwǐ nya burə mbu ntswe tswə aà. ²⁴ Annù yaa a tigè ntsinə ntsya aa b̀ə a ñjìmə ìb̀on Nwǐ yǐ m̀ə a tənə waa ghu aà, ñyonə nî ajàn m̀ə Kristo Yesu à lɛ ntsu'u atú yǐ'ínè aà, ²⁵ tsi'í Yesu wa yǐ m̀ə Nwǐ à lɛ lògə aləə nù yǐ nsi'itə ìb̀i ghu m̀ə b̀ə ka ŋkwɛrə ntsya a ñjìmə àb̀iintì. Nwǐ à lɛ ñghìrə ma la aa a nd̀i'í m̀ə annù yǐ a tsinè, ñlon m̀ə ànnù ajàn m̀ə a tswa ntì yǐ tsǒ Nwǐ aa, a lèè ñghirə a li'ínè ìbi yǐ m̀b̀i, ²⁶ a lɛ nd̀i'í aa m̀ə tsítsòŋ, yu yumbon, annù yǐ a ntsinə, a k̀i ñghirə ñi m̀ə tâ ànnù ñù yǐ à ñŋə ntì yǐ a nu Yesu aa tâ a k̀i ntsinə.

²⁷ Lâ ànnù ajàn m̀ə bǐ'ínə kwèɛ ntì yǐ'ínè aa a tigè m̀b̀ə aa m̀ə akə aa ε? Kaa m̀b̀ə bǐ'ínə wa'ǎ ntì yǐ'ínè bú ŋka ŋkwɛɛ. Nji'í ànnù i tigè m̀b̀ə aa àkə aa ε? I b̀ə aa m̀ə bǐ'ínə lèè nòŋsè aa ε? Nŋaŋ, m̀b̀ə a b̀ə aa tsi'í m̀ə bǐ'ínə tswə nî àb̀iintì. ²⁸ Nlon m̀ə bǐ'ínə b̀i aa m̀ə annù ñù a tsinə ñyonə aa a jìmə àb̀iintì, kaa a sǐ aa ñi m̀fà'à m̀i ñlèè nòŋsè yonə. ²⁹ K̀ə Nwǐ à b̀ə aa tsi'í Nwǐ baYuda aa ε? A sǐ Nwǐ b̀itizǐ Nwǐ k̀i m̀b̀ə aa ε? Ìŋə, à k̀i m̀b̀ə Nwǐ b̀itizǐ Nwǐ, ³⁰ tsǒ m̀ə Nwǐ à naa tsi'í yǐ m̀fùùrè aà; à ka ghìrə m̀ə tâ ìnnù b̀ə b̀i m̀ə bi ŋetə waa, tâ i tsinə ñyonə aa nî àb̀iintì yaa, tâ à yǐ b̀ə b̀i bi sǐ waa ŋètə aa k̀i ntsinə ntsya aa tsi'í a ñjìmə àb̀iintì yaa. ³¹ Ma mùu ajàn bǐ'ínè aa tigè mè'e a nòŋsè ñlon àb̀iintì mà yú aa ε? Nŋaŋ! Bǐ'ínə ka b̀aŋnə k̀i d̀iintè nòŋsè.

4

Abiinti Abraham yï mæ a ni alensè à

¹ Bì'inè aa swonj mæ akə nlonj Abraham tã àtsê yï'inè aa ε? ² Mbə a bə yïi mæ Nwĩ à le mbii mæ ànnù Abraham a le ntsinè a nsi mi'i yu Nwĩ nlonj aa ifà'á yï yïi à le mfà'á aa bonj mbə a tswé nĩ ànnù yïi mbə a ká ñkwεε ntii yi ghu; lá kaa a wa'á aa a nsi Nwĩ bē. ³ Anwà'ànè Nwĩ a swonj aa mæ akə aa ε? A swonj aa mæ, “Abraham à le mbii Nwĩ, Nwĩ a tigè nlogə abiinti yi ya nĩ ànnù yïi mæ a ghirè innù ji i tsinè aà.”

⁴ Nù yïi a fà'á aa, a kwεrə ñkabè àfà'á yï, la kaa bi wa'á ñkabè àfà'á yï ya lògè aa tsi'ĩ tsó mètəñnè. ⁵ Lá nù yïi mæ kaa à si fà'á aa, mbəñnè nĩñ ntii yï a nu nù yïi mæ a ghirè ni mæ tã innù bē bi bi tã i tsinè a nsi mi'i Nwĩ aa, Nwĩ a lògè abiinti yi ya aa a nĩ innù ji jĩ tsinè. ⁶ Aà ànnù yïi mæ David à le ki nswonj aà, nññə nĩ mbəonə a nu nù yïi mæ Nwĩngòn a lògè abiinti yi a nĩ innù ji jĩ tsinè kaa wa'á bē ifà'á bə aà:

⁷ “Mbəonə a mbo bə bii Nwĩ à lĩ'inè ifansənnù jyaa ñki ñkusə ibĩ waa laà;

⁸ Mbəonə a nu nù yïi mæ kaa Nwĩngòn a si innù jĩ bĩ ji sənə nləə ghu atà aà.”

⁹ Bi le swonj aa mæ mbəonə mà yũ i tswé aa tsi'ĩ a mbo bə bii bi njetə aa ε, kè i ki ntswe a mbo bĩñjètə aa ε? Bì'inè swonj aa mæ bi le nlogə abiinti Abraham nĩ ànnù yïi a ghirè innù ji jĩ tsinè aà. ¹⁰ Bi le nlogè aa a noò àkə aa ε? A noò yïi mæ bi njetə mē yi, kè mbəñ tã bi njetə yi aa ε? Kaa à le ñwa'a aa a noò yïi bi le njetə yi aa bē. Kaa à le ti bə aa bi burè ti yi njetə. ¹¹ Bi le njetə yi aa tsi'ĩ tsó àlensè kè àwen a dì'i mæ innù ji i tsinè mē a nĩmē àbiinti yïi à le ntswe ni yu mbəñ bi njetə yi aà. Nji'ĩ ànnù ma yũ i bə mæ bi le si lòc ñghirə yi tã à bə ta bi bə bii mæ bi bii ti ghə bi njetə waa, bi tigè nlogə abiinti yaa tsi'ĩ tsó innù jyaa jĩ tsinè aà. ¹² Tã à ki mbə ta bi bə bii bi le njetə waa aa, kaa wa'á bu'usə njetə aa tsi'ĩ njetə bə, mbəñnè mbə bē bii bi le si yònə figè àbiinti ya yïi mæ taà yï'inè Abraham à le ntswe ni yu mbəñ bi njetə yi aà.

Bì'inə kwεrə innù jii mæ Nwĩ à kà'a nyonj aa a nĩmæ àbiinti

¹³ Nkà'a ya yïi mæ Nwĩ à le ñkà'á a mbo Abraham bo bi ñgwè'è yï mæ bo ka yï ji mbi yũ ntsim aa, i le nyònə aa a nĩm n̄yù'ùnə n̄ñsə aa ε? Njan, kaa i le ñki'ĩ aa a nĩm nyù'ùnə n̄ñsə yonə. I le mbəñnè nyonj aa a nĩm ajənə mæ à le nññ ntii yi a nu Nwĩ innù ji i tigè ntsinè aà. ¹⁴ Mbə a bə mæ b̄jibindá bi ka bə aa bə bii bi lèè n̄ñsə aa, bəə bonj àbiinti a tsyá àdànə dənə, ñkà'a Nwĩ ya i kĩ n̄tsya adànə dənə. ¹⁵ Nlonj mæ, n̄ñsə a zĩ aa n̄ àlwintənə Nwĩ, lá n̄ñsə à bə tuu bə, bonj kaa bə si n̄ñsə kii ñwo.

¹⁶ Nkà'a ya i le ntswe nlonj aà àbiinti, tã tã à nanjə nlaa mæ ñkà'a mà yũ à ni mètəñnè mæ Nwĩ, nyonj a nĩm ib̄ñ yi, à fa a mbo Abraham, bo bi àtsê yi, kaa wa'á aa tsi'ĩ a mbo bə bii mæ bi lèè n̄ñsə aa fã, ñki fa aa a mbo bə bii mæ bi ki ntswe nĩ àbiinti tsi'ĩ tsó Abraham aà. Nlonj mæ Abraham à laa mbə taà yï'inè bitsimè, ¹⁷ a ajən yïi mæ bi ñwa'anə a m̄m anwà'ànè Nwĩ mæ, “Mè ghirè mē ghə ò tigè mbə ta bi itoo jĩ ghà'á ñgha'a aà.” La a bə mæ ñkà'a mà yũ i le mbəñ a nsi mi'i Nwĩngòn wa yïi mæ Abraham à le mbii aa, mbə Nwĩngòn wa mæ a swonj ñjoo i fe'è a nĩ àbwenə adànə dənə aà. ¹⁸ Abraham à le mbii ñkii mbe ni mæ yu ka yï bə ta bi itoo jĩ ghà'á ñgha'a ka mæ kaa à le ñwa'á nĩ n̄ji'ĩ ànnù a ñka mbe tswé aà. Mbii tsi'ĩ ajən mæ anwà'ànè Nwĩ a le nswonj aa mæ, “Ñgwè'è yò i ka yï gha'a i bə tsi'ĩ tsó m̄njòn aburə.” ¹⁹ A le ti bə màà noò aa bonj à bə mē tsi'ĩ tsó ìlò ñkhì yï fùùrè, lá kaa àbiinti yi kaa ki'ĩ b̄rə ka mæ à le nlentə mb̄inù yï nyə mæ yu tigè ñku, kè nyə mæ kaa mbə ñgwè yï Sarah a wa'á mu bù njwe aà. ²⁰ Kaa à le wa'á àbiinti yi ma'atè, kaa ñki'ĩ n̄ ñkà'á Nwĩ ya kii n̄ñkə. Àbiinti yi a le mbəñnè ñlwensə yi ni m̄dà'á, a gha'asə n̄ Nwĩ. ²¹ A le nanjə nzi a laa mæ mbə

Nwĩngòŋ a ghirè ànnù ya mē à le ñkà'à aà. ²² A bê ñji'í ànnù yíi mē Nwĩngòŋ à le lògə àbìintii Abraham ya nî ànnù yíi a ghirè innù ji i tsinè a nsi mi'i yu aà. ²³ Kaa bi le ñwa'à ñwà'ànè nighàà nùlà mē, “Nwĩngòŋ à le mbeentə yi tsi'í tsó ñù yíi mē innù ji i tsinè aa,” ñlon aa tsi'í ñgàá yí. ²⁴ Bi le ñki ñwa'anə aa ñlon aà ñgàá yí'inè, bii mē Nwĩ à ka yi kii beentə mē innù jì'inè i tsinè ñlonə aa ajàn mē bii'inè bii yu wa yíi mē à le nyweensə Mmà'àmbi yí'inè Yesu ni ñwo aà. ²⁵ Yíi mē bi le nzwitə yi ñlon innù jì bii jì'inè, mbü nyweensə ni ñwo mē bi ghirè tá innù jì'inè tsinè a nsi mi'i Nwĩ.

5

Ajàŋ mē ànnù bê a tsinè a nsi mi'i Nwĩ aà

¹ Tsítsòŋ a ajànə mē bi ghirè mē ànnù yí'inè a tsinè a nsi mi'i Nwĩ ñtsya a ñjim àbìintii aa, bii'inè tswe nì mbəonə bii'inè bi Nwĩ ñtsya a ñjim Yesu Kristo. ² Ntsya a ñjim Kristo bo bi àbìintii yí'inè, bii'inè kùù mē a múm ìbòŋ Nwĩ yíi mē bii'inè tswe ghu tsítsòŋə aà. Bii'inè doritə, mbe ni mē bii'inè ka yí tswe nî àbwarə a múm ñgha'a ni Nwĩ. ³ Kaa bii'inè si doritə ñlon aa tsi'í ma yú bê, bii'inè kii ndoritə a múm ñgi'í yíi bii'inè yə aà, ñlon mē bii'inè zi mē ñgi'í i zì nî àtəŋəntii, ⁴ àtəŋəntii a zì nî mighirìnè mi innù mî sigìnè, mighirìnè mi innù mî sigìnè ma mú mi tigè ñghirə ni mē tá bii'inè ka mbe nî ñkà'a Nwĩ. ⁵ Ajàn yíi mē bii'inè be aa kaa mbə a wa'á yí'inè bwe'esè ñlon mē Nwĩ à ñəŋsə mē ñswi'í akòŋnə yi a múm ñtii bii'inè ñtsya a ñjimə Azwĩ Nwĩ yíi mē à fa a mbo bii'inè aà.

⁶ Nòò yíi bii'inè le mburə nî ìbòrikə ñjoo aa, nòò à le ñkù'ù Kristo a kwo a atu ñgəŋabi'intii. ⁷ A tsyanə a mbo ñù a ñkwo a atu ñù yíi innù ji tsinè aà, ka mē, nòò tsù, mbə ñù à tse ywəŋtə kwo a atu ñù yí ñsigìnə aà. ⁸ Lá Nwĩngòŋ a dè'í ajàn yíi mē yu ñəŋsə kòŋə yí'inè aa laà: Nòò wa yíi mē bii'inè le mburə a nî ñgəŋghirə innù jì bi aa, Kristo a kwo a atu bii'inè. ⁹ Tsó mē, ñtsya a ñjimə àləə nu yi, à ghirè ànnù yí'inè a tsinè a nsi mi'i Nwĩ aa, à ka kù'usə bü ghèè nî mbü i nyweensə yí'inè a nî àlwintəŋə Nwĩ. ¹⁰ Nòò yíi bii'inè le mburə a nî ñgəŋkibàà Nwĩ aa bi boònsə yí'inè bii'inè bi Nwĩ ñtsya a ñjim ñwo ni Mú yí. Tsítsòŋ ghulà mē bi boònsə mē yí'inè bi Nwĩ aa, à ka kù'usə ghèè nî mbü i yweensə yí'inè a múm ñtswəntii Kristo. ¹¹ Lá kaa à burə ti ànnù tsim yíi a tswe ghu aa bê, bii'inè doritə ñlon ànnù yíi mē Nwĩ à ghirè mē ñtsya a ñjim Mmà'àmbi yí'inè Yesu Kristo yíi mē à ghirè mē bii'inè bi Nwĩ boònsə aà.

Adam bo Kristo

¹² Tsó mē ibi i le nzi faa mbi ntsya aa a ñjim ñù yí mfuùrè, ñwo ni kî ñtsya a ñjim innù jì bi aa, ñwo tigè ñsəenə ñghèè a mbo bə bítisim ñlon mē bə bítisim le ñghirə ibi aà. ¹³ A nî ànnù ñŋkəŋ mē innù jì bi i le ntswe fàa mbi mbəŋ tá bi fa ñəŋsə. Lá kaa bi si innù jì bi səŋə ñləə a adigə yíi kaa ñəŋsə si ghu tswé. ¹⁴ Lá ñwo le ntigə mbu'utə nî bə ñlòginə ni Adam ñghəe nywe'e ni Moses, ñki ñghəe nywe'e ni bə bí mɔ'ɔ bii mē kaa ibi waa i le ñwa'à gha'a ñkɔ'ɔ nywe'e a ajàn mē Adam à le ñwò ñəŋsə aà.

Adəm à le mbaa mbə figè ñù wa yíi à le ntswe nî ñzi aà. ¹⁵ Lá kaa innù ma jù ji baa kaa i si ku'unè ñlon mē mètəŋnə mi Nwĩ mü à fa tí ñduù aa kaa mi si tsi'í tsó ibi Adam wa bê. A nî ànnù ñŋkəŋ mē bə bí ghà'àtə le ñkwo ñlon ibi ñù ma ghú yí mfuùrè. Lá ìbòŋ Nwĩ i bəŋnə ñgha'a ntsya, mètəŋnə mi tí ñduù mi mya mi kii ñghəe ni a mbo bə bii bi gha'a ñgha'a ntsya a ñjim ìbòŋ ñù yí mɔ'ɔ wa, Yesu Kristo. ¹⁶ Mètəŋnə mi tí ñduù mú kaa mi si bə aa tsi'í tsó ànnù yíi mē ibi ñù yí mfuùrè wa i ghirè aà. Ñlon mē, ìsa'a Nwĩ yíi mē i le nyòŋə a ñjimə afənsənnù ya yí fuùrè aa i le ñniŋ ñgi'í a nu bə. Lá mètəŋnə mi Nwĩ mya mi bəŋnə ñtsisə ifənsənnù jì ghà'à gha'a. ¹⁷ A nî ànnù ñŋkəŋ mē, ñtsya a ñjimə afənsənnù ñù yí mfuùrè ñwo le ñlòginə ñtigə mbu'utə

mbi ntsya a njim nù wa yì mfùùrè. Lâ ànnù yì mē nù yì mfùùrè, Yesu Kristo, à le nghìrè aa, a bàñnè nzi nî ànnù yì wè yì wè a mbo nù ntsim yì mē à kwèrè ìbòñ Nwí yì wè wa bi tigè nghìrè annù yì a tsinè a mbo Nwí, mē à ka yì tigè mà'a tsyá a múm ntswèntì yì a njim Yesu Kristo.

¹⁸ Ajàñə mē àfánsənnù nù yì mfùùrè a le nniñ isa'a a nu bē bitsim aa, à ki mbə ajàñə mē ànnù yì tsinè nù yì mfùùrè a ghìrə bē bitsim tsyá isa'a ntswe nî ntswèntì. ¹⁹ Tsi'í tsó ajàñə mē àtìi atu nù yì mfùùrè a le nghìrè bē bí ghà'atè tigè mbə ngǎngghìrè ìbi aa, aà àjàñə mē àyu'unè nù yì mfùùrè a ki nghìrə mē tá mìnù mi bē bí ghà'atè mī tsinè. ²⁰ Nòñsè à le nzì aa a ñkù'ùsə innù jì bî. Lâ àdìgè yì innù jì bi i gha'a ghu aa, ìbòñ Nwí i ku'ùsè ñgha'a ntsyatə. ²¹ Tsi'í tsó ajàñə mē innù jì bi i le si bu'utə bē ntsya a njim nìwo aa, ìbòñ Nwí i ka kii bu'utə i tsyá a njim innù jì tsinè, i fa ntswèntì yì i lwí'i nñkəñ aa a njim Mmà'àmbi yì'inè Yesu Kisto.

6

Ajàñə mē bî'inè kwo a nî innù jì bi mbañnə ntswe nî ànnù yì mə'ɔ bî'inè bî Kristo aà

¹ Lâ mbə bî'inè tigè nswonə aa mē akə aa ε? Mē tá bî'inè ghεε nî mbîi a nghìrè innù jì bi tá tá ìbòñ Nwí i ka ñgha'atə nghεε aa ε? ² Kaa mbə a wa'á maa ajàñə bē! Mbə bî'inè bîi mē bî'inè leè ñkwo a nî innù jì bi, mbə bî'inè bú ñka ntswe a nî múm innù jì bi aa mē akə aa ε? ³ Nî sî zi mē bî'inè bitsim bîi mē bi le mmurə yi'inè a ñkì nî ìkum Kristo Yesu aa bî'inè ìbò le mbònsè, bi kî mmurə yi'inè aa a múm nìwo yu aa ε? ⁴ Bi le ntwinə yi'inè aa twiñ bî'inè ìbo, a ajàñə mē bi le mmurə yi'inè a ñkì a múm nìwo yu aà, tà ajàñə mē mīdà'à mī ñgha'a nî Nwíngòñ Tà nî le nyweensə Kristo nî nìwo aa, tá à ghìrə bî'inè tigè ntə nî àkòrè nî zì yi'inè a múm ntswèntì yì mfi.

⁵ Nlon mē mbə bî'inè bə ayoo yì fùùrè bî'inè ìbò a mum nìwo yu, bon a laa mē bî'inè ka yì kii bə ayoo yì fùùrè bî'inè ìbo tá bi ki nyweensə yi'inè tsó yu. ⁶ Bî'inè zi mē mārè yì'inè yì ñlwèn wa bi le ñkwèntè a ati bàñnè bàñnè bo bî Kristo mē bi ta ñgi'i a nî mbîinú ìbî ya mē tá bî'inè tsuu ghèè nî mbîi a mbə ìbù'u innù jì bî. ⁷ Nlon mē yu wa yì mē à kwò mē aa bi kètè mē mñkèrè mī innù jì bi ghu nù. ⁸ Mbə a bə yì mē bî'inè kwò mē bî'inè bî Kristo, bon bî'inè bii mē bî'inè ka yì kii tswe ntì bî'inè ìbò. ⁹ Nlon mē bî'inè zi mē Kristo yì bi leè nyweensə nî nìwo aa, kaa à ka yì wa'à bù ñkwo. Kaa nìwo sî nî àdà'à yì tsu ghu nu bù ntswe. ¹⁰ Nìwo nya mē à le ñkwo aa, à le ñkwo aa a nî innù jì bi ñgàà yì mfùùrè. Lâ ntswèntì yì a tigè ntswe tsítsòñè aa a tswe aa a mbo Nwí. ¹¹ Ma mùu ajàñə tá nî ki nlogə ìbîinú ghuu mē nî leè ñkwo a nî innù jì bî ñtigè ñki ntswe ntì aa a mbo Nwí a mum Kristo Yesu.

¹² Ma mùu ajàñə nî tsuu mà'atə tá innù jì bi i ka mbu'utə nnyǎnú yùu yì i kwo aa ta ki ghìrə mē nî ka yu'unə bē innù jii mē nnyǎnu i yè'ətə aà. ¹³ Nî tsuu idigə nù juu jì tsú a mbò innù jì bi ló mà'atə tá i tigè nlogə tsi'í tsó ñjoo ifà'a abì'intì. Nî bañnə mfa ìbîinú ghuu a mbo Nwí tsi'í tsó bē bîi mē bi fi'isè mē a múm nìwo bi kuu a múm ntswèntì, ñki mfa idigə nù juu a mbo Nwí tá à logə tsi'í tsó ñjoo ifà'a innù jì tsinè. ¹⁴ Nlon mē kaa mbə innù jì bi wa'á nî mīdà'à a mbu'utə bù tswé tsó mē kaa nî sî aa a nji'i mīkòrə nòñsè tswe aà, nî bàñnə ntswe aa a múm ìbòñ yì Nwí a ghìrə a nu bù aà.

¹⁵ Bî'inè aa tigè swonə mē akə aa ε? Bî'inè aa ki ghìrə innù jì bi nlon mē bî'inè sî aa a nji'i mīkòrə nòñsè tswé mbañnə ntswe aa a múm ìbòñ yì Nwí a ghìrə a nu bî'inè aa ε? Kaa mbə a wa'á maa ajàñə bē. ¹⁶ Nî sî zi mē nî bə fa ìbîinú ghuu a mbo nù tsi'í tsó ìbù'ù jii i yu'unə aa bon nî tigè mbə aa ìbù'ù nù wa mē nî yu'unə aa ε? Kè nî fá ìbîinú ghuu a mbo innù jì bi i ghìrè nî kwokə, kè nî kî mfa a mbo àyu'unə a ghìrè innù juu tsinè. ¹⁷ Lâ mbî'ikə a mbo Nwí nlon mē bù bii mē à le mbə noð mò'ɔ nî bə

yí yí annù nîŋkoŋ à bə aà. Tsó mə a bə laa, n̄tsyá a n̄j̄m ndi'í jya bi di'í àjàŋ mə ibi i nan̄sə nswèrè mbə aà.

Ajàŋ mə ibi bo ìbòŋ i tonə ni a nu bə aà

¹⁴ Bĩ'inè zi mə n̄oŋsə à tswe aa a mbo ìzwĩ ji'inè. Lá mə bāŋnè mbə ŋú n̄jyǎnú, yíi mə bi fee a gha a mbo innù j̄i bi tsó àbù'ù. ¹⁵ Kaa mə s̄i annù yíi mə mə ghìrè aa nan̄sə n̄zi tá àtú ya laa ghu nlon mə kaa mə si annù yíi mə mə kòŋə a ŋghìrə aa ghìrè, la mbāŋnè ŋghìrə aa bē ànnù yíi mə bàà aà. ¹⁶ Mbə a bə yíi mə mə bāŋnè ŋghìrə bə annù yíi mə mə si kòŋ aa bon mə b̄i aa mə n̄oŋsə à bòŋê. ¹⁷ La a bə mə kaa annù ya aa à si mē bu ŋghìrè, a bāŋnè ŋghìrə ibi wa mə i tswe a nu mə aà. ¹⁸ Nlon mə mə zi mə kaa ànnù yí sigìnè yí tsu kaa a si a nu mə tswé, là'à tsi'í a múm n̄jyǎnu mə. Mè tse ki yè'ètə a ŋghìrè ànnù yíi mə a ku'unə aa, la kaa wa'à n̄i m̄idà'à a ŋghìrə tswé. ¹⁹ Nlon mə kaa mə si innù j̄i sigìnè j̄i mə mə yè'ètə a ŋghìrə aa ghìrè. Mə bāŋnè ŋghìrə aa j̄i bi jya mə kaa mə si kòŋə a ŋghìrə aà. ²⁰ Mbə a bə yíi mə mə ghìrə aa annù yíi mə mə si kòŋ a ŋghìrə aa bəə bon kaa si mē bu ŋghìrè, a bāŋnè ŋghìrə ibi wa mə i tswe a múm nu mə aà.

²¹ Mè tigè n̄yə a bə n̄oŋsə mə mə yi ghèə ghìrə annù yí sigìnè aa, ibi i bāŋnè ŋkhə n̄z̄i a abó. ²² Nlon mə mə doritə a nyòŋ n̄oŋsə Nwĩ a múm n̄tīi mə, ²³ lá a n̄i ìdigə nu ja tsim, n̄oŋsə yí dàn a bāŋnè ma'a n̄i n̄oŋsə wa mə à tswe a múm n̄tīi mə aa n̄i n̄tsò, ŋghìrə naa a n̄i àbù'u n̄oŋsə ibi wa yíi mə i tswe a ni ìdigə nu mə aà. ²⁴ Wɛɛ ŋgi'í yà aa ε! A gha a mbo n̄jyǎnú n̄iwó yù aa a ka kwɛrə wo aa ε? ²⁵ Mè f̄a m̄bi'ikə a mbo Nwĩ nlon ŋgaa Mmà'àmbi yí'inè Yesu Kristo! Aà àjàŋə mə mə tigə n̄tswe aa á yúlà: A n̄i ŋkòŋê yà, mə f̄a'a ni a mbo n̄oŋsə Nwĩ wa a múm àtu mə, lá n̄jyǎnú yà i bāŋnè m̄fa'a ni a mbo n̄oŋsə ìb̄i.

8

Ajàŋ mə ŋú a tswe nt̄īi a múm Azwĩ Nwĩ aà

¹ Kaa mbə bi wa'á isa'a ts̄itsòŋ bú n̄niŋ a nu bə b̄i mə bi tswe a mum Kristo Yesu aà. ² Nlon mə n̄oŋsə Azwĩ wa mə a fa n̄tswènt̄īi a mum Yesu aa, à ghìrè mə mə tá mə f̄e'ε a mum n̄oŋsə yíi mə a z̄i aa ni ìb̄i bo n̄iwó aà. ³ Nwĩ à le ŋghìrə annù yíi mə kaa n̄oŋsə à le ŋwa'á ŋghìrə zi nlon mə n̄jyanú n̄um̄isòŋ i b̄oré aà. A le n̄too Mú yí, a sigè n̄lògè marè n̄um̄isòŋ yíi mə a ghìrə ibi aa mə tá à tigə ayoo mmà'anwĩ a ns̄i'itə ibi bē. Ma mùu ajàŋ à le nt̄igə nsa'a ibi n̄jyǎnú. ⁴ Nwĩ à le ŋghìrə ma mùu ajàŋ aa mə yu lwensə annù yí tsinè yíi mə n̄oŋsə a lòò a mbo b̄i'inè b̄i mə bi tswe n̄tswènt̄īi yí'inè a múm Azwĩ kaa wa'à tswé n̄yoŋə aa bē n̄jyǎnú aà. ⁵ Bè b̄i mə bi tswe n̄tswènt̄īi yàà a múm n̄jyǎnu aa, bi t̄e'ε atú yaa laa n̄i innù j̄i mə n̄jyǎnú yàà i yè'ètə aà. Lá bè b̄i mə bo tswe n̄tswènt̄īi yàà a múm Azwĩ aa bi t̄e'ε atú yaa laa n̄i innù j̄i mə Azwĩ a yè'ètə aà. ⁶ A n̄t̄e'ε atú yo a n̄i ànnù yíi mə n̄jyǎnu i yè'ètə aa, à ni n̄iwó. Nt̄e'ε àtu ni ànnù yíi mə Azwĩ lòò aa, à n̄i n̄tswènt̄īi bo m̄b̄oŋê. ⁷ N̄ù yíi mə à t̄e'ε atú yi a n̄i innù j̄i mə n̄jyǎnú yí i yè'ètə aa, à n̄i ŋgàŋk̄ib̄aa Nwĩ, nlon mə kaa à si n̄oŋsə Nwĩ yu'unə; a nswonə annù n̄iŋkoŋ, kaa mbə a wa'à t̄e'ε n̄ləə. ⁸ Bè b̄i mə bi yu'unə n̄jyǎnú yàà aa, kaa mbə bi wa'á annù yíi mə a bòŋə Nwĩ aa ghìrè.

⁹ Lá kaa n̄i s̄i aa a múm n̄jyǎnu tswé, n̄i tswe aa a múm Azwĩ, mə mbə a bə tsi'í annù n̄iŋkoŋ mə Azwĩ Nwĩ a tswe a nu bù. N̄ù yíi mə à s̄i n̄i Azwĩ Kristo tswé aa kaa à s̄i ŋú yí bē. ¹⁰ Lá, mbə Kristo a tswe a mum bù, ka mə n̄jyǎnú juu i kwokə nlon i ibi aa, bon ìzwĩ juu i tswènt̄īi nlon mə Nwĩ à ghìrè mē innù juu i tsinè aà. ¹¹ Mbə Azwĩ Nwĩ wa yíi mə à le nyweensə Kristo Yesu ni n̄iwó aa a tswe a múm n̄tīi bù bon yu wa mə à le nyweensə Kristo Yesu aa, à ka fa n̄tswènt̄īi a mbó n̄jyǎnú yùu yíi mə mbə i kwo aa, i tsyá aa a n̄j̄mə Azwĩ yi ya mə a tswe a mum nt̄īi bù aà.

¹² Maa ajàṅ bilîm bâ, kaa bî'inè sî aa ìbù'ù a mbô ñjyãnu bə, a ŋka ntswe ntswêntîi yî'inè ñyon aa ajàṅ yîi mə ñjyanû yî'inè ì figitə aà. ¹³ Nlon mə mbə bî'inè ka ntswe ntswêntîi yî'inè ñyon aa ajàṅ yîi mə ñjyãnú yî'inè ì figitə aa, bəə boṅ bî'inè ka kwo, lâ a ñjîmə Azwî, mbə bî'inè zwiṭə innù jîi mə ñjyãnu ì yè'ètə aa, bəə boṅ bî'inè aa bàṅnə tswe bitîi. ¹⁴ Bè bitîim bîi mə Azwî Nwî a tsyàsə aa, à ni bɔɔ bi Nwî. ¹⁵ Nlon mə kaa nî le wa'ă aa àzwî yîi mə a ghîrə mə nî bə ìbù'ù tâ nìbɔ'ɔ bu ŋka ntswa ghu aa, kwerè. Nî le mbàṅnè ñkwerə aa àzwî yîi mə a ghîrə mə tâ nî bə bɔɔ bi Nwî aà. Bî'inè yî ntonnə mə, “Abba! Taà ghà!” aa, bî'inè tigè ñtonnə aa nî mîdà'à mî Azwî, ¹⁶ a bə Azwî Nwî yumbon mə bô àzwî yî'inè swonə nî mə bî'inè bə aa bɔɔ bi Nwî. ¹⁷ Mbə a bə yîi mə bî'inè bə aa bɔɔ bi Nwî, bəə boṅ bî'inè bə aa bîji bi nda bi Nwî, mbə bîji bi nda aa bî'inè bî Kristo, mə mbə bî'inə kî ŋka mbii ŋgî'î bî'inè bî Kristo, tâ tâ bî'inè nìbò yî ŋkî ñkwerə ñgha'à.

Nìgha'a nîi mə bî'inə bə aà

¹⁸ Mə wà'atə mə kaa ŋgî'î yîi mə bî'inə yə tsîtsòṅə aa kaa ì sî kɔ'ɔ ŋkù'ùnə a nî ñgha'a nîi mə Nwî à ka yî fî'isə dî'î a mbo bî'inə aà. ¹⁹ Njî nòò wa mə Nwî ka yî dî'î bɔɔ bi nî ñsi nî ñsi aa, ì yanə nî ñjoo tsîm jîi mə à le nnaṅsə aa si'î si'î, bo tigè mbə. ²⁰ Nlon mə a le ŋkòṅ Nwî mə yu ñjisa'a a nû ñjoo tsîm jîi mə à le ŋnaṅsə aa tâ ì tigè mbə njoo adàṅə àdàṅə, kaa a le wa'ă njoo jya kòṅə. Ka mə Nwî à le ŋghîrə laa, bî le si bə annù yî sigî'nə, ²¹ ñlon mə tsi'î njoo mà jya mə Nwî à le naṅsə aa, ì ka yî fè'è a mum nîwo nîi mə nî ghîrə ì kwô mbwə aa, ì tigè fè'è təə atu bo nî ñgha'a nî wè nî bɔɔ bi Nwî.

²² Nlon mə bî'inə zi mə, ñzi nywe'e tsîtsòṅ, ñjoo tsîm jîi Nwî à le naṅsə aa, ì dùmè, ñyu'u nî ñyàṅə tsó maburə yîi mə à tsigə aà.

²³ Lâ kaa sî tsi'î ñjoo tsîm jîi mə Nwî à le naṅsə aa bə mə ì yu'u nyanə; tsi'î bî'inə bîi mə bî'inə kwèrə mə Azwî Nwî tsi'î tsó mîṭəṅnə mî ntsyambîi aa, bî'inə kîi ndumə a mûm mbînnù yî'inə a ajàṅ yîi mə bî'inə yu'utə nî mə tâ Nwî à yî nlògè yî'inə a nî bɔɔ bi, ntigə ŋghîrə mə tâ mîbîi mî nû mî'inə mîtsîm mî fè'è a atsaṅə. ²⁴ Nlon mə àjàṅə mə Nwî à le nyweensə yî'inə aa bî'inə ka tigə kî bə. Kaa bî'inə si ayoo yîi mə bî'inə bə aa yə. Nù yîi mə mbə a bú ŋka mbə ayoo yîi mə a yə aa, à nî wò aa ε? ²⁵ Lâ mbə bî'inə ka mbə ayoo yîi mə kaa bî'inə si yə aa boṅ bî'inə ka tswa ntîi yî'inə ì kî yu'utə.

Ajàṅə mə Nwî a naṅsə ndî'î ìbòṅ yî aà

²⁶ Aà ajàṅ yîi mə Azwî Nwî a kîi nzi ñkwetə nî yî'inə bîi bî'inə bɔrə aà; nlon mə kaa bî'inə sî innù jîi mə mbə bî'inə kâ ñtsa'atə Nwî mbetə aa zî, la Azwî yumbon a tsa'atə nî Nwî a atu bî'inə ñyè'ə, ntsaa nî tswegə, a nî mânjî yîi mə kaa mbə bî wa'à nî ñghàà nî ntsù swonə. ²⁷ Yu wa mə a naṅsə nlɔɔ nî innù jîi ì tswə a mûm ntîi bə aa, à zî àmòòntə yîi a tswə a atú Azwî aa, nlon mə Azwî a kîi ntsa'atə nî Nwî a atu bə bî Nwî, ñyonə aa a nî innù jîi mə Nwî a lòò aà.

²⁸ Bî'inə zi mə a nî innù tsîm jîi mə Nwî a ghîrə aa, a fà'à aa mə tâ ì zi nî ìbòṅ a mbo bə bîi mə bî kɔṅə yî aà, là'à bə bya bîi mə à twòṅə waa nyon aa a ñjîm ŋkà'á yî aà. ²⁹ Bè bya mə Nwî à lèè mfoo nzi ntsɔ'ɔ aa, à le ŋkî ntaṅtə nləə mə tâ bî tigə mbə tsi'î tsó Mú yî, tâ Mú yî wa a tigə mbə ntsyambîi a titîi bɔɔ bi ma bî ghà'atə. ³⁰ Bo ma bya mə à le mfòò ntaṅtə nləə aà, à le ntigə ntwonə; bo ma bú mə à le ntwonə aa, a ghîrə ànnù yaa a tsinè, bo ma bya mə à le ŋghîrə ànnù yaa a tsinè aa a tigè mbîi mə bo bî Mú yî yî ŋkuu wa mûm ñgha'a yu.

Akòṅnə Nwî ntsya a ñjîm Kristo Yesu

³¹ A nî innù ma jû tsîm mbə bî'inə tigə ñswonə aa mə akə aa ε? Mbə Nwî a tswə bî'inə nî bo a yî'inə aa a tigə ñmòontə wo aa ε? ³² Tsi'î Nwî wa mə à le ŋwa'ă a njon

mû yî wa liŋ, mbaŋnə mfa yi mə à yi ŋkwo a atu bî'inè bitsimè aa, àa wa'à kî ŋka mfa njoò tsim a mbo bî'inè bo bì Mu yî wa aa ε? ³³ Aa wò mə mbə a niŋ isa'a a nu bè bîi Nwî tsò'ɔ a ni bi bə aa ε? Aa tsi'i Nwî mə a ghìrə mə tâ innù jyaa i tsinè. ³⁴ Aa wò mə mbə a niŋ njoò a nu bo aa ε? Aa Yesu Kristo, wa mə à le ŋkwo aa, ìŋə, yu wa mə bi le mbìnse a niwo, a tigè òtswe a mbèè nìkwεε Nwî nî màmà'à, ntsa'atə nî Nwî atu bî'inè aa ε? ³⁵ Aa wò mə mbə a yàtə yi'inè bì àkòŋə Kristo aa ε? Mbə a bə aa ŋgî'i yî ñdirè ñdirə, kè innù jîi i yanə yi'inè aa, kè àjàŋə bì tso'ɔ akòrə yi'inè aa, kè ñjî yîi i kùu a ala'a aa, kè àjàŋ yîi bî'inè boŋ itsə'ə jî wè'è aa, kè àjàŋ yîi bî'inè tswe a ntsū niwo aa, kè àjàŋ mə bì lòo ŋkwyé atú yi'inè ni munwi aa ε? ³⁶ Aa àjàŋ yîi mə bì ŋwa'anə a múm àŋwà'ànə mə,

“Nlon ŋkwitú gho, bì zwiətə nî yi'i njwî tsim;
 ñlentə nî yi'i tsò mbinjèrè jîi mə bì lòo ŋwà aà.”

³⁷ Nŋaŋ, a múm innù ma jû tsim, bî'i nansè mə òtsya ntsò, nyon aa a njîm yu wa mə à le ŋkòŋə yi'i aà. ³⁸ Nlon mə mə nansə nzi mə, kè niwo, kè òtswénti, kè baangel, kè idà'a jîi i sa'a mbi yù aa, kè innù jîi mə i tswe tsitsòŋ aa, kè innù jîi i ka yî zî aa, kè idà'a tsim, ³⁹ kè njoò jîi i tswe a ndəŋ a aburə aa, kè njoò jîi i tswe a nsyε aa, kè àyoò tsu yîi mə a tswe fàa mbi aa, kaa mbə a wa'à yi'inè bì àkòŋə Nwî yîi a tswe a múm Kristo Yesu Mmà'àmbi aa yàtə.

9

Nwìŋgòŋ bo bì bə bi

¹ Annù yîi mə mə swon aa, à nî ànnù niŋkoŋə, mə laa mbə ŋú Kristo, kaa wa'á nàà innù tsweè. Ntiì gha yîi i sa'a nî gha a múm Azwî Nwî i nî àyəfə yá. ² Ajəŋnə yî wè a tswe a múm ntiì mə, mə kîi nyu'u nî nyanə tì mè a ntiì mə. ³ Mbi'i ŋgaa bìlîm ba, ŋgwè'è yà, boŋ mə le mbaa nyè'ətə mə bì niŋ ndòò a atu mə, kè mə bì ki nyatə gha bî'i Kristo nlon ŋkwitú waa. ⁴ Bo laa mbə baIsrael, à le mbə bo mə Nwìŋgòŋ à le nlògè waa a ni bɔɔ bi ŋki ndi'i niŋha'à ni a mbo bo, ŋwarə akàa bo bo, mfa nòŋsə a mbo bo, bo tswe ni mánjî nímii Nwî yîi à kù'ùnə aà, ŋki ntswe nî innù jîi mə Nwìŋgòŋ à le ŋkà'à aà. ⁵ Bo le mfè'è aa a nu bìtə bi bìtə bî'inè bya, Kristo tsò ñumìsòŋ à le ŋki mfè'è a ŋgwè'è bo, bî'inè ka ŋgha'asə Kristo yîi mə à ni Nwìŋgòŋ yîi a bu'utə bə bitsimè aa niŋkoŋə.

⁶ Lá kaa mə si swonə aa mə kaa Nwî à si niŋhàà ni ləè nlon mə kaa à si bə bitsim bîi mə bì fε'ε a ŋgwè'ε baIsrael aa bə mə à ni baIsrael bi annù niŋkoŋə. ⁷ Kaa wa'á bɔɔ bi Abraham bitsim bə mə à ni bɔɔ bi, lá Nwìŋgòŋ a swon a mbo Abraham mə, “Ntsya a njîm Isaac, bì ka yî tigə twonə ŋgwè'è yò a nî ikùmə ghò.” ⁸ Ma yú a dî'i aa mə kaa à si bɔɔ bitsim bîi mə bì jwe a múm n̄jyānu aa bə mə Nwìŋgòŋ à lògə a ni bɔɔ bi; à bāŋnə nlògə bya bîi mə à le ŋkà'à nlon ŋgaa yàa aà. ⁹ Nlon mə Nwìŋgòŋ à le ŋghìrə ŋkà'à yî ya aa lalà, “Nòò à ka tsyā bŭ kî kù'ù lâlà, tâ mə zî tâ Sarah à jwe a múmbāŋnə.” ¹⁰ Kaa a burə tì mè, a mbŭ ŋghèè ghu, nòò wa mə Rebecca à le ntswe ni bɔɔ bya bi baa a ato'o yu, mə à le njwe ŋú yî mɔ'ɔtə, taà yî'inè Isaac aa, ¹¹ a ŋghìrə mə àjàŋ yîi mə Nwìŋgòŋ à le ntsò'ɔ bə bi aa tâ à bə a atan̄tə Nwî, kaa wa'à yòŋə aa bə nî afà'à yîi ŋŭ fà'à aa, tâ à bə bə òtsò'ɔ Nwî, ¹² Nwìŋgòŋ a swon a mbo ñdè wàa mə, “Yî n̄tsyāmbŭi à ka yi kî fà'à a mbo yî àyòŋtə.” A le nswonə ma yú aa mboŋ tâ bì yi njwe waa, kaa bo burə tî annù yî tsu ghìrə, kè yî siginè kè yî bî. ¹³ A àjàŋ mə bì kî mbù ŋŋwa'anə a múm àŋwà'ànə Nwî aa mə, “Mə le ŋkòŋə Yacob, mbaa Isac.”

¹⁴ Mbə bî'inè swon aa mə akə aa ε? Mə Nwìŋgòŋ a ghìrə annù yîi a si tsinè aa ε? Kaa mbə bî'inè wa'à maa àjàŋ swonə. ¹⁵ Nlon mə à le nswon a mbo Moses mə,

“Mə ka ko mǝlǝnə nù yǝi mə mə kǝnə a ŋko mǝlǝnə yǝ aa,
i kǝi jǝnə a nu nù yǝi mə mə kǝnə a nǝnə ghu nu aà.”

¹⁶ La a bə mə, kaa ŋko mǝlǝnə Nwǝi ǝ si aa a nǝm ŋkǝnə nù kə ǝfà'ə ŋù yonə, i yǝnə aa tsi'ǝ a nǝm ŋko mǝlǝnə yǝ. ¹⁷ Nlon mə aŋwà'anə Nwǝi a le nswon a mbo Pharoah mə, “Mə le ŋghǝrə gho a ni mfǝ aa mə mə dǝi'ǝ mǝda'a ma a nu wǝ, i ghǝrə tǝ bǝ zi ikǝm gha a mbǝ ntsǝm.” ¹⁸ A dǝi'ǝ mə Nwǝngǝn a ko mǝlǝnə nù yǝi a kǝnə ŋko aa, ŋkǝi ŋghǝrə ntiǝ ŋù yǝ mǝ'ǝ i tǝi nǝ ŋkǝnə yǝ.

Alwǝntǝnə Nwǝi ni ŋko mǝlǝnə yǝ

¹⁹ Lǝ nǝ ka betə gha mə, “Mbə Nwǝngǝn a bǝ nǝtigə mǝfǝrə ŋù aa mə akə aa ǝ? Mbə wǝ a tuu ànnù yǝi mə à kǝnə aa ǝ?” ²⁰ Lǝ wǝ ŋǝmǝsǝn, ǝ bə aa wǝ, a ŋka mbetə mǝghàa a mbo Nwǝi aa ǝ? Mbə àntǝǝ nswə a betə a mbǝǝ yǝ mə, “ǝ bǝǝ gha bə lǝlǝ aa a ya aa ǝ?” ²¹ Mbǝǝ bǝntǝǝ wa, à si nǝ àdǝ'ə a atǝ àbǝǝ ya tswə, mə mbə a lǝgə àtǝà yǝ fǝurə mbǝǝ bǝntǝǝ ghu bi baa, nǝlə yǝ mǝ'ǝ ni àyǝrə àntǝǝ, ŋki nǝlə yǝ mǝ'ǝ tsi'ǝ nǝ àntǝǝ àdǝnə àdǝnə aa ǝ?

²² Aǝ àjǝnə mə Nwǝngǝn a fà'ə aà, à le nǝǝ mə yu dǝi'ǝ alwǝntǝnə yǝ i kǝi ghǝrə tǝ bǝ zi mǝda'ǝ mi, lǝ à le nswa ntiǝ yi a nu bə bǝi mə à le si lwǝsə nton a nu bo aa, bo kǝ ntswe nǝ ŋkwo aà. ²³ A le ŋki nǝǝ mə yu dǝi'ǝ nǝgha'ə ni nǝ wə, nǝi à le nswǝ'ǝ a nu bo bya bǝi mə bo ni njoo jǝi mə a ko mǝlǝnə waa aa, lǝ'ə bo bya mə à tǝnǝtə mə mə bo yǝ ŋkwərə nǝgha'ə ni aà. ²⁴ Nlon mə bǝ'inə laa ŋki ntswe a tǝtiǝ bə bǝi mə à le ntonə aà, kaa bi wa'ə aa tsi'ǝ a tǝtiǝ baYuda fə'ə, bi ki mfə'ə a tǝtiǝ bǝtǝzi Nwǝi. Mbə a bə aa ajǝnə mə Nwǝi a fà'ə aa bon mbə a wa'ə ajǝnə mə yu kǝnə ŋghǝrə aa ghǝrə aa ǝ? ²⁵ A nǝ àjǝnə mə à swǝnə a mǝm aŋwà'anə Hosea mə,

“Bə bǝi kaa à le ŋkǝi'ǝ bǝ bə aa,
mə ka twnə ni 'bə bǝ.”

Yu yǝi mə bi le si twnə ni 'kaa mə si kǝnə aa,' mə ka twnə ni ‘Mbə ntiǝ yǝ.’

²⁶ Tsi'ǝ maa adigə mə Nwǝi à swǝnə a mbo bo mə, ‘Kaa nǝ si bə ba bə aa’

maa adigə bi ka yǝ tigə twnə waa a ni bǝǝ bi Nwǝngǝn yǝi à tswə ntiǝ aà.”

²⁷ Yesaiah à le ŋki nyə'ə nlon ŋgaa Israel nswon mə, “Ka mə bǝǝ bi baIsrael ka yǝ gha'a i kǝ'ù tsi'ǝ tsǝ àwǝnə ŋkǝ aa, bi ka yǝ yweensə aa tsi'ǝ mbǝmtə.” ²⁸ Nlon mə Mmà'ambi à ka yǝ ghəsə tsərə isa'a mbi yǝ aa tsi'ǝ nǝli'i ni li'i a ni lunə. ²⁹ Ajǝnə mə Yesaiah à ləè ŋki nswon a mbǝi mə,

“Mmà'ambi ntsǝ ntsǝ à le mbaa tsuu yi'inə ni ŋgwə'è yǝ mǝ'ǝ mǝ'atə,
bon à le ŋghǝrə bǝ'inə tigə tsǝ Sodom
ŋki mbə tsǝ Gomorrah.”

Israel bo bǝ ntoo yǝ nǝsigǝnə yǝ

³⁰ Bǝ'inə lǝǝ aà nswon mə akə aa ǝ? Mə bǝtǝ zǝ Nwǝi bǝi mə kaa bi le nte'ə wa'ə mǝtiǝ myaa ka ŋgaansə a ŋghǝrə ànnù yǝi a tsinə aa, bi bǝnə ntsisə innù jyaa i tsinə a nsi mi'i Nwǝi, ntsya a nǝmə àbǝintǝi; ³¹ lǝ baIsrael bǝi mə bo le si bǝnə nǝlǝ ni a nǝlə nǝnǝ tǝ ghǝrə tǝ ànnù yaa tsinə a nsi mi'i Nwǝi aa, kaa bo le ŋwa'ə nǝnǝ wa bǝnə nǝlə ta tǝ innù jyaa tsinə. ³² Mbə bi betə mə a tigə ŋghǝrə akə mə bo wa'ǝ nǝnǝ wa ləè tǝ innù jyaa i tsinə aa ǝ? Nlon mə kaa bo le ŋkǝi'ǝ aa a nǝm àbǝintǝi ka nyonə. Bo le mbǝnə ŋka nyonə aa bə a nǝm innù jǝi mə bo le si ghǝrə aà. Maa ajǝnə bo le ŋkwǝntə wa nǝ ŋgǝ'ǝ nǝmə àkǝrə yǝ. ³³ A ajǝnə yǝi mə bi ŋwa'anə a mǝm aŋwà'anə Nwǝi mə,

“Yə nǝ, mə nǝnǝ ŋgǝ'ǝ a Sion,
mə bə aa ki kwǝntə ghu,

a bê àlânse ɲɔ̀'ò mə a ka ghìrê bo wo.
Lâ ɲù n̄tsim yĩ à n̄ɲ n̄tī yi ghu nu aa, kaa bi ka yĩ wa'ă atú yi dirisè.”

10

¹ Bɔɔ bi maà, mə yə'è tsi'í n̄i n̄tī ghâ tsim, ɲkii n̄tsa'atə n̄i Nwĩ a atu bə ba baIsrael mə tâ bo yĩ nyweenə. ² Nloɲ mə mbə m̄ə b̄ī àyəfə nloɲ ɲɡaa yàà mə bo naɲsə n̄tī n̄i ànnù Nwĩ kaa wa'à m̄an̄j̄i yĩ à kù'ùnə aa b̄an̄n̄è n̄zi. ³ Tsɔ̄ mə kaa bo s̄ī ajàn yĩ mə Nwĩ a ghìrə annù bê a tsinè naɲsè n̄zi aa, bo b̄an̄n̄è n̄lɔɔ ni ɲghìrə tâ ànnù yaa tsinə n̄i atú yaa. Kaa bo le ɲwa'à mib̄ī mi n̄u myaa sigisè m̄fa a mbo Nwĩ mə tâ à ghìrə ànnù yaa tsinə. ⁴ Nloɲ mə n̄on̄sə à le n̄lwĩ'í aa a nu Kristo, mə tâ ɲù n̄tsim yĩ mə à n̄ɲ n̄tī yi ghu nu aa, Nwĩ a ghìrə ìnnù ji i tsinè.

Mbə ɲù n̄tsim à tse nyweenə

⁵ Moses à le nswonə nloɲə annù ajàn yĩ mə mbə ìnnù ɲù tsinè ɲyonə ajànə mə a lèè n̄on̄sə aa mə, “Bè b̄ī mə bi lèè n̄on̄sə aa bi ka yĩ tswe bit̄ī i yònə aa ajànə mə bi lèè n̄on̄sə wa aà.”

⁶ Lâ ànnù ajàn yĩ mə ànnù bê a tsinə nyonə aa n̄i àb̄īint̄ī yaa aa a swonə ni mə: “Tsuu a m̄úm n̄tī wò swonə mə, ‘Wò à ka kɔ'ɔ ghèè a aburə aa ɛ?’” (Ma la a bə mə wò à ka kɔ'ɔ lògè Kristo sigə ni ghu a n̄syɛ le?) ⁷ “Kè ‘Wò à ka sigə ala'a b̄iku bi b̄ə aa ɛ?’” (t̄ə sigə lògè Kristo i kɔ'ɔ ni ghu). ⁸ Lâ a b̄an̄n̄è n̄swonə aa mə akə aa ɛ? A swonə aa mə,

“Wa n̄ighàà nya ni tswe ɲkòontè a mbèɛ wò;
ni tswe a n̄ts̄ wò ɲki n̄tswe a n̄tī wò,”

là' à tsi'í n̄ighàà ni Nwĩ nya mə b̄i'í swonə, n̄swonə ni mə tâ b̄ə n̄ɲ n̄tī waa a nu Nwĩ aà. ⁹ Nloɲ mə ò bə ki swonə n̄i n̄ts̄u gho mə, “Yesu à n̄i Mmà'àmbi,” i kii bii a m̄úm n̄tī wò mə Nwĩ à le nyweense yĩ ni n̄wo, boɲ ò ka yweenə. ¹⁰ Nloɲ mə ɲù a bii aa a m̄úm n̄tī yu Nwĩ a ghìrə ànnù yi a tsinè, a kii n̄swonə aa ni n̄ts̄u yi nyweenə. ¹¹ Aɲwà'ànè Nwĩ a swonə mə, “Kaa ɲù tsù yĩ à n̄ɲ n̄tī yi ghu nu aa, kaa mbə bi wa'ă atú yi dirisè.” ¹² Kaa bi si a ɲù tswerə, kè ò bə ɲù baYuda, kè ɲù baGrikia; Mmà'àmbi à bə Mmà'àmbi aa a mbo b̄ə bit̄simè, ɲkii n̄swi'í n̄i àfù'ù yi a nu b̄ə bit̄sim b̄ī mə bi twon̄ nii aà. ¹³ Nloɲ mə aɲwà'ànè Nwĩ a swonə mə, “Nù n̄tsim yĩ mə a twon̄ ikum Mmà'àmbi aa à ka yweenə.”

¹⁴ Lâ m̄b̄ə b̄ə k̄a n̄twon̄ ikúm yi aa mə akə, mə mbə bo tuu n̄tī waa ghu nu n̄ɲə aa ɛ? Kè mbə bo tigè n̄n̄ɲ n̄tī waa ghu nu aa mə akə mə mbə a bə mə bo leè wa'ă annù yi yu'u aa ɛ? Kè m̄b̄ə bo yu'u aa mə akə ti ghě mə bo tswe ni ɲù yĩ à ka swonə aa ɛ? ¹⁵ Kè m̄b̄ə b̄ə k̄a n̄swonə aa mə akə mə mbə bi tuu waa too aa ɛ? Tsɔ̄ ajànə mə bi ɲwa'anə mə, “Yə n̄i ajàn mə m̄ikòrè mə bê b̄ī mə bi z̄i n̄i n̄too yĩ n̄sigìnə aa mi b̄on̄ mbə!”

¹⁶ Lâ kaa b̄ə bit̄sim burə t̄ī n̄too yĩ n̄sigìnə ya kwèrè. Nloɲ mə Yesaiah à swon̄ mə, “Mmà'àmbi, ɲù yĩ mə à b̄ī mə n̄too yĩ mə b̄i'í swonə aa à n̄i wò aa ɛ?” ¹⁷ Ma mùu ajàn, àb̄īint̄ī a yònə aa a n̄j̄imə ànnù yĩ bi yu'u aà, n̄too ya mə bi yu'u aa i bə aa annù yĩ bi swonə nloɲə Kristo aà.

¹⁸ Lâ, mə tigə mbetə mə, bo leè ɲwa'à yu'u aa ɛ? Tsi'í annù n̄ɲkon̄, bo leè ɲyu'u, n̄loɲ mə aɲwà'ànè Nwĩ a swonə mə, “N̄j̄i yàà i le m̄fè'è ɲghɛɛ bi yu'u a idigə tsimè, n̄too yàà i ghɛɛ ɲywe'e a n̄lwĩ'í m̄b̄i.”

¹⁹ M̄ə b̄u m̄betə mə, baIsrael le ɲwa'à naɲsè ɲyu'u aa ɛ? Moses à leè m̄foo nswonə mə,

“Mè ka ghìrè tâ nì tigè nghè'èné bê bii kaa bi sî tɛ'ɛ ŋku'unə mə mbə bi ntwonə nî àtoo aà;

mè ka ghìrè tâ nì tigè nlwisə nî ntòn a nú àtoo yii mə á tswé ijĩntə bê ghu aà.”

²⁰ Yesaiah a bú nswon tsi'í nìtì mə,

“Bè bii mə bi le ŋkaa wa'à gha ka nlɔɔ aa, bi le nyə ghá;

mè le ndi'í ibiinú gha a mbo bè bii kaa bi le si wa'à nì gha betə aà.”

²¹ Lá a nghèe a nì baIsrael, a swon mə, “A ngòn bìnòò bitsim, mə le nsàntə mbo ma, ntwonə nî bè bii mə bi le mbə ngàntàti atu, ŋkii nligite nî ànnù yii mə mè le si swonə aà.”

11

Ŋko mìlĩnə Nwì a nu baIsrael

¹ Mə tigə mbetə aà mə a bə mə Nwĩngòn à tùù mē bii bê aa ε? Kaa a sî maa ajàn bê! Mè a nî itu ibiinú gha, mè laa mbə nù baIsrael, mbə mu Abraham, mɛ'ɛ aa a atsə Benjamin. ² Kaa Nwĩngòn à burə ti bê bii mə à le ntsɔ'ɔ a mbii mbii aa tuù. Nì sî annù yii mə ànwà'ànə Nwì a swon nlon ngaa Elijah zi aa ε? Wa adigə ànwà'ànə mə a ghàà nlon ajàn mə à le nyè'è a mbo Nwì nlon annù yii baIsrael ghìrə aa ε? ³ A le nyè'è nswon mə, “Mmà'àmbí, wa bi zwi'tə mə ngǎntoò jo tsimè. Bo kì mē nsa'a mikentə mi mɔ'ɔ mi mà'á wò, a tigə mburə tsi'í mè mè. Bo kii mbu nlòò nî nzwitə mè.” ⁴ Lá Nwĩngòn à le nkwi'í ghu mbo aa mə akə aa ε? A le nswon ghu mbo mə, “Wa mè lèè mē bê ntsù'ù ji sàmbaa bii mə kaa bi burə ti aku'utə yaa a nsi Baal swètə aa a nî bà.” ⁵ A ki mbə a ngǎn ngǎn tsítsòn mə mbùmtə bê i burə ntswe ghu jii mə Nwì à tsò'ɔ a nǎm ibòŋê yi. ⁶ Nlon mə à le ntsɔ'ɔ waa aa a nǎm ibòŋê yi, kaa à le ŋwa'a aa a nǎmê ifà'à yí tsu mə bo fa'a yònə, à bə yònə aa a nǎm ifà'à yii mə bo fa'a aa bon kaa à sî ibòŋ Nwì bú mbə.

⁷ A tigè ndi'í aa mə kaa baIsrael le wa'a ayoo yii bo le si lòò aa yə aa ε? Tsi'í annù nĩnkonə, à le ŋki mbə tsi'í mbùmtə jii mə Nwì à le ntsɔ'ɔ aa mə bi le ŋkwèrə. A mbo àbùgè bê, bi ghìrè m̀ntì myaa ti, ⁸ a ajàn yii mə ànwà'ànə Nwì a swonə aa mə, “Nwĩngòn à le mfa azwi yii mə a le mfi atu yaa aa a mbo bo, mə tá mi'í myaa ka nyə idigə kaa wa'à kii nyə, ìtonnə jyaa kii nyu'u nî innù kaa wa'à kii nyu'u, i yí kɔ'ɔ ywe'e sii.”

⁹ David à le ŋki nswon mə,

“Tá bì ka bentə ni bìmáta a bo aa ŋkwokə ghu,

ŋkii ntswetə nî waa á bo aa nanə a ataa

a noò yii bo ji mikòò myaa aà,

tá bo aa ŋkwantə ŋwòkə, tá ñjò aa ŋkuu a bàa bo.

¹⁰ Tá bì ma'a afè'è a mi'í bo tá bo tsuu idigə bú ki yə, tá nǎm jyaa tigə nto'o nî ñgi'í a ngòn bìnòò bitsimè.”

¹¹ Mè tigè mbetə ni mə bo kwantə mē aa kwantə ñwo nĩnkonə aa ε? Ngan, kaa a sî maa ajàn bê! Lá àjànə mə bo fansə annù aa, a banə nghìrə Nwì a yweensə bitizi Nwì, tá tá baYuda tigə ntswe nî àghè'èné. ¹² Mbə a bə mə àfǎnsennù yaa a banə nzi nî àfù'ù a mbò mbí ntsim, àdigè yii mə bo wo ghu aa a bǎnə mbə afù'ù bitizi Nwì, bon à sî annù yí wè bə mə mbə bi bu nlògə waa fu bitsimə aa ε?

Annú ajàn Nwì à le nyweensə bitizi Nwì aà

¹³ Mə tigə n̄ghaa tsîtsòn̄ aa a mbo bù bîtzî Nwî. Tsi'î tsó ajàn̄ mə mə ni n̄gàn̄ntoo Kristo a mbo bîtzî Nwî aa, mə ka n̄entə ifa'â gha i ghîrə tâ ì tinsə, ¹⁴ tã tâ bilîm ba baYuda tâ bì ka n̄ghə'ənə mē mbə mə yweensə waa bî mɔ'ɔ aa ε? ¹⁵ Mbə a bə mə ajàn̄ə mə bi le n̄tuu waa, a le n̄ghîrə mə tâ Nwî bo bì m̄bi bu mbòonsə fu, bəə bon̄ ajàn̄ yîi mə Nwî aa bŭ kwərə waa fu aa a ka wa'à tigə mbə aa tsó bo yweenə aa a niwo aa ε? ¹⁶ Mbə a bə mə n̄kùgè àbaa yî n̄tsyambŭi ya yîi mə bi fa a mmà'a Nwî ghu aa ì laa m̄ansə bon̄ n̄kyá àbaa ya n̄sim ì ki n̄laa m̄ansə; mbə a ki mbə mə m̄ingàn̄ mi ati mi laa, bon̄ n̄taa iti jya i ka kii laa. ¹⁷ Mbə a bə yîi mə bi fa'a n̄taa iti jî mɔ'ɔ a nî àtî olive yîi mə a tswe a m̄úm n̄sòò, m̄fa'a nlò'òsə, n̄ghɛɛ nlògè ghuu, bii mə ni n̄ n̄taa ati olive yîi a tswe a m̄úm àkò aa, n̄zi n̄tsugisə wa abwarə bo n̄kwərə, mə mbə ni tswe ni àbwarə wa nî àfù'ù olive ya mə a tswe a m̄úm n̄sòò aa, ¹⁸ ni tsuu n̄u yùù ì ki n̄ee a nu n̄taa jyá. Nî ti n̄ee n̄u yùù, ni zi mə a ghuu aa a bè'è m̄ingàn̄ mya mbè'è nî ghuu, kaa à si bu be'e mbè'è ni m̄ingàn̄ myá.

¹⁹ Nî ka ki swonə ni mə, “Bi le m̄fa'a n̄taa iti jya nlò'òsə aa mə bi lògè yi'i ì zî bansə ghu kwərə.” ²⁰ A nî ànnù n̄n̄konè, bi le m̄faàtə waa nlò'ɔsə aa nlon̄ mə kaa bo le n̄wa'à nî àb̄iintii tswe aà, lá mbə ni kî n̄təə n̄tinsə n̄tsya aa tsi'î a n̄j̄imé àb̄iintii. A ku'unə mə tâ ni tsuu ki tərè, ni ka n̄təə ni n̄bɔ'ò. ²¹ Nlon̄ mə mbə a bə yîi Nwî à le ki'î n̄taa iti mi n̄soò mi l̄n̄, bəə bon̄, kaa mbə a wa'à ghuu ki n̄l̄n̄ə.

²² Tã ni n̄ansə nyə tâ à laa falà ajàn̄ mə àb̄on̄entii Nwî bo n̄itsə'ə ni Nwî bə aa, n̄itsə'ə ni Nwî ni ghèè a ni mbo bè bya mə bi wò mē aa, lá àb̄on̄entii Nwî a b̄an̄nè n̄zi ni a mbo bù, mə mbə ni ghɛɛ nî m̄b̄ii a m̄úm àb̄on̄entii yi. A tsuu la bə bon̄ baa kii fàatə ghuu lò'òsə. ²³ A ni baYuda, mbə bo ma'atə ànnù ajàn̄ mə bo si Nwî bii aa bon̄ baa bŭ lògè waa ì zî bansə fu, ì b̄an̄nə bŭ kwərè ghuu lò'òsə, nlon̄ mə mbə Nw̄ingòn̄ à tse bŭ bansə waa fu kwərə, mə mbə a k̄on̄ə. ²⁴ Mbə a bə yîi bi le m̄b̄an̄nè n̄ghɛɛ m̄faàtə ghuu a nî it̄i olive ti ligə a m̄úm àkò, n̄zi m̄bansə n̄kwərə a nî it̄i j̄ii bi ligə a m̄úm n̄sòò, ma yû a bē ànnù yîi mə a tsyanə aa, bəə bon̄ a ka fwaàtə mə mbə bi bŭ m̄bansə n̄taa iti jya j̄ii mə ì lo a m̄úm n̄sòò aa fu.

Nwî a ko m̄il̄n̄nè bè b̄itsimè

²⁵ Ànnù n̄n̄kon̄ yî àlèntè yî mɔ'ɔ a tswe ghu yîi mə mə k̄on̄ mə ni zi mbâ bilîm b̄â. Mbə ma yû a kwetə ghuu mə tâ ni tsuu ki wa'atə ni a atu bu mə ni w̄i'î n̄tsyèsə. A bə mə kaa à si baIsrael b̄itsim bə mə bi t̄ii at̄u bē, Nw̄ingòn̄ à le n̄ghîrə mə tâ bo bî mɔ'ɔ tuu a mbii yu nywe'e aa a noò yîi mə ndùù b̄itzî Nwî bii bi tswe ni n̄zi a mbo Nwî aa ì kù'ù mē. ²⁶ Maà noò, tâ Nwî à tigə nyweensə baIsrael b̄itsimè, a ajàn̄ mə bi n̄wa'anə a m̄úm àn̄wà'anə Nwî aa mə,

“N̄gàn̄yweènsə bè à ka l̄ó a n̄ta'a Zion ì z̄i,
à ka yî fi'isə ànnù ti bɔ'ò Nwî a tit̄ii b̄oo bi Yakob,

²⁷ tã ma yû à bə akàà mə mə ka wàrə bi'ibo a noò yîi mə mə lò'òsə innù j̄i b̄i jyaa aà.”

²⁸ A n̄ghèɛ a ni ànnù n̄too yî n̄sigìnè, bo ni n̄gàn̄kibàà Nwî m̄bi'î n̄kwit̄u ghuu. N̄ghɛɛ ni ànnù ajàn̄ mə Nw̄ingòn̄ à le n̄tsɔ'ɔ waa, Nw̄ingòn̄ à k̄on̄ə waa tsi'î a nî m̄bē ànnù n̄yonə a ni bità bi bitaa byaa. ²⁹ Nlon̄ mə kaa Nw̄ingòn̄ à bə fa m̄itəgnə a mbo bè ì kii twonə waa mə bi bə b̄oo bi bon̄ kaa mbə a wa'á n̄t̄ii yi bŭ n̄kwensə.

³⁰ A n̄ghèɛ a ni bù b̄itzî Nwî, ni le si t̄ii atu a mbo Nwî a m̄b̄ii, ts̄it̄on̄, Nwî à kò mē m̄il̄n̄nè ghùù nlon̄ at̄ii atu baYuda. ³¹ A ki mbə n̄ḡin̄ n̄ḡin̄ mə ajàn̄ mə Nw̄ingòn̄ à d̄i'î mē n̄ko m̄il̄n̄nè yî a mbo bù aa, baYuda aa tigə ki t̄ii atu ghu mbo ts̄it̄on̄ mə mbə Nwî a kî n̄tigə n̄ko m̄il̄n̄nè wàà le. ³² Nlon̄ mə Nw̄ingòn̄ à ghîrə mə tâ bè b̄itsim bə ibù'ù a mbò at̄ii atu tã tâ yù tigə n̄ko m̄il̄n̄nè bè b̄itsimè. ³³ Wɛ bèi! Wa àfù'ù Nwî

bo bì mĩtsyè mi Nwĩ nanşə ŋgha'a aà ghà'! A zĩ ìnnù nĩtsya mbô! Mbə wò a tɔ'otè ñji'ĩ ìnnù jĩ mə Nwĩngòŋ à ghìrə aa ε? Mbə a bĩmànji bi aa a nanşə ñzi wo aa ε?

³⁴ “Ìmòòntə Mmà'ambi aa a zi wò aa ε?

Kə mbə a yi aà á di'itə wò aa ε?”

³⁵ “Nù yĩ à lɛɛ mfa ayoo ntəŋə yi ghu,

mə mbə a ká ñlii mə à ka bu bènsè fu aa, à ni wò aa ε?”

³⁶ Nloŋ mə a njoò tsim aa á nanşə yu, i tsyá aa ghu mbo mfɛ'è nĩtswe, ŋki ntigə nĩtswe aa ghu mbô. Tá ñgha'a nĩ tswe ghu mbo nlwĩ'ĩ ñĩŋkoŋè! Amen.

12

Ntswèntĩ yĩ'inə a múm àfà'a Nwĩ

¹ Bĩlĩm bá, àjàŋ yĩ mə Nwĩngòŋ a nanşə ŋko mìlĩŋnə yĩ'inə aa, mə bu'u mbo a mbo bù mə tá nĩ fa mĩbĩ mi nú muu tsi'ĩ tso njoo mma'a Nwĩ jĩ i tswe ntĩ, ñlaa, Nwĩngòŋ a kĩ mbeentə aà; a ni mánji yĩ mə à kù'ùnə mə boŋ ni gha'asə Nwĩ ghu aà. ² Nĩ tsuu ìnnù juu ki ghìrə yòŋə bə ni figè mbi ghu bə, nĩ ma'atə tá Nwĩngòŋ à bəŋkə ghuu a ajàŋə mə a kwensə mĩntĩ muu aa, tá ìmòòntə ìnnù juu i bə jĩ fĩ, tá nĩ nanşə ñzi annù yĩ mə Nwĩngòŋ a lòò aa, mə à ni annù yĩ a boŋ aa, a beentə, a kĩ ñkɔ'ɔ ntə aà.

³ Nyonə a njĩm ibòŋ yĩ mə Nwĩngòŋ ghìrə a nu mə aa, mə swonə a mbo bù yĩ mò'ɔ yĩ mò'ɔ mə, tá nù tsù à tsuu lɔ̀ lɔ̀gə ibĩi nú yi i kɔ'ɔnə nĩtsya ajàŋ yĩ yu bə aà. Lã tá à baŋnə ŋka nĩsyəsə yi a nzĩ nù yĩ yu bɔɔ mbə ghu aa, á nù yĩ mò'ɔ yĩ mò'ɔ, à ka nyonə afìgè àbĩintĩ yĩ mə Nwĩngòŋ à fa ghu mbo aà.

⁴ Tsi'ĩ tsó àjàŋ yĩ mə mbĩnu yĩ mfuùrè i tswe nĩ ìdigə nu nnòò aa, kaa ìdigə nu jya i wa'à nĩ ìfà'á yĩ fùùrè kii mfa'a aa, ⁵ à ki mbə ŋgĩŋ ŋgĩŋ mə ka mə bĩ'inə ni nnòò aa, bĩ'inə nĩ mbĩnu yĩ mfuùrè a mum Kristo ŋki nĩtsuginə a nu bĩ'inə ni bĩ'inə tsi'ĩ tsó ìdigə nu mbĩnu yĩ mfuùrè.

⁶ Ajàŋ mə Nwĩngòŋ à fa mìtəŋnə a atu atu a mbo bĩ'inə, a njĩm ibòŋə yi aa, tá bĩ'inə aa mfa'a ni mu. Mbə a bə a ŋka nyu'ù ntoò Nwĩ ñkɛ'ɛnə, bĩ'inə aà ŋghìrə nyòŋə ni àbĩintĩ yĩ bĩ'inə tswe ni yu aà. ⁷ Bɛɛ a bə a ŋka mfà'a, bĩ'inə fa'à, a bə a ŋka ndĩ'innù, bĩ'inə di'ì. ⁸ Bɛɛ mə a bə a ndĩntə bə nĩ àdi'itə, bĩ'inə diintə. Nù yĩ mə a fa njoo a mbo bə aa, tá à ka ŋa'atə abô. Nù yĩ mə à ni nĩtsyàsə bə aa, tá à ka mfa'a nĩ ntĩ yi tsimə, nù yĩ mə a ghìrə ìnnù jĩ sigìnə a nu bə aa, tá à ka ŋghìrə ni ñdorə.

⁹ Tá àkòŋnə yuu tá à bə yi annù ñĩŋkoŋə. Nĩ ka ŋkhə ìnnù jĩ bĩ, mbaŋnə nĩtswa ìnnu jĩ sigìnə ñkwo ghu. ¹⁰ Nĩ ka ŋkəŋnə ghuu bu ni bù nĩ àkòŋnə bɔɔ bi Kristo yĩ tĩnsə. Nĩ ka ŋgha'asə bĩlĩm buu nĩtsya ajàŋ yĩ mə bo gha'asə ghuu aà. ¹¹ Nĩ tsuu ki borikə bə, tá Azwĩ aa ŋkhi a ntĩ bù á nĩ aa mfa'a nĩtĩ. Nka mfa'a nĩ ìfà'a Mmà'ambi nĩ ntĩ ghuu tsimə. ¹² Tá nĩ aa ndoritə nloŋ annù yĩ ni bɛ aa, ŋka nĩtswa mĩntĩ muu a noò ŋgĩ'ì, ŋka nĩtsa'atə Nwĩngòŋ a ŋgòŋ bìnòò bĩtsimə. ¹³ Tá nĩ ka mfa njoo a mbo bə bi Nwĩ bĩ àyaa a boŋə aa, ŋkii ŋkwɛrə ni bĩgĩ a mìla'a bù.

¹⁴ Tá nĩ ka nniŋ mbɔɔnə a nu bə bĩi bi tso'ɔ akòrə yuu aa, nĩtsee bə ñdòò a atu bo ki niŋə. ¹⁵ Nĩ ka ndoritə bu bi bə bĩi bi doritə aa, ŋkii nyə'ə bu bi bə bĩi bi yə'è aà.

¹⁶ Nĩ tswe nĩ àmòòntə yĩ fùùrè bù ni bù. Nĩ tsuu nu ki ŋee, mbaŋnə ŋka nĩsigisə nĩ nú yùu a nĩsyə nĩtswe bu bi bə bĩ kəgə, nĩtsuu ki tərə.

¹⁷ Nĩ tsuu annù yĩ bi a atú annù yĩ bi kwi'inə. Nĩ ka ŋgaansə mìtĩ muu ŋka ŋghìrə annù yĩ mə bə bĩtsim beentə aà. ¹⁸ Nĩ ka ŋghìrə ŋgòŋ ìnnù tsim a ni yùu mbèè a nyə mə nĩ tswe nĩ mbɔɔnə bu bi bə bĩtsimə. ¹⁹ Bĩsú bá bĩi mə kòŋə aà, nĩ tsuu annù yĩ bi a atú annù yĩ bi kwi'inə, nĩ baŋnə mmà'atə isa'a bə a mbo àlwintəŋə Nwĩ, nloŋ

Tâ nù wa mē àbīntiì yi a bōrē aa tâ à baṅnē nswon mē yu kurē aa tsi'ì àmbòrè. ³ Nù wa mē a jì njoò tsimè aa tâ à tsuu wa mē a tswèrē njoo aa ki tsa'a bē. Tâ wa mē a tswèrē njoo tâ à tsuu isa'a waà nù mē a jì tsimè aa ki tsèrè, nlon mē Nwīngòṅ à kwèrè mē yi. ⁴ O bē aa wò a ṅka nsa'a ṅgàṅàfà'a nù dànè aa ε? Aâ tsi'ì tâfà'a nù wa mē mbē a swon mē a fà'a siginè kè a kii mfa'a kikanə. Mbē tâfà'à wa a kī ṅkwetə yi mē tâ à təə, nlon mē Mmà'àmbi à tswe nì mīdà'à a ṅkwetə yu.

⁵ Nù yì mò'ɔ a lògə njwi yì mò'ɔ mē i bōṅtə ntsyà yì mò'ô, nù yì mò'ɔ a bāṅnè nlogə mē njwī tsim i ku'unē. Tâ nù ntsim à nanse ṅghirə tâ atū yi laa siginè nī ànnū yī a ghìrè aa. ⁶ Nù wa yī mē a lèə njwīngòṅ aa, a lèə aa a ṅgha'asə Mmà'àmbi ghu. Nù yī mē a jì njoò tsim aa, a jì aa a ṅgha'asə Mmà'àmbi ghu, nlon mē a fa mbi'ikə a mbo Nwī. Wa yī mē a tswèrē njoo aa, a tswèrè aa a ṅgha'asə Mmà'àmbi ghu, nlon mē a kii mfa mbi'ikə a mbo Nwī. ⁷ Kaa nù nìbì'inè à si ntii tswe aa nlon ṅgaa yī, kaa nù nìbì'inè wa'à kii ṅkwo aa, nlon ṅgaa yī. ⁸ Bì'inè bē tswe ntii bon bì'inè tswé ntii aa nlon ṅgaa Mmà'àmbi. Bεε bì'inè kwo bì'inè kī ṅkwo aa nlon ṅgaa Mmà'àmbi. Tsò mē a bē laa, kè bì'inè twéntii òo, kè bì'inè kwo òo, bon bì'inè laa mbē bē bi Mmà'àmbi. ⁹ Aa nji'ì ànnū yī mē Kristo à le ṅkwo mbu nyweenə nì nìwo fu aa, mē yu bē Mmà'àmbi bìku bi bē bo bì yī bii bi tswe bitii.

¹⁰ O tɛ'ε ntsɔ'ɔtə nī isa'a ndīm ghò aa a ya aa ε? Kè o tsa'a ndīm ghò laa a ya aa ε? Nlon mē, bì'inè bitsim ka yī təə a nsi abərə ntsɔ'ɔtə mīsa'a Nwīngòṅ. ¹¹ Nlon mē bi ṅwa'anə a mūm àṅwà'anə Nwī mē,

“Mmà'àmbi à swon mē, àṅṅ mē mē tswe ntii aa, mīkù'ùtə mītsim ka yī sigitə a nsi mē,
tâ bē bitsim swon nī nsi nì nsi mē mē laa mbē Nwīngòṅ.”

¹² Tâ à laa mē nù nìbì'inè yī mò'ɔ yī mò'ɔ à ka yī swonə annū nlon ṅgaa yī a mbo Nwīngòṅ.

Tsùu lõ ghìrə mē tâ ndīm ghò à wo

¹³ Tsò mē a bē laa aa tâ bì'inè kentə a nsa'a bì'inè nì bì'inè. Mbaṅnə ntsèrè mē kaa mbē bì'inè wa'a ati a mânji taansə mē ndīm yì'inè à wo ghu, kè ṅki mbē ayoo ṅkiṅ mânji a mbo ndīm yì'inè. ¹⁴ Tsò ṅgàṅàfà'a Mmà'mbì Yesu, mē nanse nzi mē kaa mbē bi wa'a miji mī tsu ka ntwonə mē mi nì miji mi nsij nyonə a njim nòṅsə. Lâ miji mī mò'ɔ tse bē miji mi nsij a mbo nù yī mē à wà'atə mē à nì miji mi nsij aa. ¹⁵ Mbē ò zi mē ayoo yī mē o jì aa, a fa ṅgi'ì a mbô ndīm ghò bəə bon kaa ò si akòrè nizì yo aa a mūm àkòṅnə burə kī zì. Tsuu lõ mà'atə mē ayoo yī mē o jì aa tâ à tsə ṅgi'ì a nu nù yī mē Kristo à le ṅkwo ghu atū aa. ¹⁶ Tsùu lõ mmà'atə mē annū yī mē o ghìrè a bē yī siginè aa, tâ bì baṅnə ṅka ṅghaa nī gho mē a nì yī bī. ¹⁷ Nlon mē kaa annū nifò Nwī kaa a laa ṅwa'ă annū miji kə annū milù'ù bē. A baṅnə mbē aa bē annū ṅghirə innū jii i tsinə aa, nì ànnū mbəonə, nī ànnū nidorə a mūm Azwī Nwī. ¹⁸ Nù yī mē a fà'à a mbo Kristo ma mùu àṅṅ aa, à kù'unə a mbo Nwī, bē kii mbeentə nī.

¹⁹ Tâ bì'inè ka ṅgaansə mitii mī'inè a ṅghirə innū jii mē i zì nī mbəonə, ṅkii ṅkwetə nī yì'inè bitsim mē bì'inè ka ṅkwe. ²⁰ Tâ ànnū miji à tsuu lõ ghìrə tâ ò ta ṅgi'ì a nī ifà'à Nwī. Wâ ṅgòṅ njoò tsim i laa, lâ à ka bē annū yī bi a mbo nù a ṅghirə mē tâ bē bī mò'ɔ wo nlonə ayoo yī a jì aa. ²¹ A laa ṅkù'unə mē bon mbē nù tuu ṅkùrə mbà, kè a ṅki nno milù'ù kè a ṅki ṅghirə ànnū yī mò'ɔ yī mbē ndīm yī a kwántə ghu aa.

²² Lèə ànnū yī ò bii nlon ma yū ànnū aa a titii bu Nwī. Nidorə nī wè nì tswe a mbo nù yī mē kaa ntii yi i si nī sa'a mē a ghìrə annū yī mē à wà'atə mē a ku'unə aa.

²³ Lâ nù yī mē a jìṅkè nlon ayoo yī yu tswe nì nji aa, Nwīngòṅ à ka niṅ njo ghu abàà

mə mbə a ji, nlon mə ma yaà ànnù mə a ghirè aa kaa a sè aa mûm àbiintii yu fè'ε. Annù yii mə a sè a mûm àbiintii fè'ε aa, à nî ìbî.

15

Nî ka nghirə tâ bǎdàŋ ka ndoritə, tsuu bə bù bə

¹ Bî'inè bii mə àbiintii yî'inè a tinsə aa, bî'inè ka mmi innù bə bii mə àyaa a bərə aa. Ntsuu bǎŋnə ki ghirè bə mə tâ nû yî'inè ka ndoritə. ² Bî'inè bǎŋnə ŋka nghirə bə mə tâ bilîm bî'inè ka ndoritə nlon ìbòŋ waa tǎ ki ghirə tâ àbiintii yaa ka ŋkwe. ³ Nlon mə tsi'î Kristo kaa à le ŋki'î ka nghirə aa mə tâ nû yî ka ndoritə. A le mbǎŋnə ŋghirə a ajàŋ mə àŋwà'ànə Nwî a swon aà, mə, “Mbègìtə jii mə bə le si bègìtə noo ghu aa, i wo a nu mè. ⁴ Nlon mə innù jii mə bi le ŋwà'ànə a mbǐi aa, bi le ŋwà'ànə mə tâ ì ka ndi'itə yî'inè mə mbə bî'inè, ñyonə a nĵim àtǎŋəntii nî àdìntə yii mə nìghàà ni Nwî ni fa a mbo bî'inè aa tâ bî'inè nanşə yəgìtə a nu Nwî.

⁵ Tsìtsòŋ, tâ Nwìŋgòŋ yii mə àtǎŋəntii bə àdìntə a lô ghu mbo aa, tâ à ghirə tâ nì ka ŋghaanə mbiinə nyonə a nu Kristo Yesu, ⁶ mə mbə bù bi tsim nì tigə ŋgha'asə Nwìŋgòŋ bo bì Mmà'àmbi yî'inè Yesu Kristo nî ntsù yî mɔ'ò.

Ntoo yî ñsigìnə a mbo bitizî Nwî.

⁷ Tâ nì ka ŋkwerə ghuu bu ni bù tsi'î ajàŋ mə Kristo à le ŋkwerə ghuu aà, tǎ tâ bàa ŋgha'asə Nwî. ⁸ Nlon mə mè swon a mbo bù mə Kristo à le mbə ŋgàŋfà'a a mbo baYuda, a ndi'i mə Nwìŋgòŋ à lèè ñkà'a yii mə à le ñkà'a a mbo bità bi bitaà byaa aà ⁹ tâ ma yù a ghirə mə bitizî Nwî tâ bì gha'asə Nwìŋgòŋ nlon ŋko mǎlìŋnə yî. A bə aa àjàŋ mə bi ŋwà'anə a mûm àŋwà'ànə Nwî mə, “Tsò mə a bə laa, màa tigə gha'asə nòo a titii bitizî Nwî ì kii ki yəə ìkòò gha'asə nî Ìkùmə ghò ghu.”

¹⁰ Bi ki mbù nswon mə,

“Bù bitizî Nwî, nì ka ndoritə bu bì bə bi.”

¹¹ Ŋki mbu nswon mə,

“Ka ŋgha'asə ni Mmà'àmbi mbǎ bu bitizî Nwî, ŋki nghirə tâ ìtoò ìtsim ka ŋgha'asə nîi.”

¹² Yesaiah a gheè nî mbǐi nswon mə,

“Ntigə ŋgìgə Jesse ì ka yî fè'ε,

ì bə yu wa mə à ka yî bìnə sa'a bitizî Nwî,

tâ bitizînwî tigə nniŋ nti waa ghu nû.”

¹³ Tâ Nwìŋgòŋ yii mə a ghirə mə tâ nì ka mbe njoo aburə aa, tâ à ghirə nti ghuu luu ni nidorə ŋki nanşə tswe nî mbɔɔnə, a ajàŋ mə nì nŋ nti ghuu ghu nu aà, tâ mǎdà'a mi Azwî Nwî mì ghirə nì nanşə ŋka mbe njoo aburə nî nti ghu tsimè.

Nji'î ànnù yii mə Paul à le ŋwà'ànə ma yuù àŋwà'ànə tì nìbɔ'ɔ aà

¹⁴ Mè, a nî ìtu ìbìnú gha, mè bii nì nti ghá tsim mba bilîm bá, mə bù, a nî ìbìnú ghuu, nì luu nì àbòŋəntii, ŋki nnanşə nzi annù ajàŋ mə mbə nì tigə ndi'itə ghuu bu ni bù. ¹⁵ A nî ìdìgè jì mɔ'ɔ a ni yulà àŋwà'ànə, mè ŋwà'ànə tì nìbɔ'ɔ mə tâ nì wa'atə innù ma jya jii mə mè lèè nte'ε mfoo ŋwà'ànə a mbo bù aa, nlon aa ìbòŋ Nwî yii mə à fa a mbo mè ¹⁶ mə tâ mè bə ŋgàŋfà'a Kristo Yesu a mbo bitizî Nwî. Mə fà'a aa tsi'î tsò ŋgàŋmà'anwî a mûm ntoo yî ñsigìnə Nwî ya tǎ ghirə mə tâ Nwî a bii bitizî Nwî tsi'î tsò njoo mmà'anwî jii mə Azwî Nwî a sǐ'î mè.

¹⁷ Ajaŋ mə mè tswe nî ànnù yî mɔ'ɔ bî'i bì Kristo aa, mə kwèe nti gha a mûm àfà'a Nwî. ¹⁸ Nlon mə mè tswe nî ànnù tsu a nswon aa nlon mə Kristo à le ntsyà a nĵim

mè ñghirè mè ghirè mè tâ bitizi Nwî tâ bì tigè nyu'unə ni Nwî, a njīm ñghàà ni ntsû na, ni mighirìnè mi innú ma, ¹⁹ ni midà'à mi ilense innú bo bì innútsyambô, a bò'c ni midà'à mi Azwî Nwî. Ma mùu ajàn, a nî idigè tsi'i tsim, ñlo a Yerusalem ñghè nywe'e a Illyricum, mè swonj mə ntoo yî ñsigìnè Kristo yâ ñtsimè. ²⁰ A nî àyè'ətə yâ ñgòj bìnòò bitsim mə tâ mè swonj ntoo yî ñsigìnè ya a nî àdigè yîi kaa bi leè ñki'ï ikum Kristo ghu yu'u aà, tá wa'à kà mbɔɔ a nî àtsenda yîi mə ñu dāj à tùmə aà. ²¹ Tsi'i tsó ajàn mə àjwà'ànè Nwî a swonj aa mə, "Bè bii mə bi leè ñte'ε wa'á annú yi a mbo bo swonjə aa, bi ka yî yə yi. Tá bè bii mə bi leè ñwa'à yu'u aa, tâ bì yu'u àtú yaa a laa ghu."

Ajàj mə Paul à le ntanjə mə yu ghèe ghantə baRoma aà

²² Aa innú jii mə i ki kijn mə tâ mè wa'a a mbo bù zî aà. ²³ La tsítsònj àjàj yîi mə mè sî nî ifà'à ma mùu mbù'ù bù ñtswe aa, bo bì ajàn mə mè le ntsu'u nyè'ətə a nyè ghuu a nî ilòò jî ghà'atè aa, ²⁴ mə lòò ñghèe a ala'a Spain, mè wà'atə mə àjàj mə mè aa ki tsyá ghèe ghu aa, i yə ghuu, i nanjə doritə a ntswe bî'inè a ni mú àtiti noò. Bèe bî'inè tswetə, ni tigè ñkwetə gha mə ghèe ghu. ²⁵ Tsítsònj mə ghèe a Yerusalem nî ñjoo a mbo bɔɔ bi Kristo. ²⁶ Ñghòtə jii mə i tswe a ala'a Macedonia bo bì a ala'a Achai, bi fá ñjoo ni àbòñentiì yaa a ñkwetə ñgànəfum jii i tswe a titiì bè bi Nwî a Yerusalem aà. ²⁷ Bo le ndoritə a ñghirè maa ajàn, lá a nswonjə ànnú ñikonj, bo tswe ni ñghirè maa ajànə, ñlonj mə àjàj yîi mə baYuda le nyàtə mbɔɔnə Azwî Nwî bo bo aa, bitizi Nwî ki ntswe nî ñlògə njoo jii mə Nwĩngòj à tənə waa ghu aa i kwetə baYuda ghu. ²⁸ Nòò yîi mə mè ka mənşə i fa njoo mà jú mə bi kî ghòtə a mbo bo aa, bo kwere tsi'i tsim boj mə ka tsyá a mbèe bù tigè ghèe a Spain. ²⁹ Mè zi mə nòò yîi mə mè ka yî zî a mbèe bù aa, mè aa yî zî aa nî mbɔɔnə Kristo tsi'i ñtsimè.

³⁰ Mə bu'u mbo a mbo bù mbá bilim bá, nî ikum Mmà'àmbi yi'inè Yeu Kristo, nî àkòñnè yîi mə Azwî Nwî a fa aa, mə tâ ni boonşə gha tâ bî'inè aa nto a ajàn mə ni tsà'atè nî Nwî nî tii a atu mè aà. ³¹ Nî lòò a mbo Nwĩ mə tâ à tsu'u atú ya a mbo bitì bii Nwî bii bi tswe a Yudea aà, ñki ñghirè mə tâ bè bi Nwî bì beentə ifà'á gha a Yerusalem. ³² Maa ajàn, mə mbə Nwî à bii, tâ mè tigè nzi a mbo bù ñluu ni ñidorə tâ ni ghirè ntii gha fwetə. ³³ Tá Nwĩngòj mbɔɔnə tâ à tswe a mbo bù bitsimè. Amen.

16

Paul à tsà'atè bè bî ghà'atè a Roma

¹ Mə bèentə àfà'a njaantə yî'inè Fèbe, yîi mə à nî ñkwetə a múm ñghotə a ala'a Cenchreae, ² à ni kwere yi sigìnə ajàn mə bɔɔ bi Kristo kwere ñu aa, ñki ñkwetə yi mfa ayoò tsim yîi mə a lòò aa ghu mbô, ñlonj mə à kwetə bè bî ghà'atè, mè bə ñu yî mò'c a titiì bè bii à kwetə aà.

³ Nî tsa'atə Prisca bo Aquilla, bè bii mə bî'i bo fà'à a abo mò'c a mum Kristo Yesu aà. ⁴ Bo le mfa ñgwî yàà ñlonj ntswèntiì yà. Mə nanjə mfa mbi'ikə a mbo Nwî mbi'i ñgaà yàà. Kaa à si tsi'i mè bé mə mə fa miyà wàà, bo bì ñghotə jii i tswe a titiìbì tizi Nwî aa tsimè. ⁵ Ki ntsà'atə nî ñghotə ya yîi mə i bòontə a nda bo aà.

Tsà'atə nî ntii ñsú ghà Epenetus, yîi à le mbə ntsyambii ñu yîi mə à le mbii Kristo a mbù'u Asia aà. ⁶ Tsà'atə nî a Mary yîi mə a fà'à nî tii a titiì bù aà. ⁷ Tsà'atə ni Andronicus bo bî Junias, ñgāñgwè'è jii mə bî'ibo le ñkuu a atsanə aà. Bo ni bè bî tinsə a titiì ñgāntoo Kristo. Bo le mfòò ntswe a mum Kristo ti mè.

⁸ Tsà'atə ni Ampliatus, ntii ñsú ghà a mum Mmà'àmbi. ⁹ Tsà'atə ni Urbanus, ñu yîi mə bî'inè ni bô fà'a a abo mò'c a mum Kristo aà, nî ntii ñsú ghà Stachys. ¹⁰ Tsà'atə ni Apelles, yîi mə bi beentə annú yi a mum Kristo aà. Tsà'atə ni bê bitsim a ñgwè'ε

Aristobulus. ¹¹ Tsà'atə nì a ɲù ɲɔwɛ'è ghà Herodion. Ɗki ntsa'atə boɔ bi Kristo bii bi tswe a ɲɔwɛ'ɛ Narcissus.

¹² Tsà'atə nì ɲɔŋfà'à jula mə fà'a a mbô Mmà'àmbi aà: Tryphaena bo Tryphosa. Tsà'atə nì a ntii nsú ghà Persis, yii mə à nàɲsè mə mfa'a nitii a mbo Mmà'àmbi aà.

¹³ Tsà'atə nì Rufus, ɲɔŋfà'à Mmà'àmbi yì ntii, nì ndè yì mə à ki mbə ndèghà aà.

¹⁴ Tsà'atə nì Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, bo bì bilim bì'inè bii bi tswe bo bo aà. ¹⁵ Tsà'atə nì Philologus, Julia, Nereus bo bì ɲjàantə yì, nì Olympas, bo bì bə bi Nwî bii bo bo tswe aa tsi'ì bitsimè.

¹⁶ Nì tsa'atə ghuu bu nì bù ɲnɔɲə nì migha'à muu nì àkòɲɔ boɔ bi Kristo. Ɗghòtə Kristo tsi'ì tsim i tsà'atə ghuu.

Idi'itə nlw'ì ɲjìmə

¹⁷ Mə bu'u mbo a mbo bù bilim bà mə nì ka nlensə bə bya mə bi zì nì àyàtə, mfa nì ɲgi'ì a nì àbiiintii bə, ɲligitə nì ɲnù jii mə bi le ndi'ì a mbo bù aà. Nì ka ɲkhə ijàn bə ma jyà. ¹⁸ Nlon mə mbuu bə ma bya kaa bi si aa a mbo Mmà'àmbi yì'inè fa'a, bo bəɲnə mfa'a aa nlon bə àtò'ò yaa. Bo tsa'atə nì a ɲjim àlètə, bo bì mighàà mî lîi mbwe'esə nì bə bii mə kaa bo burə tì ibi zi aà. ¹⁹ Nlon mə, ɲù ɲtsim à yù'ù mə a ajàn mə nì yu'unə ntoò yì ɲsiginè ya mə kii ɲdoritə nlon ɲgaà yùu aa, lâ màa kɔɲ mə tá nì bə ɲgàɲ mitsyè a nì ànnù yii mə a bɔɲə aa, mbaɲnə mbə bítizì a nì ànnù yii mə à nì yì bi aà. ²⁰ Nwɲgòɲ mbɔɔnə à ka ghèsə ghò'ò a Satan a ji'ì mikòrə bù.

Tá ɲbɔɲ Mmà'àmbi Yesu Kristo, ì tswe a mbo bù.

²¹ Timoti, ɲù yii mə bì'iyu fà'à a abo mə'ɔ aa, a tsà'atə ghuu. Lucius bo Jason nì Sosipater, ɲɔŋɔwɛ'è já, kii ntsa'atə ghuu.

²² Mə Tertius, ɲù yii à ɲwà'ànə aɲwà'ànə yulà aa, mə tsà'atə ghuu a ɲjim Mmà'àmbi.

²³ Gaius, ɲù yii mə mə tswe ghu nda aa, bo bì ɲghòtə ɲtsim bo tsà'atə ghuu. Erastus, ɲlèè ɲkabə ɲjò'ò àla'a yù, nì ɲdîm yì'inè Kwartus, kii ɲtoò nì àtsà'atə a mbo bù. [

²⁴ Tá ɲbòɲ Kristo ì tswe a mbo bù bitsimè. Amen.]*

Agha'asə Nwî yi nlw'ì ɲjìmə

²⁵ Bì'inè ka ɲgha'asə Nwɲgòɲ yii mə mbə a ɲiɲ mîtii a nu bù ɲyon a nì ɲtoò yì ɲsiginè ya mə mə swonə mbi'ì ɲgaa Kristo aà, ma yù à nì ànnù yì àlèntə ya mə ì le ntswe alò'òsə a ɲgu'u ɲgu'u aa, ²⁶ mə tsitsòɲ bì fi'isə mə a fe'è ɲlaa, ɲtsya a ɲjìmə ɲwà'ànə ɲgàɲntoo Nwî, bi tigè ɲghirə itoò ɲtsim i zi, ɲyonə aa a nì ɲdì'ì Nwî yii mə à lw'ì nîɲkɔɲ aa, ɲka nyu'unə a mûm àbiiintii.

²⁷ A mbo Nwɲgòɲ ma ghú yúyigè yii mə à nì àzì tsimè aa, tá ɲgha'a nì tì mè tá nì tswe ghu mbo ɲtsya a ɲjim Yesu Kristo! Amen.

* **16:24** Kaa àtii ma yù a si a nì ɲwà'ànə jì no'ɔ tswé.

Aṅwà'ànè Paul yi ntsyambüi a mbô ñghòtê BaKORINTO

NJINNU ANWA'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yû aa a le ñḡwà'ànə Paul mbo ñghotê baKorinto. Korinto à le mbə ñjò'ò àla'à BaGrikia yî ñwè, ñki mbə kapital mbù'u Achai yîi mə BaRoma le si bu'utə aà. Bi le si naṅsə ntaṅ nî mitaa ma mùu ala'a, bə lô ni a idigə idigə jî mɔ'ɔ jîi mə BaRoma le si bu'utə aa nzi mbòontè ghu nlonḡ afù'ù yî wè yîi mə à le ntswe ghu aà. BaKorinto le si gha'asə bînwiṅḡonḡ bî ghà'àtè. Bi le si naṅsə mbu'u nî ìnnù jî bi jî swèrè ñswerə a Korinto. Annü ajirè bo bî ìbuurənnù i le mburə ntswe ma mùu ala'a tsi'î mbénnù. A titii bînwi bya, Aphrodite à le ntswe nî ñḡǎmà'a ji ntsù'ù yî fùurè jîi mə i le mbə aa ìkwàrè bāṅgyè, ñdi'i nî bə mə bàa nji nî àkwàrè ñgha'asə nî nwî wa ghu. Bə le mburə nzinə mbuu annü ajirè yîi mə a le ntswe a Korinto aa a ajaṅ yîi mə bæ bi yi nyə ñù ti ji akwàrè, kə a ka njirə si'i, bi tigè ñswonḡ ni mə a ghìrè aà ñdə baKorinto wá.

Ñi ntoo yî ñsiginè a Korinto aa a le nzi Paul (fà'à 18.1-17). A le ntswe ghu a atú àlòò yî fùurè ni bîsàṅ bi nto'o mfa'a ghu, Aquila bo Pricilla ni Timoti bi kwetè ni yî ghu. Nòò yîi mə Paul à le mà'àtè ñlò aa, à le nyu'u mə ñghotə ya i tswè ni ìnnù jî ghà'àtè mə i le si fa ṅḡi'gḡi ghu: Annü ajirè, ànnü ayàtè bo bî ìbuurənnù jî mɔ'ɔ nlonḡ mîṭəṅnə mi Azwî. Paul à yù'ù mē ñtigə ṅḡwa'anə aṅwà'ànè yû mə yu tsiṣə ìnnù ma jû ghu i kii fa akwi'i nî ìbetè jî mɔ'ɔ jîi bi le mbetə yî ghu aà.

Nwî a fa àdà'à bo mîtsyè a mbo Paul mə tâ à ṅḡwa'anə ñdi'itə ñghotə ya ghu. Nḡhaa ìnnù i mburə ñgha'atə tsi'î siginè, à le ṅghàà ñlonḡ annü nyweenə bə a ñiwô (15). Annü yîi mə à ṅwà'ànə nlonḡ akòṅnè aa (13) a nî àfù'ù yî mɔ'ɔ yîi mə Nwî à fa a mbô ñghòtê bə bi. Ìnnù jîi mə i le mfè'ε a múm ñghòtə a Korinto aa i kwetə a ṅghìrə mə bî'inè yə ìbòṅ Nwî a titii bə bi.

Bi yatè aṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'î ànnù aṅwà'ànè yû 1.1-9
2. Ayàtè a múm ñghòtê 1.10—4.21
3. Annü ajirè bo bî ìnnù a múm ṅḡwè'è 5.1—7.40
4. Bìkrisèn ni bitibii Nwî 8.1—11.1
5. Ntswèntii a múm ñghòtə bo bî a ajaṅ yîi mə bi gha'asə Nwî ghu aà 11.2—14.40
6. Annü nyweenə ni ñiwò Kristo bo bî à yi ṅḡǎmbii Kristo 15.1-58
7. Njoo jîi mə bi le ñghotə a mfa a mbo bîKrisèn a Yudea aà 16.1-4
8. Ìnnù jî mɔ'ɔ jîi mə Paul à le ntigə ṅghaa a ñlwî'isə aà 16.5-24

Atsà'àtè

¹ Aṅwà'ànə mə a lo a mbo Paul yîi mə Nwîṅḡonḡ à le ntwonḡ nî ñkòṅ yî mə tâ à bə ṅḡaṅtoò Kristo Yesu bo bî a mbo ñdîm yî'inə Sosthenes, ² ñḡḡḡ nî a mbo ñghotə bə bi Nwî bii mə bi tswè a ala'a baKorinto aa, bo a mbo bə bitsim bii mə Nwîṅḡonḡ à twonḡ mə tâ bo bə bi a njîm Kristo Yesu, ñlaa laà. Mbə bə bii mə bi twonḡ ìkum Mmà'àmbi yî'inə Yesu Kristo mə ni Mmà'àmbi wàà ñki mbə yî'inə aà. ³ Tâ ìbòṅ Nwî ni m̀bɔ̀ɔnə yîi mə ì lo a mbo Nwîṅḡonḡ Taà yî'inə ni Mmà'àmbi Yesu Kristo aa tâ ì tswè a mbo bù.

⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwî a ṅḡonḡ binòò bitsim m̀bi'i ṅḡaa yùù, ñlonḡ ìbòṅ Nwî yîi mə à le ṅghìrè a nu bù, ñtsya a njîm Krostò Yesu. ⁵ Nlonḡ mə ajaṅ mə ni tswè nî ànnù yî m̀ɔ'ɔ bu bî Yesu Kristo aa, kaa ni si afù'ù yî tsu saà, ñtswe nî àfù'ù ni m̀ḡhàà mî tsim, bo bî a ni m̀tsyè mî tsim. ⁶ Ntoo ya mə bî'î le si swonḡ nlonḡ Yesu, ni naṅsə mə

mbii i kuu a nu bù ⁷ ma mùu ajàṅ kaa nì wa'à nì mìtəŋnə mi Azwĩ mí tsu boṅè, a ajàṅ nì bɛ noò yìi mə Mmà'àmbí yì'inè Yesu kristo à ka yì fɛ'ɛ yentə aà. ⁸ A ka yì bɛ ghuu mə tâ nì təə ntinsə ŋghɛɛ nywe'e a nɔwĩ'isə, ntswe ajàṅ yìi mə kaa mbə bɪ wa'à ghuu firè wa ñjwĩ Mmà'àmbí Yesu Kristo. ⁹ Nwĩŋgòṅ à nì ñù yìi mə mbə bɪ'inè n̄ŋ ñtì yì'inè ghu nu, mbə Nwĩŋgòṅ wa yìi mə à le ntwon ghuu mə tâ nì tswe n̄ ànnù yì mɔ'ɔ bu bɪ Mú yì Yesu Kristo Mmà'àmbí yì'inə aà.

Ayàtə yìi mə a tswe a múm ñghòtə aà

¹⁰ Mə bu'u mbo a mbo bù mbá bilím mbá, n̄ ñkúm Mmà'àmbí yì'inə Yesu Kristo mə tâ nì ka ŋghaa mbiinə, tâ àyàtə tsuu a titì bũ tswe, ta tâ nì nanse ŋkwere ghuu a n̄bəŋ, n̄ ñmòntə juu, bo bɪ ajàṅ mə nì lèntə innù aà. ¹¹ Mə swon laa, bilím mbá, ñlon mə, bə bɪ mɔ'ɔ a ŋgwè'ɛ Chloes bɪ swon a mbo mə mə àyòṅə a tswe a titì bù. ¹² Mə swon aa mə ñù yì mɔ'ɔ yì mɔ'ɔ a titì bù a swonə nì mə, “Mə laa mbə ñú Paul.” Kə, “Mə laa mbə ñú Apollos.” Kə “Mə nì ñù Cephas.” Kə “mə nì ñù Kristo.” ¹³ Bɪ laa nyàtə Kristo aa ɛ? Bɪ le ŋkwèntə aa Paul a ati bəŋnə bəŋnə mbi'i ŋkwitu ghuu aa ɛ? Kə bɪ le mmurə ghuu a ŋkɪ aa n̄ ñkúm Paul aa ɛ?

¹⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwĩ mə kaa mə le ŋwa'á ñù ñbù a ŋkɪ murə ntsyatə Krispus bo Gaius; ¹⁵ ma mùu ajàṅ kaa mbə ñù ñbù ghùu a wa'à swon mə bɪ le mmurə yì a ŋkɪ aa n̄ ñkúm ghá. ¹⁶ (Mə wà'àtə mə mə le mbaa ŋkɪ mmurə ŋgwè'è Stephanas a ŋkɪ. Kaa mə s̄ ñúdàṅ wa'atə yìi mə mə le mmurə a ŋkɪ.) ¹⁷ Nlon mə kaa Kristo à le wa'á gha too aa mə tâ mə zi ŋka mmurə bə a ŋkɪ. A le mbəŋnə ñtoo gha aa mə tâ mə zi ŋka nswon ntoo yì ñsiginə ya. Kaa mə le ŋkɪ'i kà ñswonə aa bə nì ñghàà n̄ mitsyè mi mbi mù ta n̄wo n̄ Kristo a ati bəŋnə bəŋnə wa'a adàṅə dāṅə tsyá.

Kristo à nì mìtì mi Nwĩ bo bɪ mìtsyé mi

¹⁸ Nlon mə ntoo ya nlon n̄wo n̄ Kristo a ati bəŋnə bəŋnə à n̄ àjɪntə annù a mbo bə b̄ii mə bɪ bwɛ aà, lá a mbo b̄ii'inə b̄ii mə bɪ yweenə aa, i bə m̄idà'a mi Nwĩ. ¹⁹ Bɪ ŋwa'anə ma yù a múm àŋwà'anə Nwĩ mə, “Mə ka ta ŋgɪ'i a n̄ mìtsyè mi ŋgàṅmitsyè i sigisə bə b̄ii mə bɪ mɔontə mə bɪ z̄i ànnù aa a nsyè.”

²⁰ Tsó mə a bə laa, ŋgàṅmitsyè tigè ntswe aa fə aa ɛ? Ngāŋnd̄i'i nòŋsə tigè ntswe aa fə aa ɛ? Bə b̄ii mə bɪ zi ñligitə innù faa mbi aa bɪ k̄i ñtigə ntswe yàa ŋgaa aa fə aa ɛ?

²¹ Nwĩŋgòṅ, a n̄ mìtsyé yu, à le ŋghirə mə tâ bə tsuu yì a n̄ myaa mìtsyé zi. A le mbəŋnə m̄bɔṅ a Nwĩ a tsyá a n̄j̄im ntoo ya yìi mə b̄i'i swonə, bə twonə n̄ àjɪntə annù aa, ñyweensə bə b̄ii bɪ b̄ii yì aà. ²² BaYuda bɪ lòc mə bɪ yə innù j̄i ȳeyerə i b̄ɔṅ b̄ii, baGrikia bɪ lòc n̄ mìtsyé. ²³ Lá a mbo b̄i'i, b̄i'i k̄i ŋkɛ'ɛnə aa tsi'i ñtoo Kristo wa yìi mə bɪ le ŋkwèntə yì a ati bəŋnə bəŋnə aà. BaYuda bɪ kwàntə ghu ŋwo, b̄it̄izi Nwĩ bɪ lògə a n̄ àjɪntə annù. ²⁴ Lá a mbo bə b̄ii mə Nwĩ à twonə m̄ waa aa, kə a bə baYuda kə baGrikia aa oo, boṅ ñtoo mà yù i laa mbə Kristo yìi mə à n̄ m̄ida'a mi Nwĩ ŋkɪ mbə mìtsyé mi Nwĩ aà. ²⁵ Nlon mə àyoo yìi mə a finə àjɪntə ànnù Nwĩ aa, à n̄ mìtsyé, ntsyatə mìtsyé mi ñm̄isòṅə. Ayoo yìi mə a mfinə abɔrəkə Nwĩ aa, a bə m̄idà'a n̄tsyatə m̄ida'a mi ñm̄isòṅə.

²⁶ Wa'atə n̄ ajàṅ mə n̄ le mbə aa bilím mbá m̄bɔṅ tâ Nwĩŋgòṅ à twonə ghuu. Nyonə a n̄ mìtsyé mi mbi mù, kaa n̄ le ŋkɪ'i ŋgàṅ mìtsyé bə; kaa ŋkɪ'i n̄ adà'a yì tsu k̄i ntswe, kaa ŋkɪ'i bə b̄i wè k̄i mbə. ²⁷ Nwĩŋgòṅ à le mbəŋnə ñtsɔ'ɔ ayoo yìi mbi i lògə n̄ àjɪntə ayoo aa, mə yu d̄ir̄isə atu ŋgàṅmitsyè ghu. N̄kɪ ñtsɔ'ɔ ayoo yìi mə m̄bi i lògə n̄ abɔrəkə njoo aa mə yu d̄ir̄isə atu ŋgàṅada'a ghu. ²⁸ A le ñtsɔ'ɔ ayoo yìi mə m̄bi i le s̄i l̄i ñtsa'a mə a n̄ tikúm aa, tsi'i ñjoo j̄ii mə i s̄i ghu tswé aa, mə yu ta ŋgɪ'i n̄ ñjoo j̄ii mə i tswe ghu, mbi i lògə n̄ ñjoo àt̄indùu aà. ²⁹ La a bə mə kaa

mbə ɲù a kɪ'ì n̄t̄iɪ yi a nsi mi'i Nwĩ ka ɲkwɛɛ. ³⁰ Nwĩngòɲ à lògè mē ghuu ɲghirə n̄ tswé n̄ ànnù yí m̄'ɔ bu b̄i Kristo Yesu. Nwĩ a tigè ɲghirə Kristo à bə m̄tsyɛ mi'inè, n̄tsya a ɲj̄m Kristo, ànnù yi'inè a tsinè a nsi mi'i Nwĩ, a lògè yi'inè b̄i'inè tigè b̄i. A ketè m̄ɲk̄irè mi innù j̄i bi a nu b̄i'inè. ³¹ Tsó m̄ə a bə laa aa, aj̄an̄ m̄ə àɲwà'ànè Nwĩ a swon̄ aa m̄ə, “Mbê ɲù tsù a tɛ'è ti kwɛɛ n̄t̄iɪ yi, a k̄a ɲkwɛɛ aa mb̄i'ì b̄i ɲgaa Mmà'àmbi.”

2

Ntoo mb̄i'ì Yesu Kristo ȳi m̄ə bi lɛ ɲkwèèntè yi a ati bàɲnè bàɲnè aà

¹ Bil̄m̄ mb̄a nòò wa m̄ə m̄ə lɛ nz̄i a mbo bù a ɲkè'èné n̄toò Nwĩ ya m̄ə ì lɛ nlèèntè aa, kaa m̄ə lɛ ɲk̄i'ì m̄ighàà m̄i wè, kè m̄tsyɛ mi mbi mù lògè ɲkè'èné ghu b̄i. ² Nlon̄ m̄ə m̄ə lɛ ɲkòɲ m̄ə m̄ə l̄i'inè ɲgòɲ innù tsim̄ tigè ki swon̄ə tsi'ì ànnù Yesu Kristo ȳi m̄ə bi lɛ ɲkwèèntè yi a ati bàɲnè bàɲnè aà. ³ M̄ə lɛ n̄tswe a tit̄i bù aa tsi'ì tsó aborikè ayoo, m̄b̄'ɔ, n̄tsiginè. ⁴ N̄ighàà na a mbo bù kaa à lɛ ɲk̄i'ì n̄ighàà ni m̄tsyɛ m̄i m̄ə b̄i beentè aa b̄i. A lɛ mb̄aɲnè mb̄ə b̄i n̄ighàà n̄i m̄ə ni lɛ si d̄i'ì m̄ida'a mi Azwĩ Nwĩ aà. ⁵ Ma mùu aj̄an̄ t̄a àb̄iint̄i yuu t̄a à tsuu b̄i ni m̄tsyɛ mi b̄i i yөгitè mban̄nə yөгitè b̄i ni m̄idà'a mi Nwĩ.

M̄ityè mi Nwĩ

⁶ L̄a, b̄i'ì d̄i'ì innù ni m̄tsyɛ a mbo b̄i m̄ə bi kwe a m̄um̄ Azwĩ Nwĩ aà ka m̄ə kaa à si m̄tsyɛ mi mbi mù b̄i, kè m̄tsyɛ mi b̄i b̄i bi bu'utə mbi yù aà; b̄i m̄ə bi tswe n̄ n̄tsya aà. ⁷ B̄i'ì d̄i'ì aa m̄tsyɛ mi Nwĩ m̄i m̄ə mi ləontè aa, m̄ə Nwĩngòɲ à lɛ nan̄sə nləə t̄ètè nlon̄ n̄igha'a ni'inè aà. ⁸ Kaa ɲḡaɲmbu'utə mbi j̄u lɛ wa'a zi t̄a à laa atu bo. Bo lɛ mbaa nzi, bon̄ kaa bo lɛ ɲwa'ǎ a Mmà'àmbi ȳi m̄ə à tswe ni n̄igha'a aa a ati bàɲnè bàɲnè kweèntè. ⁹ A b̄i aa tsó m̄ə bi ɲwa'anə a m̄um̄ àɲwà'ànə Nwĩ m̄ə, “Annù ȳi m̄ə kaa ɲù à lɛè wa'a yə kè ɲyu'u aa, ànnù ȳi m̄ə kaa ɲù à lɛè ɲwà'a m̄òòntè m̄ə mb̄ə a fɛ'è aa, àa yu ȳi m̄ə Nwĩngòɲ à t̄aɲtə nləə a mbo b̄i m̄ə bi k̄on̄ə yi aà.”

¹⁰ Nwĩngòɲ à d̄i'ì m̄ə a mbo b̄i'inè n̄tsya a ɲj̄m̄ Azwĩ Nwĩ. Nlon̄ m̄ə Azwĩ Nwĩ a lòo ɲgòɲ innù tsim̄, n̄l̄oo, n̄l̄òò n̄i innù Nwĩ j̄i i nan̄sə n̄tsotə aà. ¹¹ Kaa ɲù d̄an̄ ȳi m̄ə mb̄ə a zi innù j̄i m̄ə ɲù wa'atə kaa à si ghu b̄i n̄tsyatə a azwĩ yi ȳi m̄ə a tswe ghu m̄um̄ n̄u aà. A ki mb̄ə ɲḡɲ ɲḡiɲ m̄ə kaa mb̄ə ɲù tsù kaa mb̄ə wa'ǎ ìm̄òòntè Nwĩ zi n̄tsyatə Azwĩ Nwĩ. ¹² Kaa b̄i'inè si aa àzwĩ ȳi f̄aa mbi kwèrè, b̄i'inè ban̄nə ɲkwèrə aa b̄i Azwĩ ȳi m̄ə Nwĩ à too a mbo b̄i'inè aa, t̄a zi ɲgòɲ innù tsim̄ j̄i m̄ə Nwĩngòɲ à fa n̄t̄on̄ə yi'inè ghu aà. ¹³ Tsó m̄ə a bə laa aa, kaa b̄i'ì si annù ma yu aa ni m̄ighàà m̄i m̄ə m̄tsyɛ mi b̄i d̄i'ì a mbo b̄i'ì aa d̄i'ì. B̄i'ì d̄i'ì aa ni m̄ighàà m̄i m̄ə Azwĩ a d̄i'ì a mbo b̄i'ì. N̄t̄'otə n̄i innù Azwĩ a mbo b̄i m̄ə bi tswe n̄i Azwĩ aà. ¹⁴ N̄u ȳi m̄ə kaa à si n̄i Azwĩ tswé aa, kaa mb̄ə ki'ì innù j̄i m̄ə Azwĩ Nwĩ a fa aa kwèrè. Ghu mbo, à n̄i àj̄ɲtə annù, kaa mb̄ə a tɛ'è ki'ì nan̄sə nzi. Ghu mbo, à n̄i àj̄ɲtə annù. Nlon̄ m̄ə mb̄ə bi k̄i n̄zi nduú yi, n̄tsya aa tsi'ì a ɲj̄m̄ Azwĩ. ¹⁵ N̄u ȳi m̄ə à tswe n̄i Azwĩ aa, à zi aj̄an̄ ȳi m̄ə mb̄ə yu k̄a n̄lentè innù tsim̄, l̄a kaa mb̄ə ɲù tsù wa'ǎ n̄lentè annù yi bàɲnè n̄zi ¹⁶ Aà aj̄an̄ m̄ə àɲwà'ànè Nwĩ a swon̄ aa m̄ə, “Mb̄ə ìm̄òòntè Mmà'àmbi aa a z̄i wò aa ε? Mb̄ə, a yi aa a d̄i'itè wò aa ε?”

L̄a a mbo b̄i'inè, b̄i'inè tswe n̄i ìm̄òòntè Kristo.

3

Nḡaɲfà' à Nwĩ

¹ A nswonj annù nikonj a bilîm bâ, kaa mèt kî wa'ă a mbo bù lô ñghàà aa tsi'î tsó mē ghàà a mbo bè bi Azwî. Mèt kî ghàà a mbo bù aa tsi'î tsó bè bî fàa mbî, kèt tsi'î tsó a mbo bônkhè a múm àbîinti. ² Mèt kî sî nɔŋsə ghuu aa nì nìbèè, kaa à kî wa'ă miji mî tîi bē, ñlonj mē kaa nì kî burə tì kwe ñkù'ù a ñjî. I zî ywe'e tsîtsòŋ, kaa nì burə tì kù'ù. ³ Nlonj mē nì burə ka kî tswē ntswēntîi yùu tsi'î tsó bè bî fàa mbî. Ajàn yîi mē àghè'ènnè bo bì àyòŋ a tswe a tîi bù aa, nì burə kî bē aa tsi'î bè bî fàa mbî, àkòrè nîzî yuu a kî mbè aa à yî bâ fàa mbî. ⁴ Nì yî tî swùŋnè i swonj nì mē, “Mèt laa mbè ñû Paul.” Nù yî mō'ò a kîi ñswonj nì mē, “Mèt nì ñû Apollos,” nì sî ghîrè aa tsi'î tsó ñùmîsòŋ aa ε?

⁵ Apollos à laa mbè wo aa ε? Paul a kî mbè wo aa ε? Bî'î ghensə mbè aa tsi'î ñgànjàfà'à mē bi lē ñkwetə a ñghîrə mē tâ nì ñiŋ mîntîi muu a nu Yesu Kristo. Nù nì bî'î a fà'à aà àfà'à yîi mē Mmà'àmbi à fa ghu mbo aà. ⁶ Mèt lē mbwe'e, Apollos a tsùtè, Nwîŋgòŋ a ghîrè mîji mya mē kwê. ⁷ Nù yîi mē a bwe'e aa nì wa yîi mē a tsùtè aa, kaa bo sî àyòd tsu bē. Nù yîi mē à nì ñû aa, à laa mbè Nwî, ñlonj mē a ghîrə mîji mya mî kwê aà. ⁸ Nù yîi mē a bwe'e aa, bo bì ñû yîi mē a tsùtè aa, bo yu ku'unè. Nwîŋgòŋ à ka yî kîi twu ñkabè àfà'á ñû i yòŋə a ñjîmè àfà'á yîi mē à fà'á ghu mbo aà. ⁹ Nlonj mē bî'î laa mbè bē bîi mē bî'î fà'a a abo mō'ò bî'î bì Nwî; nì bē ñsòò Nwî, mbè ndânwî yîi mē bi bɔɔ aà.

¹⁰ Nyonj a ñî ìbòŋ Nwî yîi mē à fa a mbo mèt aa, mèt kî fà'á aa tsi'î tsó ñû yîi mē à zî afà'á yî, ntumə atsəndá, ñû dàn a tigè mbɔɔ nda ghu. Tâ ñû ñtsim yîi mē a bɔɔ nda ghu aa tâ à ka ntsyesə ñî yî. ¹¹ Nlonj mē kaa mbè bi wa'á atsənda yî dàn bù ñtum, ñtsyatə ya yîi mē bî tē'è mē ñtumə aa, a bē Yesu Kristo aà. ¹² A ñghèe a ñî ñjoo jîi baa bɔɔ ghu aa, bè bî mō'ò ka yî kî bɔɔ ñî àtîi gold, kè nì yî silva, kè ñî ñgò'ò atîndùu. Tâ bî mō'ò ka mbɔɔ ñî itî, kè ñkîŋkà'á, kè ñgèè. ¹³ Bi ka yî yə a ajàn mē àfà'á ñû a tînsə mbè aà, wa ñjwî mē Kristo à ka yî fùrè i dî'ì aà. Nlonj mē maa ñjwî, bi ka yî ywe'etə afà'á ñû tsim nì mō'ò, tâ mō'ò tɔɔ ndî'ì ajàn mē a tîi mbè aà. ¹⁴ Belə mē mō'ò i bē tsuu nda yîi mē bi lē mbɔɔ wa atsənda aa i tòò tâ i wo, boŋ ñû wa mē à bɔɔ aa, à ka kwerə mîtsɔ'ɔnə mî ifà'á mî. ¹⁵ Belə mē mō'ò i tɔɔ nda ya, boŋ ñû wa mē à bòò aa à ka bwe. Yumbɔŋ à ka baŋnə nyweenə, lâ i yweenə aa tsi'î tsó à khě mfè'è aa wa mum mō'ò.

¹⁶ Nì sî zî mē nì laa mbè ndámà'anwî, Azwî Nwî a tswé nì a múm nu bù aa ε? ¹⁷ Mbè ñû tsù a ta ñgî'ì ñî ñdámà'anwî boŋ Nwî à ka kîi ta ñgî'ì ghu nú. Nlonj mē ñdámà'anwî i laa aà, bù ñî ñtu mbiinú ghuu, nì ñî ñdámà'anwî. ¹⁸ Tâ ñû ñbù ghùu tâ tsuu ìbîinú yî kî bwe'esə. Mbè ñû ñbù ghùu a wa'atə mē yu nì ñû mîtsyè ñyonj bē nì figè yî fàa mbi, a ku'unè mē tâ à bəŋ ntigə ajîntè tá ñansə tswe nì mîtsyè. ¹⁹ Nlonj mē àyoo yîi mē mbi yù i lògè nì mîtsyè aa, à nì àjîntə ayoo a ñsi mî'ì Nwî. Ajwà'ànə Nwî a swonj mē, “Nwîŋgòŋ a ko ñgàn mîtsyè ñyonj aa a ñjîm ñlwee yàà.” ²⁰ Adìgè ajwà'ànə Nwî yî mō'ò a kî mbù ñswonj mē, “Mmà'à mbî à zî ñnnù jîi mē ñgàn mîtsyè bi wa'atə aà, mē ñnnù jîi bi wa'atə aa à ñî àdànə dànə.” ²¹ Ma mùu ajàn, tâ ñû tsù à tsuu ntîi yî kî kwèè mbî'ì ñgaa bē, ñlonj mē ñjòd tsim i tswe aa a mbo bù. ²² Paul nì Apollos nì Peta, ñî mbi yù, ñtswēntîi bo ñèwo, nòò tsîtsòŋ kè nòò yîi a zî aa, ma juu ñnnù tsim à ñî juu. ²³ Bù, nì tswe aa mbo Kristo, Kristo a tswe a mbo Nwî.

4

Ngǎntoo Kristo

¹ A bəŋ mē tâ ñî lògə yî'ì tsi'î tsó ñgànjàfà'á Kristo jîi mē Nwî à lèè mē tâ bî'î ka ñlentə ñnnù Nwî jîi mē i lē ntswe a alò'òsə aà. ² Annù yîi mē a ku'unə a mbô ñgànjàfà'á tsó ma wa a ñghîrè aa à nì mē tâ à ka mfa'a a mbo tâ àfà'á yî tsi'î nì ñtîi yî tsimè. ³ A

mbo mè à ni tsi'i mûntsirê ànnù mē mbə nì kâ n̄sa'a n̄aâ, kè mē mbə m̄bi yù ì kâ n̄sa'a n̄aâ a korè. Kaa m̄mbòŋ kaa mè si atu ibii n̄u gha sa'a. ⁴ N̄tiî gha ì laà, la, kaa ì ki'ì di'ì aa mē mbə bi wa'ă isa'a a nu mè niŋè. N̄u ȳi mē a sa'a n̄a laa à bə aa Mmà'ambi. ⁵ Tsõ mē a bə laa aa, tâ n̄i tsuu isa'a n̄u tsù l̄õ tsèrə ti ghê mē nòò à kù'ù. Ann̄ n̄tsèrê isa'a n̄u n̄lwi'isə a tswe n̄i n̄yù'ùtə nòò wa mē Mmà'ambi à ka ȳi z̄i aà, n̄lɔŋ mē à ka ȳi fi'isə innù alò'òsè j̄i mē bə lɛ si ghìrə a m̄m m̄fi idigè aa, kii kè'è minàn ȳi mē bə lɛ n̄taŋtə n̄ləə a m̄m n̄tiî bo aà. A ka yi bə aa tsi'i maà nòò mē n̄u n̄tsim à ka ȳi kwèrə miyà a mbo Nwî ajàn mē à kù'ùnə ghu mbo aà.

⁶ Mē fa ibiinu yi'ì Apollos tsõ figè ma ghù aa, n̄lɔŋ ŋgaa yùù, mē tâ n̄i yəgə annù ȳi mē n̄ighàà n̄ulà n̄i nan̄sə n̄swonə aà, “N̄i tsuu ki ghìrə ì tsyà n̄i ànnù ȳi mē bi ŋwa'anə aà;” m̄bi'ì n̄u n̄ibù ghùù a kâ ŋkwɛɛ n̄tiî yi m̄bi'ì ŋgaa n̄u mò'ɔ, m̄bàn̄nə ŋka n̄tsa'a n̄i ȳi mò'ò. ⁷ N̄u ȳi mē à ghìrə gho mē tâ ò kò'ɔnə n̄tsya bē b̄i mò'ɔ aa, à n̄i wò aa ε? N̄jòò tsim j̄i mē ò tswe ni ju aa a s̄i Nwî fa aa ε? Mbə ò tigè m̄bu aa ŋkwɛɛ n̄tiî gho aa mē akə tsi'i tsõ kaa bi s̄i aa fà fà aa ε?

⁸ Ni lòò aà n̄swonə mē n̄i tswè mē n̄i n̄jòò tsim j̄i mē ni lòò aa ε? N̄i tswè mē n̄i àfù'u tsim aa ε? N̄i tigè mē mbə bifò, ka mē b̄i'ì s̄i b̄ifò ts̄itsòŋ bə aa ε? Mē yè'ètə mē bon̄ n̄i laa tɛ'ɛ mbə bifò t̄a t̄a b̄i'inə ka n̄sa'a n̄ifò nya b̄itsimè. ⁹ A fi tsi'i tsò Nw̄ngòŋ à fa aà àdigè n̄lwi'ì n̄j̄im a mbo b̄i'ì ŋḡaŋntoò ji, tsi'i tsò bə b̄i'ì mē bi tswe n̄i ŋkwo a n̄saanə, tâ m̄bi n̄tsim ì yə waa, ni baangel, n̄i b̄amisòŋ. ¹⁰ M̄bi'ì ŋkwi Kristo b̄i'ì ni ìbèrè, n̄i b̄aŋnə m̄bə ŋḡaŋmitsyè a mum Kristo. B̄i'ì b̄orè, n̄i b̄aŋnə n̄tiî. Bi tsa'à n̄i yi'ì m̄ban̄nə ŋɛnə ni bù. ¹¹ Yi nywe'e ts̄itsòŋ, b̄i'ì tswe n̄i n̄j̄i, n̄j̄i ŋk̄i ì yan̄è n̄i yi'ì, b̄i'ì wɛ'è n̄i b̄ikùrè b̄itsè'è. Bi ghòò n̄i yi'ì, b̄i'ì tsin̄è ŋkarə n̄i idigè idigè, ¹² b̄i'ì nwugè n̄i ìb̄i n̄u yi'ì m̄fa'a ni m̄it̄i n̄i m̄bò mi'ì. Bi yi n̄niŋ ndòò a atu b̄i'ì, b̄i'ì b̄aŋnə n̄niŋ m̄bòonə. Bi yi n̄ti tso'ɔ akòrè yi'ì, b̄i'ì tswā n̄ti yi'ì; ¹³ bi yi mbèḡitè yi'ì, b̄i'ì kwi'ì n̄i m̄ighàà m̄i b̄onè. Nyi nywe'e ts̄itsòŋ, a m̄bò m̄bi, b̄i'ì bə aa n̄tsa'à, n̄joo j̄i mē bi mè'è aà.

¹⁴ Kaa mè si ma yù a mbo bù ŋwà'ànə aa mē mē ghìrə tâ àtù yuu dirə b̄i. Mē b̄aŋnə ŋwà'ànə aa a ndi'itə bù tsõ b̄oò ba b̄i'ì mē mè kòŋə aà. ¹⁵ Ka mē n̄i tswe n̄i bə b̄i ghà'à ŋgha'a mē bi di'itə n̄i ghuu tsi'i tsõ bə bi Kristo aa, Taà ghùù à naa tsi'i ȳi mò'ò, n̄lɔŋ mē mè tigè mbə aa Taà ghùù ȳi n̄d̄anw̄i n̄tsya a n̄j̄im n̄toò ȳi n̄siginè ya ȳi mē mè zi ni yu a mbo bù aà. ¹⁶ Mē tigè n̄di'itə n̄i ghuu mē tâ n̄i ka ŋɛ'esə akòrè n̄iz̄i yā. ¹⁷ A bē n̄ji'ì ànnù ȳi mē mè too Timoti, mú ghà a n̄j̄im Kristo, ȳi mē mè kòŋə aa, ȳi mē a fà'à a mbo Mmà'ambi n̄i n̄tiî yi tsimè aà. A ka z̄i ì wa'atə a mbo bù, binòŋsè b̄i'ì mē mē yòŋə a m̄m n̄tswènt̄i yà ȳi m̄fi a mum Kristo, b̄i'ì mē mē kii ndi'ì a m̄bò n̄danw̄i n̄tsim, a idigè tsim j̄i mē mē ghèè ghu aà.

¹⁸ Bù b̄i'ì mò'ɔ ŋɛe n̄u juu, a bə tsi'i tsõ n̄i wa'atə ni mē kaa mè ka wa'ă ghuu bù n̄zi ŋghantə. ¹⁹ Lá Mmà'ambi, à bə b̄i'ì bon̄ mè ka z̄i ghantə ghuu a ni mú àti noò. Mē zi bon̄ mè ka wa'a aa tsi'i innù j̄i mē ŋḡaŋŋee nu mà j̄u ì swon̄ aa ì yu'ù, mè ka kii yə m̄it̄i myaa. ²⁰ N̄lɔŋ mē kaa ànnù n̄ifò Nwî kaa a s̄i aa annù n̄ighàà ni n̄tsù b̄i, a bə aa annù m̄ida'a. ²¹ Ni kòŋ mē akə aa ε? Ni kòŋ mē mè zi aa bə n̄i ŋgwàn a mbo bù, kè ni lòò aa mē mè zi n̄i àkòŋnə n̄i àb̄onə aa ε?

5

Ann̄ Ajirè a m̄m n̄d̄anw̄i

¹ Bi nan̄sə ŋkè'ènə a mbo mè mē ajirè a tswe a tit̄i bù, m̄bə abuu ajirè ȳi kaa a s̄i a tit̄i b̄it̄iz̄i Nwî tɛ'ɛ n̄tswe aà. N̄lɔŋ mē, n̄u a lògè ni a ŋkwɛ taà ȳi. ² Ni t̄orè aa ε? A ku'unə aa mē bon̄ ni b̄aŋnə n̄yè'ə aa yè'è. Tā n̄i fi'isə a n̄u ȳi mē a ghìrə ajànə annù ma yù aa a tit̄i bù.

³ Ka mē mē sī a titii bù a nī ibii nū gha tswé aa, mē bàṅnə ntswe a titii bù a múm Azwĩ. Mē tsèrè mē isa'a nū yīi mē à ghìrə ajaṅ annù ma yū aa tsi'ĩ tsǒ mē tswé a titii bù. ⁴ Nòò yīi mē nī boontə nī ikùm Mmà'àmbi Yesu yī'inə aa, àzwĩ ya a tswé bu bo, nī mǐdà'à mī Mmà'àmbi yī'inə Yesu Kristo, ⁵ nī fá nū ma ghú a mbo Satan mē tá à ta ṅgi'ĩ a nī ñjyǎnū yī. Mē mbə àzwĩ yi a yī m̀baṅnə nyweenə wa ṅjwi Mmà'àmbi le.

⁶ Ajàn yīi mē nī ṅee nū juu aa kaa a sī ku'ùnə. Nī sī zi mē, muli m̀bè'è àbaa i ghìrə mamù'ù ṅkyá àbaa a kɔ'ò aa ε? ⁷ Nī kɔɔ alwènə m̀bè'è àbaa yī lwèn ya mē à nī innù jī bi a titii bù m̀fi'isə, mē mbə nī laa le. Boṅ nī ka tigə bə tsi'ĩ tsǒ ṅkyá àbaa yī fii yīi mē kaa m̀bè'è àbaa kaa i sī ghu tswé. Nòò ikòò Passa yīi bi lògè mē Kristo yīi mē à nī mú m̀bɪnjèrè ikòò Passa yī'inə wa m̀mà'à Nwĩ ghu aa, à kù'ù mē. ⁸ A bɔṅ mē tá bĩ'inə tigə ṅji ikòò ma ghú, kaa wa'à jī aa bə nī àbaa yīi mē tswé nī m̀bè'è àbaa yī ñlwèn ya aa, mē a nī àbi'intii bo bi innù jī bi aa, bĩ'inə baṅnə ka ṅji bə nī àbaa yīi mē kaa m̀bè'è àbaa i sī ghu tswé, mē nī ñtii yī làà bo bi ànnù ñṅkoṅ aà.

⁹ Mē le ṅṅwà'ànə wa múm àṅwà'ànə ya mē mē le ntsyàsə a mbo bù aa mē tá nī tsuu aa bu bi ṅgàṅajirè ki karə. ¹⁰ Kaa mē le sī wa'à aa ṅgàṅajirè jīi mē à nī bē bi mbi aa, kě bə bii bi ghotə ṅjoo aa, kə baṅgámighee, kə ṅgǎṅmii bɪnwĩṅgɔṅ bi adàṅdàṅə swonə bē, ñlon mē ma mùu ajàn a ka dǐ'ĩ mē nī ma'atə mbi yū ṅghεε a adigə yi dàṅ. ¹¹ Mē le m̀baṅnə ṅwa'anə a mbo bù aa mē tá nī tsuu ki karə aa bú bi ṅù tsu yīi mē a twon ibii nū yi mē yu nī ñdɪm yī'inə, lá ànnù ajirè bo bi ànnù ṅghotə ṅjoo, nī ànnù mbii bɪnwĩṅgɔṅ bidàṅdàṅə, ànnù nswon ànnù yī bi a atu ṅù, nī ànnù nno m̀lù'ù mbaanə bo bi ànnù iyərə a tswé ghu nu aà. Tá àjɪnə yuu bi àjàṅ ṅù ma ya tá à tsuu burə bə bə!

¹² Nlon mē àya a nsa'a bə bi abεε à nī àkə aa ε? Nī tswé aa nī nsa'a bə bii mē bi tswé a múm ñdánwĩ. ¹³ Nwĩṅgɔṅ a sa'a bē bii mē bi tswé a abεε aà. “Furə nī ṅgǎṅabi'intii a titii bù.”

6

Annù nsomsə Mu Kristo nsomsə yī m̀ò'ò

¹ Mbè ṅù ñbù a tswé nī àbèè bo mu Kristo yī m̀ò'ò, à ghìrə àkə mē tá à logə isa'a wa ṅghèè nī ghu a mbo bə bii ànnù yaa sī tsinè, m̀baṅnə m̀mà'àtə a ṅghèè nī ghù a mbo bə bi Nwĩ tá bi lentə aa ε? ² Nī sī zi mē bə bi Nwĩ ka yī sa'a mbi yū aa ε? Mbə a bə mē nī ka yī ki sa'a mbi, boṅ mbə a tigə ñtsya ghuu a nlentə bɔɔ bi innù tsǒ ma bú aa mē akə aa ε? ³ Nī sī zi mē bĩ'inə ka yī sa'a bangel aa ε? Mbə a bə ma mùu ajàn boṅ nī bàṅnə naṅsə nzi nsà'à innù jī fàa mbĩ. ⁴ Mbə ṅjaṅ innù tsi'ĩ tsǒ ma jya i yī mfè'è, nī bàṅnə ñlogə ṅghèè nī ju bə a mbo bə bii mē ñdánwĩ tsa'à, mē tá bi lentə aa a ya aa ε? ⁵ A bɔṅ mē tá àdìrətu tswa ghuu. A bə mē kaa ṅù yī m̀ò'ò à sī a titii bù tswé mē à tsyèsə nzi nlentə innù abèè a titii bɔɔ bi Kristo aa ε? ⁶ Lá Mu Kristo a bàṅnə logə nī Mu Kristo yī m̀ò'ò ṅghèè nī ghu a kɔrə a mbo b̀iti bii Nwĩ mē bi ka nsa'a isa'à yi.

⁷ Tsi'ĩ ajàn mē innù ñbèè kɔrə i tswé a titii bù aa, a dǐ'ĩ mē nī wò mē. Nī sī zi mē a bɔṅtə mē mbə ṅù a bàṅnə ṅghìrə ibi a nu bù aa ε? Nī sī ki nzi mē a bɔṅtə mē mbə bi bàṅnə ñtwεε bē ṅjoo juu ṅkwerə aa ε? ⁸ Lá bu bɪmbɔṅ, nī bàṅnə ṅghìrə nī ibi, m̀baṅnə nī ṅjoo bē ṅkwerə, bo bii mē à nī bɔɔ bi maà buu aà.

⁹ Nī sī zi mē kaa bə bii ànnù yaa a sī tsinə aa kaa bi ka yī wa'à ànnù nifò Nwĩ jī aa ε? Nī tsuu ibii nū ghuu ki bwe'esə, ṅgǎṅatsùurə, ṅgǎṅmii bɪnwĩ bidàṅə dàṅə, kě ṅgǎṅajirè, kə m̀bàṅnə ñlogə m̀bàṅnə, kə bàṅgyè bi ñlogə bàṅgyè, ¹⁰ kə baṅgámighee, kə bə bii bi ghotə nī ṅjoo tsi'ĩ ghòtə ñləə, kə banòmbaanə, kə ṅgǎṅmbəgə bə, bo bàṅgámighee, wa kaa bo ka yī wa'à a mum ànnù nifò Nwĩ kuù. ¹¹ Bù bĩ m̀ò'ò le mbə

aa maa ajàṅṅè, lâ bi sî'î mē ghuu, ṅghirè nì tigè bè bi Nwî bîi bi laa aa, ṅghirè annù yuu a tsinè, nî ìkũm Mmà'ambî Yesu Kristo bo bì a mûm Azwî Nwî yî'inè.

¹² “Mbè mè tse ghìrè ìnnù tsimè mē mè kòṅ aà.” Lâ kaa ìnnù tsim i si kwetè. “Mbè mè tse ghìrè ìnnù tsimè jîi mē mè kòṅ aà.” Lâ kaa mè ka kî'i abù'u a mbô ànnù tsu bē. ¹³ Nù tsù à tse swon mē, “Mîjî tswè aa a mbô àtò'ò, àtò'ò a kî òtswè aa nlon mijî.” Ìṅṅè, à nî ànnù nîṅkonè, lâ Nwîṅṅon à ka yî bwesè ma jyaà njoò tsimè. A ṅghèe a nî ìbîinù gho, kaa i sî tswè aa a nji mǎghàbè ghu. Ìbîi nù gho i tswè aa a mbo Mmà'ambi yîi mē a sa'a aà.

¹⁴ Nwîṅṅon à lè mbînsè Mmà'ambî yî'inè a niwô, à ka yî kîi bînsè yî'inè nî mîdà'â mi.

¹⁵ Nî sî zi mē mîbîi mi nù muu mi laa mbè mbèe nu Kristo aa ε? Mè ka lògè mbèe nù Kristo i tigè ghìrè tâ i bē mbèe nù àkwàrè aa ε? Kaa ma ya mbè a wa'à fè'è. ¹⁶ Kè nî sî zi mē nù yîi mē à bòònsè mbîi nù yî bo àkwàrè aa bo yu tigè mbè aa àyoo mɔ'ɔ aa ε? A ajàṅ mē àṅwà'ànè Nwî a swon aa mē, “Bo bya bi baa, nù bāṅnè wa bo mǎṅgyè wa, tigè mboonsè mbè nja' nu yî mǎfùrè.” ¹⁷ Lâ nù yîi mē à bòònsè mbîi nù yî bo Mmà'ambî Kristo aa, bo yu tigè aa Azwî yî fùrè.

¹⁸ Nî ka ṅkhè ìnnù ajirè. Ìfānsènnù jî mɔ'ɔ jîi mē nù a ghìrè aa, kaa i sî aa ìbîinù yî mɔontè. Lâ nù yîi mē a jî mǎghàbè aa, a fānsè aa annù a nu mbîi nù yî. ¹⁹ O sî zî mē mbîi nù yò i laa mbè ndâ Azwî Nwî yîi a tswè mûm nu wò, ya yîi mē a lo mbo Nwî aa ε? Wa kaa ìbîi nù gho i sî aa mbo wò tswè i tswè aa a mbo Nwî. ²⁰ Wa à lè nyuu gho aa nî àtîndùu, ma mùu ajàṅ a kù'unè mē tâ ò ka gha'asè bē Nwî nî mbîi nù yò.

7

Ìbetè nlon annù niyɔ'ɔ

¹ Tsitsòn, a ṅghèe a nî ìnnù jya mē nî lè ṅwà'ànè mîbetè gha ghu nlon annù niyɔ'ɔ aa, àkwî'i a nî mē, nù à bē tuu mǎṅgyè kî mòontè bon a bonè. ² La a ku'unè mē tâ ṅumbāṅnè ntsim à tswè nî ṅgwè yî, tâ mǎṅgye ntsim à kî ntswe nî òdoò yî tǎ kî khè ìkwà'ànè jîi tswè nlon annù ajirè aà. ³ A bon mē tâ ṅumbāṅnè à ka ṅghirè ìnnù tsim jîi mē i ku'unè aa a mbô ṅgwè yî, tâ ṅgwè yî à kîi ṅghirè nî ìnnù tsim jîi i ku'unè a ṅghirè a mbo òdoò yî aà. ⁴ Nlon mē kaa mǎṅgyè à sî nî àdà'à a atû ìbîi nù yî tswè, a bāṅnè ntswe òdoò yî ntswe nî yu. Kaa ṅumbāṅnè à sî nî àdà'a a atû ìbîi nù yî tswè, a bāṅnè ntswe ṅgwè yî ntswe nî àdà'à ghu nù. ⁵ Tâ ṅunìbù tâ tsuu ṅû yî mɔ'ɔ nî ìbîi nù yî kî yumè tî ghè mē bo yu bîinè mē bo yu ghìrè maa ajàṅ nlon aa mē bo lòc nlogè nòò ma wa tsà'atè Nwî ghu aà. Maa ajàṅ, bēe nòò ma wa a tsya, bo bú ṅghèe nî mǎbîi ṅka ntswe fu tsó mǎṅgyè bo òdoò, ta wa'a abwarè a mbo Satan lô mfa mē tâ à kwa'anè waa tâ bo wo nlon mē ka bô sî ntswâ ìbîi nù waa zî aà.

⁶ Mē swon ma laa a mbîi mē nî ghìrè, kaa mè sî aa ndî'i a mbo bù fa. ⁷ Nlon mē a mbo mè, mē yè'ètè mē bon bù bitsim bē aa tsó mè; lâ nù yî mɔ'ɔ yî mò'ɔ à tswè aa nî mîi mîṅṅnè mîi mē Nwî à fà aà; nù yî mò'ɔ a tswè nî àbèṅ yuà nù yî mɔ'ɔ a bāṅnè tswè nî àbèṅ yîi.

⁸ Tsitsòn mē swon yuà ànnù aa a mbo bè bîi mē bi sî yɔ'ɔ aà, bo bì a mbo bîkwî'i, mē a bon mē tâ bo tswè tsi'î bobo, tsi'î tsó mè. ⁹ Lâ mbè nù nî bù tuu ntswâ ìbîinù yî zi, a yɔ'ɔ, a bon mē tâ à yɔ'ɔ, ntsyatè a ajàṅ mē à ka tswè tî yɔ'ɔ, i bāṅnè kî lòò. ¹⁰ A mbo bè bîi mē bi yɔ'ɔ aa, mè fâ ndî'i yîi kaa i sî aa yà bē, nlo aa bē a mbo Mmà'ambi aa mē, tâ mǎṅgyè tsuu òdoò yî ló mà'atè, ¹¹ lâ mbè a ma'atè yî, a tigè ntswe tsi'î yù, kè a bú mǎbîi nzi bo yu mǎṅsè ìsa'à waa yu. Tâ ṅumbāṅnè à tsee ṅgwè yî kîi ló tuu.

¹² A bô àbùgè bē, mè swon ànnù yîi mē kaa a sî bē Mmà'ambi swonè aa mē: Mbè mu Kristo yî mǎbāṅnè a tswè nî mǎṅgyè yîi mē kaa à sî Mmà'ambi bîi, la ṅkòṅ nî

n̄bu ŋka ntswe bo yu, a tseè yi lõ tuu. ¹³ Mbə m̄ngyè a ki ntswe n̄i ndoò ȳi m̄ə kaa à si Nwĩ bii, la ŋkòŋè ni m̄ə yu ka bu tswè bo yu, a tseè yi ki tuu. ¹⁴ Nlon̄ m̄ə ndoo wa m̄ə à si Kristo bii aa Nwĩ à t̄igə mbii yi tsi'ĩ tsǒ ñu ȳi, ñyon̄ aa a ñj̄im ŋgwê ȳi wá. M̄ngyè wa m̄ə à si Kristo bii, Nwĩ a k̄i m̄bii yi tsi'ĩ tsǒ ñu ȳi, ñtsya aa ñj̄im ndoò ȳi wa m̄ə à ni mu Kristo aà. Nlon̄ m̄ə a laa tuu ma mùu ajàn̄ bə, bon̄ kaa b̄ò buu ka wa'ǎ b̄ò b̄ii m̄ə bə laa bə. Lâ Nwĩ à b̄ii waa a tsǒ b̄ò b̄ii bi laa aà.

¹⁵ Lâ ndoo wa, kè m̄ngyè wa m̄ə à si Nwĩ bii aa, a ka n̄l̄oo n̄tuu ŋgwê yi kè ndoò ȳi, tâ mu Kristo wa a bii. Maa ajàn̄ kaa ayoo a wa'ǎ mu Kristo ȳi m̄b̄an̄nè kè ȳi m̄ngyè kwerè, à tse gh̄irè annù ȳi m̄ə a ku'unə ghu mbo aà, ñlon̄ m̄ə Nwĩ à twon̄ə yi'inè aa m̄ə tâ b̄i'inè tswè n̄i m̄b̄oon̄è. ¹⁶ Wò mu Kristo ȳi m̄ngyè, ò z̄i aa fə m̄ə mbə Nwĩ a wa'ǎ ñj̄im wò tsyá ñyweensə a ndoò ghò aa ε? Wò, ñdoò, ò z̄i aa fə m̄ə mbə Nwĩ a wa'ǎ ñj̄im wò tsyá ñyweensə ŋgwê ghò aa ε?

N̄i ka nstwe ntswènt̄i yùu ñyon̄ aa ajàn̄ ȳi m̄ə Nwĩ à twon̄ə ghu aà

¹⁷ Tâ ñu ȳi m̄ə'c̄ ȳi m̄ə'c̄ ka ntswe ntswènt̄i ȳi ñyon̄ n̄i ànnù ȳi m̄ə Mmà'àmbi à fa ghu mbo ŋki twon̄ yi ghu aà. Ma yú à ni ñd̄i'ĩ ȳi m̄ə m̄ə fa a mbo ñdanwĩ tsi'ĩ ts̄imè aà. ¹⁸ Mbə a bə m̄ə Nwĩ à lè si twon̄ə gho aa lè bon̄ bi ñètè m̄ə gho, ò tsee ki lòo n̄l̄'òsə àlènsə ma yá. Kè m̄bə a bə m̄ə Nwĩ à lè si twon̄ə n̄i gho aa, kaa bi wa'à gho ñètè, ò tsee ki lòo m̄ə bi ñètə ghò. ¹⁹ Nlon̄ m̄ə, kè bi ñètè ñu, kè bi wa'à yi ñètè, bə bon̄ ma ya à ni tsi'ĩ ànnù d̄an̄è d̄an̄è. Annù ȳi m̄ə a tswè ghu aa a n̄i ŋka yu'unə ndi'ĩ Nwĩ. ²⁰ Tâ ñu ñts̄im à tswè tsi'ĩ ajàn̄ ȳi m̄ə à lè mbə a noò ȳi m̄ə Nwĩ à lè n̄twon̄ yi aà.

²¹ Nwĩ à lè si twon̄ə n̄i gho ò bə aa àbù'ù aa ε? Tsèè gho ki kwè'ε. Lâ m̄bə ò zi àjàn̄ ȳi m̄ə mbə ò fè'è wa ndábù'ù, ò fè'è. ²² Nlon̄ m̄ə àbù'ù ȳi m̄ə Mmà'àmbi à twon̄ m̄ə yi aa, à bə aa ñu ȳi m̄ə kaa à si a ndábù'ù tswé a mbo Mmà'àmbi. A ŋḡiŋ ŋḡiŋ, ñu ȳi m̄ə kaa à si abù'ù bə, Mmà'àmbi a twon̄ə yi aa, à bə aa àbù'ù Kristo. ²³ Wa Nwĩ à lè m̄baa ŋyuu ghuu n̄i àt̄indùu. Maa ajàn̄ tâ ni tsuu abù'ù ñm̄is̄on̄ b̄i bə. ²⁴ B̄ò bi maà, tâ ñu ñts̄im à tswè bo Nwĩ a n̄i àd̄igə ȳi m̄ə à lè ntswe ghu a noò ȳi m̄ə à lè n̄twon̄ yi ghu aà.

Ibetè ñlon̄ b̄i b̄ii m̄ə bi si ȳo'c̄ aa bo bi b̄ikw̄i'ĩ bi b̄angyè

²⁵ Ts̄its̄on̄, a ŋgh̄è a ni annù b̄i b̄ii m̄ə bi si ȳo'c̄ aa, kaa m̄ə si n̄i ñd̄i'ĩ ȳi m̄ə ì lo a mbo Mmà'àmbi aa tswé a mfa a mbo bo, lâ m̄ə fa amònt̄è ya a mbo bo, tsi'ĩ tsǒ ñu ȳi m̄ə, a ñj̄im ŋko m̄l̄iŋnə Nwĩ, bi tse bii annù ȳi m̄ə a swon̄ aà. ²⁶ Nlon̄ ŋḡi'ĩ ȳi m̄ə ì tswè ts̄its̄on̄ aa, m̄ə m̄ònt̄è m̄ə a bon̄ aa m̄ə tâ ñu à tswè ti ȳo'c̄.

²⁷ Ò tswè n̄i m̄ngyè aa ε? Tsee ki lòo m̄ə o tuu yi. Ò si n̄i m̄ngyè tswé aa ε? Ò tsee ki lòo m̄ngyè a nyò'ò. ²⁸ Lâ m̄bə ò ȳo'c̄ bon̄ kaa ò si aa annù ȳi bi gh̄irè. Kè m̄bè m̄m̄ngyè a ki nyò'c̄ bon̄ kaa à si aa annù ȳi bi gh̄irè. Lâ b̄è b̄ii m̄ə bi ȳo'c̄ a aa bi tswè n̄i ñḡi'ĩ ñlon̄ ñnn̄ mbi jù. Mè lòo ni m̄ə tâ ni tsuu a ni ma yaà ñḡi'ĩ kuu.

²⁹ B̄ò bi maà, ànnù ȳi m̄ə swon̄ aa a bə aa m̄ə, nòò wa à ghù'ùtè m̄ə ñtigə tsi'ĩ abò. A ku'unè m̄ə, n̄l̄oḡinə ts̄its̄on̄, tâ b̄è b̄ii m̄ə bi ȳo'c̄ aa, tâ bi t̄igə ntswe tsi'ĩ tsǒ kaa bo si n̄i b̄angyè tswé, ³⁰ Tâ b̄è b̄ii m̄ə bo yè'è aa, tâ bo tswè tsi'ĩ tsǒ b̄è b̄ii m̄ə kaa bo si yè'è aà. Tâ b̄è b̄ii m̄ə bi doritè aa, tâ bo tswè tsi'ĩ tsǒ b̄è b̄ii ka bo si doritè. Tâ b̄è b̄ii m̄ə bi yuu njoo aa, tâ bo tswè tsi'ĩ tsǒ b̄è b̄ii m̄ə kaa bo si n̄i njoo tswé. ³¹ Tâ b̄è b̄ii m̄ə bi tswè n̄i njoo mbi jù m̄fa'a ni ju aa tâ bo t̄igə ŋgh̄irè tsi'ĩ tsǒ kaa bo si n̄i ànnù ghu tswé. Nlon̄ m̄ə mbi yù, a ajàn̄ ȳi m̄ə ì tswè ts̄its̄on̄ aa, ì tsyà nii aà tsyà.

³² M̄ə lòo m̄ə tâ ni tsee ñnn̄ ki wa'a. ñu ȳi m̄ə à si ȳo'c̄ aa, tâ à ka wa'atə b̄è àjàn̄ m̄ə mbə yu k̄a m̄fa'a afà'a Mmà'àmbi ŋka n̄l̄oo ni m̄anj̄i ȳi m̄ə yu ka ki gh̄irè Mmà'àmbi à ka ndoritè ghu aà.

³³ Nù yïi mē à yò'ò aa, a wa'a aà ìnnù jì fàa mbí. Nlon mē a lòò aà ñka ñghìrē innù jii mē i ka ghìrē tá ñgwé yí doritē aà. ³⁴ Maa ajàn, a tigè ñtəə a titi. Màngyè yïi mē à sì yò'ò aa, kè múnɡóó mánɡyè, a wa'atə aa bə ajàn yïi mbə yu ghìrē innu Mmà'àmbi, ñlɔɔ nî àjàn yïi mē mbə yu ləè ìbìinú yi bo bì àzwí yi a laà. Lá mánɡyè yïi à yò'ò aa, a wa'atə aa bə ìnnù jì fàa mbí, ñlɔɔ nî àjàn yïi mē mbə yu ghìrē ñdoò yí a ka ñdoritē aà.

³⁵ Ma swon ìnnù jù tsim aa a ñkwetə bù ghu. Kaa mē si lòò aa ñj'i ñkya nniñə ghuu ghu. Mē lòò aa bə mē tá nì ka ñghìrē annù yïi mē a ku'unə aa tá tigè zi a ajànə mbə nì fa mibì mī nù mùu mitsim a mfà'à ìfà'a Nwí nî m̀nti muu mitsimə.

³⁶ Nğhɛɛ nî nù yïi mē à kòsə mē ñgwé yí aa, mbə a yə mē kaa yu si annù yïi mē a ku'unə a mbo mumánɡyè wa bù ñghìrē, kè ñyə mē yu lòò si'i, a bôn mē tá bo yò'ò tsó mē à lɛ nte'ɛ wa'atə aà. A bə ghìrē ma mùu ajàn boñ kaa à sì aa annù yi bì ghìrē.

³⁷ Lá mbə nù a ka'a mē kaa yu ka wa'à yò'ò, ti ghě mē bi gaansə yi aa gàansə, lē à kì mē ñka'a mē yu ka ki tswa ìbìinú yi, a gheè nì mbí tsee múmánɡyè m̀òntə, ñzi mē yu ghìrē aa annù yí sigìnə. ³⁸ Maa ajàn, nù yïi mē à yò'ò aa, à ghìrə ànnù yí sigìnə, lá nù yïi kaa à sì yò'ò a aa ghìrə aa ànnù yïi mē a boñ ntsyàtə aà.

³⁹ Mánɡyè ǹyò'ò à lwí'i tsó mánɡyè ǹyò'ò aa a nì nòò yïi mē ñdoò yí à tswe ntì aà. Lá mbə ñdoò yí wa a kwo, boñ mbə a yò'ò nù yí dàn yïi mē à kòñə aa, mē mbə a bə mu Kristo. ⁴⁰ Lá a nî à yaà àm̀òntə, à bə tsuu bú yò'ò boñ à ka ki doritə tsyàtə. Mē kî mbii mē Azwi Nwí a tswe a múm ñti mē.

8

Abetè nlon miji mii mē bi mà'à bînwi ghu aà

¹ Títson, ñghɛɛ nî m̀ji mii mē bi mà'à bînwi ghu aa, bí'inè zi tsi'i sigìnə mē, “Bí'inè bitsim zí ìnnù,” tsi'i a ajàn mē nì swòñə aà, “Nzì ànnù a ghìrə nù a ñeè nì nù,” lá a bāñnə mbə akòñnə mē a ghìrə a kwé. ² Mbə nù tsu a m̀ontə mē yu zi ànnù tsu, boñ kaa à burə tì zi ñkù'ùnə a ajàn yïi mē boñ à zi aà. ³ Lá mbə nù a kòñə Nwí, boñ Nwí à zi nù ma wá.

⁴ Nğhɛɛ nî ànnù ñji m̀ji mii mē bi ma'a bînwi ghu aa, “bí'inè zi mē bînwi ma bú laa mbə m̀kobə kaa wa'à nî ñtswénti tswé,” ñki nzi mē, “Nwíngòn à bə aa tsi'i yu yigè.” ⁵ Njoo jì m̀'ò i tswe ghu bì twonə nì bînwi a aburə kè a nsyé, “bînwi” ma bú bo bì “bimà'àmbi” bì tswe ghu a nòɔ nòò, ⁶ lá a mbo bí'inè, bí'inè zi mē Nwíngòn à tswe ghu aa tsi'i yí m̀fùurə, mbə Taà yí'inè, yïi mē à nànşə njoò tsim, ñki mbə yu yïi mē bí'inè tswe ntswénti yí'inè nlon ñgaà yí aà. Mmà'àmbi á kîñ mbə aa yí m̀fùurə, mbə Yesu Kristo, yïi mē Nwí à lɛ nnanşə njoò tsim ñtsya ghu nu, bí'inè kii ñtswe nî ñtswénti yí'inè ñtsya aa ghu nù aà.

⁷ Lá kaa sì bə bitsim bə mē bi zi ma yaà ànnu. Bè bí m̀'ò bì tswe ghu bíi mē bi m̀rìnə mē nì bînwiñgòn bì dànə dànə, ñji nì m̀ji mà mú tsi'i tsò mii mē bi nanşə mà'à aa bînwiñgòn bì dànə dànə ma bú ghu. Ajàn mē bo m̀ontə mē bì ghìrə aa annù yïi mē kaa a sì ku'unə, ñji aa, m̀nti myaa mii mē bərə aa, mē tigè ñsa'a nî waa. ⁸ Kaa m̀ji si ghìrə mē tá Nwí à beentə yi'inè. Mbə bí'inè tsuu jì, kaa bí'inè wa'á ayòò tsu bwé. Bɛɛ bí'inè jì jì, kaa a wa'á yi'inè nî ànnù tsu kwetə.

⁹ M̀ndoò ànnù yïi mē à tswe ghu aa, à bāñnə mbə aa mē tá ajàn yïi mē ò zi mē kè ò jì kè ò tswe tì jì kaa à si annù tsu kwetə aa, tá à tsuu ñgò'ò ñtumé àkòrə a mbo bìlím bo bíi mē m̀nti myaa bərə aa bə. ¹⁰ Nlon mē mbə nù à yé gho, wò yïi mē ò zi annù aa, ò jì nì a adigə yïi mē bi mà'à bînwi ghu aa, boñ à ka wa'à m̀ontə mē o ghìrə aa annù yí sigìnə, ñki ntigə ñji nî yïi ñgaà yumbon, mē mbə àb̀intì yi a bərə aa ɛ? ¹¹ Nyonə nî ànnù yïi mē ò zi, ñghìrə, mumaà ghò yïi mē àb̀intì yi a bərə a yə, m̀fìgìnə aa, yu wa yïi mē Kristo à lɛ ñkwo nlon ñkwitú yi aa, ò bāñnə nzwitə yi

aa bê zwiṭè. ¹² Ma la a bə mə, mbə ò ghirə ndîm ghò a wô, ò zwiṭè nṭi yi, nlon mə à bərə aa, bon ò fānsə annu aa a mbo Kristo. ¹³ Ma mūu ajān, mbə annu miji a bə ayoo yi mə mumaà à ka tsyà ghu wô, bon kaa mə ka yī wa'á mbà bú ñkurə, mbì'i mə ghirə mumaà ghà a wô.

9

Njoo jii mə i ku'unə a mbo ngəntoo Kristo aà

¹ Mè si nū yi mə mè təə nī atú ya bə aa ε? Mè si ngəntoo Yesu bə aa ε? Mè kī laa ŋki'i Yesu Krito Mmà'àmbi yī'inè yə aa ε? Nī si abo afà'á ya a múm Mmà'àmbi bə aa ε? ² Mbə bè bī mɔ'ɔ ka nswonə ni mə mè sī ngəntoo Kristo bə, bon a mbo bù, mè nī ngəntoo Kristo. Nlon mə nī laa mbə àlènsə ya a ndi'i mə mè nī ngəntoo Kristo ³ A nī nìghàà nīi mə mə swon a mfi'i ilèè gha a mbo bè bīi mə bi betə nī gha nī mighàà aa nuà: ⁴ A si a bwarə yi'i a ŋkwərə miji mi'i bo bì mlù'ù mi'i a mbo bù bə aa ε? ⁵ A si abwarə yi'i a nlògə bāngyē bi'i mə bi'ibo ka nzinə tsi'i tso ngəntoo Kristo jī mɔ'ɔ bo bì bɔɔ bi ma bì Mmà'àmbi ni Peta bə aa ε? ⁶ Kè nī wà'atə mə à nī tsi'i Barnabas nī mə mə bi'iyu tswè nī ŋka mfa'a mī'i yu miji aa ε? ⁷ A nī ghuu sogyè mə mbə a ká mfa'a mbù ntwu nī yi yu mbon aa ε? A nī wò mə mbə a bē àkò mlù'ù kaa wa'à nī mntà mi iti mlù'ù mya ka ŋkya nji aa ε? A nī wò mə mbə a ka ntsee naà kaa wa'à nī mlìkè nàà wa ka nno aa ε?

⁸ Mə swonə ma mūu ajān aa nī àdà'à nūmìsɔn aa ε? Nònsə à laa wa'á maa ajān kī nswon aa ε? ⁹ Nlon mə bi nwa'anə a nī nònsə Moses mə, “Nī tsuu ntsū mbɔn kwərə a noò yi mə i nīn ansan mfarə aà.” Kaa Nwī à si ma nuu nìghàà ghaà aa nlon aa tsi'i mbòñ. ¹⁰ A si ma nuu nìghàà ghaà aa nlon aa ngaà yī'i aa ε? Bi le ŋwà'ànə ma nuu nìghàà nlon aa ngaà yī'i. Nlon mə nū yi a ligə miji aa, bo bì nū yi a fù'ù miji aa, a fà'á aa nwa'atə ni mə yu tswè nī ntswe nī mii miji myá. ¹¹ Bī'i bè mē miji mi Azwī a titi bù, mbə bī'i ka mbetə njoo mbi a mbo bù a di'i mə bi'i betə si'i aa ε? ¹² Mbə bè bī mɔ'ɔ tswè nī abwarə a mbetə a mbo bù bon bī'i si nī abwarə tswè ntsya waa aa ε? Lá, kaa bī'i kī wa'à ma yu abwarə lògè. Bī'i kī si bāñnè mbii innu tsim a nyə mə kaa mbə bī'i wa'á ati taansə a mánji ntoo Kristo. ¹³ Nī si zi mə bè bīi mə bi fà'á a ndámà'anwī aa bi tswè nī miji myaa aa ghu aa ε? Bè bīi mə bi kii mfa'a ni a nìkəntə nī mɔ'ɔ nī mánwī bi kii nji aa njoo mmà'anwī. ¹⁴ A kī mbə a ngiŋ ngiŋ a ajān mə Mmà'àmbi à swon mə, bè bīi bi sèensə ntoo yī nìsiginè ya aa, miji myaa mi tswè nī ŋka mfè'ε aa ghu.

¹⁵ Lá kaa mə le ŋki'i abwarə mà yú yī tsu lògè. Kaa mə si aŋwà'ànə yú kii nwa'anə aa mə mə lontə njoo ghu, nlon mə, mbòñ mə kwo, ntsyatə ajān mə mbə nū a kwərə ànnu yi mə mə tère ghu aà. ¹⁶ Kaa mə si nī àdà'à a ka ŋkwèè nṭi gha nlon mə mə swon ntoo yī nìsiginè ya aa tswé. A nī ànnu yi mə mè tswè nī ŋka ngiŋ. Ngi'i yī nswèrè i ka kuu a nu mə mə mbə mə tsuu ntoo yī nìsiginè ya kī swonə. ¹⁷ aMbə mə ka mfa'a ma mūu ajān aa nī ñkòñ yà bon mə tswè nī mitsɔ'ɔnè mi ifà'á. Bə mə tuu aa nī ñkòñ yà kī fà'á bon à nī ifà'á mə Nwī à fa a mbo mè. ¹⁸ Mtsɔ'ɔnè mi ifà'á ma mi tigè mbə aa akè aa ε? Tsi'i mə mə ka nswonə nī ànnu Nwī ñghirə ni mə tá ntoo yī nìsiginè ya tá i bə ayoo tí nduù. Kaa ŋki'i kà nliginə kwərə nī abwarə yá.

¹⁹ Mə laa mbə nū mə mè təə nī atú yá, kaa mə si abù'ù nū bə. La mə bāñnə ñghirə ibinú gha nī abù'ù nū ntsim, mə mbə mə nanse swuntə bə bī ghà'atə bi zī a mbo Kristo le. ²⁰ Mə yi ti fà'á bi'i bì bàYuda aa, mə tswè tsi'i tsó nū bàYudà, mə mbə mə swuntə waa bi zī Kristo le? Ka mə mɔn mə si nī ŋka yon nònsə Moses tswè aa, mə tswè tsi'i tsó mə yonə, a noò yi mə mə tswè bi'i bì bè bīi mə bi yonə ma waa nònsə aa ta swuntə waa. ²¹ A kī mbə ngiŋ ngiŋ mə noò yi mə mə tswè bi'i bè bīi

bi si nòŋsè yonə aa, mè kii ntswe tsi'i tsó bo, kaa ŋki'i nì nòŋsè yonə mə mbə mə kî nswuŋtə waa mfa a mbo Kristo le. Kaa mə si swonə aa mə mə si nòŋsè Nwĩ yu'unə. Mè nansə tswe aa a ji'i mikòrə nòŋsè Kristo. ²² A mbo bè bii mə bi bərə aa, mə kî mbərə mə mə swuŋtə waa. Mè tigè mbii nî innu tsim nlon ŋkwitú bè bitsim, mə mbə mə ghirè innu tsim a nyweensə waa bí mɔ'ɔ le. ²³ Innu tsim jii kə mə ghirə aa, mə ghirə aa nlon ŋkwitu ntoo yì nsiginè ya mə mbə mə tswe nì mbɔɔnə yìi mə ì tswe ghu aa le.

²⁴ Nì si zi mə bi yi ghèe a adigə nikhè ŋka ŋkhə aa a ghirè ñji aa tsi'i nù yì mfuùrè aa e? A ku'unə mə tâ nì ka ŋkhə nì mânji yìi mə nì ka ji. ²⁵ Nù ntsim yìi mə a ghèe nikhè aa, a tswa ibinú yi ni ŋgòŋ innu tsimè, m̀m̀irisə nì ibinú yi ni mânji ma ghú aa mə yu kwere aa miyàrinè mi ŋgù'ù mii mə mi tsyà nii aà tsyà. Lá a mbo bí'inè, bí'inè tswe nì ŋghirə maa ajàn a ŋkwere mii mə mi tswe n̄ŋkonə aà. ²⁶ Aá ànnu yìi mə kaa mə si aa adàn dāŋə bu'usə ŋkhə, kaa ŋki'i kii m̄fu u aà m̄fə'è. ²⁷ Mə fùu ibinú gha, ntswa nyigə, mə mbə mə wa'à ka nswonə nì ànnu Nwĩ a mbo bādāŋ, nyi bāŋnè nsaa miyàrinè mi ŋgu'u myá.

10

Awà'àsè nlon ŋgha'asè m̄ŋkobè

¹ Bilim bá, mə lòɔ mə tâ nì zi mə, bità bi bitaa bí'inè bi le si yonə mbà'à ya i kusè waa bo kî ntoo ŋki miyaa yì Bagitə wá. ² Mbə yìi mə bo le si yu'unə nì Moses, ñyonə nì mbà'à ya ŋki too ŋki miyaa wa aa, a tigè mbə aa ŋki yìi mə bi le mbòonsè ŋkwere tā tigə tswe a nji'i mikòrə Moses. ³ Bo bí tsim bí le nji mijji mi Azwi; ⁴ ŋki nno ŋkí Azwi, nlon mə ŋki wa yìi mə bi le nno aa, i le mfè'è aa nì ŋgò'ò Azwi yìi mə ì le si yonə waa laà, mbə Kristo aà. ⁵ Ka mə a le mbə ma laa aa, bo bí ghà'atè le ŋghirə innu jii mə kaa Nw̄ŋgòŋ à le wa'à ghu doritè; a bē ñji'i ànnu yìi mə bo bí ghà'atè le ŋkwokə nja'anə a nta'a miwèè miwèè aà.

⁶ Innu majú i wà'àsè nì yi'inè aa mə tâ bí'inè tsuu ki yè'ètè a ŋghirə ìbi tsó mə bo le ŋghirə aà. ⁷ Nì tsuu m̄ŋkobè ki mii tsó mə bo bí mɔ'ɔ le si mii aà; nlon mə bí laa ŋwà'ànə a múm àŋwà'ànə Nwĩ mə, “Bè byà le ntswe nsye a nji ŋki no, m̀biinè ntigə mbenə.” ⁸ Bí'inè tsuu mib̄i mi nú m̄i'inè nì àtsùurè fa, tsó mə bo bí mɔ'ɔ le ŋghirè, nduù waa, ntsu'ù mighum mi mbaa ntsò tarə bí wó a njwi yì mfuùrè ŋkwokə aà. ⁹ Bí'inè tsuu a Mmà'àmbi i kwà'ànə, tsó mə bo bí mɔ'ɔ le ŋkwà'ànə yi, a too no i zwitè waa aà. ¹⁰ Nì tsuu ki nurikə kè ki ghàantè tsi'i tsó ajāŋə mə bo bí mɔ'ɔ le ŋghirè, Nwĩ a too Angel N̄wo wa, a zì nzwitè waa aà. ¹¹ Innu ma jú i le mfè'è a nu bo aa a ŋwà'àsə àbùgè bē, bi kî ŋwà'ànə aa a ndi'itə yi'inè. Nlon mə bí'inè tswe aa a noò yìi mə nòò n̄lwĩ'ì m̄b̄i à kà m̄ə aa ŋkoontə aà.

¹² Mbə yìi mə a bə ma mùu ajāŋ aa, a ku'unə mə tâ nù yìi mə a m̀d̀ontə mə yu təə aa, tâ ka ntsyəsə mb̄i'ì a lô ŋwo. ¹³ Kaa àkwà'ànə yì tsu a burə tì a mbo bù tì zì yìi mə kaa a lèè wa'á a mbo bè bí mɔ'ɔ ghèè, Nw̄ŋgòŋ a lèè nì ŋkà'á yì, kaa mbə a wa'à mà'atə mə tâ àkwà'ànə à kuu a nu bù yìi mə a tsyatə m̄t̄i'í muu. Lá a nì akwà'ànə yìi mə i zì a nu bù aa, a kii mfa nì mânji yìi mə nì ka khè ghu aà, tá tá nì zi mânji yìi mə mbə nì tswá n̄t̄i'í ghuu ghu.

¹⁴ Ma mùu ajāŋ mbá bilim bá bii mə mə kòŋə aa, nì ka ŋkhə a ŋka mmii mikobè. ¹⁵ Mə ghàà a mbo bù aa tsi'i tsó bè bii mə bi tswe nì m̄tsyè; mbə nì tse kyəsə atú yuu nì ànnu yìi mə mə swonə aa siginè.

¹⁶ Ndōŋ mbɔɔnə ya yìi mə bí'inè no mfa nì m̄bi'ikə a mbo Nwĩ aa, ì si aa yi'inè a múm àləə Kristo boonsə aa e? Abaa ya yìi mə bí'inè kii mbatə aa, a si aa yì'inè kii

mboonsə a ni m̀b̀iǹǹu Kristo aa ε? ¹⁷ Tsɔ mə abaa ya a ni tsi'ĩ yĩ fùùrè, bi'inè bii mə bi gha'atə ɲkurə ni àbaa ya yĩ fùùrè aa, bi tigə aa m̀b̀iǹǹu yĩ m̀f̀ùùrè.

¹⁸ Nì wa'atə baIsrael, tsɔ mə bo ɛ si fa nì ɲjoo mmà'à nì Nwĩ ghu ɲkii ɲji nì ɲjoo ma jya ji mɔ'ɔ aa, ɲjoo mà jù i ɛ wa'à nì waa aa boonsə boonsə a múm ànnù Nwĩ aa ε?

¹⁹ Mè swonə ma yù ànnù, ɲswonə aa mə akə aa ε? Mə m̀j̀j̀i m̀ìi mə bi mà'à m̀ìɲkɔbə ghu aa à nì àyoo tsu aa ε? Kè fɲkɔbə fii mə bi mii aa, à ki mbə ayoo tsu aa ε? ²⁰ ɲgan! Ànnù yii mə mə swonə aa, à ni mə, bi yi mfa ɲjoo jù a mbo m̀ìɲkɔbə, bi fa aa a mbo b̀idemon, kaa bi si aa a mbo Nwĩ fa. Kaa mə si lòò mə tá bu b̀idemon boonsə ànnù.

²¹ Kaa mbə nì wa'à kà no nì ɲd̀ɔɲ Mmà'àmbi ɲkii nno nì ɲd̀ɔɲ b̀idemon. Kaa mbə nì wa'à ka ɲji nì a atətə Mmà'àmbi ɲkii ɲji nì a atətə b̀idemon. ²² Bì'inè ka twebə a aghè'èné ntɔɲ Mmà'àmbi aa ε? Bì'inè m̀ɔ̀ɔ̀ntə mə bì'inè tii ntsya yi aa ε?

²³ “Mbə ò tse ghìrè ɲnnù tsimè,” lâ kaa à si ɲnnù tsim jii mə o ghìrè aa, mə mbə i kwetè ɲù bə. “Mbə ò tse ghìrè ɲnnù tsim,” la kaa si ɲnnù tsim jii mə o ghìrè aa mə mbə ghìrè ò kwe ntinsə a mum Mmà'àmbi bə. ²⁴ Tá ɲù yĩ m̀ɔ̀'ɔ̀ yĩ m̀ɔ̀'ɔ̀ tsuu tsi'ĩ ànnù yii mə a b̀ɔ̀ɲè nii aa ki lòò, m̀baɲnə ɲka nɔɔ bə ɲnnù jii mə i ka kwetè ndim yĩ aà. ²⁵ Ji nì miji bo bi m̀b̀à yii mə bi fèè a m̀ita, ntsuu ibetè jii mə i ka ki ghìrè tá m̀ìnti muu ka ns sa'a nì ghuu aa ki betə. ²⁶ Nlonə mə, “Mbì yu ntsim bo bi ɲjoo tsim jii i tswe ghu aa, à ni jì Mmà'àmbi.” ²⁷ Mbə ɲù yii mə à si mu Kristo bə, mbə a twoɲə ghuu a nda yu mə tá nì zi ɲji, nì bii ɲghɛɛ, nì ji àyoo yii mə à fa a mbo bù aa, ntsuu ibetè jii mə mbə i ghìrè m̀ìnti muu kà ɲsa'a ghuu aa ki betə. ²⁸ La mbə ɲù a swonə a mbo bù mə, “Miji muà, à ni miji m̀ìi mə bi ma'a aa b̀ìnwĩ ghu,” nì tsuu ji, nlonə ɲkwitu ɲù wa yii mə à swonə a mbo bù aà; ɲlonə mə mbə a ghìrè ɲti ɲù i sa'à yi. ²⁹ Kaa mə si aa a m̀ìnti muu swonə, mə b̀aɲnə ɲswonə aa ntii ɲù wa mə à swonə ànnù ya a mbo bù aà. Mbə ànnù yii mə ɲù yĩ m̀ɔ̀'ɔ̀ a m̀ɔ̀ɔ̀ntè, m̀bə a k̀iɲ mə ta mə tsuu ànnù yii mə mə k̀ɔ̀ɲ ɲghìrè, ghìrè aa a ya aa ε? ³⁰ Mbə mə ji ayoo yii mə ji aa, mfa m̀b̀i'ikə a mbo Nwĩ, bi fá ɲf̀i'è gha nlonə miji m̀ìi mə mə ji mfa m̀b̀i'ikə aa ε?

³¹ Mè swonə a mbo bù mə, kè nì kà ɲji ji, kè nì kà ɲno no, kè ànnù tsu yii mə ni ghìrè aa, nì ka ɲghìrè ɲnnù tsim a ɲgha'asə ɲkùm Nwĩ ghu. ³² Nì ka ntsyesə m̀b̀i'è nì ló ɲghìrè ɲù tsu a wò, kè ɲgan a bə ɲù baYuda, kè ɲù àtoo dan, kè a bə bə ɲghòtə bə bi Nwĩ. ³³ Nì ka nywe'etə ɲghìrè tsɔ mə, a ajàn yii mə mə kii ɲgaansə ni m̀ìnti ma mə mbə bə b̀i'isim kà ɲdoritə ni ɲnnù tsim jii mə mə ghìrè aà. Nlonə mə kaa mə si aa tsi'ĩ ɲnnù jii mə i b̀ɔ̀ɲ gha aa ghìrè, m̀baɲnə ɲghìrè aa bə ɲnnù jii mə i ka b̀ɔ̀ɲ bə b̀i' ghà'atə, tá tá bo nyweenə.

11

ɲwè'è àyoo a atu a noò ɲtsà'atə Nwĩ

¹ Nì ka ɲe'esə nì ghà tsɔ mə mə ɲe'èsə nì Kristo aà.

² Mə beentə ghu nlonə mə ni wa'atə nì gha ɲkii ɲɲe'esə nì gha nì ɲnnù tsim ɲkii nɔɔ nì ɲnnù tsim tsi'ĩ ajàn mə mə ɛ ndi'è a mbo bù aà. ³ La mə lòò mə tá nì naɲsə nzi siginè mə, Kristo à laa mbə atu a mbo ɲùm̀b̀aɲnə ntsim, ɲùm̀b̀aɲnə wa a k̀i m̀bə atu a mbò ɲgwè yĩ. Nwĩ a k̀i m̀bə atu a mbo Kristo. ⁴ Maa ajàn, ɲùm̀b̀aɲnə ntsim yii a tsà'atə Nwĩ, kè ɲswonə nì ɲtoò Nwĩ ɲso atsə'ətu aa, a d̀i'isè aa atu Kristo yii à ni atú yi aà. ⁵ Lâ m̀aɲgyè yii mə a tsà'atə Nwĩ kè ɲswonə nì ɲtoò Nwĩ ti kwerè atú yi aa a d̀i'isè aà àtu ndoo yĩ yii à ni atu ghu mbo aà, ɲlonə mə a tigə mbə aa tsi'ĩ tsò à kòò àtu yi. ⁶ Mbə m̀aɲgyè a tuu atú yi ki kwerə, a b̀ɔ̀ɲ mə tá à kòɔ. Mbə a ki mbə mə à nì ànnù ndi'ètu a mbo m̀aɲgyè a ɲkòò atú yi, a b̀ɔ̀ɲ mə tá à ka ɲkwerə.

⁷ A laa ɲkù'ùnə mə tá ɲùm̀b̀aɲnə tá à tsee atsə'ətu ki sò, ɲlonə mə à tswe aa nì m̀àrè Nwĩ ɲki mbə nigha'a ni Nwĩ aà; lâ m̀aɲgyè à bə aa nigha'a ni ɲùm̀b̀aɲnə. ⁸ (Nlonə

mə kaa à le ɲwa'a ɲumbâɲnè a nu mǎɲgyè fɛ'è. Lâ mǎɲgyè à le mbàɲnè ɲlo aa a nu ɲumbâɲnè. ⁹ Kaa Nwĩ à le ɲwa'ǎ ɲumbâɲnè ɲki nnaɲsə aa a mbo mǎɲgyè. Lâ à le mbàɲnè ɲnaɲsə mǎɲgyè ɲloɲ aa ɲгаа ɲumbâɲnè.) ¹⁰ A nĩ ɲji'ĩ ànnù yĩ mə a boɲ mə tâ mǎɲgyè à tswe nĩ àlɛnsə* a atú yu aà, ɲloɲ aa ɲгаа baangel. ¹¹ (Ka mə a bə laa, a múm ɲtswɛntĩ yĩ'ínè a mum Kristo, kaa mǎɲgyè à sɪ aa atu yu təè kaa ɲumbâɲnè a wa'ǎ aa atu yu ki ntəə. ¹² Tsɔ mə mǎɲgyè à le ɲlò aa a nu ɲumbâɲnè aa, a ɲumbâɲnè aa a bǎɲnè ɲtigə ɲjwe ni mǎɲgyè. Maa ajàɲ, ɲnnù jũ tsim i lò aa mbo Nwĩ.)

¹³ Nĩ lentə tsi'ĩ bù bĩmbôɲə mə a ku'unə a mbo mǎɲgyè a ntsà'atə Nwĩ ti kwerə àtú yi aa ε? ¹⁴ Nĩ bə yə ajàɲə mə Nwĩ à le naɲsə mbi aa boɲ a sɪ di'ĩ aa mə à nĩ ànnũ ndirətu a mbo ɲumbâɲnè a ɲlèə ɲnɔɲtú ji tâ i sa'akə aa ε? ¹⁵ Lâ mbə ɲnɔɲtu mǎɲgyè i sa'akə, i wa'ǎ bǎɲnè ɲzi aa bə ɲigha'a ghu mbo aa ε? Nlòɲ mə ɲnɔɲtu mǎɲgyè i tswe aa mə tâ à ka ɲwe'ε tsɔ àtsə'è. ¹⁶ Mbə ɲù tsù à loɔ a ɲka ɲligitə ma yũ ànnù, a zi mə kaa bi'ĩ kə ɲghòtə sɪ ni ɲòɲsə yĩ dàɲ tswé ɲloɲ annũ ntsà'atə Nwĩ.

Ntarə Mmàmbi

¹⁷ A nĩ juà ɲdi'ĩ mə i yòɲə aa, kaa mə sɪ ghuu bú mbeentə nloɲ mə a yi mbə a noò yĩ mə nĩ zi a ntsà'atə Nwĩ aa, nĩ ghirə aa bə ɲnnù jĩ i zĩ nĩ ɲgi'ĩ, kaa wa'ǎ ni aa nĩ bəɲ zĩ aà. ¹⁸ A nĩ ànnù yi ntsyambĩ, bi swoɲ a mbo mə mə, nĩ yi mbòontə aa, nĩ yatə ghuu ntswe a ɲjim a ɲjimə, mə mɔ̀ontə mə ma yũ ànnù mə mə yù'ù aa à tse bə annù ɲɲkoɲə. ¹⁹ (Lâ ànnũ ayàtə a tswe nĩ mfè'ε a titi bù ta tâ bə bii mə bi ghirə annù yĩ a tsinə aa tâ bi naɲsə mfè'ε ntəə tâ bi yə.) ²⁰ Nĩ yi mbòontə ti ji aa kaa nĩ wa'ǎ aa ntarə Mmà'ambi wa jĩ. ²¹ Nloɲ mə nĩ yi ti ji aa, ɲù ji aa bə mii miji, ɲù yĩ mɔ'ɔ a bǎɲnè ɲtswe nĩ ɲji, ɲù mɔ'ɔ a nò mbaanə. ²² Ma yũ a tsya aa la aa ε? Nĩ sɪ nĩ ɲdùgə juu tswé a ɲka ɲji ghu kii nno aa ε? Kə a bǎɲnə mbòɲə aa mə tâ nĩ ka ntsa'a nĩ ɲghòtə, ndirisə nĩ àtu bə bii bi boɲ ɲjoo aa ε? Nĩ lòò mə tâ mə swoɲ mə akə a mbo bù ɲloɲ ma yũ ànnù aa ε? Mə beentə ghuu aa ε? Nɲgaɲ kaa mə ka wa'ǎ beentə!

²³ Nloɲ mə ànnù yĩ mə mə swoɲ a mbo bù aa, mə le ɲkwerə aa a mbò Mmà'ambi, mə Mmà'ambi Yesu, nĩtugə wa mə bi le mfèè yi aa, à le ɲlògə abaa, ²⁴ ɲfa mbi'ikə, mbatə, ɲswoɲ mə, “A nĩ ɲbi nũ ghà i ghuà, yĩ mə mə ka fa a atu bù aà. Nĩ tigə ɲghirə ma mùu ajàɲ ɲwa'atə nĩ ghà.” ²⁵ A ɲgĩɲ ɲgĩɲ, à le ɲki ɲlògə ndoɲ a noò yĩ bo le mmàɲsə ɲji aa, ɲswoɲ mə, “Ndoɲ yuà, à nĩ àkàà yĩ fii yĩ mə Nwĩ à wərə bú bo nĩ àləə nũ ya aà. Nĩ ka ɲghirə ma mùu ajàɲ a ɲgòɲ bìnòò bitsim bii ni no aa, a ɲwa'atə ghà.” ²⁶ Ma la di'ĩ mə ɲgòɲ bìnòò bitsim bii nĩ kurə nĩ àbaa ma yũ, ɲkii nno nĩ ɲdoɲ mà yù aa, ni làansə aa annù ɲloɲ niwo ni Mmà'ambi nywe'e noò yĩ mə à ka yi bú bii aà.

²⁷ Maa ajàɲ, ɲù yĩ mə a kurə abaa yù ɲkii nno nĩ ɲdòɲ Mmà'ambi ya a ni mǎɲji yĩ mə à sɪ ku'unə aa, a wò aà ànnù nĩ ɲbiinu Mmà'ambi nĩ àləə nũ yi. ²⁸ Tà ɲù yĩ mɔ'ɔ yĩ mɔ'ɔ tâ à ka ɲlentə nĩ ɲbiinú yi mbəɲ ki kurə nĩ àbaa ya kə kii nno nĩ ɲdoɲ yá. ²⁹ Nloɲ mə ɲù à bə ji kii nno, ti zi mə à bə aa ɲbiinu Mmà'ambi bəə boɲ à ji ɲki nno mbe'e aà ɲdòò. ³⁰ A nĩ ɲji'ĩ ànnù yĩ mə bə bĩ ghà'atə a titi bu bi tigə ɲbɔrəkə bə, bi mɔ'ɔ ghòɲkə, le bi ghà'atə kɪ mə ɲkwokə aà. ³¹ A laa bə mə bi'inə lentə mibii mi nũ mi'inə ya'a, bəə boɲ kaa ɲjò Nwĩ i sɪ a nu bi'inə kuu. ³² La Nwĩ a ɲiɲ ɲgi'ĩ a nu bi'inə ɲtsisə nĩ yi'inə tsitsòɲ aa mə tâ bi'inə yi tsuu bi'inə bi mbi a ɲjim bwe.

³³ Maa ajàɲ mbà bɔɔ bi maà, nĩ yi mbòontə a ɲji mǎji mi Mmà'ambi, nĩ yu'utə bə bĩ mɔ'ò. ³⁴ Bεε mə ɲji i ti yaɲə ɲù, a foò ɲji a nda yu, mə tâ nĩ tsuu bǎɲnə bòontə aa a mbè'è ɲdòò Nwĩ. A ɲghèε nĩ ɲnnù jĩ mɔ'ɔ jya, mə ka yi di'itə ghuu ghu a noò yĩ mə mə ka yĩ zi aà.

* **11:10** Atsə'è ya yĩ mə a tswé ghu atu aa a bə aa àlɛnsə àdà'á yĩ à tswe ni yu aà, kə àdà'á yĩ mə bi tswe ni yu ghu atu aa.

12

Mìtèhnhè mii mə Azwì a fa aà

¹ Lâ ñghεε ni mìtèhnhè mii mə Azwì a faa aa, bilîm mbâ, kaa mē si lòo mē tâ ni tswe ti zî. ² Nî zi mē nòo wa mē ni le mburə ti a Kristo ti zi aa, bi le mbwe'esə ghuu ni bi mânji bi ghà'atè, ñlogə nî ghuu ñghirə ni kâ ñmii nî ìku mînkobə. ³ Mbèε mē a bə maa ajànə aa, mē lòo mē tâ ni zi mē, ñu yî mē à tswe nî Azwì Nwî aa, kaa mbə a wa'à swon mē, “Ndòò a atu Yesu.” Kaa mbə ñu wa'à kî ñswon mē Yesu à nî Mmà'àmbi ti ghê à tswe ni Azwì Nwî.

⁴ Mìtèhnhè mii mə Azwì a fa aa, mi tswe aa a bəh bəhə, lâ mi lô aa tsi'î a mbô Azwì yî fùùrè. ⁵ Mifà'à mii mə bi'inè fà'à ni a mbo Nwì aa mi tswe aa atu atú, lâ bi'inè fà'à aa tsi'î a mbo Mmà'àmbi yî mfuùrè. ⁶ Bimânji bii mə bə fà'a a mbo Nwì aa, bi tswe aa a atu tû. Lâ bîmânji bi afà'à ma bú bitsim aa a fâ ni Nwì yî mfuùrè, a bə yu yî mə a ghirə ifà'à bə bitsim i ghεε aà. ⁷ Azwì a fa ni ñnnu ma jú a atu tu a mbo ñu yî m'ò'ò yî m'ò'ò mē tâ kwetə bə bitsimè. ⁸ Bi fa a mbo ñu yî m'ò'ò, ñtsya a ñjimə Azwì mē tâ à ka ñghaa ni ñghàà mi mitsyè, mbanə mfa ni a mbo yî m'ò'ò mē tâ à ka nt'otə ñghàà ni Nwî. ⁹ Tsi'î Azwì ma yû a fâ ni àbiintii a mbo ñu yî m'ò'ò, mbanə mfa a ñka ñghurə bə a mbo ñu yî m'ò'ò. ¹⁰ A ghirə ni mē tâ ñu yî m'ò'ò ka ñghirə nî ñnnu jî yeyerə. Yî m'ò'ò a ka nyu'u nî ñtoò Nwì ñswonə, a mbo yî m'ò'ò, a ghirə mē tâ à zi kwensə a titii izwì bo bi Azwì Nwî, a mbo yî m'ò'ò, a ghirə mē tâ à zi ñghàa mighàa mî fii, ñki mfa a mbo ñu yî m'ò'ò mìtèhnhè mi nt'otə ñji'î mighàa mî fii mà mû. ¹¹ Mìtèhnhè ma mû mitsim, mi lòo aa tsi'î a mbo Azwì ma yâ, a fâ ni a mbo ñu yî m'ò'ò m'ò'ò, a ajàn yî mē à kòhə aà.

Idigə nu jî ghà'atə a múm mbìnnu yî mfuùrè

¹² Ajàn yî mē mbìnnu i ni yî mfuùrè mbanə ntswe ni idigə inu jî ghà'atə aa, ñki mburə ka kî bə tsi'î idigə nu mbìnnu ya aa, a nî ñgîh ñgîh ajàn mē bi'inè ni a nnòò lá mbə ibiinu yî mfuùrè a mum Kristo aà. ¹³ Nlon mē bi'inè le ñkwere aa ñkî Azwì yî fùùrè a ñkuu a mum mbìnnu yî mfuùrè. (Kè ò bə ñu baYuda, kè ò bə ñu baGrikia, àbù'ù kè ñu yî à si abù'ù bə.) Nwì à le ñki ñghirə bi'inè bitsim no aa Azwì yî fùùrè.

¹⁴ Kaa mbìnnu i si aa nî àdigənu yî fùùrè tswé, i tswe aa ni idigənu nnòo nòò. ¹⁵ Mbə a bə mē àkòrə a swon mē, “Mbə yî mē kaa mē sî abo bə aa, kaa mē sî adigənu bə,” Kaa ma ya mbə a wa'à ghirə mē tâ à tsuu adigənu bə. ¹⁶ Mbə a kî mbə mē àtòhnhè a swon mē, “Mbə yî kaa mē si ñli'i bə aa, kaa mē sî adigənu bə,” Kaa ma ya mbə a wa'à ghirə mē tâ à tsuu adigənu bə. ¹⁷ A laa bə mē mbìnnu ñtsim à ni ñli'i, bon i ka tigə yu'u nî ñnnu aa mē akə aa ε? A laa bə mē mbìnnu ñtsim à ni àtòhnhè, bon i ka tigə lumsə aa mē akə aa ε? ¹⁸ Lâ ajàn yî mē bə aa, Nwîngon à le nnanşə idigənu nniñ a mbìnnu aa yi m'ò'ò yi m'ò'ò a ajàn yî mē à kòhə aa. ¹⁹ Idigənu màjû tsim i le mbaa bə aa tsi'î yî fùùrè, bon mbìnnu i lo fə aa ε? ²⁰ Lâ ajàn yî a bə aa, idigənu i gha'à, lâ mbə mbìnnu yî mfuùrè.

²¹ Kaa mbə ñli'i wa'ă a mbo àbo swon mē, “Kaa mē si nòo lòò.” Kè àtu a swon a mbo mikà'à mē, “kaa mē si nòo lòò.” ²² Ngan kaa a si maa ajàn bə, ñlon mē idigənu jii mē i banə ñkirə tsi'î tsö i bərə aa, à banə mbə jii mē kaa mbə mbìnnu i wa'à fà'à ti ju. ²³ Idigənu jya jii mē bi'inè lèntè ni mē kaa i si nanşə ñk'ò'nə aa, à banə mbə jii mē bi'inè lèntè siginè. Jya jii mē bi'inè si lòo mē tâ bi ka nyə aa bi'inè lèntè siginè. ²⁴ Lâ idigənu jya jii mē i bon a nyə aa, kaa bi'inè si kintè. Lâ Nwì à banə nnanşə idigənu aa a ni mânji yî mē àghu'usə yî wè a banə ñghεε nî idigənu jya jii mē bi m'ò'òntè ni mē kaa i si k'ò'nə aà. ²⁵ A ghirə ma laa mē tâ àfa'anè tsee a titii idigənu tswe, tâ idigənu jya banə ka nlentè nî waa bo ni bo. ²⁶ Adigənu ya yi m'ò'ò

a laa bə ki yu'u nyanə boŋ mb̄inu yâ n̄tsim i yu'u n̄i n̄yanê; mbə a bə mə adigənu ya yi mɔ'ɔ a kwərə ŋghu'usə boŋ ib̄inu wa tsim i tswe n̄i n̄idorə.

²⁷ Ts̄ts̄ɔŋ, a mbo b̄u, n̄i laa mbə mb̄in̄u Kristo. N̄u ȳi mɔ'ɔ ȳi mɔ'ɔ a bə adigənu yi mɔ'ɔ maa mum mb̄in̄u. ²⁸ Nw̄iŋgɔŋ à tsɔ'ɔ bə a m̄um n̄d̄anw̄i m̄fa itu m̄f̄a' à a mbo bo. A l̄oḡinə n̄tsɔ'ɔ ŋḡaŋntoo Kristo, n̄yon̄tə n̄i ŋḡaŋtoò ji, ŋka nyon̄tə, n̄tsɔ'ɔ ŋḡaŋnd̄i' i n̄gh̄àà n̄i Nw̄i, ŋka nyon̄tə, n̄tsɔ'ɔ bə b̄ii bi gh̄irə inn̄u j̄i ȳeyerə, nyon̄tə n̄i bə b̄ii mə bi ka ki gh̄urə m̄igh̄òò, ŋki n̄tsɔ'ɔ bikwetə, b̄itsyàsə a n̄d̄anw̄i, bo bi bə b̄ii mə bi gh̄àà m̄igh̄àà m̄i fii aà. ²⁹ A n̄i bə b̄itsim mə bi bə ŋḡaŋntoo Kristo aa ε? A n̄i bə b̄itsim mə bi yu'u n̄i n̄toò Nw̄i n̄swon̄ə aa ε? A n̄i bə b̄itsim mə bi d̄i' i n̄i n̄gh̄àà n̄i Nw̄i aa ε? A n̄i bə b̄itsim mə bi gh̄irə n̄i inn̄u j̄i ȳeyerə aa ε? ³⁰ A n̄i bə b̄itsim mə bi tswe n̄i m̄it̄əŋn̄ə mi Azwi a ŋgh̄urə m̄igh̄òò aa ε? A n̄i bə b̄itsim b̄ii mə mbə bi gh̄àà m̄igh̄àà m̄i fii aa ε? A n̄i bə b̄itsim b̄ii mə mbə bi tɔ'ɔt̄ə m̄igh̄àà m̄i fii mà mú aa ε? ³¹ A ku'unə mə mbə n̄i k̄a n̄ȳə'ət̄ə a n̄tswe n̄i m̄it̄əŋn̄ə mi Azw̄i m̄i k̄ò'òn̄ə. L̄a mə ka gh̄è n̄i mb̄ii a nd̄i' i m̄an̄j̄i ȳi mɔ'ɔ ȳi mə à b̄ɔŋ n̄tsyat̄ə a mbo b̄u.

13

Akòŋnə

¹ Mbə mə z̄i ŋghaa m̄igh̄àà mi bə f̄aa mbi bo bi m̄igh̄àà mi baangel, n̄tsuu n̄i akòŋnə tswe bəə boŋ mə bə aa ts̄ò n̄j̄əŋ ȳi mə bi bu'u, kə n̄joo j̄i kòò j̄i mə bə bi kwagə aà.

² Mbə mə tswe n̄i ad̄à' à a ka n̄swon̄ inn̄u tsi' i ts̄ò ŋḡaŋntoo Nw̄i, kə n̄tswe n̄i m̄itsyè a n̄z̄i inn̄u j̄i l̄èəntə tsim; kə tswe n̄i ab̄iint̄i ȳi mə mbə a mwugə m̄inta' a ŋgh̄è n̄t̄e'ε a adigə d̄an̄, kaa wa' à n̄i akòŋnə b̄aŋn̄ə tswé, boŋ mə bəə aa tsi' i àyoo d̄an̄ə ad̄an̄ə.

³ Mbə mə t̄e'è n̄yatə n̄joo j̄a tsim, kə m̄fa ib̄in̄u gha mə t̄a bi t̄oo n̄zwitə, n̄tsee n̄i akòŋnə i tswe, bəə boŋ kaa ma juù inn̄u mbə i wa' à gha n̄i ànn̄u tsu kwetə.

⁴ Akòŋnə à n̄i ànn̄u n̄tsw̄ant̄i, ŋki ŋka ŋkakə ànn̄u bə bi mɔ'ɔ; kaa akòŋnə a s̄i n̄i àgh̄è'ən̄ə, kə ànn̄u ŋj̄ee nu tswé; ⁵ kaa akòŋnə a si t̄èr̄ə, kə ŋghaa n̄i m̄igh̄àà mi atsa' à. Kaa akòŋnə a si lòò mə t̄a bi ka nyu' u aa tsi' i à ȳi ann̄u; Kaa a si w̄an̄s̄ə n̄lwisə n̄i n̄t̄əŋn̄ə, kə n̄l̄ə n̄i ib̄i a n̄t̄i yu a nu n̄u; ⁶ kaa a si dorit̄ə a n̄i inn̄u j̄i b̄i, m̄ban̄n̄ə n̄dorit̄ə aa a n̄i inn̄u j̄i mə à n̄i ann̄u n̄i k̄on̄ aà. ⁷ Kaa akòŋnə a si kaa a ŋkwərə inn̄u tsim j̄i mə i tsi' i n̄i laà, kaa wa' à kaa a mb̄ii n̄i inn̄u tsim j̄i mə a yu' u aa, kə a mbe àj̄an̄ mə mb̄è inn̄u ma j̄u i f̄e'è m̄boŋ aa, kə a n̄tswa n̄i n̄t̄i yu n̄i inn̄u tsim j̄i mə tsi' i n̄i aà.

⁸ Akòŋnə kaa a s̄i n̄i n̄l̄w̄i' i tswé. Inn̄u tsi' i ts̄ò n̄ȳu' ú n̄toò Nw̄i n̄swon̄ə, i ka ȳi t̄sya; t̄a inn̄u ŋgh̄àà m̄igh̄àà m̄i fii t̄a à l̄wi' i; t̄a ànn̄u n̄z̄i inn̄u j̄i gh̄à'at̄ə t̄a à t̄sya. ⁹ Nlon̄ mə m̄itsyè m̄ii bə tswe n̄i muu aa kaa mi s̄i luù. Kaa n̄too ȳi mə n̄too Nw̄i kwərə ŋk̄e'εn̄ə aa kaa i wa' à k̄i n̄tsin̄ə m̄m̄ε; ¹⁰ L̄a n̄òò wa mə inn̄u j̄i mə i kɔ'ɔ n̄luu aa i ka ȳi z̄i aa, t̄a inn̄u tsim j̄i i s̄i kɔ'ɔ n̄luu aa t̄a i m̄ε. ¹¹ Nlon̄ mə n̄òò ȳi mə l̄ε mburə m̄un̄kh̄ə aa, mə l̄ε si gh̄àà aa m̄igh̄àà mi b̄on̄kh̄ə, àt̄u ya a l̄ε si f̄à' à aa tsi' i ts̄ò ȳi m̄un̄kh̄ə im̄òònt̄ə ja i k̄i mbə aa tsi' i ts̄ò j̄i m̄un̄kh̄ə; n̄òò ȳi mə l̄ε ŋkwe n̄tigə n̄d̄i aa, mə l̄ε ŋkent̄ə a ŋgh̄irə inn̄u ts̄ò b̄on̄kh̄ə. ¹² Ts̄ts̄ɔŋ, b̄i' in̄ə yə n̄i inn̄u aa tsi' i a awur̄is̄ə, ts̄ò aj̄an̄ mə n̄u a yə n̄s̄i yu a m̄um ŋk̄è'è aà, a yu ti bə a n̄j̄im, b̄i' in̄ə yə n̄i n̄si n̄i n̄si. Ts̄ts̄ɔŋ, mə z̄i ànn̄u aa tsi' i a t̄i t̄i; l̄a mə ka ȳi n̄an̄s̄ə zi t̄a à luu tsi' i ts̄ò aj̄an̄ ȳi mə Nw̄i à zi inn̄u tsim n̄lon̄ə gha aà. ¹³ Maa aj̄an̄, inn̄u juà ji tarə i tigə n̄l̄w̄i' i: Mbə ànn̄u ab̄iint̄i, ànn̄u n̄lon̄ə inn̄u j̄i b̄i' in̄ə b̄e aa bo ànn̄u akòŋn̄ə; a n̄i inn̄u ma j̄u ji tarə, ànn̄u ȳi a t̄i ŋkɔ'ɔ ŋkò'on̄ə aa, à n̄i akòŋn̄ə.

14

M̄it̄əŋn̄ə m̄ii mə mi kɔ'ɔn̄ə à t̄it̄i ŋgh̄òt̄ə aà

¹ Akòḡnè à nî ànnù yîi mē mbē nî kâ ḡgaansē nî mîṭiṭi muu a ntswe nî yù aà. Nî ka nanṣē nyē'ətē a ntswe nî mîṭēḡnè mî Azwî, ḡka nanṣē nyē'ətē nî tsi'î ntswe nî mîṭēḡnè a yu'ù ṇtoò Nwî nswonḡ nî a mbo bē. ² Nù yîi mē a ghàà mighàà mî fii aa, kaa à si aa a mbo bē ghaa, a ghàà aa a mbo Nwî. Nlonḡ mē kaa ḡù tsù à si annù ya mē a swonḡ aa yu'u. A bànḡnè swonḡ aa innù ḡii mē i læntē nî àdà'a Azwî Nwî aà. ³ Nù yîi mē a bànḡnè ḡkwērē nî ṇtoò Nwî ḡkē'enē nî a mbo bē aa, a kwetē nî waa mē bo ka ḡkwe, ndiintē nî waa, ḡkii nlē'ətē nî mîntiṭi myaa. ⁴ Nù yîi mē a ghàà mighàà mî fii aa, a kwetē ibiṇnù yi. Lâ ḡù yîi mē a kwērē nî ṇtoò Nwî ḡkē'enē aa a kwetē aa ḡghòtē tā i ka ḡkwe.

⁵ Mē kòḡtē mē mbē bù bitsim zî ḡghaa mighàà mî fii; lâ mbanḡnē nnanṣē kòḡtē mē tā nî zi a ḡka nyu'u ṇtoò Nwî ḡkē'enē a mbo bē. Nlonḡ mē ḡù yîi mē a yu'u nî ṇtoò Nwî ḡkē'enē aa, a ghìrē aa annù yîi mē a tinsē aa, ntsyatē ḡù wa yîi mē a ghàà mighàà mî fii aa; lâ mē ḡù a tswe ghu yîi mē mbē a yu'u mighàà mya ṇtō'otē a mbo ḡghòtē bonḡ a bonḡ ṇlonḡ mē a ka ghìrē bo ka ḡkwe.

⁶ Bōō bi maà, ṇòò wa mē mē lē nzî a mbo bù aa, mē lē mbaa ki lògē mighàà mî fii i ghàà a mbo bù nî mu bonḡ mbē mî kwetē ghūu aa ε? Mbē mē kwetē ghūu aa mē akē mē mbē mē tsuu ki tō'otē nî innù ḡi læntē bo bi nighàà nî Nwî a mbo bù, ḡkii nkwerē aà ṇtoò Nwî ṇswonḡ kē ḡkii ndi'i nî annù a mbo bù aa ε? ⁷ Bî'inè lògē ḡjoo mbu'u mîkòò tsi'î tsō ṇibànḡ kē ṇilōḡ nî bù'ù mē à nî ḡjoo ḡii mē kaa i sî ṇtiṭi tswē aà; mē ḡù zî ḡḡi ikòò ya aa mē akē mē mbē i tsee ki nanṣē fē'ε laa aa ε? ⁸ Mbē tsi'î ṇtànḡ ṇtsò, mē bi tuu tōn tā i fē'ε nlaa, bonḡ mbē bē zi aa mē akē ṇtanṡtē nù jyaa nlonḡ ṇtsò wa aa ε? ⁹ A ki mbē aa tsi'î ma mùu ajànḡ a mbo bù mē mbē nî ka ḡghaa mighàà mî fii mii kaa bē si yu'u aà, ṇlonḡ mē mbē bi zî ànnù yîi mē nî swonḡ aa mē akē aa ε? O bē ki ghàà maa ajànḡ bonḡ o ghàà tsi'î a mbō mīfē'è. ¹⁰ A laa mē mighàà a mbuu mbuu mî tswe fàa mbî. Kaa nî tsu nî wa'à ghu tswe mē bi ghàà ḡù tswē ti yu'ù. ¹¹ Lâ mē mē tsuu nighàà nî ḡù a ghàà aa ki yu'u bonḡ mē ka bē aa tso ḡù atoo ghu mbo tā à ki mbē tsō ḡù atoo a mbo mē. ¹² Maa ajànḡ tsō mē nî to nî ntswe nî mîṭēḡnè mî Azwî aa, nî ka nanṣē nyē'ətē aa bē mîṭēḡnè mya mē mî ka ki kwetē ḡghòtē tā i ka ḡkwe.

¹³ Maa ajànḡ ḡù yîi mē a ghàà mighàà mî fii aa, tā à ki nanṣē ḡka ntsa'atē Nwî mē mbē Azwî Nwî a ghìrē yu zî ajànḡ yîi mē mbē yu kii ḡka ṇtō'otē.

¹⁴ Lâ mē mē ka ntsa'atē Nwî nî nighàà nî fii bonḡ a tsà'atē tsi'î àzwî yâ, kaa mitsyē ma kaa mî wa'à nî ànnù yîi mē mē swonḡ aa bànḡnè ṇzi. ¹⁵ Maa ajànḡ mbē mē tìgē ḡghìrē mē akē aa ε? A bonḡ mē mē yi ti tsà'atē Nwî a mûm Azwî, mē kii ḡka ḡghaa nî nighàà nî mē nî laa a mitsyē mē aà. A bonḡ mē mē ki yēè ikòò a mûm Azwî mē kii ḡka nyēè nî nighàà nî nî laa aà. ¹⁶ Mbē ò ka mfa mbi'ikē a mbo Nwî tsi'î a mûm Azwî bonḡ mbē ḡù yîi à si annù zi aa a tìgē mēbeentē mē “Amen” aa mē akē nlonḡ mē kaa si annù ya mē o swonḡ aa yu'u aa ε?

¹⁷ Atsà'atē Nwî yo ya mē o fa mbi'ikē a mbo Nwî ghu aa, a bē tē'ε bonḡ bē mē akē bonḡ kaa mbē a wa'a ḡù yî mō'ō wa kwetē mē tā à ka ḡkwe.

¹⁸ Mē fá mbi'ikē a mbo Nwî ṇlonḡ mē mē zî ḡghaa mighàà mî fii ntsyatē ghūu bitsimè. ¹⁹ Ka mē a bē ma mùu ajànḡ aa, mē bē tswe a mûm ḡghòtē bonḡ mē ka kòḡ mē mē ghàà mighàà mî ntaà mii mē laa a mitsyē mē aa, ta kwetē a ndi'itē bē bî mō'ō ghu, ntsyatē a ḡghaa mighàà mii bē si yu'u aa ṇtsù'ù yî fùùrè.

²⁰ Bōō bi maà, nî tsee ki mōòntē innù tsō bōḡkhē. Tá nî bē bōō bî bōrē aa tsi'î a nî ànnù a ka ḡghìrē innù ḡi bî. Lâ mbanḡnē ḡka mōòntē innù tsō bîlî. ²¹ Nî zi mē bi ḡwa'anē a mum ṇḡṇsē Nwî mē, “Mmà'àmbî à swonḡ mē, mē ka lògē mighàà mî fii i ṇiḡē a ntsū bē bii mē bi ghàà mighàà mî itoo aa, tā bi ghaa a mbo bē bù.

Mè tɛ'ɛ ti ghàà bə maa ajàn aa, kaa bo wa'à kì nyu'utə!"

²² Maa ajàn, ànnù nghàa mìghàa mí fii a tswe aa tsó àlènsə a mbo bə bii kaa bi sɪ Kristo bii aa, kaa wa'à tswé aa a mbo bə bii bi bii mé aà. Ànnù ka nyu'u ntoò Nwĩ ñkɛ'ɛnə kaa a si aa a mbo bə bii kaa bo burə tì Nwĩ bii aa tswé, a tswe a bə a mbo bə bii mə bi bii mé Nwĩ aà. ²³ Tsó mə a bə laà aa, a múm ñghòtə, mbə bə bitsim ka ghaa mìghàa mí fii, bə bii mə bi si annù zi bi kuu yu'u bon bi ka wa'à swon mə nì baanə aà bàànə aa ɛ? ²⁴ Lá mbə bo banə ñka ñkɛ'ɛnə ní ntoò Nwĩ ya mə bo kwɛrə aa bon mbə nù yii à sɪ Nwĩ bii aa, kə nù yii mə à sɪ ñú nìbò wàà yí mò'ɔ bə aa, a zi ñkuu, bon ìnnù jya mə bi swon aa i ka tswa yi, tâ à yə mə yu wô ànnù. ²⁵ Tâ ìnnù lò'òsə jii i tswe ghu múm ntiì aa, tâ i fɛ'ɛ nyentə tâ à wo a nsyɛ àkùu kuu, ntigə mmii ní Nwĩ, nnaŋsə nswon tâ à laa mə Nwĩ à tswe a titii bù.

²⁶ Bɔɔ bi maà, ma mùu ajàn mə swon aa mə akə aa ɛ? Nì yi mbòontə a adigə yi mɔ'ɔ, nù yí mɔ'ɔ a tswe nì ìkòò a nyəə, nù yí mɔ'ɔ a tswe ní ànnù a ndi'ì, nù yí mɔ'ɔ a tswe nì ñkii yii Nwĩ à kè'ɛnə aà, nù yí mɔ'ɔ a ká ñghaa nighàa ní fii, kə a ká ntɔ'ɔtə nighàa ma nyá, tâ ìnnù ma jú tsim mə nì ghìrə aa, i kwetə mə tâ nì ka ñkwe. ²⁷ Mbə bə tswe ní ñghaa mìghàa mí mfii, a ghaa tsi'ì bə bi baa, kə bi tarə, bi ti ghàa a ghaa tsi'ì nù yí mfuùrə a atu nòò; a yi ñghàa nù yí mò'ɔ a ká ntɔ'ɔtə. ²⁸ Bɛɛ mə nù yii à ka tɔ'ɔtə aa a tsuu ghu tswe, a bɔɔ mə tâ à tswe atsitsi wa a múm ñghòtə, ntigə ñka ñghaa tsi'ì a mbó ìbiiñú yi bo bi a mbo Nwĩ. ²⁹ Tá bə bi baa kə bi tarə bii mə à nì ñgǎntoo Nwĩ aa tâ bi ghaa, tâ bə bi mò'ɔ kii ntigə nsantə a atú yaa ní ànnù ya mə ñgǎntoo Nwĩ jya i swonə aà. ³⁰ Bɛɛ Azwĩ Nwĩ a fi'isə annù yí mò'ɔ ndi'ì a mbo nù yí mò'ɔ, nù yii mə à tswe ghu mbèè aa, tâ yí ntsyambii wa a tigə ntswe atsitsi.

³¹ Nlon mə mbə nì ka nyu'u ní ntoò Nwĩ, ñkɛ'ɛnə yí mò'ɔ yí mò'ɔ, bon bə bitsim ka nyəgə annù ghu tâ à kii ndiintə ní waa bitsimə. ³² Bə bii mə bə tswe nì mètənnə a ñka nyu'u ntoò Nwĩ ñkɛ'ɛnə aa, bi zì ntsù'ùnə àzwĩ ya mə bo tswe nì yu aà. ³³ Nlon mə kaa Nwĩ à si ìnnù aa bùùrə bùùrə ghìrə. Lá mbanə ntaŋtə i zì aa nì mbɔɔnə.

Aá ajàn yii mə a tswe a noò yii mə bə bi Nwĩ a ñghotə ntsim boontə aà. ³⁴ A bon mə tâ banɔyè tsee kì ghàa a noò ñghòtə nlon mə nòŋsə kaa bi sɪ bii mə tâ bo ka ñghaa a múm ñghòtə. Tá bo ka yu'u ní ànnù yii mə bə bí mɔ'ɔ swonə aa, a ajàn yii mə nòŋsə baYuda a kii nswonə aà. ³⁵ Bɛɛ ànnù tsu yi ntswe yii mə bo lòò a nzi, bo biì mbetə bilòò byaa a ndùgə. Nlon mə à ní ànnù ndirətu a mbo manɔyè a ñka ñghàa a múm ndânwĩ. ³⁶ A bə aa mə akə lɛ! Nì mòontə mə ànnù Nwĩ a lɛ nlògìnə aa a mbo bù kə nì bə aa tsi'ì bə bii mə nì lèè nzi ñkuu a mbo bù aa ɛ?

³⁷ Mbə nù tsu a mɔontə mə yu ní ñgǎntoo Nwĩ kə yu tswe nì mètənnə mi Azwĩ Nwĩ, a zi sigìnə mə yuà ànnù mə mə ñwà'ànə a mbo bù aa i bə aa ndi'ì Mmà'ambí. ³⁸ Bɛɛ nù tsuu ndi'ì màyú kii bii, nì tsee annù yii mə a swonə aa kii bii.

³⁹ Ndoò ànnù à nì aa mə, a bɔɔ bi maà bâ, nì ka ñgansə mitii muu ñka nlɔɔ nì a ñka nyu'u ntoò Nwĩ ñkɛ'ɛnə. Lá ntsuu kii tuu mə tâ bə tsuu mìghàa mí fii kii ghàa;

⁴⁰ lâ tâ bi ka ghìrə ìnnù tsim a nì mânji yii à kù'ùnə bi kí nnaŋsə ntaŋtə aà.

15

Ajàn mə Kristo à lɛ nyweenə nì nìwo aà

¹ Bilim bâ mə lòò a mbú ñwa'atə a mbo bú ntoo yí ñsigìnə ya mə mə lɛ nswon a mbo bù, nì kwɛrə ntəə ghu aà. ² Ntoò mà yú mə mə swonə aa, i bə ntoo ya mə nì ka yí yweenə i yon ghu ñjim aa mə mbə nì tswa ntinsə, mə mbə a bə yii mə nì lɛ ñkii'ì aa adànə dānə bii.

yweensè aà. Bi tigə mmurə ni bə bya a ŋkì ni ìkùm biku aa a ya aa ε? ³⁰ A ŋghèε ni bǐ'í, bǐ'í tigə niŋə nǐ mbǐ nǐ yǐ'í a ntsu nǐwo ŋgòŋ bìnòò bitsim aa a ya aa ε? ³¹ Bǐlǐm bá, wa mə yə niwo a nsi mə, a ŋgòŋ mǐtugə mǐtsimè. Bǐlǐm bá, kǐntərə yǐ mə mə tswə ni ghu nloŋ ŋgàà yùù nǐ ntswé yà a mum Mmà'àmbǐ yǐ'inè Yesu Kristo aa, à ghìrə mə tá mə kaa annù ma yú. ³² Tsó ajàn yǐ mə mə kǐ si to bi'í nnàà mǐtsə'ə faà, a ala'a Efeso aa, boŋ àbǐi ya ghu à nǐ àkè aa ε, mə mbə a bə yǐ mə ka bi si biku nǐ nǐwo yweensə. Mbə a bə yǐ mə bi si biku nǐ nǐwo yweensə, “bǐ'inè ka nǐ ŋkǐi no,

 nloŋ mə à ka lǒ bə a yoo bǐ'inè kwokə.”

³³ Nǐ tsu ibǐinu ghuu kǐ bwe'esə bə, nǐ bə kǐ zǐnə bu bi bə bǐ bi boŋ bi ka bisə mǐghìrìnə mǐ innù mǐ sigìnə. ³⁴ Nǐ ŋa'a atú yuu tá à laa, ŋka ŋghìrə innù jǐ i tsinə, ntsuu innù jǐ bi bu kǐ ghìrə, nloŋ mə bə bi mǔ'ɔ kaa bi tɛ'ε wa'à Nwǐ zǐ. Nǐ bə zǐ annù yǐ mə mə swonə aa boŋ a ka ghìrə tá atú yuu à dirə.

Mbuu mbǐinu ŋú yǐ mə à ywèenə niwo aà

³⁵ Lá bə bǐ mǔ'ɔ ka kǐ betə ni mə, “Bi yweensə bə ni nǐwo aa mə akə aa ε? Bo tswə aa nǐ mbuu nǐyǎnu ghuu aa ε?” ³⁶ Itirə bə kaa àyoo yǐ mə nǐ bwe'e a nsyε aa, kaa a si too ti ghə mə à foo ŋkwo. ³⁷ Lá yaà àyoo mə ó bwè'e aa, a bə aa tsi'í mbùm ansaŋ kə mbùmə àyoo yǐ mǔ'ɔ, kaa kǐ'í mbǐinu àtǐ ya mə a ka ghìrə kwe i kǔ'ɔ aa bə. ³⁸ Nwǐŋgòŋ a fá nǐ ibǐinu a mbó mbùm ayoo ya a jaŋ mə à kòŋə aà. Nǐ mfa ni mǐbǐi mǐ nu mǐi mǐ ku'unə aa a ni mbum njoo jya ni atu ni atú.

³⁹ Kaa nǐyanú njoo jǐ mə i tswə ntǐi aa, kaa i sǐ aa yǐ mǐfùurə bə. Nǐyanú bə i tswə a atu yu. Nǐyanú nnàà i kǐ ntswe a atu yu. Nǐyanú bǐsǐŋ i kǐ ntswe a atu yu, yǐ mbwè i kǐ ntswe a atu yu.

⁴⁰ Mǐbǐi mǐ nu mǐ aburə mǐ tswə ghu, mǐbǐi mǐ nu mə nsyε mə kǐ ntswe ghu. Nǐbòŋ nǐi mə à ni ni mǐbǐi mǐ nu mǐ aburə aa, ni tswə a atu yu, nǐbòŋ nǐi mə à kǐ mbə ni mǐbǐi mǐ nu mǐ fàa nsyε aa ni kǐ ntswe ghu. ⁴¹ Nǐnòò à tswə nǐ nǐi nǐbòŋə, sàŋə a kǐ ntswe ni nǐi nǐbòŋə. Mǐnjòŋ mǐ kǐ ntswe ni nyaa nǐbòŋə. Tsi'í atitǐi mǐnjòŋ, fulà fǐnjòŋ fǐ tswé nǐ nǐi nǐbòŋ a atu yu, fǐlǐ fǐnjòŋ fǐ kǐ ntswe ni fǐi nǐbòŋ a atu yu.

⁴² Bi ka yǐ bǐnsə biku aa lalà, bi twinə aa ibǐinu yǐ mə i kwo, bεε bi yǐ yweensə ni nǐwo aa, a tigə mbə ibǐinu yǐ i si kwo. ⁴³ Bi yǐ ti twinə aa, i borəkə ŋkǐ mbi'í a nyə. Nòò yǐ bi yweensə aa, i bòŋ ŋkǐ nti. ⁴⁴ Bi yǐ ti twinə aa, a bə ibǐinu nǐyǎnú, bi yǐ nyweensə aa, a bə ibǐinu azwǐ. ⁴⁵ Tsi'í tsó ajàn mə bi ŋwa'anə a mǐm àŋwà'ànə Nwǐ mə, “Adam yǐ ntsyàmbǐi à lε ntigə mbə ŋú yǐ à tswə ntǐi.” Lá Adəm yǐ mə à lwǐ'isə aa, a bə àzwǐ yǐ mə a fa ntswèntǐi. ⁴⁶ Lá kaa a mbǐi aa a si ibǐinu àzwǐ wa tsyà, a tsyǎ ibǐinu nǐyà wa mbòŋ tá yǐ azwǐ wa i yonə. ⁴⁷ Nǐ ntsyàmbǐi à lε nlò aa a nsyε, mbə ŋú àbwerə. Nǐ àyòŋtə a ló aa a aburə. ⁴⁸ Nǐ wa mə à lε nlo a nsyε aa à bə aa figə a mbo bə bǐi mə à ni bi nsyε aà. Nǐ wa mə à lε nló a aburə aa a bə figə a mbo bə bǐi mə bi kǐ mbə bi aburə aà. ⁴⁹ Ajàn mə bǐ'inè lε ntswe ni marə nu ŋú wa yǐ mə à lε nlò faa nsyε aa, bǐ'inè ka yǐ kǐi tswə ni yǐ ŋú wa mə à lo a aburə aà.

⁵⁰ Annù yǐ mə mə swonə a mbo bù aa mbá bǐlǐm mbá, a bə aa mə, wá nǐyǎnu yulà bo àləə yulà kaa mbə a wa'ǎ annù nǐfò Nwǐ jǐ. Kaa àyoo yǐ mə a bwe aa, kaa mbə a kǐ'í abwarə ayoo yǐ mə a si bwe aa jǐ.

⁵¹⁻⁵² Nanşə yu'utə nǐ ànnù nǐŋkoŋ yǐ mə tswə a lǒ'òsə aà, kaa bǐ'inè ka yǐ wa'à bitsim kwokə. La nòò wa yǐ mə nǐtàn yǐ nǐlwǐ'ínjǐm ya i ka yǐ kòò aa, bi kwe'etə kǐ ghòò ŋkòrə nǐlǐ'í boŋ bǐ'inè bitsim bi kwènsə mǐ. Nloŋ mə nòò wa mə nǐtàn ya i ka yǐ kòò aa, tá biku bi bə bǐinə ni nǐwo, kaa mbə bi wa'à bù ŋkwò. Aa nòò yǐ mə bǐ'inè bi tsim ka yǐ kǐi kwènsə ghu aà. ⁵³ Nloŋ mə bi tswə nǐ ŋkwènsə àyoo yǐ mə mbə a

kwo aa, a ni ayoo yïi mē kaa mbə a wa'à kwo aà. Nlonj mē bi tswe nì ñkwensə màrə ghú mē mbə a kwo aa, ni yïi mē kaa mbə a wa'à kwo aà. I kii kwensə njanya yïi mē mbə bi'i aa, ni yïi mē mbə kaa mbə i wa'à bi'i aà. ⁵⁴ Nòò yïi mē màrə yïi mē mbə a bi'i aa, à wε'ε yïi mē mbə a wa'à bi'i aa, njanya yïi mē mbə i kwo aa, i kî ñwε'ε yïi mē mbə i wa'à kwo aa, bonj nìghàà ni Nwí ni ka bòontə a ajàn mē bi le ñhwà'ànə mē:

“Bi mà'à mē, ñtsya niwo ñgàà yï m̀fùùrə.”

⁵⁵ “Nìwó, m̀tìtì mo mi fè aa ε?”

Nìwó, m̀fèè yò ì fè aa ε?”

⁵⁶ Mfèè nìwó ì laa mbə innù jì bi,

m̀dà'à mi innù jì bi mi bə nòñsə.

⁵⁷ Mbi'ikə a mbo Nwíngòñ mē à mà'à mē ñtsya mfa ni bi'inə ntsya aa njìm Mmà'àmbi Yesu Kristo aà.

⁵⁸ Tsó mē a bə laa aa bilím bá, nì təə ntinsə tsuu kì tsìgìnə, ñka mfa'a ifà'a Mma'ambi a ñgòñ bìnòò bitsim ñlonj mē nì zi mē kaa annù tsu yïi mē ni fà'à a mbo Mmà'àmbi aa, kaa à si aa adànə dànə tsya aà.

16

Ajàñ mē bi le tswa'atə ñkabə a ñkwetə ñgǎñmbii Kristo jii ì le ntswe à Yerusalem

¹ A ñghèe a ni annù ntswa'atə ñkabə ya a mfa a mbo bə bi Nwí bya, nì kì ñghirə tsi'í wa ajàn mē mē le nswonj a mbo ñghòtə jii mē ì tswe a Galatia aà. ² A yi mbə nì ñjwi yï ntsyambii a mùm ñgyǎ tsim, ñù fi'itə ñkabə yïi mē ì kù'unə nyonə nì àyoo yïi mē à fù'u maa ñgyà aa, ñtigə nłəə a mùm ñda yu mē tà nòò yïi mē mē zì aa, kaa bi wa'à bù ka ntswa'atə nì ñkabə maa noò. ³ Nòò yïi mē ka yï zì aa, mē ka tigə ñhwà'ànə añwà'ànə ì fa a mbo bə bii mē nì tso'c aa tá bo tigə ñghèe nì ñkabə ya ñghèe ntəñə ñghotə baYerusalem ghu. ⁴ Mbə a yi ñki ñku'unə mē tá mē ghèe ghu yaa ñgaa, bonj bə bya ka tigə yònə gha b̀'ibo tigə ñghèe.

Ajàñ yïi mē Paul à le ntañtə a ñghèe a mbèe baKorinto aà

⁵ Mē ka yi zì a mbèe bù aa tsi'í a noò yïi mē mē kàrə mē a ala'a Macedonia tsi'í tsim aà. Mē kii nte'ε ntañtə a ntsyǎ a ala'a Macedonia. ⁶ Mē ka zì aa ì nanjə tswe bi'inə a ni nòò yï ǹsà'atə. Nòò tsù ì tswe bi'inə ni nòò àlòò wa tsi'í ñtsim, mē tà mē ti ghèe, nì tigə ñkwetə ntsyasə gha mē ghèe a adigə yïi mē mbə mē bú ñtswe nì ñghèe ghu aà. ⁷ Kaa mē s̀ kòñ mē mē bə zì mē ghesə ñstya aa tsi'í tsyà; mē lòc nzi ntswe bi'inə ni àtìi noò yï s̀'atə mē mbə Mmà'àmbi a bii.

⁸ Lâ mē ka tswe faà a ala'a Efeso ì ghèe ywe'e a njwí Pentecost. ⁹ Nlonj mē àbwarə yï ghà'atə a nanjə mfè'è faà mē mbə mē fa'à àfà'à yï wè yïi mē a kì ntswe nì àb̀i aa, ka mē bə b̀i m̀c'c bi tswe faà mē bi tso'c akòrə ya aa.

¹⁰ Bèe mē Timoti a zi a mbèe bù nì kwèrə yi sigìnə ta tá ñtìi yi tswe nì m̀bɔɔnə ñlonj mē a kii mfa'a ni a mbo Mmà'àmbi aa tsi'í ajàn yïi mē mē kii mfa'a aà. ¹¹ Maa ajàn, tá ñù nìbù tsee yi ló kì tsa'a, bù banjə ñkwetə yi tá à ghèe nì m̀b̀i nì àkòrə nìtəə yi nì m̀bɔɔnə, tá zi ajàn yïi mbə a yi mbu b̀i fu a mbèe mē. Nlonj mē mē yu'utə nii bi'ibì bilím ba a njìm Kristo aà.

¹² A ñghèe a ni mumaà ỳ'ìnə Apollos, mē le ñgaansə yii mē tá bo b̀i bilím bi'inə b̀i m̀c'c zi ñghantə ghuu. Lâ a kìrə tsi'í tsó kaa à le ñwa'a nanjə mbii a ñghèe maà noò. Lâ nòò yïi à ka tswe nì àbwarə aa bonj à ka zì.

Mìghàà mi nlwì'í ñjìm

¹³ Nì ka ntswe nìkìrə, nì təə ntii a mùm àbiintii yuu. Nì tswe nì àtànəntii, ñki tswe ni m̀tìtì. ¹⁴ Nì ka mfa'a innù tsim ñtsya ni a njìm akòñnə.

¹⁵ Bìlîm bâ nî zi mē ɲgwè'è Stefanas ì lē mbə aa ɲgwè'è yî ntsyàmbïi yîi ì lē mbii Yesu Krito a mbù'u Achaia aà, ɲki ntigə mfa mibìi mi nú myaa a mfà'a ìfà'à a ɲkwetə bə bi Nwí ghu. Mè bù'û mbo a mbo bù bilîmb bâ, ¹⁶ mē tâ nî ka nyu'unə ajàɲ bə majû bo bi bə bitsim bii mē bo boonse mfà'à bo bo aà.

¹⁷ Mè nàɲsə ndoritə nlonə ajàɲ yîi mē Stefanas, Fortunatus bo Achaicus bo zi a mbèe mē aa; nlonə mē bo tigə mborisə ntii gha tsi'i tsǒ bo bə aa bù; ¹⁸ Bo tigə ɲki ghirə ntii gha ì fwetə tsǒ ajàɲ mē bo lē ɲki ɲghirə ghuu ì fwetə aà. Nî ka nàɲsə lentə nî àjàɲ bə ma jû.

¹⁹ ɲghòtə bɔɔ bi Kristo bii mē bi tswe a mbù'u Asia aa bo tsà'atə ghuu; Aquila bo Piscilla bo bi ɲghòtə bɔɔ Kristo bii bòontə a ndâ bo aa kii nnaɲsə ntsa'atə nî ghuu.

²⁰ Bìlîm bi'inə bitsim bii mē tswe faà aa kii ntsa'atə ghu.

Nî ki ɲka ntsa'atə nî ghuu bu nî bù ɲwo nî a nu bù nî bù, nnonə nî mighà'á muu.

²¹ Mè Paul mē mbɔɲ mē tigə ɲwa'anə tsi'î nî àbô ya mē mē tsà'atə ghuu.

²² Ndòò a atu ɲù yîi mē kaa sǐ Mmà'àmbi Kristo Kôɲè aà!

Maranatha, Oò Mmà'àmbi, zǐ a mbo bǐ'î!

²³ Tâ ìbɔɲ Mmà'àmbi Yesu Kristo tâ ì tswe a mbo bù.

²⁴ Tâ àkòɲnə yâ tâ lwi'i a mbo bù ntsya a nǐm Kristo Yesu. Amen.

Anwà'ànè Paul yî àyòntè a mbô ñghòtê BaKORINTO

NJI'INNŪ ANWÀ'ANÈ YŪ

A anwà'ànè yû aa a le ñhwà'ànè Paul noò yîi mæ à le mburè ntswe tsi'î nî ñgi'î nlon ntswè yàà bo bì ñghòtê baKorinto. Anwà'ànè yi ntsyàmbïi ya mæ à le ñhwà'ànè aa kaa a le ñwa'ă innù jya mæ à le ñhwà'ànè a ntsisè aa tsisè. BaKorinto le mbàñnè ñlwisè ñtɔŋ a nu Paul, ñtigè ñghaa nii. 'Mbu ñghèè ghu, baYuda bì mɔ'ɔ bi le nzi ghu ndi'î nî innù a mbo bè bya nswon ni mæ bo ni ñgàñntoo Kristo jii i tsyatè Paul aà. Ma yû a ku'ùsè ññetè mɔ'ɔ nî ànnù yîi mæ a le ntswe a titii bo ni Paul aà, ñghirè bo bì mɔ'ɔ tigè ñtuu nii. Paul à le ñghèè ñtsi'î ñghotè ya a ni mú àtîi noò (2.1; 12.14; 13.1-2) la kaa ma ya kaa a wa'ă kwetè. A bì ñghèè a Efeso mbu ñwà'ànè anwà'ànè a mbo bo, ñtoo Titus mæ tâ à ñghèè yè ajàn mæ innù ñghèè wa ñghotè aà. Titus a ghèè ñyè mæ anwà'ànè ya a ghirè bè wa ñghotè bi kwensè mîntii myaa mbu mbii fu a mbo Paul ñtigè yè'ətè ni a nyè yi. Titus a lô ñghèè ntsi'î Paul a Macedonia ñke'enè ghu mbo, ñtîi yi i tigè ñluu ni ñdorè (7.6-8). A bæ noò yîi mæ à le ñhwà'ànè a yulà anwà'ànè ghu aà. A le ñlòɔ aa ñswonè a mbo bo a ajàn mæ yu kɔŋè waa aa i kii swon ñgi'î yîi mæ yu le mburè ntswe ni yu nlon ñgaà yàà aà. Lâ ñswon mæ tsîtsɔŋ yu burè ndoritè a nyè mæ anwà'ànè ya a le ñghirè bo jəŋnè bèŋkè mîntii myaa mma'atè ibi waa aà (7.9).

Anwà'ànè Paul ma yû a nanşè ndi'î innù jî ghà'àtè ñlonè ñgàñàfà'â Kristo bo bì ànjànè mæ bi tswè nî ñka mfà'a ifà'à Nwî aà. Paul à le nanşè nluu nî àkòŋnè a nu baKorinto ka mæ bi le mbàñnè mfa nî ñgi'î ghu mbo si'î si'î aà. Nwî à le ndi'î ñkà'à bo bì ñgha'a ni ghu mbo wa noò mæ à le nyè Kristo aà (4.6). A le mbè akòŋnè Kristo mæ a le si tintè nii a nî ifà'â yi bo bì a nî ñtswè yî bo bì bè bì mɔ'ɔ, kaa wa'a aa annù yîi mæ ñjû a ghirè bê (5.14-15). Ma yu a tigè ñghirè mæ, tsó ñgàñàfa'a Nwî, tâ à fa ibiinù yi tsim a mbo Kristo yîi mæ a beŋkè nî bè a ni bì fii aa (5.17) ñlon nsèensè ntoo yî ñsiginè ya mæ i yweensè bè aà (12.14-15). Ma mùu ajàn Paul, tsó tsúsètu Kristo, a tigè mbu'u nî mbo a mbo bè mæ tâ bì bii fu a mbo Nwî tâ bo bo boonşè (5.20). Laà Paul a di'î mæ yu ni ñgàñntoo yî ànnù ññkon, nyon aa ñjim àfà'â yi bo bì ñgi'î yîi mæa yè nlon Kristo bo bì àdà'à ya yîi mæ Kristo à le mfa ghu mbo aà.

Bì yatè anwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'î ànnù anwà'ànè yû 1.1-11
2. Paul nî ñghòtê baKorinto 1.12—7.16
3. Njoo jii mæ bi le ntswa'a a mbô bìKrisèn a Yudea aà 8.1—9.15
4. Ajàn mæ Paul a le ndi'î mæ yu nî ñgàñntoo nî àdà'à aà 10.1—13.10
5. Innù jii mæ Paul à le nswonè a ñlwî'isè aà 13.11-14

¹ Anwà'ànè yû a lo aa a mbo Paul yîi mæ a nî ñkòŋè Nwî à nî ñgàñntoo Kristo aà; bo bì a mbo Timoti, ñdîm yî'inè, ñghèè nî a mbo ñghòtê bè bi Nwî yîi mæ i tswè a ala'a Korinto, bo bì a mbo bè bi Nwî bi tsim bii mæ bi tswè a mbu'u Achaia tsi'î ñtsimè aà.
² Tâ ñbòn Nwî ni mbɔɔnè yîi mæ i lo a mbo Nwîŋgòn Taà yi'inè ni a mbo Mmà'àmbi Yesu Kristo aa tâ i tswè a mbo bù.

Paul a fa mbi'ikè a mbo Nwî

³ Tâ bì'inè fa miyà a mbo Nwîŋgòn Ta bì Mmà'àmbi Yesu Kristo, mæ à ni tâ ñko mîlîñnè, mbè Nwîŋgòn yîi mæ a lè'ətè mîntii mi bê a ñgòn bìnòò bi tsim aà. ⁴ A lè'ətè mîntii mi'inè a ni ñgòn ñgi'î jî'inè tsim, mæ mbè bi'inè kî nzi ajàn mæ mbè

bɪ'inə lə'ətə mintii mi abùgè bɛ bii mə bo ki ntswe nɪ mbuu ŋgɪ'ɪ ji'inə aa, a ni mbuu alə'ətə yii mə Nwɪŋgɔŋ a lə'ətə mɪntii mi'inə ghu aà. ⁵ Tsi'ɪ tsɔ mə bɪ'inə kii nyə nɪ ŋgɪ'ɪ yii Kristo à lɛ nyə aa, Nwɪ à ka kii naŋsə lə'ətə mɪntii mɪ'inə a nɪjm Kristo. ⁶ Mbə bɪ'ɪ ka nyə ŋgɪ'ɪ boŋ bɪ'ɪ yə aa a ŋkwetə bù ghu, tã nɪ yweenə. Mbə Nwɪ a lə'ətə mɪntii mi'i boŋ à ghɪrə aa mə tã bɪ'ɪ ki nlə'ətə mɪntii muu, tã nɪ ki ntswe nɪ àtəŋentii a ntsyã a mum mbuu ŋgɪ'ɪ jii bɪ'ɪ kii nyə aà. ⁷ Tsɔ mə a bə laa, àmòontə yii bɪ'ɪ tswe ni yu nloŋ ŋgàà yù aa, kaa a si kwensə, nloŋ mə bɪ'ɪ zi mə, àjàŋ mə ni kii nyə nɪ ŋgɪ'ɪ yii mə bɪ'ɪ yə aa, nɪ ka kii tswe ni alə'ətə yii mə Nwɪ a lə'ətə mɪntii mi'i ghu aà. ⁸ Bɪlɪm bā kaa bɪ'ɪ si kɔŋ mə tã nɪ tswe ti zi mbuu ŋgɪ'ɪ yii mə bɪ'ɪ yə a mbù'u Asia aà. Nɪkòò nii bɪ'ɪ lɛ mbè'è aa ni lɛ ndirè si'i bɪ'ɪ wa'atə mə kaa bɪ'ɪ ka wa'ã ntii bù ntswe. ⁹ Bɪ'ɪ lɛ ŋwa'atə mə bi lɛ ntsərə isa'à yi'ɪ mə bɪ'ɪ kwo, lâ a lɛ mfè'è ma mùu ajàŋə mə tã bɪ'ɪ tsuu bə a nu bɪ'ɪ bɪmbɔŋ yəginə, tã bɪ'ɪ yəginə bə a nu Nwɪ yii mə a yweensə bɛ ni nìwo aà. ¹⁰ A lɛ ŋkwerə yi'i a ntsù nìwo, à ka ghèè nɪ mbii a ntsu'ù àtù yi'i, bɪ'ɪ yègɪsə mə ŋgɔŋ mmòontə ji'i ghu nu mə à ka kù'u yweensə yi'i. ¹¹ Mbə nɪ kã ŋkwetə nɪ yi'i ntsa'atə nɪ Nwɪ ŋwa'atə nɪ yi'i ghu, a bə mə Nwɪ à ka kwi'i itsà'atənwɪ jɪ ghà'à jii mə bi tsà'atə ŋwa'atə nɪ yi'i ghu aa, i niŋ mbɔɔnə a nu bɪ'ɪ, tã bə bɪ ghà'atə tigə ŋentə nɪ nɪjɪ jya ntigə mfa mbi'ikə ghu mbo nloŋ ŋgàà yɪ'ɪ.

Ajàŋ mə Paul a lɛ ŋkwensə atəŋtə yi aà

¹² Bɪ'ɪ kwèè mɪntii mi'i mə bɪ'ɪ zi a laa mə ntswɛntii yɪ'ɪ fàa mbi bo bi ntswé yɪ'inə a titii bù a kɪ si tsisə Nwɪ a ni mánjɪ yii mə à làà aa ŋki mbə yɪ ànnù nɪŋkoŋ, a ni mɪdà'à mi ibòŋ Nwɪ, kaa ŋkɪ'ɪ bə mɪtsyè mi mbi bɛ. ¹³ Nloŋ mə bɪ'ɪ ŋwà'anə aa tsi'ɪ ìnnù jii mə mbə nɪ twoŋ nyu'u; mə mòontə mə ¹⁴ Ka mə nɪ zi yi'ɪ tsi'ɪ àtɪi tsɪtsɔŋ aa, nɪ ka yɪ naŋsə zi tsi'ɪ sigɪnə mə mbə nɪ tse ŋkwɛɛ mɪntii muu nloŋ ŋgàà yɪ'ɪ ajàŋ mə bɪ'ɪ ka yɪ kii kwèè mɪntii mi'i nloŋ ŋgàà yùu wa nɪwɪ Mmà'àmbɪ Yesu. ¹⁵ Tsɔ mə mə lɛ nzi mə nɪ ka yu'u i zi aa, mə lɛ ntigè nloɔ mə mə ka fòo tsyã mbii i zi ghantə ghuu, ta nɪ tswé nɪ mbɔɔnə ŋgàà ji baà. ¹⁶ Nloŋ mə mə lɛ nte'ɛ təŋtə aa mə mə ka ghantə ghuu ajàŋ yii mə mə ka ki tsyã a ŋghèɛ a ala'a Macedonia aà; i kii bɪ ghantə ghuu a noò yii mə mə bii aa, tã nɪ tigə ntsyasə gha ta mə ŋghèɛ a Yudea aà. ¹⁷ Mə ki si təŋtə ma mùu ajàŋ nɪŋkə aa jɪŋkə aa ɛ? Kə a ntəŋtə ìnnù ja ma mùu ajàŋ mə ghɪrə aa tsɔ ŋù yɪ fàa mbi, a ajàŋ yii mə mbə a swoŋ mə, ìŋŋə tsɪtsɔŋ, àbàŋtə a ti bə a bù nswon mə ŋgaŋ aa ɛ? ¹⁸ Ajàŋ mə a laa mə Nwɪŋgɔŋ a swoŋ aa annù nɪkoŋ aa, ŋkà'á yɪ'ɪ a mbo bù kaa i sɪ aa ìŋŋə bó ŋgaŋ bɛ. ¹⁹ Nloŋ mə Yesu Kristo Mu Nwɪŋgɔŋ wa yii mə Silas ni Timoti ni mə lɛ nswon a mbo bù aa, kaa laa ŋkɪ'ɪ yɪ ìŋŋə bó ŋgaŋ bɛ, à bəŋnə mbə ìŋŋə Nwɪŋgɔŋ. ²⁰ Nloŋ mə ìŋŋə yii mə à tswe nɪ ŋkà'a Nwɪŋgɔŋ tsi'ɪ tsɪm aa, à tswe aa ghu nú. A bɛ nɪjɪ'ɪ ànnù yii mə bɪ'inə swoŋə “Amen” ntsya ghu nu mfa ni nɪgha'a a mbo Nwɪ aà. ²¹ Lã a bə Nwɪŋgɔŋ mə à bòonsə yi'i ni mánjɪ yii à tii bi'inə ni Kristo ŋki nyarə yi'i nləə nɪ àyoo afà'á yi, ²² à niŋ àwenə yi a nu bɪ'inə ŋki nniŋ Azwɪ yi a nu bɪ'inə a ndi'i à laa mə njoò tsɪm jii mə i tswe a atà aa ni ji'inə. ²³ Mə twoŋə Nwɪ mə tã à bə àyɛfê ghà, à zɪ ntii ghá, kaa mə lɛ kɪ'i a ala'a bakorinto zi aa mə mə wa'ã ŋgɪ'ɪ a nu bù niŋə. ²⁴ Kaa bɪ'ɪ si lò aa ŋgansə bù ni ànnù yii mə boŋ nɪ ligɪnə mbii, bɪ'ɪ zi mə nɪ təə ntɪnsə a ni àbɪintii yuu. Bɪ'ɪ bəŋnə nloɔ mfà'a bɪ'inə a ni mánjɪ yii mə nɪ ka ki doritə.

2

¹ Tsɔ mə a bə maa ajàŋ aa, mə kà'a a ntii mə mə kaa mə ka wa'ã bù zi ŋghantə ghuu a ŋkù'ùsə ŋghirə mə tã nɪ ka nɪŋnə ² nloŋ mə mbə mə ghɪrə nɪ ka nɪŋnə boŋ wò à ka tigə ghɪrə tã mə ka ndoritə aa ɛ? Boŋ à ka kii bɪ bə tsi'ɪ bə bya mə mə ghɪrə mə bo yu'u nyanə aà. ³ A bə nɪjɪ'ɪ ànnù ya yii mə mə lɛ ŋwà'anə letter wa a mbo bù aa, kaa mə lɛ kɪ'ɪ kòŋə mə mə zɪ a mbo bù, i zɪ tã bə bii mə bi tswe nɪ ŋghirə

tâ mē ka ndoritē aa, tâ bo baŋnē ghìrē tâ mē ka njəŋnē. Nlon mē mē zi a laa mē, nòò yī mē doritē aa, bù bitsim kii ndoritē. ⁴ Mē le ŋwa'anē aŋwa'anē ya a mbo bù aa ni ŋgi'i yī ŋwè a ntii mē bo bì ni mlàà a mi'i mē. Kaa mē le ŋki'i ŋwà'ànē aa a ŋghìrē mē tâ ni ka njəŋnē. Mē le mbàŋnē ŋwa'anē aa a ŋghìrē mē tâ ni zī ajàŋ mē mē kòŋə ghuu bitsimè.

Nlì'inē ifansē innù ñu yī mē à ghìrē bē jəŋnē àà

⁵ Mbē a bē yī mē ñu tsù à ghìrē mē tâ ñu mò'ò ka njəŋnē boŋ kaa à si aa a nu mē ghìrē, à bàŋnē ŋghìrē aa a nù bù bitsimè, ka mē mbē a mōontē ghuu tsi'ī muntsirē aà. (Mē swon ma mùu ajàŋ aa nlon mē kaa mē si kòŋə mē mē tsə'ə ghu nu si'i). ⁶ Njò ya yī mē bù bì ghà'àtē ni nìŋ mē ghu nu ma muù mánjī aa, ì kù'ùnè mē. ⁷ Lá tsítsòŋ tâ ni li'inē ifansē innù ji mbu ndiintē yi, tâ ghìrē tâ wa'à lò ñtigē jəŋnē si'i, nème'e ibiinù yi. ⁸ Mē tigē mbu'u nī mbo a mbo bù mē tâ ni ghìrē mē tâ à zi mē ni naŋsə ŋkòŋə yi. ⁹ A bē ŋji'ī ànnù yī mē mē le ŋwà'ànē letter wa a mbo bù aà. Mē le ŋwà'ànē aa a nywe'etē bù, a nzi mē kè ni laà ñyu'unē innù jii mē mē di'itē ghuu ghu aa ŋgòŋ bìnòò bitsim le. ¹⁰ Nì bē li'inē ànnù yī mē ñu à fànsə a nu bù aa, boŋ mē ka kii li'inē. Nlon mē mē yī li'inē aa, mē mbē a bē mē mē tē'ε ntswe nī ànnù yī tsu a li'inē, mē ghìrē maa ajàŋ a nsi Kristo nlon ŋgàà yùù. ¹¹ Ta ghìrē mē tâ Satan a tsuu mitsyē mi'inē ló tsya nlon mē bì'inē zi minàŋ yī.

Nìbò'ò ni Paul a nòò yī mē à le ntswe a Troas aà

¹² Nòò yī mē mē le ŋkuu a ala'a Troas a ŋka nswon ñtoo yī ñsìgìnè ya mbi'i Kristo ghu aa, mē le nyə mē Mmà'àmbi à ŋa'a mánjī nī ifà'à yī mē ì le ntswe ghu aa. ¹³ Lá nú yà ì le naŋsə mbi'i nlon mē kaa mē le ŋwa'á ndim ghà Titus yə aà. Mē tigē mfa filo fi bē bii mē bi le tswe ghu aa, nlo ghèè a ala'a Macedonia.

Ajàŋ mē bì'inē mà'a ntsya a njim Kristo aà

¹⁴ Lá mbi'ikē a mbo Nwĩŋgòŋ yī mē, ñtsya a njim Kristo a ghìrē mē tâ bì'inē tswe nī àbwarə a ajàŋ mē Kristo à tsyá ntsò aà, ntigē ntsya a njim bì'inē, nseensə nī ñtoo ya mbi'i Kristo, a idigē tsim tsi'ī tsò a yoo yī lùmtè yī sigìnè. ¹⁵ Nlon mē bì'inē bē aa àlùmtè yī sigìnè yī mē Kristo a fa a mbo Nwĩ, a tigē ñseensə ŋghèè a titii bē bii mē bi yweenə aa bo bì bii bi bwe aà. ¹⁶ A mbo bē bii mē bi bwe aa, a bē ñtì àyà'à yī mē a zwitè, lá a mbo bē bii mē bi yweenə aa, a bē àlùmtè yī sigìnè yī mē a zī nī ñtswèntì. Tsó mē a bē laà aa, mbē wò a ku'ùnè a nī mbuu ifà'à ma ghú aa ε? ¹⁷ Kaa bì'ī si bē aa tsi'ī tsó bē bì ghà'àtē bii bi lògè ñghàà ni Nwĩ a nī àyoo mitaa yī bi fèè aà, lá ajàŋ mē Nwĩŋgòŋ à le ntoo yi'i aa, bì'ī swon aa tsi'ī ànnù ñŋkəŋ a nsi mi'i yu tsi'ī tsó ŋgàŋfà'à Kristo.

3

Annù nlon àkàà yī fi bo bì àkàà yī lwèn yá

¹ A laà mbē aa mē bì'i bú mbeentə nī yi'i bimbəŋ aa ε? Bì'ī laà ŋkii nloò nī àŋwà'ànē tsó bē bi mò'ò, jii mē ì lo a mbo bu kè mē bi ŋwa'anē a mbo bù mbeentə nī ifà'à yi'i aa ε? ² Bù bumbəŋ ni bē aa ñjaŋ ŋwà'ànē ma jya a mbo bì'ī. Bi ŋwà'ànē a mum m̀ntii bì'ī mē tâ bē bitsim zi ŋkii ntigē ntwoŋə. ³ Nì dì'ì ni mē á le ŋwà'ànē Krito yumbəŋ ŋwà'ànē aŋwà'ànē ma yú ñtigē ntoo yi'i ni yu. Kaa bi si aa nī ñkòŋəŋwà'ànē ŋwà'ànē, bi ŋwa'anē aa nī Azwĩ Nwĩŋgòŋ yī mē à tswe ntii aà; kaa wa'a aa a atu ŋgò'ò ki ŋwa'anē, mbaŋnē ŋwà'ànē aa bē a mum m̀ntii bē.

⁴ Bì'i swon ma mùu ajàŋ aa nlonə abiintii yī mē bì'i tswe ni yu a nu Nwĩ ñtsya a njim Kristo aà. ⁵ Kaa bì'ī si swon aa mē bì'ī bimbəŋ tswe ni m̀dà'à a ŋghìrē ànnù tsu. M̀dà'à m̀tsim m̀ii mē bì'ī tswe ni mu mi lò aa a mbo Nwĩ; ⁶ àa tsi'ī Nwĩ mē à

ghirè mæ tâ bî'i tswe ni mîdà'à a mbè ngǎnjəfà'à fàa a mum àkàà yî fiî, yîi mæ kaa a si aa bìnɔ̃nsè bîi mæ bi ŋwa'anə aa bē. A bə aa bē ànnũ Azwĩ Nwĩ. Bìnɔ̃nsè bi zĩ aa nì nìwô, lá Azwĩ Nwĩ a bǎɲnè mfa aa ñtswéntì.

⁷ Mbè a bə mæ àkàà ya yîi mæ bi le ŋwà'ànə a atú ñgò'ò, a zî ni nìwo aa, a le si nanşə ŋweenə tsi'i ŋwèènè, kaa baIsrael wa'ǎ nìntè ñsi Moses bú ñzi nlon mæ i le si ta si'i si'i, ka mæ i le si bù ñkentə nî ñta aa, ⁸ bəə bon mbè ñgha'a ni àkàà ya yîi mæ à ni afà'a Azwĩ Nwĩ aa, ni ka wa'à bǎɲnè ŋweenə ntsyǎ mbo aa ε?

⁹ Mbè a bə mæ ifà'a akàà ya yîi mæ a niŋ isa'a a nu bè aa, i le ntswe ni ñgha'a bəə bon ifà'a akàà ya yîi mæ a ghirè mìnnu mi bē mi tsinə aa, bon i sî bǎɲnè ñtswe ni ñgha'a nîi ni tsyatə aa ε? ¹⁰ Mbè bî'inè tigè ñswon mæ ñgha'a nî wè nû mæ bî'inè tswe ni nu tsítsɔ̃n aa ni ghirè mē mæ tâ ñgha'a nî mbîi nya tigə ayoo adànɛ adànɛ. ¹¹ Mbè a bə mæ ayoo ya yîi mæ a le si kwĩ'inè aa a le ntswe ni ñgha'a bəə bon ayoo ya yîi mæ a tswe nîŋkon aa a bǎɲnè ntswe ni ñgha'a nî ghà'àtè. ¹² Tsi'i tsó mæ a nî ànnũ yîi mæ bî'inè niŋ nti yî'inə ghu aa, bî'inè zî àjàn mæ bî'inə ka ki swon ma yû ànnũ ni mîdà'à. ¹³ Kaa bî'inè sî aa tsi'i tsó Moses bē, a ajàn yîi mæ à le si lògè nî àtsè'è m̀bɔ̃ntə nî ñsî yî ghu mæ tâ baIsrael tsuu mmě ñgha'a nya nîi mæ ni le ntswe ghu ŋkwĩ'inə nîi aa lõ yə aà. ¹⁴ Maa ajàn bi le mfi itú jyaa, i zi ywe'e sii, bi yi ti twonə àkàà yî lwèn ya aa, ma yaa atsə'ə a burə ka ki b̀ɔ̃ntè ni m̀tsyē myaa, nlon mæ bi kii mfurə atsə'è ma ya a m̀tsyē ñu ñtsya aa tsi'i a n̄im Kristo. ¹⁵ ñɲə, ñzi nywe'e sii, bi yi ti twonə n̄ɲsə Moses wa aa, àtsè'è a b̀ɔ̃ntè m̀tsyē myaa. ¹⁶ Lá nòò yîi mæ ñu à bə̀nkə yi nzi a mbè Mmà'àmbi aa, bi furə àtsè'è ya nlò'òsè. ¹⁷ Tsítsɔ̃n, Mmà'àmbi yîi mæ bî'inè swonə aa, à bə aa Azwĩ. Adìgè yîi mæ Azwĩ Mmà'àmbi a tswe ghu aa kaa ànnũ abù'ù a wa'à ghu bú ñtswé.

¹⁸ Bî'inè bitsim bîi mæ bi fùrè mæ atsə'è ya nlò'òsè a mi'i bî'inè aa, ñgha'a ni Mmà'àmbi ni tigè nta ni a m̀insi bî'inè, bî'inè lîi ni ñgha'a ni Mmà'àmbi nya, ni bə̀nkə nî yî'inè, bî'inè tigè ñkwensə, ŋkwĩ ŋkò'ò ni a mum ñgha'a mà nya, ñtigè mbè tsó yu. Ma yû ànnũ a lò aa tsi'i a mbô Mmà'àbî yîi mæ à ni Azwĩ aà.

4

Annũ àfù'ù Nwĩ a mum bantòò bi nsyè

¹ Ma mùu ajàn tsó mæ Nwĩ a n̄im àbɔ̃nɛtì yî à fà mē ifà'à ma ghù a mbo bî'i aa, kaa bî'i si bù m̀bɔ̃'ò. ² Bî'i tuu ñnnũ adirə atú tsim jîi mæ bi ghirè a idigè alò'òsè aa kaa bî'i si ñnnũ mbwe'esè ghirè; kaa bî'i si ñghàà ni Nwĩ kwensə. Bî'i bǎɲnè swonə aa tsi'i ànnũ n̄ɲkon ya ni ñsi ni ñsi a m̀ɔ̃ntè ni m̀nti bē, bi tigè mbii nî ànnũ yî'i a nsi mi'i Nwĩ. ³ Mbè ñtoo yîi mæ bî'i swonə aa i bu ntswe a alò'òsè a mbo ñu, bon i tswe aa a mbo bè bya mæ bi bwe ŋghεε nî waa aà. ⁴ Nlon mæ a mbo bo, nwĩ m̀bi ghù à mà'à mæ afè'è a mi'i bo bii bi si ntoo ya bii aà. Kaa bo wa'à ni ñkà'à wa mæ i ta a nu bo aa yê. Ñkà'à ma ghù i bə aa yî ntoo yî ñsigìnè ya nlon ñgha'a ni Kristo, yîi mæ à tswe ni m̀arè Nwĩ yumbon aà. ⁵ A nî ñtoo yîi bî'i swonə aa, kaa bî'i si ànnũ aa nlon m̀bii mi nû mi'i swonə, bî'i swonə aa mæ Yesu Kristo à nî Mmà'àmbi, bî'i bē ñgǎnjəfà'à juu nlonə ŋkwitu Yesu. ⁶ Nlon mæ à ni Nwĩ wa mæ à le nswon mæ, "Tâ ñkà'à i ta a m̀m m̀fi idigè aa!" mæ à ghirè mē ñkà'à yî i ta a m̀m nti bî'i, a mfà ñkà'à yîi mæ i ghirè mæ tâ bî'i zi ñgha'a ni Nwĩ nya mæ ni ta a nsi Krito aà.

⁷ Lá bî'i bii mæ bî'i tswe ni àfù'ù ma yû aa, bî'i bə aa tsó bantòò bi nsyè, tǎ dî'i mæ àdà'à yî wè ya mæ tswe a nî ñtoo yî ñsigìnè ya aa, kaa sî aa à yî'i bē, a lo aa a mbo Nwĩ. ⁸ Bi di mbuu ŋgĩ'i tsi'i tsim a nu bî'i, kaa ma yû a wa'à ghirè mæ bî'i kentə, bi ghirè atú yî'i a buurə la kaa ma yû a wa'à yî'i kinə; ⁹ bi tso'ò ni àkòrə yî'i la kaa Nwĩ a wa'à yî'i mi'i; mfuu nî yî'i mma'a ni a nsyε la kaa wa'ǎ bǎɲnè nzwitə. ¹⁰ Ngon bìnòò bitsim, bî'i bè'è ni nìwo ni Kristo a nu bî'i. Bi tigè m̀banə nyə nî ñtswéntì Kristo a

nu bǐ'i. ¹¹ Maa ajàn, àjàn yǐi mǎ bǐ'i tswe bitì aa, bǐ'i kii ntswe aa tsi'i a ntsu niwo ngòṅ bìnòò bitsim nlon ṅгаа Krito, ma mùu ajàn bi bàṅnè ntigè nyè nǐ ntswèntìi Yesu fàa mùm nù yǐ'i yǐi mǎ kwo aà.

¹² Tsǒ mǎ a bǎ laa, bǐ'i tigè ntswe nǐ a ntsu niwo nǐ bàṅnè ntswe nǐ ntswèntìi.

¹³ Bi ṅwa'anè a mùm àṅwà'ànè Nwǐ mǎ, "Mè le mbii Nwǐ, maa ajàn mè kii ntigè nswonǎ." A ṅǎṅ ṅgìṅ, bǐ'i kǐ ntswe aa nǐ àjàṅè abiintìi mà ya, ṅkii ntigè swonǎ nǐ ìntoo yǐ òsigìnè yá. ¹⁴ Bǐ'i zi mǎ, Nwǐ wa mǎ à le nyweensè Mmà'àmbi Yesu niwo aa, à ka yǐ kii yweensè yi'inè tsǒ mǎ à le ṅkǐ nyweensè Yesu aa, i lògè yi'inè tâ bǐ'inè zi ntswe a nsi mi'i yu. ¹⁵ Ma jù innù tsim i fe'è aa nlon ṅгаа yùu, mǎ tâ ìbòṅ Nwǐ i ka nseèṅè ṅghèè nǐ a mbo bè bì ghà'àtè, tâ ànnù mfá mbi'ikè a mbo Nwǐ tâ à ka ṅgha'atè, ṅkii nzi nǐ nìgha'a a mbo Nwǐ.

Nka ntswèntìi

¹⁶ Tsǒ mǎ a bǎ laa aa, kaa mbǎ bǐ'i wa'ǎ akòrè yi'i bù nswunǎ mbii nǐ nǐmè. Ka mǎ nǐyǎ nù yi'inè i bǎrè ṅkwo ṅghèè aa, Nwǐ bàṅnè mfa nǐ mǐtìi mǐ fii a ṅgòṅ bìnòò bitsim a nǐ àzwǐ yi'inè. ¹⁷ Mùntsirè ṅgǐ'i yù yǐi mǎ bǐ'inè yè aa, kaa i ka wa'à si'i tigè, i ka yǐ zǐ nǐ nìgha'a nǐi mǎ nǐ luu ṅkǐ ntswe nǐṅkonǎ aa a noò yǐi mǎ bǐ'inè tswe a nsi mi'i Nwǐ aà. ¹⁸ Ma mùu ajàn, kaa bǐ'inè si aa ìnnù jii mǎ bǐ'inè yè nǐ mi'i aa lǐi, lâ mbàṅnè nte'è nǐ àtù yi'inè aa bǎ a nǐ ìnnù jya jii mǎ kaa bǐ'inè si yè aà. Ìnnù jii mǎ bǐ'inè yè nǐ mi'i aa i tswe aa tsi'i nǐ mù àtìi noò. Lâ ìnnù jii bǐ'inè si yè aa i lwi'i nǐṅkonè.

5

¹ Nlon mǎ bǐ'inè zi mǎ, nṭàṅ yǐ fàa nsye ghu mǎ bǐ'inè tswe ghu aa, bi bǎ yǐ sà'à bon bǐ'inè tswe nǐ nda a aburè yǐi mǎ Nwǐngòṅ à ka fa, a bǎ nda yǐi mǎ bi si aa nǐ mbò ghurè, i tswè a aburè nlwǐ'i nǐṅkonè. ² Tsítsòn, bǐ'inè tsaa nǐ tswegè, nìcò nǐ mǎ bon bi we'è ndùgè yi'inè yǐ àbùrè ya, a nu bǐ'inè, ³ ta bi we'è bǐ'inè tsuu nswèrè nswèrè tswe. ⁴ Ajàn mǎ bǐ'inè burè fàa a mùm nṭàṅ ghuà, bǐ'inè tsaa tswegè kaa a wa'ǎ bǎ aa mǎ bǐ'inè lòc aa mǎ tâ bì tso'c ma juu ìtsè'è a nu bǐ'inè, bǐ'inè bàṅnè lòc mǎ tâ bì we'è ji aburè jya ghu atu, tâ ntswèntìi i bàṅnè ntigè ji ayoo ya yǐi mǎ a kwo aà. ⁵ A tǎṅtè Nwǐ nṭàṅtè yi'inè a nǐ kwensè ma ghù, ṅkǐ mfa Azwǐ yi a mbo bǐ'inè a nǐ àwenè mǎ kwensè wa a zǐ.

⁶ Tsǒ mǎ a bǎ laa, bǐ'inè tigè ntswe nǐ àtǎṅtèi ṅgòṅ bìnòò bi tsimè. Bǐ'inè zi mǎ bǐ'inè bǎ nǎṅsè tswe a ndùgè fàa nǐ yulà nǐyǎnu bon bǐ'inè tswe a ndǐsyà bǐ'inè bì Mmà'àmbi, ⁷ nlon mǎ bǐ'inè zǐ akòrè nǐzǐ yi'inè aa a mùm àbǐintìi, kaa à sǐ ànnù nyè bǎ. ⁸ Bǐ'inè tǎṅ nṭii, nyè'ètè mǎ bon bǐ'inè laa mmà'àtè mbǐinu yù mbàṅnè ṅghèè ntswe a ndùgè bǐ'inè bì Mmà'àmbi. ⁹ Lâ kè bǐ'inè tswè a ndùgè, kè bǐ'inè tswè a adigè dàṅ, atu ànnù yi'inè tâ à bǎ a ṅka ṅghìrè tâ Nwǐ à ka ndoritè. ¹⁰ Nlon mǎ bǐ'inè bitsim ka yǐ tǎ a nsi ṅgò'cò korè Kristo, tǎ tâ bì tso'c ifà'à ṅù ntsim tâ à kwèrè ìbòṅ kǎ ìbi, nyonǎ a nǐmè ànnù yǐi mǎ à le mfà'à fàa mùm nǐyǎnù aà.

Afà'a mboonsè bè bo bì Nwǐ

¹¹ Tsǒ mǎ bǐ'inè zǐ ànnù yǐi mǎ a tswe ghu a ṅka mbo'c Mmà'àmbi aa, bǐ'inè ghìrè tâ bè bì mbo'c bì zi. Nwǐngòṅ à nǎṅsè nzi yi'i, mè kǐ ṅwa'atè mǎ a mùm nṭii bù nǐ kǐ nǎṅsè nzi yi'i. ¹² Kaa bǐ'i si bù ṅkòṅ a ṅghù'ùsè yi'i bǐmbon a mbo bù, bǐ'i bàṅnè nìcò a ndǐ'i tâ nǐ zi mǎ mbǎ nǐ kǎ ṅkwèè mǐntìi muu nlon ṅгаа yǐ'i; ta zi nǐ àjàṅ yǐi mǎ nǐ kwǐ'i nìghàa a mbo bè bya bii mǎ bi kwèè mǐntìi myaa nyonǎ bè ṅkèrè ṅù, mbàṅnè mmà'àtè akòrè nǐzǐ yaa laa. ¹³ Bǐ'i baanè aa bàànè aa è? Bon bǐ'i baanè aa mbǐ'i ṅгаа Nwǐ. Lâ, mbǎ a bǎ mǎ kaa bǐ'i si aa bàànè baanè, bon ma mùu ajàn a bǎ

aa nlon ngaà yù. ¹⁴ Nlon mē a yi'i laa a tsisē akòḡnè Kristo; bǐ'inè zi a laa mē nù yǐ fùùrè à le ḡkwo mbi'i ḡkwitu bē bǐtsimè, a tigè mbē mē bē bǐtsim bi kwô. ¹⁵ A le ḡkwo a atu bē bǐtsimè aa mē bē bǐi mē bi tswe ntǐi aa tâ bi tsuu aa bē mbi'i ḡgâà yâà i tswe, tâ bo banḡe tswe nlon aa yu wa yǐi à le ḡkwo a atu bo bi bú ñyweensē yi ni nìwo aà.

¹⁶ Nloginē tsǐtsòḡ kaa bǐ'inè si ḡu bu nlentē aa tsi'i tsǒ ajàn mē mbi yù i lèntē aà. Ka mē à le mbē noò yǐ mò'ò bǐ'inè lèntē nǐ Kristo tsi'i tsǒ ḡumisòḡ aa, kaa bǐ'inè si nii maa ajàn bu nyē. ¹⁷ Tsǒ mē a bē laa à aa, nù ntsim yǐi mē à tswe a mum Kristo aa, à tigè mbē aa nù yǐ mǐi. Le boḡ ntswèntǐi yǐ yǐ ñlwèn i ghèè mē, yǐ mǐi i tigè ñzi. ¹⁸ Ma juù ñnnù i lo aa a mbo Nwǐḡḡòḡ, yǐi mē, ntsya a nǐm Yesu Kristo, a le mbù ñlogē yi'inè mboonsē a nu yu, ntigē mfa ifà'à a mbo bǐ'inè mē bǐ'inè ka mboonsē bē. ¹⁹ Ma la a bē mē ntsya a nǐm Kristo, Nwǐḡḡòḡ à le lògē mbǐ mbù mboonsē fu a nu yu, kaa ḡki'i nǐ ñnnù ḡi bǐ jyaa bú ñlii, mbanḡe ntigē mfa ifà'a mbòonsē bē a mbo bǐ'inè.

²⁰ A bē mē bǐ'i tigē mbē aa bǐtsusē bi atu bi Kristo, Nwǐḡḡòḡ a tigē ntsya ni nu bǐ'i ḡghaa ni a mbo bē. Bǐ'i tigē mbu'u nǐ mbo a mbo bē nǐ ìkùm Kristo, mē tâ bo bu mbòonsē waa bo bi Nwǐ. ²¹ Nlon ḡkwitù yi'inè Nwǐḡḡòḡ à le ḡghirè yi a tigē mbē ñnnù ḡi bǐ, a yu wa yǐi kaa à le ḡki'i ñnnù ḡi bi zi aa, tâ tâ bǐ'inè tigē ntsya ghu nu, mbē itsinènnù Nwǐ.

6

¹ Bǐ'i fà'à aa bǐ'i bi Nwǐ, mbu'u nǐ mbo a mbo bù mē tâ nǐ tsuu ḡhirè mē ìbòḡ Nwǐ wa a mbo bù i tsya a adànè adànè. ² Nlon mē Nwǐ à swòḡ mē, “Mè le nyu'u ànnù yǐi mē nǐ le si twòḡ nâa nswòḡ aa a noò mē à le ḡkù'ù mē mē kwetē ghuu aà, ḡkwetē ghuu a noò ñyweensē bù.” Yu'utê nǐ! Aa nòò yǐi mē à kù'ùnè a mbo Nwǐ a ḡkwetē bù ghu aa à ghulà! Aâ ḡjwi yǐi mē Nwǐ à ka yweensē ghuu ghu aa i yulà!

³ Kaa bǐ'i si yi'i ànnù yǐi mē mbē nù kwântē ghu ḡwo aa ḡhirè, mē tâ nù tsee àfirê yi'i lǒ ki fa nǐ ifà'à yǐi mē bǐ'i fà'à aà. ⁴ Bǐ'i dǐ'i a nǐ ifà'a tsim yǐi mē bǐ'i fà'a aa mē bǐ'i bē aà ḡḡǎnfà'à Nwǐ, a ajànḡ mē bǐ'i tswa nǐ mǐntǐi mǐ'i a nǐ ḡḡòḡ bǐnòò bǐtsim, ñyē nǐ ḡḡi'i, ñnnù i tsyâ nǐ yi'i a nsyē, ñnnù ḡi bi ḡi wè ḡi wè i yê nǐ yi'i, ⁵ bi le ḡghòò nǐ yi'i, nniḡe nǐ a ndâtsaḡ, bē ju'ù mburè nǐ ìdǐgè ñlon ḡgâà yǐ'i; bǐ'i nwugè nǐ ìbǐi nú yi'i nǐ ifà'à, ñle ti bwǐi ḡkii ñle nǐ ḡjǐ. ⁶ ñnnù júlà i kii mbu ndǐ'i ni a mbo bē mē bǐ'i bē aa ḡḡǎnfà'à Nwǐ: A ajànḡ mē nòḡsē yǐ'i à le nlaa maḡsē aa, bǐ'i kǐ ñzi ànnù nǐḡkoḡ ya mē a tswe nǐ ñtoo yǐ siginè ya, ntswa nǐ mǐntǐi mǐ'i, ḡkii ḡghirè nǐ ñnnù ḡi siginè a nu bē aa, Azwǐ Nwǐ bo bi àkòḡnè yǐi mē a le mbē yi ànnù nǐḡkoḡ aa, ⁷ ajànḡ mē bǐ'i swòḡ nǐ ànnù nǐḡkoḡ aa, nǐ mǐdà'à mǐ Nwǐḡḡòḡ, ñtugitē nǐ ḡjoo ntsò jya ḡi mē à nǐ ànnù yǐ tsinè aa a abò mà'à nǐ a abò ḡkwabè ñto nǐ jù. ⁸ Bē gha'asē nǐ yi'i, bǐi mò'ò tsa'à nǐ yi'i, ñswòḡ nǐ ñnnù ḡi bi a atu bǐ'i, ḡkii nswòḡ ni ḡi siginè. Bi lentē nǐ yi'i tso ḡḡǎnabanḡennù, lâ bǐ'i bânḡè nswòḡ nǐ ànnù nǐḡkoḡ. ⁹ Nlentē nǐ yi'i tsǒ bē bǐi mē bi sǐ waa zi aa, la bē bǐtsim zǐ yi'i; bǐ'i bē tsǒ bǐku bi bē, lâ nǐ yê nǐ yi'i bǐ'i kǐ ñtswe bǐtǐi; ka mē bi niḡe nǐ ḡḡi'i a nu bǐ'i aa kaa bi sǐ yi'i zwitè.

¹⁰ Bi le si ḡhirè bǐ'i jəḡnè bǐnòò bǐi mò'ò, lâ bǐ'i doritè tsi'i bǐnòò bǐtsimè; bǐ'i bē tsǒ ḡḡǎḡfumu, lâ ḡghirè bē bǐi ghà'àtè tswê nǐ àfù'ù; bǐ'i bē tsǒ bē bǐi mē bi sǐ nǐ àyoo tswê, lâ mbanḡe ntswe nǐ ḡjoo tsimè.

¹¹ Ìkà'à ḡi'i baKorinto, wa bǐ'i nansē mē ḡghaa a mbo bù nǐ ñsi nǐ ñsi, ḡki ḡa'à mǐntǐi mǐ'i mfa a mbo bù. ¹² Kaa bi'i sǐ mǐntǐi mǐ'i a mbo bù kii, a banḡe ḡkii bē bù ḡkii ni mǐntǐi muu. ¹³ Mē tigē ḡghaa a mbo bù tsitsòḡ aa tsǒ nù a ghâà a mbo boò bi, nǐ kǐ ḡḡa'a mǐntǐi muu mfa a mbo bǐ'i.

Awà'asè ñlon ànnù mbòonsē bo bi bǐtǐbǐ Nwǐ

- 14 Nì tsuu ki bòònsè fà'à bo bì bìtìbii Nwĩ. Mbə ànnù yí sigìnè bô ànnù yí bi boònsè aa mə akə aa ε? Mbê ñlaa idìgè bô mfiì idìgè tswé àdìgè yí fùurè aa mə akə aa ε?
- 15 Mbê Kristo bo Devil biinè aa mə akə le? Nù yii mə à bii Kristo à tswe aa nì yuu annù mə mbə a ká ñghirə bo nù yii kaa à si Kristo bii aa ε? 16 Mbê ñdámà'anwĩ tswé nì ànnù yí m'ò bo bì mìnkobə aa ε? Bì'inè laa mbə ñdámà'anwĩ yii mə à tswe ntii aà! A ajàn yii mə Nwĩ yumbon à swon mə,
 “Mè ka ghurə ndùgə yà bi'i bì bə bā, i ki tswe a titii bo; mè ka bə Nwĩngon wàà, tá bo bə bē bā.”
- 17 Maa ajàn Mmà'àmbi a swon mə, “Nì fε'ε a titii bo, mfi'isə mibii mi nù muu a titii bo.
 Ntsee nì ànnù tsu a ñghirə bu bì àyoo yii mə kaa a sè laa aa tswe, bəə bon mə ka kwere ghuu.
- 18 Mè ka tigə bə Taà ghùù, tá bù tigə ñki mbə bə ba bí mbànè bo bí bāngyè, a swon Mmà'àmbi Mbu'utəmbi.”

7

1 Tsi'ĩ tsó mə ìnnù ma jù tsim mə Nwĩ à kà'a i tswe aa a mbo bí'inè aa bilim ba bii mə mè kòñə aa, tá bí'inè si'i mibii mi nù mi'inè tá mì laa a nì ñsñ tsim jii i sñ ibii nù yi'inè nì àzwĩ yi'inè aa, ñyə mə bí'inè laa mǎnsè a ajàn mə bí'inè b'ò Nwĩ aà.

Ajàn mə Paul à le si doritə nlon baKorinto aà

2 Nì ña'a mĩntii muu mfa a mbo bí'ĩ, kaa bí'ĩ sǎ annù a mbo nù tsu wô; kaa bí'ĩ si ñú tsu lænsè; kaa bí'ĩ sè ñú tsu nǎ. 3 Kaa mè si annù ma yú swon aa a mfá ìfirə ghuu ñlon mə mè tē'ē mbāa nswon a mbo bù mə nì tswe a ntii bí'i a ajàn mə kaa mbə ayoo tsu a wa'à yi'inè faatè, kə bə bə ntswētii kə ñiwô. 4 Mè nǎnsə nzi ghuu, mə nì tswe nì ntii yí sigìnè, mè kí ntswe nì kǎntərə yí ñwè ñlon ñgaà yuu. Ntii gha i luu nì mbəonə. A mùm ñgi'ì yí'ì ntsim, mè burə ka tswe nì ñidorə nì wè.

5 Tsi'ĩ a ajàn mə bí'ĩ le nzi ñkuu a ala'a Macedonia aa, kaa ibii nù yi'ì i le è ñwa'à mmĩntè, ñgi'ì i zì nì a nu bí'i a mbèe mbèe. Bí'ĩ tó bi'i bì bə a abeε, ñkii nto bi'i bì ñib'ò a mùm ntii bí'ĩ. 6 Lá, Nwĩngon yii mə a lə'ətə mĩntii mi bə bii bi jəñnə aa, à le lə'ətə mĩntii mi'ì a ajàn mə à le ñghirə Titus a zì aà; 7 kaa wa'à bə aa tsi'ĩ ajàn mə à le nzi aa bə, bo bí ajàn mə nì le mbəorisə ntii yi aà. A le nswon a mbo bí'ĩ ajàn mə nì yə'ətə, njəñnə, ntii nì ànnù ya laà. Ma yú a le ñghirə mə mè ku'usə ndoritə.

8 Ka mə mè le ñghirə nì jəñnə a nì àñwà'ànə ya mə mè le ntoo a mbo bù aa, kaa nù yà i sè ghu bāñnə mbi'ì (ka mə i le mbi'itə ghu aà). Mè yə mə àñwà'ànə ma ya a le ñghirə nì jəñnə, ka mə nì le njəñnə tsi'ĩ a nì mĩtii noò aà. 9 Lá tsĩtson, mə doritə, kaa ñki'ì doritə aa bə mə nù yùù i le mbi'ì aa bə, ñlon mə, ajàn mə nù yùù i bí'ì aa, a ghirə mə tá nì kwensə bĩmāñjì buu, Nwĩngon à le mmòontè ghuu a nì àjəñnə ma yá. La a bə mə kaa bí'ĩ le ñwa'à annù yí bi a nu bù ghirə. 10 Nlon mə àjəñnə yii mə Nwĩngon a fà'à nì yu aa, a kwensə mĩntii, ñkii ñghirə bə yweenə. Kaa mbə bí'inè wa'à ma yaà àjəñnə baà. Lá àjəñnə yii mə à nì yí ñúmìson aa, a zì nì ñiwô. 11 Tá nì yə ajàn mə Nwĩngon à ghirə nì àjəñnə yuu ma yú aà. Nì yə ajàn mə a kè ghirə nì tigə ñyə'ətə nì mə nì ghirə tá bì zì mə kaa nì sè nì àbo ghu tswé, ñyə a ajàn mə a kè ghirə mĩntonə muu mi lwìnə, yə nì nì b'ò nì nì kə tswe nì nu, nyə a ajàn mə a kè ghirə nì fa mibii mi nù muu ñki nǎnsə ntanjə nì a nniñ ñjò a nu bə bii mə bi ghirə ìnnù jì bi aà. Nì nǎnsə mē ñdi'ì mə kaa àbò yùù kaa á sè nì ma yú ànnù tswé.

12 Ka mə mè le ñwà'ànə ghuu aa, kaa mə le ñki'ì ñwà'ànə mbi'ì aa ñgaà nù wa mə à le ñghirə ibi aa, kaa ñki'ì kè ñwa'anə aa mbi'ì ñgaà nù wa mə bi le ñghirə ibi wa ghu nù aà. Mè le mbāñnə ñwa'anə aa mə mə ghirə tá à laa a atu bù a nsi mi'ì Nwĩ ajàn mə nì fa ibii nù ghuu a mbo bí'ĩ aà.

¹³ Maa ajàṅ, bǐ'í lɛ ntigə ndoritə, kaa à lɛ ŋki'i aa tsi'í ni'i nidorə bə, bǐ'í lɛ mbù nanşə ndorə a nyə ajàṅ mə Titus à lɛ si ndoritə aà. Bù bitsim lɛ ŋghìrè ntii yi i nŋŋ nŋ mbɔɔnə ajàṅ mə ni lɛ nanşə ŋkwɛrə yi aà. ¹⁴ Mbə a bə yii mə mə lɛ nte'ɛ ŋka ŋkwɛɛ ntii gha ghu mbo mbǐ'i ŋgaa yùù, bəə boŋ kaa ni kǐ wa'ǎ atú ya dǐrɪsə. Ajàṅ mə ŋgòŋ innù tsim jii mə bǐ'í lɛ si swon a mbo bù à lɛ mbə annù nŋkonə aa, ajàṅ mə bǐ'í lɛ si kii ntərə a nsi Titus nlon ŋgaa yùù aa, a kǐ mbə annù nŋkonə. ¹⁵ Maa ajàṅ, àkòŋnə yii mə à tswe ni yu a nu bù aa, a ku'ùsə ŋkwe ntinsə, ajàṅ mə a wa'atə nŋ àjàṅ yii mə ni kǐ si yu'unə nŋ innù jii à kǐ si dǐ'i a mbo bù aà; a ajàṅ mə ni lɛ ŋkwɛrə yi, ntsiginə ni nǐbɔ'ɔ aà. ¹⁶ Mə nanşə nluu ni nidorə mə mbə mə nanşə nyəgitə a nu bù a nŋ innù tsimə.

8

Ajàṅ mə bɔɔ bi Kristo fa njoð aà

¹ Bǐlǐm bá bǐ'i lòɔ mə tá nǐ zǐ ìbòŋ Nwǐ yii mə à ghìrə a nŋ ñghòtə jii mə i tswe a Macedonia aà. ² Bo kǐ tswe ni ìkwà'ànə jǐ ghà'àtə ñyonə a ni ŋgǐ'i yii mə i kǐ kuu a nu bo aa, lá nidorə kǐ bǎŋnə nluu a ntii bo ŋghìrə mə bo tigə mfa ti gitə àbo ka mə bo fum fum aà. ³ Mə tse bə ayəfə a nswon mə bo kǐ si nanşə mfa nyonə a nŋim ayoo yii bo kǐ tswe ni yu aà. Bo kǐ si tɛ'ɛ mfa nŋ ñkòŋə yàà ntsyatə ajàṅ mə bo tswe ni yu aà. ⁴ Bo kǐ si bu'u mbo a mbo bǐ'í mə bo tswe nŋ àbwarə a ndiintə bə bi Nwǐ bii mə bi tswe a Yudea aà. ⁵ A kǐ burə ntsyatə ajàṅ mə bǐ'í kǐ si tɛ'ɛ wa'atə aà. Lá bo lɛ ntsyǎ mbǐi mfo mfa mibǐi mi nú myaa a mbo Mmà'àmbi mbon kii tigə fa mǐbǐi mi nú myaa a mbo bǐ'í, a ajàṅ mə Nwǐ à lɛ si lòɔ aà.

⁶ Bǐ'í tigə mbu'u nŋ mbo a mbo Titus mə, ajàṅ mə à lɛè nte'ɛ nloginə afà'à yu aa, tá à manşə ifà'a abòŋəntii mà yú a titii bù. ⁷ Tsǐtsòŋ tsò mə ni tɛ'ɛ mbǐi a nŋ innù tsim aa, a nŋ àbǐintii, a ajàṅ mə ni swonə annù Nwǐ aa, a ni àjàŋə mə ni zǐ annù nŋkonə aa, a nŋ ñyè'ətə a ŋkwetə, bo bǐ nŋ àjàŋ mə ni kòŋə a yi'i aa, mə tigə nloɔ mə tá nǐ kǐ ntsyambǐi a nŋ afà'a àkòŋnə ma yú nyonə ajàŋə mə ni nanşə mfa a ŋkwetə bə bi Nwǐ aà.

⁸ Kaa mə si lòɔ aa mfà nǐ'i yǐ tsù a mbo bù bə, mə bǎŋnə nloɔ aa nswon mə mbə ni tsyá nŋim ajàṅ mə ni yə bə bi mò'ɔ bi yè'ətə a ŋkwetə aa, ntigə ŋki dǐ'i ajàṅ mə àkòŋnə yuu a nanşə mbə yǐ annù nŋkonə aà. ⁹ Nǐ zǐ ìbòŋ Mmà'àmbi yi'inə Yesu Kristo, ka mə à lɛ mbə ŋgàŋafù'ù aa, à lɛ ŋghìrə ibii nú yi a nŋ ñgàŋafum mbi'i ŋkwitú ghuu mə ni tsyá a nŋim afumə yi ya mbǎŋnə mbə ŋgàŋafù'ù.

¹⁰ Amòòntə ya a ni mə, a bon mə ni manşə ànnù ya mə ni kǐ lòginə fii alòò aa tsǐtsòŋə. Nǐ lɛ mbə bitsyá bi mbǐi, kaa ŋki'i aa tsi'ǎ a mfà'a bə, à lɛ ŋki mbə aa a nloɔ a mfà'á. ¹¹ Nǐ gheɛ nŋ mbǐi la mmànşə afà'à wá. Tá ajàṅ mə ni yè'ətə ñkii ŋkòŋə nŋ mfà'à aa, tá à fɛ'ɛ mbòòntə nŋ àjàŋ yii mə ni fà'a manşə aà, nyon aa a nŋ ayoo yii mə ni tswe ni yu aà. ¹² Nǐ bə kǐ doritə a mfa bon Nwǐŋgòŋ à ka beentə ayoo yii mə ni fa aa, i yonə aa a nŋim ayoo yii ni tswe ni yu aà, kaa ŋki'i betə mə ni fa aa ayoo yii mə ni sǐ yu tswe aà. ¹³ Kaa mə si lòɔ aa mə akwetə yii mə ni fa a mbo bə bi dǎŋ aa tá à bə abè'è mə bi bè'èsə ghuu ghu bə. ¹⁴ Lá àjàŋ yii ni tswe ni yu tsǐtsòŋ a gha'atə aa, a bon ŋki ŋku'unə mə tá ni kwetə bə bii mə bi sǐ nŋ àyaa tswé aà. Tá a yi mbə a noð yii ni bon, bo bǎŋnə ntswe ni yu a gha'atə aa, bo kǐ ŋkwetə ghuu. Ma múu ajàṅ a bə mə ni lèntə ghuu bu ni bù aa ñgigìŋə. ¹⁵ A ajàṅ mə àŋwà'ànə Nwǐ a swon aa mə,

“Nù yii mə à lɛ ŋghotə mi gha'atə aa,
kaa à lɛ ŋwa'à ni mu tswé mi tsyatə.
Nù yii mə à ghòtə mi kə'ətə aa,
kaa a wa'à kǐ mbonə.”

Titus bo bì ñgǎṅakòrê jì

¹⁶ Bì'i fa miya a mbo Nwí mē à ghìrē mē tâ Titus à ka ndoritē ni a ṅkwetē bù tsi'í ajàṅ mē bì'i kii ndoritē aà. ¹⁷ Kaa à ɛ ṅki'i bii aa tsi'í ajàṅ mē bì'i swonj mē tâ à fa'a aà, à ɛ si doritē tsi'í annù a a ṅkwetē, ajàṅ mē a zi a mbo bù aa, wa a zì aa nî ñkòṅê yí. ¹⁸ Bì'i too nii, nî ñdimê yí'inè yíi mē ṅghòtē jì ghà'atè nanṣe ṅkòṅtè ifà'á yí ajàṅ mē a swonj ntoo yí ñsigìnè aà. ¹⁹ Kaa sì tsi'í ma yú bē, ṅghòtē ì kì mē ñtsò'ò yí ntoo yí mē tâ bì'ibo gheɛ akòrè nitē mē yú a mfà'a ifà'a àkòṅnè ma ghú a ṅgha'asē Mmà'ambi tá kii di'i mē bì'i kòṅē ṅkwetē. ²⁰ Bì'i tsyèsè nî yí'i mē bì'i wa'à lè ghìrē tâ bē ka nnurikē a ni mânjì yíi mē bì'i fà'à nî ñjoo jii mē bē nanṣe mfa nî àbòṅntiì aà. ²¹ Bì'i lòò aà ṅghìrē annù yíi mē a tsinè a nsi Mmà'ambi bo bì a nsi mi'i bē.

²² Bì'i too mumaà yí'i bo bo. Bì'i ywè'ètè mē yí a ṅgaa jì ghà'atè ñyē mē a doritē a ṅkwetē. Tsìtsòṅ a ajàṅ mē à nanṣe nniṅ ntiì yí a nu bù aa, a kù'ùsè nanṣe ndoritē a ṅkwetē. ²³ A ṅghèɛ ni Titus, à laa mbē ṅú àkòrè ghá mē a fà'à bi'i yu a ṅkwetē bù. ṅghèɛ ni bìlím bì'inè bì mò'ò bya mē bi ghèè bo bo aa, bo tswe aa ni tsùsè àtú ṅghòtē, ñzi ni ñgha'a a mbo Kristo. ²⁴ Nì di'i àkòṅnè a mbo bo, ta tâ ṅghòtē jyá tsim tâ ì yè tâ à laa, tâ bo bii mē bì'i kì si kwèè mîntiì mi'i nlonj ṅgaa yùu aa tsi'í annù nîṅkoṅhè.

9

Mfà àkwetè a mbo bìlím bì'inè bɔɔ bi Kristo

¹ Kaa ñji'í annù a mbo mē a mbú ṅka ṅṅwà'ànè a mbo bù ñlonj akwetē yíi mē bi fa a mbo bē bi Nwí a Yudea aa kaa à sì bē. ² Nlonj mē mē zi mē ñ doritē a ṅkwetē. Mē kì si kii ntèrè nlonj ṅgaa yùu a mbo bē bi Macedonia, ñswonj ni mē bìlím bì'inè a ala'a Achaia bi kì taṅtè ñlòṅìnè aa yí lòò. Ajàṅ yíi mē ñ nanṣe ndoritē a ṅkwetē aa, a kì tintè waa bì ghà'atè. ³ Lá mē too bìlím bì'inè bú aa mē tâ ajàṅ mē bì'i kì si tère ñlonj ṅgaa yùu aa tâ à tsuu bē mē bì'i kì si ghàà aa bē ñtsù bē. Tsó ajàṅ mē mē kì swonj aa tâ ñ taṅtè ghùu kwetē wá. ⁴ Lá mbē a bē yíi mē bē bya a Macedonia zi bì'ibo, ni baṅnē mburē ti taṅtè, boṅ à ka bē adìrētu a mbo bì'i i kii bē adìrētu yí wè a mbo bù. Nlonj mē bì'i kì nanṣe nzi mē ñ ka kwetē. ⁵ A bē annù yíi mē mē wà'atè mē a ku'unè a ntoo bìlím bì'inè bú mē bì tsa mbii yà aà; ta taṅtè juu njoo jya mē ñ kì kà'a aà. Maa ajàṅ boṅ i ka tigē tswe mbonj tâ mē zi nî ñkòṅê yùu, kaa ṅki'í a ṅgaansē bē. ⁶ Annù yíi mē swonj aa a ni aa mē, ṅù yíi a bē miji nliṅ aa, à ka yí kii fù'ù miji mì kè'ətè. Nù yíi a bē ti liṅ aa tâ fu'u mē gha'a. ⁷ Tâ ṅù ñtsimè à fa nyonj ajàṅ yíi mē à kà'a a ntiì yu aa, ntsuu kì nurikē, kè tâ tsuu bē mē bi gaa nii gaa. Nlonj mē Nwíṅṅòṅ a kòṅ aa ṅú yíi mē a fa ni ñdorè aà. ⁸ Nwíṅṅòṅ à zì ajàṅ mē mbē a fà àfù'ù yí wè a mbo bù mē tâ ñ tswe ñ ñjoo jii i nanṣe ṅgha'a aa a ṅṅòṅ bìnòò bìtsim a mfà'a ṅṅòṅ mbuu mifà'à mî sigìnè mitsim ghu. ⁹ A ajàṅ mē àṅwà'ànè Nwí a swonj aa mē,

“A fa ti liṅhè a mbo ṅgàṅêfumè,
annù yí a tsinè* ñlwi'í nîṅkoṅhè.”

¹⁰ Yu wa yíi mē a fa njoo ṅgwè'è a mbo ṅù yíi mē a bē aa à ka ṅkii mfa nî miji mii mē bi jì aa, à ka fa a mbo bù ñ jì wè, i kii ghìrē ñ fu'u ni mî wè ta ku'usè mînta mii ñ koonè a nî ñnnù juu jii i tsinè aà. ¹¹ A ka kii ghìrē mē tâ ñ ka mbē ṅgàṅafù'ù a nî a nî ñnnù tsim mē mbē ñ ká mfa ṅṅòṅ bìnòò bìtsim, ta tâ bē bì ghà'atè ka mfa mbi'ikē a mbo Nwí ñlonj njoo jya mē ñ fa bo kwèrè ni a mbo bì'i aà.

¹² Nlonj mē ifà'à ma ghú mē ñ fà'à aa, kaa i si aa tsi'í bē bi Nwí bya kwetē, i kii ṅghìrē bē bì ghà'atè ka nanṣe mfa nî mbi'ikē a mbo Nwí. ¹³ Nyonj a njimè ajàṅ mē bi yè ñ fà ìbìinú ghu a nî ifà'á ghuu aa, bē bì ghà'atè bi ka kì gha'asè nî Nwí, a ajàṅ

* 9:9 Kè àbòṅntiì yí 9:9 Ps. 112.9

mə ni fà'à nî n̄toò Kristo ya mə n̄i bii aà, bo bi ajàṅ mə ni yàtə njoo tì l̄iṅê a mbo bo bi a mbo b̄e b̄i m̄o'c b̄i tsim aà. ¹⁴ Tsõ mə a b̄e la aa, n̄i ka tswe a n̄t̄i bo, tâ bo ka tiḡe tsà'at̄e Nw̄i n̄t̄i n̄lonṅ ngaà yùù, n̄lonṅ è b̄onṅ Nw̄i ȳi w̄e ȳi mə a d̄i'ì a mbo bù aà. ¹⁵ Tâ b̄i'in̄e fa mbi'ik̄e a mbo Nw̄i n̄lonṅ m̄it̄əṅn̄e m̄i t̄i swonṅ m̄i mə à fa a mbo b̄i'in̄e.

10

Paul à làans̄e àtu b̄e n̄lonṅ if̄a'a yi

¹ M̄e Paul, wa ȳi mə m̄e sigis̄e ibiinu gha a nsȳe a noò ȳi mə m̄e tswe bi'in̄e aa, lâ m̄ban̄n̄e n̄ts̄e'ə a nu bù a noò ȳi mə m̄e s̄i bi'in̄e tsw̄e aa, m̄e l̄oḡe m̄bon̄e àjàṅ ȳi mə Kristo a bon̄e aa, bo bi è b̄on̄e ȳi, ² m̄bu'u n̄i m̄bo a bù mə tâ n̄i gh̄ir̄e mə, noò ȳi mə m̄e zi aa, tâ m̄e tsuu a nu bù ki ts̄e'ə ts̄o àjàṅ mə a laa mə m̄e ka nan̄s̄e ts̄e'ə a nu b̄e bya mə bi swonṅ ni mə b̄i'ì fà'à n̄yonṅ aa m̄an̄ji b̄e b̄i f̄aa mbi aà. ³ Nlonṅ mə ka m̄e b̄i'ì tswe f̄aa m̄um̄ m̄bi aa, kaa b̄i'ì si n̄ts̄o ma'a nȳon̄e aa b̄im̄an̄ji bi mbi yù. ⁴ Kaa m̄ik̄onṅ m̄i n̄ts̄o m̄i'ì kaa m̄i s̄i aa m̄i mbi mù b̄e. M̄i ban̄n̄e n̄tswe ni m̄id̄a' à m̄i Nw̄i a tâ ṅgi'ì n̄i id̄iḡe j̄i t̄i. ⁵ B̄i'ì ta ṅgi'ì a n̄i im̄òont̄e asw̄un̄n̄e b̄e bo bi njoo tsim j̄i b̄e bi ṅnee nu bi l̄oḡe ṅkin̄e n̄i id̄iḡe ghu mə tâ b̄e wa' à Nw̄i zi aa, ṅkw̄er̄e n̄i im̄òont̄e tsim, ṅgh̄ir̄e i tiḡe nyu'un̄e n̄i Kristo. ⁶ Noò ȳi mə n̄i d̄i'ì m̄e n̄i int̄i ghuu tsim mə n̄i ka ki nyu'un̄e aa, b̄e bonṅ b̄i'ì ka k̄i tan̄t̄e a niṅ njoo a nu b̄e b̄i'ì m̄e bi t̄i atu aà.

⁷ Nan̄s̄e l̄ent̄e nȳe n̄i, m̄b̄e ṅù n̄ibù gh̄u à zi mə yu tswe aa bo Kristo, a ku'ùs̄e m̄bu nan̄s̄e n̄lent̄e è b̄i'ì n̄i ȳi, bonṅ à ka ȳe mə wa b̄i'ì ki n̄tswe aa a mbo Kristo tsõ yu.

⁸ Kaa m̄e ka wa'a atu d̄ir̄e mə m̄b̄e a t̄e'ε m̄b̄e mə m̄e b̄o ṅkw̄e n̄t̄i gha nlonṅ ada'a ya ȳi mə Nw̄iṅḡonṅ a fa a mbo b̄i'ì, a b̄e àd̄a' a ṅko'o bù ghu kaa ki'ì ada'a n̄zwit̄e bù b̄e aà. ⁹ Tâ à tsuu b̄e mə m̄e l̄ò aà m̄b̄os̄e bù n̄i ṅṅw̄à' àn̄e aa j̄u. ¹⁰ Nlonṅ mə b̄e b̄i'ì m̄o'c bi swonṅ ni mə, “ṅṅw̄à' àn̄e Paul, i t̄i ṅki n̄ts̄e'ə, lâ noò ȳi mə à tswe bi'in̄e aa, yumb̄on̄e à b̄or̄e, m̄igh̄aà m̄i b̄e ayoo d̄an̄e d̄an̄e.” ¹¹ A bonṅ mə tâ b̄e ma bya zi mə inn̄u j̄i mə b̄i'ì swonṅ a m̄um̄ àṅw̄à' àn̄e a noò ȳi mə b̄i'ì s̄i bi'in̄e tsw̄e aa, àa j̄i b̄i'ì gh̄ir̄e a noò ȳi b̄i'in̄e tswe aà.

¹² Lâ kaa m̄b̄e b̄i'ì t̄e'ε wa' à l̄oḡe è b̄i'ì ȳi'ì a niṅ a tit̄i k̄e a ṅka m̄fiḡin̄e aa b̄i'ì b̄i'ì b̄e b̄i'ì m̄o'c bya b̄i'ì bi beent̄e n̄i waa bomb̄on̄e aà. Bo ni aa t̄s̄i'ì è j̄iṅt̄e b̄e n̄lonṅ mə bo gh̄ir̄e fiḡe w̄aà t̄s̄i'ì b̄o n̄tiḡe m̄fiḡin̄e n̄i è b̄i'ì n̄i waa bo ni bo. ¹³ A ṅgh̄e a nu b̄i'ì, kaa m̄b̄e b̄i'ì ki'ì k̄a n̄t̄er̄e ṅgh̄e n̄tsya n̄d̄en̄e ȳi m̄ò'ò. K̄int̄er̄e ȳi'ì à ka t̄e'ə aa a n̄i if̄a' à ȳi mə Nw̄i à fa a mbo b̄i'ì aà. If̄a' à ȳi'ì ma gh̄u i k̄i n̄zi nywe'e a tit̄i bù. ¹⁴ Ajàṅ mə b̄i'ì l̄e n̄zi n̄i n̄toò Kristo ya n̄zi nywe'e ni yu a mbo bù aa, b̄i'ì l̄e mbur̄e aa t̄s̄i'ì a m̄um̄ àd̄iḡe af̄a' à ȳi mə Nw̄i à l̄e m̄fa a mbo b̄i'ì aà. ¹⁵ Kaa b̄i'ì si n̄t̄i ȳi'ì kw̄e n̄tsya ṅkuu n̄i if̄a' à b̄e b̄i'ì m̄o'c. Aȳè'ət̄e ȳi'ì a b̄e mə tâ àb̄iint̄i yuu tâ à kwe, tâ af̄a' à ȳi'ì a tit̄i bù tâ i ka ṅgh̄a'at̄e ṅgh̄e, ¹⁶ bonṅ, ma mùu ajàṅ, b̄i'ì ka tiḡe swonṅ n̄i n̄toò ȳi n̄siḡin̄e ya a n̄i it̄oo j̄i d̄an̄e, kaa ṅki'ì ka ṅnee n̄u ȳi'ì n̄lonṅ if̄a' à ȳi b̄i'ì f̄a' à m̄e aa b̄e a abwen adiḡe bad̄an̄e. ¹⁷ “M̄b̄e ṅù à t̄e'ε t̄i ṅee n̄u ȳi a k̄a ṅnee aa nlonṅ b̄e M̄m̄à' àmb̄i,” a ajàṅ mə àṅw̄à' àn̄e Nw̄i a swonṅ aà. ¹⁸ Nlonṅ mə kaa s̄i ṅù wa ȳi mə a beent̄e è b̄i'ì n̄i ȳi yumb̄onṅ aa b̄e mə b̄e b̄i'ì n̄i, bi ban̄n̄e b̄i'ì aa b̄e ṅù wa ȳi mə M̄m̄à' àmb̄i a beent̄e aà.

11

Paul bo bi ṅṅn̄toò Kristo ji mbwe'es̄e

¹ M̄e l̄ò mə tâ n̄i tsw̄a n̄t̄i ghuu nlonṅ ngaà yà a ajàṅ mə m̄e ka tiḡe b̄e tsõ at̄ir̄e i tiḡe b̄o gh̄aà è j̄iṅt̄e inn̄u. Tâ n̄i n̄tswa m̄int̄i muu! ² M̄e ȳè'ət̄e ghuu n̄i àgh̄è'èn̄e t̄s̄i'ì ajàṅ mə Nw̄iṅḡonṅ a ȳè'ət̄e aa. M̄e l̄e mb̄i'ì mə m̄e ka fa ghuu a m̄b̄o n̄doo tâ à ȳo'c, a b̄e Kristo. A b̄e àȳè'ət̄e ya mə m̄e ȳi fa ghuu a mbo ṅumb̄an̄n̄e ȳi m̄ò'ot̄e a njwi

nìyɔ'ɔ tsɔ mûngɔ̀ò mànɔgyè yîi mɛ à làa, mburità a ñûmbânɔ̀nè zî. ³ Là mɛ bo'ɔ ni mɛ mbê bi yî mbwe'esè ghuu tsi'î tsɔ ajàn mɛ no ya ì le nlwee, mbwe'esè Eva aa, ñta ñgi'i a ni ìmò̀ntê juu, ñghirè ni mà'atè Kristo, ajàn mɛ ni fâ ìbînù ghuu ghu mbo ñkò̀nè nii, mfa'a ghu mbo ni ñtîi ghuu tsimè aà. ⁴ Mɛ swon laa aa nlon mɛ ñu àdàn a bɛ zi ì tìgè swonè nî ànnù nlon Yesu yî dàn kaa a wa'à wa mɛ bî'î le nswon aa bɛ, kè mbè ni ki ntigè ñkwerè azwî yi dàn a tuu ya mɛ ni le mfò̀ ñkwerè aa bɛ, kè ñki ntigè nswonè ni mɛ tâ ni kwèrè ntoo yî dàn, a tuu ya mɛ ni le ñkwerè aa bɛ, bon ni ka burè wò yòn ghu.

⁵ Mè wà'atè mɛ kaa mè sî kè'atè a ni mânjî yî tsù ñtsya bê ma bù mɛ ni twonè ni ñgãntoo Kristo jî wè aà. ⁶ Mè tè'ɛ tsuu bê nãnsè ñghàa ì zi, bɛə bon kaa a sî mitsyè ma kè'atè. Bî'î ghìrè mɛ innù tsim a ñghirè mɛ tâ innù ma jû tsim ì laa a atu bù.

⁷ Mè le ñwò aà ànnù a sigisè ibii nú gha a nsye a mbànɔ̀nè ñjentè bù, nlon mɛ mè le nswon ntoo yî ñsigìnè Nwî ya a mbo bù tìghè ni tu aa ε? ⁸ Mè le sî kwèrè njoo aa a mbo ñghòtè jî mɔ'ɔ ì twú nî ìfà'á yîi mè le sî fà'á a tîti bù aà. Mè kwèrè nî ñjoo jîi ì le mbê jyaa aa a ñkwetè bù ghu! ⁹ Là nò̀ wa mɛ mè le ntswe bi'inè aa, mɛ yî tì bonè ayoo aa kaa mè kî'i ñgi'i a mbo ñu ñbù ghùù fá. Nlon mɛ njò̀ jya ì le sî lò aa a mbo bîlîm ba a ala'a Macedonia. A bê ànnù yîi mɛ mè le sî tuu ni a mfâ ñgi'i a mbo bù, ñki mburè ki tuu ni a mfâ ñgi'i a mbo bù a ni mânjî yî tsù. ¹⁰ Tsi'î tsɔ mɛ annù ñikonè Kristo ya a tswe a nu mè aa, kaa mbè bi wa'à tswe tì zi annù ma yû mɛ mè tère ñswon aa fàa mbu'u Achaia. ¹¹ Mè swonè laa aa nlon mɛ kaa mè sî ghuu ñkò̀nè aa ε? Nwîngò̀n à zi mɛ mè nãnsè ñkò̀nè ghuu!

¹² Annù yîi mɛ mè ghìrè aa, mè ka ghèè nî mbîi ì ki ghìrè, tã ghìrè tâ à laa mɛ kaa àfà'á yî'i bî bè ma bya mɛ bi swonè ni mɛ bî'ibo fà'a aa a ñgigìn aa kaa a sî ku'unè tsi'î tsɔ ajàn mɛ bo tère ñswon aà. ¹³ Nlon mɛ mbuu bê ma bya à laa mbè ñgãntoo mbwe'esè, mbè ñgãnfà'a mbwe'esè, mɛ bi bagilè ni mɛ bo ni ñgãntoo Kristo. ¹⁴ Kaa ma ya à sî annù yî fii bê, nlon mɛ tsi'î Satan yumbon a bagilè ni mɛ yu ni angel ñkà'á. ¹⁵ Maa ajàn kaa a wa'á annù yî fii a mbò ñgãnfà'á jî a ñki mbagilè mɛ bo nî ñgãnfà'a Nwî yîi tsinè aà. Bo ka yi kwèrè mitunè mi fà'á myaa tâ mî ku'unè a nu bo, a nî ìbi waa.

Ñgi'i yîi mɛ Paul à le nyè tsi'î tsɔ ñgãntoo Kristo aà

¹⁶ Mè ku'usè ñkwatè nswon mɛ tâ ñu tsù à tsuu gha lò̀ lógè tsi'î tsɔ àtìrè. Là mbè ni logè gha tsɔ àtìrè, ni bîi gha maa ajànè, tâ mè tswe nî ànnù yîi mɛ mbè mè bò ñka ntèrè ghu. ¹⁷ (Ma yû ànnù mɛ mè swonè tsitsònè aa kaa à sî annù yîi mɛ mbè Mmà'ambi a beentè mɛ mè swonè bê. Nlon mɛ a ni ànnù ñkweentîi mà yû, mɛ ghàa aa tsɔ àtìrè. ¹⁸ Ajàn mɛ bè bî ghà'atè bi tswe ghu mɛ bi tère tsɔ bè bî fàa mbi aa, mbè mè kî ñka ntèrè yàa ñgaa.) ¹⁹ Bù bîi mɛ ni ni ñgãnmitsyè aa, ni doritè a ntswa mîntîi muu nlon itìrè. ²⁰ Ni tswa mîntîi muu nlon bê bîi mɛ bi ghìrè ghuu nî ìbù'ù, ñji nî ghuu, kè mbentè ni bî màtaa mɛ ni kwo ghu, ñtsa'a nî ghuu, ñkîi nzwi nî àbo a itu bù. ²¹ A nãnsè mbè ndirètu a mbo mè a mbii mɛ bî'î borikè si'î a ñghirè ma juu innù.

Là mbè ñu tsù a tè'ɛ ñka ñkweε ntîi yi (mɛ ghàa aa tsɔ àtìrè) bon mbè mè tse kîi kwèè ì ghá. ²² Bo ni bàYuda aa ε? Bon wa mè ki mbè yî mò'ò. Bo ni bàIsrael aa ε? Mè ki mbè yî mò'ò. Bo laa mbè aà bá ñgwè'è Abraham aa ε? Mè ki mbè yî mò'ò. ²³ Bo swonè aa mɛ bo nî ñgãnfà'á Kristo aa ε? Bon mè nî ñgãnfà'á ñtsya waa (mɛ ghàa aa tsɔ abàrè). ìfà'á yîi mɛ mè fà'á mɛ, ì gha'a ntsyà ì waa. Ndùu ñgaa yîi mɛ mè kuù a atsan ì gha'á. Ndùu ñgaa yîi mɛ bi ghò̀ gha ghu mè tìgè a ntsù ñiwo, kaa mbè mè wa'à sèñè. ²⁴ BaYuda bi ghò̀ mè gha ñgàa jî ntaà ni itî jya mighum mi ñikwa mɛ bi tìgè mma'atè tsi'î yî fùùrè aà. ²⁵ Bi ghò̀ mè gha ñgàa jî tarè ni àkaantè atîi, ñtwumtè gha ni ñgò̀'ò ñgaa yî fùùrè, àbanè ñki a sà'anè mè ni mè ghu mum a ñki

ngaa ji tarè. A nî tugè nî àsi'ìnè, òkí i tí nî gha nghèè n̄tii mbii. ²⁶ A ni ikòrè nitèò jì ghà'atè mè le ntigè tsi'í a òkonò a òkí. Ntigè tsi'í a ntsu n̄wo a mbò bàgámighee. Ntswe a ntsú n̄wo a mbo baà b̄è. Ntswe a ntsú n̄wo a mbo b̄itizi Nwí. Ntswe a ntsú n̄wo a njò'ò àla'a, ntswe a ntsú n̄wo a nta'a miwèè miwèè. Ntswe a ntsú n̄wo a òkí miyaa, òkí ntswe a ntsú n̄wo a mbo bilim ba bí mbwe'esè. ²⁷ A b̄è tsi'í ifà'à bo bí ògí'í; a nî ògàà jì ghà'atè mè le tsi'í tì bwii, òjì m̄ji bo òjì òkí i yanè nàà. A ni ògàà jì ghà'atè kaa mè wa'à ni m̄ji m̄ ghà'atè tswé; kaa òkí'í nî àdìgè yí le tswé, kaa wa'à nî àtsè'è kí ntswe, m̄fə'ə i kò naa. ²⁸ A òkú'ùsè innù jì m̄'ò, abè'e yii a sigè ni a nu mè a njwí tsim a njim n̄wa'à òlon nghotè j̄ tsim. ²⁹ Nù yii mè mè yu'u mè à b̄rè kaa nù yà i wa'à kí mb̄rè aa à ni ghuu aa ε? Nù yii mè bí kí nghìrè a wò kaa mè wa'à nî àj̄onè luu aa, à nî wò aa ε?

³⁰ Mè b̄è kí kwèè n̄ti gha, bon̄ mè kwèè aa a nî òjoo jya mè i d̄'í ni mè mè b̄rè aà. ³¹ Nw̄nḡon̄ mè à ni Ta bí Mmà'àmbi yí'ìnè Yesu yii mè mb̄onè tì mè i tswè n̄ ik̄um yi aa, à zi mè kaa mè si innù tswèè. ³² Nòò wa mè mè le ntswe a Damascus aa, Gúmnàà òjò'ò àla'a wa, nyonè n̄ n̄tsú Mfò Aretas, a too b̄isogyè mè tá bí b̄e m̄intsù min̄kya, mban̄nè ghá. ³³ Bí tigè òn̄in̄ gha a m̄um òkyè n̄tsyasè a n̄ àbù'u awugè nda n̄sigisè, mè tigè òkhè ghu mbò.

12

Annù òlon njèè t̄è t̄è bo bí innù jii mè Nwí à le ndi'í a mbo Paul aà

¹ Ka mè kaa à sí annù yí siginè a òka ntèrè b̄è aa, mè ka ghèè n̄ mb̄ii kí t̄èrè. Ts̄its̄on̄ mè ka kí swon̄ innù òlon njèè t̄è t̄è bo bí innù jii wè jii wè jii mè Mmà'àmbi Yesu Kristo à le mfi'isè ndi'í a mbo mè aà. ² Mè zi mu Kristo yí mò'ò mè Nwí à le lògè òkò'ò nghèè ni ghu a aburè yii a kò'ò n̄tsirè aa, wa adigè yii mè Nwí a tswè ghu aa, à b̄è mè tsi'í tsò ilòò nighúm n̄tsò jii òkwà. Mè swon̄ òlon aà ghá. Lá kaa mè si nan̄sè òzi mè à le n̄nan̄sè òkò'ò nghèè a aburè. Kè à le mbaà mb̄è b̄è njèè t̄è t̄è ò, b̄è bon̄ a zi tsi'í Nw̄nḡon̄. ³ Mè kwatè òswon̄ ni mè mè zi òj̄ yí mò'ò yii mè bí le n̄lògè òkò'ò nghèè ni ghua paradiso, òku'usè n̄swon̄ ni mè kè à le mbaà n̄nan̄sè òkò'ò a m̄um òbin̄ú yí, kè à le mb̄è aa njèè t̄è t̄è bon̄ a zi tsi'í Nwí. ⁴ A le òkò'ò nghèè aa nyu'u innù jii mè kaa òj̄ m̄is̄on̄ à wa'à swon̄, jii mè kaa mb̄è bí wa'à kí mb̄ii mè mb̄è bí swon̄ a mbo òj̄. ⁵ Mè ka kí t̄èrè lon̄ aa ngaa òj̄ ma ghú, kaa mè aa wa'à kà ntèrè òlon ngaa yà. Tsò mè a b̄è laà, mè ka kí t̄èrè aa lon̄ b̄è innù jya jii mè i d̄'í mè mè b̄è aa àb̄rikè ayoo aà. ⁶ Mè b̄è t̄e'ε kí lòò mè mè kí t̄èrè, b̄è bon̄ kaa mè ka wa'à at̄irè b̄è, òlon mè mè ka kí swon̄ aa tsi'í ànnù òn̄kon̄ aà. Lá kaa mè ka wa'à kà ntèrè òlon innù j̄j̄ mè mè yè aà. Kaa mè si k̄on̄ mè tá òj̄ tsù à tigè nyè gha tsò òj̄ yí òwè òlon aa b̄è innù jii mè mè yè a n̄ njèè t̄è t̄è aa n̄tsyatè innù jii à yè mè ghìrè bo bí jii à yù'u mè swon̄ aà.

⁷ A nghìrè mè tá mè tsuu si'í kí t̄èrè òlon innù jii wè jii wè jya mè bí le mfi'isè ndi'í a mbo mè aa bí le nsò njon̄ yí mò'ò a njyá nu mè, i tigè mb̄è tsò ngan̄afà'a Satan mfa n̄ ògí'í a mbo mè, òkwetè a nghìrè mè tá mè tsee si'í kí t̄èrè. ⁸ Mè le n̄tsà'atè Nwí ngaa ji tarè, òlòò a mbò Mmà'àmbi mè tá à t̄sò'ò njon̄ ya a nu mè l̄'òsè. ⁹ A kwi'í mè, "Ìb̄on̄ê gha yii mè ò tswè ni ghu aa, àa àyoo yii mè a ku'unè a mbo wò aà. Nlon̄ mè bí nan̄sè nyè m̄ida'à ma m̄itsim a nu wò aa a noò yii mè ò b̄rè aà." Ma mùu aj̄an̄ mè ka kù'ùsè bú kí nan̄sè t̄èrè a noò yii mè mè b̄rè aa, òlon mè à ni noò yii mè m̄ida'à mi Kristo mi kusè ghá aà. ¹⁰ Ma mùu aj̄an̄ mè doritè a nyè ògí'í òlon òkwitu Kristo. Mè aa kí tigè doritè a òkwèrè innù jii mè d̄'í mè mè b̄rè aa, kè mb̄ègìtè yii mè bí b̄ègìtè n̄ gha ghu aa, kè ògí'í jii i kuu a nu mè aa, kè b̄è innù jii mè bí t̄sò'ò akòrè ya ghu òkii m̄firè n̄ gha ghu aa, kè innù jii mè i tsyà n̄ gha laà. Nlon̄ mè a yí mb̄è a noò yii mè mè b̄rè aa, mè b̄an̄nè n̄ti.

Ajàn mə Paul à le si wa'a innù nlonɔ baKorinto aà

¹¹ Mè tìgè mè ñghaa tsò ajàntè nlonɔ mə a ghâ aà â gaànsè bù mə mè ghìrè ma mùu ajàn aà. Aa bù bii mə boɔ nì tswe nì mbàɔnə mbeentə gha aà. Nlonɔ mə mè laa tɛ'ɛ bə ayoo adàɔnè àdàɔnè boɔ kaa ɔgãntoo Kristo jì wè juu jya kaa i sî kɔ'ɔnè ntsyatə gha a nì mánjì yí tsù.

¹² Innù jì yěyerə bo bì innùtsyámbo bo bì innù jì wè jii mə Nwí à le le nlògè noò ñghìrè mè ghìrè a titii bù aa, i dì'i nì mə mè nì ɔgãntoo Kristo yí ànnù nìɔkɔnə.

¹³ Annù yii mè le ñghìrè a nu bù a bi'i ntsyatə ajàn mə mè le ñghìrè a nú ndánwí jì mɔ'ɔ aa à bə aà àkè le? A bə aà àjànə mə kaa mè le ɔwa'à kà ndi'i ghuu mə tâ nì ka mfa ɔkabə ɔkwetə nì gha ghu aa ɛ? Mbə a bə aa ma yú ànnù, nì li'inè ìbì ghâ.

¹⁴ Yê nì à nì ɔgàà yii i ywe'e jì tarə aa tsítsɔnə mə mè tãntə ìbìnnú gha a nzi a mbèɛ bù. Kaa mè ka zì aa kaa wa'à ghuu ka ndi'i nì ànnù tsu nlonɔ mə mè lòò aà àkɔnə yuu bo bì àjànə mə mbə bi'inè kâ mfa'a abo mɔ'ɔ aà, kaa mè si aà ɔkabə yùu lɔɔ. A laa mə a tswe nì ɔka nlèə bità bo bì ma, nləə nì ɔkabə a mbo bɔɔ byaa, kaa à sî bàɔnə ntswe nì ɔka nlèə bɔɔ byá. ¹⁵ Mə ka bàɔnə kì doritə a mfâ ɔkabə yá ntsim a mbo bù, i fa fa ìbii nú gha, a ɔkwetə bù. Nì ka wa'á gha kì ɔka ɔkɔnə mə mbə mè nanɔsə ɔkɔnə ghuu ma mùu ajàn aa ɛ?

¹⁶ Maa ajàn nì ka bii mə kaa mè le ɔwa'à ghuu nì àbè'è yí tsu be'esə a ɔka ɔkwerə ɔkabə a mbo bù, lá bù bí mɔ'ɔ bi swonə nì mə mè le si jìtə nì ɔkòbè, ɔkii mbwe'esə nì ghuu nì àbàɔnənnù. ¹⁷ Èh èh! Mè le mbaa njitə ɔkòbè a nu bù, ntsya a nɔim bə bya mə mè le si too a nu bù aa ɛ? ¹⁸ Mè le mbu'u aà mbo a mbo Titus ntoo yí bo mu Kristo yí mɔ'ɔ wa a nu bù. Ma la a bə mə Titus à le nzì aa njitə ɔkòbè a nu bù aa ɛ? Tìgè bi'iyu tswe aa tsi'i nì nti mɔ'ò? A le si wa'à kii nyonə aa tsi'i nì ìbù'ù mikòrə ja aa ɛ?

¹⁹ Nòò tsù nì laà ntiɔ ɔwa'atə nì mə mè lòò aà ɔkwèrə átú yi'i a mbo bù. Nɔgàɔ ghâ! Nwí à nì àyəfə yi'i, mə mə swonə aa tsi'i ànnù nìɔkɔnə tsi'i tsò ɔgãntəfà'a Kristo nlonɔ mə innù tsim jii mə ghìrè aa mbá ìka'á jyá, mə ghìrè aa a ɔkwetə bù ghu tâ nì ka ɔkwe.

²⁰ Mə bɔ'ɔ nì mə nòò yii mə mè ka zì aa, kaa mə ka wa'à yê ghuu tâ nì bə aa tsi'i tsò bə bii mə boɔ nì ni bu aa, tâ nì kì nyə gha tâ mè wa'à ɔjú yii mə nì lòò mə mè bə aa kì mbə. Mə bɔ'ɔ mə mè ka yí zì yə ayɔn bo bì àghè'ènè, àlwintɔn bo bì nì yum, ànnù a ɔka mbègìtè bə bí mɔ'ɔ bì fiswon, kintərə bo bì àbuurə innù tâ i tswe a titii bù. ²¹ Mə bɔ'ɔ mə nòò yii mə mè ka bú zì aa, Nwí à ka dírèsə átú ya a titii bù. Mə bɔ'ɔ mə mè ka yí kì yè'è nlonɔ bə bya bitsim a titii bù bii mə bi ghèè nì mbii a ɔka ñghìrè innù jì bi jya jii mə bo le si ghìrè a mbii, kaa mburətì mmà'atə ànnù atsuurə, ànnù ajirə bo bì innù tsim jii mə à nì innù nsij aà.

13

Ɔwà'asə nlwí'injim bo bì àtsà'atə Paul

¹ A nì ɔgàà jì tarə i júla mə mè ka zì a mbo bù aà. Tâ ànnù tsim yii nì swonə nlonɔ ɔgàà ɔjú aa, tâ nì yə mə biyəfə bi tswe ghu bi baa kè bi tarə a ndiintə. ² Mə wà'asə bə bii mə bi le mfansə ànnù a mbii aa bo bì bə bí mɔ'ò bitsim, mə nanɔsə wa'asə waa tsítsɔnə mə mè sî bi'ibo tswé aà, tsi'i tsò ajànə mə mè le ñghìrè wa nòò mə mè le nzì a ɔghantə bù a nì nòò yii mə à le nywe'e ɔgaa jì baa, tà mè bu nzì boɔ kaa mè ka wa'à ɔjú tsù bú mma'atə. ³ Tsò mə nì lòò mə nì yə alənsə mə Kristo a ghàa a nu mè aa, nì ka yə. Kaa à sî ànnù yii mə a bɔrə aa a nu bù ghìrə, a bàɔnə mfa'a nì a titii bù aa nì midà'à. ⁴ Nlonɔ mə bi le ɔkwèentə yi a ati bàɔnə bàɔnə aa a noò yii mə à le mbɔrə aà. Lá tsítsɔnə à bàɔnə ntswe ntii a nì midà'à mi Nwí. Ajànə mə bi'i tswe nì ànnù yí mɔ'ɔ bi'ibo aa, bi'i kì mbɔrə. Lá, nòò yii mə bi'i ka zì a mbèɛ bu baKorinto a

lèntê ànnù yuu aa, bí'í ka tswe nî ànnù yí m'ò bí'i bì Kristo yíi a tswe ntíi aa, i tige tswe nî m'ídà'à mi Nwí.

⁵ Nî lèntê m'ibíi mi nú muu, nyè mè nî tswá àbíintíi yuu lé. Nî kwa'anè ibiinu ghuu. Nî sì yè mè Kristo Yesu à tswe a nu bù aa é? Mè mbè nî tsuu akwà'ànè ya wò. ⁶ Mè wà'àtè mè nî ka yè mè kaa bí'í bimbón kaa bí'í sì kí ñwo. ⁷ Bí'i bu'u mbo a mbo Nwí mè tá nî tsuu innù jí bí kí ghìrè. Kaa a wa'à bè aa bè mè bí'i lòò ndi'i mè tá à bè tsi'í tsó bí'í tsiá àkwà'ànè yá. A banè mbè aa mè bí'i lòò mè tá nî ka ñghìrè annù yíi a ku'unè, ka mè mbè a finè tsi'í tsó bí'í wo aà. ⁸ Nlón mè kaa mbè bí'í wa'a annù tsu ghìrè yíi kaa a sì nî ànnù n'ñkonò b'òntè. Bí'i ghìrè innù tsim aa tsi'í nî ànnù n'ñkonò. ⁹ Nlón mè bí'i doritè a noò yíi mè bí'í b'orè nî b'ânè n'tii aà. Annù yíi mè bí'í lòò a mbo Nwí aa à nî mè tá nî ka ñkwi ñkwensè ñghèé nî m'bíi. ¹⁰ Mè ñwà'ànè lalà mè mè tswe a adigè d'ànè aa mè mbè mè yí n'zi, mè tsuu kí tsè'è nî àdà'à yíi mè Mmà'àmbi à fa a mbo mè aa, a bè àdà'à mè mè ka ñko'o ghuu ghu tá nî kwe, kaa ñkí'í aa m'ídà'à mi nsigisè bù a n'syè b'è.

¹¹ A nlwí'ísè bilim bá, filó fuu. Kwensè nî b'imánjí buu, yu'ù nî ànnù yíi mè mè swonè aà. Nî ka m'biinè bu nî bù. Nka ntswe nî m'boonè, bon Nwíngòñ yíi mè à nî Nwí àkòñnè ñkí mbè yí m'boonè aa, à ka tswe bu bo. ¹² Tá nî tsa'atè ghuu bu nî bù ñnón m'ighègè muu nî àl'aa ntíi. ¹³ Bè bí Nwí bitsim bí tsà'àtè ghuu. ¹⁴ Tá ib'ón Mmà'àmbi Yesu Kristo nî àkòñnè Nwíngòñ, nî Azwí Nwí yíi mè a boonè yí'inè aa, tá ì tswe a mbo bù bitsimè.

Anwà'anè Paul a mbô nghòtê BaGALATIA

NJI'INNŪ ANWÀ'ANÈ YŪ

A anwà'anè yū aa a le ηηwà'anè Paul a mbo nghòtê bɔɔ bi Kristo jii mɛ i le ntswe a nî n̄jɔ'ɔ ila'a jii mɔ'ɔ a mbu'u Galatia yii mɛ baRoma le si bu'utɛ aà. Nî n̄toɔ yî n̄sigìnè ya a mbô nghòtê ma jū aa a le nzi Paul n̄zi ni yu, bè ma bû bi kî n̄nan̄sɛ nzi yi (4.13-15). BaYuda bî mɔ'ɔ bi le nzi n̄swon̄ɛ ni a mbo bè a mûm nghòtê ma jū mɛ bo b̄it̄izi Nwî b̄ii mɛ bi mbii Kristo aa, bi tswe n̄i ηka yònè n̄i n̄n̄sɛ Moses, ηkii nghirè n̄i inn̄u jii mɔ'ɔ jii mɛ n̄n̄sɛ à le si lòò aà (4.9,10,21). Bo le ntswe n̄i mbii tá bi ηetɛ waa, tá bo kii n̄lɛ n̄i n̄jwi jii mɔ'ɔ bo bi b̄isàn, ntsuu njoo jii mɔ'ɔ mɛ i le ηwa'a laa nyon̄ɛ a ni n̄n̄sɛ aa ki jii. Nḡāñd̄i'inn̄u ma jū le si swon̄ ni mɛ mbɛ bo tsuu a n̄n̄sɛ ki yònè, nghirè n̄i inn̄u jii mɛ bo le si d̄i'ì aa bon̄ kaa mbɛ Nwî a wa'à waa yweensè. BaYuda ma bû le ηkii n̄swon̄ɛ ni mɛ kaa Paul à le ηwa'á nḡāñntoo yî ànn̄u n̄ikon̄ b̄é; kaa n̄toɔ yî n̄sigìnè ya mɛ à le si swon̄ aa, kaa i wa'à k̄i ηku'unɛ. Aà ànn̄u yii mɛ a le nghirè Paul a ηwa'an̄è anwà'anè yū aà.

Paul à nan̄sɛ n̄tsyà aa a n̄i anwà'anè yulà n̄swon̄ a ajàn yii mɛ Kristo, a n̄j̄m n̄toɔ yî n̄sigìnè ya, a fi'i b̄é b̄ii bi n̄iη n̄t̄i waa ghu nu aa, a nd̄ábù'ù, ηketɛ m̄iηk̄irè m̄ii mɛ n̄n̄sɛ à kwèrɛ waa ghu aà (5.1). N̄tigɛ n̄nan̄sɛ n̄tɔ'ɔtɛ atu ann̄u yii mɛ a tswe ghu nlon̄ ilon̄ aà. Nwî, nlon̄ ibon̄ t̄i n̄d̄u'ù yi wa, a yweensè b̄é nghirè ànn̄u yaa a tsinè a nsi mi'i yu nyon̄ aa tsi'ì a n̄j̄m àb̄iint̄i, kaa wa'á aa n̄j̄m if̄a'a nyon̄ n̄n̄sɛ b̄é. Yesu à le kwo a atu ati, mbii nd̄òò n̄n̄sɛ ya aa nlon̄ ηkw̄it̄u bè b̄ii mɛ à le z̄i a nyweensè aà (3.13-14).

Paul à le à tigɛ lògɛ ibiinn̄u yi yumbon̄ n̄i àlènsè, figitɛ ajàn mɛ Kristo à le kètɛ m̄iηk̄irè mi n̄n̄sɛ yii mɛ yu le si yònè a mb̄ii aà. Nòò yii mɛ yu le mbii a Kristo aà yu le kwo bo yu Kristo yumbon̄, Kristo a tigɛ ηkwetɛ n̄ii a mûm n̄tswènt̄i yu, àkòrè niz̄i yi a tigɛ mbɛ yii mɛ Nwî a lòò aà (2.20-21). N̄swon̄ mɛ Nwî à le n̄toɔ Mú yi Kristo aa mɛ tá à zi n̄tsu'u at̄u bè b̄ii mɛ bi le si yònè n̄n̄sɛ, i tigɛ fa abwarɛ a mbo bo tá bo bè b̄òò bi (4.4-5). A mbo bè b̄ii mɛ à ni b̄òò bi Nwî aa, a fa n̄i Azwî yi yii mɛ ghirè bi koonè ni f̄int̄a fi Azwî, n̄tigɛ nghirè n̄i inn̄u jii mɛ Nwî a lòò aà (4.6; 5.22-3). Paul yii mɛ a zi ηḡi'i yii mɛ n̄n̄sɛ à le niη a nu yu, Kristo z̄i mfi'i yi ghu aa, a m̄ānsè n̄swon̄ mɛ kaa mbɛ yu wa'à n̄u yî n̄i àyoo d̄āη b̄ú ηka n̄swon̄ n̄tsyatɛ ann̄u Kristo yii mɛ à le ηkwo mfi'isè yi a mûm ibi mbi, nghirè mɛ tá n̄n̄sɛ wa mɛ a t̄i ni mɛ tá bàa ηjetɛ n̄i bè aa tá à tsuu ann̄u tsu b̄ú b̄é. Ann̄u yî wè yii mɛ a tswe ghu aa à ni mɛ yu tigɛ àyoo yî fii yii mɛ Nwî à b̄ú n̄nan̄sɛ (6.14-16).

Bi yat̄è anwà'anè yū aa laà:

1. N̄ji'ì ànn̄u anwà'anè yū 1.1-10
2. Adà'a yii mɛ Paul à le ηkwèrɛ a mbɛ ηḡāñntoo Kristo aà 1.11—2.21
3. N̄toɔ yî n̄sigìnè nlon̄ ibon̄ Nwî 3.1—4.31
4. Ajàn mɛ Kristo a kètɛ m̄iηk̄irè a nu bè b̄ii mɛ bi b̄ii yii aa bo bi àkòrè niz̄i yaa a mûm n̄tswènt̄i ma yū 5.1-6.10
5. Inn̄u jii mɛ Paul à le n̄swon̄ a n̄lw̄i'isè aà 6.11-18

Paul a tsà'atɛ nghotà baGalatia

¹ Anwà'anè yū a lo aa a mbo mɛ Paul, ηḡāñntoo Kristo. Kaa a gha aa a le ηwa'à b̄é tso'ɔ n̄toɔ b̄é, kaa bi wa'a gha ki tso'ɔ n̄tsyà aa a mûm m̄bo ηù tsu b̄é. L̄a a gha aa a le n̄tso'ɔ tsi'ì Yesu Kristo, bo Taà Nw̄iηḡon̄ yii mɛ à le nyweensè yi ni n̄wo aà. ² B̄i'ì

bì bilim bilim bitsim bii bì'ibo tswe aa bi too atsa'atè a mbô ñghòtê tsim jii i tswe a ala'a baGalatia aà. ³ Tá Nwĩngòŋ Taà yi'inè ni Mmà'àmbi yi'inè Yesu Kristo fa ibòŋ nî mbòcòŋ a mbo bù. ⁴ Yesu Kristo ma ghú à le mfa ibiinú yi mbi'i innú jì bì ji'inè mē yu kwērē yi'inè a mbô ñgù'ù yi mbi yûla nî ñkòŋ Nwĩngòŋ Taà yi'inè. ⁵ Tá ñgha'a tâ nî tswe ghu mbo nlwi'i nñkonè. Amen.

Ntoo yi ñsiginè yi mfuurè yii bì'inè swonè aà

⁶ A tsya gha mē, kaà àgha'a a burè tì sà'atè, nî burè ñka mma'atè nî ñú yii à le ntwonè ghuu, ñtsya a ñjim ibòŋ Kristo aa, ñtigè mbii nî ntoo yi ñsiginè yi dāŋ. ⁷ Kaa mē si swonè aa mē ntoo yi ñsiginè yi dāŋ i tswe ghu. Lâ bē tswe ghu bii bi fa ñgi'i a mbo bù, mbuurè nî ñtū juu, ñlòc nî ñkwēsè ntoo Kristo yi ñsiginè yâ. ⁸ Lâ, mbē bii tē'ε, kè angel a lo a aburè nsigè ñka nswonè ntoo yi dāŋ ñtsyatè ya yii bii lēè ñtē'ε mfoo nswonè a mbo bù aa, bonè ñdòc i tswe ghu atú. ⁹ Ajāŋ mē bii tē'ε nswonè a mbo bù aa, mē bù ñkwatè nswonè a mbo bù mē, mbē ñú tsù ka nswonè ntoo yi dāŋ ñtsyatè ya mē nî lēè ñtē'ε mfoo ñkwērè aa, bonè ñdòc i tswe ghu atú.

¹⁰ Ma yû a finè aa tsi'i tso mē tigè ñlòc mē tâ bē beentè gha, kè a nî aa mē mē lòc mē Nwĩ beentè gha aa ε? Kè mē lòc aà ñghirè mē bē ka ndoritè aa ε? Mē bē ki lòc bē mē mē ki ghirè tâ nî bē ka mbòŋ bonè kaa mē si ñgāŋafà'a Kristo bē. ¹¹ Bilim bâ, mē lòc mē tâ nî zi mē ntoo yi ñsiginè ya mē mē le nswonè a mbo bù aa, kaa i le ñwa'á aa yi ñú mīsòŋ bē. ¹² Kaa mē le ñki'i aa a mbo ñú kwērè. Kaa a le wa'à ñú a mbo mē ki ndi'i. Lâ i le mbāŋnè ñzi ntsya aa a ñjimè ajāŋ mē Yesu Kristo yu mbòŋ à le ndi'i a mbo mē.

¹³ Nlonè mē nî lēè ñyu'u a ajāŋ mē ñtswé yà yi mbii a múm ànnú Nwĩ baYuda i le mbē aà. A ajāŋ mē mē le si ñansè ntsò'c nî àkòrè ñghotè Nwĩ tsi'i nî mītì, ñlòc nî mē mē burè bwēsè tsi'i bwēsè. ¹⁴ Mē le ntsyatè ñkèè yà a múm ànnú Nwĩ baYuda tsi'i ñtsimè, ññansè mfa ibiinú gha a nyonè ñòŋsè bità bi bità bi'i. ¹⁵ Lâ nòc yii mē yu wa yii mē à le nte'ε mfoo ntsò'c gha mbòŋ tâ bì jwe gha à le ntwonè gha ntsya a ñjim ibòŋ yi, ¹⁶ ñndoritè mē yu dī'i Mú yi a mbo mē, mē mē tigè ñka nswonè ntoo yi siginè ya mbi'i ñgaa yi a mbo bitizi Nwĩ aa, kaa mē le ñki'i adī'itè a mbo ñú mīsòŋ maa noò kwērè; ¹⁷ kaa ñki'i kò'c ñghèè a Yerusalem a mbo bē bii mē bi le mfòc mbē ñgāŋntoo Kristo tì mē aà. Mē le mbāŋnè ñlo ñghèè gha a ala'a Arabia, ñghirè mbù ñtigè mbii a Damascus.

¹⁸ Hòc i kà mē aa ntsya jì tarè mē kò'c ñghèè a Yerusalem a ñghantè Cephas, ñtswe bi'iyu ñjwi ñghúm ñtsò ñtaà. ¹⁹ Lâ kaa mē le ñki'i gha ñgāŋntoo Kristo wa yi tsù yè ntsyatè Jems yii mē à nî muma bì Mmà'àmbi aà. ²⁰ (A múm innú jù mē mē ñwà'ànè a mbo bù aa, a nsi mi'i Mmà'àmbi, kaa mē si innú tswèè.) ²¹ Mē le ñtigè mbu ñlo ghu ñghèè a mbù'u Syria nî Cilicia. ²² Kaa ñghotè Kristo jya jii i le ntswe a Yudea aa kaa i burè tì nsì gha zì. ²³ Bo le si yu'u aa tsi'i yù'ù bi swonè nî mē, “Ñù wa yii à le si tso'c akòrè yi'inè aa a tigè nseensè annú abiintii mà ya mē à le si lòc a bwēsè aà.” ²⁴ Bo le si tigè ñgha'asè nî Nwĩ mbi'i ñgaa yà.

2

Annú Paul bo bì ñgāŋntoo Kristo jì mō'c

¹ Hòc i tsyà mē ñghúm ñtsò jì ñikwà, mē bù ñkò'c ñghèè fu a Yerusalem bi'i Barnabas. Bii kà mē aa ñghèè aa, ñlògè Titus bii'ibo ghèè. ² Mē le ñkò'c ñghèè aa ajāŋ mē Nwĩngòŋ à le ndi'i a mbo mē aà. Mē kò'c mē ñghèè, ntsi'i bitiyàsè, a tswé tsi'i bii'ibo, mē ñòŋsè ntoo yi ñsiginè ya mē mē le si swonè a mbo bì tizi Nwĩ aa a nsi bo tã ghirè mē ñfà'á gha yii mē mē le si fà'á aa, nî yii mē burè ki fà'á aa, tâ i tsuu a dāŋè dāŋè tsyà. ³ Kaa ñú tsù à le ñki'i Titus yii mē bi'iyu le ntswe aa gaansè

mə tâ bì ɲetə yi ka mə à ni ɲù bàGrikiā laa aà. ⁴ Ka mə bè bî mɔ'ɔ le ɲka nlɔɔ mə bi ghìrè yi'i nî ìbù'ù aa, bè bî mɔ'ɔ bîi mə bi le ɲe'esè ɲkuu a titîi bî'i, mbagilè ni mə bo ni bìlîm bi'i a ɲjim Kristo, ɲkuu aa mə bo bè tsi'i tsó bîtswèrè, mə bi yə ajàɲ mə bî'i tswe ntswé yî'i kaa ànnù yî tsù a wa'à nî yi'i kwèrè, òlɔɲ ajàɲ mə bî'i tswe nî ànnù yî mɔ'ɔ bî'ibî Kristo Yesu aa, ⁵ lâ kaa bî'i le wa'ă ɲgoo a mbo bo bii a ni mù àtîi noò bê, ta lèè annù nîɲkoɲ yîi mə a tswe a mùm ntoo yî òsigìnè ya a mbo bù.

⁶ Bè bya mə bi lèntè nî waa tsó bîtsyàsè aa, (mə swɔɲ laa nlon mə kè mbə bo bè bîtsyàsè kè ɲgaɲ, kaa ma ya a sî annù tsu a mbo mə bē. Kaa Nwîɲgɔɲ à si bē lentè nyòɲè aa a nî ɲkîrê yàà). Kaa bo le ɲwa'a annù yî fii yî tsu a mbo mə dî'i. ⁷ Bo le mbàɲnè nyə bə mə, bi fà mə ntoo yî òsigìnè ya mə mə ghɛɛ ni yu a mbo bîɲɲètè, tsó ajàɲ mə bi le ɲki mfa a mbo Peta mə à ghɛɛ ni yu a mbo bîɲètè aà; ⁸ (nlon mə ɲù yîi mə à le mfa mida'a a mbo Peta mə tâ à ghɛɛ ɲka mfa'a a mbo bàYuda aa, à ki mbə yu mə à fa mida'a mə tâ mə ghɛɛ ɲka mfa'a a mbo bîɲîzî Nwî aà.) ⁹ Ajàɲ mə Jems ni Cephas ni Jon, bîi bi le mbə ntə'ə ndânwî maa noò aa, le nyə ìbɔɲ yîi mə Nwî à le ɲghìrè a nu bî'i aa, bo le ntigè mfa abo ni mə ni Barnabas ntsa'atə yi'i ghu a ndî'i mə bi'ibo fà'a aa àbo mɔ'ò, ntigè mbeentə mə tâ bî'i ghɛɛ a mbo bîɲîzî Nwî tâ bo baɲnə ɲghèè a mbo baYuda. ¹⁰ Annù yîi mə bo le mbù nnaɲsə wa'atə a mbo bî'i aa a bə mə bî'i ka nlentè ɲgàɲəfumə jîi i le tswe a titîi ɲghòtè aà. A tɛ'è mbə annù yîi mə mə le si naɲsə ɲwa'atə a ɲghìrè.

Paul a le wenə Peta a ala'a Antiokia

¹¹ Nòò yîi mə Peta à le nzî a ala'a Antiokia aa, mə le ɲghàantè yi a titîi bè nlon mə a le mfè'è nlaa mə à le ɲghìrè annù a wa'à kù'ùnè. ¹² Nlon mə mbɔɲ tâ bè bî mɔ'ɔ bîi mə Jems à le ntoo aa bì zi, à le si jìnə bo bì bîɲîzî Nwî. La nòò yîi mə bè bya le nzî aa, a tigè ntsu'utə nî waa nlon mə à le si bɔ'ɔ bē bya mə bi tîi nî ànnù ɲɲètè bè aà. ¹³ Bîlîm bi'i bî mɔ'ɔ bîi bi le mbə baYuda aa bi le nlògìnè ntigè mbagilè tsi'i tsó Peta. Tsi'i Barnabas à le ɲkîi ntigè nlɔɔ mə yu ki bagilè yòɲè nî waa.

¹⁴ Nòò yîi mə mə le nyə mə kaa nìghàà nyaa ni le ɲwa'à tsinə nlon annù nîɲkoɲ ntoo yî òsigìnè ya aa, mə le ɲghàà a mbo Peta a nsi bo, mbetə yi mə, “Wò yîi mə ò ni ɲù baYuda mbàɲnə ntswe nî ntswèntîi yò tsi'i tsó tîzî Nwî, kaa ɲkî'i tswe aa tsi'i tsó ɲù baYuda, mbə ò tigè ɲgaansə bîɲîzî Nwî mə bì ka ntswe ntswèntîi yàà tsi'i tsó baYuda aa mə akə aa ε?”

BaYuda bo bîɲîzî Nwî ka yî yweenə aa a ɲjîmê àbîintîi

¹⁵ Bî'inè bîi mə bî'inè ni baYuda bî jwe jwe, kaa ɲkî'i bə “ɲgàɲghìrènnù jî bi, bîɲîzî Nwî” bē, ¹⁶ bî'inè zi mə Nwî a ghìrè annù ɲù a tsinè a nsi mi'i yu ntsya aa tsi'i a ɲjîmê àbîintîi a nu Yesu Kristo. Kaa bi si aa ɲjîm ɲghìrè ìnnù jîi mə nòɲsə a lòò aa tsyà. Bî'inè kî mə mbîi Kristo Yesu mə tâ Nwî a ghìrè ìnnù jî'inè tsinè ntsya aa a ɲjîm àbîintîi a nu Kristo, kaa ɲkî'i bə aa a ɲjîm ɲghìrè ìnnù jîi mə nòɲsə a lòò aa tsyà. Nlon mə bî'inè zi mə kaa mbə bi wa'à ghìrè mə tâ ìnnù ɲù tsinè a nsi mi'i Nwî ntsya aa a ɲjîm ìnnù jîi mə nòɲsə a lòò aà.

¹⁷ Ajàɲ yîi mə bî'inè lòò mə tâ ìnnù jî'inè ì tsinè ntsya a ɲjîm àbîintîi a nu Kristo aa, mbə bi yə mə bî'inè ki mbə aa ɲgàɲghìrè ìnnù jî bi tsi'i tsó bîɲîzî Nwî, a tigè ndî'i aa mə Kristo àà ɲgàɲfà'á ìnnù jî bi aa ε? Kaa mbə a wa'a mə aa ajàɲ bē. ¹⁸ Mbə mə bu nlògìnè ɲka mbɔɔ nî nòɲsə wa mə á le mfòò nsa'a tsi'i mə aa, boɲ mə aa dî'i ìbîinù gha aa tsi'i tsó ɲù yîi mə a wò nòɲsè. ¹⁹ Nlon mə, ntsya a ɲjîm nòɲsè, mə lèè ɲkwɔ a mbo nòɲsè mə mbə mə tswèntîi a mbo Nwî. ²⁰ Bi lèè ɲkweentə gha a ati bàɲnè bàɲnè bi'i Kristo, kaa si mə bə mə bù ntswe nî ntswèntîi yà, à ni Kristo mə a tswe ntswèntîi a mùm nu mə. Ntswèntîi yîi mə mə ki ntigè ntswe ni yu a mùm ɲjyànu aa, mə tswe aa a mùm àbîintîi a nu Mu Nwî yîi à le ɲkɔɲè gha, mfa ìbîinù yi

̀nlon ̀nkwitù ghâ aà. ²¹ Kaa m̀è si aa ib̀on Nwĩ wa bwesè, ̀nlon m̀è bi b̀è ki ghìrè tâ ìnnù ñù aa ntsinè a nsi mi'i Nwĩ ñtsya aa a ñjĩm ǹonshè bon Kristo à le ̀nkwo aa a atù àdànghè dànghè.

3

Annũ nyu'unè ǹonshè bo annũ ab̃iinti

¹ Woe, ìtìrè baGalitia! A ghuu aà a f̀umsê wò aa ε? Tigè bi lèè ñnanshè ̀kε'εnè a mbo bù nĩ ñsi nĩ ñsi a laa, ajàn m̀è bi le ̀kwèentè Yesu a ati b̀anghè b̀anghè aa ε? ² Nĩ lèè m̀è betè ghuu tsi'i nĩ àbetè yùlà. Nĩ le ̀kwèrè Azwĩ Nwĩ ñyonghè aa a ñjĩm ajàn m̀è nĩ le si ghìrè ìnnù j̃i m̀è ǹonshè a lòò aa k̀è nĩ le ̀kwèrè nyonghè a ajàn ỹi m̀è nĩ le nyu'u ntoo ỹi ñsigìnè ya mbii aa le? ³ Nĩ laa ñj̃ntè b̀è laa aa ε? Nĩ le ñlògìnè annù a m̀úm Azwĩ ñtigè ñlòò m̀anshè a m̀úm ñjyãnu aa m̀è akè aa ε? ⁴ Ìnnù j̃i ghà'atè j̃i nĩ le nyè aa, i tsya aa àdànghè àdànghè aa ε? Mb̀è a b̀è ỹi m̀è i tsya aa adànghè dànghè bon, ⁵ Nù wa ỹi m̀è a fa Azwĩ yi a mbo bù, ñk̃i mfa'a nĩ ìnnù j̃i ỳeyerè a tit̃i bù aa, a fà'à aa ñlon m̀è nĩ yu'unè ǹonshè k̀è ñlon m̀è nĩ yu'ù ntoo ỹi ñsigìnè ya mbii aa ε?

⁶ Nĩ wa'atè annũ Abraham. “A le ññj̃ nt̃i yi a nu Nwĩ, Nwĩ a tigè ñlògè yi tsi'i tsò ñù ỹi ìnnù j̃i i tsinè a nsi mi'i yu.” ⁷ Ma mùu ajàn nĩ yè m̀è àa b̀è b̃i m̀è bi tswe nĩ ab̃iinti aa m̀è à nĩ b̀òò bi Abraham. ⁸ A mb̃i mb̃i ñghàà nĩ Nwĩ nĩ le ñghìrè a ñanshè ñlaa m̀è Nw̃ng̀on à ka ỹi ghìrè tâ ìnnù b̃it̃zi Nwĩ tâ i tsinè ntsya aa a ñj̃imè ab̃iinti. Nwĩ à le ñkà'à a mbo Abraham a mb̃i mb̃i ñswon m̀è, “M̀è ka ỹi tsyã a ñj̃im wò i ñj̃ mb̀onè a nu b̀è bi itòò i tsimè.” ⁹ Ajàn m̀è Abraham à le ntswe nĩ ab̃iinti Nw̃ng̀on a ñj̃ mb̀onè ghu nu aa, ñù ñtsin ỹi à tswe nĩ ab̃iinti aa, Nw̃ng̀on àa k̃i ñj̃ mb̀onè ghu nu tsi'i maa ajànghè.

¹⁰ B̀è b̃i m̀è bi t̃ε'ε atù yaa a ñka mfa'a b̀è annù ỹi m̀è ǹonshè a lòò aa, bo tswe aa a m̀úm ñd̀òò, ñlon m̀è bi ñwa'anè a m̀úm aṅwà'anè Nwĩ m̀è, “Nd̀òò a atu ñù ỹi m̀è kaa à si a m̀úm ìnnù j̃i m̀è bi ñwa'anè a m̀úm aṅwà'anè ǹonshè aa tsi'i tsim lw̃i'i, kaa wa'à k̃i ñghìrè aà.” ¹¹ Ts̃ts̀on a laa m̀è kaa mb̀è ìnnù ñù i k̃i'ì tsinè a mbo Nwĩ ñyonghè aa a ñj̃imè ajàn m̀è a yu'unè ǹonshè. Nlon m̀è bi ñwa'anè a m̀úm aṅwà'anè Nwĩ m̀è, “Nù ỹi m̀è ìnnù j̃i i tsinè ntsyã a ñj̃imè ab̃iinti aa, à ka ỹi tswe nt̃i.” ¹² Là kaa ǹonshè kaa à si a nĩ ànnù tsu a ñghìrè nĩ ab̃iinti tswé. Bi b̀anghè ñwà'anè aa b̀è m̀è, “Nù ỹi m̀è a ghìrè ìnnù tsim a ajàn m̀è ǹonshè a lòò aa, à ka ỹi tswe nt̃i i tsyà aa a ñj̃im ǹonshè.” ¹³ Kristo à lèè ñtsu'u atù ỹi'ìnè a nĩ ñd̀òò ǹonshè ya a atu b̃i'ìnè, a ajànghè m̀è yumbon à le mb̀on nt̃igè ñd̀òò ñlon ñgàà ỹi'ìnè aà. Nlon m̀è bi ñwa'anè m̀è, “Nd̀òò a atu ñù ntsim ỹi à j̀onghè a atu ati aà.” ¹⁴ Kristo à le ñghìrè ma yù aa m̀è mb̀onè ya ỹi m̀è Nw̃ng̀on à le ñkà'à a mbo Abraham aa, tâ b̃i fa a mbo b̃it̃zi Nwĩ ñtsya a ñj̃im Kristo Yesu. Tã tâ b̃i'ìnè tigè ntsya a ñj̃imè ab̃iinti ̀kwèrè Azwĩ Nwĩ ya m̀è Nw̃ng̀on à le ñkà'à aà.

Ǹonshè bo b̃i ìnnù j̃i m̀è Nwĩ à le ñkà'à aà

¹⁵ B̃il̃m b̃a lèè m̀è lògè a figè a nĩ ànnù ñù m̀is̀onghè, kaa mb̀è b̀è biinè annù, ñwarè akàà ghu, b̀è bon kaa mb̀è ỹi m̀ò'ò a wa'á annù ya kwensè k̀è ñku'usè. ¹⁶ Nw̃ng̀on à le ñkà'a ìnnù j̃ya aa a mbo Abraham bo b̃i a mbo mù ỹi à le mf̃è'è ghu ñgwè'è aà. Kaa aṅwà'anè Nwĩ a si swonghè aa m̀è, “bo b̃i a mbo b̀òò bi” a nd̃i'ì m̀è à nĩ b̀è bi ñd̀òò. Bi b̀anghè ñghaa annù aa ñlonghè ñù ỹi m̀f̀uùrè, “Bo b̃i a mbo mù ghò”, ñù ma ghù a b̀è aa Kristo.

¹⁷ Annù ỹi m̀è m̀è swonghè aa a b̀è aa m̀è, Nw̃ng̀on à le ñwàrè akàà bo Abraham, ñka'a m̀è yu ka lèè akàà yã. Ǹonshè wa m̀è bi le ñka ñghìrè aa, le bon ìlòò i tsyà m̀è ñk̃h̃i j̃i ñkwà nĩ m̀ighum mi ntarè aa, kaa mb̀è a k̃i'ì ñg̃i'ì wa nĩ akàà ya ta, m̀bwesè

ɲkà'â Nwĩ. ¹⁸ Nlonɲ mə mbə a bə yĩ mə Nwĩ a fa njoo a mbo bə nyonɲə aa nònɲsè, bon kaa à si aa ɲkà'â yĩ ya bù nyonɲə. Lâ bĩ'inè zi mə Nwĩ a fa njoo nyonɲə aa a nɲĩm ɲkà'a ya mə à le ɲkà'a a mbo Abraham aà.

¹⁹ Ifà'â nònɲsè i tigə mbə aà àkè aa ε? Bi le ɲkù'ùsè nònɲsè aa mə tâ à ka ɲghirə tâ bə aa nzi innù jĩ bĩ, a kĩ ntswe nĩ ntswe ɲghɛɛ nywe'e wa noò mə mu Abraham wa yĩ mə ɲkà'a ya i le ntswe nlonɲ ɲgaà yĩ aa à ka zĩ aà. Bi le si fa nònɲsè waa a mbo bangel ɲù mĩsɔɲ a tigə n̄təə a titii bangel bo bĩ bə. ²⁰ Lâ kaa bi si ɲù titii bu nlòò nlonɲ mə annũ ɲkà'a ya aa a ghìrè ɲù yĩ m̄fùùrè, Nwĩ yĩ mə a ghìrè aa a bə aa tsi'ĩ yù yu yĩ m̄fùùrè.

Nji'ĩ ànnù yĩ nònɲsè à tswə ghɹ aà

²¹ A tigə n̄d̄i'ĩ aa mə nònɲsè a lìgìtə aa ɲkà'â Nwĩ aa ε? Nɲaɲ, kaa a s̄i ma aa ajàn bə. Nlonɲ mə à laa bə mə nònɲsè mbə a ghìrè bə tswè bitii bəə bon mbə bi ghìrè ànnù bə a tsinə n̄tsya a nɲĩm nònɲsè. ²² Lâ àɲwà'ànè Nwĩ a swonɲ mə mbĩ n̄tsim i tswə aa mum m̄idà'â mi innù jĩ bĩ. Maa ajàn m̄itəɲnè mya m̄ii mə Nwĩ à le ɲkà'â, n̄tsya a nɲĩm ab̄iintii a nu Kristo Yesu aa, bi fa aa a mbo bə b̄ii bi b̄ii aà. ²³ Mbɔɲ tâ nòò ab̄iintii wa zi, nònɲsè à le m̄f̄ii yì'inè tsi'ĩ tso ɲḡaɲtsaɲ, nyu'utə n̄i noò wa yĩ mə bi le ɲghìrə annũ ab̄iintii a fè'è n̄laa aà. ²⁴ La a bə mə nònɲsè à le si bu'utə n̄i yì'inè m̄bɔɲ tâ Kristo à yì n̄z̄i. Mə tâ b̄i tigə ɲghìrə tâ ànnù yì'inè tsinə a n̄si m̄i'ĩ Nwĩ n̄tsya a nɲĩm ab̄iintii. ²⁵ Ts̄its̄onɲ, àjàɲə annũ ab̄iintii a z̄i m̄ə aa, kaa b̄i'inè s̄i bù n̄tswe aa a n̄jì'ĩ m̄ikòrə nònɲsè.

²⁶ Nlonɲ mə a mum Krito Yesu, bù bitsim tigə mbə aa b̄oɔ bi Nwĩ n̄tsya a nɲĩm ab̄iintii. ²⁷ Nlonɲ mə bù bitsim b̄ii mə bi le mmurə ghɹ a ɲkì a mum Kristo aa, n̄i m̄à'â m̄ə Kristo a nu bù. ²⁸ Kaa kwensə à s̄i a titii ɲù baYuda bo bitizi Nwĩ bù n̄tswe. Kaa kwensə à s̄i a titii ab̄u'ù bo ɲù ȳii à si bù'u bə aa bù n̄tswe. Kaa kwensə à s̄i a titii ɲumb̄aɲnè bo m̄aɲgyè bù n̄tswe. Nlonɲ mə bù bi tsim n̄i tigə mbəə ɲù yì m̄fùùrə a mum Kristo Yesu. ²⁹ Mbə a bə ȳii mə n̄i n̄i bə bi Kristo, bəə bon n̄i bə aa b̄oɔ bi Abraham, mbə b̄ij̄ib̄indā bi, ajàn mə Nwĩ à le ɲkà'â aà.

4

¹ Lâ, n̄j̄inda ȳii mə à bùrə n̄i m̄ũɲkhə aa kaa s̄i b̄on̄tə n̄tsya ab̄u'ù ka mə njoo taà yì tsim i n̄i j̄i aa, ² nlonɲ mə à tswə n̄i n̄tugitə ȳii a lentə n̄i bo b̄i ɲù ȳii mə a lentə njoo j̄i j̄ya i ywe'e noò wa ȳii mə taà ȳi à le nlèə mə bi kaa fa joo j̄yā tsim ghɹ mbo aà. ³ Aā àjàɲ ȳii a k̄i mbə n̄i b̄i'inè aà; nòò ȳii mə b̄i'inè le mburə b̄on̄khə aa, b̄i'inè le ɲk̄i mbə ib̄u'ù a mbo ìzw̄i j̄ii mə i le si sa'a mbi aà.

⁴ Lâ nòò à leè n̄naɲsə ɲku'u, Nwĩ a too M̄ú ȳi, m̄aɲgyè a jwé yì, n̄jwe yì aa m̄um nònɲsè, ⁵ mə tâ à zi n̄tsu'u atu bə b̄ii mə nònɲsè à le si bu'utə waa, mə tâ Nwĩ à tigə nlogə yì'inè n̄i b̄oɔ bi. ⁶ Ts̄its̄onɲ, a n̄d̄i'ĩ mə n̄i n̄i b̄oɔ bi, Nwĩ à tòò mə Azw̄i M̄ú ȳi a kuu a mum m̄intii bù n̄tigə nyə'ə n̄i mə, "Taà! Taà ghà!" ⁷ Ma mùu ajàn, ò t̄syà mə a nɲĩm Nwĩ kaa wa'ă ab̄u'ù bù m̄bə, n̄tigə mu, m̄bə ȳii ò n̄i mu aa, ɲk̄i n̄tigə mbə aa n̄j̄indā.

Ajàɲ mə Paul à le si wa'a innù nlonɲ ɲgaà ba Galatia aà

⁸ Wa nòò ȳii mə kaa n̄i le ɲwa'â Nwĩ zi aa, n̄i le mbə aa ib̄u'ù a mbô ìzw̄i mbi jù j̄ii kaa s̄i b̄inw̄i bə aà; ⁹ la ts̄its̄onɲ mə n̄i z̄i m̄ə Nwĩ aa, kè mə Nwĩ à z̄i m̄ə ghɹ aa, mbə n̄i tigə m̄bu ɲka nl̄oɔ mbũ mb̄ii ɲghèɛ a mbo ìzw̄i t̄i àdà'â j̄ya mə i ka n̄sa'a ghɹ aa mə akə aa ε? N̄i bù nl̄oɔ a mbə ib̄u'ù j̄ya aa ε? ¹⁰ N̄i ba'atə nləə n̄i n̄jwi, b̄is̄aɲ, b̄inòò, bo b̄i ìlòò! ¹¹ Mə b̄o'ɔ mə mə le ɲghènsə noò ghà m̄fa'a a atu bù aa tsi'ĩ àd̄aɲə d̄aɲə.

¹² B̄il̄im b̄ā, mə bu'ù m̄bo a mbo bù, n̄i bə ts̄o mə, maa ɲghè mə tigə m̄ə ɲk̄i mbə tsi'ĩ ts̄o bù? I ȳi ywe'e ts̄its̄onɲ, kaa n̄i s̄i annù a mbo mə f̄ansè. ¹³ N̄i zi mə a le ɲghìrə

nighòò mē mē swon̄ ntoo yĩ ñsigìnè ya a mbo bù wa noò ñtsyambĩ. ¹⁴ Ka mē ànnù nighòò ya ya a le mbəñ ntigə akwà'ànè a mbo bù aa, kaa ni le ñwa'a'ə gha ka nfoonse kè ñtsa'a, ni le mbəñnè ñkwere'ə gha tso angel Nwĩ, kè tsi'ĩ tsó Kristo Yesu yumbon̄è. ¹⁵ Maa noò ni le si nan̄sə ndoritə a nu mē, ñdorə mà nya ni ghèè mē aa fə aa ε? Mē nĩ àyəfə mē ni le mbaa nzi ntwè'e mi'ĩ muu bon̄ ni le ntwè'è ñfi'ĩ mfa a mbo mē. ¹⁶ Mē tìgè mē mbə aa ñgəñkibāā ghùù ñlon̄ mē mē swon̄è ànnù ññkon̄ a mbo bù aa ε?

¹⁷ Bè bya bi tii nĩ ànnù yuu mbwe'esə aa ghuu mē ni bii ñjim yàà, kaa wa'a lòò aà ñghirə ìbòn̄ a nu bù, bi lòò aà ñfàatə yĩ'inè, ta ni tin̄ə mbeentə waa. ¹⁸ A bon̄ə a ñka ntii a nĩ ànnù ñù mē mbə bi ti lòò aa ñghirə ìbòn̄ ghu nù, a ku'unə a ñghirə ma la aa a ñgòn̄ bìnòò bitsim, kaa ki'ĩ aa tsi'ĩ noò yii mē mē tswe bi'inè aa bē. ¹⁹ Bòò ba bii mē kòn̄è aa, mē tìgè mbə aa tsó mən̄gyè yii mē à tsigə mu aà, ñyu'u nĩ ñyan̄ə nywe'e noò yii mē bù ka yi tìgè tswe ni mārə Kristo aà! ²⁰ Mē yè'ətə mē bon̄ mē laa ntswe bi'inè tsitsòn̄è, tá zi ajàn̄ yii mē mbə mē kwensə ñji yà, ñlon̄ mē àtù ya a buurə ñlon̄ ñgàà yùù!

Alènsə Hagar bo Sarah

²¹ Swon̄ ni ghā, bù bya bii mē ni lòò mē nòn̄sə ka mbu'utə ghuu aà, ni yu'u ànnù yii mē nòn̄sə a swon̄ə aa ε? ²² Bi ñwa'anə mē Abraham à le ntswe ni bōò mbəñnè bi baà, yĩ mò'ò a bə mú àbù'ù, yĩ mò'ò kaa a wa'a mú àbù'ù bē. ²³ Bi le ñjwe mú àbù'ù wa aa tsi'ĩ ajàn̄ yii bi jwe bōò bitsimè. Lā mu mən̄gyè wa mē à le wa'ə abù'ù bə aa, bi le ñjwe nyon̄ə aa ajàn̄ mē Nwĩ à leè mfoo ñkà'ə aà. ²⁴ Bi figìnè aa ànnù nĩ ànnù bāngyè ma bú. Bāngyè ma bú bi baa bə aa ìkàà ji baà. Yĩ ñfùurə à lò aa a nta'a Sinai, ñjwe nĩ bōò bii mē à ni ìbù'ù aà. Mən̄gyè ma ghù a bə aa Hagar. ²⁵ Hagar à təə aa a nĩ nta'a Sinai wa a ala'a baArabia, ntsusə aa Yerusalem tsitsòn̄ yii à tswe a ndābù'ù bo bi bōò bi aà. ²⁶ La Yerusalem wa yii a tswe a aburə aa, kaa à si a ndābù'ù tswé, àa yu mbə ndè yi'inè. ²⁷ Ñlon̄ mē bi ñwa'anə mē, “Ka ndoritə mbā àfirə mən̄gyè yii kaa à leè wa'a jwe aà. Lògìnə ñka ntəñnə mba wô yii mē ò leè ñwa'ə mu tsigè ñyu'u nyan̄ə aà; ñlon̄ mē bōò bi mən̄gyè wa mē bi le si mmè'ènè ni ghu aa, bi ghà'ə mē ñtsyatə bōò bi mən̄gyè wa yii mē à yò'ò ntswe a ndāndoo aà.”

²⁸ Tsitsòn̄, bōò bi maà, bi'inè, tsi'ĩ tsó Isaac, bə aa bōò bii mē Nwĩ à le ñkà'ə aà. ²⁹ A ki mbə tsitsòn̄ aa tsi'ĩ a ajàn̄ mē a le mbə maà noò aà. Mu wa mē bi le ñjwe tsi'ĩ a ajàn̄ mē bi jwe bōò aa, à le si tso'ò akòrə mu wa mē bi le ñjwe ñtsya a ñjim mīdà'ə mi Azwĩ aà. ³⁰ La ñghāà ni Nwĩ ni swon̄ aa mē akə aa ε? “Furə abù'ù mən̄gyè ya bo mú yĩ wā. Wa mú àbù'ù wa mbə bo mu mən̄gyè wa mē à si abù'ù bə aa wa'ə nda jĩ.”

³¹ Ma mùu ajàn̄ bōò bi maà kaa bi'inè si aa bōò bi abù'ù mən̄gyè bē, bi'inè bə bōò bi mən̄gyè yii kaa à si abù'ù bə aà.

5

Kaa mu Kristo à sị abù'ù bú mbə

¹ A ñghèe a nĩ ànnù mbə abù'ù, Kristo à kètə mē mīñkìrə mi abù'ù a nu bi'inè, mē tá bi'inè tsuu ìbù'u bú bə. Bi'inè təə ntii ntsuu bú lògə ìkò'ò abù'ù i ñin̄ a tən̄ bi'inè. ² Yē nĩ, mē Paul, mē swon̄ə a mbo bù mē ni bə mà'atə mē tá bi ñetə ghuu, bəə bon̄ kaa Kristo à sị ghuu nĩ ànnù tsu burə ñkwetə kwetə bē. ³ Mē ku'usə mbù nswon̄ a mbo bù mē ñù ñtsim̄ yii à ghèe bi ñètə yi aa, à tswe ni ñləə nòn̄sə wa tsi'ĩ ñtsimè. ⁴ Bù bya mē ni lòò mē tá ànnù yuu a tsinə bu bi Nwĩ ñyon̄ə bə a ñjim nòn̄sə aa, ni kwyènè mē ghuu bu bi Kristo, ñfè'e ghuu a mùm ìbòn̄ Nwĩ. ⁵ I ghèe ni bi'inè, bi'inè bə mē Nwĩngòn̄ à ka ñghirə innù ji'inè tsinə i tsya a ñjim mīdà'ə mi Azwĩ yi, nyon̄ a

njimê àbìintii yì'inè. ⁶ Nlon mē a mum Kristo Yesu, kè bi n̄tè n̄tè, kè bi wa'à yì n̄tè bon kaa ma yà à s̄i n̄tè tsu tswè. Annù yì t̄nsè à laa mbè abìintii yìi mē a fà'à n̄tsya ni a njimê àkòḡnè.

⁷ N̄tè k̄i s̄i gh̄irè tsi'ì siḡinè a tigè mbù kinè wo ḡkinè gh̄uu mē n̄tè tsuu annù n̄ikon k̄i yu'unè aa lè? ⁸ Kaa aj̄an mē bi twèè ìmòòntè juu aa, kaa s̄i Nw̄inḡḡḡ mē à lè n̄twoḡ gh̄uu aa twèè. ⁹ B̄i'inè zi mē mbè'è àbaa i bē tsi'ì mu l̄i m̄banḡ mbè'è ḡkyâ àbaa n̄tsimè. ¹⁰ Mē nan̄sè b̄i mē, a ni ik̄um Mmà'àmbi kaa n̄tè ka wa'á annù ḡú d̄an b̄i n̄tsyàtè yà. Tā isa'a Nw̄i i kuu a nu ḡú wa mē a fa ḡḡi'ì a mbo bù aà, kè ḡḡan à laa n̄tè'è mbè aa wo.

¹¹ A ḡḡè a n̄tè ḡḡà yà bil̄m b̄a, mbè mē ḡḡè n̄tè mb̄i bu ḡka n̄swonè ni mē annù n̄tè bē à ni annù yìi mē bi tswè n̄tè ḡḡirè, bon baa b̄tè tigè k̄i t̄s'ò akòrè ya aa a ya? Mbè a bē maa aj̄an b̄è bon annù yìi mē mē swonè annù n̄lonè ab̄anḡnè ab̄anḡnè Kristo aa, kaa à ka wa'á ḡḡi'ì bù mbè. ¹² Mē kòḡtè mē bē bya mē bi fa ḡḡi'ì a mbo bù aa, tā b̄i nan̄sè t̄sè idigè n̄tè j̄yaa.

¹³ Nlon mē Kristo à lè n̄twoḡ gh̄uu mē n̄tè fè'è a nd̄abù'ù mb̄a bil̄m b̄a. L̄a n̄tè tsuu tigè lòḡè abwarè m̄a ya a ḡka ḡḡirè innù n̄j̄ānu gh̄u. Tā n̄tè banḡ n̄tsyā a njim̄ akòḡnè ḡka mfa'a ni a mbo bù ni bù. ¹⁴ Nlon mē mbè bi lwensè n̄ḡsè wa n̄tsim̄ ni n̄gh̄à n̄tè f̄uèrè mē, “Ka ḡkòḡnè nd̄im̄ gh̄ò tsi'ì t̄s'ò aj̄an mē o k̄ḡn̄ ib̄i n̄tè gh̄o aa.” ¹⁵ Mbè n̄tè banḡ ḡka n̄loontè n̄tè gh̄uu, ḡk̄i n̄l̄ənsè gh̄uu bu ni bù, n̄tè n̄tsyesè gh̄uu bon n̄tè bwèesè gh̄uu bu ni bù.

Annù Azw̄i bo annù n̄j̄ānù

¹⁶ Annù yìi mē mē swonè a mbo bù à ni mē, n̄tè ka n̄tè akòrè n̄tè yuu a m̄um Azw̄i t̄a n̄tè wa'à k̄a ḡḡirè aa b̄è innù j̄yaa mē n̄j̄ānù ȳuè i yè'ètè aa. ¹⁷ Nlon mē innù j̄i mē n̄j̄ānu i yè'ètè aa, i tonè bo b̄i innù j̄i mē Azw̄i a yè'ètè aa. Innù j̄i mē Azw̄i yè'ètè aa, i k̄i n̄tonè bo j̄i mē n̄j̄ā nu yè'ètè aa. Nlon mē, n̄j̄ȳnu b̄o Azw̄i tswè aa t̄s'ò ḡḡan̄kib̄à, ḡkinè n̄tè mē ò wa'á annù tsu ka ḡḡirè yìi o lòḡ ḡḡirè aa. ¹⁸ L̄a mbè Azw̄i Nw̄i a ka n̄tsyasè n̄tè, bon kaa ò s̄i aa a n̄tè i m̄kòrè n̄ḡsè bú n̄tswe. ¹⁹ Innù j̄i n̄j̄ānu i gh̄irè aa i laa: Mbè annù aj̄irè, mbè annù ns̄iḡ, ìbuur̄annù, ²⁰ innù mm̄i m̄n̄kobè, innù b̄is̄òrè, k̄ib̄à, àyòḡ, àgh̄è'è'nè, àlw̄int̄on, annù n̄l̄o tsi'ì àyòò annù, annù nyàtè bē, annù a n̄tswe a njim̄ njim̄, ²¹ ḡḡè'è'nè n̄tè n̄j̄o b̄è, annù n̄tè mbaanè, annù n̄tè a n̄tè b̄o m̄buu innù ma j̄u. Mē bù ḡwa'asè n̄tè gh̄uu t̄s'ò aj̄an mē mē l̄è m̄foo ḡwà'asè a mb̄i aa mē, b̄è b̄i bi gh̄irè iḡḡ innù ma j̄u aa, kaa baa ȳi wa'á a m̄um annù n̄tè Nw̄i ku. ²² L̄a f̄int̄a f̄i Azw̄i Nw̄i b̄anḡnè mbè, àkòḡnè, mbè n̄d̄orè, mbè m̄b̄onè, àt̄an̄ent̄i, àb̄on̄ent̄i, ḡḡirè innù j̄i siḡinè, ḡka mfa'a n̄tè n̄tè gh̄o t̄s̄im̄, ²³ ḡka m̄b̄onè, n̄tè n̄tsw̄a ìb̄iinu. Kaa n̄ḡsè ȳi d̄an ȳi a tuu ma j̄u innù aa kaa à s̄i b̄è. ²⁴ B̄è b̄i à ni b̄i Kristo aa, bi kwèentè mē n̄j̄ānù yà a ati b̄anḡnè b̄anḡnè bo b̄i ḡḡon̄ innù t̄s̄im̄ j̄i i lòḡ ḡk̄i nyè'ètè aa. ²⁵ T̄s'ò mē b̄i'inè tswè n̄tswènt̄i ȳi'inè a m̄um Azw̄i aa, tā àkòrè n̄tè yì'inè à k̄i n̄tswe a m̄um Azw̄i. ²⁶ Tā b̄i'inè tsuu n̄tè annù ḡḡè nu tswè, n̄tsuu ni m̄int̄on̄ m̄i'inè b̄i'inè b̄i'inè k̄i twèbè, n̄tsuu n̄tè j̄i'inè b̄i'inè b̄i'inè k̄i gh̄è'è'nè.

6

N̄tè kaa ḡkwetè n̄tè gh̄uu bu ni bù n̄tè àbè'è

¹ Bil̄m b̄a, mbè ḡú yì m̄'ò a t̄t̄i bù a ka ḡḡirè annù ȳi bi, bù b̄i mē n̄tè nan̄sè n̄tswe n̄tè Azw̄i Nw̄i aa, n̄tè tsisè yì a ni m̄an̄j̄i yìi mē à b̄onè. N̄tè t̄i gh̄irè n̄tè k̄i ḡka n̄tsyesè n̄tè gh̄uu mb̄i'ì bi k̄i ḡkwa'anè gh̄uu. ² N̄tè ka ḡkwetè gh̄uu bu ni bù n̄tè àbè'è tā lwensè n̄ḡsè Kristo. ³ Nlon mē mbè ḡú tsu a t̄t̄i bù a wa'atè mē yu n̄tè àyòò tsu la m̄banḡnè mbè ayoo ad̄an̄è d̄an̄è bon a bwe'esè aa tsi'ì ìb̄i n̄tè yì. ⁴ A ku'unè mē tā ḡú

Anwà'anè Paul a mbô nghòtê BaEFESO

NJI'INNŪ ANWÀ'ANÈ YŪ

A anwà'anè yū aa a le ηwà'anè Paul wa noò yī mē à le ntswe a Roma tsō ηgàηàtsaη aa, ntoo a mbo baEfeso. A ntoo yī n̄siginè a mbo baEfeso aa a le mfòò n̄swon Paul yumbōηè (fà'á 18.19-21). Paul à le ηki ntoo anwà'anè ma yū aa a mbo nghòtê ji mō'c a mbù'u Asia a idigē jii mē Paul à le ηki mfa'a ghu a n̄ iloo ji tarē a n̄ nòò yī mē à le ηghèε akòrè nitē yī a ywe'e ji tarē aà (fà'á 19.1-20.1,20).

Ataηtē yī mē Nwī à le ntswe n̄ yu nlon mbi yū aa a bē aa mē akē aa ε? A m̄m anwà'anè yulà, Paul à f'isē ataηtē yī mē Nwī à le ntaηtē nlē a ηgu'u nlon mbi yū bo bē b̄i à n̄ bi aà.

A n̄ anwà'anè ma yū Paul a ghirè bi yē àkòηnè Nwī n̄ ibòη yī; n̄swon mē Nwī a yweensē bē aa nlon ibòηē yi a n̄j̄m àb̄iint̄i yaa (2.6-10). Tsō mē Nwī à kòηē wa a mum Kristo, n̄yweensē waa aa, a ku'unè mē tā bo ka ηgha'asē Nwī (1.6,12), m̄ma'atē n̄swēnt̄i yàà yī n̄lwèn ya ηka nzi n̄ àkòrè niz̄i yaa tā ku'unē a n̄ n̄swēnt̄i yī mfii ya mē bo tswe n̄ yu aà (4.1-6.20). Paul à naηsē lògè noò ηghaa nlonē Kristo n̄ nghòtē, n̄dānwī yī mē Kristo à n̄ ηgò'ò n̄ibuu (2.19-22) ηki bē atu aà (4.15,16). Nghòtē ì n̄ m̄b̄i nū Krito, ηgāηmbii Kristo ts̄im ì bē idigē nu jii mē ì tsuginē ghu, m̄bē ndāmà'anwī, Nwī a tswe ghu (1.23; 4.25; 5.23,30). Nwī a tsyā aa a n̄j̄m nghòtē nd̄i'ì n̄ m̄idà'á mi bo m̄tsyē mi m̄ts̄imè (3.10). Kristo à tswe a mbô nghòtē aa tsi'ì tsō n̄doò à tswe a mbô ηgwē yī aà, m̄bē aa n̄gha'á ni (5.22-32).

Paul à ki ηghàà nlon annū mbòònsē. Ataηtē Nwī yī mē à le ntaηtē m̄bōη naηsē mbi aa a bē mē yu ka boonse n̄jōò ts̄im a aburē bo a nsyē. A le ntaηtē mē yu tsu'u atu bē b̄i mē bi bii Kristo aa ì ghirē waa n̄ bōò bi, ì tsyā n̄j̄m Kristo ì boonse bē b̄ist̄im, baYuda bo b̄i b̄it̄i Nwī ì ghirē b̄i t̄iηē n̄j̄ yī mfii yī mfurē. Kristo, a n̄j̄m n̄wo yu a boònsē bē bo b̄i Nwī, ηghirē bi tswe n̄ m̄bōònsē (1.10-18). Innū ts̄im jii mē nghòtē ì n̄ ghu aa ì d̄i'ì aa mē ì n̄ m̄bōònsē, ìb̄iinu yī Kristo à n̄ àtu aà, n̄da yī mē Kristo à n̄ ηgò'ò n̄ibuu aà, ìb̄iinu yī f̄urē, ànnū mmurē bē ηki yī f̄urē, ànnū àb̄iint̄i yī f̄urē, 'Mmà'àmbi yī mf̄urē, Nwī n̄ Tà yī mf̄urē (4.3-6).

A n̄ innū ma jū ts̄im, Paul a ghirē mē tā bē bi Nwī b̄i yē m̄ida'a m̄i à n̄ myaa a m̄m m̄bi yī bo to bo b̄i àdà'a izwī j̄i bi aà (1.19; 3.20). A mmà'a n̄tsyā, bo tswe n̄ m̄boonsē waa, ì zi m̄ida'a mi Nwī m̄i m̄i fà'á a nu bo aa, ì zi mē bo tswe bo b̄i Kristo a aburē, n̄tswe n̄ n̄naηsē nzi ηwe'ē n̄jōò n̄tsō Nwī jya ì ts̄imè ì ki tsà'atē n̄ Nwī binòò b̄its̄imè (6.10-18).

Bi yatē anwà'anè yū aa laà:

1. N̄ji'ì ànnū anwà'anè yū 1.1-2
2. Kristo bo nghòtē 1.3—3.21
3. N̄tswēnt̄i yī mfii a m̄m Kristo 4.1—6.20
4. Innū jii mē Paul à le n̄swonē a n̄lwī'isē aà 6.21-24

Atsà'atē Paul a mbô nghòtê

¹ Anwà'anè yū a lo aa a mbo mē Paul yī mē mē n̄ ηgàηntōò Kristo Yesu n̄yonē n̄ ηkōη Nwīngōη aà.

ηghεε n̄ a mbo bē bi Nwī b̄i mē bi ki n̄n̄j̄ m̄nt̄i myaa a nu* Kristo Yesu aà.

* **1:1** A m̄m anwà'anè j̄i mō'c bi swonē aa mē, “b̄i mē bi tswe a Efeso n̄fa'a n̄ n̄t̄i waa ts̄im aà.”

² Tâ ìbònḡ Nwĩ nĩ m̀b̀oḡnə yĩ mə ì lo a mbo Nwĩḡḡḡḡ Taà yĩ'inè ni Mmà'àmbĩ Yesu Kristo aa, tâ ì tswe a mbo bù.

Njoo Azwĩ jĩ mə bĩ'inè tswe ni ju a mum Kristo aà

³ Tâ bĩ'inè ka ḡgha'asə Nwĩḡḡḡḡ mə à ni Ta bì Mmà'àmbĩ yĩ'inè Yesu Kristo aa yĩ mə, a mum Kristo, à nḡḡ m̀b̀oḡnə a nu bĩ'inè a ajànḡ mə à fa njoo Azwĩ ì tsim jĩ mə ì tswe a aburə aa a mbo bĩ'inè aà. ⁴ Mbḡḡḡḡ tâ bì nanḡsə mbi bonḡ Nwĩḡḡḡḡ à tsò'ò mē yĩ'inè a mum Kristo mə tâ bĩ'inè bə bĩi bē, n̄laa manḡsə n̄tswe tĩ àlò'ò a n̄si mi'i yu.

⁵ A m̄m̄m̄ àkòḡḡḡ Nwĩḡḡḡḡ à le tanḡtə yĩ'inè n̄ləə mə yu ḡh̄irè yĩ'inè ni b̀oḡ bi a n̄j̄im̄ Yesu Kristo nyonḡ a ajànḡ mə à le si lòò ḡki ḡkḡḡḡ aa ⁶ mə tâ bĩ'inè ka ḡgha'asə n̄i n̄lonḡ ìbònḡ yĩ yĩ wè yĩ mə à swĩ'i a nu bĩ'inè tĩ n̄d̄uù n̄tsya a mum Mú yĩ yĩ à kòḡḡ aà.

⁷ A le n̄tsu'u atú yĩ'inè n̄i àləə n̄u yĩ, ḡḡh̄irə Nwĩ a li'inè ìfansənn̄u jĩ'inè, n̄yonḡ n̄i ìbònḡ yĩ yĩ wè wā, ⁸ yĩ mə à le n̄swĩ'i a nu bĩ'inè aà.

⁹ Nlonḡ mə à lòò mē b̄im̄an̄j̄i bitsim bo bì m̄itsyè ḡḡh̄irə bĩ'inè zĩ ànn̄u alò'òsè yĩ a le n̄tswe n̄i ànn̄u yĩ a lòò aa, n̄yonḡ n̄i àtanḡtə yĩ yĩ à le n̄tanḡtə a mum Kristo aà. ¹⁰ Atanḡtə yĩ a le mbə aa mə nòò à bə yĩ kḡ'ḡ kù'u bonḡ à ka b̀oḡnsə njòò tsim a mum Kristo tsò atú, njoo jĩ ì tswe a aburə bo bì jĩ ì tswe a n̄syə aà.

¹¹ Nwĩḡḡḡḡ a ḡh̄irə inn̄u tsim n̄yonḡ aa àtanḡtə yĩ b̄o ḡkà'ā yĩ. Nwĩḡḡḡḡ à le n̄tsḡ'ḡ yĩ'i mə tâ bĩ'i bə bē bi a mum Kristo n̄i ḡkòḡḡ yĩ, n̄lòḡinə a n̄lòḡinə. ¹² Atanḡtə yĩ a bə aa mə bĩ'i b̄i mə bì le m̄fòò ḡka m̄b̄e a mum Kristo aa, tâ bĩ'i tswe ḡka ḡḡhu'usə n̄gha'à ni.

¹³ A ḡḡh̄èe a ni bù, n̄i k̄i n̄tswe a mum kristo, nòò wa mə n̄i le yu'u n̄ghàà ni ànn̄u n̄ḡḡḡḡ nya mə à ni n̄toò yĩ n̄siginè ya mə ì yweensə ḡhuu, n̄n̄iḡ n̄t̄iḡ ḡhuu ḡhu nu aa, Nwĩḡḡḡḡ à le n̄iḡ awenè yĩ a nu bù tsò mə à le m̄fa Azwĩ yĩ Làà yĩ mə à le ḡkà'ā aa a mbo bù aà. ¹⁴ Azwĩ yĩ Làà ya a t̄igè m̄b̄e alensə a n̄d̄i'i mə bĩ'inè ka yĩ kw̄erə ànn̄u yĩ mə Nwĩḡḡḡḡ à le ḡkà'ā a mbo b̄e bi aa, ma yū a ḡh̄irè a laa mə Nwĩḡḡḡḡ à ka yĩ tsu'u atu b̄e b̄i mə à ni bi aà, tâ bĩ'inè t̄igè ḡḡhu'usə n̄gha'à ni.

Atsà'atè Nwĩ Paul

¹⁵ Tsò mə a bə laa aa, a ajànḡ yĩ mə yù'ù mē àb̄iint̄iḡ yuu a n̄u Mmà'àmbĩ Yesu bo bì àkòḡḡḡ yĩ mə ni kòḡḡ bē bì Nwĩ bitsim ḡhu aa, ¹⁶ kaa mē si kentə n̄i ḡka m̄fa m̄bi'ikə a mbo Nwĩ n̄lonḡ ḡḡaà yùù, n̄tsa'atə n̄i Nwĩ ḡwa'atə n̄i ḡhuu. ¹⁷ Mə tsà'atè Nwĩ mə tâ Nwĩḡḡḡḡ Ta bì Mmà'àmbĩ yĩ'inè Yesu Kristo, Ta n̄gha'a, tâ à fa ḡhuu n̄i Azwĩ yĩ, tâ à t̄igè ḡḡh̄irə ḡhuu tâ n̄i tswe ni m̄itsyè, n̄d̄i'i Nwĩḡḡḡḡ a mbo bù tâ n̄i ku'usə mb̄u n̄zi yĩ. ¹⁸ Mə betə ni mə tâ bì ḡa'a m̄int̄iḡ muu tâ n̄i yə ḡkà'ā yĩ t̄a zi njoo jĩ mə ni b̄e a ajànḡ mə à twònḡ ḡhuu ḡhu aa, ì zi afù'ù yĩ mə a tswe a m̄m̄m̄ m̄it̄əḡḡḡ m̄i wè m̄i mə à kà'a a mbo b̄e bi aà, ¹⁹ ì k̄i zi mə kaa mb̄e bì wa'à m̄ida'à m̄i wè m̄i wè m̄i mə m̄i tswe a mbo bĩ'inè b̄i mə bĩ'inè b̄i yĩ aa figè. ²⁰ M̄ida'à m̄i wè ma m̄u m̄i bə aa mya m̄i mə à le nyweensə Kristo ḡhu a n̄iwo, ḡḡh̄irè a tswe a mb̄èè n̄kw̄e yu n̄i m̄a'à a aburə aà, ²¹ n̄nanḡsə n̄tsya ḡḡḡḡnsa'a m̄bi, ni ḡḡḡḡada'a, n̄i ḡḡḡḡm̄it̄iḡ bo bì ḡḡḡḡmbu'utə m̄bi, n̄tsya m̄ik̄um m̄itsim m̄i bì twonḡ a nu b̄e, kaa ḡk̄i'ì aa t̄si'ì a ni yulà m̄bi b̄e, bo bì a n̄i m̄bi yĩ mə ì ka yĩ zĩ aà. ²² A k̄i mē n̄n̄iḡ ḡḡḡḡ njòò tsim a n̄j̄i'ì m̄ik̄orə yu, ḡḡh̄irə mə à t̄igè n̄sa'a ḡḡḡḡ njòò tsim, m̄b̄e atu a mb̄o ḡḡh̄òt̄, ²³ ḡḡh̄òt̄ ì b̄e m̄b̄inn̄u yĩ, a luu ḡhu, ḡk̄i n̄t̄igè n̄lwensə ḡḡḡḡ njòò tsim a n̄i ìd̄igè t̄si'ì tsimè.

2

Nlo a ni n̄iwo ḡkuu a m̄m̄m̄ n̄tsw̄ent̄iḡ

¹ A ni bù à ḡh̄irè n̄i t̄sw̄en̄ n̄t̄iḡ, mə à le mb̄i aa n̄i kwo a m̄m̄m̄ Azwĩ n̄lonḡ ìfansənn̄u juu bo bì inn̄u j̄i b̄i juu. ² Maà noò n̄i le si yònḡè aa inn̄u j̄i f̄aà m̄bi, n̄yu'unə n̄i m̄f̄ò yĩ

mə a sa'a izwĩ jĩ bi jĩi mə i tswe a múm m̀fə'ə aa, mə i tigə mfa'a nĩ a nu bè bii mə bi t̃i atu a mbo Nwĩ tsĩtsòŋ aà. ³ Bĩ'inè le ŋki mbə aa tsi'ĩ tsǒ bo òtswe nĩ òtswènt̃i yĩ'inè òyoŋə aa innù jii mə òjyǎnú jĩ'inè i lòò, òjyǎnú yĩ'inè bo bi m̀m̀òònt̃ə jĩ'inè i k̃i òyè'ətə aà. Maa ajàŋ àlwintəŋə Nwĩ a le òtswe a nu bĩ'inè tsi'ĩ tsǒ ajàŋ mə a k̃i òtswe a nu òù m̀s̀òŋə òtsimè aà.

⁴ Lá àjàŋə mə ŋko m̀l̀iŋnè Nwĩ i s̃i ni ñd̀ènè tswe aa, àkòŋnè yi yĩ wè yii mə à kòŋə yĩ'inè ghu aa, a ghìrè mə ⁵ ka mə bĩ'inè le ŋkwo nloŋ ifǎnsənnù jĩ'inè aa, a bú ŋghìrè bĩ'inè tswè òt̃i bĩ'inè bi Kristo ⁶ ntigə ŋɛɛ yĩ'inè ñi b̀ò a ndəŋ, ŋghìrè bĩ'inè ñi b̀ò tswè ñi ìl̀əŋ a aburə a mum Kristo Yesu ⁷ mə yu ghìrè t̃a à laa mə, a ñi m̀bi yĩ m̀fii yii mə i ka yĩ z̃i aa, a ka yĩ fa afù'ù ti ñd̀ènè a múm ìb̀òŋ yu a ñj̃m̀ àb̀òŋənt̃i yi a nu bĩ'inè a mum Kristo Yesu aà. ⁸ Nloŋ mə Nwĩ a yweensə ghuu nloŋ aa ìb̀òŋ yi, òtsya a ñj̃m̀ àb̀iint̃i, kaa à s̃i ŋghìrè yùù b̃è, àa m̀t̃əŋnè mi Nwĩ. ⁹ Kaa à s̃i b̀ə aa nloŋ ifà'à yĩ tsu b̃è, m̀b̃i'ì òù tsù à lò ŋka ŋkwɛɛ nt̃i yi. ¹⁰ Bĩ'inè b̀ə aa àb̀ofà'à Nwĩ. A le nnaŋsə yĩ'inè a mum Kristo Yesu aa mə t̃a bĩ'inè tswe tswe nt̃i a ŋka ŋghìrè innù jĩ sig̃inè jii mə à lèè òt̃e'ɛ m̀foo nt̃əŋt̃ə nləə mə bĩ'inè ka ŋghìrè aà.

Nù yĩ m̀fùùrè a mum Kristo

¹¹ T̃a ñi wa'atə mə à le mbə a noò yĩ m̀ò'ò aa, bi twonè ñi ghuu, b̃it̃iz̃i Nwĩ aa a ni b̃it̃inè't̃ə, òyoŋə aa a ni annù òt̃ə b̃è yii mə à le mbə annù òjyǎnu bi ghìrè aa ñi m̀bo aà. ¹² T̃a ñi wa'atə mə, à le mbə maà noò aa, bi yatə ghuu bu bi Kristo, bi fi'isè ghuu kaa ñi wa'ǎ b̃è bi ala'a baIsrael b̃è, m̀b̀ə b̃ig̃i a ñi ìkàà jii mə Nwĩŋgòŋ à le ŋkà'a annù ghu aà. Kaa ñi le s̃i wa'à ñi annù tsu b̃è. Kaa ŋk̃i'ì ghuu ni Nwĩŋgòŋ fàa mbi tswè. ¹³ Lá tsĩtsòŋ a mum Kristo, bù bya mə à le mbə a noò m̀ò'ò ñi tswè a nd̃isyà aa, bi z̃i m̃è ni bù ŋkoontə ni bù a ñj̃m̀é àləə nu Kristo. ¹⁴ Nloŋ mə Kristo yumbòŋ, à z̃i m̃è ñi m̀b̀òònə a mbo bĩ'inè. A ghìrè m̃è baYuda bo b̃it̃iz̃i Nwĩ bo tigè m̀b̀ə b̃è b̃i fùùrè. A t̃a mə ŋg̃i'ì ni annù k̃ibàà ya mə a le mbə tsi'ĩ tsǒ àwugəndà aà. ¹⁵ A le mbwəsə ñòŋsə baYuda wa yii à le òtswe ñi òd̃i'ì ñi b̃inòŋsə aa, mə, a ñj̃m̀ yu yumbòŋ, yù lògə baYuda bo b̃it̃iz̃i Nwĩ i bú tigə naŋsə ŋgwè'è b̀ə b̃i fii ghu t̃a bi tswe ñi annù yĩ m̀ò'ò bo bo, i tigə ghìrè t̃a m̀b̀òònə i tswe a t̃it̃i bo. ¹⁶ A le mb̀ù m̀boonsə yĩ'inè bi Nwĩ òtsya a ñj̃m̀ ìb̀iinu wa yĩ fùùrè mə à lə mfa mbii niwo a ati b̃àŋnè b̃àŋnè ŋghìrè mə t̃a annù k̃ibàà à m̃ɛ. ¹⁷ A le ñz̃i òswonə ñi annù m̀b̀òònə a mbo bù bii ñi le òtswe a nd̃isyà aa, bo bi a mbo bè bii mə bi le ŋkòònt̃ə aà. ¹⁸ Ntsya ghu ñj̃m̀, bĩ'inè b̃its̃im̀, baYuda ni b̃it̃iz̃i Nwĩ, tswè ñi m̀añj̃i a ŋghèɛ a mbo T̃a a múm Azwĩ yĩ fùùrè.

¹⁹ Ma mùu ajàŋ kaa ñi s̃i b̃ig̃i b̀ə, kaa ŋk̃i'ì batoo d̃añ k̃i mbu mbə. Ñi tigə mbə b̀ə bi ala'à yĩ fùùrè bu bi b̀ə bi Nwĩ, ŋki mbə ŋgwè'endà Nwĩ. ²⁰ Bi tigè m̀b̀òò ghuu tsò ònda wa ñi àtsə ŋg̃àŋntoo Kristo, bo bi ŋg̃àŋntoo Nwĩ, t̃a Kristo yumbòŋ a b̀ə ŋg̃ò'ò ñibuu ni nd̃a; ²¹ t̃a ònda ỹa òtsim̀ i yəginə a nu yu Mmà'àmbi, ntigə m̀boonsə ŋkwe, ŋghèɛ ñi òd̃amà'anwĩ yĩ ŋwè yii i laa aà. ²² A ŋghèɛ a ni bù, a mum yu, bi k̃i m̀b̀òò ñi ghuu m̀boonsə bu bi àb̀ùgè b̃è t̃a ñi b̀ə ad̃igè yii mə Nwĩŋgòŋ à ka k̃i tswe ghu i tsỹa a ñj̃m̀è Azwĩ.

3

Afà'á Paul a t̃it̃i b̃it̃iz̃i Nwĩ

¹ A b̃è òj̃i'ì annù yii m̃è, Paul òg̃añats̃añ Kristo Yesu mbi'ì ŋkw̃it̃u ghuu b̃it̃iz̃i Nwĩ, mə tsà'atè Nwĩ a atu bù aà. ² M̃è m̀òònt̃ə mə ñi t̃è'è m̃è òyuu'ù ifà'à yii mə Nwĩŋgòŋ à fa a mbo m̃è ñi ìb̀òŋə yi nloŋ ŋg̃aà yùù aà. ³ Nwĩŋgòŋ à le ŋkè'ɛ atañt̃ə alò'òsè yi nd̃i'ì a mbo m̃è, a ajàŋə mə m̃è k̃i òt̃e'ɛ m̀b̀òò ŋŋwa'anə a mbo bù aà. ⁴ Ñi b̀ə twonə boñ ña zi innù alò'òsè jii mə m̃è zi mbi'ì Kristo aà. ⁵ Kaa Nwĩŋgòŋ a k̃i'ì innù jĩ àlò'òsè ma j̃u a mbo m̀iwàà mi b̃è a m̃b̃i swonè. Lá tsĩtsòŋ à ghìrè m̃è i laa ntsya a

njìmê Azwî yi, a mbo ngǎntoo Kristo bo bì ngǎntoo Nwî, jii mē a tsò'ò yu aà. ⁶ Annù yí àlò'òsè ma yú a bē mē tâ bìtìzì Nwî ki ntigē mbē bijibinda bo bì baIsrael. Bo tigē mbē aa idigē nu mbèè nu yí mfuùrè, bo bitsim tigē ntswe a ni innù jii mē Nwî à le nkà' à ntsya a njim Kristo aà.

⁷ Nwî à le nghirè gha a nî ngànàfà' à ma mùu mún ntoo yí òsigìnè yú aa, a bē mìtènjnè mii mē à fa a mbo mē nî ìbònjê yi a njim mǐdà' à mi mii mē mi le si fà' a a nu mē aà. ⁸ Ka mē mē ni n̄ú yí mò'ò a titii bē bi Nwî yii mē kè'è nsigē nlwi'isē aa, Nwīngòṅ à fa ìbòṅ ma ghú a mbo mē mē tâ mē logē ntoo yí òsigìnè ya nlonè afù'ù Kristo ti figè ngheē ni yu a mbo bìtìzì Nwî. ⁹ I kii ghìrè tâ bē bitsim yē a ajàn mē atantē annù yí lò'òsè yii mē Nwî yii à le nanse njoo tsim, à le nlò'òsè nlə a ngu' u ngu' u aa a fà' à aà. ¹⁰ Atantè yi yú a bē aa mē tsitsòṅ tâ à tsya a njim nghòtè nghirè tâ b̄isa' a bi mbi bo bì ìdà' à jii mē i tswe a aburə aa, bi yegə nzi mitsyè mi Nwî mii mē mi ni tsi' i a mbuu mbuu aà. ¹¹ Nwīngòṅ à le nghirè ma mùu ajàn nyonè aa atantè yi yii a lwi' i n̄nkoṅ mē à ghìrè mē a fè' è ntsya a njim Kristo Yesu Ngànma' a yi' inè. ¹² A njim Kristo, ntsya a njimə àb̄iintii yí' inè ghu nu, mbē b̄i' inè tse tswe n̄i àtanjenti a ngheē a nsi mi' i Nwî. ¹³ Maa ajàn mē tigè nswonè ni a mbo bù mē m̄intii muu tsuu lō borə mbi' i ngi' i yii mē i kuu a nu mē nlonè ngaà yuu, mē à ni nigha' à nuu aà.

Akòṅnè Kristo

¹⁴ A n̄i n̄ji' i ànnù yii mē mē swètè miku' utē ma a nsye a nsi Tà, ¹⁵ yu wa yii mē ngwè' e ntsim jii i tswe a aburə kè mē i tswe a nsye aa, i kwerə ikúm waa ghu mbo aà. ¹⁶ Mē bu' u mbo a mbo Nwî mē, a n̄i afù' u yi ya yii a gha' a aa, tâ à tsya a njim Azwî Nwî n̄niṅ m̄ida' a a m̄úm n̄tii bù tâ n̄i tswe n̄i m̄idà' à. ¹⁷ Mē kii m̄bu mbu' u n̄i m̄bo mē tâ Kristo à kuu ntswe a m̄úm m̄intii bù ntsya a njim àb̄iintii yuu. N̄kii mbu mbu' u n̄i m̄bo a mbo Nwî mē tâ à ghìrè n̄i twin̄ m̄iṅgǎṅ muu, n̄ki ntum itse mila' a juu a m̄úm àkòṅnè. ¹⁸ Mē mbē bù, a b̄ò' o ni bē bi Nwî tsi' i bitsim, n̄i tswe n̄i m̄idà' à a n̄zi àjànə mē àkòṅnè Nwî a gha' atə mbē, n̄ki sa' atə, n̄ki n̄enə mbē, kè n̄ki ntso mbē aa, ¹⁹ a n̄ki nzi àkòṅnè Kristo ya yii mē a tsya mitsyè mi n̄ú m̄isòṅ aa, mē mbē bi tigè n̄nanse nlwensè ghuu, n̄i kò' o n̄luu n̄i m̄arè Nwî ntsimè.

²⁰ A mbo yu wa yii mē, ntsya a njim m̄idà' à mii mē mi fà' a a nu b̄i' inè aa, mbē a ghìrè innù i nanse m̄burə gha' a ntsyatə ajànə mē b̄i' inè betə kè n̄kii m̄oontə aa, ²¹ tâ n̄igha' a tâ n̄i tswe ghu mbo a m̄úm nghòtə bo bì a njim Kristo Yesu, ngheə a miwànə miwàn, n̄lwi' i n̄nkoṅè. Amen.

4

Bè bi Kristo bē tsò m̄b̄iinu yí mfuùrè

¹ Tsò mē a bē laa, mē ngànàtsân Mmà' àmbi, mē bu' u mbo a mbo bù mē tâ n̄i ka ntə akòrè nizì yùù tâ à ku' unə ajàn yii mē Nwî à twonə ghuu mē n̄i ka ntə aa, ² n̄ka nsigisə mib̄i mi n̄ú muu a nsye, m̄b̄onə, ntswa ni m̄intii muu, n̄mi n̄i innù juu bu ni bù a m̄úm àkòṅnè, ³ n̄ka ngaansə n̄i m̄itii muu a nlw̄i' i a m̄úm m̄b̄ònsə ya mē Azwî Nwî a fa nghirè tâ m̄b̄onə i boonse ghuu n̄kwere tsò n̄kìrè aà. ⁴ Mb̄iinu i bē aa yí mfuùrè, Azwî Nwî a k̄i mbē aa yí fùùrè, tsò ajàn yii mē ànnù yii mē bi le ntwonə yi' inè mē b̄i' inè ka mbe aa a ki mbē yí fùùrè aà. ⁵ Mmà' àmbi à bē aa yí mfuùrè, àb̄iintii a bē aa yí fùùrè, ànnū mmurə b̄é n̄ki a k̄i mbē aa yí fùùrè, ⁶ Nwīngòṅ a k̄i mbē aa yí mfuùrè, yii mē à ni Taà yí' inè bitsim, yii mē a bu' utə bē bitsim, m̄fa' a ni a nu bē bitsim, n̄ki ntswe a nu bē bitsim.

⁷ Lá bi le mfa ìbòṅ Nwî wa a mbo b̄i' inè yí mò' o yí mò' o nyonə aa n̄i m̄buu mitənjnè mii mē Kristo à le mfa ghu mbo aà. ⁸ Tsò mē a tswe a adigē yí mò' o a m̄úm àṅwà' ànə Nwî mē,

“Nòò wa mæ à le si kɔ'ɔ nghɛɛ a ndɔŋ aa,
à le nlògɔ ibù'u ntsò jì ghà'atè,
mfa mitɔŋnɔ a mbo bè.”

⁹ (Mbè bi ŋwa'anè mæ, “A le ŋkɔ'ɔ nghɛɛ a ndɔŋ,” bonj à sɛ bə aa mæ à le mfòò ñsigə ŋkuu a ŋji'í ñsyɛ aa ɛ? ¹⁰ Yu wa mæ à le nsigə aa àa yu wa mæ à le ŋki ŋkɔ'ɔ nghɛɛ a ndɔŋ ntsirə aburə ntsimè aà, mæ yu tigə lwensə mbí ñtsimè aà.) ¹¹ Aa yu mæ a le mfa mitɔŋnɔ mæ tâ bè bí mɔ'ɔ tâ bì bə ŋgǎŋntoò ji, bí mɔ'ɔ bì bə bìi mæ bi yu'u nî ñghàà ni Nwí ŋkɛ'enə, bí mɔ'ɔ bə bifangilisi, bí mɔ'ɔ bə bɪpastor bo bì bìdì'ì bì innù. ¹² A le ŋghirə ma mùu ajàn aa mæ yu tanɔ bə bi Nwí bitsim a nî ifà'à Nwí, a ŋka ŋkɔ'ɔ ñghòtə yíi mæ ì ni mbìnnú Kristo aà, ¹³ i ywe'e noò yíi mæ bí'inè bitsim ka yí bòonsə bə ayoo yí fùùrè a mûm àbiiintii, i kii nanɔsə zi a Mu Nwí, i kwe i kù'u, i tigə bə tso Kristo, i luu ni marè yí, ¹⁴ tá wa'a bù mbə tsó bônkhə, bìi mæ innù jii mæ ŋgǎŋmbwe'esə i dî'ì aa, i ka ki tii nî yí'inè tsó fifərè a tii akànə ŋkì aa, ni mitsyè mii bo bwe'esə nî yí'inè ghu aà. ¹⁵ Lâ bí'inè banɔ ntigə swonə nâà ànnù nîŋkonj a mûm àkòŋnə, ŋka ŋkwe a ni bîmânji bitsim i bə tsó yu wa mæ à ni atu aa, a mum Kristo. ¹⁶ Aa yu yíi mæ à bòonsə ibiinnú tsim, ìdigə nú tsim i tigə ñyonj tsugitə ni mîngàn a ni mîkirinè aà. Bɛɛ ìdigə nu jya ji mɔ'ɔ ji mɔ'ɔ i ka mfa'a ajàn yíi mæ i tswe nî mfà'a aa, ibiinnu wa tsim i tigə ŋkwe, ntigə ŋkɔ'ɔ nii a mûm àkòŋnə.

Ntswéntii yí mfi a mum Kristo

¹⁷ Mæ swonə ma yú ànnù a nî Ìkùm Mmà'àmbi mæ, nî tsuu bú ki tswe ntswéntii yùù tsi'í tsó bitizí Nwí bìi mæ ìmòòntə innù jyaa à ni tsi'í innù dànə dànə, ¹⁸ ìmòòntə innù jyaa i tswe aa a mûm mfi ìdigə. Kaa bo sɛ nî ànnù a mûm ntswéntii ya mæ Nwí a fa aa tswé, nlonj mæ àtii atú yaa a ghirə kaa bo wa'á ànnù zi aà. ¹⁹ Mîntii myaa mî tii mæ, bo tigə mfa mibîminú myaa a ŋghirə innu atsùùrè, a nlòò tsi'í ijyaa innù, bo bì mbuu innù jì fwě tsimè.

²⁰ Kaa à si ijàn innù jii mæ nî le nyəgə nlonj ŋgaa Kristo aa bê! ²¹ A nî ànnù nîŋkonj mæ nî le nyu'u ànnù nlonj yi, bi kî ñdî'ì ànnù yí a mbo bù, tsó mæ ànnù nîŋkonj a tswe a mum Yesu aà. ²² Nî sɔrə a marè nu yí ñlwèn wa mæ à tswe aa a nî ntswéntii yùù yí mbii ya yíi mæ innù mbwe'esə jii mæ mîntii muu le si yè'ətə le si tsə ŋgi'ì ghu aà.

²³ Nî ghirə tâ Nwí à bəŋkə mîntii muu bo bì ìmòòntə juu, tâ ì tigə tsi'í jì fii, ²⁴ tâ nî tigə ŋwɛ'ɛ marè yí mfi wa yíi mæ bi nanɔsə a finə yí Nwí, a nî ntswéntii yíi mæ ì tsinə ŋki nlaa manɔsə tsi'í ànnù nîŋkonj aà.

²⁵ Ma mùu ajàn nî me'e ànnù abəŋnə ànnù, tâ ñu yí mɔ'ɔ yí mò'ɔ tâ à ka nswonə tsi'í ànnù nîŋkonj a mbô ñdîm yí, nlonj mæ bí'inə bitsim bə aa ìdigə nu mbînnu yí mfùùrè. ²⁶ O yi ñlwisə ntɔŋ, ò tsee bii tâ àlwintɔŋə yo ya à ghirə tâ ò ghirə ibi; tsèe bii tâ nòò à tso nî àlwintɔŋə yó, ²⁷ ñtsuu abwarə a mbo Devil lõ fa. ²⁸ Nù yíi à ni nyèrə tâ à kentə, ŋka mfa'a, ŋka mfa'a nî mbô mi nî ñtii yí siginè, tá zi ŋkwetə bè bìi mæ bi lòò akwetə aà. ²⁹ Nî tsee ki bii ñghàà nî bi ka mfe'ɛ a ntsú bù, mbanɔŋ ŋka ŋghaa tsi'í innù jì siginè jii mæ i kwetə mæ tâ bè ka ŋkwe a nî innù tsimè, tâ nî ka ŋghirə ibonj a nu bè bìi mæ bi yu'u aà.

³⁰ Nî tsee ki ghirə tâ Azwí Nwí yíi mæ a laa à ka nɔŋnə. Aa yu yíi mæ à ni awenə Nwí a nu bù ñdî'ì ni mæ Nwí à ka yí tsu'u atú yuu aà. ³¹ Nî me'e ànnù ntsə'əntii, nî àfiimi'ì, a bò'ɔ àlwintɔŋə tsim, ntsee ki tɔŋnə ŋghàà, kě ki bəgìtə nî bè, ñtsuu ni mbuu kîbàà yí tsu tswe. ³² Nî banɔŋ ŋka ŋghirə nî innù jì siginè a nu bù bu ni bù, ŋka ŋghirə mîntii muu ka mbonə, ŋka nli'inə ifänsənnù juu bu ni bù tsi'í tso ajànə mæ Nwí à le ntsyà a nɔŋ Kristo ñli'inə ifänsənnù juu aà.

5

Bì'inè ka ntswe a mûm ñkà'à

¹ Tsó bɔɔ bi Nwí bii mə à kòŋə aa, nì ka ñe'esə Nwí. ² Tá nì ka tswe nì àkòŋnè tsó mə Kristo à le ñkòŋə yì'inè mfa ibi nù yì tsó ayoo mmà'à Nwí yìi mə bi tɔɔ a lúmtə ñghirə Nwí a doritə aà.

³ Lâ, tâ bì tɛ'ɛ ntsuu ki ghùmtə annú ajirə, kə ìnnù jì fwè, kə ànnú nyè'ətə njoo, a titii bù bə, ñlon mə nì bə aa bə bi Nwí aà. ⁴ Kaa a sì ku'unè mə tá nì ka ñghaa mighàà mi atsùurè, kə mighàà mi ajìntə, kə mighàà mî fwè, nì banə ñka mfa nì mbi'ikə nì ìnnù tsim a mbo Nwí. ⁵ Nì zi tâ à laa mə, kaa ñu àjirə, kə ñu yìi a ghìrə ìnnú nsin, kə ñu yìi mə a yè'ətə njoo aa, (ñu ñyè'ətə njoo mà ghú à bə aa tsó yìi mə a mii minə kobə aà) kaa à ka yì wa'à annú nifò Kristo bo bì à yì Nwí jì.

⁶ Tá ñu à tsuu ghuu nì mighàà mi ajìntə ló bwe'esə ñlon mə àlwintəŋə Nwí a tsə ñgi'i a nu bə bitsim bii bi tii atu ghu mbo aà. ⁷ Tsó mə a bə laa, nì tsuu nì ànnú tsu a ñghìrə bu bì jàn bə ma bya tswe. ⁸ Nlon mə maa noò, nì le ñki ntswe aa a mûm mfi ìdìgè, lâ tsìtsòŋ mə nì tswe a mûm ñkà'a Mmà'ambi aa, nì ka ntə akòrə nizi yuu tsi'i tsó bɔɔ bi ñkà'à, ⁹ Nlon mə miantà mii mə ñkà'à i koonə aa, mi bə aa ñgòŋ ìnnù jì siginè tsim jii i bɔŋ, ntsinè ñki mbə annú ññkòŋə aà. ¹⁰ Nì ka ñgaansə mitii muu a nzi ìnnù jii i ghìrə Mmà'ambi a doritə aà. ¹¹ Nì tsuu abò yuu nì ìnnú mfi ìdìgè jii kaa i sì ñu kwetə aa ki ñinə, nì banə ñka mfi'isə ndi'i tâ bə bitsim ka nyə. ¹² Nlon mə tsi'i ñka ñghaa nswoŋə nì ìnnù ma jya mə bo ghìrə a adigə alò'òsə aa àa annú ndirətú. ¹³ Lâ ìnnù tsim jii mə bi fɛ'esə a mûm ñkà'à aa, bə bitsim yə, ¹⁴ nlon mə ayoo yìi mə a tswe a mûm ñlaa idigè a tigə mbə aa ñkà'à. A nì ñji'i ànnú yìi mə bi swonə nì mə,

“Wí'ine mbà ñu filó,

m̀biinə a niwó,

Tá ñkà'a Kristo i ta a nu wò.”

¹⁵ Nì ka nanə ntsyesə ajàn yìi nì təə aà, ntsuu ki təə bə tsó ijìntə bə, nì ka ntə tsó ñgànmitsyè. ¹⁶ Nì tsuu ki bii tâ mú àbwarə yìi nì tswe nì yu aa à ka ntsya a dənə dənə, mbanə ñka ñghìrə ìnnù jì siginè a ñgòŋ bìnòò bitsim ñlon mə ñgù'ú mbi yuà i nì yì mbi. ¹⁷ Nì tsee ijìntə bə bə, nì ka ñgaansə mitii muu a nzi ànnú yìi mə Mmà'ambi a lòò mə nì ka ñghìrə aà.

¹⁸ Nì tsee milù'ù ki no baanə, ñlon mə mi ka ghìrə nì ka ghìrə ìnnú atsùurè. Lâ nì banə ñghìrə tâ Azwí Nwí à ka ñlwensə nì ghuu. ¹⁹ Nì ka ghaa a mbo bù nì bù nì mighàà mi bipsalm, nì mikòò, kə mikòò mii Azwí Nwí a di'i aa, nyəə ñgha'asə nì Mmà'ambi ghu nì miantii muu mi tsimè. ²⁰ Nì ka mfa mbi'ikə a ñgòŋ bìnòò bitsim, nì a nì ñgòŋ ìnnu tsim a mbo Nwìŋgòŋ Tà nì ñküm Nğànma'a yì'inè Yesu Kristo.

Bàngyè bo bì bìlò

²¹ Nì ka nyu'unə ghuu bu nì bù tsó bə bii bi bɔ'ɔ Kristo.

²² Bàngyè, nì ka nyu'unə bìlò buu tsó ajàn yìi nì yu'unə Mmà'ambi aà. ²³ Nlon mə ñumbànə à bə aa atu a mbò ñgwè yì tsi'i tsó mə Kristo à ki mbə atu a mbò ñghòtə yìi à nì mbhìnú yì aà, Kristo yumbɔŋ a kî mbə Nğanyweensə yì aà. ²⁴ Tsó ajàn yìi mə ñghòtə yu'unə Kristo aa, tâ bàngyè kii ñka nyu'unə bìlò byaa a nì ìnnù tsimè.

²⁵ Bìlò, nì ka ñkòŋ bàngyè buu tsi'i tsó ajàn yìi mə Kristo à le ñkòŋ ñghotə aà. A le mfa ibiinu yì a atu bo aa ²⁶ a ns'i i laa nì ñghàà nì mə yu ghìrə waa tâ bo laa manə. ²⁷ A le ñghìrə laa aa mə yu tigə tɛ'ɛ ñghòtə a nsi yu, tâ i laa, mbɔŋ manə, kaa wa'à nì mú àbà, kə adigè yì tànə, kə mbuu alò'ɔ yì tsu tswé, mə tâ ñghòtə tigə ñlaa manə ntsee nì alò'ò tswe. ²⁸ A nì ajàn yìi mə mbànə tswe nì ñki ñkòŋ bàngyè byaa tsi'i ajàn mə bi kòŋ mibhìminú myaa aà. Numbànə yìi mə a kòŋ a ñgwè yì aa,

a kòŋə aa ibiinû yi. ²⁹ Kaa nù tsù à lèè wa'ă nɔjɔnû yi ka mbaa. A bəŋnè nje'ε aà jè'è ñkii nlentə tsi'í ajàn yí Kristo a kii ŋghirə nı ŋghòtə aà; ³⁰ Nlon mə bı'inè bə aa idigə nu Kristo.

³¹ Tsó mə àŋwà'ànè Nwí a swonə aa, “A nı ñji'í ànnù yí mə nùmbəŋnè a mà'atè nı taà yí bə ndè yí ŋghεε mbòonsè bə ŋgwê yí, bo bya bi baa tigè nɔjɔnu yí m̀fùurè aà.” ³² Annù ma yú à nı ànnù yí àlèəntə yí mə tso, mə naŋsè nswonə aa nlon ŋgaa Kristo bo bı ŋghòtə; ³³ lá a ku'unè mə tá nù nı bù yí mò'ɔ yí mò'ɔ tá à ka ŋkɔŋə a ŋgwê yí tsó ajàn yí mə a kòŋə ibii nı yi aà. Tá mənɔgyè à kɔ nyə mə yu bə'ɔ ndoò yí.

6

Ajàŋ mə bɔɔ bo bità bo bı ma tswe nı ntswe aà

¹ Bɔɔ, ka nyu'unə nı bità buu bo bı bimaà buu a mum Mmà'àmbi nlon mə à nı ànnù yí mə a tsinə a ŋghirə aà. ² “Tigə mbə'otə nı taà ghò bo maà ghò.” A nı ndi'í yí ntsyambıi yí mə Nwí à kù'ùsə ŋkà'a ghu aà. ³ “Mə mbə innù i ká ŋghεε a mbo wo siginə, mıtugə mi njwí mo mi kı ŋgha'atə fàa atu nsyè.”

⁴ Bù bità, nı tsuu bɔɔ buu kɔ swugitè tá m̀ntɔŋə myaa ka nlwi, nı bəŋnə ŋka ŋko'o waa mmirisə nı waa ŋkii ndi'í nı innù Mmà'àmbi a mbo bo.

İbù'ù bo bı bità bı ibù'ù

⁵ İbù'ù nı ka nyu'unə bità bı afà'á buu bı bı tswe fàa atu nsyè aa, nı nti yı mò'ɔ, ŋka mbə'ɔ waa, ntsiginə nı a nsi bo, tsi'í tsó nı fà'á aa a mbo Kristo. ⁶ Nı tsuu kɔ fà'á bə mə bı yə ghuu bə, tsó bə mə nı lòɔ aà ŋghirə mə bə aa mbeentə ghuu. Nı bəŋnə ŋka mfa'a tsi'í tsó ŋgəŋafà'a Kristo, ŋghirə nı ànnù yí Nwıŋɔŋ a lòò aa nı nti ghuu tsimè. ⁷ Ŋka mfa'a nı a mbo bə nı àbɔŋənti yuu, tsó nı fà'á aa a mbo Mmà'àmbi kaa ŋki'í aa a mbo bə fa'á. ⁸ Nı zi tá à laa mə annù yí siginə tsim yí mə nı a ghirə aa, kə nı wa a bə àbù'ù kə nı yí à si abù'ù bə, bəŋ àa bı kwərə fu a mbô Mmà'àmbi.

⁹ Bù bità bı ibù'ù tá nı kii ŋghirə maa ajàn a nı ibù'ù juu, ntsuu waa kɔ bosə nı bəsə. A bəŋ mə tá nı zi mə bubo tsswe aa nı táfà'á yí m̀fùurè yí à tswe a aburə aà; ŋwa'atə nı mə a mbo yu ma wa, ànnù ntε'ε adinè á sı ghu tswé.

Njoo ntsò Nwí tsimè

¹⁰ A nlwı'isə, tá nı təə nti a mum Mmà'àmbi bo bı a mum mıtıi mi midà'á mi. ¹¹ Tá nı wε'ε njoo ntsò Nwí jya tsi'í tsimè tá zi ajànə mə mbə nı ká nto nı minən Devil ghu. ¹² Nlon mə kaa nı si too aa bu bı nɔjɔnu bo bı àlèə. Nı to aa bu bı bısa'a bı ala'a, nı ŋgəŋada'a, bo bı midà'á mi izwı jı bı jıi i sa'a mbı itugə yulà aa, bo midà'á mi izwı jı bı jıi mə i tswe a aburə aà. ¹³ A ku'unə mə tá nı wε'ε njoo ntsò Nwí tsimè mə mbə nı təə nto itugə mbi yı bı wa. Belə mə nı ghirə mə innù tsim, nı tigə nnaŋsə ntəə.

¹⁴ Nı tigə ntəŋtə la ntəə ŋwε'ε annù nıŋkɔŋ tsó ikò a atıi bù, ŋwε'ε innù jı tsinè tsi'í tsó ŋgùù ntsò a nigò bù, ¹⁵ ŋwε'ε annù ŋkhətə ŋghεε nswon ntoo yí nsginə mbɔɔnə ya tsi'í tsó ntám juu. ¹⁶ A nı ŋgòŋ binnòò bitsim tá nı ka logə nı àbıintıi tsi'í tsó abà'á mıkòŋ mi ŋkerə mi ŋgəŋmbu'ù innù jı bı wa mə mi khi aà. ¹⁷ Nı tigə nlogə annù ajàn mə Nwí à ywèənsə ghuu aa tsó àtsə'ətú yuu, nlogə nıghàà nı Nwí tsi'í tsó munwı ntsò Azwı Nwí. ¹⁸ Nı ka ntsa'atə Nwí a ŋgòŋ binnòò bitsim a mım Azwı, ntsa'atə nloo nı innù tsim a mbo Nwıŋɔŋ, mbetə nı mə tá à kwetə ghuu nı ŋgòŋ innù tsim jıi i tsi'í ghuu aà. Tsó mə a bə laà aa, nı ka ntswe nıkərə ntsuu kɔ kaa, ŋka ntsa'atə Nwí ŋwa'atə nı bə bı Nwí bitsimè. ¹⁹ Nı kɔ ŋka ntsa'atə Nwí ŋwa'atə nı gha ghu mə tá Nwıŋɔŋ à ka mfa ntoo yı ya a mbo mə a noò yı mə tswe nı ŋghàà aa tá tá mə ka ŋghaa nı àtəŋəntıi, ntə'otə nı innù ntoo yı nsginə ya mə i tswe a alèəntə aà. ²⁰ Mə

laa mbə tsūsətú n̄too yĩ n̄sigìnə ma yû, bi koò gha n̄i àtsaŋə. Tâ n̄i ka n̄tsa'atə Nwĩ tâ m̄ə zi ajaŋ m̄ə mbə m̄ə kâ ŋghaa n̄i àtəŋəntii a ajaŋ yĩ m̄ə tswe n̄i ŋghàà aà.

Paul a tigə n̄tsa'atə ŋghətə nlwi'isə

²¹ M̄ə m̄òntə m̄ə n̄i lòo a n̄zi àjàŋə m̄ə n̄tswê yà bo bì ànnù yĩ m̄ə m̄ə fà'à tsĩtsòŋə aa, Tychicus, mumaà yĩ m̄ə kòŋə yi, m̄ə à ki mbə ŋû àkòrê ghà yĩ ànnù n̄ŋkəŋ a m̄úm àfà'á Mmà'àmbi aa, à ka swəŋ innù tsìm a mbo bù. ²² A n̄i n̄ji'ì ànnù yĩ m̄ə tòo yi a mbo bù aa m̄ə, tâ n̄i zi ajaŋə m̄ə b̄i'ì tswe aà, tâ à ki n̄zi ndīntə m̄intii muu. ²³ Tâ n̄bɔɔŋə Nwĩŋgòŋ Tà n̄i N̄gàŋmà'á yĩ'inə Yesu Kristo, n̄i àkòŋn̄ə, n̄i àb̄iintii, tâ ì tswe a mbo bìl̄m b̄i'inə byá. ²⁴ Tâ ìbòŋ ì tswe a mbo ŋù n̄tsìm yĩ m̄ə à kòŋə Mmà'àmbi yĩ'inə Yesu Kristo n̄i àkòŋn̄ə ti m̄ə aà.

Aṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtê BaFILIPi

NJ'I'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànə Paul a noò yīi mə à le ntswe a atsaṅ a Roma aà. A nǝ'ò àla'a Filipi aa le ṅghùrè baRoma, a bē àla'a yī wè a tītī ila'a jīi mə baRoma le si bu'utə a mbù'u Macedonia aà. Bi le si toṅə nī àtīi gold ghu, bē bī wè bī wè bi le nlo a Roma bo bi a nǝ'ò ila'a Itali jī mǝ'ò nzi ṅghùrè ghu. Bi tigè ṅghirə bē bīi mə bi tswè ghu aa ni baRoma. BaFilipi bi le si tswòṅè nī nū jyaa nloṅ mə bi le nlògè waa ni baRoma aà. Ikum ala'a Filipi aa a le mfa 'Mfò Filip ta bi Alexandra yī Nwè.

Ntoo yī ñsigìnè a Filipi aa a le nzi Paul ni yu, a ntwon Nwī, a ajàn mə à le nyə ṅù a nǝè tə tə a twonə nī waa mə bi zi ṅkwetə waa aà (fà'a 16.8-10). ṅghòtə baFilipi i le mbə mbèè nti Paul, i le si kwetə nī nī ifa'a ntoo yī ñsigìnè (4.15-16). ṅghotə mà yū i le ntoo Epafroditus mə à għe mfa njoo a mbo Paul a Roma (4.8). A ghèè mē, ṅwo nighòò ghu, baFilipi bi tswè nī nǝ'ò, a tigè nloṅ mə yu wànṣə bī bīi tā mīntīi mi bē bya mī fwetə (2.25-30). Ma mùu ajàn, Paul à le ntigə ṅwa'anə aṅwà'ànè yuà a mbo bìsubika'á bi, baFilipi, a mfá mbi'ikè nloṅ akòṅnè yaa nī àkwetə ya mə bo le ntoo aà.

A nī aṅwà'ànè baFilipi yū, bi yē àkòṅnè, ànnū mfá mbi'ikè, nī ànnū nidorè. Nidorè ni tswè fàa múm aṅwà'ànə aa a nī idigə tsi'ī tsimè. Mbə bi tse swon mə aṅwà'ànè ma yū à nī ikòò mə Paul à ṅwà'ànə nloṅ nidorè. Ka mə Paul à le ntswe a atsaṅ aa, àbīintīi yi a nu Nwī à le ṅghirè a zī ṅkwèṛé ñnnū tsimè (4.11-13). Paul a kī nswon má ànnū nloṅ ajàn mə Kristo à le mmà'atə abwarə yi tsó Nwī a aburə, ñsigisə ibīnū yi, nlogə marè ṅmīsòṅ aà. Paul a tigè nǝ'itə nī bē mə bi ka ṅ'esə Kristo, ṅka nsigisə mibīminū myaa a nsyə tsó yu (2.5-110). Mə tā bo ka ntaṅtīi a noò ṅgi'ī, ñtsuu ñnnū ki wa'à, ñtsa'atə nī Nwī a nī ñnnū tsimè (4.6-7).

ṅǎṅndi'innū mbwe'esè i le nzi mfa nī ṅgi'ī a mbô ñghòtê lá Paul a di'itə bōo Kristo mə bi ka ntsyəsə waa (3.2), nswon mə ànnū ṅù a tsinə a nsi mi'ī Nwī ñtsya aa tsi'ī a nǝm àbīintīi. Paul a swon ànnū yīi mə a tsyàsə nīi a múm ñtswētīi yu aà: Yu me'è ñnnū tsim, nloṅ aa tsi'ī a nzi Kristo mə a tsyàsə nīi aa, ni midà'á mi, i ki gha'asə nīi (1.20-21; 3.4-10).

Bi yatə aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'ī ànnū aṅwà'ànè yū 1.1-11
2. Ntswé Paul yumbonə 1.12-26
3. Ntswētīi a mum Kristo 1.27—2.18
4. Atañtə nloṅ Timoti ni Epafroditus 2.19-30
5. Awà'àsə nloṅ ṅǎṅkibàa ntoo yī ñsigìnè 3.1—4.9
6. Paul ni bìsubika'á bi baFilipi 4.10-20
7. ñnnū jīi mə Paul à le nswonə a nlwī'isə 4.21-23

¹ Mè, Paul ni Timoti, ṅǎṅfà'a Kristo Yesu, bi'ī toò aṅwà'ànè yu aa a mbo bē bīsim bīi mə bo ni bē bi Nwī a nǝm Kristo Yesu, ntswe a Filipi aà, bo bi a mbo bīlīi bi ndānwī ni bīkwetə bīi mə bi kwetə nī àfà'a ṅghotə aà.

² Tā Taà yī'inè Nwīṅṅon nī Mmà'àmbī Yesu Kristo, tā bo ghirə ibon a nu bù, ṅki mborisə ghuu.

Paul a fa miya a mbo Nwī nloṅ ṅghotə baFilipia

³ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwĩngòn ghà a ngòn bìnòò bitsim bii mə mə wa'atə nî ghuu aà. ⁴ A nî Ngòn bìnòò bitsim a ajànə mə yî ti tsà'atə Nwĩ a atu bù bitsim aa, ntii gha i luu nî nìdorə nlon ngaa yùu. ⁵ Mə fà nî mbi'ikə a mbo Nwĩ nlon a jàn yii mə nî kwetə nàa a nsènsə ntoo yî nsiginè yû nloginə a njwi yii mə i le nzi a mbo bù a Filipi aa, nzi nywe'e sii aà. ⁶ Mə zi tsi'ĩ annù nĩkonə mə Nwĩ yii mə à le nloginə ifà'à yî siginè ma ghú a mĩntii bù aa à ka yə mə yu manşə a njwi yii mə Yesu Kristo à ka yi bù bii aà. ⁷ Mə wa'atə ma mùu ajàn aa nlon mə ànnù yuu bitsim a nanşə ntswe a nu mə tsi'ĩ siginè aà. Nî ki ntswe a mùm ibòn yii mə Nwĩ à ghirə a nu mə aà, a jan yii mə mə tswe a ndatsan tsitsòn aa bo bi a noò yii mə mə sa'a abèe ntoo yî nsiginè yû, nswonə ni a mbo bə mə ànnù yii mə mə swonə aa à ni tsi'ĩ ntoo yî nsiginè aà. ⁸ Nwĩ à zi mə mə swonə aa tsi'ĩ ànnù mə ànnù yuu a tswe a ntii mə tsi'ĩ siginè, mə kònə nî ghuu aa tsi'ĩ nî àkònə yii a tswe a ntii Kristo Yesu a kònə ghuu ghu aà. ⁹ Mə tsà'atə Nwĩ a atu bù mə tá àkònə yuu tá gha'atə ngheə nî mbii, tá mĩtsyé muu tá mî ki ngaha'atə a ajàn yii mə mbə nî zî nètèè innù, ¹⁰ tá zi a ntso'ò ànnù yii mə a bonə nghèè manşə aà, tá bə bə bii mə ànnù yaa a laà, kaa wa'à nî àlò'ò a noò yii mə Kristo à ka yî bú bii ghu aa tswé. ¹¹ Tá Yesu tá à ghirə mə tá nî ka nanşə ngahirə nî innù jii mə i tsiinè aà; ma mùu ajàn, tá nî ka ngahu'usə nî Nwĩ, ngaha'asə nî yî.

¹² Bilim bā, mə lòo mə tá nî zi mə innù jii mə i fè'ε a nu mə aa, i banənə nkwetə a ngahirə mə tá ntoo yî nsiginè ya tá i ku'usə nghèè bə nî mbii. ¹³ Ma mùu ajàn, bisogyè bitsim bii mə bi be nî ntso'ò mfo faà a Roma aa bo bə bitsim faà, bi zi mə mə tswe a atsan fàa ntso'ò aa nlon annù Kristo. ¹⁴ Mbu nghèè ghu, a ajàn yii mə mə tswe fàa atsan aa, bilim bi'inè bî ghà'atə bo ləè ntii waa a nu Mmà'ambî, ñku'usə ntigə nswonə nî ànnù Nwĩ nî àdà'à kaa wa'à nî ñu tsù bù mbò'ò.

¹⁵ Lā bə bî mso'ò a titii bo bi tswe ghu mə bi ghè'ənə naa, nswonə nî ànnù Yesu ngahirə nî bə mə tá bii'ibo ka warənə ghu warənə, lā bə bî mso'ò bi ki ntswe ghu nswonə ni ànnù Yesu tsi'ĩ nî àbònə ntii. ¹⁶ Ma buu bə bo swonə ma mùu ajàn aa nlon mə bo kənə gha aà, nzi mə mə kuu fàa atsan aa mbi'i mə mə sa'a abèe ntoo yî nsiginè yû mə mə swonə aà. ¹⁷ Bə bî mso'ò bya mə bi ghè'ənə naa aa, bo swonə nî ànnù Kristo aà kaa wa'a ntii waa ghu ləè bə, nloo bə mə tá à yaa annù tá à ka ngheə nî mbii, tá bə ka nyonə ni njim bo, ngahirə ma mùu ajàn aa, ñwa'atə ni mə bo ka kù'usə niñ ngi'i a nu mə fàa a atsanə. ¹⁸ Ma yuu ànnù kaa a sɿ annù yii mə mbə a ghirə mə ká ñlwisə nî ntòn bə! Mə doritə a nyə mə bi swonə ni ànnù Kristo ni bimānji bitsimə; kə bi swonə aa nî mbwe'esə oò, kə nî ntii waa tsimə oò, bonə mə aa ki doritə tsi'ĩ dōritə.

Paul à tswe fàa mbi aa a ngaha'asə Yesu

¹⁹ Tsi'ĩ ànnù nĩkonə mə ka ki doritə nlon mə mə zi mə Nwĩ à ka yu'u niyè'è nuu tá Azwĩ Yesu Kristo tá à kwetə gha ngahirə tá mə fε'ε fàa atsanə. ²⁰ Mə nanşə nyə'ətə nî ntii ghà tsim, ñkii mbe ni mə kaa mə ka wa'á annù ndirə àtu yî tsu ló ngahirə bə, i banənə yə mə, a ngòn bìnòò bitsim, tsitsòn bo bi tsi'ĩ a ajàn yii mə mə kî si ghirə a mbii aa, mə mə ka ki nanşə gaansə ni mĩtĩ ma a ngaha'asə Kristo a nu mə, kə mə tswé ntii fàa atu nsyε, kə mə kwò kwò oò. ²¹ Nlon mə a mbo mə, ntswèntii yà faa mbi, i ni aa bə Kristo, mə bə tε'ε ki kwo kwo bonə a ka banənə bõn tsyàtə a ntswe fàa mbi. ²² Lā mbə a bə yii mə mə ka bú tswe faa àtu nsyε bonə a bə mə mə ka bú fà'a innù jii mə i ka kwetə bə aà. Lā kaa mə si annù yii mə mə ka tso'ò aa zi bə. ²³ Ma muu ajàn mə təə a titii ñkii. Annù yii mə mə yè'ètə aa à nî nlo ngheə ntswe bii Kristo nlon mə ma yú ànnù a bonə a nu mə ntsyatə mbú ntswe fàa mbi. ²⁴ Lā nlon ngaa yùu, a ku'unə mə tá mə bu ntswe fàa mbi, tá kwetə ghuu. ²⁵ Tsi'ĩ ànnù nĩkonə, a ni ànnù yii mə mə ka ghirə aà. Mə zi mə mə ka bú ghèè nî mbii a ntswe bi'inè fàa mbi tá kwetə ghuu tá nî ka ñkwi ngheə ni mbii tá nìdorə nuu nî kii ngaha'atə a

mum àbìintìi yuu. ²⁶ Mè bə fè'ε i zǐ tsi'i ghuu boŋ a ka ghìrə mə tâ n̄tìi ghuu i luu n̄i n̄idorə nlon̄ annù ȳi mə Kristo Yesu à ghìrə a nu mè aà.

Akòrə n̄itəə n̄i bə bi Yesu

²⁷ Lâ ànnù ȳi wè a n̄i mə tâ m̄ighìrən̄əminnù muu tâ m̄i ku'unə a ajàn̄ ȳi mə n̄toò Kristo ȳi n̄sigìnè i lòò aà. Tà bæε mə a fε'ε mə n̄bə mə zǐ nyə ghuu kè n̄gan̄, mə yu'u mə n̄i təə n̄n̄j̄tə akòrə yuu a nsyε, m̄bòònsə ghuu n̄kwərə, ànnù yuu a bə yi m̄o'ò, n̄i tó b̄itsim mə tâ ànnù n̄toò ȳi sigìnè ȳi mə n̄i b̄ii aa, tâ à ka n̄ghεε n̄i m̄b̄ii, ²⁸ kaa wa'à n̄i n̄gàn̄k̄ib̄aà juu b̄o'ò bə. A bə bə ma mùu ajàn̄ boŋ à n̄i àlènsə mə a nan̄sə n̄d̄i'i n̄i mə Nw̄i à ka d̄i n̄gi'i a nu bo, i b̄an̄nə yweensə ghuu. ²⁹ A b̄oŋ mə tâ n̄i zi mə, Nw̄i ȳi mə à ghìrə ib̄oŋ a nu bù mə n̄i n̄iŋ n̄t̄i ghuu a nu yu, n̄lon̄ n̄gaa Kristo aa, a k̄ii n̄ghìrə aa ib̄oŋ a nu bù mə tâ n̄i k̄ii nyə n̄i n̄gi'i nlon̄ n̄gaa ȳi. ³⁰ Ma mùu ajàn̄, n̄i yə mə n̄tsò ma gh̄u mə n̄i to aa, i ki mbə aa n̄tsò ȳi mə n̄i k̄i nyù'u mə mə to, n̄ki mburə aa ki to n̄zi ywe'e sii aà.

2

¹ Tsǒ mə bu b̄i Kristo boon̄sə a gaansə n̄i m̄it̄i muu aa, tsǒ mə a k̄oŋə n̄i ghuu n̄l'ətə n̄i n̄t̄i ghuu aa, tsǒ mə n̄i b̄òònsə bu b̄i Azw̄i Nw̄i aa, tsǒ mə n̄i z̄i n̄k̄oŋnə ghuu bu n̄i bù, n̄ki zi n̄ko m̄l̄iŋn̄ə gh̄uù bu n̄i bù aa, ² a ku'unə mə tâ n̄i boon̄sə ghuu n̄tswe n̄i ànnù ȳi f̄uùrè, n̄ka n̄k̄oŋnə ghuu bu n̄i bù, n̄ghìrə n̄i mə tâ n̄tsǔ ghuu i bə ȳi m̄o'ò tǎ tâ n̄t̄i gha i luu n̄i n̄idorə. ³ N̄i tsuu ki yu'u tsi'ĩ à yuu annù bə, n̄tsuu n̄u yùù ki n̄ee bə, m̄ban̄nə n̄ka sigisə n̄i ib̄in̄ú ghuu bə a nsȳé, n̄ka n̄wa'atə n̄i mə bə b̄i m̄o'ò b̄i tsyatə ghuu. ⁴ Tǎ n̄i tsuu tsi'ĩ innù j̄ii mə i kwetə ghuu aa ki ghìrə bə, n̄i k̄ii n̄ghìrə n̄i innù j̄ii mə i kwetə n̄i bə b̄i m̄o'ò aà ⁵ Tǎ innù j̄ii mə n̄i m̄òòntè n̄i a atu bù aa tâ i bə j̄ii mə Kristo à le si k̄ii m̄m̄oòntə aà, n̄lii n̄i innù tsǒ yu:

⁶ Ka mə bo Nw̄i le n̄tswe n̄i m̄arə ȳi m̄f̄uùrè aa, kaa à le n̄wa'à kà n̄t̄i n̄i mə yu d̄i'i mə bo Nw̄i ku'unə.

⁷ Lâ, à le m̄ban̄nə n̄ləə ma juù innù fu, n̄sigisə ib̄in̄ú yi a nsyε, m̄ban̄nə n̄tigə n̄lɔgə marə n̄gàn̄àfà'à, b̄i jw̄i yi tsǒ n̄u m̄isòŋ.

⁸ A b̄əŋ mə n̄tigə n̄u m̄isòŋ aa, n̄sigisə ib̄in̄ú yi a nsyε, n̄yu'unə Nw̄i, m̄b̄ii n̄iwó, b̄i zwitè yi,

B̄i ghèè mə mə b̄i ki zwitə yi zwitə aa, n̄tigə mburə n̄kweentə yi bə a ati b̄an̄nəb̄an̄nə!

⁹ Ma mùu ajàn̄, Nw̄i a tigè n̄nan̄sə n̄j̄entə yi a n̄d̄əŋ, m̄fa ikum ȳi mə i k̄o'ònə n̄tsyà m̄ikum m̄itsim aà,

¹⁰ tǎ bæε mə bə b̄itsim b̄i yi nyu'u ikum Yesu, a aburə, kè a nsyε, kè bə a b̄an̄nsyε,

b̄i swétè m̄ikù'ùt̄ə myaa a nsyε n̄gha'asə yi,

¹¹ tâ bə b̄itsim b̄i b̄ii n̄i n̄si n̄i n̄si mə Yesu Kristo à n̄i M̄m̄à'àmbi, n̄tigə n̄gha'asə n̄i Taà ȳi Nw̄iŋgòŋ ma mùu ajaŋə.

A b̄oŋ mə tâ b̄oò b̄i Kristo b̄i bə tsǒ m̄iŋkà'à f̄aa mb̄i

¹² Tsǒ mə a bə ma mùu ajàn̄ aa, ika'à j̄a j̄ii mə mə k̄oŋə aa, tsi'ĩ a ajàn̄ ȳi mə n̄i tε'ε yu'unə n̄aa a n̄gòŋ b̄in̄òò b̄itsim a noò ȳi mə mə tswe bi'inè aa, a b̄oŋ mə tâ n̄i ku'usə n̄ghèè n̄i m̄b̄ii a yu'unə mə ts̄itsòŋ mə kaa mə s̄i a tit̄i bù tswé aà. N̄i ka m̄b̄o'ò Nw̄i tâ n̄t̄i ghuu ka n̄tsiginə, n̄ka n̄gaansə n̄i m̄it̄i muu a n̄ghìrə innù j̄ii mə i ku'unə aà ta ȳi j̄i ilòŋə. ¹³ Nlon̄ mə Nw̄i a fà'à a m̄int̄i bù, n̄ghìrə n̄i mə tâ n̄i ka n̄k̄oŋə a n̄ghìrə innù j̄ya j̄ii mə a lòò n̄i mə tâ n̄i ka n̄ghìrə aà, n̄k̄ii m̄fa n̄i m̄ida'a mə tâ n̄i ka m̄fa'a n̄i innù ma j̄u mə i b̄òŋə n̄ii aà.

¹⁴ Ni ka nghire innu tsim ntsuu ki nnurikè, kè ki ligitè bê; ¹⁵ tã bə bɔɔ bi Nwĩ bii mə mbə bi wa'ă ifirə waa fâ, mɛntii myaa mi laa, kaa alò'ò a wa'à a nu bo tswé bê, ntswe a titii niwàà ni bə bii mə bi ghire innu ji bi kaa innu jyaa i wa'à tsinè aa, lá ni bânɛnè nta ni titii bo tsó mɛnkà'à fàa mbi aà. ¹⁶ Ni tswa nighàà ni Nwĩ nú mə ni fa ntswèntii a mbo bə aa ntugitè, tâ a yi mbə wa njwi yii mə Yesu à bu mbii aa, nti gha i luu ni ndorè a nyə mə kaa mè le njwa'à nú yà laa a dɛnè dɛnè zwĩ, kè mə kaa àfà'à yii mə mè le mfà'à aa, kaa a le njwa'à aa atu dɛnè dɛnè tsyá. ¹⁷ Ajàn yii mə ni nɛj nti ghuu a nu Nwĩ aa, a bə aa tsó àyoo mmà'anwĩ, mbə a tɛ'ɛ mbə mə bi ka zwitè gha zwitè, i lògə aləə nú ya i kùrə ma mùu atu ayoo mmà'a Nwĩ, bonj nú yà i ka bònɛ tâ mə ka ndoritè bi'inè ni bù bitsimè. ¹⁸ A bonj mə ta nú yùu i kii mbonjè tâ ni kii ndoritè tsó mə.

Timoti bo Epafrodito

¹⁹ Mə wa'atə a wɛnsə ntoo Timoti a mbɛɛ bù, a ajan yii mə mbə Mmà'àmbi Yesu a bii, tâ à zi nyə ghuu mbu mbii nswonə a ajàn yii mə ni bə aà tâ nti ghà i idoritè. ²⁰ Kaa nù tssu kaa si ghu tswé tsó Timoti mə a kii wa'a ni innu tsi'i a annu nɛnkɔn nlonj ngaa yùu nɔɔ ni mə tâ ni tswé i siginè. ²¹ A titii bo bitsim, nù tsim a yu'u aa tsi'i yii annu, nghire tsi'i annu yii mə a ka kwetə atu mbii nú yĩ, kaa wa'à ni annu Yesu ghire bê. ²² Lá a nghèè ni Timoti, ni zi nù yii mə à ni ghu aà, ni zi a ajan yii mə a fà'à bi'i yu tsó mu bo taà yĩ, a nsènsə ntoò yĩ nɛsiginè yu aà. ²³ Aa annu yii mə mə wa'atə a ntoo yu, a mbèɛ bù, a noò yii mə mə ghènsə nzi a ajan yii mə innu i ka ghèè ni mə faà aà. ²⁴ A nghèè ni mə, mə nanjə mbii a njim Mmà'àmbi mə, mu fibantè lá, tâ mə ki nzi yàa ngaa.

²⁵ Mə mòntə mə a ku'unə mə tâ mə too mumaà yi'inè Epafroditus tâ à bu mbii fu a mbo bù. A ni yu yii mə bi'i yu fà'à mē ñki nto ntsò faà bitsimè; a kii mbə yu yii mə ni kii too mə tâ à zi ñkwetə gha mfa njoo jii mə mə kii si bonjè aà. ²⁶ Nti yi i yè'ètè ni a nyə bù bitsim, a kii ñjəɛnə si'i nlonj mə ni kii yù'u mə yu kii si ghòò aà. ²⁷ Tsi'i a annu nɛnkɔn, à kii ghòò ntigə tsi'i a ñkwô. Lá Nwĩ a ko mɛlɛnè yĩ; kaa wa'à aa tsi'i yĩ ko bê, à kii ki ñko aa mɛlɛnè ghà tã tâ ñgi'i yĩ dɛn tâ i wa'a bù nzi ñkù'usè yii mə mə tswé ghu mum aà. ²⁸ Mə nanjə nɔɔ a ntoo yu a mbo bù ta tâ ni doritè a mbu nyə yu, tâ tâ nti gha i bɔɔ mfwetə. ²⁹ Bɛɛ a zi, ni kwèrə a njim Mmà'àmbi ni ndorè; a bonj mə tâ ni ka mbò'otè bê bii mə bi bə tsó yu aà. ³⁰ Nlonj mə à kii ghèə kwo nlonj ifà'à Kristo, ñniɛə atu yi a ntsu nìwo a mfà'a ta manjə àkwetè yii mə ni kii tswé ni mfa a mbo mə aà.

3

Nù yii mə mɛnnu mi mi tsinè aa, à ni nù yii mə a nɛj nti yi a nu Kristo aà

¹ Bɛlɛm bā, mbonj mə manjə, mə swɔɔj a mbo bu mə tâ ni ka ndoritè a mum Mmà'àmbi. Kaa mə ka wa'à kaa a ñkwatə njwà'anè innu jii mə mə tɛ'ɛ mə mfoo njwà'anè a mbo bù aà, nlonj mə i ka bɛ ghuu tâ ni tsuu ló wò.

² Ni ka ntsyəsə ghuu nlonj mbu ji bi jyá, bə bya mə bi bù'u innu ji bi aà, bə bya mə bi tsəɛn nú jyaa laa; tâ ni ka ntsyəsə ghuu nlonj ngaa yàa. ³ A bə bi'inè mbə bê bii mə Nwĩ à nètə waa tsi'i annu nɛnkɔn, bi'inə gha'asə Nwĩ aa ni Azwĩ yi, ndoritè aa nlonj mə bi'inè ni bə bi Kristo aà, kaa wa'a mɛntii mi'inè aa bə ni innu njyá nu lèè bê. ⁴ Ka mə mbə mə tswé ni à jàn yii mə mbə mə kii nləə nti gha a ni njoo njyá nu aà. Mbə bə bi tsu bi tswé faa mbi mə bo tswé ni nləə nti waa ni annu njyá nu, bonj mə tsyàtə waa bitsimè. ⁵ A yonə nɔnsə yĩ'i, bi le nètə gha aa a noò yii mə mə le mbə njwi ji nifwaa aà; mə bə nù bàIsrael, mɛf'ɛ a ngwè'ɛ nda Benjamin, mbə mu baHeber yii mə à jwe bàHeba aà. A nghèè ni annu nləə ndi'i bàYuda, mə bə nù bafarisai. ⁶ A

ngghèe ni àjàn yïi mē mē le si t̄i ni ànnù Nwī aa, mē le si tso'c ni àkòrē ngghotē bōc bi Kristo; m̄bu ngghèe bē n̄i annū ngghirē ìtsinēnnū, a nyoŋē n̄i annū nl̄ēē ndi'i Moses, kaa àlò'ò yī tsu kaa a le ŋwa'á a nu mē tswé bē. ⁷ Ma juù ìnnū mē i le mbē afù'ù a mbo mē aa, mē logè mē à ni bwyē nlonŋ Kristo. ⁸ Tsi'í annū n̄ikonŋē, mē logè njoo tsim j̄i mē mē tswē ni ju aa tsó bwyē, ñlonŋ mē a nzi Kristo Yesu Ngànŋmà'a ghà, a bōŋ ntsyàtē njoo tsi'í tsim fàa mbī. Mē mē'ē njoo tsim nlonŋ ŋгаа yī, ntigē nlii n̄i njoo tsim tsó ñtsà'á ta tswē ni Kristo; ⁹ i boonse ntswe bi'i yu tá tá ìtsinēnnū j̄i mē mē ghìrē aa, tá tsee bē a mbo mē ló ló bē, ñyoŋ nàa a j̄im àjàn yïi mē mē lēē ndi'i Moses aà. Tá à baŋnē mbē bē a ajàŋ yïi mē mē n̄i nt̄i gha a nu Kristo aà; m̄bē ìtsinēnnū j̄i mē Nwī a fa a n̄j̄im àb̄iint̄i aà. ¹⁰ Annū yïi mē mē lōc aa, à n̄i ñz̄i Kristo, i tswē ni m̄idà'á mya mē à tswē ni mu nlonŋ mē à le nyweenē ni n̄iwo aà. Mē k̄i ñlōc n̄i ñyē ñḡi'í ya yïi mē à le nyē aa, i k̄i bōŋ tigē bē tsó yu i bii n̄iwo n̄i mē à le ŋkwo aà, ¹¹ tà bēē mē m̄an̄j̄i a tswē ghu mē k̄i nyi nyweenē ni n̄iwō yàa ŋгаа.

Paul a Gaansē Mit̄i mi

¹² Kaa mē si lōc aà ñswonŋ mē mē tswé mē n̄i njoo mà j̄u mē mē wa'atē a ntswe ni j̄u aà; kaa mē wa'á k̄i nlōc aà ñswonŋ mē Nwī à fà'á mē ifà'á yi a nu mē maŋsē; lá mē gaansē mit̄i má a ntswe ni j̄u ñlonŋ mē Kristo Yesu à ghìrē mē mē tá mē bē yī aà. ¹³ B̄il̄im bá, kaa mē si m̄òntē mē mē ywè'è mē a adigē yïi mē mē tswē n̄i ñkwe ŋkwo'c ntēē ghu aà; lá ànnū yī fùurē a tswē ghu yïi mē mē ghìrē, mē mà'atē ìnnū j̄i mē mē tsyá mē m̄ma'atē a n̄j̄im aa, ñgaansē n̄i mit̄i ma m̄furitē n̄i njoo j̄i mē i tswē a mbii aà. ¹⁴ Mē khē tsi'í n̄i m̄it̄i ñghēē ni a adigē yïi mē mē tē'ē mi'í ma ghu aà, ta ghēē kwērē miyār̄inē mi ŋgu'u mi afà'á m̄i mē Nwī a twonŋ nàa mē tá mē kwo'c ŋkwērē, ñtsya aa a j̄im Kristo Yesu aà. ¹⁵ A bōŋ mē b̄i'inē b̄i mē bi kwē mē, ñtwintē m̄iŋḡāŋ mi'inē a nu Kristo aa, tá b̄i'inē tswē ni àm̄òntē ma yu. Kē bēē mē ñu tsù a tē'ē ntswe ghu mē a m̄òntē annū yi adāŋ bōŋ Nwī à ka k̄i ghìrē ta ni zi. ¹⁶ Lá ànnū yī wē a bē aa mē tá b̄i'inē tswa annū yïi mē b̄i'inē tswé mē ni yu aa ntugitē tá à t̄inse.

¹⁷ B̄il̄im bá, tá ni yoŋ ŋka ŋŋe'esē nàa tsó bē b̄i m̄ò'ò, ñghirē n̄i ìnnū j̄i mē b̄i'í ghìrē aà; ñk̄i nlii n̄i bē b̄i mē bi yonŋ n̄i ìbù'ù m̄ikòrē j̄i'í aà. ¹⁸ Mē swonŋ laa aa, nlonŋ mē bē b̄i m̄ò'c bi tswē ghu mē bi ghìrē ìnnū tsó bē b̄i mē bi b̄a atibāŋnē bāŋnē ya yïi mē Kristo à le ŋkwo ghu aà. Mē tē'ē mē m̄foo nswonŋ annū ma yū a mbo bù, à ni tsi'í yū mē mē k̄i mbu ŋkwatē nswonŋ ni m̄lāa a mi'í mē aà. ¹⁹ A ka yi k̄i bē a n̄j̄im tá Nwī à n̄i isa'a a nu bo, ñlonŋ mē bo lògē ato'ò yaa laa tsó nwī wàa, ñswonŋ n̄i nū yàa ñlonŋ njoo j̄i mē bōŋ i bāŋnē ngghirē ni mē tá atū yaa ka ndirē, ñtē'ē atu yaa n̄i njoo mbi j̄u. ²⁰ Lá ñghēē ni b̄i'inē, àla'á yi'inē a tswē aa a aburē, b̄i'inē yu'utē ni Ngànŋyweensē yi'inē, Mmà'àmb̄i Yesu Kristo mē tá à lo ghu nzi. ²¹ A bē z̄i, bōŋ à ka lògē m̄ida'a mya mē mi ghìrē ni mē tá njoo tsim tá i ka yu'unē n̄i aa, i kwensē aborikē nū j̄i'inē j̄u tá i tigē mbē tsi'í tsó yī ya yïi mē i ŋwēenē ni ñf̄ò aa.

4

Adi'itē Paul a mbo bōc bi Kristo

¹ B̄il̄im bá, wa mē n̄an̄sē kōŋē ghuu, ñt̄i gha i yē'ètē ni a nyē bù. Ni ghìrē mē tá ñt̄i gha tá i luu ni ñdorē, ni k̄i mbē miyār̄inē mi ŋgù'ú má. B̄isú ba b̄i mē mē kōŋē aa, ni n̄an̄sē ntēē nt̄i, ñswetē m̄iŋḡāŋ muu tá m̄i tso a nū Mmà'àmb̄i. ² Mē bu'uu mbo a mbo Evodia bo Sentikē mē tá bo boonse tá ànnū yaa tá à bē yi m̄ò'c a n̄j̄im Mmà'àmb̄i. ³ Mē bù'ú m̄bo a mbo wò, ñu àkòrē ghà mē si fà'a aa, mē ta ò kwetē bāŋgyē ma bù ñlonŋ mē bo fa'a bi'ibo a nswonŋ ntoo yī ñsiḡinē bi'ibo ni Clement ni bē bi m̄ò'c b̄i mē bi'ibo k̄i m̄fa'a, m̄ik̄um myaa mē tswé a m̄um àŋwà'ànē ntswēt̄i aà.

⁴ Nì ka ndoritè a mum Mmà'ambí a ngòṅ bìnòò bítìsìmè; mē bu ṅkwatē nswon mē ta nì ka ndoritē. ⁵ Nì ghìrē tã bē bítìsìm yē mē nì tswa mântì muu, ñlon mē nòò nzi Mmà'ambí à tigē a bo aà. ⁶ Nì tsuu nú yùù kì wa'a nlon annù tsu bē. Nì ka ntsa'atē Nwí nlon ngòṅ ñjoo tsìm jìi mē nì lòò aà, mbu'u nì mbo ghu mbo, mfa nì mbi'ikē ghu mbo, ñghìrē tã à zi njoo tsìm jìi nì lòò ghu mbo aà. ⁷ Ma mùu ajàṅ bon m̀b̀òòǹê Nwí yìi mē ì tsyàtē mìtsyè mì bē aa, ì ka ghìrē tã mântì muu bo bì ìm̀ò̀nt̀enǹù juu tswe a mum Kristo Yesu.

⁸ Bìlìm mbá, ànnù yi nlwí'ìnjìm yìi mē mē ka nswon a mbo bù aa, a nì mē tã nì tē'ē atú yuu nì ìnnù jìi mē ì nì ànnù ñṅkon aà, bo bì a nì ìnnù jìi mē ì ku'unē a m̀b̀ò'ò̀t̀ē aà, nì jìi mē ì tsìnē aà, nì jìi mē ì laa aà, nì jìi mē bē kōṅ aa, bo bì nì jìi mē ì bon aa; bē mē ànnù yì tsu a tē'ē ntswe ghu mē a bon ṅghèè m̀maṅsə, kē yì tsu yìi mē a ku'unē a gha'asē aa, a bon mē tã nì ka ṅwa'atē ma yuù ànnù. ⁹ Nì ka ṅghìrē innu tsìm jìi mē nì yēgē a mbo mē aa, kē jìi mē nì Kwèrē a mbo mē, kē jìi mē nì yu'u a ntsū mē aà, kē bē jìi mē nì yē mē ghìrē aà. Nì bē kì ghìrē ma juù ìnnù bon Nwí yìi mē a b̀òr̀is̀ē nì bē aa bon à ka tswe bu bo.

Paul a fa miya a mbo baFilipia nì njoo jìi mē bo le mfa ghu mbo aà.

¹⁰ Mē naṅsē ndoritē tsi'ì sigìnè a múm Mmà'ambí nlon mē, ka mē àgha'á a sà'á mē a ajàṅ yìi mē nì le si lòò a ṅkwetē mē aa, nì tswè mē nì mánjì a ṅkwetē mē tsítìsòn. Tsi'ì ànnù ñṅkonè, nì le si wa'atē nàâ, lá kaa wa'à a ajàṅ yìi mē mbē nì tsyá ṅkwetē gha ghu aa b̀aṅ̀ǹè ñzi. ¹¹ Kaa mē si laa swon aa nlon mē àyoo tsu a wē'ē a mbo mē bē. Mē yēgē mē nzi a ṅkwèrē ṅgòṅ innù tsìm jìi mē ì fè'è a nu mē aa nì ñdorè, ¹² Mē zì ñnsìgìsè ìb̀ìǹù gha a nsyē, ñkì nzi a tswe a noò yìi mē njoo ì gha'a a mbo mē aà. A tē'ē ì bē bē mē akē bon mē yēgē mē ñzi a tswe nì njoo jì ghà'á ṅgha'a, ñkì nzi a ntswe nì nji. Mē zì ntswe a noò yìi mē ñdâ ì lùu nì njoo bo bì a noò yìi mē ñdâ ì yoo aà. ¹³ Mbē mē tse ghìrē innù tsìm a njìm yu wa yìi mē a fa nì m̀ìd̀à'á a mbo mē aà.

¹⁴ Lá a kì b̀oṅ mē nì kì ṅkwetē gha a noò yìi mē mē kì tswe nì ṅgì'i aà. ¹⁵ Bù baFilipi, itu ìb̀ìǹù ghuu, nì zi mē a ajàṅ yìi mē mē le ñlògìnè ṅka nswonè nì ñtoo yì ñsigìnè yù aà, a noò wa mē mē le ṅka nlo Macedonia aa, kaa ṅghotē ñdánwí yì d̀aṅ kaa ì le ṅwa'à ghu tswe mē ì le mbii mē bo ka kì fa nì njoo a mbo mē, kē kii kwèrē nì njoo a mbo mē, ñtsyatē ghuu. ¹⁶ Nlon mē, ṅghè bē a nì noò wa yìi mē mē le ntswe a Tesalonika aa, nì le ntoo njoo a mbo mē a ṅgaa jì ghà'atē, ṅkwetē gha ghu. ¹⁷ Kaa si bē aa bē mē mē wí'ì ñlòò nì njoo jya jìi mē nì fa nì a mbo mē aa bē, àyoo yìi mē mē b̀aṅ̀ǹè ñlòò aa, à nì m̀b̀òòǹē yìi mē nì ṅkwèrē ghu ṅku'usē nì ìbon yìi mē ì kuu nì abàa bù ñlonè akwetē yìi mē nì fa nì a mbo mē aà. ¹⁸ Wá njoo jya jìi mē nì kì too a mbo mē aa, ì kì b̀ùr̀ē ṅgha'a ntsyatē a jàṅ yìi mē mē kì si lòò aà. Wa mē si ayoo d̀aṅ bu m̀b̀oṅ nlon mē mē kwèrē njoo jya jìi mē nì kì tòo Epafroditus mē tã à zi mfa a mbo mē aà. Ì bē aa njoo mmà'anwí jì lùmtē, mbē njoo ntòò mmà'a Nwí jìi mē ì ku'unē, m̀b̀oṅ a nu Nwí aà. ¹⁹ Nwíngòṅ ghà à tswe nì àfù'ù a burē ṅgha'a kaa wa'á a nswonè bē, a ka fa njoo tsìm jìi mē nì bonè aa a mbo bù a njìm Kristo Yesu. ²⁰ Tá b̀i'̀iǹè ka gha'asē nì Nwíngòṅ Taà yì'inè a ngòṅ bìnòò bì tsìm, ñlwí'i ñṅkonè. Amen.

Atsà'atè yi nlwí'ì njìm

²¹ Tsà'atē nì bē bì Nwí bitsìm a mum Kristo Yesu. Bìlìm bi'inè bìi mē bì'ibo tswe faà aa, bo kì ntsà'atē ghuu. ²² Bē bì Nwí bì tsìm bì tsà'atē ghuu, bya bìi mē bì tswe a ndùgē Kaisa aa bo naṅsē ntsà'atē ghuu. ²³ Tá ìb̀oṅ Mmà'ambí Yesu Kristo tã ì tswe a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtê BaKOLOSI

NJJ'INNŪ AṅWÁ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ñḡwà'ànə Paul a mbô ñghòtê baKolosi. Ala'a Kolosi a le ntswe a mbu'u Asia. Kaa ñghotê baKolosi aa a le ñḡwà'à Paul lògìnè. Paul à le nyu'u mə ṅǎṅndi'innū mbwe'esè jī mɔ'ɔ le nzi ka ndi'i innū jī ka le ñḡwà'a nī n̄toó yī ñsigìnè ya bòontè. A le ntigə ñḡwà'ànə aṅwà'ànè yū aa n̄tsisə ñghotə ghu.

Ñǎṅdi'innū jya i le si swonə ni mə kaa m̄tsyè m̄ii mi kɔ'ɔ nluu aa kaa mi s̄i a n̄i n̄toó yī ñsigìnè ya tswé, kaa Kristo a wa'à n̄i àbwarə yīi mə à tswə ni yu tsǒ Mu Nwī, m̄bə Ñǎṅyweensə mbi aa tswé. Bi le si di'i ni mə bə tswé ni ñka yon b̄in̄on̄sə, ñləə bi n̄on̄sə ñlon̄ miji bo m̄ilù'ù, ñswonə ni mə t̄a bə ka n̄ləə n̄i ñjwi jī wè jī mɔ'ɔ, ñghirə t̄a bi ñetə waa (2.16,17, 21-23). Ndi'i ni mə t̄a bi ka mmii n̄i baangel (2.18), ñswonə ni mə bo le nzi innū azwī jī mɔ'ɔ n̄tsyatə ajàn mə n̄toó yī ñsigìnè ya i swonə aà (2.4).

Nòò yīi mə Epafra a le ghèè ñswonə ajàn mə innū le ntswe a ghotə aa, Paul a ñḡwà'ànə aṅwà'ànè yū a nswonə mə yu tsà'atə Nwī atu bo, mə t̄a Nwī à ghirə t̄a bo naṅsə nzi annū ñḡkon̄ bo bi ànnū yīi mə Nwī a lòò aà (1.9,10). Kristo à ni finə Nwī (1.15), n̄tswe ni m̄arə Nwī a kɔ'ɔ nluu (1.19; 2.9), Nwī a tsyā aa ghu nu naṅsə njoo tsim (1.16), a b̄ə n̄tsyamb̄i a n̄i ñjoo tsim, m̄boonsə i tsim tswa tugitə (1.17). M̄tsyè m̄tsim mi lò aa a mbo Kristo (2.3). Kristo a bə yu yīi mə a fa n̄tswènt̄i yīi mə i luu aa a mbo bə, bo baKolosi k̄i m̄ə n̄tswe ni yu a mum Kristo (2.10), bi ñetə waa aa a m̄um Azwī n̄i ñetə ya mə bi le ñetə Yesu ghu aa, bo bo tigə aa ayoo mɔ'ɔ, ñloginə aa w̄a noò yīi mə bi le mmurə waa ñk̄i aà (2.11-14). Paul a swonə mə yu nwùgè n̄i n̄u yī aa nyə mə t̄a bo lwi'i a mum Krito, i kwe kɔ'ɔ t̄əə (1.27-29; 2.6). Ntigə di'itə n̄i waa mə bi ka zi akòrè n̄iz̄i yaa t̄a à ku'unè n̄i n̄twènt̄i yī m̄fii yīi bo tswə ni yu a mum Kristo aà (3.1-17).

Bi yatə àṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'i ànnū aṅwà'ànè yū 1.1-8
2. M̄arə Kristo n̄i àfà'á yī 1.9—2.19
3. N̄tswènt̄i yī m̄fii a mum Krito 2.20—4.6
4. Ìnnū jīi mə Paul à le nswonə a n̄lwi'isə 4.7-18

Atsà'atə Paul a mbô ñghòtê

¹ Aṅwà'ànè yū a lo aa a mbo Paul yīi mə à ni ṅǎṅntoò Kristo Yesu à n̄i ñgòṅê Nwī aà, bo bi a mbo ñd̄im yī'inè Timoti ² ñghɛɛ ni a mbo b̄il̄im b̄i'inè bə bi Nwī b̄i mə bi fà'á ni a mbo Nwī n̄i n̄t̄i waa tsim a mum Kristo, n̄tswe a ala'a Kolosi aà. T̄a Nwī Taà yī'inè à ghirə ibon̄ a nu bù ñk̄i ñghirə t̄a ni tswə ni mb̄on̄.

Annu mfâ m̄bi'ikə a mbo Nwī

³ B̄i'i fa m̄bi'ikə a mbo Nw̄iṅgòn̄ Ta bi M̄mà'àmbi yī'inè Yesu Kristo a ṅgòn̄ b̄in̄òò b̄itsim b̄i b̄i tsà'atə Nwī m̄bi'i ṅgàà yùù aà; ⁴ B̄i'i yū'ù mə ajàn mə àb̄iint̄i yuu a nu Kristo Yesu a bə aa, bo bi àkòṅnə yīi mə ni tswə ni yu a nu bə bi Nwī b̄itsimə aà, ⁵ A bə laà aa nlon̄ mə ni z̄i ñka'a jīi mə i tswə a aburə, b̄i'inè b̄é, jīi mə n̄toó yī ñsigìnè ya i le ñkà'a a mbo bù ñloginə a noò yīi mə ni le nyu'u n̄ighàà ni annū ñḡkon̄ aà.

⁶ Ntoó yī ñsigìnè ya mə i le n̄zi a mbo bù aa, i kwe a n̄i id̄igə tsim fàa mbi, ñkoonə n̄i m̄intà, tsi'i tsǒ ajàn yīi mə a k̄i ntswe a t̄it̄i bù ñlon̄ginə wa ñjwi mə ni le nyu'u ñk̄i nzi annū ñḡkon̄ nlon̄ ibon̄ Nwī wa àt̄u yuu a laa ghu ⁷ a ajàn yīi mə ni le nyəgə a mbo Epaphras ñsúkà'á yī'i bo bi ñǎṅàkòrè yī'i a m̄um àfà'a M̄mà'àmbi aà. Aa ṅù

yii mə a fà'à mbo Kristo nî ntiî yi tsim nî àtû yi'i. ⁸ A ghìrè mē bî'i zi akòŋnē yuu a mûm Azwî.

⁹ Tsò mə a bə laà, nìloginə a njwi yii mə bî'i le nyu'u aa, kaa bî'i lèè ñkî'i kentə ni a ntsà'atə Nwî ñwa'atə nî ghuu ghu, m̄bu'u nî mbo mə tâ à lwensə ghuu ni m̄tsyè tâ nî zi annù yii mə yu lòò aa, n̄tswe n̄ m̄tsyè mi Azwî Nwî tã zi innù tsim àtû yuu a laa ghu ¹⁰ tâ nî ka ntswe n̄tswēntî yùù tâ ì ku'unə a mbô Mmà'àmbi tâ à nan̄sə ñka ndoritə ghu, tâ n̄tswēntî yùù ì ka ñkoonə m̄tā a nî m̄buu m̄fà'à m̄i siginè m̄tsim m̄i mə nî fà'à aa, tâ ìnnù j̄ii mə n̄ zi m̄bi'i ñгаа Nwî aa tâ ì ka ñgha'atə ñghɛɛ n̄ m̄b̄iî tâ n̄ ka ñkwe ghu m̄umə. ¹¹ Tā Nw̄iŋgòŋ à nan̄sə m̄fa m̄ida'a a mbo bù tâ n̄ tii, ñyonə a ñjim m̄it̄i mi mya m̄ii mi tsya mbo aa, tâ n̄ tswe n̄ àt̄an̄ent̄i, ñka ñkwɛrə n̄ ìnnù j̄ii mə ì z̄i ni a mbo bù aa n̄ n̄idorè. ¹² Ñka m̄fa n̄ m̄bi'ikə a mbo Tà yii mə à ghìrə b̄i'ìnə ku'ùnə mə mbə b̄i'ìnə tswé n̄ àbwarə a ni ñjoo j̄ii mə à ləə a mbo bə b̄i Nwî b̄i bi tswe a m̄um ñkà'à aà. ¹³ A fi'isè mē yi'inə a m̄um àd̄igè yii mə m̄fi'ì àd̄igè ì bu'utə aa, ñn̄iŋ a m̄um ànnù n̄if̄ɔ̄ ñjon̄ M̄u ȳi ȳi à kòŋə aa, ¹⁴ tsi'ì M̄u wa yii mə à le n̄tsu'u at̄u yi'inə ñghirə Nwî à li'ìnə if̄ansənnù j̄i'ìnə aà.

¹⁵ Kristo à ni finə Nw̄iŋgòŋ yii mə kaa bi si yə aa, m̄bə m̄fòò àj̄èè a mbô ñgòŋ ñjoo tsim j̄ii mə Nw̄iŋgòŋ à nan̄sə aà. ¹⁶ Nlon̄ mə bi le nan̄sə ñjoo tsim j̄ii mə ì tswe a aburə bo b̄i j̄ii mə ì tswe a nsye aa, bo b̄i j̄ii mə bi yə, n̄ j̄ii mə kaa bi si k̄ii nyə aa, n̄tsya aa ghu n̄, k̄ə b̄ə b̄ə ñḡan̄mbu'utə b̄ə, k̄ə b̄isa'a bi ala'a, k̄ə ñḡan̄əda'a, bon̄ b̄ə le nan̄sə ñḡɔŋ ñjoo tsim, n̄tsya aa ghu nu, ñki nan̄sə aa ghu mbô. ¹⁷ A ni yu yii mə a tsȳ mb̄iî ñgòŋ ñjoo tsim, ñk̄ii m̄boonsə n̄ ñgòŋ ñjoo tsimə. ¹⁸ A n̄ àtū a mbô ñghòtə yii ì ni ib̄iinu ȳi aà, m̄bə n̄lòginə, ñki mbə m̄fòò àj̄èè, n̄tsȳamb̄iî a nyweenə n̄ n̄wo aa tã tswe n̄ àbwarə n̄tsȳamb̄iî a n̄ ñgòŋ ìnnu tsimə. ¹⁹ Nlon̄ mə Nwî à le ndoritə a ghìrə mə tâ m̄arə Nwî n̄tsim à tswe ghu n̄; ²⁰ n̄tigè n̄tsya ghu ñjim ñghirə mə tâ ñgòŋ ñjoo tsim ì bu n̄tswe n̄ ànnù ȳi m̄'ɔ̄ bo b̄i yù Nwî, k̄ə b̄ə j̄ii ì tswe a nsye, k̄ə j̄ii ì tswe a aburə, a aj̄an̄ mə à zi n̄ m̄b̄oonə n̄tsya a ñjim aləə nu Kristo yii à le n̄saan̄sə a ati b̄an̄nə b̄an̄nə aà. ²¹ A le mbə a noò m̄'ɔ̄ n̄ tswe asà'agha'a bù b̄i Nwî, m̄bə ñḡan̄k̄ib̄aa j̄i nlon̄ ìnnù j̄i bi j̄ii n̄ le si m̄òntə ñk̄ii ñghirə aà. ²² Lā ts̄its̄on̄ à bù mē ñghirə b̄i bo tswe n̄ ànnù ȳi m̄'ɔ̄ n̄tsya a ñjim n̄wo ni Kristo a m̄um ñjȳanu mə tã lògè ghuu ì z̄i t̄ɛ'ɛ a n̄si yu tsò b̄ə b̄i bi laa m̄an̄sə, kaa ñki'ì n̄ àl'ò'ò tswé, k̄ə k̄aa ànnù ȳi tsu mə mbə bi firə ghuu ghu, ²³ tsi'ì mə mbə n̄ ghɛɛ n̄ m̄b̄iî n̄ àb̄iint̄i yuu, kaa wa'à ts̄iginə, n̄tə n̄tin̄sə, kaa ñki'ì n̄ ghuu sw̄uŋtə a n̄ ànnù yii mə ni b̄e, aj̄an̄ mə n̄ le nyu'u a n̄ n̄too ȳi ñsiginə ya yii mə bi swòŋ mē a bo b̄ə b̄i tsim f̄aa atu nsye aa, m̄è Paul m̄è b̄ə ñḡan̄af̄a'à a n̄ n̄too mà ȳu aà.

Afà'à Paul tsi'ì tsò ñḡan̄af̄a'à ñghòtə

²⁴ Ts̄its̄on̄ mə doritə a n̄ ñgi'ì yà yii mə mə yə a atu bù aà. Nlon̄ mə a n̄ ñgi'ì yii mə mə yə a m̄um ñjȳan̄u yà aa, m̄è m̄an̄sə aa annù yii mə a bon̄ə a n̄ ñgi'ì yii mə Kristo à le nyə m̄bi'ì m̄b̄iî n̄ ȳi ya yii mə à ni ñghotə aa. ²⁵ M̄è k̄i m̄è n̄tigə mbə ñḡan̄af̄a'à a mbô ñghòtə, ñyonə ñjim àbwarə yii mə Nw̄iŋgòŋ à fa a mbo m̄è m̄bi'ì ñkwit̄u ghuu, mə tâ m̄è ghirə tâ b̄ə nan̄sə n̄zi ñghàà ni Nwî. ²⁶ N̄ighàà ma n̄ n̄ le mbə aa annù yii mə a le n̄tswe aləntə a ñgu'u ñgu'u bo b̄i a miw̄an̄ miw̄an̄, mə bi ghìrə mē a fe'è ts̄its̄on̄ n̄laa a mbo b̄ə b̄i Nwî aà. ²⁷ A mbo bo Nw̄iŋgòŋ à le ñkòŋ mə yu ghìrə tâ b̄i zi, a tit̄i bit̄i Nwî, àf̄u'u annù àtsȳambo yi yii a tswe n̄ ànnù ȳi àlèntə ma yu aà. Annù ȳi àlèntə ma ȳu a b̄ə mə, Kristo à tswe a m̄um nu bù, m̄bə annù yii mə a ghìrə mə n̄ ka m̄b̄e ñgha'a ni Nwî aà. ²⁸ B̄i'ì swon̄ aà ànnù n̄lon̄ Kristo ma gh̄u, ñwa'asə n̄ ñj̄ n̄tsim, n̄di'ì n̄ ñj̄ n̄tsim n̄ m̄buu m̄tsyè mi tsim, mə mbə b̄i'ì ȳi m̄fa a ñj̄ n̄tsim a aj̄an̄ə mə à kwè mē m̄um Kristo ñk̄'ɔ̄ ntəə aà. ²⁹ A ñghirə ma ȳu, m̄è nwugè n̄ n̄ yà, ñgaansə ni m̄idà'ā ma, m̄fi'ì ni m̄it̄i mya m̄tsim m̄ii a nan̄sə ñiŋ ni a nu m̄è aà.

2

¹ Mə lɔc nswonə a mbo bù a ajàn yï mə mə fà'a ni mitì a ngaa bù bo bì bə bï mə bi tswe a ala'a Laodicea bo bì bə bï mɔ'ɔ bï mə kaa bi lɛ è nte'ɛ nwa'à nsi gha yə aà. ² Mə fà'à ma mùu ajàn aa mə tâ bo luu nî àtànəntii, tâ tswe nî àkòɲnè yï mə a ka bònɔsè waa, tâ bo luu nî àfù'ù a nanɔsə nzî ànnù yî àlèèntè Nwî ya, yï à ni Kristo yumbon aà. ³ Kristo à laa mbə key yï mə akwà'a ngòn ită mitsyě Nwî tsim, nghirə bï'inè zî nî innù Nwî tsimè.

⁴ Mə swonə ma yû aa ta tâ nù tsù à tsuu ghuu lɔ bwe'esə ni mighàà mi mbwe'esə. ⁵ Nlon mə ka mə kaa mə sɔ bï'inè tswé a mbì nu aa, mə bəɲnə ntswe bi'inè a mùm Azwî, nkii ndoritə a nyê ajàn yï mə nî nanɔsə ntswe, ntəə ntì a mùm àbìintii yuu a nu Kristo aà.

Ntswèntii yï i lùu a mum Kristo aà

⁶ Mbə yï mə nî bïi mē Kristo Yesu a ni Mmà'àmbi aa, tâ nî ka ntswe ntswèntii yùu a mum Kristo. ⁷ Nî twiɲ mîngan muu ghu nu tâ mî tso, nghurə ntswèntii yùu ghu nu, nkii ntinsə a nî àbìintii yuu a ajàn yï bi lɛ ndi'ì a mbo bù aà. Tâ ntswèntii yùu i lùu nî nkā mfa mbi'ikə.

⁸ Nî yə mə tâ nù tsù à tsuu ghuu lɔ ghirə nî ibù'ù ntsya ni mighàà mi mbwe'esə mi adànə dənə, kə mitsyè mi nūmìsòn mii mə mi lo aa bə ni nòɲsè bə, kə a innù mbii izwî jii sa'a mbi yù, a bə innù jii mə kaa i sɔ aa a mbo Kristo lo aà.

⁹ Nlon mə mərə Nwî yï mə à luu aa à tswe a mùm mbì nū Yesu, ¹⁰ nî ki ntswe nî ntswèntii yï mə i lùu aa, ntsya aa a njim bònɔsə yuu bì Kristo. A nî àtu a mbo bisa'a bi mbi bitsim a bo bì izwi tsim jii mə isa'a nî mbi yù aà.

¹¹ Bi lɛ njetè yì'inè ntsya aa ghu nu, kaa a wa'ă aa njetè yï mə bi ghirə aa nî mbo bə, à lɛ mbə njetè yï mə a lɛ nghirə Kristo, ntsya a njim ajàn yï mə à fi'isə mɔdà'à mi innù jii bi jii i tswe a nyanu aa nlò'òsè aà. ¹² Nòò yï mə bi lɛ mmurə ghuu a nkii aa, bi lɛ ntwiɲ ghuu bì Kristo; ntsya njim m̄m̄urə nkii ma yû bi lɛ nkii nyweensə ghuu bu bì Kristo, a njim àbìintii yuu a ni mɔdà'à mi Nwî yï, mə à lɛ nyweensə Kristo ni nìwo aà. ¹³ Bù bïi mə nî lɛ nkwo nlon ibi ghuu bo bì ajàn yï kaa bi lɛ nwa'à ghuu njetè aa, Nwî à ghirə mē nî tigè ntswe bitii bu bì Kristo, nli'inə ifansənnù juu tsim, ¹⁴ mme'e ndi'ì jya jii mə bi lɛ n̄wà'ànə i kwèrə yì'inə aa nlògè nghɛɛ mbɛentə a ati bəɲnə bəɲnə. ¹⁵ A Kwèrə mɔdà'a mi bisa'a bi mbi bo bì m̄ izwî jii mə bu'utə mbi yù aa, nghirə mbì ntsim i yə ajàn yï à ghà'a waa aa ntsya a njim ati bəɲnə Kristo aà.

¹⁶ Tsó mə a bə ma mùu ajàn aa, tâ nù tsuu a ghuu sa'a nlon annù miji kə milù'ù, kə nlon annù ikòò yî jì, kə ànnù san yî m̄fi, kə ànnù njwìngòn. ¹⁷ Ma juu innù bə aa bə àliləɲ innù jii i ka yî zì aà; lá ànnù n̄n̄kon yï a nanɔsə ntswe ghu aa, a bə aa mbo Kristo. ¹⁸ Nî tsuu bii nù tsù à fi'isə ghuu a nkāɲ nlon mə a tii ni mə nî ka nsigisə ibiinu ghuu a nsyɛ, nkii mmii ni baangel, nswonə ni mə bo yə nî n̄jèè təə təə, n̄jɛ n̄ nū jya adànə dənə nyonə nî bə àmòòntə innù, jya jii à ni jii bām̄ɲsònə aa, ¹⁹ kaa wa'à bəɲnə n̄t̄ɲnə nàa a nu Kristo yï mə à ni atu a mbò mb̄innù ntsim, n̄jɛ'ɛ n̄ idigə nū tsim jii mə i tsugisə m̄nganə myaa ghuu nu, nkwe ni a ajàn yï mə Nwìngòn a lòò aà.

²⁰ Mbə a bə mə nî lɛ nkwo bu bì Kristo, ntsya izwî jii mə i bu'utə mbi yù aa, a tigè nghirə akə mə tâ nî ka ntswe ntswèntii yùu tsi'ì tsó yî bà fàa mbi aa ɛ? A ghirə akə mə nî ka nyu'unə bə b̄n̄ɔɲsə bi mbi bù aa ɛ? ²¹ “Nî tsuu tswa, Nî tsuu ywe'etə, Nî tsuu mòòntə” ²² (Nghaa laa nlon aa njoo jii mə i wànɔsə mb̄i'ì a ajàn mə bi fà'à ni ju), yonə nàa nòɲsə bām̄isòn bo bì innù jii mə bo di'ì bo aa ɛ? ²³ Ma jù innù mə bə di'ì aa i kirè tsi'ì tsó m̄tsyè tswe ghu, i kwetè nî bə tâ bì ka ngħa'asə Nwî ni m̄anjì yï n̄t̄nsə, nkii kwetè nî waa mə bì ka nsigisə ni mb̄i mi nū myaa a nsyɛ, nkii mirisə

ni mibhì mi nû myaa; lâ kaa annù ma yû yî tsu kaa a wa'à kwetè a nghìrè mē tâ bè me'e innù jii mē nnyānū jyaa i yè'è aà.

3

¹ Tsó mē ni ywèènè mē ni nìwo bu bì Krito aa ni te'ε mîntîi muu bē nî njoo jii mē i tswe a aburè, wa adigè mē Kristo à tswe ghu, a mbèè nìkwεε Nwî nî màmà' à aà. ² Nî te'ε atú yuu bē a nî njoo jii i tswe aburè, ntsee bē ni jî fàa nsyε i te'ε. ³ Nlonj mē ni kwò mē, ntswèntîi yùù i tìgè nìlæntè bo Kristo a mum Nwî aà. ⁴ Nòò yîi mē Kristo yîi à ni ntswèntîi yùù laa à ka yî ki zî aa, tâ bú bo tìgè nzi a mûm nìgha' à ni.

Ntswèntîi yî nìlwèn bo ntswèntîi yî mîfi

⁵ Tsó mē a bē ma mùu ajàn aa, nî zwitè innù jii mē nnyānu i yè'ètè nghìrè aà: Mbè ànnū ajirè, ànnū nsìj, ànnū nìlòò, ànnū njka nyè'ètè innù jî bì, ànnū njka nyè'ètè njoo si'i, yîi mbè tìgè mbè tsó ànnū mmii mìkobè aà. ⁶ Nwî a nanjè nlwisè ntonj a nu bè nlonj aa ma juù innù. ⁷ Nî le si kii nghìrè nî innù ma jû wá noò mē i le ntswe a nu bù nsa'a nî ghuu aà.

⁸ Lâ tsîtsònj nî fi'isè innù ma jya i tsim mme'e: Alwintonj, àfimi'i, àbì'intîi, m̀bègìtè bè, bo bì mighàà mî fwè. ⁹ Nî tsuu ibājnənnū atu bù ni bù ki swonj, nlonj mē ni sòrè mē marè ghùù yî nìlwèn wa bo bì innù jii nî le si ghìrè mbîi aa mmè'è ¹⁰ mbanjè ntigè mma'a a marè yî mîfi wa, yîi mē Nwî a kwensè mē ni ka nzi yî ntigè mfinè nî yî, yîi mē à ni ngàjnənsè ghùù aà. ¹¹ Tsó mē a bē laa, kaa kwensè kaa à ka wa'à ghu bú ntswe a titîi bîtizî Nwî bo bì baYuda, bè bìi mē bi njètè aa, bo bì bìi kaa bì sî njètè aa, bè bìi bì kurè bè aa, bo bì bè bìi bì tswe a ngèè aà, ìbù'ù bo bè bìi kaa bo sî ìbù'ù bē aà, Kristo à tìgè mbè innù tsim njki ntswe a mum bo bitsimè.

¹² Tsó bɔɔ bì Nwî bìi mē à tsò'ò bì laa, a kî njkɔj aa, nî tìgè njwε'ε njko m̀lìjnə, bo bì nghìrè innù jî sigìnè, nî ǹsìgìsè ibiì nu a nsyε, a b̀ò'ò njka mbɔnə, nî àtənjəntiì, a nu bù, ¹³ njka ntswa mîntîi muu bu ni bù, mē mbè annù a ka nyanjè njù nlonj njù yî m̀ò'ò, nli'inə nî ifənsənnū juu bu ni bù; ajānjə mē Mmà'àmbi à lî'inə ifənsənnū juu aa, nî tswe nî njki njka nli'inə ifənsənnū bē bì m̀ò'ò. ¹⁴ A nî innù ma jû tsim, tâ ànjkɔjnə à bē ma ànnù yîi mē a nanjè mboonsè nî innù tsim njkwerè aà. ¹⁵ Tâ m̀bɔɔnə Kristo ya i ka ntsyasè nî ghuu, nlonj mē Nwî à le twonj ghuu aa mē tâ nî boonsè ntswe nî m̀bɔɔnə a nî m̀bì nu yî m̀fùùrè. Nî kii mfa nî m̀bì'ikə ghu mbò. ¹⁶ Tâ nìghàà ni Kristo luu a mum mîntîi bù nìlwi'i, nî ka ndi'i njkii ndi'itə nî ghuu ghu bu ni bù ni m̀tsyè, njka nyəə ni b̀ipsalm, m̀kòò mi njha'asə Nwî, bo bì m̀kòò mi Azwî, ǹfa nî m̀bì'ikə a mbo Nwî a mum mîntîi bù. ¹⁷ A nî innù tsim jii mē ni ghìrè aa, a nî nìghàà ni ntsù, kè ànnù tsu yîi ni ghìrè aa, nî ka nghìrè njɔnj innù tsim a ni ìkùm Mmà'àmbi Yesu, ǹfa nî m̀bì'ikə a mbo Nwìnjɔnj Tà, ǹtsya ghu njìmè.

Ntswè yî'inə a mûm ntswèntîi yî mîfi yá

¹⁸ Bāngyè nî ka nyu'unə bìlòò buu a ajānj yîi mē a ku'unə a nsi mi'i Mmà'àmbi aà. ¹⁹ Bìlòò nî ka njkɔj bāngyè buu, ntsee a nu bo ki tsə'ə.

²⁰ Bɔɔ, nî ka nyu'unə bìtāa buu bo bì maà buu a nî njɔnj innù tsimè, nlonj mē àa annù yîi mē ghìrè Mmà'àmbi a doritè aà. ²¹ Bìtā, nî tsuu ki ghìrè tâ mîntɔnj mi bɔɔ buu ka nìlwi, ta wa'à kà njghìrè m̀tîi myaa ka m̀bì'i.

²² Ìbù'ù nî ka nyu'unə bìtāa buu nî innù tsim, kaa wa'a ka nyu'unə aa tsi'í a noò yîi mē bi lîi ghuu aa, bù kii nìlɔɔ bē mē bè ka mbeentə nî ghuu aa bē, ni ka mfa'a nî ntîi ghuu tsim, m̀ò'ò aa bē Mmà'àmbi. ²³ A nî innù tsim jii mē ni fà' à aa, nî ka mfa'a nî ntîi ghuu tsim, njka mfa'a tsó ni fà' à aa a mbò Mmà'àmbi, kaa wa'a aa bē a mbo bè fa' à, ²⁴ nzi ni mē, Mmà'àmbi à ka yî tsò'ò afà'á yuu nî njoo jii mē à lèə a aburè a mbo bù aà. Wa ni fà' à aa a mbo Mmà'àmbi Kristo.

²⁵ A mbo bè bii bi ghìrè ibi aa, Nwĩ à ka yĩ ki kwi'inè ibĩ waa wa a mbo bo òlon mē Nwĩ a lèntè bê aa ni mânji yĩ à ku'unè aà.

4

¹ Bità bi abù'ù, nì ka nlentè ibù'ù juu nì mânji yĩ à tsìnè ñki kù'unè aa, nzi nì mē nì ki ntswe nì tà a aburè.

Paul à fâ àdi'itè

² Nì għεε nì m̀bii ñtəə ntinsə a m̀m̀m̀ àtsà'atè Nwĩ, ñka ntswe ñikərè, mfa nì m̀bi'ikè. ³ Nì kii ntsa'atə nì Nwĩ ñwa'atə nì y'i' ghu, mē tā Nwĩngòŋ à ña'a mânji mfa tā bĩ'ĩ ka ñkε'enə ntoò ya yĩ ì tswe alò'òsè mbi'i Kristo yĩ mē mē tswe atsan ñlon ñgaà yĩ aà. ⁴ Nì tsa'atə Nwĩ mē tā mē zi ajàn yĩ mē mbə mē ghìrè ì nanşə ñlaa nì mânji yĩ mē tswe nì ghàa ghu aà.

⁵ Nì ka nzi akòrè nizĩ yuu nì mânji mìtsyè bu bi bè bi abεε, nyə nì mē nì fà'à nì nòò ghuu siginè. ⁶ Tā ñghàà nì ntsù nuu tā nì ka nlii tsǒ bi nu'u nì fĩngwanè, tǎ ghìrè tā nì zi ajàn yĩ mē mbə nì fâ àkwi'i ñghàà a mbo ñù ñtsim yĩ à bètə ghuu nì ànnù aà.

Paul à fâ àtsà'atə nlwĩ'injĩm a mbô ñghòtə

⁷ Tychicus yĩ mē à nì ndĩm ghà yĩ mē mē kòŋə aa, ñki mbə ñù àkòrè ghà a m̀m̀m̀ àfà'à, yĩ mē a fà'à a mbô Mmà'àmbi nì ñtì yì tsim aa, à ka tigə swon ñgòŋ ñnnu tsim m̀bi'ĩ ñgaà yà. ⁸ A nì ñji'ĩ ànnù yĩ mē mē tóo yì a mbo bù aa, mē tā nì zi ajàn yĩ mē ñtswé yĩ'ĩ ì bə aa, tā à ki ndiintə mĩntĩ muu. ⁹ Mē ki ntoo Onesimus bo yu, mē a fà'à nì ñtì yì tsim, m̀bə ndĩm ghà yì mē mē kòŋə, mē à ki mbə ñù nì bù ghùù aà. Bo ka tigə swon ñgòŋ ñnnu tsim jii ì fε'ε fàa aa a mbo bù.

¹⁰ Aristarchus, ñù àkòrè ghà a ndàtsan, a tsà'atə ghuu bo Mark (yĩ mē bo Barnaba nì bɔɔ nì bɔɔ aa, yĩ mē nì kii ñtε'ε ñkwərə adi'itè m̀bi'ĩ ñgaà yĩ aa, bεε a zi nì kwərə yì siginè.) ¹¹ Yesu wa yĩ mē bi twonə ñii nì Justus a tsà'atə ghuu. Ma bù àa tsi'ĩ bè bii mē bi tswe a titi bii'ĩ ñgàŋəfà'à ñlon ànnù nifò Nwĩ bii mē bi ñetə waa aà. Bo nanşə ndiintə nàa tsi'ĩ nì mbé ànnù. ¹² Epaphras, yĩ à nì ñù ñbù ghùu yì mò'ò aa, mbə ñgàŋəfà'a Kristo aa, a tsà'atə ghuu. A nanşə nto nì a m̀m̀m̀ àtsà'atə Nwĩ ñgòŋ bìnòò bitsim, ñlon ñgaà yùù, mē mbə nì nanşə ñkwe ñkò'ò nanşə ntəə, ñki nanşə nzi annù yĩ mē Nwĩ a lòò aa tsimè. ¹³ Mē nì àyəfə mbi'ĩ ñgaà yì mē à nanşə mfà'à a mbo bù nì m̀tì, bo bi bè bii bi tswe a Laodicea, nì Hieapolis. ¹⁴ Lukas, docta yĩ mē bii'ĩ kòŋə aa, nì Demas, bi tsà'atə ghuu. ¹⁵ Nì fa atsa'atə ya a mbo bilm bii'inè bii bi tswe a Laodicea, ñki ntsa'atə Nympha bo ñghotə ya mē ì bòontə ghu nda aà. ¹⁶ Nòò yĩ mē nì twonə mē àŋwà'ànè yù a titi bù aa, nì tsyàsə bi kì ñtwonə a nì ñghòtə ya mē ì tswe a Laodicea aà. Nì ki nyə mē nì twonə àŋwà'ànè ya mē a lo a Laodicea aà. ¹⁷ Tā nì swonə a mbo Archippus mē, “Yə mē ò fà'à ìfà'à wa mē ò lε ñkwərə a mbô Mmà'àmbi aa ñghèè ñmanşə.”

¹⁸ Mē Paul mē tigə ñgwa'anə yulà àtsà'atə aa tsi'ĩ nì à yaà abô, ka ñwa'atə nì àtsanə yà. Tā ìbòn Nwĩ ì tswe a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul yi ntsyàmɓii a mbô ñghòtê BaTESALONIKA

NJI'INNŪ ANWÀ'ANÈ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànè Paul. Tesalonika à le mbə njò'ò àla'a yĩ ntsyàmɓii a mbù'ù Macedonia, ṅki gha'a tsyatə njò'ò ala'à tsim ghu. Bè le ntswe ghu tsò 200,000. Bè bĩ ghà'àtè bi zĩ ntaṅə nĩ mitaa ghu. Bo tswé nĩ byaa bĩsa'a bi ala'à.

A nĩ ntoo yĩ ñsigìnè a Tesalonika aa a le nzĩ Paul ni Silas a ajàṅ mə bo le mà'àtə Filipi aà. Bô zĩ mē nswonə annù Kristo ghu aa, baYuda bii mə bi le ntswe ghu aa bi tuu ànnù yaa, ntotə bē, bi furè waa, bo tigè nlo waa ṅghεε a Berea (ffà'à 17.1-10). Bo le ntswe a Tesalonika aa tsi'ĩ a ni mù àtiṅ noò, tsò ṅgyà ji tarè (ffà'à 17.2). Lâ, mbon̄ tâ bi furə waa aa bon̄ bē bĩ mɔ'ɔ, ni baGrikia bĩ ghà'àtè, bi bii mē ntoo yĩ ñsigìnè yâ (ffà'à 17.4). Bɔɔ bi Kristo ma bũ bi le tswe a mùm ṅgi'ĩ nlon̄ mə bi le si nan̄sə ntsɔ'ɔ nĩ àkòrè yaa aà. Ka mə bi le si tsɔ'ɔ nĩ àkòrè yaa aa, àb̄iint̄i yaa a le ṅkwe ṅghεε nĩ m̄bii, bo bii nĩ ṅgi'ĩ ya nĩ àtàn̄ent̄i, ṅkɔṅə nĩ waa bo ni bo, n̄seensə nĩ ntoo yĩ ñsigìnè yâ.

Timoti à le ṅghèè nswonə annù yii mə a le tswe a ṅghotê baTesalonika aa a mbo Paul. A yù'ù mē ntigə ṅṅwa'anə aṅwà'ànè yū a mfâ m̄bi'ikə a mbo bo, i d̄iint̄ə waa wa mùm ṅgi'ĩ, i di'itə waa, i kii kwi'ĩ innù jĩ mɔ'ɔ jii mə bo le si betə nii ghu aà. A le ṅghàà a mbo bo nlon̄ə bē bii mə bi kwokə a mùm Kristo aa, nswonə nĩ ajàṅ yii mə a ka yĩ bə wa noò mə Kristo à ka yĩ bũ b̄i aà (4.3-5.11). Ndi'itə waa nswonə annù yii mə Nwĩ a lòò nlon̄ ṅgaà yàà aa (4.3; 5.16-18). Paul à le si nan̄sə lɔɔ mə tâ bo ka ṅe'esə nĩ waa, nyon̄ə nĩ àkorè nizĩ yaa. Ntsa'atə nĩ Nwĩ a atu bo mə tâ bo nan̄sə mfa m̄ib̄imin̄ú mya a mbo Nwĩ tâ à nan̄sə nləə waa bi laa, mbə njoo ifà'à ji (4.9-12; 5.12-25).

Ñghòtê baTesalonika ì nĩ àlènsə ṅghotê, m̄bə figi a mbo bē bitsim a nĩ àb̄iint̄i yaa, bo bi a ajàṅ mə bo le mbii ṅgi'ĩ nĩ àtàn̄ent̄i, n̄seensə nĩ ntoo yĩ ñsigìnè ya ghu, m̄bĩ n̄tsim i tigè nyu'u nĩ ànnù yaa aà (1.7-10). Paul à le nan̄sə ndoritə nlon̄ ṅgaà ñghòtə mà yū, n̄ti yĩ i luu nĩ àkòṅnè nlon̄ ṅgaà yàà.

Bi yatê aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'innũ aṅwà'ànè yua 1.1
2. Ajàṅ mə Paul mfa m̄bi'ikə ṅgha'asə nĩ Nwĩ aà 1.2—3.13
3. Adi'itè mə bi ka nzi akòrè nizĩ yaa a mum Kristo 4.1-2
4. Adi'itè nlon̄ annù a ajàṅ mə Kristo à ka yĩ bũ b̄i aà 4.13—5.11
5. Idi'itè ji nlwĩ'injim 5.12-22
6. Innù jii mə Paul à le nswonə a nlwĩ'isə aà 5.23-28

¹ Aṅwà'ànè yii mə a lo a mbo Paul, Silvanus, ni Timoti, ṅghεε ni a mbo bē bi Nwĩṅgòṅ Tà, ni Mmà'àmbi Yesu Kristo, bii mə bi tswe a ndânwĩ a Tesalonika aà. Tâ ìbòṅ Nwĩ nĩ m̄bɔɔnè yĩ ì tswe a mbo bù.

² Bi'ĩ fa nĩ m̄bi'ikə a mbo Nwĩ a ṅgòṅ b̄inòò b̄itsim nlon̄ ṅgaà yùù, kaa wa'à kaa a n̄niṅə ghuu a mum àtsà'àtə Nwĩ yi'ĩ, ntsa'atə nĩ Nwĩṅgòṅ Taà yi' inè ³ Nwa'atə nĩ afà'a ab̄iint̄i yuu, bo bi ànwùḡinə akòṅnè yuu, bo bi ajàṅ yii mə nĩ tē'e atú yuu nyu'utə nĩ Mmà'àmbi Yesu Kristo ghu nĩ àtàn̄ent̄i aà. ⁴ Bi'ĩ zi tsi'ĩ sigìnè, bil̄m bi'ĩ bii mə Nwĩṅgòṅ à kòṅ aa, mə nĩ ni bɔɔ bi bii mə bi ntsɔ'ɔ; ⁵ nlon̄ mə kaa Ntoo yĩ ñsigìnè ya mə bi'ĩ le nzi ni yu a mbo bù aa, kaa ì le ṅwa'à aa tsi'ĩ nĩ ñghàà ni tsù zĩ bē, ì le ṅki nzi aa nĩ m̄idà'à bo bi a mùm Azwĩ Nwĩ, kaa ànnù aj̄ṅkə kaa a wa'à ghu tswé.

Ni zî ijàn bê bii mē bî'i le mbə ghu a titii bù, nlon aà ñgaa yùu. ⁶ Ni le si tigə ñe'esə nî yi'i ñkii ñe'esə nî Mmà'àmbi, nlon mē ni le ñkwere ntoo yî ñsiginè ma yú aa a múm ñgi'i yî ñwè, lá Azwî Nwî a bāñnè ñghirè ni kwere ni ñdorè; ⁷ ma mùu ajàn ni tigè mbə figè a mbo bè bii mē bi le mbii Kristo a Macedonia bo ì Achaia aà. ⁸ Nlon mē kaa à si tsi'i ntoò Mmà'àmbi ya bê a ajàn yii mē ni seense ì gheè a Macedonia bo bi a Achaia aà, àjànə mē ni niñ ntii ghuu a nu Nwî aa, a kî mē seene ñghèè a adigə tsimè, maa ajàn, a tigè mbə ayəfə yuu, kaa bî'i wa'à nî ànnú tsu bú ñtswe a nswonə nlon ñgaa yùu. ⁹ Nlon mē bo bimbəñ bi swonə nî ànnú ajàn yii mē ni le ñkwere yi'i aa, bo bi àjàn yii mē ni le mbəñkə ghuu mma'atə a mmii mñkəbə, ntigə mfa'a ni a mbo Nwĩngəñ yii mē à tswe ntii ñki mbə yî ànnú nñkəñ aà. ¹⁰ Nkii ntigə nyu'utə nî Mú yî Yesu, mē tá à lo a aburə mbu mbii, là'à yu wa yii mē Nwî à le mbiiñsə a niwo aà, mbə Yesu yii mē a fi'isə nî yi'inè a múm àlwintəñ Nwî yii mē a ka yî zî aà.

2

¹ Ni zi tsi'i siginè, bilim bi'i, mē ntswe yii mē bî'i le ntswe a titii bù aa, kaa ì le ñwa'à aa adàn dānə tsyá. ² Ni zi mē mbəñ tá bî'i ka nzi a mbo bù aa, bon bî dî mē ñgi'i a mbo bî'i ñki mbəgitə yi'i a Filipi. La ni zi mē ka mē a le mbə ma mùu ajàn aa, Nwî yî'i à le mfa atəñəntii a mbo bî'i mē bî'i ke'enə ntoò Nwî yî ñsiginè ya a mbo bù, ka mē bè bî ghà'atè le si to ni mē tá bî'i tsuu swonə aà. ³ Annú yii mē bî'i gaansə mitii mi'i a ñghirè mē tá ni zi aa, kaa a si aa a nî àfansənnú kə a nî ànnú yii mē kaa a si laa, kə bə ni ànnú mbwe'esə tswé. ⁴ Ntoo yî siginè ma yú, Nwî à beentə mfa a mbo bî'i mē tá bî'i ka nseense, kaa wa'a ka nseense aa bə a ñghirè mē tá nū bè ì ka mbəñ, ntsyatə a ñghirè mē tá Nwî à ka ndoritə, à ni tsi'i yú Nwî yii mē à zi mîntii mi'i aà. ⁵ Nwî à nî ayəfə yi'i mē, ni zi mē kaa bî'i le si wa'à aa ñghàà ni mbwe'esə nii mē ni ka ki ghirè tá bè ka ndoritə aa, ləgè mfa'a ni nu. Kaa wa'à kii mfa'a aa mbərisə nyonə ni aa bê àbii yî tsu yii mē a tswe ghu aà. ⁶ Kaa bî'i le si wa'à ni ñgha'a a mbo bè loò, a mbo bù kə a mbo bè bi m'ò, ka mē bî'i le ntswe nî ñka mbetə nî àkwetə a mbo bù tsi'i tso ñgāñntoo Kristo aà. ⁷ Lá bî'i le si bāñnè bonə ni nu bù tsi'i a ñgĩñ ñgĩñ ajàn yii mē ndè mu a lèntè nî boò bii mē a ko'o aà. ⁸ Tsó mē, ntii yi'i ì le si yè'ətè ni a nyə bù aa, kaa bî'i le ñwa'a aa tsi'i ni ntoo yî ñsiginè ya a mbo zî, bî'i le ñki mfa mibii mi nū mi'i a mbo bù nlon mē bî'i le ñkəñə ghuu si'i si'i aà.

⁹ Ni bə wa'atə siginè, a bilim bi'i, bon ni zî àjàn yii mē bî'i le si nanse mfa'a ñkii nnwuginə aà, bî'i le si fà'à a si'inə bo bi nìtugə a nyə mē tá ni wa'ă ñgi'i ka nyə a je'ε bî'i wa noò mē bî'i le si sèensə ntoò Nwî ya a titii bù aà. ¹⁰ Bù a b'ò' Nwî, ni ni biyəfə bi'i mē àkòrè nizî yi'i a le nlaa, ntsinə kaa àl'ò' yî tsu kaa a wa'a a ni mighirèni mi innú mi'i a nsi bù bii mē ni le mbii Kristo aa tswé; ¹¹ nlon mē ni zi mē bî'i le nlogè ghuu aa tsó mē tà à tswe ni boò bi aa, bî'i le si di'itə nî ghuu yî mò'ò yî mò'ò, ñkii ndiintə nî ghuu, ¹² ñkwantə nî ghuu mē tá àkòrè nizî yuu tá à ku'unə tsó yi bə bii mē Nwî à twəñə a mún ànnú nifò yi bo bi a mum ñgha'à ni aà.

¹³ Annú yî m'ò' yii bî'i fa ni mbi'ikə a mbo Nwî ñgəñ bìnòò bitsim aa a ni mē nòò yii mē ni le nyu'u ñghàà ni Nwî nya a mbo bî'i aa, ni le ñkwere ñki mbii, kaa ni le ñwa'à bii aa tsi'i tsó ñghàà nii mē ni lo aa mbo bāmisəñ, ni le mbii aa tsi'i tsó ñghàà ni Nwî yumbəñə, àa tsi'i ayoo yii ni ni ghu aà, ñghàà ma nū nii mē ni fà'à a titii bù bè bii mē bi bii Kristo, ñkwensə nî ghuu aà. ¹⁴ Nlon mē mbà bilim bā, ni le si tigə ñe'esə nî ñghòtə Nwî a njim Kristo Yesu jii mē ì tswe a Yudea aà; ñkii yə nî ñgi'i yii mē bè bi ala'à buu bi le si niñə ni a nu bù aa, tsi'i a ñgĩñ ñgĩñ a ajàn mē ndanwî jii mē ì tswe a Yudea aa ì le si kii nyə nî ñgi'i a mbo baYuda aà; ¹⁵ bo bii mē bi le zwitə Mmà'àmbi Yesu ni ñgāñntoo Nwî, ñki mfurə yi'i bî'i fe'ekə, ñghirè ntəñ Nwî ì nanse ñlwi aà. Bo nî ñgāñ kábàà bê bitsim. ¹⁶ Bo le si, kəñə ni mē tá bî'i tsuu nî ntoo yî

ñsigìnè ya a mbo batoo dàŋ ghèè tâ bo yu'u nyweenə. Bi le nghìrè ma mùu ajàŋ aa tâ ìbî waa yîi mə bo le si ghìrè ni a nsi mi'i Nwî aa, tâ ì luu. Lâ tsîtsòŋ wâ àlwintòŋə Nwîŋgòŋ a zî mè ñkwetə waa!

Ayè'ətə Paul a mbŭ nzî nghantə waa

¹⁷ Lâ a nghèe a mbo bî'i bilîm bi'i, bî'inè tswè mə a njii njii kaa wa'à bù ñyənə a ni mu àtîi noò, ka mə a bə ma mùu ajàŋ aa, mîntîi mi'i mî tswè bî'inè ñgòŋ bìnòò bitsîm, bî'i kîi ñyè'ətə ñgansə ni mitîi mi'i mə mbə bî'inè bù ñyənə. ¹⁸ Bî'i le si nlòò a zî a mbèè bù, tsi'i mèbòŋ, Paul, a ñгаа jî ghà'atè, lâ Satan a kîŋè nî yî'i. ¹⁹ Ayoo yîi mə mbə bî'i ka mbe, kè nîdorə ni'i, kè mîyàrìnè mî ñgù'ù, mîi mə bî'i ka yî ki tswòŋè nî nù yî'i ghu a nsi mi'i Kristo a noò yîi à ka yî nzî aa, à nî àkè aa ε? A laa wa'à bu bə aa ε? ²⁰ Nlòŋ mə nî laa mbə ni gha'à ni'i ñki mbə nîdorə ni'i.

3

¹ Ma mùu ajàŋ, tsò mə kaa bî'i le ñwa'à bù nzi ajàŋ yîi mə mbə bî'i tswa mîntîi mi'i aa, bî'i le ntigə mbii mə bî'i ka tigə tswè a ala'a Athens, ² i bàŋnə tigə too Timoti yîi mə à le mbə mumaà yî'i, ñki mbə ñgàŋàfà'a Nwî ñlòŋ ntoò Kristo yî ñsigìnè aa mə tâ à zi ñkwetə ghuu a nghìrə mə tâ àbîintîi yuu tâ à ka ñkwe ³ ta tâ ñu nî bù tâ tsee ló ki tsigìnə ñlòŋ ñgi'i yîi mə ni yə aà. Nî laa nte'ε nzi mə bî'inè tswè nî ñka nyə ñgi'ì.

⁴ Nî ki ñwa'atə mə nòò wa mə bî'i le ntswe bi'inè laa, bî'i le mbaa nswon a mbo bù mə, bî'inè tswè nî yî ñka nyə ñgi'ì; tsi'i fàa ajàŋ mə a fè'è mē nî kî ñyè aà. ⁵ Ma mùu ajàŋ, tsò mə kaa mə le ñwa'à zi ajàŋ yîi mə mbə mə bù ñtswa ntîi gha aa, mè le ntigə ntoo ñkîi a mbetə tá zi a ajàŋ yîi àbîintîi yuu a bə aà, ñlòŋ mə mə le si bə'ò mə mbə akwà'ànə a lô ñkwà'ànə ghuu nî wô, tâ àfà'á yî'i à tsya adàŋè danə.

⁶ Tsîtsòŋ mə Timoti à bù mē ñlò a mbèe bù mbîi nî ñkîi yî sigìnè ñlòŋ àbîintîi yuu bo bì àkòŋnə yîi mə nî tswè ni yu aa, ñki ñke'enə mə ni wa'atə nî yî'i nî ntîi yî sigìnè, a ñgòŋ bìnòò bitsîm, ñkîi nyè'ətə ni mə bəŋ nî yə yî'i aa, tsi'i ajàŋ yîi mə bî'i kîi nyè'ətə ni a nyè bù aà, ⁷ ma mùu ajàŋ, bilîm mbá, ka mə bi nîŋ nî m̀buu ñgi'i tsîm a nu bî'i, bî'i kîi ñyu'u nî ñyanə aa, ànnù àbîintîi yîi mə nî tswè ni yuu aa, a bərisə ni mîntîi mi'i. ⁸ Tsîtsòŋ bî'i ka naŋsə tswè bitîi, mə mbə nî ki ntəə ntîi a múm Mmà'àmbî.

⁹ Nlòŋ mə mbə bî'i naŋsə mfa mbî'ikə a mbo Nwî aa mə akə ñlòŋ ghuu, ñlòŋ nîdorə nîi mə bî'i tswè ni nu a nsi mi'i Nwî ñlòŋ ñгаа yùu aa ε? ¹⁰ Bî'i tsà'atè nî Nwî nî ntîi yî'i tsîm a asî'inè bo bì nîtugə, mə mbə bi'inè yî mbu nyənə, ni mînsi, i fa ayoo yîi mə mbə tē'è m̀burə ka kî bəŋə a nî àbîintîi yuu aà.

¹¹ Tsîtsòŋ tâ Nwîŋgòŋ Taà yî'inè yumbòŋ, ni Mma'ambî yî'inè, Yesu, tâ à tsyasə yî'i tâ bî'i zi a mbo bù; ¹² tâ ñgàŋmà'a yî'inè tâ à kî ñku'usə akòŋnə yîi mə nî tswè ni yu, ñkòŋnə nî ghuu bù bu ni bù, ñkîi ñkòŋə nî bē bitsîm aà, tsi'i ajàŋ yîi mə bî'i kîi ñkòŋə nî ghuu aà. ¹³ Ma mùu ajàŋ, tâ à ghìrə tâ mîntîi muu mî laa, ntsuu nî àlò'ò ló tswè a nsi mi'i Nwîŋgòŋ Taà yî'inè, fyá noò yîi mə ñgàŋmà'a yî'inè Yesu à ka yî zî bo bì bə bi Nwî bitsîmè aà.

4

Ntswèntîi yîi mə a ghìrə Nwîŋgòŋ a doritə aà

¹ A nlwî'isə mbá bə bi maà, bî'i di'itə nî ghuu ñkîi mbu'u nî m̀bo a mbo bù nî ñkũm Mmà'àmbî Yesu mə, ajaŋ mə ni le nyəgə a mbo bî'i aà, a ku'unə ñka ntswe ntswèntîi yùu nî m̀anjî yîi mə a ghìrə Nwî a doritə, yîi mə nî kî mē ñlòŋnə ñka ntswe aa, nî ghèe nî mbîi tsi'i maa ajaŋ. ² Nlòŋ mə nî ki nzi ndi'i jya jîi mə bî'i le mfa a mbo bù, a ajaŋ yîi mə Mmà'àmbî Yesu à le nswon aà. ³ Ànnù yîi mə Nwî a lòò aa, a ni aa mə tâ nî laa mmaŋsə, mə tâ ni tsuu kî tsùurè. ⁴ Tâ ñu yî m̀'ò, yî m̀'ò à ka nyò'ò ñgwé

yï a ni mânjï yïi mæ à laa ñki ñghiræ mæ mbæ bi gha'aæ yi. ⁵ Kaa wa'à ka nyɔ'ɔ aa bə ni mânjï àghè'ènè bāngyè, ñka nloo bê, tsɔ bə bi itoo jii mæ i sɪ Nwĩ zi aà. ⁶ Tã ñu tsu à tsuu ñkòbə annu a nu mu maà yï lɔ jite a ni ànnu ma yû, ñlon mæ Mmà'ambi a ñi isa'a a nu bə bitsim bii mæ bi ghiræ ijǎñ ifǎnsənnu ma jû aà, tsi'ï àjàñ mæ bï'ï leè ñte'ε foo ñwà'àsè ghuu ghu aà.

⁷ Nlon mæ kaa Nwĩ à le ñwa'à yi'inè twonə aa mæ tâ bï'inè ka ghiræ aa ànnu nsinə, à le mbəñnè ñtwonə yi'inè aa mæ tâ bï'inè ka ñghiræ aa ñnnu jii mæ i laa aà. ⁸ Ma mùu ajàñ, ñu yïi mæ a tsa'a ma yû ànnu aa, kaa si aa ñùmìsɔñ tsa'a, a tsa'a aa Nwĩ yïi mæ a fa ñi Azwĩ yi yï làà ya a mbo bù aà.

⁹ A ñghèε ñi ànnu a ñka ñkòñnè ghuu bu ni bù tsɔ bɔɔ bi ma, kaa mbæ bï'ï wa'à bù ka ñwa'anə nlon ma yaà ànnu, ñlon mæ Nwĩ yumbɔñ à dɪ'ï mē, a mbo bù mæ tâ ni ka ñkɔñnə ghuu bu ni bù.

¹⁰ A kî mbæ annu ñiñkonə mæ ni kɔñ bilim buu bitsim bii bi tswe a mbu'u Macedonia bù làà. Là bï'ï bu'ù ñi mbo a mbo bù, bilim bi'ï, mæ tâ ni bu nnañsə ñkɔñ waa ñghèε ñi mbïi.

¹¹ Nka ñgaansə ada'á yuu a ntswe ni mbɔɔnə, tâ ñu yï mɔ'ɔ, yï mɔ'ɔ ka nte'ε atú yi tsi'ï ñi à yii annu, ñkii ñka mfa'a ñi mbô muu, a ajañ mæ bï'ï le ndi'itə ghuu aa; ¹² mæ tâ bə bii mæ bi burə tì Nwĩ bii aa, tâ bi ka mbo'ɔ ghuu, tâ ñu nibu tsee bê a ñu dàñ ki yu'utə ñi ñjoo jii mæ a lòò aà.

Nòò ñzi Mmà'ambi

¹³ Kaa bï'ï si lòò mæ tâ ni tswe a mùm itugə, a bilim bi'ï, nlon annu bə bii bi kwòkə mē aà, mæ tâ ni tsuu i ki jəñnə, tsi'ï tsɔ bə bii mæ kaa bi si annu tsu bu mbe aà.

¹⁴ Nlon mæ, tsɔ mæ bï'inè bii mæ Yesu à le ñkwo mbu mbìnè ni wo aa, bï'inə ki nzi mæ tsi'ï maa ajàñ yïi mæ, ñtsya a ñjim Yesu, Nwĩ à ka yï ghiræ tâ bə bii mæ bi kwòkə mē aa tâ bo bu mbii fu bo bi Yesu. ¹⁵ Bï'ï kè'ènè ni ma yû ànnu ñyonə aa ni ñghàà ni Mmà'ambi, mæ bï'inè bii mæ bï'inè tswe bi tii aa, i yï burə i ywe'e wa noo mæ Mmà'ambi à ka yï zi aa, kaa bï'inè ka yï wa'à a mbii bə bii mæ bi leè ñkwokə aa tsi'ï, ñkàñ kaa a ka yï wa'ǎ maa ajañ bê.

¹⁶ Nlon mæ Mmà'ambi yumbɔñ à ka yï lo a aburə i sigə, i ghàà ñi ñji yï ntii, a ajàñ mæ ñdii baangel wa à ka yï tɔñnə ntwonə aa, tâ ntàn Nwĩ tâ i ki ñghaa. Tã bə bii mæ bi leè ñkwokə a mum Kristo aa tâ bo foo mbìnè; ¹⁷ tâ bï'inè bii mæ bi burə bitii aa, là'à bi'inè bya mæ bï'inè burə a ñjim aa, tâ bi tigə nlogə yi'inè nibò bitsim ñkɔ'ɔ ni bu a mùm mbà'à a mbòò Mmà'ambi a ndəñ; maa ajañ tâ bï'inè tigə ntswe bi'inè bi Mmà'ambi a ñgɔñ bìnòò bitsimè. ¹⁸ Ma mùu ajàñ ni tigə ñka nlə'ətə mîntii muu bu ni bù ni ñghàà ma nú.

5

Ñi tantə a ñkwerə Mmà'ambi a noò yïi mæ à ka yï bï bii aà

¹ Là bilim bá, a ñghèε ñi ñjwi kè nòò yïi mæ ma jû ñnnu ka yï fè'è ghu aa, kaa bï'ï ka wa'à bù ñka ñghensə noo a ñwà'ànə a mbo bù. ² Bù bimbɔñ ni zi siginè mæ ñjwĩ Mmà'ambi ya i ka yï zi aa tsi'ï tsɔ ñyərə a wĩ'ikè ñzi ñitugə aà. ³ Wã nòò mæ bə swonə ni mæ “Bï'ï tswe ni mbɔɔnə kaa wa'à ni ànnu tsu bə'ò” aa, a naa tsi'ï maa nòò mæ ñgi'ï i ka bəñnə wĩ'ikè fè'ε i kuu a nu bo, a ñginə ñginə a ajàñ yïi mæ mǎngyè yïi mæ à tsigə mu a wĩ'ikè ñyu'u ñi ñyànə aà. Maa noò, àdìgə a ñkhə ñghèè ghu kaa a wa'à bê. ⁴ Là bilim bá, kaa bù bimbɔñ ni sɪ aa mùm itugə tswé mæ tâ ñjwi mà ya i zi ñwĩ'ikè mfunə ghuu tsɔ ñyərə. ⁵ Nlon mæ ni laa mæ mbæ bɔɔ ñkà'à, mbæ bɔɔ bi mfu'u àbèè; kaa bï'inè laa wa'à bɔɔ bi itugə bo bï mfii idìgə bê. ⁶ Maa ajàñ bï'inè tsuu nɔñ i ki bwiñkə, ajàñ yïi mæ àbùgə bê a ghirə aa, a bəñnə ñkù'ùnə mæ tâ bï'inè

tswe nikərè, ntswe nî àlàa atú. ⁷ Nlon mə bə bii mə bi bwii filo aa, bi bwii aa nìtugè, bə bii mə bi mbaanə milù'ù aa bi kii mbaanə aa nìtugè. ⁸ Lá mbə yii mə bii'inè ni bə bi mfu'u àbèè aa, a ku'unə tá bii'inè yə mə bii'inè tswe nî àlàa atú. Bii'inè wε'ε atsè'ə ntsò yí nigò yii mə à ni biintii bó àkòɲnè aà, ɲki nso atsè'ə atu ntsò yii mə à ni ajàn yii mə bii'inè be nî ìlon aà. ⁹ Nlon mə kaa Nwɲgòɲ kaa à le ɲwa'à yii'inè ka'a aa mə tá bii'inè yí nyə ɲgi'i nyon aa a njim alwintɔɲ yí, à le mbàɲnè ntaɲtə aa mə tá bii'inè tswe nî ìlon yii mə i lwi'i nìkon, yii mə bii'inè kwərə ntsya aa a njim Mmà'ambi yii'inè Yesu Kristo aà. ¹⁰ Mmà'ambi Yesu Kristo wa yii mə à le ɲkwo nlon ɲkwitú yii'inè aa, mə kè bii'inè tswé bitii kè bii'inè kwo kwo, bon bii'inè tswe bii'inè nì yù. ¹¹ Ma mùu ajàn a ku'unə mə tá bii'inè ka ndiintə yii'inè bi'inè ni bii'inè ta ki kwetə a yii'inè a ɲkwé, tsi'i ajàn yii mə nì tè'è mē nloginə a ɲghirə aà.

Adi'itə bo bi àtsà'atə yi nlwii'injim

¹² Bilim bi'i, bii di'itə nî ghuu mə, nì ka mbo'otə bə bii mə bi nwùginè a titii bù aa, bii mə Mmà'ambi à ləə mə tá bi ka nlentə ɲkii ndi'itə nî ghuu aà. ¹³ Nì ka nanse ɲkɔɲ ɲkii ɲɲentə nî waa a ndəɲ nlon ifà'à yii mə bo fà'à aa. Nì tigə ntswe nî mbɔɔnə a titii bù ni bù.

¹⁴ Bi'i gheε nî mbii ntsa'asə nî ghuu bilim bi'i, mə tá nì ka ndi'itə bii'bwèrə, ɲka ndiintə bə bii mə miiintii myaa mi bɔrə aà, ɲka ɲkwetə nî bə bii mə bi bɔrə a múm Azwi aa, ɲki nzi ajàn yii mə nì ka tswa bə bitsim nî àtəɲəntii aà. ¹⁵ Nì yə mə kaa nì si annù yí bi a atú ànnù yí bi kwi'inə, mbàɲnə yə mə nì ghìrə ibòɲ a ɲgòɲ bìnòò bitsim a nu bù yí mɔ'ɔ yí mò'ɔ, bo bi a nu bə bitsimè. ¹⁶ Nì ka ndoritə a ɲgòɲ bìnòò bitsim. ¹⁷ Nì ka ntsa'atə nî Nwí a ɲgòɲ bìnòò bitsim ntsuu ki kaa. ¹⁸ Nì ka mfa mbi'ikə a mbo Nwí nî ɲgɔɲ innú tsim jii mə i tsi'i nî ghuu aà; nlon mə à ni ànnù yii mə Nwí a lòò, yii mə à fà'à mə a mbo bu ntsya a njim Yesu Kristo aà. ¹⁹ Nì tsuu mɔ'ɔ Azwí Nwí ki bwetə bə. ²⁰ Nì tsuu nighàà nii mə ntoò Azwí Nwí a ɲkè'ènə a mbo bù aa kitsa'a. ²¹ Nì ka ɲkwa'anə innú tsim; ɲka ntswa nî innú jii mə i ku'unə aa ntugitə. ²² Nì ka ntsu'uə nî ibəɲ innú jii bii tsimè. ²³ Nwɲgòɲ yii mə a fa mbɔɔnə aa à ka si'i ghuu tá nì laa mmanse; i ləə àzwí yuu, ni miiintii muu, ni mbii mi nú muu, tá mii bon, kaa wa'à nì àlò'ò tswé wá noò mə Mmà'ambi yii'inə Yesu Krito à ka yí bú bii aà. ²⁴ Yu wa mə à twòɲə ghuu aa, a ləə ɲkà'á yí, à ka kii yə mə yu ghìrə nì laa mənse ma lá.

²⁵ Bilim bi'i, nì ka ntsa'atə nî Nwí a atu bii'i.

²⁶ Nì tsa'atə bilim bi'inè, nɲɔɲə nî mighəgə myaa nî àkòɲnè Nwí.

²⁷ Mè di'itə ghuu nî ikúm Mmà'ambi mə tá nì twonə aɲwà'ànə yú a mbo bilim bi'inè bitsimè.

²⁸ Tá ibɔɲ Mmà'ambi yii'inè, Kristo Yesu, i lwi'i a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul yí àyòntè a mbó ñghòtè BaTESALONIKA

NJI'INNŪ ANWÀ'ANÈ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànè Paul. Kaa àgha'a a le ṅwà'à sà'àtè a ajàṅ mē à le ṅwà'ànè a yi ntsyambī ya a mbo baTesalonika aa. A le ṅwà'ànè aa a ntsisè iforinè innū jīi mē i le mbù nzi ṅkuu mbuurè nī innū jīi mē à le ndì'ì a mbo baTesalonika a nī ṅwà'ànè yī ntsyambī ya aa.

BaTesalonika le si foonsè nī ànnū ya yīi mē Paul yumbōṅ à le ndì'ì ñlōṅ ànnū ajàṅ mē Kristo à ka yī bū bīi aa, bo bī innū jī mō'ò (2.5,15; 3.6-10). A bē tsǒ bo le ṅkwērè aṅwà'ànè yī mō'ò, ṅwà'atè nī mē a le nlò aa a mbo Paul, la a bē mbwe'esè (2.2). Aṅwà'ànè ma yū a ghirè bo wa'atè nī mē nòò nzi Kristo wa mē Paul à le si swōṅè aa, à kù'ù mē. Ma mùu ajàṅ, bo bī mō'ò bī ma'atè mifà'á myaa ntigè nlègìlè ṅkarè tsǒ mē bo le ntigè ṅwà'atè nī mē nòò ñlwi'í mbi à kù'ù mē aa (3.6,11)! Ma yū a burè ñtsanè! Paul a ṅwà'anè ñnaṅsè wa'asè waa (3.6,14,15), ndì'itè waa mē tá bo lwi'i a mùm innū jya jīi mē yu le ndì'ì a mbo bo aa, ṅka ṅe'esè nī waa (2.15; 3.7-10). ṅwà'atè nī a mbo bo annū ya yīi mē à le nte'ε mfoo nswōṅ nloṅ ajàṅ yīi mē a ku'unè a ṅka mfà'á nīti àa, bεε ṅù a tuu mfà'a a tsuu ki jī (3.10)!

Paul à le ntigè nto'otè a mbo bo a ajàṅ mē mbè bī zī noò ñlwi'ínjīm wa aa. ṅghirè mē tá bo zi innū jīi i ka yī ki dī'ì mē Njwī Mmà'àmbi yá i ka mē aa koontè aa (2.1-12). ṅù mbu'u innū jī bī wa à ka yī fòò zī ya'a, i ki bwe'esè nī mbi nī innū jī yēyerè bo bī innūtsyámbo jī bī (2.9-2).

Ka mē bī le mbwe'esè baTesalonika aa, ñghòtè ya i le mburè ka ki yòṅè nī Kristo nī ñtī waa tsimè. Paul a burè ka ki doritè nloṅ ṅgaa yàà. Abiintī yaa a le si naṅsè ṅkwe, bo burè ka ki kòṅè nī waa bo nī bo (1.3,4). Paul a swōṅè nī a mbo bo mē tá bo ka ntsa'atè nī Nwī ṅwà'atè nīi ṅkīi nloṅ nī mē tá Nwī à ghirè tá ñghàà nī nī kīi ṅwanṅsè nsèèṅè ñghεε tsǒ ajàṅ yīi mē nī le ṅghèè a titī bo aa (3.1-2). Paul à le si tigè ṅkīi ntsa'atè nī Nwī a atū ñghotè ya mē tá Nwī yīi mē a lèè ṅkà'á yī aaa, tá à ka mbe nī waa, mfa nī ñjòò tsim jīi mē i ka ghirè bo ka ṅkwe ṅghεε nī mbī a mùm àbiintī bo bī a nī àfà'á Nwī aa (1.11-12; 2.16-17; 3.3,16).

Bī yatè aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Njī'innū aṅwà'ànè yuà 1.1-2.
2. Ajàṅ mē Paul à le mbeentè waa ntigè ṅgha'asè nī Nwī aa 1.3-12
3. Adì'itè ñlōṅ ànnū ajàṅ mē Mmà'àmbi à ka yī bū zī aa 2.1-17
4. Adì'itè mē bī ka nzi akòrè nizi yaa a mum Kristo 3.1-16
5. Innū jīi mē Paul à le nswōṅè a nlwī'isè 3.17-18

¹ Aṅwà'ànè yīi mē a lo a mbo Paul nī Silas nī Timoti ñghεε nī mbo bē bī Nwī Taà yīinè nī Mmà'àmbi Yesu Kristo mē bī tswe a ndānwī a Tesalonika aa.

² Tá ìbòṅ nī mbòonè yīi mē i lo mbo Taà yī'inè Nwī bo bī Mmà'àmbi kristo aa, tá ì tswe a mbo bù.

Annū ntsò'otè mīsa'a a noò yīi mē Yesu Kristo à ka yī bū zī aa

³ Bīlīm bá, a ku'unè boṅ bī'i fa mbi'ikè a mbo Nwī a ṅgòṅ bìnòò bitsim ñlōṅ ṅkwitū ghūu, ñlōṅ mē àbiintī yuu a naṅsè ṅkwe tsi'í sigìnè, àkòṅnè yīi mē nī kòṅnè ghūu bu nī bù ghū aa, a kīi ṅghεε nī mbī. ⁴ Ma mùu ajàṅ, bī'i tigè ntèrè nī yī'i nloṅ ṅgaa yuù a mbó ñghòtè Nwī jī mō'ò nloṅ mē nī tswá àbiintī yuu a tīi, ñtswe a mùm ṅgī'ì yīi mē nī yè, bo bī ajàṅ yīi mē bī tso'ò nī àkòrè yuu aa.

⁵ Ma yû a dì'ì ni mē ajàṅ yîi mē Nwî a tso'otē misa'a aa, a tsinê, ma mùu ajàṅ, nî ka yî kîi kù'ùnē a ṅkuu a mûm ànnù nifò Nwî yîi mē nî yē nî ṅgî'i ghu aà. ⁶ A nî aa tsi'î ànnù yîi mē a ku'unē a ṅghirē aà, ajàṅ mē Nwî à kà'a mē yu ka yî niṅ ṅgî'i a nu bē bîi mē bi ṅhîrē nî yē nî ṅgî'i aà, ⁷ i bāṅṅē ṅhîrē tâ bù bîi nî yē ṅgî'i aa, nî bî'î, tâ bî'inē fwetē wâ noò mē Mmà'àmbê Yesu à ka yî lǒ aburē i sigē bo bî baangel bi bî wē a mûm ñlwà mɔ'ɔ tâ bî yē aà. ⁸ A ka yî sigē aa, aṅkwi'inê ànnu, a ṅniṅ ṅgî'i a nu bē bya mē kaa bi sî Nwî zi, bo bî a nu bya bîi kaa bi sî ntoò Mmà'àmbî Yesu ya yu'unē aà. ⁹ ṅgî'i yîi mē Nwî à ka yî niṅ a nu bo aa, i ka yî bē aa ajàṅ mē à ka yî bwesē waa ṅgaa yî mò'ɔ, i kîṅṅē waa mē tâ bi yi ṅwa'a a mbεε Mmà'àmbi bo bî a mum ñgha'à ni nî wē koontē, ¹⁰ wa njwi mē à ka yî zî a ṅkwērē ñgha'à ni bo bî àghu'usē a mbo bē bi, a mbo bē bîtsim bîi mē bi bii yi aà. Nî ka yî kîi bē bē bî mɔ'ɔ a tîi bo maa njwî nlonṅ mē nî lē mbii ntoò ya mē bî'i lē nzi nî yu a mbo bù aà. ¹¹ A bē ṅjî'î ànnù yîi mē bî'i tsà'atē nî Nwî a ṅḡḡḡ bînoò bîtsim ṅwa'atē nî ghuu ghu aà, mē tâ Nwîṅḡḡḡ yî'inē à ṅhîrē ghuu tâ nî ku'unē nî bē bîi mē à twōṅ aa, ṅkî ṅghîrē mē ìnnù jî sigîṅḡ jîi mē nî kà'a mē nî ka kî ṅhîrē a mûm àbîintîi aa, tâ à fa a mbo bù a ṅjîm mîdà'a mî. ¹² Ma mùu ajàṅ tâ ṅhîrē mē tâ Ḳkum Yesu Kristo tâ i tswē nî ñgha'a a mbo bù, tâ nî kî ṅkwērē ñgha'a ghu mbo, a ṅjîm àbòṅḡntîi Nwîṅḡḡḡ yî'inē abò'ɔ Mmà'àmbî Yesu Kristo.

2

Ngàṅkibàà wâ

¹ ṅghεε nî ajàṅ yîi mē Mmà'àmbi Yesu à ka yî bû mbîi tâ bî'inē ghotē a mboo yi aa, bî'i bu'u mbo a mbo bù mbâ bilîm bî'i, ² nî tsuu mmà'atē mē tâ ìzwi ji mɔ'ɔ kē ñghàà nî tsu mē nî kwērē, kē àṅwà'ànē yîi mē bi swōṅ mē a lo a mbo bî'î ñswōṅ nî mē Njwî Mmà'àmbi ya i zî mē aa, tâ à wāṅsē mbùrē mîtsyē muu, kē ṅkîi ntsigē mîntîi muu bē. ³ Nî tsuu mà'atē mē tâ ṅu a bwe'esē ghuu a nî mánjî yî tsu; ñlonṅ mē kaa Njwî Mmà'àmbi ya kaa mbē i wa'à zî tî ḡhē noò atîi atu wa mē bē ka kî tuu Nwî aa, à fòò mē ñzi. Tâ ṅu wa yîi a si nōṅsē Nwî lœ, yu wa yîi a tigē ṅghεε a mbwe aa, tâ à kî mfe'ε nî ñsi nî ñsî. Yu wa yîi mē Nwî à kà'à mē mē yu ka yî tsē ṅgî'i ghu nu aà.

⁴ A nî yu wa yîi mē à ka yî kî to nî Nwî i tigē ṅghεε nî ìbîinû yî mē yu tsyatē ṅjòò tsim jîi mē bi twōṅḡ nî bînwî, kē mē bi mii aà. A ṅhîrē maa ajàṅ aa a bāṅṅē ñtigē ñligē alōṅḡ yi a ndâmà'a Nwî ñtigē nswōṅḡ nî mē yu mbē aa Nwî. ⁵ Nî si wa'atē mē à nî ànnù yîi mē mē lē nswōṅ a mbo bù wa noò mē bî'inē lē ntswe aa ε? ⁶ Tsîtsòṅḡ nî zî ànnù yîi mē a tswa nî ṅgàṅkîbàa Nwî ḡhû mē tâ à tsuu zî aà. A yu'utē aa noò yîi mē Nwî à kà'à mē ñlœ mē tâ à fe'ε nî ñsi nî ñsi aà. ⁷ Wa Ifà'a ṅu atîtu maghû, i tē'ē mē ñlōḡinē nî àlò'òsē. A kî mbē tsi'î yu wa mē a kîṅṅē yi aa mē a ṅhîrē mē tâ à tsuu fē'ē nî ñsi nî ñsî i ywe'e a noò yî mē yumbōṅ à ka yî lò yi aà.

⁸ Maa noò mē à ka yî tigē fe'ε nî ñsi nî ñsi aa, tâ Mmà'àmbî Yesu Kristo à zwitē yi nî àzwî ntsù yi, ñtsē ṅgî'i ghu nu nî ñgha'à ni wa noò mē à ka yi fe'ε aà, ⁹ Nòò ñzî ṅgàṅatîtu maghû à ka yî kù'ù aa, tâ mîfà'à mē Satan tâ mî ka ṅghεε nî mbîi tsi'î nî mîṅṅ mî wē, tâ ìlensē mbwe'esē bo bî ìnnù jî yēyerē mbwe'esē i ka mfe'ε. ¹⁰ Ìnnù jî bi i ka yî kî fē'ε bwe'esē aa bē bîi mē bi tswē nî mbwe aà, ñlonṅ mē bo lē ntuu a ṅkòṅḡ ànnù ñkōṅ ta yweenē aà. ¹¹ Ma mùu ajàṅ, Nwîṅḡḡḡ a toò nî àfèsē yî tîi mē tâ bo ka mbii nî ìnnù jîi mē à nî àbāṅṅēnnù. ¹² A ṅhîrē maa ajàṅ aa mē tâ bē bîi mē bi si ànnù ñṅḡḡḡ bii, mbaṅṅē ṅkòṅḡ nî ṅghîrē ìnnù jîi mē kaa i sî tsinē aa, tâ bî yî ṅkuu isa'à.

¹³ La bî'î tswē nî ṅka mfa mîyà a ṅḡḡḡ bînoò bîtsim ñlonṅḡ ghuu, bilîm bî'i bii mē Mmà'àmbi à kōṅḡ aà, ñlonṅ mē Nwîṅḡḡḡ à lē ntsò'ɔ ghuu ñlōḡinē aa tsi'î a ñlōḡinē,

mə tá nì yi nyweenə, ntsya ni ajàŋ yìi mə Azwì Nwì a si'i ghuu mə nì laa, bo bì àjàŋ yìi mə nì bii nì ànnù nìŋkonə aà. ¹⁴ A nì nji'i ànnù yìi mə à le ntwonə ghu ntsya aa a njiŋm ntoò yìi yì nìsigìnə ya, mə tá nì yì ñkwere nìgha'a nì Mmà'àmbì yì'inə Yesu Kristo. ¹⁵ Mbèe mə a bə ma mùu ajàŋ aa mba bilim mbà, nì təə nti nì innù jii mə bii'ì le ndi'ì a mbo bù nlonə Kristo yìi mə bii'ì le nswonə bə nì ntsù, kə ñwa'anə bə ñwà'anə aà.

¹⁶ Tá Mmà'àmbì yì'inə Yesu Kristo, ni Taà yì'inə Nwìŋgòn yìi mə à le ñkònə yì'inə ntsya a njiŋm àbònənti yì ndiintə nì ghuu a ngòn bìnòò bitsim, ñkii ñghirə nì mə tá nì ñka mbe nì ìlòn yìi mə i ka yì zì aa, ¹⁷ tá à tigə nì'ətə nì mìniti muu, ñka ñghirə nì mə tá mìniti muu ka mfi'isə nì mighàà mì sigìnə ñkii mfa'a nì innù jì sigìnə.

3

Nì ka ntsatə nì Nwì ñwa'atə nì yì'i

¹ A lwì'isə a bilim bi'i, nì ka ntsà'atə nì Nwì ñwa'atə nì yì'i, mə mbè ntoò Mmà'àmbì ya i kà ñghèe nì mbii ñka nseəne nti, ñka ñkwere nì nìgha'a a ajàŋ yìi mə i le ñki ñkwere a titi bù aà. ² Nì kii ntsa'atə nì Nwì mə tá à kwere yì'i a mbò ñgǎŋ ab'inti bo bì ñgǎŋghirə innù jì bii, nlonə mə kaa ñu ntsim kaa à burə ti ntoo ya bii aà. ³ Lá Mmà'àmbì a ləə ñkà'á yì, à ka nìŋ mìniti a nu bù i kii be ghuu a mbo ñu mbù'u innù jì bi wá. ⁴ Mmà'àmbì a ghirə bii'ì naŋsə nzi a laa mə nì ghirə ñkii ghèe nì mbii a ghirə innù jii mə bii'ì swonə a mbo bù aà. ⁵ Tá Mmà'àmbì tá à tsyasə ghuu tá nì ku'usə nzi àkònə Nwì bo bì àtənti Kristo.

Ajàŋ yìi mə bii'inə tswe nì ñka mfa'a aà

⁶ Bilim bi'i, bii'ì swonə a mbo bù nì ñkum Mmà'àmbì Yesu Kristo mə nì ka ntsu'utə bilim bi'inə bii mə à nì bíbwèrə kaa ñki'ì nì innù jya mə bii'ì le ndi'ì mbo bo aa yònə aà. ⁷ Bù bímbonə nì zi tsi'ì sigìnə mə nì tswe nì ñka ñghirə innù juu aà tsi'ì ajàŋ yìi bii'ì le si ghirə aà. Nòò wa mə bii'inə le ntswe aa, kaa bii'ì le ñki'ì bíbwèrə bə. ⁸ Kaa bii'ì le ñki'ì ayoò tsu a mbo ñu kwere ti twù. Bii'ì le si bəŋnə mfa'a ñkii nwuginə, mfa'a nì asi'inə bo bii a nítugə, mə mbə bii'ì tsuu ló bə abè'è a nu ñu nìbù ghù. ⁹ Bii'ì le si ghirə ma mùu ajàŋ kaa ki'ì bə aa mə ka bii'ì le ñwa'à nì adà'à tswə a mbetə mə tá nì diintə yì'i. Bii'ì le si ghirə ma mùu ajàŋ aa tá à bə alənsə a mbo bù mə tá nì ka nyonə. ¹⁰ Nòò wa mə bii'inə le ntswe aa, bii'ì le si swonə a mbo bù mə, “Ñu yìi mə à tuú mfa'a aa, tá à tsuu kii ki jì.” ¹¹ Bii'ì swonə laa aa nlonə mə bii'ì yu'u mə bíbwèrə bi tswe a titi bù kaa ki'ì nì ànnù tsu fa'à ntsyatə ñka ñghaa nniŋə nì mintsú myaa a nì innù bə. ¹² Nì ñkum Mmà'àmbì Yesu Kristo, bii'ì swonə a mbo bə ma bú, ñwa'asə nì waa mə tá bo ka mfa'a ifà'á waa nì mbəonə, ñka mfa'a tá ki kwere ayoo yìi mə bo ka ki jì aà. ¹³ Lá, a mbo bù, bilim bi'i, nì tsuu ló kaa a ñghirə ànnù yìi mə a ku'unə aa bə. ¹⁴ Mbə ñu yì m'ò a tswe ghu a titi bù mə kaa à si ntoo yù mə bii'ì too fàa a múm àwà'anə yulà aa yu'unə. Mbə a bə maa ajàŋ, nì lənsə yì, ntsuu nì ànnù a ñghirə bu bo ló tswe, ta tá atú yì á dirə. ¹⁵ Lá tá nì tsuu yì ləgə tsó ñgǎŋkibàá ghù bə. Tá nì bəŋnə ñwà'asə yì tsó ndim ghù.

Mighàà mi nlwì'isə

¹⁶ Tá Mmà'àmbì mbəonə yumbonə à fa mbəonə a mbo bù a ngòn bìnòò bitsim, a nì bimànji bitsimə. Tá Mmà'àmbì tá à tswe a mbo bù bitsimə. ¹⁷ Tsi'ì nì abò ya məmbonə, a ñwà'anə mə ñwa'anə ma mulà mighàà ntsà'atə nì ghuu. A nì ajàŋ mə mə san ñwà'anə tsim aà, ñki mbə ajàŋ mə mə ñwà'anə aà. ¹⁸ Tá ìbón Mmà'àmbì Yesu Kristo tá i tswe a mbo bù bitsimə.

Aṅwà'ànè Paul yi ntsyàmbi a mbo TIMOTI

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ḡwà'ànə Paul a mbo Timoti. Timoti à le mbə mūḡwà'ə yī mə à le mbə Krisən nlo a Lystra. Ndè yī à le mbə ḡu baYuda lā taà yī a bāḡnè mbə ḡu baGrikiā (Hfà'ā 16.1-3). Timoti à le mbii Nwī, ḡnaḡsə ntswe nī àbiintiḡ nlogḡnə aa a mūḡkhə nloḡ mə maà yī bō ndè yī bo le mbə bāḡḡyè bi àbiintiḡ aà (2 Tim. 1.5). Paul à le ntsyà nlogə yi a Lystra wa noò mə à le ḡḡhè akòrè nètə ni afà'ā yi yi ntsyàmbi, ḡḡetə yi bo yu tigè mfa'a ḡkarə (1.3) à lógè yi ni mū yī “yī ànnū nḡḡon a mūm àbiintiḡ” (1.2).

Paul à le mà'atə Timoti a Efeso ḡka ḡḡhè a Macedonia aa nləè Timoti mə tā à tswə ḡu ḡka nlentə ḡḡhotə baEfeso yā. Paul a tigè ḡḡwa'anə ḡwà'ànə ji baa ḡu mbo ndi'itə nī yi ḡu a nī ifà'ā yi a ḡḡhotə. Bi twon ḡwà'ànə ma jū ji baa mə à le ḡwà'ànə a mbo Timoti bo bi yī mə à le ḡki ḡwa'anə a mbo Titus aa ni “ḡwà'ànə bīpasto” nlon mə i ḡhàà nlon aa atufà'ā bīpasto, ḡnansə swonə nī mbuu bə bi mbə bi ləè waa ni bīpasto aà.

A ḡwà'ànə a ntsyàmbi aa a ḡwà'asə yi nlon ḡḡḡndi'innū mbwe'esə, mə tā à swonə bi kentə (1.3). Bə ma bū le si dī'ī ni mə ḡjoo jīi mə bi yə fàa a atu nsyə aa i tswə ni ibī. Mbə ḡu a yweenə aa tsi'ī ajāḡ yī mə mbə a tswé ni mītsyè mīi mə mī le ntswe alò'òsə, bo bi ajāḡ mə mbə a ka nyon bīnòḡsə bī mɔ'ɔ, kaa wa'a ni mbuu miji mi mɔ'ɔ jī, kaa ḡki'ī kī nyo'ɔ (4.1-5).

Paul à le ḡwà'ànə ḡu mbo a ajāḡ mə à ka ki tso'ɔ bitsyàsə aà (3.1-13) bo ajāḡ mə bi taḡtə innū ḡḡhotə mūm ḡḡhòtə aà. Ndi'itə Timoti ḡkii ndiintə nii mə tā à bə ḡḡḡafà'a yī ḡsigḡnə, ndi'ī nī ànnū yī a ku'unə aa, tā àkòrè nizi yi tā à laa, tā à bə figè a mbo bə a nī innū tsim (4.11-16).

Bi yatə aṅwà'ànə yū aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànə yuà 1.1-2.
2. Adi'itə nlon ḡḡhotə bo bi bitsyàsə 1.3—3.16
3. Adi'itə a mbo Timoti nlon àfà'ā yi 4.1-6.21

Atsà'atə Paul a mbo Timoti

¹ Aṅwà'ànə yū a lo aa a mbo mə Paul yī mə mə ni ḡḡḡntoò Kristo Yesu nyonə nī ndi'ī Nwī ḡḡḡnywèensə yī'inə ni yī Kisto Yesu yī mə bi'inə bə aà. ² ḡḡhè ni a mbo Timoti, mū ḡhà yī ànnū nḡḡon a mūm àbiintiḡ. Tā Nwḡḡon Tà ni Kristo Yesu Mmà'ambī yī'inə fa ibòḡ Nwī, nī ḡko mḡḡḡnə Nwī, nī mbcónə Nwī a mbo wò.

Paul a wa'asə Timoti nlon bə bi mə bi dī'ī innū mbwe'esə aà

³ Ajāḡ mə mə le si ḡhè a Macedonia aa mə le mbu'utə mbo a mbo wò mə tā à tswə a Efeso tā swon a mbo bə bī mɔ'ɔ mə tā bi tsuu annū Nwī yi dan i ki dī'ī. ⁴ Swon a mbo bo mə tā bo tsuu lógè noò wàà i ḡhènsə a ni ḡjyalà'ā bo bi a ḡka nsəḡtə mīwàà mī ḡḡwè'è bə mīi kaa ndūū waa si lwī'ī aa, nlon mə ma jyaà innū i ḡḡrə aa mə tā bə ka ḡwa'atə bə innū jīi i zī a atu bo bo swūḡnə ḡu, mbaḡnə mmà'atə annū yī mə Nwḡḡon a mīrīsə yi'inə ḡu, mə tā bi'inə aa nzi a mūm àbiintiḡ aà. ⁵ Nji'ī ànnū yī mə mə swon annū ma yū aa à ni mə tā bi'inə ka ḡḡḡnə bi'inə ni bi'inə nī àkòḡnə yī mə a lò aa a mūm ntiḡ yī lāà bə ntiḡ yī mə i sa'a nī bə aa, yī i laa, nī àbiintiḡ annū nḡḡonə. ⁶ Bə bī mɔ'ɔ bi mà'atə mə ma juu innū, ntiḡḡ ḡḡḡ, ḡḡhè ḡkuu ni mīḡhàà mī swūḡnə mī adāḡnə danə, ⁷ nlcɔ ni mə bo bə ḡḡḡndi'ī nòḡsə ti ḡhə mə bo zī ànnū

yii mē bo swon aa atū yaa a laa ghu, ti ghē mē atū yaa a ki nlaa nī ànnù ya yii mē bo di'ì nī tìi aà.

⁸ Bì'inè zi mē nòḡsè à bòn aa, mē mbē ḡù à ka mfa'a ni ghu a ni mânjì yii à tswe nī mfà'a nī ghù aà. ⁹ Nlon mē bì'inè zi ma yū à laà, mē kaa bi le ḡki'ì nòḡsè ghìrè aa a mbo bē bii mē ànnù yaa a tsinè, bi le mbàḡnè ḡghìrè aa a mbo ḡḡḡwo nòḡsè bo bì ḡḡḡatìi atu, bo bì a mbo bìtì bo'ò Nwí, ni ḡḡḡghìrè innù jì bi, ni a mbo bē bii mē kaa bi sè laa, bē bii mē bi bēḡtè Nwí aa, ni a mbo bē bii bi zwitè bítaa byaa aa, bo bì bē bii mē bi zwitè bîmaà byaa, ni bē bii mē bi kee bē, ¹⁰ bo bì a mbo ḡḡḡatsùurè, bo bì a mbo mbàḡnè nlòḡḡ mbàḡnè, ni ḡḡḡḡyèrè bē, nī ḡḡḡḡntswèè ìbàḡnènnù, ni ḡḡḡḡkàà àbàḡnènnù, bo bì a mbo bē bii mē bi ghìrè innù jì mō'ò jii mē kaa ì sè ku'unè nī ànnù Nwí yi annù nīḡkon aa, ¹¹ kaa ḡki'ì yòḡè ni nìḡha'a ni ntoo yì ìsigìnè ya nlon Nwí yii mē bì'inè gha'asè aa, ntoo ya mē à nìḡè a ntèrìnèbo mē aà.

Paul à fà mbì'ikè nlon ḡko mìlìḡnè Nwí

¹² Mē fa mbì'ikè a mbo Kristo Yesu Mmà'àmbì yì'inè yii a fa mīda'a a mbo mē nlon mē à le nyè gha mē ku'unè mē mbē mē fa'à a mbo yu nī nḡḡ ghà tsim, a tso'ò gha a mum àfà'a yu aà. ¹³ Ka mē à le mbē a mbii mē bēḡtè nī Nwí, nḡtso'ò nī àkòrè Kristo ḡkii mbēḡtè nii aa, lá à le ḡko mìlìḡnè ghà, nlon mē mē le sè ghìrè aa ni bù'ù, kaa mburè ti a Nwí bii. ¹⁴ Ìbòḡ Mmà'àmbì yì'inè ì le nanḡè nswi'inè nlon ḡḡḡà yà, nī àbiiintii, nī àkòḡnè yii mē a tswe a nu Kristo Yesu aà.

¹⁵ Nìḡhàà nùlà ni tēè, ḡku'unè a mbii tsi'ì nḡtsimè: Mē Kristo Yesu à le mfè'è fàa mbi aa a nyweensè ḡḡḡghìrè innù jì bi, mē bē nḡtsyambii a titii bo. ¹⁶ Lá ḡji'ì ànnù yii mē Kristo à le ḡko mìlìḡnè ghà ghu aa ì bē mē, tsi'ì tso'ò nḡtsyambii ḡḡḡghìrè innù jì bi, tâ Yesu Kristo tâ à di'ì annù nḡswântii yi ya mē a kō'ò nḡsìrè aa a nu mē tâ à bē alènsè, a mbo bē bya bii mē bi ka nìḡ mīntii myaa ghu nu ta tswe nī nḡswèntii yii ì lwí'ì nīḡkon aa. ¹⁷ Tá nìḡha'a nī àghu'usè, tâ tswe a mbo Mfò ḡḡḡ'u ḡḡḡ'u, ti kwò, yii bi sè yè aa, mē à ni Nwíḡḡḡḡ yū yìḡè aa, nlwí'ì nīḡkonè. Amen.

¹⁸ Timoti, mú ghà, mē nìḡ nḡdi'ì yulà a múm nḡtèrìnèbo wò, yii mē ì yòḡè ni nìḡhàà nii ḡḡḡḡntoò Nwí à le nswon a mbii aà, nya mē ni le nḡtso'ò gho aà, tâ nī ghìrè mē tâ ò ka nanḡè nto nḡtso'ò yì sigìnè wa ni nu. ¹⁹ Nanḡè nḡtswa àbiiintii, nī àlàà nḡii; bē bí mō'ò, nḡtsya a nḡm àḡḡ mē bo tūù mē àlàà nḡii aa, bē bí mō'ò bi mē'è mē àbiiintii yaa a ghèè ḡkonè a ḡkì. ²⁰ A titii bē ma bù Hymenaeus ni Alexander bo tswe ghu, bo bii mē mē fà mē a mbo Satan mē tâ bo yèḡè nzi mē kaa a sè ku'unè a mbēḡtè Nwí.

2

Ajàḡè bon ḡḡḡtè tsà'àtè Nwí aà

¹ Annù yì wè yii mē a tswe ghu aa a bē mē mē di'itè ghū mē nàa mbu'u mbo a mbo Nwí nḡtsa'atè nī Nwí, ḡwa'atè nī bē bí mō'ò, ḡkii mfa nī mbì'ikè a atu bē bitsimè, ² a atu bìfò, bo bì bē bí wè bitsim, mē mbē bì'inè ka mbōḡ ḡe'esè nḡtswe, ḡkì nḡtswe nī mbōḡnè a múm nḡswèntii bì'inè, a ḡka mbo'ò Nwí ḡkii mbo'òtè nī bē a nī ḡḡḡḡ bîmânjì bì'inè bì tsimè ³ Ma yū ànnù a bōḡ ḡkù'unè a nsi mi'ì Nwí, Nḡḡḡyewèèḡ yì'inè ⁴ yii mē a kōḡ mē tâ ḡḡḡḡ bē bitsim yweenè, nzi annù nīḡkon nlon Nwí, ⁵ nlon mē Nwíḡḡḡḡ à naa tsi'ì yì mō'ò, ḡù yii mē à tēè a titii bē bo bì Nwí a kī mbē aa tsi'ì yì mō'ò, ḡù ma wa a bē aa Kristo Yesu, ⁶ yii mē à le mfa ìbii nū yi a ni mḡtsu'unè mi atu mi bē bitsimè. Nòò Nwí à leè ḡku'u a ghìrè a fè'è nlaa nī nsi nī nsi. ⁷ Aà ḡji'ì ànnù yii mē Kristo à le nḡtso'ò gha ghu mē mē ka nswonè annù yi, ḡkì mbē ḡḡḡḡntoò Kristo, mbē nḡi'innù a mbo bìtìzì Nwí, a múm àbiiintii nī ànnù nīḡkonè. (Wa mē swon aa tsi'ì ànnù, kaa mē sè aa ìnnù tswèè.)

Annù yii mē a ku'unè a mbò mbàḡnè bo bāḡḡyè mē bàa ḡghìrè a múm ḡḡḡtè aà

⁸ Ma mùu ajàṅ, mē lòo mē, a nī ṅgòṅ ìdìgē tsìm, tâ m̀b̀aṅṅnè ka ntsa'atē Nwī, ṅḡḡ nī mbô myaa m̀i mi laa, a ndəṅ, n̄tsuu ntəṅ ki lw̄isè, ṅki ntsuu ki yòṅè.

⁹ A ṅki ṅḡḡḡ ghu, tâ b̀aṅṅyè ka ṅw̄e'ε nū jyaa tâ i ku'utə, a ni m̀aṅj̄i m̀itsyè, kaa ṅki'i itū jyaa ka mba'̀a, ṅk̄i ntsuu njoo j̄i bi naṅsə nī àt̄i gold aa ki w̄e'ε, kè bē m̀bum njoo at̄indùù j̄i bi twonə ni pearl aa, n̄tsuu itsə'ə at̄indùù ki w̄e'ε, a ndi'i ajàṅ mē bo bəṅ a nyə aà, ¹⁰ m̀baṅṅnə ṅka ṅḡḡḡ nàa innū j̄i siḡinè, j̄i i ku'unə a mbo b̀aṅṅyè b̄i bi b̄i mē bo b̄'ɔ Nwī aà. ¹¹ A ku'unə mē tâ m̀aṅṅyè à ka nyəḡə innū tsi'̄i àtsi tsi, ṅka yu'unə a ni b̄im̄aṅj̄i bitsimè. ¹² Kaa mē s̄i gha b̄i mē tâ m̀aṅṅyè à ka ndi'i annū, kè ṅki ntswe nī àdà'̀a a atū m̀b̀aṅṅnè, tâ à ka tswe tsi'̄i àtsi tsi. ¹³ Nlonṅ mē bi l̄e mfòò n̄naṅsə aa Adam ti Eva. ¹⁴ Kaa bi l̄e ṅki'i aa Adam bwe'esè. Bi l̄e m̀b̀aṅṅnè m̀bwe'esə aa m̀aṅṅyè wa a tigè ṅwo n̄ḡḡsè Nwī. ¹⁵ L̄a m̀aṅṅyè à ka ȳi yweenə tsya aa a ṅj̄im ṅjwe b̄òò, mē mbə a ḡḡḡ nī m̀b̄i nī àb̄iint̄i, bo b̄i àkòṅṅnè, ṅki nlaa, ṅḡḡḡ nī innū aa a ni m̀aṅj̄i ȳi à kù'unə aà.

3

Ìfà'̀a bilii bi nd̄anw̄i a m̀m̄m̄ ṅḡḡhòt̄

¹ N̄ḡḡhàa n̄l̄a ni t̄ə, ṅku'unə a mb̄i: Mbə ṅu a ka nyə'ətə a mb̄è n̄d̄i n̄d̄anw̄i, boṅ a yə'ətə aa ṅka mfà'̀a ìfà'̀a ȳi siḡinè. ² L̄a tâ n̄d̄i n̄d̄anw̄i à bə ṅu ȳi mē mbə bi wa'̀á ìfir̄ə yi ka mfa, tâ à ki mbə ṅu m̀aṅṅyè m̀ò'̀ò, m̀bə ats̄ikə ṅu, mbə ṅu ȳi a tsyèsè nii, mbə ṅu ȳi mē kaa à si nd̄uu nū yi swi'i, mbə ṅu ȳi mē a kw̄erə biḡi, ṅki mbə ṅu ȳi mē mbə a di'̀i ànnū, ³ kaa ki'̀i nī m̄l̄u'̀u n̄o m̀baanə, kaa ki'̀i nī fik̄òrè t̄o m̀baṅṅnə m̀b̄onə, kaa ki'̀i nī àȳòṅ k̄'̀ò, kaa ki'̀i ṅkabə si'̀i ki ṅk̄onə. ⁴ T̄a à bə ṅu ȳi mē a sa'a nd̄a ȳi i siḡinè, ṅḡḡḡ nī mē tâ b̄òò bi ka nyu'unə ṅk̄i m̀b̄'̀otə nī b̄è a idigè tsimè, ⁵ nlonṅ mē mbə ṅu a tsuu nsa'̀a nd̄a ȳi zi boṅ mbə a tigè n̄lentə ṅḡḡhòt̄ Nwī aa mē akə aa ε? ⁶ T̄a à tsuu ṅu ȳi mē à ḡḡsə mb̄i Kristo tsi'̄i b̄i aa bə, boṅ à ka ki ṅee ìb̄è'̀é ji ni k̄int̄erè, i tigè w̄o a njo tsó Devil. ⁷ A ḡḡḡ nī mb̄i, tâ à bə ṅu ȳi mē b̄ab̄ee beentə nii tsi'̄i siḡinè, t̄a tâ bi wa'̀a lò ṅka ṅḡḡhantə nii tâ à wo a ṅk̄irè Devil.

B̄ikwet̄ a m̀m̄m̄ ṅḡḡhòt̄

⁸ A ki mbə ajàṅ mē b̄ikwet̄ bi ṅḡḡhòt̄ bi tswe nī m̀b̄è b̄è b̄i b̄'̀ɔ waa, kaa ṅki'̀i nī m̀ḡḡhàa mi mbaa ḡḡà, ntsee b̄inono k̄i b̄è, kaa ṅki'̀i nī ṅjoo ṅk̄òb̄è ḡḡhòt̄. ⁹ T̄a bo naṅsə ntswa annū n̄ṅḡon ya ȳi mē bi di'̀i mē a fe'̀è nlaa aa, nlonṅ ab̄iint̄i aa nī àlaa nt̄i. ¹⁰ Bi tswe nī m̀foo nywe'et̄ waa, b̄ee mē bo di'̀i mē kaa bo s̄i nī àl̄ò'̀ò tswé, bi ma'at̄ bo tigè m̀fa'a a m̀m̄m̄ ṅḡḡhòt̄ tsi'̄i tsó b̄ikwet̄. ¹¹ A ku'unə mē tâ b̀aṅṅyè byaa ki mbə b̄è b̄i mē b̄'̀ɔ, kaa ṅki'̀i nī ṅḡi'̀i nī ìk̄um b̄è tâ, l̄a m̀baṅṅnə mbə its̄ikə b̄è, m̀fa'a nī ṅḡḡṅ innū tsim nī nt̄i waa tsimè.

¹² A ku'unə mē tâ ṅkwet̄ ṅḡḡhòt̄ a bə ṅu m̀aṅṅyè m̀ò'̀ò, ṅka ntswa nd̄a ȳi bo b̄i b̄òò bi siḡinè, ¹³ Nlonṅ mē b̄ikwet̄ b̄i bi fà'a ìfà'̀a waa siḡinè aa, bo t̄ə nī àb̄warə ȳi siḡinè, ṅki ntswe ni àt̄aṅṅnt̄i a m̀m̄m̄ ab̄iint̄i yaa a nu Kristo Yesu.

Ann̄u ȳi l̄èənt̄ə ȳi w̄è ȳa

¹⁴ M̄è ka z̄i a mb̄è w̄o a ni m̄u àt̄i noò, l̄a mē ṅwà'̀anə aṅwà'̀anə ȳu a mbo w̄o aa a ndi'it̄ w̄o, ¹⁵ t̄a m̀b̄ee mē t̄e'ε ntigè a nz̄i, ò z̄i ajàṅ mē a ku'unə mē tâ ò ka ṅḡḡḡ innū a m̀m̄m̄ ṅḡw̄e'ε Nwī aà; ma ȳu à ni ṅḡḡhòt̄ Nwī wa ȳi mē à tswe nt̄i aa, m̀b̄è nt̄ə'̀ə nd̄a, ṅki mbə ṅḡò'̀ò àts̄enda ȳi n̄t̄insè, mē i tsua annū n̄ikonə aà. ¹⁶ Kaa à si annū mē mbə bi liḡit̄ b̄è, mē, ànnū ajàṅ mē b̄i'inə ṅḡḡhà'asə Nwī, ȳi mē à l̄èənt̄ə a mi'̀i b̄è aa, à nī ànnū ȳi w̄è, ànnū ma ya a b̄è mē l̄e,

A l̄e nz̄i a ni m̀ar̄ə ṅu m̀s̄onṅ

Az̄w̄i Nwī a di'̀i mē ànnū yi l̄e ntsinè

baangel bi ȳə yi,

bi swonɔ̀ è ànnú yi a itoo itoo,
 bè fàa mbi bi n̄ɪ̄ n̄t̄ī waa ghu nu,
 Nw̄īngɔ̀n a logè yi ɲkɔ̀'ɔ̀ ɲghɛɛ ni ghu a aburə ni n̄gha'à.

4

Bìdì'ì binnù bi mbwe'esè

¹ Lâ Azwĩ Nwĩ a swonɔ̀ a laa mə à ka yĩ ki bə a noò ɲj̄m̄ tâ bə bĩ mɔ̀'ɔ̀ ma'atə ab̄īnt̄ī ya ntigə nyu'u n̄aa innù izwĩ j̄ī i bwe'esə b̄ə bo b̄ī innù j̄ī mə b̄idemon d̄ī'ì aà. ² Ƴḡan̄abagilè j̄ī mə m̄int̄ī myaa mi kwò m̄ê tsi'ĩ tsǒ bi tɔɔ̀ n̄i mɔ̀'ɔ̀ aa, baa yĩ tigə ki s̄è̄ns̄è n̄i innù ma j̄ú. ³ Bè ma bú bi d̄ī'ì ni mə kaa a s̄i ku'unè a nyɔ̀'ò, kaa wa'á ki ɲku'unə a n̄j̄i m̄buu m̄iji mi mɔ̀'ò. Lâ a mbuu m̄iji ma j̄ú aa a le nan̄sə Nwĩ mə tâ bə b̄īi mə bi b̄īi Nwĩ aa, ɲki bə b̄ə b̄īi mə bi z̄i mə annù n̄ɪ̄kɔ̀n aa, tâ bi ka n̄j̄i m̄fa n̄i m̄b̄i'ikə a mbo Nwĩ. ⁴ Wa ɲgɔ̀n̄ ɲj̄oò ts̄im̄ j̄ī mə Nwĩ à le nan̄sə aa i bɔ̀n̄ê, tâ bi tsuu ayoo tsu ki tuu mə mbə bi kw̄erə m̄fa m̄b̄i'ikə, ⁵ ɲlon̄ mə maa aj̄an̄, bi gh̄irè m̄ê m̄iji mya mi laa n̄tsya a n̄j̄m̄ n̄ghàà ni Nwĩ bo àtsà'atə Nwĩ.

Ƴḡan̄afà'a Kristo Yesu yĩ ɲsiḡinè

⁶ O bə fa ndi'ì mà j̄ú a mbo b̄il̄m̄ b̄i'ìnè bya, bɔ̀n̄ ò ka bə ɲḡan̄afà'a Kristo Yesu yĩ ɲsiḡinè ɲlon̄ mə bi ko'o nòo ni m̄ighàà mi ntoò Kristo ȳi b̄i'ìnè b̄īi aa, bo b̄ī innù j̄ī siḡinè j̄ya j̄ī b̄i'ìnè d̄i'ì, ò k̄ī ɲyon̄ə aà. ⁷ Lâ tsuu ni annù tsu a ɲgh̄irè bu b̄ī ɲt̄irè n̄j̄alà'á j̄ī mə Nwĩ à s̄i ghu tswé aa lǒ tswe. M̄ir̄isə ib̄īi nú gho a ɲka m̄bɔ̀'ɔ̀ Nwĩ. ⁸ Ƴka m̄ir̄esə ɲj̄ȳanu, a b̄ɔ̀n̄tə a ni m̄an̄j̄i yĩ m̄ò'ò, lá ɲka m̄ir̄isə gho a ni ànnù m̄bɔ̀'ɔ̀ Nwĩ a b̄ɔ̀n̄ a ni b̄im̄an̄j̄i bits̄im̄ ɲlon̄ mə a tswe n̄i ɲkà'a nlon̄ n̄tsw̄ent̄ī ȳi ɲ lw̄i'ì n̄ɪ̄kɔ̀n aa, ts̄its̄on̄ bo b̄ī a ni nòo ɲlw̄i'ì ɲj̄m̄. ⁹ N̄ighàà ma nú ni t̄əè ɲku'unə a mb̄īi tsi'ĩ n̄ts̄im̄. ¹⁰ B̄i'ìnè nan̄sə ɲgaansə ni m̄it̄ī m̄i'ìnè, ɲnwugə n̄i nú yi'ìnè aa a n̄tswe n̄i n̄tsw̄ent̄ī ma ȳu mə Nwĩ à kà'á aà ɲlon̄ mə b̄i'ìnè b̄e, ɲt̄e'ɛ itú j̄i'ìnə a nu Nwĩ ȳi mə à tswe nt̄ī aa, mbə yu wa ȳi mə à ni ɲḡan̄nyw̄èensə bə b̄ī ts̄im̄ aà, ɲnan̄sə bə aa ɲḡan̄yweensə bə b̄īi mə bi n̄ɪ̄ m̄int̄ī myaa a nu yu aà.

¹¹ Yə mə o swonɔ̀ innù ma j̄ú ɲk̄ī ndi'ì n̄i waa ghu.

¹² Tsuu lǒ mà'atə mə bə ka n̄tsa'a nòo nlon̄ mə ò ni m̄un̄khə aa b̄ə. B̄an̄nə mbə figè à mbo bə b̄īi mə bi b̄īi Nwĩ aa, a ni n̄ghàà ni n̄ts̄u no, ni àkòrè n̄iz̄i yo, n̄i àkòɲnè, n̄i ab̄īnt̄ī, ni àj̄an̄ə mə innù jo i laa aà. ¹³ Mbɔ̀n̄ tâ m̄è zi, lògè noò ɲka n̄twon̄ an̄wà'anè Nwĩ a mbo bə, ɲdi'itə ɲk̄ī ndi'ì n̄i waa ghu. ¹⁴ Ka mfà'á ni m̄it̄əɲnè mya m̄īi mə Azwĩ Nwĩ a le m̄fa a mbo wò a aj̄an̄ mə ɲḡan̄ntoo Nwĩ le ɲk̄è'ènè, wa noò mə ɲgh̄ot̄ə b̄il̄ī bi nd̄an̄w̄i ya bi le n̄swon̄ innù a mbo wò ɲki n̄ɔ̀n̄sə mb̄o myaa a atu wò aà. ¹⁵ Ka ɲgh̄irè ma j̄ú innù nan̄sə m̄fa ib̄īi nú gho ghu, tâ bə bits̄im̄ yə a aj̄an̄ mə o gh̄èè n̄i m̄b̄īi aà. ¹⁶ Ka n̄tsyèsè n̄i ib̄īi nú gho, bo b̄ī n̄i innù j̄ī o d̄i'ì aà. Nan̄sə n̄tswa ɲkwɔ̀ ghu, ɲlon̄ mə ò bə ki gh̄irè maa aj̄an̄ bɔ̀n̄ ò ka yweensə ib̄īi nú gho i k̄ī yweensə bə b̄īi mə bi yu'u annù ȳi o swonɔ̀ aà.

5

Aj̄an̄ ȳi mə Timoti à tswe n̄i ɲka ndi'itə b̄il̄ī aà

¹ Tsuu a nú ɲd̄īi ki tsə'ə b̄ə, b̄an̄nə ɲka ndi'itə nii tsi'ĩ tsǒ aj̄an̄ə mə o ghàà a mbo taà ghò; ka n̄lɔ̀ntə b̄ɔ̀ɔ̀j̄on̄ tsi'ĩ tsǒ b̄il̄m̄ b̄o, ² ɲlògə b̄il̄īi bi b̄an̄gyè tsi'ĩ tsǒ b̄ind̄é b̄o; lògə b̄oo ɲgɔ̀ò tsi'ĩ tso b̄ij̄àant̄é b̄o, ɲsi'ì n̄laa bu bo.

³ Ka m̄bɔ̀'ɔ̀tə b̄ikwi'ì bi b̄an̄gyè b̄īi à nan̄sə mbə b̄ikwi'ì aà. ⁴ Mbə ɲkw̄i'ì m̄an̄gyè a tswe ni b̄oò bi k̄ə b̄oò bi b̄oò bi, a ku'unè mə tâ b̄oò bya foo ndi'ì annù ya mə bo yəgə a ɲka ɲgh̄irè a m̄um̄ ànnù Nwĩ aa a ɲgwè'ɛ bo, t̄á kw̄i'ìnə ib̄ɔ̀n̄ a mbo b̄it̄aà byaa bo b̄im̄aà byaa nlon̄ mə Nw̄īngɔ̀n̄ a beentə aj̄an̄ə annù ma ȳu. ⁵ M̄an̄gyè ȳi mə à nan̄sə

mbə ɲkwi'i bi ma'atə yi a tswé yu yu aa, à nən̄sə nte'ε amòontə yi a nu Nwĩ, ɲghεε nĩ mbĩ ɲyə'ə ni a mbo Nwĩ, n̄tsa'atə nĩ Nwĩ n̄tugə n̄ àsĩ'inə ⁶ ɲghεε nĩ ɲkwi'i yĩ mə a ji mbi aa, à tɛ'è m̄ ɲkwo, ka mə à burə n̄tswe n̄t̄i aà. ⁷ Fa ndi'i m̄ yũ a mbo bo, t̄a t̄a bo wa'à n̄ ànnũ yĩ ghàantə yĩ tsu a nu bo tswé. ⁸ Mbê ɲũ à tsuu ɲgãɲgwè'è jyaa ki lèntə, n̄nan̄sə n̄tsuu yĩ ɲgwè'è ki lèntə, bəə boɲ à mè'è m̄ aa ab̄iint̄i ya, n̄tigə mbu mbi'i n̄tsya ɲũ yĩ kaa à s̄i Nwĩ b̄i.

⁹ ɲwà'ànə tsi'ĩ ìkũm ɲkwi'i yĩ mə kaa à burə ti ìlòò m̄ghum mi nto'o tsyátə, yĩ mə à lɛ ɲki yɔ'ɔ aa tsi'ĩ a ɲũmbãɲnə yĩ m̄fũurə. ¹⁰ T̄a à ki mbə ɲũ yĩ mə bə nan̄sə n̄zi yi nlon̄ innũ j̄i siḡinə j̄i mə a gh̄irə aa, tsi'ĩ tsó ànnũ ɲko'o b̄ò siḡinə, ànnũ ɲkwɛrə b̄iḡi, a aj̄an̄ mə à lɛ è n̄si'i mikòrə mi b̄ê bi Nwĩ, ɲkwɛtə b̄ê b̄i mə bi tswe a ɲgi'i, ɲki nan̄sə m̄fa ib̄iinnũ yi a ɲka ɲgh̄irə innũ j̄i siḡinə a ni b̄im̄anj̄i bits̄imə.

¹¹ Tsùu gh̄o ìkũm ɲkwi'i yĩ mə à burə a ni m̄ũɲgòò aa l̄ ɲwà'ànə, n̄lon̄ mə innũ j̄i mə ɲjȳánũ yĩ i yè'ətə aa, i ka gh̄irə mə t̄a à l̄ɔ mə yu b̄ũ yɔ'ɔ, mmà'atə a ɲka m̄fà'a a mbo Kristo. ¹² Maa aj̄an̄ t̄a bo tigə ɲkuu a n̄jo, a mbo Kristo, n̄lon̄ mə b̄o wò mə akàà yi mb̄i yĩ mə bo lɛ ɲwà'rə bo bo aà. ¹³ A tɛ'ε n̄tsuu bə la bə, boɲ bo yègè m̄ a ɲka gh̄ensə n̄òò, ɲkuu ni m̄ila'a m̄fè'è, kaa wa'a aa tsi'ĩ ɲgh̄ensə n̄òò b̄ê, bo ki m̄ ɲyègè fiswon̄, n̄n̄iɲə n̄ àb̄o yaa n̄ àfà'a bad̄an̄, ɲghaa n̄ innũ j̄i mə kaa bo s̄i n̄ ɲghaa tswé, ¹⁴ Tsó mə a bə laà aa, m̄aa swon̄ mə t̄a b̄ikwi'i b̄i mə bi burə ni b̄oɲgòò aa, t̄a bo bu n̄yɔ'ɔ, ɲjwe b̄oɔ, ɲka n̄lèntə nd̄a jyaa siḡinə, n̄tsuu l̄ fa abwarə mə t̄a ɲgãɲk̄ib̄àà wa à ka mbəḡitə yi'inə. ¹⁵ Nlon̄ mə b̄i m̄ɔ'ɔ bi tɛ'è m̄ m̄fa'a nyòɲə Satan. ¹⁶ Ts̄its̄on̄, mbə m̄an̄gyè yĩ mə à b̄i Kristo mbə a tswe ni bə a ɲgwè'ε yu mə bi ni b̄ikwi'i, a ku'unə mə t̄a à ka ɲkwɛtə waa; t̄a bi tsuu ɲghotə n̄ àbè'è si'i si'i l̄ bè'èsə. T̄a t̄a ɲghòtə zi aj̄an̄ə mə mbə i kwɛtə b̄ikwi'i bya mə à nan̄sə mbə b̄ikwi'i aà.

Annũ yĩ mə a b̄on̄ mə b̄aa ɲgh̄irə a nu b̄il̄i bi nd̄an̄wĩ aà

¹⁷ A b̄on̄ mə t̄a bi nan̄sə ɲka m̄b̄o'ɔtə b̄il̄i bi nd̄an̄wĩ b̄i bi fà'a siḡinə a n̄tsyàsə bə aa, ɲki n̄nan̄sə n̄tsɔ'ɔ n̄ ìfà'á waa, nan̄sə mbə bya b̄i bi nwùgə nũ yàà a n̄swon̄ə annũ Nwĩ bo bi a nd̄i'i aà. ¹⁸ Nlon̄ mə àɲwà'ànə Nwĩ a swon̄ mə, “Tsùu n̄tsũ mb̄on̄ kwɛrə a noò yĩ mə i nwùgè m̄isan̄ə aà.” ɲki mbu n̄swon̄ mə, “Wa ɲgãɲfà'á à tswe n̄ ɲkwɛrə ɲkabè àfà'á yĩ.” ¹⁹ Tsùu gh̄o l̄ b̄i annũ yĩ mə bi n̄iɲə a nũ n̄d̄i nd̄an̄wĩ ti gh̄ə mə b̄iyəfə bi baa kè bi tarə bi diint̄ə. ²⁰ I gh̄εε ni bə bya mə bi t̄iɲnə a ɲgh̄irə innũ j̄i bi aa, ka ɲghàantə waa a n̄si bə bits̄imə t̄a t̄a àbùgè b̄ê yə ɲka m̄b̄o'ɔtə.

²¹ A n̄si mi'i Nwĩ ni Kristo Yesu, ni baangel b̄i mə bi tsɔ'ɔ waa laa, m̄ swòɲə a mbo wò ɲkwantə mə t̄a ò ka n̄l̄ə ma juù n̄d̄i'i, n̄lèntə n̄ innũ a ni m̄anj̄i yĩ à tsinə aà. Tsuu l̄ gh̄irə annũ tsu a nd̄i'i mə o sa'a isa'a n̄j̄imə. ²² Tsùu wàn̄sə i ki n̄òɲsə mb̄o mo a atu bə, n̄tsuu k̄i l̄ n̄iɲ ab̄o yo a n̄ àf̄ans̄ennũ ɲũ d̄an̄ə. L̄ə mb̄innũ yò t̄a ì laa. ²³ Tsuu tsi'ĩ ɲk̄i b̄ũ ki n̄no, ka m̄b̄o no m̄ilu'u a m̄ũnts̄ir̄ə n̄lon̄ n̄ib̄um no nya mə ni gha'a m̄fa ɲgi'i aà ɲki nlon̄ aj̄an̄ə mə o gh̄òontə ɲgh̄oontə aà. ²⁴ Ifans̄ennũ b̄ê b̄i m̄ɔ'ɔ i nan̄sə m̄fè'è n̄təə bi yè, n̄d̄i'i ni mə ɲjò ì tswe a ab̄aa bo, l̄a ìbi b̄ê b̄i m̄ɔ'ɔ bi tigè ɲyə aa bə a n̄j̄imə. ²⁵ A ki mbə aj̄an̄ə mə innũ j̄i siḡinə j̄i m̄ɔ'ɔ i k̄i m̄fè'ε n̄təə bi yè. I laa bə tɛ'ε tsuu fè'ε təə bəə boɲ kaa mbə i wa'à tsi'ĩ a adigə l̄'òsə tswé.

6

Annũ n̄lon̄ ib̄u'ù

¹ A b̄on̄ mə t̄a ìb̄u'u ts̄im ì zi mə a ku'unə a ɲka m̄b̄o'ɔtə b̄it̄aa byaa a n̄ innũ ts̄im, t̄a t̄a ɲũ tsu à tsuu l̄ b̄èḡitə ìkum Nwĩ k̄ə annũ Nwĩ ya mə b̄i'inə d̄i'i aà. ² Ìb̄u'ù j̄i mə b̄it̄aa byaa bi n̄ ɲgãɲmb̄ii Kristo aa tsee waa ki tsa'a nlon̄ mə bo bo tigə aa b̄o

bi ma aà; nìbaŋnə ŋka mfa'a ifà'á waa ni mânjì yìi à kù'ùsə mbòŋ aa, nlon mə bo fà'à aa a mbo bè bii mə bi bii Kristo bo kî ŋkonə waa aà.

Annũ ndi'i ibanənnu bo bi afu'ù

Ka ndi'i ŋkii nswonə aa tsi'i innu juà. ³ Mbə ñu à ka ndi'i annu yìi kaa a si ku'unə ni nìghàà ni annu nŋkon nya mə à ni ni Mmà'àmbi Yesu Kristo aà, kè innu jya jii mə i si boontə a nî ndi'i nlonə annu mbo'c Nwĩ, ⁴ ñu ma wa a ñee nú yì ŋki nluu nî annu kintərə, kaa wa'á aa annu tsu zì. Annu ñee nu a tswe ghu nu aa tsó nìghòò, a kòŋə annu nswunə bo bi a ŋka yonə bo bi bè nî ñji'ì mìghàà. Ajàn ma yù a zì nî àghè'ənə bo bi àyàtə, ñghirə bè bəgite nî bè bi Nwĩ ŋkii ŋwa'atə nî imòontə jì bî, ⁵ ŋki ntswe aa tsi'ì a ŋka nyonə ŋkii nswunə bo bi bè bii mintii myaa bi'ì si'ì, kaa annu nŋkon kaa a wa'á a ntii bo tswé, bo wa'atə ni mə annu mbo'c Nwĩ a bə aa mânjì mfu'ù ŋkabə. ⁶ Lá ŋka mbo'c Nwĩ a zì nî àbèè yì wè, mə mbə b'ì inə bii mə ayoo yì b'ì inə tswe ni yu aa a ku'unə. ⁷ Nlon mə kaa b'ì inə le wa'à nî ayoo tsu fàa mbi fè'è, kaa mbə b'ì inə wa'á ayoo tsu fàa mbi ki nlogə a noò yì b'ì inə kwo aà. ⁸ Maa ajàn mbə b'ì inə tswe ni miji bo bi itsə'ə jì wè'è b'ì inə ka ndoritə. ⁹ Bè bii mə bi yè'ətə a mbə ŋgānkabə aa, ikwà'ànə i yə waa, bo wó ni a múm itaa jì ghà'atə, iyè'ətə jii mə à ni jì àjintə aa i swunə nî waa mma'a, nlənsə nî waa, nta nî ŋgi'ì a nu bo. ¹⁰ Annu ŋkōŋ ŋkabə à nî ŋgāŋ yìi ibi tsim i too ghu aà. Aà annu nyè'ətə ŋkabə si'ì mə a ghirə mē mə tá bè bi mbo'c mme'e abiintii yaa, nniŋ ila'a jì ghà'atə a múm ntii bo.

Adi'itə mbo Timoti

¹¹ Lá a ŋghèe ni wò, ñu yìi mə o bo'c nî Nwĩ aa, ka ŋkhə innu ma jù tsimè; nnaŋsə nte'ε atú yo a nî annu ŋka ŋghirə innu jii i tsinə aà, annu a ŋka mbo'c Nwĩ, abiintii, nî àkòŋnə, annu ŋka ntswá ntii, bo bi annu ŋka mbonə. ¹² Ka nto ntsó abiintii yì siginè wá, ntswa ntswéntii tì mē yìi mə Nwĩ à le fa a mbo wò fyá noò mə ò le ntə mbii a nsi mi'ì biyəfə bî ghà'atə aà. ¹³ A nsi mi'ì Nwĩ yìi a fa ntswéntii a mbó ñjoo tsim, ni a nsi mi'ì Kristo Yesu yìi à le naŋsə swonə annu nŋkon a nsi Pontius Pilate, wa noò mə à le si tso'otə isa'à yi aa, ¹⁴ mē swonə a mbo wò ŋkwantə mə tá ò ləe ndi'ì Nwĩ jya tá i laa, nî mânjì yìi mə mbə ñu a wa'à firə, nywe'e a njwi yìi Mmà'àmbi Yesu Kristo à ka yì zì aà. ¹⁵ A ka yì fè'ε tsi'ì a noò yìi à kù'ù aa, a ajàn mə a ləe Nwĩŋon, yìi mə b'ì inə gha'asə aà, a bə tsi'ì yù mbə Mbu'utəmbi, mbə mfò bifò, nî Mmà'àmbi bi mma'àmbi. ¹⁶ A ni tsi'ì yù yìi à tswe nŋkon, ntwe a múm ŋkà'à yìi mə kaa mbə ñu a wa'à ghu koontə, mbə yu yìi mə kaa ñu à lèè ŋwa'à yə, kaa mbə wa'à kì nyə. Tá à tswe nî àghu'usè ni mada'a a mbu'utə bè nŋkonə. Amen.

¹⁷ A ŋghèe a mbo bè bii bi tswe ni ŋkabə fàa mbi aa, naŋsə kwantə waa mə bi tsuu nú jyaa ki ñee, ntsee atú yaa a nî afu'ù yìi mə a tsyá tsyá aa ki te'ε, mbaŋnə nte'ε atú yaa a nu Nwĩ yìi mə a fa njoo tsim ti liŋə a mbo bè mə bàa nji ni nìdore aà. ¹⁸ Mē tá bo ka ŋghirə ibon tá afu'ù yaa bə ŋghirə innu jì siginè, ŋka ŋwaŋsə mfa kaa wa'à gitə nî àbo, ¹⁹ maa ajàn tá bo ka nləe afu'ù yìi à ni atsəndá yaa yì siginè yìi bo boo a ni noò yìi a zì aà, tá zi ajàn yìi mə mbə bo tswá ntswéntii ya yìi à ni yì annu nŋkon aà.

²⁰ Wò, Timoti, naŋsə nləe annu ya yìi bi le mfa a mbo wò aà. Ka ŋkhə mighaa mya mii mə bè bii mə bi si Nwĩ bo'c bi ghàà, nligitə ni nìghàà ni Nwĩ ghu, mbwe'esə ntwonə ni mitsyè aà. ²¹ Nlon mə bè bii mbo'c lèè mməontə mə bo tswe ni mu, ajàn ma ya a ghirə bo fānə mânjì abiintii wa aà.

Tá ibon Nwĩ tswe a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul yî àyòṅtè a mbo TIMOTI

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yû aa a le ṅwà'ànè Paul mbo Timoti a noò yî mē à le ntswe a atsaṅ a Roma aà (1.8,16; 2.9) ñzi ni mē kaa yu aa wa'a wa atsaṅ fɛ'ɛ, ṅki nzi ni mē noò yî mē bi ka zwitè yi ghu aa à kù'ù mē (4.6). A tigè ṅṅwa'anè nswon ni a mbo Timoti mû yi (2.1-2) innū ntii yi, tsɔ mē ṅ di'i niwô ni a mbo mû yi aà. Nswonè ghu mbo mē bē bitsim bi ma'atè yi (1.15; 4.10,14,15). Ka mē yu yè ṅgi'i nlon ntoo yi ñsiginè ya aa (2.9) yu zi yu wa yî yu nṅ ñti yi ghu nu aà, à ka yî tso'ɔ ifà'á yi (1.12,; 4.17 2.11-13; 4.6-8).

Ma mùu ajàṅ Paul ṅwa'anè ñdi'itè nî Timoti nswon ni mē bē bitsim bii mē bi swonè nî ntoo yi ñsiginè ya, ṅghirè nî ànnū yî mē a tsinè aa bi ka ki tso'ɔ akòrè yaa. Nswon mē tá à ka ntaṅti mūm àfa'a yu (2.3; 4.5), ndi'ì nî ànnū ya yî mē à le yègè a mbo yu aa a mbo bē bî mɔ'ɔ (2.2), ṅka nstsyese nii nlon ṅgāṅndi'inū mbwe'esè (4.3) bo bē bii bi ka yî ki tigè tuu nî Nwî (3.1-9). La tá Timoti a yè mē yu ni ṅgāṅfà'á yî mē à kù'ùnè, bi beentè, a naṅsè ntswa ni ñghàà ni Nwî nya mē ni yweense bē aa, ñsi'ì yi nlaa nî àkòrè nizî yi bo bi bē (2.15,22), ñnaṅsè nlii a ajàṅ mē ñtswèntii yî Paul ì bē aa, ṅka ṅṅe'esè (3.9-11,14-17).

Bi yatè aṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànè yuà 1.1-2.
2. Ajàṅ mē Paul gha'asè Nwî, ṅkii mfa'a nî àdi'itè aa 1.3—2.13
3. Adi'itè bo bi àwà'àsè 2.14-4.5
4. Paul a ghaa annū nlon ṅgaà yî 4.6-18
5. Innū jii mē Paul à le nswonè a nlwî'isè aà 4.19-22

Atsà'atè Paul a mbo Timoti

¹ Aṅwà'ànè yû a lo aa a mbo mē Paul, ṅgāṅntoò Kristo Yesu nî ṅkòṅ Nwî yî mē à le ntwonè gha mē mē ka nswon annū a ajàṅ mē à le ṅkà'á mē yu ka fa ñtswèntii a mbo bē a mūm Kristo Yesu aa, ² ṅghɛɛ ni a mbo Timoti mû ghà yî mē mē kòṅ aa. Tá Taà Nwî bo bi Kristo Yesu, Mmà'àmbi yî'inè, tá à fa ibɔṅ yi nî ṅko mliṅṅè bo bi ñbɔɔnè a mbo wò.

Ajàṅ mē Paul à le mfa mbi'ikè a mbo Nwî ṅki ndiintè abiiintii Timoti aà

³ Mē fa mbi'ikè a mbo Nwîṅṅon yî mē mē fà'á ghu mbo nî àlaa ntii aa, tsi'ì tsɔ mē bitaa le si ṅkii mfa'a aa, a noò yî mē mē wa'atè noo a ṅga a ṅga a nitugè ni a asinè a mūm àtsà'atè Nwî aà. ⁴ Ajàṅ yî mē mē yi ṅwa'atè mlaà mo aa, mē yè'ètè mē mē yè ghò tá tá ñti gha i luu ni ñidorè. ⁵ Abiiintii yi annū nṅkon ya a zî ni atu mē, mbè abiiintii ya mē a le mfòò ntswe a nu maà ghò Lois, mē a ki ntswe a nū ñdè ghò Eunice tsitsòṅè aa, mē zi a laa mē a ki ntswe a nu wò.

⁶ Mē tigè mbo ṅwa'atè ni a mbo wò mē ò ku'usè mbiiinsè mitəṅnè mi Nwî mya mē mi tswe a nu wò ṅyon a ajàṅ mē mē le nnòṅsè mbô ma a atu wò aà. ⁷ Nlon mē kaa Nwî à le ṅki'ì aa Azwî atsiginè mibè a mbo bi'inè fâ, à le mbàṅnè mfa aa Azwî mida'a ni yî akòṅnè, ni yî ntswâ ibiinu. ⁸ Tsuu ki bo'ɔ a ṅka nswon annū nlon Mmà'àmbi yî'inè, kè nlon ṅgaà yà, ṅgāṅatsaṅ yî bē. Bàṅnè nyè mē ò tswe ni àbwarè a ṅkii nyè ṅgi'ì nlon ntoo yi ñsiginè ya ni midà'á mi Nwî, ⁹ yu wa yî mē à le nyweense yî'inè ñtwonè yî'inè mē tá àkòrè nizî yî'inè ghu nsi tá à tsinè ṅki laa aa, kaa ṅki'ì twon nlonè aa bē ifà'á yî'inè yî tsu bē, mbaṅnè nlon aa bē àtaṅtè yi yumbon, bo bi ibon

Nwĩ wa yĩ mē à lē mfa a mbo bĩ'inè a mum Kristo Yesu a ngu'u ngu'u aà. ¹⁰ Tsĩtsòṅ à fē'èsè mē ibòṅḗ yi wa i yentə nyon a ajàṅə mē Ngàṅnyèènsē yĩ'inè Kristo Yesu à zĩ mē aà, yu wa yĩ mē à bwèsè mē niwo, òtigə nzi nĩ òtswéntì, nĩ ànnù ti kwo a múm ṅkà'à, òtsya a nǽm ntoo yĩ òsigìnè ya aà. ¹¹ Nwĩ à lē ntso'ɔ gha mē mē bē ṅgàṅntoo ṅka nswoṅə ṅkii ndi'i nĩ òtoo yĩ òsigìnè ma yũ. ¹² A bē ṅji'ĩ ànnù yĩ mē mē yē ṅgi'ĩ fàa ajàṅ laa, lá kaa mē si atu òrè òlōṅ mē mē zi ṅũ yĩ mē nǽṅ nti gha ghu nu aà. Mē ki nzi a laa mē à zĩ àjàṅ yĩ mē mbə yu bē annù ya mē à lē nnĩṅ a múm òtərinəbo mē aà, i ghēe ywe'e wa Njwĩ.

¹³ Ka nyòṅə mǽṅjĩ mǽghàà mĩ tsĩnè mya mē ò lē nyu'u a mbo mē a múm àbĩintii nĩ àkòṅṅè ya yĩ mē a tswe a mum Kristo Yesu aà. ¹⁴ Ka mbē annù nĩṅkoṅ yĩ sigìnè ya yĩ mē Azwi Nwĩ yĩ a tswe a múm nu bĩ'inè aà, a nĩṅ a múm òtərinəbo wò aà.

¹⁵ O zi mē bē bitsim bii mē bi tswe a mbù'u Asia aà, bi mǽ'atè mē ghà tsi'ĩ bitsimè, Phygelus nĩ Hermogenes bi kē mē mǽma'atə. ¹⁶ Tǽ Nwĩṅgòṅ à ko mǽlìṅṅè ṅgwè'è Onesiphorus òlōṅ mē a gha'asə ṅghirə nti gha i fwetè aà. Kaa à lē ṅki'ĩ atu ṅka òdirə òlōṅ atsaṅ yĩ bi koo gha ghu aà. ¹⁷ Lá nòò yĩ mē à lē nzi ṅku'u a ala'a baRoma aà à lē nnaṅsə òlɔɔ gha tsi'ĩ nti nyo ghà. ¹⁸ Tǽ Mmǽ'àmbi à ghirə tǽ à yi nyē ṅkomìlìṅ Mmǽ'àmbi wa njwĩ òtsò'òtə mǽsa'a. O ki nnaṅsə nzi mbuu mifà'à mii à lē si fà'à a ala'a Ephesus aà.

2

Sogyè Yesu Kristo yĩ nyù'unè

¹ Wò, mú ghà, tìnsə a nĩ ibòṅ wa yĩ bĩ'inè tswe ghu a mum Kristo Yesu aà. ² Innù jya tsim mē ò lē yu'u mē swonə a nsi biyəfə bĩ ghà'atè aà, nĩṅ a múm òtərinəbo bē bii mē ò zi, mbii mē mbə bi kē ṅka ndi'i a mbo bĩ mɔ'ɔ aà. ³ Yə mē ò ki ntswe nĩ àbwarə a mbii ṅgi'ĩ tsi'ĩ tsò ṅusogyè Kristo Yesu yĩ òsigìnè. ⁴ Kaa mbə ṅusogyè a wa'ǽ adigə ifà'à tswé mbu ṅka nĩṅə nĩ àbò yi a ni ànnu badàṅè dàṅə, òlōṅ mē à zi mē àtu annù yĩ yu tswe ghu aà, à nĩ ṅka ghìrè ànnù ya yĩ mē ṅù yĩ mē à lògə yi a afà'à a lòò aà. ⁵ A ki mbə ṅgiṅ ṅgiṅ mē kaa mbə bi ki'ĩ ṅgù'u ṅù nìkhè yarè ti ghè mē à mǽnsə nìkhè nya nyon a nǽm òṅsə ⁶ A ki mbə ṅũ òlìgə mǽnsòò wa yĩ mē a fà'à nti aà mē mbə a jì mǽji mii mē bi foo mǽmù'ù a nsoo aà. ⁷ Ka nnaṅsə ṅwa'atə atu ni innù juà mē mē swonə aà. Nlōṅ mē Mmǽ'àmbi à ka ghìrə tǽ ò nnaṅsə nzi innù tsim tǽ àtu yo laa ghu.

⁸ Ka ṅwa'atə Yesu Kristo mē à lē nyweenə nĩ niwo aà, mbə ṅũ àtsə David, a ajàṅ yĩ mē mē lē si swonə a múm òtoo yĩ òsigìnè yà ya aà, ⁹ òtoo yĩ òsigìnè ya mē mē yē ṅgi'ĩ ghu bi koò ghà nĩ mǽka'a tsi'ĩ tso ṅgàṅàfanə aà. Lá kaa bi si nìghàà ni Nwĩ bǽṅṅè ṅkoo. ¹⁰ Tsò mē a bē laa, mē kwèrə ṅgòṅ innù tsim nĩ àtǽṅəntii òlōṅ ṅkwi atu bē bii mē Nwĩ à tso'ɔ aà mē mbə bo yĩ ṅki nyweenə, ṅkwèrə nìgha'à ni nii ni lwi'ĩ nĩṅkoṅə aà.

¹¹ Nìghàà nulà ni təə ṅkù'unè a mbii:

Mbə bĩ'inè kwo bi'inè nìbo,
boṅ bĩ'inè àa yĩ ki tswe bti bĩ'inè nìbò.

¹² Mbə bĩ'inè taṅ nti,
boṅ bĩ'inè àa yĩ kii ki bu'utə mbi bĩ'inè nìbò.

Mbə bĩ'inè tuu yi,
boṅ àa yĩ kii tuu yi'inè.

¹³ Mbə bĩ'inè tsuu ṅkà'à yĩ'inè bũ ki lèə a ajàṅ mē bĩ'i nē lē mbii yi aà,
bēə boṅ àa ghèè nĩ mbii i ki lèə ṅkà'à yi, òlōṅ mē kaa mbə a ki'ĩ ibii nũ yi tuu aà.

Tâ à bə ɲàɲàfà'á yïi bi beentə àà

¹⁴ Ka ɲwa'atə innu ma ju a mbo bo, nswon a mbo bo a nsí Mmà'àmbi mə tá bo ka ɲkhə a annu ɲka nswunə nlon mighàà mə kaa à si nî ìbòn yî tsu zi, mbanə nta nî bê ɲgi'í a nu bə bii mə bi yu'u aà. ¹⁵ Ka ɲgaansə miti mo a nzi nî ìbiinu gho a nsi Nwí tsi'í tsó ɲu yïi mə a beentə, tsi'í tsó ɲàɲàfà'á yïi kaa à si nî ànnu ndirə atu tswé. Ntswa ni nighàà ni annu nɲkon ɲya a ni mánji yïi à kù'unə aà. ¹⁶ Ka ɲkhə mighàà mi ajɲtə mii mə kaa mi si annu mbo'ɔ Nwí swon aa nlon mə mbuu mighàà ma jya i bənə m̄furə nî bə mə bi ka ɲkhə Nwí ɲghentə nî ghentə. ¹⁷ Mbuu mighàà ma jya mi bə aa tsi'í tsó àbwè yïi mə a kurə nɲyānū aà. Bə bii mə bi kùu mə a nî àjàɲə annu ma yū àa Hymenaeus bo Philetus, ¹⁸ mə bô mà'atə mə a mánji annu nɲkon wa, nta nî ɲgi'í a nî àb̄iintii bɔɔ bi Kristo bí mɔ'ɔ a jàn mə bo bənə n̄tigə nswonə nàa mə ànnu ajàn mə b̄'inə àa yî yweenə ni n̄wo aa á tsyà mə. ¹⁹ Lá àtsənda Nwí yî t̄i ya a tə, n̄tswe nî àwen yūlà mə, “Mmà'àmbi à zi bə bii mə à ni bi aà.” ɲki mbə mə, “N̄u n̄tsim yïi mə a twon ikum Mmà'àmbi aa tá à ma'atə a ɲka ɲghirə ìb̄i.”

²⁰ A nî nda yî ɲwè, kaa njoo jii bi niɲ njoo ghu aa kaa bi si aa tsi'í nî àt̄i gold kə àt̄i silver ghirə. Bi banə ɲkɔɔ j̄i mɔ'ɔ nî àt̄i ɲki mbɔɔ j̄i mɔ'ɔ nî àb̄ò. J̄i mɔ'ɔ bi fa'á ni ju nî àba'atə, j̄i mɔ'ɔ kaa bi wa'á ni ju ba'atə. ²¹ Mbə ɲu tsu a si'í nū yî i laa a nî innu ti aba'atə bon à ka tigə bə ayoo yïi mə mbə bi ká m̄fa'a ni yu nî àba'atə, tá bi yarə nlè mə mbə m̄bón nda wa a fà'á ni yu, n̄tan̄tə tá à tswe a m̄fà'á ifà'á yî siginè.

²² Tá bu bi bə bii mə bi twon ikum Mmà'àmbi a nî n̄t̄i yïi i laa, tá b̄u bo ka ɲkhə innu jii mə nɲyānū bɔɔɲgwa'a i yè'ətə aà, n̄t̄e'ε atú yuu bə nî innu jii i tsinə aà, nî àb̄iintii, nî àkòɲnə bô m̄bɔɔnə. ²³ Tsu n̄ ànnu tsu tswe ni ajɲtə aswunə ti m̄tsyè nlon mə ò zi mə a zi aa n̄ àyòɲə aà. ²⁴ Kaa mbə ɲàɲàfà'á Mmà'àmbi a wa'á ɲu àyɔɲ bə. A banə n̄tswe aa n̄ ɲka ɲghirə innu j̄i siginè a mbo ɲu n̄tsim, mbə nd̄i innu yî n̄siginè, n̄tswa nî n̄t̄i yî, ²⁵ n̄tsisə nî bə bii mə bi ligitə n̄ ànnu yî aa n̄ àbɔnə. Nò tsu Nwí à ka yî ghirə tá bo bəɲkə waa mbu nzi n̄zi annu nɲkon. ²⁶ Maa ajàn tá bo tigə ɲkhə ɲkirə Devil, yïi mə a ti bə aa lə à t̄e'ε ɲko waa mə tá bo ka ɲghirə annu yïi mə à kòɲə aà.

3

Njwi ji nlw̄i'í ɲj̄im

¹ A bon mə tá ò zi mə nò n̄lw̄i'í m̄bi à ka yî ki kù'u aa, tá à bə ɲgù'ú m̄bi yïi mə ì dirə si'í.

² Bə ka yî tigə kòɲə aa bə m̄b̄i mi nū myaa, i kòɲə nî ɲkabə, i t̄erə nî àd̄anə d̄anə, i ɲee n̄ nū, i bəgitə n̄ bə, i t̄i n̄ atu a mbo b̄itaà byaa bo b̄imaà byaa, kaa wa'á ni miyà fā, ka wa'á n̄ innu jii mə Nwí à l̄ò aa ghirə; ³ kaa wa'á ni bə l̄entə tsó bə a ɲkòɲə waa. Kaa wa'á b̄ii n̄ m̄n̄sə isa'á bo bi bə bí mɔ'ɔ, nta n̄ ɲgi'í a ikum bə, mbə ɲḡanj̄i m̄b̄i, n̄tsə'ə, m̄baa n̄ innu j̄i siginè, ⁴ m̄fee n̄ itú bə, mbu'unə ɲghirə n̄ innu, m̄fo'o ni k̄int̄erə, ɲkòɲə n̄ innu jii nɲyā nū jya i yè'ətə aa n̄tsyà Nwí, ⁵ ɲkirə tsó bo b̄ii ànnu Nwí la m̄banə n̄t̄uu n̄ àd̄à'á ya mə a tswe ghu aà. Ka ɲkhə ijàn bə ma jya.

⁶ J̄àn bə ma jya j̄i mɔ'ɔ i b̄an̄kə ɲkuu ni a ndugə bə, n̄tswa ni b̄an̄gyè b̄ii bi b̄orə aa nswunə n̄yontə ni bu a mb̄e bo, tsi'í b̄an̄gyè b̄ii mə m̄buu ibi ibən ibən i luu a nu bo, bo yè'ətə ni ibi tsi'í ibən ibən aà. ⁷ B̄an̄gyè ma bù bi yəgə n̄ innu tsim jii mə bi d̄i'í a mbo bo aa, la kaa wa'á b̄an̄nə n̄zi n̄ ànnu Nwí yïi mə à ni annu nɲkon aa. ⁸ Tsó ajàn mə Jannes bo Jambres lə n̄tuu annu Moses aa, àà ajàn yïi mə j̄àn bə ma bú k̄i n̄tuu n̄ ànnu nɲkon ya, nlon mə bo ni bə bii mə atú ya a b̄urə mə, àb̄iintii yaa a k̄i mbə yî mbwe'esə aà. ⁹ Lá kaa bo ka wa'á ghè n̄ m̄b̄ii n̄ ànnu ma yū tá

àgha'a a sa'atè, nlonj mē àjɛntè yaa ya a ka fè'ε bè bɛtsim yə a ajàn mē bi le ŋki yə a yɪ bē bũ bi baa aà.

Idi'itè ji nlwĩ'i ñjìm

¹⁰ Lâ wò Timoti, ò nànsè mē nyəgə innù jya jii mē kì si dì'ì aa, àkòrè nitèè ya, ñji'ĩ ñtswèntii yà, àbiiintii ya, àtànəntii ya, àkòŋnè ya, ajàn mē mē le si tswa ntii gha a ni nòò ñgi'ì aa, ¹¹ àjàn mē bi le si tso'ɔ nì àkòrè ya aa, ŋgi'ì já ì tsim, ànnù yii mē a le mfè'è a nu mē a ala'a Antioch aa, a ala'a Iconium, bo bi a ala'a Lystra, àjànə mē mē le mbii mbuu bîmânji bii mē bi le si tso'ɔ akòrè ya ghu aà; lâ Mmà'ambi à le fi'isə gha a nì innù ma jũ tsi'ĩ tsimè. ¹² A nì ànnù ñkòŋ mē bè bɛtsim bii mē bi lòo a ŋka bo'ɔ Nwĩ a mûm ñtswèntii yàà bo bi Kristo Yesu aa, bi tswè nì ŋka ntso'ɔ akòrè yaa; ¹³ tâ ñgǎŋghirè innù jii bi, bo bi ñgǎŋmbwe'esè, tâ ìbî waa ì ka ghεε tsi'ĩ nì mbii tâ bo bwe'esè nì bè bî mɔ'ɔ ŋkii mbwe'esè nì mibii mi nú myaa. ¹⁴ Lâ a ni yòo ŋgaa, ghèè nì mbii a nì innù jya mē ò le nyəgə ŋki nànsə mbii aà, ñzi nì bē bii mē ò le nyəgə a mbo bo aa, ¹⁵ bo bi àjàn yii mē, ñloginə a mûŋkhə, ò le nzi ñghàà nì Nwĩ nya nii bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'anə Nwĩ yì làà aà, nii mē ni dì'itè nì gho, tâ ò tsysə a ajàn yii mē mbə ò yweenè ñtsya a ñjìmè àbiiintii a nu Kristo Yesu aà. ¹⁶ Ñghàà nì Nwĩ nì tsim ni lo aa a mbo Nwĩ, a fə'ə nì Azwĩ yi, bi logè ñdì'ì nì ànnù ñŋkòŋ ghu a mbo bè, nsa'a nì bè ñlonj innù jii kaa ì sè ku'unè, ñtsisə nì ñfansənnù, ŋki mmirise nì bè a ŋka ŋghirè innù jii ì tsinə aa, ¹⁷ mē tâ ñu yii mē a fà'a a mbo Nwĩ aa, tâ à zi innù mǎnsə, ŋki ntswè nì ñjoò tsim jii mē mbə a kâ ŋghirə innù tsim jii ì boŋ aà.

4

Paul à swòŋə a mbo Timoti mē à ka mfa'a ifà'á yi nì ñtii yi tsimè

¹ Timoti, mē swòŋə a mbo wò ñkwantə nì a nsi mi'ì Nwĩ nì Kristo Yesu yii mē à ka yì sa'a bē bitii bo bi biku bi bē, nì àjàn yii mē à le mfè'è fàa mbi bo bi ànnù nifó yi aa, mē ² tâ ò ka nswəŋ ntoo ya ŋka ntswa'atə, a noò yii mē à kù'unə, bo a noò yii kaa à sè ku'unè, ŋka ŋghirə tâ bè yə mbii, ñghaantə nì waa, ñkii ndi'itè nì waa, ñtsuu lõ ki bɔrikə a ntswá ñtii ajàn mē o dì'ì nì ñtoo yá. ³ Wa nòò a zì mē kaa bè ka wa'à bù ŋka ŋkwere innù yì siginè ya mē bî'inè dì'ì aa, lâ ìtòŋnè jyaa ì ka bàŋnə ki tsugitə tâ bo ka ŋkòŋə ŋghòtə bîdì'ì binnù bii mē baa ki swòŋə bē ànnù yii bo kòŋə aà; ⁴ ì bàŋnə mmà'atə a ŋka nyu'utə annù ñŋkòŋ ì bàŋnə ì ghεε kuu a mûm ñjyàlà'à. ⁵ Lâ ñghεε nì wò, tswè nì àlaa atu a ŋgòŋ bìnòò bi tsim, mbii nì ñgi'ì, mfa'a nì ñfà'à evangelio wa, ta tâ àtu afà'á yo tâ à luu.

⁶ Nlonj mē a ŋghεε a ni mē, nòò à kù'ù mē mē bi fa gha mmà'à Nwĩ ghu, nòò ñlò ghà fàa atu nsyε à zì mē. ⁷ Wa mē tò mē fikòrè fi siginè fyá, mē mǎnsə mē ñikhè nyá, mē lèè àbiiintii yá. ⁸ Tsítsòŋ, wa bi tàntè mē atsè'ətu nifó bē bii ànnù yaa a tsinə aa, yii mē Mmà'ambi, yu wa yii mē a tso'ɔtə misa'a a ni mǎnji yii à tsinə aa, à ka yì tso'ɔ ifà'á gha ghu wa Njwĩ. Kaa wa'á aa tsi'ĩ ì gha mē mē bē, à ka yì kii tso'ɔ yì bē bii mē bi kòŋə, ñkii mbe nì noò wa yii à ka yì fè'ε zì ghu aà.

Ñghàà nii mē Paul à le nànsə mfa tsi'ĩ a mbo Timoti

⁹ Gaansə mitii mo ŋwǎnsə nzi nyə ghá ¹⁰ ñlonj mē Demas yii mē à tìgə ŋkòŋ bə yulá mbi aa, à mè'è mē gha ŋghèè yi a ala'a Thessalonika; Crescens à ghèè mē a Galatia, Titus a ghèè a ala'a Dalmatia. ¹¹ A tìgə ntswè tsi'ĩ bii Lukas. O ti zì ò logè a Mark bú yu zì, ñlonj mē à zì àjàn mē mbə yu nànsə mfa'a mbo mē. ¹² Wa mē tòo Tychicus a ala'a Ephesus. ¹³ O ti zì, ò logè akutə ya mē mē le mmà'atə a mbo Carpus a ala'a Troas, bo bi ñŋwà'anə jyá; ñtsuu ñŋwà'anə jya mē bi ŋwa'anə nì ŋguù aa lõ lĩ'inè. ¹⁴ Alexander ñu ñtwĩ àlàà wa à kì nànsə nlənsə ghá, wá Mmà'ambi à ka yì tu yi ni

mìghìrìnè mi innû mi. ¹⁵ Kì ñka ntsyèsè bu yu, ñlonj mæ a buræ nto ntoò yi'inè yu tsi'í nì mîtî.

¹⁶ Ajàn yî mæ mè kî kò'ò a ñgò'ò kòrè ñghaa ghu a ñгаа yî ntsyàm̃i aa, kaa ñù tsù à kî wa'à gha dîntè; bè bitsim kî mè'e a ghâ. Tâ Nwî à tsuu ma yaa annù tsô ànnù yî bî yaa yî m'ò'ò ì lógè. ¹⁷ Lá Mmà'àmbi à kî tæ bî'iyu, mfa mida'a a mbo mè mæ mè nanse nswoj ntoo ya ghu ì luu, mæ mbæ bitizî Nwî bitsim bì yu'ù. Maa ajàn à kî fi'isè a gha a ntsû nnààngwyè. ¹⁸ Mmà'àmbi àa fi'isè gha a nî ñgòj ìbî tsim, ì yweense gha mæ tâ mè kuu a mûm ànnù nifô yi yi aburæ. Tâ ñghà'à nì wè tswe ghu mbo, ñlwî'í nîjkojè. Amen.

Atsà'àtè ñlwî'isè

¹⁹ Tsà'àtè Prisca bo Aquila, bo bì ñgwè'è Onesiphorus. ²⁰ Erastus à kî bu ntswe yi fu a ala'a Korinto; mè ì mmà'àtè Trophimus a Miletus nì ñghòò. ²¹ Nanse ñgaanse mitî mo nzi mbøj tâ nòò mfè'è à ku'u. Wa Eubulus a tsà'àtè nòò. Pudens nì Linus, nì Claudia bo bì bîm bî'inè bitsim kii ntsa'atè nòò. ²² Tâ Mmà'àmbi a tswe bo bì àzwî yo, tâ ìbòj Nwî ì tswe bu yu.

Aṅwà'ànè Paul a mbo TITUS

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANÈ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànè Paul a mbo Titus, múnḡwà'à yīi mē à le si kwetē nīi nī ifà'a nswonḡe ntoo yī ñsigìnè wá. Titus à le mbē ṅu baGrikia mē Pual à le ṅghìrè a bīi Kristo, a logè yi tsó mu yī (1.4) bo yu tigè ṅkarē mfa'a (Gal. 2.3). Paul à le mà'àtē Titus a kīṅkī Crete mē tā à ka nlentē ṅghotē jīi mē i le ntswe ghu aà.

Īnnū jī ghà'àtè i le tswe a nī ṅghotē jīi i le ntswe a Crete aa mē Paul à le nlòo mē tā Titus à ghìrè. A le tswe nī ñtsò'òtē bītsyàsè, ñtanṅtē innū ṅghotē, ṅkīi ntsisè nī bōo bī Krito ghu. Annū ajirē bo bī ibuurē innū jī ghà'àtè i le ntswe a Crete. Paul a tigē nanṅsē swonḡ mē tā à lentē tsi'ī bē bīi mē àkòrè nīzī yaa a ku'unē aa nlèè nī bītsyàsè bī ṅghotē. Nzi a ajànḡ mē yu tswa bē bītsim, bīlīi bo bī bōṅkhē. Yu tsó figè (2.7), à le ntswe nī ṅka mbe nī à yīi akòrè nītē, ñdī'i nī ànnū Nwī tsi'ī sigìnè, ṅwa'asē nī ṅgāṅṅdī'innū mbwe'esē bo bī ṅgāṅṅtītu, bē bīi mē bī swūṅṅè nī ñnnū jīi i yatè bē aà.

Ka mē bē le si bù'ù nī ñnnū a Crete aa, a wa'atē nī a mbo Titus mē ibōṅ Nwī nī ṅko mīlīnè yī leè ṅghìrè a yweensē waa bīi bī leè ṅki mbē tsó bē ma bú aa, ñtsya a ṅjīm Yesu Kristo ñsi'i waa nī Azwī yī Làà yīi mē à le swī'ī a nu bo aà (3.3-8). Ma mùu ajànḡ tā Titus aa ṅgaansē mītī mi a swonḡ ñtoo yī ñsigìnè ya nlonḡ mē ibōṅ Nwī i zi aa a nyweensē bē bītsimè (2.11).

Bī yatē aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Njī'innū aṅwà'ànè yuà 1.1-4
2. Bītsyàsè a ṅghotē 1.5-16
3. Ajànḡ yīi mē a ku'unē mē bē ka ntswe tsó ṅgwè'è a ṅghotē aà 2.1-15
4. Adī'itē bo bī àwà'àsè 3.1-11
5. Īnnū jīi mē Paul à le nswonḡ a nlwī'isē aà 3.12-15

¹ Aṅwà'ànè yuà a lo aa a mbo Paul yīi mē à nī ṅgāṅṅfà'a Nwī, ṅki mbē ṅgāṅṅtoò Yesu Kristo aà. Yesu à le ntoo gha mē tā mē ghē ṅka ṅkwetē bē bīi mē Nwī à tsò'ò nī bī aa, mē tā bo bīi yi tā àbīintīi yaa a ka ṅkwe, ṅki ṅka ṅghìrè nī mē tā bo zi annū nīkonḡ yīi mē a tswe a mūm ànnū Nwī aà. ² Mīṅḡāṅ mī annū nīṅkonḡ mà mū mī tswe aa nī ñtswēntīi yīi mē i tswe nīṅkonḡ yī yīi mē bī'inè bē aà. Nwīṅḡōṅ yīi mē kaa à si abāṅṅnōnnū tswē aa, à leè ṅka'a ntswēntīi ma yū a mbo bī'inè mbonḡ tā mībi logìnè. ³ Nòò à leè ṅku'u aa, a ghìrè ñtoo mà yū i fe'è nī ñsi nlaa. A le mfa ntoo mà yū a mbo mē, ñswonḡ mē mē tigè ñlaansē, yu wa yīi Nwīṅḡōṅ ṅgāṅṅwēensē yī'inè aà.

⁴ Mē ṅwà'ànè aṅwà'ànè yuà aa a mbo Titus yīi mē à nī mú ghà yī ànnū nīṅkonḡ a mūm àbīintīi yīi mē bī'iyu tswe nī yū aà.

Tā Nwīṅḡōṅ Tā bo bī Kristo Yesu ṅgāṅṅwēensē yī'inè ghìrè ibōṅ a nu wò ṅki nīṅ mēbōonē a nu wò.

Afà'à yīi mē Titus à le mfà'à a Crete aà

⁵ Mē le mmà'àtē gho a ala'a Crete aa mē tā ò manṅe ntanṅtē ibùḡe innū jīi mē i le mburē aa ṅki ntsò'ò bīlīi bī ndānwī nī mīkurē mītsim. Wa'atē innū jīi mē mē le nswonḡ mē tā ò ghìrè aà. ⁶ A ku'unē mē tā ñdīindānwī à bē ṅu yīi mē kaa à si nī àlò'ò tswé; à tswe nī ñtswe nī manḡyè tsi'ī yī mīfūrè tā bōo bī ki mbē bē bīi mē bī nīṅ mīntīi myaa a nu Kristo, ñtsuu kī tsə'ə kē kī tī nī àtū. ⁷ Nlonḡ mē ifà'a Nwī i tswe aa a mbo ñdīi ñdānwī aa, a bōṅ mē bōṅ à laa ntswe tī àlò'ò. Tā ñdīi ñdānwī à tsuu nu

ki ñee, ñtsuu ntɔŋ i ki wàŋsə lwisè, ñtsuu milù'ù ki no baanə, ntsuu fikòrè i ki to, ntsuu ñkabə si'i i ki furə. ⁸ Ndi' ndânwî à tswe nì ñka ñkwere bigì a nda yu, i kii kòŋè nì ànnù yîi mə a ku'unə. A kòŋè nînnù jî siginə, i yə nì mə àkòrè nì zî yî a ku'unə. Tá ñnnù ji i laa a nsi mi'i Nwî, ñki ñka nsa'a nì ìbii nú yî. ⁹ A tswe nì nanse ntswâ ñtoo yî ñsiginè ya mə ì kù'ùnə mbii aa, ñtswa tâ ì tinsè, mbə tsi'î wa ajàn mə bi lə ndi'ì ghu mbo aà. Ma mùu ajàn boŋ à ka zî ndi'ì ànnù Nwî yîi mə a bɔŋ a mbo bè ta kii ki kweentə nì a mbo bè bii mə bi ligètə aa, i wa'asè nì waa ghu.

¹⁰ Bè bî ghà'atè bi nanse tswe ghu, i bu ki swon aa bə baYuda bii bi bii krìsto ntii nì mə bi ka ñjetə bə aa, bii mə bi Ligə tsi'î ligə mə mbə bi wa'à tsisə aa, mbwe'esə nì bè bî mɔ'ɔ, ñghaa nì mighàà mi dāŋè dāŋè. ¹¹ A ku'unə mə tâ bi tsu'unə waa, nlon mə bo niŋə nì àbùùrè a múm ñgwè'è jî ghà'atè, ndi'ì nì ñnnù jii mə kaa bo sî nì ñka ndi'ì tswé, ñghirə mà mùu ajàn nlon aa mə bi furitə ñkabə nyòŋè. ¹² Nù àla'à wàà yî mɔ'ɔ yîi mə à nì ngàntòò nwî waa, à lə nswonə mə, “BaCreta bîtsim à nì ñgāŋswonəbaŋnənnù, mbə nnaà mitsə'ə jii mîntii myaa mi fii aa, bo jî tsi'î jî kaa wa'à fà'à.” ¹³ Ma yuè ànnù mə à swon nlon ñgaà yàà aa, à nì tsi'î ànnù nîkòŋè. A nì ñji'î annù yîi mə ò tswe nì ñwenə waa tsi'î mbə ànnù tá tâ bo tswe nì àbîintii yîi mə a ku'unə aà; ¹⁴ tá wa'à ka niŋə mîntii myaa nì ñjyàlà'à jii mə baYuda sa'a aa, kè nì ndi'ì bi bə bii mə bi tuu nì ànnù nîkòŋə aà. ¹⁵ ñnnù tsim i laa ñkù'ùnə a mbo bè bii mə ñnnù jyaa i ki nlaà; lâ a mbo bè bii mə ñnnù jyaa i sî laa, kaa bo wa'à ñtîi waa a nu Kristo ki niŋ aa, kaa ànnù yî tsu a sî a mbo bo laà nlon mə ìbi tà mə ñgi'ì nì mîntii myaa bo mòmòntə jyaa. ¹⁶ Bo swonə nì mə bo zi Nwî, la mighirìnè mi innù myaa mi bāŋnè ñtuu nì mə kaa bô sî Nwî zî. Bo fumsə nì àzwî bə, ñtîi nì àtu a mbo Nwî, kaa wa'à kù'ùnə mə mbə bo ghirè ànnù yî siginè yî tsu.

2

Annù Nwî yi annù nîkòŋè

¹ Lâ a ñghèe nì wò, ka ndi'ì naa annù Nwî yîi mə a ku'unə nyon a ndi'ì aà. ² Nì ka ndi'itə bilii bii mə bi tswe a titii bù aa tâ bo tsuu milù'ù i ki no i baanə, ñghirə nì mə tâ bè ka bɔ'ɔtə nì waa, ñka ntsyesə nì waa, ñki ñkaa ntswa nì ìbiinú waa; tâ àbîintii yaa nì àkòŋnə yaa bo bi à àtāŋəntii yaa tâ àtinsə. ³ Nì ki ntswe nì ndi'itə bilii bi bāŋgyè buu mə tâ àkòrè nì zî yaa tâ bə tsi'î tsó yî bāŋgyè bii mə ñnnù jyaa i tsinə bo kii mba'atə nîwaa aà. Tá bo tsuu bə a ñjìm i ki ghàà, i tsuu ìbù'ù a mbo milù'ù i kii bə. Tá bo ka ndi'ì nì ànnù yîi mə a ku'unə aà. ⁴ Bo bə ki di'ì nì ànnù yîi mə a ku'unə aa boŋ bo aa ki mîrisè nì bāŋgyè bii mə bo burə ka ki kuu nì a múm nìyɔ'ò kùu aa mə tâ bi ka kɔŋ bilòò byaa nì bɔò byaa, ⁵ ñka ntsyesə nì waa, kaa wa'à tsùùrè, ñghirə nì ñnnù jii mə māŋgye nìyɔ'ɔ à tswe nì ñka ñghirə a nda aà, ñghirə nì ñnnù jî siginè, ñyu'unə nì bilòò byaa, tá tâ bè tsuu afirə ñghàà nì Nwî ló ki fa.

⁶ A ñgîŋ ñgîŋ, nì ki ntswe nì ñka ndi'iiə nì bɔò ñgwa'a buu mə tâ bi ka nîsyəsə nì waa. ⁷ A nì ñnnù tsim, ò tswe nì mbə àlensè yî siginè a nì mighirìnè mi innù mó. ñka nanse ndi'ì nì ànnù Nwî yîi mə a ku'unə aa a ajàn mə mbə bè bɔ'ɔtə aà. ⁸ Ta ñghàà nii mə nì fè'ɛ a tsú wò aa tâ nì bə nì siginè, nii mə mbə nù wa'à ñkà ñligitə, tá tá ñtu ñgāŋkîbàà ji'inè ì dirə ajàn yîi mə kaa mbə bi wa'à nì ànnù yî bi a nswon a ñgaà bî'inè tswé.

⁹ A ku'unə mə tâ ìbù'ù ì ka nyu'unə bîtaà byaa, ñka mfa'a nì a mbo bo nì mânjî yîi mə bo ka ki doritə nì ñnnù tsim aà. Tá bo tsuu mighàà a mbo ki kwi'itə, i tsa'a nì waa. ¹⁰ Ntsuu nì waa kii yèrè. Tá bo ka mbaŋnə ndi'ì nì mə bo nì ìbù'ù jî siginè, ñghirə nì ñnnù tsim nì ñtîi waa tsim, ma mùu ajàn, ñghirə nì mə tâ bè yə mə ànnù Nwî ñgāŋyweensə yî'inè, ya mə bî'inè di'ì aa a nanse mbòŋè.

¹¹ Nlon̄ m̄ Nwĩ à fi'isè m̄ ìb̄on̄ yi fàa mbi aa m̄ yu yweense b̄e b̄i tsim̄ ghu. ¹² Ìb̄on̄ ma ghù i mirisè n̄i yi'inè m̄ tâ b̄i'inè ka ntuu innù j̄i kaa s̄i j̄i Nwĩ b̄e aa, bo b̄i innù j̄i b̄i j̄i m̄ mbi yè'ètè aa, n̄ka ntsyese m̄ tâ àkòrè nizì yi'inè a m̄m̄ mbi yù tâ à tsinè, mb̄e ȳi Nwĩ. ¹³ M̄be n̄i m̄b̄oon̄e ya ȳi m̄ b̄i'inè yu'utè, a ajàn̄ ȳi m̄ Nwĩ ȳi'inè ȳi ñwè ni Ngànyeense ȳi'inè Yesu Kristo à ka ȳi z̄i a mum n̄igha'à ni aa. ¹⁴ Kristo à le mfa ib̄iinù yi a atu b̄i'inè m̄ yu tsu'u atù yi'inè a mum nḡon̄ innù j̄i b̄i tsim̄, ta ghìrè tâ b̄i'inè laa n̄ku'unè ni b̄e bi, b̄ii m̄ bi yè'ètè a n̄ka nghìrè innù j̄i siginè.

¹⁵ Ka ndi'ì n̄i innù majù a mbo b̄e n̄ka ndi'itè n̄kii n̄wenè n̄i waa n̄i àdà'a tsim̄ ȳi m̄ Kristo à fa a mbo wò aa. Tsuu bii tâ n̄u n̄ibò ȳi tsu tâ à ka ntsa'a nòò.

3

Akòrè nizì b̄o bi Kristo

¹ Wa'atè a mbo bo b̄iisim̄ m̄ tâ bo ka nyu'unè bisa'a bi ala'a bo b̄i bità bi ala'à. B̄e bo ka nyu'unè n̄i waa bi k̄a ñdoritè a n̄ka nghìrè innù j̄i m̄ i ku'unè aa b̄inòò b̄itsim̄. ² Tã b̄i tsuu innù j̄i b̄i a ngaa n̄u tsu i ki swon̄e. N̄ka n̄khè n̄i àȳon̄e, mban̄n̄e n̄ka mb̄on̄e, n̄kii n̄san̄n̄e a mbo b̄e b̄itsim̄. ³ Nlon̄ m̄ tsi'ì b̄i'inè, à le mb̄e a mb̄ii aa, b̄i'inè b̄e ñj̄ntè b̄e, ñt̄ii n̄i atù, m̄fanè m̄an̄j̄i, mb̄e ib̄u'ù a mb̄o mb̄uu innù j̄i ghà'atè j̄i m̄ n̄jyànù ȳi'inè i yè'ètè n̄kii n̄kon̄e aa. B̄i'inè le tswe ni àb̄i'int̄ii, bo b̄i àghè'ènè; b̄e b̄aà n̄i yi'inè, b̄i'inè k̄ii m̄baa n̄i waa. ⁴ La nòò wa m̄ ìb̄on̄ bo b̄i àkòr̄n̄è Nwĩnḡon̄ Ngànyweense ȳi'inè i leè m̄f̄e'ε aa, ⁵ à le nyweense ȳi'inè. Kaa à le n̄wa'a ȳi'inè yweense aa nlon̄ innù j̄i tsinè j̄i tsu j̄i m̄ b̄i'inè le ghìrè aa b̄e. A le nyweense ȳi'inè ñlon̄ aa b̄e n̄ko m̄l̄n̄n̄e ȳi, ñsi'ì ȳi'inè, n̄kwatè n̄jwe ȳi'inè, m̄fa n̄swènt̄ii ȳi m̄fi a mbo b̄i'inè n̄tsya aa a n̄j̄m̄ Azwĩ ȳi Làà ⁶ ȳi à le n̄swĩ'ì a nu b̄i'inè a n̄ansè n̄gha'a n̄tsya a n̄j̄m̄ Yesu Kristo, Ngànyweense ȳi'inè aa. ⁷ A le nghìrè ma mùu jàn̄ aa tã t̄syá a n̄j̄m̄ ìb̄on̄ yi nghìrè tâ innù j̄i'inè tsinè ghu n̄si mi'ì, tâ b̄i'inè t̄igè b̄ij̄ib̄indà bi i ȳi t̄igè tswe n̄i n̄twènt̄ii ȳi m̄ i lwĩ'ì n̄n̄kon̄, ya ȳi m̄ b̄i'inè b̄e aa. ⁸ N̄ighàà ma n̄u ni swon̄e aa tsi'ì ànnù n̄n̄kon̄e.

M̄e lòò m̄e tâ n̄i k̄wee f̄im̄faa a n̄i innù ma j̄u tã tâ b̄e b̄ii m̄ bi n̄in̄ m̄int̄ii myaa a nu Nwĩ aa tâ b̄i fa m̄ib̄ii m̄i n̄u myaa a n̄ka nghìrè innù j̄i siginè. Innù ma j̄u i ku'unè n̄ki m̄bon̄ a mbo b̄e b̄itsim̄. ⁹ Là ka ntsyese ghò n̄tsuu i ki kuu a n̄i innù n̄swun̄n̄e j̄i m̄ mb̄e wa'a ghuu kwetè b̄e aa, bo b̄i n̄i annù a n̄ka ns̄on̄ m̄iwaa m̄i ngwè'è b̄e, n̄tsuu ki tonè, n̄tsuu k̄ii ȳon̄e ñlon̄ innù n̄on̄sè, ñlon̄ m̄ kaa ma yù a ni annu dan̄e dan̄e kaa a si n̄u tsu kwetè. ¹⁰ Mb̄e n̄u a tswe a t̄it̄ii bù m̄e a z̄i n̄i ñyàtè, n̄i wa'asè ȳi a ngaa ȳi m̄f̄u'urè kè j̄i baa, a tuu yu'utè, n̄i tsu n̄i ànnù bu bo b̄i tswe. ¹¹ N̄i zi m̄e àjàn̄e n̄u ma yù à f̄anè m̄e, n̄ki mb̄e n̄u ȳi m̄b̄i; à n̄in̄ m̄e isa'a a nu yu yumbon̄e.

Idi'itè Paul̄ j̄i n̄lwĩ'inj̄im̄

¹² B̄e m̄e too Artemas k̄e Tychicus a mbo wò ò w̄ansè n̄zi n̄tsi'ì gha a Nicopolis, nlon̄ m̄e m̄e k̄a'a m̄e m̄e ka tswe ghu a noò m̄f̄e'è. ¹³ Yè m̄e m̄e ò kwètè Zenas ȳi m̄e à ni n̄gan̄n̄j̄ntè m̄isa'a aa bo Apollos tâ bo gh̄e wa n̄ighaà; n̄yè m̄e bo tswe n̄i n̄joo tsim̄ j̄i m̄e bo lòò aa. ¹⁴ Yè m̄e b̄e b̄i'inè yègè a n̄ka mfa ib̄iinù waa a nghìrè innù j̄i siginè tã ki kwetè b̄e n̄i n̄joo j̄i m̄e bo lòò aa, a ka kù'unè m̄e tâ bo tsuu noò wàà ki bwesè a dan̄e dan̄e.

¹⁵ B̄e b̄itsim̄ b̄ii m̄e bi tswe b̄i'ibo aa, bi too àtsà'atè a mbo wò. Tsà'atè b̄e b̄ii bi k̄on̄e ȳi'ì aa nlon̄ m̄e b̄i'ì ki mb̄ii Kristo aa. Tã ìb̄on̄ Nwĩ i lwĩ'ì a mbo bù b̄itsim̄e.

Aṅwà'ànè Paul a mbo FILEMON Aṅwà'ànè yï Paul a le ntoo a mbo Filemon aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yŷ aa a le ṅṅwà'ànə Paul a mbo Filemon, yï mə à le mbə Krisən yï ñtìnsè, ṅghòtə i boòntə ghu nda aà. Ṅghotə ya ghu nda, Affia ni Arkipus, bo le ṅki ntswe nî ñtwoṅə aṅwà'ànè ma yŷ. Paul à le ṅṅwà'ànə aṅwà'ànè ma yŷ aa a atsaṅə. Bi twoṅə Filemon, a bə'ò ni BaKolosi, BaEfeso, ni BaFilipi aa nî “Ṅṅwà'ànə Atsaṅə” ñloṅ mə Paul à le ṅṅwà'ànə aa wa noò mə à le ntswe a atsaṅ aà.

Onesimus, àbù'u Filemon, à le mfè'è ṅkhə ṅghèè yi a Roma, ñtsi'i Paul ghu a atsaṅ, a swòṅ ñtoo yï ñsigìnə ya ghu mbo, a bəṅkə ntii yi mbii Kristo, ñtigə ntswe bo Paul, ṅkwetə nii. Nòṅsə baRoma à le ndi'i mə mbə Filemon à le tse zwitə abù'ù yi Onesimus ñloṅ mə à le mfè'è ṅkhə, ṅki nyərə ṅkabə yï aà (18). Paul à le ntigə ntoo a mbù mbìnsə Onesimus fu a mbo taà yï, Filemon, ñtigə ṅṅwà'ànə aṅwà'ànè yŷ ghu mbo, ñlètə nii mə tâ à kwerə nî ñtìi yi tsim tsò ñdîm yï, tsìtsòṅ mə à tìgə mu Kristo aà.

Aṅwà'ànè ma yŷ a dî'i ntii Paul tsò ṅgàṅafà'á Mmà'àmbi atsaṅə, ṅkii ndi'i nî àdà'a ntoo yï ñsigìnə a ṅkwensə ṅù. Onesimus à le mbəṅkə ntigə ṅù yï mfii, ntigə mfa'a sigìnə (11).

Bi yatə aṅwà'ànè yŷ aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànè yuà 1-3
2. Ajàṅ mə Paul à le mbeentə Filimon aà 4-7
3. Ajàṅ mə Paul à le si tsà'àsə Filemon ñloṅ Onesimus aà 8-22
4. Innù jii mə Paul à le nswonə a ntwi'isə aà 23-25

Atsà'àtə

¹ Aṅwà'ànè yŷ a lo aa a mbo mə Paul, ṅgàṅatsáṅ Kristo Yesu bo bi a mbo Timoti, ñdîm yï'inè, ṅghèe ni a mbo Filemon, ñsùkà'á yï'inè yï ñsigìnə, ṅù àkòrə yï'inè a adigə afà'á, ² bo bi a mbo Affia, ñjààntə yï'inè, ni a mbo Arkipus, ṅù àkòrə yï'inè fàa mum fikòrə, bo bi a mbo ṅghòtə ya mə i boòntə a nda wò aà.

³ Tá ìbòṅ Nwí ni mbəonə yï mə i lò a mbo Nwìṅgəṅ Taà yï'inè ni a mbo Mmà'àmbi Yesu Kristo aa tâ tswe a mbo bù.

Ajàṅ mə Paul a tsà'àtə Nwí ṅwa'atə nî Filemon ghu aà

⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwìṅgəṅ a ṅgəṅ bìnòò bi tsim a ajàṅ yï mə mə tsà'àtə nî Nwí ṅwa'atə nî ghuu ghu aa, ⁵ ñloṅ mə mə yu'u akòṅnə bo bi àbìintii yï ò tswe ni yu a nu Mmà'àmbi Yesu bo bi bə bi Nwí bi tsimə. ⁶ Mə kii ntsa'atə Nwí mə ajàṅ yï mə o swonə annù ñloṅ àbìintii yo a mbo bə aa, tâ à ghìrə bə nanjə nzi innù jì sigìnə tsim jii à ni jì'inè a mum Kristo aà. ⁷ Wa ntii gha i nṅ nî mbəonə ṅki nluu ni ñdore, nyonə a njimə àkòṅnə yo mba ndîm ghà, ñloṅ mə m̀ntii mi bə bi Nwí bi tsim mi tsa a njîm wò ñfwetə.

Paul à bu'ù mbə a mbo Filemon ñloṅ ṅgaa abù'ù yi Onesimus

⁸ ñloṅ ma yá ànnù mbə mə tse táṅ ntii tsi'í tsò ñdîm ghò a mum Kristo a nswonə a mbo wò mə tâ ò ghìrə annù yï mə a ku'unə a ṅghìrə aà. ⁹ Lá, ñloṅ ajàṅ yï mə mə kòṅə gho aa, mə bəṅnə mbu'u aa mbó. Mə ghìrə ma mùu ajàṅ ka mə à ni mə Paul aa, ṅù yï mə a ghàà ni tsusə atú Kristo Yesu, mə à tìgə ṅki mbə ṅgàṅatsaṅ tsìtsòṅ mbì'i ṅkwítú yi aà. ¹⁰ Mə bu'u mbo a mbo wò a atu Onesimus, yï mə à ki ntigə mú

ghà a mum Kristo a ndâ àtsañə aà. ¹¹ A le mbə nî noò yî mɔ'ɔ aa kaa a wa'à nî àfà'à a mbo wò tswê, la tsîtsòŋ, à nàŋsə tswe nî ifà'à a mbo wò ñki ntswe nî ghu a mbo mè. ¹² Mə tsyàsə nii fu a mbo wò, nnaŋsə ntsyasə aa ntiì ghá. ¹³ Bɔŋ mə laa ndoritə a nləə yu a mbo mè mə mbə a kâ mfa'a a mbo mè nî ñkwitu gho fàa noò mə mè tswe a ndâtsañ nlon ntoo yî ñsigìnə yû aa, ¹⁴ lâ mè bəŋnə ñkòŋtə mə kaa mbə mè ki'i annú tsu ghirè tì betè gho nlon mə kaa mè si nî gho laa gàansə gaansə, a bɔŋ mə tâ ɔ ghirə bə nì kòŋə yò.

¹⁵ Nòò tsù àà ànnù yîi mə à le mmà'àtə gho ñkhə yi a nî mú àtiì noò aa, mə mbə a bú mbìi fu a mbo wò, bú yu tswê ñlwi'i nîŋkòŋə. ¹⁶ La tsîtsòŋ, kaa à sî aa tsi'í àbù'ù bə, à tsyàtə àbù'ù, àa ndîm gho yîi mə ɔ kòŋə yi a mum Kristo. Wa mə nàŋsə ñkòŋə yi, lâ mè wà'àtə mə ɔ bəŋnə ñkòŋə yi ntsyatə ghá, tsó mə à nî ndîm ghò ñùmìsòŋ ñki mbu mbə ndîm ghò a mum Kristo aà. ¹⁷ Mbə a bə yîi mə ɔ lògə a gha tsi'í tsó ñù yîi sî fà'à abo mɔ'ɔ, ɔ kwerè yi tsi'í tsó ajaŋə mbə ɔ ki ñkwerə gha aa. ¹⁸ Mbə a bə yîi mə à le mfànsə annú tsu a mbo wò, kə ñki ntswa gho nì àyoò tsu, ɔ nìŋə a nsi ikum mè. ¹⁹ Wa mə Paul mə nàŋsə ñŋwa'anə yulà aa tsi'í nì àbó yá, wa mə ka twu. Lâ wa'atə sigìnə mə ibiínú gho wòmbɔŋ i tswê ntiì a mum Kristo aa nlon ŋgaà yà. ²⁰ Tsó mə a bə laa, ndîm ghà, ghirə annú yulà a nu mè nî ñkùm Mmà'àmbi yí'inè. Tsi'í tsó ndîm ghà a mum Kristo, ghirə ntiì gha fwetə.

²¹ Mə ŋwà'ànə laa nlon mə mè nàŋsə nzi ajaŋə mə o yu'unə aà. La mə zi mə ɔ ka ghirə tsyàtə ajaŋə mə mè swòŋə aà.

²² Ki ñghèè nî mbìi ntaŋtə ntja'àndá bìgìi a mbo mè, nlon mə mè bìi mə Nwĩŋgòŋ à ka yu'u niyè'ê nuu i fa gha fu a mbo bù.

Atsà'àtə ñlwì'isə

²³ Wa Epaphras, yîi bì'iyu tswe a atsaŋ mbì'i ñkwitu Kristo Yesu aa, a tsà'àtə ghó, ²⁴ Mark, nî Aristarcus, nî Demas, nî Lukas, ñgǎŋkòrə jya a múm àfà'à, kii ntsa'atə nî ghó. ²⁵ Tá ìbɔŋ Mmà'àmbi Yesu Kristo tswe bo bì àzwí yuu. Amen.

Aṅwà'ànè a mbo BaHEBER

NJ'I'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

Kaa bi sɪ ɲŭ yŷi mə à lɛ ɲɲwà'ànə aṅwà'ànə BaHeber aa zɪ. Lâ a laa mə ɲgàɲ à lɛ ɲɲwà'ànə aa a mbo bìKrisèn bii mə bi lɛ mbə baHeber n̄tswe a idigə idigə aà. A lɛ ɲɲwà'ànə aa a ndi'itə waa yŷi mə bi lɛ si yə n̄i ɲgi'i aà (13.22; 10.3-11.39) mə tâ bo tsuu abiiintii yaa lɔ mmà'àtə i tuu Nwĩ (4.11; 6.1-8; 10.23,29,35). A lɛ ɲki lɔɔ a nsa'a abèɛ annŭ abiiintii bìKrisèn mə ɲgàɲənnŭ Nwĩ baYuda lɛ si to ni bimánjĩ bí ghà'àtə aà. Nlɔɔ n̄i ɲghirə bə zi mə n̄too yŷi n̄siginə ma yŷi à n̄i ànnŭ n̄ɲkonə.

A n̄i àkàà yi mbii ya mə Nwĩ à lɛ n̄tsyä a n̄j̄m Moses ɲwarə bo bì bə bi aa, à lɛ nswon mə tâ bì ka nlogə n̄i n̄nàà ɲwa mmà' à n̄ii ghu tă tâ yŷi ka nli'inə n̄i ibi waa. Nàà ya yŷi mə bi lɛ nzwitə aa, i kwo aa a atu ɲu wa yŷi mə à lɛ ɲghirə ibi aa, bi tigə n̄si'itə ibi ɲu wa nlò'òsə. Ngǎɲmà'a Nwĩ i lɛ si mfà'à n̄i ifà'à ma ghŭ aa a mbo Nwĩ bo bə bi. Ma ghŭ ifà'à bi naɲsə ɲɲwà'ànə mfigitə aa a n̄i aṅwà'ànə Leviticus, a mum Mìkàà yŷi Nlwèn. Nwĩ a swonə ni mə tâ bə bi bì laa maɲsə tsɔ mə yu ki nlaa maɲsə mbə aà (Lev. 11.44,45; 19.2; 20.7). Aṅwà'ànə baHeber a kwatə n̄i n̄di'i ma yŷi n̄swonə ni mə Yesu yŷi mə, tsĩtsɔɲ, à ni yu yŷi mə à tigə Ngǎɲmà'a Nwĩ yŷi inə yŷi ɲwè aa, à zɪ mē nyweensə yi'inə, n̄tsya a n̄j̄m abiiintii; a ku'ùnə mə tâ b̄i'inə ki nlaa maɲsə “nlon mə ɲu yŷi mə àkòrə nizĩ yi a sɪ laa m̄aɲsə aa kaa à ka yŷi wa'ă Mmà'àmbi yə” (12.14).

Ma mùu ajàɲ aṅwà'ànə baHeber a ghaà aa nlon annŭ ɲgha'asə Nwĩ a mbii m̄bon tā Yesu Kristo à zi bo ajàɲ mə a lɛ n̄tigə n̄tswe nloginə a noò wa mə Yesu à lɛ nzi n̄i àkàà yŷi fii ya aà. A n̄i innŭ tsim, Kristo à tsyatə bə bitsim. A ni Mu Nwĩ yŷi mə à lwĩ'i n̄ɲkonə aà, mə à lɛ nyəgə ayu'unə a n̄j̄m ɲgi'i aà, n̄tsyatə Moses, bo bì ɲgǎɲntoo Nwĩ tsim a m̄m Nlwèn Mìkàà, ɲki n̄tsyatə baangel. Nwi à lɛ n̄tsərə mə Kristo à ni Ngǎɲmà'a Nwĩ yŷi ɲwè yŷi à lwĩ'i n̄ɲkonə, n̄tsyatə ɲgǎɲmà'a Nwĩ ji Nlwèn Mìkàà. A n̄j̄m Kristo Nwĩ a yweensə ɲu yŷi mə à bii Yesu aa ɲgaà mò'ɔ, mfi'isə yi a mum ibi, ni a mum n̄bɔ'ɔ bo bì a n̄tsŭ n̄wô. Ifà'à yŷi mə ɲgǎɲmà'a Nwĩ i lɛ si fà'à aa i lɛ si d̄i'i aa yŷi mə Kristo, tsɔ Ngǎɲmà'a Nwĩ yŷi ɲwè, à ka yŷi kuu ghu aà. A lɛ nzi n̄i àkàà yŷi fii, yŷi mə bi warə n̄i àləə n̄u yi, a tsyatə a yi mbii ya mə Moses à lɛ nzi ni yu aà. N̄tigə ɲkuu a m̄m Adigə yŷi Nlāà Maɲsə n̄i àləə yi, n̄si'itə ibi bə ghu ɲgaà mò'ô.

Aṅwà'ànə ma yŷi à ghaà ànnŭ ajàɲ mə Kristo à ki mbə ɲùm̄sɔɲ aa n̄tsyatə ɲɲwà'ànə j̄i m̄ɔ'ò (2.9,10, 14-18; 4.15; 5.7-9; 12.3; 13.1). Ka mə Kristo à lɛ mbə Nwĩ, n̄tswe ni m̄arə yi n̄tsim aa (1.3,8) à lɛ ɲki mbə ɲùm̄sɔɲ n̄tigə mbə tsɔ bɔɔ bi maà bi tă naɲsə zi a ɲkwetə waa (2.14-18).

Ngàɲ ɲnwà'ànə aṅwà'ànə ma yŷi à swonə ni mə bə bii bi yòɲtə ni a mbèɛ Nwĩ a ɲgha'asə yu aa tâ bì tswe n̄i abiiintii, nlon mə “abiiintii a bə tuu bə bon kaa mbə ɲu tsu a wa'à ghirə tâ Nwĩ à doritə” (11.6). Ka mə bə bii mə bi bii Nwĩ bi yə ɲgi'i aa, a logə noò ɲghaa nlonə bə bii mə bi lɛ niɲ m̄intiï myaa a nu Nwĩ aà (11.1-40), n̄tigə ndi'itə n̄i bə bi Nwĩ mə bì ka nyonə Kristo, n̄tɛ'ɛ mi'i myaa ghu nu, n̄tan̄tii, n̄tsuu lɔ kaa (12.1-3) tă yŷi tswe n̄i ɲkà'a ya yŷi mə Nwĩ à kà'a nlon ɲgaà yàà aà (10.35,36; 6.10).

Bì yatə aṅwà'ànə yŷi aa laà:

1. Kristo à ni yu yŷi mə à d̄i'i Nwĩ maɲsə aà 1.1-3
2. Kristo à tsyatə baangel 1.4—2.18
3. Kristo à tsyatə Moses bo Joshua 3.1—4.13
4. Kristo à tsyatə ɲgǎɲmà'a Nwi tsim 4.14—7.28
5. Akàà ya yŷi Kristo à zi ni yu aa, a tsyatə yi mbii yà 8.1—9.28

6. Amà'anwî Kristo a tsyatə à yi ngǎŋmà'a Nwî ji mbïi 10.1-11
 7. Abiintiï a tsyatə innù tsim 11.1—12.25
 8. Adi'itə bo bi innù nlwî'isê 13.1-25

Ajàŋ mə Nwî a ghàà a mbo bi'inè ntsya a jïm Mú yï àà

¹ A le mbə a mbïi Nwî a ghaà ni a mbo bità bi bîtaà bi'inè a ŋгаа jï ghà'atè bo bi ni bimânji bî ghà'atè ntsya aa a nïm ngǎŋtoò ji; ² Lá fàa ngù'ù a nlwî'isə Nwî à ghàà mē a mbo bi'inè ntsya aa a nïm Mú yï. A le nnaŋsə ngòŋ njoò tsim faa mbi ntsya aa a jïm Mú yï ma ghû yï mē à le ntsò'ò nləə nî nîndá yï mē tâ à tswe a atú njoò ji tsimè.

³ Mú yï ma ghû a di'ì nigha'a ni Nwî a ajàŋ yï mē a ŋwèènə aa, ŋkii ndi'i aa tsi'ï mərə Nwî. A ki mbə yu yï mē a ləə mbi yŷ ntsim tsi'ï ni nighàà ni nï mē ni tswe ni midà'à aà. Nòò yï mē à le nzï nî ànnù nsi'ï ibi bē bi tsimè aa, à le ntigə ntswe a mbèè nìkwε Nwî yï mē à tswe nî àdà'a tsim aa nî mà'à a ndəŋə.

Adà'à yï mə Mu Nwî à tswe ni yu àà

⁴ Nwî à le ŋghirə mē tâ àdà'a Mú yï tâ à tsyatə yï baangəl tsi'i ajàŋ yï ikùm wa mē à le mfa a mbo Mú yï i le ŋkò'ɔnə ntsyatə myaa aà.

⁵ Kaa Nwî le ŋwa'a a noò tsù a mbo angel yï tsù swon mē,
 “O ni Mú ghà,
 sii, mē ni Taà ghò.”

Kaa Nwî à le ŋwa'a kì nswonə a mbo angel yï tsù mē,
 “Mè ka bə Taà yï
 ta à ki mbə Mú ghà.”

⁶ Nòò yï mē Nwî à le ntswe nî ntoo mú yï yï ntsyambïi ma ghû fàa mbi aa, à le mbù nswon mē,
 “Baangel bitsim tâ bi ka mmii nïi.”

⁷ A le mbù nswon nlon baangel bi mē,
 “Bo bya mē bo fà'a a mbo yu Nwî aa, bo bə aa tsi'ï tsǒ fifèrè,
 ŋki ŋghirə mē ŋgǎŋfà'a ji ma jû tâ ì bə tsi'ï tsǒ nìlwǎ mɔ'ɔ.”

⁸ Ŋghε nî mbïi mbaŋnə nswon a mbo mú yï mē,
 “Oò Nwî Tà ànnù nifô yo tâ à lwi'i tsi'ï nìŋkonè!
 O sa'a bē bo aa ni mânji yï mē à tsinə aà.

⁹ O kòŋə ànnù yï mē a tsinə aa, mbaa annù yï mē a sî tsinè aà.
 A ni nji'ï ànnù yï Nwìngòŋ, tsi'ï Nwìngòŋ ghò, à tsò'ò mē gho,
 ŋŋentə a ndəŋ, mfa nidorə a mbo wò ntsyatə ngǎŋakòrə jô aà.”

¹⁰ A le ŋki nswon mē,
 “Tsi'ï wò, Mmà'àmbî, ò le nlògìnə a mbïi, nnaŋsə njoò tsim a atu nsye,
 nlogə aa tsi'ï mbô mo nnaŋsə aburə ghu.

¹¹ Njoo mà jû tsim i ka yï bwε, lá wò wòmbon ò ka yï lwî'ï nìŋkonè; njoò mà jû
 tsi'ï tsim i ka yï lwěn sà'akè tsi'ï tsò itsè'è

¹² O ka yï kərə njoo mà jû tsi'ï tsǒ akutè
 tâ bi kwensə tsi'ï tsǒ àtsè'è.

La wòmbon kaa ò si kwensə,
 ŋki nlwî'ï nìŋkonè, kaa ilòò jo i wa'à mē.”

¹³ Nwî à lεè nswon aa a mbo ghuu angel mē,
 “Tswe fàa a mbèè àbo mē yï mà'à,
 òywe'e a noò yï mē mē ka nòŋsə ngǎŋkîbàà jô a nsye

tâ ò tetə mikòrê mo ghu aa ε?”

¹⁴ Baangel baɲnə ntigə mbə aa bì wò aa ε? Tigə bo bə aa ìzwì jii mə i fà'à a mbo Nwì; Nwì a toò nì waa bo ghèè ñkwetə nì bə bii mə bo tswe nì ñjì ìlòŋ aa ε?

2

Ntoo yì ñwè ñlòŋ annù nyweenê

¹ Tsó mə a bə ma mùu ajàŋ aa, bí'inè naŋsə nte'ε atú yi'inè a nì ànnù ya mə bí'inè le nyu'u aa, mə tá bí'inè tsee ló mà'atè i tigə kì tsiŋə ghèè nì mánjì yì dàŋè. ² Mbə a bə mə ntoo ya mə baangel le nzì ñkε'enə aa, ì le ntìnsè, mbə ajàŋ yii mə, ñù ntsim yii mə kaa à le ñwa'à nì ànnù yii mə ntoo ya ì le si swonə aa ghìrè, kè ntii nì àtu aa, bí le ñiŋ njo yii mə ì kù'ùnə aa ghu nu, ³ bəə boŋ mbə bí'inè kwāŋ aa mə akə mə mbə bí'inè me'e ntoò ñywèensə bə yì ñwè ma yú aa ε? A ntoo mà yú aa a le mfòò ñswonə tsi'ì Mmà'ambí, bə bii mə bí le nyu'u ghu mbo aa, bí kii ñtigə ndiintə a mbo bí'inè mə nì ànnù. ⁴ Nwì à le ñkii ndiintə nì ntoo mà yú yii ñgaa nì ìlènsè, nì ìnnùtsyámbo, bo bí ìnnù jì yéyerə tsi'ì ibəŋ bəŋ, a bò'c nì mìtəŋnè mì Azwì Nwì, mii mə Nwì yumbonə à le si yàtə tsi'ì ajàŋ yii mə yu kəŋ aà.

⁵ Kaa Nwì à le ñwa'á mbi, ya yii mə bí'inè swonə nì mə ì ka yì zì aa, a mbo baangel fa mə tá bì ka nsa'a. ⁶ Nlòŋ mə a tswe a adigə yì mɔ'c a múm àŋwà'ànə Nwì mə, “Ñù à bə aa àkə mə mbə ò ká ñwa'atə nì ànnù yi, kè tsi'ì mu ñù mə o lèntè nì ànnù yi aa ε?”

⁷ A nì mú atii noò ò le ñghìrè yi a sigitè ñtsyatə baangel, la ò ñentə yi, mfa ñigha'a nì wè bo bí ìkùm nìbɔ'c ghu mbo tsó m̀fò

⁸ mfa joò tsim i nòŋ ghu ñji'ì mikòrè mə tá à ka mbu'utə.”

Tsó mə à le mfa njoò tsim ghu mbo mə à ka mbu'utə aa, kaa àyoò tsu a le wa'à ghu tswé mə kaa à le ñwa'à nì ñká nsa'a tswé. La tsó mə a bə tsítsònə aa, bí'inè yə mə kaa à burə t̄ njoò tsim ka nsa'a.

⁹ La bí'inè yə Yesu yii mə Nwì à le ñghìrè a nì mú àtii noò a sigitè ñtsya baangel, ñyè ñgi'ì ñkwo a atu bə bitsim a ñjim ibòŋ Nwì aa, Nwì a tigə ñŋentə yi, mfa ñigha'a bo bí ìkùm nìbɔ'c ghu mbo tsó m̀fò, ñlòŋ ñgi'ì ya yii mə à le nyə aà.

¹⁰ Nlòŋ mə a le ñkù'ùnè mə tá Nwì yii mə à le naŋsə njoò tsim, ì ká ñtswe aa ghu mbo aa, tá à ghìrə Kristo, yu wa yii mə bə tsyà ghu ñjim m̀bɔŋ yweenə aa, tá à bɔŋ màŋsè ñtsya ñjim ñgi'ì yii mə à le yə a ñghìrə mə tá bɔɔ bí ghà'atə bí tswe nì ñigha'a aà. ¹¹ Yesu ma wa mə a ghìrə nì mə tá bə laa màŋsə aa, yu bo bí bə bya bii mə a ghìrə bí laa aa, bo fe'ε aa a ñgwè'è yì m̀fùurè. A nì ñji'ì ànnù yii mə kaa à si atu dìrè a ntwonə waa nì bɔɔ bí maà bí aà. ¹² Ntigə nswonə nì a mbo Nwì, “Mè ka kì swonə nì ànnù yo a mbo bɔɔ bí maà bá, mè ka kì gha'asə nì gho a titii ñghòtə bə bô.”

¹³ A le ñki mbu nswonə a adigə yì mɔ'c mə,

“Mè ka lèè ñtiì gha ghu nú.”

Ñki mbu ñkù'ùsə ñswonə mə,

“Mè ghulà bí'ì bí bɔɔ bya bii mə Nwì à fa a mbo mə aà.”

¹⁴ Tsó mə bɔɔ mà bya a nì bə bii mə bí tswe nì nɲyǎnu bô àləə aa, Yesu yumbonə à le ñki ntigə nlogə marè nú wàà, mə yu tigə kwo tá ta ñgi'ì a nu yu wa yii mə à tswe nì àdà'à nìwo aa, yu ma ghú a bə aa Devil, ¹⁵ ì kètə m̀ñkìrè a nu bə bitsim bii mə annù mbo'c nìwo a le ñiŋ waa a ndábù'ù a nì noò ntsim yii mə bo le ntswe bitii aà. ¹⁶ Ma mùu ajàŋ, tsi'ì annù ñiŋkòŋè, kaa à si aa ànnù baangel lentə, a lèntə aa bə ànnù bə bii mə bí lo a ñgwè'ε Abraham aà. ¹⁷ Nlòŋ ma yú ànnù, à le ntswe nì mbə

tsi'i tsõ bɔɔ bi maà bi nî ìnnù tsìm, mɛ yu tigɛ bɛ ngàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè yĩ mɛ a ko mĩlĩŋnè bè ñkii mfa'a nî ñtìi yi tsìm a mbo Nwĩ, a ngħìrɛ mɛ tâ Nwĩ à si'itè ibi bɛ. ¹⁸ Nlon mɛ, tsõ mɛ yumbɔŋ à le nyɛ ngi'i a ajàŋɛ mɛ Devil à le ñkwà'ànè yi aa, à zĩ àjàŋ yĩ mɛ mbɛ yu a ka ñkwetɛ bɛ bĩtsìm bii mɛ Devil a kwà'ànè waa aà.

3

Yesu à tsyàtɛ Moses

¹ Ma mùu ajàŋ m̀b̀a bɔɔ bi maà ba bii bi laa m̀ǹs̀ɛ̀ aa, bii mɛ Nwĩ à twɔŋ ghuu bĩtsìm aa, nì nanɓɛ ñwa'atɛ Yesu yĩ mɛ à nì ngàŋtoò Nwĩ yumbɔŋ, ñkii mbɛ ngàŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè, a mùm ànnù Nwĩ yĩ mɛ bĩ'inè bii aà. ² A le si fà'à a mbo Nwĩ yĩ mɛ à le ntɔ'ɔ yi aa tsi'i nì ñtìi yi tsìm, tsi'i ajàŋ yĩ mɛ Moses à le ñkii mfa'a nî ñtìi yi tsìm a nda Nwĩ aà. ³ Lã Yesu ma ghù à tswe nì ñigha'a nì ñigha'atè ñtsya nii mɛ Moses à tswe nì nu aà, tsi'i tsõ mɛ ñù yĩ mɛ à ghurɛ nda aa, à tswe nì ñigha'a ntsyàtɛ nda ya aà. ⁴ A laa mɛ a ndã ñtsìm aa a bɔɔ ñù, la Nwĩ à nì yu yĩ mɛ à bɔɔ njoò ìtsìm aà. ⁵ Moses à le si fà'a ifà'a tsìm a nda Nwĩ tsi'i nì ñtìi yi tsìm aa tsi'i tsõ ñgàŋfà'à, a mbɛ àyɛfɛ nì ìnnù jii mɛ bi ka yĩ tigɛ swɔŋɛ a ñjìm aà, ⁶ Lã ñghɛɛ a nì Kristo, bi le nlèè yi a bãŋnè ñtswe a atu ndã Nwĩ m̀f̀a'a nî ñtìi yi tsìm aa tsi'i tsõ mù yĩ. Bĩ'inè bɛ aa ndã Nwĩ a ajàŋ yĩ mɛ mbɛ bĩ'inè lɛ abĩintii yĩ'inè tâ à tii, ñkii ntɛrɛ nì ànnù yĩ mɛ bĩ'inè bɛ aà.

Afwetɛ a mbo bè bi Nwĩ

⁷ Tsõ mɛ a bɛ mùu ajàŋ aa, a ajàŋɛ mɛ Azwĩ Nwĩ a swɔŋɛ nì mɛ, “Sii, mbɛ nì tì yu'u ñjì Nwĩ,

⁸ nì tseè m̀nt̀t̀i muu kii tsõ wa ñjwi mɛ nì le si tii atu a mbo Nwĩ ñtigɛ ñkwa'anè nii wa nta'a miwèè,

⁹ wa adìgɛ yĩ mɛ bitaà buu bi le ñkwà'ànè gha ghu ñtigɛ nyɛ ìnnù jii mɛ mɛ le si ghìrɛ a atù ìlòò mighum mi ñikwà aà.

¹⁰ Ma mùu ajàŋ ñtɔŋ gha i le ñtigɛ nlwi a nu ñwàà nì bɛ ma bya, mɛ swɔŋ mɛ, ‘Bo fànè m̀aǹj̀i ghà a m̀nt̀t̀i bo a ngòŋ bìnòò bĩtsìm; kaa bo leè wa'ã bĩm̀aǹj̀i bã zĩ.’

¹¹ Mɛ le ñtigɛ nlwisɛ ntɔŋ a nu bo, ñkaa nswɔŋ mɛ, ‘Kaa bo ka yĩ wa'ã a mùm àfwetɛ ya ya kuù.’ ”

¹² Bɔɔ bi maà, nì ka ntsyɛsɛ ghuu, mbì'ì ñù yĩ mɔ'ɔ titii bù a tswè nì ñtìi yĩ bi, kaa wa'ã ñtìi yi a nu mɛ ñiŋ, ngħìrɛ nì mɛ tâ nì ma'atɛ Nwĩngòŋ yĩ mɛ à tswe ñtìi aà.

¹³ Nì baŋnɛ ñka ndi'itè nì ghuu bu nì bù a ñjwĩ tsìm, a nì nòò ñtsìm yĩ mɛ bi twɔŋ nì “sii aà” mɛ tâ ìbi tsuu ló bwe'esè ñù ñibù ghùù yĩ tsù i ghìrɛ tâ ñtìi yi tii. ¹⁴ Nlon mɛ mbɛ bĩ'inè bii Kristo tswè nì ànnù yĩ fùùrɛ aa, tsi'i ajàŋ mɛ bĩ'inè lwi'i a mùm abĩintii ya yĩ mɛ bĩ'inè le ntswe nì yu nloginɛ a mbii aa ngħèè manɓɛ, ¹⁵ tsi'i a ajàŋ yĩ mɛ bi tɛ'è mɛ m̀f̀oo nswɔŋ aa, mɛ,

“Sii, mbɛ nì yu'u ñjì Nwĩ,
nì tsee m̀nt̀t̀i muu ló kii kii,
tsõ wa ñjwi mɛ nì le si tii atu a mbo Nwĩ aà.”

¹⁶ Bè ma bú mɛ bi le nyu'u ñka ñtìi atu aa, à le mbɛ aa bì wò aa ɛ? A le ñwa'ã aa bè bya bĩtsìm bii mɛ Moses à le mfi'isɛ waa a ala'a Egipto aa bɛ aa ɛ? ¹⁷ Bè bii mɛ bi le ngħìrɛ ñtɔŋê yi i lwĩ a atù ìlòò mighum mi ñikwà, à le mbɛ aa bì wò le? A le ñwa'ã aa bo bya mɛ bo le ngħìrɛ ibi, ñtigɛ ñkwokɛ wa atu nta'a miwèè aa bɛ aa ɛ? ¹⁸ Baa à le ñkàà aa a mbo bì wò mɛ kaa bo ka yĩ wa'ã wa mùm adìgɛ afwetɛ yu kuu aa ɛ?

Tigə bi le ηkà'à aa a mbo bo bè bya bii mə bi le ntii atu aa ε? ¹⁹ Ma mùu ajàη bii'inè yə mə kaa bo le ηwa'à ghu kuu aa nloη mə kaa bo le ηwa'à nî àbiiintii tswé aà.

4

¹ Tsítsònη a ajàη yii mə ηkà'a ya a ηkuu a múm àmìntè ì bùrə aa, a ku'unə mə tâ bii'inè ka mbo'c mbii'ì ηù nìbù ghùù yì tsù, a yì wa'à ti kuu ghu tswé. ² Nloη mə ntoo yì nìsigìnè ya ì le nzi a mbo bii'inè aa tsi'ì ajàη mə ì le ηki nzi a mbo bo aà; lá ntoo yii mə bi le nyu'u aa, kaa ì le wa'á waa kwetè, nloη mə kaa bo le nyu'u aa kaa wa'à kwerə nì àbiiintii. ³ Nloη mə bii'inè bii bii'inè kwerə ntoo mà ya mbii aa, bii'inè kuu maa a múm àmìntè, a ajàη yii mə à le nswonη nloη bo bya mə bi le ηwa'à bii aà, “A ajàη yii mə mè le ηkàà a múm àlwintəηè ya aa, ‘kaa bo ka yì wa'á a múm àmìntè ya ya kuù.’ ” Aà ànnù yii à le nswonə ka mə à le màηsə afà'á yi a noò yii mə à le naηsə mbi yù aà.

⁴ Nloη mə à laa nghàà a adigə yì mbo'c nloη njwi ji sàmbaa lálà, “Nwì à le mfà'a afà'á yi màηsə, à ti mə ti bè a nî nwi ji sàmbaa, a miìntè.” ⁵ A laa ηki mbu nswonη a adigə yì mbo'c nloη tsi'ì ànnù ma yù mə, “Kaa bo ka yì wa'á a múm àmìntè ya kuù.”

⁶ Mbə yii mə a tswe tsítəη mə à ni tsi'ì mbùmtè bə bí mbo'c mə baa yì kuu maa a múm àmìntè, tâ bè bya mə bi le mfòò ηkwerə ntoo yì nìsigìnè ya kaa tâ bi wa'à ghu bàηnè ηkuu nloηə atii atú ya aa, ⁷ Nwì a bù nìləə njwi yì mbo'c nswonη mə, “Sii,” nswonη ntsya aa a njiηm m̀fò David a noò yii àgha'a naηsə mè nsa'atə aa, a múm nìghàà nuà mə bi fòò mè nswonη aà, “Sii, mbə ni ti yu'u nji Nwì, nì tsuù m̀intiη muu ki kii.”

⁸ Nloη mə, Joshua à le mbaa bè fa amìntè ya a mbo bo bonη kaa Nwì à sì bù ηka nghaa nloη njwi yì dàηə a njiηm. ⁹ Mbə yii mə a bè ma la aa, njiηwì m̀mìntè ì tswe ghu a mbo bè bi Nwì tsi'ì tsó ya mə Nwì à le m̀mìntè ghu nî njiηwì ji sàmbaa aà; ¹⁰ nloη mə ηù ǹtsim yii mə a kuu a múm àmìntè Nwì aa, a miìntè a ni à yii anùgìnè tsó mə Nwì à le m̀mìntè a ni à yi aà.

¹¹ A ku'unə mə tâ bii'inè gaansə miitii m̀i'inè a ηkuu a ma aa múm à miìntè, ǹtsyesè mbii'ì ηù yì mò'c a wò ǹtsya a njiηm ti bii bo bi mbuu atii atu bambii ma yá.

Nìghàà ni Nwì

¹² Nìghàà ni Nwì ni tswé ǹtì ηkii mfa'a, ǹtsə'ə ntsya munwi mbà'a mbèè tsim, yii mə a sò ηkuu nywe'e a nî àdìgè yii mə ǹtì bo Azwì boontə ghu aa, nywe'e a adigə yii mə m̀kìrìnè mi nu bo ǹm̀foc boontə ghu aa, ηki nzi im̀dòntè bo bi ìnnù jii mə m̀intiη mi bə yè'ətè aà. ¹³ Kaa àyoò tsu yii mə Nwì à le nnaηsə aa kaa mbə wa'à ghu nsi lèəntè. Lá m̀baηnə ηηa'anə, nyentə a mi'i yu wa yii bii'inè ka yì fa akwi'i nìghàà ghu mbo aà.

Yesu ηgàηmà'a Nwì yì ηwè.

¹⁴ Mbə yii mə bii'inè tswe ni ηgàηmà'a Nwì yì ηwè yii mə à kò'ònə aa, yii mə à leè ǹtsya ηkuu ηghεε a aburə, mbə Yesu Kristo, yii mə à ni Mu Nwì aa, a ku'unə mə tâ bii'inè tswa annù ya yii mə bii'inè bii tsi'ì tsó bè bi Kristo aa tâ à tii. ¹⁵ Nloη mə kaa bii'inè sì aa nì ηgàηmà'a Nwì yì ηwè yii mə kaa mbə wa'à m̀lìηnè yì'inè ko aa tswé, a m̀lìηnè yì'inè, bii'inè bii mə bii'inè ni iborəkə njoo aà. Bii'inè baηnə ntswe aa nì ηgàηmà'a Nwì yì ηwè yii mə ηgàηm̀inàη à le ηkwà'anè yi a ni b̀imànji bitsim a ajàη mə a kii ηkwa'anə nì yì'inè aà, lá kaa a wa'a wò. ¹⁶ Nì swunηtə ghuu ηghirə tâ bii'inè

koontə a nsi àbèrê m̀bɔɔnè ni ǹdorə ǹtsuu ki bɔ'ɔ, tâ kwerə ŋko m̀lɪŋnè bo bì ìbɔŋ ỳi m̀ə ì ka ki kwetə ỳi'ìnə a noò ñg̀i'ì aà.

5

¹ Bì tso'ɔ ǹi ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ ỳi ñwě ǹtsimè aa a titì b̀è bi, m̀ə tâ à ka ŋkwerə ǹi ìnnù jyaa ŋghɛɛ ǹi ju a mbo Nwĩ, ŋkii mfa ǹi ñjoo bo bì ñjoo mm̀à'a Nwĩ ñlɔŋ ìb̀i waa. ² Mbə ỳi m̀ə yumbɔŋ à ni abɔrikə ayoo, ŋkii mfansə ǹi ìnnù a ni b̀im̀ânj̀i b̀i ghà'atè aa, a bɔnə a mbo b̀è b̀ii m̀ə kaa bi s̀i annù zi ŋkii mfansə ǹi ìnnù ni b̀im̀ânj̀i b̀i ghà'atè aà. ³ Mbə ỳi m̀ə a bə ma mùu ajàn aa, à tswe ǹi ñka mfa njoo mm̀à'anwĩ ñlɔŋ ỳi ìbi mbɔŋ kii fa nɔŋ ìbi abùgè b̀è.

⁴ A mbũ ŋghɛɛ ghu, kaa ñù à si ìb̀iinnù ỳi ŋɛntə ǹtsɔ'ɔ ni ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ ỳi ñwè. A ki mbə tsi'ì Nwĩ ỳi m̀ə a tso'ɔ ǹi ñù ni ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ ỳi ñwè, a ajàn ỳi m̀ə à le ǹtsɔ'ɔ Aaron aà.

⁵ Aa tsi'ì ñg̀iŋ ŋg̀iŋ a ajàn ỳi m̀ə kaa Kristo à le ŋwa'a ìb̀iinnù ỳi ŋɛntə m̀ə tâ bì ghìrə ỳi ni ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ ỳi ñwè. Lâ Nwĩ a b̀ânɔnè ñswon ghu mbo m̀ə,

“O ni Mù ghà;

sii, m̀ə tìgè m̀ə mbə Taà ghò.”

⁶ Nwĩ a k̀i m̀bu nswon a adìgə ỳi m̀ə'ɔ m̀ə,

“O ǹi ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ ì lwi'ì ǹiŋkonè,

a ŋkãŋ ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ Melkizedek.”

⁷ A múm ǹtswènt̀i yu fàa nsyɛ, Yesu à le si tsà'atè ǹi Nwĩ, m̀betə ǹi ìnnù ghu mbo tsi'ì ǹi m̀t̀i ñyè'ə m̀l̀àà sigè, a mbo yu wa ỳi m̀ə à le ǹtswe ni m̀idà'ə m̀ə mbə a yweensə ỳi a mbo ǹwo aà. Nwìŋgòŋ a yu'u ñyè'è ni, nyonə aa a ajàn ỳi m̀ə à le si bɔ'ɔ ǹi aà. ⁸ Ka m̀ə à le mbə Mu Nwĩ aa, a yègè àyu'unè ǹtsya aa a ǹjim ñg̀i'ì ỳi à le nyè aà. ⁹ Nòò ỳi m̀ə bì le ŋghìrè a b̀ɔŋ maŋsə aa, a bəŋ ntìgè ñù ỳi m̀ə a fa ǹi ìlɔŋ ỳi m̀ə ì lwi'ì ǹiŋkonə aa, a mbo b̀è b̀ii m̀ə bi yu'unè ǹi aà. ¹⁰ Maa ajàn, Nwĩ a tìgè ǹtsɔ'ɔ ỳi ǹi ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ ỳi ñwè a ŋkãŋ ñg̀ànɔm̀à'a Nwĩ Melkizedek.

Awà'àsè ñlɔŋ mm̀à'atə àb̀iint̀i

¹¹ Innù j̀i ghà'atè ì tswe ghu a nswon a mbo bù ñlɔŋ ma ỳi ànnù, la a tsyanə a mbo b̀i'ì a ǹtɔ'ɔtə a mbo bù ñlɔŋ m̀ə a tsyanə a mbo bù a wàŋsə nyègè ànnù ñzi aà.

¹² Ka m̀ə bɔŋ ǹi tìgè aa b̀id̀i'ìbinnù ts̀iɔŋ aa, ǹi burə ka ki lòò ǹi ñù m̀ə tâ à bu nd̀i'ì ghuu ǹi ìnnù ǹtsyamb̀i a mum ǹghàà ni Nwĩ. Bɔŋ ǹi laa ntìgè ǹtsaa ni m̀iji m̀i tsàà, lâ ǹi burə ka ki lòò aa tsi'ì ǹi b̀i. ¹³ Nù ǹtsim ỳi m̀ə a nɔŋ ǹi b̀i aa, à burə aa mu ỳi m̀bɔrè, kaa mburə tì annù ỳi ǹghàà ni Nwĩ ni d̀i'ì ñlɔŋ innù j̀i tsìnə aa zì. ¹⁴ Lâ a m̀iji m̀i tsàà laa a j̀i b̀è b̀ii b̀i kwè m̀ə ntìgè b̀i, b̀ii m̀ə b̀i yègè m̀ə, a ǹi ǹtswènt̀i ỳi aà, ñzi kwensə a titì ànnù ỳi sigìnə bo bì ỳi b̀i aà.

6

¹ Tsɔ m̀ə a bə ma mùu ajàn aa, b̀i'ìnə ma'atə innù ǹtsyamb̀i mb̀i j̀i m̀ə b̀i'ìnə le nyègè nɔŋ ntoò Kristo aa, ñghɛɛ ǹi m̀b̀i ñkwe ntìgè b̀i a múm Azwĩ. Kaa wa'ə bù ka nd̀i'ì ǹi ìnnù j̀i ǹtsyamb̀i tsɔ m̀m̀à'atə ñka ŋghìrè ìnnù j̀i b̀i j̀i m̀ə ì z̀i ni ǹwo aa bo bì ànnù ǹiŋ m̀int̀i m̀i'ìnə a nu Nwĩ, ² k̀ə annù a ñka mmurə b̀è a ñkì, bo bì a ñka ǹnòŋsə m̀bo a atu b̀è, ànnù ñlɔŋ annù nyweenə ǹi ǹwo, k̀ə annù ǹiŋ ìsa'a ỳi m̀ə ì lwi'ì ǹiŋkonə aa a nu b̀è. ³ Lâ b̀i'ìnə ka d̀i'ì innù ma j̀u m̀ə mbə Nwĩ à b̀i!

⁴ Nlɔŋ m̀ə kaa mbə bi wa'ə bù ñghìrə tâ b̀è b̀ii m̀ə bi lèè m̀foo nyè ñkà'ə Nwĩ, ñywe'etə m̀itəŋnə m̀i m̀ə m̀i lɔ a aburə aa, ñkwèrə Azwĩ Nwĩ, ⁵ ñywe'etə ajàn ỳi m̀ə ǹghàà ni Nwĩ ni bɔŋ mbə aa, nywe'etə m̀ida'a m̀i ñg̀u'ù ỳi m̀fii ỳi m̀ə ì z̀i aa, kaa mbə bi wa'ə bù ñghìrə m̀ə tâ bo bəŋkə m̀int̀i myaa ma'atə ìb̀i waa mb̀i fu a mbo

Nwĩ. ⁶ Mbə bo bu ntuu Nwĩ, ntigə mbu ŋka ŋkweentə aa Mu Nwĩ yaa ŋgaa, ndirisə nĩ àtú yi, bəə bon kaa mbə bi wa'à bù ñghirə mə tá bo bəŋkə mĩntiĩ mya mbii fu a mbo Nwĩ. ⁷ Nlon mə nsye yĩ mə mbəŋ i loo ntsutə ni a ŋgaa ŋgaa, ñghirə ñjoo i kwĩ ghu, mə bə bii mə bi bə ñlon ŋgaa yàà ka nji aa, i kwerə mbəonə a mbo Nwĩ. ⁸ Lá mbə nsye ya i tswe, a ka ŋko'ɔ naa bi kərə kərə ghu bo bìnəgə, bon kaa bi si annũ tsu kwetə, a tigə mbə aa mə Nwĩ à niŋ ndòò ghu atu ŋki ntigə nlwi'isə ntòò.

⁹ Ka mə bĩ'i ghàà ma mùu ajàn aa, a ñghèè nĩ ñgàá yùù, a njoo nibôn, bĩ'i nanşə nzi mə nĩ tswe nĩ ìnnù jii i bon ntsyatə, mbə jii mə i ka ghìrə tá nĩ yweenə aà. ¹⁰ Kaa Nwĩ à si ñú yii mə a jitə ñkòbè bē, kaa mbə a wa'ă afà'à yii mə ni fà'à a mbo bə bi Nwĩ aa lĩ'ìnə, bo bi ajàn mə ni kii ŋkonə nĩ waa, nzi nywe'e tsĩtsòŋ aà. ¹¹ Bĩ'i yè'ətə mə tá nĩ ghèè nĩ mbii tsi'ĩ maa ajàn ŋka mfa'a ìnnù tsim ni mĩntiĩ muu mĩtsim, tá a yi ti bə a njim nĩ kwerə ayoo yii mə ni bə aà. ¹² Kaa bĩ'ĩ si lòò mə tá nĩ ka mbərakə, nĩ ka ŋne'esə bē bii mə bi niŋ mĩntiĩ myaa a nu Nwĩ ŋki ntswe nĩ àtəŋəntiĩ aa, tá yĩ kwerə ayoo ya yii mə Nwĩ à kà'à aà.

Ñkà'a Nwĩ yii mə a lwensə aà

¹³ Nòò wa yii mə Nwĩ à le ŋka ñghirə ñkà'á yĩ bo Abraham aa, kaa à le ŋwa'à ni ñú yĩ dàn yii mə à le ŋko'onə ntsya yi aa tswé mə mbə yu kaà ghu ìkumə, à le ntigə nlogə aa àtu ibinú yi ŋkaa ghu ¹⁴ ñswon mə, “Tsi'ĩ ànnù nĩŋkonə, mə ka yĩ niŋ mbəonə a nu wò i ghìrə tá ñgwè'è yò i gha'a.” ¹⁵ Tsò mə Abraham à le ntswa ntiĩ yi ŋka nyu'utə aa, à le ŋkwerə ñkà'a yá. ¹⁶ Nù yi ntswe nĩ ñkàá ànnù aa, a kaà aa nĩ ìkum ñú yii mə à dirisə ntsyatə yi, ma mùu ajàn àkàà ya a tswaa ànnù ya kaa bi wa'à bù ŋka nligitə. ¹⁷ Ma mùu ajàn, Nwĩ à le ŋka nloɔ nanşə ndi'ĩ tá à laa a mbo bə bii mə à le ñkà'à a mbo bo aa, mə kaa ñkà'á yĩ kaa i si kwensə aa, à le ntigə nlogə ìkum yi ŋkaa ghu. ¹⁸ Ma la a bə mə ìnnù tswe ghu ji baa mə kaa mbə i wa'à kwensə, ndi'ĩ ni mə kaa mbə Nwĩ a wa'ă abanşənnù swonə. Nlon ma juà ìnnù ji baa, bĩ'inə bii mə bĩ'inə khè ñləntə ni a nu Nwĩ tá bĩ'inə tswe nĩ àtəŋəntiĩ ŋka mbə nĩ ànnù yii mə bi ka'a a mbo bĩ'inə aà. ¹⁹ Ìnnù ma jú mə bĩ'inə bə aa i tigə mbə alaŋşə ŋgò'ò yii mə bĩ'inə təə ghu ntiĩ aà. Annù ma yú mə bĩ'inə bə aa a ghìrə ni mə tá bĩ'inə tigə ŋkuu ñghèè wa adigə mmà'a Nwĩ yii mə a laa mənşə, tsi'ĩ wa a njim àtsə'ə ya mə a le si yatə ndàmà'a Nwĩ, ²⁰ tsi'ĩ wa adigə yii mə Yesu à tsya mə mbii yi'inə ñghèè ghu aà, ni tsusə àtú yi'inə, ŋki mbə ŋgənmà'a Nwĩ yĩ ñwè yii mə à lwĩ'i nĩkonə a ŋkəŋ Melkizedek.

7

Ñgənmà'a Nwĩ Melkizedek

¹ Melkizedek ma ghú à le mbə mfò Salem ŋki mbə ŋgənmà'a Nwĩŋgəŋ Ako'òntsirə. Nòò yii mə à le mbòò Abraham a kwèè ni ntsò yii mə à le ntsya, ñzwitə bĩfò bya bi nĩkwà aa, à le nniŋ mbəonə ghu nù; ² Abraham a yàtə njoo jyá tsim ìdìgə ji nighum, ntigə mfa adigə yĩ fùurə ghu mbò. Nji'ĩ ìkum Melkizedek yĩ ntsyambii i bə aa mə mfò ìnnù jii i tsinə aa, yii mə i yòntə, tsi'ĩ tsò mfò Salem aa, i bə mə, mfò mbəonə. ³ Kaa à si ni tà kè ndè, kè nĩ ñkəŋ ñgwè'è tswé. Kaa à si nĩ ñlògìnə kè ñlwĩ'i ntswəntiĩ yĩ tswé, mfinə a Mu Nwĩ, mbə ŋgənmà'a Nwĩ yii mə à lwĩ'i nĩkonə aà.

⁴ Nanşə yə mbuù ñú yĩ ñwè yii mə Melkizedek à bə aà! Abraham, tátsə yi'inə à le mfà abwenə njoo jya yĩ fùurə atu nighum ghu mbò, njoo jya mə à le ŋkwerə a adigə ntsò aà. ⁵ Ñgwè'è Levi yii mə à ni ñgwè'è ñgənmà'a Nwĩ aa, bo tswe nĩ ndi'ĩ a mum nòŋşə Nwĩ mə bo ka ŋkwerə nĩ àti ayoo yĩ fùurə atu nighum a mbo bə bi maà byaa ka mə bo bitsim lo aa a ñgwè'è Abraham aà. ⁶ La ñú ghuà mə à le ŋwa'a

aa a ηgwè'è bo lo aa, à le ηkwerə atii ayoo yĩ fùùrə a atu nìghum a mbo Abraham, n̄tigə n̄n̄ mbɔɔnə a nu yu wa yii mə à le n̄tswe n̄i ηkà'a ya aa. ⁷ Kaa à si annù yii mə mbə bi kà n̄ligitə bē mə a mbɔɔnə a nu n̄u yĩ ηkəgə aa a n̄n̄ə n̄i n̄u yĩ ηwè.

⁸ Faà b̄i'inhè yə mə a atii ayoo yĩ fùùrə a atu nìghum aa a kwerə bē b̄ii mə bi kwo aà, là a ηghεε ni Melkizedek, a le ηkwerə ηu yii mə ànwà'ànə Nwĩ a swon̄ mə à tswe n̄ikon̄ə. ⁹ Maa ajàn̄ mbə bi tse swon̄ mə, Levi yumbon̄ yii mə à le si kwerə itii njoo mà jú aa, à le ηki mfa, n̄tsya aa a n̄j̄m Abraham, ¹⁰ Nlon̄ mə Levi à le mburə a ato'o Abraham wa noò wa mə Melkizedek à le mbòò yi aà.

¹¹ A le mbaa bə mə ìfà'a ηgǎnmà'a Nwĩ j̄ii mə i le nlò a ηgwè'ε Levi (n̄lon̄ mə bə le ηkwerə n̄n̄sə n̄tsya aa a n̄j̄m bo) i le mbò̄n̄ man̄sə, bəə bon̄ ηgàn̄mà'a Nwĩ à le mbù m̄fè'ε bə a ηgwè'ε Melkizedek, kaa wa'à bə a ηgwè'ε Aaron fè'ε aa ε? ¹² Nlon̄ mə Nwĩ à bə kwensə mbuu ηgǎnmà'a Nwĩ bəə bon̄ n̄n̄sə à ka k̄ii kwensə. ¹³ Nlon̄ mə n̄u yii mə bi swon̄ inn̄u ma jú n̄lon̄ ηгаа yĩ aa, à fè'è aa a ηgwè'è yii mə n̄u à le è ηwa'à ghu fè'è ηka mfa'a adigə n̄ikentə ni m̄o'c ni mà'a Nwĩ. ¹⁴ A laa mə Mmà'àmbi yi'inhè à le m̄fè'è aa a ηgwè'ε Judas, la nlon̄ ηgwè'è Judas, kaa Moses à le ηwa'à ann̄u tsu swon̄ nlon̄ ann̄u ηgǎnmà'a Nwĩ.

¹⁵ Ma yû a tigə n̄nan̄sə m̄fè'ε n̄laa mə mbə ηgàn̄mà'a Nwĩ, a b̄iinə mbə tsó Melkizedek, ¹⁶ yii mə à tigə mbə ηgàn̄mà'a Nwĩ, kaa wa'à yòn̄ə aa bə n̄n̄sə yii mə bi le si lèè n̄yon̄ə naa ηgwè'è yii mə n̄u à le m̄fè'è ghu aa, bi le n̄tigə n̄yon̄ə bē m̄idà'à m̄ii mə mi tswe n̄i n̄tswènt̄i yii mə ka mbə bi wa'à bwesə aà. ¹⁷ Nlon̄ mə a tswe a m̄um ànwà'ànə Nwĩ n̄lon̄ yi mə,

“O ni ηgàn̄mà'a Nwĩ n̄lwi'i n̄ikon̄ə,
a ηkǎn̄ ηgàn̄mà'a Nwĩ Melkizedek”

¹⁸ Bi le n̄tigə mma'atə ndi'i yĩ m̄b̄ii ya n̄lon̄ mə kaa i le ηwa'à n̄i àdà'à tswé, kaa wa'à n̄i àfà'à ki mbu n̄tswe aà. ¹⁹ (Nlon̄ mə kaa n̄n̄sə kaa à le si wa'à gh̄irə tâ àyoò tsu a bon̄ man̄sə); ma yû a zi n̄i ann̄u yii mə b̄i'inhè bε, a bon̄ n̄tsyàtə yĩ n̄n̄sə yĩ m̄b̄ii wà, b̄i'inhè tsyà ghu n̄yon̄tə ni a mbèε Nwĩ.

²⁰ A ηghεε ghu, kaa Nwĩ à le ηwa'à yi n̄i ηgàn̄mà'a Nwĩ lèè aa ti ghə mə à kàà. Bi le si lèè n̄i ηgàn̄mà'a Nwĩ ji m̄b̄ii aa tsi'i t̄i àkàà, ²¹ la bi le nlèè ghulà aa n̄i àkàà,

“Mmà'àmbi à kàà mē
kaa à ka wa'à n̄t̄i yi b̄u ηkwensə,
'O ni ηgàn̄mà'a Nwĩ n̄lwi'i n̄ikon̄ə.’ ”

²² Ma yû a gh̄irə mə tâ Yesu tâ à bə ηu yii mə a gh̄irə mə tâ àkàà Nwĩ yii mə a bon̄tə n̄tsya aa, tâ à bə yĩ ànnu n̄n̄kon̄.

²³ Ngǎnmà'a Nwĩ ji m̄b̄ii jya i le ηgha'atə aa nlon̄ mə n̄wo ni le ηgh̄irə mə tâ bo tsee tswe lw̄i'ĩ n̄n̄kon̄ tsó ηgǎnmà'a Nwĩ; ²⁴ La ann̄u ajàn̄ mə Kristo à ni ηgàn̄mà'a Nwĩ aa, a lw̄i'ĩ n̄n̄kon̄ nlon̄ mə yumbon̄ à ki nlw̄i'ĩ n̄n̄kon̄ aà. ²⁵ Maa ajàn̄ à z̄i àjàn̄ yii mə mbə yu kà n̄yweensə bē b̄ii mə bi tsyà ghu nu n̄yon̄tə ni a mbèε Nwĩ a ηgòn̄ b̄in̄dò b̄itsim, n̄lon̄ mə ηgòn̄ b̄in̄dò bi tsim à tswe n̄tsà'atə n̄i Nwĩ a atu bo aà.

²⁶ A le ηkù'ùnè mə tâ b̄i'inhè tswe n̄i àjàn̄ə ηgàn̄mà'a Nwĩ ma gh̄u, yii mə à làa man̄sə, kaa wa'à n̄i àlò'ò yĩ tsu tswé, kaa wa'à n̄i ìbi yĩ tsu tswé, kaa wa'à bo b̄i ηgǎn̄gh̄irə inn̄u j̄i bi tswé, bi ηentə yi a n̄d̄on̄, aburə. ²⁷ Kaa à si b̄u n̄tswe n̄i ηka mmà'a Nwĩ a n̄jw̄i tsimə, n̄tsya n̄i m̄b̄ii m̄ma'a nlon̄ yii ìbi, m̄bon̄ tigə bú mà'à nlon̄ yĩ bē, a ajàn̄ yii mə ηgǎnmà'a Nwĩ ji m̄b̄ii i le si gh̄irə aà; à le gh̄irə ma yû ànnu aa ηgàà yĩ m̄fùùrə a mbo bē b̄itsim, wa noò mə à le mfa ìb̄in̄u yi tsi'i tsó àyoò mmà'anw̄i aà.

²⁸ Tsi'ĩ ann̄u n̄n̄kon̄ n̄n̄sə Moses a lèè bē b̄ii mə bi b̄orə aa tso ηgǎnmà'a Nwĩ j̄i wè, la n̄ghaà n̄i àkàà nya, mə ni le n̄tigə n̄yon̄ə aa bə a n̄j̄m n̄n̄sə aa, ni tso'c Mu Nwĩ yii mə bi gh̄irə mē a bon̄ man̄sə ηгаа yĩ m̄o'c aà.

8

Yesu Ngànmà'a Nwĩ yĩ'inè yĩ ñwè

¹ Annù yĩi mē bĩ'i swonj aa, a bē aa mē, bĩ'inè tswe nì ñgànmà'a Nwĩ yĩ ñwè, yĩi mē à tswe a aburə, a abò mà'à, a mbèè àlənè nifɔ Nwĩ Akɔ'òntsirə. ² A fà'à tsó ñgànmà'a Nwĩ wa nĩ Adìgè yĩ làà manşə, tsi'ĩ ntàn annù nĩkonj wa, wa yĩi mē à le ñghùrə Mmà'àmbi, kaa wa'à bē ñùmìsòn ghurè aà.

³ Bì tso'ɔ ñgànmà'a Nwĩ ntsim aa mē tâ à ka mfa njoo mmà'anwĩ ñkii ntɔɔ nĩ ñjoo a nĩkentə nĩ mɔ'ɔ nĩ mmà'a Nwĩ, maa ajàn a tigè ñku'unə mē tâ ñgànmà'a Nwĩ ghulà tâ à kii ntswe nĩ àyoo yĩi mē yu ka kii fa. ⁴ Yesu à le mbaa tswe aa fàa nsye bonj kaa mbə a wa'ă ñgànmà'a Nwĩ bē, ñlonj mē ñgànmà'a Nwĩ jya i le si fa njoo mmà'a Nwĩ jya ñyonə aa Nõnsè. ⁵ Ntàn wa mē bo le si fà'à ghu aa, i le mbə aa àfìgìnè kè àlilənə ntàn mmà'a Nwĩ wa aburə, ñlonj mē nòò yĩi mē Moses à le ntswe nĩ ñghùrè ntàn wa aa, Nwĩ à le ndi'itə yi nswonj mē, “Yə mē ò nənşə ñghùrè ñyonj tsi'ĩ fìgè wa mē mē le ndi'ì a mbo wò wa atu nta'a aà.” ⁶ Lâ tsìtsòn Yesu a fà'à aa àfà'a ñgànmà'a Nwĩ yĩi mē i bonj ntsyàtə yi mbĩi wa, ñlonj mē àkàà yĩi mē à zi nĩ yu ñlonj ma yú annù aa, a bonj ntsyà yi mbĩi yá, tsó mē ñkà'a yĩi mē i tswe nĩ àkàà ma yu i kii mbònj ntsya yĩ mbĩi yá. ⁷ Akàà yi mbĩi ya a le mbaa tuu nĩ àlò'ɔ tswe bonj kaa bi sɔ yĩi mē a ywe'e ji baa bù ñwarə. ⁸ Lâ Nwĩ à le mbànñè m̀firə bē bi nswonj mē:

“Njwi ji mɔ'ɔ i zĩ, a swonj Mmà'àmbi,
mē mē ka wàrə akàà yĩ fii bi'i bì ñji'ĩ ndá Israel,
nĩ ñji'ĩ ndá Yuda;

⁹ kaa a ka wa'à bē aa tsó àkàà ya mē mē le ñwàrè bi'i bitaà bya aa,
wa a njwi mē mē le ntswa waa nĩ àbo,
a ntsyasə waa tâ bo fɛ'ɛ a ala'a Egipto aà;
ñlonj mē kaa bo le ñwa'à nĩ mbĩi ghèè a nlèò àkàà ya mē bĩ'i bo le ñwàrè aà.
Mè tigè m̀me'e waa, a swonj Mmà'àmbi.

¹⁰ Aà àkàà yĩi mē mē ka wàrè bi'i ñji'ĩ ndá Israel aa á yuà mē:
Mmà'ambi a bú ñswonj mē:

Njwi mà jya i bē zĩ,
bonj mē ka ñin bìnòñsè ba a atu bo,
i kii ñwà'ànè a mum m̀ntii bo
mē ka tigè bē Nwĩngònj wàà, tâ bo bē bē bá.

¹¹ Kaa ñù m̀'ɔ a wa'à bù ñka ndi'ì nĩ ñù nì bò wàà yĩ m̀'ɔ
kè ñù nì bò a ka ndi'ì nĩ mumaà yĩ yĩ mbànñè ñswonj nĩ mē,

‘Yə mē ò zi a Nwĩ’
ñlonj mē bo bitsim ka yĩ zi gha,
i lògìnè nĩ bì kègə i kɔ'ɔ ywe'e nĩ bii mē bi kɔ'ɔ ntsirə aà.

¹² Nlonj mē mē ka tigè ko mìlìñnè wàà nĩ ìbì waa,
kaa wa'ă nĩ ìbì waa bú ñka ñwa'atə.”

¹³ Mbə a ka ñghaa annù ñlonj akàà yĩ fii, bəə bonj a bē aa mē nòò àkàà yĩ lwèn ya
à leè ntsya, maa ajàn, àyoo yĩi mē nòò yĩ à leè ntsya a kì ñlwèn aa, a tigè ntswe aa
nì mbwè.

9

Ñghà'àsə Nwĩ a nsye bo aburə

¹ Akàà yi mbĩi ya a le ntswe nĩ bìnòñsè ñlonj annù ñgha'asə Nwĩ ñki ntswe nĩ àdìgè
yĩi mē mbə bi kà ñgha'asə Nwĩ ghu fàa nsye aà. ² Bì le ñghùrə ntàn ñkwasə nĩ àtsè'è,

bi le si twonɔ nɛ kwàsè yɛ àbèè aa nɛ Adìgè yɛ laa. Ma mùu adìgè, n̄joo juà i le ntswe ghu, àyoo nte'ε lām wa, nɛ àtètè bo bì Abaa Nwĩ yā. ³ A n̄jīm àtsè'è ya aa a le tswe kwàsè yɛ mum yɛi mɔ bi le si twonɔ nɛ Adìgè yɛi làa man̄sə aà, ⁴ ghu aa a le ntswe, n̄kèntè nɛ mɔ'ɔ nɛ gold nɛ ntɔɔ n̄joo j̄i lùmtè, n̄kòm àkàà ya yɛi mɔ bi le n̄ghìrə n̄jīm àbèè ntsim nɛ gold aà; ghu mum aa a le ntswe sòtè gold yɛi mɔ mana wa à le ntswe ghu aa bo àt̄i Aron ya mɔ a le ntotè aa, nɛ ìbà'a n̄gò'ò jya j̄i baa mɔ bi le n̄jwà'ànə akàà ya ghu aà. ⁵ Bikerum bya bi baa mɔ bi le si d̄i'ì nɛ mɔ Nwĩ à tswe wa adìgè aa, bi le ntswe ntsirə akusə ya mɔ bi twonɔ nɛ àdìgè n̄ko m̄l̄h̄nè Nwĩ aà. Là tsitsòŋ kaa mbə b̄i'ìnè wa'à bù n̄ka nte n̄joo mà j̄u n̄tɔ'ɔtə.

⁶ Nòò yɛi mɔ bi le n̄tan̄tə idìgè ma mùu ajàn aa, n̄gǎŋmà'a Nwĩ i le si tigè n̄kuu wa m̄m̄m̄ adìgè abeε ntàn̄ ya a n̄gaa n̄gaa, a mfà'a àfà'a ntàn̄ wā. ⁷ Là a mum kwàsè wa mɔ à ywe'e bi baa aa, à le si kuu tsi'ì n̄gǎŋmà'a Nwĩ yɛi n̄wè a n̄gaa yɛi m̄fùùrè a atù àlòò, kaa wa'à k̄i n̄kuu tsi'ì t̄i ghè à lògè àləə a n̄kuu mmà'a Nwĩ ghu, n̄lon̄ n̄gaa yɛi bo bì yɛi bè b̄i bi le n̄ghìrə ìb̄i a mbu'u aà. ⁸ A n̄jīm ìnnù ma j̄u, Azwĩ Nwĩ a nan̄sə n̄d̄i'ì nɛ mɔ m̄an̄j̄i n̄kuu n̄ghèè wa m̄m̄m̄ ntàn̄ kaa à le mburə t̄i n̄a'anə, mɔ mbə bè kuu n̄ghèe wa Adìgè yɛi nan̄sə n̄laa, mɔ mbə ntàn̄ yɛi lwèn wa i burə ntəə ghu. ⁹ (Ntàn̄ ma ghù i bə aa àlènsè yɛi mɔ a d̄i'ì nɛ ànnù yɛi mɔ a tswe tsitsòŋ aà.) Nyon̄ a ajàn̄ yɛi mɔ bi tan̄tə ma mùu ajàn̄ aa, kaa n̄joo j̄i mɔ b̄ə fa mma'a n̄i Nwĩ ghu aa, kaa i s̄i b̄ə àjàn̄ yɛi mɔ mbə i ghìrè t̄a n̄t̄i n̄u yɛi mɔ à zi a n̄gha'asə Nwĩ ghu aa, t̄a ì nan̄sə n̄laa. ¹⁰ Ìnnù ma j̄u i le ntswe nlon̄ aa bə b̄in̄òŋsə n̄lon̄ annù m̄j̄i, bo bi m̄l̄ù'ù, k̄é ìnnù a n̄ka nsi'ì n̄joo, ma juu ìnnù, bi le bè'èsè b̄ə ghu nywe'e noò yɛi mɔ Nwĩ à le n̄kwensə ìnnù tsim i tigè j̄i fii aà.

¹¹ Nòò wa mɔ Kristo à le n̄z̄i tsi'ì tsò n̄gǎŋmà'a Nwĩ yɛi n̄wè, n̄lon̄ ìnnù j̄i sigìnè jya mɔ i z̄i m̄ə aa, à le ntsyà aa a n̄i ntàn̄ yɛi mɔ i le n̄kɔ'ɔnə, n̄ki nan̄sə mbɔŋə (kaa bi wa'ǎ aa n̄i m̄bo ghùrè, ma la a bə mɔ kaa à le wa'ǎ ayoo yɛi mɔ bi nan̄sə aa bə) ¹² n̄tigè n̄kuu a n̄gaa yɛi m̄fùùrè wa m̄m̄m̄ Adìgè yɛi làa man̄sə, kaa wa'ǎ aa àləə mbi kè yɛi b̄ɔɔ bi kau lògè, m̄ban̄nə n̄lògè aa àləə n̄u yi, ma mùu ajàn̄, n̄tsu'u atu b̄ə ghu n̄n̄kon̄è. ¹³ Mbə a bə mɔ àləə mbi kè yɛi kau yɛi mɔ bi le si m̄tè n̄i a nu bè b̄i mɔ kaa bi le n̄jwà'à laa, n̄k̄i n̄kumə n̄i waa n̄i àbu mu nàà, a le si ghìrè nɛ mɔ t̄a ìb̄in̄u b̄ə ì laa, ¹⁴ bəə b̄on̄ àləə nu Kristo yɛi mɔ à le mfa ìb̄in̄u yi yɛi mɔ kaa i le n̄jwà'à n̄i àlò'ò tswe, n̄tsya aa a n̄jīm Azwĩ yi yɛi mɔ a lwi'ì n̄ikon̄ aa, m̄bə a wa'à nan̄sə n̄si'ì m̄nt̄i m̄l̄'ìnè m̄i m̄i sa'a yi'ìnè aa bo bì m̄fà'à m̄i mɔ m̄i z̄i aa bə n̄i n̄wo aa, n̄tigè ghìrə mɔ t̄a b̄i'ìnè ka mfa'a n̄i a mbo Nw̄iŋgòŋ yɛi mɔ à tswe nt̄i aa ε?

¹⁵ Ma la bə mɔ Kristo à n̄i n̄u yɛi mɔ a z̄i n̄i àkàà yɛi fii ya a t̄it̄i Nwĩ bo bì b̄ə bya mɔ à twon̄ m̄ə, n̄ka'a mɔ bo ka yɛi tswe n̄i n̄tswènt̄i yɛi mɔ ì lw̄i'ì n̄ikon̄ tsò mɔ Kristo à le è n̄kwo, n̄wò n̄i n̄i tigè n̄tsu'u atu yaa a n̄i ìb̄i wa mɔ bo le n̄ghìrè wa m̄m̄m̄ àkàà yi mb̄i ya aà. ¹⁶ Mbə bi ka n̄ghaa annù n̄lon̄ n̄d̄i'ì n̄wò n̄u, b̄on̄ bi tswe n̄i m̄foo n̄d̄i'ì mɔ n̄u wa yɛi mɔ à le mfa n̄d̄i'ì ya aa à kwò. ¹⁷ Bi yon̄ə n̄d̄i'ì n̄wò n̄u aa tsi'ì a noò yɛi mɔ à kwò m̄ə, n̄lon̄ mɔ kaa mbə bi wa'à k̄a n̄yon̄ n̄d̄i'ì n̄wo a noò yɛi mɔ n̄u wa mɔ à d̄i'ì aa, à bùrə nt̄i. ¹⁸ Aa ànnù yɛi mɔ tsi'ì àkàà yi mb̄i ya bi le si lògè aa àləə n̄jwà'rè ghu, mbɔŋ t̄a à t̄ə. ¹⁹ Nòò wa mɔ Moses à le n̄kè'ènə n̄d̄i'ì jya mɔ i le ntswe wa m̄m̄m̄ àn̄wà'ànə n̄òŋsə i tsim a mbo b̄ə b̄itsim aa, à le n̄lògè aləə b̄ɔɔ bi kau, bo yɛi mbi, a b̄ò'ɔ n̄k̄i, n̄ki n̄lògè às̄is̄i yɛi bagitè yɛi mɔ bi ghìrə n̄i n̄n̄on̄ mbi aa bo bì hyssop m̄mitè aləə ya a n̄i àn̄wà'ànə ya bo bì a nu b̄ə b̄itsim, ²⁰ n̄swon̄ə n̄i mɔ, “Aləə yù aa yɛi akàà ya mɔ Nwĩ à le n̄jwà'rè bu bo aà.” ²¹ A le n̄ki m̄mitè aləə ya fya a n̄i ntàn̄ bo bì a n̄i n̄joo jya mɔ bi le si m̄i Nwĩ ghu aà. ²² Tsi'ì annù n̄n̄kon̄, a n̄jīm n̄òŋsə, bi lògè aa àləə n̄si'ì n̄i n̄joo tsim ghu mɔ t̄a ì laa, b̄eε mɔ bi yi n̄ki n̄tuu aləə saansə aa kaa bi wa'ǎ ìnnù j̄i bi l̄i'ìnè.

Nìwo ni Kristo ni s'itè ibi

²³ Maa ajàṅ a le ntigè ṅku'unè mē tā bì si'itè a figè njoo jya jii mē i le ntswe a aburè aa tā tā ì laa maṅsè. Lâ njoo aburè jya jumbon̄ i bân̄nè ñlòo aa àyoo mmà'anwĩ yii mē a bon̄ ntsyatè.

²⁴ Nlon̄ mē Kristo kaa le ṅwa'à kuu ṅghèè a mùm ntāṅ m̄mà'a Nwĩ yii bì naṅsè n̄ m̄bo, a bē bē figè ntāṅ mmà'anwĩ yī ànnù n̄ikon̄ wa aa bē; à le mbân̄nè ṅkuu ṅghèè aa tsi'ì a aburè yumbon̄, mē yu tigè tēè ni a nsi mi'ì Nwĩ tsĩtsòṅ ni tsùsè àtù yī'inè.

²⁵ Kaa à le ṅwa'à k̄i n̄tswe n̄ ṅka mfâ ìb̄in̄u yi a mmà'a Nwĩ ghu aa a ṅгаа ṅгаа tsõ mē ṅgàn̄mà'a Nwĩ yī ṅwè wa à le si kuu wa ntāṅ mmà'a Nwĩ, wa Adigè yī làà maṅsè, ìlòo lòò, ṅkii ṅkuu n̄ àlèè yii kaa à le ṅwa'ǎ yi yu ṅgàn̄mà'a Nwĩ wa bē aà. ²⁶ A le mbaa bē aa ma mùu ajàṅ bēè bon̄ Kristo à le ntswe n̄ ṅka nyè ṅgi'ì a ṅгаа ṅгаа, n̄loginè a noò yii mē Nwĩ à le naṅsè mbi aà. Lâ tsõ mē a bē làà aa, à le mfè'è ñzi aa tsi'ì ṅgàà yī m̄fùurè, fàa noò ñl̄wĩ'injim̄ mē yu mà'à Nwĩ n̄ ìb̄in̄u yi i s̄i'ì ibi bē.

²⁷ Tsõ mē bē tswe n̄ ṅkwò aa tsi'ì ṅgàà yī m̄fùurè a ti bē a njim̄ tā bì tso'otè misa'à myaa aa, ²⁸ a ṅgĩṅ ṅgĩṅ Kristo yii bì le mfa yi aa ṅgàà yī m̄fùurè mē tā à be'e ibi bē bì ghà'àtè aa, à ka tigè yī bũ fè'è a n̄ ṅгаа jii i ywe'e ji baà, kaa wa'à bù m̄fè'è n̄zi aa nlon̄ bē ànnù ibi, àa yī fè'è aa a nyweensè bē b̄ii mē bi yu'utè nii tsi'ì n̄ m̄int̄ii myaa m̄itsim̄ aà.

10

¹ Nlon̄ mē n̄ṅsè a d̄i'ì aa bē ìlil̄on̄ innù j̄i siginè jya jii mē i tswe n̄ ñzi aa, kaa ṅki'ì naṅsè n̄d̄i'ì aa innù jya mē i z̄i aa, kaa mbē njoo mmà'anwĩ jya mē bi tòò a atù àlòò àtù àlòò ṅkwatè aa, kaa mbē ki'ì bē bya mē bi yon̄tè a mbèè Nwĩ aa ghìrè tā bì bon̄ mmàn̄sè. ² A le mbaa bē maa ajàṅ bon̄ bi leè ṅwa'à kentè a ṅka ntòò aa ε? Mbē a bē mē ṅgàn̄mà'a Nwĩ jya bi leè n̄tè'è n̄si'ì waa bi laa a ṅгаа yī m̄fùurè, bon̄ kaa ànnù yī bi yī tsu a si ṅgi'ì a n̄t̄ii bo bu mfa nlon̄ ibi. ³ Lâ a n̄ m̄buu mmà'anwĩ ma gh̄u, bi bân̄nè ṅwa'atè aa innù j̄i bi n̄ àlòò n̄ àlòò. ⁴ Nlon̄ mē kaa m̄bē àlèè nu mbon̄ bo bì yī mbi a wa'ǎ ibi bē si'itè ñl̄'osè.

⁵ A bē ṅji'ì ànnù yii mē, noò yii mē Kristo, à le n̄zi fàa mbi aa à le nswon̄ mē, “Njoo jii mē bi mà'à nòo ghu bo bì jii bi fa ni a mbo wò aa, kaa ò si lòò, lâ, ò n̄àn̄sè m̄b̄in̄u mfa a mbo mē.

⁶ Kaa ò si doritè nlon̄ njoo jii mē bi tòò m̄ma'a n̄ gh̄o ghu bo bì jii mē bi tòò nlon̄ innù j̄i bi aà.

⁷ Mē tigè n̄swon̄ mē, “Wa mē z̄i mē a ṅghìrè ànnù yii mē o lòò aa mb̄ă Nwĩṅgòn̄’.

A n̄ àjàṅ mē bi ṅwa'anè mbi'ì ṅгаа yà a mum n̄b̄u'ù ni àṅwà'ànè nya aà.”

⁸ A le mfòò n̄swon̄ mē, “Kaa ò si kòn̄è kaa ṅki'ì k̄ii ñdoritè nlon̄ njoo jii mē bi mà'à n̄ gh̄o ghu bo bì njoo jii mē bi fa a mbo wò, bo bì njoo jii bi tòò m̄ma'a nòo ghu aa, ni jii bi tòò nlon̄ innù j̄i b̄i.” (Bi fa ma j̄u n̄yon̄è aa n̄ṅsè.) ⁹ A le ṅkù'ùsè mē,

“Wa mē z̄i mē a ṅghìrè ànnù yii mē o lòò aà.” A le mbwesè annù yi ntsyamb̄ii aa mē yu lèè yii mē a yon̄tè aà. ¹⁰ Nlon̄ ṅkòn̄è Nwĩ ma ya, bi s̄i'ì mē yī'inè b̄i'inè laa, n̄tsya a njim̄ ajàṅ yii mē bi le n̄lògè ìb̄in̄u Yesu Kristo m̄fa m̄ma'a Nwĩ ghu ṅгаа yī m̄fùurè aà. ¹¹ ṅgàn̄mà'a Nwĩ n̄tsim̄ a tēè ṅgòn̄ m̄itugè m̄injwi m̄itsim̄ a adigè afà'a yu, ñtòo n̄ njoo m̄ma'anwĩ jii mē kaa mbē ki'ì innù j̄i bi s̄i'itè aa ṅkwatè n̄ ṅgàà.

¹² Lâ Kristo à le mmà'à Nwĩṅgòn̄ m̄bi'ì innù j̄i bi n̄ àyoo mmà'anwĩ yī fùurè, n̄tswe a n̄sye a mbèè ñkwèè Nwĩ n̄ mà'à ¹³ n̄yu'utè ni mē tā bì ghìrè ṅgàn̄kib̄aà ji tā ì tigè mbē atetè m̄ikorè yi. ¹⁴ Nlon̄ mē à lògè mē ayoo mmà'anwĩ yī fùurè ñsi'ì bē ghu mē bì laa mbon̄ m̄àn̄sè n̄ṅkon̄è. ¹⁵ Azwĩ Nwĩ a k̄i mbē àyèfè a mbo b̄i'inè a n̄ innù jii à le nswon̄ aà. A le mfòò n̄swon̄ mē,

16 “A nî àkàà yîi mē ka wàrè bi'ibo aa a yulà
 mē mbē n̄jwi mà jya i tsya, a swon̄ Mmà'àmbi:
 Mē ka n̄j b̄in̄sè ba a nt̄i bo,
 i kīi n̄wà'ànè a atu bo.”

17 A bú n̄ku'usē mē,

“Kaa mē ka wa'á innù j̄i b̄i jyaa bo bī innù j̄i mē bo le mfànsè aa bù n̄wa'atē”

18 Bi laa bē l̄i'inhè ma juù innù bēə bon̄ kaa n̄ji'í ànnù a n̄ka ntòo njoo mmà'anw̄i mbi'í innù j̄i bi kaa i s̄i bú mbē. 19 B̄il̄im b̄a tsō mē b̄i'inhè nan̄sē mbii mē, b̄i'inhè ka ȳi kuu wa múm Adigē ȳi nan̄sē laa n̄tsya aa a n̄j̄im àləə Yesu aa 20 à le n̄ja'a m̄an̄j̄i ȳi m̄fii ȳi mē à tswe nt̄i aa n̄tsya a n̄j̄im àtsè'ə nyàtè ya, la a bē mē, n̄tsya a n̄j̄im n̄jyānū ȳi. 21 Tsō mē b̄i'inhè tswe ni n̄gān̄mà'a Nw̄i ȳi n̄kò'ònhè ȳi mē a lèntè ndá Nw̄i aa, 22 tá b̄i'inhè yon̄tē n̄kòòntè n̄i n̄t̄i annù n̄n̄kon̄, n̄luu n̄i àb̄iint̄i, ni m̄int̄i m̄i mē bi lèè n̄si'í innù j̄i bi ghu aa, bo bi m̄ib̄i m̄i nu m̄i mē bi lèè n̄si'í n̄i n̄k̄i ȳi làà. 23 Tá b̄i'inhè t̄e'ε akòrē ȳi'inhè tá à t̄insē a n̄i ànnù ȳi mē b̄i'inhè bii mē b̄i'inhè b̄e aa, n̄lon̄ mē b̄i'inhè zi mē Nw̄in̄gòṅ à ka lèə n̄kà'á ȳi. 24 Tá b̄i'inhè zi ajān̄ ȳi mē mbē b̄i'inhè ka nd̄iintē ȳi'inhè bi'inhè ni b̄i'inhè a n̄ka n̄kòṅnē bo bī a n̄ka n̄gh̄irē innù j̄i siḡinhè. 25 Tá b̄i'inhè tsuu ki b̄orikē a n̄ka n̄ghotē n̄tswe t̄si'í tso mē bē b̄i m̄o'ɔ gh̄irē aà. Tá b̄i'inhè ban̄nē n̄ka n̄ku'usē nd̄iintē n̄i ȳi'inhè bi'inhè ni bi'inhè ts̄i'it̄s̄on̄ ghulà mē Njw̄i Mmà'àmbi ya i kù'ù n̄zi aà. 26 Nlon̄ mē kaa àyoo ma'anw̄i yi dān̄ kaa a s̄i bú mbē a n̄s̄i'itē ib̄i ghu mē mbē b̄i'inhè z̄i ànnù ȳi mē a ku'unē a n̄gh̄irē aa, mbù n̄ka n̄gh̄eε n̄i m̄b̄i a n̄gh̄irē innù j̄i b̄i. 27 Ma mùu ajān̄ a tigē m̄ban̄nē mbē aa bē mē tá b̄i'inhè ka m̄b̄o'ɔ n̄i ànnù n̄ts̄o'otē m̄isa'a ya mē a ka ȳi z̄i aa bo bī m̄o'ɔ ȳi swèrē n̄swerē wa ȳi mē i ka ȳi tòo n̄gān̄kib̄aa Mmà'à mbi aà. 28 Nù ȳi mē à le n̄wò n̄n̄sē Moses aa, b̄iȳefē bi baa kē bi tarē bē f̄e'ε tēə swon̄ ajān̄ mē bo yē aa bon̄ bi zwitē yi, kaa n̄ki'í m̄il̄n̄nē kō. 29 N̄i wa'atē mē a ka ȳi tigē bē aa mē akē a m̄bo nù ȳi mē à tsà'a a Mu Nw̄i aa ε? Mē à lògē aləə ya ȳi mē Nw̄i à le n̄wàrē akàà ghu, n̄si'í ib̄i yi ghu mē tá à laa n̄i àyoo àdān̄è àdān̄è aa ε? A bēḡitē aa Azw̄i ib̄on̄ Nw̄i yā. Ȳi n̄gi'í i ka ȳi swèrē tsyātē. 30 Nlon̄ mē b̄i'inhè zi yu wa ȳi mē à swōn̄ mē, “N̄kw̄i'inhè ànnù à n̄i ànnū yā mē ka kwi'inhè.” N̄ki m̄bu n̄swon̄ mē, “Mmà'àmbi à ka ȳi ts̄o'otē m̄isa'a m̄i bē bi.” 31 A n̄i ànnù ȳi swèrē n̄swerē a wò a múm m̄bo Nw̄i ȳi mē à tswe nt̄i aà.

32 Wa'atē n̄i a noò wa ȳi mē à lèè n̄tsya aà, noò wa mē n̄i le n̄kw̄erē n̄kà'à Kristo aa, n̄gi'í ȳi n̄t̄i i le n̄kuu a nu bù, lâ n̄i tswá n̄t̄i gh̄uu n̄tsya n̄gi'í yā. 33 B̄i le si bēḡitē n̄i gh̄uu n̄kīi nd̄i n̄i n̄gi'í a nu bù a idigē m̄itaa, a ni b̄in̄òò b̄i m̄o'ɔ a b̄ān̄nē n̄gh̄eε bu n̄gh̄eε mbii n̄gi'í bu bī bē b̄i m̄o'ɔ b̄ii mē bi le si yē m̄buu n̄gi'í mà wa aà. 34 N̄i le mbii a nyē n̄gi'í bú bī n̄gān̄atsan̄; noò ȳi mē bi le n̄kw̄erē n̄gòṅ njoo juu ts̄im aa n̄i le m̄beentē ma ya n̄i n̄idore n̄lon̄ mē n̄i le n̄zi mē njoo j̄i wè j̄i mē i tsya ma jya, j̄i mē i lwi'í n̄ikon̄ aa i ka ȳi tswe a m̄bo bù. 35 Tsō mē a bē laa, tá n̄i tsuu atan̄ont̄i yuu lō mà'atē bē, n̄lon̄ mē a tswe n̄i m̄it̄n̄nē m̄i wè. 36 Nlon̄ mē n̄i n̄tswe n̄i tswe n̄i n̄tswānt̄i gh̄uu t̄a ki gh̄irē annù ȳi mē Nw̄i a lòò aa t̄a kw̄erē ayoo ȳi mē à kà'a a m̄bo bù aà.

37 “Nlon̄ mē a tigē t̄si'í m̄u àt̄i noò

tā yu wa ȳi mē à tswe n̄i n̄z̄i aa, tā à zi. Kaa à ka wa'á bù n̄tiḡitē.

38 Lā nù ȳi mē ànnū yi a tsinē aa, à ka tswe nt̄i a n̄j̄im àb̄iint̄i,

lā mbē a swon̄tē akòrē yi mb̄i n̄i n̄j̄im,

bēə bon̄ kaa mē ka wa'á bi'iyu doritē.”

39 Lā kaa b̄i'inhè s̄i bē b̄ii mē b̄i'inhè swun̄tē akòrē ȳi'inhè m̄bwe aa bē. B̄i'inhè ban̄nē mbē aa b̄ii mē b̄i'inhè tswe n̄i àb̄iint̄i a nyweenē.

11

Abiinti

¹ Abiinti à ni nànsə nzi annù tã à laa nlon njoo jii mə bĩ'inè be aà, a mbii njoo jii mə kaa bĩ'inè si yə aà. ² Nlon mə a le nghìrə abiinti mə tã Nwĩngòŋ à beentə bitsyàbimbii bi ngu'u. ³ Bĩ'inè tsya aa a njimə àbiinti nzi mə Nwĩ à le nnaŋsə mbi yù aa ni nìghàà ni. Ma la a bə mə njoo jii mə bĩ'inè yə aa, bi le nnaŋsə aa nì njoo jii mə bĩ'inè si yə aà.

⁴ A le nghìrə abiinti mə tã Abel à ma'a Nwĩ nĩ àyoo mà'anwĩ yii mə a le mbòŋ ntsya yĩ Kain aà. Nwĩngòŋ a tigè mbeentə yi mə à ni nù yii mə ànnù yi a tsinê. Nwĩngòŋ à le mbə ayefə yi nlon mə à le nkwerə jii njoo mà'anwĩ jya aà, ka mə à le nkwo aa, à burə ka ki ghàà a njim àbiinti yi. ⁵ A le nghìrə abiinti mə bi logə Enoch ñkò'c nghèe ni ghu mə tã tsuu niwo ló yə. Bi le nlòò yi kaa ñki'ì yə nlon mə Nwĩ à le nlògè yi aà. Mbòŋ tã bi ka nlògè yi aa bi le mbeentə mə à ni nù yii mə à ghìrə Nwĩ a doritè. ⁶ Abiinti a bə tuu bə boŋ kaa mbə nù tsù a wa'à ghìrè tã Nwĩ à doritè, nlon mə nù ntsim yii mə a yòntè ñkoontə ni a mbèe Nwĩ aa, à tswe nì mbii mə Nwĩngòŋ à tswe ghu ntii ñkii ntəŋə ni bə bii mə bi naŋsə nlòò nii aà. ⁷ A le nghìrə abiinti mə tã Noah à bii ajàn yii mə bi le ñwà'àsè yi nlon innù jii mə à le mburə ti yə aa, nlògè noò ñkòò aban yii à le ñkuu ghu bo bi ñkwè'è yì ñyweenè aà. Ma mùu ajàn à le nghìrè bi nĩ ñsa'a a nù mbi a tigè mbə ñjindá bə bii mə ànnù yaa a tsinè ntsyá a njim àbiinti aà. ⁸ A le nghìrə abiinti mə tã Abraham à yu'unə wa noò mə Nwĩ à le ntwoŋə yi mə tã à ghèe nkwerə abwenənsye yii mə Nwĩ à le ñkà'à mə yu ka fa ghu mbo aà; à le mfè'è ñka nghèe ka mə kaa à le ñki'ì adigə yii mə yu ghèè ghu aa zì aà. ⁹ A le nghìrə abiinti mə tã à tigè ntswe wa nĩ àbwènə nsye ya mə Nwĩ à le ñkà'à aa tsi'ì tsó ñgii, ñle ni a ni mĩntan tsó Isaac ni Yakob, bii mə à le ñki mbə bə bii mə bi le ñki ñka'a abwenə nsye mà yù a mbo bo aà. ¹⁰ Nlon mə à le si lòò ñjò'ò àla'a ya yii mə ì tswe nĩ ñtsənda, nù yii mə a ghùrè aa, ni nù yii mə à nànsə aa, a bə Nwĩ yumbòŋè. ¹¹ A le nghìrə ajàn yii mə Abraham à le ntswe nĩ àbiinti mə Sarah à le tswe ni mu ka mə à le mbə àfirè, le boŋ ñlòò ji i kì mē ntsya aà. A le mbii aa nlon mə à le nzi mə nù yii mə à le ñkà'à aa, a lèè ñkà'à yì aà. ¹² A tigè mbə ajàn yii mə a ni nù yì mfuùrè yii à ti bə aa a tigè aa a ñkwo aa, bi le njwe ñgwè'è ghu i gha'a mbə tsi'ì tsó mĩnjòŋ mii mə mĩ tswe a aburə kè tsi'ì tsó àwan yii mə a tswe a aghəŋə ñki miyaa a ajàn mə kaa mbə bi wa'à səŋə aà.

¹³ Bə ma bù bitsim bi le ñkwokə a múm àbiinti. Bo le ñkwokə a múm àbiinti ti kwèrə àyoo yii mə bi le ñkà'à a mbo bo aa, lá mbanə nyə njoo mà jya i tswé a sà'a agha'à, lá mbii mə bo t'è mbə aa bìgii, mbə batoo faa atu nsyè. ¹⁴ Nlon mə bə bii mə bi ghàà ma mùu ajàn aa, bo ghìrə a laa mə bo lòò aa ala'a yii mə à nĩ àyaa aà. ¹⁵ Bo le baa ki lèè atú yaa ki wa'atə aa àbwènə nsye ya mə bo le mmà'àtə aa boŋ bo le nlòò abwarə mbù mbii fu. ¹⁶ Lá bo le mbanə nte'è atú yaa bə nĩ àla'a yii mə a boŋ ntsyàtə ma yá, mbə ala'a yii a tswe a aburə aà. A bə ànnù yii mə kaa Nwĩngòŋ à si atu ñirè mə mbə bi twoŋə yi mə à ni Nwĩ wàà nlon mə à nànsə njo'ò àla'a yì ñsigìnè ñlèè a mbo bo.

¹⁷ A le nghìrə àbiinti mə tã Abraham à logə mú yì Isaac mə yu tòò mmà'à Nwĩ ghu, wá noò mə Nwĩ à le ñkwà'ànè yi aà. Nwĩ à le nlèè ñkà'à bo Abraham lá a kì mbu mbii a ntòò njon mú yì yì mò'otə a mmà'a Nwĩ ghu. ¹⁸ Nwĩ à le nswon ghu mbo mə, “Mè ka tsyá aa a njim Isaac i fa ñgwè'è yù mə mè kà'à aa a mbo wò.” ¹⁹ Abraham à le mbii mə Nwĩngòŋ mbə a yweensə bə ni nìwô ka mə bi kwô kwò aà. Lá a ni mánjì yì mɔ'c mbə bi swon mə à le ñki mbu nkwerə yi fu a ntsù nìwô.

²⁰ A le ghìrè abiiintii mē tā Isaac à niŋ mboonə a nu Yakob bo Esau nlon innū jii mē i le mburə ti zī aà. ²¹ A le ghìrè abiiintii mē tā Yakob à niŋ mboonə a nu boo bi Joseph wa noò mē à le si kwo aa, ntigə ntunə ntswa afi yi mmii Nwī. ²² A le ghìrè abiiintii mē tā Joseph à ghaa annū ajàn mē baIsrael ka yī fè'ε a ala'a Egipto a noò yī mē à le si kwo aa, ŋki mfa ndi'i ajàn yī mē bi ka yī twinə yi aà.

²³ A le ŋghìrè abiiintii mē tā ta bi Moses bo Ndè yī tā bi lo'osə yi ni bisàn bi tarə a noò yī mē bi le njwe yi aà. Bo le nyə mē, a ŋkirə, mu wa à le mbə mbəŋ mú, kaa ŋki'ī nōŋsə m̄fò wa bù m̄bo'ɔ. ²⁴ A le ŋghìrè abiiintii mē tā Moses à tuu yi mē tā bi tsuu yi ni mú Mfò Pharoah yī m̄ngyè ki twonə a noò yī mē à le ŋkwe aà. ²⁵ A le mbànə n̄tsɔ'ɔ mē yu ka kii bii ŋgi'ī yī mē bi le si di a nu bə bi Nwī aà, n̄tsyatə a nyu'u ibəŋ yī mē ibi zī ni ghu, i bə ibəŋ yī i tsyá tsyá aà. ²⁶ A le mbeentə mē a bəŋtə a nyə ŋgi'ī bo bi àdirə atu nlon Ayɔ'ò Nwī à nī àfù'ù yī a tsyatə njoo àtindùu a ala'a Egipto nlon mē à le nte'ε mi'ī mi a ni m̄təŋnè mii mē mi ka yī zī aà.

²⁷ A le ŋghìrè abiiintii mē Moses à ma'atə ala'a Egipto kaa ŋki'ī alwintonə Mfò wa bo'ò; nlon mē à le ntswe nī àtəŋentii ŋghεε nī mbīi tsi'ī tsò n̄u yī à le si yə nī Nwīŋgòŋ yī mē kaa bi si yə aà. ²⁸ A le ŋghìrè abiiintii mē tā à loŋinə annū Passa, n̄swon mē tā bi tswerisə aləə ya a ni m̄intsu mi nda mē tā Angel n̄wo wa tā à tsuu bitsyá bi mbīi bi boo bi baIsrael bi mbànə l̄o zwiətə.

²⁹ A le ŋghìrè abiiintii mē tā baIsrael tā bi too Ŋki miyaa yī bagitə wa tsi'ī tsó bi too aa nī n̄syε yī n̄yoorə. Nòò yī mē baEgipto le nywintə mē bi kii too aa, ŋki wa i sigə ŋkonə waa.

³⁰ A le ŋghìrè abiiintii mē tā iwùgə ala'a Jericho jya tā i wokə a noò yī mē baIsrael le mben ŋkarisə ala'a ya n̄jwi ji s̄ambaà.

³¹ A le ŋghìrè abiiintii mē tā bi tsuu akwàrə Rahab bo bi bə bii mē bi le ntii atu a mbo Nwī aa zwiətə, nlon mē à le ŋkwərə b̄itswərə bi baIsrael nī m̄boonə aà.

³² M̄a bu ŋghèè nī mbīi ŋka nsəŋtə aa ε? Kaa Nòò à si tswé a mbo mē a ŋghàà annū nlon Gideon, Barak, Samson, Jephah, David, Samuel, bo bi ŋgāntoo Nwī. ³³ Nlonə abiiintii bo le mmà'a ntsò bo bi itoo itoo ntsya waa. Bo le ŋghìrə annū yī mē a tsinə aa, ŋki ŋkwərə annū yī mē Nwī à kà'à aà. Bo le ŋkutə m̄intsu mi naəŋwyè, ³⁴ m̄bwetə m̄imɔ'ɔ m̄i t̄i, ŋki ŋkhə kaa bi wa'à waa ni munwī n̄tsò zwiətə. Bo le mbə iborəkə njoo l̄a ntigə mbəŋ mbə bit̄i bi bə ntigə mbə tsi'ī ŋgānmà'á n̄tsò j̄i t̄i, ŋgha'a n̄tsū n̄tsó itoò. ³⁵ Ntsya a njimə abiiintii bi le nyweense bilim bi b̄angyè bii mē bi le ŋkwokə aa mfa a mbo bo. Bi mɔ'ɔ bi le si yə ŋgi'ī bi ghə bi mà'atə waa bo tuu t̄a i kwo a m̄um ŋgi'ī i yī tigə b̄i yweenə i tswe nī n̄tswənt̄i yī mē i b̄on n̄tsyatə aà. ³⁶ Bi le si wyè nī b̄i mɔ'ɔ, ŋgho ni b̄i mɔ'ɔ, ŋkoo bi mɔ'ɔ n̄ àtsan, n̄lògə ŋghεε ni bu a ndàtsanə. ³⁷ Bi le ntumntə b̄i mɔ'ɔ nī ŋgò'ò, ŋkwyε b̄i mɔ'ɔ it̄i baa, n̄zwitə b̄i mɔ'ɔ n̄ munwī n̄tsò. Bi mɔ'ɔ bi karə ŋwε'ε nī ŋgùu mbinjərə bo bi j̄i mbindonə. Mbə ŋgāŋamfumə, bi tso'ò n̄ àkòrə yaa, n̄di nī ŋgi'ī a nu bo. ³⁸ Kaa m̄bi yù i le ŋwa'á a mbo bo ku'ùnə. Bo tigə ŋghaa n̄tsinə ŋkarə ni a n̄ta'a m̄iwèè mi wèè tsi'ī tsó bə bii bi ŋkhə n̄tsò. N̄le ni a itu m̄inta'a bo b̄i a m̄um ibù'u ŋgoo bo bi m̄imborə a nsyè.

³⁹ Ma bu bə bi le mbeentə waa mē bi le nluu nī abiiintii, la kaa bo le ŋwa'á innū jii mē Nwī à le ŋkà'à a mbo bo aa kwərə ⁴⁰ nlon mē Nwī à le n̄antə atantə yī mē a bu mbəŋ n̄tsya ma ya aa a mbo b̄i'inə, mē bo ka yī kii kɔ'ɔ luu tsi'ī b̄i'inə n̄bò bitsimè.

12

Nwīŋgòŋ Taà yī'inə

¹ Tsi'ī tsó mē b̄i'inə tswe ni n̄nòò b̄iyəfə bi karisə yi'inə aa, á b̄i'inə ma'atə ŋgòŋ innū tsim jii mē mbə i kinə m̄anj̄i a mbo b̄i'inə aa, bo bi ŋgòŋ innū j̄i bi it̄sim jii mē i l̄iginə n̄tinə ni a nu b̄i'inə aa, ŋgaanse m̄it̄i mi'inə, n̄tan n̄tii, ŋka ŋkhə n̄ikhə n̄ii

mə ni tswə a mbii bǐ'inè aà. ² Tâ bǐ'inè tɛ'ɛ mi'f mǐ'inè a nu Yesu yǐi mə àbǐintǐi yǐ'inè a lɛ nlògìnè ghu nu ŋki nlwi'isə ghu nu aà. A lɛ mbii ŋgǐ'i ŋkwə a ati bǎŋnè bǎŋnè kaa ŋki'ì nǐ àdirə atu yǐi mə àti bǎŋnè bǎŋnè a lɛ si zǐ nǐ yu aa bɔ'ò. Nlon mə à lɛ nzi nidorə nǐ wè nǐi mə ni lɛ si yu'utə nǐi aà. Tsǐtsòŋ à tǐgə ntswe a mbèè nǐkwɛ Nwǐ yǐi mə à ŋǎŋnə a aburə aa nǐ mà'à.

³ Nanşə ŋwa'atè nǐ mbuu ŋgǐ'i yǐi mə à lɛ nyə aa, nǐ mbuu kǐbàà yǐi mə ŋgǎŋghirə ìnnù jǐ bi i lɛ si bàà nǐi ghu aa, maa ajàn, tâ nǐ tsuu lõ kaa, i swùŋtə akòrə yuu i bǐi nǐ nǐm bə. ⁴ A ajàn mə bu bi ìnnù jǐ bi i to aa, kaa nǐ burə tǐ to ŋghèè nywe'e a adigə yǐi mə mbə nǐ saansə àləə yuu ghu. ⁵ Nǐ lǐ'ìnè mē a adi'itə ya yǐi mə Nwǐŋgòŋ a fa nǐ a mbo bù tsǒ bɔɔ bi nswonə nǐ mə,

“Mú ghà tsuu ki tsa'a ajàn mə Mmà'àmbi a mǐrǐsə nǐ gho aa bə.

Tsuu lõ ki swùŋtə akòrə yo i bǐi nǐ nǐm mə mbə a ka ntsisə nǐ ghó.

⁶ Nlon mə Nwǐŋgòŋ a tsisə aa bə bǐi mə à kònə aa,

ŋkǐi nnǐŋə nǐ ŋgǐ'i aa a nu bə bǐi mə à lògə mə à nǐ bɔɔ bi aà.”

⁷ Nǐ tswa ntǐi ghuu a nǐ ajàn yǐi mə Nwǐ a mǐrǐsə ghuu aà, a lèntə nǐ ghuu aa tsi'f tsǒ bɔɔ bi. Ŋgǐ'i yǐi mə nǐ yə aa i dǐ'f aa mə Nwǐŋgòŋ a mǐrǐsə ghuu aa tsi'f tsǒ bɔɔ bi. Kə mu yǐ tsù à tswə ghu yǐi mə taà yǐ à si mǐrǐsə aa ɛ? ⁸ Mbə bi tsuu ghuu ki mǐrǐsə tsi'f tsǒ ajàn mə bi kǐi mmǐrǐsə bɔɔ bǐ mɔ'ɔ aa, bəə bon kaa nǐ sǐ bɔɔ bi nanşə mbə; bon nǐ bə aa bɔɔ bi tǐ tà. ⁹ Mbə bità bǐi mə bi jwe yǐ'inè fàa mbi aa, mbə bi ka mmǐrǐsə yǐ'inè, bǐ'inè kǐi mbo'otə nǐ waa, bəə bon kaa mbə bǐ'inè wa'ǎ ibǐi nǐ yǐ'inè sigǐsə a mbo Taà yǐ'inè a mǐm Azwǐ tǎ i tswə ntǐi aa ɛ? ¹⁰ Bità bǐi fàa nsyɛ bi mǐrǐsə yǐ'inè a nǐ mú àtǐi noə aa nǐ ŋkònə yàà, lá Nwǐŋgòŋ a mǐrǐsə nǐ yǐ'inè ŋghirə aa ibon a nu bǐ'inè, mə tâ bǐ'inè ki nlaa manşə tsi'f tsǒ yu. ¹¹ A nǐ ŋgǒŋ ìnnù tsǐm jǐi mə Nwǐ a tsisə nǐ yǐ'inè aa, bǐ'inè lògə maa noə tsi'f tsǒ ànnù yǐ bi ŋka nǐŋnə, kaa wa'à bǎŋnə ŋka ndoritə, lá a tǐ bə a nǐm bə bǐi mə bi mǐrǐsə waa aa, bi koonə mǐntà mǐi mə mǐ zǐ nǐ mbɔɔnə ŋghirə bo ghirə nǐ ìnnù jǐi i tsinə aà.

Idi'itə bo bi ŋwà'àsə

¹² Ka ŋentə nǐ mbó muu mǐi mə mǐ kàà mē aa a ndəŋə, ŋki ntǐnsə nǐ nǐ mǐkù'utə muu mǐi mə mǐ tsǐgìnə aà. ¹³ Nǐ ghirə tâ mânjǐ yǐi mə nǐ təə ghu aa tâ à tsìnə, tâ ìdìgə jǐi mə i kwokə a mǐka'a bù aa tâ i tsuu lõ fààkə, tâ i bǎŋnə ntǐi tǐ. ¹⁴ Nǐ ywe'etə a ŋka ntswe nǐ mbɔɔnə bu bi bə bitsimə; ŋkǐi ntəə nǐ àkòrə nǐzǐ yuu tâ à laa manşə nlon mə ŋù yǐi mə àkòrə nǐzǐ yǐ a sǐ laa manşə aa kaa à ka yǐ wa'ǎ Mmà'àmbi yə. ¹⁵ Nǐ ka ntsyəsə ghuu, nyə mə tâ ŋù tsù à tsuu lõ tswə tǐ kwɛrə ibon Nwǐ wá. Tâ ŋù nǐ bù à tsuu lõ bə tsi'f tsǒ àtǐ nǐlwi' tsegə yǐi mə a fa ŋgǐ'i, ŋghirə i bəŋ ntigə nǐ'f yǐi mbə lǐ'f bə bǐ ghà'atə aà. ¹⁶ Tâ ŋù nǐ bù ghùu yǐ mɔ'ɔ tâ tsuu lõ bə ŋù àtsùurə kə tsǒ ŋù yǐi mə à si Nwǐ bɔ'ɔ aa tsi'f tsǒ Esau yǐi mə à lɛ fèə abwarə yǐ tsǒ ndǐ mu, ŋkwɛrə mǐjǐ mǐ ŋgàà mɔ'ɔ ghu aà. ¹⁷ Nǐ zi mə à lɛ mbə a nǐm aa a bú ŋka nlɔɔ mə yu tswə nǐ mbɔɔnə taà yǐ, lá bi lɛ mfurə yǐ nlon mə kaa mânjǐ yǐi mə mbə a kwensə ànnù yǐi mə à lɛ ŋghirə aa kaa à lɛ ŋki'ì bə ka mə à lɛ si yè'è nǐ mǐlàà a mǐ'f yu aà.

¹⁸ Kaa nǐ sǐ zǐ aa tsi'f tsǒ baIsrael lɛ nǐ, a mbèè nta'a yǐi mə mbə bi wa'à mɔ̀ntə, i khǐ nǐ mɔ'ɔ; a mǐm mǐfǐ ìdìgə, bo bi ìdìgə buurə bùurə, nǐ àfisə yǐ tǐ, ¹⁹ bo bi nǐ ntaŋ, nǐ nǐ ŋù. Nòə yǐi mə bə bya lɛ nyu'u nǐ ya aa, bo lɛ mbo'ɔ ntigə mbu'u nǐ mbo nswon nǐ mə kaa bo si bù ŋkɔŋ a nyu'u tâ bi swon ntoo yǐ mɔ'ɔ a mbo bo. ²⁰ Nlon mə ndǐ'f jǐi mə bi lɛ mfa a mbo bo i swonə nǐ mə, “Mbə a tɛ'ɛ mbə tsi'f nàà mə i mɔ̀ntə nta'a wa aa, bi tumntə nzwitə!” i lɛ ntǐi si'f. ²¹ Ìdìgə i lɛ nswèrə si'f si'f, Moses a tǐgə nswon mə, “Mə tsǐgìnə nǐ nǐbɔ'ò.”

²² Lâ nî banɲə nzî aa a Nta'a Sion, bo bì a njò'ò àla'a Nwĩngòɲ yĩ mə à tswe ntì aa, Yerusalem yĩ mə à tswe a aburə aa, ni bìangel a ɲkam nì ɲkàmè bii bi ghotə ntswe nluu ni nìdorə aà. ²³ Nì zi aa a nî ɲghòtə yĩ mə à nì yí bɔɔ bi Nwĩ bi ntsyàmbĩ bii mə bi ɲwa'anə mìkúm myaa a aburə aà. Nì zì aa a mbo Nwĩngòɲ yĩ mə a sa'a ɲù ntsim aa, bo bì a mbô ìzwĩ bē bii mə bi ghìrə innù jii i tsinə, m̀bè bē bii bi kwi ɲkɔ'ɔ nluu aà. ²⁴ Nì zì aa a mbo Yesu yĩ mə à zi nî àkàà yí fi ya aa, a nî àləə yĩ mə bi mitə a ghaà nzi nî ìbòɲ yĩ i tsyatə yi aləə Abel aà.

²⁵ Tâ nî ka ntsyəsə ghuu ntsuu lõ tuu nji ɲù wa mə a ghàà aa bē. Bè bii mə bi le ntuu nji ɲù wa mə à le si ghàà ɲwa'asə nî waa fàa nsye aa kaa bi le ɲkɪ'ì àjàɲ yĩ mə mbə bi khē zī. Mbə bi'inə yí n̄tigə ɲkhə aa mə akə mə mbə bi'inə tuu nji ɲù wa yĩ mə a ghàà n̄lo a aburə aa ε? ²⁶ Nji Nwĩ ya, i le ntsigə nsyē n̄tsim maa noò. La tsĩtsòɲ à kà'à mē mə, “Mè ka kù'ùsə bũ tsigə mbĩ, kaa wa'a tsi'ì n̄syə yuyu tsigə, mə ka kii tsigə aburə ghu bò'ò.” ²⁷ Nìghàà nya mə à swoɲ mə, “Mè ka kù'ùsə bũ tsigə aa,” ni nan̄sə ndi'ì ni mə ɲjoo jii mə bi le n̄nan̄sə aa, bi ka tsigə lò'òsə tâ jii mə mbə bi wa'à bù ntsigə aa tâ i tigə ntswe. ²⁸ Tâ b̄i'inə ka mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ n̄loɲ mə ànnù nifò ya yĩ mə b̄i'inə kwerə aa, kaa mbə bi wa'à bù n̄tsigətə. Tâ b̄i'inə ka mfa mbi'ikə ɲkii ɲgha'asə Nwĩ ni m̄an̄ji yĩ mə à b̄oɲ ghu mbo aa, ɲghu'usə nii ɲkii mbo'ɔ, ²⁹ n̄loɲ mə Nwĩngòɲ yi'inə à laa mbə mɔ'ɔ yĩ mə i tòɔ ɲjoo aà.

13

¹ Nì ghìrə tâ àkòɲnə yuu tsò bɔɔ bi ma tâ à ka ɲghɛɛ nî m̀b̄i. ² Nì kii ɲka ɲwa'atə a ɲkwerə bìgì a mìla'a bù, n̄loɲ mə b̄è b̄i mɔ'ɔ bi lèè ɲkwerə baangəl a mìla'a bo ti zī. ³ Nì ka ɲwa'atə bē bii mə bi tswe a atsaɲ aa, tsò a tswé bũ bo ghu; ɲkii ɲwa'atə n̄i bē bii mə bi dĩ ɲgi'ì a nu bo aa n̄loɲ mə mbə a k̄i m̀b̄ə bu.

⁴ Tâ b̄è b̄i tsim tswa annù n̄yo'ɔ n̄i àghu'usə, n̄tsuu n̄i n̄s̄iɲ a kuu n̄yo'ɔ ki zì; n̄loɲ mə Nwĩ à ka yí niɲ isa'a a nu ɲgàɲatsùurə bo bì ɲgàɲajirə.

⁵ Nì tsuu annù ɲkabə i lògə tɛ'ɛ a mb̄i, n̄i ka mbii ni mə ɲjoo jii mə n̄i tswe ni ju aa i ku'unə a mbo bù; n̄loɲ mə Nwĩ à laa nswoɲ mə, “Kaa mbə mə wa'à ghuu m̄è'è kaa ɲwa'à ghuu k̄i n̄ləə tâ n̄i tswe tsi'ì t̄i àyoò” ⁶ Mbə yĩ mə a bə maa ajàɲ aa, m̀b̄ə b̄i'inə tigə nswoɲ n̄i àt̄an̄enti mə, “Mmà'ambi à n̄i ɲgàɲkwetə ghà, kaa mə ka wa'à kà mbo'ɔ; mbə ɲù misòɲ a ghìrə àkə a nu mə aa ε?”

⁷ Nì ka ɲwa'atə b̄itsyàsə buu, bya bii mə bi le nswoɲ nìghàà ni Nwĩ a mbo bù a mb̄i mb̄i aà; n̄i wa'atə a ajàɲ mə n̄tsw̄enti yàà i le mbə aa, ɲka ɲɲe'esə n̄i àb̄iinti yaa. ⁸ Kaa Yesu Kristo à si kwensə, àa tsi'ì ɲḡiɲ ɲḡin a ajàɲ mə à k̄i bə a yɔɔ aa mə à bə sii, i lõ kii bə a yɔɔ, i lw̄i'ì n̄iɲkòɲ.

⁹ Nì tsee m̄à'atə tâ b̄è ka mbwe'esə ghu n̄i ìnnũ mbuu mbuu j̄i fi jii mə i s̄i ku'unə aà. A ban̄nə ɲku'unə aa mə tâ m̄inti muu ka ɲkwerə mit̄i a n̄i ìbòɲ Nwĩ kaa ɲkɪ'ì bə a ni m̄iji bē. Nloɲ mə ajàɲə mə b̄ə yòɲə b̄in̄òɲsə nloɲ m̄iji aa kaa a burə t̄i waa n̄i ànnù tsu kwetə bē. ¹⁰ B̄i'inə tswe n̄i m̀buu n̄ikentə ni mɔ'ɔ ni m̄à'a Nwĩ yí mɔ'ɔ; ɲḡan̄m̄à'a Nwĩ jii mə i fà'à wa m̄um n̄t̄an̄ yí lw̄en wa yĩ ni tswe ghu aa kaa i s̄i n̄i àdà'à tswé a n̄j̄i àyoò yĩ mə bi tòɔ ghu aà. ¹¹ ɲḡan̄m̄à'a Nwĩ yí ɲwè wa a kuu aa tsi'ì n̄i àləə naà ya mə bi wa mma'a n̄i Nwĩ ghu nloɲ ibi b̄ə aa wa adigə yí N̄an̄sə Nlaa, m̀ban̄nə mb̄è'è n̄i m̀b̄à ya mf̄è'è wa baligə n̄t̄oɔ ni a abɛɛ. ¹² A ki mbə ɲḡiɲ ɲḡin a ajàɲ yĩ mə bi le n̄lògə Yesu m̄f̄è'ɛ ni ghu a mum baligə a yê ɲgi'ì bi zwitè yi mə tâ à ghìrə bē bi laa man̄sə n̄tsya a n̄j̄im̄ àləə yi. ¹³ Maa ajàɲ a ku'unə mə tâ b̄i'inə f̄è'ɛ a m̄um baligə ɲghɛɛ n̄tsi'ì yi t̄à kii kwerə mb̄èḡitə ya yĩ mə bi le mb̄èḡitə yi ghu aà.

¹⁴ Nlon mē kaa bī'inè sī nī n̄jò'ò àla'a yīi mē a lwi'i n̄n̄koŋ aa faà tswê, m̄baŋnē nlòò aa ya mē a ka yī zī aà.

¹⁵ A ku'unē mē tâ bī'inè tigē n̄tsya aa a nu Kristo, mfa nī àyoo mmà'a Nwī yīi mē à nī agha'asè aa, a ŋgòŋ b̄n̄nòò b̄ts̄s̄m, a mbo Nwī, m̄bē agha'asē yīi mē a f̄ε a ghoŋ n̄ts̄s̄ bē b̄ii mē b̄i swoŋ nī annū f̄k̄ûm yi aà. ¹⁶ Nī tsuu lī'inē a ŋka ŋgh̄rē ìbòŋ bo b̄i a ŋka nyàtē ñjoo j̄ii mē nī tswe nī ju aa, ñlon mē ñjoo mmà'anwī ma j̄u i b̄òŋè nī Nwī.

¹⁷ Nī ka nyu'unē b̄ts̄yàsè buu ŋk̄i ŋka nyoŋē nī ìnnū j̄ii mē bo swoŋ aà; ñlon mē b̄i bē nī ànnū n̄t̄ī yuu, ŋk̄i n̄tswe nī àj̄aŋ yīi mē b̄i ka yī fa akwi'i a n̄si mi'i Nwī ñlon ŋgaa yùu aà. A bē ñj̄i'ī ànnū yīi mē a ku'unē mē boŋ nī gh̄rē bo fa'à nī àfà'á yaa nī n̄dorē, ñlon mē bo bē ki fà'à bē nī àj̄oŋnē boŋ kaa a ka wa'à ghuu kwetē.

¹⁸ Nī ka n̄tsa'atē nī Nwī ñwa'atē nī yī'i, ñlon mē b̄i'ī zi mē n̄t̄ī yī'i i laa a nī ànnū yīi mē b̄i'ī fà'a aà. B̄i'ī lòò mē b̄i'ī ki gh̄rē ìnnū ts̄s̄m j̄ii mē i ts̄inē bē b̄o'otē aà. ¹⁹ Mē bu'u mbo a mbo bù tsi'ī n̄t̄ī mē nī bē ki n̄aŋsē tsà'atē Nwī boŋ à ka gh̄rē mē w̄aŋsē mb̄u m̄b̄ii fu a mbo bù.

²⁰ Tā Nw̄iŋgòŋ m̄b̄oŋnē yīi mē à lē ŋgh̄rē Mmà'àmb̄i yi'inè Yeso a bú m̄b̄īnē a n̄iwo aa, yu wa mē à nī ŋgàŋmb̄ēmb̄i yī ñwè aa, nī àlèè yi yīi mē b̄i lē ŋwàrē àkàà yīi mē a lwi'i n̄n̄koŋ ghu aa, ²¹ tâ à fa ñjoo j̄i siḡinē ts̄s̄m j̄ii mē nī lòò aa, ta tâ nī ka ŋgh̄rē ìnnū j̄ii mē Nwī a lòò aà. Tā à gh̄ε nī m̄b̄ii n̄tigē fà'à nī ìnnū j̄ii mē a kòŋè aa a nu bù n̄tsya aa a n̄j̄m̄ Yesu Kristo, yīi mē n̄gha'a n̄ts̄s̄m ka tigē zī ghu mbo i lwī'ī n̄n̄koŋè aà. Amen.

²² Mē bu'u nī m̄bo a mbo bù mb̄a b̄il̄m̄ b̄a, mē tâ nī kw̄erē n̄gh̄àà nī ad̄i'itē nū siḡinē, ka mē mē ŋwà'anē nī ghu'utē aà. ²³ Mē lòò mē tâ nī zi mē b̄i fi'isē mē mumaà yī'inē Timoti a nd̄atsaŋ. Mē yu'utē aà yi, à bē w̄aŋsē zī boŋ b̄i'iyu ka tigē zī b̄its̄s̄m a mb̄ε bù. ²⁴ Nī tsa'atē b̄its̄yàsē buu b̄its̄s̄m bo b̄i bē b̄i Nwī b̄its̄s̄m. B̄il̄m̄ b̄i'inē b̄ii mē b̄i tswe a Itali aa b̄i toò àtsà'atē a mbo bù b̄its̄s̄m. ²⁵ Tā ìbòŋ Nwī tâ i tswe a mbo bù b̄i ts̄s̄m. Amen.

Aṅwà'ànə JEMS

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànə yŭ aa a le ṅwà'ànə Jems muma bi Yesu a mbo bi Krisèn bii mə bi le ṅjà'a waa bi tswé a itoo itoo aà. Jems à le ṅki mbə ntsyàsə a ṅghotə a Yerusalem.

Jems à ṅwà'ànə ndi'itə nî bə bi Nwî ni innū jî ghà'atə, lâ mâ ànnū yîi mə à ghàa ghu aa à nî àbiintii. Nswonə ni mə bi yə abiintii ṅū aa a ni ifà'â yi bo bi mighirìnə mi innū mi. Kaa àbiintii yîi mə ṅū a swonə tsi'î nî ntsù aa kaa à si abiintii yîi mə a yweensə ṅū aa bə. Tá bə bii mə bi bii Nwî aa tá bi kii ṅghirə nî ànnu yîi mə nighàa ni Nwî ni swonə aà, kaa wa'a kà nyu'u tsi'î yù'ù, kaa wa'à ni nu ka mfa'a (1.22-25). Jems a bú ṅghaa annū ṅlon mitsyè (1.5-8), ṅū yîi mə a bon mitsyè aa tá à betə a mbo Nwî nî abiintii. Ndi'itə nî bə bi Nwî mə tá bo ka nzi ntswà àlèə yaa (3.1-12), ntsuu mǐlò'ò mi bìlím byaa ki tɔ'ɔtə, (4.11-12) ntsuu kii ki kàà, tá ṅṅə ṅū tá à bə ṅṅə (5.12). Tá bə bii mə bi bii Nwî aa tá bo ka ntswa nî nti waa ṅkii ntsa'atə nî Nwî a noə ṅgi'ì. Bɛɛ bo ti ghòò, bo ká mbii nî ifánsənnū jyaa bo ni bo, ṅka ntsa'atə nî Nwî (5.13-18) ṅlon mə Nwî a yu'u atsà'atə Nwî ṅū yîi mə à tswe nî àbiintii aà.

Jems à naṅsə ṅwà'ànə aa innū jii mə mbə i kwetə bə bi Nwî a múm ntswəntii yàà, ṅkwetə nî waa mə bi ka ṅkhə Satan, bo bi ànnū ṅkɔṅ njoo mbi jù, mbaṅnə ṅka nyonṅtə a mbɛɛ Nwî tá bə bìsubika'â bi tsɔ Abraham (4.1-8).

Bi yatə aṅwà'ànə yŭ aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànə yuà 1.1
2. Abiintii ni mitsyè 1.2-8
3. Annū ṅgàṅəfúmə bo bi ṅgǎṅkabə 1.9-11
4. Annū nywe'etə ṅū bo bi àkwà'ànə 1.12-18
5. ṅka nyu'u nighàa ni Nwî ṅkii ṅghirə 1.19-27
6. Awà'àsə ṅlon annū a ṅka nte'ɛ nàndənə a titii bə 2.1-13
7. Abiintii bo àfà'à 2.14-26
8. Krisèn bo àlèə yi 3.1-18
9. Krisèn bo bi njoo mbí 4.1—5.6
10. Idi'itə jî mɔ'ô 5.7-20

¹ A ni mə Jems, ṅgàṅəfà'a Nwî ni yî Mmà'àmbi Yesu Kristo, mə tsà'atə ṅgwè'è baIsrael nighúm ntsòbaà yîi mə i ja'anə ntswetə a idigə tsim faa mbi aà.

Abiintii ni mitsyè

² Bìlím bá, nî ka naṅsə ndoritə a noə yîi mə mbuu ikwà'ànə tsim i tsi'î ghuu aà; ³ ṅlon mə ni bə tswa nti ghu i tsyá àkwà'ànə yîi mə a ywe'etə nî àbiintii yuu aa, bon nî ka tigə tswe nî àtəṅəntii. ⁴ Nî yə mə àtəṅəntii yuu a ghɛɛ nî mbii a múm ṅgi'ì tá nî tsuu ló kaa, tá nî kwe ṅkɔ'ò ntəə ṅku'unə, kaa wa'à ni àlò'ò tswé. ⁵ Lâ mbə ṅū nìbù a ti bon mitsyè, a ku'unə mə tá à tsa'atə Nwî ṅlɔɔ ghu mbô, bon à ka fa ghu mbô, ṅlon mə Nwî a fa njoo a mbo bə bitsim nî àbòṅəntii, kaa wa'à liṅə bə. ⁶ Lâ bɛɛ a ti tsà'atə Nwî a nṅ nti yî ghu nú, ntsɛɛ ki jṅkə bə. Nū ntsim yîi mə a jṅkə aa, à bə aa tsɔ akàṅə ṅki miyaa yîi mə fifərə a tii ṅghɛɛ mbù mbii ni yu aà. ⁷⁻⁸ Ajàṅə ṅū ma ya mə a lɔɔ ni mɔntii mi mbaa, nṅṅkə nî jṅkə nî innū ji tsim aa, tá à tsuu ló wa'atə mə mbə yu kwɛrə àyoò tsu a mbo mmà'àmbi Nwî.

ṅgàṅəfúmə bo bi ṅgǎṅkabə

⁹ Ndim yi'inè yïi mæ à ni nù tìkùm aa à tswe nì ñka ndoritè a ajàñ yïi mæ Nwĩ à ñèntè yi a ndəñ aà; ¹⁰ tâ ndim yi'inè yïi mæ à ni ñgàñkabè aa tâ kii ñka ndoritè a noò yïi mæ Nwĩ à sigisè yi a nsyè aà, ñlon mæ ñgàñkabè i ka yï wàñsè tsyà waa aa tsi'i tsó ìbwĩ'i ñgèè aà. ¹¹ Nòò a ki nta ntii aa, a toò ñgèè i yorè; ìbwĩ'i ji i wókè a nsyè, ñibòñ ni ni mē. A ki mbè ñgĩñ ñgĩñ ajàñ yïi mæ ñgàñkabè à ka yï tsyà yi, a noò yïi mæ a karè mfa'a nì mifà'á mi aà.

Akwà'ànè

¹² Nidorè ni tswe a mbo nù yïi mæ à lwĩ'i nì àbiiintii a noò yïi mæ ìkwà'ànè i zĩ ghu mbo aà ñlon mæ à bè tsyà m̄buu ìkwà'ànè ma jù bəə boñ à ka kwèrè miyàrinè mi ñgù'ù mi, tâ à bə ntswentii ya yïi mæ Nwĩ à kà'a a mbo bè bii mæ bi kòñè yi aà. ¹³ Mbè m̄buu ìkwà'ànè ma jù i yi ti zĩ a mbo nù a tsuu lõ swon mæ, “ìkwà'ànè jù i lo aa a mbo Nwĩ.” Nlon mæ kaa mbè bi wa'à Nwĩ nì ìnnù jì bi kwa'ànè. Kaa yumbon a wa'à nii ñù kii ñkwa'anè nì ànnù yì bĩ. ¹⁴ Lá bi kwà'ànè ñù aa wá noò mæ ìnnù jii mæ a yè'ətè aa i swuntè mē yi ñko yi tsó m̄taà. ¹⁵ Ìnnù jya mæ a yè'ətè aa i tigè ghìrè a tswe nì ju tsó mu ntigè njwe ifãnsennù. Bè mæ ifãnsennù jya i yi ñko'ò nluu, i jwe ñiwò.

¹⁶ Tâ bi tsuu ghuu lõ bwe'esè mbâ bəə bi maà bâ. ¹⁷ M̄tèñnè m̄i siginè mitsim bo bi ñjoò jii mæ i bəñ m̄ansè aa, tsi'i tsim i lò aa aburè nsigè. I lò aa a mbo Nwĩngon yïi mæ à n̄ansè m̄ñkà'à m̄ii mæ mi tswe a aburè aa, mbè yu yïi mæ kaa à si kwensè, kè mbəñkè tso aliləñ aà. ¹⁸ A nì ñkòñè yì, à le n̄ansè yi'inè, ñtsya aa a ñj̄im ñighàà n̄ii à nì ànnù ññkonəñ aà, mæ tâ bĩ'inè bə b̄itsyà bi mb̄ii a titii ñgòñ ñjoò tsim jii mæ à le n̄ansè aà.

Ñka nyu'u ñkii ñghìrè

¹⁹ Bəə bi maà bâ nì ka ñwa'atè annù yuà! A ku'unè mæ tâ nù ñtsim tâ à ka ñwanşè nyu'u ànnù, ñtsee ki wàñsè ghàa, ñki tsee ki wàñsè lwisè nì ñtòñè. ²⁰ Nù yïi mæ a lwisè ntəñ aa kaa a si annù yì tsinè yïi mæ Nwĩ a lòò aa ghìrè. ²¹ Mamùu ajàñ a ku'ùnè mæ nì me'e ñgòñ ìnnù nsin tsim bo bi àbii'intii tsimè. Mfa ibiinnù ghuu a mbo Nwĩ, mbii ñighàà n̄ii mæ a bè a m̄um ñtii bù aà, à ni ñighàà ma nú n̄ii mbè ni nyweensè ghuu aà.

²² Nì tsuu atu ibii nú ghuu ki bwe'esè a ñka nyu'utè ñighàà ni Nwĩ tsi'i yù'ùtè. A ku'unè mæ tâ nì ka mfa'a ni nu. ²³ Nù yïi a yu'utè ñighàà ni Nwĩ tsi'i yù'ùtè kaa ñki'ì ni nu fa'à aa, à bə aa tsi'i tsó nù yïi mæ à lèntè nsí yi nì ñkè'è, ñyè ibii nú yi. ²⁴ A n̄ansè n̄lii ibii nú yi wa aa, a ló ñghèe yi. F̄ibantè ti tsyá a li'inè ñkirè yì yá. ²⁵ Lá nù yïi mæ a n̄ansè n̄lii b̄inòñsè bya bii mæ bi bəñ m̄ansè, ñketè ni m̄ñkirè mi atsan a nu bè aa, à bə t'è átú yì ni b̄inòñsè ma bú, kaa wa'à yu'utè tsi'i yu'utè m̄bu n̄li'inè, lá m̄banəñ n̄lèə ni b̄inòñsè bya, ñghìrè nì ìnnù jii mæ bi swon aa, boñ Nwĩ à ka ññ m̄bəəñ n̄i ìnnù tsim jii mæ a ghìrè aà.

²⁶ Mbè nù à tswe a titii bù yïi mæ à wà'atè mæ yu tinşè am̄um ànnù Nwĩ lá kaa wa'á ajàñ yïi mæ mbè yu tswá àlèè yi zi, boñ ànnù Nwĩ yi ya à ni tsi'i ànnù adàñè dāñè. A kii m̄bwe'esè aa ibiinnù yì. ²⁷ Annù yïi mæ Taà Nwĩngon a lògè tsi'i tsó ànnù Nwĩ yïi mæ a n̄ansè kù'ùnè, kaa wa'à nì àlò'ò tswe aa, a nì ñka n̄lontè bəə biti ni b̄ikwĩ'i bi b̄angyè a m̄um ñgĩ'i bo. Ñki mbè a ñka mbè ibiinnù gho tâ m̄bi tsuu lõ s̄in, i ta ñgĩ'i a nu wò.

2

Ñwà'àsè ñlonəñ annù nt'è b̄inàndènè

¹ B̄il̄im bâ tsi'i tsó ñgàñmbii Mmà'àmbi yì'inè Yesu Kristo, yïi à ni Mfò ñigha'a aa, a ku'unè mæ tâ nì tsuu b̄e itu itu ki lèntè, ñyɔñè b̄e ñkirè yàa. ² Kè b̄i'inè logè mæ

ngàṅkabə yī mə à wè'ε karə yī mə bi nanşə nī àtì gold bo bì itsə'ə atìndù, à zī ṅkuu a múm ṅghòtə bù, ṅgàṅafum a kī nzi ṅkuu ghu ni bìkùrə bì atsə'ə bi. ³ Mbə nī gha'asə ṅú wa yī mə à wè'ε itsə'ə jī sigìnə aa, nswon ghu mbo mə, “Tswe faa nī àlən yī àkò'ònə falà.” Mbaṅnə nswon a mbo ṅgàṅafumə wa mə, “Ghεε ntəə filì, kə jwè'ènə a nsye a mbèè mìkòrə mə,” ⁴ bəə bon ni te'ε bīnàndènə a titì bù, ñlentə nī ànnù ñyon nī àjàṅ mə ìnnù jī bi i tintə nī ghuu aà.

⁵ Yu'utə nī mbā bilīm bā, wa Nwī à tsò'ɔ ṅgàṅêfumə fàa mbi, ṅghirə mə tâ bo niṅ mīntì mya a nu Yesu Kristo, i baṅnə mbə ṅgàṅafu'u ànnù nīṅkon, i yi nji ànnù nifò yī mə à kà'a a mbo bə bī mə bi kòṅə nī aà. ⁶ Lā ni tsa'a nī ṅgàṅêfumə aa, bə bī mə bi niṅə nī ghu a nsye, ṅkii nswonə nī ghuu ṅghεε ni bù a nda mīsa'a aa à ni aa bīwò aa ε? A sī ṅgàṅkabə bə aa ε? ⁷ A ni tsi'ī bə mə bi ghàà nī ìnnù jī bi nlon ikum yī sigìnə wa mə bi fa a mbo bù aà.

⁸ La mbə ɔ ka nanşə nləə mifò nòṅsə Nwī wa yī mə à tswé múm àṅwà'ànə mə, “Ka ṅkòṅə ndīm ghò tsi'ī tsò o kòṅə ibī nū ghò aa,” bon ɔ ghìrə sigìnə. ⁹ Lā mbə ɔ ka nlentə nī bə ñyonə ni bə ṅkìrə yàà bəə bon ɔ wò mə ànnù, nòṅsə a kī ntswa ghò tsi'ī tsò ṅú yī mə kaa à si nòṅsə ləə aà. ¹⁰ Mbə ṅú a ka nləə bīnòṅsə bìtsim bεε mə a ghìrə ṅghèè ṅwo yī mifùrə a ni múnjirə ànnù bon à kī mé ṅwo bīnòṅsə bya tsi'ī bìtsimə. ¹¹ Nlon mə ṅú wa yī mə à le nswon mə, “Tsuu ànnù mǎghàbə ghìrə aa,” à le ṅki nswon mə, “Tsuu zwitə.” Ma mùu ajàṅ, ɔ bə tsuu ànnù mǎghàbə ghìrə, lā i bāṅnə zwitə ṅú bon ɔ wo nòṅsə. ¹² Tā nìghàá nuu bo bì mìghìrìnə mī ìnnù muu tā mī bə tsi'ī tsò mī bə bī mə bi ka yī sa'a waa ni nòṅsə wa yī mə à kətə mīṅkìrə mī atsan a nu bə aa. ¹³ Nlon mə kaa Nwī à ka yī wa'à mìlìṅnə ṅú yī mə kaa à si mìlìṅnə ko aa kī ṅko a noò nsa'a mīsa'à. ṅko mìlìṅnə i kayi tsyatə ntso'otə mīsa'à.

Abiintii bo bi ṅka mfà'á

¹⁴ Bɔɔ bi maà, mbə ṅú a swon mə yu tswe nī àbiiintii, kaa wa'à ni ìnnù jī sigìnə bāṅnə ghìrə, a kwetə yi aa nī àkə aa ε? Kaa àjàṅə àbiiintii ma yú kaa mbə a wa'à yi yweensə. ¹⁵ Mbə mumaà yi'inə yī mbāṅnə kə yī mǎngyè a bonə itsə'ə a ṅwε'ε kaa wa'à nī miji mii mə ku'unə a nji a njwi njwi aa tswé, ¹⁶ bεε ṅú nìbó a swon a mbo bo mə, “Tā Nwī à niṅ mbɔɔnə a nu bù! Nī ghεε tā nū juu ka nloontə ṅkii nji ywure!” bon a ka kwetə waa aa ni àkə mə mbə nī tsuu njoo jya mə i kwetə waa tâ bo tswe ntì aa, i fa aa ε? ¹⁷ A ni ajàṅ yī mə a kī mbə aà, mə mbə ɔ tswe nī àbiiintii yī mə a si ghìrə ɔ fa'a nī ìnnù jī sigìnə aà. Ajàṅə àbiiintii ma yú à nī àkwo ayoo.

¹⁸ Lā mbə ṅú yī mò'ɔ à tse swon mə, “O tswe nī àbiiintii, mə bāṅnə mfa'a nī ìnnù jī sigìnə.” Mbə a swon ma mùu ajàṅ bon mə ka kwi'i ghu mbo mə, “Dì'i àbiiintii yo ya a mbo mə, mə mbə ɔ tsuu ìnnù jī sigìnə kī ghìrə, bon mə ka bāṅnə i dì'i àbiiintii ya a nī ìnnù jī sigìnə jii mə mə ghìrə aà.” ¹⁹ O bii mə Nwīṅgòṅ à ni aa tsi'ī yī mò'otə aa ε? A bɔṅə! Lā, tsi'ī ìzwī jī bi i kī mbii maa ajàṅə, ṅkii ntsigìnə ghu nsí. ²⁰ Itìrə bə, ni lòɔ nzi mə àbiiintii yī mə a si ìnnù jī sigìnə fa'a aa, à ni àkwo ayoo aa ε?

²¹ A ṅghèè ni ta bì bitàà yī'inə, Abraham, tigə Nwī à le nlògə yi tso ṅú yī mə mīnnù mī mī tsinə ñyonə aa nī ànnù yī sigìnə yī mə à le ṅghìrə aà. A le nlògə mu yī, Isaac, ṅghεε mà'à Nwī ghu a nìkentə ni mò'ɔ. ²² A laa mə Abraham à le mbīi Nwī aa ṅkii mfa'a, àbiiintii yi bo àfà'á yi a ghèè nī àbo mò'ò. Afà'á yi a ghìrə mə tâ àbiiintii yi ya tâ luu. ²³ Ma mùu ajàṅ ànnù yī mə àṅwà'ànə Nwī a le nswon aa a fe'è mboontə mə, “Abraham à le nniṅ ntì yī a nu Nwī, ma ya a ghìrə mə tâ Nwī à lògə yi ni ṅú yī mə ìnnù jī i tsinə aà.” Nwī a tigə ñlògə Abraham nī n̄sùkà'á yī. ²⁴ Yé nī, Nwī a lògə ṅú tsò ṅú yī mə mīnnù mī mītsinə, ntsya aa a njīm ìnnù jī sigìnə jii mə a ghìrə aà, kaa wa'à yòṅə aa tsi'ī a njīmə àbiiintii yi yu yu.

²⁵ A le ŋki mbə tsi'i ŋgɔŋ ŋgɔŋ ni Rahab, àkwàrè mánɔgyè wá. Nwĩ à le nlògè yĩ tsó nù yĩ mə ìnnù jì i tsinè, ìntsya aa a nɔjì ìnnù jìi mə à le ŋghìrè aà, à le ŋkwèrè bìtswèrè bi baIsrael bya a nda yu, ŋki mbu ŋghìrè bi tsyá ni mánjì yĩ dàn ŋkhə waa.

²⁶ Ma mùu ajàn tsó mə mbə àzwĩ a tsuu a nu nù tswe, a bə àkwo ŋú aa, àbìintii yĩ mə a si fà'a a ki mbə aa àkwo ayoo.

3

A ku'unə mə tâ bə ka ntswa aləə yaa

¹ Bìlìm bá, kaa si bɔŋ mə tâ bù bí ghà'atè bə ŋgǎŋdì'innù, ŋlon mə isa'a yi'inè tsó ŋgǎŋdì'innù i ka yĩ tinsə tsyàtə yĩ bə bí mɔ'ò.

² Bì'inè bitsim, bì'inè gha'a fansə nì ìnnù. Là mbə nù yĩ mɔ'ò a tswe ghu yĩ mə à si nù ifansə ìnnù ghìrə a nì ìnnù jìi mə a swonə aa, bɔŋ ìnnù jì i bɔŋ mǎŋsə, a kɪ nzi a ajàn yĩ mə mbə yu tswá ìbìinú yi tsimè.

³ Bì'inè nɔŋə nì àtsanə a ntsù ləŋə ŋghìrə nì mə tâ à ka nyu'unə nì yi'inè. Maa ajàn bì'inə zì ajàn yĩ mə mbə bì'inə ghìrə a ghèè nì mbèè yĩ mə bì'inə kɔŋ aa. ⁴ Kè tâ bì'inə wa'atə annù ñlon abanə ŋki. Ka mə a faŋ faŋ a kii ñtii tsi'i afisə yĩ tii aa, bi tsisə aa tsi'i nì múnstirè àtsisè, ñswunè abanə a zì ajàn yĩ mə mbə yu tsisə a ghèè ajàn yĩ mə à kɔŋ aà. ⁵ A kɪ mbə ŋgɔŋ ŋgɔŋ a nì àləə yĩ mə a tswe a ntsù mbì'inè aà. Ka mə a kə'ə ŋkə'ə aa, mbə tsi ki kwèè ntii yi a nì ìnnù jì wè jì wè jìi mə mbə a ghìrè aà.

Wa'atə ajàn yĩ mə mbə tsi'i ñsàà mɔ'ò i tɔò ma mù'ù ñta'a aà. ⁶ Aləə a bə aa tsi'i tsó mɔ'ò. A burə mbə aa mbì yĩ mə ì lùu nì ìnnù jì bì, ì ghèè nì ìlāā a mùm nù bì'inè tsi'i tsimè. Ntɔɔ nì ñtswèntii yĩ'inè tsi'i tsim nì ñsàà mɔ'ò yĩ mə ì lò aa tsi'i a mɔ'ò Satan ñzi. ⁷ Nùmìsɔŋ à zì ajàn yĩ mə mbə yu mirèsè ŋgɔŋ ñnaa tsim jìi mə tswé a nta'a kè a mùm ŋkì aà, kè a bə bə nàà mitsə'ə, kè bə bìsiŋ, kè ìbɔŋ naà tsó nò, kè nàa ŋki, bi lèè ŋki ya'a mmirisè ⁸ là kaa ŋú mìsɔŋ kaa a wa' à ajàn yĩ mə mbə yu mirisè aləə aa bəŋnè ñzi. Aləə a nì àyoo yĩ bì yĩ mə a ligə tsi'i ligè, ñstyanə a ntsisè, ñluu nì ñlì'i yĩ mbi yĩ mə mbə i zwi'tə ŋú aà. ⁹ Bì'inè lògè ŋgha'asə nì ma'àmbì Taà yi'inè Nwĩngɔŋ ghu. Nkii mbu nlògè mbəgìtə nì bìlìm bì'inè bìi mə Nwĩ à le nnaŋsə waa bi finè yi aa ghu. ¹⁰ Mìghàà mi ŋgha'asə Nwĩ bo bì mbəgìtə mi fè'è aa tsi'i a ntsù yĩ fùùrè! Bìlìm bá, kaa a si kù'ùnè ma mùu ajànə. ¹¹ Kaa mbə naŋəbirè yĩ mə ŋkì yĩ lèè i fè'è ghu aa, kaa mbə a wa' à kì mbu ka mfi'isə ŋkì yĩ lwĩ. ¹² Bìlìm bá, kaa mbə àtì kòò a wa'a mbàn sa'a bə, kaa àtì lamsi kaa mbə wa' à ikòò koonè bə. Kaa ñlì nù mə ŋkì yĩ lwĩ i fè'è ghu aa, kaa mbə ni wa' à ŋkì yĩ nò ki mfi'isə.

Mìtsyè mii mə mi lò nì bə aburə aà

¹³ Nù tsù à tswe a tii bù yĩ mə à tsyèsə ŋkii naŋsə nyu'u nì ìnnù i laa ghu atu aa ɛ? Tà à ghìrə tâ à fè'è bì yə tâ àlaa, ñtsya aa a nɔjì àkòrè nizì yi yĩ sigìnè, a tì ghìrè nì ìnnù jì sigìnè a kà sigisə nì ìbii nù yi a nsyè à nì a ndi'ì mìtsyè mi ghu. ¹⁴ Là mbə ò tswe nì àghè'ènnè a mùm ñtii wò, nì àlwintɔŋ, ŋka nlɔɔ tsi'i àyoo ànnù, ò tsuu ntii gho ki kwèè, ntuu nì ànnù ñŋkonə. ¹⁵ Mbuu mìtsyè ma wa kaa i si aa aburə lò. A nì mìtsyè mí fàa mbì, kaa Azwĩ Nwĩ kaa a wa' à ghu tswé, mi bəŋnè lò aa a mbó izwĩ jì bì. ¹⁶ Adigə yĩ mə àghè'ènnè tswe ghu nù a lòò bə ànnù yĩ mə a ka kwetə yi aa, ìbuurə annù i kə ntswe ghu, a kɪ ñluu nì mbuu ìnnù jì bi jì ghà'atè.

¹⁷ Là mìtsyè mya mii mə mi lo a aburə aa, mi tsyàmbii mfoo nlaa, ñzi nì mbɔɔnə, mbɔnə, nyu'utə nì ànnu yĩ bə swonə aa, ŋko nì mliŋnə, ŋkoonə nì miantàa mi ìnnù jì sigìnè. Kaa nù yĩ mə à tswe nì ma mùu mìtsyè aa kaa à si jìnkè, kaa kì'ì nì bə kii

mbwe'esə bē. ¹⁸ Innù jī tsīnḡ è laa mbə miji mii mə bi fù'ù nī n̄joo n̄gwè'è jii mə bē bii mə bi zī ni m̄bɔɔnə bi bē nī m̄bɔɔnḡ aà.

4

Nghirê àkà' à bu bì mbī

¹ Ntsò bo bì fikòrè fii fi tswe a titii bù, lò aa fə ε? A si njoo jī bi jii mə m̄ntii muu mi yè'ètə, kaa wa'a bii mə tâ n̄ n̄'esè ntswe aa mə ghìrè mə ni ka nto aa ε? ² Ni lòo njoo, bæ n̄ yi ntsuu ni ju tswe aa, n̄ tigè n̄tanḡ a nzwitə bē. N̄tii ghuu i yè'ètə njoo, lâ tsò mə kaa mbə n̄ wa'à ni ju tswe aa, n̄ tigè n̄yòḡ bù ni bù, n̄kii ntigə ntonə bù ni bù. Kaa n̄ si ni njoo jya tswe aa, nlon mə kaa n̄ si Nwī betə ni mə tâ à fa a mbo bù aà. ³ Lâ n̄ yi nte'ε mbetə betə aa, kaa n̄ wa'à kwèrə aa nlon mə ni betə ni m̄anjī yī à si ku'unə aà. Ni betə njoo aa mə ni lògə ki fà' à nī innù jii mə i ghìrə nū juu i ka m̄bɔḡ aà.

⁴ Bū bē bii mə n̄ bē tsò m̄angyě n̄yɔ'ɔ yī mə a jī m̄aghàbè aa, n̄ si zi mə n̄ bē ki k̄ḡ mbi yù bon̄ ni bàà aa Nwī a ε? Ma mùu ajaḡ a bē mə n̄ n̄tsim̄ yī mə à ni nsùkà'a mbi aa, à ni n̄gàḡkibàa Nwī. ⁵ Ni tsuu l̄ lògə mə àḡwà' ànè Nwī a tswe annù mə swon̄ mə, “Azwī ya mə Nwī à l̄ n̄n̄ḡ a n̄tii bī'inè aa a yè'ètə nī njoo tsi'ī mbē ànnù.” ⁶ Lâ m̄bɔɔnə yī mə Nwī a fa ni a mbo bī'inè aa, i ghìrè ni mə bī'inè ban̄nə n̄t̄nsè n̄tsyā àzwī àyè'ètə ma yū. Ajāḡ mə àḡwà' ànè Nwī a swon̄ aa mə, “Nwīḡḡḡḡ a tuu n̄gāḡḡee nu, n̄n̄ḡ nī m̄bɔɔnə a nu bē bii mə bi ban̄nè n̄sigisə nī ìb̄iinū waa a nsye aà.”

⁷ Lâ, n̄ sigisə mb̄i nū yù n̄ m̄fa a mbo Nwī, n̄ka n̄tuu nī ànnù Satan bon̄ à ka ki n̄khə nī ghuu. ⁸ Ni ka nyonḡ ni a mb̄e Nwī tâ à ki kaa nyonḡ ni a mb̄e bù. N̄ si'ī mbō muu mbā, bu n̄gāḡghirè innù jī bī. N̄ ghìrə tâ m̄ntii muu m̄ laa mbā bu bii mə n̄ tswe ni m̄ntii mi mbaà. ⁹ Ni ka n̄jəḡnə, ntigə mbo'o, n̄kii nyə'ə; tâ n̄wyé nuu ban̄nə mbəḡ ntigə n̄yè'è, n̄ghirè tâ n̄dorè nuu n̄ bəḡ ntigə ajəḡnè. ¹⁰ Ni sigisə m̄b̄i m̄ nū muu a nsye a n̄si Mmà' àmbi, bon̄ à ka n̄entə ghuu a ndəḡ.

Nwà'asə nlon annù n̄ka nsya muswêbo a nu ndim ghò muKristo

¹¹ Ni tsuu ghuu bù ni bù ki firè mbā bilim̄ bâ. N̄ yī mə a firè mu Kristo, n̄kii n̄sa'a nii aa, a ligitə aa n̄n̄sè n̄kii n̄sa'a nī n̄n̄sè wā. Mbə ò ka n̄sa'a nī n̄n̄sè bəə bon̄ kaa ò si n̄yū yī mə a yu'unə n̄n̄sè aa bē, ò ban̄nə mbə aa n̄gāḡsa'a m̄isa'a. ¹² Nwīḡḡḡḡ à ni tsi'ī yūyū yī mə a fa nī n̄n̄sè n̄kii n̄sa'a aà. A ni tsi'ī yū mə mbə a yweensè n̄yū n̄ki nzwitə yi. O lògə ìb̄i nū gho aa nī wò a n̄ka n̄tsò'otə ìsa'a ndim̄ ghò aa ε?

Nwà'asə nlon annù n̄kwèe ntii

¹³ Nan̄sə nyu'utə n̄ mbā bu bii mə ni swon̄ ni mə, “A ka ghìrə bē sii, kè à ka l̄ bē a yoo tâ bī'ī ghèe fii n̄jò'ò àlà' à l̄i, n̄ghèe ntswe ghu a atū àlòò, i tanḡ m̄itaa ghu, i nan̄sə i iswe n̄ àb̄i ghu aà.” ¹⁴ Kaa n̄ s̄ ajaḡ mə n̄tswèntii yù ì ka l̄ bē a yoo aa zī. N̄ bē aa tsi'ī tsò mbà' à t̄tugə yī mə i yi mfè'è i bú n̄wi'ikə mbwèkə yi aà. ¹⁵ Mbə n̄ ban̄nè n̄swòḡ aa bē mə, “Mbə Mmà' àmbi a beentə bon̄ bī'ī ka tswe bitii, i ghìrè l̄l̄à, k̄ i kii ghìrè l̄l̄i.” ¹⁶ Lâ ts̄tsòḡ ni n̄ee nī nū juu, n̄kii n̄kwèe nī n̄gò nuu, kaa a wa' à kù'ùnè.

¹⁷ A n̄lwī'isə, n̄ yī mə à s̄ annù yī siginè yī mə à zi mə a ku'unə a n̄ghirə aa, ghìrə aa, à ghìrè bī.

5

Nwà'asə n̄gāḡkabè

¹ N̄gāḡkabè, yu'utə n̄ annù yī mə mə swon̄ ni a mbo bù aà. N̄ ka mbo'o, n̄kii nyə'ə nī t̄i nlon n̄gī'ī yī mə i zī a nu bù aà. ² Afù'ù yuu a bwè m̄, n̄səkè ì jī ìtsè'è

juu. ³ Ntsèbè ì kô mê gold ghùù a bò'ò nì silva ghùù. Ntsèbè ma yu ì ka bə ayəfə nî ìnnù jii mə nì ghìrè aa, ì kii tigə kurə nî n̄jyǎnú yùù tsi'í tsǒ m'ò. Nì ghòtə n̄joo j̄i ghà'atə ìnləə nî n̄jwi julà mə nì n̄jwi nlwǐ'í n̄jìmè aà. ⁴ Kaa nì burə t̄i n̄kabè bè bii mə bi fa'a a múm m̄nsòò bù aa tú. Yu'u nì àjàn mə bo ghàantə aà. N̄iyè'è nì bē bii bi fù'ù mij̄i muu a múm n̄sòò aa nì ghèè mê n̄ku'u a t̄oŋnə Mmà'ambī Mbu'utəmbī. ⁵ Ntswént̄i yùù ì luu nì n̄joo j̄i mə ì ghìrè n̄u yùù ì b̄oŋè aà, wa nì n̄ansə mə n̄ji mbī. Nì j̄i mə m̄fan̄kə m̄fɛ'ɛ ntigə mbə tsǒ nàà j̄i ì yu'utə n̄i n̄jwi ȳi mə bi ka wà waa ghu aà. ⁶ Nì sà'à mə m̄isa'a mi bē bii ìnnù jyaa ì tsinə aa, n̄n̄iŋ ŋgi'í a nu bo, n̄zwitə n̄i bē t̄i n̄j'í, kaa bo wa'à waa kwɛ'è.

Ntswá n̄t̄i bo n̄ka ntsà'atə Nwí

⁷ Nì ka ntswa m̄int̄i muu mbá bil̄im mbá, n̄ywe'e a n̄jwi ȳi mə Mmà'ambī à ka ȳi bú z̄i aà. Nì yē àjàn ȳi mə ŋgànligə m̄nsòò a tswa nt̄i yi nyu'utə nì mə t̄a n̄syɛ ghìrə m̄j̄i k'ò aà. Ntswa n̄i n̄t̄i yi m̄ɛ n̄i noò n̄tsú m̄bèŋə bo bi noò n̄tsyábèè t̄a fù'ù mij̄i myá. ⁸ A ku'unə mə t̄a n̄i ka n̄kii ntswa m̄int̄i muu. Nì tswa ab̄iint̄i yu t̄a à t̄insə n̄lɔŋ mə nòò n̄zi Mmà'ambī yi'inə à kòontə mə aà.

⁹ Nì tsuu ghuu nì bù nì bù k̄i ghàantə m̄bá bil̄im bá, t̄a t̄a Nw̄iŋgòŋ à tsuu isa'a a nu bù l̄o n̄iŋə. Wa n̄gàn n̄sa'a m̄isa'a wa à kòontə mə, wa à t̄èè a n̄tsúndá.

¹⁰ Bil̄im m̄bá, nì ka n̄wa'atə ŋgǎntoo Nwí jya j̄i mə ì le si ghàà nì Ìk̄m Mmà'ambī aà. Nì l̄ogə waa tsi'í tsǒ àlènsə bē bii mə bi tswa nt̄i waa a noò ŋgi'í aà. ¹¹ B̄i'inə yə mə Nwí à le n̄n̄iŋ m̄b̄oŋə a nu bo aa àjàn ȳi mə bi le n̄tswe nì àt̄an̄ənt̄i aà. Nì yu'u n̄i ànnù n̄lɔŋə àt̄an̄ənt̄i Hiob. Nì k̄i n̄zi àjànə àfù'ù ȳi mə à le t̄i bə nì a n̄j̄im Nwí à fa ghu mbo aà. Tsi'í annù n̄iŋkɔŋə, Mmà'ambī a yu'u n̄iyè'è nì bē, n̄ko nì m̄l̄iŋnə bē bi.

¹² A mb̄u ŋghèè ghu bil̄im bá, ma ànnù à nì mə, nì tsuu k̄i kàà. Nì tsuu aburə, k̄ə n̄syɛ, k̄ə ayòò tsu k̄i l̄ogə kàà ghu. Nì ghìrə t̄a ìŋə ghùù à bə ìŋə, t̄a n̄gan̄ə ghùù à k̄i mbə ŋgan̄ t̄a t̄a Nwí à tsuu isa'a a nu bú l̄o n̄iŋə.

Ntsà'atə Nwí nì àb̄iint̄i

¹³ N̄u tsù a t̄it̄i bù à tswe a múm ŋgi'í aa ɛ? A ku'unə mə t̄a à ka ntsa'atə Nwí. N̄u tsù a t̄it̄i bù a doritə aa ɛ? A ku'unə mə t̄a à ka nyəə ìkòò n̄gha'asə n̄i Nwí ghu. ¹⁴ N̄u tsù à tswe a t̄it̄i bù ȳi mə a ghòò aa ɛ? T̄a à too n̄k̄i a mbo bil̄i bi nd̄anwí t̄a bi zi ntsà'atə Nwí ghu atu, n̄y'ò ȳi nì m̄ighurə nì Ìk̄m Mma'ambī. ¹⁵ Atsà'atə ma yú mə bi tsa'atə n̄i àb̄iint̄i a ka ghùrə n̄u n̄ighòò wa. T̄a Mma'ambī à bu mfa ntswént̄i ȳi fu ghu mbô, b̄ɛ a b̄ɛ ȳi mə à f̄ansə annù b̄oŋ Nwí à ka l̄i'ínə ìb̄i yi. ¹⁶ Ma mùu àjàn nì ka mbii ìf̄ansənnù juu bu nì bù, n̄ka ntsa'atə n̄i Nwí a atu bù nì bù. T̄a t̄a m̄ighòò muu m̄i ka m̄fwetə. Atsà'atə Nwí n̄u ȳi mə ànnù yi a tsinə aa a tswe nì m̄idàdà'á m̄i wè.

¹⁷ Elijah à le mbaa n̄ki mbə n̄úm̄is̄oŋ tsǒ b̄i'inə. A le ntsà'atə Nwí tsi'í nì n̄t̄i yi n̄tsim mə t̄a m̄b̄əŋ tsuu loo. Kaa m̄b̄əŋ ì wa'à k̄i n̄loo a ala'a a atú ìlòò j̄i tarə nì àt̄i.

¹⁸ H̄òò majya ì jyà mə a bú ntsà'atə Nwí fu, m̄b̄əŋ ì swi'ínə a aburə ŋghìrə m̄j̄i bú n̄k'ò fu a n̄syɛ.

¹⁹ Bil̄im m̄bá, m̄bə n̄u ȳi m'ò a t̄it̄i bù a fà'à m̄anj̄i ànnù n̄iŋkɔŋ b̄ɛ n̄u m'ò a bú n̄swun̄tə yi mbii nì ghu fu, ²⁰ t̄a n̄i zi mə n̄u ȳi mə à ghìrə ŋgànghìrə ìnnù j̄i bi a ma'atə ìnnù j̄i b̄i j̄i jya aa, à yweensə n̄t̄i yi a n̄tsú n̄wó, n̄ghìrə bi l̄i'ínə ìf̄ansənnù j̄i ghà'atə.

Aṅwà'ànə PETA yi ntsyambii

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànə yū aa a le ḡwà'ànə Peta ḡḡaṅtoò Yesu Kristo. Peta à le mbə ḡḡi ḡḡānwī yīi mə à le mbə “ayəfə nī ḡḡi'ī ya mə Kristo à le nyə aà” (5.1). A le ḡwà'ànə aa a noò yīi mə à le ntswe a Roma bo Mark aà (5.13). A le ḡwà'ànə aa a mbo bɔɔ bi Kristo bīi mə bi le njà'à waa bi tswé mbù'u itoo jīi mə baRoma le si bu'utə a Asia yī ḡkè'ətə aà (1.1). Peta à le ḡwà'ànə aṅwà'ànə ma yū aa a nlə'ətə mīntīi mi bīKrisèn bīi mə bi le si yə ḡḡi'ī a itoo jīi bə le njà'à waa bi tswé ghu aà. Bi le si tso'ɔ nī àkoré yaa nlon aa àbīintīi yaa; ma mùu ajàḡ Peta a tigə ḡḡiṅtə nī waa mə tâ bo tsuu ló kaa i wò. A le ḡḡi ḡwà'ànə aa a ḡḡi'itə bīlīi bi ḡḡānwī tsó yu, (5.1-4) ḡḡi'ī ni mə à le lòḡə ifà'à wa mə Mmà'ambi à le mfa ghu mbo mə à ka nje'ε bɔɔ bi mbīnjèrê bi aa (ḡɔn 21.15-18) nī ḡḡi'ī yi tsīmè.

ḡḡi'ī jīi mə Peta à ḡwà'ànə aa i dī'ī ni mə à le naṅsə ntswe bo Kristo, a kī ḡwà'ànə aa ḡḡi'ī jīi mə yumbɔḡ à le nywe'etə, ḡḡi'ī jīi mə à le ḡḡi naṅsə nyə ḡḡi'ī, ḡḡi'ī kī ḡkwo ghu mum a ḡḡi'asə Nwī ni ḡḡi'ī ni tsi'ī wa ajàḡ mə Yesu à le ḡkè'ənə ghu mbo wa noò mə à le mfa ifà'a ghu mbo mə à ka nje'ε mbīnjèrê ji aà (ḡɔn 21.19).

Peta a swonə ni mə tâ bo tsuu kī jəḡḡə a nī ḡḡi'ī yīi bo yə aà. Tâ bo tsuu i kī wa'a ni mə aa annū akə le (4.12), ḡḡi'ī jīi mə mbuu ikwà'ànə jya jīi i tsi'ī nī waa laa, i ywe'etə aà àbīintīi yaa yīi mə à ni ayoo atīndūu, i ḡḡi'ī jīi mə à ku'usə ḡkwe, tâ bī ḡḡi'ī jīi mə baa ḡḡi'asə Nwī (1.6-7). Nswonə ni mə wa Kristo à le nyə ḡḡi'ī aa mə yu dī'ī alənsə a mbo bo mə tâ bo tigə nyonə nī ḡḡi'ī jīi mə mikòrê ji (2.21) ḡḡi'ī jīi mə bo tswé ni àbwarə a nyə ḡḡi'ī jīi mə Kristo à le yə aà (4.13). Tâ bo ka nīḡ ḡḡi'ī jīi mə i yə nī waa aa, bo bi jīi mə i tsyà waa aa, a mbo Nwī yīi mə a ləntə ni waa laa (4.19; 5.7). ḡḡi'ī jīi mə bə yə ḡḡi'ī jīi mə à kəntə ḡḡi'ī jīi mə (4.1). Bo bə bɔɔ yəḡḡi'ī jīi mə Nwī à ka ḡḡi'ī jīi mə à nu bo tâ bo bu ntīi fu (5.10). Tsó mə bo yə ḡḡi'ī jīi mə laa aa, bo ka yī kīi kuu a mūm ḡḡi'ī jīi mə Kristo (4.13-14).

Peta à le naṅsə dī'ī a mbo bīKrisèn a bē bīi mə bo ni bu aà: Bo ni aa bə bi Nwī, àtoò yīi mə a laa maṅsə aa, ḡḡi'ī jīi mə mbə ḡḡi'asə Nwī. ḡḡi'ī jīi mə nswonə ḡḡi'ī jīi mə bo tswe ghu fàa mbi aà: Nwī à tso'ɔ waa nləə fàa mbi aa mə tâ bo ḡḡi'ī jīi mə ḡḡi'asə nī, ḡḡi'ī jīi mə nī ḡḡi'asə nī ḡḡi'asə nī ḡḡi'asə nī ḡḡi'asə nī (2.9), ḡḡi'ī jīi mə ḡḡi'asə nī ḡḡi'asə nī (3.9,13), ḡḡi'ī jīi mə a mūm àkòḡḡi'ī jīi mə, ḡḡi'ī jīi mə àkòḡḡi'ī jīi mə a kusə ḡḡi'ī jīi mə bi jīi ḡḡi'asə nī (4.8). Tâ bo tswe fàa mbi tsó bə bi Nwī, nyə ni mə bo laa maṅsə tsó Nwī yumbɔḡ (1.15,16) ḡḡi'ī jīi mə bo bə aa bīḡḡi'ī jīi mə, mbə batoo ghu (2.11), ḡḡi'ī jīi mə ala'à yaa a tswe aa a aburə aà.

Bi yatə aṅwà'ànə yū aa laa:

1. Nji'innū aṅwà'ànə yuà 1.1-2
2. Awa'atə ḡḡi'ī jīi mə ajàḡ mə Nwī a yweensə bē aà 1.3-12
3. Adī'itə ḡḡi'ī jīi mə ntswēntīi yīi i laa aà 1.13—2.10
4. Ajàḡ mə bīKrisèn tswe ni ntswe a noò yīi ḡḡi'ī jīi mə yə waa aà 2.11—4.19
5. Ajàḡ mə bīKrisèn bi sigisə mibīminū myaa a nsyε mfà'à aà 5.1-11
6. ḡḡi'ī jīi mə Peta à le nswonə a nlwī'isə aà 3.12-15

Atsà'atə Peta a mbô ḡḡi'asə

¹ Aṅwà'ànə yū a lo aa a mbo Peta yīi mə à ni ḡḡi'asə nī Yesu Kristo aa, ḡḡi'ī jīi mə a ni a mbo bɔɔ bi Kristo bīi mə bi ja'a waa a itoo itoo bo tswé tsó batoo a ala'a Pontus,

Galatia, Cappadocia, Asia, bo bì Bithynia aà. ² A bə bə bii mə Nwĩngòŋ Tà à tsò'ò waa, nyarə nłèè nî bi a nzi yu, Azwĩ Nwĩ a si'ĩ bi laa, mə tâ bo ka nyu'unə Kristo tâ bì kî nyantə aləè yi a nu bo. Tâ ìbònŋ Nwĩ nî mbəonə Nwĩ ì tswe a nu bù nluu.

Nkà'a yii ì tswen òtì, bo bə aà

³ Bì'inə ka ŋgha'asə Nwĩngòŋ, Ta bì Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kristo. Ntsya a n̄jĩm ŋko m̄lĩnə yì yì ñwè bi bù mē ñjwe yì'inə b̄i'inə tìgè m̄bɛ n̄i n̄tswént̄i yì mfii, a n̄jĩm àjàŋ yii mə Kristo à lɛ nyweenə n̄i n̄wo aà. Ma yú a tìgè ñghirə mə tâ b̄i'inə ka m̄bɛ n̄i ñkà'á Nwĩ kaa wa'à kaà kè ñjĩkə; ⁴ m̄bɛ n̄i a ñkwɛrə njoo jii mə kaa mbə k̄i'ì b̄i'ì, kaa bi k̄i'ì ŋḡi'ì ghu ta, kaa ji wa'à k̄i'ì ñkwĩ'inə, jii bi ləə a aburə a mbo bù aà, ⁵ bù bii Nwĩ a bɛ ni m̄dà'á mi n̄tsya a n̄jĩm àb̄iint̄i yuu mə ànnũ ajàŋə à ka yweenə ghuu aa, tâ à yi mfè'è bì naŋsə nyə wa noò ñlwĩ'ì ñjĩmè.

⁶ N̄i ka ndoritə nlon ma yú ka mə a ni m̄ú àt̄i noò n̄i ka yə ŋḡi'ì nlon mbuu ìkwà'ànə jii ì ka k̄i'ì tsi'ì ghuu, ⁷ a nywe'etə a nyə mə àb̄iint̄i yuu àa yì annũ n̄ñkəŋ lɛ. Tsi'ì àt̄i gold yii mə mbə bi tâ ñḡi'ì ghuu aa, bi yweètə a ni m̄ò'ò, baa k̄i'ì ywe'etə ab̄iint̄i yuu yii a baŋnə n̄t̄insə ñtsya gold aa ni m̄ò'ò, tà bɛɛ mə a tsya, bi fa àghu'usə n̄i ñgha'a n̄i àghum a mbo Nwĩ, wa njwi yii mə bi ka yì d̄i'ì Yesu tâ à laa aà. ⁸ Ka mə n̄i b̄urə t̄i yi yə aa, n̄i kəŋə yi, ka mə n̄i si n̄i yə aa n̄i ñn̄iŋ n̄t̄i ghuu ghu nu ñk̄i'ì ndoritə n̄i mbuu nidorə yì wè yii mə kaa mbə n̄tsu wa'à swonə. ⁹ N̄i naŋsə ndoritə aa nlon mə n̄i kwèrə ìlòŋə ghuu nyon aa n̄jĩm àb̄iint̄i yuu.

¹⁰ Nḡaŋntoo Nwĩ jii mə ì lɛ ñkè'ènə mə ìbònŋ Nwĩ yii mə à ni ghuu ì z̄i aa, bo lɛ si naŋsə n̄lòɔ mbetə n̄i ìnnũ ñlon annũ nyweenə ma yú; ¹¹ bo lɛ si betə n̄i ñú yii mə, kè noò yii mə Azwĩ Kristo a lɛ nd̄i'ì a m̄int̄i bo mə à ka yì yə ŋḡi'ì ì yì k̄i'ì tswe n̄i ñgha'a n̄i ni yon ghu aà. ¹² Bi lɛ ñghirə a laa a mbo bo mə kaa bo lɛ ñk̄i'ì aa a mbo atu mb̄iinnũ yaa fa'á, bo lɛ si b̄aŋnə mfa'a aa a mbo bù. Bi lɛ n̄z̄i n̄i ñtoo yì ñsiḡinə ya aa a mbbo bù ñtsya a n̄jĩm Azwĩ Nwĩ yii mə a lo a aburə nsigə aa, a b̄é ìnnũ jii mə baangel bi lɛ si yè'ètə a nzi tâ à laa.

B̄i'inə ka nzi akòrə niz̄i tâ à ku'unə a mbo Nwĩngòŋə

¹³ Tâ n̄i taŋtə m̄int̄i muu, n̄tswe n̄i àlaa atu, n̄naŋsə n̄tɛ'ɛ atú yuu tsim a n̄i ìbònŋ Nwĩ yii mə ñ bɛ aa, mə ì ka yì z̄i wa noò yii mə Yesu Kristo à ka yì bu fè'ɛ z̄i aà. ¹⁴ Tsò b̄oo bi ayu'unə, ni tsuu m̄à'atə ìb̄iinnũ ghuu tâ ìnnũ jii mə ìb̄iinnũ ghuu ì yè'ètə aa tâ ì ka n̄tsyasə n̄i ghuu tsi'ì tsò ajàŋ mə n̄i lɛ n̄tswe n̄i b̄ibù'ù a mb̄i'ì aà. ¹⁵ Lá tâ n̄i k̄i'ì n̄laa a n̄i ñgòŋ ìnnũ tsim jii mə n̄i gh̄irə aà, tsi'ì tsò mə yu wa yii mə à lɛ n̄twoŋə ghuu à làa aà. ¹⁶ A ajàŋ mə àŋwà'ànə Nwĩ a swonə aà, mə, “N̄i laa tsi'ì tsò ajàŋ mə m̄è k̄i'ì n̄laa aà.” ¹⁷ Tsò mə n̄i twoŋ n̄i Nwĩ ni Taà gh̄u'ù a noò yii mə n̄i tsà'atə Nwĩ aà, a bə yu wa yii mə a lèntə ìnnũ b̄é kaa ñk̄i'ì n̄i ñjĩm ñù b̄i'ì, nyon aa bə n̄i m̄igh̄ir̄inə m̄i ìnnũ myaa aa, tâ n̄i ka nzi akòrə niz̄i yuu ni n̄b̄ò'ò, a ni n̄òò ñtsim yii mə n̄i tswe a itoo d̄aŋə aà. ¹⁸ N̄i zi mə bi lɛ n̄tsu'u atú yuu a ni ìnnũ ad̄aŋə d̄aŋə jii mə n̄i lɛ n̄lògè a nu b̄itaà buu aa, kaa à lɛ ñk̄i'ì aa n̄i ñjoo jii mə ji b̄i'ì tsi'ì tsò àt̄i silba kè gold aa b̄é. ¹⁹ Bi lɛ mb̄aŋnə ñtsu'u atú yuu aa n̄i àləə t̄ind̄u'ù Kristo ya, tsi'ì tsò yì m̄ú m̄b̄in̄jèrə t̄i àlò'ò kè àbà. ²⁰ Nwĩngòŋ à lɛ n̄tsò'ò yi n̄ləə mb̄on tə bì naŋsə m̄bi yù. Lá bi k̄i'ì ñd̄i'ì yi a n̄i ñjwi ñlwĩ'ì ñjĩm j̄ú m̄b̄i'ì ñgaà yù. ²¹ N̄tsya ghu n̄jĩm, n̄i lèè ñt̄i ghu a nu Nwĩ, yii mə à lɛ nyweenə yi ni n̄wo, mfa ñgha'a ghu mbo mə tâ àb̄iint̄i yuu, n̄i m̄b̄é yù, tâ ì tswe a mum Nwĩ.

²² Tsi'ì tsò ajàŋ mə n̄i si'ì m̄é m̄int̄i muu mi laa, nyonə a ajàŋə mə ni yu'unə annũ n̄ñkəŋ aa, ñk̄i'ì n̄tswe n̄i àkòŋnə annũ n̄ñkəŋ a nu b̄il̄im buu aa, tâ n̄i naŋsə n̄tswe n̄i àkòŋnə a nu bù ni bù yii mə a fè'ɛ aa m̄úm ñt̄i bù. ²³ Bi bù m̄é ñjwe ghuu n̄i tìgè b̄é b̄i'ì f̄i'ì, kaa ñk̄i'ì aa n̄i ayoo ñgwè'è yii mə mbə a bwè aa b̄é, m̄baŋnə mbə aa a n̄i

àyoo ηgwè'è yïi mə kaa mbə a ki'ì bwè aà, n̄tsya aa a n̄j̄m n̄ghàà ni Nwī n̄i ni tswe n̄t̄i n̄ki n̄lwi'i n̄n̄koŋ aà. ²⁴ Nloŋ mə,
 “N̄j̄yánú n̄tsim ì bə aa tsi'í tsó ηgèè,
 n̄gha'á ni ni tsim ni k̄i mbə aa tsi'í tsó ìbwī'i ηgèè.
 N̄gèè ya i yi mbərə aa, ìbwi'i ηgèè jya i wokè yi.
²⁵ Lâ n̄ghàà ni Mmà'àmbi ni lwi'í n̄n̄koŋè.”
 N̄ghàà ma nya a bē n̄too yī n̄sigìnè ya mə bi le nswonə a mbo bù aà.

2

Ngò'ò ya yïi ì tswe n̄t̄i aa bo bì àtoo yïi a laa m̄ansè aà

¹ Tsó mə a bə laa, tâ n̄i me'e ηgòŋ innū abi'í n̄t̄i tsim bo bì innū mbwe'esə tsim, n̄i àbagilè ni àghè'è n̄è bo bì ηgòŋ innū ntá ηgi'í a n̄i ìkùm bē tsim. ² Tâ n̄i bə tsi'í tsó bɔɔ bì bərə ŋka nyə'ətə n̄ibi ni Azwī n̄i kaa bi si fərinè aa tâ n̄i kwetə ghuu n̄i ŋkwe ŋkɔ'ɔ nyweenə, ³ nloŋ mə n̄i ywè'ètə mə abɔŋənt̄i Mmà'àmbi aà.

⁴ N̄i zi ghu mbô, a mbo ηgò'ò ya mə ì tswe n̄t̄i, mə bə le ntuu, lâ Nwīŋgòŋ a bāŋnè n̄tso'ɔ ni yī àt̄indùu a mbo yu aà. ⁵ Tâ n̄i ki mbə tsi'í tsó ηgò'ò j̄i mə ì tswe n̄t̄i bì bɔɔ n̄i ghuu n̄i ndá Azwī mə tâ n̄i tswe a n̄i àtu ifà'a mmà'a Nwī yïi a laa m̄ansè aa tã ki fa n̄i n̄joo mmà'anwī azwī j̄i mə Nwīŋgòŋ a beentə n̄tsya n̄jim Yesu Kristo aà.

⁶ Nloŋ mə a tswe a m̄m àŋwà'anə Nwī mə,

“Mè tsò'ò mə ηgò'ò àt̄indùu yī àŋanè
 yïi mə mə bɔɔ a ni ηgò'ò n̄ibuu ni ndá Zion,
 tã tâ ηù n̄tsim yïi à n̄iŋ n̄t̄i yī ghu nu aa
 tâ à tsuu n̄i àd̄irətu tswe.”

⁷ A mbo bù b̄i mə n̄i b̄i aa à ni ηgò'ò àt̄indùu, lâ à mbo bə b̄i mə kaa bi s̄i b̄i aa,
 “Ngò'ò ya mə bì bɔɔ bi nda le ntuu aa,
 ì bù mē n̄tigə mbə ηgò'ò n̄ibuu ni ndá”

⁸ ŋki mbə,

“ηgò'ò mə ì ka ghìrə tâ bə kwantə ghu,
 mbə alāŋsə ηgò'ò mə ì ka ghìrə waa mə bo wo.”

Bo kwantə aa nloŋ mə kaa bo si n̄ghàà ni Nwī yu'unə aà. A bē àj̄an mə Nwī à le n̄t̄e'ε n̄tso'ɔ n̄ləə aà.

⁹ Lâ n̄i n̄i ηgwè'è yïi mə Nwī à tsò'ɔ, mbə ηgāŋmà'a Nwī, Nwī yïi à ni Mfò aa, mbə atoo yïi mə a laa m̄ansè, mbə bē bi Nwī yumbɔŋ, mə tâ n̄i ka ŋkɛ'ənə innū atsyāmbɔ j̄i mə a ghìrè. Mbə yu wa yïi mə à le ntwonə ghuu mfi'isə a m̄m itugə, n̄i ni bù a m̄m ŋkà'à yïi mə ì tsya mbo aà. ¹⁰ A le mbə a noò yī mò'ɔ aa kaa n̄i wa'á bē bì tsu bē, lâ ts̄its̄on̄ ni ni bə bi Nwī, maà noò, kaa n̄i wa'à n̄i ŋko m̄l̄iŋnè Nwī tswé, la ts̄its̄on̄ ni tswe n̄i ŋko m̄l̄iŋnè yī.

Ìbù'ù Nwī,

¹¹ Bil̄m bá b̄i mə kòŋə aa, tsi'í tsó bìḡi fàa mbi, tsi'í tsó bə b̄i mə bi tswe atoo dāŋŋə aa, tâ n̄i ka ŋkhə innū jya j̄i n̄j̄yānu yə'ətə, j̄i mə ì mà'a n̄tso bo bì m̄int̄i muu aà, ¹² Tâ n̄i tswa akòrè n̄iz̄i yuu yī sigìnə a tit̄i bì t̄i z̄i Nwī, tà b̄e bo ti ghàa ì swonə ni mə ni ghìrə innū j̄i bi, bɔŋ bo ka yə innū j̄i sigìnə jya mə ni ghìrə aa, ì yī tigə ki gha'asə Nwī wa Njwī n̄tso'òtə m̄isa'à.

¹³ Nloŋ ŋkwī atu Mmà'àmbi, n̄i ka nyu'unə bē b̄itsim b̄i bi ləə mə bì ka nsa'a ghuu aà; kè a bə Kaisa yïi à kò'ɔ n̄tsirə aa, ¹⁴ kè bìḡumnàà b̄i mə à too mə tâ bo ka n̄iŋ n̄jo a abàa bə b̄i bi fānsə innū aa, mbaŋnə mbeentə n̄i bə b̄i mə bi ghìrə innū j̄i ì ku'unə aà. ¹⁵ Nloŋ mə à n̄i ŋkòŋə Nwī mə tâ n̄i ka ŋghìrə innū j̄i ì tsinə aa, tã kutə

mîntsù mi ijìntè bê bii mæ à ni bibu'u aà. ¹⁶ Tá àkòrè nizì yuu à bə yí bê bii kaa bi sè waa ni mìnkìrè mí tsu kwerè. Lâ nì tsuu annù ajàn yii mæ ni karè nî átú yuu aa, i lógè i ligè nî ìlàrè i tsyá ghu a nghìrè innù jì bî. Tá àkòrè nizì yuu tá bə yi ngǎnfà'à Nwí ¹⁷ Tá nì ka ntwon̄ ìkum a nu nù n̄tsim, ñka ñkɔŋə nì bil̄im buu bii mæ bu bo bii Nwí aa, ñka mbo'ɔ nì Nwí, ñka ntwon̄ə nì ikùm a nu Kaisa.

Alensə ŋgi'i Kristo

¹⁸ Ngǎnfà'à tá nì nan̄sə ñka nyu'unə bità bi afà'á buu bitsim, n̄twon̄ə nî ikùm a nu bo, tá tsuu bə aa tsi'í a mbo bya mæ bi d̄i'í abòŋəntii ñki mbɔnə nì a nu bù aà. Tá nì kii nyu'unə nî bya bii mæ bi tsə'ə aà. ¹⁹ Nwĩngòŋ à ka k̄i beentə aa nù yii mæ mbə a yu'ù nyànə nlon̄ ŋgi'i yii i kuu ghu nu ti ghè à fànsə ànnù aa, nlon̄ mæ à zì ànnù yii mæ Nwĩngòŋ a lòò aa, a laà. ²⁰ Mbə a kwetè gho aa nì àkè mæ mbə ò fansə ànnù baa ngɔɔ nòò ò kwerè nì àtàn̄əntii aa ε? Lâ mbə ò baŋnə nghìrə ànnù yii a ku'unə, bi n̄iŋ ŋgi'i a nu wò nlon̄ ànnù ma ya, ò kwerè nî àtàn̄əntii bon̄ Nwĩngòŋ à ka beentə ghò. ²¹ Nlon̄ mæ Nwĩngòŋ à le ntwon̄ə ghuu aa a nî àjàŋə ànnù yuà, àjàŋ yii mæ Kristo à le nyə ŋgi'i a atu bù aa, à le nd̄i'í aa alensə mæ nì tigə nyon̄ə nî ìbù'ù mikòrè jì. ²² Kaa à le ñki'í ànnù tsu fànsə, kaa ànnù mbwe'esè yí tsu a wa'à ghu ntsù k̄i mfɛ'ɛ. ²³ Nòò yii mæ bi le si bègìtè yi aa, kaa à le ñki'í mbègìtè yí tsù kwi'inè, nòò yii à le si yə ŋgi'i aa, kaa ñki'í bê k̄i ñka'atə. A le mbàn̄nè n̄niŋ nt̄i yi bə a nu yu wa yii mæ a lèntə innù bê i tsinè aà. ²⁴ Kristo yu mbon̄ à le mbè'e innù jì bî jì'inè a ìbii nu yu a ati b̄an̄nè b̄an̄nè, mæ b̄i'inè kwo a múm innù jì bi, mbaŋnə ntswe nt̄i a ñka nghìrè innù jì tsinè. Ajànə mæ bi le n̄niŋ ìla'a ghu nu aa, bi le mbàn̄nè ñghurə aà ghuu. ²⁵ Nlon̄ mæ nì le mbə aa tsi'í tsó mbinjèrè j̄i i lèè mbwɛ, ts̄itsòŋ nì bù mē mb̄i fu a mbô Ntsèèmbi, bo b̄i a mbo yu wa yii mæ a bə m̄int̄i muu aà.

3

A bon̄ mæ b̄an̄gyè ka nyu'unə bilòò byaa, tá mb̄an̄nè ka ñkɔŋ b̄an̄gyè byaa

¹ Tsi'í maa ajàn a bon̄ mæ bù b̄an̄gyè ka nyu'unə bilòò buu, tà bɛɛ mæ b̄i mɔ'ɔ bi tuu ni n̄ghàà nì Nwí yu'unə nì kwèrè waa nzi nì bu a mbo Kristo, tsi'í t̄i n̄ghàà nì ntsù, tá à baŋnə bə aa bə a n̄j̄m àkòrè nizì b̄an̄gyè byaa, ² a ajàn mæ bi yə ajàn yii mæ ni bɔ'otə nî waa, àkòrè nizì yuu a k̄i n̄laa aà. ³ Nì tsuu ghìrə mæ n̄ibòŋə nuu bə bə n̄ii mæ ni kù'ùsè bə nì n̄joo j̄i i ló a abɛɛ, a ajànə mæ nì ba'a n̄i n̄on̄ itú juu, ñkii ñwɛ'ɛ n̄i n̄joo j̄i mæ bi nan̄sə nì ìt̄i gold, kè ñwɛ'ɛ n̄aa itsə'è j̄i sigìnè. ⁴ Tá n̄ibòŋə nuu baŋnə bə bə nya n̄ii mæ ni læntə a mum m̄int̄i bù, mbə ntsòndòrə ayoo wa yii mæ kaa à si n̄ii bwɛ, mæ ni azw̄i yí bònè kaa ñki'í n̄ii ghaà, yii mæ a nsi mi'í Nwí, à n̄i àyoo àt̄indùu aà. ⁵ Aà ajàn yii mæ b̄an̄gyè bii mæ bi le n̄laa man̄sə, m̄bɛ n̄i innù j̄i mæ Nwĩngòŋ à le ñkà'à a mbo bo, bi le si d̄i'í n̄ibòŋə nyaa a n̄j̄m àjàŋə mæ bo le si bɔnə nyu'unə nì bilòò byaa aà. ⁶ Tsi'í tsó ajàn mæ Sarah à le si yu'unə ndoò yí Abraham, n̄twon̄ə n̄i a n̄i taà aà. Nì zi mæ nì laa ntigə mbə bɔò bi ts̄itsòŋə, mæ mbə nì ka nghìrə ànnù yii mæ a tsinə aa, ntsuu k̄i mà'atə mæ tá ànnù tsu ka mbosə ghuu.

⁷ Tsi'í maa ajàn a bon̄ mæ tá bù biloo ka n̄lentə b̄an̄gyè buu ni m̄an̄j̄i yii à kù'ùnə aà, ñkii m̄bɔ'otə n̄i waa nzi nì mæ bo laa mbɔrə ntsya ghuu, ñki nzi nì mæ Nwí à fá ìbòŋə yi wa mæ à nì ntswènt̄i aa a mbo bú bo bitsimə. Nì ka nghìrə ma mùu ajàn tá ànnù tsu tsuu atsà'atə Nwí yuu ló k̄iŋə.

Nyè ŋgi'i nlon̄ mighìrənè mi innù m̄i sigìnè

⁸ A n̄lw̄i'isə, tá bù bitsim nì boonsə ghuu ntswe n̄i àzw̄i yí fùùrè, ñka ñko n̄i m̄il̄iŋnè ghùu bu nì bù, n̄tswe n̄i àkòŋnè bilim, n̄i n̄t̄i yí bònè, n̄sigisə nì m̄ib̄i mi n̄u muu a n̄syɛ a n̄i ìmònt̄ə juu. ⁹ Nì tsuu ànnù yí bi a atú ànnù yí bi i kwi'inè, n̄tsuu mbègìtè a atú mbègìtè kwi'inè. Nì baŋnə ñka ñkwi'inə bə nì m̄bɔnə, nlon̄ mæ Nwĩngòŋ à le

ntwonɔ ɔghuu aa mə nɪ ka nniŋ mboɔnɔ a ni bɛ tã tã yu kii niŋ nɪ mboɔnɔ a nu bù.

¹⁰ Nlon mə,

“Nù yii mə a kɔŋɔ ntswɛntii aa,

i kii yɛ mitugɔ mi njwi mɪ siginɛ aa,

tã à ka ntswa alɛɛ yi ntsuu innù jii bi ki swonɔ,

ntsuu innù kii ki tswɛɛ.

¹¹ Tã à bɛŋkɛ yi, mma'atɛ innù jii bi,

ŋka ŋghirɛ innù jii mə i tsinɛ aa;

ŋka nloɔ mboɔnɔ nɪ ntiɪ yi tsim nɪlwi'i ghu.

¹² Nlon mə Mmà'ambi a lɛŋtɛ bɛ bii mə annù yaa a tsinɛ aa,

nyu'u ni nyɛ'ɛ nyaa;

mɪfurɛ nɪ nsi yi a nu bɛ bii bi ghirɛ innù jii bi aà.”

¹³ Nù yii mə mbɛ a lɛɛnsɛ ɔghuu aa à nɪ wò, mə mbɛ nɪ ka nanɔ ɔkɔŋɔ a ŋghirɛ

innù jii siginɛ aa ɛ? ¹⁴ Lã nɪ laa tɛ'ɛ bɛ ki yɛ ŋgi'i nlon ŋkwitu annù yii mə a tsinɛ

aa, boŋ nɪ ka yi kwɛrɛ mboɔnɛ. Nɪ tsuu a waa ki bo'ɔ, ntsuu kii ki tsiginɛ. ¹⁵ Lã a

mùm ntiɪ bù nɪ ka bo'ɔ nɪ Kristo tsi'i tsɔ Mmà'ambii, nɪ ka ntanɛ nù yu à ŋɔŋ bìnòò

bìtsim a mfã àkwi'i a mbo nù ntsim yii mə a lòò mə yu bɛtɛ ɔghuu nɪ ànnù nlon annù

ya yii mə nɪ bɛ a mum mɪntii bù aà. Nɪ ti fa akwi'i ya, nɪ kã mboɔnɛ mbo'ɔtɛ nɪ waa.

¹⁶ Nɪ ghirɛ tã ntiɪ ɔghuu laa tã bɛɛ bi ti bɛgìtɛ ɔghuu, bɛ bya bii bi swonɔ innù jii bi mbi'i

akòrɛ nizii yuu yi siginɛ tsɔ ŋgãnyɔŋ Kristo aa, bo bãnɛ ntswe nɪ àdìrɛtù. ¹⁷ Nlon

mə a bɔŋtɛ a nyɛ ŋgi'i nlon annù yii a tsinɛ aa, mə mbɛ a bɛ ŋkɔŋɛ Nwii, ntsyatɛ

ŋghirɛ ibi.

¹⁸ Nlon mə Kristo à lɛ mbaa ŋki ŋkwo mbi'i innù jii bi ŋgãà yi mɪfùurɛ, yu wa yii mə

innù jii i tsinɛ aa, a kwo a atu bɛ bii kaa innù jya i sɪ tsinɛ aa, mə mbɛ yu zii nɪ bii'ine

a mbo Nwii. Bi zwitɛ yi a nɪ nɔyãnu a bãnɛ ntswe nɪ ntsɛntii a mùm àzwii. ¹⁹ A mùm

àzwii à lɛ ŋghɛɛ nswonɔ annù Nwii a mbo izwii jii i lɛ ntswe a atsan aa, ²⁰ mbɛ izwii

jii mə kaa i lɛ kii nɪ Nwii yu'unɛ, wa noò yii mə Nwii à lɛ ntswa ntiɪ yi nyu'utɛ, wa

ŋgù'u Noa, wa noò yii mə Noa à lɛ si kɔɔ aban ya, mə mbùmtɛ bɛ, mbɛ bɛ bi nifwaa,

bi lɛ nyweensɛ waa, ntsya a njim ŋki aà. ²¹ Annù mmurɛ bɛ a ŋki, yii mə à ni finɛ

annù ma yu aa, a yweensɛ ɔghuu tsitsɔŋɛ, kaa ŋki'i aa àyoo yii a fi'i nsiŋ a ibiinu bɛ,

mbanɛ mbɛ aa nyɛ'ɛ a mbo Nwii nlon alã ntiɪ, ntsya a njim ànnù nyweenɛ nɔwo

Kristo ²² yii mə à kò'ò mɛ ŋghɛɛ a aburɛ, ntigɛ ntswe a mbɛɛ nɪkwɛ Nwii nɪ mà'à bo

bii baangel ni ŋgãnsa'a aburɛ bo bii idã'a tsim jii i tswe a nji'i mɪkòrɛ yu aà.

4

Kwensɛ a mùm ntswɛntii bɛ bii bi bii Kristo aà

¹ Tsɔ mə Kristo à lɛ nyɛ ŋgi'i a mùm nɔyãnu aa, tã nɪ kii ŋwa'atɛ nɪ ma yu ànnù tã

à ka mfa mɪtiɪ a mbo bù nlon mə nù yii mə à yɛ mə ŋgi'i a mùm nɔyãnu aa, à mà'atɛ

mə innù jii bi. ² Ma mùu ajan kaa a wa'à bù ŋka ntswe nɪ àbùgɛ noò yii mə à tswe a

mùm nɔyãnu aa nyɛ'ɛtɛ nɪ bɛ innù jii mə ŋùmìsɔŋ a lòò aà, mbanɛ ŋka nyɛ'ɛtɛ bɛ

innù jii mə Nwiiŋɔŋ a lòò aà. ³ Nɪ mà'atɛ innù jya mə nɪ lɛ si ghirɛ a mbii aa, a bɛ

innù jii mə bitizii Nwii lɛ si ghirɛ aà, ntswe nɪ ntswɛntii yãà a mùm ibuurɛ innù, bo bii

innù jii mə nɔyãnu i yɛ'ɛtɛ aa, mbɛ innù nno mbaanɛ, mbɛ innù atsùurɛ, ànnù ntiɪ

a niji, bo bii ànnù mmii mɪkobɛ yii mə a fwe aà. Wa noò wa mə nɪ lɛ ntswe a mùm

innù ma jii aa à kù'ù mɛ! ⁴ A gha'a waa tsitsɔŋ a ajan yii mə kaa nɪ si bù mboonsɛ bu

bo a ŋghirɛ innù naà jii mə bɛ tii ghu kaa wa'a nɪ ibii nù waa tswã aa, ntigɛ mbɛgìtɛ

nɪ ɔghuu. ⁵ Lã tã bo zi mə bo ka yi fa akwi'i nighãà nlon ŋgãà yãà a nsi mi'i yu wa

yii mə à tanɛtɛ mə yu ka yi sa'a bɛ bitii bo bii bikù aà. ⁶ A nɪ nji'i ànnù yii mə bi lɛ

ηki nswon ntoo yi nsiginè ya, nswon ηki nswon a mbo biku aà, nlon mē, ka mē bi le nsa'a waa a mūm njyānu tsi'i tsō bē aa, tā bo tigē ntswe a mūm àzwī tsi'i tsō Nwī.

Bī'inè aa mfa'a ni mītəjnè mi Nwī siginè

⁷ Wa nòò m̄mē njoo tsim à tigē a abō. A ku'unè mē tā nì tswē nī àlāa atu, ntsuu ki tsa'a tā zi ajānə mē mbə nī kà ntsa'atə Nwī. ⁸ Annū yī wē yīi mē a tswē ghūu aa a bē mē, tā nì tswē nī àkōjnè ti mē a nu bù nī bù, nlon mē àkōjnè a kusə innū jī bi jī ghà'atè. ⁹ Nī ka ηkwērə bigī a mīla'a bù, ti ka nnurikə ghūu bu nī bù. ¹⁰ Nī logə mītəjnə mya mīi mē Nwī à fa a mbo bù a atu nī atu aa, ηka mfa'a nī mu a ηkwetə bù nī bù tsi'i tsō bē bīi mē bi nanşə nlonjə nī njoo jīi mē Nwī à fa a mbo bo tsi'i mbuu mbuu nī ìbōn yi aà. ¹¹ Nū yīi mē a swon annū Nwī aa, tā à ka nswon annū yīi mē à kwērə a mbo Nwī aà. Nū yīi mē a fà'à aa tā à ka mfa'a nī mītī mīi mē Nwīngōn a fa aà. Tā a nī ηgōn innū tsim, tā nīgha'aa ghē a mbo Nwīngōn ntsya a njīm Yesu Kristo yīi mē nīgha'a nī tsim bo bì mīdà'à mī tsim, à nī mī nlwī'i nīnkonj aà. Amen.

Annū nyə ηgī'i tsō mu Kristo

¹² Bīlīm bā, tā annū tsuu ghūu ki tsyā a nī mbuu ikwà'ànè jī tīi jīi i kuu a nu bù aa tsi'i tsō à nī annū yī fīi mē a fē'è a nu bù. ¹³ Nī banjə ηka ndoritə doritə tsō ajānə mē nī tswē nī àbwarə a mūm ηgī'i Kristo aa mē mbə nī yī ηki ntswe nī nīdorə ηka ndoritə wa noò mē à ka yī zī a mum nīgha'a yu aà. ¹⁴ Mbə bi ka mbəgītə ghūu nlon ikum Kristo, bonj mbōonə ì tswē a nu bù nlon mē àzwī nīgha'a ya mē nī Àzwī Nwīngōn aa a tswē a nu bù. ¹⁵ Lā tā nū nībū ghūu à tsuu ηgī'i lō ki yə nlon mē à nī nū nzwītə bē, kē nīyērə, kē nīgānāfānə, kē nū yīi mē a nīn abō yi nī innū badān. ¹⁶ Mbə nū nībū a banjə ηka nyə ηgī'i aa nlon mē à nī Krisèn aa, a tsuū atu ki dīrə. A bājnə ηka ηgha'asə Nwī nlon mē yu bīi ikum Kristo aà. ¹⁷ Nlon mē nòò à kù'ù mē mē ànnū ntsō'otə mīsa'a tā à loginə, nloginə aa a nī ηgāngwè'è Nwī. Mbə a banjə ηka nloginə aa a nu bī'inè bonj nīlwī'i bē bya mē bi tē'è wa'à nī waa ntoò Nwī yī nsiginè ya yu'unè aa ì ka bē mē akə aa ε? ¹⁸ Tsō ajānə mē ànjàwà'ànè Nwī a swon aa: “Mbə a tsyanə a mbo bē bīi mē ànnū ya a tsinə aa a nyweenə

bəə bonj bītībō'ò Nwī nī ηgānghīrə ìnnū jī bi i ka tswē fə aa ε?”

¹⁹ A ku'unə mē bē bīi mē bi yə ηgī'i nī ηkōjə Nwī aa, tā bi ka ηghīrə annū yīi mē a ku'unə aà, mbanjə mfā mīntīi myaa a mbo yu wa yīi mē à le ηka'a waa, nləə nī ηkà'á yī aà.

5

Mbinjərə Nwī

¹ Mē bu'u mbo a mbo bīlīi bi ndānwī bīi bi tswē a tītīi bù, tsō ndīi ndānwī yī mō'ō atītīi bù, yīi mē à nī àyəfə nī ηgī'i ya mē Kristo à le nyə aa, i yī kīi tswē nī nīgha'a nī wa noò mē à ka yī zī aà. ² Nī ka mbē mbinjərə Nwī jya mē à ləə a mbo bù mē nī ka nlentə aa nī àbōnjəntīi, ntsuu ki lentə aa tsō bi gaansə ghūu. Nī ka mfa'a ifà'á ghūu nī nīdorə, ntsee ki fà'à nlon aa bē ηkabə yīi bi tu ghūu ghūu aà; ma la a bē ànnū ndīrətú! Tā à banjə mbə aa nlon mē nī nanşə ηkonj a mfā'a a mbo Nwī aà. ³ Nī tsee waa ki sa'a nī nītsə'è, nī banjə ntswe tsō fīgè a mbo bo. ⁴ Tā Ntsèmbi yī àkō'ò nītsīrə wa a yi nzi bonj à ka yārə ηgū'ú yūu nī àtsə'ətu nīfò yī nīweenə yīi mē kaa a si kwī'inè aà.

⁵ A ηgīn ηgīn, bù bē bī kēgə, nī ka nyu'unə bīlīi; ηwē'ε annū nsigīsə nu a nsyε a nu bù nī bù tsō àtsə'è tsi'i bù bītsīmè, nlon mē,

“Nwī a tuu nī ànnū bē bīi bi nīe nū yāà aa

mbanjə ηghīrə nī ìbōn a nu bē bīi bi sigīsə mībīi mī nū myaa a nsyε aà.”

⁶ Nì ka nsigisə mibhì mi nù muu lâ a nsi mi'i Nwĩ yĩ mə à tswe nî àdà'à aa, tà nòò a yĩ ñkù'ù a ñentə ghūu a ndəŋ. ⁷ Nì logə innù tsìm jii mə i tsyà nî ghūu aa mfa gho mbô ñlon mə àa yu yĩ mə a ləntə annù yuu aà.

⁸ Nì tswe nî àlàa atu, ñka ntswe ñikirə. Nğàñkìbàâ ghùù, Devil, a karə ñkəənsə nî ghūu, mbo'okə tsǒ nààŋgwè, ñlɔɔ nî ñù mə yu ko mmĩ. ⁹ Nì təə ntii a múm àb̄iintii yuu, ñka nto nii, nzi mə ñgi'i yĩ mə ní yə aa, bɔɔ bi maà buu a idigə tsìm fàa mbi bi kii nyə. ¹⁰ Nòò yĩ mə nì bɔɔ mē ñyətə ñgi'i ma yú aa, bəŋ Nwĩŋgòŋ yĩ mə a ghìrə ibòŋ tsìm à nu bə aa, yu yĩ mə à twòŋə ghūu mə nì yi ñkuu a mum ñìgha'a nì Kristo nya mə nì si mè aa, à ka bũ nanşə ghūu tsi'ĩ yumbəŋ, i ghìrə tâ nì təə ntii, i kii fa mitii a mbo bù tâ nì təə ntwiŋ mĩŋgàŋə muu a nsyê. ¹¹ Tâ m̀dà'à mi lwi'i ghu mbo nĩŋkoŋə. Amen.

Atsà'atə yi nlwĩ'ĩ ñjìm

¹² A gha aa a kwetə Silas, yĩ mə m̀ zi mə à nì mu Kristo yĩ mə a fà'à a mbo Kristo nì ntii yi tsìm aa, mə ta m̀ ñwa'anə múntsĩrê àŋwà'ànə yú a mbo bù. M̀ bu'u mbo a mbo bù, ñkə'enə nì mə, wa à nì ibòŋ Nwĩ yi annù nĩŋkoŋ wa i ghua; nì tswa, n̄təə ntii ghu.

¹³ Nğhòtə yĩ ì tswe a ala'a Babylon*, yĩ mə Nwĩ à k̄i ntsə'ɔ tsǒ à tsò'ɔ ghūu aa, i tsà'atə ghūu. Mú ghà Mark a k̄i ntsa'atə ghūu. ¹⁴ Nì ka ntsa'atə ghūu bu nì bù, ñnɔŋə nì m̀ghègê muu a ñjìmê àkòŋnè. Tâ m̀bɔɔnə i tswe a nu bù bi tsìm b̄ii mə nì b̄ii Kristo aà.

* **5:13** Bè m̀òntè nì mə Babylon à nì ñkùm yĩ mə Peta à lə ntswè a nu Roma aà.

Aṅwà'ànè PITA yi ayòntè

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ḡwà'ànə Peta, yī mə à swon mə yumbon, Simon Peta, à nī “ḡgàṅàfà'à bo bì ḡgàṅntoò Yesu Kristo” (1.1), mbə ḡū yī mə à le ntswe bo bì Yesu “wa atu nta'a yī mə i laa màṅsə” ḡyə ḡiḡha'à ni a ajàṅə mə à le mbəṅkə ḡkirê yī aà (1.16-18). Kaa Peta à sī swon a fè'ε i bē bīi mə a ḡwà'ànə a mbo bo aà. Tsō mə à swon mə aṅwà'ànə yulà a nī à yi ayòntè yī yu ḡwà'ànə aa (3.1), mbə a bə mə à yī mə à le mfòò ḡḡwa'anə aa, a nī “Aṅwà'ànè Peta yi ntsyàmbīi,” bəə bon à ki ḡḡwà'ànə yulà aṅwà'ànə aa a mbo bìKrisèn bīi bi tswe a mbu'u Asia yī ḡkè'ètè aà.

Peta à swon mə yu ḡwà'ànə aa a ḡwa'atè innū jīi Nwī ni Mmà'àmbi nī ḡḡṅtoò Nwī leè ḡswonə aà (3.1,2), a bē innū jīi mə bo tè'è mē ḡzi (1.12). A ku'ùnə mə yū tsigìtə waa tā bo ḡḡε nī mbīi ḡka ḡwa'atè, ḡlon mə Mmà'àmbi à dī'i mə a mbo yu mə nòò ḡkwó yī à kù'ù mē aà (1.14).* Ma mùu ajàṅ Peta a lòò ḡyə mə tā bo lwi'i wa mùm ànnū ḡḡkon yu mə bo dī'i a nī ḡtoo yī ḡsigìnə ya aà. Aṅwà'ànə yulà a tigè ḡḡṅsə wa'asə nī waa ḡlon bidī'i bi innū mbwe'esè bīi mə bi ka zi ḡkuu a tītī bo aà (2.1).

Peta à ḡhàa ḡswon ajàṅ yī mə ḡḡṅndī'innū mbwe'esè ma jū i bə aà. I ka ḡe'esə kuu a tītī bo i ki ndī'i nī ibāṅnənnū ḡlonə Nwī, i ki tuu nī Mmà'àmbi yī mə à le nyuu waa aà (2.1). Bə ma bú à nī ḡḡṅmbū'u innū jīi bi ḡkīi mbəḡitə nī bāburə bīi bi ḡwèèḡ aà, ḡtəḡ, ḡluu nī ànnū ajirè, ḡḡḡirə nī innū atsùùrè, ḡma'atə mánjī yī mə à tsinə aa ḡyonə nī mánjī Balam yī mə à le si mfà'à ḡlon aa bē ḡkabə aà, (2.11-15), ḡtswetə nī bə ni innū jya jīi mə ḡjyānū jyaa i yè'ètè aà (2.18). Bə ma bú bī m'ɔ bi ka yī ki wyè nī ànnū Nwī i bəḡ ni mə Yesu wa mə à le ḡswon mə yu ka yī bú bīi aa à fè le? (3.3,4).

Peta le ḡtigə ḡwa'asə nī bə bi Kristo ḡswonə ni mə tā bo ka ntsyəsə nī waa ḡlon mə bə bī ḡhà'atè ka yī fānsə innu, i tigə ḡḡirə nī innū jīi mə i ka ḡḡirə tā mbi tigə mbəḡitə nī ḡtoo yī ḡsigìnə Mmà'àmbi ya ḡhu (2.2).

Ma mùu ajàṅ, a tigè ḡndī'itə nī bə bi Kristo mə tā bo tsuu ànnū ḡḡṅndī'innū mbwe'esè jya ki yu'utə, ḡlon mə Nwī à fà mə mitsyè a mbo bo ḡḡirə bo zī yi, ḡkī mfa ḡjoo tsim jīi mə bo lòò a mùm ḡtswèntīi yàa a ḡka ḡḡirə innū jīi mə Nwī a lòò aà. Tā bo yə mə bo ḡaansə mitīi myaa a ḡḡirə innū jīi mə i tsinə aa (1.3-11), ḡkwe ni a mùm ibòṅ Nwī, ḡku'usə nzi nī ànnu Mmà'àmbi (3.18) tā yi wa'à nī àlò'ɔ a nsi mī'i Nwī wa ḡjwī ḡlwi'ī mbi tswé (3.14). Nwī à ka yī ḡḡsə ta ḡḡi'ī a nū ḡḡḡḡirə innū jīi bi bo bì ḡḡṅndī'innū mbwe'esè, ni bə bītsim bīi mə bi si Nwī b'ɔ kaa ḡḡwa'à nī bāburə kè bə bīi bi tswe nī àdà'à a atu bo kīi mb'ɔtə aà (2.2,3,9,10; 3.7). Nwī à ka yī ḡḡḡ ḡḡi'ī a nu bo ma bú aa tsi'ī a ajàṅ yī mə à le ḡḡḡ ḡḡi'ī a nu baṅḡel bya bo bə bītsim bīi mə bi le ntīi atu ḡhu mbo, ḡḡirə ibi a mbīi aà (2.4,5). Tā bə bya mə bi wyè nī ànnū Kristo, a ajàṅə mə à le ḡkà'à mə yu ka yī bú bīi aa, tā bo zi mə ḡjwī Mmà'àmbi ya i ka yī zī (3.10). Tā bìKrisèn ka mbə, ḡḡirə nī innū jīi mə Mmà'àmbi a lòò aa tā tā ḡjwī mà ya i wāṅsə nzi (3.12).

Bi yatè aṅwà'ànə yū aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànə yuà 1.1-2
2. Ànnū yī mə Nwī à twon bīKrisèn mə baa ḡḡirə aà 1.3-21

* : Nji'innū Aṅwà'ànə: Mbə Peta à tse ki swon aa ḡlonə ḡon 21.18-19.

3. Ngãṅndi'innũ mbwe'esè 2.1-22

4. Ajàṅ mæ Kristo à ka yĩ bú zĩ a noò ñlwi'ĩ mbi aà 3.1-18

¹ Aṅwà'ànè yũ a lo aa a mbo mè Simon Peta, ñgàṅafà'à bo bì ñgàṅntoò Yesu Kristo, ñghɛɛ ni a mbo bè bii mæ Nwĩ à ki mfa abiiintii yĩ atĩnduù a mbo bo tsi'ĩ tsò à yi'i a njĩm annũ yĩ àtsinè Nwĩṅḡḡḡ ni Ngànywèensè yĩ'inè Yesu Kristo aà: ² Tá ìbòṅ Nwĩ ni mbòòṅ yĩ ñwè tá ì tswe a mbo bù ñgha'atè ñghɛɛ a ajàṅ mæ ni zi annũ ñlon ṅaa Nwĩ ni Yesu Mmà'àmbi yĩ'inè.

Ajàṅ mæ Nwĩṅḡḡḡ a twonḡ nĩ bè ñyarè nĩ waa aà

³ Mìdà'à mi Kristo mii Nwĩ à fa ghu mbo aa mi fà mē yĩ'inè ni ñḡḡḡ ñjoo tsim jii mæ ñtswēntii yĩ'inè ì lòò aa, bo bì a ṅka mbò'ò Nwĩṅḡḡḡ, ñtsya a njĩm ajàṅ mæ bĩ'inè zi annũ mbi'i ṅgaà yĩ, yu wa yii mæ à le ntwonḡ yĩ'inè a mum ñgha'a yu bo bì a mĩm ìbòṅ yĩ aà. ⁴ Ma mùu mánjĩ, a fá ṅkà'á yĩ yĩ ñwè bo yĩ atĩnduù ya, mæ mbè bĩ'inè tsyá ghu ṅkhè njoo mbi jii bè yè'èṭè ì tá ni ñḡi'ì a nu bo aa, mbaṅṅè ntigè ntswe nĩ àbwarè a mum mārè Nwĩ.

⁵ Nlon ma yũ ànnũ, ni ka ṅgaansè mitii muu, a ṅkù'usè ànnũ ñghirè ìnnũ jĩ siginè a atũ àbiiintii, a atu ñghirè ìnnũ jĩ siginè, tá ni ku'usè annũ nzi Nwĩ, ⁶ a atũ ànnũ nzi Nwĩ, ni ku'usè ànnũ ntswá ìbiiinu, a atu annũ ntswá ìbiiinu, ni ku'usè atàṅṅentii, a atu atàṅṅentii, ni ku'usè annũ ṅka mbò'ò Nwĩ, ⁷ a atu annũ a ṅka mbò'ò Nwĩ, ni ku'usè annũ ṅka ṅkòṅ bilĩm buu, a atu annũ ṅka ṅkòṅ bilĩm buu, ni ku'usè akòṅṅè. ⁸ Nlon mæ mbè ni ka ñghirè ma jũ ìnnũ ma mùu ajàṅ ñghɛɛ nĩ mbi bè boṅ ni ka ki fà'a siginè ì kii koonè ni mĩntà a mĩm ànnũ a ajàṅ mæ ni zi Yesu Kristo Mmà'àmbi yĩ'inè aà. ⁹ Nlon mæ ñu yii mæ ma jũ ìnnũ ì boṅ ghu mbo aa, à nĩ m'f'è'èṅṅè, kaa a ki'ì ni mbi yè, boṅ à leè ṅki nli'inè mæ bi le mbaa nsĩ'ĩ yĩ a nĩ ìnnũ jĩ bì jĩ jĩ lwènè.

¹⁰ Tsó mæ a bè laa, bilĩm bá, tá ni ka ṅgaansè mitii muu, a naṅsè mbii ajàṅ mæ Nwĩṅḡḡḡ à twonḡ ghuu ṅki ntsò'ò ghuu aa, ñlon mæ ni bè ki ḡhè ma mùu ajàṅ boṅ kaa mbè ni wa'à wò. ¹¹ Ma mùu ajàṅ boṅ bi ka naṅsè ṅṅa'a mánjĩ yii à tsyámbo aa a mbo bù a ṅkuu a mĩm ànnũ nifò ti mé Mmà'àmbi ni Ngànyweensè yĩ'inè Yesu Kristo.

¹² Tsó mæ a bè laa, mæ ka ḡhè nĩ mbi a ṅka ṅwa'atè bù nĩ ìnnũ ma jũ, ka mæ ni t'e'è nzi, ṅki ñtinsè a mĩm ànnũ ñṅkoṅ yii mæ ni tswe ni yu aà. ¹³ Mè wà'atè mæ a ku'unè mæ, ajàṅ yii mæ mè bùrè ntswe fàa mum ḡhulà ìbiiinu aa, tá mè ka ntsigite ḡhuu, ṅwa'atè nĩ ma jũ ìnnũ a mbo bù. ¹⁴ Tsó mæ mè zi a laa mæ nòò yii mè ka mà'atè yulà ñjyánu aa à tìḡè a abo aa, a ajàṅ mæ Mmà'àmbi yĩ'inè Yesu Kristo à di'ì mæ a mbo mè aà. ¹⁵ Mæ kii nloò a nyè mæ, nòò yii mæ mè mà'atè mē ḡhuu aa, tá ni zi ajàṅ mæ mbè ni bú ṅka ṅwa'atè ma jũ ìnnũ a ṅḡḡḡ bìnòò bì tsimè.

Ajàṅ mæ bĩ'ì le mbè ayəfə ni ñgha'a ni Kristo aà

¹⁶ Kaa bĩ'ì le ṅki'ì lòḡè aa nnyàlà'à jii mæ a wa'atè mĩtsyè mi bē aa a ntw'otè mĩdà'à mi Mmà'àmbi yĩ'inè Yesu Kristo bo bì ajàṅ mæ à le nzi aà. Bĩ'ì bumbòṅ, bĩ'ì le nyè ñgha'á ni ni mĩdà'á mi. ¹⁷ Nlon mæ nòò wa yii à le ṅkwèrè ñgha'a bo bì àḡhu'usè a mbo Nwĩṅḡḡḡ Tá aa, ñjĩ ya ì kĩ ñzi ghu mbo, a ni ñgha'a ni nifò ñswonḡ ni mæ, “Aá Mú ḡhà ḡhuà, yii mæ mè kòṅṅè yĩ, ṅki naṅsè ndoritè nlon ṅgaà yĩ.” ¹⁸ Bĩ'ì bimbòṅ le nyu'u njĩ ma yũ a ajàṅ mæ ì le ṅghàà a aburè aà. Nlon mæ bĩ'ibo le ntswe wa atu nta'a mæ ì laa mánjsè aà. ¹⁹ Ma mùu ajàṅ bĩ'ì naṅsè mbù mbeentè ntoo ya yii mæ ñḡṅṅntoo Nwĩ ì le nswonḡ aà. A ka bè annũ yĩ siginè a mbo bù a nte'è atũ yuu a ni ma yũ ànnũ, tsi'ĩ tsó ṅkà'á yii mæ ì ta a nĩ àdìḡè yĩ fii aa, ì ywe'e a noò yii mæ abèè a ka fu'u, ta tá fĩṅḡḡ fĩ atutugè tá fĩ f'e'è a mum mĩntii bù. ²⁰ A ni annũ ntsyá mbi, a ku'unè tá ni zi tá à laa mæ, kaa annũ yii mæ ṅḡṅṅntoo Nwĩ ì swonḡ a mĩm aṅwà'ànè Nwĩ aa, kaa à sè aa annũ amòòntè ṅũ bē. ²¹ Nlon mæ kaa ànnũ tsu yii mæ ṅḡṅṅntoo

Nwĩ i swonj aa, leè ñki'i aa a nĩ ìnnù jĩi mē bē m̀òntè ñswonjè lô. I b̄an̄nè ñlo aa a mbo bē b̄ii mē Azwĩ Nwĩ a tintə a waa, bo kwerə a mbo Nwĩ ñswonjè.

2

Bìdì'i bi annù bi mbwe'esə

¹ Tsó mē nḡaṅntoo Nwĩ mbwe'esə i le mfè'ε a titii bē bya aa, tsi'ĩ maa àjàn bìdì'i bi annù mbwe'esə ka kii fè'è a titii bù. Bo ka kii ṅjè'esə zĩ nĩ ìnnù jĩi i ka ta ṅgi'i a nu bù, i ki d̄i'ĩ nĩ iban̄nennù ñlonj Nwĩ i kii tuu a Ta wa yĩ mē à le nyuu waa. Ajàn yĩ mē bo ghìrè maa ajàn aa, tá à ghìrə mē tá bi wan̄sə nta ṅgi'i a nu bo. ² Bè b̄i ghà'atè ka yĩ yònj b̄i m̄anj̄i bi ibuure ìnnù jyaa j̄i swèrè ñswerə jya, tá b̄i tigə mbəgìtə ni m̄anj̄i ànnù ñṅkonj wá. ³ Ajàn mē bo k̄õṅ ṅghoté ñjoo aa, bìdì'i binnù bi mbwe'esə ma bú ka yĩ fù'ù waa a nu bù, ajàn yĩ mē bi ka yĩ ki swonjè mighàà mi mbwe'esə a mbo bù. Lá bi tàn̄tè mē a ṅù ñsa'a waa ñloginə a ṅgu'u, kaa ṅù yĩ mē à ka ta ṅgi'i a nu bo aa, kaa a wa'à k̄ii m̄bwii.

⁴ Kaa Nwĩ à le ṅki'i baangel b̄ii bi le mf̄ansənnù aa liṅhè m̄ban̄nè ntii waa mma'a a m̄úm àtsùmə m̄o'ɔ, ṅkoo waa a nĩ àtsan̄ a m̄úm m̄f̄ii ìd̄igè bo yu'utè nĩ ñjwĩ ñtsò'òtə m̄isa'a yá. ⁵ Kaa Nwĩ à le ṅki'i atu mbi yĩ m̄b̄ii liṅhè, à le m̄ban̄nè ṅghìrə ṅki m̄iyaa i bwesə m̄b̄i b̄i t̄i b̄o'ò Nwĩ ya, a b̄an̄nè ñyweensə aa tsi'ĩ a Noa yĩ mē à le si swonjè annù yĩ mē a tsinə, bo b̄i bē b̄i m̄o'ɔ bi s̄ambaà. ⁶ Nwĩ à le mbəṅ ñjò'ò ala'à Sodom bo Gomora a nĩ àbù ajàn yĩ mē à le ñiṅ isa'a a nu bo mburə n̄sigə waa mbwesə aa mē tá bo bē alènsə a mbo b̄it̄i b̄o'ò Nwĩ. ⁷ Lá à le yweensə a Lot yĩ mē ñt̄ii yi i le si b̄i'ĩ ñlonj ibuurənnù ṅḡan̄ab̄i'ĩ ntii, bē b̄i t̄i b̄o'ò n̄ṅsə bya ⁸ (ñlonj mē ìnnù jĩi mē ṅù ma gh̄u mē ìnnù j̄i i le n̄tsinə aa à le si yu'u ajàn à le n̄tswe a titii bo aa, i le si ghìrə mē tá ñt̄ii yi yĩ i le n̄tsinə aa ka nt̄sə'ə a at̄u ñjwi a at̄u ñjwi ñlonj migh̄r̄ènè mi ìnnù myaa mi t̄ib̄o'ò n̄ṅsə.) ⁹ Ajàn muu a d̄i'ĩ ni mē Mmà'àmbi à z̄i ajàn yĩ mē mbə yu yweensə bē b̄ii mē bi b̄o'ɔ Nwĩ a nĩ ìkwà'ànè j̄ii i tsi'ĩ waa laa, ṅki nzi ajàn mē mbə yu ñiṅ ṅjò a nu bē b̄ii mē ìnnù jyaa i s̄i tsinə aa, ñləə waa ghu mum i yĩ nywe'e wa ñjwĩ ñtsò'òtə m̄isa'a; ¹⁰ ñnan̄sə ñiṅ aa a nu bē bya mē bi yònjè ìnnù ñsiṅ j̄ii mē ñjȳan̄ú yaa i yè'ètè aa, m̄ban̄nè n̄tsa'a nĩ bē b̄ii tswé nĩ àdà'à a atu bo aa.

Bìdì'ibinnù bi mbwe'esə ma bú bo nan̄sə ṅkwèε ni m̄int̄ii myaa kaa wa'à b̄o'otə ni a ṅka mbəgìtə nĩ baburə bya mē ṅwèènè aa. ¹¹ Tsi'ĩ baangel b̄ii mē bo t̄ii, ṅki n̄tswe ni m̄idà'à n̄tsya ṅḡan̄d̄i'innù mbwe'esə ma j̄u aa kaa mbə bi ki'ĩ ìnnù j̄i bi a mbəgìtə bo ghu a ns̄i Mmà'àmbi swonjè. ¹² Lá bē ma bú mē bi bē tsi'ĩ tsó nàà m̄itsə'ə mē bi jwe mē mbə bi gh̄èsè ṅko nzwitə aa, ṅghìrə nĩ ìnnù t̄i m̄itsyè aa, bo burè m̄ma'a ni m̄ighàà mi mbəgìtə a nĩ ìnnù j̄ii mē kaa it̄u jyaa s̄i ghu laa. Baa gh̄èsə tswa waa, i kii tsə ṅgi'i a nu bo. ¹³ Bi ka yĩ tu waa a nĩ ṅgi'ĩ tsi'ĩ tsó àjàn mē bo kii ṅghìrə bē b̄i m̄o'ɔ bi yè n̄ ṅgi'ĩ aa. Bo j̄i m̄b̄i yàà a si'inə, ṅghìrə bē ìnnù j̄ii mē i so'otə a atu bo. Bo z̄i m̄boonsə bubo a noò yĩ mē ni j̄i a m̄úm ṅghotə aa, mbə il̄o'ɔ j̄i bi, ñdirisə nĩ at̄u b̄é. ¹⁴ Bo kii ṅk̄on̄jè aa tsi'ĩ ànnù n̄t̄e'è mi'ĩ myaa a nu b̄an̄gyè bi ajirè, kaa mbə bo ki'ĩ ìnnù j̄i bi yurè. Bo tswètè ni bē b̄ii mē bi burə t̄i kwi aa, ṅghìrə ni mē tá bo wo. Bo m̄irisè m̄int̄ii myaa a ṅka ṅkotə ñjoo. Ndòò Nwĩ i tswé a atu bo. ¹⁵ Bo m̄à'atè mē m̄anj̄i yĩ mē à tsinə aa, ntigə mbwé m̄anj̄i wàà, bo yònj mē m̄anj̄i yĩ mē Balam mu Boer à le nyòṅhè, yu wa yĩ mē à le ṅk̄õṅ mē yu tswé nĩ àb̄ii a m̄úm ìnnù j̄i bi aa. ¹⁶ Bi le ṅghààntè yi ñlonj ib̄i yi. Jàk̄ási yĩ à le ṅghàà nĩ ñj̄i ṅù, ṅkiṅ annù yĩ mē ṅḡan̄ntoo Nwĩ wa yĩ à le ṅghèə yu burə baanə tsi'ĩ bàànə ghìrè aa. ¹⁷ Bē ma bú bi bē aa tsi'ĩ tsó b̄inan̄əbirè b̄ii mē bi yòòṅkè mē, ṅki mbə tsi'ĩ tsó m̄bà'à yĩ mē àf̄isè a t̄ii ṅghèε ni yu. Nwĩ à lèə mē adigə a mbo bo wa a m̄úm àtaa yĩ f̄ii ya mē a tso ntso aa. ¹⁸ Bo ghàà mighàà mi k̄i n̄t̄èrè mi aj̄iṅtè, ñlogè nĩ ìnnù at̄sùurè j̄ii mē ñjȳan̄ú jyaa i yè'ètè aa, n̄tswetə nĩ bē ghu ṅko, bē b̄ii mē bi ghensə ñlòḡinə ṅkhè mfè'ε a titii bē b̄ii mē

bi tswe a mûm ìfansennù aa. ¹⁹ Bo ka'à ni mē bo ka kètè mîṅkìrè a nu bo, lâ bo bîmbɔŋ bi burè ka kwērə waa ni mîṅkìrè mi aghubə; nlon mē ànnù yîi mē kaa mbə ñù a wa'a ibiinnù yi ghu mbo kwērə aa, a tigə ṅghirə yi aa a nî àbù'ù yi. ²⁰ Nlon mē àjàŋ yîi mē bo le ṅkhə annù nsiŋ mbi jù, nyon a ṅjîm ajàŋ mē bo le nzi Mmà'à mbî yi'inè mē ni ṅgàŋyweensê yi'inè Yesu Kristo aa, mbə bo bú ṅghɛ nniŋ ibiinnù waa ghu ṅkwērə, i kiì ñtigə ntiì ntsyà nî waa aa, ma la a bə mē àtiì nlwî'i ṅjîm ma yû a bù mē mbi'i ntsya yi ntsyambîi ya a mbo bo. ²¹ Nlon mē a le mbaa mbòŋtə a mbo bo mē boŋ kaa bo le ṅki'i a mânji yî ñtsinè wa zî. Ntsyatə ajàŋə mē mbə bo zi ṅki mbu mbəŋkə waa mma'atə ndi'i jî làà jya mē bi le mfa a mbo bo aà. ²² A fɛ'ɛ a nu bo làà aa nlon aa ajàŋ mē ñghàà nî nānaa ni annù ṅŋkoŋ nya ni swon mē, “Mbu ya i bù mē ṅghɛ nji afikè yi ya fu.”*

3

Annù ajàŋ yîi mē Yesu à ka yî bú bìi aà

¹ Bîlîm bâ bìi mē mē kòŋə aa, àà àŋwà'ànè yîi i ywe'e ji baa a yuà mē mē ṅwà'ànə a mbo bù. A mûm ṅṅwà'ànə ma jû mē lòò aa ṅwà'àtə a mbo bù, i kiì tsìgìtə mîntîi muu bo bì ìmòntə juu mē nî ka ṅwa'atə nî ìnnù jîi i ku'unê aà. ² Mē ṅwà'ànə aa mē tâ nî wa'atə mîghàà mya mē ṅgàŋntoo Nwî jîi i laa màŋsə ji annù ṅŋkoŋ jî ṅgu'u le nswonə aa, bo bì ndi'i Mmà'àmbî ṅgàŋyweensê yi'inè yîi mē ṅgàŋntoo ji bi le mfa a mbo bù aà.

³ Annù yi ntsyambîi yîi mē mē lòò mē nî zi aa a bə mē, àa yî bə wa ṅgù'ù mbi yî ñlwî'i ṅjîmè aa tâ bə bî mɔ'ɔ fɛ'ɛ ṅka ṅwye nî ànnù Nwî, ṅghirə bə ìnnù jîi ṅjyànù yàà i yè'ətə aa ⁴ mbetə nî mē, “Yesu wa mē à le ṅkà'a mē yu ka yî bú bìi aa à fè le? Mē ñloginə a nsi bîtaà bî'i bìi bi leè ṅkwokə aa, ñloginə a noò yîi bi le nnaŋsə mbi yù aa, kaa ànnù tsu kaa a bùrə tì kwensə aà!” ⁵ Bo tuù ṅwà'àtə mē a ṅgu'u, Nwî a le ṅghàà aa ghàà àbùrə a fɛ'è, ṅki mbu ṅghàà ñsyɛ i fɛ'è a mûm ṅkî, a lògè aa ṅkî naŋsə nsyɛ ghu; ⁶ àà ṅkî ma ghú mē i le mbu ṅkɔ'ɔ ñlwensə nsyɛ yîi i le ntswe maa ṅgù'ù aa mbwesə. ⁷ A ki bə aa tsi'i ñghàà ni ma nú mē nî ləə aburə bó ñsyɛ yîi mē tswe tsìtsòŋə aa mē tâ mɔ'ɔ yi ntòò, ñləə nyu'utə aà ṅjwî ñtsò'òtə mîsa'a, ṅjwi ya mē bi ka yî tsə ṅgî'i a nú ṅgàŋtibò'ò Nwî.

⁸ Lâ bîlîm bâ, nî tsee mâ ànnù ghuà lõ li'inè, mē a mbo Nwî, ṅjwi yî mfuùrè i bə aa tsi'i tsò ìlòò ntsù'ù, ìlòò ntsù'ù i kî mbə aa tsi'i tso ṅjwi yî mfuùrə ⁹ Kaa à si bə aa mē Mmà'àmbi a wè'ènə a ñlèṅ ṅkà'á yî, tsi'i tsò bə bî mɔ'ɔ bi mòntə aa. A bàŋnə ñtswa aa ntiì yi ñlon mē kaa à si lòò mē ñù yî mfuùrè à yi mbwe, a lòò aa bə mē tâ bə bîtsim bəŋkə mîntîi myaa, ma'atə ibî waa.

¹⁰ Lâ ṅjwî mîmà'àmbi ya i ka yî zî aa tsò ñyèrə. A ka yî bə maa ṅjwi aa, tâ àbùrə à ju'u nî ṅjî yî ñtîi ṅghɛ mbwe, tâ ṅjoo jîi i tswe a aburə aa tsi'i tsò mînjòŋ ni sàŋ ni ñnòò, tâ i ki ṅkhi ntso, tâ ñsyɛ nî ṅjoo tsim jîi mē i tswe ghu aa tâ mɔ'ɔ tɔɔ tâ i khi tsimè.

¹¹ Tsò mē ṅjoo tsim i ka yî bwe ma mùu ajàŋ aa, bî'inè tigə ntswe nî mbə aa ajàŋə mbuu bə ghuu aa ɛ? A boŋ mē tâ mîghirìnè mi ìnnù muu laa, tâ nî ka mbo'ɔ nî Nwî, ¹² tá tigə bɛ i kiì ghìrè nî mē tâ ṅjwî Nwî ya tâ i waŋsə nzi, là'a ṅjwi ya mē àbùrə a ka yî khi i tso, tâ ṅjoo tsim jîi i tswe a aburə aa tâ mɔ'ɔ i tɔɔ tâ i saŋnə. ¹³ Lâ a ajàŋə mē Nwî à kà'a aa, bî'inə yu'utə nî àbùrə yî fi bo bì ñsyɛ yî mfi yîi mē i ka yî luu nî ìnnu jîi i tsinə aà.

¹⁴ Maa ajàŋ, a bîlîm ba bìi mē mē kòŋə aa, tsò mē nî bɛ ìnnù ma jû aa, nî ka ṅgaansə mîntîi muu mē tâ nî yi ntsee nî àbà kè àl'ò a nsi Nwî tswe, mbaŋnə yî ñtswe

* 2:22 Prov. 26.11 “Kwinyàm wa mē bi si'i aa, à bù mē ṅghɛ mbiŋkə yi wa a mûm àtsitsa'a.”

bə nì m̀bɔɔnə bu bo. ¹⁵ Nì yè mē ñji'í ànnù yíi mē Mmà'àmbi à si wànsè nzi aa, i bə aa abwarə mē a fa a mbo bù mē nì yí nyweenə. Aá àjàn yíi mē mumaà yí'inè Paul, yíi bí'inè kɔnə aa, à ɛ ɲki ɲwa'anə, a mbo bù, a nyoŋə a ɲjɪm m̀tsyè m̀i mē Nwí à ɛ mfa ghu mbo aà. ¹⁶ A ɲwa'ànè ñlon ma jù ìnnù, a nì ɲwà'ànə ji tsɪm. Ìnnù jì mɔ'ɔ i tswé ma mùu a múm ɲwà'ànə, jìi mē i tsyanə a nzi tá i laa, bə bí mɔ'ɔ bíi mē kaa bi s̀i nì m̀tsyè tswé kaa mburə ti ɲki ɲkwe aa, bi logè ñtwɛɛ a nì wàa m̀anjì, tsi'í ajàŋə mē bo kii ñtwɛɛ nì ìdìgə ɲwà'ànə Nwí jì mɔ'ɔ aà. Nghirə ma mùu ajàŋ, ñtsə aa ɲgi'í a nu bo bimbɔŋə.

¹⁷ Lá a mbo bù bɔɔ bimaà, nì fòò mē ñszi ìnnù ma jù. Mē tigə nswoŋ a mbo bù aa mē tá nì tseyesə ghuu, tá bə ma bú mē bi t̀i atu a mbo Nwí aa, tá bí tsee ghuu gaansə tá nì yoŋ ifansənnù bə bíi mē bi si ǹɔnsè ləə aa, mbwɛ m̀anjì wa yíi nì təə ghu àkòrə yuu a tinsə aà. ¹⁸ Nì banə ɲka ɲkwe a múm ìbɔŋ Nwí bo bí ànnù ajàŋ mē nì kù'ùsə ñzi nì Mmà'àmbi yíi mē à nì Ǹgànywèènsə yí'inè Yesu Kristo aà. Tá nìgha'a tá nì tswé ghu mbo, ñloginə ts̀ts̀ɔŋ ɲghɛɛ nywe'e a nlwí'í m̀bí. Amen.

Aṅwà'ànè JON yi ntsyàmbù

NJJ'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ḡwà'ànə Jɔn, ḡgàntoò Kristo yī mə à le ḡki ḡwà'anə Ntooyī Nsigìnə Jɔn aà. Ka mə kaa Jɔn à si bə bii mə yu ḡwà'a a mbo bo aa swonə aa, mbə bi tse swonə mə à ḡwà'ànə a mbo bo bi Kristo bii mə bi tse a idigə idigə aà. Nlɔɔ aa ḡswonə ntooyā yī bo le yu'u a nlògìnə aà. Nwī à nī ḡkà'à, ma mùu ajàn tā bə bii mə à ni bo bi aa tā bi tse nī ànnù yī mɔ'ɔ bo bi Tà ḡka nzi nī àkòrè nizī yaa a mùm ḡkà'à (1.5-7).

Ma mùu noò ḡgàndi'innū mbwe'esə le ḡkuu a titi bo bi Kristo ndi'i nī ibəḡnənnù nlon nlon Nwī. A bə innù jii mə Paul ni Peta le si ḡkii nto a nī ḡwà'ànə jii mə bo le ḡwà'ànə a mbo ḡghòtə aà. Jɔn à le ḡwà'ànə aa a ḡwà'àsə bo bi Kristo nlon ḡgàndi'innū mbwe'esə jii mə i le ntswe a mùm ḡghotə aà. A le ḡki nlɔɔ a ḡhìrə tā bo bi Kristo zi mə bo tse nī ḡtswənti a ajàn mə Kristo à yweensə a waa aà (5.11-13).

Annù yī mə ḡgàndi'innū mbwe'esə ma jū le si di'i aa, a bə à yī mə bi le si tigə ntwonə a noò ḡjəm nī ànnù biGnostics aà. Annù jii mə bə ma bú le si di'i aa kaa a le ḡwà'à bəontə a nī ànnù yī mə ntooyī ḡsigìnə i swonə nlon Kristo aà. ḡgàndi'innù mbwe'esə ma jū i le si di'i ni mə kwensə à tse a titi ḡjoo jii mə bi yə aa nī àzwī. Nswonə ni mə ḡjyānu bo bi ḡjoo tsim jii mə i tse a mbi aa, i tse nī ibi, Azwī a bəḡ, nlaa, kaa wa'à nī ibi tswé. Ma la a bə mə Nwī nī Azwī bo bi Kristo bi bəḡ ḡki nlaa; ḡmìsɔḡ mə à ni ḡjyānu aa, bo bi ḡjoo tsim faa mbi i bi'i. Tsɔ mə ḡjyānu à nī àyoo yī mə a tse nī ibi aa, kə nù a kà ḡghìrə innù jī sigìnə kə jī bi bəḡ ma ya a si annù tsu kwensə, nlon mə bi ḡhìrə aa a ḡjyānu aà. Ma yū a le mfa abwarə a mbo bo mə bi tigə ntsuure nī mibimínú myaa, ḡghìrə nī innù jii mə ḡjyānu i yè'ətə aà.

Bidi'i binnù ma bú le si di'i ni mə ḡjū a yweenə aa a ajàn mə à fe'ε a mùm ḡjyānu ntsya aa a ḡjəm àjàḡ mitsyè yī mɔ'ɔ mə a ḡhìrə nù a naḡsə nzi nī innù aà. "Gnostics" à ni ḡghàa mə ni lo ni "gnosis" mə à ni ḡghàa ni baGrikia, ḡji'i yī i bə "nzi ànnù." A mbo biGnostics, kaa nù à si aa a ḡjəm àbinti a nu Kristo yweenə. BiGnostics le si swonə ni mə tsɔ mə ntsyānu i tse nī ibi aa, kaa Kristo à le ḡwà'à fàa atu nsyə aa tsɔ ḡmìsɔḡ zī. Ma mùu ajàn bi mɔ'ɔ swonə ni mə Kristo kaa à le ḡwà'à aa nī ḡjyānu tswé, à le ntswe aa nī finə ḡjyānu, à le si kirə aa tsɔ à tse nī ḡjyānu. Bi mɔ'ɔ swonə ni mə Kristo yī mə à ni Nwī bó Azwī aa, à le nsigə ḡkuu a nu Yesu yī mə à ni ḡjū aa wa noò mə bi le mmurə yi ḡki aà, la nyī mbu mmà'ətə yi mfe'ε mbəḡ tā bi zwitə yi.

Jɔn à le ntigə ḡwà'anə naḡsə ndi'itə nī biKrisən ḡswonə ni mə wa Kristo, Mu Nwī, à le nzi a mùm ḡjyānu. Bə bya bii mə bi tuu ni mə kaa à le ḡwà'à mùm ḡjyānu zī aa à ni ḡgànto Kristo jya mə i le ntswe nī mfe'ε aà (2.18-23; 4.1-4). Nswonə ni mə Kristo à le mbə Nwī ḡki mbə ḡjū. Nù yī mə a tuu Mu aa a kii ntuu aa Tà. (2.22; 4.2,15; 5.1,5). Paul a kii ḡswonə ni mə nù yī mə Nwī à ywènsə mē yi, a tigə mbə mu Nwī aa, à tse nī ḡlɔ a nyu'u nī Nwī, nìlə nī nòḡsə Nwī (2.3-6). Nù yī mə kaa à si nòḡsə ləə aa a ḡhìrə aa ibi, kaa wa'à mu Nwī bə, kaa ḡwà'à yi ki nzi, ma ḡhuu nù à bəḡnə mbə aa mu devil (3.4-10).

Nswonə ni mə nù à bə wɔ annù, i ḡhìrə ibi, i bú bii ifənsənnù ji bəḡ Nwī à ka li'inə, i si'itə ibi yi (1.9). Kristo a kii mbu'u nī mbo a mbo Nwī nlon ḡgàa yàa (2.1-2). Nswonə

ni mæ tâ bɔɔ Nwî tsuu mbi yù ki kònɔ̀ (2.15-17) m̀baɲnə ɲka ɲkɔ̀ɲə nî Nwî, ɲkii kɔ̀ɲə nî bilîm byaa (3.11-18; 4.7-21).

Jøn a swonɲ ni mæ kaa bɔɔ bi Kristo si bù n̄lɔɔ ni bê bî d̄an (tsɔ̀ b̄iGnostics) mæ bi ka ndi'i waa nî ànnù ȳi mæ a ni annù n̄konɲ aà, n̄lonɲ mæ Azwî ȳi Làà a d̄i'i waa (2.20-27) bo zi innù n̄ɲkonɲ. A ku'ùnə mæ tâ bo zi mæ ɲù ȳi mæ tswe ni Kristo aa à tswe n̄ n̄tswênt̄i (5.11-13).

Bi yatê àɲwà'ànə ȳu aa laà:

1. N̄ji'innù aɲwà'ànə yuà 1.1-4
2. N̄kà'à bô m̄fi idigè 1.5—2.29
3. Bɔɔ bi Nwî ni bɔɔ bi devil 3.1-24
4. Annù n̄ɲkonɲ bo àf̄ansennù 4.1-6
5. Bɔɔ bi Kristo tswe n̄ ɲkɔ̀ɲ Nwî ni bilîm byaa 4.7-21
6. Abiint̄i ȳi mæ a ghìrə bɔɔ bi Nwî tsyâ n̄ mbi aà 5.1-21

Nìghàà ni n̄tswênt̄i

¹ B̄i'i ɲwà'ànə a mbo bù n̄lonɲ aa Nìghàà ni n̄tswênt̄i nya mæ ni le n̄tswe n̄lɔginə a bè'ènə aà. B̄i'i le nyu'u annù n̄lonɲ Nìghàà ma nú. B̄i'i k̄i m̄ə ɲyə ni mi'i mi'i, b̄i'i yè m̄ə, m̄bô mi'i mi k̄i m̄mɔ̀ntə. ² Nòò ȳi mæ N̄tswênt̄i ma ȳu ì le mfè'è bi yənə aa, b̄i'i le mbə b̄iyəfə, ma mùu ajànɲ, b̄i'i tigè ɲghaa annù n̄lonɲ n̄tswênt̄i ma ya, ɲkii ntigə n̄swonɲ n̄ ànnù n̄lonɲ n̄tswênt̄i ȳi ì lw̄i'i n̄ɲkonɲ, ȳi ì le n̄tswe bo Tà, a ghìrə ɲghìrə b̄i'i zi aa, a mbo b̄i'i. ³ Annù ȳi mæ b̄i'i yə ɲki nyu'u aa, b̄i'i kii n̄swonɲ aa yu a mbo bù, mæ mbə n̄ k̄i n̄tswé n̄ ànnù ȳi m̄ɔ'ɔ b̄i'inə, a bê ànnù n̄ɲkonɲ mæ n̄tswe n̄ ànnù ȳi m̄ɔ'ɔ ȳi mæ b̄i'inə tswe ni yu aa b̄i'inə tswe aa b̄i'inə b̄i Tà ni Mú ȳi Yesu Kristo. ⁴ B̄i'i ɲwà'ànə ma j̄u ìnnù a mbo bù aa, ta tâ n̄idorə ni'inə k̄ɔ'ɔ n̄luu.

Nw̄iɲgɔ̀ɲ à n̄ ɲkà'à

⁵ Aà n̄too ya mæ b̄i'i yu'u ghu mbo ɲkii n̄swonɲ ni a mbo bù aa ì yulà mæ, Nw̄iɲgɔ̀ɲ à n̄ ɲkà'à, kaa m̄fi idigè ì wa'à ghu nu burə n̄tswe tswe. ⁶ Mbə b̄i'inə ka n̄swonɲ ni mæ b̄i'inə tswe n̄ ànnù ȳi f̄ùurə b̄i'inə n̄bò m̄bu ɲka ntəə ni a m̄m m̄fi idigè bonɲ b̄i'inə tswɛɛ aa innù, kaa ɲk̄i'ì n̄ n̄tswênt̄i ȳi'inə tswé ɲyonɲ aa ànnù n̄ɲkonɲ. ⁷ B̄i'inə bə bàɲnə ki təə a m̄m ɲkà'à, tsi'i tsɔ̀ àjànə mæ yumbɔ̀ɲə à tswe a m̄m ɲkà'à aa, bonɲ b̄i'inə aa tswe n̄ ànnù ȳi m̄ɔ'ɔ b̄i'inə n̄ b̄i'inə, tâ àləə Mú ȳi Yesu tâ à si'i ɲgɔ̀ɲ ib̄i ȳi'inə ì tsimə.

⁸ Mbə b̄i'inə ka n̄swonɲ ni mæ b̄i'inə si n̄ ib̄i tswé, bonɲ b̄i'inə bwe'esə aa m̄b̄i mi nú mi'inə, kaa annù n̄ɲkonɲ a wa'á a nu b̄i'inə tswé. ⁹ Là mbə b̄i'inə ka mb̄i if̄ansennù ji'inə, bonɲ ajànə a ləə ɲkà'à ȳi, ɲghìrə annù ȳi a tsinə aa, à ka li'inə if̄ansennù ji'inə, ì si'i ɲgɔ̀ɲ innù ji'inə ì tsim̄ j̄i ì si tsinə aà. ¹⁰ Mbə b̄i'inə swonɲ mæ kaa b̄i'inə si innù j̄i bi ghìrə bonɲ b̄i'inə twonɲ aà yi n̄ ɲgàɲàb̄aɲnənnù, kaa n̄ghàà ni ni wa'á a nu b̄i'inə tswé.

2

Kristo à ni ɲù ɲkwèt̄ə ȳi'inə

¹ Bɔɔ ba bi kègè, mæ ɲwà'ànə julà innù a mbo bù aa mæ tâ n̄ tsuu ib̄i ki ghìrə. Là mbə ɲù n̄bù a ghìrə ib̄i, bonɲ b̄i'inə tswe n̄ ɲù ȳi mæ a bu'u mbo a nsi Tà n̄lonɲ at̄u ȳi'inə, mbə Yesu Kristo, yu wa ȳi mæ annù yi a tsinə aà. ² Bi tsyà aa ghu nu n̄si'itè n̄ innù j̄i b̄i ji'inə, kaa wa'á aa tsi'i ji'inə si'itè, ɲkii si'itè ni j̄i bê b̄itsim̄ f̄aa mb̄i. ³ M̄an̄j̄i ȳi mæ mbə b̄i'inə zi mæ b̄i'inə zi yi aa, à ni mæ b̄i'inə ka n̄ləə ndi'ì ji. ⁴ ɲù ȳi mæ a swonɲ ni mæ “mè zi yi,” là ɲkaa k̄i'ì n̄ ndi'ì ji ləə aa, à n̄ ɲgàɲàb̄aɲnənnù, kaa ànnù n̄ɲkonɲ a wa'à ghu nu tswé. ⁵ Nlonɲ mæ à ni tsi'ì ànnù n̄ɲkonɲ mæ àkɔ̀ɲnə Nwî a ni

lunə a tswe aa a mbo nù yï mə a lèè nighàà ni. Mbə bǐ'inè kǐ ntsya aa tsi'í a nǐm àjàn yulà nzi mə bǐ'inè tswe ghu múm nú. ⁶ Nù yï à swon mə yu lwi'i ghu nu laa bon a yònə ibù'ù mikòrə ji a ajàn mə à lə si təə aà.

Ndi'i yï mfi yá

⁷ Bilǐm ba bǐi mə mè kǒn aa, kaa mè si aa ndi'i yï mfi yï tsù nwa'anə, à bənjə mbə aa tsi'í ndi'i yï nǐwèn ya mə nǐ lə ntswe ni yu a nlògìnə aà, ndi'i yï nǐwèn ma yú a bə nǐghàà ni Nwǐ nya mə nǐ lə nyu'u aà.

⁸ Lá mbə mè tse kǐi swon mə mə nwa'ànə aa ndi'i yï mfi yï mə bi yə nǐ ànnù nǐnkonə yi a nu Kristo nkǐi nyə nǐ a nu bù, nlon mə itugə wa i tsyà nǐghəe nǐi, nkà'a annù nǐkonə wa i tigə nta. ⁹ Nù yï mə à swon mə yu tswe maa a múm nkà'a mburə ki baa ndǐm yï aa, à burə ntswe aa tsi'í wa múm itugə. ¹⁰ Nù yï mə a kònə ndǐm yï aa à tswe aa a múm nkà'a, kaa nǐ'í ànnù yï mə mbə a kwántə nwo aa kaa wa'à bə. ¹¹ Lá nù yï mə a baa ndǐm yï aa à tswe aa a múm mfi idìgə nkǐi mburə ki zǐ aa tsi'í a múm mfi idìgə, kaa nkǐ'í adìgə yï mə yu ghèè ghu aa zǐ nlon mə itugə wa i kǐn mi'í mi.

¹² Mə nwa'ànə a mbo bù bə bǐ kəgə aa nlon mə bi li'inə ifǎnsənnù ju aa nlon nkwi atú yi. ¹³ Mə nwa'ànə a mbo bù bǐtə aa nlon mə nǐ zi a yi, yu wa yï mə à lə ntswe a nlògìnə aà. Mə nwa'ànə a mbo bù bəjǒn nlon mə nǐ tsyà mə ngəmbu'u innù jǐ bǐ wa aa. Mə nwa'ànə a m bo bǐ bənkə aa nlon mə nǐ zi a Ta aà. ¹⁴ Mə nwa'ànə a mbo bù bǐtə aa nlon mə nǐ zi a yu wa yï mə à lə ntswe a nlògìnə aà. Mə nwa'ànə a mbo bù bəjǒn aa nlon mə nǐ tswe nǐ mǐtǐ, nǐghàà ni Nwǐ ni kǐ nǐlwi'i a múm nu bù, nǐ kǐ mē ntsya ngəmbu'u innù jǐ bi wa aa.

¹⁵ Nǐ tsuu mbi yù kǒ njoo mbi jù ki kònə. Nù à bə kǒn mbi yù, bon kaa ànnù nkǒn Tà a sǐ ghu nu tswe. ¹⁶ Nlon mə njoo tsǐm jǐi i tswe fàa mbi aa, tsǒ njoo jǐi mə njyǎ nu i lwà'à ghu aa, nǐ jǐi mi'í lwà'à ghu aa, bo bǐ njoo mbi tsǐm jǐi mə bǐ nǐee nú yàa ghu aa, kaa à si aa a mbo Tà lô. I bənjə nlo aa a mbò mbi. ¹⁷ Mbi yǐ tsyà nǐi aà tsyà. Njoo jya mə bǐ lwà'à ghu aa i ghèè bo yu. Lá nù yï mə a ghìrə innù jǐi mə Nwǐngòn a lòo aa, a tswe nǐlwi'i nǐnkonə.

Ngənkibàa Kristo

¹⁸ Bə bǐ, wa nòo nǐlwi'í mbi à kà mē aa nkǐ'u, nǐ lə mbaa nyu'u mə ngənto Kristo wa à kà mē aa nzi. Wa ngənto Kristo jǐ ghà'àtə i zǐ mē, a bə àjàn mə bǐ'inè zi mə àa nòo nǐlwi'í mbi aà. ¹⁹ Bo lə mfè'è aà a tǐtǐ bǐ'inè, lá kaa bo lə nwa'à bǐ'inè bǐ mǔ'c bə. Nlon mə bo lə mbaa tswe aa bǐ'inè nǐbò bon bo lə nǐghèè nǐ mǐi ntswe bi'inè nǐbò. Lá bo lə mfè'è waa, tǎ ghìrə tǎ à laa mə kaa bo bi tsǐm sǐ aa bǐ'inè bǐ mǔ'c bə.

²⁰ Lá yu wa yï mə à làa mǎnsə aa à yò'ò mē ghuu. Bù bi tsǐm nǐ kǐ nǐzi annù nǐnkonə. ²¹ Kaa mè si a mbo bù nwa'anə aa nlon mə kaa nǐ sǐ annù nǐnkonə zǐ, lá mə nwa'ànə aa nlon mə nǐ zi, nkǐi nzi mə kaa abənjənnù kaa a sǐ a nǐ ànnù nǐnkonə lò. ²² Maa nǐghə nǐgənbənjənnù àa nù wa mə a tuu nǐ mə kaa Yesu à sǐ Ayo'ò Nwǐ wa bə aa ε? Wa làa ngənto Kristo wa à ghuà. Mbə yu wa yï mə a tuu nǐ Ta nǐ Mu aà. ²³ Wa nù yï mə a tuu Mu aa, kaa à sǐ nǐ Tà bənjə ntswe. Nù yï mə a bǐi annù Mu nǐ nsi nǐ nsi aa, à ki ntswe nǐ Tà.

²⁴ Tǎ nǐ yə mə annù ya mə nǐ lə nyu'u a nlògìnə aa tǎ à lwi'i bu bo. Mbə ànnù ya mə nǐ lə nyu'u a nlògìnə aa a lwi'i bu bo bon nǐ ka lwi'í bu bǐ Mu i ki lwi'í bu bǐ Tà.

²⁵ Yulà à nǐ àyoo ya mə à kà'a a mbo bǐ'inə aà, ntswəntǐ yï i lwi'í nǐnkonə aà.

²⁶ Mə nwa'ànə innù julà a mbo bù nlon aa ngaa bə bǐi mə bi ka bwe'esə ghuu aà.

²⁷ Lá àjàn ya yï mə à lə nyo'c ghuu aa, nyo'c ma ya i lwi'i a nu bù. Kaa nǐ si bù nlo nǐ mə tǎ nù tsù à bu nkǐ ndi'i ghuu, nlon mə nyo'c ya mə à lə nyo'c ghuu ghu aa i

dì'i innù tsìm a mbo bù. Innù jya i kî mbə annù nîkoŋ, kaa ki'ï abanənnù bē. Ajàn yï mə bi dì'i mē ghuu aa, tâ nî lwi'i ghu nû.

²⁸ Tsîtsòŋ, bɔɔ bá, lwĩ'i nî ghu nu, tà nòò yï mə à ka yï zĩ aa, kaa bĩ'inè wa'à nî nìbo'ɔ tswê, kaa ŋki'i bànə nē ŋka ŋkhə nii bē khè nî àdìrətu a ajàn mə a zĩ aà. ²⁹ Bĩ'inè bə zi mə annù yi a tsinə boŋ bĩ'inè ki nzi mə nù ntsìm yï a ghìrə annù yï a tsinə aa, a jwĩ yu.

3

Bɔɔ bi Nwĩ

¹ Nî yə mbuu akòŋnè yï mə Taà yĩ'inè à tswe ni yu a nu bĩ'inè, mə mbə a ka ntwoŋə nî yi'inè a nî bɔɔ bi. A bē ànnù nîŋkoŋ mə bĩ'inè nî bɔɔ bi. Nji'ĩ ànnù yï mə kaa mbi yù ì sî yi'inè zi aa ì bə aa mə kaa le ŋwa'à yi ki nzi. ² Bɔɔ bi maà bii mē kòŋə aa, tsîtsòŋ bĩ'inè bə aa bɔɔ bi Nwĩ; lâ kaa bĩ'inè sǐ ajàn yï mə bĩ'inè ka yï bə aa nanşə nzi. Lâ bĩ'inè zi mə nòò wa mə à ka yï zĩ aa tâ bĩ'inè tigə mbə aa tsó yu, nloŋ mə bĩ'inè ka yï yə yi tsi'ĩ ajàn mə à nanşə mbə aà. ³ Nù ntsìm yï mə a bɛ, nniŋ ntii yi ghu nu aa, a lèè nî ibiinu yi ì laà tsó ajàn yï mə yumbɔŋ à ki nlaa aà.

⁴ Nù yï mə a ghìrə ibi aa a wò aa nòŋsè Nwĩ; ibi à bə aa ŋwò nòŋsè Nwĩ. ⁵ Nî zi mə Yesu à le nzĩ fàa mbi aa a nlògè ibi yi'inè ì lò'òsè, ŋki nzi mə kaa à sî nî ibi tswê.

⁶ Kaa Nù ntsìm yï mə à lwĩ'i ghu nu aa kaa à sî bi ghìrè; kaa nù yï mə a ghìrə ibi aa kaa à leè ŋwa'à yi yə, kaa wa'à yi ki nzi.

⁷ Bɔɔ bá, tâ nù tsù à tsuu ghuu ló bwe'esə. Nù yï mə a ghìrə innù jii ì tsinə aa à tsinə tsó ajàn mə Kristo à tsinə aà. ⁸ Nù yï mə a ghìrə ibi aa, à nî mu Devil; nloŋ mə Devil a ghìrə ibi nlògìnè aa a nlògìnè mbí. Nji'ĩ ànnù yï mə Mu Nwĩ à le nzĩ ghu aa, ì le mbə aa a ntá ŋg'i nî ifà'a Devil.

⁹ Nù yï a jwe Nwĩ n̄jwe yi aa, kaa à sî ibi ghìrè; nloŋ mə mārè Nwĩ à lwĩ'i ghu nu, kaa a wa'ǎ ŋghìrè ibi bù n̄zi, nloŋ mə a yi aa a jwe Nwĩ aà. ¹⁰ Annù yï mə a ka dì'ĩ a ŋú yï mə à nî mu Nwĩ kè a ŋú yï à nî mu Devil aa a yulà mə, nù yï mə kaa à sî annù yï mə a tsinə aa ghìrè aa, kaa à sî mu Nwĩ bē, kè nù yï mə kaa à sî mu maà yï kəŋə aà.

Nî ka ŋkəŋə ghuu bu nî bù

¹¹ Aà n̄too ya mə nî le nyu'u nloginə a nlògìnè aà, mə bĩ'inè aa ŋkəŋə bi'inè nî bĩ'inè, ¹² ntsee bə tsó Cain yï mə à le mbə mú ŋgəŋmbù'unnù, n̄zwitə mu maà yï aà. Baa à le nzwitə mumaà yï aa a ya? A le nzwitə yi aa nloŋ mə mighìrìnè mi nù mi le mbi'ĩ m̄ mumaà yi mi bánə n̄tsinə aà.

¹³ Bɔɔ bi maà, n̄ tsee ki yerə mə mbē bē bĩ fàa mbi kâ mbəaa ghuu. ¹⁴ Bĩ'inè zi mə bĩ'inè fè'è mē a mum n̄wo ntigə ntswe aa a múm n̄tswèntii nloŋ mə bĩ'inè kòŋnè bi'inè nî bĩ'inè aà. Nù yï mə à sî nd̄m yï kəŋə aa à lwĩ'ĩ aa a múm n̄wó. ¹⁵ Nù yï a bàa mu maà yï aa, à bə aa nù n̄zwitə nù. Nî zi mə kaa nù yï a zwitə ŋú aa, kaa à sî n̄ n̄tswèntii ya mə ì lwĩ'ĩ n̄ŋkoŋə aa tswê.

¹⁶ Aà ajàn yï mə bĩ'inè zi ayoo yï mə akòŋnè à nî yu aa, à yuà mə: Kristo à le mfa n̄tswèntii yï a atu bĩ'inè; ma mùu ajàn bĩ'inè ki ntswe n̄ ŋka mfa n̄tswèntii yi'inè a atu bɔɔ bi maà bi'inè! ¹⁷ Lâ mbə nù a tswe n̄ ŋjoo mbi jù, n̄yə mu maà yï yï mə à fùmə aa, kaa wa'à m̄l̄ŋnè yi ko, bəə boŋ mbə a tigè n̄d̄i'ĩ mə akòŋnè Nwĩ a tswe a múm n̄tii yu aa mə akə aa ɛ? ¹⁸ Bɔɔ bá bĩ'inè tsee a akòŋnè aa bə n̄ n̄tsù kè n̄ n̄ghàà ki dì'ĩ, lâ m̄banə ŋka dì'ĩ a akòŋnè ya yï mə a n̄ yï annù n̄ŋkoŋə aa bə a n̄ mighìrìnè mi innù mi'inè.

¹⁹ Ma mùu ajàn, bĩ'inè ka zi mə bĩ'inè tswe a múm ànnù n̄ŋkoŋə; tâ m̄ntii mi'inè tigə ntswe n̄ mbəonə a nsi mi'ĩ Nwĩ, ²⁰ kè a tɛ'ɛ mbə nòò yï m̄ntii mi'inè sa'a n̄

yi'inè aà, òlɔŋ mə bǐ'inè zi mə Nwǐ à tsyàtə ntii yi'inè ñki nzi innù tsimè aà. ²¹ Bɔɔ bā, mbə mǐntii mi'inè tsee yi'inè ki sa'a boŋ kaa bǐ'inè ka wa'à kà m̀bɔ'ɔ a ntswe a nsi mi'i Nwǐ; ²² bǐ'inè ki ñkwɛrə nǐ ñjɔɔ tsim jii bǐ'inè betə ghu mbo aa, òlɔŋ mə bǐ'inè ləə ndi'i ji ñkii ñghirə nǐ innù jii mə i ghìrə a doritè aà. ²³ A bə ñdi'i yǐ yá i yuà, mə tǎ bǐ'inè niŋ mǐntii mi'inè a nǐ ñkǔm Mú yǐ Yesu Kristo, ñkii ñka ñkɔŋnə bi'inè ni bǐ'inè a ajàn mə Kristo à lɛ ndi'i aà. ²⁴ Bə b̀tsim bii bi ləə ndi'i Nwǐ aa, bi lwǐ'i ghu nu tsɔ mə Nwǐ à ki nlwǐ'i a mum bo aà. Annù yǐ mə a ghìrə mə bǐ'inè zi mə à lwǐ'i a m̀m ntii bǐ'inè aa, à nǐ Azwǐ yi ya mə à fa a mbo bǐ'inè aà.

4

Azwǐ annù ñŋkɔŋ bo bi àzwǐ mbwe'esè

¹ Ìkà'à jyá, nǐ tsuu izwǐ tsim i ki bii, mbanə ñka nywe'etə nǐ izwǐ a nzi mə i lo aa a mbo Nwǐ aa ε; òlɔŋ mə ñgǎntoo Nwǐ m̀bwe'esè jǐ ghà'àtə i fè'è mə a mbǐ. ² Mbə nǐ zi Azwǐ Nwǐ aa lalà, àzwǐ tsim yǐi mə a bii mə Yesu Kristo à lɛè m̀fɛ'ɛ a mbi a m̀m ñjyánu aa, a lo aa a mbo Nwǐ, ³ àzwǐ tsim yǐi mə kaa a sǐ bii nǐ nsi mə Yesu à lɛè m̀fɛ'ɛ a mbi a m̀m ñjyá nu aa, kaa a sǐ aa a mbo Nwǐ lô. Ma yú àzwǐ a banə mbə aa àzwǐ ñgǎnto Kristo, yǐi mə nǐ lɛ nyu'u mə à ka yǐ fè'ɛ, yǐi mə à tè'è m̀ ntswe a mbi tsitsɔŋ aà.

⁴ Bɔɔ bā, nǐ lò aa a mbo Nwǐ, nǐ kǐ m̀ ntsya waa; òlɔŋ mə yu wa yǐi mə à tswe a mum bù aa, à tsyàtə yu wa yǐi mə à tswe a m̀m m̀bi aà. ⁵ Bo lo aa fàa mbǐ, maa ajàn innù jii mə bo swɔŋ aa i bə innù mbǐ, m̀bi i kii nyu'utə. ⁶ Lǎ bǐ'inè lo aa a mbo Nwǐ. Nù ntsim yǐi mə à zi Nwǐ aa, a yu'utə nǐ ànnù yǐi mə bǐ'inə swɔŋ aà, lǎ yu wa yǐi mə kaa à sǐ a mbo Nwǐ lò aa, kaa à sǐ annù yǐi bǐ'inə swɔŋ aa yu'utə. Aa mǎnjǐ yǐi mə bǐ'inə tsyà ghu nzi nǐ àzwǐ annù ñŋkɔŋ bo bi àzwǐ mbwe'esè aà.

Nwǐŋgɔŋ à nǐ àkòŋnə

⁷ Ìkà'à já, bǐ'inè aa ñkɔŋnə yi'inè bi'inè ni bǐ'inè; òlɔŋ mə àkòŋnə a lo aa mbo Nwǐ, ñu ntsim yǐi mə à kòŋ bə aa, a jwe Nwǐ, a kǐ ñzi Nwǐ. ⁸ Nù yǐi mə à sǐ bə kɔŋ aa, kaa à sǐ Nwǐ zǐ; òlɔŋ mə Nwǐ à laa mbə àkòŋnə. ⁹ Nwǐ à lɛ ntsyà aa lǎlà ñdi'i àkòŋnə yi a mbó bǐ'inè, mə Nwǐ à lɛ ntoo a njoŋ Mú yǐ a fɛ'è fàa mbi, mə mbə bǐ'inè tsya ghu nu ntswe nǐ ntswəntii. ¹⁰ Aá àkòŋnə yuà, kaa a sǐ bə aa mə bǐ'inè lɛ ñkòŋnə Nwǐ, a banə mbə aa mə, à lɛ ñkòŋnə yi'inè ñtoo a Mú yǐ mə tǎ à bə mǎnjǐ yǐi mə bi ka tsyà ghu i sǐ'itə ibǐ yi'inè.

¹¹ Ìkà'à já, mbə a bə mə Nwǐ à lɛ ñkòŋnə yi'inè ma mùu ajàn, boŋ a ku'unə mə tǎ bǐ'inè aa ñkɔŋnə yi'inè bi'inè ni bǐ'inè. ¹² Kaa ñu tsù à sǐ ghu tswé yǐi mə à lɛè ñyə Nwǐ; bǐ'inè bə ki kòŋnə yi'inè bi'inè ni bǐ'inè boŋ Nwǐŋgɔŋ à lwǐ'i a nu bǐ'inè, àkòŋnə yi a kǐ ñluu a nu bǐ'inè.

¹³ Bǐ'inè ka tsyà aa laà i zi mə bǐ'inè lwǐ'i a mum Nwǐ a kǐ ñlwǐ'i a mum bǐ'inè, òlɔŋ mə à fà mə Azwǐ yi a mbo bǐ'inè aà. ¹⁴ Bi'inè yè m̀, ñki mbə biyɛfə, mə Tà à tòò mə a Mú yǐ, mə tǎ à bə ñgǎnywèensə m̀bi. ¹⁵ Nù ntsim yǐi mə à bii nǐ nsi nǐ nsi mə Yesu à ni Mu Nwǐ aa, Nwǐ à lwǐ'i ghu nú a kǐ ñlwǐ'i a nu Nwǐ. ¹⁶ Ma mùu ajàn bǐ'inè zi ñki mbii àkòŋnə yǐi Nwǐ à tswe ni yu a nu bǐ'inè aa. Nwǐŋgɔŋ à nǐ àkòŋnə, ñu yǐi mə à lwǐ'i a mum àkòŋnə aa à ki nlwǐ'i aa a mum Nwǐ, Nwǐ a kǐ ñlwǐ'i ghu nú. ¹⁷ Nwǐ à ghìrə àkòŋnə yi a luu a nu bǐ'inè aa mə tǎ bǐ'inè yi wa'à ni ǹbɔ'ɔ wa njwǐ ntsɔ'òtə m̀sa'a tswé, òlɔŋ mə ajàn yǐi mə à bə aa, aá ajàn yǐi mə bǐ'inè ki mbə fàa a m̀m m̀bi aà. ¹⁸ Kaa ǹbɔ'ɔ sǐ a m̀m àkòŋnə tswé, òlɔŋ mə àkòŋnə yǐi mə a luu aa, a fi'i ǹbɔ'ò. Ayoo yǐi mə a zǐ ni ǹbɔ'ɔ aa à nǐ ñjɔ, ñu yǐi mə à ki ntswe ni ǹbɔ'ɔ aa kaa à sǐ nǐ àkòŋnə yǐi mə a luu aa tswé.

19 Bì'ině kònghè aa nlon mə à lèè nìfoo ñkònghè yi'inè. 20 Nù tsù à bə swon mə, “Mè kònghè Nwí” i bāñnə ki baa a ndîm yî bonj à nî ñgànàbañnənnù; nlon mə nù yîi mə à si a ndîm yî yîi mə a yə kəñ aa, kaa mbə a wa'ă Nwí yîi mə kaa à lèè ñwa'à yə aa kònghè. 21 Aâ ñdî'i yîi mə bî'inè kwerə a mbo Kristo aa i yulà, mə nù yîi mə a kònghè Nwí aa, tâ à kii ñka ñkəñə ndîm yî.

5

Ajàñ yîi mə bî'inè tsyà mə mbi aà

1 Nù ntsim yîi mə à bii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwí wa aa a jwí Nwí, nù ntsim yîi mə a kònghè ta aa, a kii ñkəñə ni mú yî. 2 Bî'ině tsyà aa lâlà nzi ni mə bî'ině kònghè nî bəo bi Nwí, mə bî'inè kònghè Nwí ñkii nyu'unə nî ñdî'í ji. 3 Nlon mə aa akòñnè Nwí a yulà, mə bî'inè ka nləə nî ñdî'í ji. Kaa ndî'í ji a wa'ă àbè'è mə à bè'èsə yi'inè ghu bə. 4 Nlon mə nù ntsim yîi mə a jwí Nwí aa a tsyá mbí; àyoo yîi mə bî'ině lògè ntsya nî mbi ghu aa á yuà, àbiintì yî'inè. 5 Nù yîi mə mbə a tsyá mbi aa à nî wò aa ε? Á sî ñú yîi mə à bii mə Yesu à ni Mu Nwí aa bə aa ε?

Ayəfə ñlon Yesu Kristo

6 Aa yu wa yîi mə à le nzi nî ñkí bo bì àləə aa à ghulà, Yesu Kristo, kaa wa'a aa tsi'í nî ñkí yuyu zî, lâ nzi nî ñkí bo bì àləə. 7 Azwí Nwí a kî mbə àyəfə, ñlon mə Azwí Nwí àa ànnù nñkəñə. 8 Bìyəfə ni bi tarê, Azwí, ñkí, bo bì àləə; bìyəfə ma bú bi tarə bi swonə nî ànnù yî fùurə. 9 Mbə bî'inə ka mbii nî ànnù yîi mə bə swon aa, bonj ànnù yîi mə Nwí swon aa a tsyatə; ñlon mə ànnù yîi mə Nwí a swon aa a yulà, mə yumbəñ à nî àyəfə nlonə Mú yî. 10 Nù yîi mə à ññ nti yî a nu Mu Nwí aa, à bii ànnù yîi mə Nwí a swonə aà, nù yîi mə kaa sî ànnù yîi mə Nwí a swon bii aa, à lògə Nwí aa a nî ñgànàbañnənnù, ñlon mə kaa sî ànnù yîi mə Nwí à swon tsó àyəfə nlonə Mú yî aa bii aà. 11 Ànnù yîi mə Nwí à swon nlon ñgaa Mú yî aa a bə mə, Nwí à fá ntswəntì yîi mə i lwí'i nñkəñə aa a mbo bî'inè. Ntswəntì ma yú i tswe aa a nu Mú yî. 12 Nù yîi mə à tswe ni Mu aa, à tswe nî ntswəntì; nù yîi mə kaa à sî ni Mu Nwí tswé aa, kaa à sî nî ntswəntì tswé.

Ntswəntì yîi mə i tswe nñkəñə aà

13 Mə ñwà'ànə juà ìnnù a mbo bù bii mə nî ññ mîntì muu a ni ikũm Mu Nwí aa mə tâ nî zi mə nî tswe nî ntswəntì yîi mə i lwí'i nñkəñə aa. 14 Ayooyîi mə a ghìrə mə tâ bî'inè nanse ññ nti yî'inè ghu nu aa à ni mə, bî'inè bə ki betə annù tsu ghu mbo yîi mə a yòñə a nî ànnù yîi mə a lòò aa bonj a yu'u. 15 Bî'inè bə kii zi mə a yu'u nî ìnnù tsim jii mə bî'inə betə aa, bonj bî'inè zi mə bî'inə kwèrə mə ìnnù jii mə bî'inə betə yi ghu aà. 16 Mbə nù a yə mumaà yî a ka ñghìrə ìbi yîi mə kaa mbə i wa'à ni nìwo zî aa, bonj à ka betə, ta tâ Nwí à fa ntswəntì ghu mbô. A ghìrə ma mùu ajàñ aa tsi'í a mbo bə bii mə bi ghìrə ìbi yîi mə kaa mbə i wa'à ni nìwo zî aà. Ìbi yî mɔ'ɔ i tswe ghu yîi mə i zî ni nìwô; kaa mə si swon aa mə tâ nù à tsa'atə Nwí a nî àjàñə ìbi mà yá. 17 Ìnnù tsim jii i sî tsinè aa à nî ìbî, lâ ìbi yî mɔ'ɔ à ni yîi mə kaa i si ni nìwo zî.

18 Bî'inè zi mə nù ntsim yîi mə a jwé Nwí ñjwé yi aa kaa à si ìbi ghìrə. Nlon mə yu wa yîi mə a le njwe Nwí aa, a be nii, kaa ñgànmbù'ú ìnnù a wa'à nii mɔòntè.

19 Bî'inè zi mə a yi'inè aa a jwe Nwí, ñgànmbù'ú ìnnù wa a bāñnə ntswe ni mîdà'à a atú mbi yú ntsim.

20 Bî'inè ki nzi mə Mu Nwí à zî mə ñghìrə àtú yi'inè a laa, a nzi Nwíngòn ànnù nñkəñə; bî'inè kî ntswe a mum yu wa yîi mə à ni ànnù nñkəñə, tsi'í a mum Mú yî Yesu Kristo. Aa yu mbə Nwíngòn ànnù nñkəñə ñki mbə ntswəntì yîi mə i lwí'i nñkəñə aa.

21 Bòò bá, nî ka ntsu'utə ghuu nlonə annù mmii mîkobə.

Aṅwà'ànè JON yi ayòṅtè

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànə Jon Ṅgàṅntoò Kristo, mə twonə nii ni “Ndîî ndânwî” aa, ṅghɛɛ ni a mbo “ndè yîi mə Nwî à tsò'ò” bo bì bɔ̀ò bî.

A le ṅwà'ànè aa a nswon mə àkòṅnè à nî mâ ànnù yîi mə à tswe a titîi bè a mûm ṅghòtè bɔ̀ò bi Kristo aà. Bè bîi mə bi tswe nî àkòṅnè aa bi yu'unə ndî'i Nwî ṅkii ṅkòṅnə waa bo ni bo (5,6). Jon à le ṅki ṅwà'anə aa a ṅwà'àsə bè ṅlon ṅgàṅndî'innū mbwe'esè jîi mə i le si dî'i nî ibanṅennū ṅlon Kristo aà. Ma buù bè ṅki mbə aa ṅgàṅnto Kristo jya mə bi twonə ni bìGnostics aà. Bi swonə ni mə kaa Kristo à le ṅwà'aa a mûm ṅjyànù zî. (Yə annù yîi mə bi swonə ṅlon bìGnostics a ni Nji'innū Mìghàà, bo ni Nji'innū 1 Jon aà.) Jon à le ntigə nswon mə tâ ṅù tsù à tsuu ṅgàṅndî'innū mbwe'esè ma jû a nda yu ló kwɛrə, ṅtsuu waa burə tsà'atə tsà'atə tǎ wa'ǎ ibî waa lô m̀be'e (9,10).

Bi yatè aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànè yuà 1-3
2. Akòṅnè a ni mâ ànnù a titîi bìKrisèn 4-6
3. Awà'àsə ṅlon ṅgàṅndî'innū mbwe'esè 7-11
4. Innù jîi mə Jon à le nswon a nlwî'isə aà 12-13

Atsà'atè

¹ Aṅwà'ànè yū a lo aa a mbo mə ndîî ndânwî, ṅghɛɛ ni a mbo wó Ndè yîi mə Nwî à tso'ò aa bo bì a mbo bɔ̀ò bo bîi mə mə kɔṅ tsi'î annù nîṅkon aa, kaa a ghuu aa a si tsi'î mə kòṅ, a kòṅ bî'i bì bè b̀tsim bîi bi zi annù nîṅkon aà, ² ṅlon mə annù nîṅkon ma ya a lwi'i a mûm ṅtîi bî'i i kii tswe bi'i bo nîṅkon aà.

³ Tǎ ibòṅ, nî ṅko m̀l̀ṅṅnè, nî m̀bɔ̀ɔnə yîi mə i ló a mbo Nwṅṅòṅ Tà, bo bì a mbo Yesu Kristo Mú Tà aa, i ka tswe a mbo bî'inè a mûm annù nîṅkon nî àkòṅnè.

Annù nîṅkon bo bì àkòṅnè

⁴ Mè le nanşə ndoritə a nyə mə bɔ̀ò bo bî mɔ'ò bi yòṅə annù nîṅkon ya, tsi'î wa ajàn mə Taà à le ndî'i a mbo bî'inè aà. ⁵ Tsîtsòṅ, mə bu'u nî m̀bo a mbo wó ndè, mə bî'inè aa ṅkòṅnə bi'inè ni bî'inè; kaa mə si aa ndî'i yî m̀fii ṅwà'ànè, mə kwatə ya yîi mə lèè m̀foo mfa a mbo bî'inè a mbîi aà. ⁶ Akòṅnè a bə aa mə, bî'inè ka nyu'u ndî'i Nwî; àa ndî'i ya mə nì le m̀fòò ṅu'u a ǹlòṅnə, i bə aa mə nì ka ntswe a mûm àkòṅnè.

⁷ Wa ṅgàṅmbwe'esè jî ghà'atè i fè'è mə a mbi, mbə bə bîi mə kaa bi si bîi mə Yesu Krito à le m̀fè'è a mbi aa nî ṅjyànù ṅù m̀sòṅṅè; wa ajànṅè ṅù ma yū à bè aa ṅù m̀bwe'esè ṅki mbə ṅgàṅnto Kristo wá. ⁸ Nì ka ntsyesə ghu ta tsuu ló bwe annù yîi nì fà'à mē ntswe ni yu aà, tǎ yî b̀anṅə kwɛrə m̀tsò'ɔ̀nè m̀i afà'à a ni lunə. ⁹ Nì zi mə ṅù yîi mə à ghèɛ nî m̀bîi kaa wa'à nì innù jya mə Kristo à le ndî'i aa yòṅə aa kaa à si ni Nwî tswé. ṅù yîi mə à lwi'i a mûm innù jya jîi mə Kristo à le ndî'i aa, ma waà ṅù à tswe nì Nwṅṅòṅ Tà bo Mú yî. ¹⁰ Maa ajàn mbə ṅù tsù a zi a mbo bù ṅkaa wa'a aa ma yū ànnù ka ndî'i nì tsee ló bii tâ à kuu a nda bù, kǎ bii tsà'atə yi; ¹¹ ṅlon mə ṅù yîi mə à tsà'atə yi aa a tigə mboonsə aa yi mə tâ bo yu ka ṅghirə innù jî bi jya mə a ghìrè aà.

Nìghàà ni nlwî'i ṅjìm

¹² Mè tswe nì ìnnù jĩ ghà'atè a nswon a mbo bù, la kaa mè aa wa'à òwà'ànə a nì paper nì ink, mè wà'atə mə bon mə yĩ mbànnè nzi nyə ghuu bĩ'inè ghaànə nĩ ntsù. Ma mùu ajàn tá nìdorè nì'inè tá nì luu.

¹³ Bəə bĩ mumaà ghùù yĩ mąngyè wa yĩ mə Nwĩ à tsò'ò aa, bĩ too àtsà'atè a mbo bù.

Aṅwà'ànè JON yìi a ywe'e ji tarə aà

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànə Jon ndīi ndânwĩ yìi mə à le ṅki ṅwa'anə 2 Jon aà. A le ṅwà'ànè aa a mbô ñsùkà'â yì Gaius. A le ṅwà'ànə a ntsisə innù jìi mə i le mfè'è ñlon ṅgǎṅswon ntoo yì ñsigìnè jìi i le si təə ṅkarə ndi'ì nî ànnù Nwĩ a ṅghotə jìi mə i le ntswe a idigə idigə aà. Bè tsi'ì tsǒ ma bú, bìKrisèn le ntswe nî ṅkwèrə waa a mĩla'a bo, i kii ki kwetə a waa (6-8). La Diotrefes, ntsyàsə yìi mə à le ntswe maa ṅghotə aa, à le ntuu ṅkwèrə waa, mfi'isə nî bìKrisèn bii mə bi kwèrə nî waa laa a ṅghotə. Ma yū a ghirə mə tâ Jon à ṅwa'anə a mbo ñsùkà'â yì Gaius mə tâ à ka ṅkwetə ṅgǎṅtoo Nwĩ ma jū jìi mə i fà' à ñlon aa ṅkwĩtu Kristo aà (9-11). Jon a swon mə yumbon yu ka zi lèntə annù Diotrefes yìi mə a tuu ada'â yi, mfa nî ṅgĩ'ì a múm ghòtə aà (10).

Aṅwà'ànè ma yū a di'ì ni mə a bon ṅki mbə annù yì tìnsə a ṅkwetə bè bii mə bi ghèe ntoò Nwĩ aà. A ku'unə mə bǎṅghotə bìtsim ka ṅkwetə a nsèensə ntoo yì ñsigìnè. Nù yìi mə a fa njoo ṅkwetə nî ṅgǎṅtoo ghu aa, bo kii mfa'a aa bo bì ṅgǎṅtoo mà jyâ, mbə aa ṅgǎṅkòrə jyaa (7-8).

Bì yatə àṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'innù aṅwà'ànè yuà 1-4
2. Jon a beentə Gaius 5-8
3. Jon à fà' àfīrə Diotrefes 9-10
4. Jon à beentə Demetrius 11-12
5. Innù jìi mə Jon à le nswon a nlwĩ'isə aà 13-15

Atsà'atə

¹ Aṅwà'ànè yū a lo aa a mbo mə ñdīi ndânwĩ, ṅghèe ni a mbo ñsùkà'â ghà, Gaius yìi mə mə kòn tsi'ì annù nṅkonə aà.

² Nsùkà'â ghà, mə tsà'atə Nwĩ mə tâ innù tsim i ka ṅghèe i sigìnə a mbo wò tâ ò ki ṅka ntinsə; ñlon mə mə zi mə ñtìi gho i tswé ñtìi. ³ Mə kì nǎṅsə doritə a nyu'u a mbo bìlīm bì'inə bì mɔ'ɔ bii mə bi kì zi nswon ajàn yìi mə o nǎṅsə ntswe nî ñtswèntìi yò i yonə nì mǎnjì Nwĩ yì ànnù nṅkôn a ajàn yìi mə o gaansə mitìi mo nyonə nî ànnù nṅkonə aà. ⁴ Kaa annù tsu sì ghu tswé mə mbə a ghirə mə tswe nì nìdorə ntsyàtə n̄i mə mə tswe ni nu a nyu'u mə bɔɔ ba yonə annù nṅkonə aà.

Jon à b̄intə Gaius

⁵ Nsùkà'â ghà, wa o nǎṅsə mfa'a nî ñtìi ghò tsim a ajàn yìi mə o fà'a a mbo bìlīm bì'inə, ka mə bo bə aa bìgìi aà. ⁶ Aa bo bii mə bi ke'enə àkòṅnə yìi mə ò di'ì a mbo bo aa a nsì ṅghotə. A ku'unə mə tâ ò ghèe nî mb̄i ṅkwetə waa, mfa njoo jìi mə bo lòò a ṅghèe nì mb̄i nî àkòrə nitəè yaa a ni mǎnjì yìi mə à kù'unə a múm àfà'â Nwĩ aà. ⁷ Nlon mə bi ghèe a nighaa mà nú aa a nlon ikum Kristo, kaa wa'à bii mə mbə bo kwèrə ayoo tsu a mbo bìt̄b̄i Nwĩ. ⁸ Maa ajàn, a ku'unə mə tâ bì'inə ka ṅkwetə ijàn bə ma bú tá kii bə bə bì mɔ'ɔ a titi bo ma mùu múm àfà'a annù nṅkonə aà.

Diotrefes bo Demetrius

⁹ Mə ṅwà'ànè mə annù yì mɔ'ɔ a mbô ṅghotə; lá Diotrefes, yìi mə a kònə aa tsi'ì ṅka ntə a mb̄i, ñlɔɔ naa mə bì ka ṅkwèrə aa tsi'ì a mbo yu aa, a tsa'a annù yìi mə

mè ηwà'ànə aà. ¹⁰ Ma mùu ajàn, nòò yïi mə mə aa zï aa, mə aa fi'isə innù ma jû mə a ghìrə aà, n̄tswεε n̄i ìbǎñnənnù ηkii ηghaa n̄i ìbi atu mə. Kaa ma juù innù mə à ghìrə aa kaa i wa'à ghu mbo kù'ù, a kii n̄tuu n̄i ηkwεrə bìl̄m bi'inə a nda yu, ηkii ηkiiñə n̄i bə bìi mə bi lòò ηkwεrə n̄i waa a nda bo aa, mfi'isə n̄i waa a mùm ηghòtə.

¹¹ Ìkà'á jâ, n̄i tsuu innù j̄i bi ki ηè'èsə, m̄bañnə ηka ηñe'esə bə ìnnù j̄i sigìnə. Nù yïi mə a ghìrə innù j̄i sigìnə aa, à lò aa a mbo Nwĩ; ηù yïi mə a ghìrə ìbi aa, kaa à lèè ηki'ì a Nwĩ yə. ¹² Lá ηghεε n̄i ηгаа Demetrius, bə bìtsim bi beentə annù yi, annù n̄iñkoñ yïi mə a ghìrə aa a k̄i m̄fε'ε n̄laa; bì'ì b̄imbəñ, bì'ì k̄i m̄beentə annù yi ñloñ mə n̄i zi mə ànnù yïi mə bì'ì swoñ aa à n̄i ànnù n̄iñkoñə.

Atsà'atə n̄lwĩ'isə

¹³ Mè k̄i tswe n̄i ìnnù j̄i ghà'atə a ηwà'ànə a mbo wò, la kaa wa'à kòñ mə mə ηwà'ànə n̄i ηkòñəwà'ànə. ¹⁴ Mə yè'ətə a ηwàñsə n̄zï yə ghò tǎ tá s̄i ghaa innù j̄i ghà'atə n̄i ñsi n̄i ñs̄i.

¹⁵ Tá Nwĩ à b̄orisə ghò. Ìkà'á j̄i'ò tsim i tsà'atə noò. K̄i n̄tsà'atə ìkà'á j̄i'ò tsim fyaa ȳi mò'ò ȳi mò'ò.

Aṅwà'ànè JUDE

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yŭ aa a le ḡwà'ànə Jude mu mà bì Jems (1), ma la a bə mə à ni muma bì Mmà'ambî Yesu (Mk. 6.3, Mt. 13.55) a mbo bìKrisèn a idigə idigə. Jude à le nghə mə yu ḡwà'ànə nloṅ aa annŭ ajàṅ mə Nwĩ à nyweensə waa bo aà, mbaṅnə ntigə ḡwà'anə nloṅ innŭ ibăṅnənnŭ jii mə à le nyu'u mə ḡăṅndi'innŭ mbwe'esə i le si dî'i ni a mbo bɔɔ bi Kristo aà (3-4).

ḡăṅndi'innŭ mbwe'esə jii mə i le si dî'i nî innŭ bîGnostics aa, i le si bùùrè nî ìbòṅ Nwĩ nî innŭ atsùùrè, ìntuu nî ànnŭ Mmà'ambî Kristo (4), ìntuu nî bitsyàsə bii mə bi tswe nî adà'à a atu bo aa, mbəḡitə nî idà'à jii i tswe a aburə aà (8). ḡăṅmbwe'esə ma jŭ kaa i le ḡwà'a nî Azwĩ Nwĩ tswé, ñzi nî àyàtə a ḡhotə (19). Bo le si swonə ni mə innŭ atsùùrè bo bì mbuu innŭ jii swèrè jii mə bo le si ḡhìrè a nyănu aa kaa mbə wa'ă ntswèntii bə bo bì Nwĩ yii mə a yweensə waa nî ìbòṅê yi aa kwensə. Ma mùu ajàṅ bo tigə ndi'i nî innŭ ajirè bo bì àtsùùrê yaa ya a mbo bə.

Jude a tigə naṅsə wa'asə bɔɔ bi Kristo ñloṅ innŭ ma jŭ ñswonə ni mə Nwĩ à t'è'è mē ñtsərə isa'a ḡăṅmbù'u innŭ jii bi mà jŭ, i yĩ niṅ njo a nu bo tsö mə à le nsa'a baangəl bo Sodom ni Gomorrah, ñta ḡgi'i a nu bo aà (6-7). Jude a tigə ḡghɛɛ nî mbii ñdi'itə bɔɔ bi Kristo mə tâ bo ka ḡkwe ni a mŭm àbiiintii yii mə a laa aa, ñtsa'atə nî Nwĩ a mŭm Azwĩ (20). A nĵim Kristo, mbə Nwĩ a tse bɛ waa mə tâ bo tsuu lŭ wò, i lèè waa ti àlò'ò i ywe'e noò yii mə bo aa yĩ zĩ təə a nsi yu yumbɔṅ aà (24-25).

Bi yatə aṅwà'ànə yŭ aa laà:

1. Nji'innŭ aṅwà'ànə yuà 1-2
2. Miḡhìrìnè mi innŭ mi ḡăṅndi'innŭ mbwe'esə, ìnnŭ jii mə bi dî'i aa, nî ḡgi'i yii ì ka yĩ kuu a nu bo aà 3-16
3. Adi'itə mə tâ bɔɔ bi Kristo lwi'i a mŭm àbiiintii 17-23
4. Aḡha'asə a mbo Nwĩ 24-25

Atsà'atə

¹ Aṅwà'ànə yŭ a lo aa a mbo mə Jude, ḡgàṅàfà'a Yesu Kristo, mu ma bi Jems, ḡghɛɛ ni a mbo bə bii mə bi twòṅə waa, bo tswé a mŭm àkòṅnə Nwĩḡòṅ Tà, Yesu Kristo a tigə ñlentə nî waa aà. ² Tâ ḡko mîlìṅnè nî mbɔɔnə, nî àkòṅnə Nwĩ tâ tswe a mbo bù ḡgha'atə ḡghɛɛ nî mbii.

Bìdî'i binnŭ bi mbwe'esə

³ Bîlîm ba bii mə kòṅə ḡhuu aa, àjàṅ yii mə mə gaansə mitii ma mə mə ḡwà'ànə aṅwà'ànə yŭ mɔ'ɔ a mbo bù mbi'i annŭ ajàṅ yii mə Nwĩ à ywèensə yi'inə bitsim aa, ñtii ḡha i tintə ḡha mə mə ḡwà'anə a yulà ànnŭ a mbo bù, ñdiintə ḡhuu mə ni ka nto fikòrè ñloṅə annŭ abiiintii yii mə Nwĩḡòṅ à fà mə a mbo bə bi ḡgaa yŭ ñfùùrè maṅsə aà. ⁴ Nloṅ mə bə bî mɔ'ɔ bi ḡè'èsə mē ḡkuu a titii bù mbə bē bii mə Nwĩḡòṅ à leé ñt'e'è ntsərə isa'a waa nloginə a ḡgu'u mə bo nî ḡgăṅjo, mbə bîti bɔ'ò Nwĩ, mə bi twensə ìbòṅ Nwĩ ḡghensə a ni itsùurè innŭ, ìntuu Taà yi'inə Mmà'ambî Yesu Kristo mə à ni tsi'i yŭ mè mè aà.

⁵ Mə lòò mə mə wa'atə a mbo bù, ka mə ni zi innŭ ma jŭ tsim ñlwi'i ḡhu mŭm aa, mə Mmà'ambi yii mə à le nyweensə bə a ala'a Egipto aa, à ti mē ti bə a nĵim aa, a kî mbu mbwesə bə a titii bo bii mə kaa bi le ḡwà'a ñtii waa ḡhu nu niṅə. ⁶ Baangəl bya bii mə kaa bi le ḡki'i ìbwarè jyaa tswa, mbaṅnə mmà'atə adigə yii mə a le ḡkù'ùnə

a mbo bo a nan̄sə ntswe ghu aa, à kòo waa nî àtsan̄ə ti mè, a mûm àtaa yî fî ya, i yî ywe'e wa njwî ntsò'òtə mîsa'a yî ñwè yâ. ⁷ Tsò àjàn̄ə mə Sodom bo Gomorrah nî itoo jii mə i le ntswe ñkarisə waa, bo le nlòginè ñka ñghirè innù ajirè, ñniñ nû yàà a nî innù nlwà'a jii mə kaa mbə ñù mîsòñ a wa'à ghìrè aa, Nwî à le niñ njo a nu bo a ajàn̄ə mə à le ntòò waa ni mɔ'ɔ ti mè, a ñwà'àsə bè ghu.

⁸ A ki mbə ñgĩngĩn̄ mə bè ma bú yə innù jii mɔ'ɔ a njèè, jii mə i ghìrè mə tâ bo ka ñwo nî innù ni mib̄i mi nû myaa, ntsa'a ni àdà'a Mmà'àmbi, mbəgìtə nî bāburə bya bii mə bi tswe ni ñgha'a ni ñgwèènè aà ⁹ A le mfòò tsi'ï àtu baangel Michael, nòò yîi à le si to bo Devil, ñyɔñə bo yu nlon̄ aku Mose aa, kaa à le ñwa'à ada'a nî àtú yi logè a ñiñ ñjò ghu nu a ni mighàà mi mbəgìtə, à le mbàñnè ñswon̄ mə, “Tâ Mmà'àmbi à wenə ghó.” ¹⁰ Lâ bè ma bú bāñnè mbəgìtə nî innù tsim̄ jii mə kaa àtú yaa à sî ghu laa aà, innù jii mə bo zi nî àtú yaa tsi'ï tsò nàa ñgèè jii i sî ni mîtsyè tswé aa, ma jû a bê innù jii i ta ñgi'i a a nu bo aà. ¹¹ Ñgi'i yî ñswèrè i tswe a nu bo! Nlon̄ mə bo yòñə aa a mân̄ji Cain, m̄me'e ib̄in̄ú waa nlon̄ annù njoo, ñghirè afansənnù tsi'ï tsò ajàn̄ə mə Balam à le ñghìrè ñkwo a mûm àt̄iitu Korah aà. ¹² Bè ma bú à nî ilò'ò jii bî ñta nî ñgi'i a nî m̄ji mi akòñnè muu a ajàn̄ mə bo yî mboonsə nî ghuu a noò yîi ni jii a mûm ñghòtə aa, ñji kaa wa'à nî àtu bure ndirè nî dirè. Bo ləñtə aa tsi'ï ànnù yaa, bo bə aa tsi'ï tsò mbà'à yîi mə àfisè a tii ñghɛ ni yu la kaa i wa'à nî mbèñ zî. Bo bə aa tsi'ï tsò it̄i jii mə kaa i si m̄ntà koonə a noò ñkòònə m̄ntà a noò n̄tsyábèè, mbə tsi'ï tsò it̄i jii mə bi dwu ni m̄ngàn̄ i burè ñkwo m̄mɛ. ¹³ Bo bə aa tsi'ï tsò ñkàñnə ñki miyaa m̄tsə'ə jii mə àfisè a tii ñghɛ ntii m̄bi, innù jyaa jya mə bi ghìrè ti ñdirètu aa, i tigè ñkɔ'ɔ mfɛ'ɛ tsi'ï tsò ñjwò'ò. Bo bə aa tsi'ï tsò m̄njòñ m̄i mi tsin̄ə ñkarə, Nwî a ləè àdìgè ya mə a fii ñghèè ñlwi'isè aa a mbo bo ñiñkon̄ə.

¹⁴ Aa bè ma bú mə Enoch, yîi mə à le yòñə a ñjim̄ Adam miwaa mi nto'o, à le nswon̄ mbon̄ tâ à fɛ'ɛ nlòginə a ñgu'u m̄bi'ï ñgaà yàà mə, “Yê ni Mmà'àmbi, à ka yî zî nî ñnòò bè bi ntsù'u ntsù'ù bii mə bi laa aà. ¹⁵ A zî aa a nsa'a ñù n̄tsim̄, i niñ njo a nu ñù n̄tsim̄ yîi mə a ghìrè innù ti bɔ'ò Nwî, bo bi ñù n̄tsim̄ yîi mə a ghàà mighàà m̄i swèrè ñswèrə m̄i mə ñgāñghirè innù jii bi, bi ti bɔ'ò Nwî bi ghàà ñlon̄ ñgaà yî aà.” ¹⁶ Bè ma bú à ni bè bii bi nwurikə aa tsi'ï nwurikə a ñgòñ b̄inòò b̄itsimè. Mfirè ni bè bî mɔ'ɔ, ñyɔñə nî innù jii ñjyān̄ú jyaa yè'ətè aa, ñghaa ni mighàà mi k̄intèrè si'ï si'ï, ñlè'ə nî bè mə bi tswe nî innù jii mə bo lòò aà.

¹⁷ Lâ, bù, bil̄m ba bii mə m̄è kòñə aa, tâ ni wa'atə annù ya mə ñgāñntoo Mmà'àmbi yî'ï Yesu Kristo le nswon̄ a m̄bi aà. ¹⁸ Bo le nswon̄ mə, “A ka yî bə wa njwî ñlwî'ïñjim̄ tâ bè yi ntigə ñwyɛ bê, bè bii mə bi ka yî ki yòñ innù ti bɔ'ò Nwî jii mə ñjyān̄ú yàà i yè'ətè aà.” ¹⁹ Aa bè bya mə bi zî nî ànnù ayàtə a tit̄i bè aa, mbə bê bi m̄bi bù bii Azwî Nwî a bon̄ə a mbo bo aà. ²⁰ Lâ, ñghɛ ni bù, bil̄m ba bii mə m̄è kòñ aa, ta ni ka mbɔɔ nî ghuu, ñkwe ñkɔ'ɔ a mûm àb̄iint̄i ya yîi mə a nan̄sə nlaa man̄sə aà. Ka ntsà'àtè nî Nwî a mûm Azwî Nwî. ²¹ Ni ləè ib̄in̄ú ghuu a mûm àkòñnè Nwî, ñka nyu'utə nî ñko m̄l̄ñnè Mmà'àmbi yî'inè Yesu Kristo, mə à ka yî fa n̄swènt̄i yîi i lwî'ï ñikon̄ aa a mbo bi'inè. ²² Ni ka ñko m̄l̄ñnè bè bii mə bi l̄ḡitè aà. ²³ Ni ka nyweensə bî mɔ'ɔ a ajàn̄ə ni swùñə nî waa m̄fi'isə ni a mum mɔ'ɔ; ñdi'ï nî ñko m̄l̄ñnè ni ñbɔ'ò a mbo bè bi mɔ'ò, lâ tâ ni baa itsè'ê jyaa jya jii mə bi sin̄ ni innù ñjyānu jii bi yè'ətè aà.

Atsà'àtə Nwî a agha'asə

²⁴ Ts̄itsòñ a mbo yu wa yîi mə mbə a tswâ ghuu mə ni wa'à wò, mə yu zî ni bù t̄i àlò'ò, ni ñdorə, a mum ñgha'a ni ñii ni ñwèènè aa, ²⁵ a mbo Nw̄ingòñ yúyigè, Ñgānywèensə yî'inè, n̄tsya a ñjim̄ Yesu Kristo Mmà'àmbi yî'inè, tâ ñgha'a ni wè, ni ñfò nî wè, ni m̄t̄i, ni m̄idà'a, tâ m̄i tswe ghu mbo ñlòginə a ñgu'u, ñki ntswe ghu mbo ts̄itsòñ, ñlwi'ï ñiñkon̄ə. Amen.

Aṅwà'ànə INNŪ NLWĪ'INJĪM

NJĪ'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànə yū aa a le ṅwà'ànə Jɔn, ṅgàṅntoo Kristo, mu Zebedee. Jɔn à le ntswe aa a kīṅkī Patmos tsǒ ṅgàṅàtsaṅ nlon mə à le si swonə nī n̄too yī ṅsigīnə nlon Yesu Kristo aà (1.9). Aa noò yī mə à le nyu'u innū jīi mə i tswe fàa mùm aṅwà'ànə ṅwà'anə aà. A le ṅwà'ànə aa a mbo ṅghotə jīi mə i le ntswe a mbù'u Asia aà (1.4,11), nī a mbo bīKrisèn bitsim bīi mə bī le si tso'ɔ nī àkòrə yaa a nī idigə jīi mə baRoma le si bu'utə aà.

Kaisa à le nlògīnə ṅka ntsɔ'ɔ nī àkòrə bīKrisèn bīi mə bī le ntuu a mmii yi aà. A le si twonə nii yumbɔṅ nī “Augustus”, “ṅgàṅyweènsə bē,” n̄twonə n̄twonə nii nī “Nwī.” A le ṅghìrə bī bɔɔ m̄ṅkobə mi a nī mbù'u idigə jīi mə à le si bu'utə aa tsi'ī tsim, ṅswonə nī mə tā bē bitsim ka ntɔɔ nī ṅjoo mmà'à nīi ghu, a ndi'i mə bo yu'unə nii. La bɔɔ bī Kristo le ntuu a mmii m̄ṅkobə ma mū, nlon mə bo le mbii mə bo tswe nī Nwī aa tsi'ī yī mɔ'ɔtə, ṅki ntswe aa tsi'ī nī Mmà'àmbi yī mɔ'ɔtə. Ma mùu ajàṅ bī le si tigə ntswatə nī waa niṅə nī a atsaṅ, ṅkwèrə nī ṅjoo jyaa, ndi nī ṅgi'i a nu bo tsi'ī a mbuu mbuù. Jɔn a tigə ṅwà'anə aṅwà'ànə yū a nlə'ətə m̄ntiṅ myaa i kii d̄intə waa. Nswonə nī a mbo bo mə Kristo à nī Mmà'àmbi, Nwī a bē 'Mbu'utə mbī yīi mə à ka yī gha'a ibi bo bī idà'à, nī m̄idà'à m̄tsim a n̄syɛ kè aburə, i ta ṅgi'i a nu bo. Nswonə nī mə tā bɔɔ bī Kristo bī taṅtiṅ, mbii ṅgi'i ṅghɛ nlwī'isə, nlon mə Mmà'àmbi à ka wàṅsə zī i yàrə ṅgu'u yàà.

Jɔn à swonə mə aṅwà'ànə yū à nī innū jīi mə Yesu Kristo à le mfi'isə ndi'i, a bē innū jīi mə Nwī à le mfa ghu mbo mə tā à di'i a mbô ṅgāṅfà'á ji, a bē innū jīi mə “i ka wàṅsə fè'è.” (1.1). Nwī à le ntoo aa angel yī mə tā à di'i innū ma jū ghu mbô (1.1; 22.16). Ma mùu ajàṅ aṅwà'ànə ma yū à nī n̄too Nwī (1.3; 22.7,10,18,19). A bē ànnū yīi mə Nwī a wa'asə nī bē bīi mə bī fi'itə kè ṅki ṅku'usə ànnū ghu aà (22.18,19). Ka mə Jɔn à swonə mə aṅwà'ànə yū a di'i innū jīi mə i ka wàṅsə fè'è aa, a ghàà n̄swonə aa innū jīi i ka yī fè'è, innū jī ghà'àtə, a noò ṅjīm, a noò yīi mbi yū i ka yī lwī'i tá Mmà'àmbi a tigə mbu'utə mbī n̄tsimə aà. A bē ṅji'ī ànnū yīi mə ikùmə aṅwà'ànə ma yū à nī “Innū Nlwī'injīm” aà.

'Mbuu aṅwà'ànə ma yū, à nī aṅwà'ànə yīi mə (a bə tsǒ) bī fūrə innū jīi mə bī le mbòòntə, i tswé a alò'òsə aa, ndi'i a mbo bē. ṅkùm yi a nī n̄ghàà nī baEglisi, i bə aa “Revelation”, i yī n̄ghàà nī baGriki i bə “apocalypse,” ṅji'ī yī i bə “m̄fūrə”, kè “ndi'ī”. Ka mə à nī innū jīi mə bī di'i mə bī yə aa, innū jīi mə bī ṅwà'ànə aa bo bī m̄anjī yīi mə bī ṅwà'anə ghu aa, a kī m̄burə aa ki tswe tsi'ī a atu yu. Bī lògə aa ilènsə ndi'i nī innū jī mɔ'ɔ ghu, jī mɔ'ɔ i tswe nī ililəṅə, bī yə nī innū jīi i swerə n̄syànə aà. Ma yū a burə ka ki lòò nī mə bī tɔ'ɔtə innū jī ghà'àtə ghu. Bē bə tɛ'ɛ ki tɔ'ɔtə bə mə akə boṅ a ku'unə mə tā bī zi mə, aṅwà'ànə ma yū a le ṅkwetə bīKrisèn bīi mə bī le si yə ṅgi'i aà. Bī le ṅwà'ànə a mbii mbīi aa a mbo bo, a ṅghìrə mə tā bo ka mbe nī ànnū yīi mə Mmà'à à le ṅkà'à a mbo bo aà (2.11,17,26,27; 3.5,11,12,21). Jɔn à le nswonə a laa mə innū jīi mə i tswe fàa nī aṅwà'ànə aa i ka wàṅsə fè'è, ṅghìrə mə bī ka nyu'utə nī 'Mmà'à mbī. Ka mə Kristo kaa à burə tì bīi aa, kaa a s̄i ghìrə mə tā bē bī bī li'inə mə noò n̄zī yī à tigə a abô.

Kristo à nī yu yīi mə aṅwà'ànə ma yū a lògə n̄tɛ'ɛ mbīi, ndi'i ṅū yīi mə à nī ghu aà. A nī Mū 'Mbīnjèrə wa, “fi tsi'ī tsǒ bī lèè ṅwa” (5.6), lâ m̄bə Akam̄antsò yīi mə à

ko'c ləŋə ŋghɛɛ ni mmà'a ntsyà i ki tigə bu'utə, ikũm yi i bə “Nìghàà ni Nwĩ” mbə “Mfò bífò,” ni “Mmà'àmbĩ bimmà'àmbĩ” (19.11-16).

Bi yatə àŋwà'ànə yũ aa laà:

1. Nji'innũ aŋwà'ànə yuà 1.1-8
2. Njèè təə təə yĩ ñlògìnə, ni ñŋwà'ànə ŋghotə jya ji sàmbaa 1.9—3.22
3. Nìbu'u ni aŋwà'ànə nya ni ìwenə aɛ jya ji sàmbaa 4.1—8.1
4. Ntàn jya ji sàmbaa 8.2—11.19
5. Ndəfò wa ni ñnàà mĩtsə'ə jya ji baà 12.1-13.18
6. Njèè təə təə jĩ mɔ'c 14.1—15.8
7. Ʒkaŋ alwintəŋə Nwĩ jya ji sàmbaa 16.1-21
8. Ajàn mə Babylon à ɛ ŋwò aa, bo bì ajàn mə bi ɛ ŋgha'a naà mĩtsə'ə ya, ni ñgàŋntoò m̀bwe'esə wa, ni Devil aà 17.1—20.10
9. Ntsò'òtə mĩsa'à nòò ñlwĩ'injĩm 20.11-15
10. Abùrè yĩ fii, ni nsye yĩ m̀fii, ni Yerusalem yĩ m̀fii wà 21.11—22.5
12. Innũ jũ mə Jɔn à ɛ nswoŋ a nlwĩ'isə aà 22.6-21

Mìghàà mi ñlògìnə

¹ Aŋwà'ànə yũ a swoŋ aà innũ jĩ lèəntə jũ mə Yesu Kristo à ɛ mfi'isə ndi'i, a bə innũ jũ mə Nwĩ à ɛ mfa ghu mbo mə tá à di'i a mbò ñgǎŋfà'á ji, a bə innũ jũ mə i tswe ni wàŋsə mfè'è aà. Kristo à ɛ ntoo angel yĩ a yĩ ñdi'i innũ ma jú a mbo ñgàŋfà'á yĩ Jɔn. ² Jɔn, tsò ayəfə, à ɛ nswoŋ ŋgòŋ innũ tsim jũ à ɛ nyə aà, innũ ma jú i swoŋə aa annũ ñloŋ ñìghàà ni Nwĩ bo bì ànnũ ñŋkoŋ ya yĩ Yesu Kristo à ɛ si kè'ənə aà. ³ Mbɔɔnə a mbo ñu yĩ mə a twoŋ ñìghàà ni Nwĩ ma nú a mbo bə aà, m̀bɔɔnə i kĩ ñtswe a mbo bə bìi bi yu'u ntoo ma yũ ñghirə ñi ànnũ yĩ mə ni swoŋ aa nloŋ mə nòò à tìgə a abò.

Jɔn a tsà'atə ŋghotə jya ji sàmbaa a ala'a Asia

⁴ Aa mə Jɔn mə mə too aŋwà'ànə yũ a mbò ñghòtə jya ji sàmbaa a ala'a Asia: Ʒbòŋ Nwĩ i tswe a mbo bù ñi m̀bɔɔnə ya mə i lò a mbo yu wa yĩ mə à tswe, yĩ à ɛ ntswe, mə à ka yĩ kii bú zĩ aa, nlo a mbo izwĩ jya ji sàmbaa jũ i tswe a nsi àbərə Nwĩ aa, ⁵ ñki nlo aa mbo Yesu Kristo yĩ à ni ayəfə yi annũ ñŋkoŋ, tsi'ĩ yu wa yĩ à ɛ ntsya mbii ñyweenə ni ñwo, ñtigə nsa'a ni bífò bi tsim fàa mbi aà.

Tsò mə Yesu kòŋə yi'inə, à ɛ ɛ ñki ñketə m̀ŋkìrè mi innũ jĩ bì ji'inə a nu bi'inə ñi àləə nú yi, ⁶ ñghirə bì'inə tìgə bìsa'a bi ala'a bì'inə ñbò mbə ñgǎŋmà'a Nwĩ jũ mə i fà'a a mbo Nwĩŋgòŋ Taà yĩ aa, tá ñgha'a tswe ghu mbo bo àdà'a mbu'utə bə ñlwĩ'ĩ ñŋkoŋə. Amen.

⁷ Nì zĩ àkə, wà à ka yĩ zĩ aa a múm m̀bà'à, tá mi'i m̀ tsim yə yi, tá bə bì tsim bìi bi ɛ nsò yi aa bì yə yi; tá ñgwè'è mu ñũ ntsim fàa nsye i tìgə nyə'ə ndərə ñi àkii yaa nloŋ annũ yĩ bi ɛ ñghirə ghu nu aà. A bə lá. Amen.

⁸ Mmà'àmbĩ Nwĩŋgòŋ à swòŋ mə, “Mè ni Alpha ñki mbə Omega,” mə tswe, mə ɛ ntswe, i yĩ kii bú zĩ, mbə Mbu'utəmbi.

Ajàŋə Jɔn à ɛ nyə Kristo a ñi ñjèè təə təə aà

⁹ Aa mə, mumaà ghùu Jɔn, yĩi, a mum Yesu, mə yə ŋgi'i tsò bù ñki ntswe a múm ànnũ ñifò Nwĩ tsò bù aa, ñkii mbii ñi ñgi'i ñi àtəŋəntii aà. Bi ɛ ñlògè gha ŋghèè ñləə a k̀ŋkĩ Patmos ñloŋ mə mə ɛ si swoŋə ñìghàà ni Nwĩ bo bì ànnũ ñŋkoŋ ya yĩ Yesu à ɛ ñkè'ənə aà. ¹⁰ Mè ɛ ntswe a múm Azwĩ wa njwĩ Mmà'àmbĩ, ñyu'u ñjĩ a njĩm mə i ghaà ñtì ñtəŋnə tsi'ĩ tsò ñtəŋə. ¹¹ Nswòŋ mə, “Nwà'ànə annũ yĩ mə ò yə aa a múm àŋwà'ànə, ñtoò a mbò ñghòtə jya ji sàmbaa, a mbo Efeso, ni Smyrna, ni Pergamum ni Thyatira, ni Sardis ni Philadelphia, ni Laodicea.”

¹² Mè le ñkarikə a gha mə mə yə ŋũ wa mə à le si ghàà a mbo mə aa, mə kàrè mə gha aa nyə itetè bĩlám jii bi le nnaŋsə ni gold aa ji sàmbaa, ¹³ nyə ŋũ yĩ mɔ'ɔ a təə wa a titii itetè bĩlám mbə tsɔ̃ Mu Nũ, ñwɛ'ɛ àdaŋə atsə'è, ñki ñwɛ'ɛ ikò gold a ibii yu; ¹⁴ àtũ yi bo bi ìnɔŋtũ ji fu'u buu tsɔ̃ ñkikurə mǎghum, Kè ìbàrəburə; mi'ĩ mi khĩ tsi'ĩ tsɔ̃ ñlwa mɔ'ɔ, ¹⁵ mĩkòrê mi bə tsɔ̃ àbwɛɛ yii bi nàŋsə mə ñtɔɔ nsĩ'ĩ a ni ñikentè ni aláà a bāŋ, ñji yĩ i jwu'u tsɔ̃ mĩŋki mĩ ghà'atè; ¹⁶ mĩnjòŋ mi sàmbaa le ntswe ghu mĩm abo yĩ mà'à, munwi ñtsò yii a itsə'ə mbèè tsimè aa a fe'è ghu ntsu; ñsĩ yi i tá tsɔ̃ nòò ñtĩ àsĩ'ìnè.

¹⁷ Mè yə mə yi aa, ŋwo ghu mĩkòrè tsɔ̃ akwo ŋũ. A nòŋsə abò yi yĩ mà'à a nu mə, ñswəŋ mə, “Tsee ki bɔ'ɔ, mə ni ñtsyambĩ ñki mbə ñlwĩ'injĩm, ¹⁸ mbə mə yii mə tswe ntii aà; mə le ñkwo, lá yê, mə tswé ñtii i yĩ lwĩ'ĩ ñikonə, mə ki ntswe ni bĩkey bi niwo bo bi bii mə bi ña'a ntsúbù'u ala'a bĩku bi bê. ¹⁹ Tsĩtsòŋ, ñwà'ànə innũ jii o yə aa, jii i tswe ghu aa, bo bi jii i ka bɔŋ zĩ aà. ²⁰ A ñghèe a ñi ànnũ yii mə a tswe alò'òsè ñlon mĩnjòŋ mĩ mi sàmbaa mii ò yə a mĩm abo mə yĩ mà'à aa, ni itetè lám gold jya ji sàmbaa, mĩjòŋ mĩ mi sàmbaa bə aa baangel bi ñghotə jya ji sàmbaa, itetè lám gold jya ji sàmbaa, i bāŋnè mbə aa ñghotə jya ji sàmbaa.

2

Ntoo yii ì le ñghèe a mbô ñghotə a ala'a Ephesus aà

¹ “Ñwà'ànə a mbo angel ñghotə bəEphesus mə:

“Aa annũ yii mə yu wa yii mə à tũgĩtə mĩnjòŋ mya mi sàmbaa a mĩm abo yo yĩ mà'à, ñkarə ni a titii itetè bĩlám bi gold jya ji sàmbaa mə a swəŋə aa a yuà mə.

² “Mè zĩ ìfà'à ghuu, àjàŋə mə ni nwùgə nú yùù, ni àjàŋə ni bii ñgi'ĩ ñi àtəŋəntii aa, bo bi àjàŋə kaa ni si kɔŋ nyə bə bii mə bi ghĩrə ibi aa, lá ni bāŋnè mə ñywe'etə ìjàŋ bə jya mə i twon ibiñũ waa ni ñgǎŋntoo Kristo, kaa ñki'ĩ bu bə aa, nyə mə bo ni ñgǎŋmbwe'esè. ³ Mè zi mə ñi bii ñgi'ĩ ñi àtəŋəntii, ñkii nte'e ñkonə ñi ñyê waa aa ñlon ñkwitũ ìkũm ghà; kaa ni burə tĩ kĩ ñkaa. ⁴ Lá mə fa ìfirə ghuu mə ni mè'è mə akòŋnə ya yii mə ni le ntswe ni yu a mbii aà. ⁵ Tá ni tigə ñwa'atə lá àjàŋ yii mə ni le mbə mbɔŋ wò aa, mbu mbəŋkə ghuu ñka mfa'a ñi ìfà'à yii ni le ñka mfa'a a mbii aà. A tsuu la bə bɔŋ mə aa zĩ a mbo bù, i lògə itetè bĩlám juu jya lò'òsè mə mbə ni tsuu ghuu bəŋkə. ⁶ Lá mə zi mə ni ghĩrə yuà ànnũ a ku'ùnè: Ni baa mifà'à mi baNikolatan mii mə ki mbàà aà. ⁷ Nũ yii à tswe ñi ìtòŋnə aa tá à yu'u annũ yii mə Azwĩ Nwĩ a swəŋ a mbô ñghotə jyá aà. A mbo ñu yii mə à mà'a ntsyà aa, mə aa fa adà'a mə tá à ji mĩntà mii mi lò ñi àtĩ ntswèntii ya yii mə a tswe a mĩm paradiso Nwĩ aà.

Ntoo yii ì le ñghèe a mbo Smyrna aà

⁸ “A mbo angel ñghotə Smyrna, ñwà'ànə mə,

“Aa ànnũ yii mə a lo a mbo yu wa yii mə à ni ñtsyambĩ ñki mbə ñlwĩ'injĩm aà, mbə yu wa yii mə à le ñkwo ñki mbu mbii fu ntswe ntii aa a yulà:

⁹ “Mè zĩ ñgi'ĩ jii mə i kuu a nu bù aa, ñki nzi annũ afumê yuu (lá ni ñi ñgàŋafù'ù). Mè kĩ nzi àjàŋ yii mə bə bya mə bi swəŋə ni mə bo ni bàYuda kaa wa'à bu bə aa bi ta ñgi'ĩ a ikum bù aà, lá bo bāŋnə mbə aa ñgǎŋndāŋghotə Satan. ¹⁰ Ni tsuu ki bɔ'ɔ ñgi'ĩ yii i zĩ a ñkuu a nu bù aa bê. Wa Devil à ka mà'à ghuu bĩ mɔ'ɔ a ndátsəŋə, mə tá bi ywe'etə ghuu, àjàŋ mə nàa yə ñgi'ĩ ghu a atũ ñjwi ji nighum. Mbə te'ɛ mbə bə mə nàa yə ñgi'ĩ i kwo, ni ghèè ñi mbii ñka mfa'a a mbo mə ñi ñtii ghuu tsim bɔŋ mə aa fa atsə'ətu nifɔ̃ ntswèntii a mbo bù. ¹¹ Nũ yii mə à tswe ñi ìtòŋnə aa tá à yu'u annũ yii mə Azwĩ Nwĩ a swəŋə a mbô ñghotə jya aà. Nũ yii mə à mà'a ntsyà aa kaa ñwo ñii mə mi ywe'e mi mbaa kaa mə aa yĩ wa'à yi ləənsè.

Ntoo yĩi mē i ghèe a mbo Pergamum à

¹² “A mbo Angel ñghòtê Pergamum, ñwà'ànə mə,

“Aá ànnù yĩi mē a lo a mbo ñu wa yĩi mē à tswe ni munwĩ ñtsò mbèè ñtsim wa yĩi a tsə'ə aà: ¹³ Wa mē zi adigə yĩi mē ni tswe ghu aà, wa adigə mē abèrè Satan a təə ghu aà, nì tswa ikũm gha ñkwo ghu, kaa nì le ñkĩ'ì kì ñtuu abiintiì yuu a nu mē, ñkò'ò ñku'u wa ñjwi Antipas, àyəfə ghà, mē à le si fà'à a mbo mē nì ñtìi yì tsim, mē bi le nzwitə a titiì bù, wa adigə mē Satan a tswe ghu aà.

¹⁴ “Lá mē fa ifirê ghuu nlonj bɔɔ bi innù bĩ mɔ'ò. Nì tswe nì bē bĩ mɔ'ò a titiì bù mē bi bii annù Balam, mē à le ndi'ì a mbo Balak mē tá à ghèe ntaansə ayoo a mánjì, ñkij baIsarael ghu aa, ñghirə mē tá bo ji mijì mĩ mē bi tɔɔ mà'à nì mĩnkobə ghu, ñkii ñghirə nì ànnù ajirə aà. ¹⁵ Nì ki mbù ntswe nì bē bĩ mɔ'ò bii bi bii ànnù yĩi mē baNicolatan bi dè'ì aà. ¹⁶ Tá nì bəñkə ghuu. A tsuu la bə, bonj mē aa ghèsə zì a mbo bù, i to waa ni munwĩ ñtsò yĩi mē a fè'ε a ntsũ mē aà.

¹⁷ “Ñu yĩi mē à tswe nì ñtòñnə aa tá à yu'u annù yĩi mē Azwĩ Nwĩ a swonj a mbó ñghòtə jyá aà. A mbo ñu yĩi mē à mà'a ntsyà aa, mē aa fa a mana yì ñlò'òsə wa yì mò'ò ghu mbo, i kii fa ñgò'ò yì ñfù'ù ghu mbo, yĩi mē bi ñwa'anə ikum yì fii ghu, yĩi mē kaa mbə ñu dàn a wa'à twonj, ntsyàtə ñu wa mē à kwèrə aà.

Ntoo yĩi ì le ñghèe a mbo baThyatira aà

¹⁸ “Ñwà'ànə a mbo angel Thyatira mə:

“Aá ànnù yĩi mē a lo a mbo Mu Nwĩ, yu wa yĩi mē à tswe ni mi'ì mi mi khi tsó nlwà mɔ'ò aa, ni mĩkòrə mi mi khité tsó àbweè. ¹⁹ Mē zì ifà'à ghuu, ñzi akòñnə yuu nì àbiintiì yuu, ñki nzi ajànə mē nì fà'a a mbo mē ñkii mbii nì ñgi'ì nì àtànəntiì aa, ñki nzi mē ifà'à ghuu yĩi mē nì fà'a a ñjĩm aa i tsya yì mbii.

²⁰ “Lá mē firə ghuu nlonjə annù yũlá, mē nì mà'àtə a Jezebel, mánjyè wa mē a twonj ibii nú yi mē yu ni ñgànntoò Nwĩ mánjyè aa, mē à ka ndi'ì nì innù, ñkii mbwe'esə nì ñgǎnfà'à ja mē bi ka ñjirə, ñkii ñji nì mijì mĩ bi tɔɔ mmà'à nì mĩnkobə ghu. ²¹ Mē fà mē noò ghu mbo mē tá à bəñkə yi ghu, la a tuu m̀bèñkə mmà'àtə annù ajirə yi yá. ²² Yé nì, mē aa mà'à yi a ikuu ñighòò, i mà'à bē bya mē bo bo jirə aa, a múm ñgi'ì yì ñtìi. Mē mbə bi tsuu waa bəñkə mmà'àtə ibi wa mē bo ghìrə aà. ²³ Mē aa ghòò bɔɔ bi zwitə. Tá ñghòtə jyá tsim ñ tìgə nzi mē mē laa mbə yu wa yĩi mē a lòò imòòntə bē bo bi m̀ntiì mi bē aà. Mē ka kii fa a mbo ñu nì bù ghùù a ajànə mē ifà'à yi i dè'ì aà. ²⁴ A mbó àbùgə yuu yĩi mē nì tswe a ala'a Thyatira aa, mē kaa nì sɿ annù yĩi mē a dè'ì aa bii aa, mbə bu bya bii mē kaa nì burə tì innù jya jii mē bi twonjə nì innù jii tsòtə a mum Satan yəgə aa, mē aa swonj a mbo bù mē, kaa mē aa wa'à ghuu nì àbè'è yi dàn bú m̀be'esə. ²⁵ Lá tá nì tswa tsi'ì ànnù yĩi mē nì tswe ni yu aa ñkwo nì yu nywe'e a noò yĩi mē aa yì zì aà.

²⁶ “A mbo ñu yĩi mē à mà'a ntsyà, ñki nləə mifà'à ma ñghèè ñywe'e a nlwĩ'isə aa, mē aa fa m̀ida'a ghu mbo mē à aa mbu'utə itoo itoo.

²⁷ ‘Aa yì tìgə bu'utə waa nì àtĩ atii,

i kii tìgə sentə nì waa tsi'ì tsó b̀antòò bi abɔɔ.’

Tsi'ì tsó ajàn mē mē le ñki ñkwèrə m̀ida'a a mbo Taà ghà aà. ²⁸ Mē aa ki fa f̀injòn f̀i atitugə fya a mbo bo. ²⁹ Ñu yĩi mē à tswe nì ñtòñnə aa, tá à yu'u innù jya mē Azwĩ Nwĩ a swonj a mbó ñghotə jyá aà.

3*Añwà'ànə yĩi mē a ghèe a mbó ñghòtə a Sardis aà*

¹ “A mbo Angel ñghòtê Sardis ñwà'ànə mə:

“Aâ ànnũ yĩi mē a lo a mbo yu wa yĩi mē à tswe ni İzwĩ Nwĩ jya ji sàmbaa, ni m̀njòŋ mya mi sàmbaa aà, à swõŋ mē, Mē zĩ ifà'á ghuu, nì bii ikum mē nì tswe bitì, lá m̀ban̄nē ŋkwokē. ² Bìn̄nē nì, ñniŋ mitì a nĩ àyoo ya yĩi a burē a mbo bù, mē a ki ntigē tsi'ĩ a ŋkwo aa, ñlon̄ mē mē yē mē kaa ifà'á ghuu sĩ a nsi mi'i Nwĩŋgòŋ ghà Kaa i s̀ bõŋ maŋsē. ³ A nì wa'atē annũ ya mē nì le ŋkwerē ŋki nyu'u aa, naŋsē nlōē ma ya mbēŋkē nì ghuu. Nì bē tsuu bìn̄nē bon̄ maa zĩ a mbo bù tsi'ĩ tsõ ñyèrē kaa nì wa'á abàŋtē noò yĩi mē mē aa zĩ ghu a mbo bù aa zĩ. ⁴ Lá nì burē ki tswe ni m̀kùm mi mbũmtē bē bĩ m̀'ò a ala'a Sardis; a bē bē bii mē kaa bi burē tĩ itsè'ē jyaa siŋē. Bo aa yĩ tigē karē bi'ibo nĩ itsè'ē jĩ fù'ù ñlon̄ mē bo ku'unē aà. ⁵ Nũ yĩi mē à mà'a ntsyà aa, baa yĩ tigē we'e itsè'ē jĩ fù'ù ghu nu maa ajàn, kaa tâ mē wa'á ikùm yi a mùm àŋwà'ànē ntswēntì ya tsigitē. Mē aa yĩ tigē beentē ikùm yi a nsi Taà bo bi baangel bi. ⁶ Nũ yĩi mē à tswe nĩ itõŋnē aa, tâ à yu'u innũ jii mē Azwĩ ya a swõŋē a mbō ñghòtē jyá aà.

Àŋwà'ànē yĩi a le ñghèē a mbō ñghòtē a Philadelphia aà

⁷ “A mbo Angel ñghòtē Philadelphia, ŋwà'ànē mē,

“Aâ ànnũ yĩi mē a lo a mbo yu wa yĩi mē à làa màŋsē ñki mbē annũ ñiŋkōŋ aa, yu wa yĩi mē à tswe ni àkwà'anda David, mē a yi ŋa'a kaa ñu dàn̄ a wa'à bù ñtsetē, bēē a yi ñtsetē kaa ñu dàn̄ a wa'à bù ŋa'a aa, à swõŋ mē, ⁸ Mē zĩ ifà'á ghuu, yē nì, wa mē ñà'à mē ntsũnda nte'e a mbo bù, kaa ñu dàn̄ à s̀ nì m̀dà'à mē mbē a tsetē ghu tswē. Mē zi mē kaa m̀dà'à muu s̀ gha'atē. Lá nì b̀ŋnē mē ñlōē ñighàà na kaa ŋki'i ikùm gha tuu. ⁹ Yē nì, màa ghìrē ŋgãŋdãŋghòtē Satan jya, mē bo swõŋ nì mē bo nì baYuda, kaa ŋki'ì bu bē aa, m̀ban̄nē mbē bē ñgãŋabaŋnēnnũ aa, yē, mē aa ghìrē tâ bo zi nswētē miku'utē myaa a mikòrē bù, ñyēgē mē mē kõŋē ghuu. ¹⁰ Tsõ mē nì lē ñighàà na, a ajàn̄ mē mē le nswõŋ a mbo bù mē nì bii ŋgi'i nì àtaŋentì aa, mē bē ghuu a nĩ ñgi'i ya yĩi mē i zĩ fàa mbi a ŋkwà'ànē bē bit̄sim bii bi tswe fàa atu nsyē aà. ¹¹ Wa mē aa ghèsē zĩ, nì tswa annũ yĩi nì tswē mē nì yu aa ŋkwo nì yu ta tâ ñu tsù à tsuu atsè'ētu nifõ yuu lõ twēē kwērē. ¹² Nũ yĩi mē à mà'a ntsyà aa, mē aa ghìrē yi a nĩ ñtē'ē ñda a mùm ñdàmà'a Nwĩ Nwĩŋgòŋ ghà tâ à tigē ntswe ghu kaa i yĩ wa'à ghu bù ñfē'e. Mē aa ŋwà'ànē ikum Nwĩŋgòŋ ghà bo bi ikùm ñjò'ò àla'a Nwĩŋgòŋ ghà ghu nú. A bē Yerusalem yĩ fii, yĩi mē a lõ a aburē a mbo Nwĩŋgòŋ ghà ñsigē aà; i kii ŋwà'ànē ikùm gha yĩ fii ghu nú. ¹³ Nũ yĩi mē à tswe nĩ itõŋnē aa tâ à yu'u annũ yĩi mē Azwĩ swõŋē a mbō ñghòtē jyá aà.

Ntoō yĩi i le ñghèē a mbō ñghòtē a ala'a Laodicea aà

¹⁴ “A mbo Angel ñghòtē Laodicea ŋwà'ànē mē,

“Aâ ànnũ yĩi mē a lo a mbo yu wa yĩi mē à nì Amen, mbē yu yĩi mē a fà'à ñi ñtì yi tsim, ŋki mbē ayēfē annũ ñiŋkōŋ, mbē yu yĩi mē njoò tsim jii mē Nwĩŋgòŋ à le nnaŋsē ntsyà aa ghu nu aa, swõŋ nì mē, ¹⁵ Mē zĩ ifà'á ghuu, kaa nì si fwe kaa ŋki'ì kii ñlōō, a ghìrē mbaa mbòŋtē mē bon̄ nì fwe kē ñkii nloō. ¹⁶ Tsõ mē nì jwãmtē jwãmtē, kaa ŋki'ì lòò, kaa ŋki'ì kii ñfwe aa, mē aa twù ghuu a ntsũ mē i mē'è. ¹⁷ Nlon̄ mē nì swõŋ nì mē Mē nĩ ñgãŋàfù'ù, mē kwē mē ñghēē nĩ m̀bii, kaa mē si ayòò tsu bõŋē, lá kaa wa'à b̀ŋnē ñzi mē ò laa mbē, ñu tĩ àyoo, mē bi ko nĩ m̀lĩŋnē ghò, ñfum, mfə'ə, ñtswe nswērē ñswērē. ¹⁸ Mē tigē ñdĩ'itē nõo mē toò yuu a atii gold yĩi mē bi t̄oò nì m̀'ò, nsi'i a laa a mbo mē, tâ bē ŋgãŋkabē, ñki nyuu itsè'ē jĩ fù'ù a mbo mē, m̀bõontē nswērē ñswērē yò ya ghu, tâ àtũ yo wa'à kà ñdirē; ŋki yuu afũ mi'i nyo'otē mi'ĩ mo ghu mē mbē ò yē idigē le. ¹⁹ Bē bii mē mē kõŋē aa, mē ghàantē nĩ waa ŋkii ntsisē nĩ waa. Tsõ mē a bē laa, gaansē mitĩ mo, mbēŋkē ghò. ²⁰ Yē, wa mē tē a ntsũnda ŋkwēntē. Mbē ñu tsù à yu'u ñjĩ yà ñŋa'a ntsũnda, bon̄ mē aa ku zĩ tsi'ĩ yi, i jĩ bi'iyu, tâ à ki ñjĩ bi'iyu. ²¹ Nũ yĩi mē à

mà'a ntsyà aa, m̀è aa fa ada'a ghu mbo m̀è tâ à tswe bi'iyu a ab̀èr̀è nif̃ m̀è, tsi'ĩ ts̃õ ajàñə m̀è m̀è l̀è mà'à ñtsya, ñtig̃ə ñtswe bi'i Taà ghà a ñi ab̀èr̀è nif̃ yu aà. ²² Ǹù ỹi m̀è à tswe ñi it̃õj̃ñè aa, tâ à yu'u anǹù ỹi m̀è Azwĩ a swoñə a mb̀ò ñghòt̃ə aà."

4

Ajàñə m̀è bi gha'as̃ə Nwĩ a abur̃ə aà

¹ Ma ya a ghè m̀è ki tsyã, m̀è ỹə ñtsũ abur̃ə i ña'añè ñt̃əə, m̀è yu'ù ñj̃i ya m̀è i l̀è ñt̃e'ε m̃foo ñghàà a mbo m̀è a mb̃ĩi aa, i ghaà a mbo m̀è ñkoo tsi'ĩ ts̃õ ñt̃àñ, ñswoñ m̀è, "K̃o'c̃ ñz̃i faà aa, tâ m̀è d̃i'i inǹù j̃i i ka f̃è'è a noò ỹi ỳl̀à a tsyà m̀è aa a mbo wò." ² Azwĩ Nwĩ a bur̃ə ñkuu a nu m̀è, m̀è ỹə ab̀èr̀è a abur̃ə, ñù ỹi m̀ò'c̃ a ñañ̃ñè ghu! ³ Ñs̃i ỹi i t̃s̃ẽñk̃è tsi'ĩ ts̃õ ñg̃ò'c̃ at̃ind̃ùù j̃i bi t̃woñə ni jasper bo carnelian aà, k̃ur̃is̃è ỹi m̀è à l̀è si k̃ir̃ə tsi'ĩ ts̃õ emerald aa a karis̃ə ab̀èr̀è ỹa. ⁴ Ìb̀èr̀è j̃i m̀ò'c̃ m̀ìghum mi mbaa ñtsò j̃i ñikwà i l̀è ñt̃əə ñkaris̃ə ab̀èr̀è ya, b̃il̃i b̃i w̃è m̀ìghum mi mbaa ñtsò ñikwà k̃i ñstwet̃ə ghu, ñw̃e'ε its̃è'è j̃i f̀ù'ù, ñso its̃è'ətu ñif̃ it̃i gold a atu bo. ⁵ Mb̃əñ ñwà'āk̃è, ñkum̃ə bo bi ñj̃i i ghaà m̃f̃e'ek̃ə wa ñi ab̀èr̀è ya, m̃iñk̃à'ā mi s̃ambãa mi kh̃i wa ñs̃i ab̀èr̀è. Ma m̃i b̃ə aa ìzw̃i Nwĩ jya j̃i s̃ambãa. ⁶ Wa ñs̃i ab̀èr̀è ya, àyoo ỹi m̀ò'c̃ a tsw̃è ts̃õ ñk̃i m̃iyaa ỹi i k̃ir̃ə tso ñk̃è'è, ñj̃ẽñk̃è tsi'ĩ ts̃õ ñg̃ò'c̃ crystal.

A ñkaris̃ə ab̀èr̀è ya m̀b̀èε ts̃im, ñjoo j̃i m̀ò'c̃ j̃i i tswe ñt̃ĩ aa j̃i ñikwà i t̃əə ghu, mi'i luu a nu bo, ñtswe a ñj̃im ñki ñtswe a ñs̃i. ⁷ Ayoo ya ỹi ñtsyamb̃ĩi a k̃ir̃ə ts̃õ ñà̃ng̃wỹè, ỹi ayò̃nt̃è a k̃ir̃ə tsi'ĩ ts̃õ mb̀ò̃ñ, j̃i i yw̃e'e j̃i tar̃ə aa, ñs̃i ỹi i fiñè ỹi ñù m̃is̃ò̃ñè, j̃i i yw̃e'e j̃i ñikwà, i b̃ə ts̃õ maghoo ỹi a d̃àr̃è. ⁸ Ñjoo j̃i sw̃èr̃ə ma jya j̃i ñikwà i tswe ñi m̀b̀à mi ñt̃o'o mi ñt̃o'o. Mi'i mi luu ghu ñkaris̃ə a mum bo bi a ab̃eε. Bo ỹəè ñi ìk̃òò ñkaa ñk̃i'ì k̃ent̃è ñi às̃i'ìñè ñi ìtug̃è, ñswoñə ni m̀è, "Nl̃àa m̃àñs̃ə, ñl̃àa m̃àñs̃ə! Mm̃à'āmb̃i Nw̃iñg̃ò̃ñ Mbu'ut̃əmb̃i, yu wa ỹi à l̀è ñtswe, ñtswe ts̃ĩts̃ò̃ñ, i ỹi k̃ĩi b̃i tswe a noò ỹi a z̃i aà."

⁹ Ñjoo j̃i sw̃èr̃ə jya j̃i m̀è i tswe ñt̃ĩ aa i ỹəè ñi m̃ik̃òò ñgha'as̃ə ñk̃ĩi ñghu'us̃ə, ñk̃ĩi m̃fa ñi m̀b̃i'ik̃ə a mbo yu wa ỹi m̀è à ñañ̃ñə wa ab̀èr̀è m̀è à tswe nlwĩ'ĩ ñiñk̃oñə aà. Bo ỹi ti ỹəè laa, ¹⁰ b̃il̃i bya m̀ìghum mi mbaa ñtsò j̃i ñikwà bo w̃ò a nsỹe mm̃i ỹi yu wa ỹi m̀è à ñañ̃ñə wa ab̀èr̀è aa, m̀è à tswe nlwĩ'ĩ ñiñk̃oñə aà. Bo ma'ā ìts̃è'ətu ñif̃ jya jya wa a ñs̃i ab̀èr̀è ñswoñə ni m̀è, ¹¹ "Mm̃à'āmb̃i Nw̃iñg̃ò̃ñ ỹi'ì wa ò k̃ù'ùñə m̀è mb̃ə ò kw̃er̃ə ñigha'a bo bi àghu'us̃ə, ni m̃id̃à'ā, ñl̃oñ m̀è ò l̀è ññañ̃s̃ə ñjoo ts̃im, ñki ñghir̃ə m̀è tâ i tswe ñt̃ĩ aa ñi ñk̃ò̃ñè ỹò."

5

Ñib̀ù'ù ni aṅwà'àñè nya bo Mu mb̃i ñj̃èr̃è w̃a

¹ M̀è ỹə ñib̀ù'ù ni aṅwà'àñè ñi m̀ò'c̃ a m̃ĩm̃ àbo yu wa ỹi m̀è à l̀è ñañ̃ñə wa ab̀èr̀è aa ỹi mà'ā. Bi ñwà'àñè a mum ñki ñwa'añə a ab̃eε. Bi kw̃er̃ə ñi ìweñə a l̀è j̃i s̃ambãa. ² M̀è ỹə ñt̃ĩ angel a t̃oññè ñi ñj̃i ỹi ñt̃ĩ m̀bet̃ə ni m̀è, "Ǹù ỹi m̀è à k̃ù'ùñə m̀è mb̃ə a k̃e'et̃è ìweñə a l̀è j̃i s̃ambãa i ña'a ñibu'u ni aṅwà'àñè ñi à ni wò aa ε?" ³ Kaa ñù ts̃ù à l̀è ñk̃i'ì ghu tsw̃è, a abur̃ə k̃ə a atu nsỹe, k̃ə a m̃ĩm̃ ñsỹe m̀è mb̃ə a ña'a ñib̀ù'ù ni aṅwà'àñè nya ñlent̃è mum̃ə. ⁴ M̀è ñañ̃s̃è ñỹə'ə ñl̃oñ m̀è kaa bi l̀è ñk̃i'ì ñù ỹi m̀è mb̃ə a ña'a ñib̀ù'ù ni aṅwà'àñè nya ñlent̃è mum̃ aa ỹə. ⁵ Ñd̃ĩi wa ỹi m̀ò'c̃ a swoñ a mbo m̀è maà noò m̀è, "T̃see ki ỹè'è, ỹə, wa yu wa ỹi m̀è à ni Nãng̃wỹè àts̃ə baYuda, m̀b̃ə ñtig̃ə ñg̃ig̃è David aa, à mà'ā m̀è ñtsya m̀è mb̃ə a ña'a ñib̀ù'ù ni aṅwà'àñè nya bo bi ìweñə a l̀è jya j̃i s̃ambãa."

⁶ M̀è ỹə M̃ú Mb̃iñj̃èr̃è a t̃əə a t̃ĩt̃ĩ ab̀èr̀è ya bo bi ñjoo j̃i w̃è j̃i sw̃èr̃ə jya j̃i ñikwà, bo bi a t̃ĩt̃ĩ b̃il̃i bya, a fi tsi'ĩ ts̃õ bi l̀è ñwa, ñtswe ni m̃ind̃oñ mi s̃ambãa, bo bi mi'i mi s̃ambãa, mi d̃i'ì ñi ìzw̃i Nwĩ jya j̃i s̃ambãa m̀è à t̃òò a mb̀ò ñsỹè ñtsim̃è aà. ⁷ A l̀ò

ṅghɛɛ ɲkwɛrɛ nĩbu'u nĩ aɲwà'ànè nya a abò mà'a yu wa yĩ mɛ à lɛ ɲaɲnɛ wa abèrè aa. ⁸ A kwèrè mɛ nĩbu'u nĩ aɲwà'ànè nya, ɲjoo jĩ wè jĩ swèrè jya jĩ nĩkwà, bo bìlii bya mĩghum mi mbaa ntsò nĩkwà, bi wò a nsi Mú Mbĩnjèrè wa, ɲù a tugitè nìlòn, ɲù à tugitè nìlòn nĩ àɲààntè, ɲki ntswe nĩ ìkhĩ gold i luu nì njoo jĩ tòò jĩ lùmtè, i dì'i aa àtsà'atè Nwĩ bɛ bi Nwĩ bì tsimè. ⁹ Bo tigè ɲyèè nĩ ìkòò yĩ fii nswonɛ nĩ mɛ,

“Wa ò kù'ùnɛ mɛ mbè ò kwèrè nìbù'ù nĩ aɲwà'ànè nya ɲɲa'a iwenɛ alé jĩ jyá. Nlon mɛ bi lɛè ɲwa gho,

ò tsu'ù àtu bɛ bitsim nĩ àlèè yo, bìi mɛ bi lo nĩ ìtsè tsim, ɲghaa nĩ mĩghàà mi tsim, bo bì bè bì tsim a itoo itoo, nlèè a mbo Nwĩ;

¹⁰ ò ghìrè mɛ bo tigè bìsa'a bi ala'a bubo, mbè ɲgǎɲmà'a Nwĩ jii mɛ i fà'a a mbo Nwĩngòɲ Taà yì'inè aa, tâ bò yì ntigè nsa'a atu nsyè.”

¹¹ Mè ghèè ki yè nyu'u ɲjĩ baangel bí ghà'à ɲgha'a, mɛ bi sɛɲ bi ku'ũ ɲkam nì ɲkam, bo bì ntsù'ù nĩ ntsù'ù bì karisè abèrè ya, nĩ ɲjoo jĩ swèrè jya nĩ bìlii bya. ¹² Ntɔɲnɛ nswonɛ nĩ mɛ, “Wa Mu Mbĩnjèrè wa yĩ bi lɛ ɲwà yì aa, à kù'ùnɛ a ɲkwèrè mĩdà'à bo bì àfù'ù, nĩ mĩtsyè, bo bì mĩtì, nĩ àghu'usè nĩ nìgha'a bo bì mbɔɔnè.” ¹³ Mè yu'u ɲjoo tsim jii mɛ i lɛ ntswe a aburè bo bì a atu nsyè, nĩ a múm ɲsyè, nĩ a ɲkì mĩyaa, nĩ bè bì tsim bìi bi lɛ ntswe ghu aa, bi swonɛ nĩ mɛ, “A mbo yu wa yĩ à ɲaɲnɛ wa abèrè aa, bo bì a mbo Mú Mbĩnjèrè wa, tâ mbɔɔnè, nĩ àghu'usè, nĩ nìgha'a nĩ mĩtì tâ mĩ tswe a mbo bo òlwi'i nĩɲkonè.” ¹⁴ Njoo jĩ wè jĩ swèrè jya jĩ nĩkwà i swonɛ mɛ “Amen!” Bìlii bya bi wò a nsyè mmii Nwĩ.

6

Iwen ale jyá

¹ Mè yè Mú Mbĩnjèrè wa a kè'è àwenɛ ale ya yĩ ntsyàmbĩi a titii jya jĩ sàmbaa, mè yu'u àyoo ya yĩ mɛ a tswe ntii aa yĩ mɔ'ɔ a titii jya jĩ nĩkwà, a tɔɲnè nĩtì, ɲju'u tsò mbèn, nswonɛ mɛ, “Zì!” ² Mè lentè ɲyè a lɛɲè yì fù'ù, ɲù a kɔ'ɔ ghu atu, ntswe nĩ ɲkerè a abo yu, bi fà àtsè'etu nifò ghu mbo, a fè'è tsò yu wa yĩ mɛ a mà'à ntsya aà, ɲghɛɛ a mmà'a ntsò i tsyá.

³ Mú Mbĩnjèrè wa a bú ɲkè'è iwenɛ ale jya yĩ a ywe'e jĩ baa, mè yu'u àyoo ntswèntii ya yĩ a ywe'e jĩ baa, a swonɛ mɛ, “Zì!” ⁴ Mè yè lɛɲè yì mɔ'ɔ yĩ a ghè'è mɛ bòò, a fè'è, bi fà àdà'à a mbo ɲù yĩ mɛ à kò'ɔ ghu atu bi fa a ndoò munwĩ ntsò ghu mbo, mfa ada'a ghu mbo mɛ tâ à kwèrè mbɔɔnè fàa atu nsyè, tâ bè tigè ntsɔbìnè waa bo nĩ bo.

⁵ A kè'è mɛ awenɛ ale ya yĩ a ywe'e jĩ tarè aa, mè yu'u ayoo ya yĩ a tswèntii yĩ a ywe'e jĩ tarè aa, a swonɛ mɛ, “Zì!” Mè lèntè ɲyè lɛɲè yì mfi tsìɲ, ɲù yĩ mɛ à kò'ɔ ghu atu aa a tswé nĩ figè a abo yu, ⁶ Mè yu'u àyoo yì mɔ'ɔ a ghaà tsò ɲjĩ a titii ɲjoo jya mɛ i tswe ntii aa, nswonɛ nĩ mɛ, “Nkè'è àbaa ansaɲ yì mfuùrè a atú ifà'a ɲjwi yì mfuùrè, ɲkè'è abaa misaɲ jĩ tarè a atú ifà'a ɲjwi yì mfuùrè. Lá, nì tsuu ɲgi'i nĩ àtì milù'ù kè nĩ àtì mĩghurè ló ta.”

⁷ A kè'è mɛ awenɛ ale ya yĩ a ywe'e jĩ nĩkwà aa, mè yu'u ɲjĩ ɲjoo jya jii i tswe ntii jii i ywe'e jĩ nĩkwà aa, i swonɛ mɛ, “Zì!” ⁸ Mè lentè ɲyè lɛɲè ɲkìrè yì i bè tsò àkwì'inè fìɲè, ɲù yĩ à kò'ɔ ghu atu, ìkùm yì i bè Nìwò, Ala'a bìku bi bɛ a yonè ghu ɲjìm. Bi yátè mbi itii jĩ nĩkwà, mfa ada'a a mbo bo mɛ tâ bo zwitè atii yì fùrè nì munwĩ ntsò, bo bì ɲjĩ yì ntsì, nì nìghòò nì ɲkwòɲ bè, bo bì nàà mĩ tsè'è fàa atu nsyè.

⁹ A kè'è mɛ awenɛ ale ya yĩ a ywe'e jĩ ntaà aa, mè yè bìku bi bɛ bìi mɛ bi lɛ nzwitè waa nlon nìghàà nì Nwĩ bo bì ànnù yì mɛ bi lɛ sɪ swonɛ nlon nìghàà nì Nwĩ aa, ¹⁰ bo tɔɲnè ɲyè'è nswonɛ nĩ mɛ, “Mmà'àmbì Mbu'utèmbì, yì à laa mmàɲsè mbè ànnù nĩɲkonè, òo yu'utè i ywe'e aa a noò àkè, i bɔɲ sa'a batu nsyè, i nìɲ ɲgi'i a nu bo, nlon mɛ bi lɛ nzwitè a yì'i aa è?” ¹¹ Bi lɛ ntigè mfa atsè'è yì fù'ù a mbo bo nì atu nì atu,

ñswonj mə tã bo bɔɔ mmiintə a ni mũ àtĩi noò tã ñdũu ngànjakorê jyaa a mũm àfà'à, ni bĩlĩm byaa bĩi bi tswe nĩ ñzwĩtə tsɔ bo aa, tã ì ku'u.

¹² A kè'è mə awen aɛ ya yĩi a ywe'e ji nto'o aa, mə lèntə ñyə nsye i tsigìnə ni mĩtĩ, noò bənjə məfii tsɔ mĩkwĩ'ĩ, sànj yĩi à luu aa a tigə mbənj mbə tsi'ĩ tsɔ àlèè. ¹³ Mĩnjòn mĩi mi tswe a aburə aa mi wòkə a nsye tsi'ĩ tsɔ ajənjə mə mĩntà mi ikòò mi wòkə a nsye tĩ bàn a noò yĩi mə àfĩsè yĩ tĩi a tsigə ati ya aà. ¹⁴ Aburè a bwəkə yi tsi'ĩ tsɔ ñibù'ù ni aɲwà'ànə nĩi bi kərə nlò'òsə. Mĩnta'a mi tsim bo bi bĩkĩnjĩ bi tsim bi lo'òsə a adigə yĩi mi bi lɛ ntswe ghu aà. ¹⁵ Bĩfò bĩ fàa nsye nĩ bə bĩ wè, ni bĩtə bi ntso, ni ngənjkabə, ni ngənjmĩtĩ, bo bi bə bi tsim, ìbù'ù bo bə bĩi bi sĩ ìbù'ù bə, bi tigə ñlèontə a mum ìbù'ù ngoo, bo bi a nji'i ngò'ò mĩnta'a mya, ¹⁶ ñtwonjə nĩ ngò'ò jya bo bi mĩnta'a mya nswonjə ni mə, “Wò a nu bĩ'ĩ, njĩntə a yĩ'i fàa nsi ñu ghú mə à ñənjə fàa nĩ àbərə aà, bo bi a nĩ àlwi ntənjə Mũ Mbĩnjərə, ¹⁷ ñlonj mə ñjwĩ àlwĩntənj yĩ ñwè yàà ya ì zĩ mə. Ñu yĩi mə mbə a təə a nsi bo aa, à nĩ wò aa ɛ?”

7

BaIsrael bya 144,000 mə bi lɛ ntswe nĩ àwenə Nwĩ aà

¹ Ma ya a ghəə ki tsyã mə yə baangel bi ñikwà, bi təə ni mĩbuu mi atu nsye mù mi ñikwà, njĩnjə nĩ fĩfərə yĩi mə à tswe nĩ mbèɛ mbi ji ñikwà aa, mə tã à tsuu fàa atu nsye tsyà, ñtsuu atu njĩ miyaa tsyà, kə bə a nĩ ìtĩ jĩ tsu fàa mbi tsyà. ² Mə bú ñyə angel yĩ mò'ɔ a lô a mbi nsà'a noò ñtswe nĩ àwenə Nwĩngònj yĩi mə à tswe ntĩi aa, ñtənjə ntwonj baangel bya bi ñikwà mə bi fà mə mĩda'a mə bi ta ngĩ'i a nĩ àtu nsye bo bi a njĩ miyaa aa, ³ ñswonjə ni a mbo bo mə, “Nĩ tsuu ngĩ'i a nĩ àtu nsye, nĩ njĩ miyaa, bo bi a nĩ ìtĩ ta, nywe'e noò yĩi mə, bi ñnj mə awenə a nijenə ni nsi ngənjfà'á Nwĩ yĩ'inə.” ⁴ Bi swonj a mbo mə bə bĩi mə bi tswe nĩ ñnjə àwenə Nwĩ a nsi bo aa bi bə aa ntsù'ù ngkhi yĩ fùurə ni mĩghum mi ñikwà ñtsò ji ñikwà. Bi lɛ ñnj awenə a nu bə a ngwè'ɛ Israel ntsimə. ⁵ A atsə Yuda tã bi ñnj awenə Nwĩ ya a nu bə ntsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Reuben ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Gad, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, ⁶ a atsə Asher, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Naphtali, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Manassey, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, ⁷ a atsə Simeon, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Levi, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Issachar, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, ⁸ a atsə Zebulum, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, a atsə Joseph, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà, ñtigə njĩ ñnj a atsə Benjamin, ñtsù'ù ñghum ñtsò baà.

⁹ Ma yú a ghə mə ki tsyã, mə lĩi ñyə má mbəm ñnòò yĩi mə kaa mbə bi wa'à sən, i lô a nĩ itoo ì tsim, bo bi a nĩ itsə ìtsim, nĩ ngwè'ɛ bə ìtsim, bo bi a ni mĩghàà mi ìla'a mĩtsim, i təə a nsĩ àbərə ya, bo bi a nsi Mũ Mbĩnjərə wá, ñwè'ɛ itsə'ə jĩ fù'ù, ñtugitə ìjanj mĩghə a mbo bo, ¹⁰ ñtənjə tsi'ĩ nĩtĩ ñswonjə ni mə, “Annũ nyweensə bə a tswe aa a mbo Nwĩngònj yĩ'inə mə à ñənjə fàa abərə aa, bo bi a mbo Mũ Mbĩnjərə wá.”

¹¹ Baangel bya tsi'ĩ bĩtsim lɛ njĩ ntəə njkarisə abərə ya bo bi bĩli bya, ni ñjoo jya mə ì tswe ntĩi aa ji ñikwà, bo bi tsim lɛ ñwò a nsye àkũu kuu, wa ansi abərə ya mmii Nwĩ, ¹² ñswonjə ni mə,

“Amen!

Mbɔɔnə, ni ñgha'a,

ni mĩtsyè, nĩ mĩfà mbi'ikə,

nĩ àghu'usə,

ni mĩdà'à, ni mĩtĩ,

tã mĩ tswe a mbo Nwĩngònj yĩ'inə,

ñlwĩ'i ñnjkonjə. Amen.”

¹³ Ndi wa yĩ mò'ɔ a tigə ñghaa a mbo mə, mbetə gha mə, “Bə bú mə bi wè'ɛ itsə'ə jĩ fù'ù aa à ni bĩwò aa ɛ? Bo lo aa fə aa ɛ?”

14 Mè kwi'i ghu mbo mē, “Taà, ò zĩ.”

A swon a mbo mē mē, “Aa bè bya mē bi fè'è mē a mûm ñgi'i yĩ ntĩi ya aa. Bo sĩ'ĩ mē itsè'è jyaa, ñghirè i tigè mfu'u nĩ àlèè Mú Mbĩnjèrè wá.

15 Aa ñji'ĩ ànnũ yĩ mē bo tē a nsi abèrè Nwĩ mfa'a ghu mbo nĩ àsĩ'ĩnè nĩ itugè, a mûm ñdàmà'a Nwĩ aà.

Yu wa yĩ mē à ñàñnè wa abèrè aa à ka tsirè waa nĩ ñtãñ yi wá.

16 Kaa ñji i ka yĩ wa'à waa bú ñka nyanè, kaa ñji ñkĩ wa'a waa kii nyanè. Kaa tá ñnòò bo bì ñlòò idigè wa'à waa kii ntóò.

17 Nlon mē Mú Mbĩnjèrè wa mē à tswe a titii abèrè ya aa, àa bè ntsèèmbi wàà i ki tsyàsè nĩ waa a idigè bì nanèbirè ñkĩ ntswèntii, tá Nwĩ à ye'è milàà mitsim a mi'i bo.”

8

Ɔwen jii i ywe'e ji sambaa aà

1 Nòò yĩ mē Mú Mbĩnjèrè wa à le ñkè'è awen ya mē a le nywe'e ji sambaa aa, idigè le nsi'i a aburè mē swee, a nĩ àtii noò, kaa ayoo tsu a wa'à ghàà. ² Mē tigè ñyè baangel bya bi sambaa mē bi tē a nsi mi'i Nwĩ aa, bi fà ñtàn ji sambaa a mbo bo.

³ Angel yĩ mò'ò à le mbù ñzi ntē a mbèè ñikèntè ni mò'ò ni mà'anwĩ, ñtugitè akanè ntòò ñjoo mmà'a Nwĩ yĩ gold; bi fà ñjoo mmà'anwĩ jĩ lùmtè jĩ ghà'atè mē tá à fa a bò'ò itsà'atènwĩ jii bè bi Nwĩ bitsim le si tsà'atè aa, wa atu ñikèntè ni mò'ò ni mmà'anwĩ nĩ gold nya mē ni le ntswe wa nsi abèrè aà. ⁴ Fii fi njoo jĩ lùmtè jya bo bì itsà'atènwĩ jya le si tigè nlo wa mbo angel wa ñkò'ò ni a nsi mi'i Nwĩ. ⁵ Angel wa à le ntigè nlogè akanè ntòò ñjoo mmà'anwĩ ya, ñlwensè ni mò'ò yĩ i le nlò wa ñikèntè ni mò'ò, mma'a a nsyè. A mà'à mē aa, mbèñ kà ñkumè, ñji i ghàà, mbèñ wa'àkè, ñsyè i tsigìnè.

Ajàñ yii mē bi le ntōñ ntàn ji mbii ji ñikwà aà

⁶ Baangel bya bi sambaa mē bi le ntugitè ntàn jya ji sambaa, bi le ntanntè nũ yàà a ntōñ.

⁷ Angel yĩ ñtsyambii à le ntōñ yii ntàn, bi mà'à miwèè ni mò'ò yii bi le mforè a bò'ò àlèè aa, a atu nsyè i sigè ntóò àtii nsyè yii a ywe'e ji tarè aa bo bì àtii ñi yii a ywe'e ji tarè, ñki ntóò ñgèè yĩ ñfwè ñtsimè.

⁸ Angel yii à ywè'è bi baa aa a tigè ntōñ yii ntàn, bi mà'à àyoo yĩ mò'ò yii mē a le mbè tsó nta'a yĩ wè yii i khi aa, a mûm ñkĩ miyaa; ⁹ àtii ñki yii a ywe'e ji tarè aa, a bəñkè ñtigè tsó alèè, àtii njoo ñtsim jii mē le ntswe ntii maa ñki miyaa nywe'e ji tarè aa i kwokè; bi tá ñgi'i nĩ àtii ibàn jii a ywe'e ji tarè aa tsi'ĩ tsim jii i le ntswe ghu aà.

¹⁰ Angel yii à le nywe'e bi tarè aa à le ñki ntōñ yii ntàn. Fĩnjōñ fi wè fii fi le si khi mbanè tsó ñkà'à aa, fi le nló a aburè ñwo nĩ àtii mĩñkì yii mē a ywe'e mi ntarè aa, bo bì bĩnanèbirè. ¹¹ ñkum fĩnjōñ fya à ni Mĩlwĩ'itsegè. Àtii mĩñkì mya yii a ywe'e ji tarè aa, le mbèñ ntigè nlwi tsegè, bè bì ghà'atè bii bi le nno aa bi le ñkwokè nlon ajànè mē ñkĩ wa i le si lwĩ aà.

¹² Angel yii à ywe'e bi ñikwà aa a tōñ yii ntàn, bi tigè ntsè ñgi'i a nĩ àtii noò yii a ywe'e ji tarè aa, nĩ àtii san yii a ywe'e ji tarè aa, nĩ àtii mĩjōñ yii a le nywe'e ji tarè aà. Ma mùa ajàn àtii ñkà'á yaa yii a le nywe'e ji tarè aa a le mbèñ ntigè mfii; àtii njwi yii a le nywe'e ji tarè aa kaa wa'à bù mfu'u; kaa àtii itugè yii mē a le nywe'e ji tarè aa kaa a wa'à nĩ ñkà'à kĩ ñtswe.

¹³ Mē bú ñghèè ki yè, nu'u àbu'ùmbèrè yĩ mò'ò yii à le si dàrè ni a ndəñ tsi'ĩ yùyu aa, a yè'è nĩ ñji yĩ ntii, nswonè ni mē, “Womèè! Womèè! Womèè a nĩ ñgi'i yĩ ntii yii i

ka bú kuu a nu bè bii bi tswe fàa atu nsye aa, a noò yĩ mē abùgè baangel bú bi tarē ka tōŋ i jyaa ntàn aà!”

9

Ntàn yĩ i ywe'e ji ntaà aà

¹ Angel yĩ à le nywe'e bi ntaà aa a tōŋ yĩ ntàn, mē yē fĩnjōŋ fii fi le nlō a aburē ŋwo a nsye aa, bi fā key yĩ mē à le si ŋa'a ntsũ ataa yĩ tsò ntso ya aa ghu mbō. ² A le ŋa'a ntsũ ataa yĩ tsò ntso ya, fili fi fē'è wa ntsũ ataa, mbē tsi'ĩ tsō fi mē fi fē'è a nĩ nta'a yĩ bi tōo a ntii àlòò aa, ŋghirē nìnòò bo bì idigē tsim fii. ³ Ŋgwèènè le ntigē mfe'è wa ni fili, nsigē nluu a nsye, bi fā àdà'à yĩ mē a le mbē tsi'ĩ tsō à yi bāŋgaa bì bi bii bi tswe a atu nsye aa a mbo bo; ⁴ òswōŋē a mbo bo mē, tã bo tsuu ŋgi'i a nĩ ñgèè kē àyoo ayēŋ, kē nĩ àtĩ yĩ tsu lō tsē. Lã mǎŋŋē nǎŋsē ntsē ŋgi'i aa tsi'ĩ a nu bè bii mē kaa àwenē Nwĩ ya sī a nitsenē nsi bo tswé aà. ⁵ Bi le mmà'atē mē tã ñgwèènè jya nne ni bo a atu bisàn bi ntaà, lã ntsee waa lō bāŋŋē zwitē, ŋgi'i yĩ mē bi le si dī ni bo aa, i le mfinē yĩ ŋũ yĩ mē àŋgaa yĩ bi a loo yi aà.

⁶ Aa yĩ bē maa noò aa, tã bē ka nlōo ni nìwo kaa wa'à yē; bo ka yĩ ki yè'ètē ni a ŋkwo, tã nìwo bāŋŋē ŋka ŋkhē nĩ waa.

⁷ Ŋgwèènè jya le mbē aa tsi'ĩ tsō bìlōŋē bii mē bi tanŋē a ŋghēè ni bù a ntsò aà. Bi le ŋwe'è njoo jĩ mō'ō jii i le mbē tsi'ĩ tsō itsē'otu nifò gold aa atu bo; mĩnsĩ myaa bāŋŋē mbē tsō mĩ bē, ⁸ òŋŋ jyaa i bē tsō òŋŋ bāŋgyē, mĩsōŋ myaa bē tsō mĩ takurē; ⁹ àyoo yĩ a le mbē tsō ñgùù ntsò yĩ mē bi ghirē nĩ àtĩ aa a tswe a nigō bo, mĩbã myaa mĩ ju'u tsi'ĩ tsō bìkaligē bì ghà'atē bii bìlōŋē swùŋē ŋghēè ni bu a adigē ntsò aà. ¹⁰ Mĩŋkùù myaa mĩ le mbē tsi'ĩ tsō mĩŋkùù mĩ bāŋgaa bì bì ŋki ntswe nĩ mfe'è nta nĩ bē ghu tsō bāŋgaa bì bì. Adà'à yaa a nlēnsē bē ghu ni bisàn bi ntaà a ntswe aa wa mĩŋkùù bo. ¹¹ Mfò yĩ à le ntswe atu bo aa, à le mbē angel yĩ mē à le mfe'è aa wa nĩ ataa yĩ tsò ntso ya aà; ìkũm yi ni ñghàà ni baHeber i bē Abadon, baGrikia twōŋē nii ni Apollyon.*

¹² Ŋgi'i yĩ ntii yĩ ntii yĩ ntsyàm̀bii i tsyà mē; lã, yē ni, wa jĩ ji baa i burē ki yōŋē.

Ntàn yĩ i ywe'e ji nto'o aa bō ŋgi'i yĩ ntii yĩ i ywe'e ji baa aà

¹³ Angel yĩ à ywe'e bi nto'o aa a tōŋ yĩ ntàn, mē yu'u ñjĩ i lō ni mĩndōŋ mya mĩ nĩkwà mii mĩ le ntswe wa mĩbuu mĩ nĩkentē ni mō'ō ni mmà'anwĩ nĩ gold, mē ni ntswe a nsi mi'i Nwĩ aa, ¹⁴ òswōŋē ni a mbo angel wa yĩ mē à le nywe'e bi nto'o, ntugitē ntàn ya aa mē, “Fēè baangel bya bi nĩkwà mē bi kwērē wa mbēè ñkĩ miyaa Euphrates yĩ wē wa aà.” ¹⁵ Maa àjàŋ bi le mfe'è baangel bya bi nĩkwà, bii mē bi le ŋkwērē nyu'utē nĩ noò ma wa, nĩ ñjwi mà ya, ni sàŋ ma wa, nĩ àlòò ma ya, a nzwitē mbēè bē yĩ i le nywe'e ji tarē aà. ¹⁶ Mē le nyu'u ndùù bìsogyē bya mē bi le ŋkō'ō bìlōŋē bi ntsò bya aà, i le mbē ntsù'ù ji ñghum ŋgaa ntsù'ù ji ñghum ŋgàà ji baà. ¹⁷ Aà àjàŋ yĩ mē mē le nyē bìlōŋē bya wa ni ñjèè tē tē aa a yuà: Bē bii bi le ŋkō'ō bìlōŋē bya aa le ŋwe'è ŋgùù ntsò a nigō bo i bāŋē tso mō'ō, mĩfii tsō sarphire, mĩbāŋē tsō sulphur. İtu bìlōŋē jya i le mbē tso ji bìtakurē, mō'ō bo bì fili, ni sulphur fē'è ni a ntsũ bo. ¹⁸ Ŋgi'i juà ji tarē, mō'ō, fili ni sulphur wa mē à le si fē'è wa ntsũ bìlōŋē bya aa le nzwitē mbēè bē yĩ i le nywe'e ji tarē aà. ¹⁹ Adà'à bìlōŋē bya a le ntswe aa a ntsũ bo, ni a mĩŋkùù bo; mĩŋkùù myaa le mbē aa tsō no jii i tswe nĩ İtu aà, bo tigē ñlōgē nlēnsē nĩ bē ghu.

²⁰ Abùgè bē bya bii mē ŋgi'i mà jũ le ŋwa'à zwitē aa kaa le ŋwa'à mĩntii myaa bēŋkē ñkentē ŋghirē ñnnũ jĩ bi jii bo le si ghirē aà, kē ñkentē mmii bìdemon bo bì mĩŋkobē mii bi le nñāŋsē ni gold, ni silva, ni abwēè ni ŋgò'ō, kē nĩ àtĩ, mii kaa mĩ si

* 9:11 ñjĩ'ĩ yĩ i bē aa mē, yu wa yĩ mē ta ŋgi'i aà

idigə yə, kaa wa'à nì ìnnù yu'ù, kaa wa'à təè aà; ²¹ kaa bo le ɲwa'à kè ɲkentə a ɲka nzwitə bè, kə annù bísòrè, kə annù ajirè kə ìyèrè waa.

10

Angel yĩ mɔ'ɔ bo mũntsĩrê nìbù'ù nĩ àɲwà'ànè

¹ Mè le mbù ɲyè angel yĩ ɲwè yĩ mɔ'ɔ a lô a aburə nsigə nì a nsyè, ɲwè'è mbà'à a nu yu, kùrìsè a karìsè àtù yì; ɲsì yì i tâ tsò ɲìnnòò, mìkà'à mi bə tsò ɲtə'ə, ɲkhi tsò mɔ'ɔ. ² A le ntugitə a mũntsĩrê nìbù'ù nĩ àɲwà'ànè ɲii bə ɲa'a aa a abo yu. Ntè'è akòrè yì yì mà'à a atu ɲkì miyaa, ɲtè'è a yì ɲkwàbè a atu nsyè, ³ ɲtɔɲnə nĩ ɲjì yì i le mbə tsò takurè a nwurə aà. A tɔɲnè mē ɲghaa aa, m̀bən i kùm ɲgaa jì sàmbaa ɲkwì'i. ⁴ Mbən yá i kùm mē ɲgaa jì sàmbaa aa, m̀ ghèè mə mə ɲwà'ànè annù ya a nsyè, ɲyu'u ɲjì i lô a aburə nswon mə, “L'ò'sè annù ya mə mbən ya i kùm ɲgaa jì sàmbaa nswonə aà, ɲtsee a nsyè l'ò ɲwà'ànè!”

⁵ Angel wa mə m̀ le nyə a təə a atu ɲkì miyaa bo a atu nsyè aa, a ɲentə àbò yì yì mà'à a aburə, ⁶ ɲkaa nĩ ìkùm yu wa yìi mə à lwì'i ɲɲkɔɲ, yìi mə à le ɲnaɲsə aburə bo bì ɲjòò tsim jii i tswe ghu, ɲnaɲsə nsyè bo bì ɲjòò tsim jii i tswe ghu, ɲkì naɲsə ɲkì miyaa bo bì ɲjòò tsim jii i tswe ghu aa, nswon mə, “Wa bì ka wa'à noò bù ɲghensə! ⁷ Nòò yìi mə angel wa mə à ywè'e bì sambaa à ka tɔɲ yìi ntàn ya aa, tâ Nwì à m̀naɲsə ɲghìrə annù yìi mə à le ɲkà'à, ɲləə a al'ò'sè, tsi'ĩ a ajàn yìi à le nswon a mbo ɲgàɲafà'à jì, ɲgàɲntoò jì aà.”

⁸ ɲjì yà mə m̀ le nyu'u i ghaà ɲlò a aburə aa, i bù ɲghaa a mbo m̀ nswon mə, “Ghèè ɲkwèrə nìbù'u nĩ àɲwà'ànè nya mə bì ɲa'a nì tswè a abo angel wa mə à təə a atu ɲkì miyaa, bo bì a atu nsyè aà.”

⁹ Mè tigè ɲghèè ɲswon a mbo angel wa mə tâ à fa mũntsĩrê nìbù'ù nĩ àɲwà'ànè nya a mbo m̀; a swon a mbo m̀ mə, “Kò ɲkurè! A ka kì lwì a to'o wò, lâ i kì lli a ntsũ wò tsò Nwù.” ¹⁰ Mè ghèè ɲkwèrə mũntsĩrê nìbù'ù nĩ àɲwà'ànè nya ɲkurə; a lli a ntsũ m̀ tsò nwu, lâ m̀ kùrè mē m̀mi aa, a ka ɲlwi a ato'o m̀. ¹¹ Bì tigè ɲswonə a mbo m̀ mə, “O ka bù kì kè'ènə annù yìi mə Nwì à kà'a nlon ɲgwè'è bè, nĩ itoo itoo, m̀ghàà mì itoo itoo, nì bìfò bì tsim aà.”

11

Annù bìyəfə bya bi baà

¹ Bì fà figè a mbo m̀ a bə tsi'ĩ tsò àtì yì tswì'ĩ, ɲswon a mbo m̀ mə, “Bìnnə mfigè ndàmà'anwì ya, bo bì ɲikèntə nì mɔ'ɔ nì mmà'anwì nya, ɲsəɲ bē bìi mə bì gha'asə Nwì ghu aà. ² Lâ tsùù ghò ɲsàɲ ndàmà'anwì ya abeɛ figè. Mà'àtè ma ya a abeɛ, ɲlon mə bì fà mē a mbò itoo itoo bo ka yì tigè kì ɲɲtə ɲjò'ò àla'a ya mə i làa m̀naɲsə aa a ɲjĩm bìsàɲ mighum mì ɲkwà ɲtsò baà. ³ Mè aa fa m̀ida'a a mbo bìyəfə ba bya bi baa, tâ bo tigè nyu'u ntoo ɲkè'ènè nĩ ànnù yìi a ka kì fè'è aa a ɲjĩm ɲjwi ntsù'ù yì fùùrè nĩ ɲkhi jì baa nì mighum mì nto'o, ɲwè'è m̀kwì'i.”

⁴ Bìyəfə bù bì baa àa ìtì olive jya jì baa bo bì ìtetè lâm jya jì baa, mə i təə a nsi M̀mà'àmbì àtu nsyè yù aà. ⁵ ɲù tsù à bə lòò ɲləənsə waa bon mɔ'ɔ ka swì'inè a ntsũ bo i tòò yì. ɲù yìi mə a lòò ɲləənsə waa aa tâ à zì mə bì ka zwitə yì ma mùu ajànè. ⁶ Bo tswe nì m̀idà'à a ntswà àbùrè mə tâ m̀bən tsuu loo a nì m̀tugə mì ɲjwi m̀ii bo kè'ènə ntoo yàà ya aà. Bo kì ntswe nì m̀idà'à a ɲghìrə mə tâ ɲkì i bəɲkə ntigè aləə, bo bì a mmà'a m̀buu mighòò mì ɲkwon bə m̀ ghà'àtè a atu nsyè a nĩ ɲdùu ɲgaa yìi bo kɔɲə aà.

⁷ Bo bə kì m̀naɲsə a nswonə annũ Nwì ya nì ɲsì nì nsi bon nàà m̀tsə'ə ya mə i lò wa mfən àtaa yì tsò ɲtso ya ɲkɔ'ɔ aa, i ka mà'à waa nĩ ɲtsò, i zwitə waa, ⁸ tâ ìkù jya tigè

nnɔŋtə a mfāŋnə ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya, wa adigə mə bi le ŋkwèentə mà'àmbĩ wàà ghu mə bi naa ikùm yi ni Sodom kə Egypt aa. ⁹ A ñjĩm njwi ji tarə nì àtĩi, tã ñgwè'è bə, ni bə bĩi mə bi lo a itsə itsə bo bi bĩi mə bi ghàà mighàà mi itu itu bo bi bə bĩi mə bi lokə a itoo itoo, tã bi tɛ'ɛ mi'ĩ myaa a nĩ ìkú jyaa, ñki ntuu mə kaa mbə bi wa'à waa a nisyè twinè. ¹⁰ Bə bĩi bi tswe a atu nsyè aa, baa yĩ tigə doritə nlon ɱgaà yàà, i kii ki ji dorə, i kwenə nĩ ñjoo, nlon mə ɱgǎŋntoo ma jú bi baa, bi le si nanşə mbə ɱgi'i a mbo bə bĩi mə bi tswe a atu nsyè aa.

¹¹ Lá ñjwi bú ñghəə ki tsyà ji tarə nĩ àtĩi, àzwĩ ntswéntì a lô a mbo Nwĩ ñkuu a nu bo, bo bĩnè ñtəə ni m̀kòrə myaa, nìbɔ'ɔ nĩ wè tswa bə bĩi mə bi le si lĩ waa aa. ¹² Bo tigə ñyu'u nji i lô a aburə ntɔŋnə nswon a mbo bo mə, “Kɔ'ɔ nzĩ nì faà!” Mbà'à logə waa tsi'ĩ a nsĩ ñgǎŋkibàà jyaa bo kɔ'ɔ ɱghèè a aburə, bo təə nlii. ¹³ Tsi'ĩ maà noò, ñsyè i tsigìnè tsi'ĩ nì m̀tìi, àtìi yĩ a ywe'e ji nighum a nĩ ñjò'ò àla'a ya a wò. Bi zwitè bə ntsù'ù ji sàmbaa wà noò mə ñsyè i le si tsigìnè aa. Nìbɔ'ɔ nĩ wè tswà àbùgè bə bo gha'asè Nwĩ aburə.

¹⁴ ɱgi'i jii i ywe'e ji baa, i tsyà mē, yē nì, jii i ywe'e ji tarə i tigə tsi'ĩ a abò.

Ntàn yii i ywè'e ji sàmbaa aà

¹⁵ Angel wa yii à ywe'e bi sàmbaa, a tɔŋ ntàn, ñji nnòò i fɛ'ɛ a aburə ntɔŋnə nswonə ni mə, “Annù nifɔ nsyè yù a bəŋkə mē ñtigə annù nifɔ Mmà'àmbĩ yi'inə, bo bi à yĩ Kristo yĩ, yii à ka yĩ tigə mbu'utə i lwĩ'ĩ nĩŋkonè.” ¹⁶ Bili bya mighum mi mbaa ñtsò nìkwà, bya bii bi le ntswe a itu ibərə bo a nsi Nwĩ aa, bo wò a nsyè àkùu kuu, n̄mii Nwĩ, ¹⁷ ñswonə ni mə,

“Mbi'ikə a mbo wò, Mmà'àmbĩ Nwĩngon Mbu'utəmbi, yii mə ò tswe tsĩtsòn, mbə yii ò le ntswe a mbii,

ñlon mə ò kwèrè mē mida'á mo mĩ wè mya ǹlògìnè ñka mbu'utə mbĩ aà.

¹⁸ Itoo i le ntigə nluu nĩ àlwintɔŋ, noò àlwintɔŋ ghò wa à kù'ù mē,

bo bi noò yii mə bi tswe nĩ ñsa'a biku bi bə ghu aà,

ñki mbə noò yii mə bi tswe nĩ ñtsɔ'ɔ ifà'a ɱgǎŋfà'á jo, nì ñgǎŋntoò jo, ni bə bo bi tsim,

ni bə bii bi bɔ'ɔ ikùm ghò aà, bə bĩ kègə kə bə bĩ wè.

Noò à kù'ù mē mə baa ta ɱgi'i a nu bə bii mə bi le si ta ɱgi'i a nĩ àtu nsyè yù aà.”

¹⁹ Ndámà'anwĩ a aburə i le ɱa'anə ntəə, bi yē nì ñkòm àkàà ya i təə wa múm ndámà'a yu, mbəŋ i ɱwa'àkə, ñji i ghaà, mbəŋ i kumə, ñsyè i tsigìnè, m̀wèè mi mbəŋ mĩ wè mi wò.

12

Màngyè wa bó ndéfò wá

¹ Mə yə àlènsè yĩ wè a fɛ'è a mbà'à àburə, m̀ngyè a fɛ'è ghu, ɱwɛ'ɛ n̄nòò tsi'ĩ tsò ìtsə'ə ji, sàŋ a tswé ghu nji'i m̀kòrə, a wɛ'è àtsə'ətu nifɔ ni m̀njòn ghu nighum ñtsò baà. ² A le ntsigə mu, àjàŋ yii mə mu wa à le si yanə bo bi ñgi'i yii mə à le si yə wa a njwe mu wa aa i ghirə a yə'ə. ³ Alènsè yĩ mɔ'ɔ a bú ñku'usə mfɛ'ɛ a aburə, mə ghəə ki yə mamù'ù ndéfò yii a ghə'ə boò ntswe ni itu ji sàmbaa nì m̀ndɔŋ mi nighum, ñki ntswe ni ìtsə'ətu nifɔ ji kègə ji sàmbaa wa nĩ ìtú ji jyá. ⁴ ɱkùú yi i swon m̀njòn mii mi tswe a aburə aa atii yĩ fùurè a tìtìi ji tarə, mma'a a atu nsyè. Ndéfò wa a təə a nsi m̀ngyè wa mə à tsigə mu wa aa, mbətə ni mə yu mĩ mú yĩ wa a noò yii à jwe.

⁵ A jwe múmbāŋnə yii à le ntswe nĩ mbù'utə itoo itoo nĩ ñgwànə àtìi. Lá bi ghènsè ǹlogə mú yĩ wa ɱkɔ'ɔ ɱghɛɛ ni ghu a mbo Nwĩ, wa abərə yu. ⁶ M̀ngyè wa a khə ñghɛɛ a nta'a m̀wèè mi wèè, a adigə yii Nwĩ à le ntantə adigə ghu mbo, mə tã bi

tigè ŋko'o yi ghu, a njĩm m̀tugè mi njwi òtsù'ù yĩ f̀ùrè nĩ òkhì ji baa nì m̀ghum mi nto'o.

⁷ Ntsò i fe'è a aburè, Michael bo bì baangel bi bi ma'à ni a ndèfò wa nì òtsò. Ndèfò wa bo bì baangel bi k̀i m̀ma'a nĩ Michael nĩ òtsò. ⁸ Lá bi le ŋgha'a a ndèfò wa, kaa abwarè yĩ tsũ a wa'a a mbo bo a aburè bú òtswe. ⁹ Bi le ntigè mfi'isè mamù'ù ndèfò wa mmà'a a nsyè, ndèfò ma ghù a bə aa àlwènə no ya, mə bi twonə ni Devil ŋkii ntwonə ni Satan aà, mə à ni ŋgàŋmbwè'èsè m̀bĩ òtsim aà, bi fi'isè yi m̀ma'a a atu nsyè bo bì baangel bi. ¹⁰ Mè yu'u òjĩ i tonè a aburè nswonə ni mə, “Annũ nyweense bè ni m̀dà'à mi Nwĩ, nĩ ànnũ nifò Nwĩ yi'inè bo bì àdà'a Mũ yĩ Kristo à yĩ mē tsĩtsòŋè. Nlon mə ò wə mə à k̀i si təə ni a nsi mi'i Nwĩ ònĩŋə nĩ ònnũ a nu bilĩm bi'inè a asi'inè bo bì òtugè aa, bi fi'isè mē yi a aburè m̀ma'a a nsyè. ¹¹ Bi le ŋgha'a yi aa nĩ àlèə Mũ Mbĩnjèrè wa, bo bì ni òghàà ni ntoo ya yĩ mə bo le si swonə aa, bo bì àjàŋ mə kaa bo le ŋwa'á ibĩnũ waa lĩŋè lá m̀baŋŋe ndoritə mə mbə bi fá òtwèntĩ yàà òkwo aà. ¹² Tigè ndoritə mbá aburè ni bú bìi nì tswe ghu aà! Lá ŋgĩ'i a nu wò, m̀bá òsyè, nì òkĩ miyaa. Nlon mə Devil à sigè mē òzi a mbo wò nĩ àlwintəŋ yĩ wè. Nlon mə à zi mə, nòò yĩ à ghù'ùtə aà.”

¹³ Ndèfò wa à yè mē a ajàŋə mə bi fi'isè mē yi m̀ma'a a nsyè aa, m̀fem ntsù yi, m̀furè nĩ m̀ŋgyè wa mə à le njwe m̀mbàŋnè wa aà. ¹⁴ Lá bi fa m̀bà mi maghoo yĩ òwè mi m̀baa, m̀ŋgyè wa a darè ni mu, òkhə no ya, òghèe a nta'a m̀wèè m̀wèè, a adigè yĩ mə bi le ntswe nĩ òka ŋko'ò yi ghu, a njĩm òlòò ji tarə nì àtì. ¹⁵ No ya i tigè òswi'i ŋkĩ a ntsũ yu tsi'ĩ tsò òkĩ miyaa, i jwu'ù òyonə ni a ŋkonə m̀ŋgyè wá. ¹⁶ Lá òsyè i le nzi a ŋkwetə m̀ŋgyè wa, òŋa'a ntsù yi, m̀mi ŋkĩ miyaa wa mə ndèfò wa à le si swi'ĩ a ntsũ yu aà. ¹⁷ Ndèfò wa à le ntigè nlwisè ntəŋ a nu m̀ŋgyè wa, òlo ŋghèè yi, òtigè m̀ma'a nĩ òtsò a nĩ àbùgè ŋgwè'è m̀ŋgyè wá, a nu bo bìi mə bi lèè ndi'i Nwĩ òkii nswonə nĩ ànnũ a ŋgaa Yesu. [¹⁸ A le ntigè ŋghèe ntəə yi a nĩ àwàŋ a mbèè òkĩ miyaa.]

13

Nnàà m̀tsə'ə jya ji baà

¹ Mè yə nàà m̀tsə'ə i fe'è ni a m̀m òkĩ miyaa, òtswe nĩ m̀ndəŋ mi òghum nì òtu ji sàmbaa, òtsə'ətu nifò jĩ kègə ji òghum i tswé a atu m̀ndəŋ mi mya, òkũm m̀bègìtè i tswé wa nĩ òtù ji jyá. ² Nàà m̀tsə'ə ya mə mə le nyə aa i le mbə tsi'ĩ tsò takurè, m̀kòrè mi bə tsò m̀ bu'umbèè, òtsũ yi bə tsi'ĩ tsò yĩ naàŋgyè. Ndèfò wa a fa m̀dà'à mi bo bì àbèrè yi bo bì àdà'à yi yĩ wè a mbo nàà yá. ³ Atú yĩ yĩ m̀'ə a tswé nĩ àla'a yĩ a finə tsò a zwitə naà yá, a tì bə aa bon àlà'à ya mə a le mbə zwitə yi aa a yòò mē. Annũ a gha'a bə b̀tsim a atu nsyè, bi tigè òyonə naà yá. ⁴ Bè le mmii ndèfò wa nlon mə à le mfa ada'á yi ya a mbo nàà ya aà. Bo le ŋkĩ ntigè mmii nĩ nàà m̀tsə'ə ya nswonə ni mə, “Nù yĩ mə à bə tsi'ĩ tsò nàà m̀tsə'ə yù aa à nĩ wò aa è? Kè m̀bə b̀ wò k̀ òto aa è?”

⁵ Bi le mfa ntsù a mbo nàà ya mə à ka mfi'isè m̀ghàà mi k̀ntèrè bo m̀ghàà mi m̀bègìtè. Bi fá àdà'à ghu mbo mə tá à ghìrə annũ yĩ à k̀ŋə aa a njĩm b̀sàŋ m̀ghum mi òkwà òtsò baà. ⁶ I le ŋŋa'a ntsù yi m̀bègìtè Nwĩ ghu, m̀bègìtè nĩ òkũm yi, nĩ àdìgè yĩ mə à tswe ghu aa, mə a la bə mə, bo bì bə b̀tsim bìi mə bi tswe a aburè aà. ⁷ Bi le ŋkĩ mfa ada'a ghu mbo mə tá à ma'a bə bi Nwĩ nĩ òtsò ògha'a waa. Bi le mfa ada'a ma yù ghu mbo a atù òtsè tsim, bo bì a atu ŋgwè'è bə b̀tsim, ni m̀ghàà mi tsim nĩ òtoò tsimè. ⁸ Bè b̀tsim bìi bi tswe fàa atu nsyè aa ka tigè mmii nii, là'à bə bya mə, òlògìnə a òlògìnè m̀bi ka bi lèè òkĩ'ì m̀kũm myaa wa m̀m àŋwà'ànə òtswèntì Mũ Mbĩnjèrè wa mə bi le ŋwà aa ŋwà'ànè aà.

⁹ Nũ yĩ à tswe nĩ àtòḡnè aa tâ à yu'u:

¹⁰ Nũ yĩ mē bi tswe nĩ n̄tswā yi nĩ àbù'u n̄tsò aa,
baa tswa yi nĩ àbù'u n̄tsò i ghèè nĩ ghu;

nũ n̄tsim yĩ bē tswe nĩ n̄zwitē yi nĩ munwĩ n̄tsò aa,
baa yĩ kii zwitē yi nĩ munwĩ n̄tsò.

Ma yũ a lɔ̀ò nĩ ànnũ mbii ḡḡi'i bo bì àb̄iintii a mbo bē bi Nwĩ

¹¹ Mē bú ñyē naà m̄tsə'ə yĩ mò'ò i fē'è a nsyē, n̄tswe nĩ m̄ndɔḡ mi mbaa tsi'ĩ tsò m̄ũ m̄b̄j̄èrè, ḡghaa tsi'ĩ tsò n̄d̄èf̄ò. ¹² I le ntigē n̄logē ada'a naà m̄tsə'ə yĩ m̄b̄ii ya tsim mbu'utē nĩ m̄bi ghu ghu nsĩ. ḡghirē nĩ mē tâ ñsyē bo bì bē b̄ii bi tswe ghu aa tâ baa mmii naà yĩ m̄b̄ii ya mē àlà'à ya yĩ mē a le mbē zwitē yi aa, â yòò mē aà. ¹³ I ghirē nĩ ìl̄ensē innũ j̄i wē, ḡghirē mò'ò i l̄ò nĩ aburē nsigē nĩ a nsi bē. ¹⁴ Nyon̄ a ḡj̄im ìl̄ensē innũ j̄ya mē bi le mmà'atē mē à ka mfa'a a nsi naà m̄tsə'ə ya aa, i tigē m̄bwe'esē nĩ bē b̄ii bi le n̄tswe f̄aa nsyē aa, ñswon̄ a mbo bo mē tâ bo nan̄sē f̄iḡkobē fi naà m̄tsə'ə ya mē bi le n̄l̄ənsē nĩ munwĩ n̄tsò i k̄i m̄burē ki tswe nt̄i aà. ¹⁵ Bi le ḡki ma'atē mē tâ à zwi mfə'ə a nu f̄iḡkobē fi naà m̄tsə'ə yĩ m̄b̄ii ya a ḡghirē mē fi ka ḡghaa t̄a ki gh̄irē tâ bì zwitē bē bya b̄ii mē bi tuu mmii f̄iḡkobē fi naà m̄tsə'ə fya aà. ¹⁶ Fi le ntigē ḡki ḡghirē bē bitsim, bì k̄ègē bo bì bì wē, b̄ii nĩ ḡḡāḡkabē bo bì ḡḡāḡf̄um, b̄ii mē à nĩ bē atu bo bo bì ìb̄ù'ù, mē tâ bì wenē waa a ab̄ò mà'à k̄è a n̄j̄enē nĩ nsĩ, ¹⁷ t̄a gh̄irē mē kaa m̄bē nũ à wa'ă ayoo yuu, k̄è ḡki mfee ayoo ti gh̄è à tswe nĩ à wen mà ya, mē à nĩ ìkum naà m̄tsə'ə wa k̄è numba ìk̄ũm yĩ aà. ¹⁸ Ma yũ a lɔ̀ò nĩ m̄tsyē. A b̄on̄ mē tâ nũ yĩ a yu'u nĩ ànnũ àt̄ũ yi a laà ghu aa, tâ à lɔ̀ò numba naà m̄tsə'ə mà gh̄ũ. Wa à nĩ numbà ḡm̄is̄on̄è. Numbà yĩ à nĩ ḡkh̄i ji nto'o nĩ m̄ighum mi nto'o n̄tsò nto'o.

14

Mũ Mb̄inj̄èrè wa bo b̄ē bi

¹ Mē bú ḡghèè ki yē, ñyē a Mũ Mb̄inj̄èrè wa a t̄ə a atu n̄ta'a Zion, b̄ē n̄tsù'u ḡkh̄i yĩ f̄ùùrè nĩ m̄ighum mi n̄kwà n̄tsò ji n̄kwà tswē bo bo, b̄ii mē bi le ḡḡwà'ànē ìkum Mũ Mb̄i ḡj̄èrè wa nĩ yĩ Taà yĩ a n̄j̄enē nsi bo aà. ² Mē yu'ù ḡj̄i nũ i lo a aburē ḡghaa ḡj̄wù'ù tsò m̄iḡki m̄i gh̄à'atē, k̄è m̄b̄en̄ yĩ i k̄umè nĩ t̄i aà. N̄j̄i ya mē mē le nyu'u aa, i le mbē aa tsò b̄ē bu'u m̄ilon̄ mi àḡàantē m̄i gh̄à'atē, ³ bo yēè nĩ ìkòò yĩ f̄ii fya nsĩ àb̄èrè, nĩ a nsi ḡjoo j̄ya mē i tswe nt̄i ji n̄kwà aa nĩ a nsi b̄il̄ii byá. A le ḡki nzi tsi'ĩ bē ma bya n̄tsù'u ḡkh̄i yĩ f̄ùùrè nĩ m̄ighum mi n̄kwà n̄tsò ji n̄kwà mē Nwĩ à le n̄tsu'u at̄ũ yaa f̄aa mbi aa, ñzi a nyēḡè ìkòò wá. ⁴ Bē ma bya àa m̄b̄āḡn̄è j̄ii mē i le n̄l̄èè m̄ib̄ii m̄i nũ myaa m̄i laa kaa ḡwa'à s̄iḡ nĩ ànnũ ajirē bo bì b̄āḡyē aà. Kaa bo l̄èè ḡwa'à m̄āḡyē z̄i. Aa bo ma bú mē bo yōḡè Mũ Mb̄inj̄èrè wa ìdigē tsim j̄ii a ghèè ghu aà. Bē ma bú àa b̄ii mē Nwĩ à tsù'u at̄ũ yaa a t̄it̄i bē faa mbi n̄logē waa tsò m̄j̄i m̄i m̄b̄ii m̄ii bi fu'u mfa a mbo yu bo Mũ Mb̄inj̄èrè wa aà. ⁵ Kaa àb̄āḡn̄ennũ a l̄èè ḡwa'ă a n̄tsù bo fē'è, kaa bo wa'à nĩ àl̄ò'ò tswē.

Baangel bya bi tarè

⁶ Mē bú ñyē angel yĩ mò'ò a darè nĩ a nd̄on̄ a n̄j̄i'ĩ n̄ik̄āḡ ḡk̄e'enē nĩ ḡk̄i yĩ siḡinè yĩ i lwi'i n̄iḡkon̄ aa a mbo bē bitsim b̄ii mē bi le n̄tswe a atu nsyē aa, a mbo ìtoò tsim, nĩ ìtsē, nĩ m̄igh̄àà m̄i tsim, nĩ ḡḡwè'è bē bitsim; ⁷ ñswon̄è nĩ ḡj̄i yĩ n̄t̄i mē, “N̄i ka mò'ò Nwĩ ḡk̄ii mfa nĩ n̄igha'a ghu mbo, ñlon̄ mē nòò n̄tsò'òtē m̄isa'a yĩ à z̄i mē; n̄i ka mmii yu wa mē à le n̄nan̄sē aburē b̄ò ñsyē, nĩ ḡk̄i m̄iyaa, nĩ bì nan̄eb̄irē aà.”

⁸ Angel yĩ mò'c, yĩ à ywe'e bi baa, a yôŋ, òswonjə ni mə, “A wò mē, Babylon ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya a wò mē. A ɛ ɲghìrè ñgwè'è mu ɲù ñtsim i baanè milù'ù mí tì mí annũ atsùurè yĩ yá.”

⁹ Angel yĩ mò'c, yĩ mə à ywe'e bi tarə aa, a yonjə waa, òswonjə nĩ ñjĩ yĩ ñtì mə, “Nù tsù yĩ mə à mĩ naà mĩtsə'ə ya, kè fĩnkobè fi fya aa, kè mə à bii ɲkwɛrə awenè yĩ ya a ɲijənə ni nsi yu kè a abo yu aa, ¹⁰ yumbonj, àa kii no milù'ù mí alwintonjə Nwĩ mya, mə Nwĩ à ɲiŋ mē tsi'ĩ tì fɔrə wa mùm ñdōŋ àlwintonj yu aa, tá bì tigə ndi ɲgi'i ghu nu ni mɔ'c, bo sulphur a nsi baangel bi Nwĩ bii mə bi laa aa bo bì a nsi Mũ Mbĩnjèrè wá. ¹¹ Fĩli fi mɔ'c fi kɔ'c wa adigə mə bi di'i waa ghu aa ɲgɔŋ bìnòò bi tsim. Bo ma bú mə bo ɛ mmii naà mĩtsə'ə ya bo fĩnkobè fi fya aa, bo bì ɲù ñtsim yĩ à kwèrə awenè ikumè yĩ ya aa, kaa bo si nĩ àfwetè tswé, a asi'inè kè ñtugè.”

¹² Ma yú a lòò nĩ ànnũ mbii ɲgi'i a mbo bè bi Nwĩ, là'à bè bya bii mə bi lèə ndi'i Nwĩ, ɲki ɲniŋ mĩnti mĩyaa a nu Yesu aà.

¹³ Mè bú ɲyu'u ɲjĩ yĩ mò'c i lò a aburə nswonjə ni mə, “Nwà'ànè yuà ànnù, m̀bɔɔnə a mbo bè bii mə bi kwo a mùm ɲbo Mmà'àmbi, ñlògìnè tsĩtsɔŋ aà.” Azwĩ a kwi'i mə, “M̀bɔɔnə tsi'ĩ annù ñiŋkonjə, tá tá bo tigə ɲka m̀intə a nĩ ànwùgìnə yaa, ñlonj mə ñighìrìnè mi innù myaa yònjə waa aà!”

Nòò ñtsò'òtə mĩsa'a a ɲwĩ ñlwĩ'ĩ ñjĩm

¹⁴ Mè ghèə bú ki yə, nyə mbà'à yĩ ñfù'ù, ɲù yĩ mò'c a tswé ghu tsi'ĩ tsɔ Mu ɲù, àtsə'ətu ñifò gold a tswé ghu atu, munwĩ ñsyə mĩsàŋ yĩ ñtsə'ə a kĩ ñtswe ghu abó.

¹⁵ Angel yĩ mò'c a fè'è a mùm ñdámà'anwĩ, ñswonjə ni a mbo ɲù wa mə à ɛ ntswe wa mùm mbà'à aa ni ɲjĩ yĩ ñtì mə, “Lògə a munwĩ ñsyə mĩsàŋ ghò wa ɲka nsyə ghu, ñlonj mə nòò ñsyə mĩsàŋ à kù'ù mē, ñlonj mə m̀iji m̀ii bi tswe ni ñfù'ù fàa atu nsyə aa, mi ñanjsə mē ñtìi.” ¹⁶ Yu wa yĩ mə à ɛ ntswe wa mùm mbà'à aa a tigè ɲghusə munwĩ yĩ wa a atu nsyə, mfu'u m̀iji myá.

¹⁷ Angel yĩ mò'c a bú ñfè'è wa mùm ñdámà'anwĩ ya a aburə, ɲki ntugitə munwĩ ñsyə mĩsàŋ yĩ ñtsə'ə. ¹⁸ Angel yĩ mò'c a fè'è wa adigə ñikentə ni mɔ'c ni mmà'anwĩ, ñtswe nĩ àdà'à a ñlèntə mɔ'c ñikentə ni mɔ'c ni mà'anwĩ aa, ñswonj nĩ ñjĩ yĩ ñtì a mbo angel wa mə à ɛ ntugitə munwĩ ñsyə mĩsàŋ wa mə à ɛ ntsə'ə aa mə, “Lògə a munwĩ ñsyə mĩsàŋ ghò yĩ ñtsə'ə wa ñsyə ajuŋə m̀intà mi ati milù'ù m̀ii mi tswe a atu nsyə aa ghu, ñlonj mə m̀intà myá bən mē.” ¹⁹ Angel wa a tigè ɲghusə munwĩ yĩ wa a atu nsyə, ɲghotə m̀intà mi ati milù'ù mya ghu ntigə ɲkwetə fyá ñigho nĩ wè ni ɲniŋ milù'ù mí alwintonjə Nwĩ; ²⁰ bi tigè ñniŋ ni milù'ù mya, a abeə a ɲjĩm ɲkyá ɲjò'ò àla'a yá. Aləə a tigè ɲkonjə m̀fè'è wá ñigho, ɲŋenə ɲkɔ'c nywe'e tsɔ àtsanə ntɔŋ ləŋə, nsa'a mbə tso b̀kilo metre ɲkhì ji baa ni m̀ighum mi bù'u ntsò ji nto'o.

15

Baangel bya mə bi ɛ ntugitə mighòò mi ɲkwɔŋ bè mĩ lwĩ'isè mya

¹ Mè tigè ñyə alənsə annù yĩ wè a aburə, baangel bi sàmbaa bi tugitə mighòò mi ɲkwɔŋ bè mi sàmbaa, ma m̀u a bə mĩ ñlwĩ'ĩ ñjĩm ñlonj mə ma m̀u ɛ ɲghìrè mə tá àlwintonjə Nwĩ tá à kentə.

² Mè tigè nyə ɲkì mĩyaa ɲkè'è, mɔ'c i fɔrənə ghu, mə yə bè bya mə bi ɛ mà'à ñtsya naà mĩtsə'ə ya, ni fĩnkobè fi fya, a bə nàa ya mə ikùm yĩ ni bə numba aa, bi təə wa mbèè ɲkì mĩyaa ɲkè'è ñtugitə milonj mi àŋ ɲàantə mə Nwĩ à fa a mbo bo. ³ Bo ɛ si yəə nĩ ikòò Moses ɲgàŋàfà'a Nwĩ, ɲkii nyəə nĩ ikòò Mũ Mbĩnjèrè wa, ñswonjə ni mə, “Innù jii mə wò Mmà'àmbi Nwĩŋgɔŋ Mbu'utəmbi o ghìrè aa, à ni innù jii wè, m̀bə innũtsyámbo,

mbə ìnnù jĩ tsĩnə,
 mbə ìnnù nĩnkon ɲɔ̀ɔ̀n bìnòò bĩ tsimə,
 mba Mfò ɲgù'u ɲgu'u!

⁴ Mmà'àmbi, ɲù yĩ mə kaa mbə wa'à gho ka mbo'ɔ,
 ɲgha'asə nĩ ìkũm gho aa, à nĩ wò aa ɛ?

A nĩ tsi'ĩ wò mə ò laa mmànɲsə.

Itòò tsim i ka yĩ zĩ kĩ gha'asə nòò

nlon mə ìtsinə ìnnù jo bĩ ghìrè mə i fè'è òlaa aà."

⁵ Ma ya ghè mə kĩ tsyă, mə yê òndàmà'anwĩ, là'a Adigə yĩ nànsə òlaa ya a mùm nĩtɲ ɲghotə, a ɲa'anə a aburə. ⁶ Baangel bi sàmbaa bi fè'è wa mùm nĩtɲghotə, ɲwɛ'ɛ ìtsè'è jĩ fù'ù jĩ tsèɲkə, ɲwɛ'ɛ mĩkò mi gold a mĩgɔ̀ bo, nĩtugitə mĩghòò mĩ ɲkwɔ̀n bè mĩ sàmbaa a mbo bo. ⁷ Ayoo ya mə a tswe nĩn aa yĩ fùurè a tĩ tĩ jya jĩ nĩkwà, a fa ìkanə gold jĩ sàmbaa, jĩ i le nluu nĩ àlwintɔ̀n Nwĩ yĩ mə à tswentĩ òlwĩ'ĩ nĩnkon aa, a mbo baangel bya bi sàmbaa. ⁸ Adigè yĩ nànsə òlaa ya a le ntigə nluu nĩ fĩlĩ fĩ fĩ le si fè'ɛ a mùm nĩgha'a nĩ Nwĩ bo bĩ a mùm mĩdà'a yu. Kaa ɲù a wa'à àjànə mə mbə yu kuu wa mùm Adigè yĩ nànsə òlaa ya zĩ, ɲywe'e a noò yĩ mə mĩghòò mĩ ɲkwɔ̀n bè mya mĩ sàmbaa, a mbo baangel bya bi sàmbaa mĩ mē.

16

Ƴkan əlwintɔ̀n Nwĩ jyā

¹ Mè yu'u ɲjĩ ɲù i lô a ndàmà'anwĩ, a tɔ̀nə nĩghaa nĩ tĩ òswonə nĩ a mbo baangel bya bi sàmbaa mə, "Fè'ɛ ɲghèè nĩ òswĩ'ĩ ìkan əlwintɔ̀n Nwĩ jya jĩ sàmbaa a atù òsyé."

² Angel yĩ nĩtɲmbĩ à le ɲghèè òswĩ'ĩ yĩ akan ya a atu nsyɛ, ìlà'a ntsɔ̀'ɔ̀ jĩ bĩ jĩ swèrè òswèrə i fè'è a nu bè bĩ mə bĩ le ntswe nĩ àwenə naà mĩtsə'ə ya a nu bo ɲkĩ mĩmĩ fĩnko bə fĩ fya, aà.

³ Angel yĩ mə à ywè'e bi baa a ghèè òswĩ'ĩ yĩ akan ya a nĩ ɲkĩ mĩyaa yĩ wè i bəɲ ntigə mban nĩ àləə ɲù yĩ à kwo aà, ɲjoò tsim jĩ i le ntswe nĩn wa ɲkĩ mĩyaa yĩ wè aa i kwokə.

⁴ Angel yĩ mə à ywè'e bi tarə aa, a ghèè òswĩ'ĩ yĩ akan ya a mĩnki mĩ mĩyaa bo bĩ a nĩ bĩnəbĩrè bĩ bəɲkè ntigə aləə. ⁵ Mè yu'u angel wa yĩ mə Nwĩngɔ̀n à lèə mə àa nĩlèntə ɲkĩ aa a swon mə,

"Wa ɲjò jũ jĩ mə o nĩnə a nu bo aa i ku'unə,

wò wa mə ò tswe, mə ò le ɲkĩ ntswe aa,

mbə yu wa yĩ mə à làa mànɲsə aà.

⁶ Nlon mə bè le nsaansə aləə bē bĩ Nwĩ bo bĩ à yĩ ɲgəɲntoo Nwĩ,

ò kĩ mə nĩfa aləə a mbo bo mə tã bo no.

Aà ɲgĩ'ĩ yĩ ì kù'ùnə a mbo bo aà."

⁷ Mè yu'u ɲjĩ i lô a nĩkentə nĩ mɔ̀'ɔ̀ nĩ mà'anwĩ ɲyè'ə nswonə nĩ mə

"Ƴnə Mmà'àmbĩ Nwĩngɔ̀n Mbu'utəmbĩ,

wa ɲjò jya ku'unə a annù nĩnkonə."

⁸ Angel yĩ à ywè'e bi nĩkwà a ghè'è òswĩ'ĩ yĩ akan ya a ntsù nĩnòò, Nwĩ a ma'àtə mə tã nòò à tɔ̀ bē nĩ mɔ̀'ɔ̀. ⁹ Nòò à le ntigə nloo nĩ mánjĩ yĩ à swèrè aà, nĩtɔ̀ bē, bo tigè mĩbègitə ìkum Nwĩ mə à tswe nĩ mĩdà'a a atù ìghòò ma jũ aà, ɲkaa ɲkĩ'ĩ mĩntĩ mĩyaa bəɲkè ɲgha'asə Nwĩ.

¹⁰ Angel yĩ mə à ywè'e bi ntaà, a ghèè òswĩ'ĩ yĩ akan ya a nĩ àbèrè naà mĩtsə'ə ya, ala'a yĩ ya yĩ à le si bu'utə aa a bəɲ a tigè ntswe a mùm mĩfĩ ìdìgè. Bè tigè nĩtsaa nĩ ìlèə jyaa nlon ɲgĩ'ĩ ya mə bo le si yə aà. ¹¹ Ƴkĩ ntigə mĩbègitə nĩ Nwĩngɔ̀n a aburə nlonə nyanə bo bĩ ìlà'a ntsɔ̀'ɔ̀ jya, là kaa ɲkĩ'ĩ ìbĩ yĩ bo le si ghìrè aa mà'àtə.

¹² Angel yĩ mē à ywè'e bi nto'o aa a gheè ñswi'i yĩ akan ya a nĩ ñkĩ Euphrates yĩ wè aà. Ñkĩ i tigè ñyoo ghu tsim, a ntañtə mánjĩ a mbo bífò bii mē bi ló a mbĩ ñsa'a nòò aà. ¹³ Mē yē ìzwĩ jĩ swèrè ji tarə, i kirè tsó mìnjoò, mi fè'è nĩ a ntsũ ndôfò wa bo bi a ntsũ nàà mĩtsə'ə ya, nĩ a ntsũ ñgǎñntoo mbwe'esə. ¹⁴ Ma jú a bē ìzwĩ demon jya mē i ghìrə innũ jĩ yēyerə aà. Ìzwĩ ma jú i fè'è ñghèe a mbo bífò bi fàa mbi bĩtsim mē bi ghotə waa tá bo tañtə ntsò, ñyi mà'à wa njwi yĩ ñwě Nwĩngòñ m̃bu'utəmbi. ¹⁵ (“Yá, wa mē zĩ tsi'ĩ tsó ñyèrə, m̃bɔɔnə a mbo ñu yĩ mē à tswe ñikərə, ñtswe nĩ ìtsə'ə ji aa, ta tá à wa'à ghìrə ñka ñkarə nswèrə ñswèrə ñdirisə nĩ àtú yi.”)

¹⁶ Ìzwĩ jya i tigè ñghotə bífò bya wa adigə mē bi twonə a nĩ ñaghàà nĩ baHeber nĩ Armageddon aà.

¹⁷ Angel yĩ mē à ywè'e bi sàmbaa aa, a gheè ñswi'i yĩ akan ya a mfə'ə, mē yu'ù ñjĩ yĩ ñtĩ i fè'è a ndámà'anwĩ, a nĩ àbèrə ya nswonə nĩ mē, “Wa bi ghìrə mē!” ¹⁸ Mbəñ i le si tigə ñwa'akə, ñjĩ i koò, m̃bəñ i kumə, ñsyè i tsigìnə a nĩ mánjĩ yĩ kaa bi leè ñkĩ'ì yə, ñlogìnə a ajāñə mē bē le ntswe fàa atu ñsyè aà, ñsyè i le ntsigìnə a nĩ mánjĩ yĩ ñtĩ. ¹⁹ Njò'ò àla'a yĩ ñwè ya i yātə itii ji tarə. Njò'ò ìla'a itoo i wokə. Nwĩ a wa'atə ñjò'ò àla'a yĩ ñwè, Babylon, ñghìrə mē tá à kyəsə ndôñ m̃lù'ù mi alwinton yĩ yĩ ñswèrə ñswerè yá. ²⁰ Bìkìñkì bi tsim bi gheè m̃bwəkə, m̃inta'a m̃ wè mi tsim kí m̃bwəkə. ²¹ M̃iwèè mi mbəñ m̃i wè m̃i ñirə ñdirə, mbə tsó bìkilò m̃ighum mi ntaà, mi lô a aburə ñwo nyigə bē, bo tigè m̃bəgìtə Nwĩ ñlonə aghòò m̃iwèè ma yá. Aghòò ma ya a le mburə nswerə aà swèrə.

17

Ntĩ àkwàrə yá

¹ Angel wa yĩ mò'ò a titii baangel bya bi sàmbaa mē bi le ntugìtə ìkan jya ji sàmbaa aa, a zĩ a mbèe mē ñswonə mē, “Zĩ! Mē aa ñi'ì njo yĩ mē i ka kuu a nú ñtĩ àkwàrə ya mē à tswe a atu m̃ĩñki m̃i ghà'atə aà, ² là'a akwàrə ya mē bífò bi mbi bù ji akwàrə bo bo aà. Bē bi mbi bù bi bàànə mē nĩ m̃lù'ù mi akwàrə ma yá.” ³ A tigə ñlogə a gha a m̃úm Azwĩ, b̃i'ì yu gheè a nta'a m̃iwèè m̃iwèè, mē yē m̃āngyè a kò'ò a atu nàà m̃ĩtsə'ə i ghè'ə boò, ñluu nĩ m̃ikùm mi m̃bəgìtə Nwĩ a nu yu. Ntswe nĩ itu ji sàmbaa nĩ m̃ìndon mi ñighumə. ⁴ M̃āngyè wa à le ñwè'è ìtsə'ə jĩ bāgìtə jĩ atìndùù bo jĩ ghè'ə boò, ñwè'è nú yĩ nĩ ñjoo jii bi ñañsə nĩ àtĩ gold, nĩ ñgò'ò atìndùù, nĩ ñjoo atìndùù. A le ntugìtə ndôñ gold a abo yu, i luu nĩ innũ jĩ swèrə bo bi ìfifwe innũ jii i lo wa nĩ ànnũ ñjĩ àkwàrə yu. ⁵ Bi ñwà'anə ìkùm yii i le ntswe nĩ ñji'ì ànnũ alò'òsə aa ghu ñijənə nĩ nsi mē, “Babylon yĩ ñwè, ñdè bi ìkwàrə bo bi yĩ innũ jĩ swèrə fàa ñsyè.” ⁶ Mē yē m̃āngyè wa a baanə nĩ àləə bē bi Nwĩ, bo bi nĩ àləə bē bii mē bi le nzwitə ñlonə mē bi le si swonə ànnũ Yesu aà. Nòò yii mē mē le nyə m̃āngyè waa, ànnũ ñañsə ñtsya ghá. ⁷ Là angel wa a betə gha mē, “Ànnũ a tsya a gho aa a ya aa è? Wa mē ka swonə ànnũ alò'òsə yii mē a tswe ñlonə m̃āngyè ghú, mē nàà m̃ĩtsə'ə yù mē i tswe nĩ itu ji sàmbaa nĩ m̃ìndon mi ñighum i bè'è aà. ⁸ Wa nàà m̃ĩtsə'ə yù mē ò yə aa, i le ntswe ntĩ a noò mò'ò. La kaa i si ntĩ bú ñtswe. I ka fè'è wa m̃úm àtaa yĩ tsò ñtso ya, i ghèe tá bi ta ñgi'ì ghu nu. Bē bii bi tswe fàa a atu ñsyè, bii mē kaa bi le ñkĩ'ì m̃ikùm myaa wa m̃úm àñwà'anə ntswèntĩ ñwa'anə, a noò mē Nwĩ à le ññañsə mbi aa, ànnũ aa yĩ tsyà waa a nyə nàà m̃ĩtsə'ə yù, mē i le ntswe ntĩ, kaa ñkĩ'ì ntĩ bú ñtswe, mē i ka yĩ bàñnə bú zĩ aà.

⁹ “Ma yù a lòò nĩ àmòòntə yii mē a tswe nĩ m̃ĩtsyè. Itu jya ji sàmbaa à laa mbə m̃inta'a m̃ii mē m̃āngyè ghú à tswe ghu, ¹⁰ ñkĩ mbə bífò bi sàmbaa bii mē bi bi ntaà wò mē. Yĩ m̃fùùrə à tswe mē ghu, yĩ m̃fùùrə aa bōñ kì zĩ. A bē zĩ bonə à ka tswe aa tsi'ì a nĩ mù àtĩ noò. ¹¹ A ñghèe a nĩ nàà m̃ĩtsə'ə ya, mē i le ntswe ntĩ a noò mò'ò,

lâ kaa ŋwa'a ntĩ bì ñtswe aa, à bə aa m̄fò yĩ à ywe'e bi nifwaa aà, à bə aa yĩ mò'ò a titĩ bya bi sàmbaa, a ghèe nii aa mə bì ta ŋgĩ'i ghu nũ.

¹² “M̄ndɔŋ mya mi n̄ghum mə ò ghìrə nyə aa, àa b̄fò bi n̄ghum, b̄ii kaa bi burə t̄ĩ mida'a mi n̄fò kwerə. Bo ka yĩ kwerə mida'a mi n̄fò a ŋгаа yĩ m̄fùùrè bo bì nàà m̄tsə'ə yā a ni nòò yĩ m̄fùùrè. ¹³ Ma bù bi tswe n̄ àm̄òòntè yĩ fùùrè, i k̄ii fa mida'ā myaa bo bì adà'ā yaa a mbo nàà m̄tsə'ə yā. ¹⁴ Bo bo ka yĩ mà'a M̄ú M̄b̄injèrè wa n̄ ñtsò t̄ā M̄ú m̄b̄injèrè wa bo bì b̄è b̄ii mə bi tswe bo bo aa, bi t̄woŋə waa, n̄tsɔ'ɔ waa, bi yonè nii n̄ ñt̄ii waa ts̄imè aa, t̄ā à bo b̄è bi ma bù gha'a waa, n̄lɔŋ mə à laa mbə M̄m̄à'āmb̄i bì m̄m̄à'āmb̄i, mbə M̄fò b̄fò.”

¹⁵ Angel wa a swon a mbo m̄ə mə, “M̄ĩk̄i mya mə ò ghìrə nyə àkwàrè ya a tswe ghu aa, àa b̄è, mbə nnòò b̄è, mbə itoo itoo, ñk̄i mbə m̄ighàà mi ila'ā. ¹⁶ M̄ndɔŋ mya mi n̄ghum mə ò ghìrə nyə aa, bo bì nàà m̄tsə'ə ya ka yĩ b̄aa àkwàrè ya, i kwerə n̄jòò ts̄im j̄ii mə à tswe ni ju aa, i t̄igə mà'atè yi nswèrè ñswèrè, i kurə n̄jyānũ yĩ, i tòò yi ni m̄ɔ'ɔ bwesə. ¹⁷ Nlɔŋ mə Nw̄ĩŋgɔŋ à n̄ĩ mə a m̄úm ñt̄ii bo mə t̄ā bo ghìrə annũ yĩ mə à t̄ant̄ə aa, a aj̄əŋə mə bo ka tswe n̄ àm̄òòntè yĩ m̄ɔ'ɔ, i fa mida'a mi n̄fò nyaa a mbo nàà m̄tsə'ə ya, i ywe'e a noò yĩ bi ka yĩ lwensə n̄ighàà ni Nw̄i aà. ¹⁸ M̄angyè wa mə ò ghìrə nyə aa, àā ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya, mə i tswe ni m̄idà'ā a atu b̄fò b̄i f̄aa atu nsyè aà.”

18

Aj̄əŋə mə Babylon à wò aà

¹ Ma yú a ghè mə k̄i tsyā, m̄ə yə angel yĩ mò'ò a lô a aburə nsigə, ñtswe n̄ àdà'ā yĩ wè, ñwèèné yĩ i ke'è ñsyè ñts̄im. ² A t̄ɔŋnè ñghaa n̄ ñj̄i yĩ ñt̄ii ñswon mə, “À wò M̄è! Babylon, ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya à wò m̄è!

A t̄igə m̄ə mbə aa ndùgə b̄idemons,
àd̄igə alèèntè izw̄i j̄i b̄i ñts̄im

m̄bə idigə alèèntè b̄is̄iŋ b̄its̄im b̄ii b̄è baa aà.

³ Nlɔŋ mə itoo ts̄im nò m̄ə m̄ilù'ù m̄i t̄ii mi ŋghìrə innũ atsùùrè mi mya mbaanə.
B̄fò bi ts̄im f̄aa nsyè bi k̄i ŋghìrə innũ m̄aghàbè bo bo.

Ŋḡəŋntaŋ m̄it̄aa f̄aa atu nsyè i k̄i m̄ə m̄fu'u ŋkabə yĩ ñwè n̄ àfù'u annũ ñj̄i àkwàrè yĩ yā.”

⁴ M̄è bù ñyū'u ñj̄i yĩ m̄ɔ'ɔ i ghaà a aburə nswonə ni mə,
“F̄è'è n̄ ghūu b̄è b̄ā, n̄ ma'atə yi m̄fè'e ghūu;

t̄ā wa'ā lò ŋghìrə ib̄i yi wa yĩ tsu,
t̄ā Nw̄i à wa'ā lò ñk̄i n̄ĩ nj̄o yĩ ya a nu bù;

⁵ Nlɔŋ mə bi t̄ant̄è mə ib̄i waa i sa'ā ñk̄ɔ'ɔ nywe'e a aburə,
Nw̄i a k̄i ñwa'atə ib̄i yi ts̄im.

⁶ N̄i k̄wi'inə annũ yĩ à l̄e si ghìrə,
ñt̄e'e ñk̄wi'inə ib̄i yi ŋгаа ji baà.

N̄ĩ m̄ilù'ù ghu nd̄ɔŋè, m̄ii mi t̄ii n̄tsyàtə m̄ii mə à l̄e si fa aa, ñḡàà ji baà.

⁷ Tsó mə à l̄e si ŋee n̄ nũ ñk̄ii ñj̄i n̄ m̄bi nt̄erə aa,
k̄i nan̄sə m̄fa ŋḡi'ĩ b̄o àj̄əŋnè ghu mbo t̄si'ĩ maa aj̄əŋè.

Nlɔŋ mə à l̄e si swonə a m̄úm ñt̄ii yu mə, ‘M̄è b̄è aa m̄fò m̄angyè, ñŋaŋnə a abèrə m̄è!

Kaa m̄è s̄i ñk̄wi'i b̄è, kaa m̄è aa yĩ wa'ā k̄i ñk̄ii n̄j̄əŋnə,’

⁸ maa aj̄əŋ, ñḡi'ĩ i ka yĩ kuu ghu nu a atú ñj̄wi yĩ m̄fùùrè,
mbə ñghòò ni nzwitə b̄è, ni àj̄əŋnè, n̄ ñj̄i yĩ ñt̄ii,

t̄ā bì k̄i nt̄ɔ yĩ a m̄ɔ'ɔ;

nlɔŋ mə M̄m̄à'āmb̄i Nw̄ĩŋgɔŋ yĩ à tsèrè mə isa'ā yi aa à tswe ni m̄idà'ā.”

⁹ Bifò bi nsyε bù bya bii mə bi le si ghìrə annũ mǎghàbè bo bo ñkii ñji nĩ m̀bi bo bo aa, ka yĩ ki yè'ə lèrè nĩ àkii yaa, a noò yii baa yĩ yè tâ bì tɔɔ yĩ tâ filii tigə ñkɔ'ɔ aà; ¹⁰ baa yĩ tigə təə a asa'a agha'a i bɔ'ɔ nĩ ñgi'i yĩ ya, i swonə ni mə,

“Wemεè! Wemεè! Wò ñjò'ò àla'a yĩ ñwè,
wò ñjò'ò àla'a Babylon yĩ ñwè!

Tsi'ĩ a ni mú àtìi noò, bi ghènsè mē ñniñ njo a nu wò!”

¹¹ Ngǎñmitaa jĩ fàa nsyε yè'ə nĩ Babylon ñjəñnə, ñlon mə kaa mbê ñù à wa'à ayoo mitaa ghu bù ñghεε nyuu; ¹² kaa mbə ñù waa bù ñyuu, gold, kè silva, ñgò'ɔ atìndùù, kě njoo atìndùù, ìtsè'ə atìndùù jĩ fù'ù jĩ sigìnə jii bi nanşə nĩ linen, ìtsè'ə atìndùù jĩ bagitə, ìtsè'ə silk nĩ ìtsè'ə jii i ghè'ə boò aà, m̀buu iti tsim jii mə i tswe nĩ àyà'à yĩ sigìnə aa, ñjoo tsim jii mə bi nanşə ni m̀sòñ mi nsəə aa, ñjoo tsim jii bi nanşə nĩ ìtĩ itìndùù aa, njoo jii mə bi nanşə nĩ àtìi bronze, iron, ni marble, ¹³ ñjoo jii i lùmè ñso'otə tso, cinnamon, ñjoo aghò'ò, ñjoo jĩ lùmtè, məè, frankinsense, m̀lù'ù, m̀ghurə, abaa yii bi nanşə ñghò'ò, m̀sàn, b̀ñkɔ'ò ñjim, nĩ m̀binjèrè, b̀lənə bo b̀ikaligə, nĩ ìbù'ù, bè bii bi tswe ntii aà. ¹⁴ Ngǎñmitaa jya i swonə mə,

“Ñjoo jya tsim jii mə ntii ghu i le si yè'ətè aa i khè mē gho ñghèè yi, afù'ù yo tsim bo bì ñjoo jĩ sigìnə tsim jii mə o tswònə noo ghu mum aa i ghèè mē ñtso, kaa ò ka yĩ wa'à bù ñyè!”

¹⁵ Bè bii mə bi le si tanə mitaa nĩ ñjoo mà jú aa, ñtswè nĩ àbii yĩ ghà'atè ghu aa, ka tigə təə a asà'a agha'a, i bɔ'ɔ nĩ ñgi'i ya mə ì kuu ghu nu aa, i tigə yè'ə nĩ tii ñjəñnə i swonə ni mə,

¹⁶ “Wemεè! Wemεè! Ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya mə bi le ñwε'ε nĩ ìtsè'ə atìndùù jĩ fù'ù jĩ sigìnə jii bi nanşə ni linen, bo bì jĩ bagitə ni jii ghè'ə boò

bi tsi'ĩ ni gold, nĩ ñgò'ò atìndùù nĩ m̀bũm njoo atìndùù aà!

¹⁷ Tsi'ĩ a ni mú àtìi noò bi ghènsè mē m̀bwesə afù'ù mà yú tsimè.”

Itu ngǎñntii ìban, bè bì tsim bii bi kuu abanə ñkì aa, ñgǎñntii ìban, bo bì bè bì tsim bii bi fà'à a m̀m ñkì aa, bi le ntigə ntəə a asà'a agha'a, ¹⁸ ñyè'ə nĩ àjàn yii mə bo le nyè filii fya fi kɔ'ò a nĩ ñjò'ò àla'a ya mə a le si khi aa, mə,

“A ni yuu ñjò'ò àla'a yii mə ì lèè m̀bə tsi'ĩ tsò ñjò'ò àla'a yĩ ñwè yulà aa ε!”

¹⁹ Bo le ntigə ñkumə nĩ àtù yaa nĩ àbìrè, a ajàn yii mə bo le si yè'ə ñjəñnə, ñnanşə nyè'ə nswonə ni mə,

“Wεè ñgi'i, Wεè ñgi'i ñjò'ò àla'a yĩ ñwè yú

Bè bii bi le ntswe nĩ ìban a m̀m ñkì ghu aa, le ntigə ngǎñkabə jĩ wè ñlonə afù'ù yi yá!

Tsi'ĩ a atu mú àtìi noò, a bwè mē!

²⁰ Ka ndoritè ni ñlon mə a wò mē aa mbă aburə,

bè bi Nwĩ ni ngǎñntoo Kristo, nĩ ñgǎñntoo Nwĩ,

ñlon mə Nwĩ à ñiñ mə njo a nu Babylon ñlon innũ jii mə à le ñghìrè a nu bù aà!”

²¹ Angel yĩ mò'ɔ yii à le ntswe ni m̀dà'à aa a bwεè ñgò'ò yii ì le mbə tsò ñgò'ò àbaa yĩ ñwè aa, m̀ma'a a m̀m ñkì miyaa yĩ wè aa, ñswonə mə,

“Aà àjàn yii mə bi ka kii mà'a ñjò'ò àla'à Babylon tsi'ĩ ni m̀tsə'è, kaa tâ ñù tsù à yi ñwa'à yi bù ñyè.

²² Kaa bi ka yĩ wa'à bù ñyu'u ñji m̀lòn, kě ñji ngǎñnyèè ìkòò, kě ñji m̀bàn mĩ tòn, kè ñji ñtàn,

kaa bi ka yĩ wa'a a mum wò bù ñyu'u;

kaa bì ka yĩ wa'à ñú àbofà'à

a mum wò bù ñyè,

kaa wa'ă ñji ñgò'ò àbaa

a mum wò bú ñyu'u;
²³ kaa tá ñkà'à lám
 ì wa'á a mum wò bú ñta;
 kaa wa'á ñjĩ ñdoo ñiyò'ò kè yĩ múnjen
 a mum wò bú ñyu'u;
 ñlonj mə ɲgàŋmitaa jo jĩ wè jya le mbə aa bè bĩ wè bĩi mə bi le ntswe a atu nsye aà,
 ò le bwe'esè ìtoò tsim ní ìnnù bĩsòrè jo jya aà.
²⁴ Aləə nu ɲgàŋntoo Nwĩ, bo bĩ àləə nu bē bĩ Nwĩ,
 bo bĩ à yĩ bē bĩ tsim bĩi bĩ lèè ñzwitə fàa nsye aa,
 bĩ le nyə a ñjò'ò àla'à Babylon.”

19

Baburə doritə ajàŋə mə àla'a Babylon a wo aà

¹ Ma yú a ghə mə kɪ tsyá, mə yu'u ayoo yĩ mɔ'ɔ a ghaà ní tì tsi'ĩ tso ñjĩ mambém ñnòò a aburə, a tɔŋnè ñswoŋə ní mə,
 “Alleluia, ànnũ nyweensə bè, ní ñìgha'a, ní mìtì mĩ tswe aa a mbo Nwĩŋgòŋ yì'ìnè,
² ñlonj me ñjò jì ì ku'unə a annù ññkòŋ.
 A ññ mə njo a nú ñtì ñkwàrè ya mə kɪ bùurə a atu nsye yù ní ñòŋkədàn yĩ waa
 A kwĩ'ìnè mē àjàŋə mə à le nsaansə aləə ɲgàŋafà'á jì aa ghu nú.”
³ Bo ku'ùsè mbu ntɔŋnə nswoŋə ní mə,
 “Alleluia! Fìlì fii fì fè'è ghu aa, fì kɔ'ɔ ní ñdəŋ, ñlwi'i ññkòŋè.”
⁴ Bìlìlì bya mighum mĩ mbaa ñtsò jì ñikwà bo bĩ ñjoo jya mə ì tswe ntì aa jì ñikwà, ì wò a nsye, mmii Nwĩ mə à ɲàŋnə wa abèrè aa, ñswoŋə ní mə, “Amen. Alleluia!”

Ñiyò'ò ní Mú Mbĩnjèrè nyá

⁵ Njĩ ì lô wa abèrè, ñzi nswoŋə ní mə,
 “Ka ɲgha'asə ní Nwĩŋgòŋ yì'ìnè mbá bu ɲgàŋfà'á jì tsim,
 bù bĩ ñ bɔ'ɔ nii, bè bĩ kègə bo bĩ bĩ wè.”
⁶ Mè bú ñyu'u ayoo yĩ mə a bə tsi'ĩ tsò ñjĩ mambém ñnòò, ì koò tsi'ĩ tsò mǎjwù'ùnè mĩ ñkì, ñkii ñkoo tsi'ĩ tsò mbèŋ yì ñwè ì kùmè, ñswoŋə ní mə,
 “Alleluia! Nlonj mə Mmà'àmbĩ Nwĩŋgòŋ yì'ìnè, Mbu'utəmbi a sa'a mbi aà.
⁷ Á bĩ'ìnè ka ndoritə ɲjentə nii mfa ní ñìgha'a ghu mbô,
 ñlonj mə ñiyò'ò ní Mú Mbĩnjèrè wa ní zĩ mē.
 Bì kɪ mē ñtəŋtə a múnjèn yĩ.
⁸ Bì fà mə ìtsè'è jì fù'ù jì sigìnè jì ì laa ɲjèèŋkə aa mə tá à wɛ'ɛ”
 (ìtsè'è jì fù'ù jì sigìnè ma jù, àà ìtsinè innũ jì bē bĩ Nwĩ ghìrè aà).
⁹ Angel wa a swoŋ a mbo mə mə, “Nwà'ànə annù yulà: Mbɔɔnə a mbo bè bĩi mə bĩ twoŋə waa mə tá bo yĩ ñjì ñiyò'ò ní Mú Mbĩnjèrè wa aà.” A bú ñku'usə nswoŋ a mbo mə mə, “Wa aa tsi'à ànnù ññkòŋ yìi mə a swoŋ Nwĩ aà.” ¹⁰ Mè wò a nsye ghu mĩkòrè mə mə mii yì, lá a swoŋ a mbo mə mə, “Tsuu annù ma yú ló ghìrè! Wa mə bè aa ñù àkòrè ghò a mùm àfà'à, bo bĩ ñù àkòrè bĩlìm bo bĩtsim bĩi mə bĩ tswa annù ññkòŋ ya yìi mə Yesu à le ɲghìrè a laa aà. Mii bə Nwĩ.” Nlonj mə annù ññkòŋ ya yìi mə Yesu à le nswoŋ a laa, àà àzwĩ ntoonwĩ.

Yu wa yìi à kɔ'ɔ ləŋə yì mǎfù'ù wa aà

¹¹ Mè yə àbùrè ɲa'anè. Mè lĩ ñyə a ləŋə yì mǎfù'ù, ñù yìi mə à kò'ɔ ghu atu aa, bĩ twoŋ nii ní Yu yìi mə fà'à ní ñtì yì tsim a mbo Nwĩ. A lèntə ìnnù ñkii mma'a ní mǎntsò ní mǎnjì yìi à tsinè aà. ¹² Mì'ĩ mĩ mĩ khì tsi'ĩ tsò ñlwà mɔ'ɔ, ìtsè'ətu nifò jì kègə jì ghà'àtè ì tswé ghu atu, bĩ ɲwa'ànè ìkùm ghu, yìi mə kaa ñù dāŋ à sɪ zì ntsyàtə yì. ¹³ A wɛ'è ìtsè'è jìi mə bĩ murə a ní àləə, ìkùm yìi bĩ twoŋə nii ghu ì bə Nìghàà ní

Nwĩ. ¹⁴ Ntsũntsõ aburè i wɛ'ekè ìtsè'è jĩ fù'ù jĩ sigìnè, jĩi mɛ i fu'u tsi'ĩ fù'ù n̄jɛɛŋkɛ aa, ñkɔ'ɔ b̄lɛŋɛ b̄i fù'ù n̄yɔŋɛ nii. ¹⁵ Munwi ñtsò yĩ ñtsè'è a fɛ'è ghu ntsù, mbə yĩi mɛ a wá itoo gho aà, yumbɔŋ, à ka yĩ ki sa'a waa n̄i ñgwànè àt̄i. Aa yĩ tigə n̄iŋ milù'ù mi alwintɔŋ ni m̄i àf̄li mi'ĩ mi Nwĩŋgòŋ Mbu'utèmb̄i myá. ¹⁶ Bi ŋwa'ànè ìkùm yĩ mɔ'ɔ a n̄i àtsè'è yu bo b̄i a nitù'u yu, mɛ, Mfò b̄ifò, n̄i Mmà'àmb̄i b̄i mmà'àmb̄i.

¹⁷ Mə yə angel a təə a ntsù noò, ñtɔŋnə ntwoŋə ni b̄is̄iŋ bi ts̄im b̄ii bi le si dàrə ndəŋ a n̄ji'ĩ n̄ikàn aa, ñswon a mbo bo mɛ, “Zi ŋghotə n̄i, ŋka mbe ni ikòò yĩ wè wa mɛ Mmà'àmb̄i à kà'a aà. ¹⁸ A ŋkurə n̄jyānū b̄ifò, ni n̄jyānū b̄it̄a bi ntsò, n̄jyānu b̄è b̄i wè, n̄jyānu b̄ilɛŋɛ bo b̄i yĩ b̄ikɔ'ɔ bi lɛŋɛ, n̄i n̄jyānū b̄è b̄its̄im, yĩ ibù'ù ni yĩ b̄è b̄ii bi si ibù'ù b̄è, yĩ b̄è b̄i wè bo b̄i yĩ b̄è b̄i kəgə.” ¹⁹ Mə yə nàà m̄itsə'ə ya n̄i b̄ifò b̄i fàa nsyɛ, ni m̄intsù mi ntsò myaa, bi ghotə mɛ bi m̄a'a a yu wa yĩi à kò'ɔ lɛŋɛ wa aa, bo b̄i yĩi ntsũntsò n̄i ñtsò. ²⁰ Bi le ntswa naà m̄itsə'ə ya n̄i àbù'u ntsò bo b̄i ñgāŋntoò m̄bwe'esè wa mɛ à le ŋghìrə innũ jĩ ȳeyerə ghu nsi, m̄bwe'esè b̄è b̄ii mɛ bi le ntswe n̄i àwenə naà m̄itsə'ə ya, ŋki ŋgha'asə f̄iŋkobè fi fya aà. Bi le mmà'à waa bi baa a atú ñt̄i wa a m̄úm àtsùmə mɔ'ɔ ya mɛ a khi ni sulphur aà. ²¹ Bi le ntigə ŋwa abugè b̄è ni munwĩ ñtsò yu wa yĩi à le ñkɔ'ɔ lɛŋɛ yĩ ñfù'ù wa aà. A b̄è munwĩ ñtsò wa mɛ à le si fɛ'è ghu ntsù aà. B̄is̄iŋ bi ts̄im le ŋkurə n̄jyānū jyaa jya mbè'e ito'o.

20

Ìlòò jya ntsù'ù yĩ fùùrè

¹ Mə yə angel a ló a aburə nsigə, ñtugitə b̄ikey bi ataa yĩ tsò ñtso ya, bo b̄i mamù'ù atsaŋə ñkòò b̄è. ² A ban̄nə a ndéfò wa, yu wa yĩi mɛ à ni alwen no ya aa, mbə Devil bo Satan aa, ñkwerə yi a n̄i ìlòò ntsù'ù yĩ fùùrè, ³ m̄ma'a yi fya a m̄úm àtaa, ntsetə ntsù yi, ñsiŋ atú yi n̄i àwenə a le mɛ t̄a à tsuu itoo itoo b̄i ki bwe'esə, nywe'e a noò yĩi mɛ ìlòò jya, ñtsù'ù yĩ fùùrè i ka yĩ tsyà aà. Bɛɛ mɛ i tsyà b̄èə bɔŋ baa m̄à'atè yi a ni m̄ú àt̄i noò.

⁴ Mə yə ib̄èrè, b̄è b̄ii mɛ bi fa ada'a a mbo bo mɛ b̄i ka nsa'a b̄è aa, bi tswetə ghu. Mə k̄i m̄bu nyə b̄è b̄ii mɛ bi le ŋkwyèkə itú jyaa, ñlɔŋ ajàn mɛ bi le si swon annũ ñlɔŋ Yeso ŋki ñlɔŋ ñghàà ni Nwĩ aa, bo b̄i b̄è b̄ii bi le ntuu mmii nàà m̄itsə'ə ya ni f̄iŋkobè fi fya aa, kaa ŋki'ĩ n̄i àwenè yi ya a n̄ijənə ni nsi bo kè a mbo bo tswé aà. Bo le nyweenə ni ñwo, ñtigə m̄bu'utə mbi bo b̄i Kristo a n̄i ìlòò ntsù'ù yĩ fùùrè. ⁵ Kaa abugè b̄iku bi b̄è a le ŋwa'à ni ñwo yweenè, ñywe'e a noò yĩi mɛ ìlòò jya ñtsù'ù yĩ fùùrè i le ntsyà aà. Aa ñwàà ni nyweenə ñwo n̄i ntsyà m̄b̄ii. ⁶ Mbɔɔŋə yĩ ñwè a mbo ñù yĩi mɛ à ywèenə ni ñwo a tit̄i ñwàà ni b̄è ni ntsyàmb̄ii aà. Aa ki laa m̄āŋsè. Kaa ñwo n̄ii mɛ mi ywe'e mi m̄baa aa kaa mi s̄i n̄i àdà'à a nu ma buù b̄è tswé. Ma buù b̄è ka yĩ b̄è ŋgāŋm̄'anwĩ a mbo Nwĩ bo b̄i a mbo Kristo, i tigə bu'utə mbi bo bo, a n̄j̄im ìlòò ntsù'ù yĩ fùùrè.

⁷ Nòò yĩi mɛ ìlòò jyá ñtsù'ù yĩ fùùrè ka yĩ tsyà aa, t̄a b̄i fi'isə Satan wa atsaŋ yu, ⁸ t̄a à fɛ'è m̄bwe'esə itoo jya mɛ i tswé a ni m̄buu mi atu nsyɛ mù mi ñkwà aa, là'a Gog ni Magog, i ghotə waa, ñdùú waa i gha'a ntsyá awànə ŋki miyaa yĩ wè, t̄a bo bo taŋtə ntsò. ⁹ Bo tigə m̄benə a sogyè, ntsya idigə jĩ ghà'atè fàa a atu nsyɛ, ñghɛɛ ŋkarisə a baligə wa yĩi mɛ b̄è bi Nwĩ bya bi tswé ghu aa bo b̄i ñjò'ò àla'a ya mɛ Nwĩ à kòŋə aà. Là, mɔ'ɔ i ló a aburə nsigə ntɔɔ waa, ¹⁰ bi tswá Devil wa mɛ à bwè'èsə waa laa, m̄ma'a wa a m̄úm àtsùmə mɔ'ɔ sulphur, wa adigə yĩi mɛ nàà m̄itsə'ə ya bo b̄i ñgāŋntoò m̄bwe'esè wa tswé ghu aà. T̄a bo tigə nyə ŋgi'ĩ ghu n̄i às̄i'ìnè bo b̄i ñitugə nlwĩ'ĩ n̄iŋkɔŋə.

¹¹ Mə bú nyə mamù'ù àb̄èrè yĩ fù'ù, ñù a ŋaŋnə ghu, ñsyɛ b̄ò m̄bà'à àb̄ùrè kh̄è ñlò ghu nsi ŋghèè waa. Kaa àdìgə ntswé àyaa a wa'à b̄è. ¹² Mə yə b̄iku bya, b̄i wè bo b̄i

bĩ kègè, bi tēontè wa nsĩ àbèrè, bi ña'akè ñwà'ànè. Mè bú ñyè bi ña'à àñwà'ànè yĩ mɔ'ɔ, ma ya a bē àñwà'ànè ntswētĩ. Bi tigè ñsa'a ni m̄sa'a mi biku bi bē, ñyonə n̄ ìnnũ j̄i m̄ bi le ñghìrè bi ñwa'ànè wa a m̄m ñwà'ànè jya aà. ¹³ N̄kĩ miyaa yĩ wè i fi'isè bē b̄i m̄ bi le ñkwokə ghu mum aa, ñwo bo bi àla'a biku bi bē k̄i m̄fi'isè bē b̄i m̄ bi le ñkwo ntswe a mum bo aa, bi sa'à waa a n̄ ìnnũ j̄i bi le ñghìrè aà. ¹⁴ Bi sà'à m̄, ñtigè mma'a N̄wo bo bi Ala'a biku bi bē wa a mum àtsùmə mɔ'ɔ. Ma yũ a bē ñwo n̄i m̄ ni ywe'e mi mbaa aà, là'a ataa mɔ'ɔ yá; ¹⁵ ñũ ȳi m̄ kaa bi le ñwa'á ìkũm yi wa m̄m àñwà'ànè ntswētĩ yə aa, bi ma'à wa m̄m àtsùmə mɔ'ɔ.

21

Aburè yĩ fi bó ñsye yĩ m̄fi

¹ Mè tigè ñyè a aburè yĩ fi bo bi ñsye yĩ m̄fi; ñlon m̄ à le ti bē aa bon àburè yi mb̄i bo ñsye yĩ mb̄i ya ì tsyà m̄, kaa ñk̄i miyaa yĩ wè kaa i wa'à k̄i m̄bu mbə. ² Mè tigè ñyè ñjò'ò àla'a yĩ ñlàà ya m̄ à ni a Yerusalem yĩ m̄fi aa, a lô a aburè a mbo Nwĩ ñsigè, m̄bè tsi'ĩ tsó m̄ngèn ȳi m̄ bi ñansè m̄ ñwe'ε itsè'è niyɔ'ɔ ji a tigè ñghèε n̄ a ntsi'i ñdoò yĩ aà. ³ Mè yu'ù ñj̄i ñũ i ghaà n̄ t̄i, ñlo aa wa abèrè, ñswonə ni m̄, “Yê ñi, wá ñtɔ'ò Nwĩ ì z̄i m̄ ñtigè ntswe a t̄i bē. Nwĩ à ka tigè k̄i tswe bo bo, tâ bo tigè mbə bē bi, tâ Nwĩ yumbon tâ à tswe bo bo; ⁴ Nwĩ à ka yè'è m̄làà mi tsim a mi'i bo, kaa tâ ñwo wa'à bù mbə, kaa tâ àjəñnè, kè ñyè'è, kè ñyù'ù ñyànə, kaa tâ ì wa'à bù mbə, ñlon m̄ ìnnũ jya m̄ i le ntswe a n̄ m̄bi yĩ mb̄i ya aa ì tsyà m̄ aà.”

⁵ Yu wa m̄ à le ñanə wa abèrè aa a swonə m̄, “Yê ñi, m̄ ghìrè njòò tsim ts̄ts̄on i tigè j̄i fi.” A le ñk̄i m̄bu nswonə a mbo m̄ m̄, “Ñwà'ànè yulà ànnũ ñlon àa tsi'ĩ ànnũ ññkonə, ȳi m̄ mbə bē yu'u mb̄i aà.” ⁶ A bú ñswonə a mbo m̄ m̄, “Wa m̄ ghìrè m̄ ìnnũ tsimè! Mè ni Alpha ñk̄i m̄bè Omega, m̄bè ñlògìnè ñk̄i m̄bè nlwĩ'isè. A mbo ñũ ȳi m̄ ñj̄i ñk̄i yanə ñi aa, m̄ ka fa ñk̄i wa m̄ i l̄o ñi ñanəbirè wa m̄ ñk̄i ntswētĩ f̄è'è ghu aa, tâ à no tsi'ĩ t̄i t̄u. ⁷ ñũ ȳi m̄ à mà'a ntsyà aa, a ka tswe n̄ ñjoo mà j̄u m̄ m̄ kà'a aa, tâ m̄ bē Nwĩ ȳi, tâ à bē m̄ ghà. ⁸ Lá a ñghèε ni bē b̄i bi bɔ'ɔ aa, bē b̄i bi s̄i Nwĩ b̄i aa, kè ñgànatsùrè, n̄ ñgāñzwitə bē, n̄ ñgāñjirè, ni bisòrè, ñgāñm̄i m̄ñkobə bo bi ñgāñabanənnũ bitsim, bo aa ȳi tswe aa wa m̄m àtsùm m̄ a khi ni mɔ'ɔ bo sulphur, m̄bè ñwo ñi ni ywe'e mi mbaa.”

Yerusalem yĩ m̄fi wá

⁹ Angel wa ȳi mɔ'ɔ a t̄i baangel bya bi s̄ambaa m̄ bi le ntugitə ñkan jya ji s̄ambaa m̄ i le nluu n̄ ñjò ji nlwĩ'ĩ ñj̄im jya ji s̄ambaa aa, a ghaà a mbo m̄ ñswonə m̄, “Z̄i tâ m̄ d̄i'ĩ m̄ngèn, ñgwe M̄ M̄binjèrè wa a mbo wò.” ¹⁰ A tigè ñlògè gha a m̄m Azwĩ, ñghèε ni m̄ a atu nta'a ȳi wè, ñd̄i'ĩ Yerusalem, ñjò'ò àla'a ȳi ñlàà ya a mbo m̄, a f̄è'è a aburè a mb̄e Nwĩ, ñsigè nzi ni a nsye, ¹¹ ññweenə ni ñgha'a ni Nwĩ, ññwèenè ȳi i bē tsó ñgò'ò àt̄indùù ȳi ì tsyànə a nyə aa, tsó jasper, ñj̄εñkə tsó crystal. ¹² N̄kya ȳi i le ñt̄i ñk̄i nsa'a aa, i le ñkarisè Yerusalem wá, ñkya wa i tswé ñi m̄ntsù mi ibù'ù ñgh̄m ñtsò baa, baangel ñgh̄m ñtsò baa tswé wa m̄ntsù mi ibù'ù. Bi le ñwà'ànè m̄kum mi ñgwè'enda bɔɔ bi Israel bya ñgh̄m ñtsò ji baa, wa ni m̄ntsù mi ibù'ù. ¹³ M̄ntsù mi ibù'ù le ntswe a m̄bi nsà'a nòò mi ntarə, ñtswe a m̄bi àtu mi ntarə, ñtswe a m̄bi ñt̄i mi ntarə, ñk̄i ntswe a m̄bi ñtso nòò mi ntarə. ¹⁴ N̄kya ñjò'ò àla'a wa i le ntswe n̄ ñgò'ò àtsènda ñgh̄m ñtsò baà, bi ñwa'ànè m̄kum mi ñgāñntoo M̄ M̄binjèrè jya ñgh̄m ñtsò baa ghu.

¹⁵ Angel wa m̄ à le ñghàà a mbo m̄ aa, à le tugitə figè ȳi bi le ñansə ni gold aa, a m̄figè ñjò'ò àla'a ya, bo bi m̄ntsù mi ibù'ù mya, n̄ ñkya wa ghu. ¹⁶ Mb̄e ñjò'ò àla'a jya ji ñkwà i le ñkù'ùnè, ñsà'at̄è ȳi bó mbwà ȳi ku'ùnè, a figè ñjò'ò àla'a ya, n̄ àt̄i ȳi yá, i bē b̄ikilo metre 2,400, ñsà'at̄è ȳi, mbwà ȳi, n̄ ññenè ȳi le mbə tsi'ĩ ñḡñ ñḡñè.

17 Angel wa à le ñki mfigè ñkya njò'ò ala'a wá, i bə bì metres 66, ñyonə aa ni figè yĩ bə bĩtsim figè nĩ ñjoo ghu aà.

18 Bi le ñghùrə ñkya wa aa nì jasper, àla'à ya a bāñnè ñnanşə mbə tsi'ĩ gold, ñta tsó ñkè'è yĩ i laa aà. 19 Bi le ntsè'e ñgò'ò atsəñkya jya nĩ ñgò'ò atìndùù, ñgò'ò yĩ mbĩ i le mbə jasper, yĩ ñyòntè bə sapphire, yĩ i ywè'e ji tarə aa bə agate, yĩ mə i ywe'e ji ñikwà aa bə emerald, 20 yĩ i ywè'e ji ntaà aa bə onyx, yĩ i ywè'e ji nto'o aa bə carnelian, yĩ i ywè'e ji sàmbaa aa i bə chrysolite, yĩ i ywè'e ji nifwaa aa bə beryl, yĩ i ywè'e ji bù'ù aa bə topaz, yĩ i ywè'e ji ñighum aa bə chrysoprase, yĩ i ywè'e ñighúm ñtsò mò'ò aa i bə jacinth, yĩ i ywè'e ñighúm ñtsò baa aa i bə amethyst. 21 Mĩntsù mi ibù'ù mya ñighúm ñtsò baa le ñki mbə ñjoo itìndùu ñtsò baà; bi ghìrè ñtsübù'ù wa yĩ mò'ò yĩ mò'ò aa nĩ mbùm ñjoo atìndùù yĩ fùurè. Mfāññə njò'ò àla'a ya i nanşə mbə gold, ntanə tsó ñkè'è.

22 Kaa mè le ñwa'a ndāmà'anwĩ wa njò'ò àla'a yê, ñlon mə ñdāmà'anwĩ yĩ i le mbə Mmà'àmbĩ Nwĩngòñ Mbu'utəmbi bo Mú Mbĩnjèrè wá. 23 Kaa njò'ò àla'a ya wa'à nĩ ñnòò, kə sañ mə tá à ka nta ghu lóò, ñlon mə ñigha'a ni Nwĩ ni ta ghu tsó ñkà'à. Mú Mbĩnjèrè wa a bə lám njò'ò àla'a yá. 24 Itoo fàa mbi ka yĩ tìgə karə aa wa múm ñkà'a yu. Tá bífò bi tsim fàa nsye tá bi zi ni ñigha'a nyaa ghu. 25 Kaa baa yĩ wa'á mĩntsù mi ibù'ù mya a si'inə ka ntsetə; kaa itugə ka yĩ wa'à ghu ka mfi. 26 Bi ka yĩ lògə ñigha'a ni itoo jĩ fàa mbi bo bì àfù'ú yaa i zĩ ni yu wa a múm njò'ò àla'a. 27 Kaa ayoo nsĩy yĩ tsù kaa a ka yĩ wa'à ghu kuù, kə bə ñù yĩ mə a ghìrə innù jĩ swèrè, kə ñù yĩ mə a tswee ibāññənnù aa. A ka yĩ kuu tsi'ĩ bə bĩ mə bi ñwa'anə mĩkúm myaa wa múm àñwà'ànə ntswèntì Mú Mbĩnjèrè yá aà.

22

1 Angel wa a gheè nĩ mbĩ ndì'i ñki miyaa ñkĩ ntswèntì wa a mbo mè, i jèènkè tsi'ĩ tsó crystal, ñlo wa abèrə Nwi bo bì yĩ Mú Mbĩnjèrè wa 2 ñkonə nsigə wa a titi ñfāññə njò'ò àla'a, wa aghəñə ñki miyaa a mbèè tsim, àtì ntswèntì a təə ghu, ñtswe nĩ mbuu mĩntá mi ñighúm ñtsò baà. Ñkoonə ni mĩntà mi mya a atu sàñə a atu sàñə. Ìyəñ ati ma ya i le nstwe aa a ñghùrə itoo itoo ghu.

3 Kaa mbə bi wa'á ayoo tsu yĩ mə ndòò Nwĩ i tswe ghu maa múm njò'ò àla'a yê. Lá tá àbèrə Nwĩ bo yĩ Mú Mbĩnjèrè wa, tá à bañnə ntəə ghu. Tá ñgāñfà'á ji ka mmii nĩ. 4 Bo ka yĩ ki yə nsí yi tá bì ki ñwa'anə ikúm yi a nijenə ni nsi bo. 5 Kaa itugə i ka yĩ wa'à bù mbə, kaa tá bo wa'à nì waa ñkà'à lám kə ñkà'à ñnòò bú ñka nloo, ñlon mə Mmà'àmbĩ Nwĩngòñ aa yĩ bə ñkà'à waa. Tá bo tìgə mbu'utə mbi bo bo ñlwĩ'ĩ ññkonə.

Ajàñə mə Yesu à ka yĩ zĩ aà

6 Angel wa a swon a mbo mè mə, “Wa annù yula mə mə swonə aa à nĩ ànnù ññkonə ñkù'ùnə a mbii aà.” Wa Mmà'àmbĩ Nwĩngòñ mə a fa Azwĩ yi a mbô ñgāñntoò ji jya aa, à tòò mē angel mə tá à zi ndì'i annù yĩ a tswe nĩ ñghènsə mfè'è aa a mbô ñgāñfà'á yĩ. 7 Yesu a swon mə, “Yê nì, wa mə zĩ tsi'ĩ tsìtsòñə!” Mbocnə a mbo ñù yĩ mə a lèè innù jii mə àñwà'ànə yùlā a swonə mə i ka yĩ fè'è aà.

8 Aa mə Jon yĩ mə mə yu'u ñki nyə innù ma jù aà. Nòò wa mə mə yu'u ñki nyə innù ma jù aa, mə le ñwò a mĩkòrə angel wa mə à le ndì'i innù ma jù a mbo mə aa mə mə mii yi, 9 lá a swon a mbo mə mə, “Tsuu ajāñə annù ma yù ló ghìrè! Wa mə bə aa ñù àkòrə ghò a múm àfà'à bo bì ñù àkòrə bìlĩm bo, ñgāñntoo Nwĩ, bo bì bə bĩ mə bi lèè innù jii mə àñwà'ànə yulā a swonə aà. Mii bə Nwĩ.”

10 A bù ñswon a mbo mə mə, “Tsùu ntoo yĩ mə àñwà'ànə ma yù a swonə ñlon innù jii mə ka yĩ fè'è aa a alò'òsè ló lèè ñlon mə wa nòò à tìgə a abò. 11 Tá ñù ñghìrè innù jii bi tá à gheè nĩ mbĩ a ñka ñghìrè innù jii bi, tá ñù yĩ mə a ghìrə innù nsĩñə aa

tâ à ghεε nĩ mbĩĩ ñka ñghirè innũ nsĩñè. Tâ ñù yĩi mē a ghìrè innũ jĩi ì tsinè aa, tâ à ghεε nĩ mbĩĩ ñka ñghirè innũ jĩi ì tsinè aà. Tâ ñù yĩi mē à làa aa, tâ à kì ntswe nlaa.”

¹² Yesu a swonj mē, “Wa mē zĩ tsi'ĩ tsĩtsòñè! Ntugitè mitsò'ònè mi afà'à, ì zĩ ì tso'ò afà'à ñù ñtsim ì yònè a nĩ ànnù yĩi à lε mfà'à aà. ¹³ Wa mē ni Alpha ñki mbè Omega, mbè ntsyà mbĩĩ ñki mbè ñjirè ñjĩm, mbè nloginè ñki mbè nlwĩ'ĩsê.

¹⁴ “Mbòonè a mbo bè bĩi bi s'ĩ mē itsè'è jyaa ì laa, ñlonj mē mbè bo jì fĩntà fì ati fì ntswèntìi fya, ñki ntsya ni mĩntsu mi ibu'u mya, ñkuu wa ñjò'ò àla'à. ¹⁵ Bulà bè ka yì tē a abεε kaa wa'à ghu kuù, m̀bu jya, nĩ bisòrè, ni ñgàñajirè jya, ni ñgãñzwitè bè, ni ñgãñmmii b̀nwĩ bi adàñè àdàñè, ni ñù ñtsim yĩi mē à kǒñ ñghirè innũ mbwe'esè aà.

¹⁶ “Wa mē Yesu, mē tòo angel ghà a mbo bù, ni ñtoo yulà a mbo ñghotè jyâ. Wa mē laa mbè ntigè ñgìgè bo bi nanèbirè David wâ, mbè fĩnjòn fì tìtugè fìi fì ta aà.”

¹⁷ Azwĩ ya ni Mũngèn wa swonj mē, “Zĩ.” Tâ ñù yĩi mē à yu'ù aa, tâ à swonj mē, “Zĩ.” Tâ ñù yĩi mē ñjĩ ñkĩ ì yanè nii aa tâ à zi, tâ ñù yĩi mē a yè'ètè aa, tâ à kwèrè ñkĩ ntswèntìi tì tũ.

¹⁸ Mē wà'àsè a ñù ñtsim yĩi mē a yu'ù ntoo yĩi mē ì fè'è fàa a mùm àñwà'ànè yulà yĩi mē a swonj nĩ innù jĩi mē ì ka yĩ fè'è aà. Mbè ñù tsù à ku'usè annù ghu bonj Nwĩngòn à ka yĩ kii kù'ùsè nĩi ñighòò ni ñkwǒñ bè nya mē bi ñwa'anè fàa mùm àñwà'ànè aà. ¹⁹ Mbè ñù tsù a fì'itè ñighàà nĩ tsu fàa mùm àñwà'ànè ntoo yù yĩi mē a swonj nĩ innù jĩi mē ì ka yĩ fè'è aa, bonj Nwĩngòn à ka yĩ kii kwèrè a yĩi atii fĩntà fì ati fì ntswèntìi fya mē a tswe wa mùm ñjò'ò àla'a yĩ ñlàà manjè ya aa, mē bi ñwa'anè fàa mùm àñwà'ànè aà.

²⁰ Yu wa yĩi mē à swǒñ innù ma jũ aa, à swǒñ mē, “A laa mē mē zĩ tsi'ĩ tsĩtsòñè.” Amen. Zĩ a Mmà'àmbi Yesu.

²¹ Tâ ìbǒñ Mmà'àmbi Yesu tâ ì tswe a mbo bè bi Nwĩ bi tsimè. Amen.